Tonegutti Jakab, festő-restaurátor

Honderü, 1847. II. 177.

Heti szemle

Tonegutti Jakab, festő-restaurátor

Henderü, 1847. II. 136.

Heti szemle

Tonegutti Jakab, festő, restaurátor

Honderü, 1847. I. 463.

Heti szemle

1021

Tolosin Anna "népművészeti babák készítője"

198o.VI.12. Petőfi 18,33/Z.
Hétvégi panoráma

- Agyagból, gyapjúból, gyolcsból. Ez lehetne a most következő riport cime. A Fővárosi Művelődési Házban müködő folklor centrum több,mint lo éve már az idegenforgalmi szezonban népzenei és néptáncos előadásokkal vájmaz érdeklődőket. Az előadások mellett két kiállitás is nyilt ezen a héten.
A földszinten a magyar fazekasság kiemelkedő tájegységeinek alkotásaival ismerkedhetnek. Az emeleti kiállitóteremben pedig babák, szónyegek, fazekasmunkák és kékfestő kelmék p kaptak helyet. Varsányi Zsuzsa riportja következik.
- Az Agyagból, gyapjúból, gyolcsból cimü kiállitáson egészen különleges szinfoltot jelentenek Tolosin Anna népmüvészeti babái. Tolosin Anna,mint elmondotta, 18 éve foglalkozik ezzel, azelőtt revizor volt.
- Mindig is kutatója voltam a magyar népviseleteknek. Igen sokat jártam vidéken, és ezeket a kihalóban lévő népviseleteket gyüjtöttem össze. A babáim is igy alakultak ki. Ezek nem játék babák, hanem megörökitői a kihaló népviseleteknek. És arra törekszünk, hogy a müvészi ábrázolás tehát a szobrászati alapon kialakitott arcformák kerüljenek tulajdonképpen minden egyes babának, mint tájjelleget képviselő összhanba.
- Ha jól tudom, Kisfaludy Stróbl Zsigmond volt a mestere.
- Igen, őt vallom tanitómesteremnek. S igen érdekes volt az ő meglátása, mikor egy-egy modellt bemutattam mütermében, egy alkalommal megemlitette. Tudja mit? Ez még jobb,mint az enyém. Mire én akkor természetes,hogy tiltakoztam ellene,és mondtam,hogy a mester ne hozzon engem ilyen zavarba, és ő erre azt mondta, igen, de tudja miért? Mert a magáé mozog. Nagyon kedves volt ez a megállapitása, de valóban helytálló.
- Arra kérem, hogy mondjon pár szót arról a néhány babáról, amelyek ezen a reprezentativ szép kiállitáson most helyet kaptak.
- Ezek rendkivül érdekesek. Itt vannak palócok. Akkor vannak dél-baranyaiak. És vannak dunántúliak. Akkor vannak a hortobágyi juhászok. Tehát egy-egy tájjelleget próbáltunk itt összeállitani, természetesen nem lehet itt mind valamennyi jelen, és még a szines kalocsaiakból is.

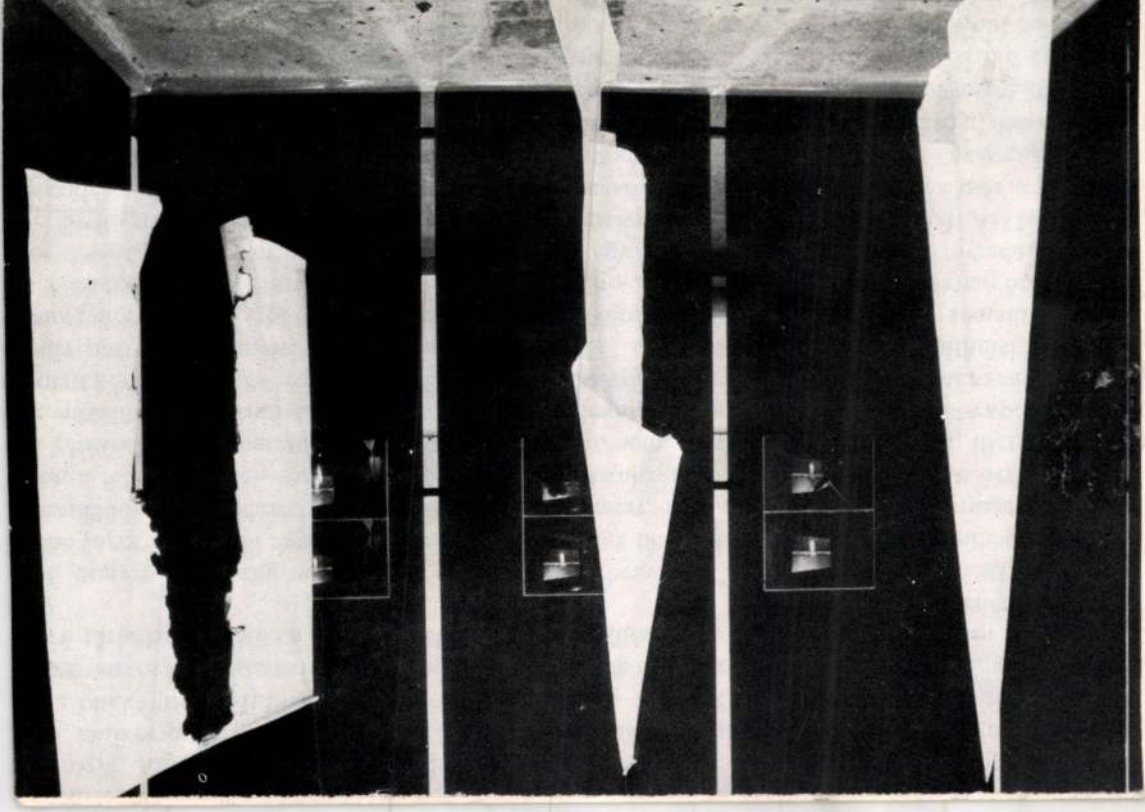

Tolvaly Ernő

Box

Bán András: Történt valami? /Naplójegyzetek/
Művészet, 1979. április/4. szám/ 15. oldal

Tolvaj Gyula, festő. Molnár Gyula festő (l. o.)
művészi álneve.

SZÖVEGRÉSZBE HÍVVE ÁPRÓ KÉ-
JÖNNEK ESETLEG, HA VARJU ELE-
E TEKINTETBEN BENNÜNKET TÁMO-
THATUNK-E MÉG ELŐSZÓRA IS, 4
SEM LEHET HOSSZABB. TERMÉSZE-
TERVEZETET, AMENNYIBEN TETSZÉS-
ELEMÉRNEK IS BE FOGJUK MUTAT-

KÖSZÖNT

APEST, 1932. JULIUS 6.

ÁGA ELNÖKE, elnöke

KÖNYVÉT IMMÁRON TETŐ ALÁ KELL
MEGJELENHESSÉK. FELDOLGOZTUK
UGY, HOGY AZ ORSZG. MÜEMLÉKEK
T ÁLLÓ FORMA VALOSULJON MEG.
ES GONDOSKODNI AZ ANGOL, NÉMET
ZÖVEGÉRŐL, ESETLEG AZ ILLETŐK-
IZTOK, SZIVESEN TÁRGYALUNK,
GY A FORDITÁS TELJESEN MEGBIZ-

Topscher Mihály

Oraz

Löcse

1800 k

Pritz 39. l.

Tolvaly Gruő

Grafi Zsuzsa

Bélyege az Élet és Irodalomban

Élet és Irodalom
1982 ápr. 19.

nő bélyegei

Napóra

Korda Sándort Hollywoodban m
kertben meglátván egy számára ismer
megkérdezte, mi ez. S amikor házi
egyszerű időmérő, a napóra mibenlét
tott: „Barátom! És még mi mindent

Ezt az anekdotát nemrég valaki
amerikaiak műveletlenségének mula
én nem tudtam vele nevetni. És ne
túl épületes európai fölényeskedés, s
tatni a derűskedvű mesélőt, hogy A
a történelemhez egészen más, mint a

Kedvemet más rontotta el. Az, h

A pohár fala és a MENYASSZONY

Tolvaly Ernő művészetéről

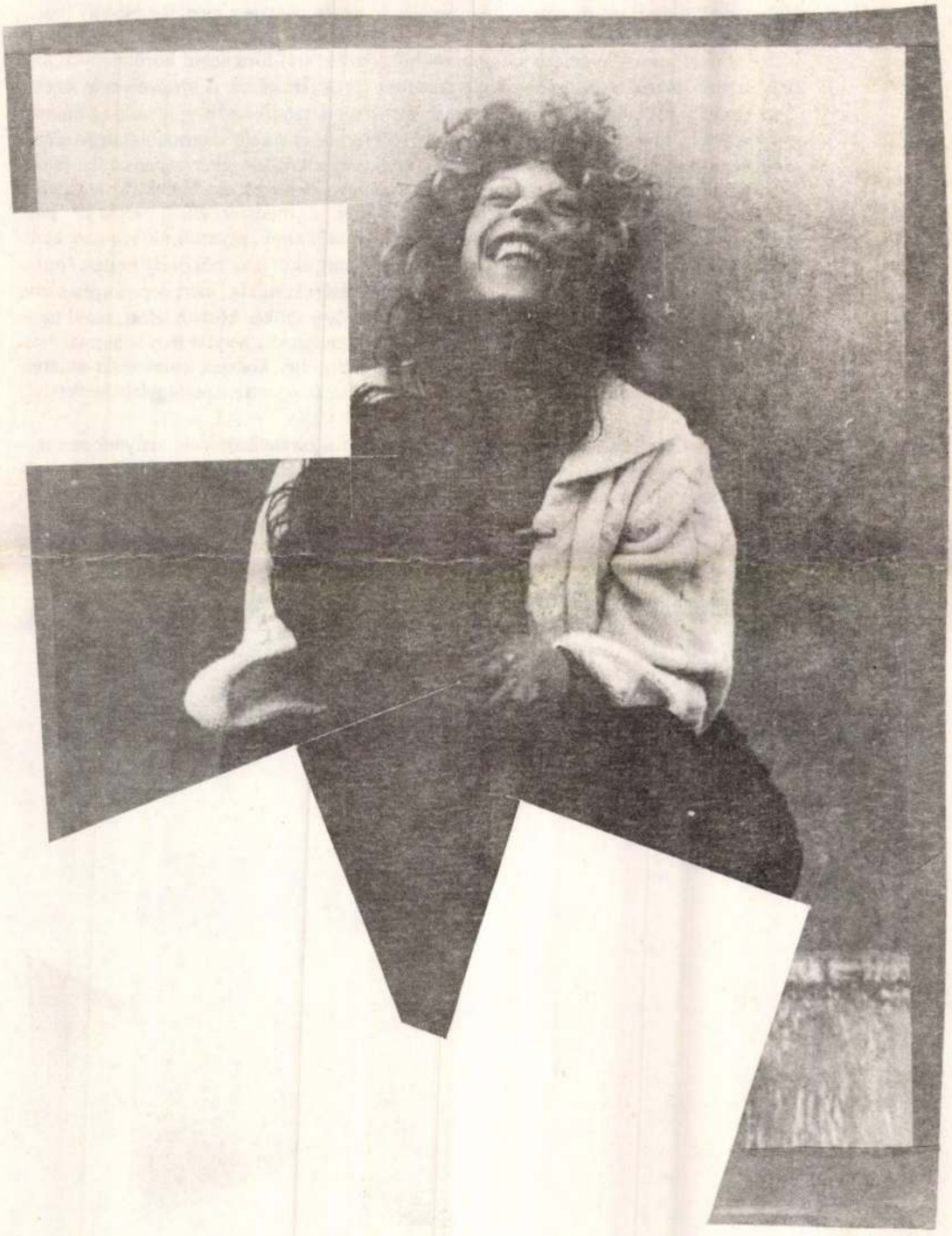

Magyar Világ 1981/8

zására csak annak maradhat lehetősége, aki – akár öntudatlanul, ösztönösen – a maga életén túlmutató felelősséggel cselekszik.

Lényegében ezt erősíti meg *A hosszú távirat* (kötetben tucatnyi évvel később publikált) ikerdarabja, a kötetcímadó *A terep* is. (Ez, egy új parafrázis keretében, a másik testvér pályájának leépülését elemzi.) Közösségvállalás vagy közösségi háttér nélkül, nem létezhet individuális kibontakozás sem – csak torzulás vagy a választott vég. Hasonló tanulságot közvetít – még az első kötetben – a *Mentőöv* című elbeszélés is. A hibásnak érzett társadalmi gyakorlatról magát egyoldalúan leválasztó egyén pályája a mentális és/vagy biológiai leváláshoz vezet.

Rendkívül fontos mindeme szempontokból is a konkrét történelmi körülmények alakulása; ezek meghatározóak mindenfajta emberi társulásra nézve. A történelem és az emberi eszmélkedés találkozásának egyik első fázisában játszódik az *Eperfagylalt*. (Kötetben még nem jelent meg.) Az eszmélkedő gyermekfőhős bácsikája egy internálótábor parancsnokhelyettese az ötvenes években. Milyen valódi vagy álközösségeket bomlaszt fel, és potenciálisan milyeneket hoz létre egy internálótábor (illetve az azt kialakító társadalmi mozgás), ahol fogoly „iparbáró és agrárproletár, a rendszer ellen prédikáló pap, jobboldali szociáldemokrata és amorális pszichopata"; ahol „egyazon időben *még* bent, aki Tito elnököt ócsárolta a barátság idején, és *már* bent, aki Tito elnököt éljenezte a fordulat után, egy barakkban a juhásszal, aki hűtlen kezelésért került be, mert nemi kapcsolatba lépett nőstény birkákkal"? A fagylaltostricikli, amely a szökés közben lelőtt, majd helyszűke miatt kettőbe darabolt foglyot szabályellenesen éjszaka helyett fényes nappal szállítja az erdőbe elföldelni (nagy a meleg, sietni kell), egy korszak emblémája lehetne. A történelmi és individuális eszmélkedést megindító mozzanat: eperfagylalt helyett vér csöpög.

Ez a novella a kezdeti fázisát elemzi egy folyamatos eszmélkedésnek, melynek eredményeit a már említett novellák jelenítik meg maradandó érvényességgel. Vagyis hogy: a közösség léte vagy nemléte korunk alapkérdése. Vagyis hogy: a közösség – létkérdés. Vagyis: hogy?

Szkárosi Endre

A „Csaknem minden nép mondái arról tudósítanak, hogy az emberiség a vízből szállt ki, és a lélek égi lehelet. Különös: a tudomány megállapította, hogy az emberi test csaknem kizárólag vízből áll. Kicsik leszünk. Kiszállva a vonatból, mellyel az európai energiák sűrű hálózatát átszelték, még ettől a mozgástól remegve, a testvérek sietve fölmentek a magaspartra, és úgy álltak a tenger és az ég nyugalma előtt, ahogy száz- meg százezer évvel korábban álltak volna. Agathe szemébe könny szökött, Ulrich lehajtotta a fejét.

Kart karba öltve..." *(Robert Musil)*

B „... a mindennapi élet embere. Aki megadja magát a jelennek. Azaz nincs benne sem törekvés, sem ragaszkodás; egyik teendője nem fontosabb, mint a másik; ha emberbaj kerül elé, azt nem kell egy más bajért otthagynia, minthogy magának semmit sem akar, mindenre egyformán rászentelheti magát." *(Németh László)*

C „..." *(Marcel Duchamp)*[1]

Fény és sötét, férfi és nő, föld és ég, tűz és víz, bal és jobb, élet és művészet, kép és szöveg, *itt és most* stb. Ilyenféle pólusok között szándékozom mozogni a fenti „tetszés szerint fölvett" három „pont" által meghatározott „síkon", oly módon, ahogyan ezt írom, fehér papírra fekete filctollal, amelyen szürkés betűkkel ott a márkanév: *COLOR*.

Az idézetek „köré írható kör" nem határolja be Tolvaly Ernő művészetét, én mégis „közös középpontot" keresek. Mert „a mű nem gömb, hanem körlap; metszet. Az alkotás folyamata ezt a kerületet szűkíti ponttá" – mondja T. E., és ezen megfontolás jegyében írta tervezett filmje forgatókönyvét egy kúp palástjára.

Gondolatmenetünk (mintegy „enyészpontról") a részletmásolatoktól indul, a festészet felőli kezdetektől; minthogy „mindenben van egy kulminációs pont, és ez a pont – a döbbenetes fény-, árny- és színhatás ellenére is – mindenkor legközelebb esik szemünkhöz, míg a tárgyak széle egy látóhatárunk szélén lévő központba húzódik vissza". *(Cézanne leveléből)*

PAUL CÉZANNE: FÁK JAS DE BOUFFANBAN *(Részlet)* – a vászon bal felső, kezdő sarkára festett látszólag véletlenszerű kivágás sarkítottan mutatja a párhuzamosságot az üres vászonnal; a festék a festésről „szól", a tevékenységet fejezi ki. Anyag és fogalom közeledik itt, s abban a közhelyben keletkezik rés, hogy a festmény, mielőtt bármi anekdotikus ábra lenne: felület. Hasonlattal: „nézem, mi az? Közel megyek: üveg – és máris átnézek rajta" *(T. E.)* Kísértés útközben: a képvilág illetékességét a felszínre korlátozni, és kiküszöbölni minden személyes esetlegességet; hiszen a tökéletesség stílustalan, torzításmentes. A stílus technikai hiba, a rosszul öntött üveg grimasza. A személyiség az ideálistól való eltérés, dezertálás; a reprodukció tévedéséből eredeztethető „artisztikum". A másolás pedig a stílusnélküliség iskolája; „fényáteresztővé" kell válni a transzparens formaadásban.

Az örökölt múltat másként folytatja az I MAESTRI DEL COLORE-széria, ahol a sokszínű klasszikusok az utolsó képen betűkké szürkülnek; a kép szűkül – a megnevezés válik (fragment-)képpé. A szöveggel azonosított festményben közös nevezőre hozott mesterekkel az történik, ami a Cézanne-másolaton a fákkal: *a festéktől nem látjuk az erdőt*, vagyis részei voltunk valaminek, emlékünk egy címke, az egységesítő keret: a sorozatcím.

Ezt ismétli az egyik első performance, a GRAND PAS DE QUATRE (1977). A zene, a balerinák és a kutyák adta élmény, a Degas képvilágát idéző dekoratív dekadencia veszti el színeit az emlékezésben, amit a negyedik táncosnő előlegez az előadás végén, rajzszénnel felírva a darab címét a háttérül szolgáló paravánra. Így a későn érkező kiállításnéző csak *cím*et lát „kép *nélkül*". (A fogalom felejt, a leírással selejteződnek az események és fogynak a képek... A tárgyhoz való viszony szüntelen változik – a szó újratöltendő üres pohár.)

MIT CSINÁL GILBERT ÉS GEORGE[2] AMIKOR NEM ÉLŐ SZOBOR? (1976) Tolvaly Ernő két fotóján a Rózsa (ma Szegfű) eszpresszóban kávéját fogyasztja. Azonos cselekvés két aspektusból: egyszer mű, másszor dokumentum. Van-e különbség a két dupla feketében? Ugyanazt csinálja más tudattal, vagy azonos dolognak eltérő nevet ad csak, így más jelentést tulajdonítva egyazon ténynek[3], történésnek – két alig különböző fényképnek?

A válasz egy hiátus, olyasféle, mint a megérintett tükörképnél az üveglap vastagságú köz. Egy *inflekszióspontra* gondoljunk,[4] az akció és a nem-akció között! Olyan előjelváltásra, melytől minden művészetté válik, nem beszélő beszéddé – mit lehet innen „előre" tekintve egyáltalán mondani? A keletkező hasadékot csak úgy tudjuk áthidalni, ha széjjelviszszük, ami közel van? De az egymás mellé ragasztott két felvétel közelebb van-e egymáshoz, mikor az exponálásuk között eltelt idő nem a jelzett nap, hanem esetleg csak pár perc, vagy annyi sincs? Vagy ha ugyanarról a negatívról szerepelne két kópia?

Véges távolság viszonylik a végtelenhez, vagy inkább „egy kisebb végtelen a nagyobbhoz" *(T. E.)*

(rövid kitérő; színhely bárhol) A gondolkodásról sokat mond egy beszélgetés. A megszólalás úgy képez észrevétlen felületet, akár a ruhám – esetleges gyűrődései a mondatok. Utólag e drapéria-redőződés, -hullámzás irányára emlékszünk, partjaira (a

környezetre!), néhány apróságra, amit *akkor* a jelen magával sodort, és tárgy-zátonyokra, amiken megakadtunk. S mert a dialóg szimmetriaigénye közös pontot keres, amelyre a társalgó felek tükröződhetnek, gyakran kap hangot a helyszín egy elnémulásban – ugyanoda nézve. A közeg közbeszól. A megszakadt belső folyamatosság emel föl az asztalról – kézenfekvő példaként – poharat vagy gyufaskatulyát, a helyzet illusztrációjaképpen. Ebben a megnyíló pillanatban a felszínre kicsapódik (mint parányon a vaj) a *csend-élet*-szemlélet. Teltségérzést kelt az űr, s az, hogy a szituáció önmagára másolódik, a dolgokat engedi „szóhoz jutni". A tény, hogy a gondolkodás limese, határértéke az anyag, derűsen ismerszik fel a tárgyak lélekvándorlásának szelíd fényében. Lehet-e *tárgyakban és nem fogalmakban gondolkodni?*

CSODÁLATOS RENDSZER (1975). A montázs-kiállítás megnyitója estéjén a Fiatal Művészek Klubjában mindenfelé elszórtan, mintegy véletlen ottfelejtve T. E. tíz gyufát helyezett el. Az arrajáró felveszi, önkéntelen reflexmozdulattal megrázza, és közben lefröcsköli magát a benne lévő vízzel. A preparált, negyvenfilléres dobozok által előkészített látogató – a kiállítóterembe lépve – két „családi gyufát" lát; egyikben víz, a másikban szinte ugyanaz, a víz képe fél tenyérnyi fotókon. Ebben az antropomorf szisztémában (a két „kar" a tíz „ujj" folytatása!) az ellentétek a lehető legegyszerűbben kerülnek össze, egyik a másikba helyezve, feszültségük oldódik behelyettesítéssel – rövidre zárt „jelentés-*kioltás*". Összegezve: a fényképek abban áznak, amit ábrázolnak, mintha vegyszer nélkül a víz hívná elő a képeket. Mindez kész, kissé „popos"-nak látszó dobozokban játszódik, olyan tárgyakban, amelyeknek mi vagyunk a torzói, s amelyekkel együtt *„úszunk"*.

A *víz* az élet, a születés szimbóluma. Tolvaly Ernőnél nem a hagyományhoz kötődik, bár klasszicizáló akadémikus hűvösséggel használja, hal, moszat-maszat és jelképes értelem nélkül. Kapcsolattalan anyagként denaturálva, üvegszerűen átlátszó formájában. Laboratóriumi sterilen: történelmen kívüli (előtti?). Mindezek dacára rejtélyes elem.

Tolvaly Ernő vízzel telt átlátszó nylonzacskóban megmerít egy üvegpoharat, de nem *emeli ki* – visszahelyezi és lezárja. *„Idézet"*, mely a helyén marad, egyszerű aláhúzás (amit Salinger Seymore-a olyannyira helytelenít; belefirkálni a könyvbe. Ebben az értelemben a víz pohár nélkül „olvasatlan könyv"). Egész és része – EGY POHÁR VÍZ VÍZBEN (1976) – tagolt, egyöntetű szöveg, kívül-belül ugyanaz. Idézőjelek és transzparencia kínálta választék: *mi miben?* Magunk vagyunk – az artikulá-

ció, középre állunk. Az ember a pohár. Fénytörő közegként fókuszál, egy érzés kap anyagot a metaforában – üveg. Átlátszó, mégsem látható a „háttere" (a *gondolat?*) – észrevétlen, ill. azonosak vagyunk vele, tehát szüntelenül beleütközünk.

„Kemény és sima anyag az üveg, amin nem rakódik le semmi. Hideg is és józan. Az üveg-dolgoknak nincs »aurája«. Egyáltalán az üveg a titok ellensége" – írja Walter Benjamin. Elég az üvegen gyöngyöző párára utalni, máris van összefüggés, de mélyebb rokonságot is feltételezhetünk az áttetszővé csupaszított dolgok és a tapasztalatból kimosdatott agy rokonsága folytán. Ennek a barbárságnak eredete a fotókkal táplált tudat – véglegesnek hitt – ideiglenesség-élménye. Káosz-képzettel a kultúrlabirintusban kószáló, nyugalmához ragaszkodó ariadnés lélek kapaszkodik a halálra ítélt pillanatba, a kimetszett, éles konkrétumba[5]. Zuhanó pohár töri át a tó tükrét (lásd: Leopold Nacht vodkáspoharát a tükörhöz vágja, mert – Zachariás Lichter szerint – „színről színre" akar látni), merül a tóba és megtelik vízzel. Elmerülünk a végtelenben, és belénk hatol a végtelen.

(ismételt átvezető kitérő) Egy beszélgetésünk fontosabb részleteit a magnószalag megfelelő szakaszára írtuk; a *kiemelés* takar, a *leírás* ritkítja a szöveget („verba volant, scripta manent") – és a hallható maradék használhatatlanul hézagos.

AESTF DE OLOR

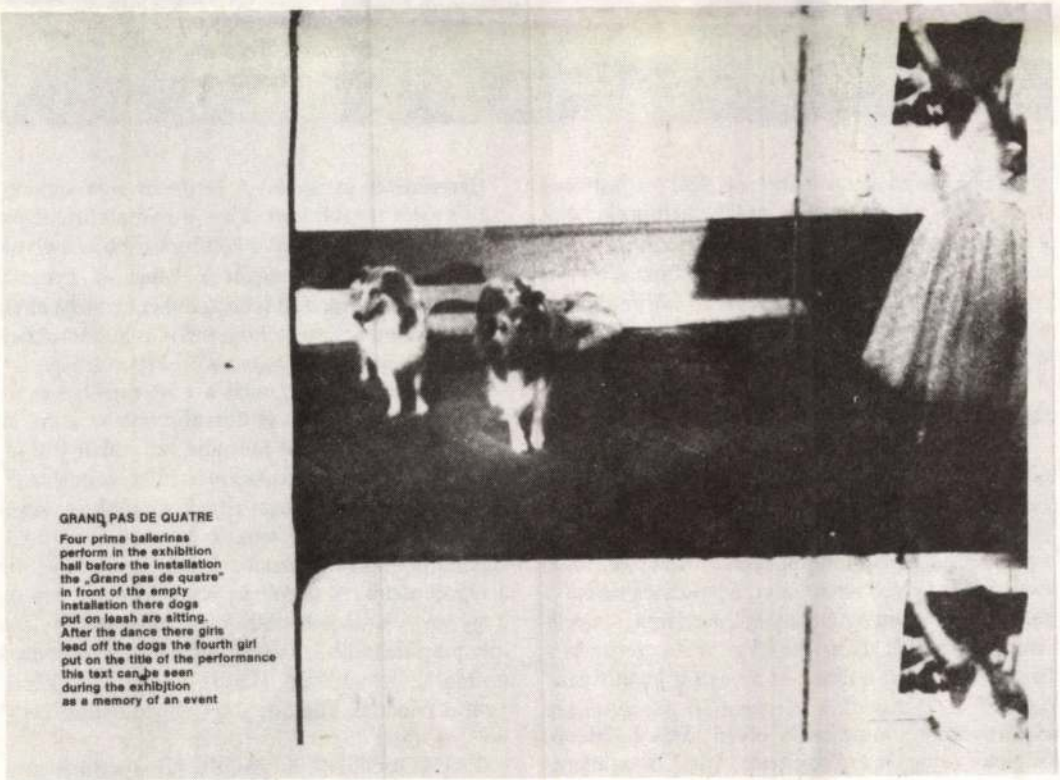

GRAND PAS DE QUATRE
Four prima ballerinas perform in the exhibition hall before the installation the „Grand pas de quatre" in front of the empty installation there dogs put on leash are sitting. After the dance there girls lead off the dogs the fourth girl put on the title of the performance this text can be seen during the exhibition as a memory of an event

Ugyanazt másképp mondani – képmás: TAUTOLOGIKUS PORTRÉK (1978). Emelkedő fej, mintha egy pontra nézne végig, és mi a fényképezőgéppel arra a helyre közelítenénk. Közben a harmadik képen mintha fölcserélődne az alap és a festett kép; az arc van szemben és a rajz profil. A széleken hunyt szemek néznek farkasszemet a festett tekintettel, amely tágra nyílt. Tárgya nincs, minthogy imitáció; önmagára vissza-festett arc. Nem dísz a „minta", hanem „seb". (Felnyitott szem mint seb..., el lehet tőle vérezni.) A halál, a kép „lefogja a szemét". (Vagy: az élő, a modell önmaga látványának emlékét hordozza, saját halála lemosható előképét?)

A fotók festmények reprodukciói. A festő élő, lélegző alapra dolgozik, fotó alapján. Munkája éppoly efemer, mint az, akit ábrázol. Sőt! – a festmény mulandóbb, a festék szárad, majd lepattogzik. Mint a *smink*, lemosható. Azonosan ideiglenesek, közös sorsuk a változás és az eltűnés. Futóhomokba rótt jelek. A haj vízként vet hullámokat, körülfolyja az arcot: „képkeret". A kontúr vérként csordul szája sarkából, a kép él és mégsem, a lány arcán egy nézet tükröződik, melyből mint ruhából kiléphet, s ettől csak a festmény hámlik le.

Amiképp a *Pohár víz a vízben* objektjében a víz, oly módon szerepel kétszer az arc a *Tautologikus képmások*ban. A *rá*festett *belső* kép ott van, ahol a pohárban lévő víz. Valami önmagán belül van ismétléssel határolva, önnön része részletezve. Megosztottsága képletszerűen zárt; a kettősség kerete (a fóliazsák és a fotó) „műanyag", tartalma: „természetes". Mindkét műnél külső rezdülés mozdítja a belsőt... „A mű a festék és a vászon között van" (idézi T. E. Picassót), a két egymást módosító arc közötti vékony rétegben és olyan törés a láthatóság)ban, mint az üvegpohár fala. A semleges pohár (és a festés, mindkettő ready-made elem) adja a stílust: „öntőforma". Az „én" önmagára szimmetrikus *kétség*beesése a megnevezés előtt kölcsönöz ilyen dolgoknak súlyt.

A modellt magát modellálni, valamit önmagára képezni le, azt a szándékot jelenti, hogy ugyanabban a térben akarunk mozdulni. Ugyanazt, ugyanarra, ugyanúgy! A tökéletesség igénye idővel kiszorítja a festés gesztusát, mert „redundáns". És ecset nélkül is ugyanott vagyunk. (A gépet a naturalizmus találta ki; „második természetünk" a fotó, a távolság bizonyítéka.)

Tolvaly Ernő legutóbbi festménye „akvarell", vízben fekvő lányra festette. Emlékkép (Vénusz születése vagy aquis submersus?), feloldódik, de... a feszültség megmarad.

(levezetés és átvezetés) A festmény reprodukció. Az ismétlés tágabb kört rajzol a minta köré. Ezért kevesebb egy másolat (bár kettőnek több az esélye a megmaradásra, mint egynek). Meglévő nyomba lépve tágul a letapodott felület, miként a vízbe ejtett kavics – mind szélesebb koncentrikus hullámokban hal el. *„A beejtett kő kúpot rajzol ki a vízben..." (T. E.)* (Másrészt ugyanazt a kört rajzolva egyre erősebb, szabályosabb és durvább lesz az ábra, az elemi iskolás gyakorlat jól tudja ezt, mikor írni tanít.) És miközben a másolás *mást* akar, szándéka ellenére más, *takar*. Szóval ennek a „több is, kevesebb is"-nek mégiscsak van egy kőszerű, szilárd középpontja – állandó azonosságunk magunkkal. Ez a legnehezebb. A cselekvés reprodukciója annak, hogy vagyok, az ismétlésben kikristályosodik... a méz megikrásodik... vagyis kiderül, mi micsoda, s azután ez betanulható. (Lásd: Giotto híres körét, amit a pápának küldött, s egy mozdulattal, „egyből" rajzolt!)

TAUTOLOGIKUS MOZGÁS (performance,

1979) Az instrukció: ne mozdulj, de ha mégis... – ismételd! Az utasítás értelmében a „médium" minden apró rezdülésre figyel, miközben igyekszik magát szoborrá fagyasztani, kockaként kimerevítődve a valóság filmjéből. A parancs számol az életszerűvel, be- és megengedi a mozgást, persze adott szabályok szerint. A semmittevés holtpontjára kiültetett résztvevők kőszerű szerepükben átzuhannak magukon; helyzeti energiájuk a tehetetlenség. Nem tudnak nem mozdulni. Ülnek, mint moziban, vetített esemény nélkül, s a széken való kockázatmentes feszengés, egyre szélesebb gesztusok *g* gravitációs gyorsulásával szakítják át a nyugalom erőszakolt felszínét, a statikus *képet*. Horror vacui. Enyhe viszketés visz, vezet ki a megtiltott mozgás csiklandó állapotából, azzal a kötelező feltétellel: a fotónak jellegzetesen kell reprodukálnunk megtörtént múltunkat. *Az ismétlés a vészkijárat,* a „begyakorlás" adja a karaktert; egy mozdulat gazdagodik, mélyül – valahogy így képzeljük el a személyiség kiteljesedését.

Az önfegyelem és -figyelem gondol a fényképezőgéppel. Nem tudja, mikor, csak azt, hogy meg lesz örökítve. Ezért kétszeresen kényszerül az előzményekre figyelni, az önmagáról elképzelt ikont eleveníti meg, eleve tükör-emlékei alapján helyezkedik el. Lehetősége: „*újra*mondhatja", amit korábbi magaviselete, gesztusai előírtak. A másolás megmaradás, mert sokszorosít – járulékos mozzanatokkal fokozatosan elfedve a kezdetet. Az észlelt minimális változás tágul, erősödik: megremeg a láb, s a rajta nyugvó kéz is vele mozdul, és tovább a váll is; csepp duzzad tengerré, elöntve maradék mozdulatlan részeit a testnek, míg a várakozó pihenő pózt a reprodukció öngerjesztő vihara el nem nyeli. Az érzékelés hangsúlyai bejárják a teljes figurát, alakot; szüntelen tovább tevődve. S milyen az összkép, túl a fotó nyújtotta nyugodt síkos-sima felszínen, az „élet csobbanása" után? („Nézés és munka közben koncentrikussá válik a természet." *Cézanne*)

HOVA TŰNT A MENYASSZONY? (kiállítás a Bercsényi kollégiumban – 1979) A terem átellenes falain 3 nagy, ill. 6 kis fotó. A nagy képek: a két szélsőn egy lány és egy fiú fut egymás felé, és középen találkoznak. Ezekkel a „közömbös" képekkel szemben „nonfiguratív" részleteik vannak, áthúzott, ráírt szöveggel. Mindegyik üvegre kasírozva, és az összes kép egy irányba néz! (A nagyméretűek „falnak vannak fordítva", alig megvilágítva pár centire lebegnek a faltól, homályosan láthatóak.

A teremben sötét van, a legtöbb fényt a kis képek kapják.)[6]

Ezt a munkát Duchamp Nagy Üvegjén keresztül kell nézni. A menyasszony onnan jön; a vágyak, az elérhetetlen tiszta szféra lehető legbanálisabb megszemélyesítése. A felsőbb régiók kapnak formát a semmilyen, (köz)helyes, csinos lányban.

Képletté vetkőzik itt a fátyolos ábránd, verifikálódik a tipikusban. A Nők Lapja-címlap-ikon-üresség tanácstalanná teszi a várakozással belépő nézőt. A triptichonforma, az unásig ismert tézis-antitézis-szintézis hármasság jelzi a hagyomány tovább-halódását és erejét. Szárnyas oltár, giccsszárnyalás. Mint egy filmben triviálisan leképezett egymásra találás: kistotálból félközelibe váltunk, a szélen még egészben látható figurák középen betöltik a képmezőt (feleződnek, de két fél egyenlő egy egésszel). Tudatsablon fényképkonkrétba „érzékítve" – szép, mert üres. Bár bagatell, mégis katartikus; a komolyan vett hiányérzet valódi kifosztottság. Tolvaly

Ernő lyukra futtatja kíváncsiságunk, „neszesemmi-fogha-tatlant" nyújtva. Becsapottságunk oka, hogy valamit mégis kaptunk, akár a mesében – kaptunk is galambot, meg nem is. Igazságos, nem azt adja, amit vártunk, hanem mást, „szárnyalást", egy szabadon engedett „madarat" – ha „átlátunk a szitán". S minthogy itt látványosság alig-alig van, Tolvalytól visszakaptuk az adottat: magunkat. Kritikánk: „ez kevés", sajnos ránk és nem a művészetre vonatkozik – saját gyámoltalanságunkba botlunk.

Az artisztikum *rátét*réteg, lényegileg visszavétel. A hat 25 × 30 cm-es kép a 100 × 80-as fotókból származó részletek. (Elvben „pontosan visszahelyezhető darabok ... absztraktak".) Az esztétikus, átfirkált lapokon eredetileg a következő „információk" voltak olvashatók:

HOL VAN A MENYASSZONY?
KERESD A MENYASSZONYT!
MIT LÁT A MENYASSZONY?
JAJ BE SZÉP A MENYASSZONY!
KIÉ LESZ A MENYASSZONY?
HAZUDIK A MENYASSZONY!

Mit csinál a menyasszony? – olvashatta a belépő az ajtón. És miért, hogy a filctollal fölírt, majd áthuzigált szöveg alaposabb figyelemmel – ha nehezen is – kibetűzhető?

Fontos, meglehet, alapvető mozdulat a kérdések és a kijelentések *majdnem* teljes eltüntetése, takarása. A nagy fényképek hasonlóan kevéssé élvezhetők, a gyenge szórt fény, valamint a fal síkjához való túlzott közelség folytán. Nem elhanyagolható körülmény – mint azt korábban jeleztem – az sem, hogy a képek csak hátulról láthatók. Ezért szükséges szembenézni a kínálkozó konklúzióval: itt válik nyilvánvalóvá – *a kép önmagát árnyékolja.*

„A néző a maga által lejátszott esemény részese: egyik faltól a másikig megy. Két réteg közt mozog olyan térben, ahol saját jelenlétén kívül másra nem számíthat. A kiállítóterem csalogatásának engedelmeskedve belép – kérdez, de választ nem kap: a MENYASSZONY képe homályos, az esztétikus képsor néma, s így saját lépteit hallja, faltól falig, tudomásul véve, olyan közegbe került, ahol semmi sincs; a művészet és a MENYASSZONY valósága közé, a pohár falába, annak a pohárnak a falába, amelyet megmerítettek, majd visszahelyeztek a vízbe." *(T. E.)*

(összefoglalás-jellegű bekezdések)

1 Egy mű készülése valaminek az agóniája. Elkészül és halott.[7] Pohár víz a vízben – entrópia-modell. Amint tele a pohár, elsüllyed. Betelt, mondják ilyenkor, belső/külső arány, azonosság fordítja oldalára, borítja meg „ugyanabban"-itt, és így dől el sok minden.

2 Akármilyen olvasat egyenértékű érvénnyel bírhat. Pl.: ez a szöveg úgy nézendő, ahogy a tautologikus portrék festékrétege, az alap továbbmozdulása, alakulása ráíródik majd. Eleve elevennek szántuk, mint ilyen részleges, egyszeri és ismételhető – úgy véljük, szerepgörcs nélkül megjelentethető. *Vázlat.* „Kidolgozódik", ez lesz a sorsa. A *raszterelv* értelmében *pontos,* együttnézendő minden mással. A KÉP túl van rajtunk és mi is rajta. Ettől még reprodukálható. Horváth Emese mondta egyszer: „az ember nem akar se fölfelé, sem lefele menni – hanem terjeszkedni szeretne". Kapóra jön a sokszorosíthatóság időtlen „aurája". A dolog reprodukálja önmagát – ezt utánozzuk a mű-alkotásban, aminek tárgya van („a nincs"), ez persze (nem) képes előhívni azt, ami őt létre hívta.

3 Az *ismeretlen* tőlünk függetlenül adott – a környező világ. Önmagát reprodukálja a gondolkodáson keresztül, bennünk létezik. Mihelyt ismertté válik, megszűnik – a műben, viszont számunkra létezik továbbra is. Az ismeretlen helyén marad, az ismert ismétlődik, miként a mások halála ismert, a miénk pedig ismeretlen. Belülről ismeretlen marad, kívülről: *közhely.* (A gondolkodás = jelenség. A lényeg = ...?)

4 Tolvaly Ernő kötődése az ismeretlenhez, ragaszkodása a stílustalansághoz, szüntelen az alaphelyzetet teremti újra. A „tabula rasa" nem fejlődik, ezért minden munkája előzmény nélküli. Ami „logikusan következik" (egyik a másikból), az ugyanaz. A logika: tautológia. A stílus meg nem más, mint annak tudomásulvétele, hogy ugyanaz történik. A személyiség akkor kezd létezni, mikor beismeri tehetetlenségét, tudja a diktált mozdulatokat ismételni. Élete eseményei a reprodukcióban („műmellékletekben") válnak nyilvánossá. A művészet a repró tautológiája, amiben megneveződik. A reprodukált tények a fotó révén vékonyodnak a látható töredék időre, segítségével életünk bármely tette, mozzanata megörökíthető. A fotóban az ismeretlen sokszorozódik... Nap csillámlik a folyón. Pillanat-fény-képek ugyanarról.

5 Írásom a víz hullámzása. Nincs sikerületlen hullám, ahogy jó vagy rossz, vagy bármely jelzővel minősíthető tautológia sem létezik. Úgy tetszik, mintha minden tökéletes lenne, de a tökéletességnek sincsen karaktere; ez hoz zavarba. Van-e tulajdonságok nélküli művészet? illetve művészet stílus nélkül? (A stílus a sínre került aktivitás, párhuzamosság jellemzi. Mivel?... Hová vezet?) Ugyanott kezdem megint a továbbgondolást újra, a „folytatást", időközben felmerült újabb szempontok szerint. *A pontról van szó!* Mert minden új bekezdés (mondat, szó) divergál, széttartó irányokat mutat, és mégis: *ugyanoda* tart. A szaporodó sorok szerteszét „vonatkoznak", s közben a forma: egymás alá

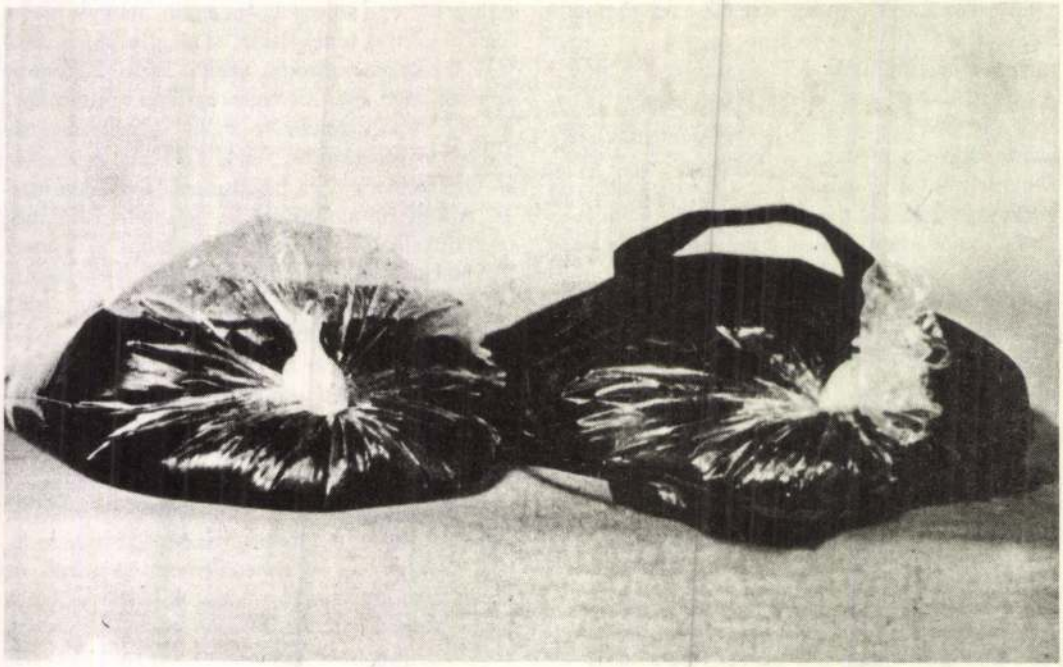

Karbatett kéz

sorjázó haladás, széltől szélig. (Folyóírás, folyt. köv.)

KICSIK LESZÜNK!

Bármikor abbahagyható a befejezhetetlen.[8]

A tulajdonságok nélküli emberben olvasható: „... a többi meg olyasmi volt csak, mintha egy pohár vizet a pohár üvege nélkül akarnánk kézbe venni."

Jegyzetek

1 Arra, akit idézek, mint az olvasóval közös ismerősömre gondolok. *Szabó Gábor* jelenléte ebben a cikkben „néhány idézőjel hiánya". Rejtett szerepét megvilágítandó, Călinescuhoz fordulok: „... megjelenik a harmadik, és a titok napvilágra kerül".

2 A két angol művész kimódolt viselkedéssel a műtárgy helyén pózol. A művészet itt mint szertartásos, redukált hétköznapi tevékenység teszi fénybe a *formát*, hogy hogyan történünk és miként működhetünk élet/művészetként. A posztamensre kihelyezett gépies cselekvés annyiban vonatkozik a lehetőségekre, amennyiben *művi*. Mimézis és minta, benne az ittlét ornamense rajzolódik, miközben látens vitrinbe, mintegy múzeumi kontextusba zárja magát. Ez az *aura* visszahódítása, vagy csupán akart visszfénye? – tekintve, hogy mechanikusan reprodukált szokás csak. Önreflexiójuk több-e konzervatív nosztalgiánál? Például: önmagukat festéssel is „tárgyiasítják-anyagtalanítják" – jellé, jellegtelenné válva ezáltal. Kompozíciós elvük a *„comme il faut"*, a determinált funkció.

3 Az itteni metamorfózissal analóg mozdulat: Michael Craig-Martin egy pohár vizet állít ki. Részlet a művésszel készült interjúból:

K: Nem lehetne egyszerűbben megnevezni ezt a pohár vizet, mint tölgyfa?

V: Egyáltalán nem. Ez már nem egy pohár víz. Megváltoztattam az aktuális szubsztanciáját. Többé nem lehet egy pohár víznek nevezni. Akármit elnevezhetünk úgy, ahogy akarunk, de ez nem változtat azon a tényen, hogy ez egy tölgyfa.

K: Ez nem éppen olyan eset, mint a császár új ruhája?

V: Nem. A császár új ruhájánál az emberek igényelték, hogy lássanak valamit, ami nincs ott, mert érezték, hogy látniuk kell. Nagyon meglepődnék, ha valaki azt mondaná nekem, hogy tölgyfát lát.

K: Nehéz volt ezt a cserét végrehajtani?

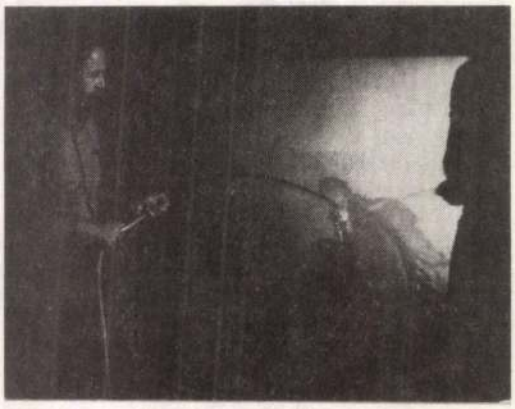

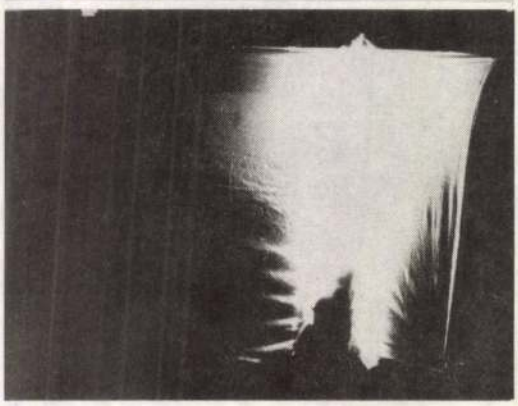

V: Nem nagy fáradság egyáltalán. A munka évei tették lehetővé, hogy képes legyek rá.

(Bővebben lásd a 9e Biennale de Paris katalógusában.)

4 *„Infexiós pont"*, ahol az ismert út szakadásig keskenyedik, és a másik oldalra kerül... A feladat ezt a pontot eltalálni. Egy fát kerülgetek, az vékonyodik, s hirtelen én magam állok ott. Egy foghatatlan és megnevezhetetlen *szükség*ről beszélek. Ez a „tölcsér" vége, már a szavak sem férnek át *(Tolvaly E.)*

5/a Joseph Kosuth beszél arról, hogy a hagyományos művészet elvesztette transzparenciáját, „beopálosodott" (festőivé vált tehát). Lényegszerűbb a magában az anyagban keletkezett RAJZ: a repedés Duchamp Nagy Üvegjén. Ez nem a végtelen véletlen „pókhálója", nem úgy történet, mint a Portenyészet; gyökereink inkább.

5/b S ha az üvegből tükör lesz, melyre ráfagy a kép, máris a **fotó**nál vagyunk, a legújabb kor nárcizmusánál. A „rész szerint való, homályos ismeret" találkozik Leopold Nacht jóvoltából a pohárral, és csörömpölve tágul meg a villanásnyi idő (vö.: A. Bierce: *Bagoly folyó* vagy W. Golding: *Ripacs Martin* stb.) – exponálódik a jelen. (Lin Ju Tang: „Életem egy pillanata annyit ér, hogy hiányába beléhalok." Melyik pillanat az?)

5/c *„Soha-meg-nem-adomra kasszírozza a technika a dolgok külső képét, mint az érvényüket vesztő bankjegyeket.* Most pedig a kéz még egyszer, álmában is kinyúlik, és búcsúzóul letapogatja a jól ismert körvonalakat. A legelkoptatottabb helyükön fogja meg a tárgyakat. S ez nem mindig a legillőbb: a gyerekek nem kívülről fogják körbe a poharat, hanem belenyúlnak." *(Walter Benjamin: Álomgiccs)*

6 E munka *számos* vonatkozásban bír logikán túli evidenciával. A teremtés hatodik napja... A sex jelentése: hat. $3 \rightarrow 2 \rightarrow 1$ és $2 \times 3 = 6$! Ez az environnemant-mű jelenlét-makett, a tér pszichikus belső modellje, mely a létezés „elemi geometriájára" épül. A tér háromdimenziós és a legszabályosabb térbeli testnek hat oldala van, melyekből egyszerre hármat láthatunk csak. A pillanat kockacukorként feloldódik, s marad a fénykép, ami az égvilágon semmit sem mond.

7 „A hetedik te magad légy!" – *(József Attila)*... T. E. kamaszkori verséből: „...felakasztják és így születik." Párhuzamos gondolatok: 1. a művész a kép helyére áll, 2. mennyire festményben gondolkodunk még mindig – pontosabban *keret*ekben: „A művész, a műkritika és a közönség meghatározásokkal, körülírással, véleményezve erőszakolják meg, zárják kalitkába a műveket. A kalitka kézről kézre jár. A mű kiszabadul, a kalitka marad." *(T. E.)*

8 ... és akárhogyan – alternatív: *nem non-fiction:* „A szomszéd Virág eszpresszóban ülünk. A falambériafalnak dőlők, kinézve az ablakon. Odébb a felszolgáló egy véletlen levert pohár cserepeit söpri össze. Kraftwerk Trans-Europa expressze szól magnóról. Megáll a vonat, vége a számnak. – No jó – töröm meg a hallgatást, keresztbe téve karjaimat, mielőtt elmennék bevásárolni az ABC-be, ihatnánk még egy kört!"

[Ami az idézőjelek közé kerül, úgy nézendő, akár a kézbe vett fotó. Önfelmentő dac-kötődés egy „kettősséghez", a végtelennel szemben.]

Károlyi Zsigmond

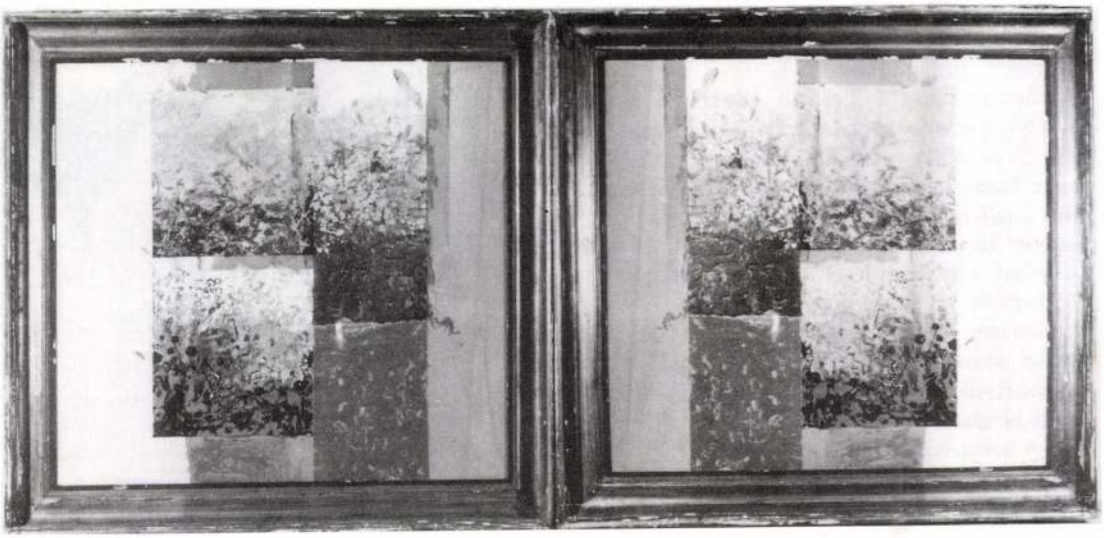

sebb tárgyiasság-tárgyilagosság megjelenítéséhez; sebek megnyitásához és életművek klasszicizálódásához.

A body artban, performance-ben, a különböző akciókban formát nyerő hősies individualitás s az arte povera, valamint a posztkonceptualizmus keretei között megnyilatkozó filozofikus szigor vagy szigorú bölcselem lett és maradt a hetvenes évek végének magyar avantgárdja számára a sziget és azilum, a *hely*, amelyet megőrizhetett magának és megmenthetett az elértéktelenedéstől. Minden más – okkal, ok nélkül – gyanússá vált, mert minden más tendenciát magába oltott-fogadott az egyre „korszerűsödő" hivatalos művészet, mely a pop art és a történeti expresszionizmus „fájdalommentesen" beépíthető elemeiből sajátos stílusegyveleget kreált, amire ráakaszthatta modernsége árcéduláját a frissiben lejárt és elmanírosított stílusmorzsákkal. Az avantgárd meglehetősen tanácstalan helyzetbe került. Elzártsága megszűnt ugyan, de foszladozott titokzatosságának

△

Tolvaly Ernő: Fordított helyzet, olaj, vászon, színes fotó, 100×220 cm

Ádám Zoltán: Cím nélkül, 1990, vegyes technia

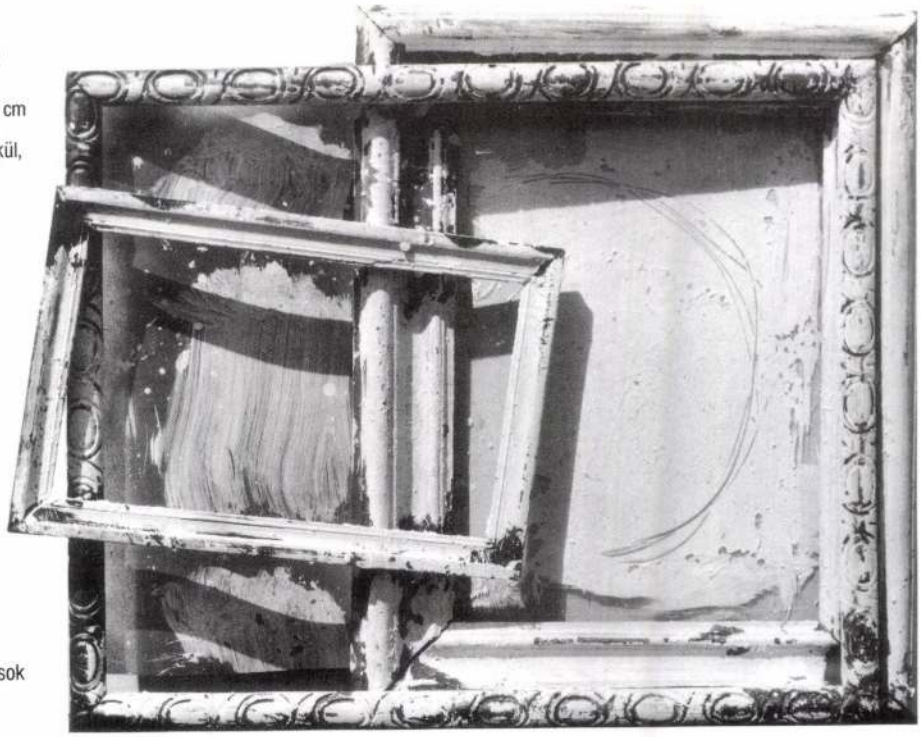

◁ Gaál József: Graeculusok kínzása, tus, akvarell, 70×50 cm

arisztokratizmusa is, utópizmusa egyre fárasztóbbá lett, s a kockázat nélküli struktúrába épüléssel szemben nemigen tudott alternatívát kínálni.

A helyzet kulcsa az Egyesült Államokból érkezett: 1979-ben látványos amerikai művelődéstörténeti kiállítást, két év múlva pedig átfogó festészeti tárlatot rendeztek Budapesten aktuális munkákból. E két esemény révén – melyek értékét egyebek között az a tény is adta, miszerint hosszú-hosszú évtizedek óta ezek voltak az első kiállítások, amelyek nem történetivé lett, hanem valóban élő, kortársi, sőt tendenciaépítő munkákat hoztak Magyarországra –, tehát az amerikai bemutatók révén a magyar művészek szembesülhettek a felszabadult újexpresszivitással, melynek valódi dimenzióit a velencei biennálé nevezetessé és korszakossá vált *Apertója* mutatta meg. A posztmodern, a transzavantgárd, az újszubjektivitás, a neue wilde, a heftige Malerei, majd a neo geo, tehát az újfestészet rendet vágott a nyolcvanas évek magyar művészetében.

A Magyarországon újszenzibilitásnak nevezett tendencia a maga szellemi és formai eklektikájával, gáttalanságával és gátlástalanságával kimondotta a szentenciát, miszerint „az avantgárd halott", egyszersmind számos képzőművészben, akik a koncept art és a fotó bűvöletében évekkel korábban fölhagytak a festészettel, föltámasztotta a festőt. Ugyanakkor igen sokan, megriadva az újfestészet hamisnak látszó eufóriájától s a könnyű kezű stíluslovagok özönétől, időlegesen föladták a mesterséget.

A nyolcvanas éveket uraló újfestészet képviselői a külső és belső politikai változásokat jó érzékkel és nagy józansággal aknázták ki. A középgeneráció képviselői – mint Bak Imre, *Birkás Ákos* (1941), Nádler István –, a valamivel fiatalabbak – például *Fehér László* (1953),

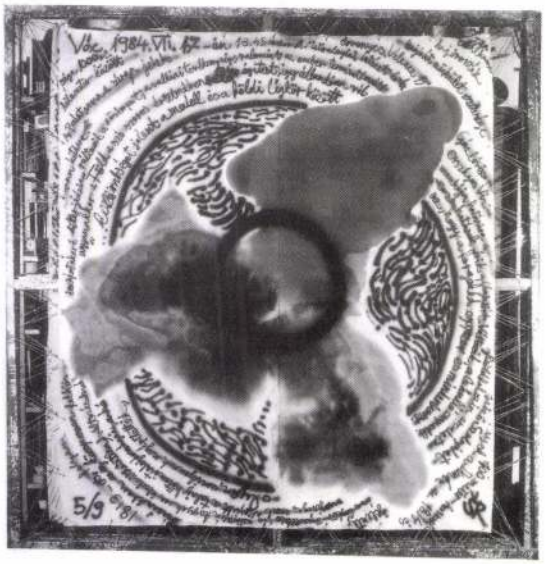

Swierkiewicz Róbert: Meteorológiai jelentés V, 1984, fa, kötél, vászon, tus, 200×200 cm
(fotók Pácser Attila)

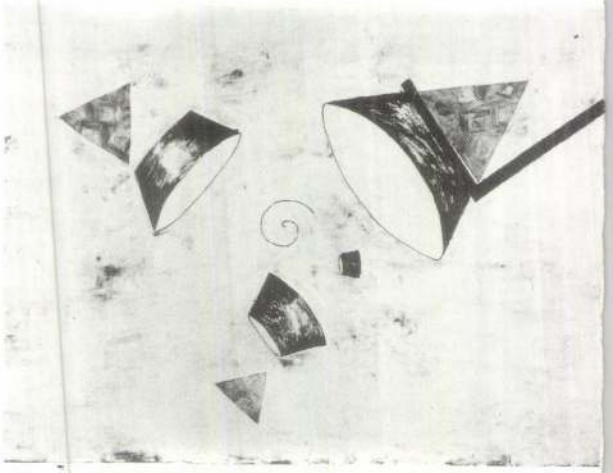

Sugár János: Az emlékek valóságtartalma, 70×100 cm

Kelemen Károly, Koncz András – s a főiskolások vagy frissen diplomát szerzettek – többek között *Ádám Zoltán, Bernáth András, Bullás József* (1958), *Mazzag István* (1958) vagy *Mulasics László* (1954) – kiállítások és publikációk addig nemigen látott sokaságán keresztül szereztek érvényt e tendenciának. A jól szervezett együttes fellépés eredményeként az aktuális magyar művészet – egy szelete képében – először jutott át a határokon *kortársként*, még ha csak egyetlen művészi attitűdöt képviselve is.

Az évtized második felére a kör bezárult: a hivatalos és a progresszívként tételezett (már csak bizonytalanul fogalmaztunk) művészet összeért és összeérett; más nézőpontból tekintve a dolgot, megszűnt az „állami" művészet. Csak a rosszindulat mondathatná, hogy most már minden félreértés virágba borulhatott, fogalmazzunk inkább úgy: a magyar művészet végre belülről, önmagától és önmagáért – autonómmá vált.

1990. május–június

(Ez a tanulmány az Editions Enrico Navara kiadó gondozásában megjelent kötet előszava – a szerk.)

TOLVAY ERNŐ

FRANK János: El Greco - 1. magyarok. = ÉS
XXXV.évf.32.sz. 1991. aug. 9. 13.p.

Bp., Szépművészeti Muzeum, 1991
spnyol-mgyar kiáll. Tisztelet El Greconak

A monokrómiát mozgatja meg *Tolvay Ernő* az egyik fekvő tábláján festtékkel, a másikon vetítéssel

Tolvaly Ernő, festőművész

Szegő György. Hat keret keres egy festőt

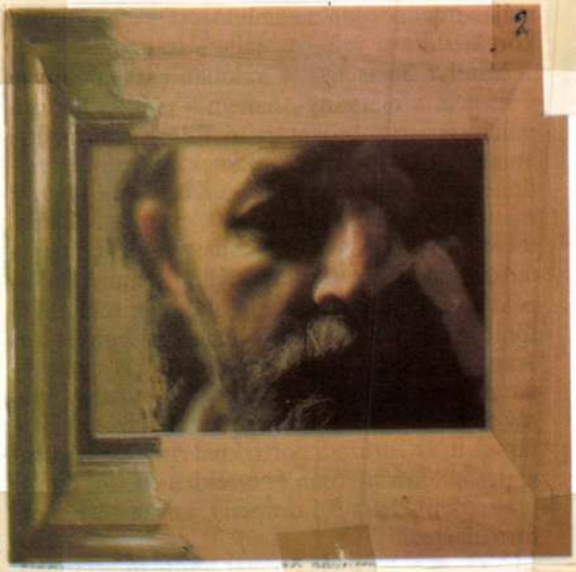

Önarckép, diófa, sikfilm, üveg, olajfesték,
60 x 60 x 3 cm

Művészet, 1989., 7., 54-old.

tésünk, amikor hírét vettük, hogy az MHV Pro Menedzseriroda kiadja lemezüket. Örömünkbe némi üröm vegyült, amiért a jól ismert számok felvétele elmaradt — remélhetőleg nem végleg. Az alapos munkával készült lémez hű hanglenyomata a nyolcvanas évek hangulatának. E korszakhoz nem a happyzene, hanem ez a vibráló, feszültségektől terhes, sötét tónusú muzsika illik. A lassú számokban is érezzük az életünket feszítő kettősségek, ambivalenciák remegését. Olyan jövőről szól a dal, amelyet ugyan sohasem fogunk látni, de azért újra-újra fölkelünk és éljük életünket *(Popzene)*. Ráadásul nem tudjuk, hogy mire várunk, de abban bízunk, ha meglátjuk, akkor felismerjük *(Romolj meg!)*. A helyzetnek pedig semmi oka, hogy magától megváltozzon, énekli Menyhárt Jenő „főzeneigazgató" *(Küldj egy jelet)*. A szerelmesünk szabadságról fecseg, de tudjuk, hogy a rabszolgái leszünk *(Toporzékolok)*. A zaklatott, gyötrődő szerelmi dalokon kívül hallható egy szép allegorikus nóta is *a szemről és a szájról* (Kiss László szerzeménye). Szűkebb pátriánkról szól az *Ez a város*. Végül pedig apokaliptikus vízió részeseivé válunk egy emelkedett hangulatú rekviemben *(Minden eltörölve)*. Dénes József gitár- és Másik János billentyűsjátéka az év egyik fontos magyar rockzenei teljesítménye. Sajátos stílusával élményt nyújt fogékony és érzékeny hallgatóinak. *(Profil)*

Zétényi Zoltán

Folyóirat

HÁROM EMLÉKMŰ
Művészet

Wehner Tibor a Budapesten 1986-ban felállított három emlékművel foglalkozik. Mindhárom huszadik századi történelmünk jelentős alakját ábrázolja, s mindhármuknak születésük századik évfordulójára állított emléket az utókor, tehát az illetékeseknek volt idejük kellőképp felkészülni az évfordulóra.

Wehner summázata: Bajcsy-Zsilinszky Endre budapesti szobra — Györfi Sándor alkotása — konvencionális, kortévesztő, önnön patetikus atmoszférájába fulladó mű. Münnich Ferenc budapesti szobra — Kiss István kompozíciója — kiürült, ellaposodott, ‚modern' elemekkel elegyített, konzervatív szellemű, rossz alkotás. Kun Béla budapesti emlékművével a szobrász — Varga Imre — ismét túllépett a klisék, a sablonok blokádján, ám az új, merész emlékműformával csak különös alkotást, de nem hibátlant teremtett."

A szemlélő lényegében egyetért a bíráló véleményével, de kénytelen feltenni a kérdést: nincs valami *alapvető* hiba köztéri szobraink pályázati rendszerével, zsűrizésével? Rendben van, hogy hibátlan remekművek vajmi ritkán születnek, erről nem tehet sem a megrendelő, sem az alkotó. De hogy a három oly jelentős személyiségnek emléket állító szobor közül kettő lényegében elfogadhatatlan, az a szemlélő számára teljesen elfogadhatatlan. Nemcsak az elpocsékolt milliókról van szó; egy jelentős történelmi személyiség *rossz* szobra nemcsak ízlésromboló, de rombolja a történelmi tudatot is. Méghozzá évtizedeken, évszázadokon át, hiszen köztéri szobrokat vajmi ritkán szoktak eltávolítani.

Gy. L.

A KARIKATURISTA SZABADSÁGON

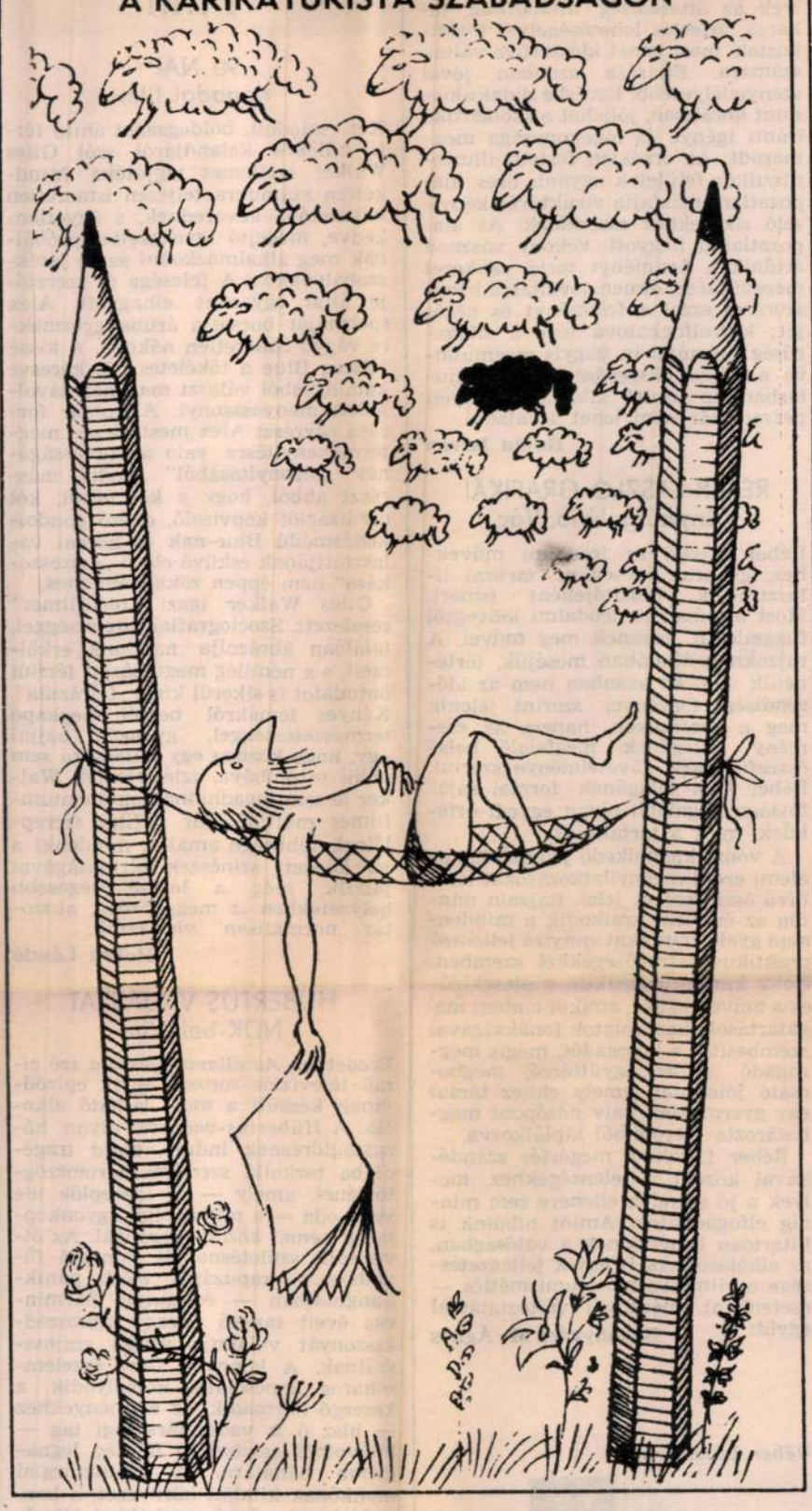

OLASZ–MAGYAR SZEMLE

A kétnyelvű Olasz—Magyar Szemle külleme úgy tűnik, lapszámról lapszámra szépül, az idei év — a negyedévenként megjelenő kiadványnak ez a második évfolyama — első száma valóban szemgyönyörködtető. A különböző politikai rendszerek összeférhetőségét szemléletesen bizonyítják a lapban békésen egymás mellett pompázó olasz és magyar reklámfotók. S hogy ez — mármint a reklám — milyen fontos szerepet játszik az olasz gazdasági életben, arról érdekes cikket olvashatunk Gianfranco Uccelli tollából. A lap jellegéből adódik, hogy a legtöbb cikk az olasz—magyar kapcsolatokkal foglalkozik, múltbéliekkel *(A megszabadított Buda — a törökök feletti győzelem olasz visszhangjai)* és napjainkban szövődőkkel (a Lázár György olaszországi útjáról írt vezércikk) egyaránt. A gazdasági (Fabio Fabbri előadása a pármai olasz—magyar napokon) és kulturális *(Magyar oltár Európának* és *Amikor Caruso csődöt mondott)* összefonódásokról szóló cikkek között irodalmi csemege is akad. Maurizio Chierici szép írásban emlékezik meg Giorgio és Nicola Pressburgerről, azaz Pressburger Györgyről és Miklósról, abból az alkalomból, hogy a testvérpárnak „A nyolcadik kerület történetei" címmel könyve jelent meg. Hogy a gyerekfejjel 1956-ban Magyarországról elkerülő Pressburger fivérek műve hol látott napvilágot, sajnos nem derül ki, feltehetően nem nálunk, mivel csak a magyar szöveg alatt található fordító. A szemle részletet is közöl a könyvből s ennek alapján csak remélhetjük, hogy hamarosan az egész műhöz hozzáférhetünk.

Zsámboki Péter

ÚJ TÜKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 222-408
Főszerkesztő: **FEKETE SÁNDOR**
Főszerkesztő-helyettes:
GYURKÓ LÁSZLÓ, KORÓSPATAKI KISS SÁNDOR

Kiadja: **PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11. 1906
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,** a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

87.1089 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **SZLÁVIK ANDRÁS** vezérigazgató. Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

A szerkesztőbizottság tagjai:
FEKETE SÁNDOR
GYURKÓ LÁSZLÓ
KELETI ÉVA
KORÓSPATAKI KISS SÁNDOR
NÁDAI FERENC
ÖKRÖS LÁSZLÓ

Terjeszti a Magyar P
bármely hírlapkézbe
a hírlapkézbesítők
üzleteiben és a H
ellátási Irodán
József nádor
nül vagy po
utalással a
jelzőszám
re 120.–
480,–

lan betegség. Az „Apokalipszis ötödik lovasa" egyre gyorsuló iramban szedi áldozatait világszerte. Egy amerikai virológus, Robert Gallo szerint „a fertőzöttek 98 százaléka az orvosok tudomása nélkül várja a halált". Juhani Nagy János e titokzatos és alattomos kór nyomába szegődött. Az egymásnak ellentmondó adatok és nyilatkozatok, a kutató orvosok tétova útkeresése, a gyógymóddal kapcsolatos hirtelen nekibuzdulás, majd a sikertelenség jól példázza az AIDS körül lassan növekvő és mára kibontakozó pánikot. Hallunk anyjuk méhében megfertőződött csecsemőkről; ártatlan áldozatokról, akik vérkészítményektől betegedtek meg. És mesélnek a két lábon járó halálraítéltek, a megbélyegzettek, akiket környezetük kiközösít, s nincs velük más, csak a félelem.

Hogyan támad a vírus? Fertőz-e a mindennapi együttlét, a kézfogás, a simogatás? Igazak-e a hazai AIDS-esetekről szóló mendemondák? Ezekre a kérdésekre keresi a választ Juhani Nagy János könyve. Alapossága és elkötelezettsége tiszteletre méltó. Szerzőnk azonban kissé elvész az adatok tengerében. Ha lesz türelmük végigolvasni a könyvet, bizonyosan tájékozottabbakká válnak tőle. Végül is ez a cél. *(Pallas — Magyar Média)*

Sombor Judit

Kiállítás

TOLVALY ERNŐ KIÁLLÍTÁSA
Tatabánya, Kernstok terem

A hetvenes évek elején-közepén indult generáció — melyhez Tolvaly Ernő is tartozik — a nyolcvanas évek kezdetén több részre szakadt. Néhányan feladták a pályát, mások külföldre mentek: némelyek, mint Kelemen Károly, Koncz András vagy Méhes Lóránt a festészeti new wave oszlopaivá lettek. S akadtak, akik mintha hibernálták volna magukat: Károlyi Zsigmond, Lengyel András, Sarkady Péter és most Tolvaly Ernő csak néhány hónapja ébred „hosszú álmából". Sorra rendezett egyéni kiállításaik azt bizonyítják, hogy a gondolati, konceptuális festészet nem vesztette érvényét, sőt, az új szubjektivitástól bátorított érzékiséggel dúsítva valódi és friss minőséget képvisel az üres manírrá váló felhőtlenséggel szemben.

Ahogy Tolvaly Ernő korábbi munkáit is a festés-festészet alapkérdései mozgatták, úgy utalnak ezek a mostani képek is magára a diszciplínára. A művész korábbi kísérletei, melyek az áttetszőség, átlátszóság, takarás, átfestés lehetőségeivel foglalkoztak, most ismét időszerűvé váltak számára. Eljárása azonban jóval szenvedélyesebb, kevésbé didaktikus, mint korábban, jóllehet a skolasztika iránti igénye és fogékonysága megmaradt. Az érzékien festett, illuzionisztikus felületek ugyanis üres, alapozatlan, másfajta struktúrát képviselő sikerekhez csapódnak. Az alapozatlanul hagyott vékony vásznon áttűnik a festményt tartó vakkeret merevítőléce, dimenzióváltásra kényszerítve ezzel a festményt és nézőjét; kézzelfoghatóvá téve a síkszerűség illúzióját is, vagyis megmutatva a teljes síkszerűségig való eljutásban az utolsó állomást, melyen persze már nem lehet áthaladni.

Hajdu István

RÉBER LÁSZLÓ GRAFIKÁI
Könyvtárgaléria, Vác

Réber László az irodalmi művekhez, gyakran mesékhez tartozó illusztrációk készítőjeként ismert. Most azonban az irodalmi szövegtől függetlenül jelennek meg művei. A rajzoknak általában meséjük, történetük van. Ez azonban nem az időrendiség törvényei szerint jelenik meg a grafikákon, hanem az esemény jellegének megfelelő belső összefüggések követelménye szerint. Réber képi világának formai sajátosságai legalább olyan egyedi értékűek, mint a tartalmiak.

A vonal kiemelkedő jelentősége az elemi erejű megnyilatkozásokat létre hívó őszinteséget jelzi. Rajzain mindig az érzelem uralkodik a mindennapi gyakorlatunkat annyira jellemző praktikus ésszerűségekkel szemben. Noha karikaturisztikus, groteszkízűek a művek akkor, amikor emberi magatartások, kapcsolatok fonákságával szembesítik a befogadót, mégis megragadó az az együttérző, megbocsátó jóindulat, amely ehhez társul egy gyermekien naiv nézőpont meghatározta szeretetből táplálkozva.

Réber László a megértés szándékával közelít a jelenségekhez, melyek a jó szándék ellenére sem mindig elfogadhatók. Amint hibáink is kitartóan ismétlődnek a valóságban, az alkotásoknak is egyik jellegzetessége a ritmikus motívumismétlés — esetenként méretbeli változtatással együtt is.

Bakonyvári M. Ágnes

Réber László rajza

Tolvaly Ernő: Cím nélkül

Film

90 NAP
Kanadai film

Két csalódott, boldogságot áhító férfi különös kalandjáról szól Giles Walker szellemes vígjátéka. Mindketten számukra teljesen ismeretlen szituációba keverednek, s ügyetlenkedve, megejtő igyekezettel próbálnak meg alkalmazkodni az új játékszabályokhoz. A felesége és szeretője által egyaránt elhagyott Alex spermáját bocsátja áruba gyermekre vágyó ismeretlen nőknek. A kissé félszeg Blue a tökéletes nőt keresve katalógusból választ magának távolkeleti menyasszonyt. A humor forrása egyrészt Alex mesterséges megtermékenyítésre való alkalmasságának „bizonyításából" adódik, másrészt abból, hogy a két népet, két civilizációt képviselő, eltérő gondolkodásmódú Blue-nak és koreai választottjának esküvő előtti „összeszokása" nem éppen zökkenőmentes.

Giles Walker igazi „férfifilmet" rendezett. Szociográfiai hitelességgel, találóan ábrázolja napjaink erkölcseit, s a némileg megtépázott férfiúi öntudatot is sikerül kissé „felráznia". Kényes témákról beszél megkapó természetességgel, gyengéd bájjal úgy, hogy közben egy pillanatra sem válik otrombává, ízléstelenné. Walker le sem tagadhatná dokumentumfilmes múltját. Bár a film szereplőinek többsége amatőr, mindenki a jól képzett színészek biztonságával játszik, még a legszélsőségesebb helyzetekben is meggyőzően, abszolút „normálisan" viselkedik.

Hollós László

HUBERTUS-VADÁSZAT
NDK-beli film

Eredetileg *Az államügyészé a szó* című televíziós sorozat egyik epizódjának készült a most látható alkotás. A *Hubertus-vadászat* olyan, házasságtörésnek induló, majd tragédiába torkolló szerelmi háromszögtörténet, amely — új szereplők ide vagy oda — a műfaj régi, agyonkoptatott sémái között csordogál. Az ötvenedik születésnapját ünneplő fővadász — kapuzárás előtti pánikhangulatban — édesanyja harmincas éveit taposó özvegy szomszédasszonyát választja utolsó szalmaszálnak. A könnyed flört érzelemviharos kapcsolattá komolyodik, a kesergő harmadik, az eseményekhez — hisz ő is vadásztársasági tag — lőtávolból asszisztáló feleség legnagyobb bánatára. A dramaturgiai mankónak kitalált környezet, a karnyújtásnyira levő, puskákkal jól ellátott vadásztársaság, az ünnepi nagy vadászat közeledte mind-mind arra figyelmeztetik a nézőt, hogy jóvátehetetlen tragédia készülődik. Az ominózus puskalövés eldördüléséig azonban kénytelenek vagyunk végigszenvedni az ilyen típusú tévékrimik unásig ismétlődő stációit.

Viszont ha ugyanezt a bűnügyi históriát a televízióban élvezzük végig, azzal vigasztalhatjuk csalódott önmagunkat, hogy utána legalább nem kell összeszedelődzködni és hazamenni.

Gáti Péter

Hanglemez

TÁMAD A SZÉL
Mártha István nagylemeze

A sokoldalú szerző legutóbbi lemezén még népszerű klasszikus dallamok diszkósításával tűnt ki, most a természetvédelem és a zene kapcsolata izgatja, szociográfikus megközelítésben. Az egzotikus magyar táj és a benne élő természeti lények: birkapásztor, zsoltározó asszonyok, fatelepi dolgozók ihlették meg a komponistát és munkatársait, a szövegíró Szkárosi Endrét és a furfangos ötletember Bernáth(y) Sándort. A lemezt hallgatva kiderül, a címválasztás célzatos, Mártha István szele valóban támad. Megtámadja érzékeinket és döntésre késztet. Kinek higgyünk? Tompuló, de még nem teljesen béna érzékeinknek, vagy a hallhatóan friss és tettre kész szerzőnek? Próbáljuk meg ez utóbbit, megszívlelve a népi bölcsesség széllel szembeni viselkedésre vonatkozó tanácsát. A produkció legfőbb erénye hézagpótló volta. Megszületett az első magyar *zöld lemez*. Mozgósítóereje kétségtelen, hiszen illusztris előadók sorát sikerült megnyerni közreműködőnek. Sajnos azok az erények, melyek általában egy művészi alkotást jellemeznek, némiképp áldozatul estek a koncepciónak. A csángó asszony siratóéneke az utólagosan hozzáfabrikált orgonakísérettel és Sebestyén Márta ellenszólamával kifejezetten ízléstelennek hat, annak ellenére, hogy külön-külön mindegyik szívbe markoló. A lemez erősségei leginkább az instrumentális részek, ezek közül is kiemelkedik Balogh Kálmán drámai cimbalomszólója. Szkárosi Endre szövegei ezúttal nem érik el a tőle megszokott színvonalat. *„Erdő, erdő, erdő, erdő — változik! / Csendben-rendben, csendben-rendben — távozik!"* Egy kísérletező művel szemben talán nem szabad túlzott igényeket támasztani, de úgy gondolom, ennél kiforrottabb művészi kifejezésmód a mondanivalót tenné meggyőzőbbé. *(Krém)*

Dugovics Timót

POPZENE
Európa Kiadó

Az URH együttes megszűnése után alakult egyik új rockközösség az Európa Kiadó. Nagy volt a meglepe-

TOLVALY ERNŐ

Kényszerteória

Fiatal képzőművészekről

Festők? szobrászok? vagy iparművészek? fotóművészek? filmrendezők? vagy írók? költők? zeneszerzők? előadóművészek? színészek? vagy filozófusok? – Képzőművészek. Ezek a vagy-vagy-ok nem léteznek számukra. Nincsenek gondjaik a műfajokkal és azok határaival, sem a képzőművészeten belül, sem azon kívül. A világ adott, és a világ minden tárgya, jelensége, megnyilvánulása és benne az ő életük bármely mozzanata egy adott pillanatban művészetté nyilvánítható vagy művészetként élhető át. A „Minden lehet művészet" felfedezését az elődöknek köszönhetik, de ennek a felfedezésnek a kezdeti örömét náluk a józanság, tudatosság és kiábrándultság váltotta fel. Közülük a legtudatosabbak és legérzékenyebbek világosan látják, hogy a műfajok szabad használata, a műfajhatárok átlépése, az elkülönült művészeti ágak tagadása nem jelent döntő lépést a művészetben, és nem jelent valóságos határátlépést vagy szabadságot – tudják és érzékelik, hogy meddig terjed e felfedezés érvényességi köre: a nyelvi problémáig. Jól megtanulták a nyelv totális voltáról és korlátairól szóló leckét, és átélték a megszólalás gátjait és gyötrelmét. Ma már természetesen, félelem nélkül és szimultán módon használják a sokféle „nyelvet", gátlás nélkül váltanak át a festményről fotóra, fotóról az írott szövegre, arról a zenére, zenéről a beszédre, beszédről a tárgyakra, tárgyakról az írógépre, írógépről a számológépre, arról a mosógépre. *Fine-art* filozófusok, csupa okos fiú és lány – tudják és tapasztalják, hogy semmiféle eszköz nem könnyíti meg a valódi megszólalást, éppen ezért semmitől nem kell félniük. Nem kell félni, hogy a zene hamisan szól, hogy a szövegben a grammatika hibás, hogy a gép nem működik, hogy a hangfelvétel recseg, hiszen a szöveg már nem szöveg, a zene nem zene, és az üzenet olykor éppen a hibákban, a rövidzárlatban, a zörejben rejlik. Elrontott fotók, összetépett papírok, kacatok, hulladékok, cserepek – mozdulatok, gesztusok – dadogás és totális kinyilatkoztatás – vég nélküli beszélgetések és vég nélküli hallgatások – erőszakosság és diszkrét tartózkodás – elegancia és rendetlenség – racionális objektivitás és szubjektív őrület – bombasztikus látványosság és *minimal art* – minden jó, műfajban, nyelvben, stílusban mindent és bárhogyan lehet csinálni. Mindent lehet, mert ez a nemzedék felismerte, hogy semmi sem múlik az anyagon, a stíluson, semmi nem dől el az esztétikán belül. Maga a jelenség, az eszme, az idea a döntő, az határozza meg a művet; ha az igaz, ha érvényes, ha fontos, sem anyaggal, sem mással nem lehet elrontani. De azt is tudják, hogy az érvényes-

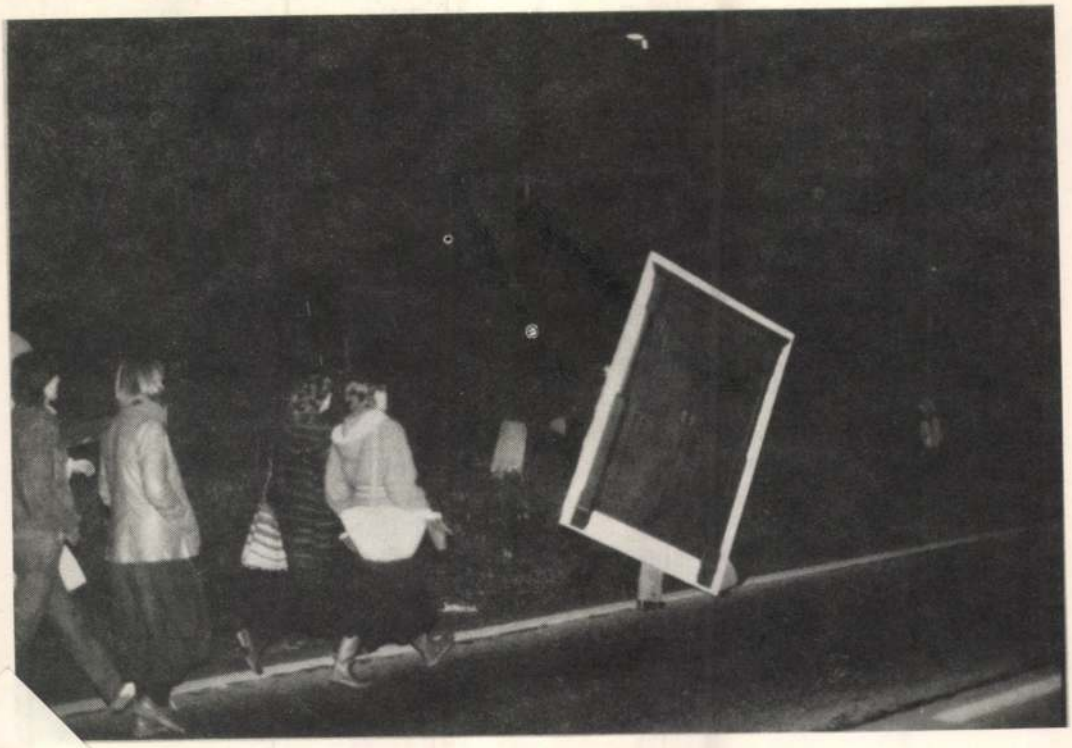

Mozgó Világ 1980 június

Parcz Ferenc

Souvenir: Balaton, Budapest

Balatonfüred és Siófok között
magamat egy hajón találom
1976 nyarán
egy balatoni délutánon.

Között vagyok, mint általában
akarnék lenni ép eképpen:
tizennyolcból tizenkilencbe
át lehetni megmaradni épen.

Friss, 3-as erősségű szél
(északnyugati, mint az álom)
visz át, mint célirányosan
egy 76-os délutánon.

Vásznunk épp 10 m^2-es,
vízijártassági vizsga sem kell,
hogy mahagóni kalózunknak
megnyíljon a magyar tenger.

Kalózunk siklik a vizen,
mellettem Szőke Klári ül,
és hajónk orra egyenest
Tihany félszigetének szegül.

Minden félre elfelező
fektetett magyar nyolcasnak
megnyílik most a végtelen
Balaton, s bennünk marad csak.

Szőke Klári szerelmese,
Gazsi Zoltán is velünk van
(jó barát), s mert süt a nap,
ruháját lerántja nyomban.

Zoltán tehát levetkezik,
s hajónk orrára ím kilép:
ott fut a magyar tengeren
hajónk, s Gazsi ott áll eképp.

Kezét széttárva megfeszül
teste a Balaton felett,
s bizony mondom, mondja, az Úr
megjelent a vizek felett.

Gyorsan egy kormánymozdulat,
s keservesen sír, mondom én.
Tessék, így kormányozható
egy egyetemes esemény.

Nagyot csobban ott szép Gazsi
Siófok és Tihany között.
Szőke Klári így szóla: jaj!
Siófok és Tihany között.

Fektetett magyar nyolcasok!
Csoda esett, beleesett,
s hogy eltűnt, megérdemli már
poéz'ünknek hogy hőse lett.

Fölrémlik: ez tragédia?
Láthatóan belevesztünk.
Ennyit még el kell mondanunk,
ha egyszer már belekezdtünk.

Most fővárosunkban vagyunk
lelkes és nagy alkotásban
a Népköztársaság úti
Ifjú Művészek Klubjában.

Ott ül Gazsi. Beleesett
egy székbe lenn a klubban.
Álmodva néz, úgy mint aki
nincs is, csak mint egy álomban.

A füstben úszik egy pohár,
egy kéz, és egy emelésben
bizony mondom, hogy vers-magunk
most van épp megjelenésben.

Ott állunk önmagunk fölött:
igétlen ívként, mint kereszt:
Unicumom, egyetlenem:
szabadságszobros Budapest.

S mielőtt, mint ahogy szokott,
eliramlana az élet,
itt gyorsan félbemaradunk,
s tessék: kész van, ami kész lett.

1979. 03. 18. / 20; 9, Budapest

séget magát nem lehet kiötölni, kiszámítani, prekoncepcióval megkonstruálni: az érvényességet csak felismerni és felmutatni lehet – s akkor az bárhol, bármilyen anyagban és bármilyen közegben meg fog szólalni. A meghatározottnak ezen a szűk örvényén húzódik számukra a „mindent lehet" határtalansága. „Mindent" lehet, csak egyet nem: a művészet és a világ tegnapi illúziójában hinni, abban, hogy a művészet egy racionális terv szerint megkonstruálható, és hogy ebből a konstrukcióból mint sarokpontból az egész világ kifordítható, hogy a vizuális nyelvből vizuális kultúra és mindenre érvényes világkép teremthető – a világ és a kultúra saját törvényeivel szemben. Számukra már csak illúzió ez a szép konstruktív offenzíva és az avantgarde többi irányzata is. Vagyis mindent lehet, csak tévedni nem szabad, és abban az illúzióban élni, hogy valami újat ki lehet találni: hogy utópiát lehet építeni.

Az avantgarde története a nonkonformizmus konformja: a világ megtanulta beépíteni a lázadást, és a lázadás megtanult beépülni. Az okos fiúk és lányok számára ez a fajta hősi avantgarde szerepet, formát, médiumot jelent és intézménnyé vált, éppen azzá, ami ellen lázadt. Legfeljebb arra jó, hogy az üres helyeket kitöltse, formát, megnevezést, hivatkozási alapot adjon, olyat, ami olykor ellenük is fordítható. Éppen ezért számukra már nem létkérdés: kívül maradni vagy beépülni az intézménybe, az intézményesített kultúrába. Az okos fiúk egy része éppen a beépülési, a hasonulási készséggel hökkenti meg a világot: hasonulás mentegetőzés nélkül, gátlástalanul – ha a világ valamely szerepet kíván tőlük: eljátsszák. Eljátsszák a kiállító művész, a műterem csendjében ihletetten alkotó művész, a bohém, az őrült, vagy ha kell, a sztár szerepét; odaadják magukat a világnak, bedugják kezüket a fogaskerekek közé, megmártóznak a szennyben – mert tudják, hogy ez sem ronthatja el a dolgot. Tudatosan konfrontáló helyzetet teremtenek, hogy kiderüljön, mi a tévedés, és mi az igaz; a tévedést az intézmény integrálja, felfalja, de ami igaz és érvényes, azt semmiféle intézmény, körülmény, struktúra nem képes integrálni, szolid, fogyasztható kultúraként megemészteni. A világ pillanatnyilag nincs felkészülve erre az erőteljes azonosulási szándékra, és nem ismeri fel ennek valóságos természetét, ezért egyelőre nem tehet mást, mint hogy elfogadja.

Nem mindenki képes erre a veszélyes szembekerülésre, vannak, akik szándékosan kívül maradnak, mert félnek, hogy ebben a folyamatban elveszítik önmagukat. Ez a magatartás éppúgy jogos, mint az előző: ebből a nézőpontból is éppoly lényeges dolgokat közölhetnek. Ilyen, több oldalról körülkerített szűk ösvényen haladnak ezek a fiatalok, és mesélik a maguk történetét a kultúra és a művészet romlásáról. Ennek a történetnek egyelőre nincs dramaturgiája, nincs utópiája, nincs teóriája, nincs

Halász András, Vallás, 1979

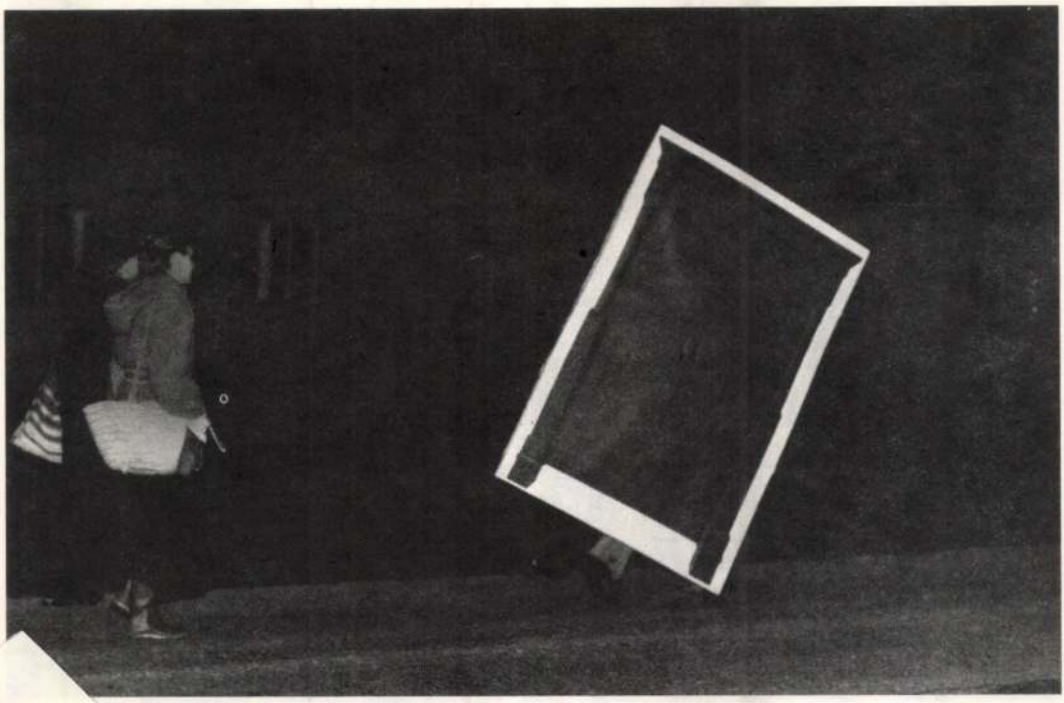

Kelemen Károly munkája, 1979

KELEMEN KÁROLY, 1948

Transzcendentális gondoskodás
Képmásredukció

„A halhatatlan halandó, a halandó halhatatlan.
Ez éli annak halálát, az halja ennek életét."
Herakleitosz töredék

„Give a bit of hmm to me, and I'll give a bit of hmm to you." Amanda Lear

Önreflexió töredékek

Munkáimmal nincs célom. Nem eszközök egy d cél érdekében. Munkáim, a céljaim. Ha mások lennének a céljaim, akkor másfajta tevékenységet folytatnék, és akkor az lenne a célom. Mivel tudatom tárgyként kiszolgáltatott, reflexióm nem az ez ellen való tiltakozás, hanem a kiszolgáltatottság helyzetének vállalása. Reflexióm az imitálás, - AKARÓM, hogy ez történjék velem. Azzal, hogy reprodukcióban megjelent képmásokat használok, kiszolgáltatom a világot magamnak, hogy kiszolgáltathassam saját magának, GYÁRTOTT AUTONÓMIÁMAT A VISSZASZOLGÁLTATÁS AKTUSÁVAL REDUKÁLOM. Visszaszolgáltatom a kiszolgáltatottságomat. Megbélyegzett agyam bélyegét a világra sütöm. A redukció, mint reflexív aktivitás, a mindenkori fennállónak kiszolgáltatott quasi szubjektum visszaszolgáltatás általi kiürítése, - SORSKORREKCIÓ. Rejtőzködés a KÖZTESBEN. Az Én megszüntetése, - kiürítés általi - quasi szubjektummá való felfokozása, felkészülés a sorsra, melyben az én a világot, mint a lehetőség ígéretét éli át. A jövő büntetés, - mert ígéret. S az ígéret beteljesül. A lehetőség a lehetetlenülésben mindig valóra válik. A jovő veszély, - mert változásokat, és véletleneket tartogat. Védekeznem kell. Mozdulataim vég nélkül kell, hogy ismétlődjenek, mivel a veszély sohasem látszik elmúlni. Az Én megszüntetése, REJTEKÚT a jövő megkerülésése, s a választás szabadságában az ígéret, - mint örökös élmény-valóra válik. Megszabaditván magam saját valóságomtól, sorsomat, - mint örök lehetőséget - az övékben folytathatom, a sorsuk valósága - mint lehetőség - az enyémben folytatódik. Kettős valóságukat, - gesztusaik valóságát, és képmásként a reprodukcióban megjelenő valóságukat - kettős lehetőséggé változtatom. Lehetőségeket adnak gesztusaim elkövetésére, és gesztusaim által, gesztusaiknak ismét lehetőséget adok. Transzcendenciára irányuló gesztusaikat megsemmisitem az ITTLÉT gesztusaival.Bennük alteregókat épitve magamnak,- használom őket. IGY gondoskodom mindkettőnkről. Mivel mást nem tehetek, az általános értéknivellálódást, és értékfogyasztást fokozom abszolutummá, Az értékek örökös lefokozásás transzcendens aktusként fogom fel, és extatikus életélményé teszem.

fénye, olykor alig különböztethető meg a világ általános képétől. A történetet nem kórusban mondják – nincs iskola, csoport, és nincs közös stílus: egyéniségek vannak, akik más-más nyelvet beszélnek, akik nem értik egymást, akik versenyben vannak és ellentmondanak egymásnak – de kényszerűen össze vannak zárva és egymásnak adják a végszót. Így, ezekből a párhuzamos vagy egymást követő monológokból áll össze a közös történet – amely, úgy tűnik, most a legfontosabb történet.

Kelemen Károly kezdi a történetet a beépüléssel: minden munkája, tette, gesztusa, életmódja ezt a fajta azonosulást hirdeti. Tisztában van a vállalkozás természetével és erejével, de magára vállalja a teljes hasonulás kockázatát, hogy kipróbálja, hogyan élheti túl az ember a civilizációt, és hogyan élheti túl az üzenet a civilizáció kitüntetett intézményét, a gépesített tömegkommunikációt. Munkái ezt a kommunikációs szisztémát modellálják: üzenet – kódolás – feldolgozás – sokszorosítás – terjesztés. Számára ez nemcsak a kommunikáció, hanem az egész gépesített, intézményesített világ modellje, amelyben a valóság megszűnik létezni. Semmi sem valódi, minden, a legelemibb gesztus is átmegy ezen a szisztémán, az elsődleges üzenet sokadlagossá válik – és felismerhetetlen lesz. Számára ez a folyamat nem jó és nem rossz, hanem törvényszerű – nem akarja megváltoztatni, megkerülni. Tudja, hogy a legszélsőségesebb énnyilvánítás is – öntudatlanul – mintákat követ, ezért nem tesz és nem is tehet mást, mint hogy bekapcsolódik a folyamatba, hogy azt belülről ismerje meg és élje át. Mégpedig olyan ponton kapcsolódik be, amelyik számára még érdekes: a jelenkori művészet olyan képeivel dolgozik, amelyeket ez a kommunikációs szisztéma ismertté tett és hitelesített. Ezeket a képeket másolja, fotózza, szembesíti egymással, tovább sokszorosítja, redukálja: ennyi és nem több egzisztenciális gesztust enged meg magának – úgy véli, a hasonulással szemben csak ennek van realitása.

Nincsenek illúziói arra nézve, hogy ő vagy akárki más megkerülhetné ezt a folyamatot, hogy változás nélkül élhetné át a hasonulást – részvétele túl van a tragikumon: a felismert és eljátszott tragikumból fakad derűje, a puszta túlélés optimizmusa. Munkái, a sokszorosított, redukált, transzponált képek egyben a kultúra, a művészet *elfogadott képei*, így képesek beépülni abba a szisztémába, amelyet tagadnak, s amelyet így belülről támadnak.

A másodlagosságnak vannak olyan fokozatai, amikor az üzenet eredetijére már alig utal valami, a másodlagos önálló életet él, „fejlődik", azaz egyre f[illegible]gyaszthatóbb, egyre kommerszebb hajtásokat [illegible]. A pop-rock-punk kultúrának (sztárjainak, [illegible]ának) hozzánk elért változatai többnyire már ilyen alig felismerhető hajtások. *Sarkadi Péter* elsősorban ezzel a sajátos, de nagyon jellemző kulturális szférával foglalkozik, ezzel vállalja a – megszüntető jellegű – azonosulást. Kegyetlen önfegyelemmel veszi magára ennek a világnak a „képeit", gondolkodásmódját, stílusát: hagyományos festői és grafikai módszerekkel, abszolút precizitással *másolja, reprodukálja* a másolatot, a reprodukciót, tehát mindazt, ami már eleve sem valóságos. A raszteres sztárfotó, a szuperkolor reklámkép, a plakát, a hanglemezborító, az újság fanatikus másolásával és újraalkotásával nemcsak ennek a kulturális rétegnek, hanem minden nyomtatott, sokszorosított jelenségnek az üresség, halandzsa jellegét teszi nyilvánvalóvá.

Nemcsak művészetét, grafikáját áldozza ennek a világnak, hanem egész lényét, egyéniségét is, hogy kipróbálja a hasonulás szélső értékeit. Ő a „hasonulás sztárja", aki végigjátssza a sztármodellt, de annak sokszorosan roncsolt formáját: azét a sztárét, aki még olyan sincs, mint a többiek, a közönséges hívek – aki megkomponálja és eljátssza az „eredeti" hazai halandzsa rockzenét, és megteremti mindennek ál-reklámját, ál-plakátját, ál-hanglemezét, álkönyvét. Ebben a redukciós folyamatban az önmagáról „alkotott" képet (önarcképet) is szétroncsolja, megszünteti, ezzel mintegy megkerüli a valóságos megszüntetést; így marad talán – vidáman és kívülállóként – élve.

Ez a nemzedék tanúja volt, hogy a *művészeti érték, minőség* is milyen sebességgel ment át ezen a folyamaton: hogyan intézményesült, hogyan vált teljesítményrendszerré, amely végül is ellenük fordult. Nincs más választásuk tehát, mint az értékellenességet, a teljesítményellenességet manifesztálni – *egyénileg és kollektívan*. Így nemcsak csoportok nem szerveződnek egy közös értékrend alapján, de hagyományos értelemben vett életművek sem (amelyekben jelen van a pályakezdés, a mester hatása, az érlelődés, a kiteljesedés stb.) – nincs íve és nincs logikája az egymás után következő munkáknak és tetteknek.

Ezek az alkotók munkáikkal mindig a pillanatnyilag adott helyzetre reflektálnak, adott kihívásra felelnek, meglévő hiányt töltenek be: ha kiállítást kell csinálni, akkor kiállítást csinálnak, ha elméletet kell alkotni, akkor azt alkotnak, ha írni kell, akkor írnak, és ha csak életben kell maradni, akkor élnek – s szigorú önmegtartóztatással mondanak le mindenféle értéknyilvánításról, teljesítményről. Ilyen következetes következetlenséggel épülnek az antiéletművek. A megtörtént dolgokból, kiállításokból, eseményekből nem marad más, mint néhány rossz fotó, kallódó írások és az emlékezés – *rekonstruálhatatlan történelem.*

Sarkadi Péter munkája, papír, tus, 30 × 40 cm

El Kazovszkij, Dzsan panoptikum XI.

Látszólag ennek az ellenkezője is igaz: vannak közöttük, akik monomániásan mindig ugyanazt csinálják, minden szituációra, minden kihívásra ugyanaz a válaszuk, de ugyancsak nem az életmű vagy az értékteremtés következetessége, hanem a konfrontáció kedvéért.

Nemcsak a művészeti értékekről van itt szó, hanem mindazoknak az értékeknek a romlásáról és megszűnéséről, amelyek sokáig az európai kultúra tartópillérei voltak: a haladás, a humanizmus, az egyéniség, a természettel való ökonomikus viszony, a szerelem, a vallás – ezek ma már ugyancsak másodlagos fogalmak. Ezek a fiatalok már csak annak lehettek tanúi, hogyan mentek csődbe azok a kísérletek, amelyek ezeket az értékeket valamiképpen – legalább részben – *regenerálni akarták:* hogyan épültek be és váltak intézménnyé a hatvanas évek politikai mozgalmai, az egzisztencializmus tisztító filozófiája, a vallásokat megújító kísérletek. Az értékek helyén üszkösödő sebek vagy hiányok keletkeztek, amelyeket még most sem lehet figyelmen kívül hagyni. De a fiatalok tudják, hogy a sebek begyógyításának és a hiányok pótlásának pillanatnyilag nincs esélye, ahogy a regenerálásnak sem; esélye legfeljebb a *folyamat felgyorsításának* van.

Itt kapcsolódik újra a történetbe *Kelemen Károly:* ezekkel a redukált, sokszorosított másod- és harmadlagos képekkel éppen ezt a felgyorsítást célozza. Egyelőre kézműves módon, tehát kezdetleges eszközökkel csinálja, a rajzolás, fotózás, radírozás nagyon lassú folyamat; minden vágya, hogy kézbe kaphassa az intézmény legfejlettebb eszközét, a GÉP-et, amely azt a folyamatot valóban felgyorsíthatja, hogy minél előbb előállíthassa a *véghelyzetet.* Ez a véghelyzet az összes lehetséges kombinációk előállítása, és olyan mértékű felhalmozódása, amely robbanáshoz és így öntisztításhoz vezet. Kegyetlen, de tisztességes utópia.

El Kazovszkij is a kultúrának ezeken a neuralgikus pontjain kapcsolódik tárgyunkhoz, de egészen más módszerekkel és más irányban. Ő nem gyorsítani akar, hanem ellenkezőleg, a jelenből haladni visszafelé, *azt a pontot keresve* analitikusan, ahol a dolgok még azonosak önmagukkal, ahol az ember, a nő, a szerelem, a mítosz nem tárgy, nem szerep, nem kultúra. Kapaszkodói: Thomas Mann, Hölderlin, Kleist, Mahler – micsoda névsor! –, a józansággal és a megformálással kordában tartott őrület figurái, akik a szakadék szélén táncoltak; ki merne ma már rájuk hivatkozni. *(Mindenki.*

– *A szerk.)* Játékaiban Kazovszkij fennhangon deklarálja a műveiket, és magasan száll a német romantika zenéje, miközben egy kultúra teljes szétbomlásának vagyunk tanúi: amint az alkotó felépíti, majd egymás után lehántja az ember, a nő kulturális hagymahéjait, a szerepet, az illúziót, a mitológiák ismert jeleit, a ruhát, csipkét, fodrot, gyöngyöt, kelléket, festéket, rongyot, kacatot, hogy kiderüljön végre: meddig tart a tárgy, és hol kezdődik az ember. És tovább: meddig tart a férfi, és hol kezdődik a nő, hol ragadható meg a valóság és a szépség. Akcióinak kegyetlen igazsága, hogy a rétegek lehántása, a szerepek elemzése során nem az áhított és keresett harmóniával, hanem a megfoghatatlansággal, a kétértelműséggel, a rémülettel, a zűrzavarral, a halállal találjuk magunkat szemben. A hősiesen deklarált szövegek alól így kihúzta a talajt, Thomas Mann józan egyensúlya, iróniája átlendül a nevetségességbe, az abszurditásba, a zene elviselhetetlenül hamisan szól, és vele minden 19. századi reményteória. Kazovszkij egy másik irányból, de szintén a véghelyzetet szeretné létrehozni, de nem éri, és nem is érheti el. Játéka tragikusan szép, látványos összeomlás.

Ezt a végszót veszi át *Eskulits Tamás,* akinek ily módon már nem kell elemeznie a megnevezett történeti rétegeket, ismert mítoszokat, egyenesen szállhat le egy kultúrától alig érintett világba. Tárgyaiban és environmentjeiben egy ilyen kortalan és időtlen, *kulturálisan alig megnevezett világot* épít fel. Nem magyaráz, nem analizál és nem mérlegel, megnevezés nélkül mutatja fel az alapdolgokat: a kenyeret, a bort, a halat, a húst, a férfit és a nőt, a kultúrától és minden egyéb vonatkozástól mentes élő anyagot. Ősi, ösztönös, biológiai emlékekhez nyúl vissza – hogyan is volt, hogyan is lehetett az, amikor mindez még valóság volt, amikor ezek a dolgok önmagukkal voltak azonosak. Ez is egyfajta regenerációs kísérlet, és Eskulits azt is tudja, hogy eddig milyen kudarcokba fulladtak az ilyen szándékok – tudja, hogy az ilyen törekvésekben nemegyszer derűs idillé silányult az élet mámoros ünneplésének szándéka. Ezt az idillt ő elkerüli – tudja, hogy sokat nem tehet, és nem hozhat létre semmit, az ő dolga, hogy az életet ebben a közegben felmutassa, és hogy az életnek ezeket a megnevezhetetlen, rejtett erőit felszabadítsa – a többit már maguknak az erőknek kell elvégezniök.

Bemutatói kísérletek: van-e még az életben, a sokszor meggyalázott emberi testben s ezekben a felszabadított energiákban annyi erő, hogy szembe-

Lengyel András, Önarckép (fotó)

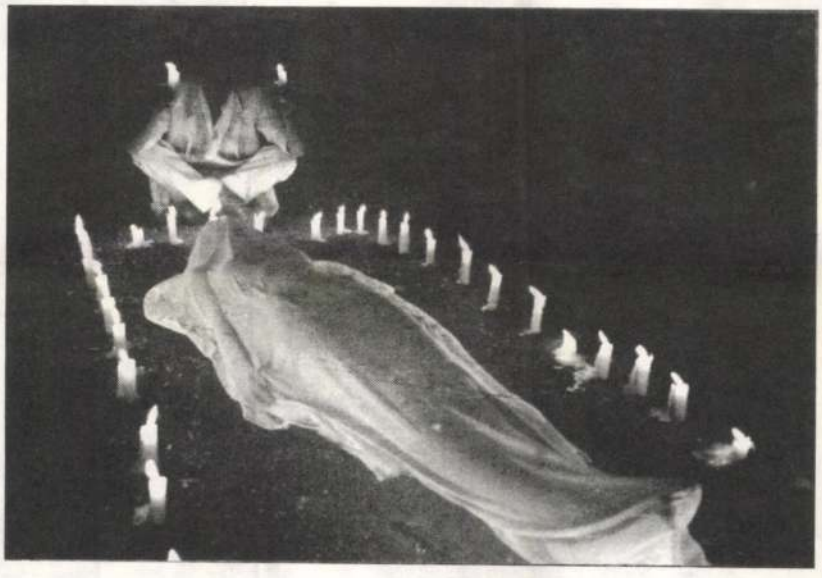

Eskulits Tamás akciója

szálljanak a történelemmel? Olykor ő maga is megriad ezeknek az energiáknak az erejétől és természetétől, ezért megpróbálja a már kulturálisan ismert mitológiákba rendezni őket: Utolsó vacsora, A születés piramisa stb. Azt is tudja, hogy ez a szembesítés itt és most nem lehet elég erőteljes: bármily erős is a szándék és brutális a szembesítés, mindig megjelennek a kultúra és a művészet patternjei: bármily elementáris is az élet jelenléte, a közeg, amelyben megjelenik, megnevezi, kategorizálja, megveszi és művészetként fogyasztja. A szembesítés lehetetlenségének a tragikumát is beépíti elvarázsolt kastélyába.

A vázolt folyamatot tehát lehet elemezni, lehet gyorsítani, lassítani, visszatekerni, redukálni – az út ilyen módon minden irányban el van zárva. *Lengyel András* veszélyt jelző táblái minden irányban kitehetők. A festett egek illúzióveszélyét jelző táblák éppúgy a helyükön vannak, mint a valóságos veszélyeket jelzők: tilos továbbmenni.

A történelmet azonban meg is lehet kerülni. A modern művészet tele van ilyen megváltásillúziókkal, amelyek éppen a történeti tudat és a filozófia megkerülésével, a transzcendens gondolkodásból alkották meg modelljüket. A szürrealizmus a középkori misztikából táplálkozott, a kubizmus az Európán kívüli és történelem előtti korok kultikus világából. A geometrikus absztrakció két egyenes

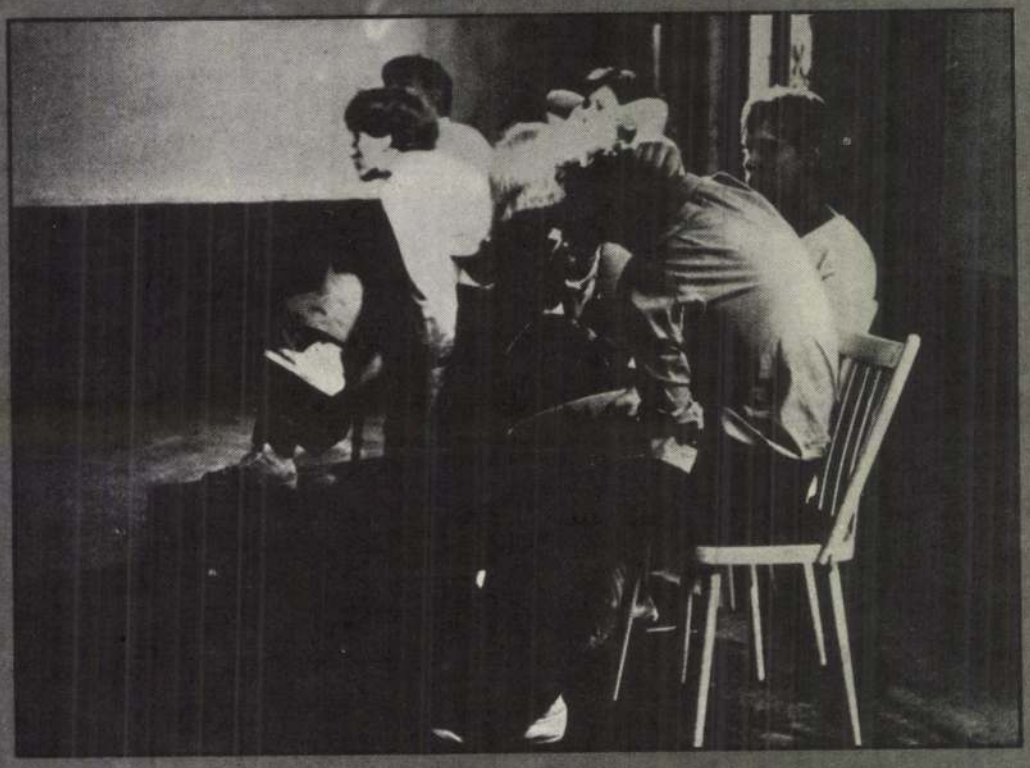

Tolvaly Ernő, Tautologikus mozgás, Performance, 1979

vagy két görbe találkozásában – egy káosz előtti rend rekonstrukciójától várta a megváltást. Ezen az úton a legmesszebb a performerek mentek, akik közvetlen varázslással, testük gyötrésével és vérük hullásával áldoztak a többiekért – s ezeknek a kísérleteknek is ugyanaz lett a sorsuk, mint az eddigieknek: a világ integrálta és művészetként fogyasztotta el őket. Jézus Krisztus filmsztár, intézmény, jelvény lett. A megnevezett vallásokkal és mítoszokkal tehát nincs mit kezdeni, és rehabilitációjuk ugyanúgy nem képzelhető el, mint ahogy a kultúra többi részeié sem.

Itt veszik át a szót azok a képzőművészek, akik a kultúrán kívül maradt vagy a kultúra által elhagyott dolgokra építve próbálják újragondolni a történetet. Számukra ezek az üresen hagyott területek, a meg nem nevezett dolgok jelentik azt a helyet, ahol a Tagadás még megvetheti a lábát; a helyet, amelyet még nem volt érdemes integrálni, és ahonnan talán *az egész történet újragondolható*. A kultúra hulladéka az értelmetlen gesztusok, a szándék nélküli cselekvések, a szavak, amelyek nem állnak össze mondattá, és amelyeknek nincs értelmük: tulajdonság nélküli dolgok – mégis egyedül ezek azok, amelyekben még bízni lehet, amelyekben a kinyilatkoztatás megjelenhet.

Tolvaly Ernő olyan történelmen kívüli vagy fölötti összefüggéseket vizsgál tárgyaiban és environmentjeiben, amelyek a világ bármely kis vagy nagy dimenziójában, bármely anyagában és szellemi szférájában érvényesek lehetnek – ezek: a dolgok folytonossága és szakaszossága, homogenitása és tagoltsága. A megjelenítéshez azokat a jelző nélküli, kultúrán kívüli semleges anyagokat használja, amelyek nem elfedik, hanem megnyilvánítják ezt a szándékolt mögöttes összefüggést: tüzet, vizet, nylonzacskót, újságot, dobozt stb. A tárgyakból, anyagokból meditációra késztető együtteseket, environmenteket, eseményeket hoz létre, hogy megvilágítsa: hol ér véget a tűz, és hol kezdődik a víz, mi különbözteti meg a vizet a nylonzacskótól, egyik vizet a másiktól, az eseményt az eredménytől vagy emlékétől: hogy a tárgyak és a világ homogenitása vagy tagoltsága annak természetéhez tartozik-e, vagy csupán a mi tudatunk vetíti bele. Pontos logikai, ismeretelméleti kérdések ezek, a tárgyakból és eseményekből felsejlő válaszok, összefüggések azonban nem írhatók le egyértelmű logikai ítélet formájában: a szemlélet ingadozik azonosság és különbözőség, konkrét tárgy és mögöttes tartalom, egyszeriség és általános összefüggés között. A világos fogalmak, a kategóriák közötti határok elmosódnak, s olykor egy-egy tárgyegyüttesben vagy eseményben felfénylik a *tiszta tautológia* – a dolgok önmagukat jelentik és nyilvánítják ki. Ezt a tartózkodó kérdésfeltevést, ezt a csendes meditációt nem lehet elrontani és nem lehet integrálni: ez a maga tisztaságában kívül marad a dolgokon, és nem kerül szembe azzal a szférával, ahol érvényességét vesztené. Biztos pont a tagadás és az igenlés számára egyaránt.

Károlyi Zsigmond sem bízik a szavakban, a megnevezett és megnevezhető dolgokban, a kultúrában: egy tiszta lapra akarja újraírni a történetet: csendet, űrt, magányt teremt. Igaz, ez a csend nem valami elvont filozófiai csend, hanem az ő külön nagyvárosi csendje: a négy fal közé zárt üres szobáé, az üres falaké, puritánsága az üres utca közönye, a tiszta papír üressége. Eltűnődik ezen a puszta világon, s hagyja, hogy ebbe a csendbe berajzolódjon egy vonal, egy tárgy, a félig nyitott ajtón a fény, egy árnyék, egy ember sziluettje, egy tükör, egy lámpa. Ezekből a dolgokból csak annyit láttat, amennyi a kamera (fotó, film), az „objektív" látószögébe belefér – így ezek a dolgok elvesztik valószerűségüket, nem tudjuk, hogy honnan jön a fény, hova nyílik az ajtó, kinek a sziluettjét látjuk, s hova tart vagy honnan jön az arctalan fény. Olykor elmozdítja a kamera látószögét, s beengedi ebbe a világba a mozgást, az időt. A világ egy vonal, egy tengely mentén elmozdul. Ez a vonal, ez a tengely sem egyértelmű: látótengely, a tükrözés, a szimmetria, az idő vagy a mozgás tengelye, sarokpontja. A képek a tengelyek mentén az idő és a mozgás egyirányúságát rajzolják, ugyanakkor visszafelé is olvashatók; így bizonytalanná és felcserélhetővé válik elő- és utóidejűség, valóság és tükörképe, ok és okozat. Károlyi munkái passzívumokkal írhatók le: mozdul, nyílik, rajzolódik, felcserélődik – vagyis az alkotó nemcsak a történelemben vagy a kultúrában, de a személyiségben sem bízik; munkáiban elkerüli a személyes megnyilvánulásokat, és arra törekszik, hogy minimális beavatkozással *maguk a dolgok szólaljanak* meg, nyilvánítsák önmagukat, mutassák meg törvényszerűségeiket vagy éppen paradox jellegüket, költői, transzcendens lényüket. A személyiség szerepe ebben a folyamatban a szemlélődés, a felismerés – és az otthagyás. Károlyi tudja, hogy minden további mozdulat, lépés, tett már a megnevezett, tulajdonságokkal ellátott dolgok elemezhetetlen szférájába vezet, ahol ez a személytelen költészet elhallgat, s ahol már a személy sem kerülheti el önmaga megnevezését.

Ezt a lépést *Halász András* teszi meg, aki agitatív erővel, világosan és biztonsággal mondja ki, amit a többiek elhallgattak, vagy nem akartak kimondani. Könnyedén, biztosan, csukott szemmel kerüli el a történelem, a kultúra, a művészet, a vallások és saját intelligenciájának csapdáit, amelyek sokféle ve-

szélyt rejtegetnek: a közhelyek, az okoskodás, az elnémulás, az utánzás, vagy éppen a „legkönnyebb út" veszélyeit – és ugyanígy találja meg ezek között azt a szűk ösvényt, amelyben hazugság és etikai elveinek feladása nélkül szólalhat meg. Ő is megtanulta a médiumleckét, s azt is, hogy milyen korlátai vannak a megszólalás minden formájának. Ismeri és tapasztalja, hogy a szellemiség közvetlen megnyilvánulásának milyen csapdáit rejtegeti a szó, a kép; minél artikuláltabbak a szavak és a képek, annál mélyebb a csapda. És azt is tudja, hogy ezeket nem okos fontolgatással és mérlegeléssel kerülheti el, hanem csak úgy, ha minden bizalmát a médiumba helyezi: ezért nem tesz mást, mint elindítja a folyamatot, bízva abban, hogy az megmutatja vagy létrehozza az érvényességet. Éppen ezért ő is egy kultúra előtti (fölötti-alatti) szintről indul; a dolgok nyelv előtti, kép előtti, hang előtti, vallás előtti artikulálatlan szintjére száll le, nem is tudva, hogy hova fog eljutni. Ezen a szinten a nyelv nem szöveg, hanem szavak egymásutánja, a kép nem képmás, nem tükörkép, hanem ideakép; a hang nem zene, hanem zörej vagy szívdobogás; a vallás nem mese, nem történelem, nem mitológia, hanem közvetlen tapasztalás. Ezen a szinten egy rendkívül sűrített világot hoz létre, amely egyszerre végtelenül egyszerű és végtelenül bonyolult, amely önmagát és valami mást is jelent. Fotogramjainak, e fotó előtti fotóknak kiindulópontja egyszerű és világos: maga a fotópapír. Erről a nullpontról indít el egy fotózási láncreakciót, amely azonban még mindig leírható a fotózási műveletek egyszerű képleteivel. S nem tudjuk, hol történik a metamorfózis, de a végeredmény már egy más szférába tartozik, ahol minden önmaga ellentétévé válik, az árnyékból fény lesz, a leképezett modellből a kép ideája; néző és nézett, kép és képezett, pozitív és negatív, többlet és hiány egyszerre, egymáson és felcserélhetően vannak jelen egy olyan sűrített vizuális képben, amelyet analizálni nem, legfeljebb felismerni lehet. Ez a felismerés a kultúrának egy valóban nagyon periferiális helyén található, így tiszta és integrálhatatlan.

Halász András azonban továbblép, mert szembesülni akar – továbblép egy artikuláltabb szintre, a tárgyak világába. Tárgyait, ezeket a személyes vagy talált, a kultúra által elhagyott tárgyakat, kacatokat úgy rendezi és mutatja fel, hogy felszínre kerüljenek rejtett energiáik, immanens jelentéseik – kultikus tárggyá válnak az ő saját vallásában.

A következő szint a cselekvésé, ahol önmagát mutatja fel, rendkívül agitatív erővel és mégis alázatos odaadással egy állandóan változó és soha meg nem ismétlődő rítus szerint. Itt már mélyen benne jár a történelem útvesztőjében, a kultúra, a teóriák, a vallások, az erkölcs dzsungelében, hogy szembenézzen velük, hogy odaadja magát, és hogy mégis tisztán kerüljön ki belőlük. Nincs egyenes út, nincs program, mindig azon a ponton kell szembenézni, ahol erre szükség van, mindig oda kell menni, ahol valami hiány hívását érezni. Ez a pont vagy ez a hiány bármi lehet, ami fontos, ami aktuális; lehet kiállítás, de lehet újságpapír is, egy baráti összejövetel vagy a hétköznap bármely szférája. S mindig az adott hely, helyzet, környezet szellemét, jelentését kell megváltoztatni vagy megtagadni. Így követhetetlen és soha meg nem ismétlődő a rítus: így kerüli el az integrálódás csapdáit, így őrzi meg veszélyeztetett morális tartását.

Szó sincs tehát a művészetről – és mindig a művészetről van szó. A koncept óta tudjuk, hogy a művészet nem tesz mást, mint önmagát definiálja. Károlyi Zsigmond például nem tesz mást, mint azt vizsgálja, mi a vonal, a művészetnek ez az alapeleme, mire képes a vonal, ha elválasztóként, tükörtengelyként viselkedik, mire képes egy léc, és mi rejlik egy esetlegesen összeállított képsorban.

Halász András sem tesz mást, mint elindít egy nagyon egyszerű fotózási láncreakciót, azt kutatva, hogy hol van a fotópapír reakció- és felvevőkészségének a határa, többet vagy kevesebbet őriz-e meg, mint az emberi agy, emlékezet; és mire képesek az elhasznált, eldobott, személyes vagy személytelen tárgyak; és hogy mire képes ő mint művész egy adott helyzetben.

Tolvaly Ernő tautologikus meghatározásai is a művészetre vonatkoznak. Egy pohár víz a vízben: a művészet a valóság egészében.

Eskulits Tamás environmentjei is tartalmaznak művészetvizsgálati elemeket: a szobrász modellje az élő emberi test; a róla készült fénykép; az öntvény; végül az élő szobor, amely azonos a kiindulóponttal – hol van ebben a folyamatban a határ valóság és szobrászat között, hol végződik és hol kezdődik az alkotás?

El Kazovszkij magát az alkotó cselekvést analizálja nyílt színen, előttünk építi fel és rombolja szét világát, azt, amelynek ő maga egyszerre létrehozója és részese.

Kelemen Károly minden tette, munkája a művészetre vonatkozik, redukciója, sokszorosítása, radírozása a művészettel és a képpel szemben ambivalens viszonyát mutatja. Ebből a zárt művészetvizsgálati körből bontakozik ki a történet, amelynek azonban nincs vége, mások folytatják. Ennek a művészetnek nincs közös jelzője, nincsenek határai, nincs teóriája és nincs közönsége – de jelenléte van; s a minőség valahol ebben az állandó készenlétben, a jövő kockázatában rejlik.

Simon Zsuzsa

1968-as (?) felvételem alá ragasztottam egy tükör-szimmetriát ábrázoló fotóm, 75-76-ból. Ez utóbbi képet pár nap múlva fölfényképeztem és fordítva visszaragasztottam a fehér lapra.

Károlyi Zsigmond munkája

„S a benső Formáért kezem lendült..."

Műhelytanulmány Tóth Jánosról

Kapcsolatok a magyar filmavantgarde-ban

(A tanulmány első része májusi számunkban jelent meg)

Tóth János legkorábbi vállalkozásaként az *Igézet*et tarthatjuk számon. A Bácskai Lauró Istvánnal készített film hazai szélesvásznon az eastmancolor technika egyik első mintadarabja volt. Jóllehet még kissé erőszakoltan keresték a martinászmunka látványköltészete, drámája és a modern zene közötti összefüggéseket, mégis egy későbbi stílus számára nyitottak utat. Sikerült elkerülniük a „szikrázó acél" üres esztétikáját és az „anyagon uralkodó ember" üres heroizmusát: az *Igézet* felvevőgépe a magyar rövidfilmtörténetben először igazodott az anyag, az ipari folyamat, az emberi függőség befolyásolásának ritmusához, e ritmus és a belőle születő zene által értelmezve a „cselekményt", annak különös felhangjait és stilizációit. Közelítése és távolodása teremtette meg a tudatos, nálunk akkor még ismeretlen mozgófilm-grafikát.

Novák Márk rendhagyó filmművész volt, játékos kedvű, de elkomorulásra hajló. Vele, amíg élt, a groteszk filmelbeszélés és látomás eszköztárát lehetett kutatni, mert képzeletében görcsös, kesernyés humorú hiedelmek működtek, életünkről szólóak, csalóka helyszínekkel, fanyar antihősökkel, tárgyak és események bizarr változásaival. Tóth János két rövidfilmet készített Novák oldalán: a *Csendélet*et (1962) és a *Kedd*et (1963). Mindkét BB Stúdiós kisfilm azóta is bizonyos értelemben társtalan maradt hazai filmtárunkban.

Tóth János: A „Kedd" a kezdetek még ártatlan, naivnak is nevezett, primitív mechanizmusokra épülő „slapstick" némafilmvilágát akarta egybevillantani az akkor totálisnak érzett, felnőtté vált, ravasz és rafinált filmnyelvvel. Mintha egy képzeletbeli filmkígyó a farkába harapna. A két fázis a filmtörténeti pólusok között saját elemi feszültségeivel üzemeltethette egy film szeszélyesebb, mégis koncentráltabb gondolati és érzelmi mondandóját, visszaadva mindenkinek elértéktelenedett moziálmát és talán mégiscsak nélkülözhetetlen (belső) hazugságát.

A „Csendélet" rövid kompozíció – „filmplakát" –, mely állóképekre épül, Bibliai tárgyú történet: a csodálatos kenyérszaporítás a központi szimbóluma, a kenyéré, a halé, a vízé. A statikus képek között az egyetlen mozgás: e hármas szimbolikus kellék pusztulása. S egyszersmind tiltakozás az ember és a természetet fenyegető pusztítással szemben.

Mindkét rövidfilm csupán előkészület, „testflight" – a nagyjátékfilm irányába. Ez lett volna a „Szemafor", egy burleszk forgatókönyve – realitás és irrealitás határán. A film távoli rokona, „keményebb" változata lehetett volna a „Zazie"-nak, a „Gyermekbetegségek"-nek.

Vérbeli avantgarde filmművészként, nagy ígéretként indult Ventilla István. Termékeny, a szó jó értelmében „termelékeny", alkotó-gátlásokat nem ismerő emberként, fölényes képzőművészeti tudással, zenei műveltséggel szinte „falta a filmművészetet". Ő volt az a fiatal filmes, aki nemzedéki feszengés, magakelletés, önerőszaktétel nélkül vetette rá magát a valóságra. Filmjei: a *Csoda*, a *Strand*, a *Balaton* (s még vagy fél tucat) szenvedélyesen átérzett Sturm und Drang alkotások, a habzsoló, áradó filmközelítés tanulmánydarabjai voltak, és – megtekintve – ma is azok. Fiatalon érett rendezőként társult Tóth Jánossal, közös munkájuk egyetlen filmeredménye: a *Testamentum* (1965), melynek nem lett folytatása. A *Testamentum*hoz írta, gyűjtötte életműve egyik legcsillogóbb filmzenéjét Vujicsics Tihamér. Ebben a rövidfilmben a legszikrázóbb s a legdúsabb, bizánciasan barbár s szinte hívón átszellemült a világítás és a gépmozgás; talán a legmerészebb Tóth János egész életművében. A felvevőgép szinte egy vallásos filmmédium képeseményeivel szolgál.

Tóth János: Ventilla Istvánt a nagy méretek vonzották: a népvándorlás hömpölygései, a Napóleon-koncepció, a sokoldalú múlt-jelen. A „Testamentum" a teret, időt, hívőket vesztett hitvilágtól hoz híreket, múltbeli, immár temetőkbe költözött életektől. A film a földi enyészet

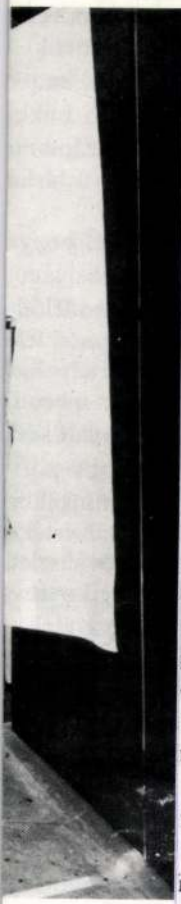

ágához (már és még) ez a közeg is
asonló élményben volt részem haj-
incékben gyermekagyat zaklató régi
alami titok lebbent volna föl hasz-
gáról. Vajon nem kellene-e a menet-
raktárakba való alámerülést is be-

n vagyok kellőképpen „beavatott",
Nemrég egyik múzeumunk tárolójá-
rendezetlenségben (el)ismert, illetve
merült alkotók „munkásmozgalmi"
n sora előtt vezettek. No, nem a tar-
zi színvonalon megfogalmazott világ-
jobbára felszíni jegyek alapján: rep-
ultusz éveiből, „szocreál" zsánerké-
la valaki a polgári táblaképfestészet-
ló terep, ebben a kosztüm-, attribú-
n kell, hogy zavarja.) S egyszer csak
egy Nagy István – úgy mellesleg, két
Noha a múltban már megszokhatták
atóan nem érezték jól magukat. (Én
van, egy konceptkiállítás – villant át
le kellene írni ahhoz, amit egy ilyen
rtetődően kifejez! A címe ez lehetne:
a történelem.
i a Képcsarnok, az Artex raktárait
és hetilapjaink megszokott műterem-
i a művésszel (mit csinál?, miért csi-

nézni, ha tehetem, másnál sem hagyom ki ezeket az intim helyeket. Ismeretes, Schéner idestova tíz éve megszállottan készíti plasztikáit, játékait fából, fémből, textilből, kerámiából, sőt tésztából. Mivel igen szapora fajták, lassan mindenhová benyomulnak, minden helyet elfoglalnak, már-már magát az alkotót is kiszorítják a lakásból, rosszabb esetben azonban a garázsban, az udvaron rohadnak szét. Mindennek ellenére ebben a miliőben – vele együtt – mindig jól érzem magamat. Csak akkor szomorodom el, ha játszótereinkre, játékboltjaink kirakataira gondolok. (Persze Schéner „műteremlakása" sem homogén környezet: művészetének anyagi fedezetét előteremtő, nem szívesen vállalt heti penzumok végtermékei színezik.)

A múltbeli, illetve a jelenkori, egyre fokozódó műtárgytermelés ugyancsak túlszaporodással fenyegető termelői, szó, ami szó, nem kis gondot okoznak a mecenatúrának. Nem csoda, ha az utóbbi időben a kiállítási intézményekben sűrűn követik egymást a legkülönfélébb témaürügyekkel megrendezett tárlatok. A műtermekben, raktárakban hovatovább olyan mennyiségű készlet halmozódik föl, hogy a társadalom súlyosabb károsodás nélkül képtelen megemészteni azt. A klasszikus kereslet-kínálat viszony kezd visszájára fordulni: ma már a túlkínálat szüli – pontosabban szabályosan kikényszeríti – az amúgy is manipulált keresletet. Mindennek szükségszerű velejárója, illetve utóbb már mozgatója – az egymást váltogató irányzatokat leginkább jellemző – rövid távra kódolt autonóm műalkotástípus, a mű és közönség közötti szervetlen kapcsolat, valamint e kettő által szavatolt kontraszelekció, hogy csak a legfontosabbakat említsem. Az egyedi műalkotások jobbára partikuláris művészi üzenetének egyre gyakoribb előre betervezett elavítása következtében olyannyira lerövidült, az az időszak, amin belül egy-egy

Tolvaly Ernő

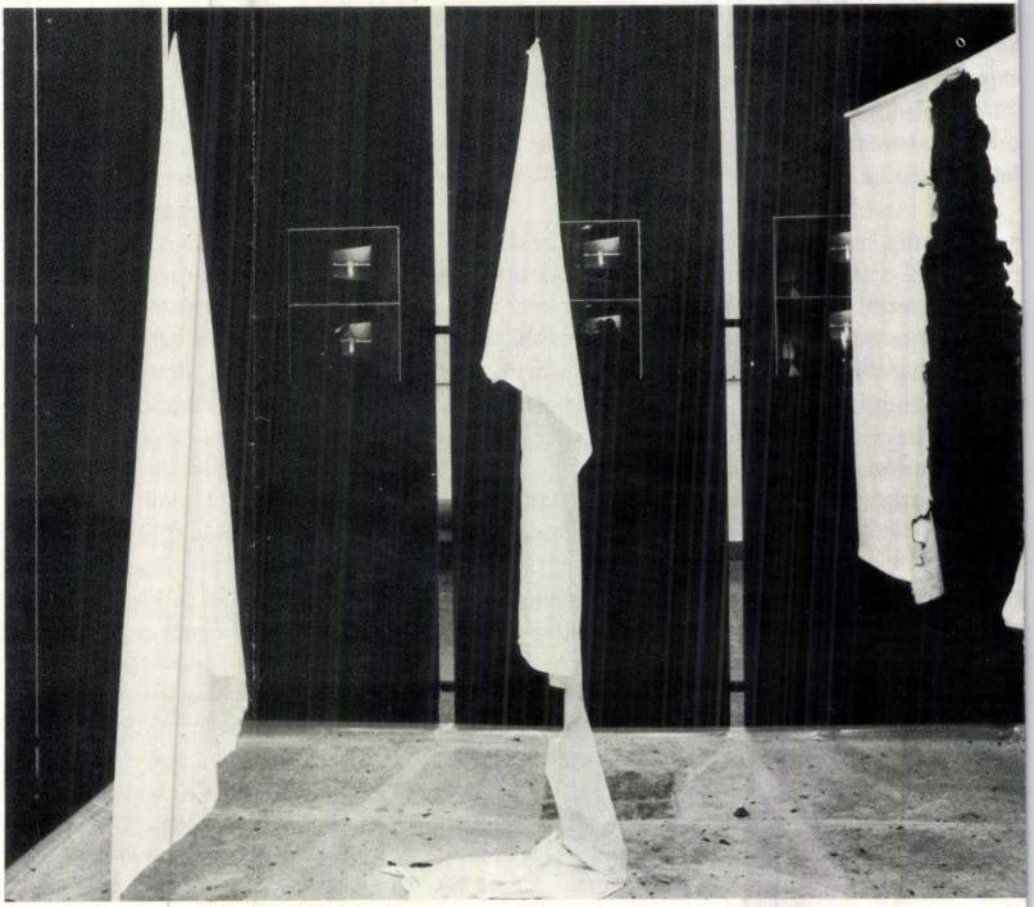

Tolvaly Ernő munkája (box – fotók Tahin)

Művészet, 1979. ápr. 17. old.

2

Tolvaj Ernő, festő-
művész

Hagyomány I. (...a művészetről)

Pataky Galéria, 1982. február

Tolvaj Ernő: Paul Cézanne – Tannhäuser-nyitány, részlet, olaj, vászon, 110x160 cm, 1981 (fotó Tolvaj)

Művészet, 1982. febr. 60. old.

Tolvaly Ernő

Hétfő, 1986. június 2. Magyar Nemzet

A Magyar Nemzet Galériája

Tolvaly Ernő rajza

pólóban legalább ilyen fontos — a víz alatt.

A 26. fordulóban: *Ú. Dózsa—FTC* 9—9, *Vasas—BVSC* 11—10, *Tatabánya—Medicor OSC* 11—8, *Tungsram SC—Bp. Honvéd* 10—9, *Szentes—Kecskemét* 12—8, *Szolnok—Eger* 3—3, *Bp. Spartacus—SZEOL-DÉLÉP* 6—6.

EMEZGETÉS ...

... országos rekorddal (32:07,... perc), egyben a világ idei legjob... eredményével szerezte meg.

Kajak-kenu sikerek

Szegeden vasárnap befejeződö... a Hungaropan nemzetközi kajak... kenu verseny. Az utolsó napi ver... senyszámokban is szép magya... sikerek születtek, sok hazai győ... zelemnek örülhettek a szurkolók... Eredmények:

Férfiak: K—1 500 m: 1. *Gyula* Zs. 1:45.41 p. K—1 10 000 m: *Nieberl* László 42:42.82 p. K—... 10 000 m: 1. *Góts, Makrai* 38:23.... p. C—1 10 000 m: 1. *Lipt...* 50:13.86 p. C—2 10 000 m: 1. *S...rusi, Vaskúti* 41:43.05 p.

Nők: K—4 500 m: 1. Magya... ország A *(Géczi, Kőbán, Mész...ros, Povázsán)* 1:39.44 p.

Remek szereplés

Az ausztriai Aschachban va... sárnap véget ért a nemzetkö... motorcsónakverseny, amelye... Európa-bajnoki számok is szere... peltek. A hét ország 52 sportol... ja között öt világbajnok és töb... Európa-bajnok is indult. A ma... gyarok remekül szerepeltek; a h... induló közül öt dobogós helye... végzett.

Nagy érdeklődés kísérte a vilá... első Forma-típusú versenyét, am... lyet az autósporthoz hasonló...

Marek Chłanda kiállítása

SZEMEK A FALLAL SZEMBEN

ANDRÁSI GÁBOR

Azon keveseknek, akik olyan kiállításokat is megnéznek, amelyeknek alkotója számukra ismeretlen művész, és azon még kevesebbeknek, akik ennek az „ismeretlen" művésznek a kedvéért még Óbudára is hajlandók voltak „kimenni" (?), a lengyel *Marek Chłanda* kiállítása a Budapest Galéria Lajos utcai Kiállítóházában számos tanulsággal szolgálhatott. Mindenekelőtt segít(het)ett átértékelni az *environment* műfajáról kialakult hazai felfogást. Néhány kivételtől eltekintve (*Samu Géza* 1983-as műcsarnoki kiállítása; a *Xertox*-csoport, *Swierkiewicz Róbert* és *Tolvaly Ernő* tevékenysége) a hazai environment látványos-improvizatív – még tragikusnak szánt összhatása vagy bölcs „mondandója" esetében is –, „könnyű műfaj", mely – különösen az elmúlt évek stúdiókiállításain – számos gigantikus-magamutogató blöffben jutott el lehetséges mélypontjára. Chłanda művei láttán testet öltött az az evidencia, hogy az environment ugyanolyan „nehéz" műfaj, mint a többi, ugyanolyan szellemi erőfeszítést és koncentrációt igényel, mint bármely más művészeti munka. A hazai environmentek rendre „berendezni" akarnak egy adott teret (szobát, termet, galériát); „érdekesek" és „eredetiek" kívánnak lenni; a megvalósult műben az ötletek és esetlegességek döntő szerepet játszanak.

Ezzel szemben Chłanda *értelmezi* a teret; pontosabban a térről (mint olyanról); a dimenzionálható térről – ahogyan ő mondja: a *hely*ről – van mondandója; a térrel kapcsolatban vannak alapvetően szobrászi természetű gondolatai. Művei nem spekulációk, kiagyalmányok, hanem primer, közvetlen-érzéki tapasztalatok és élmények egyszerű, csaknem verbalizálhatatlan eredményei – rajzok, tárgyak, építmények. A problémát nem „bennük" vagy „általuk" állítja a térbe; Chłandánál nincs semmiféle „áttétel", „másság", ami valami egyébnek, mint magának a műnek szubsztanciájaként lenne a műben; a tárgy maga a probléma. Ami mégis szavakkal megfogalmazható, az tagolatlan, ősbeszédszerű: „fel-le, mögé-elé, bal-jobb".

Chłanda nem törekszik „érdekes"-nek mutatkozni; a legegyszerűbb anyagokat (papír, fa, viasz, grafit, gipsz) alkalmazza, rendkívül puritán módon. Színei is visszafogottak; tárgyain a sötét tónusok (feketék, szürkék, törtbarnák) mellett a természetes anyagok (elsősorban az oly sokféleképpen felhasznált friss vagy öregszürke lécek, deszkák) színei uralkodnak. Az anyagok megválasztásának puritanizmusa munkáin a festett és rajzolt felületek gazdag, érzéki faktúrává fejlesztésével társul anélkül, hogy bármiféle felszínes „festőiség" vagy dekorativitás keletkezne. Különös, póklábú polcokra és deszkarakásokra helyezett vagy kaput idéző ácsolatok közé függesztett rajzai és festményei az építményekkel együtt, egyetlen talányos-tartózkodó objektként értelmezhetőek. „A szobrot és a helyet felcserélhetőnek tartom" – olvassuk a katalógusban (szerencsétlen fordításban) a művész kijelentését, mely minden bizonnyal a két fogalom elvi egyezésére utal.

Chłanda műveinek visszafogottsága nem erőtlenség, mert a tárgyak maradéktalan átszellemítésére fordított energiák érezhetően ott munkálnak mögöttünk. Jelképek, parabolák és metaforák helyett, mint egy „árulkodó" félmondatában írja, a művész „átadja magát a nézésnek" *(Türk Péter* felkiáltása jut eszembe, talán nem véletlenül: „Nekem nagy gyönyörűség nézni!"); a közvetlen, elfogulatlan nézésnek. Az ebből induló akció során nincs helyük a kategóriáknak (művészet, kép, szobor, stílus); a megszülető „dolog" önmagában, a maga akkor-meghatározhatatlanságában „kerül elő", hogy majd utóbb, „a reflexió nyugalmában és a külvilág fogalomrendszerének ismeretében »kép«-nek, »szobor«-nak neveztessék" *(Csillag Ádám)*.

Marek Chłanda munkái végtelenül személyesek anélkül, hogy a személyiség tolakodóan rájuk telepedne; a tárgyak nem hivalkodnak a művész „szubjektív mitológiájá"-val, nem hirdetik egy görcsösen akart sztárimage sikerét. Alapállása más; nem saját image-a megteremtésén, hanem az őt nyugtalanító (és *ezért* tárgyakban reinkarnálódó) szellemi problémák feszültsége miatt dolgozik. Kiállítása egyetlen environment, a személyiség, a személyesség environmentje, ahol aztán, törvényszerűen, létrejön a ritkán átélt, szívet dobogtató varázslat.

Marek Chlanda: Terminál, 1986

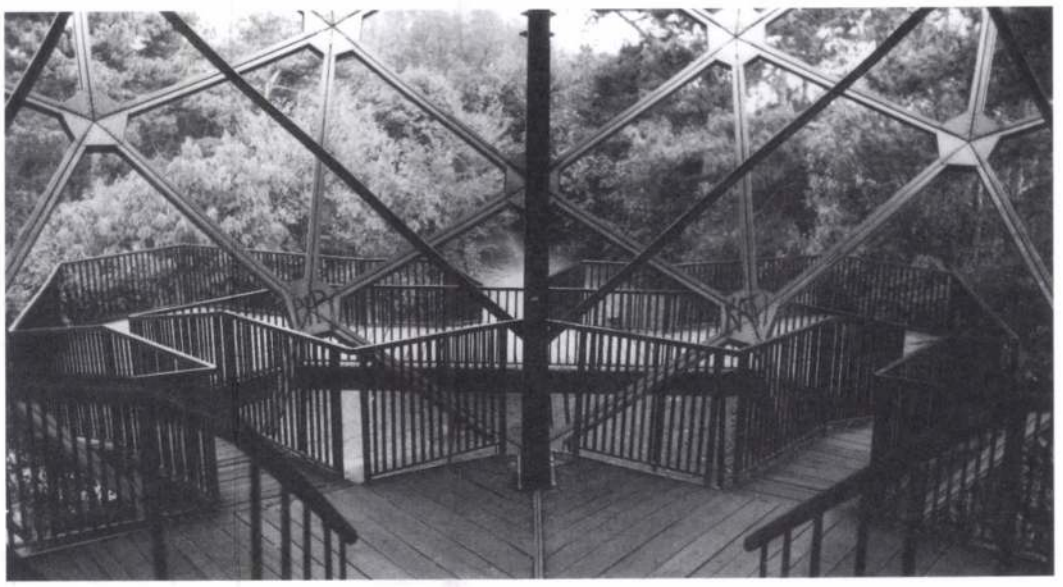

Rácz Attila fotója

Pécs művészeti oktatási centrumként országosan elismert, kiváló képzőművészek, tanárok *(Keserü Ilona, Bencsik István, Lantos Ferenc, Rétfalvi Sándor, Tolvaly Ernő, Pinczehelyi Sándor, Valkó László)* működésének, felnövekvésének helyszíne lett, fokozott kihívást és húzóerőt jelentve az e területen itt működőknek. Hozzájuk felzárkózott már a középgeneráció, az említetteken kívül a kiállítók fele részt vesz Pécsett a művészképzésben. A kiállítók életkora szerint legalább olyan változatos a kiállítás, mint az alkalmazott anyagok, műfajok szerint. Többnyire az utóbbi években készült, friss munkáikkal a magyar művészet mai aktualitásait érzékeltetik.

A pécsi képzőművészet domináns hagyománya a konstruktivizmus és a festői kifejező eszközök analízise, amit a XX. század első felében innen a Bauhausba került művészek *(Breuer Marcel, Molnár Farkas, Forbát Alfréd, Weininger Andor)* alapoztak meg. Az arányrendszer, szín- és faktúra kutatását a francia absztrakció (Abstraktion-Creation csoport) törekvésein átszűrve *Martyn Ferenc* munkássága közvetítette. Lantos Ferenc a természeti formák arányrendszere és működési elve elemzésével, a szimmetria és tükrözések alkalmazásával kialakított vizuális nyelvformáló módszerével generációkat nevelt látásra és alkotásra. A geometrikus alapformák és színek permutációival előhívott mozgás és kétértelmű térillúziók művészetét kibontó Viktor Vasarely művészetének pécsi múzeumi kollekciója további erősítette a helyi törekvésekben az alapkutatások, innovatív kísérletek iránti érdeklődést és érzékenységet, a struktúrák fegyelmét, a tudomány és technika eredményeinek, eszközeinek vizuális hasznosítását. Ez a hagyomány egyúttal a minőség megjelenítésére kötelez.

E tradíció tiszteletének és továbbélésének eredménye a kiállítást egészében jellemzően a szín és festői hatások domináns esztétizáló jellege, a tiszta szépség ezotériája, érzelmi telítettség. Készült a kiállításhoz igényes katalógus *Aknai Tamás* bevezetőjével, csupán az abban közölt művek nem mindegyike (így Keserü Ilona műve) jutott el a kiállításra, vagy más mű szerepel a katalógusban közölt helyett. Így együtt viszont még több példával szolgálnak az egyes művészek munkásságából.

Lantos Ferenc az 1980-as években történt festői váltásának dokumentumait mutatta be: ahol az új festőiség hatására oldott, pasztózus faktúráinak színvilágát, térbeliségét, hangzásrendszerét – a geometria iránti elkötelezettségének jeleként – egymásba írt négyzetek szervezik. Az egy évtizeddel későbbi, a „Dinamikus egyensúlyt", „Összetett kapcsolatot" tematizáló művei ragyogó, intenzív színességükkel, következetes rendszerelvű festészetének, temperamentumának széles spektrumát érzékeltetik.

Tolvaly Ernő egész falat betöltő kompozíciója a plasztikus faktúráinak érzékletességével vonzza magára a tekintet. Valkó László nagy perspektívájú, köves vízpartot felidéző olajfestményén a végtelenségbe, a tömegbe belesimuló egyedi forma megszűnését, szorongató magányélményt közvetít. Felkavaró, viszolyogtató hatású másik nagyméretű vászna. Nézőpontja az előbbiekével csaknem azonos, rálátásban, perspektivikusan ábrázolt, dobozszerűen körbehatárolt idomba foglalt puha, organikus formák gomolyognak, véres hús, velő asszociációkat keltve tálalják a kegyetlenség iszonyatát. Erre felel *Somody Péter* három részből összeállított képének valami véres misztérium nyomaként értelmezhető szétrobbanó, megfolyt hatalmas vörös foltja. A kortárs festészetben ismét előtérbe kerülő, láthatóvá tett robusztus gesztusok nyelvén szól *Nyilas Márta* kisméretű képein. A fiatal *Ernszt András* a komputerrel generált minták és tudományos színelemzések hatását felidéző optikai bravúrokat fest szitanyomatot és hagyományos festészeti megoldásokat egyesítve, a látás ínyenceinek. Telitalálat *Pinczehelyi* egymást házsorokkal segélyezett domb képére kiegészítő, színeiben, kompozícióiban tükörszimmetrikusan megfeleltetett felekből kiegészülő tájképe. A baranyai, villányi borvidéket felidéző séma dekoratív színfoltjában monumentális szőlőfürtök, a napfényes vörös mezőben zöld (fehér) szőlővel, az éjszakába forduló égbolt alattiban azzal azonos színű szőlőfürt látható komplementer színhasználat intenzitásával. A kép francia címével a (Bon jour, bon soir) „Jó napot és Jó éjszakát" köszöntéssel foglalja egybe a román közönség számára is érthetően – számunkra talán a borkultúra legősibb hagyományát és fajtavilágát is felidézően – a táj, napszakok és az itt zajló élet körforgását. Pinczehelyi úgy tud itt korszerű és aktuális (új figurativitás és festőiség) lenni, hogy következetes folytatója saját emblematikus, olykor plakátszerű, személytelen formanyelvének. A nappalhoz, éjszakához kapcsolt színbeli közhelyek, fogalmak, magának a tájképnek mint műfajnak is ötletes, ironikus kritikája.

A fiatalabb generáció alkalmazott eszközeiben – a computer print *(Hegyi Csaba)*, a fotó (montázs) *(Gyenis Tibor, Varga Tünde)* és asszociatív tartalomban hozott újat és érdekeset. A szín és felület domináns szerepet kap a plasztikák esetében is. Legnyilvánvalóbb ez *Dechandt Antal*nál, aki a tölgy és cseresznyefa erezetének színeit, vonaljátékát aknázza ki mesterien. Festett és a megmunkált részek – a talált-csinált, a szerkezeti-optikai ellentétet sokrétűen bontja ki. Bár az alkalmazott anyag szerint ugyan iparművészetnek tekintik, valójában *Csille Márta* mélytüzű színes nemeztárgyai, *Molnár Sándor, Nagy Márta, Dobány Sándor* kerámia/porcelán szobrai, s *Jegenyés János* kapcsolódó üvegformái az anyag érzékletes szépségét és törvényszerűségeket a térben kibontó expresszív plasztikák. *Kertészfi Ágnes* festett üvegreliefjeit már a rendezés is falképszerűen értelmezte. A rogyasztott üveg kidomborodó, keresztet kirajzoló, lággyá oldott négyzetes raszterén a finoman repedezett arany festés szakrális áhítatára ráérezve vajon aktualizálják-e a nézők munkáját az áldozatok, vértanúk emlékének szánt tisztelgésként?

Rétfalvi Sándor Életfa (1970) és Tájritmus (1982) kisbronzai a legrégebben keletkezett művek a kiállításon, mégis itt a helyük, mert azt az innovációt képviseli, amit Rétfalvi hozott szobrászatunkba: a tájábrázolást, dunántúli dombvidék ritmusát, világát emelte be, nemesítette szoborrá. Expresszív életfája beleillik a kiállítás festői-lírai vonalába, ugyanakkor a magyar művészet természetközelségének és társadalmi problémák felvállalásának vonalát folytatja. A minimalizmust képviseli *Erdős János* képe, s *Lukács József* faszobrai. *Bencsik István, Colin Foster, Pál Zoltán, Kuti László, Nyári Zsolt* kőszobrai a műfaj klasszikus értelmében vett szobrok, megformált, kibontott tömegükkel. Az előbbiek inkább a geometria fegyelmével, az utóbbiak az organikushoz vonzódva dolgoznak. Kuti Lófej, illetve Madár alakja csaknem nonfiguratívvá egyszerűsített, áramvonalas, jellegzetes körvonalával (foltjával) megragadott, kifejező, billegő formák. Nyárinál a kaviccsá egyszerűsített emberi testrészeknek (has, tompor, mell) az organikus, természet alkotta formaanalógiát emeli ki. *Pál Zoltán* komor fekete, svéd gránitból faragott, hibátlan kisplasztikája – a hasábról lecsöppenni készülő folyadék ábrázolásával – a geometrikus és organikus formaellentét feszült pillanatának személytelen tökéletességű kimerevítése. Kút-modellje is alapvetően erre az ellentétre épül: a gyűrt drapériaféle medencékkel. Colin Foster szürke gránitszobrain egyre inkább a felület, a forma határa az, amire figyelme irányul, a forma geometriáját a felület-megmunkálással festőien oldja. *Rigó István* fekvő, hajlított, rétegelt falemezből alkotott formája maga a felület, a héj. A műfaj határait tágítja, a szobor létét kérdőjelezi meg, hiszen szinte nincs tömege, a kívülbelül együttes megmutatásával a felület személytelen, ipari jellegével szinte építészeti modelltöredéknek hatnak térformái.

Pécs-Baranya képzőművészetéről hozott fenti válogatást áprilisban bemutatták Temesvárott, a Nyugati Egyetem Művészeti Karának nagyszerű tetőtéri galériájában.

Mendöl Zsuzsanna

2004. március 23.–április 18.
Mecseki Fotóklub Halász Rezső galéria
Rácz Attila kiállítása

A titokzatos horizont

Egészen egyszerűen tekintélyt ébresztő a klub vezetőjének bejelentése: a fiatal Rácz Attila kiállításával 242. bemutatóját rendezte meg az 1957 óta folyamatosan működő Mecseki Fotóklub. Nem időznénk e ténynek a taglalásánál, ha nem függene össze ez a klubnak azon szándékával, hogy időről időre alkalmat adjon a pályát, vagy a fotós tevékenységet éppen kezdő alkotóknak, és hogy a csoportos figyelem, kritika és buzdítás impulzusaival serkentse őket útjukon. Az odaadó hangnemet talán megalapozottan indokolja a felismerés, hogy manapság a ritkábbnál is ritkább találkozni olyan szakmai alapon és önkéntesen szerveződő formációkkal, amelyek a Mecseki Fotóklubhoz hasonló életkorban még mindig derűs jóérzést képesek kelteni az

2004. március 5.–április 3.
Szekszárd, Művészetek Háza

Piknik a zsinagógában

Nagy „társaság" fogad a szekszárdi Művészetek Házának hófehér ragyogású csendjében. Harminchat művész, harminchat individuum, majdnem ennyiféle, vizuális nyelven előadott gondolat. Az alkotók egy-két munkájukat hozták el, s mint a Pécs-Baranya Művészeinek Társaságának tagjai mutatkoznak itt be. Közülük nem egy több évtizede alkotó művész. Meg újak, eddig ismeretlenek, és fiatalok is. Szőnyi instrukcióját követem („amelyik mű integet feléd!"), s kezdem az ismerkedést.

A földszinti falak szűrt fényeiből dekoratívan világítanak ki *H. Barakonyi Klára* zománcképei. A középkori üvegablakokat is idéző munkák mellé a rendező *Colin Foster* markáns, dinamikus, kereszt formájú kompozícióját, Kő asztronautáját állította. A szobrászok közül itt még *Berényi István* csiki-csuki, kint és bent, egyszerre lent és fent térbeli problematikáját (valamint e kérdéskör drámai üzenetét) boncolgató fa konstrukciója és *Kuti László* az idő múlásáról „Hal-kan..." töprengő munkája szólít meg. Tónusokban, faktúrákban gazdag, kékek, zöldek, szürkék fanyar árnyalatait felvonultató festményekkel szerepel *Kapoli Ilona* és *D. Szabó Margit*. *Pandur József* kis méretű, visszafogott, ám koloritban gazdag, expresszív munkái a tárlat egyik fontos igazodási pontját jelölik ki. A szemközti oldalra *Szilágyi Szilárd* meleg okkerekkel, vörösökkel „vérbőn" kezelt, vidáman groteszk, egyben erotikus ihletettségű vásznai szólítanak át. Szomszédságukba *J. Móker Zsuzsa* kozmikus méretű magányt, a létezés kérdéskörét boncolgató zománcai kerültek.

Az emeleti karzatra érkezőt *Nyilas Márta* csonkolt, festői gesztusokkal, indulatokkal bőven élő, emócióval teli, nagy méretű táblaképe fogadja. Átellenben kubista reminiszcenciákra utaló, a dolgok viszonylagosságával foglalkozó művész, *Jarmeczky István* hideg-meleg színkontrasztra épülő képei lógnak. *Molnár Sándor*, mint egy karthauzi, a döbbenettől elnémulva „szól" (sic.) a rettenetről. Kíntól vicsorgó, fehér mázas állatkoponyái a démoni erők világát idézik, s előttük állva egyszerre gondolunk Pompei hamu alá temetett lakóira, Picasso Guernikájára és szeptember 11-re.

A kiállításon *Valkó László* digitális (táj)nyomatai hordoznak hasonlóan mély fájdalmat, sőt gyászt. (Három lapja, mint mondat végén a pont, zárja az emelet bal oldali traktusát.)

Az érzelmeket üdítően semlegesíti *Erdős János* puritán, egzakt, racionális, minimal-art-os két opusza. *Szabó János* igényesen megmunkált faszobra Samu Géza szellemét idézi, *Dechandt Antal* minimális szobrászi beavatkozással „tálalt" faplasztikái a természetet alázattal és tisztelettel elfogadó, keleti filozófiákon nevelkedett művészről árulkodnak.

Bicsár Vendel üvegbabjai az ömagáért való SZÉPSÉG mintadarabjai, *Jegenyés János* Üvegkapuja pedig csalogatóan invitál: nosza rajta, pillantsunk be ebbe a világba.

Kiállító művészek: Berényi István, Bicsár Vendel, Büky Kálmán, Colin Foster, Csille Márta, D. Szabó Margit, Deák Zsuzsa, Dechandt Antal, Erdős János, Ernszt András, H. Barakonyi Klára, Herczeg László, J. Móker Zsuzsa, Jegenyés János, Jarmeczky István, Kapoli Ilona, Kiltau Kinga, Kovács Ferenc, Krawcun Halina, Kuti László, Marsai Ágnes, Molnár Sándor, Mosonyi Tamás, Nádor Edina, Nyári Zsolt, Nyilas Márta, Dr. Pandur József, Ritecz Szilvia, T. Surányi Anna, Szabó János, Szabó László, Szilágyi Szilárd, Terényi Gyöngy, Trischler Ferenc, Valkó László, Vanyúr István. A „hozott anyagot tálalta" Baky Péter képzőművész.

Büky Kálmán

Pécs-baranyai művészek kiállítása Aradon (fent) és Temesváron (lent).

2004. március 6.–április 4.
Arad, Delta Galéria
2004. április 6.–május 10.
Temesvár, Művészeti Kar Galériája

Pécs-baranyai művészek kiállítása Aradon és Temesváron

A partnerségi kapcsolatok keretében idén folytatódnak az elmúlt században indított, gyakorlattá lett kiállításcserék a szomszédos országokkal. Az előző évtizedekben Baranyának a déli és nyugati határközeli szomszédaival elevenebb volt a kapcsolata, mint Romániával illetve Erdéllyel. A határainkon kívül élő magyarság könnyíti meg és segíti a szomszédos népekkel működőképessé tenni e kapcsolatokat. Ezek milyensége, a hétköznapok eseményeinek megélése még a földrajzilag ilyen közelségben élők esetében is sokféle, az együttműködés, kontaktus a művészet minden területén mindkét félnek termékeny és ösztönző az identitás, sajátos jegyek megfogalmazására, felmérésére.

A képzőművészetet napjainkra erőteljesen átformálták a médiák és az aktuális kommunikáció technikai meghatározottsága (fotó, videó, film, komputer). Új eszközök, hordozók, közlésmódok mellett – mint a performance, akciók, installáció, amelyek a színház felé tágították a képzőművészet világát – nem vesztette el létjogosultságát a képzőművész leghagyományosabb önkifejező módja: a táblakép és szobor. Bár ennek fogalma is napjainkra jelentősen kitágult, változott. Az esztétikai megfontolással formált anyag, a vizuális közlés eredményeképp létrejött tárgy leginkább a kiállításokon kap nyilvánosságot, lehetőséget egy adott tér és vizuális közeg együttesében a kommunikációra. A reprodukálás és dokumentálás mai fejlettségével létrejött vizuális információk özönében a művészet funkciójának, lehetőségeinek dilemmáival született művek ma is a új meglátások és összefüggések gondolati és érzéki örömét nyújtják. Ezt sommázhatjuk a 26 pécs–baranyai művész munkáiból rendezett aradi kiállításon is.

A huszadik század első évtizedének dinamikus fejlődését magán viselő patinás város, Arad központjában lévő Delta Nemzeti Galéria az utcára nagy üvegfelületekkel felnyitott, onnan is jól belátható terében a hazai képzőművészek művei a kortárs magyar képzőművészet törekvéseinek markáns szeletét nyújtják. A Pécsi Galéria vezetője, *Gamus Árpád* jó tájékozottsággal válogatta és hozta ide azokat a műveket, amelyek reprezentálják régiónk képzőművészetének a helyi művészeti tradíciókhoz, és a kortárs művészeti törekvésekhez kötődését.

Tolvaly Ernő, festőművész 2) Folytatás.
Szegő György: Képrések. Tolvaly Ernő kiállítása, Tatabánya, Vasvár Terem 1987. jan. 6–30.

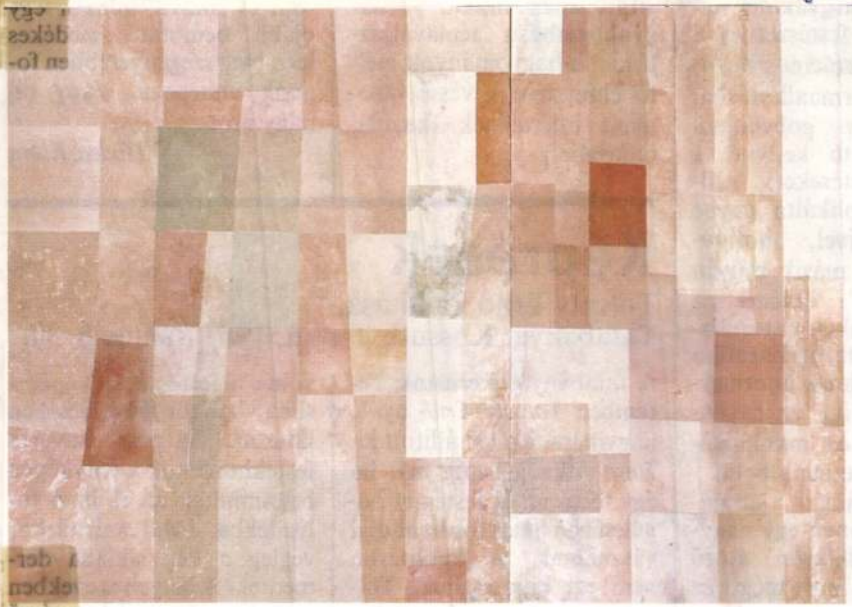

Tolvaly Ernő: Márványparaván, vászon, márványpor, 180 × 300 cm, 1987 (fotók Pácser Attila)

Művészet, 1988. jan. 52.-ol

Tolvaly Ernő
ELEMZÉS

Befejezni egy képet sokféleképpen lehet.

A megoldások ugyanúgy sokfélék, mint a mű születését dokumentáló látható jelek, melyeket rosszul gesztusoknak s egy fokkal jobban effektusoknak neveznek. A képek születése; történés – és ez a történés magától érthető, mint a felszántott föld: látvány, ami mutatja az időben történt eseményeket és inkább a változás folyamatát, mint bármiféle esztétikai élményt. Ettől még minden szántás nagyon is esztétikus.

A felület, amit képpé alakítanak; kettős. Amit látunk rajta, az részben szándék, részben maga a látvány. Ez a kettő egy harmadikban, az átélésben egyesül. Amit látunk, olyan, mint egy portré. Ahogy egy arc tőlünk függetlenül és tudomásunk nélkül alakul tovább az időben, a kép ugyanígy változhat; fejlődhet és visszafejlődhet, más lesz, vagy nagyon is önmaga marad. Felfokozódhat és eltűnhet, akár meg is szüntethető.

A művészettörténet nyújtotta mintákhoz való viszony a festészet nagy részét megvilágítja. A minták felhasználása vagy a kapcsolat velük, nem csak stiláris, tematikai és technikai szinten vagy az ideák szintjén képzelhető el. Tudjuk, hogy a képcsinálás a készülés akciója; dramatikus történés, a változások forgatókönyve szerint, ami az elrejtés és a kinyilatkoztatás kettős szándékától íródik.

A kép változásait okozhatja maga a technika; pl. aláfestés, átfestés, lazur stb., de az is, hogy munka közben megváltozik a szándék. A képek átfestése is többféle: lehet fejlesztés, vagy egy korábbi kép megtagadása. A képek egymásra rakódnak, egymásra halmo- zódnak. Az első stádiumra nem egyszer a művész félbehagyott, „befejezett" munkái alapján lehet csak következtetni. Sok mindentől láthatjuk ilyen végérvényesen „befejezetlennek", pl. attól, hogy most múzeumban vagy könyvekben van, tehát valamilyen módon konzerválták.

Baksa Nándor munkáiban végig látható minden változás. A kép arc. A kép talán önarckép. Minden változtatást rögzít, fotóban, xeroxban „konzerválja". A fénykép elkészülte után átfesti, átalakítja, fokozza vagy megszünteti az eredetit, vagy átdolgozza a dokumentációt. Az történik most, amit a festők mindig is csináltak az elhibázott vagy meggondolt vásznakkal dokumentálás nélkül.

Ebben az esetben ez koncept. Az ilyen munka a festészetről szól. Az ilyen munka arról szól, ami történik, arról, amit láthatunk, és arról, amit eltakarnak.

A kép arckép, ha úgy tetszik önarckép. Egy arcról sorozatban készült képek mutatják az időt, a tőlünk függetlenül történő változást, de az ellenkezést is; a játékos cicomát vagy a komolyan gondolt sminket, a takarás szándékát. De akárhogy is, mindig látható marad és előtűnik az eredeti gyermeki arc, a legelső állapotok valamelyik képe, amelyben sem idő, sem technika, sem a történések erőszakossága nincs meg; csak az első ártatlan szándék, erotikus és meleg kapcsolat önmagunkkal, egy állandónak hitt helyzet, melyet még nem zavart meg a változások dialektikus ereje.

Tolvaly Ernő 1947-ben született Budapesten. 1976-ban kapott diplomát a Képzőművészeti Főiskola festő szakán. A Kirakarendező Iskola rajz- és művészettörténet- tanára.

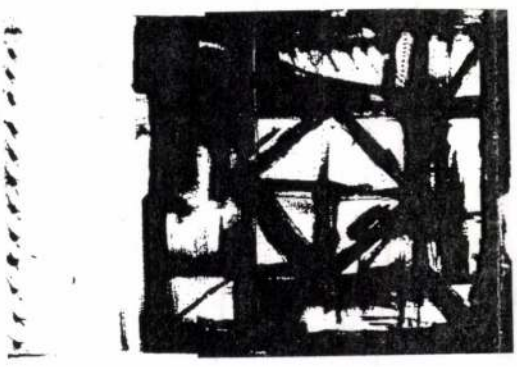

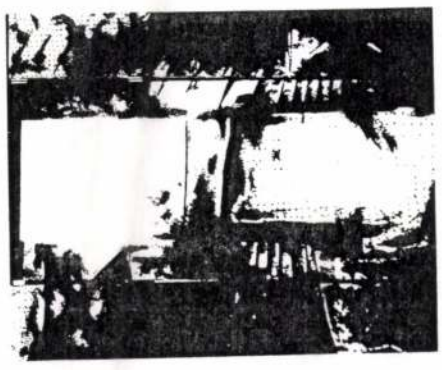

TOLVALY Ernő

Nappali Hőr 1991/4.

De Toma, márványozó mester,

Mat. Szem. le, 1894.
30-11, 233-247, 419-440,
529-143, 799-812.

Vélics kiszló: az cayházi
.... etc.

TOLVALY Ernő

bezáróra (mert hiszen itten és akkor már nem férhet majd kétség hozzá és hozzánk vagy inkább és remélhetőleg hozzájuk, hogy a vég nyílik meg, hogy záruljon is be vele minden), feketében lesz-e a többség, éppúgy mint ma, vagyis hát megmarad-e az egyendendi vagy all-dandy stellung; s ha lement a szöveg vagy lecsengett az action utolsó poénja, meg elült a gyér taps mely obligát, de lélekemelő, bár álszent , odafér-e majd az ember az asztalhoz (tesznek-e majd asztalt a sarokba, s rá italt, pogácsát, esetleg hidegtálat vagy kis katlanokban melengetett töltöttkáposzta hernyókat)?

*

Az 1953-as "nagy-Eckhardt" szerint a vernisszázs (vernissage) 1. firniszelés, fényezés, politúrozás, lakkozás; 2. képkiállí-

Víz • Fészek, 1985. november 12. • SZENTKUTHY MIKLÓS, SWIERKIEVICZ RÓBERT, TOLVALY ERNŐ, LENGYEL ANDRÁS • fotó: Pácser Attila

képez az al-Zubolyoknak?

S ott voltak-e már egyáltalán eme al-Zubolyok a bélésbőr és a filc között nyüzsögtükben, amikor is Jahvei God-Dieu-Gott a fejébe csapta a földet, hamiskásan csippentett a szemével, s a karimát – peremét két ujjába fogva, vagyis két ujja közé szorítva, s hajlítgatva–, a karimát tehát kicsit megtörte. Az izgő-mozgó al-Zubolyok pupjukat-csontjukat törve riadoztak a bélésbőr mögött és a filc előtt, mert hát bizonyosan ott tanyáztak már, s midőn Jahvei God-Dieu-Gott férfiasan félremasszírozta a karima peremét és persze megtalálta az egyenesen a szimmetriához vezető utat a kalap tengelye és az isteni orr nyergének vonala között, a puppadtak, a kétfejűek, a kicsik és nagyok, a gyengék és még gyengébbek, a szélesek és keskenyek, meg a többiek, a szemesek, a

Pecsét kiállítás • ERDÉLY MIKLÓS homlokára nyomják saját, Láthatatlan ember című pecsétjet • Fiatal Művészek Klubja, 1983 • fotó: Pácser Attila

TOLVALY Ernő
Gy Műv 1993/4

VÁSZNAK, ARANY KERETBEN

Tolvaly Ernő kiállítása a Budapest Galériában • Andrási Gábor

Régen találkoztam ilyen szépen fénylő, nagyméretű arany keretekkel; talán múzeumokban inkább, mint kortárs művészek kiállításain. *Tolvaly Ernő* legújabb festménysorozata — s erre utalnak a keretek is — különös hangsúlyt ad a „képtárgy" problémájának; annak a paradoxonnak, melynek lényege, hogy a festő feladata és törekvése a kép minden pontjának maradéktalan átszellemítésére, a „szellemi valóság" kísértésére irányul, mégis mindezt a fizikai lét, a tárgyak, az „anyagi valóság" — vászon, festékek — közegében kell elérnie. A paradoxon feloldásának radikális kísérlete — *Duchamp* ready made-je — a formálás kitérőjét, a formaadás „félmegoldásait" a manipulálatlan tárgy műtárgygyá minősítésének gesztusával (szellemi akciójával) kívánta elkerülni. Az önmagában nyugvó, közömbös „dolog" gondolati transzpozíciójával szemben a *koncept* a hagyományosan formált műtárgy kiküszöbölését, a művészeteszme lehetőség szerint „anyagtalan" dokumentálását, kommunikációját kínálta megoldásként. Úgy látom, Tolvaly Ernő a festészeten belülre, a festészet területére helyezte vissza ezt a valójában áthidalhatatlan problémát. Az egyik lehetőség: „nem festeni", vagy — mint Tolvaly teszi — abból a belátásból kiindulni, hogy „a kép elkülönített hely. A fizikai és a képzeleti világnak egyaránt része: mind a kettő felé nyitva áll. ...a kettő között üt át a kép villáma. (...) A belső és a külső világ között a képben valódi kapcsolat teremtődik — épp ezt a kapcsolatot nevezzük képnek" (Karátson Gábor).

A sorozat darabjainak a festő a közös *Tárgy* címet adta. Amilyen egyszerűnek látszik, az eddig elmondottak tükrében olyan kétértelmű ez az elnevezés. Mert végeredményben valóban tárgyakról van szó — végeredményben (vagy első közelítésben) a festmény is *dolog:* és „minden mű rendelkezik ezzel a dologszerűséggel" (Heidegger) —, ám ezeknek a tárgyaknak éppen az a jellemzője, hogy nem „puszta dolgok", hanem műtárgyak, közelebbről: képek. Persze Tolvaly nem tesz semmiféle engedményt; az egyszerre szellemi és fizikai entitásként felfogott képet a lehető legközelebb „tartja" a tárgyak világához: a puszta dolgok valóságát festi. Felületek és felszínek valósága ez — a valóság „dologszerű" részletei a maguk *festőinek látható* háborítatlanságában kerülnek vásznaira. Az „egész" tárgy helyett, az esetleges történet, a személyek és jelenségek beszédes összetettsége helyett csak a festészetet mint olyat látjuk a képeken. Tolvaly tehát nem a tárgyat, de nem is a tárgy absztrakcióját, hanem ezúttal is — mint *Hajdu István* írta a kiállítás katalógusában — a festészetet festi, hiszen ki állapíthatná meg, hogy egy adott faktúrarészlet menynyiben naturalisztikus, vagy mennyiben szabad invenció eredménye? A természethűen megfestett valóság és a valósághűen megfestett fikció lehetőségei kibogozhatatlanul fonódnak össze munkáin. A megkülönböztetés reménytelen és hiábavaló is; az „elkülönített hely"-ként felfogott kép önnön kétarcú valóság voltának állításával mindkét tartományt magáénak vallja.

A festett formákkal egyenrangú, a képtárgytól elválaszthatatlan keret — akárcsak a művek címe — két, egymásnak ellentmondó értelmezésre ad lehetőséget: egyrészt a művet mint festett-autonóm valóságot elhatárolja nem-képi környezetétől, másrészt — ál-duchamp-i módon — a festett formák természetességét, készen kapott, valóság adta esztétikumát demonstrálja.

Az arany keretbe helyezett üres vászonra *vetített képek* — melyeken faktúrarészletek láthatók — újabb kérdés elé állítanak: vajon a par excellence — ám, láttuk, ennek ellenére bizonytalan státusú — festményekhez hasonlóan joggal minősíthetők a vetített képek is *Tárgy*nak? Tolvaly címadása az azonosságra, pontosabban a festett és a vetített műveket is létrehozó szándék közös szellemi természetére, indíttatására utal. Konceptuális mélyrétegeivel együtt Tolvaly képsorozatát valójában „örömfestészet"-nek — persze a rá jellemző, kissé hűvös, a személyességet féken tartó visszafogottsággal, tartózkodással előadott örömfestészetnek — látom. A képkivágat olykor diptichonként egymáshoz rendelt négyszögeiben újabb négyszögek — finoman aszimmetrikus takarásban, gyakran további, többnyire vertikális sávokra osztva; mégis, e mértani formák dacára is nehezemre esnék „geometrikus"-nak minősíteni Tolvaly munkáit. A vásznat tagoló síkidomok ugyanis nem egységes konstruktív színtömegekként viselkednek, hanem eleven felületekként, melyeken a vastag, zsíros, bitumensötét, plasztikus ecsetnyomoktól az áttetsző, ködös-fehéren derengő lazúrokig „minden megvan"; okkersárga foltok alig kivehető kontúrokkal, kopott-feslő rozsdabarnák, az öreg *Monet*-t idéző kusza tengermély-zöldek és feketébe oltott, csaknem észrevehetetlen lilák.

ne ki, ám e magától értetődő szuverenitás egyaránt sajátja csehnek, nyugat-európainak és amerikainak.

A kérdés csupán az, hogy a szuverenitás eme „elviselhető könnyűsége" (Kundera után szabadon) mennyiben terjeszthető ki a közép-kelet-európai művészet egészére? A csehek ugyanis a maguk polgári józanságot poétikus és szürrealista tüllfátyolba vonni tudó lebegő és játékos, a nekifeszülés helyett inkább a szökdécselést választó avantgárdjukkal, a 20. századi modern művészet régóta befogadott tradícióival mindenképpen határesetnek tekinthetők. A régió többi országában (beleértve minket is) sokkal több lázasabb, nehézkesebb, görcsösebb mű veszi körül e karcsú könnyűséget. Ez nem jelent persze esztétikai értékítéletet is, e két típus egyike sem rosszabb vagy jobb a másiknál, csak éppenséggel (e tekintetben) más. A lényeg — s e tekintetben még egyszer ki kell emelnem a kiállítás jelentőségét —, hogy végre, s ha lehet, közösen élni és átélni tudjuk az azonosságok és másságok Európájának művészetét, hogy a „détente" szóról még véletlenül se jusson eszünkbe első szótári jelentése: „kioldó vagy elsütő szerkezet; ravasz".

(BTM Fővárosi Képtár, 1992. december 13 — 1993. január 31.)

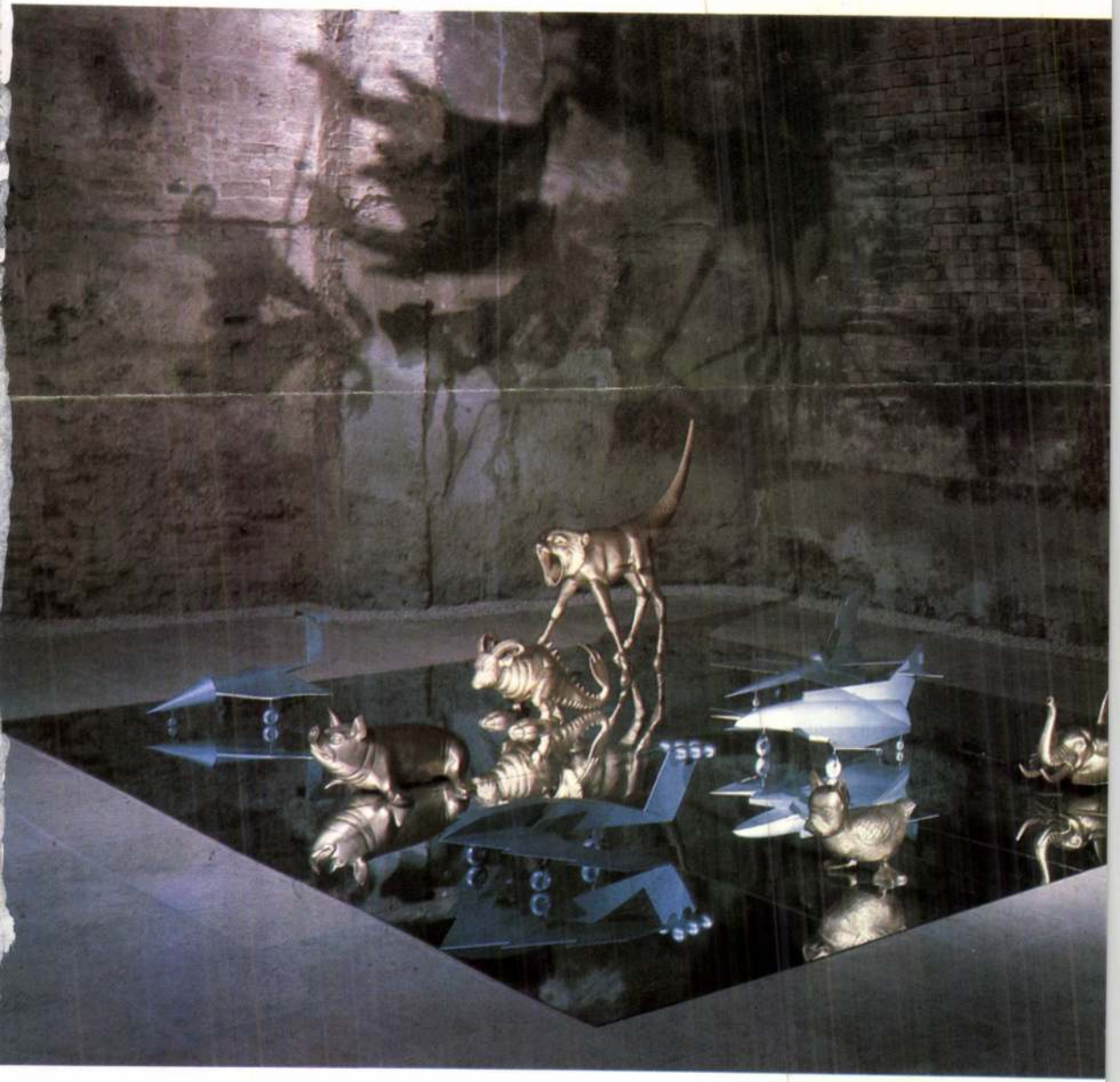

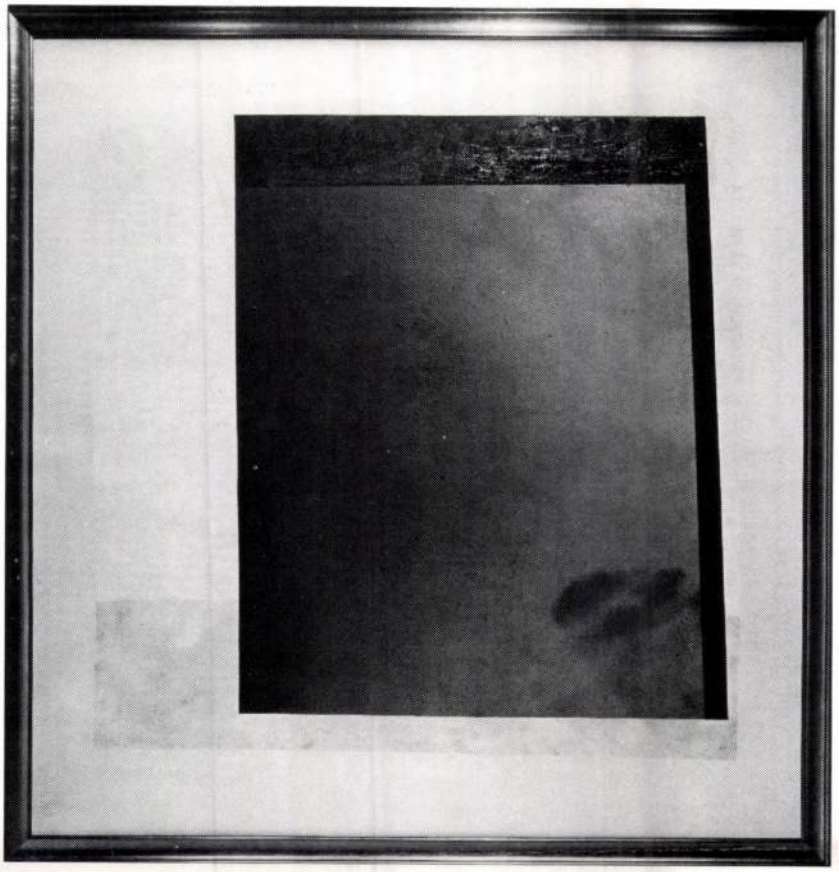

Tolvaly Ernő:
Tárgy III
Object III, 1992,
vegyes technika,
vászon,
arany keretben,
205×205 cm

Tolvaly Ernő műtermében olyan konceptuális festészet — vagy festői konceptualizmus — született, melyben az elméleti paradoxonokra fogékony gondolkodás és a látszólag jelentéktelen, mégis döntő nüanszokra figyelmes festői érzékenység talált egymásra. Talán úgy is lehet fogalmazni, hogy Tolvaly ,,konceptje'' nem más, mint maga a festészet.

CANVASES IN GOLD FRAME

Exhibition of Ernő Tolvaly in the Budapest Gallery

It's a long while back that I have seen such beautifully shining, large gold frames; probably rather in museums than at exhibitions of contemporary artists. The newest series of *Ernő Tolvaly* — the frames also indicate it — give a particular accent to the problem of the ,,picture-object'': the paradox whose essential featured is the painter's task and ambition to completely spiritualize every point of the picture i. e., although tempted by ,,spiritual reality'', he must achieve everything in the medium of physical existence, objects, the ,,material reality'' of canvas and paints. The radical experiment of dissolving this paradox — *Duchamp*'s ready made — wanted to avoid the ,,half-solutions'' of form-giving, the bypass of shaping with the gesture (spiritual action) of qualifying the unmalipulated object as a work of art. Against the intellectual transposition of the indifferent ,,thing'' resting it itself, *concept* offered as a solution the elimination of traditionally shaped work of art, the as far as possible ,,immaterial'' documentation and communication of the idea of art. As I see it, Ernő Tolvaly has placed this truly insurmountable problem back into painting. One alternative is ,,not to paint'', i. e. like Tolvaly, start from the realization that ,,the picture is an isolated place, a part of both the physical and imaginary world, open toward both... the lightning of the picture sparks over between the two (...). Between the interior and exterior world a real connection is created in the picture — in fact, this connection is called the picture''. (Gábor Karátson).

The painter gave the pieces of the series the common title *Object*. As simple as it may seem, this name is all the more ambivalent on the basis of what has been said before. They are really objects. After of before everything else, a painting is also a *thing*, and ,,every work of art has this thinglikeness' (Heidegger) but the characteristic feature of these objects is just that they are not ,,mere things'' but works of art, specifically pictures. Tolvaly, of course, does not make concessions: he ,,keeps'' the picture conceived as a physical and spiritual entity as close as possible to he world

of objects: he paints the nude reality of things, the reality of superficies and surfaces; the ,,material details'' of reality are put onto the canvas in their undisturbedness which may be *seen as picturesque.* Instead of the ,,whole'' object and the expressive complexity of persons and phenomena and the eventual story we see only painting as such on these pictures. So, as *István Hajdu* has written in the catalogue — Tolvaly does not paint the object or its abstraction but as always, he paints painting itself. Who could ascertain to what extent a given brushwork-detail is naturalistic, and to what extent the product of free invention? The possibilities of reality painted true to nature and fiction painted true to reality are indissolubly interwoven in his works. Any distinction would be hopeless and useless: the picture conceived as an ,,isolated place'', by stating its own double-faced reality, proclaims both provinces as its own.

The frame is equal in rank with the painted forms, and inseparable from the picture-object: like the title of the works, it permits two contradictory interpretations: on the one hand it marks off the work from its non-pictorial environment as a painted-autonomous reality, on the other hand — in the manner of Duchamp — it demonstrates the naturalness of painted forms, their ready-made, reality-given aesthetics.

The *pictures projected* onto the empty canvas in gold frames which represent brushwork-details, raise another question: whether the projected pictures can be qualified also as *Objects* like the par excellence paintings although — as we have seen — their status is also

Tolvaly Ernő:
Tárgy III/Object III, 1992,
vegyes technika, vászon,
arany keretben,
360×205 cm

uncertain. Tolvaly's title signals identity, i. e. the common spiritual nature and motivation of the intention producing both the painted and projected works.

Together with its conceptual deep layers I see Tolvaly's picture series as ,,pleasure painting", a demonstration of joy, of course in the artist's characteristic manner, a little cool and restrained in the manifestation of his personality. In the squares of the picture-cut, juxtaposed sometimes as diptychs, there are more squares in fine assymetric covering divided often into farther, mostly vertical stripes: yet despite the geometrical forms I would be reluctant to qualify Tolvaly's works as ,,geometrical". The plane figures dividing the canvas do not behave as unified-constructive colour-masses but as live surfaces on which ,,there is everything" from thick, greasy, bitumen-dark, plastic brush-traces to transparent, misty -white glaze: ochre-yellow spots with almost invisible contours, threadbare, seedy rusty browns, tangled deep-sea greens evoking the old *Monet* and almost imperceptible violets turned black.

A special kind of conceptual painting or painterly conceptualism has turned up in the studio of Ernő Tolvaly in which thought, receptive to theoretical paradoxes, and painterly sensitivity with attention to seemingly insignificant yet decisive nuances, find a meeting place. Maybe one could even say that Tolvaly's ,,concept" is nothing else, than painting itself.

GÁBOR ANDRÁSI
(Translated by Éva Polgár)

AZ EMLÉKEZET NYOMORÚSÁGA

Építészet és tervezés Magyarországon 1945—1956 • *Mészáros F. István*

Az Országos Műemlékvédelmi Hivatalban látható kiállításon három tehetséges fiatal építészettörténész (*Hadik András, Prakfalvi Endre, Ritoók Pál*) a „szocreál" építészet dokumentumaiból válogatott. Gesztusuk némiképp ellentétes a kollektív memóriagyakorlatok jelenlegi irányával. Miközben ennek az emlékegyüttesnek a mozdítható darabjait ma az aktuálpolitika által bátorított közízlés szoborparkokba és a teljes feledésbe száműzi, itt a megvalósulatlan és *már* elfeledett tervek is napfényre kerültek.

A kiállítás azzal a reménnyel kecsegtet, hogy a „szocreál" fogalma legalább az építészet területén tartalmas, de legalábbis árnyaltabb lesz. Az utóbbi időben köznapi nyelvünkben finom jelentésmódosulás figyelhető meg, amely mintegy elválasztja a „szocialista realizmus" ideologikus, illetve a „szocreál" stiláris jelentéskörét. Ez a különbség nem az utópikus, illetve a létező szocializmus politikatörténeti disztinkciója mentén jött létre, hanem a posztmodern divatvilágában, ahol a „szocreál" immár elkülönült és idézhető kvázi-stílus. A vöröscsillagos csatok és klipszek, sztahanovista kucsmák, leninsapkák divatja azonban *nem* elkülöníti az esztétikai kvalitásokat és a diktatúra erőszakolt jelentéstartományait, hanem *együtt* idézi ezeket. Ez az esztétikum, bonyolult átkapcsolásaival és ironikus idézőjeleivel együtt elsősorban szociológiailag írható le, és mind ez idáig elemzése sajnálatosan elmaradt. Ami viszont nem azt jelenti, hogy hatása ezt a kiállítást például elkerülte.

A kiállítás és a csatolt katalógus, mely *külsejében szocreál, tartalmában elfogulatlan építészettörténet*, elsősorban azt a törekvést jelképezi, amely az „élő múlt"-tól archaeológiai szemléletével tart távolságot és alakítja át azt befejezett, halott történelemmé. A rendezők ebbéli felkészültsége és elfogulatlansága kétségtelen. Kétséges ugyanakkor, hogy az inkriminált korszak elhelyezhető-e már abba a „történeti távlatba", amelyet a tudományos szemlélet kiindulópontként követel. Nem elsősorban az aktuálpolitika retrospektív indulatai miatt (melyek nem elhanyagolhatók, csupán ostobák), hanem mert a történeti elemzés paradox módon épp azt nem tudja beágyazni analízisébe, amihez a legközelebb áll: az érintett alkotók személyiségét.

Az ifjú kutatók tisztjük szerint azokat az általánosítható formajegyeket és jellemző tendenciákat keresik, melyek az egyéni szándékoknál és teljesítményeknél többek. Ha az általuk vizsgált múlt részleteiben, illetve megvalósulatlan terveiben rejtőző esztétikai minőséget hangsúlyoznák, épp megcélzott objektivitásuk és értékmentes archaeológiai szemléletük ellenében kéne tegyék ezt. Nem mintha érzéketlenek lennének ezekre a minőségekre, csupán zárójelezik őket. „E letűnt kor épületei állnak, működnek, mesterségbeli tudásról tesznek bizonyságot (számosabbról, mint sok posztsztálini érában készült társaik)" — írja például Prakfalvi Endre.

Az önálló formajegyeik alapján analizálható és tipologizálható épületek és városegyüttesek viszont továbbra is csupán *illusztrálják* az ideológiai abszurditásokat, és nem *magyarázzák* a már értelmezett (totalitáriánus) történetet. Szembesülünk azzal, hogy a tervszerűség kultusza hemzseg a rögtönzésektől (lásd például az egykori *Sztálinváros* briliáns építészettörténeti rekonstrukcióját). Az ügy mindenekfelett legszebb példája az, ahol a Sztálin szobrában kulminálódó felvonulási terület már kiépül, de átértékelődik, amikor Sztálin halálát követően a történelmi változás meghiúsítja az emlékművet. A funkció módosul, a térszerkezet marad. Változatos példáit kapjuk annak az alapkövetelménynek, miszerint a „szocialista város" minden részletében egyneműsített: lakóépület, pártház, gyár és felvonulási tér egynemű stiláris jegyekkel kellett reprezentálja a nonszensz követelményt, hogy „formájában nemzeti, tartalmában szocialista" legyen. Az eredeti szellemet és személyes kiválóságot a kollektivisztikus mérnöki munka szorította ki. (Ritoók Pál szellemes margináliákkal mutatja be azt a metamorfózist, amelyben a korszak építészfotóin az egyéniség fokozatosan „szocialista tervezővé" lényegül át.) A személyiség viszont továbbra is rejtve marad ezekben a történeti elemzésekben, illetve továbbra is kizárólag az *oral history* alanya lesz.

Ezt az elveszített individualitást példázza és kéri számon az egyik, személyében érintett és jobb sorsra érdemes építész (*Molnár Péter*), aki hallgatólagosan mintegy a totalitáriánus és erőszakosan kollektivizált megrendeléseken átütő személyes hozzájárulást, a minőség és technikai virtuozitás elrejtett példáit szeretné viszontlátni. Számára a „szocreál" története nem befejezett történet, mert elsősorban nem történetileg viszonyul hozzá, hanem személyesen és gyakorló építészként, aki szem-

Tolvaly Ernő à la Monet

Ha a modern művészet még nem törölte el teljesen a határt művészet és nem művészet között, ha létezik még határ festészet és nem festészet között, akkor Tolvaly Ernő ezen a képzeletbeli határon dolgozik itt kiállított lapjaival, éppen azt keresvén, hogy mi az ami *még* és mi az ami *már nem* festészet.

A nem festészetből indul ki: különböző anyagokat hord fel a papírra; az anyagok között van festék is, de használ hamut, port, kávét, bort, és ezeket szintén nem kimondottan festő-eszközökkel, elkopott ecsettel, ronggyal, a tenyerével és a tíz ujjával viszi fel a papírra. Ezek a határozott kompozíciós szándék nélkül létrehozott felületek végül is olyanok, mintha a természet vagy az idő alakította volna ki végső formájukat. De csak majdnem olyanok. Mert másfelől ezek a színes mezők a legrafináltabb absztrakt vásznakat idézik, az absztrakt expesszionizmus és a colour field tájáról. Monet-t idézik - mondja ezzel szemben Tolvaly Ernő. Ez nem mond ellent az előzőeknek, hiszen ahogy a kubisták és a konstruktivisták Cezanne-t, a lírai és expresszív absztraktok Monet-t tartják (joggal) elődjüknek. Monet egyik monográfusa* azt állítja, hogy Monet, merészségét saját kortársaival szemben igazolandó, pusztán vizuális érzékelésnek tüntette fel azt, amiről pedig tudta, hogy a tiszta teremtő alkotás gyümölcse. Nem tudjuk, hogy így volt-e. Mint ahogy Tolvaly Ernő lapjai esetében sem tudjuk, hogy mennyi bennük a tudatos kompozíciós szándék és mennyi a véletlen, vagy ösztönös gesztus, hogy amit csinál, festészet-e még vagy puszta nyomhagyás. Mindenesetre ezek a vibráló-remegő vörös-sárga-barna-szürke felületek A roueni székesegyház, a Tavirózsák részleteit, azaz a kései, absztrakt Monet-t idézik. Méghozzá olymódon, hogy az idézett "vizuális érzékelés vagy absztrakt alkotás" dilemmájához egy harmadik fogalmat is társítanak: a véletlent.

Hogy a kép mégse legyen pusztán az ösztönös gesztus eredménye, hogy a festészeten belül maradjon, Tolvaly Ernő további tudatos módszereket használ: az amorf felületeket geometrikus éllel határolja el, vágja ki a környezetből, azután több ilyen felületet helyez egymás fölé, olymódon, hogy a felületek fedik egymást, vagy áttetszenek egymáson. Ezzel bonyolult térhatást idéz elő - nem tudjuk, hogy melyik sík van elől és melyik a háttérben - és ez a térképzet megintcsak a festészet javára billenti a mérleget.

Tolvaly Ernő legtöbb munkájában benne volt az a teoretikus kérdés is, hogy mi a művészet. De míg az I maestri del colore (1978) sorozatban, a Gilbert és George-ot idéző akciójában (1976) vagy a festett és fényképezett festmények egymás mellé állításában (1980) a tudatos reflexió volt túlsúlyban, ezeken a lapokon, a véletlen, az ösztönös gesztus bevonásával, ez a kérdés sokkal rejtettebben, diszkrétebben és nem eldönthetően van jelen.

Simon Zsuzsanna

* L. Degand (Degand - Rouart, Claude Monet, Paris, 1958)

A katalógus Békéscsabán a Megyei Könyvtárban rendezett
kiállítás alkalmából készült.
Megtekinthető: 1991. április 18 – május 20-ig.

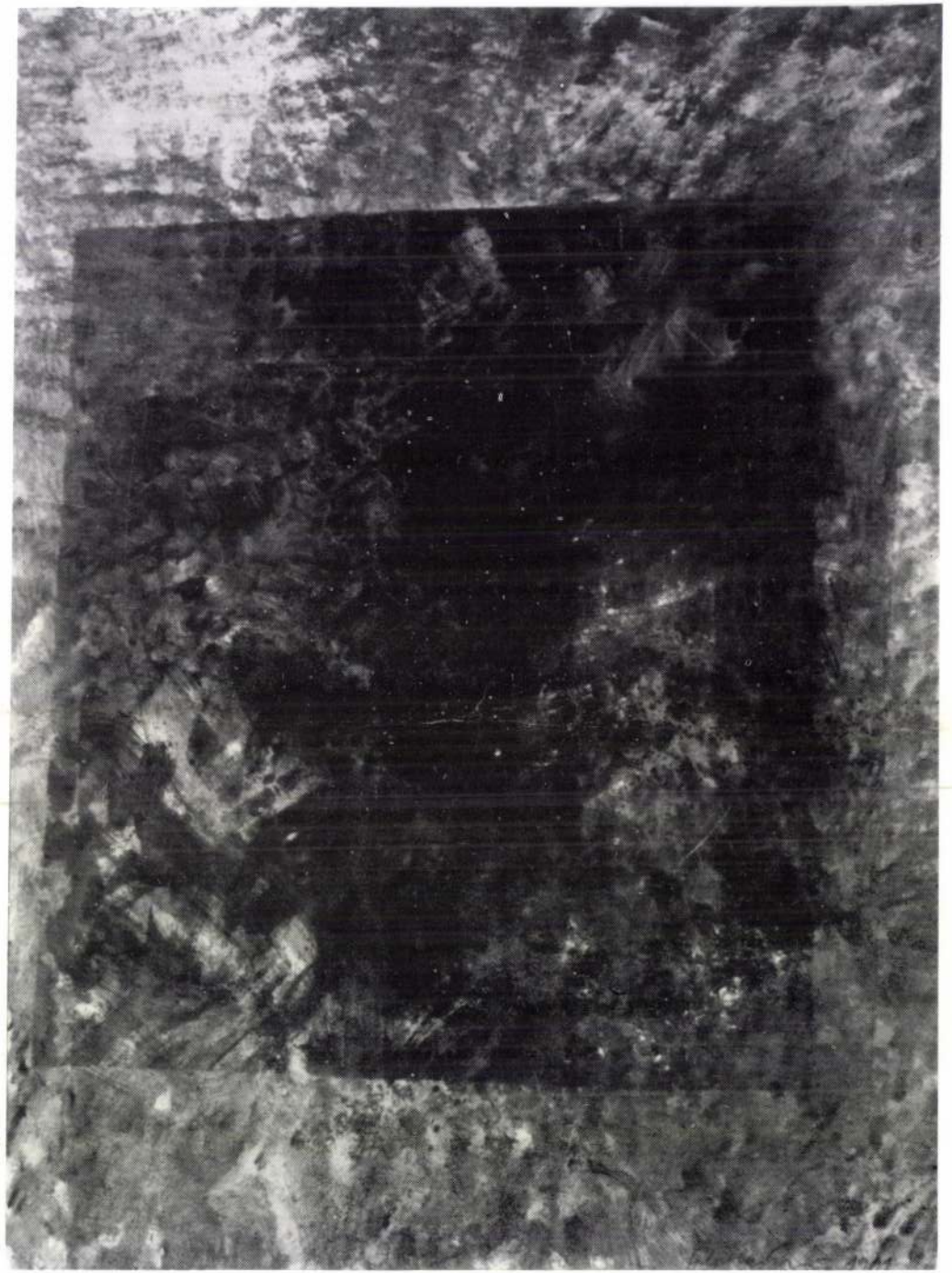

TOLVALY ERNŐ
CLAUDE MONET HÁZA

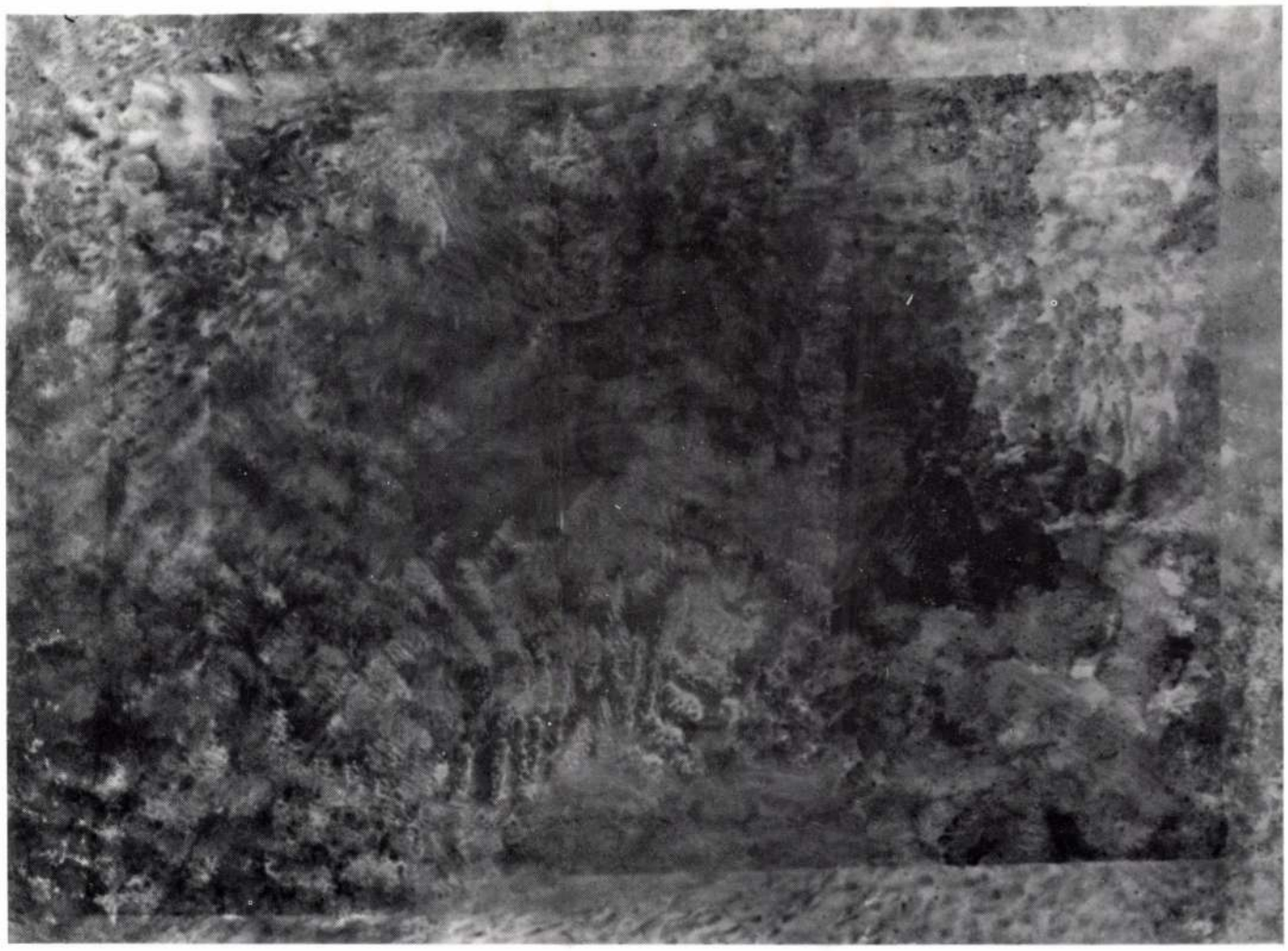

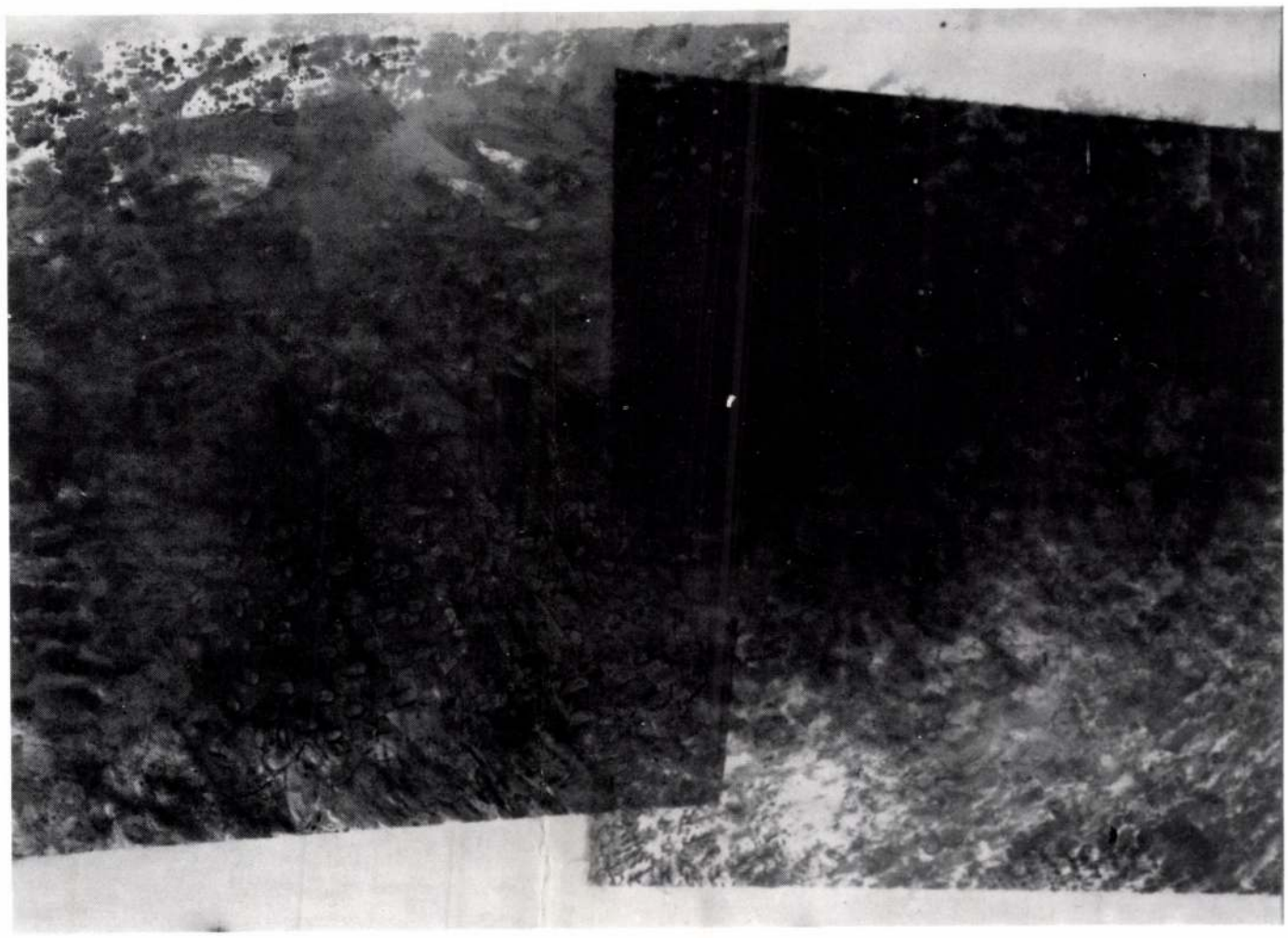

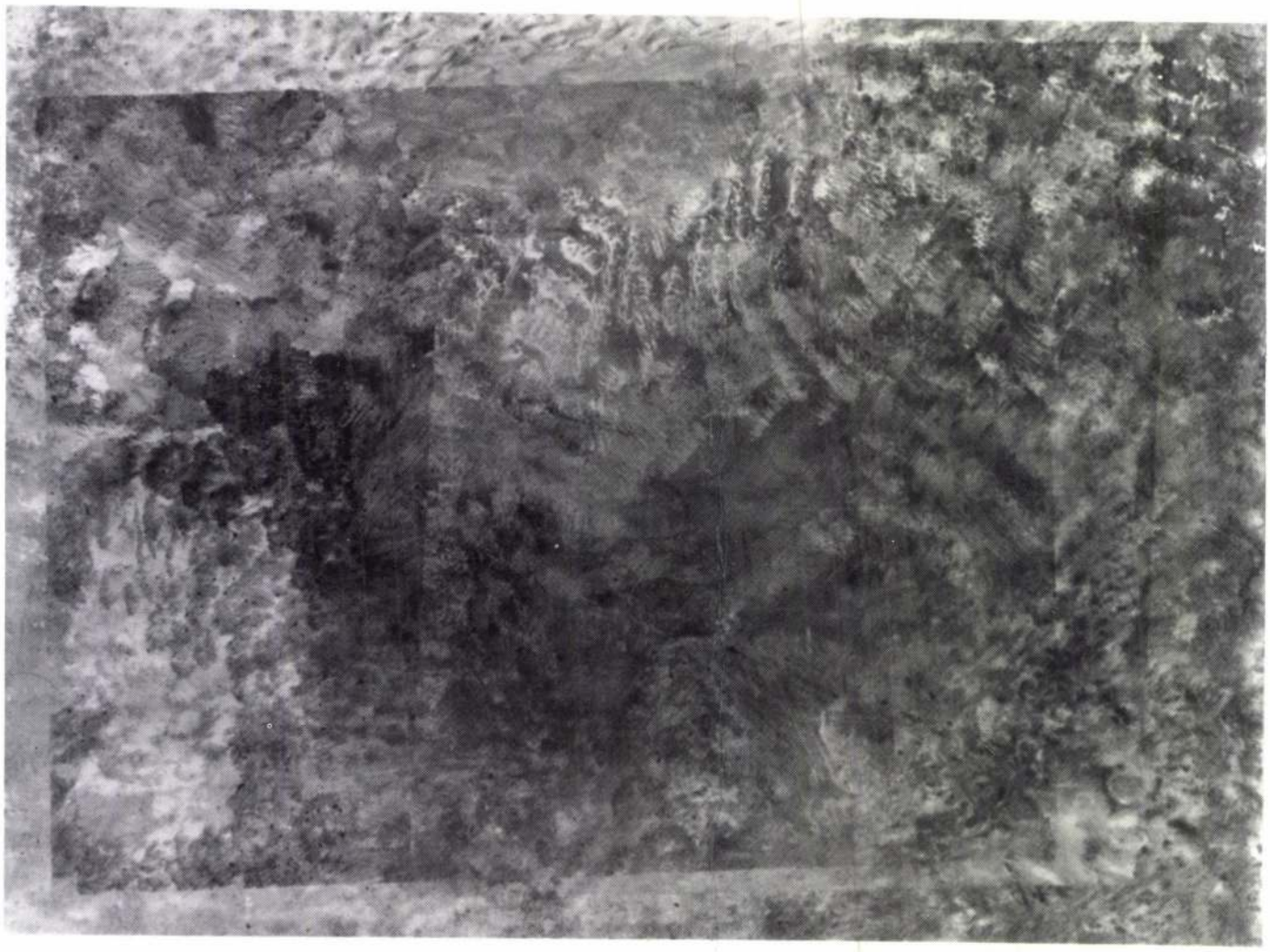

a Szombathelyi Képtárban

Tolvaly Ernő

„paravánok"
című kiállítása

1997. június 16-tól
augusztus 3-ig

. . . . . .

június 16-án
16 órakor
megnyitja
Takács Ferenc
irodalomtörténész

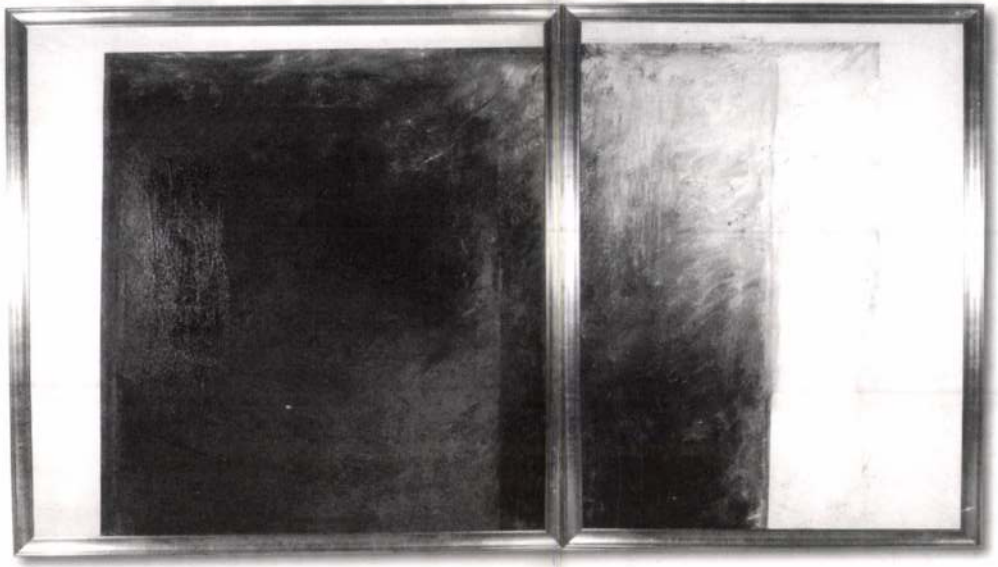

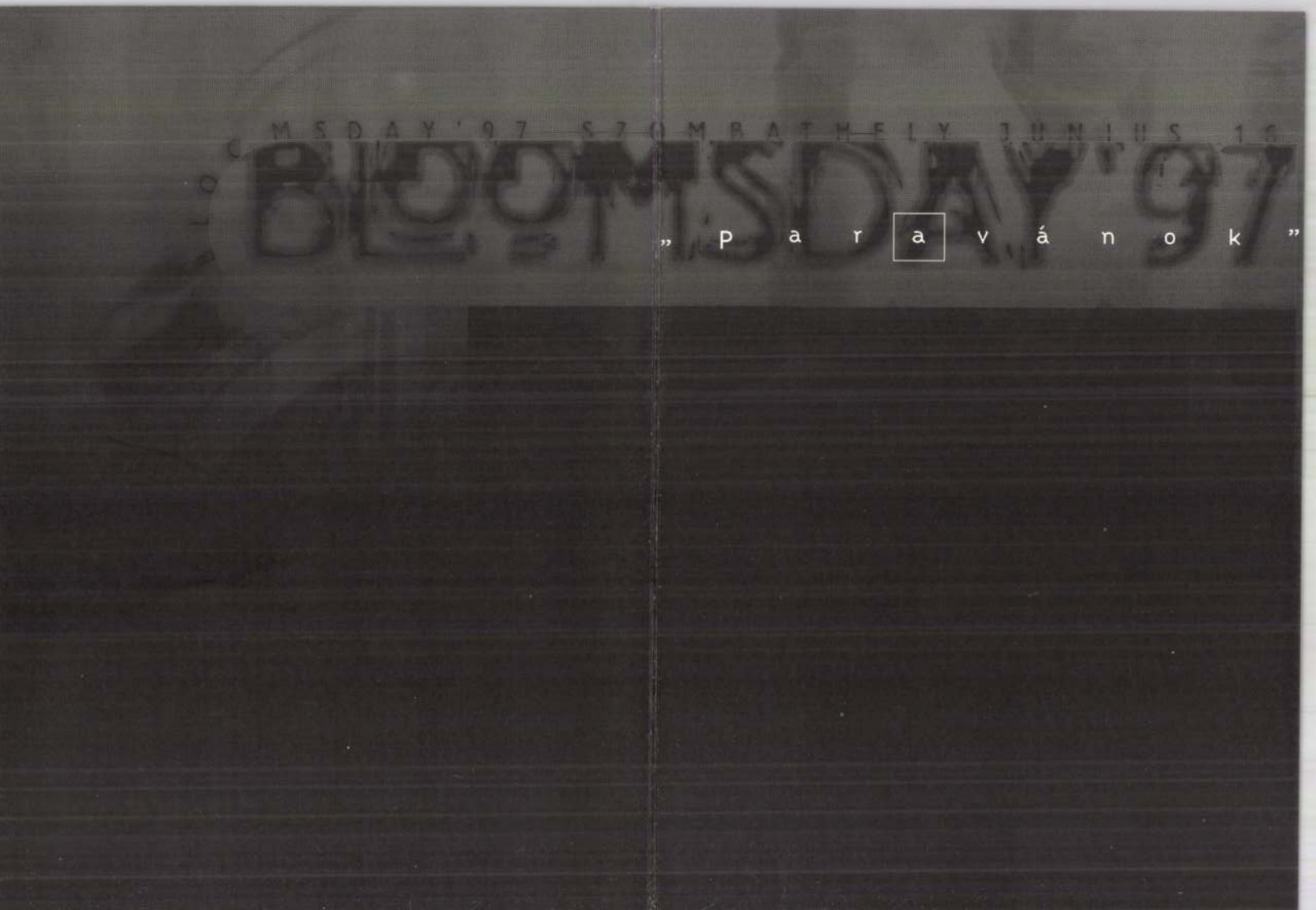
BLOOMSDAY '97
„paravánok”

TOLVALY ERNŐ

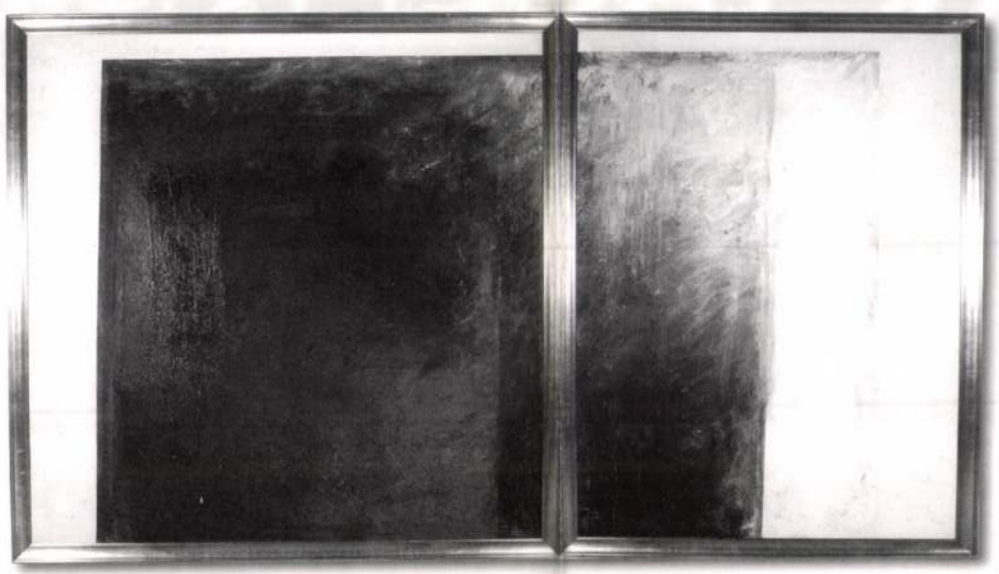

a Szombathelyi Képtárban

Tolvaly Ernő

„paravánok"
című kiállítása

1997. június 16-tól
augusztus 3-ig

. . . . . .

június 16-án
16 órakor
megnyitja
Takács Ferenc
irodalomtörténész

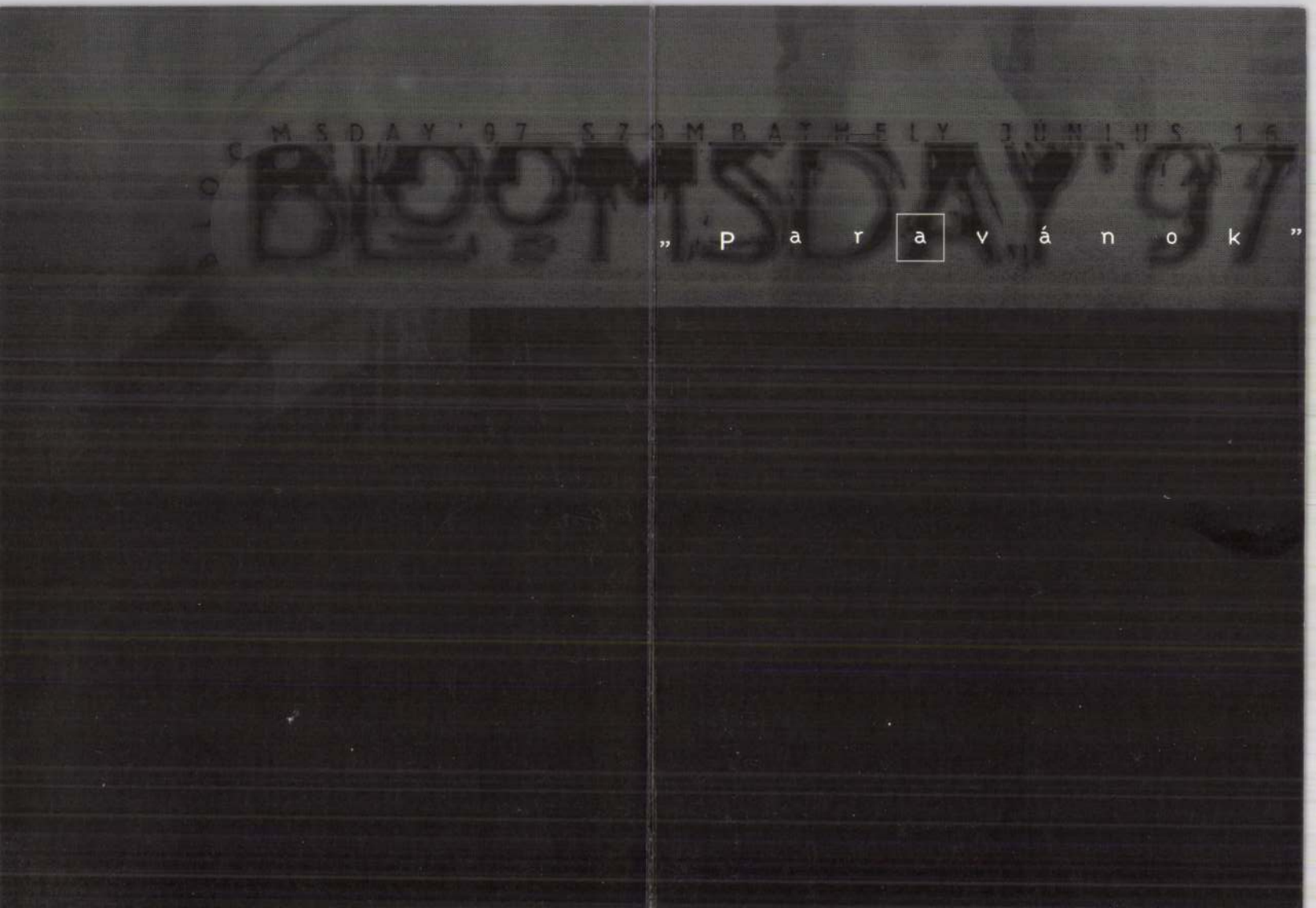
MSDAY '97 SZOMBATHELY JÚNIUS 16
BLOOMSDAY '97
„paravánok”

TOLVALY ERNŐ

a Szombathelyi Képtárban

Tolvaly Ernő

„paravánok”
című kiállítása

1997. június 16-tól
augusztus 3-ig

. . . . . .

június 16-án
16 órakor
megnyitja
Takács Ferenc
irodalomtörténész

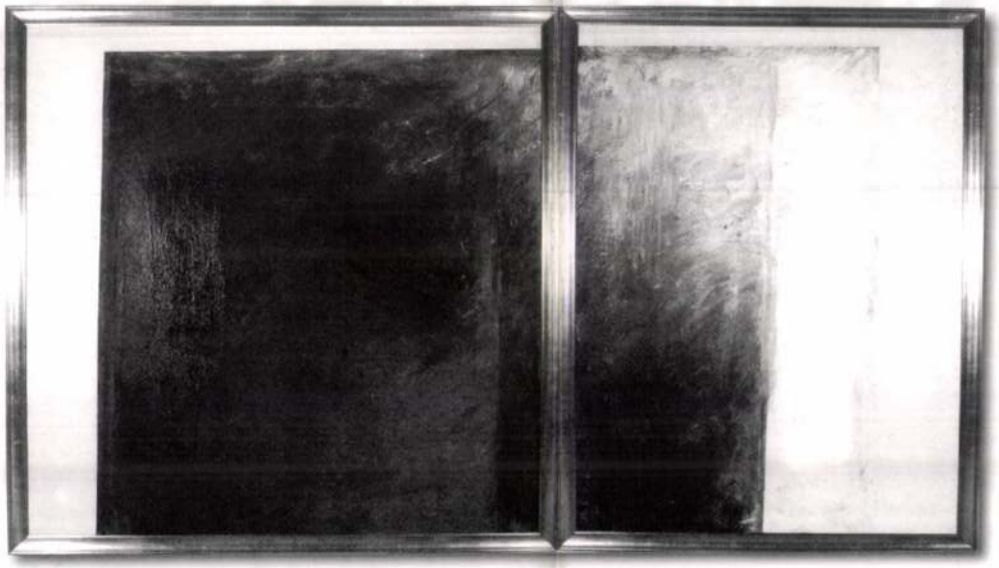

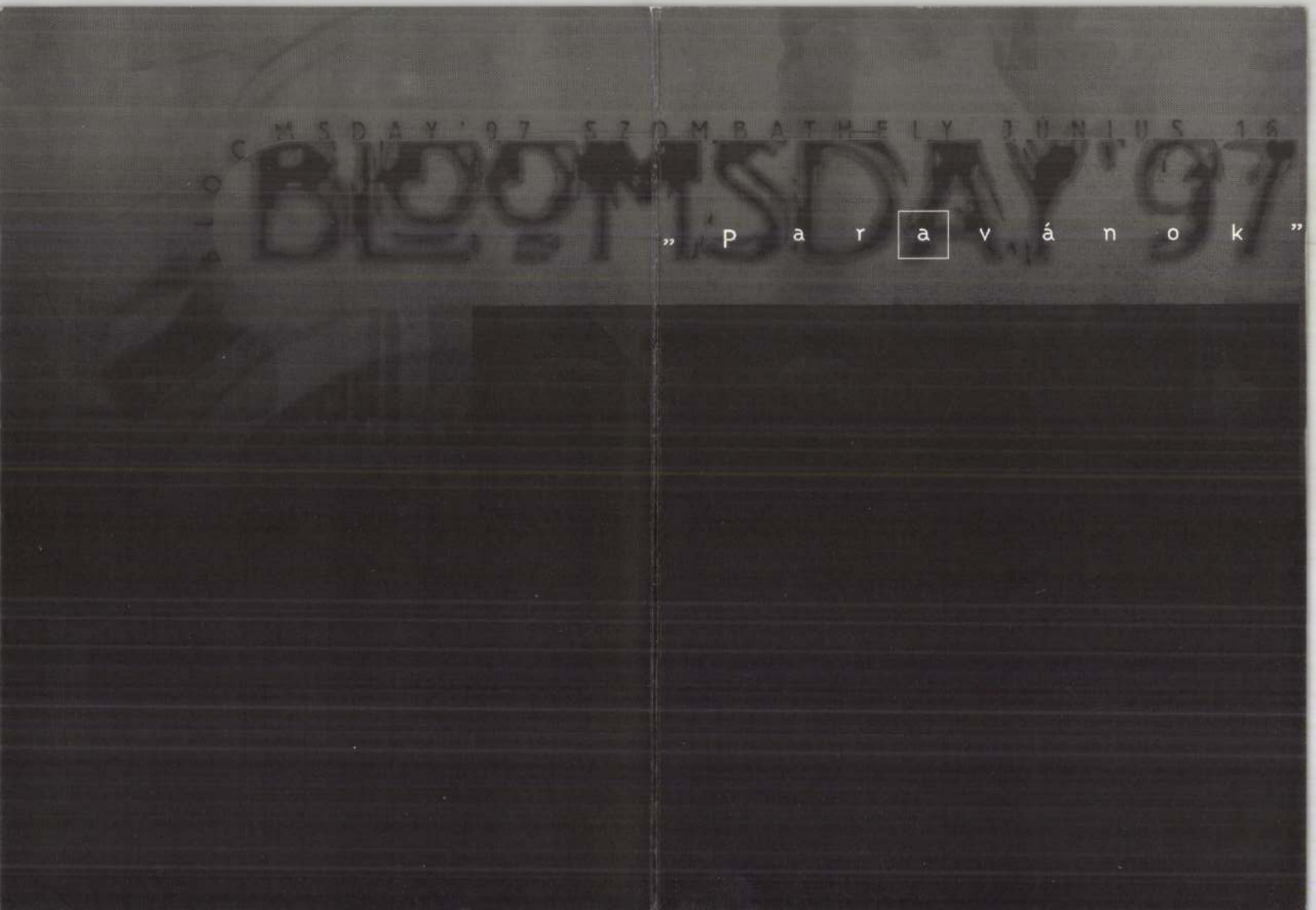
BLOOMSDAY'97
„paravánok”

Városháza — 10 óra

Wagner András Szombathely polgármestere fogadást ad Írország Nagykövetségének első titkára, **Derek Hannon** úr tiszteletére.

Fő tér 40. — 11 óra

Feiszt György Szombathely alpolgármesterének köszöntője a „Blum-ház" előtt. A falon elhelyezett emléktáblát felavatja Derek Hannon titkár úr. Közreműködik Szombathely Város Fúvószenekara.

BLOOMSDAY '97 SZOMBATHELY JUNIUS 16

BLOOMSDAY '97

Szombathelyi Képtár — 14-16 óra

Tejsátor; a Szombathelyi Tejipari Rt. ingyentej-akciója, a **Leopold Bloom Nr.8** **„TEJIPAR"** számának bemutatója.

16 óra

Tolvaly Ernő „Paravánok" című kiállítása. Megnyitja Takács Ferenc irodalomtörténész.

Szombathelyi Képtár - Iseum — 17-22 óráig

koncert, performance, mozgásművészet, költői akció.

TUDÓSOK

(Dr Máriás, Kovács Benedek, Dezső Antal),

MESÉKSTB.

(Kovács Zsolt, Sőrés Zsolt, Tóth Gábor), Bukta Imre, Elek Is, Kovács István, Gál Eszter - Peter Pleyer, Mészáros Ottó - Dóra Attila.

Könyvek, CD-k, kazetták, egyedi kiadványok a helyszínen kaphatók.

22 órától

Leopold Bloom a Ciao Amicoban.

< Toma Ádám >

cikke

( ) A tipusbutor vitájához. Forum 1948. 733–735 p.

Lapszám:

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes

Müemlékek Orsz. Bi
Nagy. Dr. Szőnyi Ottó úr ren.

Katholikus theológia, szépirodalom, remekírók és díszművek. Mindennemű iskolakönyvek, szótárak stb. □ □ Imakönyvek minden nyel-

STEPHANEUM NYOM

A SZENT ISTV

EGYESÍTETT ÜZEMEI

FOLYÓSZÁMI

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30.

2 FILLÉR 1934

Bélyegmentes a m. kir. pénzügyminisztérium 1881 máj kelt és a budapesti m. kir. pénzügyigazgatósághoz 20.0 érkezett rendelete értelmében.

1

Horváth: Siebenbürgisch-s
Kirchen-Bürge I/II.

GONDOLAP GALERIA 1999

„**TOMA** tisztelettel meghívja Önt a

HARMÓNIA ÉS KÁOSZ

című kiállításának megnyitójára,

1999. március 5-én 19.00 órára az

AVANT GARDE CAFÉ-ba.

A kiállítást megnyitja:

Dr. Losonczi Miklós

művészettörténész.

Éjfélkor **KORAI ÖRÖM**

A kiállítás 1999. március végéig

tekinthető meg."

cím: Budapest, V. ker. Sas u. 4.

GONDOLAP ©1999 • Tel: 266-5225 • not for sale #540
ingyenes • kereskedelmi forgalomba nem hozható

Toma Gyula

sen

hogy a végén már
elezavarodik kettős-
a két szerep közül
véglegesen választa-
a véletlen téríti
ajdonképpeni énjé-
e Péterhez, mint-
életlen lökte őt Su-
zerepébe is. Az író
íti el a témát lélek-
ak éppen jelzi, hogy
önmagával való elé-
g, az oktalan fogya-
érzés készteti kettős
zásra.

hős egyéniségét is
rzések vagy fojtott
rombolják és tor-
ndegyikük azt hiszi
, hogy előnyére
rányára különbözik
nkatársától, s ez a
t igen gyakran el-
lakjukat. Tragédiá-
eomláshoz egyikük
l, de a gyengéd hu-
y anekdotikus han-
egymás után olvas-
kesernyés összbenyo-
enek. Mintha az író
figyelmeztetné alak-
vázzatok, gyerekek,
egyszer meglátogat-
t! Talán nem is ár-
ijra visszatérne hoz-
ezúttal a különben
urbán Miska bácsi
elkül.

Toma Gyula: Hullámzás

nyeket és cinikus vi
toztatják a valóság
relmét.

Gyárfás mindezt
mégis fölöttébb gyön
pintatosan hozza növe
olvasók tudomására
túlzottan megsértse
nek „...alakjai csal
emberi alakú elvi sér
ot, aki a *Szentiváné*
teremberek-jelenetébe
bocsánatot kért azok
ványokért, amelyekk
elkápráztatta a néz
azokat a fiatal mű
akik a színpad új te
jezési formáiban látja
lényegét". Óvakodnél
szerzőt amiatt, hogy
állapítása közül legal
kettővel nem értek
könyv egészét tekint
fordított — egyrészt
színház hanyatlásána
diumáról, *a valóság*
ről tökéletesen azono
nyünk, másrészt me
már említett okoknál
szívesen kényszeríte
erővel a magam né
alkatát *A tettes mi*
írójának szuverén sz

Gyárfás ugyanis eg
bölcsesség sztoikusai
életemben és művé
ban egyaránt harm
gyok" — írja egy h
összhangot kereső tek
lyel a színpadi hős
kiséri, mint drámaí
zővé is teszi irántuk

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr.7.
XXIII. évf. 14. sz. 1o. lap.

nyvári olvasói közé
nvédeket.

ellátásunkról tehát
skodtak — csak ép-
különböztetés okozta
meg érzékeny, mű-
ó lelkünkben.

K. J.

vasó megnyugszik, hogy itt a tavasz, csak a virágtolvaj zsiványt üti meg a guta, ha nem találja a Guvadhalom alját, és illatos bakaláb nélkül kénytelen hazamenni. Úgy kell neki. Legföljebb azt fogja mondani, hogy már a sajtóban sem bízhatunk.

- széll -

kák egy-egy szerdai vagy v
napi meccsnap után. Drákó
tézkedések. Biztató nyilatkoz
Szepesi György új szerepkö
Szokatlan csapatösszeállítás.
cok. S mindennek tetejébe a
vízióval közösen megrend
szavazósdi: a lehetőség, hogy

LITZ ISTVÁN:

Tavaszelő

ugár-felhőrojt
selyembarkát cirókál

busó kolompol
húshagyó kedd reggelén

dnyi égszinpötty
az imsósi erdőben

cuszék gallyakon
cimbalmozó bűti szél

ás vénség cihelődj
bimbósodik Flórika

Környülállás

lulhat
gy a temető-árokba kandidált
égyen-falurossza
ekes halottá rukkol elő

Futamat

Amikor már
megfontoltan-ráérősen
arra is gondolhatnál
hogy világért sem szabad elsietni
a csakis rád váró ezt-azt — —

Amikor már
bőven futná szabadidődből
hogy csettingetve tekints szét
a gyönyörű ritmust ringató
egészséges gömbölyűségek útvesztőiben — —

Amikor már
nem jelentene forintos gondot
az éppen aznapra rendelt
pipa meg a pohár bor — —

Akkor egyszerre
— mint akit jól kupánvágtak —
beleszédülsz az irgalmatlan keserűségbe:

megfeszülhetsz bár
nem éred magad utol sohasem

Toma Gyula, grafikus

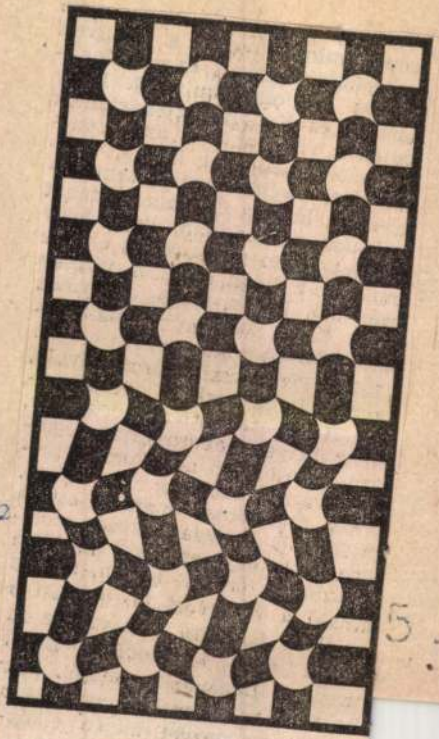

Toma Gyula rajza

Toma Gyula: Re

Élet és Iro d 5. jul. 5. 2.

XXIX/27

Ferenc a Bánk bán zenéjéről. Mai
ahogyan az operakomponálást a
nemzeti romantika idején elkép-
zelték. Úgy látszik, nincs törté-
nelmi táj történelmi legendák
operaíró,

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Toma Gyula

1975 JAN 17

Hajdúbihari Napló

1021

TOMA GYULA GRAFIKÁJA

HÁZASSÁG

Középtermetű, barna, műszaki vezető, házasság céljából keresi hozzáálló hölgy ismeretségét 30 évesig. Pedagógus vagy főiskolás előnyben. „Fotóamatőr" jeligére a kiadóba.

BÚTOR

Mindenféle szép bútor vétele és eladása. Arany János u. 13.

Konyhaszekrény, íróasztal, olajos hordó és kannák eladók. Teleki u. 84. sz.

Pb-gáztűz
teatűzhely
út 10.

Trombovar
adó. Kossuth

Laktanya
pen garázst
nár, Laktan

Figyelem!
lönleges drág
Száz négyzet
bevétel. ki
Üvegház szük
porító anyag
tő: Joó Sánd
u. 6.

Mindennemű
előrafizolása

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Tamás Gyula, grafikus

ALFÖLD

1984 AUG

1021

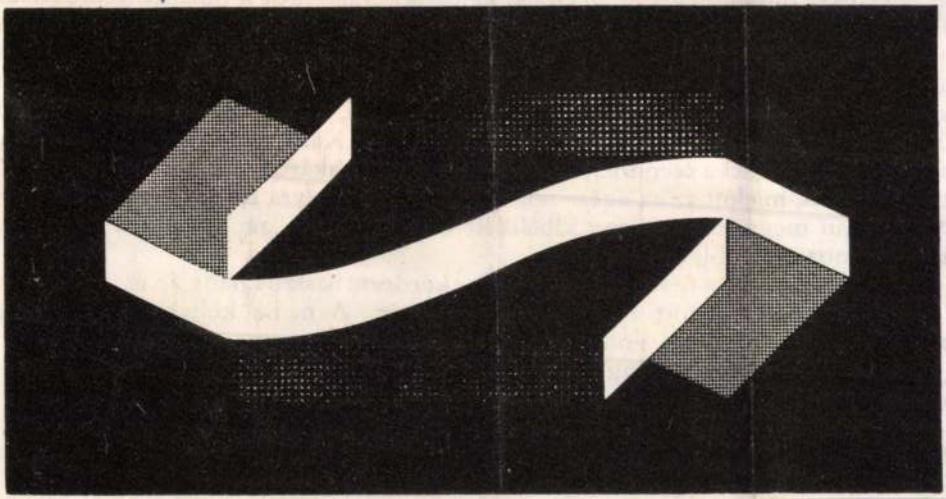

kolt a sarokban, s akar a többiek, mindkozo
szóró, csak meg ne mondja. . . ! Az ember tu
de az értéket mindig legyőzi az érdek, az örö
el a szemünket, esküdözzünk hamisan égre
jobb; ha kérdeznek, kérdezz vissza; ha hallga
meg a látszatot, elvtársaim, hiszen egyedül
geodétikus vonalai, az alázat ismeretlen tar
többi – bor mellé illő töltelékszavak. A fené
zaj jobb volna ennél a csendnél, induló, cigán
mit tenni kell, mielőtt ez az egész hókuszpók
alattomosan megpöccintett egy kibelezett centrifugát. A gép surrogva beindult, az egyik mosógép öblített.

– Malacka, nem a te kombinétod ez? – kérdezte basszus hangján az ügyelőnő, s a mosógépből kihúzott egy vérvörös selymet. A néma kellékes lecsapott a rongydarabra: a nyaksálja volt.

– Kussoljatok már! – Sugár izgatottan kapcsolgatott a szerteágazó masinán. – Feljebb az antennát, feljebb!

Malacka férje, a keszeg karakterszínész kis bajusszal, neje nyakába hágott. Malacka rezzenetlen állott alabástrom lábain. A bajuszos Mihajlovics felemelte az antennadrótot a plafonig. A hangszóró recsegni kezdett.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 342-725
Tóna Gyula, grafikus
ALFÖLD
1984 AUG

1021

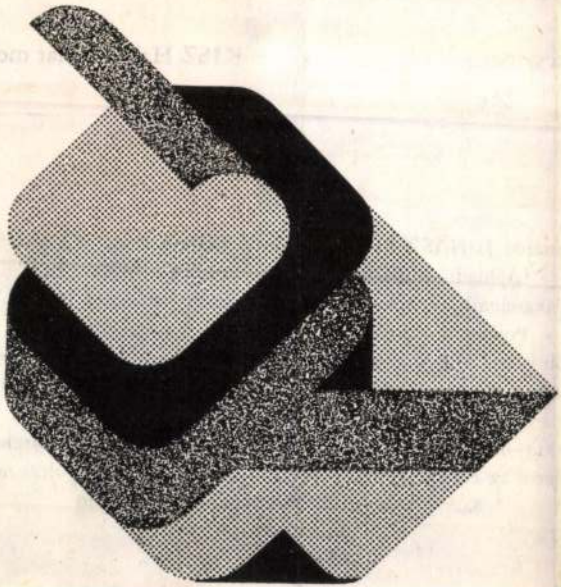

A pályamüvek benyújtásának határide
azok vehetnek részt, akik nem töltötték be
a folyóirat márciusi száma közli.

ALFÖLD szerkesztősége

Főszerkesztő: JUHÁSZ BÉLA. Helyettes főszerkesztő: MARKUS
Kiadja a Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat – Felelős kiadó: Dr. Szabó Imréné – A Hajdú-Bihar megyei Tanács lapja – Megjelenik havonként – Szerkesztőség: Debrecen, Vörös Hadsereg útja 26/a I. em. Telefon: 12-626 – Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza – Kiadóhivatal: Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat, Debrecen, Tótfalusi tér 10. – Terjeszti a Magyar Posta – Előfizethető a Posta Központi Hirlapirodánál (1900 Budapest V., József nádor tér 1.) és bármely kézbesítő hivatalnál. Évi előfizetés 144,– Ft, félévi 72,– Ft, – negyedévi 36,– Ft – Átutalás a 215–96 162. sz. MNB-egyszámlára – Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az Alföld irodalmi, művelődési és kritikai folyóirat nevét
84.7197.66-120 Alföldi Nyomda, Debrecen
Index: 25.901
ISSN 0401-3174

00

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 10-725
Tóma Gyula, grafikus
ALFÖLD
1984 AUG

1021

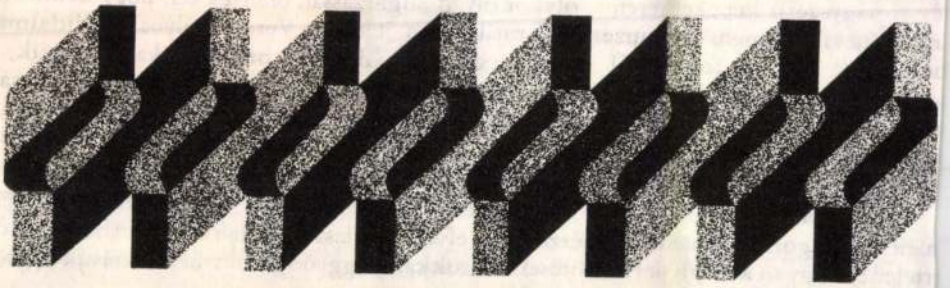

kadható monotonság; mintha valaki kórházban nő
egtestesültnek látja, és a saját egészségét, erejét is
kör az értelem – / árnya / képmásával egy míg értve
élbordáival belül / a beláthatatlan teret ritmizálja" [
évízi nagyszerű képeket teremt, olykor olyan sugár
nnék neki, ha nem önnemzéssel formálódna a jel
nklúziók az Én fogságáról és vesztegléséről,
nklúzióhoz jutunk el ismét, vissza vagy előre, ez
sza / fölriadások lepedéke / mintha a méhbur
szna / ÍGY saját levegőért / talán / ítéletet hajtana
ENÉRE / megadná a lélegzés jogát" *(magzatburok)*.

Hiába próbálja Józsa Fábián Utassy-szerű, szaladó-könnyű verssoraival megfogalazni „sötét gond-torlaszok" közérzetét, az elvont torlaszok mélabúja a versben sápadt, rtelen; ahogyan a mégis derű felütései sem sokkal meggyőzőbbek, mert forrásuk ugyan-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 387-748, 340-726

Torna Gyula, grafikus

ALFÖLD

1984 AUG

1021

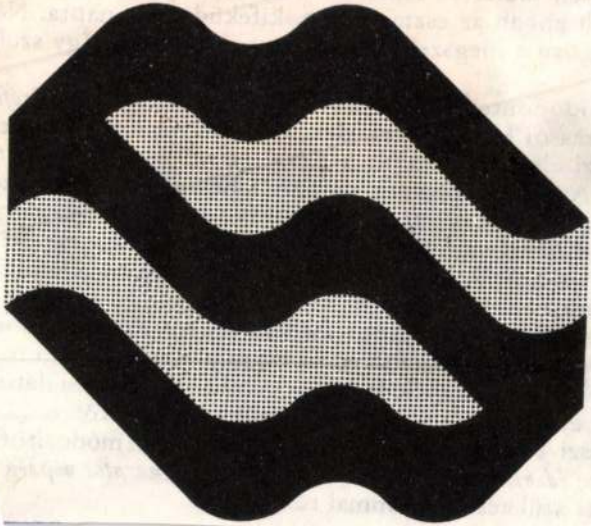

mzeti Színházb
ı helye." Játéka
r a műről besz
stai utaztatását i
ő felében szüle
ősz volt abban
zuhatagban a m

tóberi időpontı
ban (Brassói La
színházi élmény
művét. Az Arisztophanész-darabot a Belvárosi Színház szept
, ekkor vagy az ezt követő napokban tehát Tamási még P
lahy *A tizenkettedik óráját* október 24-én a Magyar Színhá
Tamásit ekkortájt tehát már ismét Budapesten találjuk. Utób
sát is intézendő.
nekes madár a Brassói Lapok mellékleteként 1933 karácsonyá
említett monográfiájának téves adata visszatér másutt is: pé
ő Tamási-könyvecskéje is 1934-et említ megjelenési dátumk
ő Féja előadásában az *Énekes madár* 1934-es közreadásán
e se veszi Tamási jelölését, aki az 1955/56-ban módosított s
asok az édenben című kötetben, majd az *Akaratos népség* 1
1933-as születési évszámmal tüntette fel.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 348-340-726

Ioma Gyula, grafikus

ALFÖLD

1984 AUG

1021

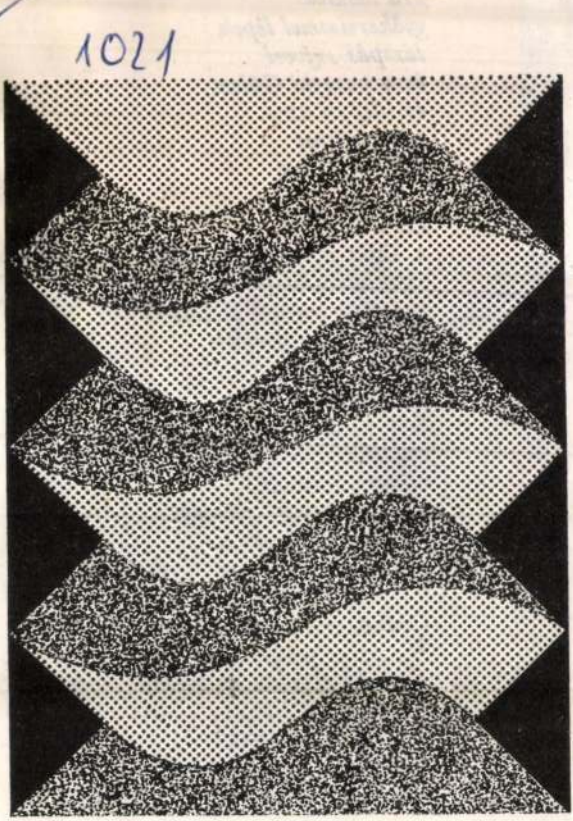

szakadék-földje
halottak porával festett
Holdkoponyás vidék

De tűz-álmú népet
őriz itt a tavasz
rovátkás eposz
minden barázda
amit páfrányos szemed
felkutatott s nekem
társadnak feltártad

Örökös énekmondó torban
Így együtt pengetünk
csontokkal húrozott hegedűt
föllármázva éjféli
város megszállóját
a dögleszto csöndet
háttal a fénynek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 347-748, 349-726

Tomka Gyula, grafikus

ALFÖLD

1984 AUG

1021

ényi Géza „nem dal dala
onalú esszéjét az elmúlt k
i nemzedék nézőpontjáb
az ember, nehezen felo
galmazni, miért is keres
lok világának jelentőség
eltöprengjen a könyv tu
ába állított történelemv
n szakad ketté, amely a
ik.

a most mégis megfordítom a sorrendet, és Csengey történelemvizsg
m elsőnek a figyelmet, ez azért van, mert így talán markánsabban jel
-Bereményi-dalokról alkotott különvélemény.
könyv első oldalai sugalmazó erővel idézik fel a Cseh Tamás koncertje
il megelőző különös ajzottságot, amely a teremben jelenlevőket hat
Ám a gitárhangolás csöndes akkordjai hamar elhalkulnak, hogy
et figyelmünkben a rövid történelmi panorámának. Az ötvenes évek
innek elénk; bemutatásuk vulgarizált, telve rövidre zárt konzekvenc
ásó éppen felháborodni készül – mire való ez az ellensematizmus a s
szemben –, amikor Csengey megjegyzi: „Szó sincs róla, hogy csak

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 OKT 1

Toma István

MAGYAR VASUTAS
Budapest

vasutasokat, Veszelovszki Antal ma már *vaszan elindult Szeged és környéke ajándéka, az első élelmiszer szállító vonat Budapestre.*

1021

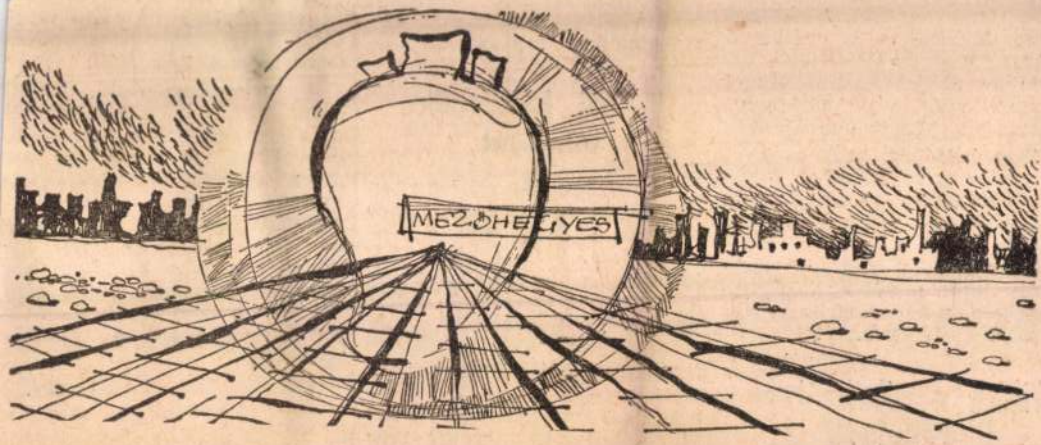

Toma István illusztrációja

bathelyi [illegible] egy évvel később — már rendes, kétfordulós bajnokságban — a 3. helyen találkozunk a *Szombathelyi MÁV Haladás* csapatának nevével. A későbbi évek folyamán is mindig a magyar amatőr labdarúgás vidéki legjobbjai között „bérelt helye" volt a szombathelyi vasutasok futballcsapatának.

Nem kétséges, hogy ez a jó szereplés tette lehetővé, hogy már 1922-ben — a Perint-patak partján — a város területet adott a vasutas sportolóknak. Még meg sem száradt a tinta a pályaépítési engedélyen, már hozzá is láttak a pálya építéséhez.

Újabb szakosztályok alakulnak

Nyugat-Magyarország a ha-

[illegible] siker [illegible]
ta a fig[illegible]
vasutas[illegible]
igazi fe[illegible]
jes ki[illegible]
csak a [illegible]
vetkeze[illegible]

Elö[illegible]

Az esztelen háború rengeteg emberi és anyagi áldozatot követelt a *Szombathelyi Haladástól* is. Nagy károk keletkeztek a létesítményekben, a felszerelés úgyszólván teljes egészében tönkrement, vagy eltűnt. ***Szinte mindent elölről kellett kezdeni a második negyedszázad úttörőinek.*** Csak a legnagyobb tisztelettel lehet visszaemlékezni ezekre az időkre, hiszen a mostoha körülmények között is újabb

zér-
dá-
ell-
ési-
nvi-
dé-

ráti
zetői
olók
az

úszók, súlyemelők, asztaliteniszerzők is elmondották, hogy egyetértenek a sportolók nevében felszólalt *dr. Kamuti Jenővel*, miszerint a jövőben még eredményesebben kívánnak szerepelni, hogy több dicsőséget szerezzenek a vasutas sportnak.

L. GY.

tő már *elment*, Nagy László és Illyés. A harmadik, épp Benjámin, az idén lesz hetven éves, a kritikus csak feleannyi, s Juhász Ferenc és Garai Gábor szintén kellően idősebb az örökifjú költőnél, s így ez utóbbinak jó esélye van arra, hogy ilyen „irodalmi alakokkal" ne kelljen sokáig együtt élnie. S megnyugtatom őt, hogy én, aki védtem ezeket az „irodalmi alakokat", szintén számtalan nyavalyát hordok szervezetemben. A probléma tehát simán meg fog oldódni, ne is vesztegessünk szót rá.

Említeni csak azért bátorkodtam ezt a kis affért, mert minden idevágó írásomban elismertem az ilyen — olykor gusztustalan — irányzati leszámolások jogát, s ma is elismerem. Vagyis, visszatérve a tankönyvre, nem izgatna, ha e szintézis írója a saját nevében jelentette volna meg ezt az irodalomtörténetet. A baj ott van, hogy e mű nem Madocsai László magánvéleményeként látott napvilágot, hanem az Országos Pedagógiai Intézet, a Tankönyvkiadó és az illetékes minisztérium égisze alatt — hivatalos tankönyvként. Márpedig a szóbanforgó intézményeknek *nincs joguk* arra, hogy az őket fenntartó állam ideológiájától eltérő *tan*könyveket adjanak ki.

És ha az utókor igazolja majd mindezt, amit e tankönyv hirdet? Elméletileg még ez sem zárható ki. De ma ennek az államnak *nem* ez a világnézete, iskolájában *nem* a tankönyvéhez hasonló szemléletet kí-

Mellőzve most a kérdést, hogy Benjámin „pátoszos" verseiben mi volt az érték, s mi a kor hibája, maradok az 1955-ös remekműveknél: őket azért bírálta a kritikus, mert vívódást, fáradtságot, hitetlenséget, csalódást, kétségbeesést tükröztek, „elvont erkölcsi problémákat" feszegettek stb. Vagyis a költő, akkor a legbátrabban támadva a szocializmus torzulásait, védte a vívódás és a kételkedés jogát, míg vele szemben a bíráló az elnyűtt szólamot lobogtatta: „nem szabad, hogy a nehézségek, bajok, problémák látványa elfedje az egész nagy mű, alapjában egészséges voltát, eddigi utunk eredményeit, szép lendületét s a jövő lehetőségeit".

Egy hosszabb dolgozatban válaszoltam e bírálatra, a *Csillag* természetesen nem közölte írásomat — épp a fenti kritika megfogalmazója utasította el. Ezért 1956 szeptemberében, egy irodalmi esten *Költőink igaza* címen tartott előadásomban álltam ki Benjámin és a kételkedés joga mellett. A szöveget a *Művelt Nép* közölte, írásomat később „az ellenforradalom ideológiai előkészítésének" bélyegezték (nemrég változatlanul jelent meg *A kamasz álma* című kötetemben).

● Harminc év telt el az 1955-ös vita óta. Nem szokásunk fölöslegesen bolygatni hajdani viszályokat, de most okunk van a számvetésre. A kételkedés, a vívódás ,a kétségbeesés, a „magánemberi" költészet jogának

TOMAI, Ioanidu
Üvegdobozok
Uj Tükör, XXII. évf. 22. sz.

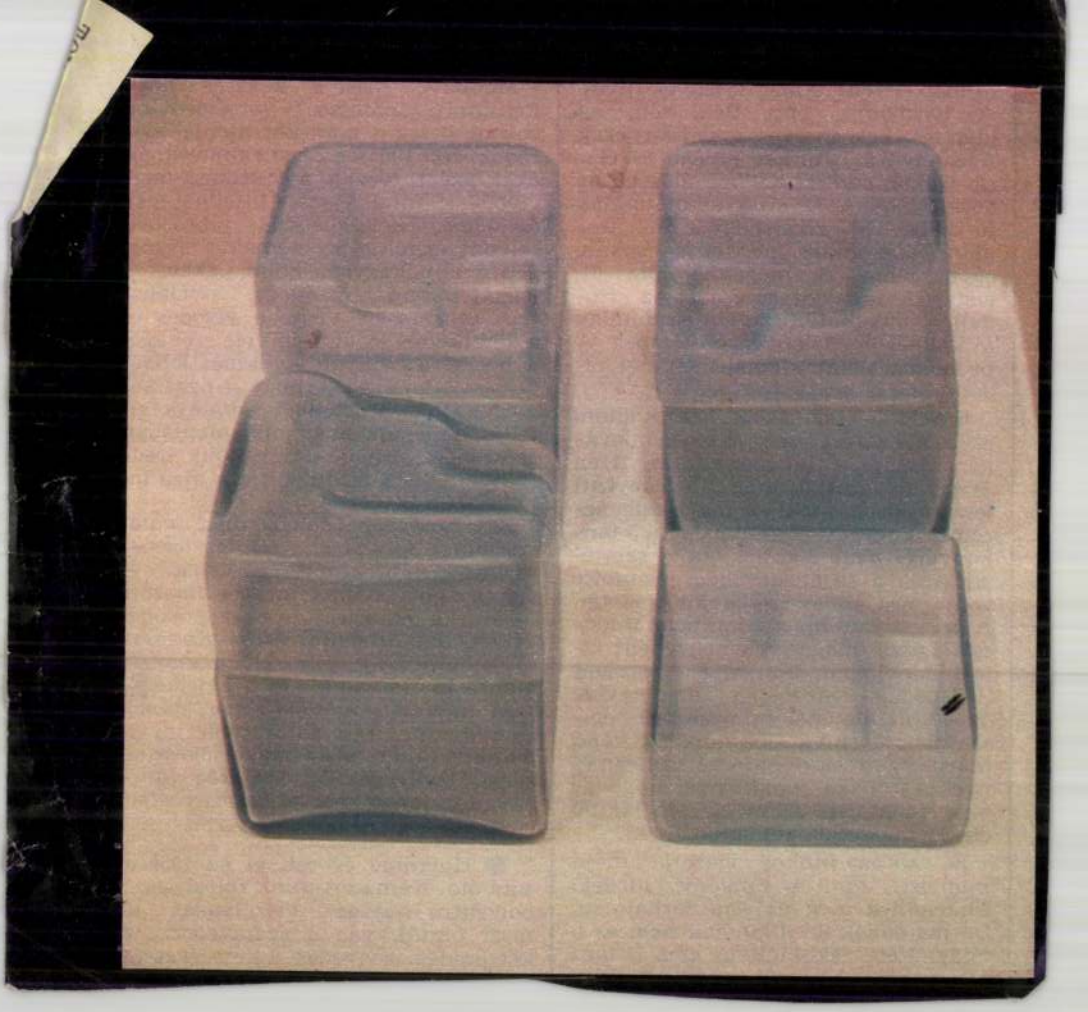

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 DEC 14
HALÁSZAT
Toman Gyula

1021

Toman Gyula: HALÁSZOK

KÉPEK, SZOBROK A HALÁSZATRÓL

Az elmúlt év őszén a Mezőgazdaság a képzőművészetben című kiállítás nyílt a Mezőgazdasági Múzeumban. Ezen a tárlaton nagy szerephez jutott a halászat ábrázolása. Természetesen nemcsak a munkafolyamat, a technikai eszközök láttatása kapott főszerepet, hanem „vizeink jellegzetes hangulata" társult az emberi karakter érzékeltetéséhez és a különböző halak formáinak képzőművészeti vizsgálatához. Szinte valamennyi műfajban. A háttér tárult fel Kőhegyi Gyula vízi madarakat bemutató vaskarcán, — Lieber Éva varrott szőnyege a „Tógazdaság" vizotthonában tünteti fel a különböző nagyságú és alakzatú halfajokat együttes vízi családként. Többszörös hálórendszerben keringenek a képi költészet megejtő értelmezésében. Karácsonyi Imre „Nádvilág"-ján is haltól vibrál a hálóval rácsozott víz, és érdekes a szerkezete Sárközi Zoltán akvarelljének.

Itt a „Halászok" térdig gázolnak a Balatonba, messziről ködlenek a hegyek. Ecsedi Mária linóleummetszete poétikus megfigyelés jégvágókról, hálóhúzókról, — a téli halászat eseményeiről. Karácsonyi Irén görcsös fák köré helyezi el a varsákat, Ezüst György biharugrai halászok természetleírását adja a hallal viselős vízfelület és a markáns férfiak mozdulatában. A halnövelő táj szép jegyzete Takács József „Halászkunyhója", Uhrig Zsigmond balatoni halászai, ahol az ipari jelleg is megörökítődik. Papp György rézkarcán sirályröpte hullámzik a halra koncentráló halászok fölött, Bojtor Károly halászai mélyen nyúlnak a vízbe, mintha az egész folyót mernék, olyan óriási a teher.

Tartalmas egyszerűségével jelentett kellemes színfoltot Tóth Sándor szoborban kifejezett halábrázolata és a különdíjban részesült érem, Tóth Béla „Halász"-a, ahol a férfi nagy halat tart a kezében, túlparton nyárfasor. Ács József öreg halásza holddal ékszerezett víz partján időzik, Király Róbert évszakleíró éremsorozata is hallal telített. Erdős Péter hálóhúzása is pontos megfigyelésen alapul, az izmok megfeszülését rögzíti.

Fodor József plextola „Tiszai halászkikötőt" láttat a novemberi szürkeségben, Kirchmayer Károly halásza ünnepi áhítattal tartja kezében a nagy halat megfontolt emberi magatartással. E művek bizonyítják, hogy festőink, szobrászaink felkészültek a Mezőgazdasági Múzeumban rendezett retrospektív kiállításra, jól ismerik, együttérzéssel elevenítik fel a halászat ősi mesterségének napjainkban is fontos szerepét.

Több tárlaton szerepelt megérdemelt sikerrel Tavaszy Noémi pompás linója, mely a „Balatoni halgazdaság" képi összefoglalását adja. Ezen a tablón, mely hét tételre osztott, — feldereng a fonyódi táj és a halak tánca.

A ponty alakja visszatükrözi Badacsony méltóságát, a keszeg felületén vitorlások hintáznak. A halforma keretet ad csónaknak, halászatnak, a vitorlák is halként lobognak a szeles térben, s a művet a halász figurája zárja, akinek bajszos formáját a művésznő édesapja, Tóth Mihály alakjáról kölcsönözte. A hét részre osztott vízi mező szellemesen adja vissza a hal, a táj és halászat kapcsolatát, tükröződik e sorozat egységesített látomásában e mesterség megannyi romantikája. Minden bizonnyal folytatódik Tavaszy Noémi halászat körében zajló képzőművészeti vizsgálódása, hiszen hivatása lehetne hazánk vizeinek és a halászat magyar történetének képi összefoglalását elvégezni.

Ledinczky Gyula nyolcadik egyéni tárlatán a Sortex-gyárban olyan akvarelljeit és tusrajzait mutatta be, melyek a ráckevei Duna-ághoz, az Angyali-szigethez kapcsolódnak. Ezen munkái közül számos érinti a dunai halászéletet. Száradó varsáit Ő a táj fontos részleteként jegyzi le, velük érzékelteti az évszakok formákban megújuló körforgalmát is. Hozzá hasonlóan Toman Gyula is figyeli a halászok életét finom vonalvezetéssel, csak Ő Vác—Göd környékén. Komoly elmélyülés jellemzi Makra János halászattal kapcsolatos festményeit. Nála a halászat sors, melyet ifjúkori élményei jelölnek, hiszen a hajdani szegénység arra sarkalta, hogy a Körös vidékén ősi ügyességgel halásszon kézzel, maga eszkábálta szigonnyal halélelmet.

Minden adva van ahhoz — jeles alkotók számos festménye, szobra, érme, a közönség figyelme, gazdasági adottságaink, hogy HALÁSZATI MÚZEUMBAN gyűjtsük össze a magyar képzőművészet ezen tárgyú alkotásait, századok és jelenünk közös munkával és erőfeszítéssel létrejött teljesítményét. Ez lenne az első ilyen jellegű intézmény a világon; önbecsülésünk mellett a turisták százezreit vonzaná távoli kontinensekről is.

LOSONCI MIKLÓS

HALÁSZAT

ÉVFOLYAM

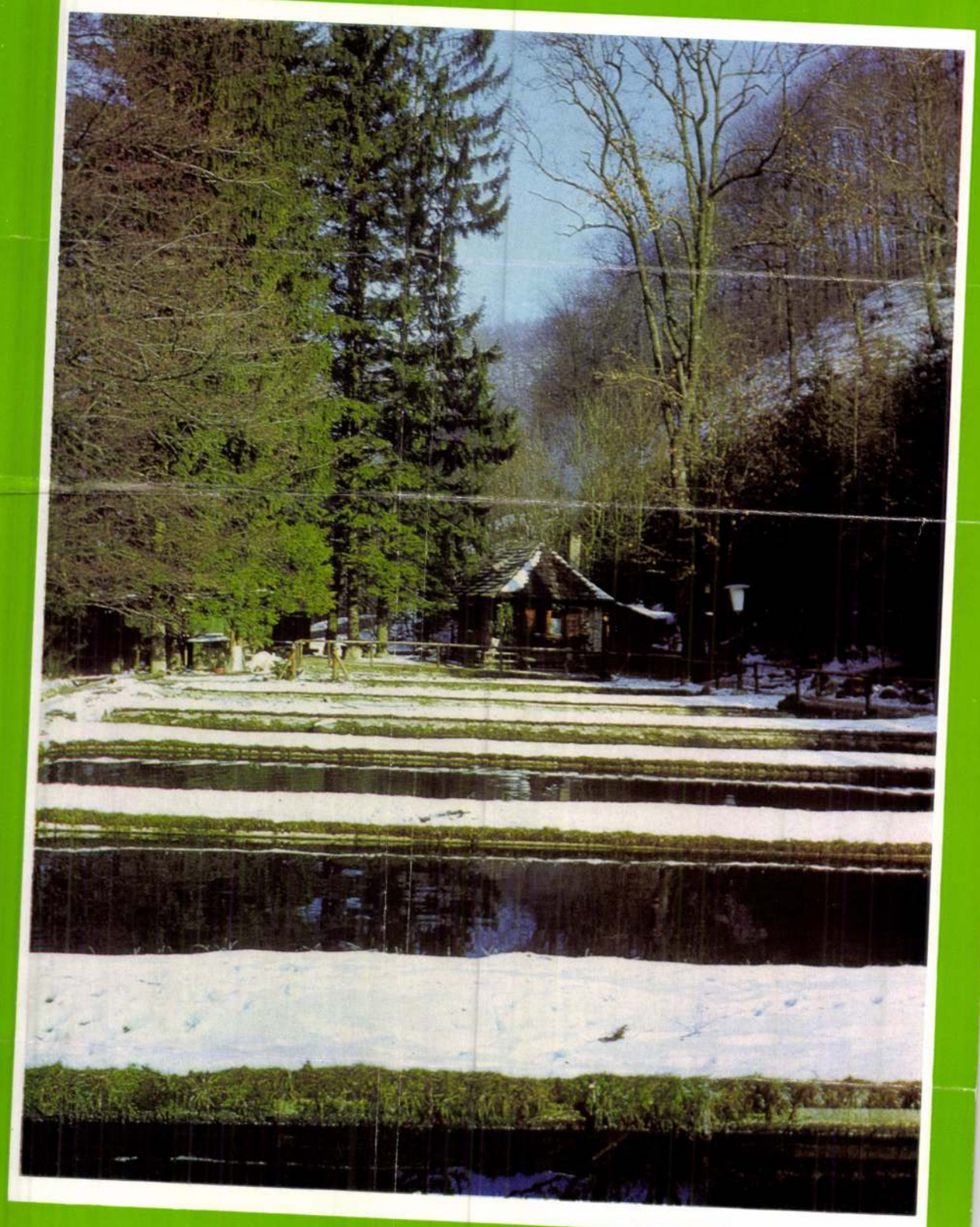

1976. NOVEMBER-DECEMBER ÁRA: 7.- Ft

Toman Gyula, festő

Losonci Miklós: Torrás a Duna kanyar

Pest Megyei Hírlap, 1978. nov. 25.

Felkészült akvarellfestő *Toman Gyula*, a váci híradástechnika dolgozója. Külön erénye, hogy *Vác, Verőce* azon részeit örökíti meg, melyeket eddig elkerült a figyelem. Megfigyeléseit érzékeny szerkezettel nyújtja át a nézőnek; *kellemes színötvözetekkel*. Külön témája a *Duna több mellékága, a horgászat*. Vidám, derűs lapjai mindig bensőségesek; harmonikus életvitelű ember beszámolói. Vízfestményei és a ráckevei gimnáziumnak adományozott *Ady értelmezése* visszhangot és örömet váltott ki a tanulóifjúságban, melyről a vendégkönyv sok bejegyzése tanúskodik. Az aulában a Tomantárlat után *ifj. Fejér Ferenc* szakmai bemutatója és *Remsey Ilma* önálló kiállítása zárja az Ady Galéria idei eseményeit.

Losonci Miklós

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Toma Gyula

ÉLET ÉS IRODALOM
grafikusművész
1980 MÁJ 24

1021

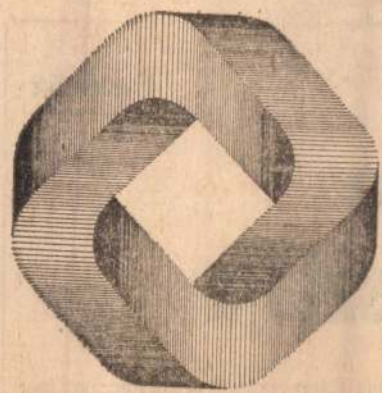

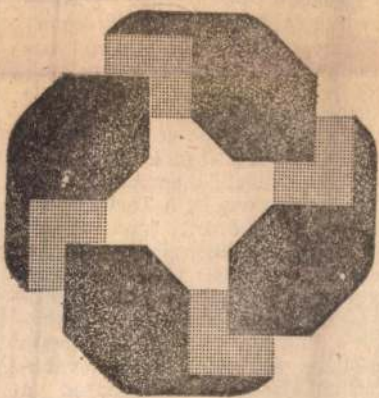

Toma Gyula rajzai

ke
osztája

lett ilyen duplafenekű darabot írnia! A Don Juan ugyanis nemcsak a kapkodó sietség jegyeit hordozza magán, benne a színész-komédiaszerző nemcsak a lélektani realizmus következetes alkalmazásáról mond le, hogy a drámai konfliktust kísértetjárás és csoda: a talapzatáról lelépő szobor deus ex machinája segítségével oldja meg. Ráadásul meghökkentően, modernül ambivalens is, a Tartuffe betiltása miatt érzett jogos sértődöttségét, felháborodását, haragját az intrikus főhős szájából okádtatván az álszent feudálisokra. Don Juan bukásával jóllakhatik a királyi kecske, remélhette Molière, ám cáfolatlanul továbbcsengő szavaiban megmarad a szatirikus igazság káposztája is.

Trokán Péter azonban túlságosan jóképű ahhoz, hogy ördöginek kelljen lennie. Aligha volna képes sok magyar színész, mint ő, félmeztelenre vetkőztetve is elhitetni magáról, hogy Donna Elvirának és a többieknek volt mibe belehabarodnia. Talán épp ezért Trokán Don Juanjából elvész minden keserűen szatirikus, molière-i társadalomkritika, az okos aljasságból csak a szép szélhámosságot jeleníti meg. Nem leplezi, csak lepelként használja környezete romlottságát; nem érzékelteti, hogy ez a romlottság a lételeme, csupán ürügyként hivatkozik rá, kicsinyes üzelmeit mentegetendő. Egyáltalán: túl jelentéktelen figurácska, nem éri meg, hogy akármilyen szobor megmozduljon miatta. Még *Sára*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Toma Gyula

1021

Toma Gyula: Hullámzás

Futar

ő

Amikor már
megfontoltan-ráérősen
arra is gondolhatnál
cirókál *hogy világért sem szaba*
a csakis rád váró ezt-azt

l reggelén *Amikor már*
bőven futná szabadidőd
hogy csettingetve tekint
ben *a gyönyörű ritmust ring*
egészséges gömbölyűség

iti szél *Amikor már*
nem jelentene forintos g
brika *az éppen aznapra rendel*
pipa meg a pohár bor —

ís *Akkor egyszerre*
— mint akit jól kupánvá
beleszédülsz az irgalmatl

andidált *megj*

ő *nem éred magad utol soh*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Tomd Gyula,

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 OKT 27.

1021

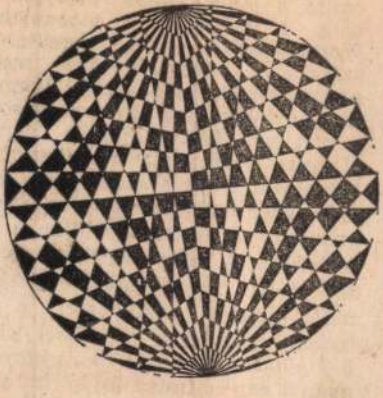

ra hajtott és vadul villogtatott. Az ügyhöz tartozik, hogy félszemmel pislogott, mint egy Jumurdzsák, mert csak a bal oldali lámpája működött. Éppen a konvoj első kocsija, egy fehér Lada kombi mellett haladtunk, amikor a villogtató Wartburg a nyakunkra hajtott. Aki közlekedett már autópályán, az tudja, hogy az előző sávból a jobb oldali sávba csak a manőver befejezése után lehet visszatérni. Előbb nem, mert akkor nekimegy az ember a mellette haladó autónak. Feleségem gyorsított, a sebességmérő mutatója száz fölé kúszott. Bekapcsolta a jobb oldali irányjelzőt, hogy a mögöttünk toporzékoló Wartburgnak gyors visszatérési szándékát jelezze, s ezzel megnyugtassa. De hiába, a fél lámpájára vak Wartburg egyetlen másodpercet sem volt hajlandó várni. Hirtelen jobbról kezdett bennünket előzni, s így a szabályosan haladó fehér Lada kombit arra kényszerítette, hogy lemeneküljön a leállósávba. A fehér Wartburg jobbról félig megelőzött bennünket, majd hirtelen elénkvágott, s az összeütközést csak fékezéssel lehetett elhárítani. A Wartburg kormányánál egy harminc év körüli szakállas férfi ült. Miközben elénk vágott, ordított és az öklét rázta. A szakállas élőlény mutatványában a teljes családja részt vett. A hátsó ülésen térdeplő hét-nyolc év körüli gyermekei apjukhoz hasonlóan ocsmány szavakat ordítozva, az öklüket rázták. Gondolom azért, mert október nemcsak közlekedésbiztonsági hónap, de a nemzetközi gyermekév része is.

A szakállas élőlény néhány másodperc alatt a KRESZ egész sor szabályát megsértette. Megszegte a 100 kilométeres sebességkorlátozást (legalább 120-as sebességgel húzott

Tóma Gyula: Kaleidoszkóp

Toman Gyula, festő

lyegkiállítás nyílik. Október 13-án a Vörösmarty Művelődési Házban megnyílik *Toman Gyula* festőművész kiállítása is, amelyen *dr. Szij Rezső* művészettörténész mond beszédet.

N.P.: Fóti ősz '80

2.

Esti Hírlap, Bp. 1980. szept. 15

TOMAN Gyula

3536.
Szíj Rezső (1915-)
Toman Gyula / Szíj Rezső. – [Bp.] : [Bp. Művészetbarátok Egyes.], [1984]. – 27 p. : ill. ; 24 cm
Közr. a Budapesti Művészetbarátok Egyesülete
ISBN 963 01 5485 4 fűzött : ár nélkül
Toman Gyula (1935-)
75(439)Toman Gy.

tesz egy festményt magyarrá. Kie-
ptók, amelyeknek piktori eredője nem-
ívészetet keresztül-kasul hatotta
m speciálizálható, vagy legalább is
zással az a valami, amely kiváltkép
ciává bélyegez egy képet. A tárgyak,
ilag minősitenek, ami még távolról
s szinte holtbizonyossággal érződik,
s piktori alkotásai csak annak a nem-
nak. S itt a kép materiális valósá-
a festő életérzésében kell magya-
vek s ez az életérzés az, ami nem
atóan determinál. A magyarság föld-
gi csodákkal terhes, azután csüg-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 ÁPR 16

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Toman János
1021

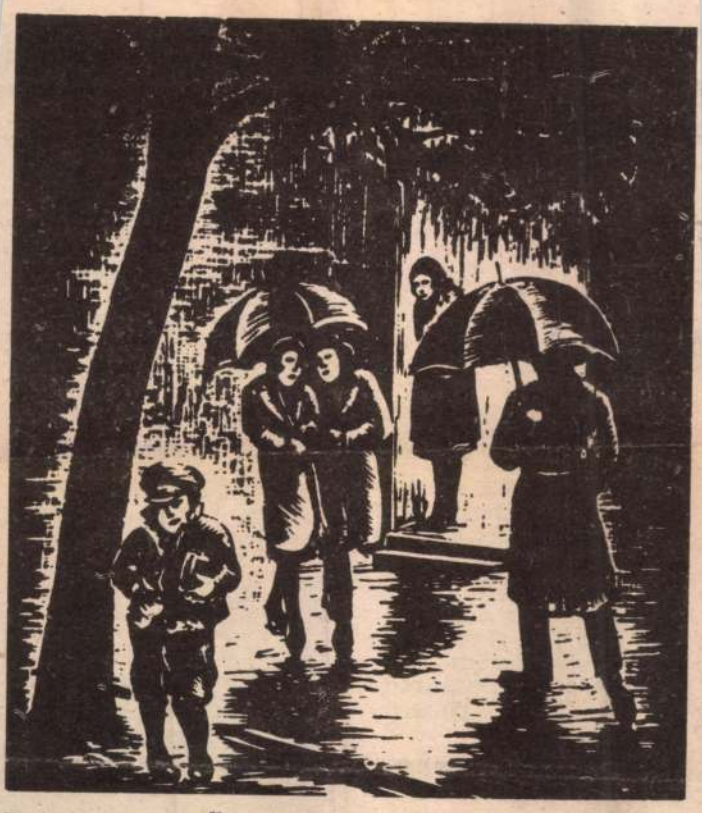

Toman János: Őszi séta 1930-ban

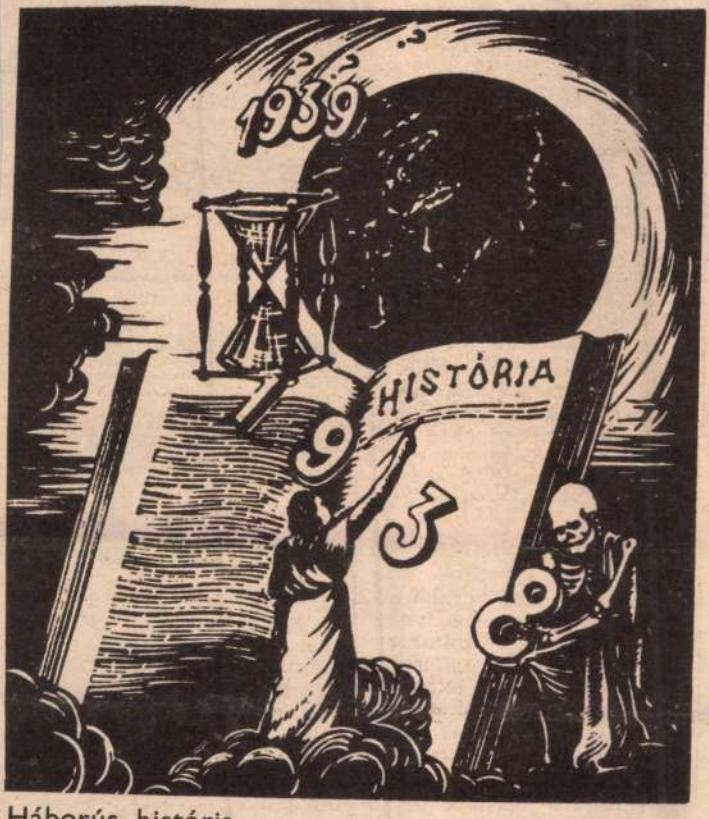

Háborús história

...etébe...

...okban

taképessége. A csoportos oktatási forma azt is lehetővé teszi, hogy a tanár egyetlen órán gyakorlatilag az egész osztályt ellenőrizze, nem pedig 8—10 főt, mint a hagyományos oktatásban.

A „konzultánsok" egyébként segítenek a tanárnak az órák után is a gyenge tanulók korrepetálásában. Közülük többen fokozott érdeklődést tanúsítanak a tanári pálya iránt.

Magától értetődik, hogy a fent leírt kísérlet nem általános: hiszen nem minden tárgy és nem minden téma alkalmas erre. Az új oktatási forma azonban mindenesetre helyet kap a szovjet iskolarendszerben.

Jevgenyij Zikov

...pos iskola

gyerekek múzeum- és színházlátogatásokon, sétákon. vesznek részt, tanulmányi kirándulásokat szerveznek, hetente kétszer pedig szakkörökben dolgoznak. Az egész napos benntartózkodás lehetővé teszi, hogy nagyobb gondot fordítsanak a tanulók fizikai nevelésére, zenei képzésére és idegen nyelv oktatására.

Új típusú órák is születtek, amelyeken a gyerekek szabadon kibontakoztathatják alkotóhajlamaikat. A tanulók alkotásai — tablók, szemléltető eszközök, különböző tárgyak — mindenütt láthatók.

A kísérletben a pedagógiai határtudományok — pszichológia, fiziológia, orvostudomány — képviselői is részt vesznek.

Az eredményeket 2-3 év múlva foglalják össze. Annyi

A Duna Gabcikovo és Nagymaros közötti szakaszán létesítendő erőművekről szóló magyar—csehszlovák egyezmény értelmében — amellett, hogy 1986-tól az erőművek bekapcsolódnak a két ország energetikai rendszerébe — gondoskodni kell a környék természeti értékeinek megóvásáról is. A környezetvédelem napjaink egyik legfontosabb feladata — a megállapodás ennek megvalósítására mindkét ország számára külön intézkedési tervet tartalmaz.

A Duna csehszlovákiai vidék...

My Laiban újra mo...

A vietnami ... — tíz évve...

Phuong Gianh, My Lai polgármestere mondja:

— Megépítettük az új öntözőberendezést. A régi gátat szétbombázták az amerikaiak, hogy tengervízzel árasszák el földjeinket. Az új töltés időközben elkészült. Tavaly, a vérfürdő kilencedik évfordulóján tudtunk először egy évben kétszer is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 387-749

1978 ÁPR 16

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Toman János

1021

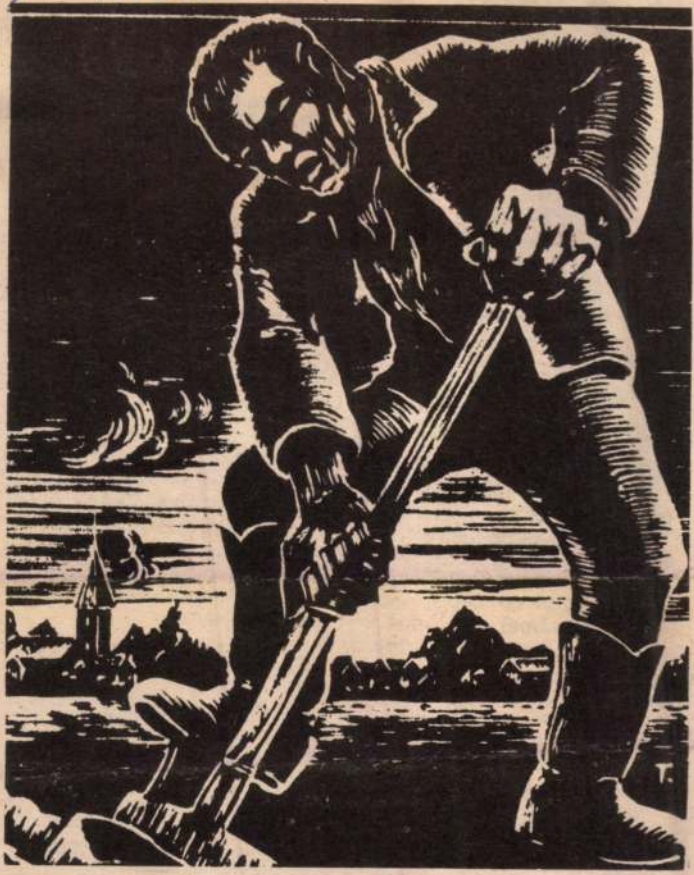

Toman János: Napszámos

Petőfi Sándor szobra alig néhány méterrel az Erkel Ferencétől, de már a költőről elnevezett téren található. Ferenczy Béni készítette 1948-ban. A Kossuth-díjas, kiváló művész Ferenczy Károly fia, először Nagybányán tanult, majd Firenzébe és Münchenbe ment továbbképezni magát, aztán Párizsba. 1916-ban családjával együtt mutatkozott be első kollektív kiállításán Budapesten az Ernst

gyarok, jászok, hunok és besenyők utódjai lakják. Az Árpád dinasztia korában is létezett már Szolnok megye, sőt az ország legjelentősebb megyéje volt. Az egykori pusztai élet, a gulyák, a ménesek, a délibáb hazája ma már csak a Karcag—Tiszafüreddel határos Hortobágyon található meg. Ma az ipar a jellemzője, elsősorban a vegyipar, a gépgyártás, a hűtőgépipar, a cipő- és finommechanikai és a bútoripar.

A megyét gyógyvízországnak is nevezik, mivel termálvizekben nagyon gazdag. Huszonnégy kiépített fürdője van, ezek közül csak a legérdekesebbeket: Szolnok, ahol négy fürdő van, Törökszentmiklós, Cserkeszőlő, Berekfürdő. Ezek reumatikus, mozgásszervi megbetegedések és egyéb bántalmak gyógyvizei.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 287-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 FEB 16

Toman János

1021

Toman János: Fadöntők

A Napsugár Áruhá
almat bonyolítanal

ora megcsappant, a fiatal anácselnök munkakedve vi-zont aligha. Már öt éve, ogy megválasztották a agyközség „első emberé-ek". Nagy fába vágta a ejszéjét, amikor elvállalta e negbizatást. Nagyszénáson az ÁFOR javító műhelyében volt művezető. Hajába itt-ott ősz szálak vegyülnek. Töprenghet a tanács- és vb-agokkal együtt, míg végül eldönti, mire fordítják az évi költségvetés 10 millió forint-át. Persze, segít a lakosság is. Az idei falugyűlésen any-yian vettek részt, hogy so-kan az ajtóból figyelhették az eseményeket. Szó volt itt az utak korszerűsítéséről, a elvásárlási gondokról.

Utak? Fábri István nagyot óhajt és egy papírlapot resz elő. Két éve szélesítet-ék, újították fel a Kossuth s a Lenin utca burkolatát, le a KPM-utak nagyon ossz állapotban vannak. El-észült a község rendezési erve. Remélhetőleg a máso-lik félévben megkezdődhet nek június végére. Segítség nélkül nem menne ennek az intézménynek a megvalósítá-sa. A megyei tanács több mint 13 millió forinttal segít.

Kérdem, miből élnek a gádorosiak. A November 7. Tsz mellett a helyi munka-lehetőségek nem nagyok. De van itt ipari üzem is. Külö-nösen a Szarvasi Szirén Ru-házati Szövetkezet és az Orosházi Vas- és Műanyag ISZ telepei a jelentősebbek. Az utóbbi részleg vezetője Kóródi István. Megemeli a hangját, a fél kilós űrtartal-mú műanyag zsírtégelyt ki-bocsátó gépnek bizony nem kis hangja van. Ügyes kezű asszonyok szedik, csomagol-ják az új terméket, amelyből az idén 30 milliót gyártanak és 25 millió forint bevétel-re tesznek szert.

Nem sok minden fér rá egy képeslapra. Néhány jel-lemző mondat, híradás, jó-kívánság. Arról, hogy dolgo-zunk, örülünk, szomorko-

Tomán János

Tomán János okl. építészmérnök és építőmester, III. Szőlő-u. 31. **163-323**

Bptávb 1940 szept.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ. 30

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Toman János grafikus

KIÁLLÍTÁS

1021

A Szarvasi Művelődési Központ galériáján rendezték meg Toman János grafikus első kiállítását. A tragikus sorsú vasmunkás tehetségét Ruzicskay György festőművész fedezte föl. Toman János géplakatosként dolgozott. Művészi pályája élete 39. évében tört derékba, amikor 1944-ben antifasiszta magatartásáért a Gestapo kivégezte. A szarvasi kiállítás félszáz linómetszetéből mutatjuk be a „Kubikos"-t.

(Fotó: Demény Gyula)

…m keretében
A víz sem hi…
öntözőtelep c…

talajegyenget…
díszlik néhán…
unkákkal vége…
ázában tárolj…
yűjtik össze a…

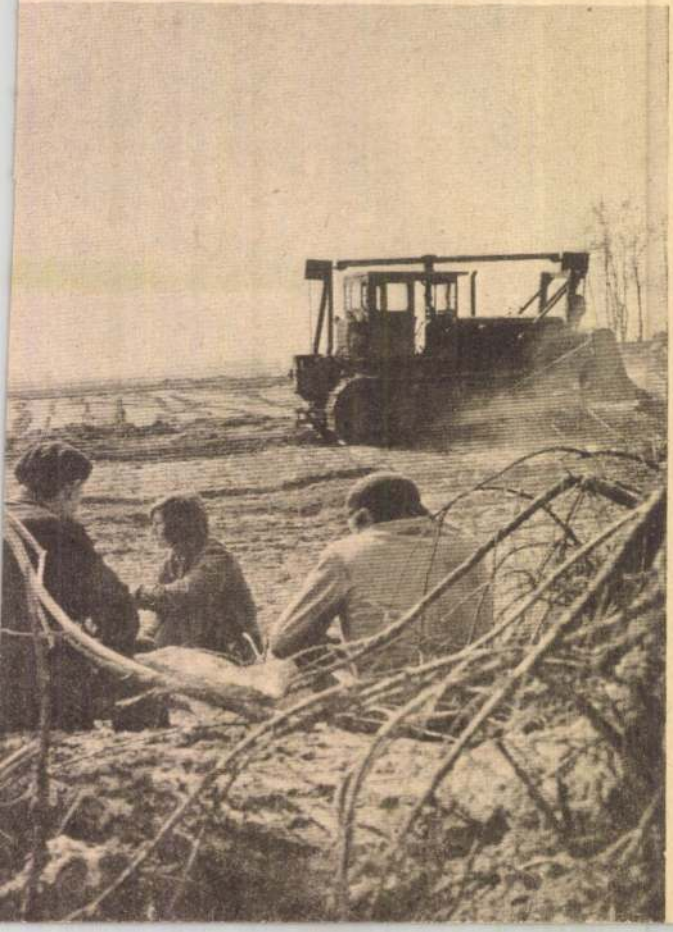

MINI MAGAZIN

És megfordult a szél...

A Ki mit tud? első, elő-, közép és végső döntőjében a közönség és a könnyűzenei szakemberek nagy tetszéssel fogadták Szűcs Judit produkcióját. A nézők a tv képernyője előtt ülve szinte együtt dúdolták a dallamot a szép, tiszta hangú versenyzővel. A televízió azóta sem lett mostoha Jutkához. Az országos ismeretséget biztosító verseny után máris meghívást kapott a fiatal énekesnő a táncdalfesztiválra, ahol nehéz énekesi feladatot kapott, és oldott meg szép sikerrel. Azután a „Slágerszerviz" felvételeivel bizonyította tehetségét. Közben hazai és külföldi szereplésekre kapott meghívást, ahol sikerrel mutatta be dalait. Bulgáriából a „IX Arany Orfeusz" versenyen szerzett értékes harmadik helyezéssel tért haza.

„A mi dalunk győzelmi dal, munkánké lesz a diadal"

A Szakma Kiváló Tanulója verseny megyei eredményhirdetése

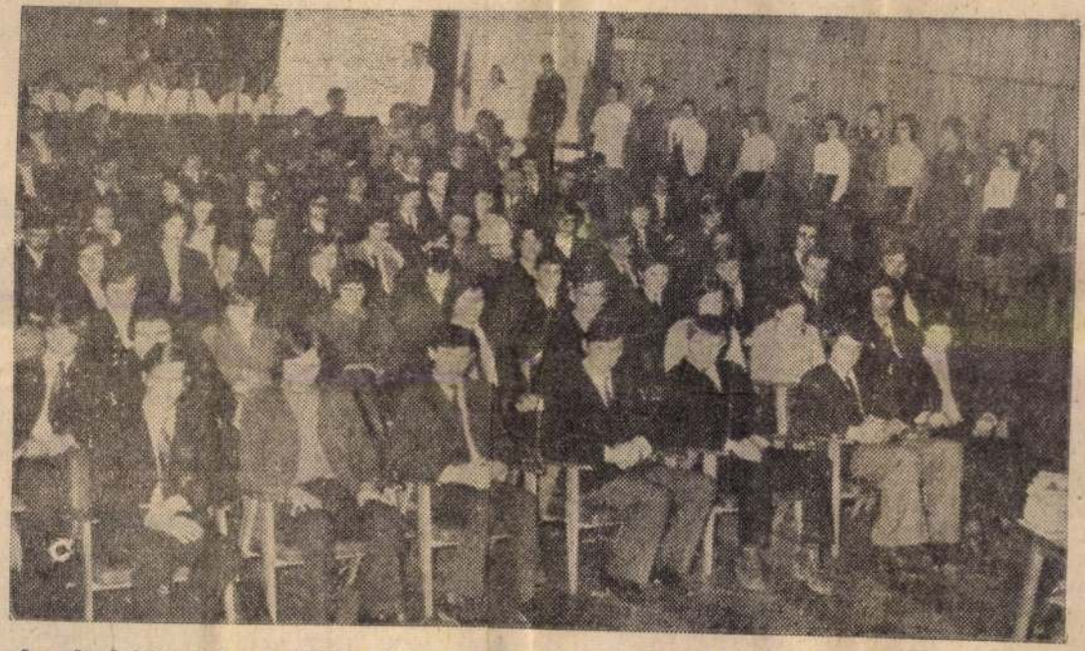

A szakmánként első, második és harmadik helyezést elért fiatalok egy csoportja az ünnepségen

Szerdán, március 13-án délelőtt a békéscsabai ifjúsági és úttörőház nagytermében zászlódísz, harsonajel és díszsorfal köszöntötte azt a 190 szakmunkásfiatalt, akik a Szakma Kiváló Tanulója és a tantárgyi tanulmányi versenyek megyei döntőjén az első három helyezést érték el. A Forradalmi Ifjúsági Napok jegyében megrendezett eredményhirdető és díjkiosztó ünnepségen a megyei párt-, állami és társadalmi szervezetek és

Békés m. Népújság

1974 MÁR 17

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-128

zeletbeli „klubtag" lép az életének munkájának rövid ismertetésével. Ez alkalommal Hegedűs Margit „felvételi kérelmével" ismerkedhetünk meg.

Margit a Gyomai Háziipari Szövetkezet bérelszámolója. Ottjártunkkor irathalmazba temetkezve dolgozott. Ujjai fürgén siklottak a számológép billentyűin. A barna hajú, örökvidám kislányt szűkebb hazájában, Gyomán jól ismerik.

— Középiskolás koromban, 1966-ban lettem KISZ-tag. Már akkor célkitűzésem volt a fiatalok összefogása, szervezése, segítése. 1970-ben KISZ-vezetőnek választottak, s azóta ez a törekvésem csak erősödött. Szeretem az embereket, a fiatalokat. Ismerem gondjaikat, megértem azokat és éppen ezért, ahol tudok, szívesen segítek nekik. Az elmúlt választásig a községi KISZ-bizottságnak voltam a tagja. Most a szarvasi járási bizottságon képviselem a fiatalokat. Tavaly javasoltak az öthónapos KISZ-iskolára, amit az elmúlt hetekben jeles eredménnyel fejeztem be. A községi népfrontnál is vállaltam társadalmi munkát.

Sokat tanultam az iskolán. Néhány dolgot a szervezeti életben már másképpen látok, mint korábban. A tanultakat és az új ötleteimet szeretném hasznosítani. Különösen a kultúrmunkát lenne jó fellendíteni.

Szabad idejében szívesen olva-

1021 Toman János grafikus (Szarvas)

Toman János üzenetei

Az utolsó tábori lapot 1944. szeptember 28-án küldte szüleinek Toman János szarvasi grafikus, melyben a következőket írja: „Semmi különösebb újság nincs. Egyenlőre még mindig itt vagyok a páncélosoknál. Valószínű, hogy még továbbra is itt maradok. Ha valami változás lesz, azonnal írok..." Ezután már csak a tragikus hír érkezett meg: tizenkét társával együtt a Gestapó Ausztriában tarkón lőtte, mert nem akart harcolni a szovjet hadsereg ellen.

Ahányszor csak nézegetem linómetszeteit, azok újra és újra hírül adják: Toman János a szegények pártján volt. Erről tanúskodik a Szarvas és Vidéke 1940. április 26-i számában megjelent „Ezeken segítsünk!" című linómetszete is. Ez az akkori nagy árvizet ábrázolja, amely elönti a kisemberek kicsi házait. Csónakkal menekül a család, s az anya sírva fogja a karján pólyás gyerekét. Kibékíthetetlen társadalmi ellentétet tükröz a Szarvas és Vidéke 1940. február 23-i száma, melyben az egyik hírnek ez a címe: „Kormányzó Úr országlásának 20. éves évfordulójának megünneplése Szarvason". A hír mellett Toman János linómetszete ezzel a címmel: „Akiknek gond a tél". Egy öreganyó kétrét görnyedve cipeli a hátán a rőzsét a kis házikó felé, azon az úton, melyet férjeura lapátolt a nagy hóban.

Sajnos több művéről készült levonatának a metszetét még nem találták meg. Ilyen az árvízről készült is. A szarvasi múzeum vezetője dr. Palov József kölcsönözte nekünk Toman János önarcképét (szénrajz). Így van alkalmunk arra, hogy az öt linómetszettel együtt bemutassuk a művész portréját.

Miközben a szegények ügyét tolmácsolja műveiben, hirdeti a jövőbe vetett hitet is: a munkások, dolgozók meghódítják a világot. Így állt a szegények pártján Toman János.

—el.—

Önarckép, 1929-ből

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 MÁR 17

Békés m. Népújság

Toman János

1021

Hegyre fel

Toman János

Megjelent a saláta és a hónapos retek az új helyre költözött békéscsabai piacon

Március 16-án, szombaton új helyre költözött Békéscsabán a hetipiac. Mégpedig a Sallai utcába, ahol még ez évben elkészül a hatalmas vásárcsarnok is. A felhozatal a vártnál nagyobb volt, csirkéből például 290 párat hoztak a termelők, s átlagosan olcsóbb áron, mint tavaly hasonló időszakban, mivel kilója 28 forint volt. Tyúkból 190 pár érkezett, kilónkénti ára átlagosan 20 forint. Tojás-

termelők. Vöröshagymából 860 kilogramm érkezett, ára 5 forint, s némi fejes káposzta is volt, összesen 120 kilogramm, s az ára megegyezik a vöröshagymáéval.

A primőrök közül megjelent a fejes saláta, melyből 2500 darabot kínáltak a termelők, átlagosan 2 forintért darabonként. Zöldhagymából 150 csomó volt, ugyanennyi a piros hónapos re-

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 MÁR 21

LUDOVÉ NOVINY

Jána Tomana

1021

L'UDOVÉ NOVINY

PO 30 ROKOCH NAŠLI V SARVAŠI

Grafiky Jána Tomana

Nie každodenné hodnoty našiel pri upratovaní povaly Sarvašan Karol Malmos. Jeho otec bol kníhtlačiarom a zo zvyku každé klišé zachoval. Takto sa našlo teraz 55 linoleorezov grafika Jána Tomana.

V rámci Sarvašských týždňov výtvarného umenia teraz v miestnom kultúrnom dome usporiadali výstavu zo znovuobjavených grafík Jána Tomana. Po úvodných slovách mestského tajomníka VĽF *Michala Daudu* výstavu otvoril *Pavol Cserei*, šéfredaktor župných novín. Účastníkov otváracej slávnosti s umením Jána Tomana oboznámila akademická maliarka *Rozália Kosztová*.

Ján Toman sa narodil r. 1905 v Sarvaši. Ako syn chudobných remeselníkov nemá možnosť študovať. Stane sa tiež kovorobotníkom. Od detstva ráď kreslí. Jeho talentovanosť skoro objaví vtedy už známy sarvašský maliar Juraj Ruzicskay, ktorý všemožne podporuje umelecký vývoj nadaného mladíka.

Ján Toman sa verejnosti predstaví linoleorezmi. Jeho grafiky rady uverejňujú robotnícka tlač — Népszava, miestne noviny, ba niektoré z jeho diel boli uverejnené aj vo francúzskej tlači.

Jeho nádejná umelecká kariéra sa veľmi skoro končí tragicky. Na jar r. 1944 musí nastúpiť vojenskú službu. Ako uvedomelý robotník odmieta bojovať proti Sovietskej armáde, preto ho Gestapo v jeseň toho istého roku popraví.

A. Tiszavári

Toto dielo „Kubikuš" bolo uverejnené aj vo francúzskych novinách

Časť účastníkov otvorenia výstavy. Rozália Kosztová (zľava druhá) oboznamuje účastníkov s umením Jána Tomana

n-
tām

KI

ealizovanie
ia MSRS
ötöttárugyár"

Na čele soc. brigády „Ady" je J. Botyánska

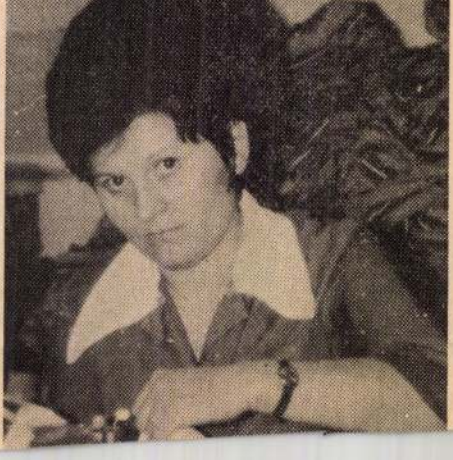

sa zmení tajomník strany Ing. Bíró :

— *V našej továrni zvlášť pozorne sledujeme a riešime problémy pracujúcich žien. Hodnota ich práce je stejná s prácou mužov, zásada „rovnaká mzda za rovnakú prácu" sa plnoprávne uplatňuje. Vážime si ich a ich popularita sa stane čoraz všeobecnejšou. Zvlášť veľkú pozornosť venujeme tomu, aby pracujúce ženy boli primerane zastúpené vo vedení, v straníckej a odborovej organizácii. V oblasti starostlivosti o ne dochádza k postupnému zlepšovaniu pracovných podmienok, snažíme sa vytvoriť optimálne pracovné podmienky a vybavenosti pracoviska sociálnymi a hygienickými zariadeniami.*

Správne realizovanie opatrenia o ženskej politike sa nemôže však obmedzovať výlučne len na problémy na pracovisku. Životné podmienky pracujúcich žien ovplyvňujú aj rôzne sociálne podpory, ďalej vybavenie pracovísk sociálnymi zariadeniami : jasle, škôlka, peňažná podpora školopovinných detí, ich rekreovanie atď. Aká situácia je u vás na tomto poli ?

— *Všemožne sa snažíme podporovať matky. Dobrý zámer však nestačí ! Naša továreň má síce jasle a škôlku, no pre ich nízku kapacitu vôbec nevyhovujú nárokom. Máme ťažkosti, tieto však matky porozumejú. Tento náš pálčivý problém čiastočne riešime tak, že patronujeme niekoľko mestských materských škôl, do ktorých potom ľahšie prijímajú deti našich pracujúcich matiek. Mnoho mamičiek si vyberá materskú dovolenku. Osobitne veľkú starostlivosť venujeme mnohodetným rodinám. Mohol by som dlho vymenúvať všetky tie podpory, zľavy, ktoré im poskytujeme.*

Nesmieme zamlčať ani ten fakt, že pre zvýšenie kvalifikácie žien vytvárajú neprestajne ideálne predpoklady : dostávajú študijnú dovolenku, peňažnú podporu a po skončení štúdií sa dostanú na vhodné miesto.

V továrni majú veľké tradície aj

Tomas lapicida

Nagy Szebenben a fömaradt oszlopcsarnokok, kapuk, ajtók, valószínűleg mind nemetországi mutak után kiszültek, mejek a XVI. Század közepe óta mind sösebben érvényesülnek. Talán legcsinosabb ez emlékek közt a Haller-féle ház kapuja 1582-ből. Jóval korábbi a két utczai Teutsch-féle házban lévő díszes ajtó, melynek még a mesterét is ismerjük, mert oda jegyezte hogy: Tomas lapicida A. D. 1552. Ez Reissenberger szerint a legrégibb datált renaissance emlék a Királyföldön. (Ludwig Reissenberger, Überreste der Gothik und Renaissance an Profanbauten Hermannscadt 1888. 18 képpel 41 lapon.)

Arch. Ért. 1888. 272. 11

(TOMAS LAPICIDA A.D. 1552.)

Reissenberger. Überreste der Gothik u. Erzgebirge [illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tomaszewski Roman

ÉLET ÉS IRODALOM
1965 JÚN 26

(csak)

A szép könyv szolgája

Kétszáz oldalas, gazdagon illusztrált különszámot adott ki *Könyvművészet, 1965* címmel a **MAGYAR GRAFIKA.** Nekes tipográfusokat kértek fel különböző országokból, hogy válaszoljanak: véleményük szerint, milyen a korszerű könyv megformálása? A nyomdabetű jelenlegi fejlődése, a mai tömegkönyv lehetőségei, a tipográfia és más művészetek viszonya, az összhang a könyvillusztráció és a mai irodalom között — íme, a megvitatásra került kérdések. Az író és a nyomdász között nálunk sajnálatosan nagy a szakadék: egyáltalán nem ritka az olyan irodalmár, mitőbb: hírlapíró, aki a tipográfia alapelemeivel sincsen tisztában. *(Talán nem lenne érdektelen a Magyar Grafika számára sem, ha egyszer az illetékesek bevonásával — egy másik nemzetközi ankéton — ezt a problémát vitatnák meg.)* A könyvművészet időszerű problémáinak elemzése is azt mutatja viszont, hogy a szöveg és a megformálás közötti viszony oly szoros, hogy sem a tipográfus nem maradhat közömbös a tartalom iránt, sem *az író nem lehet érdektelen műve nyomdai megformálásával* szemben.

Érdekes, hogy az ankét részt vevői szinte egységesen elvetik az úgynevezett groteszk betűtípusokat, éppen azokat, melyekről mostanában nálunk is elég szó esik, mivel az *Új Írás* ezt a betűtípust választotta formai megújulásának alapjául — és sokan úgy vélik: emiatt nehezen olvasható a lap. Max *Caflisch* zürichi tipográfus szerint „az újkori groteszk betűk minden egyebet árnyékba borító időszakának típusai nem léptek fel az olvashatóság igényével, hanem csupán a formát tartották szem előtt". Divatról van szó, melyet a francia Charles *Peignot* megdöbbentő adata támogat: a betűöntödék forgalmának 60 százalékát ezeknek a betűknek az előállítása adja. Sok tipográfus — azok, akik modern terveikről ismertek — szorgalmazza klasszikus betűtípusok felújítását. A baseli Jan *Tschichold* és a varsói Roman *Tomaszewski* éppen Tóthfalusi Kis Miklós némileg elfelejtett Janson betűtípusának használatát sürgeti. Mindezt abból az elvi meggondolásból kiindulva, melyet a magyar *Lengyel Lajos* fogalmazott meg a legvilágosabban: „A betű alapvető feladata az olvasás megkönnyítése."

A betű természetesen „szolga": a szép könyvet, a szöveg könnyebb megközelítését szolgálja. „A *jó* könyv legyen *szép* könyv is — állítja fel a tételt az olasz Aldo *Novarese* —, hogy esztétikai értékeivel is felkeltse az olvasó érdeklődését." Megszívlelendő ezért a technikai elégtelenségek szóvátétele, elsősorban a szocialista országok tipográfusai részéről. A cseh Oldřich *Hlavsa* világosan kijelenti: „A könyvművész nem dolgozhat egy vagy két betűtípussal. Ha a nyomda nem rendelkezik mással, és a könyvművésznek meg kell elégednie azzal, ami van, akkor már nem beszélhetünk könyvművészetről." Ugyancsak *Hlavsa* beszél — némileg egybehangzóan *Lengyel* Lajossal — a könyvek „túlillusztrálásáról", mely aktuális veszély manapság tájainkon. „Sokszor csak azért nyomunk illusztrációt a papirosra, hogy eltakarjuk vele annak rossz minőségét" — írja.

A Magyar Grafika mostani különszáma Roman *Tomaszewski*, *Lengyel* Lajos és *Szántó* Tibor ötlete volt. Kitűnően sikerült. Két megjegyzésünk mégis lenne: 1. talán nem lett volna haszontalan, ha a megszólaltatott húsz könyvművész mellett, Walter *Schiller*, a lipcsei könyvművészeti főiskola tanára is kifejthette volna nézeteit, annál inkább, mivel az ifjabb magyar tipográfus nemzedékek az ő irányításával jutnak szakmájukban magasabb képesítéshez; 2. helyes lenne, ha a Magyar Grafika érdekes különszámait (mint amilyen 1958-ban Szántó Tibornak a nyomdai betűk történetét tanulmánya volt) hozzáférhetőbbé tennék a nagyszámára is.

(e. f. p.)

induljanak Kuo
néger ünnepet
két hónapja kut
ilágosítottak ar
sose láttak, n
kesek ezek. Igy
tennőjének nége
erősöm telefoná
rvezett egyik b
edvem tartja, r
múlva már taxi
Havanna külső

középkorú félvér, rosszallóan elkes magyarázatomat a bembét végre látni fogok. „Furcsának n, hogy egy szocialista ösztöndíünnepre megy?" Mindenesetre ogy én az afrokubai költészet és

csókolja a szent dobokat. Barbá szokás a bembé, no meg pénzk tőség is, hiszen a szent dobok, a ajándékok minimális költségé visszatérítik az adományok; a

EJÉN

sze, praxisunk volt a dologban.

★

Az a veszély most nagyon váratlanul jött. Itt, az elöntött faluban nem tudják az emberek, mit mentsenek. A tehetetlenek csak állnak és nézik a vizet.

— Ez maga az özönvíz.

Az asztalt téglaállványokra teszik. Az ágyra a szekrényt. A szekrényre a székeket.

— A televízió!

— A rádió!

— A hűtőszekrény!

Mennyi értéke van az embernek! De a házat, a lakást, az egymásbanyíló szobákat nem lehet vállra venni és nem lehet honvédségi autóra rakni.

— Az a rohadt víz, az úristenit!

És:

— Mi lesz velünk, uramisten?

★

Mi akkoriban nem helyeztünk biztonságba semmit. Az úristen se segíthetett. Az apám magához vette az egy csomóba kötözött iratokat, anyakönyvi kivonatokat, bizonyítványokat, hogy ha megsemmisülne minden, igazolni tudjuk, kik vagyunk. És ez arra is jó volt, hogy

— A disznót! A disznót azt muszáj!

Az öregasszony magasszárú cipőben topog. Sáros a szoknyája. Sír. Felteszik az autóra.

— A Jézus!

Könyörületes Krisztus urunk a kereszten. Nem maradhat ott, amikor majd a küszöböt átlépi a könyörtelen víz.

★

Én a pokrócot vittem, a bőröndöt, meg az üveget. Oda volt készítve a szoba sarkába. Ruhástul aludtam,

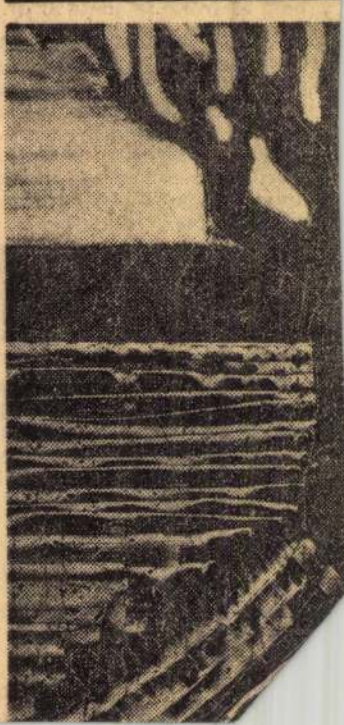

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 NOV 19

ESTI HIRLAP

Tomaska Irén

lehetővé.

Pályázati eredmény. A Földművelésügyi Minisztérium kiállítási irodája és a Képzőművészeti Alap plakátpályázatot hirdetett a jövő nyáron megrendezésre kerülő 66. Országos Mezőgazdasági Kiállítás és Vásár népszerűsítésére. A pályázat első díját Tomaska Irén grafikusművész nyerte el. A plakátot még az idén kinyomtatják nagy példányszámban.

New York, november 19.

Az amerikai Wisconsin állam felett mára virradó éjjel felrobbant és lezuhant egy B—52-es stratégiai bom-

1964 NOVI
1021
Tomaska
Zsen

Barát Endre

BIHARI BŰNE

A fiákerek odaértek a kivilágított »Perecz«-fogadóhoz. Híres-nevezetes zenész társaság játszott odabenn. Bihariék már messziről felismerték őket játékuk módjáról, s a dalokról, melyek felzengték a borús budai tájat.

— Hát ezek a toponáriak! — állapította meg máris Ficsúr, a bőgős.

— Gyerünk tovább! — dirigálta a kocsisokat Bihari. Befordultak a sarkon és tovább kocogtak; a fogadó háta mögött vakoskodott halványfényű egy-ablakával az a csárda, ahová igyekeztek.

— Halljátok-e, lássátok-e? — hánytorgatta Mungyi, a brácsás. — A fényes Pereczben nagyságos uraknak muzsikálnak a toponáriak. Bezzeg ők be se tennék lábukat a Rozsdalukba!

A Rozsdaluk gazdája, egy izgága hangú, kicsiny termetű német ember, rosszkedvűen s gyanakodással fogadta őket; pedig nagyon is jól tudta, hogy ki jelent meg társaságával a kocsmájában. S ezért nem is merészelte volna kitessékelni, inkább csak megpróbálta eltanácsolni őket:

— Tudják meg, hogy koldustanyába jöttek, nem érdemes itt hegedülni. Nézzék csak meg, miféle vendégek ülnek nálam! S hát még, akik most nyitják be az ajtót. Ezektől ugyan egyetlen rézpetákot se láthat senki.

Úgy volt, ahogy mondta: rongyos emberek gunnyasztottak az ivóban. S még azoknál is koldusabb népség óvakodott be a zenészek nyomában.

Velük volt egy horpadt képű, sápadt férfi, kinek a lekonyult bajszán — mint két megbénult óramutatón a súlyos Idő — bánat és gond gunnyasztott bénán, némán. S egy borzszakállas, parázsszemű ember s még vagy tíz tétova lélek, kik fáradtak voltak, éhesek és didergők, csak éppen álmosak nem.

A zenészek morogva és kényszerédetten helyezkedtek el, fáradtak is voltak már, kimerültek, kereset se igérkezett itt — de rossz kedvüknek, ellenzésüknek legfőbb oka az volt, hogy szégyennek tartották ilyen rosszhírű, koldus fészekben muzsikálni.

— Az kéne még, hogy az öreg Ansel megtudja... hogy az új Perecz mögött, a koszos Rozsdalikban muzsikálunk — mondta Sárközi mérgesen.

— Mire vártok, legények? — szólt embereire Bihari János. — Hangoljatok csak, muzsikálunk.

A csüggeteg csend, ami felszólítására felelt, megharagította:

— Én nem bánom, húzhatom magam is... — szólott sötéten. — De akkor aztán nagy búcsút veszünk!

Már erre pengeni kezdtek a húrok, mire a prímás engesztelődve mondta nekik:

— Minek kényeskedtek? Az igazi művészet megmarad a füstös falak között is. S aztán... Hát tik vajon palotában születtetek? Az istenfáját, hiszen én magam is putriban bújtam a világra. Szóval, a szegénységet, mink, ha kerüljük is, meg nem utálhatjuk.

A kocsmáros, bizonyos nevezetű Schwenner Fülöp, hozzálépett.

— Aztán... arra ne is gondoljon kelmed, hogy én... bárminő zenepénzzel is szolgálhatok kelmednek!

Bihari rámeredt, szeme kitüzesedett.

— Kelmed?! — mormolta fenyegetően. — Mi vagyok én az úrnak?! Ej, de nem is érdekel már a szava. A pénze meg még annyira se. Inkább...

Egy félpercig eltűnődött, mi-

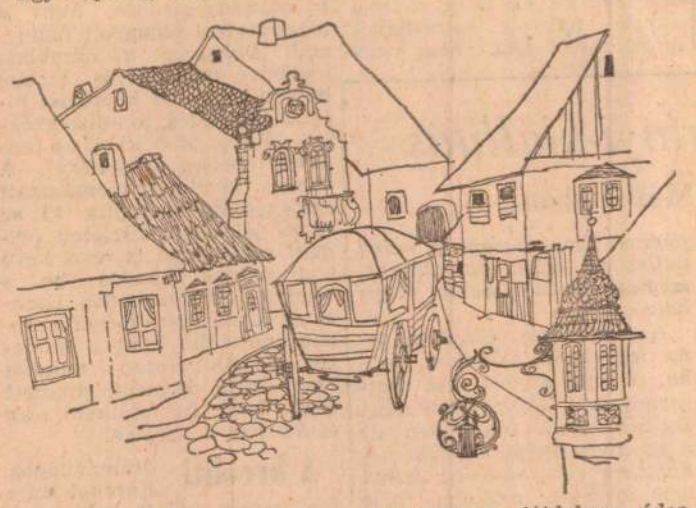

vel is vágjon vissza méltón a lekicsinylőnek hangzó megszólításra. Aztán ezt mondta, fölényesen, hangsúlytalan:

— Hordjon szét a vendégeknek, minden asztalra mindent, amije van.

— Hogy érti az úr?

— Magyarul mondtam. Mindent. Sört, bort, jó vacsorát. Mindenkinek. Az egész társaságnak.

— A koldusoknak is? Csavargóknak?

— Koldusoknak, csavargóknak. Mert hiszen az úr szutykos fogadójába valamirevaló kaputos ember úgy sem teszi be lábát.

Már ezt hevesen kiáltotta Bihari a kocsmáros felé; s amikor az, balját felemelve, ujjaival valamiféle — a pénzszámolást mutató — jeleket ejtett, hozzátette még, de ezt már megint csendesen, nem akarván, hogy hencegőnek tartsák, csak ennyit:

— Mindent én fizetek.

Azért ebben a csendes kijelentésben mégiscsak volt valami dicsekvés. Hiába, büszkeséget érzett, hogy megvendégelhet ennyi embert. De bandája nem nagyon méltányolta bőkezűségét.

— Hát csak fizessen, ha éppen el akarja szórni a pénzét — vetette oda a kontrás, Újvári, de olyan csendesen, hogy meg ne hallja az, akiről beszél.

Mungyinak se tetszett ez a túlhajtott gavalléria. Arra gondolt, hogy nem azért olyan becsületes, nem azért türtőzteti magát újra meg újra, ellenállva a csábításnak, hogy ügyesen megdézsmálja a tányér gazdag tartalmát — hogy aztán annak teljes felelészét Bihari elprédálja.

Dehát ő még annyi hangot sem adott helytelenítésének, mint Újvári. Ő csak befelé mérgelődött.

S már nem is igen lett volna alkalma s ideje zsörtölődni. Mert Bihari kiállt a platzra, hegedűjét álla alá szorította és nyirettyűjét elindította a húrokon. Így hát őnékik is játszaniuk kellett.

Régi népdalok zengésével telt meg a homályos kocsmaszoba. A jólismert melódiáknak különös, fájdalmas édességet s szilajságot adott Bihari játéka. Mintha szívén szűrte volna által a dallamokat, oly bánatos szépséggel, s oly tobzódó örömmel szóltak, hogy percek múlva már a rongyos-loncsos, tépett, züllött, sokféle nyomorúságot viselő emberek máris hagyták gondjaikat, sebeiket, testi és lelki kórságaikat s elteltek gyönyörűséggel, gyönyörűséges feledéssel. Volt, aki felrikkantott, vagy dúdolva kísérte a zeneszót. Volt, aki némán bólogatott, s olyan is, aki hangosan felzokogott.

Már iddogáltak eddig is — aztán, mikor behozták az ennivalót, arra még jobban csúszott a savanyú karcos.

A zenekar leállt már, a cigányok szedelőzködtek. Prímásuk hagyta őket, ő maga is menni készült.

Hanem a vendégek nem engedték, maguk közé ültették.

Egy csavargó külsejű, idős, csupaszakáll ember meghatódva nézett rá, rajongással. Magánkívül volt, feldúlták a dalok, a felhajtott pohár borok.

— Szent ember vagy, hadd csókoljak kezet... — dadogta s kapkodott a művész keze után — pedig én soha, senkinek, a papnak se... De te... pedig cigány vagy, én meg... Nemes ember... Igen, Rátóti Szeghy, elhiszed? Én most... kivallom, hogy... börtönt is ültem, mindent... elkövettem... Rátóti Szeghy... Hallottá... tok?...

Feje az asztalra bukott. A többiek meg félrehúzták, hogy közelebb férkőzhessenek Biharihoz. Körülvették, emelgették felé a poharakat, szólongatták, dicsérték lelkesedve.

Mungyi mögé állt s kérte, mennének haza már.

— Elég is vót, kidöglött mán a banda. Ugyis bagóér vót, itt ugyan meg nem tetőzik a tányér.

Jöttek oda társai is, haragudtak már erősen; s egymás között olyasfélét mondogattak, hogy kár ezt a népséget itt etetni, itatni. Node úgyis Bihari pénze bánja! Most aztán dicsérik, nem is csoda, az ilyenek a lakmároztatásért hízelegnek biztosan, hiszen nem értenek a muzsikához.

Egy behorpadt-képű férfi, ki a halvány, rőt gyertyafényben — s méghozzá fejfedő nélkül kitűnvén teljes kopaszsága — a halálfőhöz hasonlított, rámeresztette éles, hideg kék szemének tekintetét a vendéglátóra. S különös, merev, bábszerű mozdulatokkal árulván el ittasságát, lassan, szinte visszafogva szavait, így beszélt Biharihoz:

— Hát én, ha nem lennék már kárhozott... Ha nem lennék átokkal vert — elirtóznék ettül az ördögi gyönyörűségtől, amit kegyelmed fakasztani tud...

Csak nézte, csodálta — s nem is rajongva, inkább valami különös borzadással, mint ki nem emberit — földöntúlit figyel.

Keze reszketett, poharát minduntalan kilötykölte, míg cimboráival koccintott; szájához emelte az italt, s lecsorgatta magát, díszes, fodros, valaha fehér, de már elszürkült ingmelle egész átnedvesedett.

Bihari — engedve társai unszolásának — menni készült már, hanem ez a különös, iszonyúan sovány férfi hirtelen rákiáltott:

— Bűneidet, bűvös cigány! Könnyíts most magadon! Bűneidet sorold elő!

Elképedve figyelték, még rá se szóltak, annyira megdöbbentett mindenkit ez a keményen vádoló, mégis furcsa módon valamiféle rajongást s tiszteletet kifejező kiáltás. Még kinn, a hidegben, a jégkockákkal koccanó, örökké áramló nagy víz partján oly okosan, s választékosan beszélt, mintha a hideg, kékes levegő, s a hideg, barna szél józanította volna... S szenvedélyes, szemrehányó szavaiban igazság szólt. Mégse sértették meg azt, akit illetett.

De most bántó és támadó beszéd volt ez, s visszatetszéssel hallgatták mindannyian. Talán ő egyedül, Bihari, nem érzett miatta felháborodást. Csak megkérdezte csendesen:

— Aztán miért van ez? Mi bűnömet tudja kigyelmed?

— Ördögi élet bűnt teremt... — motyogta valami mámoros extázisban az ember.

Bihari meg két kezét, tenyerét egy kissé megforgatta erre és bólintott bánatos mosollyal:

— Hát igaza lehet. Hiszen én sem születtem szentnek... Olyan vagyok, akár a többi ember. A kocsmát mindig megkerestem, a templomot meg elkerültem...

— Meggyónod hát?...

Már ezt nem tűrték többen. Két ember is beleszólt, s szinte ugyanazzal a szóval:

— Mit gyóntatja? Egy csavargó?! Hogy is mire?

Bakos, a cimbalmos kiáltott így, meg Rátóti Szeghy, s ez már öklét is emelgette rá; de a koponyafejű ember nem törődött velük. És Bihari se figyelt reájuk. Riadt csodálkozással hallgatta hangját, mely mély volt és szaggatott; bánattól, haragtól, önvádtól és az alkoholtól nehéz szavak buktak elő az elnyűtt, megkínzott arc fekete fogú üregéből...

— Bűneidet, cigány uram, a sátánnak tett sok szolgálatodat elmondanád? Mert nem lehet, hogy ily csodás hatalmat nyerhettél tőle szolgálat nélkül. Hatalmat a lélek és a kedély felett. Érzelmek és érzékek felett. S te még a vadállatot is megszelídíted tán, mint ama Orfeusz. És a szelídeket megvadítod. Nem istentől van ez. A magasságos istennek csak villámai vannak, s azokkal is vaktában csapkod. A magasságos isten nem avathatott tégedet ily hatalmas úrrá. Csak a mélységes ördög. Az bír ilyen varázserővel. Az adhatja által varázsát, erejét szenteknek, ringyóknak, tudósoknak, vezéreknek, művészeknek, hogy azok uralkodhassanak felettünk. Gyónj meg hát, uram, mit adtál hatalmadért, milyen vétkeket tettél bűvösségedért!

— Furcsákat beszélsz, barátom. Mondhatnám most, hogy bűntelen vagyok — így válaszolt nagyon komolyan Bihari. — De hát ember vagyok és bizony nem tudom egészen tisztának magamat. De hát... Mondd meg, mi érdekből, s minő jogon számoltatsz engemet?!

A körüllévők figyelték párbeszédüket, vendégek, zenészek, csak épp a kocsmáros foglalta el magát erősen azzal, hogy számolta össze, ráncolt homlokkal, nyelvét is kidugva igyekezetében — a fogyasztást.

— Nincs benne érdekem — suhogott a halálsovány ember, összetapadt, vonalnyi ajkai közül —, s igaz jogom se már. Mert bár papnak avattak engem valaha, én a papi rendből száműztem magamat.

Már ekkor, elszabaduló, vallomásos beszéde közben nyilván meg is feledkezett arról, hogy mire is szólította fel — ő, a nyomorában, s gyötrődésében elégő, az elmúlás felé tántorgó ember —, ezt az erős, diadalmas egészségű művészt. És elmondotta volt, lázas rekedtségben el-elfúló szavaival, hogyan is vált belőle, a hitbuzgó, erkölcsökben erős, nyugodt életű szerpapból kószáló, pusztuló, elhajított életű senkiházi.

— Öt éve már... —, így kezdte szaggatottan —, május havában volt. A Koronázótemplom hajójában homály, csend... Fojtott levegő... Tömjén — ördögűzés és halálnak illata. S hozták a szászvári apátot. A gratia tőle megtagadtatott. S ismét felöltették vele papi ruháját — ő mindent végzett némán, mereven. Kopasz feje csillogott a gyertyák világában, mintha dicsfény lebegne az oly sok rosszat, s jót kiagyaló kopotya felett. S akkor minékünk, három szerpapoknak kelletett őt, ítélet szerint degradálni...

Hallgatták mind a gyötrődve kiejtett, hol suttogó, hol kiabáló szavakat. Mindenki tudta, hogy kiről, s miről szólanak azok. Martinovics pere még frissen fájt, beégetve az emberek agyába, és szívébe.

»Hol voltam akkor, s mit csináltam?, — villant fel Bihari gondolataiban. — Ők meghaltak: a derék, kedves úr is közöttük, Szentmarjai, ki egyszer oly szívélyességgel szólott velem, ki megkönnyeztete muzsikámat, s átölelt. Ő is meghalt a setét négyszögben, zöld mezőn, bakó keze alatt elvérezett. S hol voltam én? S mit cselekedtem ez idő alatt? Harcuk, eszméik hirdetése és gyászos kimúlásuk alatt? Lehet, hogy bűneim közé sorolhatom tétova mulatásomat, míg ők... Lehet, hogy efféle vétkekről kívánt az imént beszámoltatni engemet ez az ember?«

De az mondta tovább:

— Kondé titulárjs parancsa volt... Társaim rántották le köpenyét. Levették süvegét. Én gyűrűjét húztam ujjáról és letéptem mellkeresztjét. És akkor reám pillantott... Most is látom szemét. Nagy, tágranyílt szeme volt. Égett már abban lelkesség, jóság, de ravaszság, meg dölyfösség is... Hallottunk már tetteiről. Ismertük jellemét. Volt abban hízelgés, képmutató alázat s volt benne hősiesség, krisztusi áldozat. Akkor harag, riadalom és vád sütött reám tekintetéből. Úgy nézett rám, mint hóhérjára nézhetett azután, második napon a Generális-mezőn — de én már nem láttam meg azt. Mert aznapon, Martinovics apát lefokozásának napján, önkéntes bujdosásba mentem, faluról falura vándoroltam. S megfosztottam magam' papságom jelvényeitől...

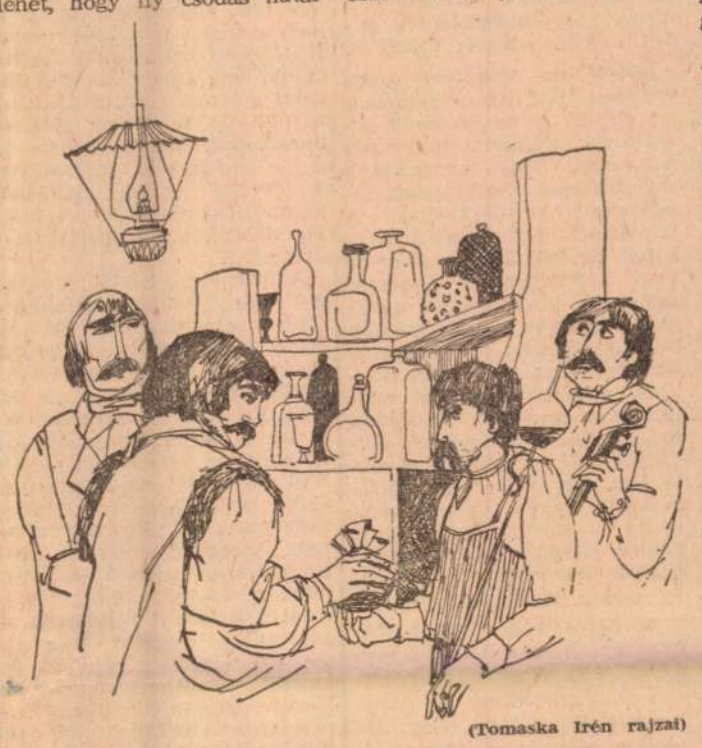

(Tomaska Irén rajzai)

Elhallgatott, szemét behunyta, halántékát nyomta emlékezése, sötét mámora, gyengesége s bánata. Már el is feledkezett iménti gyóntató indulatáról, mellyel Biharit kívánta elszámoltatni annak vétkeiről. Feje az asztalon feküdt, borpocsolyában fürösztötte kiszáradt arcát, asztalra borult, múltjára borult, szánalmára, a lelkiismeret mardosó emlékképeire.

Bihari meg — feltápászkodván, hogy morgolódó bandájával nyomában kifelé induljon, ki a hajnalodó sötétségbe — tépelődve gondolt el nem hangzott gyónására, melyet összekötött e csavargóvá züllött pap szakadozottan feltörő vallomásával. Az összeesküvőkre gondolt s arra, hogy kinek is játszott ő a minapjában, este, a királyi Várban.

A nádornak. S annak elődje, testvére, elvekben egyezője: a véletlen tűzhalált halt Sándor Lipót volt, ki követelte Martinovicsék hóhérkézre adását...

Kinek muzsikált ő este a Várban?

A nádornak, II. Ferenc bizalmi emberének, ki a magyar jakobinusok véres végzetére kézjegyét s pecsétjét adá.

Pedig azok a szegény nép egyenlőségét, boldogulását, szabadságát hirdették s kívánták kivívni. S amíg ők a nép uralmát próbálták előkészíteni... míg írtak, tanakodtak, titokban, veszedelemben... S amíg az egyszerű emberek ezrei nehéz robotban sínylődtek s álmodtak sorsuk változásairól — addig ő mit művelt? Bihari mi egyebet is cselekedett?

Muzsikált, egyre muzsikált.

Nem tett ő soha mást.

Ezt gyónhatná meg talán bűnéül, ezt?!

Ha bűn egyáltalán?

Mert hiszen ő csak ahhoz értett igazán, azt oltották vérébe, szívébe, idegeibe. S talán egy kicsinyke hasznot hozott ő is ezzel; húrjainak zengésével felébresztett olyanokat, akiket mély álmukból nem ébresztett volna fel sem ágyúdörgés, sem ostorcsattogás.

Dacos érzés szállt szembe bűnbánó hangulatával. Hát hiszen jól zenélni mégis csak hasznosabb, mint rossz, hamis hangú beszédekkel általtni a népeket! Szépséges dallamokat átérezni, kitalálni és húrra tenni, jobb talán, mint üres szólamokkal szédítni, mint ígérgetni s nem betartani.

Lám, az ő muzsikájának visszhangja volt és lesz tán ezután is!

A vágtató gondolatok megszakadtak. A sváb kocsmáros elállta útját, hosszú számláját tartotta elé. Bihari kizökkent tépelődéseiből, fizetett, s közben már hallotta társai megjegyzéseit — ők csalónak mondták a gazdát, aki biztosan jócskán megtoldta s borsosan számította az elfogyasztott ételt-italt.

De Bihari nem törődött most ezzel. Kiment az utcára; a szűk falak közé már beosont halvány, rideg derengéssel a hajnal. A szomszédból, a Pereczből kihallott még a toponári banda zenéje. Valami menüettet játszottak. A kecses lejtésű, finomkodó muzsika nem tetszett Bihariéknak. De azért egyre füleltek rá, míg ismét felrakták zeneszerszámaikat a türelmesen várakozó fiákerekre.

— Cukrozott zene... — mormolta megvetően Mungyi.

— Hát aztán... — szólott ellene a klarinétosnak Sárközi. — Ha ilyet parancsolnak, ezt kell játszani nekik.

A kocsisok álmos hangjára felébredtek az álltukban alvó lovak s vonszolni kezdték a három rozzant fiákert.

S Bihariék döcögtek rajtuk hazafelé, szállásukra, a keskeny rácvárosi utcákon, eltörődve, lebukó fejjel, félig alva...

Múlt és jelen a képernyőn

A felszabadulás huszadik évfordulójára készülünk. Sokat gondolunk mostanában az eddig megtett útra. Emlékezünk, hogy jobban megérthessük a jelent, biztosabban tervezhessük a jövőt. Sokat foglalkozik a múlt és jelen kapcsolatával a televízió is. Sorozatokat készít a múlt eseményeiről és arról is, hogyan változott húsz év alatt az ország élete. Ilyen sorozat a *Jelentés Magyarországról*, a *Mesélő múlt*. Magyarország mai helyzetéről, életéről szólnak a többi között az úgynevezett megyeműsorok. Az évfordulóra készülő, nagy sorozatok értékét végső fokon az idő szabja meg. Ha, mondjuk, húsz év múlva lepergetik ezt a magyarországi »jelentést« és abból megállapíthatják: milyen volt az ország, akkor jó munkát végeztek a televízió szerkesztői, rendezői.

Az utókornak könnyebb dolga lesz, ha meg akarja ismerni napjaink történelmét. Az emberben él az ősi vágy, hogy megörökítse önmagát, hírt adjon, emléket hagyjon tetteiről. A régi krónikás tökéletlen eszközeit forradalmasította a technika, páratlan lehetőségekkel gazdagította a televízió.

A ma krónikása, a tv-riporter él a lehetőségekkel. Járja az országot, rögzíti az eseményeket, faggatja a tanúkat. Bárhol jár is a riporter, falun vagy városon, bármilyen téma körül kutat, előbb-utóbb a múlt nyomaira, súlyos örökségre bukkan. A múlt emléke jelenik meg a rossz lakásviszonyokban, de a düledező tanyai viskókban, de a régi viskóhoz görcsösen ragaszkodó emberek szemléletében is. A rossz örökséget meg kell ismerni, hogy leküzdhessük. Szokásos, lassan már szokványos forma a tv-ben egy község bemutatásában, hogy megszólalnak a képernyőn a falu öregei. Életükről, emlékeikről beszélnek. Velük szemben — a film másik felében — ott lüktet a jelen, vidám, modern fiatalság tölti meg az eszpresszót, nagyüzemi fokon gondolkodik a téesz-elnök, fejlesztési tervekről nyilatkozik a tanácstitkár, s az életszínvonal emelkedését tanúsítják a motorkerékpárok, gépkocsik, tv-készülékek.

Az öregek személyes emlékeiket mondják el, és a személyes emlékekből a múlt általános képe bontakozik ki. Sok ilyen vallomást hallottunk. Olyan sokat, hogy amikor ma egy kedves öreg bácsi megszólal, előre sejtjük, lényegében mit fog mondani. A riportnak ez a fajtája akkor jó igazán, ha ezen a lényegen belül, az általánoson túl egyéni ízeket, egyedi vonásokat is tartalmaz, olyan különleges adatokat közöl, amelyek ezt a falut elválasztják, megkülönböztetik a többi falutól, miközben belehelyezik a múlt és a jelen összképébe.

A mai riport holnapra dokumentum lesz. A jövő történészeinek tengersok anyag között kell majd válogatni, hogy a legérdekesebbeket megtalálják. Az idő gyorsan múlik és vele változik a múlt fogalma is. Ha ma azt mondjuk, múlt, általában a felszabadulás előtti korszakra gondolunk. A húszévesek viszont erre a múltra már úgy néznek, mint az első világháborúra, vagy akár a XIX. század végére. Nekik ez történelem és múltnak számít már a felszabadulás utáni idő is, a földosztás, az államosítás, Dunaújváros építése.

A sötétből a fényre címmel egy kis faluról számolt be néhány nappal ezelőtt a tv egyik riportfilmje. Hatásosan mutatta meg a különbséget a község — Szomolya — múltja és jelene között. Régen barlangokban laktak, most bort tartanak ott a szomolyaiak — közölte a film kommentátora. Így beszélt a múltról és a máról, arról a hatalmas változásról, amely húsz év alatt lezajlott. A változás fokozatait évszámok jelezték. Ekkor és ekkor vezették be a villanyt, építettek új tantermeket, járdát, művelődési otthont. Az érdekes, szép filmben a *riport módszerével* ábrázolták a múltat és a jelent. A közbeeső húsz esztendőn három-négy adattal átfutottak. Jellegzetes példa ez. A múltat és a jelent egymásmellé állítani, sőt szembeállítani viszonylag könnyű, hálás feladat, hiszen nincs olyan község, ahol ne változott volna, ne épült volna valami. De számunkra nem pusztán maga a változás, maga az eredmény fontos.

Országszerte alakulnak, s dolgoznak a helytörténeti körök, bizottságok, csoportok. Gyűjtik, feldolgozzák egy falu, egy üzem, egy termelőszövetkezet történetének dokumentumait. Emlékeznek a közeli múltra, a harcra, a munkára, a legyőzött kételyekre, a gáncsoskodásra és a lelkesedésre. Mennyi helyi drámai játszódott le ebben a forradalmi húsz esztendőben! És hány ember élte át a maga drámáját! »Messziről jött« emberek találták meg helyüket és csalódást okoztak olyanoknak, akiktől a társadalom sokat várt. Se szeri, se száma a különös történeteknek, különös sorsoknak. Egyedi sorsoknak, amelyek összességükben az általánost jelentik és a maguk egyéniségében is ennek lényeges részét tükrözik.

Ebben az évadban rendszeresen felújítják, felidézik az elmúlt húsz esztendő jelentősebb irodalmi, művészeti alkotásait, ismét bemutatnak régi filmeket, megvitatnak regényeket, színdarabokat. A televízió kiveszi részét a munkából. Ezt példázza az *Ezer év* vagy a *Szeptember* tv-bemutatója. A közvetítésen, a filmek, drámák tolmácsolásán túl nagy feladat vár a riportműsorokra is. Az összehasonlítás, a jelen elemzése mellett a megtett út részleteit, tapasztalatait is érdemes felidézni, mert ezekben a részletekben, egy falu, termelőszövetkezet, gyár vagy gyártmány sorsában, egy érdekes ember életpályájában drámai módon tükröződhet a fejlődés folyamata. Kétségtelen: a magyar parasztság, vagy a magyar munkásosztály húsz évéről általában nem lehet igazán jó riportfilmet készíteni. De egy gyár, falu, téesz, sőt esetleg egyetlen ember történetében a magyar parasztság, a magyar munkásosztály sorsa is benne rejlik.

Az évfordulóra készülődés a televízió különböző műsoraiban együttvéve *az összefoglalás igényével* folyik. Az összefoglalás sokféle lehet: alapos, felszínes, tartalmi, adatszerű. Ma már a televízió nemcsak tájékoztató szerv, hanem jelentős társadalomformáló erő is. Nem mindegy tehát, hogyan adja vissza az elmúlt húsz esztendő történetét, ismertet csupán, vagy elgondolkoztat, fáraszt vagy lelkesít. Nem mindegy, hogy a mai riportok milyen dokumentumokat szolgáltatnak a jövőnek.

Vilcsek Anna

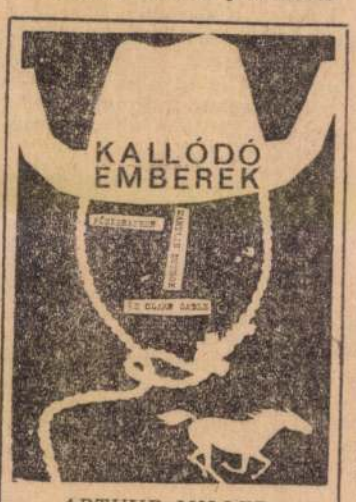

ARTHUR MILLER
és
JOHN HUSTON
MAGYARUL BESZÉLŐ
AMERIKAI FILMJE

Széles változatban is

Főszereplők:
MARYLIN MONROE
és
CLARK GABLE

14 éven aluliaknak nem ajánljuk

Bemutató:
NOVEMBER 19

Megnyílt a Scheiber Hugó emlékkiállítás

Szombaton a Magyar Nemzeti Galéria dísztermében ünnepélyesen megnyitották *Scheiber* Hugó festőművész emlékkiállítását. Az ünnepségen megjelent nagy számú közönséget dr. *Pogány* Ö. Gábor, a Galéria főigazgatója köszöntötte.

A Béketanács díszserlegét kapta a debreceni Kodály-kórus

Az Országos Béketanács díszserleget és oklevelet adományozott a *debreceni Kodály-kórusnak*, amely az elmúlt években sok országban kiemelkedő sikerrel szerepelt, s a *»Dallal a békéért, a népek barátságáért«* mozgalmat kezdeményezte. A kitüntetést szombaton a Hazafias Népfront országos tanácsának klubjában *Szakasits* Árpád, az Országos Béketanács elnöke nyújtotta át.

Megnyílt a Zrínyi-kiállítás

az Irodalmi Múzeumban

A Petőfi Irodalmi Múzeumban szombat délelőtt *Darvas* József Kossuth-díjas író, a Magyar Írók Szövetségének elnöke nagyszámú érdeklődő jelenlétében megnyitotta a Zrínyi Miklós emlékkiállítást.

Ismerős művek köszöntenek ránk a falról a bejáratnál: *Madarász* Viktor történelmi festményei, a *Zrínyi Ilona Munkács várában* című kép és a Nemzeti Galériában fő helyen látható *Zrínyi és Frangepán* kisebb változata. Itt van *Taar* István markáns mellszobra a költőről és vitéz katonáról, akire halálának 300. évfordulóján ez a most megnyílt tárlat emlékezik.

Már a Madách-kiállításon is szerencsés volt az a gondolat, hogy az életműbe a képzőművészet csarnokain át vezessen az út. Ott Madách-illusztrációk hangolták a látogatót az irodalommal való találkozás élményére, itt a hősi tetteket ábrázoló festmények és szobrok vezetnek be a Zrínyiek ereklyéi közé. *Vayer* Lajosné, az intim hatású kis tárlat rendezője felkutatta a Zrínyi- és Frangepán-téma legelső, XVII. századi feldolgozását is, és megszerezte a szegedi püspöki palotából *Hollósy* Simon festményét, a *Zrínyi kirohanását*. Erre a képre ráfelel a másik, mesebeli elemekkel tarkított kompozíció: a *Csontváryé*. Különösen megragadó az a Zrínyi-kép, amely Madách Imrétől származik. *Izsó* Miklós, *Stróbl* Alajos, *Mikus* Sándor mellszobrai mellett érdekes az a tíz illusztráció, melyet *Rédő* Ferenc — egy nagyobb kompozíció részeként — 1938-ban készített a *Szigeti veszedelemhez*.

A történelmi, irodalmi anyagot *Jenei* Ferenc irodalomtörténész válogatta össze és rendezte el történeti, tematikai sorrendben a tárlókban. A kiállítás mindenekelőtt az író ősét, a szigetvári hőst mutatja be. A falon Zrínyi Miklós ravatalképe, ismeretlen szerző XVI. századi olajfestménye, alatta pedig levelek Nádasdy Tamásnéhoz. Forrásmunkának, történelmi emléknek egyaránt becses az az 1602. szeptember 26-án kelt levél, amelyben Zrínyi Miklós visszautasítja Hasszán basának azt az ajánlatát, hogy török szolgálatba álljon: *»Az my ő Magiar országott es annak Coronajattis illethy: nekünk minden eleynk az magiar országh Coronajahoz hallgattanak, s az magiar országhy igazsaggal éltenek eleyteől foghva, azon orszagertt verek hullasaval sokat probaltanak, szeginy eösünk erethe megis hala.«*

A következő tárlóban ismét egy levél, a hétéves unoka, Zrínyi Miklós írta Batthyányné Lobkovitz-Pappel Évához. Nem érdektelen az a Batthyánynéhoz címzett néhány sor sem, amelybe Zrínyi leánykérését foglalta bele Széchy Dénes. A Zrínyi Miklós életében, 1651-ben napvilágot látott első *Szigeti veszedelem*-kiadást: *»Nyomtatta Béchben a' Koloniai Udvarban Kosmerovi Máté Császár ő Felsége Könyvnyomtatója.«*

Kevéssé ismert Zrínyi-képpel találkozhatunk a főfalon, a Szépművészeti Múzeum tulajdonából, és érdemes ezzel kapcsolatban megjegyezni, hogy milyen sokféle pesti és vidéki intézmény, múzeum és könyvtár adott anyagot a kiállításhoz. A rendező még vidéki levéltárakat és könyvtárakat is vallatóra fogott, hogy a lehető legnagyobb gonddal rajzolja meg a költő Zrínyi arcképét.

A tárlat a kis helyhez alkalmazkodva ugyan, mégis viszonylagos teljességgel igyekszik bemutatni a költő mellett a prózaírót: a *Tábori Kis Tracta*, a Mátyás király életéről szóló elmélkedések, a *Török áfium*, a *Vitéz hadnagy* szerzőjét, s azt a bátor katonát is, aki az 1664-es téli hadjáratban hősiességéről tett tanúbizonyságot. Egy díszes tabló tanúsága szerint ekképp jelentette tettét császárának Zrínyi: *Elhamvasztottuk Baranya-várat és Sásdot... Visszatértünkben Segesdet is elfoglaltuk.«* A kiállítás egyik érdekessége, hogy a látogatók a tárlók megtekintése közben Kodály kórusművét, a *Zrínyi szózatát* hallhatják hangszalagról.

Zrínyi névtelen katonája egy 1664-es naptárba bejegyezte a *Szigeti veszedelem* írójának halálát. A kopott kalendáriumban jól látható az a kereszt, amelyet a katona november 18. napja mellé tett, s a naptár utolsó oldalán, ugyanilyen jel mellett ott áll a megjegyzés: *»Gróf Zrínyi Miklós Horvátországi bánt vadászaton egy erdei megölte.«*

Éppen háromszáz éve, hogy a vadkan, az »erdei« Zrínyi életét kioltotta. Ennek állít emléket ez a gondosan rendezett, értékes relikviákkal díszített Zrínyi-kiállítás.

RENDEZŐK VI

az Ódry Színpad

Négy rendezőjelölt vizsgázott az elmúlt hetekben az Ódry Színpadon, Georg *Büchner*, Garcia *Lorca*, Bertolt *Brecht* és Jean *Anouilh* egyfelvonásosaival. A darabok, amelyeket a rendezőjelöltek, *Marton* Endre növendékei, színpadra állítottak, különböző égtájakat és világokat is jelölnek és a fiatal művészek nem tudtak mindegyik világ belsejébe behatolni. *Babarczy* László például, aki az ifjan elhunyt, zseniális német írót, Büchner játékát, a színlapon komédiának jelzett *Leonce és Lénát* rendezte, nem volt képes lehántani a darab burkáról azokat a rétegeket, amelyek alatt az igazi dráma izzik.

A *Leonce és Léna* drámai szövete ugyanis komédiához kevés: arról szól, hogy egy mesebeli királyfi szívesebben kergeti a lepkéket a réten és számolja a homokszemeket a kertben, semhogy az uralkodás gondját vállaira vegye. Ez a szándékoltan egyszerű, vérszegény cselekmény inkább egy izgalmas paródia útjait egyengeti, és a Büchner-korabeli romantikus drámairodalmat persziflálja. Bizonyítékul talán annyi is elég, hogy az a Büchner, aki olyan fordulatos történetet sűrített a Woyzeckbe, s kora tudományos eredményeit, filozófiai eszmeáramlatait is belefoglalta a Danton halálába, a Leonce és Lénában mindezekről könnyű szívvel lemond. Az egyszerű eseménysorozat, az egysíkú jellemek sokasága ugyanúgy a parodizálás eszköze, mint a meseszerűen elnagyolt happyend. Babarczy a darabban megbúvó paródia és szatíra helyett könnyed komédiát állított színpadra, jó stílusérzékkel, játékos ötletekkel, s a rendezői tehetség sok jelével. A darab komikus mozzanatait szerencsésen használta ki, az egyes jelenetek díszleteit például a játékban is részt vevő statisztákkal hozatja be, s viteti ki, eredeti módon. Leonce és Léna szerelmével azonban mostohán bánt a rendező; csupán elnéző mosolyt szánt nekik, de megfeledkezett arról, hogy itt található meg elsősorban a paródia.

A brechti drámavilágba *Kerényi* Imre Endre nem tudott behatolni. Ő az egyik tandrámát, a *Kivétel és szabályt* rendezte. A darab külső része maga a cselekmény, a belső pedig az a szigorú gonddal megfogalmazott tantétel, amelyért a drámát írodott. El lehet játszani csak a külső történést is, egy kereskedő és egy kuli sivatagi bolyongását, szigorúan kötődve a naturális eseményekhez; a profitért életét is kockáztató kereskedő bottal, pisztollyal fenyegeti málhahordóját a rohanásra és az utolsó csepp víz, mely a darab szerint a kulacsban csörgedez, hörgésre, lihegésre, a szomjhalál klinikai ábrázolására is csábíthatja a színészt.

A belső mondanivaló azonban sokkal lényegesebb: a kizsákmányolás farkastörvényének »szabályosságára« és az igazságos jogszolgáltatás ritkaságára, az úr és a szolga közti ellentét kibékíthetetlenségére utal, dalokba és monológokba foglalva. A brechti szándék elől nem szabad kitérni, a tandráma cikkelyeit nem lehet éles ceruzával különválasztani a tantétel alapjául szolgáló történéstől. Ha az ifjú rendező jobban elmélyül Brecht gondolatvilágában, szerencsésebben találja meg azokat a pontokat, amelyeken a nyílt szóval hirdetett lecke és az oktató célzattal felvázolt fizikai cselekvés érintkezik. Ehelyett láthatunk egy naturalista módon előadott történetet, jó tempóérzékkel és a korábbi Brecht-rendezések ismeretében színpadra állít[illegible] elnagyolva.

mű Anouilh-darabban sok az igazi komikai elem: az öregedő férfi lángralobbanása az ifjú nevelőnő iránt, az agg lovag erénycsőszködése és a húszéves kamasz vad lobogása a humor számos forrását tárja fel. Itt a felszín is eleget ad ahhoz, hogy jól szórakozhassunk. Dániel azonban nagyobb cél felé tört: a komédia külső kérge alól kibányászta azt a drámai magot, amely persziflázshoz, paródiához és szatírához egyaránt anyagot szolgáltat. Rendezése nyomán kacagtató színpadi életkép tárult elénk, amelyben a könnyű mulatság mellett a molière-i szatíra és a középkori vásári komédia elemei is megtalálhatók. Az elmés ötletek, a remek ritmus és a jól kiélezett helyzetek mellett a különféle stílusok egységes játékban olvadtak össze, erőszakoltság és a színpadi gépezet csikorgása nélkül. Aki e vidám játék színeit ilyen jó stílusérzékkel festette meg és aki ennyire kemény kézzel vezeti az együttest, attól a jövőben is elmélyülten komoly munkát várhatunk.

Az idén végző színésznörendékek tisztes művészi szándékkal fáradoztak azon, hogy társaik, a rendezőjelöltek munkáját megkönnyítsék. Színpadszeretet és a dráma iránti alázat jellemezte játékukat, melyben kevés volt a szertelenség és több a megalapozott biztonság. *Szersén* Gyulának a két előadás alkalmat adott arra, hogy két, egymástól lényegesen eltérő szerepben láthassuk. A Leonce és Léna Valériójaként egyszerre vidám kópé és a társadalmi előítéletek korholója, aki gúnyolni is, nevetni is jól tud. A Brecht-drámában a kulit játszotta, a rendező értelmezése szerint túlságosan a valóság felszínéhez kötődve, tehát verejtékcseppekkel a homlokán, de őszintén és a tehetség szikráival. *Bálint* Andrásnak komoly erénye, hogy szépen beszél, és túlzásokra csábító szerepét, a Leonce-ot keretek közé tudja szorítani, szélsőséges gesztusok nélkül.

A legegységesebb játékkal a Lorca-drámában találkozhattunk. *Drahota* Andrea Rositája, ez a líraian finom, s nemes szálakból összeszőtt alakítás mellett örömmel figyeltük meg több színészjelölt jó képességeit. *Farkas* Gabi a dajka szerepét megszabadította az olcsóság minden veszélyétől: öregasszonyos zsörtölődése a mélyből tör elő és úgy hal el, mint egy szomorú sóhaj. *Almási* Éva a nagynénit hasonló őszinte eszközökkel ábrázolta. A rendezőt és a színészeket egyaránt dicséri, hogy a nyúlfarknyi, szinte szöveg nélküli szerepek is élettel teltek meg és a kevés szó nyomán is jellemek rajzolódtak ki.

Juhász Jácint Brecht tandrámájában szép orgánumával és élesen megrajzolt, férfias szerepformálásával szer-

Megkezdődött a lipcsei rövidfilm fesztivál

Harmincnyolc ország — közöttük hazánk — részvételével *szombaton megkezdődött Lipcsében a VII. Nemzetközi Rövid- és Dokumentumfilm Fesztivál.* A nemzetközi zsüri öt kategóriában oszt ki egy-egy arany és egy-egy ezüst galamb díjat; ezenkívül kiadják a filmkritikusok díját, a Béke-világtanács, a DIVSZ, a Népek Barátságának Ligája díját. Az OIRT döntése alapján az idén először Lipcsében adják át *a legjobb tv-riportnak és a legjobb tv-dokumentációnak az Egon Erwin Kisch-díjat.* A fesztiválon számos fiatal filmgyártó ország is részt vesz, így első alkalommal küldött filmet Lipcsébe Ciprus, Bolívia, Ausztrália, Indonézia, Marokkó és Venezuela. A fiatal országok legjobb filmjét a Joris Ivens-díjjal jutalmazzák.

A lipcsei fesztivál *november 21-én fejeződik be* az ünnepélyes díjkiosztással, amikor is az idén első ízben a díjakhoz magas pénzjutalmak is járulnak.

MAGYAR NEMZET
Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 MÁR 8.
1021

Tomaska Irén

Dylan Thomas

TÖRTÉNET

A történetnek — ha ugyan annak lehet nevezni — nincs eleje, sem vége és nagyon kevés van a közepén. Egynapos, társaskocsin tett kirándulásról szól Porthcawlba — hová a kocsi természetesen soha nem jutott el. A történet idején ekkora voltam és sokkal csinosabb, mint ma.

Abban az időben nagybátyámnál voltam, aki hatalmas, harsány hangú, vörös hajú férfiú volt. Mint a pohárszékbe gyömöszölt bőlény, betöltötte a ház minden zugát. A nagynéném — nagybátyám felesége — apró volt és fürge. Naphosszat nesztelenül surrant nemeztalpú papucsain, közben leporolta a porcelánkutyákat, etette a bőlényt és egérfogókat állított fel, melyekbe csudálatosképpen nem ómaga esett bele. Ha kisiklott a szobából, az ember úgy megfeledkezett róla, mintha ott sem lett volna.

De ott volt mindig a nagybátyám gőzölögve, hatalmasan. Nadrágtartója feszült, mint a horgonykötél. A ház elején levő parányi bolt pultja mögé préselődve, mint a rezesbanda fújtatott, vagy a konyhában, óriás étvággyal vacsorázott. Mindenhez képest túl nagy volt, kivéve csónakjait, amelyek túl kicsik voltak hozzá.

Mire Mr. Franklin újból rázendített, a többiek meg csitították.

— Ne törődj vele... Nem akar rosszat az öreg Bill... Csak szemmel tartja a pénzt, Benjie...

— Mi — hát nem bíztok bennem? — kérdezte Mr. Franklin csodálkozva. Egy ideig senki nem válaszolt, majd Noah Bowen azt mondta: — Tudod milyen a Bizottság — Bob óta nem bíznak egy pénztárosban sem.

— Azt hiszitek, talán eliszom a pénzt, ahogy Bob tette?

— Elihatod... — válaszolt csendesen a nagybátyám.

— Lemondok — mondta Mr. Franklin.

— De nem a mi pénzünkkel — azt már nem! — mondta Bill Sentry.

— Ki dobott dinamitot a halastóba? — kérdezte váratlanul Mr. Weazley. De senki nem törődött vele.

Kis idő múlva mindnyájan leültek kártyázni a sajtszagú bolt sűrűsödő félhomályában. Nagybátyám harsány orrfúvással jelezte, ha nyert. Mr. Weazley meg recsegett, mint a kotrógép. Hamarosan el- aludtam nagybátyám mártásszagú mellényének mezején.

Kiáltásra zendített, hogy a tányérok megcsörrentek a kredencben.

— Így van ez mindig — mondta. — De ezentúl másképp lesz. Te is velem jössz. Hanem, mit szólnak majd hozzá a tagok —, arra gondolni sem merek.

Amikor a kocsi megállt a ház előtt és a tagok látták, hogy lenyalva, lekefélve, legjobb vasárnapi ruhánkban előnyomulunk az üzletből, ránk vicsorítottak.

— A fiút is magaddal hozod? — kérdezte Mr. Franklin, míg bemásztunk a kocsiba. Elborzadva nézett rám.

— A fiúk rosszak — mondta Mr. Weazley.

— Nem fizetett részvételi díjat — mondta Bill Sentry.

— Akár asszonyokat is hozhatnánk — mondta Enoch Davies.

Ezt úgy mondta, mintha az asszonyok a fiúknál is roszszabbak lennének.

— Huszonhat perc múlva nyitás! — kiáltott egy öreg ember, anélkül, hogy az órájára pillantott volna. Panamakalap volt a fején. Abban a pillanatban megfeledkeztek rólam.

— Jó öreg Mr. Cadwalladwr! — kiáltották. A kocsi elindult lefelé a falu utcáján.

Néhány hideg tekintetű asszony állt a kapuban és sötét arccal figyelt bennünket. Egy kisfiú búcsút intett, mire a mamája pofon ütötte. Gyönyörű augusztusi reggel volt.

Kint voltunk a faluból, túl a hídon, fent a domb tetején, Steeple Wood irányában, Mr. Franklin, akinél a lista volt, felkiáltott: Hol van az öreg O. Jones?

— Lehagytuk az öreg O.-t.

— Nem mehetünk az öreg O. nélkül!

Visszafordultunk és visszahajtottunk a faluba. A Welszi herceg előtt rátaláltunk a türelmesen várakozó öreg O. Jonesra. Egyedül volt, kivéve vászontáskáját.

— Nem akartam jönni — mondta az öreg O. Jones, míg a többiek beemelték a kocsiba, hátbaveregették és egy üveg sört nyomtak a kezébe — de mégis mindig eljövök.

A hídon át, hegynek fel, sötétzöld erdők alatt, poros úton, lassú teheneknek és röpülő vadkacsáknak integettünk.

— Állítsátok meg a buszt! — kiáltott Mr. Weazley — a fogaimat a kandalló párkányán felejtettem.

— Ne törődj vele — mondták a többiek —, senkit nem kell megharapnod — és egy palackot adtak neki is, szalmaszállal.

— De, hátha mosolyogni akarok.

— Te aztán nem.

— Hány óra van, Mr. Cadwalladwr?

— Tizenkét perc a nyitásig — kiáltott vissza az öreg, akinek panamakalap volt a fején, mire mindnyájan káromkodni kezdtek.

Az első pihenő a Hegyi Bárány volt. Ütött-kopott kocsma. Zsúpfedele, mint a sömörös paróka. A zászlórúdon, az »Urak« fölött, Sziám lobogója lengett. Megismertem a cigaretta címkék után. A kocsmáros az ajtó előtt állt és vigyorgott, mint a farkas. Hosszú, sovány férfi volt, fekete agyarakkal. Így üdvözli a Hegyi Bárányt, mielőtt megeszi — gondoltam. A tagok mekegve előrohantak, aztán be a söntésbe.

— Vigyázz a kocsira — mondta a nagybátyám — nehogy valaki ellopja.

Senki sincs itt, aki ellophatná — gondoltam —, legfeljebb a tehenek. De a nagybátyám akkor már a söntésben viharosan fújta a kürtöt. Néztem a teheneket, azok meg engem. Negyvenöt perc múlhatott el így, mint a nagyon lassú felhő. A nap sütött az elhagyatott útra, a senkinek sem kellő kisfiúra és a tószemű tehenekre. A többiek oly boldogok voltak a söntésben, hogy poharakat törtek. A bretoni hagymás ember, hagymakoszorúval a nyakán, biciklin jött az úton és megállt az ajtó előtt.

Utánamentem és bekukkantottam a söntésbe. Alig ismertem fel a kirándulás részvevőit. Cékla-, rebarbara- és téglavörös színűk volt. Ordítoztak, duhajkodtak a sötét odúban, mint óriás rossz gyerekek. Nagybátyám, csupa vörös pofaszakáll meg has, középen imbolygott. A padlón, törött üveg romjai közt ült Mr. Weazley.

— Italt körbe, mindenkinek én fizetek! — kiáltott Bob, egy kicsi, sunyi ember. Fényes kék szeme és zsíros mosolya volt.

— Ki rabolta ki az árvákat? — kérdezték tőle.

— Bízzál csak Bob-ban, majd átejt.

— Legyen meg a kis örömötök — mondta Bob és úgy mosolygott, mint a beretva —, én megbocsátok nektek.

Áporodott sörszag és zűrzavar közepette hallottam:

— Gyere verekedjünk!

— Most nem, majd később.

— Most gyere, míg hangulatban vagyok.

— Ssss — mondta Noah Bowen —, a kricsmi már bezárt.

— Honnan jöttek? — kérdezte a rendőr begombolt, kék hangon.

Megmondták.

— Van ott egy nagynénikém — mondta és nemsokára velük együtt énekelte: Alva lent a mélyben...

Újból tovarobogtunk kancsókkal és tenorokkal tömött, hímbálódzó kocsin. Füzek közt sietős folyócskához értünk.

— Porthcawl! — harsogta a nagybátyám.

(Tomaska Irén rajzai)

— Hol vannak a szamarak? — kérdezte Mr. Weazley.

Mire mindnyájan előtántorogtak és kurjongatva belepacskoltak a hűs, fehér, kanyargó folyóba. Mr. Franklin, miközben megpróbált polkát táncolni a csúszós kavicsokon, kétszer is beleesett.

— Semmi sem egyszerű — mondta méltósággal, — ahogy csurogva kimászott a partra.

— Hideg! — kiabálták.

— Csudajó!

— Jobb, mint Porthcawl!

Majd leszállt az alkony langyosan és szelíden, a világ végén, Nyugat-Welszben, a vizes, paskoló, becsípett, világgal nem törődő férfiakra. Ki megy ott? — kiáltott Bill

MAGYAR NEMZET

Hidegháborús „thriller"
15 millió példányban

Thrillernek általában az idegborzongató rémtörténeteket és rémfilmeket nevezik Amerikában és a nyugati országokban. Az ilyen regényekben és filmekben rendszerint **éjnek idején kilopják a hullát a koporsóból, szétfűrészelik a toronyőr elrabolt lányát, denevérek akadnak a föld alatti folyosón menekülő hősnő hajába, szóval minden borzalom megtörténik, ami az olvasó vagy a néző érdeklődését a végsőkig felcsigázza. Az ilyen történeteket nem lehet abbahagyni, a filmlátogatók homlokát kiveri a verejték, az olvasó visszafojtott izgalommal várja, hogy az a bizonyos igazság végre diadalmaskodjék. Mert az »igazság« mindig diadalmaskodik ezekben a *»művekben«* és minél kalandosabb, agyafúrtabb módon megy végbe győzelme, annál nagyobb a thriller-gyártók anyagi haszna.**

Ennek a sajátos szórakoztató iparágnak egy különös hajtása nőtt ki az elmúlt tíz évben: a *hidegháborús thriller*. Sorozatban gyártják Nyugaton, s csupán abban különbözik a hétköznapi rémtörténetektől, hogy nem

lányrablásról

szól a mese, hanem mondjuk egy *hidrogénbombát lopnak el* az egyik amerikai kísérleti telepről. A főhős — valamelyik titkos szolgálat kapitánya — elindul tehát, hogy különböző izgalmas kalandok után leleplezze a tolvajokat és a bombát megtalálja. Máskor az Atlanti- vagy a Csendes-óceán egyik szigetén kell valamilyen ellenséges ügynököt ártalmatlanná tenni, aki ördöngös rádió-jelzésekkel sorra letéríti útjukról a *Cape Canaeval*ról (ma *Cape Kennedy)* fellőtt amerikai rakétákat. Előfordul, olyan eset is, hogy az *»ellenségnek«* egy csinos és vonzó hölgy az ügynöke; a hölgy a követség alkalmazottja, vagy tudományos

lóságos legendát« alakított ki könyveivel, a *Daily Mirror* pedig megállapítja, hogy *»a könyv és a film világában még egyetlen figura sem tűnt fel olyan porlasztó sikerrel, mint Fleming fölényes, erkölcstelen hőse«*. Fleming ponyváit eddig *tíz nyelvre* fordították le és több mint *15 millió példányszámban* adták ki. — Emögött elmarad *Hemingway*, sőt, *Balzac* is. Fleming körülbelül *másfél millió dollárt* keresett az elmúlt tíz évben hidegháborús rémtörténeteivel, s a Spiegel felsorolja legismertebb olvasóit is. Ezek közé tartozott *Kennedy* volt amerikai elnök (minden könyvét megküldte neki a szerző dedikálva), azután Kennedy állítólagos gyilkosa, Lee H. *Oswald* (ő a dallasi kölcsönkönyvtárban szerezte be magának ezt a szórakozást), de rajong Flemingért az angol királynő férje, *Fülöp* herceg és *Maudling* angol pénzügyminiszter (sok valutát hoz a ponyva-export); az amerikai kémszolgálat volt vezetője, Allen *Dulles* pedig annyira a hatása alá került, hogy azonnal kiadta a CIA-nak az utasítást: Fleming néhány *»eredeti ötletét«* azonnal át kell venni és meg kell valósítani (például: hogyan lehet aranyórából *boxert* csinálni, zárt ajtót egy műanyag szalaggal kinyitni, vagy urint láthatatlan tintaként használni). Nagyüzem volt a CIA műhelyeiben, az eredmény: *semmi*. Kiderült, hogy Fleming ötletei csak

filmen és nyomtatásban

válnak be, de a gyakorlatban nem lehet hasznosítani őket.

E rémtörténetek hőse egy James *Bond* nevű politikai mesterdetektív *(»a legunalmasabb név, amit valaha hallottam«*, vallja be a szerző), őt küldi Fleming kötetről-kötetre a hidegháború minden kiagyalt veszélyébe. És Mr. Bond jó nétória. James Bond név egyébként létező személy neve, angol *ornitológus* volt a viselője, aki tudományos munkássága idején nem is álmodott arról, hogy ilyen nagy neve lesz, hála a hidegháborús ponyvának.

A valóság és a tények különben sohasem befolyásolták Ian Fleminget. Ezért esett kétségbe most, amikor a hidegháború a végét járja s a nemzetközi enyhülés légkörében *»hősei«* egyre inkább *nevetségessé* válnak. Legutóbbi könyvében Mr. Bond már egy nemzetközi gengszterszervezet ellen küzd, amely az atombomba birtokában zsarolja a kormányokat.

Vámos Imre

Tanácsot a szakértőtől

Újsághír: Cassius Clay, az új profi nehézsúlyú bokszvilágbajnok sajtónyilatkozatában kijelentette: »Mindenkit kiütök!«

Szupermarket
lélektannal

Az idő minden hajcsárnál kíméletlenebbül szorongatja az embert ebben a szédületesen rohanó világban. Kivált az asszonyok szenvednek, akiket a pénzkereseten kívül a »második műszak« időt és energiát rabló gondjai is terhelnek. Az egész civilizált világban foglalkoznak a kérdéssel: hogyan lehetne ezeken a terheken könnyíteni. A *Stern* című nyugatnémet képeslap szerint sokat segít *az önkiszolgáló boltok hálózata*, amely nagyon leegyszerűsíti a bevásárlást. A lap egyik munkatársa a következő kísérletet végezte: összeállított egy bevásárlási listát, amelyen 33 tétel szerepelt, margarintól kezdve shamponig, s kétszer beszerezte az összes tételt. Egyszer egy önkiszolgáló áruházban, egyszer pedig kiskereskedésekben — tíz üzletbe kellett bemennie. Az eredmény teljesen megfelelt a várakozásnak: költségekben nem volt lényeges az eltérés, de az áruházi bevásárlással, amely egészen pontosan 29 perc 14 másodpercig tartott (ebből is 6 perc 11 másodperc a pénztár előtti sorbanállással telt el), 48 perc 28 másodpercnyi időt takarított meg.

Amerikai szemszögből

A cikkíró beszámol arról, hogy a szupermarketek hálózata rohamosan terjed egész Nyugat-Németországban. Az NSZK területén ma 45 ezer szupermarket és önkiszolgáló bolt áll a vevők rendelkezésére. (Nemzetközi szabványok szerint a szupermarket olyan önkiszolgáló bolt, amelynek alapterülete legalább 400 négyzetméter, minimálisan kétezer cikk kapható benne, s ezek 80 százaléka élelmiszer.) A statisztikon lép működésbe *a raffinált trükkök sokasága*, amely felkelti és magasra korbácsolja a vásárlókedvet. A nyolc legismertebb üzleti fogást fel is sorolja a cikkíró: 1. A normálisnál jóval nagyobb kosár alkalmazása; az üres vagy nem teli kosár *kisebbségi érzést* támaszt. 2. Ízléses, csábító csomagolás. »Ne cipőket, hanem szép lábakat áruljanak!« — hangzik dr. Ernest *Dichternek*, New York első számú eladási pszichológusának jótanácsa. A pénztárcák elleni támadás *fő* fegyvere a *csomagolás*, amely az Egyesült Államokban évi 12 milliárd dolláros iparág. 3. A *szemöldök-szabály:* az árucikkeket úgy kell elhelyezni, hogy a vevőnek ne kelljen nyújtózkodnia, se lehajolnia érte. 4. Nem szabad piramis-alakban felpolcolni az árut, mert ez azt a benyomást kelti, hogy nem fogy, ezzel szemben a *szétdúlt piramis* serkentő hatású. 5. A *csalétek-elv:* egyazon cikket két kupacban kell kínálni, az egyiket pár fillérrel olcsóbban, a másikat drágábban. Mindenki a *drágábbat* viszi. 6. Tükrök közé helyezi az árut. 7. A helyesen megválasztott *színhatás* fél siker: a vörös-kék csomagolású csokoládéból hétszer annyi fogy, mint a fekete-fehérből. 8. A *szaghatás:* az enyhén parfümözött harisnyát inkább veszik, mint a szagtalant.

A *Stern* cikkírója néhány *ellenszert* is ajánl: például pontos *listával* kell vásárolni, nem szabad éhesen belépni a boltba; mielőtt a pénztárhoz lép a vevő, még egyszer vizsgálja át kosara tartalmát, s ami felesleges, vigye vissza a helyére, mert *akkor még nem késő* . . .

Egy betű híján

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 MÁR

Könyvvilág

Tomaska Irén

1021

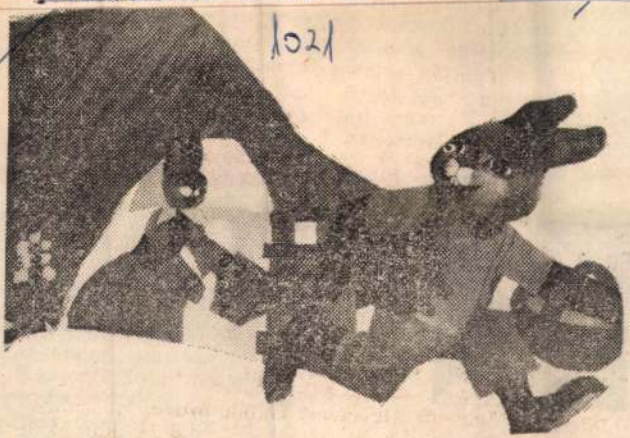

Tomaska Irén illusztrációja Szablya István Nyuszi-mese c. könyvéből

ól, hanem
erkent és g
anít, időszer
jövőt is sz
séget adva
problémáinak
elemzéséhez,

I

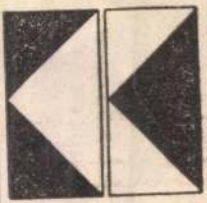

(Művészetpolitikánk időszerű kérdései. Tanulmányok. Kossuth. 401 oldal, fűzve 32 Ft.)

ségi tevékenység. A törvény csak keret, a megvalósítás kerete és módja. Ez a törvény nem az a kampányfeladat — szerencsére —, amelyet egy év végi jól összehozott vagy jól szerkesztett jelentéssel le lehetne tudni. Tevékenység — mégpedig hosszú menetelű mind többek részéről az irányban, hogy a szellemi erő és energia erkölcsi, majd azt követően mérhető anyagi haszonná,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Tomaska Irén

1971 JUL 3.

1021

Szaktanácsadás, díjtalan fényszóró-beállítás

Formálódik a pécsi barkácskiállítás

Ünnepélyes megnyitó: hétfőn délelőtt

Makettok elemei, kör alakú fehér vitrinek végig a folyosón. Kopácsolás, festékszag és mindenütt szorgoskodó fiatal szakemberek: a pesti Juventus Ifjúsági Szövetkezet tagjai. Tervezők, berendezők, dekoratőrök, a Nagy Lajos Gimnázium földszinti folyosóján, négy tantermében és a tornateremben. A kép nyüzsgő hangyabolyra emlékeztet.

Készül, körvonalaiban már bontakozik a hétfőn megnyíló Csináld magad! országos barkácskiállítás valamennyi szektora. Ezt láttuk, tapasztaltuk tegnap délelőtt a helyszínen, a méreteiben és tartalmában egyaránt imponáló — és voltaképpen egyedülálló — kiállítás épületében. Tervezését, kivitelezését egészében a Juventus Szövetkezet végzi Makay István mérnök, belsőépítész vezetésével, a grafikai munkákat Tomaska Irén grafikusművész tervezte.

A pénteki, a tegnapi nap a grafikai anyag berendezésével, elkészítésével telt. Ma érkezik meg az itt kiállító 9 budapesti és 7 pécsi vállalat iparcikk áruanyaga, és az ország különböző vidékeiről a technikai és barkács szakkörök legszebb munkáit is a hátralevő két nap alatt illesztik megfelelő helyére.

A kiállítás előjelei szerint is rendkívül nagyjelentőségű. Országosan is a legszélesebb tömegek érdeklődésével találkozhat, hiszen *égető gondjainkban: a szolgáltatások, az otthoni szerelő munkák házi elvégzésében kíván szakmai segítséget, ötleteket, tanácsokat nyújtani.* De ezen túl van-e különös érdekessége is?

Lippenszky István népművelési főelőadó:

— Élő, mozgalmas, házi munkafolyamatokat gyakorlatban is bemutató kiállítás részesei lehetünk több, mint egy héten át. Néhány különlegesség: autósoknak a „Sárga angyal" díjtalan fényszóró beállítását és más szaktanácsadást, illetve autó-motorszerelési bemutatót tart mindvégig, „Mecsek Ralley" címen naponta 17 órakor vetélkedő. Témája: autómotor szerelés, KRESZ, autós etika... Vásárlási utalványokat, ajándéktárgyakat, könyveket lehet nyerni. Különlegesség maga a belső világítás rendszere is; a tornaterem modellkiállítása, a lakásdíszítési bemutatók sora stb. Ezek berendezésén most a pesti képzőművészek mellett tíz pécsi művészeti gimnazista is itt munkálkodik. Vasárnap estig itt minden szög a helyére kerül...

Ünnepélyes megnyitó július 5-én, hétfőn délelőtt 11 órakor.

HÍREK

1971. JÚLIUS

3

SZOMBAT

Szeretettel köszöntjük névnapjuk alkalmából

KORNÉL

nevű kedves olvasóinkat

◆

A Nap kél 3.51, nyugszik 19.45 órakor. — A Hold kél 15.10, nyugszik —.— órakor.

Az élet kapujában

A Komarov Gimnázium és Szakközépiskolában az 1970—1971-es tanévben öt osztály, összesen 132 tanuló végzett. Három tanulónak kell javító vizsgát tennie.

A IV. A. kereskedelmi felvásárló szakos osztály átlaga 3.00 volt. Jeles eredményt senki sem ért el, öten jórendű, 15-en közepesrendű és ketten elégséges érettségi vizsgát tettek.

A IV. B. osztály földmérő szakos volt. Átlaguk 3.96. Jelesen érettségiztek: *Bertók Sándor, Fehér Gábor, Gross Miklós, Heilman János, Kázmér István, Nagy Csaba, Németh István, Sipos Bernadett, Varga László.* Tízen jórendűen, hatan közepes rendűen, ketten elégségesen érettségiztek.

Elhunyt Kardos Pál

Július 2-án 71 éves korában elhunyt Kardos Pál irodalomtörténész, az irodalomtudományok kandidátusa, műfordító, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem nyugalmazott professzora. Halálával nagy veszteség érte a magyar irodalomtudományt és Debrecen szellemi életét.

◆

— **Meghalt Pálinkás István,** a Széchenyi Gimnáziumban csütörtökön történt diákbaleset áldozata. A pécsi idegklinikán mindent elkövettek életbentartásáért, de a fiú oly súlyos állapotban volt, hogy pénteken a koradélutáni órákban belehalt sérüléseibe.

— **Országjárás — IBUSZ-szal.** Négy napos túrát indít Miskolc—Debrecen—Eger—Budapest útvonalon július 15-én a pécsi IBUSZ-iroda. A túra résztvevői autóbusszal teszik meg az utat, teljes ellátásukról, programjukról, városnéző sétájukról gondoskodnak.

— **A régi magyar zenéről tartott előadást Falvy Zoltán zenetörténész** — ének- és gitárművész közreműködésével — az ifjúsági zenei tábor klubjában, a Pollack Mihály Főiskolán. Esténként alkalmi hangverseny vezeti be a nemzetközi klub programját, majd kötetlen szórakozással, közös zenéléssel, tánccal fejezik be a napot. Minden zenekedvelőt szeretettel várnak a nemzetközi klubesteken.

— **Pécsi költő a rádióban.** Július 5-én, hétfőn 14 óra 40 perckor a Kossuth-adóban bemutatják a fiatal költők új antológiáját, A magunk kenyerén c. kötetet. A válogatásban szereplő Bertók Lászlótól is elhangzik vers.

— **Tanácskozás a pedagógusok továbbképzéséről.** Pécs város, a Pécsi Tan[illegible]

Tomasini

festő.

1828-ban Lakompsakon levén uriszéken, mint patvarista, ott adta ajándékul azon ~~olaj~~ olajfestmegt, meget idezárva küldött (A Kismartoni alsó kapu) Pregler Miklós nevű barátom, akkori tiszttartósági írnok ugyanott. Festette pedig sogora, Tomasini, a hercegi zenekar első hegedűse. Művészet e kis festmegben nincs, de a hűség meglepő. A kép tájkép jellegű és a kapú külső részét tünteti fel, meget vagy 20 év előtt rontottak le; most került a belső kapure a sor, meg képünkön nem látható. (fametizetű képpel).

Paur Iván. Archaeologiai levelek. XIV. Arch. Ert. 1870. III. K. 103. l.

Kisszebeni m. kir. állampénztár.

Érk. 1905 MAJ 18.

1888 szám Kovács

Előmatott a vaj szermenyek nyfkv. 112 lap 1 tetel alatt

Kriv

Kovacs

28021 Községi nyomda Budapest VI. Váczi-körút 61

11759.

J. Tomassich:

B. Orczy Béla

Egész alakban, magyar ruhában, nagy fejjel és kis törzszsel tánczközben látható, midőn az előtte hajlongó magyar kánynyal a csárdást járja s pörge kalapját a szél elkapja. Felirata fölül

Baron Orczy

alól balra: G. Larosse

jobbra: J. Tomassich sc.

A lap hátán háromhasábos német szöveg olvasható.

Könyomat, méretei 37·1 : 28·3 cm.

Ltr. 14282.

Szakl. 210–914.

510–914–150.

K. 0·10.

J. Tomassich:

11758

Ghyczy Kálmán.

Derékig, kissé jobbra fordultan, feltolt pápaszemmel s baljában felnyílt szelencével, a melyből a miniszteri tálcrát kínáló Szlávy József ugrik ki, van ábrázolva. Körülötte öt verses kép nyert elhelyezést, a melyek mutatják, hogy őt örökösen Szlávy kísérti: Felirata a kép felett:

Kolomna Ghyczy.
Wenn Einer hier auf Erden
Noch nicht Minister war,
So laufe er, es zu werden
Immer noch Gefahr.
Sogar beim Tabakschnupfen
Ist's möglich, dass zur Stell'
Er sieht den Szlavy hupfen
Ihm bietend das Portefeuille.

jelzése balról: J. Tomassich sc.
jobbról: C. v. Stur.
A lap hátán német szöveg olvasható „Sebstkenntniss" és „Auf der Suche" fölérattal „Kerkápoly Károly" és Szlávy Józsefet kigunyoló szöveges képekkel.

Könyvnat, méretei 37 : 27·3 cm.

Ltn. 14281
Kakl. 209-914
510-914-149.

Ka 0·10.

Tomassich J

Történeti albumlapok. T. 3541.

Az előtérben jobbra fordulva áll Géza herczeg, kinek a byzanczi császár küldöttei koronát adnak át. A díszes teremben balra a hölgyek képeznek csoportot és egy kis fiú közeledik. Felirata:

TÖRTÉNETI ALBUM-LAPOK.
VIII.
DUKASZ MIHÁLY BYZANCZI CSÁSZÁR KORONÁT KÜLD GÉZA HERCZEGNEK 1072-BEN.

az előtérben balra: J. Tomassich sc.
jobbra: Kollarz.
legalól balra: A Magyarország és a nagyvilág nyolczadik melléklete.
jobbra: Kiadja a Deutsch-féle könyvnyomda és kiadói részvény-társaság Pesten.

Fm., alányomással, melynek mér. 34.5: 50 cm.

81-92-3.

Történeti albumlapok. T.3538.

Az előtérben egyházi ornátusban látjuk Adalbert püspököt, ki a körülötte lévő magyaroknak a keresztény hitet magyarázza. A középtérben vár és a háttérben hegység látszik. Felirata:

TÖRTÉNETI ALBUM-LAPOK.
V.
ADALBERT PÜSPÖK MAGYARORSZÁGBA JÖN A KERESZTÉNY HITET PRÉDIKÁLNI.

az előtérben jobbra a kövön: Joh. Tomassich sc. és F. Kollarz.
legalól balra: A Magyarország és a Nagyvilág ötödik mümelléklete.
jobbra: Kiadja a Deutsch-féle könyvnyomda és kiadói-részvénytársaság intézete Pesten.

Fm., alányomással, melynek mér. 34.5: 50.3 cm.

81-92-3.

Történeti albumlapok. T.3542.

E lapon a kivándorló magyarokat látjuk élükön a vezérekkel. Felirata:

A MAGYAROK KIVÁNDOROLNAK ÖS HAZÁJUKBÓL.

az előtérben középütt: F. Kollarz.
jobbra: Tomassich sc.
legalól balra: A Hirmondó mümelléklet.
jobbra: Kiadja a Deutsch féle könyvnyomda és kiadó-részvény-társaság intézete. Pesten.

Fm., alányomással, mér. 34.5: 50.3 cm.

81-92-31.

Történeti albumlapok. T. 3535.

Az előtérben a házakon innen a fővezér beszél az összegyülteknek, a kik mögött balra lovak és tevék képeznek csoportot. Felirata:

TÖRTÉNETI ALBUM-LAPOK.
II.
A MAGYAROK BETÖRÉSE NÉMETORSZÁGBA 954-BEN.

az előtérben balra: Tomassich sc.
jobbra: F. Kollarz.
legalol balra: A Magyarország és Nagyvilág második melléklete.
jobbra: Kiadja a Deutsch-féle könyvnyomda és kiadó-részvénytársaság intézete Pesten.

Fm., alányomással, melynek mér. 34.6: 50.3 cm.

81-92-3.

Történeti albumlapok. T.3543.

E lapon a kivándorló magyarokat látjuk élükön a vezérekkel. Felirata:

Bilder aus der ungarischen Geschichte.
I.
Die Ungarn wandern aus ihrer früheren Heimath aus.

az előtérben középütt: F. Kollarz.
jobbra: Tomassich sc.
alól balra: Herausgegeben von der Pest-Wiener literarisch-Artistischen Anstalt Gebrüder Deutsch.
jobbra: Originalzeichnung von Kollarz.

Szines fm., mér. a vk. 34.5: 49.8 cm.

81-92-6.

Történeti albumlapok. 3534.

E lapon a kivándorló magyarokat látjuk élükön a vezérekkel. Felirata:

TÖRTÉNETI ALBUMLAPOK
I.
A MAGYAROK KIVÁNDOROLNAK ÖS HAZÁJUKBÓL.

alól balra: Kiadja a Deutsch-féle könyvnyomda és kiadói-részvénytársaság intézetében. Pest.
jobbra: EREDETI RAJZ KOLLARZTÓL.
az előtérben középütt: F. Kollarz.
jobbra: Tomassich sc.

Fm., mér alányomással, melynek mér. 34.6: 50.3 cm.

31-92-3.

Plakát

Tomaska Irén!
Harácsonyra ajándékozzon, 18x24

1963 M. H. Hrch.

Plakát

Tomáška Jeří:
Karelsonyva...
(18 x 24 cm)

1963. M. H. Arch.

Mjeri nadvörlö

tomaska Iven!
Méh

1963.

Citlke

Tom a sha Iren:
Éterjá Lék,

1963-

Tomay Miklós

1021

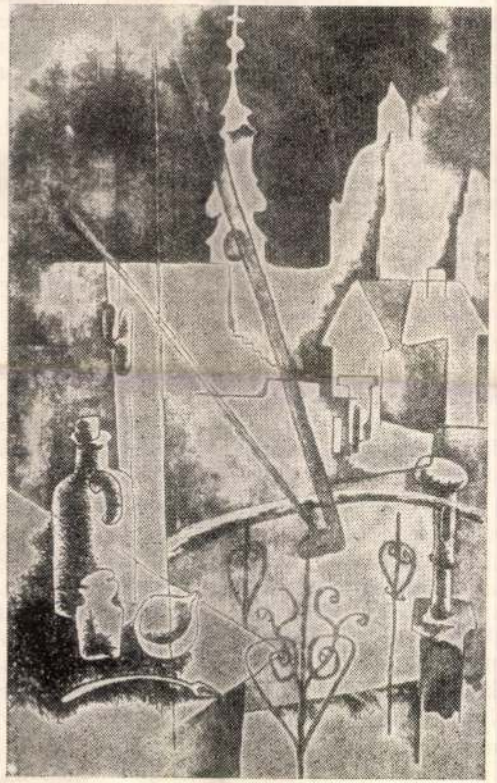

Tomay Miklós monotípiája

van itt szó, ennyiben a jung-
nos magatartásformákról, emberi helyzetekről, a
dig a történelmi helyzetnek megfelelő formában
Prométheusz a mártír archetípusa, de beszélünk k
mártírokról. Az archetípus megjelenítése ebben az
műve!)

A közös vallási hit hiányában azonban az ig
már nem rekonstruálható, csak a rituálé paródiá
módon a paródia, a blaszfémia során, a hit tagad
az elveszett közös tudat. A végsőkig feszített gú
ga ellentétébe, a tagadás tagadásába, a negációból kibontakozik a pozitív
való, valamiféle áldozaton, szenvedésen túlmutató hit. Mennél kíméletlenebb, mennél kegyetlenebb, mennél fájóbb a talmi konvenciók világának a bírálata, annál inkább van remény a felszín, a látszat áttörésére, az igazság megközelítésére és kimondására.

Grotowski nézete szerint a művészetek, az irodalom klasszikusainak hatása azon alapszik, hogy a maguk korának megfelelő aktuális formában mindig újrateremtették az emberiség archetípusait. Azonban ezek a klasszikus alkotások, ahhoz, hogy a ma embere ugyanúgy átélhesse őket, mint keletkezésük idején az akkori közönség, átdolgozásra szorulnak, mai világunk igényeihez kell adaptálni őket. Az átalakítás során a klasszikus drámák Grotowski kezében egy laikus rituális szertartás szövegkönyveivé válnak. Megint csak Grotowski véleménye szerint az előadás így marad hű, nem annyira a klasszikus szerzők betűjéhez, mint inkább szelleméhez.

Grotowski a modernista művészeti felfogásoknak megfelelően a tiszta zene, a tiszta festészet analógiájára a tiszta színház útját, lehetőségeit keresi. Ahogy a modern nonfiguratív festészet megtagadta az irodalmat, az elmondható képi tartalmat, mint ami nem tartozik nyilvánvalóan a festészet körébe, úgy keresi Grotowski is a színház lényegét. Megfosztja a színházat járulékos elemeitől, a technika vívmányaitól, a látványos díszletektől, a zenei kísérettől, s nem marad más mint a színészi játék és a szó.

A színház amúgy sem versenyezhet a film és a televízió szinte korlátlan kifejezési lehetőségeket nyújtó technikai eszközeivel. A színháznak azzal kell hatnia, ami legsajátosabb lényege, színész és néző közvetlen, szinte fizikai érintkezése. A kapcsolat teljessége érdekében Grotowski megszűnteti színháza kettéosztását színpadra és nézőtérre. Nézőtér és színpad egybeolvad, a színészek a nézők közt játszanak tapintható közelségben. Ezt az elszegényített színházat, úgy nevezett „szegény színházat" viszont az autonóm művészet rangjára emeli. Az előadott darab a rendező és a színészek önálló produkciója, az írott, az átalakított szöveg már csak alkalom, eszköz arra, hogy a rendező, a színész önmagáról valljon, bemutassa a maga vízióját. Az előadások annyira önvallomás jellegűek, hogy színészcsere esetén a darab szövegének, beállításának, értelmezésének is változnia kell, a színész vallomásához, víziójához igazodva.

Tomay Miklós (1939)

85. Virágok vázában 1964. rézkarc
vegetechnika 16 x 13
művével szerepelt a Pesaro-i
Kortás magyar grafika c. kiállításra

Kiállítás katalógusa (1966. szept 10-24).

Tomay Mihály

Monotipiája (repr.)

Valóság. IX. (1966.) 9. sz. 84. l.

MDK

Tomay Miklós

Árterület, rk.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1963x

1964.

INDEX

MDK

Tomay Miklós, grafikus

Rajz.

Repr.

– : Anyák napja, 1969 15

GYERMEKÜNK, Vsp. 1969. április XX/4

MDK

Tomay Miklós, grafikus

Két rajz:

Repr.

Sándor György: 4 nehéz kormok

27.1.

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. július

XX/7.

MDK

Tomay Miklós, grafikus

Rajz:

Rege.

—: Anyák napja, 1969 15.

GYERMEKÜNK, Gy. 1969. április xx/4

MDK

Tomay Miklós, grafikus

Rajz.

Repr.

Ady Endre: A nemeink utódjai

7

GYERMEKÜNK,

Bp. 1969. március

XX/3

MDK

Tomay Miklós, grafikus

Rajz.

Repr.

– : A nemzetközi nőnapra
[Rénlet Nagy Lánló Havon delelő szivár-
vány c. költeményéből] 5. l.

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. február XX/2

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tomay Miklós

CSALÁD ÉS ISKOLA

1969 2

menyebol

1021

Tanyák gerincvonala, szárkúpok, kazlak, kútágasok rajza, vékony akácfák fekete erezete, falak tompa fehérsége úszik a reggeli ködben. Autóból, jól fűtött vonat

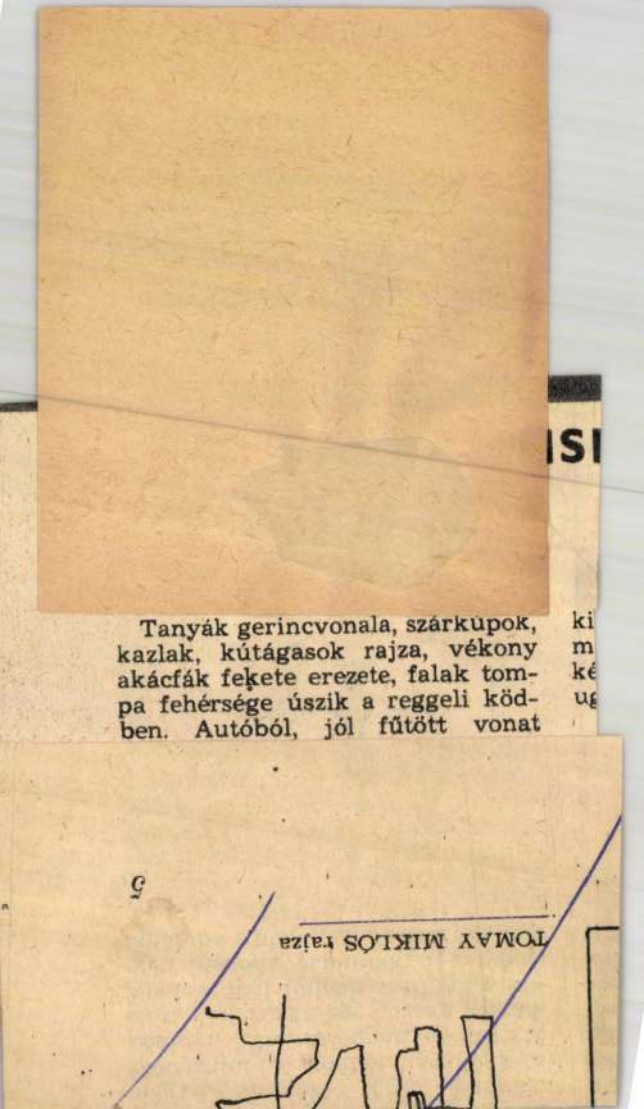

TOMAY MIKLÓS rajza

5

Tomay Miklós MDK

Szerepelt a kiállitáson.
lirai karcai

Rózsa Gyula: Grafikusnövendékek kiállitása
a Képzőművészeti Főiskolán.
NÉPSZABADSÁG XVI/V 1964 . jun . 6.

Tomay Tamás, épikisz

L. Kóris János

– Dyák, kihinkelsch – 1985 S.

Élet és Irodalom Bp. 1985 dec. 5. XXIX/14

Tomay Tamás, építész
(a MÉSZ Mesteriskolája VIII. ciklusának hallgatói).

Demonstrátorok:

Kapitány József,
Nall Tamás,
Tomay Tamás (és többen).

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2. szám, 2-old.

Tomay Tomás, épitén

L: Tillai Erno

–: követségi kirch

8

Magyar Építőművészet Bp. 1983

83/6

Tomay Tomás építén

L: Vermes Zoltán

– Rusterisholák 36

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/5

TOMAY Tamás építész

Tomay Tamás: Fellegvár. = Új M. Építőművészet, 1998/3. 27-31. ill

II. Kavics u. 8/d. - Kamra L. 1932-33. - ban tervezte villa átépítése

párkányán alul tojássor, e fölött rózsákkal vált
gyámköves lécz. Az orom két sarkán két kőből fa
ül, a közepén delfines keretben feliratos t
angyaloktól tartott ma letakart czímerrel. A felirat e
ac magnificuus Dominus Georgius thurzó de
Comes Comitatus Arvensis, Pincernarium Regaliu
magister ac sacrae caesareae regieque Majestatis c
auctore paterno pro sole minute nuptiarium c
filiarum suarum a Domino Deo sibi donatarum
Deuus tam diveas superstites esse volluerat, Palat
extrcii curavit Anno domini 1601.

A lakodalmas ház teteje új, párkánya csigás
nyugszik, ezek között hosszúkás négyszögű kerete
állatok és mindenféle fantasztikus állatok. A

Tomay Tamás

FERKAI András: Szigor és érzékenység : Megjegyzések a mai magy
magyar épitészet egy vonulatához. II. = Art, 7.sz. 1991 8.p.

Ferencz István
Tomay Tamás
Turányi Gábor
Dobai János

Tomay Tibor, MDK

épitész

Sztálin Vasmű, tüzállóanyaggyár. Egyik tervezője.

repr.

Magyar 1945-55. Tervezők: Frey Gyula, Módos Ferenc
Kálmán Tamás, Tomay Tibor

Tomay Tibor, MDK.

építész

Sztálin Vasmű tűzállótéglagyár egyik tervezője.

repr.

Magyép 1945-55. Tervezők: Frey Gyula, Módos Ferenc, Külmán Tamás, Tomay Tibor

Tomay Tamás, építész

a Pesterzsébeti Baptista Gyülekezet Imaháza. Építész: Tomay Tamás, U. Nagy Gábor, Somogyi-Soma Katalin.

Metszet,
Emeleti alaprajz,
—"— —"— első változata. | repr. |
Földszinti —"—
—"— —"— —"— —"—

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 sor. 99-old.

Tomay Tamás, építész. (Műterem 1/1).
Home Art Butorárúház és Irodaház Tanulmányterve. Építész: Tomay Tamás, el. Nagy Gábor.

Pince, II., III. szint alaprajza
—"— I. szint —"—
Földszinti —"—
I. emelet
II.–V. emelet, cellás ~~—"—~~ változat
II.–V. —"— nagytermes változat.
Beépítési terv

|repr.|

Tölgyfa utcai homlokzat. |repr.|
Home Art Furniture Store and Office Building, Budapest, Study plan.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 98-old.

Tomay Tamás, építész

Budaörs, Patkó Lakóegyüttes, Tervpályázat. Építész: Tomay Tamás és U. Nagy Gábor.

Földszinti alaprajz
Beépítési terv
Általános emeleti alaprajz
} repr.

Magyar Epitomuvészet, 1989., 1-2 szám, 96-97-old.

Tomay Ferenc

otvöslegény 1575

Nagyszeben

Korrespondenzblatt

1913. 34. l

Tomász Antal

ired

Magyar Építőművészet

1909. 12 sz. (Miskolci felvételek)

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Tomasini, L.

Jestö

l.

Csat-Frey Ösi Kunst

XXIV. k

3. l.

1299

Gyüjt

A hely neve	A tárgy megnevezése
Erzsébetfalva (Hammersdorf) Szeben m.	ev. templom délről

TOMASICH János

CSERBÁK Amdrás - GÁBORJÁN Alice: XVIII. századi magyarországi parasztábrázolások és viselettörténeti tanulságaik. - Etnographia, 101.évf.1.sz. 1991 69.p.

1794-es csákbornyai térképen rajza

konkrétabban és absztraktabban meg tudta volna mu
melyik kép műve volt ez, nem is tu
Hogy más földek emberei számára vagy a nagy e
paraszt-madonnák, a hóra hulló var
a helye ennek a mesternek, azt az idő és a hozzá
talitás, ami annyi képén sugárzott a fa
dönti el. Nekem már most is az, ami később még mi
művészt és megszerettem a házamb
mondtam el mindazt a megnyitón, am

És ezután volt néhány olyan bar
soha nem halványult el, s ami az élet
már nem alkotott, hanem harcolt az
sebesült társa, úgy igyekeztem megtá
gőggel taszított el.

A búcsú zűrzavaros és fájdalmas
egy viaskodó együttlét után úgy vált
akar elválni: nem tőlem, hanem attól
bölcs és mindent tudó édesanyja enyh

És a vaksors úgy intézte, hogy te
meg az értesítés. De ugyanazon ég al
Gyulától, bár csak később tudtam me

**Emlékezés Kohán Györgyre. Kézirat, 1*

Tomasovics Aleta

1917/18

Ferkèpzomfoiskèvk
141. l.

T. 3706.

n a vár és a bástyákkal megerősi-
ra erkélyes torony látszik, az
partján házak képeznek csoportot,
vas halad jobbfelé. Felirata a
fölött mértani feladvány van:

S. MARTINSBERG.

1.2 cm.

2-20.

Tomasich Janos

megyei földmérő

Zala megye térkepe.

(Görög: Magyar Atlas
Bécs 1802)

nem kell

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Tomasich Janos

1792

l.

Eperjessy 1929

15. l.

Filarszky Nándor dr. VIII. 234

Tomaschitz János,ácslegény

Sopronban 1812.máj.15-én villámcsapás érte gr.Széchenyi Ferenc téglavetőjét.8 személy volt abban a szobában köztük Tomaschitz János is.Kezükön v.lábukon sérültek meg,elkábúlva a földre estek. 277.old

Réthly Antal: Villámcsapás 1812.május 15-én Sipronban 276.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968. Sopron

Tomasics Ernő

építész

Sül Berda 1880

oklevelet nyert 1904

Nőjegyzőművészetem 20 l.

10658.

ul, vértje felett kendővel. Jobb-
dig parancsnoki pálczát tart. A
lirata:

R V.
haringen.

8 cm.

902
10.

Tomaska Irén
nohász-grafikus

szüleléskor, névadáskor, házasság-
kötéskor szétküldendő értesítőlapot
tervezett.

Vadas József: Családi ünnepek és a művészet.
MŰVÉSZET, 1973.március - 3.oldal

Tomaska Irén

"Ujévi hamis kártyák" cimmel Vadas József számol be a müvészeti naptárak, a vállalati reklám-naptárak és az üdvözlő lapok tervezőiről s munkájukról. Amikor azt állitja, hogy a művész „aki szellemes és elbájoló is tud lenni munkáiban" ugyanakkor arra is rámutat, hogy a kritikájában felsorolt művészek között alig lehet különbséget tenni, a különböző stilusu és tehetségü művészek, szinte valamennyien a konvencionális üdvözlő lapok témáit dolgozzák fel.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 12.
XVIII. évf. 2. sz. 8. lap.

Tomaska Iréne

Színes kompozíciója kiemelkedő.

Szentes Lajos: VI. Országos Plakátkiállítás; Ipari Művészet 1972/3. sz. 18. l.

Tomaska Irén, grafikus

A téta az állatkertben c. leporellót rajzolta.

– : Leporellók, mesekönyvek, ifjúsági regények 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 25.

Tomaska Irén

grafikus

M.D.K.

Doboztihettjei, lemnezborítói
eredetick.

Bauer Jenő: 5. Magyar Plakátkiállítás
Művészet, 1967. március - 38. lap.

Tomaska Irén

MDK

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

Tomasha Iréa
grafikus

H.D.K.

„Zizi" című műve.

Kiosztották az 1959 es év legjobb plakátja díjakat
Magyar Nemzet, 1959. Jinnus 6.

5

Tomaska Irén, grafikus MDk.

Az 1958-as évi legjobb kereskedelmi plakátért kapott díjat.

– Plakátművészeti díjak kiosztása

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 6. 8.l

MDL

Tomaska Iren

grafikus

nyerte Zi-Zi plakátjával az év legjobb kereskedelmi plakátja díját.

Ábra. 254/L-on.

* Az év legjobb plakátjai
Magyar Grafika 1959. 3 sz. 4 sz. 254 l.

Niccolo di Tommaso

Művének vallottát a hajdani nagyváradi szőlesegyház falképdíszének egyetlen megmaradt egyetlen megmaradt, püspökfejet ábrázoló kis töredékét. (Esztergom, Keresztény Múzeum), 17. lép.

Radocsay Dénes: Falképek a középkori Magyarországon Corvina Bp. 1977

15. old.

Nicolo di Tomasso

firenzei származású mester festette az esztergomi királyi palota freskóit.

CsekeLászló: Dunakanyar, Budapest,

1973 1391

71 l

Tomašovič, Klement

feslo 1843

l. Šourek

74. l.

1912 évi 3098 számv. sz.

VI. oszt.

Nagyméltóságu

MDK

Tomasovszky N. 26 é.munkás
Magar Fonó

Tájkép, vf.

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950.

m. 11 l.

Tomásy Károly

Lipót (Carl.

Leopold)

orás. 1753. emlétve

a sk. anyakönyvben.

Csatkkörl -

Tomasevič Aleksa

szül. Toča (Bosznia).
1876 jul. 28. gör. kel.
szerb anyanyelvű, 6 középisk.
és a pétervári képz. aka-
démia
1917/18. ugári tanf-
képz. főiskola.
Budapest.

Heves – nagykunsági ref. egyházmegye

VIII. 122.

Tomaska Irán 2.

Plakátja:

Parfix jégkrém rud kapható csemege boltokban.
Bp.1962. 24x17 cm.

Egy lavorban ülő fürdőruhás, nagy szalmakalapos kisgyermek boldogan fogyasztja a jégkrém rudat.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek / összeállitotta: Munkácsi Piroska / 175.1.
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

Tomaska Irán

Plakátjai:

Hópehely tejszin parfait kapható Csemege boltokban. Bp. 1962. 24x17 cm.

Ábrázolva: Szines kép egy kisfiuról, amint parfait tartalmazó pohárban állva nagy élvezettel kanalazza a tejszint.

Jégkrém torta kapható Csemege boltokban. Bp. 1962. 24x17 cm.

Ábrázolva: Egy pingvin apró pingvinekkel diszitett jégkrém tortát visz, mely fölé napernyőt tart.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek / összeállitotta: Munkácsi Piroska / 175.l. O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

Tomasha Irén
grafikus

M.D.K.

Kisgrafikáit mutatta be
a kiállitáson.

Szamosi Ferenc: IV. Magyar Plakátkiállítás a Műcsarnokban
Művészet, 1962 március – 46 l.

Tomaska Irén M.D.K.

Rajzok Barát Endre: Bihari Büne c. irásához

repr.

Magyar Nemzet 1964. november 15. 12.1.

Tomaska Irén M.D.K.

Végh György: A majomkirály c. könyvét illusztrálta.
/Móra könyvkiadó/

Uj Könyvek cé rovat
Film Szinház Muzsika Bp. 1963. május 10. VII.
évf. 19. sz. 23. lap.

M.D.K

Tomaska Irén
grafikus

Kartyatérve (repro)

O.k.: Plaráthról
Näk Lapja, 1967. jan 21-14 lap.

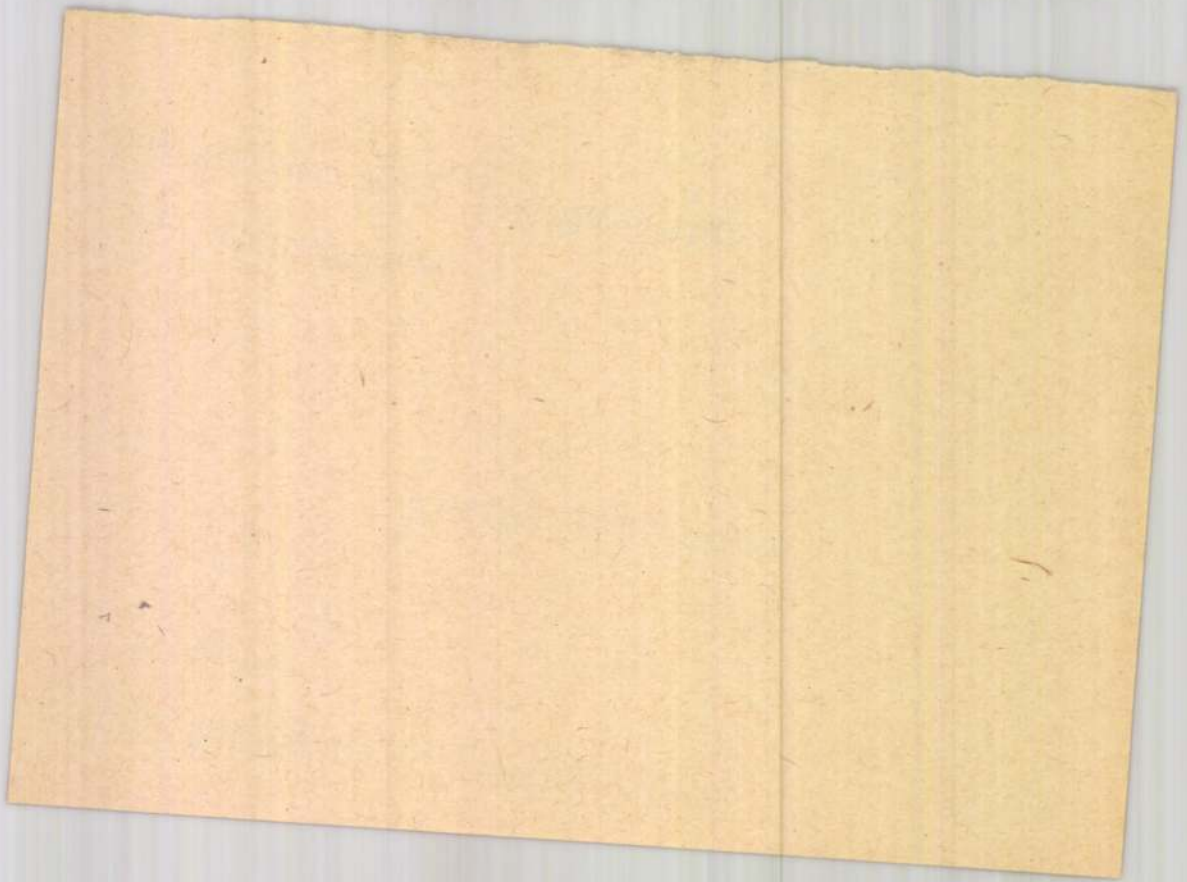

M.D.Y.

Tomaska Irén
grafikus

Kártyaterve (repro)

o.k.: Plakiatokról
Nők Lapja, 1967. jan. 21 - 14 lap.

Tomaska Irén MDK

Zizi, 1958

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Tomaska Irén, grafikus

fűszerpaprika dobozát tervezte.
(Reklámrajz-kiállítás a Műcsarnokban.)

Nóti Ilona: Camea, paprika, oklevél 2

ESTI HIRLAP, Bp.-1967. jan. 3.

Tomasha Sven
ipanmüvesi

M.D.Y

Mese illusztráció eredetiek.

Bauer Jenő: A Televízió díszlet, jelmez, grafika
Műviszet, 1968. cépszlis - 44 kep

MDK

Tomaska Irén

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 febr.1.

MD A.

Tomaska Irén

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.39.

TOMASKA Zrée grafikai

M.D.A.

Részvétel a kiállitáson

Dutka Mária- Flórián László: Párbeszéd a IV. Magyar Plakátkiállitáson

Magyar Nemzet 1962. január 14. 8.l.

Tàmaska Irény M.D.K.

Illusztráció Dylan Thomas: Történet c. tárcájá

Magyar Nemzet 1964. március 8. 12.1.

MDK

Tomaska Irén /1929-/

Zizi. 1958., 83.5x57 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat.40.1.

MDK

Tomaska Irén, 1929--

Zizi

1885-1960.M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

NDK

Tomaska Irén

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Kiscs. 1966. dec.

Tóth/ Tomaska Irén /1929- /

MDK

"Zizi" 1958.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

40.l.

Tomasics Mária

a nagykanizsai Rozgonyi-uti iskola tanulója

A Magyar Szovjet Társaság városi /Zalaegerszeg/ szervezete által az iskolák, üzemek és festőművészek bevonásával rendezett kiállításon szerepel.

"Ma mindenki művelődhet" c. rajzával.

Rajz és festménykiállitás az MSzT városi szervezete rendezésében.

ZALA, Zalaegerszeg, 1952. IV. 9.

Tomasek Emma

1884 tav. Erath-

94,

Gobelinekkel díszített szalonbecsendezés

VI. 213

Tomasek János

mjitraučpitést

1921-22-ben

restaurálta nagy-

mányai (Baromegye)

kastélyt.

Bécsben tanult

fia Budapesten

tanult a mucsoténés

Fenti Svajcba mene-

mult a haborn

kitoréskor

Fenti Schmidt Aukscaval

restaurálta az ele-

fánti kastélyt.

A felvidéken Há-

mos kastélyt res-

taurált

Földvány Géza Közlése

1946. jul. 3.

Tomaschek Emma

rajztanár

V. ker. polg. leányiskola

Bp.

1905.

ZSEF EDE
ÉSZVÉNYTÁRSASÁG

SÜRGÖNYCIM: „RIGLERJE"

FIÓKRAKTÁRAK:
IV., VÁCI UTCA 33. — TELEFONSZÁM: 88-4-27.
V., GR. TISZA ISTVÁN UTCA 14. – TELEFON: 80-6-17.

Postatakarékpénztári számlaszám 3509.

Giroszámla: Magyar Nemzeti Bank

Folyószámlák: Magyar Ált. Hitelbank, Pesti Magyar Keresk. Bank

Budapest, 193 4 okt. 20.

csatoltan átnyujtott szeptember
ukkal ellátva hozzánk mielöbb
k.
szolgálatukra, s vagyunk
teljes tisztelettel:-

Tomasek Emma

bpesti vajztanár

wód

Lykaközons

131. l.

Vászon, méretei 60·7 : 50·3 cm. — Mündler: III. 26. — Át. Képt. 349. — Új lelt. sz. a Nemz. Múz.-ban 221. — 1905. átv. jegyz. 460.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1865, 1866, 1867, 1869: III. 26. *Löffler Lipót:* Családi jelenet.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: III. 26. *Löffler Lipót:* Családi jelenet. — 1873: III. 20. *L. Löffler:* Familienscene.

c) A Nemz. Múzeumban. 1876: IV. 7. — 1878: V. 6. — 1880: V. 6. — 1881: V. 6. — 1883: V. 154. — 1884: V. 171. — 1885: V. 171. — 1886: V. 171. — 1887: V. 171. — 1888: V. 171. — 1889: V. 194. — 1890: V. 194. — 1891: VII. 322. — 1892: VII. 322. — 1893: VII. 394. — 1894: VII. 47. — 1895: VII. 47. — 1896: VII. 47. — 1897: VII. 47. — 1898: VII. 47. — 1900: VII. 47. — 1901: VII. 47. — 1903: VII. 47. — 1904: VII. 47. — 1905: VII. 47.

Veszprém Polgármesteri Hivatal
Elnöke Veszprém 1895. évi X. 24-én
nézve 1. sz. 59601/1895. ü.

u 1689-ben, ~~meghalt~~ Londonban 1740-ben.

iszű kuton túl, a csatornán átvezető kő-
egy munkás zsákkal a vállán megy föl-
közül hárman egy csoportban beszél-
ton lehajolva horgászik s az ötödik ~~vállra tett~~ bottal
lyek közül ~~egy~~ kerek torony válik ki. A ku-
en ülő koldusnak a kis gyermek alamizs
ő leány közelében, kit az arva menő fiúcs-
ló hátára akasztott hordókat töltögeti. Kissé
e kereten, ülve fehenő férfit látunk. A város
beli hegyek kötik le figyelmünket; a
kötött ki ~~...~~, férfiak és asszonyok képeznek
ben öt férfi játszik. Közülök a vesztes fél
heverő utas néz. A tengeren csolnakokat
árboczos hajót látunk. A égbolt felhős.

-, méretei 33 X 44
á. 150 ft.
1355.

216.

MDK

Tomasek Emma, 4-ed éves

A kiállitáson a figurális rajz és festés szakmájából munkáival részt vett.

"Egyház és Iskola". Az országos mintarajztanoda kiállitása. Vasárnapi Ujság. 33.sz. 1875.aug. 15. 524.l.

Tomasek Emma MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Tomasek Emma MDK

Gyermek arckép, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Tomasek Emma MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Tomasek Emma MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

Tomasek Emma

MDK

Tanulmányfej. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. bőrozat

Tomasek Emma MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Tomasek Emma

MDK

Gyermekarckép, olf.

Műcsarnok 1887. Őszi kiáll.
II. sorozat

Tomasek Emma MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat

MDK

Tomasek Emma

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

Tomacsek Emma MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. II.

Tomasek Emma MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. I.

Tomasek Emme MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Tomasek Emma MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Tomasek Emma

Férfi arckép, of.

Női arckép, of.

M. rajztanárok o. egyesületo kiáll. M.Szal.
1922. máj. 22 l.

TOMASEK, Félix

BAGIN, Anton — ŠÁŠKY, Ladislav:
Umelecký vývoj barokového
kostola vo Višňovom⊗
ARS I. 1967, 1. sv. 38-52

⊗(Felsővisnyó, v. Trencsén vm.)

zottságok /3-9 fő/

tben 1 fő számvizsgáló is vá-
bizottságot összevont taggyű-
testület alakuló ülésén kell

sítási tanács /3-7 fő/

tben, ahol társadalombiztosítási
tagság létszáma a 100 főt meg-
összevont taggyülésen, illetve
ssal.

t és réteg/ munkabizottságok:

ont. taggyülésen, bizalmi testületi

TOMASCHEK János épiten

1910-ben bővíti és atalakítja a taksonyi vk. templomot

HKz. 101. 9.

-

k e t t ő s d e s z k r i p -

ik deszkriptorlánc deduktiv mó-

bsabb f o g a l m a k -

lehető l e g s p e c i f i -

a k k a l jellemzi a cikk

kriptorláncokat csak olyan

het kialakitani, amelyben

ndó szerkezetet alkotnak,

képviselő kifejezéseket

ni, idővel beépitve a te-

e is.

TOMASCHEK János emlékére

1879-ben bővítik a nagymácsédi templomot

HK2. 31. 13.

talán meg lehetne valósita
egy részét.

Az INTERMIN és az I
készitése több éves munkát
az egyes részterületeken b
ményem szerint sor kerülhe
tett összekapcsolásra is.
sadalomtudományi informáci
pe miatt is nagy szükség v
böző tipusú szótárak /pl.
zaurusz, osztályozási rend

TOMASICH János mérnök

Zala m. több tétlapa 1799

FODOR Ferenc; A magyar térképirás.
1-3. Bp., 1952-1954

118.

Tomasi MDK

pécsi órásmester

Repr: gazdagon diszitett ébresztőórája. XVII.sz.

11. kép.

SOMOGYI ÁRPÁD: Régi órások művészete. Bp. 1961.

~~Tóm~~ Tomasi Károly

pécsi órásmester XVII. sz.

asztali órája.

puskaporos ébresztőszerkezettel.

SOMOGYI ÁRPÁD: Régi órások művessete. Bp. 1961

11.1.

Tomaschek Alfréd

építész

Szül. Nyitra 1898

oklevelet nyert 1924

Névjegye műegyetem 20 l.

10657.

ovon, vértben és jobbkezében kivont
et folyik, mig az előtérben a pa-
nulnak fel. Felirata:

CISCUS,
General Feld-Marschall.

.6 cm.

-902
7.

Tomaschek Wenzel

epitési

lásd

Az Építési Ipar

1881. 467 l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Tomassek Emma
Tiroli nő, olaj

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N. Szal.
192o. ápr. 1o 1.

Tomasek Józef

nyitrai születésű ötvös
1803-ben vétetett fel
az érsekujvári polgá-
rok köze.

Thain 21. l.

Tomassek Emma
Férfi arckép, olaj

Magy. képzőművészek egyesülete VIII. kiáll. N.Szal.
6916. márc. 23 l.

Tomajer Judit, építész-tervező

az észak-déli metróvonal északi állomásán, a Nagyvárad-téren vagyunk. Bpesten ez az egyetlen Metró-állomás, amely kétszintes. – Márüáss László és ~~Toj~~ Tomajer Judit építész-tervezők ügyesen sáfárkodtak az anyagokkal is. A modern építészetnek szinte valamennyi anyagát megtaláljuk itt: a rozsdamentes acélt, üveget, alumíniumot.

Művészeti Magazin.

1978. III. 28. TV 1. műsor, 21.45 (Ánél)

Tomasek Emma Pest

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő képeivel vett részt:

1883. őszi kiáll.: Női arcrész, olaj.

1884. tavaszi kiáll.: Női arcrész, olaj.

1885. nemzetk. kiáll.: Női arcrész, olaj.

1886. őszi kiáll. II. sor.: Tanulmányfej, olaj. — Gyermek-arcrész, olaj. — Női arcrész, olaj.

1887. őszi kiáll.: Női arcrész, olaj. — Gyermek-arcrész, olaj.

Tomasek Emma

festőnő

1890. Budapest.

(26) Fejti arckép. Olaft. Hazs-
linszky Gusztáv tulajdona.

Téli kiállítás 1890.

Tomasett Emma

1883. Budapest.

(176) Nöi arckép. Olaff.
Magaritulajd.

Özi Kiállítás 1883. I. cs. II/ sor

1884. u. ott.

(94) Nöi arckép. Olaff.
Magaritul.

Tavaszi Kiállítás 1884.

Tomaschek Emma

1872/73 - 1877/78

Ferképzőmfoiskévk

191.0.

T800.

egyen van a vár, a háttérben
k, az előtért átszelő , de át-
alra négy lovas élénkiti a vi-

loren Ao. 1594. Ao. 1597. erobert.

7.7 cm.

Tomaschek Emma

meghalt 1934. tavaszan
Középiskolai tanári oklevelet 1875-ben nyert
Különféle leányiskolák-
ban tanított.

Rajzoktatás
1934. 49. l.

Tomasek Emma

Bpest.

Münsarnok

1894. tavaszi Eiall.

1894/95. téli Eiall.

Tomassek Emma

1897. tav. Eiall.

1897/98. téli Eiall.

Aether X. 15, 31, 32.

Tomasek Emma

festőnő

1927-ben 83 éves.

Még él és fest.

Családtagjának

közlése

1927 X. 12.

1927
83

1844

27

Egyptomi néprajzi és régiséggyűjtemény
a Gömörmegyei Múzeumban

VI. 173.

Tomassek Emma

1914. MKE kiáll. Nemzeti Szalon
Gyermekarckép, olaj.
1916. MKE kiáll. n. o.
Férfi arckép, olaj.

Thökölyi Imre fejedelem arczk. III. 89

Tomasek Emma

1877/8. I. női osztály, vendéglátogató. Egyéb adat nincs.

1877/8. II. női osztály. Egyéb adat nincs.

Miskolczi múzeum és közművelődési

ház építk. ügye VI. 192, 193

Tomasek Emma

semmi adat -

1876/7. I. - vendéglátog ató

a bperti muntarajz tanodában -

1876/7. II. - dtto

Vittkai festő
19. sz.

II. 348.

Tomassek Emma

1920. ápr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Tirolinő, olajf. 2000.—

1922. máj. MROE

kiáll. Nemzeti Szalonban

2 arckép.

Zenei és drámai művészek állandó bíróság (olasz) V.50.

TOMASEK *(Tomaschek) Emma*, festő, * 1844, † 1934. Budapesten, a mintarajziskolában, Székely Bertalannál tanult. 1883 óta főleg női és gyermekarcképekkel vett részt a Műcsarnok s utóbb a Nemzeti Szalón tárlatain.

K

K. G. II 5421

Tomaschek Emma festő

Pesti Hirlap. 1883. okt. 10

Prém József: Az őszi mutatkiállítás

MDK

Tomasek /Tomaschek/ Emma

Székely Bertalan tanitványa volt

Tomasek /Tomaschek/ Emma, festő. E. G. II. 542.l.

Tomassek Emma

festő

l.

Bende 1916

161. l.

A társadalombiztositás

Központositott
melynek költségeit az ö
alapon.

A nyugdij rends
ménck figyelembevételév

A népbetegségek

Tomann Károly
építész
szül Ujvidék 1903
Befejező szigorlat ideje 1927

Névjegyz műegyetem 205 l.

Novigrád.

A középtérben emelkedő szi
várost látjuk. Az utat lovasol
tik. Az előtérben balra a lóh
veszik körül, mig egy kissé o
Felirata a lebegő mondatszala

NOVIGRAD.

Rm., mér. a rl. 11.7: 17.

Tomanek János Lajos

festő

hagyatéka

Tihanyi János Lajos

alatt.

EGYETEMI NYOMDA

30 nap **JÚNIUS** 27. hét

27 sárnap	László *László*
28 létfő	Iréneus *Arszlán*
29 Kedd	Péter és Pál *Péter és Pál*
30 zerda	Pál emlék. *Pál*
1 ütörtök	Jézus vére *Tibold*
JÚLIUS	
2 éntek	Sarlós B. A. *Ottokár*
3 ombat	R. Bernard *Kornél*

Tomanek János

Weiland Bürgerlicher
Tischlermeister zu Ofen
† 9 VIII. 1831.

637.

Jegyzék a vízivárosi
temető fennmaradt
javarolt sírjairól és
síremlékeiről
[Bp. 1931] 55. l.

Tomanová, Emília, grafikus

Kiállítási Kalendárium, vidéken:

Kátergomban rendezik meg a csehszlovák művész kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1979. ápr. 1

Tomas (Goldschmidt)

1554. ÖTVÖS

IROD. Te

Toman Kálmán dr

ügyvéd, műfed-
velő festő és
illusztrátor.
Fiatalon halt meg
Miskolcon,
uchány rajza
repr.
a Tőrtcuchni és Ré-
geszeti Közlemények
1927. II. évf. 1. szá-
mában

Budapest, 1947. okt. 25

Nagyságos apát ur!

A szóbanforgó kép rögzitésével elnök urunk jóváhagyásával Szentiványi Endre bizatott meg.

Tomanu János

Gelésszabás vasmunkás

líné metszete: „Kubikus"

a 11. oldalon

Népszava 1973 január 5

Toman József, [karikatúriska]

L: Bakó Károly

—: Karikatúra pályázat.

12

Esti Hírlap, Bp. 1977 nov. 29.

Tomań József, [karikaturista.]

L: Bakó Károly

-: Hír

8.

rinszabadság, Bp. 1977. dec. 1

Tomán Kálmán

Deszkatemplom 1937
akv. 24,5 x 35

Képek a Herman Otto Múzeum
gyűjteményéből Iskolai Képtár
1970

Tomán Kálmán

Alkotásával szerepel a miskolci Lévay József-Egyesület képkiállitásán.

P.H.930.XII.7.

Tomán Kálmán dr

festő
miskolci ugyvéd
autodidakta
Fiatalon halt meg-

1) A miskolci régi
deszkatemplom
vízf. a Borsod-
Miskolci Muzeumban
Láttam 1947 X. 29

2) Miskolci és borsod-
megyei műemlékei
jellegű épületeket ábrá-
zoló számos vízfest-
ménye a miskolci
muzeumban.

TomanyJános

Orosz Iván: Mükedvelő előadás vidéken. Szarvas, 1936. 8.r. 45 l. A borítólap. fenti rajza.

fiának művészi célokra való kivá
alkalmassá[illegible]A litográfia különl
ző eljárásait is ő ismertette Vo
ständiges Leurbuch der Steindruc
rey c.Münchenben,1818-ban megjel
könyvében.Az ő nevéhez füződik a
és kréta-,pontozó,hántoló,[illegible]
stb. modornak a feltalálása.A kő
széssel és magasedzéssel azonban
már korábban is kisérleteztek,ig
nála 10 évvel korábban Simon Sch
Miesbachban.De már a 16.századba
találkozunk [illegible] első nyomaival.
nürnbergi Germanisches Museum őr
egy ilyen követ,melynek dátuma 1
nek,illetve 1554-nek egyaránt ol
ható.Bizonyos azonban,hogy a kőm
tást már 1550 táján ismerték,ha
is talált gyakori alkalmazásra.

Tomán János

épitész

Szül. Arad 1900

Oklevelet nyert 1928

Névjegyz műegyetem 20 l.

Angyal Bandi.

Balra fordultan álló lovon, mögött pipával. Felirata:

HIRES NEVEZETES A

Szines rm., mér. 23.6: 1

Sz.n. 152-901
222-901-1.

Toman János

1944-ben a Gestapo által kivégzett szarvasi linómetsző. Linómetszeteiből rendeztek emlékkiállitást Szarvason a Vajda Péter Müvelődési Központban. Munkás és paraszt témáju linóival gyakran jelentkezett a Népszava és az akkori Békés megyei munkáslapokban. A kiállitáson 50 linóval szerepel.

Magyar Hirlap 1974/62 6.

M. D. K.

TOMALA Ferdinánd

Buda és Pest térképe. 1836. (Repr.)

Preisich Gábor: Bp. városépítésének
története .... Bp. 1960. 135. l.

Tomola Ferdinand M.D.K.

könyvmdász

rajzolni tanult, majd műkereskedést nyitott. Kiadott egy 8 lapból álló pest-budai látképeket ábrázoló sorozatot. 1835 ben kapott működési engedélyt.

Gerszi, A magy. könyvjz. 1960 14

Tomala Ferdinand
Tomala

rézmetszete

Repr.: A főváros térképe a XIX sz. elején.

174.o. 167. kép.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1950.

Tomala Sándor

Buda és Pest térké-
pe. Készítette fenti
1836. ban. Repr.

Táblák Budapest
műszaki útmuta-
tójához

Hatvan.

Az ostromló csapatoktól k
tett városba és várba Tieffenb
lől a győzelmes seregek vonuln
mögött Ihr Königlich Würden Le

CONTERFACTVR WIE [illegible] HATW
[illegible] VND EINGNEOMEN WOR

fölül jobbra, de oldalt: P. 19
magyarázó szövegének kezdete:
disem Prunen sindt vil Sold

Rm., mér. a rl. 16

46-92-110.

Toman Ágoston

Könyvkötő

Selmecbánya

XIX.

l.

Budkönyvkötők

7. l.

igyi m. kir. minisztertől.

úrnak,

SOPRON.

Toman Gyula, festő

A váci Híradástechnikai Anyagok Gyárának dolgozója, egyéni tárlata után most újra, tiszta hangvételű akvarellekkel szerepel, melyek a Dunakanyart és a Börzsönyt örökítik meg. (ezúlítve). Vácon látható a kiállítás.

Losonci Miklós: Munkás és diák alkotók művei.
Pest Megyei Hírlap, 1978. márc. 23.

Tomajan Sándor

l.

Bierbéptöl

247. l.

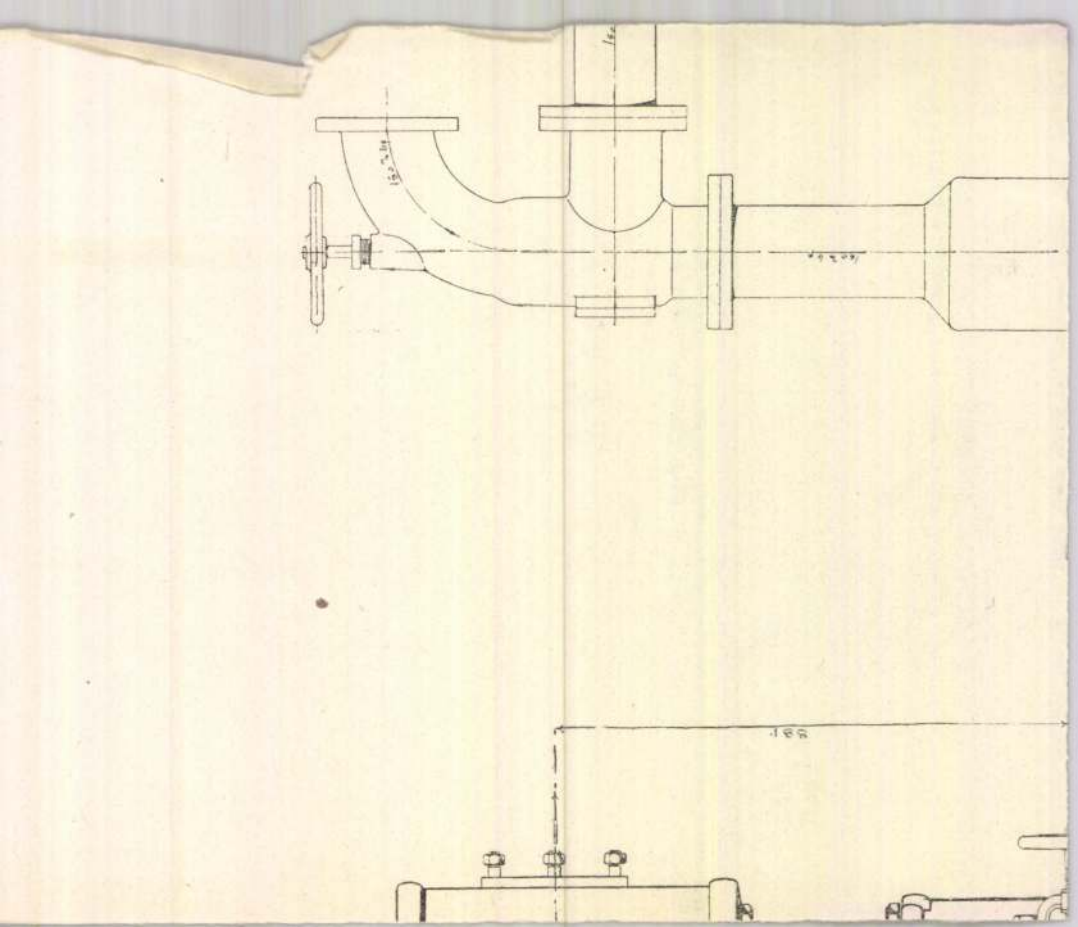

Tomala Ferdinand

Pesti litografus

l.

Rég. Társ. Évk

II. 310-l.

102 x 73 cm.
60 x 57 cm.

60 x 88 cm.

60 x 86 cm.

70 x 103 cm.

70 x 80 cm.

Tomacellus ezüstmüves,

akinek Beatrix királynné 1492 ben,
Scheider Péter körmöczi kamara
gróf útjáni 320 ducátot rendel kifi
zetteni.

Berzeviczy Albert. Aragoniai Beatrix
magyar királynné életére vonatkozó ok-
iratok 260 l.

Budapest 1914.

TOMA, M. R. litográfus

plakát az 1839-es bécsi Messerschmidt
Viallitáshoz

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.

83. lép

archaikus zöld-piros-bordó átváltozásokat képzett le faliképén. *Brinkus Katalin* „hosszú sálával", fehér-kéksárga tónusaival a meleg és hideg állapotok közeledéseire játszott rá. *Urbánfy Éva* fehér és szürke nemezposztó malomkőutánzataival az egyszerű formáknak adózott. *Mihályffy Andrea* vajszínű sodrottingszerű ruháival ígéretes stíluskezdemények jegyeit vonultatta föl.

Fábián Noémi nemezelt takarói, amelyek egyszerre adtak lehetőséget a funkcionális érvényesülésre és tisztán esztétikai minőség megmutatására, természetes egyszerűségük mellett a fa installációkkal egybekomponálva kiválóan mutatták a különböző anyagok egymás mellett élésének esélyeit.

Tóma Imre

1906. graf.

ki II. Nemzeti Szalonban

Kompozíció

Veszprém Petőfi - Kör. népkvt.

X. 173, 174

Tana Gyula

Grafikai

Alföld 1984/8

Toma

Jestöskös apoló.

a XIX szend

ebso felete

Jesten

Antonio de Toma

Márványtabernákulum a
nélesegyházban

Zádor Anna Az entergom [illegible]
Bp Corvina 1970 23. old

~~4/7/9/10~~ De Toma Antonio MDK

Bakócz kápolna szentséghá za
XIX századi hozzátétel.

20. és 71.o.
Balogh Jolán: Bakócz kápolna.

MDK

Torma Antal szobrász.

Szt. István és Szt. László szobrai. Esztergom.

AHA.1956. Tom.III. Fasc.1-4. 26.l.- Balogh: La capella Bakócz di Esztergom. 1-198. l.

TOLVALY ERNÖ

Új művészet

1997. dec.

53. o.

Leonhard Heckenauer Sculps. Augustæ

TOLVALY ERNŐ

ÚJ MŰVÉSZET
2000/okt.

P-9765

2.o.

MTAK Kézirattár Ms 4588/68.

Kézírás.

Zengővárkonyba írt levél.

1. Ld. 1115/1.

2. Ld. 982/6.

3. Kiss Géza Fényes Elek Magyarország
graphiai tekintetben, Pest, 1836.
Pest, 1851. c. műveit említi az Or

4. Erdélyi Lajos (1871-1932) nyelvész

5. Ld. 951/7.

6. Bartók Béla: A magyar népdal. Bp.

TOLVAY ERNŐ

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

TOLVAY ERNŐ: FESTMÉNYEK

című kiállítására.

Megnyitó: 1988. április 12-én 18 órakor

Megnyitja: BALASKÓ JENŐ költő

✻

A kiállítás helye:

BUDAPEST GALÉRIA JÓZSEFVÁROSI KIÁLLÍTÓTERME

(Bp. VIII., József krt. 70.)

DÍJELŐLEGES

Nyitvatartás:
1988. április 12 — május 1.
Hétfő kivételével 10 — 18 óráig.

F.k.: Zsigmond Attila főigazgató — TtM 88/36

HERCZEG
PATAKI
KÁROLYI
főiskolai tanítványai
SARKADI
LENGYEL
TOLVALY

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest, VII. ker. Kertész u. 36.
Postacím: Budapest, Pf. 8.
1400

Meghívjuk

Andy Warhol recycled II.

című kiállításunkra

Megnyitó: 2000. február 15-én,
kedden délután 18 órakor.

Megtekinthető: 2000. március 10-ig,
naponta 14-19 óráig,
szombat vasárnap kivételével.

A kiállítás támogatói:
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága

5 997699 115014

UJ MÜVÉSZET

Bp.

Nagymező utca 4

1065

TOLVALY ERNŐ

Munkácsy Mihály-díj 1995

t három napon belül/ előbb a Nemzeti
a Hazafi Díjban győzedelmeskedett.
k Derbyt Bécsben, ahol Baltazzi
lova, Tallós, is megjelent, abban
ncát a hosszabb /2400 m/ távon. A bí-
, tetszés szerint nyerő, Tallós máso-

ü képességére, hogy a Derby után
bécsi Trial Stakes-ben ismét győzött,
újabb három napra Bécsben az I. osz-
ren 10 hosszal nyert! Ilyen "harmoni-
nak oda-vissza-oda történő változta-
Ekkor kapta Kincsem azt a nevet,
en nyelven: a "Csodakanca, die Wunder-

Tolvaly Ernő

Meghívó: A gondolat formái I-II
Óbudai társaskör
Laisd: Beöthy Balázs

1993 maj 11- jún 13 - jul 18

I. rész II. rész

Tolnay Ernő 902

Tolvaly Ernő

Meghívó Tolvaly Ernő „Parapet" című kiállítására Óbudai Művelődési Központ Budapest III., Dugovics Titusz tér 2. Megnyitó 1990. május 2-án 18 órakor Megtekinthető 1990. május 27-ig hétköznap 14–18; szombat-vasárnap 10–18 óra között Hétfőn zárva

TOLVALY Ernő

SZEGŐ György: Paszpartu : Tolvaly Ernő kiállítása. = Magyar Nemzet, LIV. évf. 97. sz. 1991. április 26. 11.p.

Bp., Megyei Könyvtár Galériája, ClaudeMonet háza c. kiállítása

TOLVALY Ernő

kiáll. Budapest Galéria Kiállítóterme, 1992
ism. LŐSKA Lajos: Elefedések és áttünések. =
Kritika, 1993,2. 44-45.

FÉJA Endre: Móra Ferenc levelei Supka Gézához. = Tiszatáj, 38, 1984, 2. 59-63.

134. **Supka Magdolna**

BANGA Ferenc grafikusművész az ünnepeltről. = Magyar Képző és Iparművészek Szövetsége Tájékoztatója, 1984, 3/4. 19-20.

SUPKA Magdolnának, Manna néninek szeretettel : Grafikai kiállítás. Fészek Galéria, 1984. szeptember 11-28. A kiállítást rend. Dévényi István. Bev. Szabó Júlia. Bp. : MNG, 1984 [62] p.,ill. [benne Supka Magdolna írásainak bibliográfiája] **ism.** SOÓS Imre: Grafikai kiállítás Supka Magdolna tiszteletére. = Kisgrafika, 23, 1984, 3. 24.

135. **Szélpál Árpád**

SZÉLPÁL Árpád: Forró hamu. Utószó: Ferch Magda. Bp. : Magvető, 1984 653 p. **rec.** BENJÁMIN László = Új Tükör, 1984. szeptember 9. 2.; BERKES Erzsébet = Élet és Irodalom, 1984. augusztus 26.; BODRI Ferenc = Műhely, 7, 1984, 5. 73-75.; FENYŐ István = Népszabadság, 1984. szeptember 22. 15.; SERES József = Népszava, 1984. szeptember 22. 10.

136. **Szíj Rezső**

CSIZMADIA Károly: Irodalommal és művészettel : Beszélgetés Szíj Rezső művészettörténésszel. = Reformátusok Lapja, 1984. október 7. 4.

137. **Tolnay, Charles de**

CHARLES de Tolnay : Giornata commemorativa organizzata d'intesa con l'Accademia della Scienza d'Ungheria : Roma, 26 novembre 1982. Roma : Accademia Nazionale dei Lincei, 1984 30 p. (Accademia Nazionale de Lincei, Quaderno ; N. 258.)

Tímár Árpád: Chrles de Tolnay e la cultura ungherese. 3-9. Salvini, Roberto: Il metodo critico di Charles de Tolnay. 11-20. Vayer, Lajos: Aspetti del '400 nelle opere di de Tolnay. 21-24. Hubay, Miklós: de Tolnay e la letteratura ungherese. 25-30.

Tolvaly Ernő

SZEGŐ György: Hazai velencei biennálé. =
Magyar Nemzet, LIV. évf. 209.sz. 1991. szept. 6.
8.p.

Velence, Wenkheim kastély, Kőnig Frigyes, Gellér B. István, Gémes Péter, Károlyi Zsigmond, Lengyel András, Tolvaly Ernő által festett körkép kiállitása

Melonius (Melon) Krištof, r
vodom v Neuburgu (v Hornom Ra
raz roku 1630, keď sa stal v Levo
toph Melon ein Mahler von Neubu
Svoje rodisko osvetľuje bližšie v li
1643 z Košíc levočskej mestskej ra
písuje ako „Christoph Melonius d
natus Neuburgiensis ad Danubium,
schoviensis". Zdá sa, že trvalejšie
pretože odtiaľ pochádza aj jeho d
v ktorom tiež vystupuje ako „Ma
der Leutscha". O jeho maliarskej č
doch nemáme zatiaľ nijaké bližšie sp

Meltzer, Anton, sochár z Opavy (s
ex Troppau). Manželka Anna Mária
tislavy, svadba 27. 9. 1779, ženích
38-ročná, ako svedok 4. 8. 1794.

Meltzer Anton 1790/1—1795/6, 1797/

Meringer, Augustín, murár (Murarius), I
s murárom Andrejom Zdanským svedok p
Lukáša Rieda s pannou Annou Máriou I
sv. Martina). — 12. januára 1728 spolu
Stifflweiterom svedok pri sobáši murára Já
s pannou Annou Teréziou Grueberovou (

Merner — Mierner František 1846—1

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

TOLVALY ERNŐ

festőművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1991. április 18-án 15.00 órakor

Beck Zoltán

nyitja meg.

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 49.

TOLVALY Ernő

5. 68. p. - Kiáll.

Új Mír 1993

Köpp Kereszt[illegible]ly 973
Körber Ágnes 327
Körmendi Kinga 780
Körner Éva 75, 1111, 1248, 1
Környei Attila 307
Környei Elek 1327
Környei László 2074
Körösényi Tamás 1765, 1885
Körösfői-Kriesch Aladár 135[illegible]
Köröspataki Kiss Sándor 165[illegible]
Kőszegfalvi György 1586
Kövesdy Pál 2021
Krahberger, Franz 1448
Kracker, Johannes 1073, 108[illegible]
Kraft, Johann Peter 1356
Krahberger, Franz 1463
Kralovánszky Alán 291, (11.) 689
Kralovánszky Márta 232
Kránitz Margit 2075

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

TOLVALY ERNŐ

KIÁLLÍTÁS

c. tárlatának megnyitójára
1992. november 12-én 18 órára
a Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabadsajtó u. 5.).

Megtekinthető 1992. december 12-ig hétfő
kivételével naponta 10-18 óráig.

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

TOLVALY ERNŐ

TOLVALY Ernő

Forditott helyzet, olaj, vászon, szines fotó -100 x 220 cm
1990 l. 9.p.

Új Művészet

TOLUALY Ernő

1990 1. 8,33,51

91. 4 64

Új Művészet

Tolvaly Ernő Festőművész 1.) Folytatás.

Szegő György: Képrések. Tolvaly Ernő kiállítása, Tatabánya, Vasseth-Terem, 1987. jún. 6-30.

Tolvaly Ernő: „Fordított helyzet," vegyes technika, 180 x 236 cm, 1987. |repr.|

Művészet, 1988. jan., 50-old.

Tolvaly Ernő

említve + repr.

P.Szabó Ernő:Kinevetni a kisérteteket.Csoportkiállitás Szentendrén

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.38.sz.26.o.

Tolvaly Ferenc

Lóska Lajos: Tűzképfestmények

Kövesd, 1983. december

Tolvaly Ernő

Kiállítás Makón

Magyar Nemzet 1985. VIII. 2.

Tolvaj Ernő, festőművész

A fiatal művészekből alakult Rabtnec-Stúdió első nyilvános kiállítását rendezte Szentendrén, a Vajda-Stúdió termében. A kiállítás szept. 10-ig tart nyitva. A kiállító művészek között szerepel Tolvaj Ernő is.

Láttuk, hallottuk.

1983. IX. 1. Petőfi 10,45 /H. Zs./

TOLVALY Ernő (festő)

Érdemes szólni a zömében középnemzedékhez tartozó alkotók mellett a fiatalabbakról is. A koncept art eredményeit felhasználó Károlyi Zsigmondról vagy a lefotózott arc részleteit vizsgáló Tolvaly Ernőről. Míg Szirányi István munkái-például a feltekert filmet ábrázoló nyomata- jól dokumentálják a fényképhez mint médiumhoz, mint kompozicióhordozó eszközhöz való viszonyát.

LÓSKA Lajos: Tendenciák a 70-es évek magyar garfikájában. In. Uj Forrás, 1986/3. 63.p.

Tolvaly Ernő

Részt vett 1979 februárban a Fiatal Művészek Stúdiójában rendezett kiállításon a művész.

Beke László: Dátumok a magyar avantgarde...
Művészet, 1980. október – 24. lap.

Tolvaly Ernő
kiállítás szentendrén

Mgr Nemzet 1983. IX.30

Tolvaly Ernő

Az ujabb generáció első csoportos fellépésén a Rózsa espressóban szerepelt a művész.

Bereczky Lóránd: Évtizedes léptekkel...
Művészet, 1980. október- 2. lap.

TOLVALY Ernő festő

Szegő György: Magyar velencei biennálé. = Magyar Nemzet 1991. szept.6. 8.p.

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

TOLVAY ERNŐ: FESTMÉNYEK

című kiállítására.

Megnyitó: 1988. április 12-én 18 órakor

Megnyitja: BALASKÓ JENŐ költő

A kiállítás helye:

BUDAPEST GALÉRIA JÓZSEFVÁROSI KIÁLLÍTÓTERME

(Bp. VIII., József krt. 70.)

DÍJELŐLEGES

MTA MŰVTÖRT. KUTATÓCSOP.
KÖNYVTÁRA
BUDAPEST
ÚRI U. 49.
1014

Nyitvatartás:
1988. április 12 — május 1.
Hétfő kivételével 10 — 18 óráig.

F.k.: Zsigmond Attila főigazgató — TtM 88/36

TOLVALY Ernő

az egyik szervezője a Fészek Galériában a Viz
c. kiállitásnak,1985-ben.

"...a növekvő és sokféle indittatásu,kifejezetten
természeti érdeklődésre."

KESERÜ Katalin: A paradicsomleves szine vagy forradalmi
dekadencia? = Uj Müvészet, I.évf. 1.sz. 1990 33.p.

EGY

.. állás: .....
..... tel.: .....
.....
.....
.....
n .....
jteményében .....
gyüjteményében .....
elül kutatásokat végezhessen.
n kérésre fel kell mutatni.
agok publikálásához az intézmény
kell kérni.

TOLVALY Ernő

Budapesti mütermek-Die Ateliers in Budapest-Les ateliers de Budapest-The Studios of Budapest. Ed. István Hajdu. Paris : Editions Enrico Navarra, 1990 228-239.p. ill.
ISBN 9 782908 072006

Kvt. ltsz. 22.297

tott tárlatot (VI. 2—VII. 1.) méltatja, hiszen az évad egyik legjobb, legérdekesebb kiállítását kellene értékelnie. A Budapest Galéria Lajos utcai kiállítótermébe ugyanis revelatív hatású képeket és tárgyakat gyűjtött össze a rendező Keserű Katalin, az ELTE V. éves művészettörténet szakos hallgatóinak segítségével és közreműködésével. Kondor Béla *Késes embere*, Keserű Ilona *Közelítése*, Erdély Miklós *Metaforái* és *Szétmásolt rajza*, Maurer Dóra *Mennyiségtáblái*, Jovánovics György *Liza Wiathruck*-sorozata, El Kazovszkij installációi nem mindennapi élményt ígértek, s ezek a páratlan találkozások végül is létrejöttek a galéria boltozatos termeiben. A művek igazolták önmagukat, igazolásra csak a koncepció szorult. Bizonyos, hogy Keserű Kataliné az érdem, hogy felfigyelt a kortárs magyar művészet ama rétegére, illetve rétegeire, amelyek mágikus-mitologikus érvényességgel *is* rendelkezhetnek. Besorolható ebbe a csoportosításba az individuális mitológia (El Kazovszkij, Korzim Erika, Várnagy Ildikó, némi megszorítással Szirtes János, Méhes Lóránt—Vető János), a folklórt és a magas kultúrák művészeti örökségét szuverén módon transzponálni képes művészet (Bak Imre a hetvenes évek végén, Halmy Miklós, Samu Géza). Ezek a törekvések szintetab ovo a mágikus jelzővel illethetők, Keserű Katalin azonban jóval tágabb értelmű koncepcióval dolgozik. Francastel, főleg pedig Németh Lajos a mű történelmi modelljeit kidolgozó elméletéből kiindulva az avantgardon belül (vagy mellett?) egy — mutatis mutandis —

TOLVALY Ernő

Művészettörténeti Értesítő, 1988. 1/2. 92.

1

Tolvaly Ernő nyolc nagyméretű, absztrakt vásznának a tatabányai *Kernstok Terem* adott otthont (VI. 6—VI. 30.). Színes fotóval kombinált homok- és olajképei a korábbi konceptuális munkák, performance-ok izgalmas folytatásai.

A kecskeméti Katona József Múzeumban és a budapesti Fényes Adolf Teremben Kovács Ákos által rendezett „Magyarországi tetoválások" című kiállítás alkalmából jelent meg a *Forrás* 1987/3. tematikus száma. A gazdagon illusztrált speciális számban tanulmányok olvashatók e marginális területről — pszichológiai, szociológiai, néprajzi és képzőművészeti aspektusokból.

A Corvina Kiadó figyelemre méltó sorozatba kezdett *Irisz* címmel. Benne olyan — részben már megjelent, de nehezen hozzáférhető — művészettörténeti esszéket, kistanulmányokat kíván megjelentetni, amelyek reprezentálják a művészetről való korszerű hazai gondolkodást.

A gimnáziumokban a *Műalkotások elemzése* tárgy radikális reformjaként bevezették Beke László könyvét.

Az óbudai Zichy-kastély átalakított épületszárnyában tavasszal megnyílt a *Vasarely Múzeum*, a művész több száz művét bemutató állandó kiállítás.

Mai dolgok címmel a nyolcvanas évek brit festészete és szobrászata mutatkozott be a Műcsarnokban április 23 és május 31 között.

A brit képzőművészet sokáig — a francia, német, orosz, amerikai centrumokhoz képest — kissé másodlagosnak,

TOLVÁLY Ernő

HAJDU István: Szemérmetlen magyarázatpróba. =
Uj Müvészet, I. évf. 1.sz. 1990 8.p.

TOLVALY Ernő festő

kiállításon szereplet 1977. Ganz MÁVAG Müv.Központ

letévek. meghivó: Bogdány Dénes festő

Tolvaly Ernő

Részt vett a társaston
a művész.

Haydú István: Stúdió Nacional.
Művészet, 1979. április – 12. lap.

Topuszkói templomrom

Henszlmann Imre:

Die Kichenruine von Topuszkó. Kuy Ungarische Revue, 8-r, 9 kep, 18 l. Bp. 1882

Gent (949)

ó 1-én 766/1912.sz.a.volt kegyes tekin-
óban forgó épület csoport megtekintő-
ber László ur fog kiszállani. Azóta
ladt. Minthogy a téli rossz idő beáll-
gtekinteni és lehetne azon esetleg a
is még végrehajtani, hogy az épület
ék, azért kérném a kegyesen kilátásba
ó második felében megtartani.

ember hó 19-én.

Alispán szabadságon:

főjegyző.

pron. 3840 913.

Toray Olga, Ambrózy Lóránt

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója
1953–1963. Bev. Vajtai Dániel Bp. 1963.
37 o.

HELYSÉG

KASSA.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Szobrc

KOR

15

ŐRZÉSI HELYISÉG

Székesegyház.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Oltárszekrény.Mária látogatása

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

Fa.Uj átfestés és aranyozáss
köszöntve,szimetrikus elrendezé
A baldachinos fülke szép faragá

FÉNYKÉP, RAJZ

Toqué, L.

festő

Céd 2 Schmidt G. F.

rézm.

Esterházy Miklós gróf magyarországi arcképe.

A festmény 1758-ban, a metszet 1759-ben készült.

Repr.

Marczali Henrik

Mária Terézia

1717 - 1780.

Magy. Tört. Élet.

Bpp. 1891. 132. l.

Tolsztoj János festő

Szeged egy különös alakja, a művész, a szelíd forradalmár, aki elzárandokol Jászna-ja Poljanába is Tolsztojhoz. Nagybányán tanult de valamilyen módon elszakadt. Nyilasinak talán túlzottan nagybányai képeitől és valamilyen módon lágyságában mégis keményebb alkotásokat hozott.

Művészeti magazin

1977. máj. 26. 21.50 TV. VGné

Tomas

7.

MOK

Ötvösfivó műhelyére vonatkozó
1451. évi adatok.

Gerevics L.: Zamok Buda.
Acta historiae artium. I. 1953-54. 15-70. old.
(eml. l. 19. old.)

Tolsmidt Antal
pesti könyvkötő

lázd
Vollschmied Antal.

223. kép. *Ebedi bronzkori lelet.*

nösebb érdeklődésre egy pompás kék patinájú karvédő-pár, továbbá a vácvidéki lelethez teljesen hasonló egyszerű fibula tarthat számot.

A Hallstatti vaskorból való anyag a múzeum egyik büszkesége: méltán állítható a soproni múzeum gazdag hallstattkori gyüjteménye mellé, közelebbi rokonságot azonban nem vele mutat. A Süttőn (226. kép) és Lábatlanon lefolytatott ásatások, illetve e helyekről történt beszerzések főként a kerámiában adtak igen gazdag és változatos anyagot.

Az óriási, feketére festett urnák (227. kép) maguk is változatosak mind alakban, mind díszítésben, de a díszítések között akad szobrászati alkotás is: a szarvas kosfejhez hasonló idolum alakjával. Különösen díszesek a bemélyített kisebb-nagyobb körök változatos sorozatával ékesített edények, köztük egy kisebb, mely három kiöntővel van ellátva. A kisebb-nagyobb tálaknak se szeri, se száma, de külön is föl kell említenünk, hogy sok közöttük grafitos festékkel van díszítve. E díszítések egy része a napkorong sugarainak különféle ábrázolását adja, de van olyan nagyobb tál is, melynek belső felületén a horogkereszt motívuma látható négyszer is ábrázolva. Látható itt azonkívül a különböző főző és ivó edényeknek hosszú sorozata: ezeknek egy része érdekesen sárga vagy éppen rózsaszínre van festve, illetve égetve. Nem csekély érdekességre tarthat számot az a tál,

Folsmidt Antal

könyvkötő

l. Vollschmiedt.

Tolvaj Kristóf

ötvös

Kolozsvárt 1677 ben második ichmester.

Zakab Elek. Kolozsvár tör tenete

Apest 1888. II k. 779 l.

Tolvaj Pál

otov

Kolozsvárt 1680. első céh-
mester.

Zakab Elek. Kolozsvár története.
Bpest 1888. II K. 779-l.

Tolvaly Ernő

A Budaörsi Jókai Művelődési Házban Tolvaly Ernő festőművész január 22.-ig,

a kecskeméti Művelődési Központban: "Hétköznapok Bács-Kiskunban" címmel Kanyó Ferenc fotóművész január 23.-ig,

a Kassák Klubban Dombay Győző festőművész január 28.-ig,

a soproni Festőteremben Barabás László festőművész január 29.-ig,

a Ferencvárosi Pincetárlaton Szabó Tibor fotóművész február 19.-ig mutatja be műveit,-közli a kulturális eseményeket ismertető rovat. Élet és Irodalom, Bp. 1978.jan. 21.XXII. évf. 3. sz. 8. lap.

TOMAY Tamás építész

Terézvárosi Épülettervező Kft. = Magyar Építőművészet, LXXXII.évf. 5/6.sz. 1991 54 - 61.p. ill. E.

A Kft. tagja, munkáik ismertetése

OR ERZSI — SOMLAY ARTUR
AY IDA — PATAKY JENŐ
OGYI NUSI — BILICSI TIVADAR
Y KATÓ — PETHES SÁNDOR
BÓ KLÁRI — DÉNES GYÖRGY
EY SÁRI — KÖVÁRY GYULA

NSTRE Jazz-zenekar

a Morena ujabb filmszerepe

*ány évvel ezelőtt búcsút mondott a fil-
ek az egyik legnépszerűbb német szí-
Erna Morena, akinek a híres „Metro-
címü filmben volt átütő sikere. A ma-
be visszavonult filmsztár a mult esz-
zonban újra felvevőgép elé lépett és
otta Thea von Harbour, az ismert íra-
és rendező új filmjének női főszerepét.
eni-tó partján levő apácakolostorban és
étle fekvő kis falucskában lejátszódó
nálunk „A fehér nővér" címen kerül
átásra. Erna Morena mellett a címsze-
Hertha Thiel alakítja, a férfiszerepben
az egyik legkiválóbb német jellemszí-
udolf Rogge szerepel.*

Diákévek
riási sikerű film folytatja diadalútját!
BROADWAY
Károly-körút 3. Telefon: 422-722.

A Corvin
uliusi tárlatmegnyitója

denki ismeri a Corvin-áruház III.
ének elkülönített, csendes, előkelő
sát, ahol pergamentszínű, ékes
rajzú drapériák sáppadt boltívekről
ek alá. Ezeken a boltíveken át le-
jutni a Corvin-áruház művészeti

Tombácz János
népművész

Tombácz János 1901-ben született.
A szegedi-táj híres mesemondója,
a népművészet mestere. Tanyai
szegényparaszt csabádból származott.

B.S.: Tombácz János meseillusztrációi.
Művészet, 1973. augusztus - 41 oldal.

Tombácz János
népművész

Mintegy 1.000 gépelt oldalra terjedő kiadásra elfogadott mese anyaga van. És 70 éves kora óta (1971) maga illusztrálja mesét

B.S.: Tombácz János meseillusztrációi.
Művészet, 1973.augusztus - 41.oldal

Tombácz János
népműves

„Illusztrációk" (repro)

B.S.: Tombácz János meseillusztrációi.
Művészet, 1973.augusztus - 41.oldal

M.D.K.

Tombor Ilona: Römer Flóris útijegyzetei

Művészet, 1954. 2 sz. 276 l.

R. TOMBOR Hona

Gerőné Kraina Mária:
R. Tomba Hona Rózsontáré.
= Muszle 1995 365-366 ll

és barátságot kötött Hunfalvy
Késmárkon kötött házasságot Ru
helybeli lutheránus lelkész lá
földbirtokosként anyakönyvezté
született Bialán (hivatalos ne
Biala) 1846. október 14-én Sch

---

[1] Schickedanz Albert
leszármazottainak tu
írott Schickedanz él
építésztől kapott tá
említette a családi
Megjelent?*

[2] Johann Christian S
1748. VIII. 21.-uo.
Wilhelm Schickedanz
XI. 23.-Biala,1846.)
Erzsébet főorvos ass
unokája - állította
rendelkezésemre. Seg
köszönöm.

[3] Gaál Mózes. *

[4] Családfa.

[5] A születés időpont
adatok megegyeznek a
házasságlevélen szer
a leszármazottak tul
halotti anyakönyvi k

Tombor Ilona

rajztanár

1932/33. tanévben tanári

oklevelet nyert. Értekezése

Csontváry Tivadar

4° füzve –

Ferképzomfoiskevk 59.1.

vármegye.

m sanctuariuma.
lád kastélya (magtár).
várrom.
n.
n.

torony.

sek.
zok.
n.

m.
strum. (?)

Czikó). (?)
plom tornya.
)

rom.
lom. (?)
mplom-maradványok a vár-
arkjában és a plébánián.

Tombor J.

linoleum metszete a
kör. kiadványban:

Képzőművészeti Főiskola

graf. osztályának munkáiból.
1933-34. Bpest 1934

Tombor ~~Ivén~~ Ilone

Jestő

Műcs. kiáll, 1938 tól

Pipics - 121. l.

Foglár Istvánné

Tomber Ilona

Kalotaszegi templomok festett ántalosmunkái

[Bp. 1945]

Doktori értekezés

Kézirat a szerző rajzaival, aki a képzőművészeti főiskolán rajztanári képesítést is szerzett.

Kulcs-gyűjtemény az esztergomi mú-
zeumban VIII. 60

Tombor Ilona

1928/29 – 1932/33

Nyra férjhezment
már nem
Foglárné

Ferkepzomfoiskevk

141. l.

Építészeti Tanács
környvtárose
1950-es
években

Szent-Márton.

A középtérben emelkedő h
a bástyákkal megerősitett váro
tulsó partján házak képezn
dig jobbra hegyeken innen toro
zépütt:

S. MARTINSBE

a felső jobbsarkon: p. 370.

Rm., mér. a vk. 7.3: 8.5 c

131-9

Tombor Ilona

VI. é.

Ferkèpzomfoisk vk

1933-34. 48. l.

Nyu

2000 P azaz Ke

önzeget dr. Lux

elszámolásra áti

Budapest

Tombor Ilona

A soproni nyári művésztelepen / 1927 - 33 % részt vett.

Csatkai Endre : A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 29.1.

Tombor Ilona

rajztanár

1937-ben belépek a Rajztanárok Egyesületébe.

Rajzoktatás

1937. 21. l.

ám.

A m.kir. vallás és közokt.miniszter
vevőség IV. és a csekkosztályhoz in

Utasitom, hogy
/ Budapest, II.Zárda-utca 57. s
fejében Harminckettő / 32/ per
számla terhére utaljon ki.

Budapest, 192

letéből: dr.Tihamér Lajos s.k.

A hiva

Tombor Ilona

Szabad Művészet

1957.477.l.

II. osztály

25

gos Bizottsága.

ny { száma: — 192
kelte: apr. 3. 192 5~
beérkezése: apr. 6. 192 5~

k száma:

intézett szám:

ma: 61/925~

ma:

IV/8 IV/8.

Tombor Irén

MDK

Virágcsendélet

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

Tombor Irén

Virágcsendélet

KmTárs. 1938. őszi tárlat, 3o l.

Budapest, 196 5. október 14.

Tárgy: A Néprejzi Muzeum
Gazdasági Hivatalának
létszámszükséglete.

Mell.: 2 db. jegyzék

gi Hivatala a muzeum gazdasági ügyei-
n és megfelelően látja el, mégis
- egyes feladatokat már nem képes

MDK

Tombor Irén festő

KMTárs őszi kiáll. 1936. nov.Mücs. 39 l.

Tombor Tibor

Tombor Tibor: A nemzeti könyvtár új otthonának tervezési és építési munkái. - Könyvtáros. 1966. 16. évf. 2. sz. 74-77. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 25o. l.

dr. Tombor Tibor, épitész

L:

Hanassy Pál

— Országos könyvtár építési ... — 716-720.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. dec. XXII/12

Tombor Tibor, építén

Megemlíthe –

Gerő Gyula: Könyvtáramtás Nyíregyházán
661–663.

XXII
11.

KÖNYVTÁROS, Br. 1972. nov.

Tomcka, Mathias, pozsonyi ötvös-
inas V. 123.

MDK

Tomcka Mathias ötvös

Mihalik, Háromszáz év M.Kvt.Ért. 1911. 123-124 l.

M.D.K.

Tomcsa Sándor

Rövid közlemény számol be arról, hogy a művész pompás karikaturista és rajzoló, emellett "jeles iró és ujságiró."Mütét" c. szindarabjával az Erdélyi Helikon irodalmi társaság legutolsó nagydiját nyerte el."-irja a lap és megjegyzi, hogy művész szükebb pátriája Székelyudvarhely. Rajzsorozatát, illetve karikaturáit "Erdélyi Kis Szinpad" cimmel bemutatja a lap. Tizenegy rajz.

Szinházi Magazin, Bp. 1940. okt. 27. III.évf. 44. sz. 16-17. lap.

. . .

TOMCSÁNYI ANDRÁS, ötvös

5.sz. PAJZS.- Josephus Zorkovszky puskamüves pajzsa. A díszes kivitelü és kifogástalan mesterségbeli tudásról valló ezüstmunka A T ötvösjegye az övé. 6761-től bérlő a palánki Kiss Tamás házában. 1762. jan. 4-én lett szegedi polgár. S-bár nevével 1777-ben találkozunk utóljára, feltételezhetjük, hogy a pajzs készültekor /1782/ még itt dolgozott. Jelen müvén kivül müködéséről adatunk nincs..
22.old. 5.sz.kép. 23.old. Fekete repr,

T. KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX. századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

Tomcsa Sándor
rajzolo
a Szinházi Magazin
c. hetilap karikatúristája. 1970-ből

ACSA

Csővár, vár

2

MDK

Tomcsányi

Kompozició, paszt.
Táj, paszt.

Városházi Képzőművészek Köre. I. kiáll.
1949. ápr.

TOMCSÁNYI ANDRÁS, ötvös

5.sz.PAJZS.-Josephus Zorkovszky puskamüves pajzsa.A di
szes,kivitelü,és kifogástalan mesterségbeli tudásról va
valló ezüstmunka A T ötvösjegye mögött Tomcsányi rejtő
-ik.-1761-től bérlő a palánki Kiss Tamás házában.1762.ja
jan.4-én lett szegedi polgár.S bár nevével 1777-ben ta-
lálkozunk utóljára,feltételezhetjük,hogy a pajzs készül
tekor/1783/még itt dolgozott.Jelen müvén kivül müködésé
ről adatunk nincs. 22.old. 5.sz.kép . 23.old

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I. Szeged, 1974

ANDREAS TOMCSÁNYI, ötvös

A Táblázatban szerepel:

Andreas Tomcsányi, ötvösmester, St. Máriai származá
sú, Palánkban lakott, háza nem volt. 1761-től ismer
jük. 1762-ben polgár 1777-ig tudunk r9la, bár a 8.s
sz. pajzsot 1785-ben késztette, tehát még Szegeden
lehetet . 36.old.után.

T. KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX. századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

Tomcsányi Béla tervező mérnök

Tomcsányi István főmérnök és Tomcsányi Béla mérnök tervezték és épitették a Rádió-studió erősitő berendezését.
A két művész arcképét bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1929 szept. 28. III. évf. 69-7o. lap.

MDK

dr. Tomcsányi Géza, festö

Kenesei kikötö. Olf.
Faluszéle. Olf.

Epesti Föv. Képtár. -Képzömüv. Ip.müv. és Foto kiáll.
1948.jan.3.-22. Kat.

Tomcsányi István

Tomcsányi István főmérnök és Tomcsányi Béla mérnök tervezték és épitették a Rádió-studió erősitő berendezését.
A két müvész arcképét bemutatja a lap. Repr.
Schwing Károly a Telefon Hirmondó és a Rádió Rt. mérnöke, Tomcsányi István főmérnökkel együtt Németországban a berlini rádiókiállitáson a távolbalátás és a távmozi kisérleteit tanulmányozza. Schwing Károly arcképét is hozza a lap. Repr.

Délibáb, Bp. 1929 szept. 28. III. évf. 69-7o. lap.

Tomcsányi János
nobrán
1914.
Éimisk 1930
89. l.

/:688:/ pengő 20 fillért a l

I

A Kir. Magyar Egyetemi
Nyomda t. Igazgatóságának,
tudomás végett, másolatban meg-
küldöm. Budapest, 1930. szeptember h
Dr. Tihamér Lajos s.k. miniszteri t
A hivatalos

mi

Tomesányi Károly
Autortervező
1916-17

Éimisk 1930
89. l.

Flamand, XVII. század.

E K

I SZŐNYEG

ében alul és felül mecsetlámpa (vázás
amint elszórtan virágos palmetták és
Kék boltmezejében négy nagy piros
g. Piros keretét kampós arabeszkes
ok töltik ki.
70×125 cm.
(Usak), XVII. század közepe.

NYEG (214. kép)

ú. Lépcsős ívű imafülkével. Piros bolt-
nagy szegfűvirágok. Indás, virágos
lmás — ú. n. heráti — kerettel.
50×118 cm.
(Jordesz), XVII. század közepe.

Tomsanyi Lehel

1917

Eimisk 1936

89.l-

naire), XVII. század vége.
ben rendezett Rákóczi kiállítás
szerint (24. l. 82. sz.) magyar
Gerevich PA, 258. l. — Lepold—

négy darab, mértani mustrás,
szövött karámár függönyszárny
.. század második fele) mely jelen-

polyi, 1—23. l. — Radisics Jenő:
gyüjtemény falkárpítjai és keleti
Művészi Ipar, II., 1887., 171—
bek V. és VI. lap.) — Szendrei
ai Ipolyi Arnold gyüjteménye.
1887., 345—346. l. — Czobor:
ld emlékezete. Bp. 1889., 14. l.
1 PA, 258. l. (A többihez is.)
IPGY, 99. l. — Őszi kiállítás,
, 111—119., 121—122., 124. sz.

I A

25. l. (Képe kettőnek 224. és
erevich PA, 258. l.

LY SZÖVETCÍMERE

segyházi kincstárban.
Simor-Múzeum. Művészi Ipar,
. l. — Gerevich PA, 258. l. —
ógus, 217. sz.

TOMENA GYÖRGY

„Gyakorlat II."

Karikatúra, repr.

MAGYAR IFJÚSÁG, 1971. szept. 24.

MOK

Tomencsek János
nyomdája

a pesti Landerer nyomda művezetője volt
bérbe a kalocsai nyomdát 1803 ban 10 évre
évi 200 forintért.

Firbiger Károly: Hazánk könyvnyomdái.
Grafikai Szemle 1893 évf 2 f. 22 l.

M.D.K.

TOMESCU Amalia

1926-ban Nagybanyán a Szepmüvöszeti

Iskola tagja

...ti: "agybanya.... Bp. 1954. 339.1.

TOMICH JÁNOS

budai ötvös mester /1696-ban szerezte céhi szabadalmát/

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 221 l

Tomích János

ötvös

1696. Buda. Szerb származás.

Romer Flóris I. A hazai ötvös céhek szabályai. Századok. 1877 évf 809.1

ST

ÚT 7.

:50

Tomics Ljubomirné, építész

az építési termekről adott tájékoztatót

8.

E. G.: Épül a margitszigeti Thermal.

Népszabadság, Bp. 1977. okt. 7.

Tomics Ljubomirné

H.Z.K.: Önkiszolgáló étterem, Eger. Építész: Horváth Z.Kálmán, munkatársak: Csernoch Miklós, Demeter András, M.Hajhál Éva, Mészáros József, Tomics Ljubomirné, belsőépítész: Verpeléti István. - Ismertetés, képekkel.

Magyar Építőművészet t. 1969.3.sz. 14-15. l.

Tomicsné Mihályka Margit, épílén.

Munkájáról, terveiről beszél a riporternek. 6" tervezte a nemrégiben megnyílt fokiói étermet, idehaza is egy sor étermet, büffét, cukrászdát, csárdát, presszót. (Arckép.-foto:)

György István: „Nincs kis és nagy feladat"

6.

Népszabadság, Bp 1973. okt. 26.

TOMISA Ilona: A zászlóhasználat főbb alkalmai a katolikus népi vallásosságban. In: Vallási néprajz 5.köt. Szerk. Dankó Imre et al. Debrecen: Református Teologiai Doktorok Kollégiuma Egyházi Néprajzi Szekció,1991 273 - 289.

műv.hat. ált.

tyantja magát odahaza, akár szándéktalanul is, hogy ők nemcsak táncolni érkeztek Magyarországra, de gondosan becserkesztek Budát jártak a koronázó templomban, sőt még egy kiadós történelemórát is végighallgattak a falak között: ez neki épp elegendő lenne ahhoz, hogy egy életre eltemesse magát a gimnázium szlovák igazgatója és tanárai előtt. Ha falfehéren is, de gyorsan dönt, hogy nemennek be. Nem és nem, ha villámok kergetnék is befelé őket. A világ minden turistája bemehet. Bemehetnek a csehek, a szlovákok, a franciák, a románok, a németek, az etiópok, a kubaiak, csak a kisebbségben élő magyar diák ne menjen be.

Ez a történet ugyan nem Duray könyvéből való, de odaillik bármelyik horpadásos, csonka részletéhez.

XX

Aki el akarja fojtani az emberben az egészséges fogékonyságot, a lázadás, vagy a kiteljesedés örömét, mindenekelőtt a szenvedést kell kiölni belőle.

A szenvedést? Hogyan?

Ugy, hogy módszeresen épp a szenvedéshez szoktatja hozzá. Én azt hiszem, nincs olyan megszégyenités, társadalmi és lélektani abszurditás, amit egy határokon túli magyar 1982 nyarán ne tudna elképzelni. Régi ismerőseim mesélik, hogy egy kalotaszegi fiú csupa regáti román katonával tölti szolgálati idejét, bent a Regátban. Román-magyar labdarúgó mérkőzést néznek együtt a tévé előtt. A hangulat robbanékony, feszült, a fiatal idegek nem ismerik az önfegyelmet. Góóól! - ugrik föl helyéről, magasba lendi-

Tomka Erzsébet
grafikus
1916.
Éimisk 1930
89. l.

A miniszter rendeletéből:

xxxxxxxtanácsos.

A hivata

m

Letűnt idők hangulatát is idézik *Tomka Erzsébet* szentendrei textiltervező iparművész babaviseletei, melyek egy tegnap, az egerszegi Városi Művelődési Központban nyílt kiállításon láthatók az alkotó grafikáival, faliképeivel egyetemben. Tomka Erzsébet munkái november 23-ig várják az érdeklődőket.

(Pezzetta Umberto felvétele)

Tomka Ilona

szül. Budapesten 1900 jan. 21. Rk 4 polg.

1917/18 I. elsőéves művész nőv. Deák Ebner L. Pilch D.

1917/18. I. elsőéves n. o.

1918/19 I. másodéves n. o.

1918/19 II. " "

1919/20 I. harmadéves n. o.

1920/21 I. negyedéves

Horváth Béla, főispán VIII. 59

Tomka Erzsébet

Zalai Hírlap 1996. október 31., CSÜTÖRTÖK

Tomka Ilona

1917/18 – 1919/20 I.,
1920/21. I.

Ferképzőmfőiskevk
141.1.

Szent-Márton.

A középtérbeli hegy tetej
községbeli házak képeznek külö
pedig a hegyek közt jobbra erő

S. MARTINS-BER
in Nider Ungar

legalól jobbra: Zufinden bey J
magyarázó szövegének kezdete: 1
4. Schiltberge.

Rm., mér. a rl. 19.7: 31.

Tomeján Sándor
épitést (?)

laid

Dor Fellner

20 l.
23. l. 24. l.
25. l.

↓ itt
életrajza
a jegyzetben

Petőfi u. 64.

Tomejan Sándor

rajzstanító szegeden
a XVIII század vége
fele. Rómában
végeste az architektu-
rai tanulmokat más-
fél évig, Piarista
pap volt.

Irod

Rajzoktatás 1907.
176 l.

Lásd még
Csaplár B. Révai M.
élete.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Torneján Sándor

rajztanár

XVIII. sz.

l.

Zelovich Józsefunnegy

34. l.

Viselet.

Női ruha.

Az első alak öltözete ka
és bő szoknya zsinórkivarráshoz
diké pedig kalap darutollal, ot
méből. A háttérben park terül e

A CSALÁDI K
1864diki Má

alól jobbra: L.E.
legalol balra: Nyomt Deutsch te
jobbra: ALTER és KISS n

Kny., mér. 22.2 :

TOMEJÁN *Sándor*, építész. Másfél évig Rómában tanulta az építészetet s a XVIII. sz. végén piarista rajztanító volt Szegeden.

K. G. II. 542 l

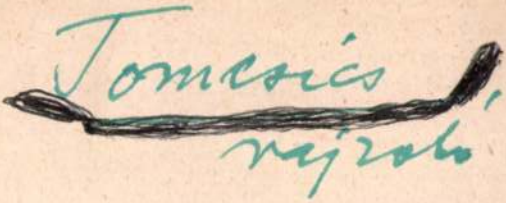

Tomesics
rajzoló

l.

Rausnéprirod

27. l.

MDK

Tomcsik János cizellőr

Az Állami Pénzverő dolgozója; háromszoros sztahanovista. (Képfelirat; fénykép repr.)

(Jávor Viola: Ékszerkészítők)

Nők Lapja, Bp. 1955. november 10. [20. l.]

Tomcsik Károlyné, iparművész ÍDK

A VI. Iparművészeti kiállításra
özikefigurát fest.

–: Konszerűsítik a termelést a Kőbányai Porcelán=
gyárban

Népszabadság Bp. 1960. márc. 13. 6. l

TOMEDI trieszti festő és rajzoló, akinek ~~+
Pellegrinivel együtt készitett 8 db oltárterve
az egri érseki levéltárban fennmaradt /Tervj.
155./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Tomedi trieszti festő és rajzoló

Pellegrinivel egyik készítek 8 db. oltártervét az egri érseki levéltár őrzi.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 412. old.

Tonka Pál

festő

1908

Eimisk 1930

89. l.

osztálytanácsos.

A hivata

m

Tommaso da Modena

munkásságát érintő kérdésekről tartotta kongresszusi előadását Cesare Gnudi.

Prokopp Mária: A XXII. Nemzetközi művészettörténeti kongresszus /Bp.1969.IX.15-20./ - Művtört.Írt. 1971.1.sz.38-46. l.

42-43. l.

Tomkó Géza

festő

1906-7.

Címtár 1930

89. l.

es megjelenését, vagy képviselőjének

álkozás az I.,Döbrentey téri park

2. junius 14.-én.

dr. N é m e t h y s.k.

tanácsnok

Tommaseo Niccolò

mobait.

Laid

Wurzbach

46 K. 107. l

Tomka Judit

60 évvel ezelőtt kezdte meg a falfestést a tótkomlósi, népművész, pingálóasszony.

Magyar Nemzet, 1967 V. 10.

TOMKA-SZÁSZKY János ev. lelkész

1750-51 Hungaria seu Turcia in..

FODOR Ferenc; A magyar térképirás. 1-3. Bp., 1952-1954 100.

Tomka Ísóka
divattervező

A Kézműipari Vállalat modell-
jeit Tomka Ísóka tervezte.

– Egyszerű ruhalak, játékos ötletek
Nők Lapja, 1978. augusztus 5 – 18. lap.

Tomkay Kálmán épitész NDK

terve repr.

Hidasi Lajos:XIII.kerületi rendelőintézet tervpályázata Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.11-12.sz.363.1
370.1.

Tomkay Kálmán épitész M.D.K.

Bp. Orsz. Vértranszfuziós Szolg. Közp. Kutató Int. repr.

Magyar Épitőmüvészet 1968/3 55.l.

Tomka Mária

textil

1916.

Éimisk 1930

89. l.

ege, 1697.

Tommaso da Modena

XIV. század.

Magyarországon nem maradt emléke a IV. Károly császár prágai udvara körül csoportosult, kifinomult művészetnek, bár egy falképtöredék kapcsán feltehető, hogy fenti, aki Prágában tanítványokra talált, Magyarországon is dolgozott.

Gerevich. A régi magyar művészet európai helyzete. Pest, 1923. 14. l.

Genthon István: A régi magyar festőművészet. Vác, 1932. 19. l. 26. l.

Pór Antal: A karlsteini vár magyar érdekű emlékei. Arch. Ért. 1896. 316. l.

Übersicht

über die lieferbaren Sorten und Packungen

Pelikan TUSCHEN				Pelikan Graphos	
	Perl-tusche	Aus-zieh-tusche	Beschreibung		Beschreibung
	Bestell-Nr.	Bestell-Nr.			
	P	A	Tuschepatrone		Graphos-Halter mit Zuführer
			Runde Gläser mit Federpose:		Graphos-Federn: O-Plattenfedern für Schnurzüge N-rechtsschräge Federn für Bandzüge Z-linksschräge Federn für Bandzüge T-breite Linierfedern (0.8–10 mm) A-Ziehfedern f. Linien von 0.2–0.6 mm A-Ziehfedern f. Linien von 0.1–0.16 mm
	300	—	Großes Glas		
			Viereckige Gläser mit Federpose:		
	301	519	Großes Glas		

Tommaso da Modena

Laid

Barberini

II. 107. f.

Tommaso da
Modena
festo
l.
Gereuropaihelyz
14. l.

Kecskemét – helvéczia telepi népkert.

III. 240

Tomaso da Modena
festő

IV. Károly prágai udvarában működött.
Gerevich azt a freskótöredéket, amelyet a nagyváradi székesegyház romjai közt találtak s amely egy szent püspökfejét ábrázolja, neki tulajdonítja.

Ger Ung Kunst
155. l.

Esztergomra vonatkozólag lásd a többi cédulát.

~~DKE 4.315.~~

Tommaso da Modena

irod

Gerevich L'arte

G. P.

→1025

1024. Ismeretlen festő. A XIX. szá

1024. Felekyné, Munkácsy Fló

Mellig [illegible], kissé
haja] őszbe vegyült; szemöldö
vágott, vállaira vetett és k

Vászon, mér. 68.0:[illegible].0
Feleky Pál és Feleky A.
(1[illegible]-1906)

és
tojásdad medaillonban van

], melynek egyi

Tomaso da Modena

festő

~~[illegible]~~ esztergomi
érseki palota fal-
képei

Repr.
Bal XV–XVI. mint
II. 580, 581. l.

Balog J. a
művészt nem
emliti, a repro-
dukciókat azon-
ban közli s a
kövegben is ír pó-
luk. Ugylátszik Gere-
vich névmeghatározá-
sát nem teszi magáéva-

Tommaso da Modena

l.

Epitéset

1942. 120 l.

~~[illegible]~~

Fegyp

Nér lej okt. 1

6 % d 1 1 m

~~à 27.82~~ £

1 ‰ 0.278

1/10 ‰ ilb 0.027

3.05 £ 2

à 27.82

Tommaso da Modena

pittore emiliano

1325 - 1379 -

Laid oko. 25 - 26. l.

Prutinio 1ki. l.

XXVI

Tommaso di
Modena

Esztergomban dolgozott.

Tommaso alatt
veendő-be.

irod
Dercsényi Old Hung
439. l.

A FŐVÁROSI KÖZMUNKÁK TANÁCSÁTÓL

I., DÖBRENTEI-TÉR 4.

1661. szám

A Műemlékek Országos Bizottsága

tele. Elnökségének

Budapest

IX. Ráday-utca

10.

Hivatalból.

Veškeré dl. Rochitolé 18
(23 fl 25 kr.). — Elsaimolva
— A elsaimolásra nézve l. a
1894: I. 20. sz. Szalay D.
Zala Gy. a veszteher Lovajon

zárnyán: az alól ábrázolt négy szent fölött,
nál czimer van, mely felhőkből kinyu-
ét kezet ábrázol, (a Kálváriát látjuk).
sebeiből a vér patakzik és közelé-
ik lajtorját hoz. Oldalt a latrok egyikénél
osz szellem köti le figyelmünket.
római lovas és gyalog katonák távoznak
n: a pásztorok imádását szemlélhetjük.
ökör és szamár áll a jászolnál,
i fekszik a kezeit anyja felé nyujtó gyer-
hnetett kézzel imádkozik, fejénel szt. Jó-
érdre ezeszkedett pásztorok egyike dudál, másika pe-
rzas kutya van. A hátter hegyes vi-

kerettel 18.8:13 i 9m.
Ára 231 frt 25 kr.
8 8.

Tommaso da Modena

1325 - 1379.

e miliai festi

Pare lavorasse in Boemia per l'imperatore Carlo IV. Gli attribuisce un frammento di affresco rappresentante un Santo Vescovo, conservato nel Museo Cristiano di Strigonia e proveniente dalla distrutta cattedrale di Granvaradino.

Budinis

161.

laid meg

az Esztergomi

topografiát

s a m. kir. IX. ker. állan
solata.

Utasitom a kir.
kath. templom tornyának h
müködéseért Schulek Frigy
utolsó részlete fejében h
lért nevezettnek bélyegel
másodelnöke által láttamo
vall. és közokt. miniszte
el.-

A hivatalos má

Gy.

igazg

Tommaso da
Modena
Budinis
25–26, 1619.

A vall. és közokt. m. kir. min
a m. kir. Miniszterelnök Urhoz

A Műemlékek Országos
templom új orgonájának utófelü
alatt hozzám intézett fölterje
együtt, idemellékelten azzal a
rencsém Nagyméltóságodhoz, - a
M. E. I. szám alatt kelt ottan
átküldeni, hogy a vállalkozó i

T

Niccolo di Tommaso

festő XIV. sz.

MDK

~~Nix~~/

Gerevich Tibor szerint ő vagy egyik tanitványa készitette az esztergomi palota házikapolnájának freskóit.

27.o.

ZOLNAY LÁSZLO: Az esztergomi vár. Bp. 1960.

Niccolo di Tommaso, festő

Forum, 1935. 29o.

Hajós: Ausgrabungen in Esztergom.

M.D.K.

Niccoló di Tommaso ?,festő

Próféták,Esztergom,Várkápolna.Fekete repr.418.o.

Kampis Antal:A képzőművészetek

A Kultúra világa,III.köt.A Képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Bpest,Minerva.1960

Tommaso, Nicolo di
Tóm/

MDK

festő

Az esztergomi várkápolnát festette

41.o.

Entz Géza: A középkori Magyarország művészete.
Bp. 1959.

Niccolò di Tommaso

készítette feltehetőleg a 14. sz-ban, a Telegdi Csanád-féle építkezések idején az esztergomi vár kápolnájának freskóit. Az ajtó bejárat mellett a az ülő fülkében még látható a szibillaábrázolások, amelynek nyomán a kápolnát ma is a szibillák kápolnájának nevezték.

Zolnay László - Lettrich Edit: Esztergom. s.n., é.n. - 295 l., 162 t. (Panoráma.) 144. l.

Niccolò di Tommaso

A kápolnát a XIV. sz. folyamán újra kifestették.

A freskók és a töredékek olasz trecento mester kezére vallanak. Az írott adatokból csak feltételezzük, hogy Telegdi Csanád volt a festmények megrendelője... Ez legkésőbb a XIV. sz. negyvenes éveire utalna. Gerevich Tibor pedig Niccolò di Tommaso firenzei festőben véli felismerni a falképek mesterét, aki a nápolyi Anjouknak is dolgozott. Bár működésének idejét pontosan nem ismerjük, ha ő dolgozott Esztergomban, valószínűbb, hogy a század második felében festi ki a kápolnát.

Dercsényi Dezső, Az Esztergomi vár kápolna
Múzeumi füzetek Esztergom 1963.

~~Niccolò di Tommaso~~

Niccolo di Tommaso, festő

Firenzében működött az 1360-70-es években. Gerevich Tibor indokolatlanul neki tulajdonította az esztergomi várkápolna freskóit. 4. ábra. Az északi és északnyugati fal a mellképekkel. Fekete repr. 276. old

Prokopp Mária: Az esztergomi várkápolna XIV. századi falképeinek ikonográfiai vizsgálata 221. old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. 1. füz. 1968.

Niccolo di Tommaso, festő

Firenzében működött az 1360-70-es években. Hiteles műve a nápolyi Museo di S. Martinoban. Az eltér az esztergomi várkápolna XIV. sz.-i falképeitől, Bár Gerevich Tibor neki tulajdonitja azokat, bővebb indokolás nélkül.
222.old. 2.jegyz

Prokopp Mária: Az esztergomi várkápolna XIV. századi falképeinek ikonográfiai vizsgálata 221.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei.1. Tata.1968.

Niccolo di Tommaso, festő

Firenzében működött az 1360-70-es években. Gerevich Tibor indokolatlanul neki tulajdonítja az esztergomi várkápolna freskóit. 5. ábra. Apostol az esztergomi várkápolnában./8. sorszám/. Fekete repr. 236. old

Prokopp Mária: Az esztergomi várkápolna XIV. századi falképeinek ikonográfiai vizsgálata 221. old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. 1. Tata. 1968.

Niccolo di Tommaso, festő

Firenzében működött az 1360-70-es években. Gerevich Tibor indokolatlanul neki tulajdonítja az esztergomi várkápolna freskóit. -3. ábra. - délnyugati és déli fal a mellképekkel. Fekete repr. 276. old

Prokopp Mária: Az esztergomi várkápolna XIV. századi falképeinek ikonográfiai vizsgálata 221. old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. 1. füz. 1968.

Niccolo di Tommaso, festő

Firenzében működött az 1360-70-es években. Gerevich Tibor neki tulajdonitja az esztergomi várkápolna freskóit, minden indoklolás nélkül. Nem valószinü. l. ábra. Az esztergomi várkápolna szentélye. Fekete repr. 235, old

Prokopp Mária: Az esztergomi várkápolna XIV. századi falképeinek ikonográfiai vizsgálata 221. old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. 1. Tata. 1968

Niccolo di Tommaso 1.

firenzei mester kérvitette az esztergomi
várkastély házi-kápolnájának freskóit a
14. n.-első felében

Zolnay László – Lettrich Edit: Esztergom.
h.n., é.n. – 295 l., 162 t. (Panoráma.)
113–114. l.

Nicolo de Tommaso

14. századi entergomi szibillái és prófétái jelentős emlékek

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a magyar művészetről. Magyar Művészet, 1949. 16. évf. 2. sz. 66. l.

M.D.K.

Niccolo di Tommaso, festő

Az esztergomi királyi várkápolna Próféta és Szibilla sorozatának valószinüleg ő a festője. AIV.sz. 418.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

Niccolo da Tommaso

olasz mester, aki valószínűleg az esztergomi királyi kápolna sibilla képeit festette.

Művészettörténet az általános gimnáziumok számára tankönyvének 4. osztálya részére Bp. 1957. 108.o.

Niccolo da Tommaso festő M.D.U.

freskói 1350 körül az esztergomi kir. kápolnában.

Genth. Müeml. 1959 I 89

Nicolo di Tommaso MDK

A magyar kutatók szerint ő festette az esztergomi királyi kápolna két oldalfalán húzódó és négy karélyos tüskés keretbe foglalt próféta és szibilla mellképsorozatot. Az attribuciót valószinüsiti, hogy a müvészt az Anjou család már Nápolyban foglalkoztatta s igy kapcsolatai a magyar uralkodóházzal már hazájában kialakultak.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.4o-41.l.

Nicolo di Tommaso NDK

Az attribucióra vonatkozóan v.ö. Gerevich T. összefoglaló jellemzését. L'arte ungherese nell'epoca di Luigi il Grande. Corvina 1942. N.S.V.619. /Idézet 72. jegyzetben/.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp. 1954. 41.l.

Nicolo di Tommaso MDK

~~Tommaso~~

Az esztergomi próféta és szibilla sorozat reprodukciói a könyvben:

Szibilla	LIII. tábla
Próféta	LIV. "
Szibilla	LV. "
Próféta	LVI. "
Szibilla	LVII. "

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország ~~xxxxxx~~ falképei. Bp. 1954.

Nicolo di Tommaso MDK

~~xxTxkx~~

A Telegdi Csanád nevéhez füződő épitéstörténetből következtetve az esztergomi királyi kápolna festményei valószinüleg az 134o-es évek végén keletkeztek.

Festmények jellemzése. Hatása a magyar művészetre.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.41.l.

Nicolo di Tommaso MDK

Dercsényi a mesternek tulajdonította a nagyváradi töredéket is, mig más vélemény szerint ez Tommaso da Modena müve. Az utóbbi attribuciót valószinüsiti Tommaso da Modenának feltételezett csehországi vendégszereplése s a IV. Károly korabeli cseh és magyar humanista áramlatok kölcsönhatása./Tommaso da Modenara vonatkozóan lásd irodalmat 73. jegyzetben./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1954.41.l.

Nicolo di Tommaso MDK

Adatok a Katalógusban az esztergomi szibilla és próféta sorozatra vonatkozóan. Próféták: Izaiás, Jeremiás, Ezechiel, Dániel. Szibillák: Erythrea, Tibortina, Cumana, Delphica.

A festmények szinmegoldásának leirása.

A sorozatot előbb Pellicioli és Kákay Szabó György, majd 1952-ben Bartha László restaurálta.

Irodalom. Fényképek MOB gyűjteményében

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.134-135.1.

Nicolo da Tommaso MDK

A nagyváradi székesegyház faldíszéből fennmaradt, Szt.Ágostonnak attribuált töredékre vonatkozó adatok a Katalógusban. A töredékkel kapcsolatba hozott művésznevek. Irodalom./Lásd Tommaso da Modenát/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.188.l.

Nicolo di Tommaso MDK

A budapesti belvárosi és a rimai ambrézói templom képeivel kapcsolatban a kutatók az olasz festő közvetlen hatására mutatták rá, de Radocsay szerint megfontolandó, kizárólagos stiluskritikai alapon, a kevéssé ismert mester egyetlen hiteles müve alapján ily messzemenő következtetéseket levonnni.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.42.l.

Nicolo di Tommaso MDK

Gerevich Tibor a belvárosi plébánia templom szentélyének olaszos felképdiszét a szádi képekkel és a nagyváradi töredékkel egy körbe sorolja és Nicolo di Tommaso egyik tanitványa művének tartja.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.44.1.

Nicoló di Tommaso tanitványa MDK

Gerevich Tibor a belvárosi plébánia templom szentélyének olaszos falképdiszét a százdi képekkel és a nagyváradi töredékkel egy körbe sorolja és Nicolo di Tommaso egyik tanitványa művének tartja.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.44.l.

Nicolo di Tommaso tanitványa.

A belvárosi plébániatemplom falképeinek jellemzése. Radocsay szerint 142o körüli

Reprodukciók a könyvben:

Kálvária /vármuzeum/	CX.tábla
Kálvária részlete	CXI-CXII."
Veronika kendője/belvár.templ/	CXIII. "
Angyal " "	CXIV. "

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp.1954.65.l.

Nicolo di Tommaso MDK

A pesti plébániatemplom falképeiben Horváth Henrik toszkán rokonságot fedezett fel, később Nicolo di Tommaso és Tommaso da Modena nevéhez kapcsolták a képet, a végső eredmény szerint olasz ösztönzés mellett e müvek hazai mester munkái. /Lásd Nicolo di Tommaso tanitványát/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.65.l.

2.

Nicolo di Tommaso tanitványa MDK

A belvárosi templom falképei leirásának folytatása: A déli falon a harmadik fülke orommezőjében női szent feje, az ötödik fülkében szinfoltok, a hatodik fülkében ülő szent töredéke /karddal és könyvvel/, a hetedik fülke orommezőjében angyal mellképe.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.122.l.

Nicolo di Tommaso tanitványa MDK

A belvárosi plébánia templom szentélyének falképdiszére vonatkozó adatok és irodalom a Katalógusban.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.122.l.

Nicolo di Tommaso tanitványa MDK

A belvárosi plébánia templom falképeinek leírása: A szentély északi falán az első ülőfülke orommezejében angyal töredéke, a nagyedik fülke falán felismerhetetlen jelenet töredékei. ~~xxxxxxxxxxxxx~~ A keleti zárófal bal-fülke orommezőjében Veronika kendője, alatta két lombos fa töredéke és fülke orommezőjében angyal mellképe, sérült.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.122.l.

MDK

Nicolo di Tommaso

festő XIV.sz.

Az esztergomi várkápolna freskóit a szakirodalom neki tulajdonitja.

Magy.Müv.Tört.I./szerk. Dercsényi/ 156.o.

Repr.: Próféta 1340 k. Esztergom. vVárkápolna.

U.o. 157.o. 111.kép.

Nicolo di Tommaso

lásd

Tommaso, di Nicolo

Tomolák Henrik

Ganz vagongyár szabadiskola

Szabad Művészet
1957. 220. l.

gától nyert
int, hogy
Tárcaközi
nak és in-
kolákat és
apott a Nép-
sztérium 25
ület birto-
kra.
a négy kas-
tell első
avaslatot

redetü, a
épitették.
ikeink egyi-
isztériumnak

lbb okleveles
ri, felépit-

Tomory Géza, építész

L: Ungár Péter

– Szovetségi kirch

Magyar

Borító 3.

Építőművészet, 8 p. 1983

83/1

R. Tormayné Gitta

Csoportos kiállításon szerepelt új alkotásaival a fővárosi pedagógusnőben, a Fáklya klubjában.

—i—s: Kiállítások Salgótarjánban és Budapesten. Pedagógusok Lapja, Budapest, 1943. máj. 25,

R. Tomonyák Gitta

rajz

Látóhatár 1970/7-8 ~~xxxx~~ 676,758.old.

R. Tamonyak Gitta
linometszetei nemcsak technikai-
lag bonyolultabb, hanem gondolati
tartalmukban is összetettebb művek.
Részt vett a fővárosi pedagógus kép-
zőművészek tárlatán.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Ifirlap 1972/303 6old.

R. Tomonyák Gitta

1

Művei szerepelnek a
Fáklya Lipzőművészcsoport kiállításán

Magyar Nemzet 1973 június 1
4. old.

R. Tasnády Gitta 2

Két grafikai lapja
emlékére

Magyar Nemzet 1973 június 1
4. old.

R. Tomonyák Gitta, [ ]

Kiállít a fáklya klubban.

-: Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1973. máj. 12.

R. Tomonyál Gitta

Műve szerepel a Fővárosi pedagógusok Fáklya Klubjában rendezett kiállításon

Magyar Nemzet 1973 május 6
11. old.

R. Tamonyák Gitta

rajza

Látóhatár 1970/3-4 284 old.

R.Tomonyák Gitta

rajz

Látóhatár 1971/9-lo 826,889.old.

R. Tamonyák Gitta

képei is szerepelnek a Fáklya Klubban csütörtök este megnyitó kiállitásan.

Magyar Ifirlap 1973/126 8 old.

Tomory Aladár

1930/31 - 1932/33

Ferképzomfoiskévk
141.l.

Szent-Márton.

A középtérben emelkedő h
jobbra erkélyes torony látszi
hidalt Rába innensö partján b
déket. Felirata fölül:

S. MARTINSBERG. ver

Rm., mér. a vk. 10: 1

MDK

Tomory Aladár, Kaposvár

Rákóczi induló, akv.

Vidéken élő képzőműv.kiáll. Ernst Múz. 1954. nov.

16. 1.

MDK

Tomory Aladár

Kiállitási hir

Somogymegyei Néplap 1967 okt.26.

Tornai Oladár.

festőművész,

„Kút előtt" c. képe a Kaposvári múzeumból a pécsi városi múzeumba kiállításra került. (emlitve.)

Somogyi Néplap, 1957, ápr. 14.

Tomori Aladár

festő

l.

Szabad Művészet

1957. 33. l

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA

Szelvény.

A feladó neve és

14,

Be

400 kor

Hermes

utján

Pozsony 1912

MDK

Tomory Aladár

rajztanár és rendkívüli tag a Rajztenárok Egyesületében.

Rajzoktatás. 1937. 6 l.

Tomori Aladár

IV. é.

tanári szak

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 46 d.

A m.kir. vall.és közokt. min
a keb. számv. VII.és a Csekk
solata.

Költségvetési év: 1929/30.
támogatása. Müemlékek Orsz
ám 2. és 7 rovat. Bélyegil

Utasitom, h
Egyesület Fiókjának /:Buda
lékek Országos Bizottsága
fejében a következő összeg

A 127688 sz

Tomori Demeter

faragómolnár

1577. Kolozsvár

l.

Baloghfatornyok

56. l.

Tomori Demeter
molnárnemzetség
1577. Kolozsvár

Balkel 122. l.
56. l.

nidk.

Tomori Ede

felvételei a kiállításon
„hivatott művész élméényét tolmácsolják"

K. Z. A Madome orsz. fényképkiállításáról.

Népművelés, 1958, 4. sz. (Hátsóborítólap)

MDK

Tomori Endre

Foto kiáll. Bp.-München

TOMORI Ede (fotó)

Pécsi József dij 1984-ben

Emlékeztető naptár. = Fotóművészet, 1985.1.sz.
55.p.

Tomory Erzsébet

1889/90 Deák Elmerik

Ferképzomfoiskévk
141. (

Szent-Márton.

A középtérbeli hegyen va
tett város, a háttérben jobb
előtérben pedig a Rába tulsó
innenső partján egy lo
lebegő mondatszalagon, mely

fölül jobbra: 42.

Rm., mér. a rl. 17.2: 1

92-9

Tomori E.

festő

1.

Törös Nagykörös

Képrom. Eiall. Ent.

~~Pusztaszeri leletek~~ VII. 244

Tomori László

épitész

a forgalmi kiadó-
összeg-csoportban
díjat nyert

Kósa

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

TOMORY László építész

tanszékvezet.

91 éves korában 2006. június 24. †

MN 2006. július 1. 18.

Tomory László

okl. ~~[illegible]~~ építészmérnök

kül. Miskolc 1915

Végrek 1915.

József Nádor 1938/39

208. l.

Tomory László

az OTI Hajdúszoboszlón
építendő 100 ágyas
Vízgyógyintézet terve
díjat nyert

MIMÉE Közl
1943. 38. L

Tomory László

az újpesti levente-
otthon és nézház
terjp.
megvétel

MMEL Közlé

1942
88. l.

MDK

Tomory László

Szt.László kórház pályaterve megvételra javasolva

Sághy Gyula: A Szt. László kórház tervpályázata.
Uj Épitészet, 1948, 257 l.

zintes, 2+ kosáríves kapu+ 2 tengely-

lapvrám, b l)

Tompa Béláné, szövőnő

– a kéveri háziipari szöv. elnöke, felkutatta a már rég elfeledett motívumokat, s nemcsak a mintákat gazdagította, hanem a szőttesek alkalmazásának lehetőségei is bővültek.

24. l.

Percsel Erzsébet: Szőttes. Bp. 1962.

M.D.K.

Tomory László, építész

a három egenként 1700 p-ös díj egizét nyerte el az OTI hajduszoboszlói gyógházának terv-pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

febr. 27. sz. 4. old.

M.D.K.

Tomori László, építész

tervei megvételével
készült az újpesti le-
vente-otthon pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.
máj. 13. sz. 5. old.

Tomori László

építész

MÁV megállóhely terve

díjnyertes

Benkhárd MÁV

Tomory László

Tv. c. ép. hallg 1937/38

Kohsis-tanár

l.

Technika

1939. 354,

355. l.

4. Redigirt von Dr. Hubert Janitschek. I.–V. + 1.–
474. + I. – LXII. M., 5 képes tábla ——— u.o., 1881.

5. I.–VI. + 1. – 466. + I – LXXI. M. ——— u.o., 1882.

6. I.–VI. + 1. — 426. + I – LXXII. M., 1 képes tábla — u.o., 1883.

7. I. – VI. + 1. — 498. + I – LXXVI. M. ——— u.o., 1884.

8. I.–VI. + 1. — 510. + I. – LII + I.– XXIX. M.,
4 képes tábla ——— u.o., 1885

9. I–VI. + 1. – 506. + I – LXVIII. képes tábla ——— u.o., 1886.

MDK

Tomory Lánló, építészmérnök

szül. 1915, Miskolc.

okl. nyert 1939-ben.

József nádor 1938/39 208.l.

Hermann Oberndörfer

geb. 1912, Mainz

Abitur 1939 - Ostern

Theologie Mainz 1938/39 SoSe 1

Tomory László
épitész

l.

Szabad Művészet

1951. 385. l.

Tárgy

Kelet

hó nap

Folyó szám

	Bevétel		Kiadás		
	korona	fill.	korona	fill.	
·minister urnak fejő					
6 szám alatt kiutalt					
lszámolása:					
...tt	1000	–			
...tikoltogen			16.	76.	
...nának			24.	22	
...óidij fejen			250	—	
...ának					
			200	—	
...ossai,					

Rigler J. E r.-t. 1904. VII m. sz. 02793.

Tompa Béláné

Heves megyei Tervező és Kovács Andrásné, Kállai Jánosné szőrők kapták a második díjat a Sárközi napok alkalmából, a szekszárdi múzeumban megrendezett szőtteskiállításon.

A nap kérei
szőtteskiállítás

Magyar Hírlap, 1968 június 16. 8. l.

Tompa Béláné

Szörő (Heves) a Népművészet mestere kitüntetést kapta az Alkotmány-ünnep alkalmából.

Kiváló népművelők és a népművészet mesterei (Harai Körkép).

Magyar Hírlap, 1968 augustus 19. 6. l.

Tampa Béláné

szövő (Heves) a népművészet
Mestere kitüntetést kapta

Népművelés 1968/9 36 old.

MDK

Tompa Ferenc, régész

tanulmánya az Értesitöben a pár év elött nagy feltünést keltett "angyalföldi arany-leletröl szól.

[redacted] Az archeologiai Értesitö XXII.kötete. Magyar Müvészet.1930 658- l. Bp. 1928.

Tompa József

nobrász, a marová-
sárhelyi Székelyföldi
Iparmúzeum jelenlegi
vezetője.

KiP 194. l.

T

Niccolo di Tommaso festő M.D.U.

Az esztergomi kápolna freskóit festette a 14-n. ban. Firenzei művén, Nápolyban az Anjouk számára dolgozott a Castel Nuovo S. Antonio Abbate kápolnájában. Kanizsay János érsek hozza magával Nápolyból.

Ácsevich T.: Magyar műem lízek (egy. jegyzet). Bp. 1947. 15-16.

Tomola Frigyes

ujpesti éjutén

terverte és kivitelerte
az ujpesti hősök
szobrának talapzatát
teljesen ingyen

Ugro 386-l

a müemlékek orsz.bizottsága elő-
sági tag részére kiállitott 175-176
ut kivételével az összes önállóan
ben érvényes bérletjegyeket, sza-
:/: alatt mellékelve megküldöm.
január hó 24.
megbagyásából:

tanácsos,
titkár.

Tomola Ferdinand M.D.K.

könyvnadán

könyv s zenemükereskedő Pesten

1 litográfiája ismeretes

Gerni, A magy. tőrajz. 1960 210

R. Tomonyák Gitta

Rajza Repd.

Látóhatár, Bp. 1969. I. 78, 178.

R. TOMONYÁK Gitta

Szig 90. 87.

Pestszentlőrinci rajztanár

an (XIX. század- 1917)", Irkutszk, 1982. Eszerint
üzött került Szibériába. Ez azonban csupán azt
üzöttek, köztük politikaiak is, ez pedig közismert

lm altábornagynak, az orosz hadsereg 2.
müveleti naplója, 1 lap. Ebben sincs szó magyar
ásrészt Bem katonái nem Grotenhjelm, hanem
lltak szemben.

lata, amelyek szerzöi a DNS-print eljárás részleteit
gy ez a módszer (amint azt ismertetõi jelzik is),
ató személyazonosítási eljárásra nem használható",
kalmazható, valamint nem tartozik az ügyhöz.

ger 1991 május 2-án kelt, Morvai Ferenchez irott
n a szerzök módszerüknek a Petöfi-hozzátartozók
ságáról nyilatkoznak, de semmiféle vizsgálati
m nem tartozik az ügyhöz.

k egyetlen dokumentumot sem felmutatni arra nézve,
julius 31-i, segesvári ütközetet, s elhurcolták volna öt

a a továbbiakban nem tartja indokoltnak a barguzini

Tompa Berta

1896/97 – 1899/900

Ferkèpzomfoiskèvk

141.0.

T. 2399.

a vár és a bástyákkal megerősí-
a erkélyes torony látszik, az elő-
tján házak képeznek csoportot,
halad jobbfelé. Felirata a lebegő
értani feladvány van:

SBERG.

gab olvasható.

1.2 cm.

73.

Tompa Berta

Hut. Marsowiczówka
1877 aug. 3
1897/98 II. vendégl.
1898/99 II. vendéglat
1899/900 T. " "

Tribunus V. 250.

Tompa Béla

szül. Marosvásárhelyt
1877 Rk. aug. 5.
1896/97 I. é. rajztől
1897/98 I. II. é. "

Érkezett 1904. július 19.

551/1904. Ż. (Nagyvárad, 1904. július 18-án 526. Ż. a.)

A nagyváradi kir. jogakadémia igazgatósága jelenti, hogy a könyvtárban kettő példányok nincsenek (Tudomásul Szolgál, 1904. IX. 27.)

Tomori ref. templom

(Abauj Torna vm)

l.

Korompay

25. l.-

képpel

140.

Gyarapodás.

ul[illegible] áll. Balkezét csipőjére támasztotta. Közé-
szeme, szemöldöke és bajusza barna; sza-
dolmánya ezüst-el zsinorzás, kékes-fe-

.
97: VI.. 21-én (230/97).

763

TOMPA Christel

P.SZABÓ ERnő: Éles és még élesebb képek. =
Uj Magyarország, II.évf. 19.sz. 1992. január 23. 13.p.

Kővágóörs, Művelődési Ház, kiáll. 1991. 10 festő
és szobrász

Confundetur

Tompa János

Kolozsvár. T. 5760.

E térképen Kolozsvár városát térrajzban és környékét szemlélhetjük. Felirata alól a jobb sarokban:

KOLOZSVÁR
és
környékének
TÉRKÉPE
felmérte és rajzolta
Tompa János
városi rendes mérnök

alól balra: Nyomatott és kőbe vésetetett a m. k. államnyomdában Budán 1870
fölül középütt: I tábla.

Kny., mér. 47.8 :65.8 cm.
Jakab Elek: Kolozsvár története világositó rajzai, Buda 1870.
Szn. 227-99
647-99-6

Kolozsvár. T. 5761.

E lap Kolozsvár térrajza főbb utczáinak megnevezésével. Felirata fölül a bal sarokban:

KOLOZSVÁR
SZAB. KIR. VÁROS
TÉRKÉPE
fel-mérte és rajzolta
TOMPA JÁNOS
városi rendes mérnök

alól jobbra: a m. k. államnyomda Budán
fölül jobbra: IIik Tábla.

Szines kny., mér. a vk. 35.6 : 55.5 cm.
Jakab E: Kolozsvár története világositó rajzai, Budán 1870.

Szn. 278-99
647-99-7.

MDK.

Dr.Tompa Kálmán

Gyüjteményének kiállitásáról

Szocialista Müvészetért 1966 nov.

A Janus Pannonius Múzeum
Dr. Tompa Kálmán emlékének kíván tisztelegni.
Ebből az alkalomból meghívja Önt
1999. december 17-én, pénteken, 15 órára,
a Várostörténeti Múzeumba (Pécs, Felsőmalom u. 9.),
a rekonstruált
Tompa Kálmán Emlékszoba újbóli átadására,

valamint ugyanezen a napon 16.30 órára,
a Múzeum Galériába (Pécs, Káptalan u. 4.), a
Válogatás Tompa Kálmán gyűjteményéből
című kiállítás megnyitására.

A Várostörténeti Múzeumban a vendégeket
Bokor Béla, a Baranya Megyei Közgyűlés alelnöke
köszönti.
A Múzeum Galériában a gyűjtőre emlékezik és a kiállítást megnyitja **Dr. Végvári Lajos** egyetemi tanár, művészettörténész és
Dr. Újvári Jenő alpolgármester.

A kiállítás Pécs Város Közgyűlése Kulturális Bizottságának támogatásával jött létre.
Megtekinthető 1999. december 18-tól 2000. március 12-ig, naponta 10-18 óráig. Az emlékszoba a múzeum nyitvatartási idejében fogad látogatókat.
A szünnap mindkét helyen hétfő.

PÉCS 1
10. 12. 99
AL-IV 105

MAGYARORSZÁG
≈027
FORINT

Rippl-Rónai József: **Alkonyat egy intim szobában**, 1892 • JPM ltsz.: 68.166 Dr. Tompa Kálmán gyűjteményéből

Lóska Lajos
Budapest
Felsőzöldmáli u. 61-65.
1025

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

dr. Tompa Kálmán

1966 DEC 25
1021

Pécs város megvásárolta a Tompa-gyűjteményt

A közel kétmilliót érő gyűjtemény a magyar festészet XIX.—XX. századi remekeit tartalmazza

Hosszas tárgyalások után Pécs város végrehajtó bizottsága szentesítette az ügyet, amely ezekben a napokban utolsó állomására, a Pénzügyminisztériumba is eljutott: *dr. Tompa Kálmán* közel kétmillió forintot érő, hatalmas magángyűjteménye Pécs város birtokába került. A szerződés szerint a város életjáradék formájában, rendszeres időközönként fizeti meg a vételárat.

A csaknem 400 darabból álló gyűjtemény nagy része festmény, kisebb részben tartalmaz szobrokat, kisplasztikákat. A tulajdonos, dr. Tompa Kálmán belgyógyász-főorvos, négy évtized folyamán tett szert nagyszerű gyűjteményére. A műalkotások egy részét orvosi honorárium fejében kapta, más részét képzőművész barátai ajándékozták, sokat pedig maga vásárolt.

A Tompa-gyűjteményből Siklóson kiállítást rendeztek az idén, korábban pedig már az ország más helységeiben is. A város vezetőinek, művelődésügyi szakembereinek ügyszeretete és áldozatkészsége révén most a gyűjtemény a Pécsett egyre gazdagodó képzőművészeti anyag jelentős része lett. A *dr. Gegesi Kiss Pál* adományozta gyűjtemény és a megye által megvásárolt *Tamás Henrik*-gyűjtemény mellett a város a Tompa-gyűjteményt is a Janus Pannonius Múzeum kezelésébe adja, s az új anyagnak egy részét ki is állítják a hamarosan bővülő képtárban. A Tompa-gyűjtemény — a szakemberek véleménye szerint — ráadásul roppant szerencsésen egészíti ki az eddigi anyagot. A Gegesi-féle gyűjtemény leginkább a Nyolcak az aktivisták és a két világháború közötti különféle irányzatok festőinek műveit tartalmazta. A Tompa-gyűjtemény gazdagabb a nagybányai és az alföldi festők műveiben, s értékes darabokat őriz a legújabbkori festőktől is. A múzeumban meglévő képzőművészeti gyűjtemény ezzel elérte a 3000-et, ami önmagában is tekintélyes szám, s természetét tekintve is megalapozója lehet egy még igényesebb, még gazdagabb gyűjteménynek.

A Tompa-gyűjtemény értékes műveket tartalmaz *Barabás Miklóstól, Munkácsy Mihálytól, Szinyei Merse Páltól, Benczur Gyulától*, s egyik legrégibb érdekessége *Orlay Petrich Soma* egy műve. A nagybányai festészetet képviselő, sőt összefoglaló része igen értékes: *Hollósy Simontól*, az alapítótól kezdve a ma is élő — s ma is Nagybányán élő — *Ziffer Sándorig* szinte minden jelentős nagybányai festő műve megtalálható benne. *Réti Istvánnak és Torma Józsefnek* például több kitűnő képe, a legjobbak közül. Érdekes színfoltja a gyűjteménynek az erdélyi *Szervátius Jenő*, Európa-hírű román állami díjas festőművész művei. Ugyszintén érdekesek *László Fülöp* nagynevű portréfestő művei. *Mednyánszky* igen szép képei, vagy *Rippl-Rónaitól* néhány kép amelyek a főművek közé tartoznak.

Az alföldi festők közül leginkább a *Rudnay*- és a *Nagy István*-képek izgalmasak, mert ezekkel a művekkel múzeum Rudnay- és Nagy István-kollekciója csaknem teljesen kiegészült. Több *Gulácsy*, nagyszerű *Csontváry, Vaszary, Aba Novák, Egry, Márffy, Szőnyi, Gadányi, Barcsay* végül pedig *Kassák* és *Domanovszky* teszik a gyűjteményt teljessé egészen napjainkig. Nagyon szép kis válogatást ad a gyűjtemény *Ferenczy Béni* szobraiból és érmeiből, s a kisplasztikai anyagban szerepel *Borsos József, Pásztor János, Váradu Sándor, Andrássy Kurta János* és érmeivel *Wilt Tibor* is.

Valódi kinccsel — igazi műkinccsel lett tehát gazdagabb Pécs város és a Janus Pannonius Múzeum.

CSALÁD

HOGYAN SZÜ
A DIVATOT

Beszélgetés Vámos Magd

Sokszor láttam a televízió képernyőjén, hallottam a rádióban, ismerem a nevét.

A barátságosan berendezett, modern lakásban tejszagú a levegő. A néhány hónapos apróság otthonosan bújik meg édesanyja ölében.

— Kezdjük az elején — mondja mosolyogva Vámos Magda divattervező. — Az úgynevezett Szépmíves Liceumban érettségiztem, ruhatervező tanszakon. Jelenleg hárman dolgozunk a szakmában ebből a gárdából, akiket akkoriban négyszáz jelentkező közül vettek fel az iskolára. Miért éppen ezt a szakmát választottam? Szentendrén jártam iskolába, szórakozásképpen meséket illusztráltam, és a nagyok rajzait gyűjtögettem. Szerettem az állatokat, gyakran időztem az Állatkertben, hogy megfigyeljem és leskicceljem az állatok mozgását. Érettségi után a Ruhaipari Tervező Vállalat nyári gyakorlatra alkalmazott. Egy évig anatómiai rajzokat készítettem, s ez később nagyon hasznosnak bizonyult. A mikroszkóp alatt megbúvó festett növényi metszetekben textilmintákat véltem felfedezni. Valóban nagy volt a hasonlóság. A Könnyűipari Minisztérium egy évi várakozás után a Minőségi Nőiruha Üzem tervező-rajzolójaként alkalmazott, ahol 1954-ig dolgoztam, s közben a Ruházati Tervező Intézetben tervező továbbképző tanfolyamot végeztem, s most ott dolgozom.

— A nőiruha- és fehérnemű részlegnél kezdtem. Ez nemcsak a tervezést jelenti hanem a kivitelezést is. Tehát a rajzoktól — a szabászaton, a műhelyen és a próbákon át — egészen a bemutatókig.

— Hallottuk már konferálni is bemutatókon, nincs ilyenkor lámpaláza?

— Eleinte volt — neveti magát. — 1955-ben a Belvárosi Kávéház divattanácsadó előadássorozatában egy vélet len folytán konferáltam be mutatót. Először gombóc éreztem a torkomban, de harmadik előadásnál már mo morizálnom sem kellett. M már TIT-ízlésnevelő előadás sorozatok, rádió, TV-nőtanác — foglalják le az időmet. E mind gyakorlatot, s persze örömöt is nyújt.

— Külföld?

— Rendszerint bemutatóka kísérek és konferálok. Párizs

Hogyan készítsük ki házilag a prémet?

Többen fordultak hozzánk azzal a kéréssel, hogy közöljük a prémes bőrök kikészítésének módját. Sokhelyütt tenyésztenek nyulat, a csapdába fogott kis kártevőknek, — a hörcsögnek, kóbor macskának, görénynek prémje is értékes, — s nagy divat.

A prémet mindig zsilettel vágjuk, hogy a szőrme ne sérüljön meg. Mindig az irhával fölfelé, deszkalapra óvatosan kifeszítjük a bőrt. A addig dörzsöljük, amíg átnedvesedik. Most a szőrmével felfelé fordítjuk és óvatosan, mindkét irányban addig húzogatjuk, amíg megszárad. Ezután megfordítva az irharészt behintjük 2—3 evőkanálnyi alabástrom-gipszporral. Negyedóra múltán a húsolókéssel lehúzzuk az irháról a gipszport.

Égetett magnéziát benzinben péppé keverünk és ezt jól bedörzsöljük először a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1988 DEC 28

NÉPSZABADSÁG

dr Tompa Kálmán

1021

Háromezer értékes képzőművészeti alkotás a Pécsi Modern Képtár anyagában

A Pécsi Városi Tanács megvásárolta *dr. Tompa Kálmán* belgyógyász főorvos csaknem kétmillió forint értékűre becsült képzőművészeti gyűjteményét. A 400 darabból álló gyűjtemény a magyar festőművészet XIX—XX. századi remekeit és kisebb részben szobrait, kisplasztikáit foglalja magában. A városi tanács a gyűjteményt a Janus Pannonius Múzeum kezelésébe adja. Az új anyag szerencsésen egészíti ki a Pécsi Modern Képtár néven ismert anyagot, amelynek *dr. Gegesi Kiss Pál* régebbi adománya és a *Tamás Henrik-gyűjtemény* vetette meg alapját. Míg a Gegesi-féle gyűjtemény leginkább a „nyolcak", az „aktivisták" és a két világháború közötti különféle irányzatok festőinek műveit tartalmazza, addig a Tompa-gyűjtemény a nagybányai és az alföldi festők műveiben gazdagabb, s értékes alkotásokat őriz a legújabbkori festőktől is.

Az új szerzeményt — mellyel együtt háromezerre gyarapodott a Pécsi Modern Képtár anyaga — a közeljövőben bővülő képtárban állítják ki. (MTI)

...Kávékantáta. 10.
zsenyi hazájában. Mátyás Fer
sa. 10.50: Fúvószene. 11.00:
nőknek. 11.30: Hans Hotter
12.45: Gazdaszemmel a nagyvi
zőgazdaságáról. 13.00: Ritmik
cek. Kettőtől — hatig . . .: Ze
után: 14.08: Szórakoztató zen
Orvosi tanácsok. 14.50:
basszusáriák. 15.10: Falusi
15.15: Népi zene. 15.31: Jégvir
sek. 15.37: Két város, két szí
Fényes Szabolcs operettjeib...
Az üdvözlőkartyákról. Jegyzet. 16.40: Két parafrázis zongorára. 16.56: Súgó. Kosztolányi Dezső riportja. 17.00: Tóth Zoltán táncdalaiból. 17.10: Fiatalokról fiataloknak! 17.20: Hangverseny a stúdióban. 17.50: Csárdások. 18.10: Steinmetz kapitány. Dokumentummüsor. 18.41: Népdalcsokor. 19.19: Schumann: d-moll trió. 20.30: Liszt: Esztergomi mise. 21.32: Tűz és víz. Riport. 21.42: Tánczene. 22.25: Antonio Curtis és Frida Leider énekel.

URH

18.00: Hírek. 18.05: Tánczene. 18.50:

...Színpad: Mensáros László előadása (7). **Vidám Színpad:** Nyugalom, a helyzet változatlan! (fél 8). **Kis Színpad:** Gyilkostársak (7). **Kamara Varieté:** Gebines varieté (6, fél 9).

*

A Vígszínház igazgatósága értesíti a közönséget, hogy Szakáts Miklós betegsége miatt a december 29-i, csütörtöki, A Mona-Lisa-mosoly című előadása az Ódry Színpadon elmarad. A jegyek...

1021

Siklós — Harkány — Villány

A fesztivál vendégei a vármúzeumban

Baranyai körúton a fesztivál vendégei

A művész-közönségtalálkozókon, s a különböző rendezvényeken folytatott viták után tegnap könnyed programot tűztek ki a II. Magyar Játékfilmszemle résztvevői: rövid körutat tettek Baranya megyében.

A filmművészek autóbuszai előbb Siklós vára elé kanyarodtak. A vendégeket itt *Novics János*, az MSZMP Baranya megyei Bizottságának titkára, *Horváth Lajos*, Pécs városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke, *dr. Szabó József*, az MSZMP Siklósi Járási Bizottságának első titkára és *Vida Sándor*, a Siklósi Járási Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke kísérte.

A filmszemle résztvevői előbb az úgynevezett várkastély kiállítást tekintették meg a XVII—XIX. századbeli bútorokból és berendezési tárgyakból álló gazdag anyagot láthattak. Utána a vasárnap nyíló és rendezés alatt levő képkiállítást nézték meg. Ez Tompa Kálmán idős budapesti gyűjtő teljes magángyűjteménye, s XIX—XX. századi képritkaságokból áll. De megnézték a börtönmúzeumot és a várkápolnát is.

A kápolnában kellemes meglepetés fogadta a magyar filmművészet Siklósra utazott képviselőit. A Pécsi Janus Pannonius Gimnázium énekzenetagozatos osztályaiból alakult kamarakórus adott számukra kamarahngversenyt. *Ivasivka Mátyás* vezényelt, s a műsor a következő művekből állt: Ivasivka Mátyás: Janus Pannonius című kórusmű, majd két renaissance kórusalkotás következett, mégpedig Morley: Csalfa álmok és Gastoldi: Már űz a szívem vágya című műve. Mindkettőt dr. Vargha Károly fordította. Utána Kodály Zoltán: Áve Mária, Bartók Béla, Leánynéző és Benjamin Britten: Sanctus a Missa Brevisből című kórusművét adták elő.

Siklósról Harkányba hajtottak, ahol megfürödtek a gyógyfürdő vizében. Itt csatlakozott a vendégekhez *Arnljot Engh*, Osló város alpolgármestere és mozijainak igazgatója, aki a baranyai falusi filmszínházakat látogatta végig. A fürdés után a vendégek Villányba utaztak.

Dr. Ranódy László filmrendező a várudvaron

Kállai Ferenc

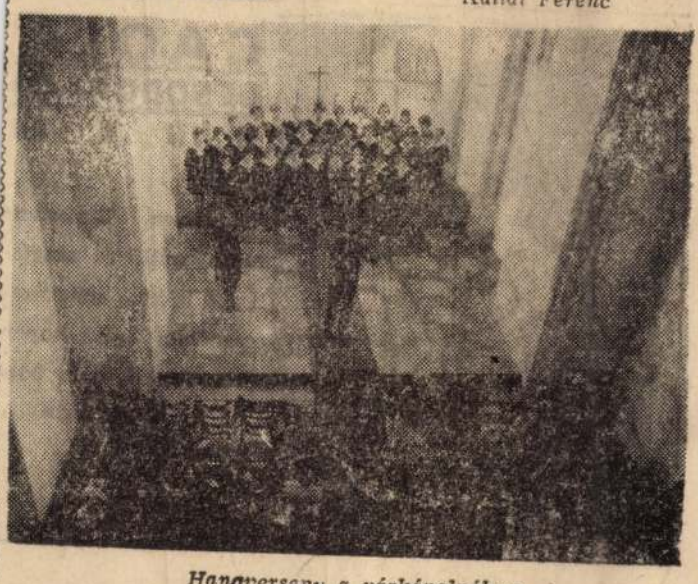

Hangverseny a várkápolnában

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

MAI *műsor*

SZINHÁZ

Nemzeti Színház: Csárdáskirálynő (este 7 órakor). Bemutató bérlet.

MOZI

Park: A Nagy Medve fiai (szv., szi., 4, 6, 8).
Petőfi: A II. magyar játékfilmszemle díszelőadásai: Minden kezdet nehéz (szv., 6). Butaságom története (szv., fél 9).
Kossuth: A titokzatos szakács (szv., 10, 5, 7, 9).
Híradó Mozi: Magyar híradó. Fekete maszk alatt. Miért sír a zsiráf? (Előadások 12 órától 3 óráig folytatólagosan).
Zsolnay K. O.: Szép családok (szv., 5, 7). Csak 16 éven felülieknek! **Mecsekalja:** A látogatás (szv., 7) Csak 16 éven felülieknek! **Mecsek:** Kaland az Aranyparton (szv., szi., 6). **Pécsszabolcs:** A három testőr, Milady bosszúja (szv., szi., de 8, du. 5, dupla helyárral). **Ságvári:** Minden kezdet nehéz (fél 6, fél 8). **Istenkút:** A fehér asszony (7). **Vasas:** A szárnyas Fifi (szv., 7). **Szigetvár:** Két nap az élet (szv., szi., 8). Csak 16 éven felülieknek! **Sásd:** A II. magyar játékfilmszemle díszelőadása: Butaságom története (szv., 8). **Mohács:** Fő a bizalom (szv., 6, 8). **Siklós:** A párizsi Notre Dame (szv., szi., 8). **Pécsvárad:** Ujra élünk (7). **Sellye:** Bajazzók (7). **Harkány:** Hölgyeim, vigyázat! (szv., 7).

PÉCSI RÁDIÓ

17.30: Szerb-horvát nyelvű műsor: A pártkongresszus tiszteletére. Vidám ritmusok. Egy hét krónikája. Nóták és anekdoták.
18.00: Német nyelvű műsor: Hírek és tudósítások mezőgazdasági üzemekből. Citera-muzsika. Hans Urbitsch tudósítása az NDK-ból. Neue Zeitung — előzetes. Fúvószene.
18.30: Magyar nyelvű műsor: Munka utáni frissítő.
18.45: Mecseki visszhang. — Zenés összeállítás. A tartalomból: A II. magyar játékfilmszemléről jelentjük. — Filmszínészek énekelnek. — A köszönésről. Bárdos Ferenc és Kocsis Béla írása. — Közvéleménykutatás Csárdáskirálynő-ügyben ... — Kálmán-operettekből.
19.45: Dél-dunántúli híradó.
19.58: Műsorismertetés.
20.00: Műsorzárás.

TELEVÍZIÓ

Budapest:

9.00: Iskola-tv. Élővilág (ált. isk. 5. oszt.). A szilvafa rokonai.
9.40: Az első vonalban. — Riportfilm (ism.).
10.00: A barangolás vendégkönyve. Dmitrij Sosztakovics (ism.).
10.20: Klasszikusok a képernyőn. A bosszú. — Magyarul beszélő nyugatnémet film Csehov novellájából (ism.). 14 éven felülieknek!
11.15: Telesport.
14.30: Iskola-tv. Élővilág (ism.).
19.00: Pedagógusok fóruma.

Belgrád:

9.40: Iskola-tv. 14.50: Iskola-tv. 17.55: Hírek. 18.00: Bemutatjuk ... 18.25: Műsorismertetés. 18.30: Tv-újdonságok. 18.45: Filmműsor. 19.54: Jó éjszakát, gyerekek! 20.00: Tv-híradó. 20.30: Hirdetések. 20.37: Játékfilm. 22.07: Hírek.

A vörös

A pécsi Liszt-kórus előadása a filmszemle vendégeinek

Tegnap délelőtt fél 10 órakor a Liszt-teremben hangversenyt adott a pécsi Liszt-kórus, Antal György vezetésével. A hangverseny a II. Magyar Játékfilmszemle programjába illeszkedett, a filmszemle részvevőinek szándékozott egyfelől zenei programot nyújtani, másfelől a város kulturális életének egyik jelentős tényezőjét bemutatni.

A Liszt-kórus műsorán szereplő művek némileg ízelítőt is kívántak adni a kóru egész tevékenységéből. A más fél évtizedes zenei tevékeny ség folyamán a Liszt-kóru jelentős oratórium-együttes nőtte ki magát, a Händel ora tóriumok egész sorát tartj műsoron, egészen a Pécsett é Budapesten is sikert aratot Jephta bemutatásáig. Reper toárjukban Bach, Haydn, Mo zart, Beethoven, Cherubini Verdi és Liszt mellett fonto helyet kapnak a modern ma gyar zene alkotásai is. A Psalmus Hungaricus előadásai például elérik a harmincat. A kórus nemrégiben újabb ősbemutatót tartott. Szigetvár 400. jubileumára Farkas Ferenc írt oratóriumot, amelyet a kórus a szigetvári ünnepségeken mutatott be Ferencsik János közreműködésével nagy sikerrel.

A tegnapi hangverseny műsorán Bach: Zárókóru a Má té

Szombo a Központi

A Pécs Város Doktor Sán dor Művelődési Ház és a KISZ Városi Bizottsága közö szervezésében október 1-én szombaton délután 4 órako nyitja meg kapuit a Központi Ifjúsági Klub. A klub he lye a Doktor Sándor Művelődési Ház, ahol a nyitást követő minden csütörtökön és szombaton délután 4-től este 9 óráig (vagy alkalmanként a műsor végéhez igazodva tovább) szeretettel várják a tagokat és a meghívott vendégeket. A fiatalok választá szerint kötetlenül tölthetik idejüket (táncolhatnak a nagyteremben, tv-t nézhetnek a klubhelyiségben, ahol a televízión kívül rádió, lemezját-

CAOLA
DESODORÁLÓ
K R É M

Kellemesen illatosított izzadsággátló és szagtalanító krém, amelynek használata egész napon át a jólápoltság és üdeség érzetét kelti.

Tompa János
miernök
Kolozsvár 1864

l

Entz Géza: A Farkas-
utcai-templom
Cluj, 1948. 27. l

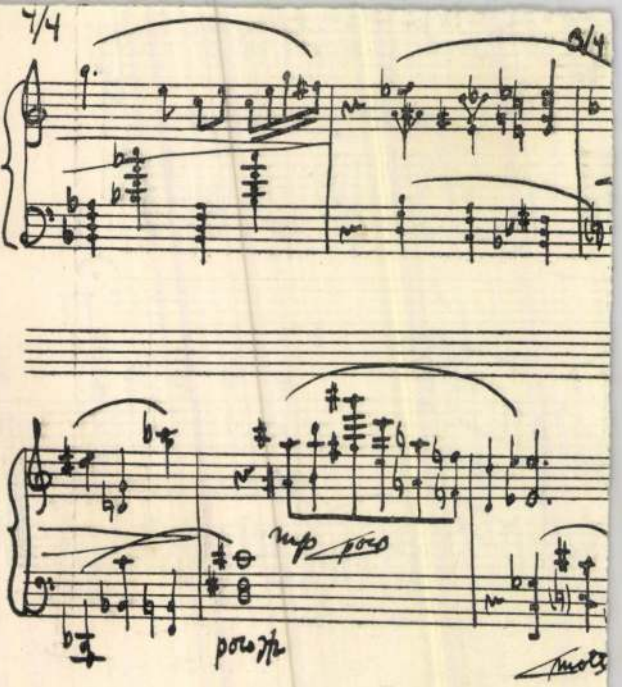

1973.X.17. 5,40 N.

Falurádió

- tegnap azzal fejezte be Heves községről készült sorozatának első részét Timár Máté, hogy látogassunk oda ebben a nagyközségben, ahol feltámasztották a mult egy darabját a szunnyadó szép ösztön emlékeit a szinpompás hevesi népmüvészetet. Tehát a Népmüvészeti és Háziipari Termelőszövetkezetbe. Látogassunk hát.

- Ahogy az aranyat sem fogja a rozsda, a néplélek szivárványlása is halhatatlan. Ez a hit füthette Tompa Béláné tanitónőt is, amikor nem tudott belényugodni, hogy a szebbnél szebb hevesi szőttes varottas mintákat a multba számüzi a jelen, hanem a feldés utjába állott. Néhány érdeklődő fiatallal tanfolyamot inditott, majd szövetkezett és az eredménytbő két évtized multán már Európa is nyilvántartja. A stilszerüen helyreállitott hevesi kuria hatalmas portájára települt Népmüvészeti és Háziipari Szövetkezetben, melynek elnöke Tompa Béláné, Juliska néni a Népmüvészet mestere

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1961 APR. 9.

A pécsi képtár ügyében

A közvélemény előtt ismert tény, hogy Pécsnek van egy modern képtára, amely megfelelő, bár roppant szerény környezetben a Szabadság úti helyiségekben állandóan megtekinthető. *Gegesi Kiss Pál* adománya képezte a kép tár alapját, aki kb. 200 darabból álló gyűjteményét 1957-ben adományozta a múzeumnak, azzal a kéréssel, hogy a gyűjtemény mindig megtekinthető legyen, s felesége, a neves szobrásznő emlékére a *Forgách Hann Erzsébet* alcímet viselje.

Értékes, többezer darabos gyűjtemény

A Gegesi-gyűjtemény megvetette a képtár alapját, amely szinte azonnal újabb jelentős adományokkal és szerzeményekkel kezdett gyarapodni. Egy évre rá, 1958-ban, *Dési Huber István* özvegye a mester hagyatékából mintegy félszáz grafikát ajándékozott a múzeumnak, majd a következő évben, 1959-ben *Tamás Henrik* jelentős gyűjteményét vásárolta meg a megyei tanács, amely kb. 100 értékes képet tartalmazott, köztük kitűnő Rudnay, Mednyánszky és Koszta-műveket. Ezután jutott hozzá a múzeum *Cserepes István* hagyatéki anyagához, majd *Gábor Jenő* adományozta ötven saját festményét — s így jutunk el a tavalyi évig, amikor a városi tanács megvásárolta a közel 400 darabos, túlnyomórészt festményből, kisebb részben kisplasztikából álló, kiemelkedően értékes gyűjteményt *dr. Tompa Kálmántól*.

Természetesen a múzeum az évek folyamán több-ízben vásárolt vagy kapott is egy-egy képet, szobrot. Mindezekkel együtt a pécsi *képtár jelenleg meghaladja az 1000 darabszámot, s ha a grafikai anyagot is hozzávesszük, a 3000-et!* A képanyag gazdagon mutatja be a huszadik századi magyar képzőművészetet és — a Tompa-gyűjtemény révén — a múlt század fontosabb festőitől is tartalmaz egy-egy jelentős alkotást.

Egy modern magyar képtár előnyei

A pécsi képtár kiemelkedő ranghoz juthatna az országban, sőt, a Nemzeti Galériával szemben bizonyos előnyei is lehetnének. Mik ezek? A Galéria feladata — a nemzeti galériák e tekintetben egyformák a világon — hogy a nemzeti képzőművészetet egészében mutassa be, a kiállított képek mennyiségével minőségével arányaiban is helyesen. A Galéria eszerint több kötöttséggel dolgozik. Egy modern magyar képtár tetszés szerint, *a maga teljes gazdagságában bemutathatja az elmúlt évtizedek stílusirányzatokban sokrétű, művészegyéniségekben változatos képzőművészetét.* Ha például harminc Derkovits-képpel rendelkezik, nem kell arányokra ügyelnie, a látogatók elé állíthatja mind a harminc képet, rájuk bízva a válogatás, a szemlélődés módját. Ezenfelül egy ilyen modern képtár egyedülálló jelentőségét teszi lehetővé az a tény is, hogy *a gazdag és sokrétű huszadik századi magyar anyag nagyrészt még mindig magánkézben, magángyűjtők tulajdonában van, tehát a gyűjtésben hallatlan lehetőségek vannak.* A pécsi képtár e tekintetben nagy helyzeti előnnyel rendelkezik az ország más múzeumaival szemben, ha szabad így mondani: tíz év előnye van, amelyet nehéz volna behozni bárkinek. És amiről nagy kár lenne lemondani.

Egy modern magyar képtár szerencsés kiegészítője lehetne a Nemzeti Galériának, mind a belföldi művészetbarátok, mind a külföldi érdeklődők számára vonzó értékké válhatna. S szerencsés kiegészítője lehetne egyszersmind Pécs szempontjából az országban egyedülálló Zsolnay-gyűjteménynek is.

Mindezt feltételes módban mondtuk mindeddig. Mi ennek az oka?

A jelenlegi képtárban mintegy száz kép van kiállítva, jórészt a Gegesi- és Tamás-gyűjtemény anyagából, amely együttesen meghaladja a háromszázat. A négyszáz darabos Tompa-gyűjteményből 120 mű Siklóson kapott helyet, átmenetileg, körülbelül májusig, amikor a modern kerámia-kiállításnak át kell adni a helyet. Még száz képet kellene hamarosan lehozni az utóbbi gyűjteményből, *aminek az az akadálya, hogy a múzeum most már raktár-gondokkal is küzd.* Megszüntették a Káptalan utcai kiállítóhelyiségeket is, hogy a képeket valahol tárolhassák. *Sok millió forint értékről van szó — ami megsokszorozódik, ha tekintetbe vesszük, hogy ez egyben műkincs, pótolhatatlan nemzeti kincs is.* A képek tárolása is nagyon helyigényes, kényes munka, nem beszélve arról, hogy egy képanyag holt vagyon, ha nem kerülhet az emberek elé, nem kerülhet be a kultúra vérkeringésébe.

Pécsett több ötlet felvetődött — és elvetődött! — már azzal kapcsolatban: hol és hogyan lehetne egy képtárat létesíteni? Az utóbbi időben műemléki-szakmai körökben kialakult az a vélemény, hogy egy hosszútávra tervezett, országos jelentőségű képtár a műemlékekben gazdag Pécs városában méltó helyet kaphatna a város valamely rangos műemléki épületében, *például a Kulich Gyula utcai volt papneveldében,* amely a város legimpozánsabb műemléke. Az 1760. körül épült barokk épület, gazdag műemléki környezetben, szép faragványos kapubejáratával, belső kapujával, — amely a barokk korú székesegyház sekrestyekapuja volt eredetileg, — stukkódíszes, bolthajtásos termeivel, tágas, széles folyosóival és szép nagy udvarával valóban ideális képtár lehetne. Méreteiben is alkalmas volna, s felvehetné a versenyt nagyhagyományú, méltán híres külföldi képtárakkal is.

Mindenesetre olyan gondolat ez, amelyet érdemes meg fontolni, vita tárgyává tenni, esetleg a nehézségek legyőzésével valósággá is változtatni.

Annál is inkább, mivel a képtár gyarapodását ma már szinte lehetetlen megállítani. A megyei tanács nagymértékű és áldozatkész anyagi támogatása — amely tavaly elérte a 100 ezer forintot — mellé most a városi tanács elismerésreméltó áldozatkészsége is hozzájárult.

Pusztán a hely-problémán múlik tehát, hogy Pécs amúgyis elismert kulturális élete országos jelentőségű, szinte páratlan értékű intézménnyel gazdagodjék.

Hallama Erzsébet

n; halszínű, foszló
távoli fák.
zászlai zizegnek,
oz velük a szél.

a fenti majorból;
ombú lovak.
özt sikongó lányok
ózó, telt asszonyok.

a lőcsre akasztva,
csupor vizek.
ri a szekeres balján
ó. sűrű tejét.

ódnak lejjebb a lankán
táncol a ló.
tják túl özönölni
smaragd sorát.

ítve, szökve inalnak
lt, bundás csikók.
— még utánuk hallik
meg gép-puffogás.

YI IMRE:

nk ketten

ten, megyünk égve,
ra, jégre,
lvasztani,
gfagyasztani.

en, megyünk fagyva,
li napra,
ermeszteni,
nelengetni.

en marakodva
hadakozva,
gsebedve,
kre kelne.

en egymás ellen,
ha kettőnk ellen
dik támad:
kár bánat.

en, ez a sorsunk:
egymásra rontsunk,
örömmel teljünk,
heveredjünk.

en. — S aki látja,
egcsóválja:
n látott ember:
gymás ellen,

vad örömmel,
tíz körömmel,
heverednek,
verekednek, —

tten. — S nem lesz vége
e estére:
st vad örömmel,
st tíz körömmel.

VILMA:

gatás

ünk, s a buszon

A költészet napján

Versolvasó nép lettünk, az elmult évtizedben. A könyvkiadói jelentések, a verseskötetek, sokezres példányszámai, a gyakori második kiadások ezt éppúgy bizonyítják, mint a költői estek sikere, résztvevőinek tábora, nem egy poétánk szivet melengető emlékei. A költőket manapság egyre inkább szokás vendégül hívni, velük személyesen megismerkedni, verseiket tőlük meghallgatni. Nem egyedülálló az olyan alkotónk, aki egy-egy verse megjelenése után a kommentáló, elismerő, vagy vitázó levelek sorát kapja. Mindez arra mutat, hogy a vers ma tényező lett hazánkban, s a költészet napja — melyet az idén negyedszer rendezünk meg, a hagyományhoz híven József Attila születése napján — ezt a kivívott társadalmi szerepet ismeri el méltó formában.

A költészetnek ez a hazai ünnepnapja azonban arra is kéztet bennünket, hogy elgondolkodjunk: milyen elemek hatottak közre nálunk a vers, a poézis e népszerűvé válásában? Vajon a szép szó varázsának, a nyelv zenéjének, a kultúrálódó ember esztétikai igényeinek és a művészi öröm utáni vágyának lenne mindez köszönhető? Vagy a pihenésnek, a kikapcsolódás ösztönének, a gondokról megfeledkezni akaró emberi mozdulatnak, mely egyidőre elzsongítani kívánja magát egy másik világ érzelmi hullámaival? Nem tévedünk, ha a meghatározó tényezőt valami másban keressük.

A költészet mai előretörése összefügg azzal, hogy hazánkban az utóbbi években nagymértékben megnőtt a gondolat respektusa, az értelem és ráció tisztelete, pontosabban annak a gondolatnak és intellektusnak becsülete, mely szocialista együttélésünk távlatait és jövő feltételeit hivatott megteremteni. S ma már mind több ember ismeri fel, hogy ennek az alakuló új szocialista közösségnek összetevője lesz — a gazdasági és társadalmi élet eredményein kívül — a formálódó új embertípus magasrendű érzelmi kultúrája, erkölcsének és emberségének kifinomultsága is. A költészet ma gondolkodni, eszmélni, öntudatra ébredni segíti napjaink emberét, magatartás és erkölcs, közösség és magánélet bonyolult útvesztőiben igazítja el, ösztönzi az értelmes, emberhez méltó élet kialakítására. A mai ember ugyanis nemcsak életforma és igények terén fejlődik állandóan, de humánuma megnyilatkozásaiban is, és érzelmi élete gazdagodásával mindinkább rászorul a vers közös emberi felismeréseket megszólaltató bensőségére. Jócskán vannak — s nyilván a jövőben is lesznek — olyan problémáink, melyeknek megválaszolására, tudatosítására a versélmény hőfoka, letisztultsága alkalmas leginkább.

A társadalmat formáló mai embernek mindinkább szüksége van olyan költészetre, amely a művészi forma segítségével érzékletesen szólaltatja meg számára az értelem és emberség igazságait. A mai versolvasó ember tehát voltaképp önmagát keresi a versekben: önnön problémáit, kételyeit és bizonyosságait, saját és embertársai életének értelmét, szépségét. Költészetünk ma azért népszerű, mert java alkotásai segítenek az embereknek megtalálni helyüket a világban, segítenek — a verslogika sokszor villanásszerű dialektikájával — rávilágítani arra, ami követendő, példaadó. A magyar lírának ebben az eszmélő feladatvállalásában na-

Tomori
var Hirdető
ÓFIGYELŐ
etőfi Sándor u. 17.
8-296, 188-307
1900 MÁJ 15
PEST MEGYEI HÍRLAP

Fest a matematikatanár

TOMOR MIHÁLY KÉPKIÁLLÍTÁSÁRÓL

102

Az átrendezett gyömrői művelődési klub helyiségében vasárnap nyitották meg *Tomor Mihály* vecsési tanár képkiállítását.

Ebből az alkalomból *Tomor Mihály* elmondotta, hogy bár matematika—fizika szakos, mindig vonzották a színek, mindig szerette volna színekben kifejezni gondolatait, érzéseit. Végül a pasztellt választotta kifejezőeszköznek.

Régen dolgozik. *A második világháborúban régi képei csaknem kivétel nélkül megsemisültek.* Egyetlen maradt épen, egy temetőrészlet, ez 1938-ban készült és most a kiállítás anyagához tartozik. Legszívesebben tájképeket fest. Kedvenc témája a Balaton, ahol csaknem minden évben megfordul. Az élet apró mozzanatai is megragadják, néhány ceruzarajza bizonyítja, közülük elsősorban talán a *Szónok* és az *Andalgó pár* emelhető ki.

A kis klubterem nem nyújtott lehetőséget az autódidakta festőművész egész munkájának bemutatására, de a kiállított anyag megnyerte a látogatók tetszését. A népművelők elhatározták, hogy a kiállítást vándoroltatják: a végétől Tápiósülyben, május más községekben is bemutatják *Tomor Mihály* munkáit.

(furuglyás)

művelődési há
ják,

ahol Fekete Gy
beszédet. Ezt n
könyvbarát-mozg
gül látja az ered
kát végző aktivis
dalmi műsorral és
KISZ-kórus énekével
tett fogadásra május
délután két órakor
rül sor Budapesten, a Kos-
suth Klubban. A meghívot-
taknak könyvjutalmat és el-
ismerő oklevelet nyújtanak át.

A részletes program gazdag
élményanyagot ígér minden-
kinek.

Városokban, falvakban

váci az iskolákban pedig a magyar
órákon méltatják a könyvhét
jelentőségét, az olvasás örö-
mét és hasznosságát. Gödöllőn
május 26-án az egyetemi
színpad vásárlással egybekö-
tött kiállítást, valamint műso-
ros estet rendeznek.

Az ünnepi könyvhét az írók
országjárása is együttal. Szá-
mos író-olvasó találkozót, iro-
dalmi estet, ismeretterjesztő
előadást rendeznek.

Május 18—19

Országos motoros

Látványos eseményre ké-
szülődnek a Pest megyei mo-
torosok. Hét végén, szombaton
és vasárnap az Express Ifjú-
sági Utazási Iroda verőcei tá-
borában ők lesznek a ven-

Túl az örök fagy határán

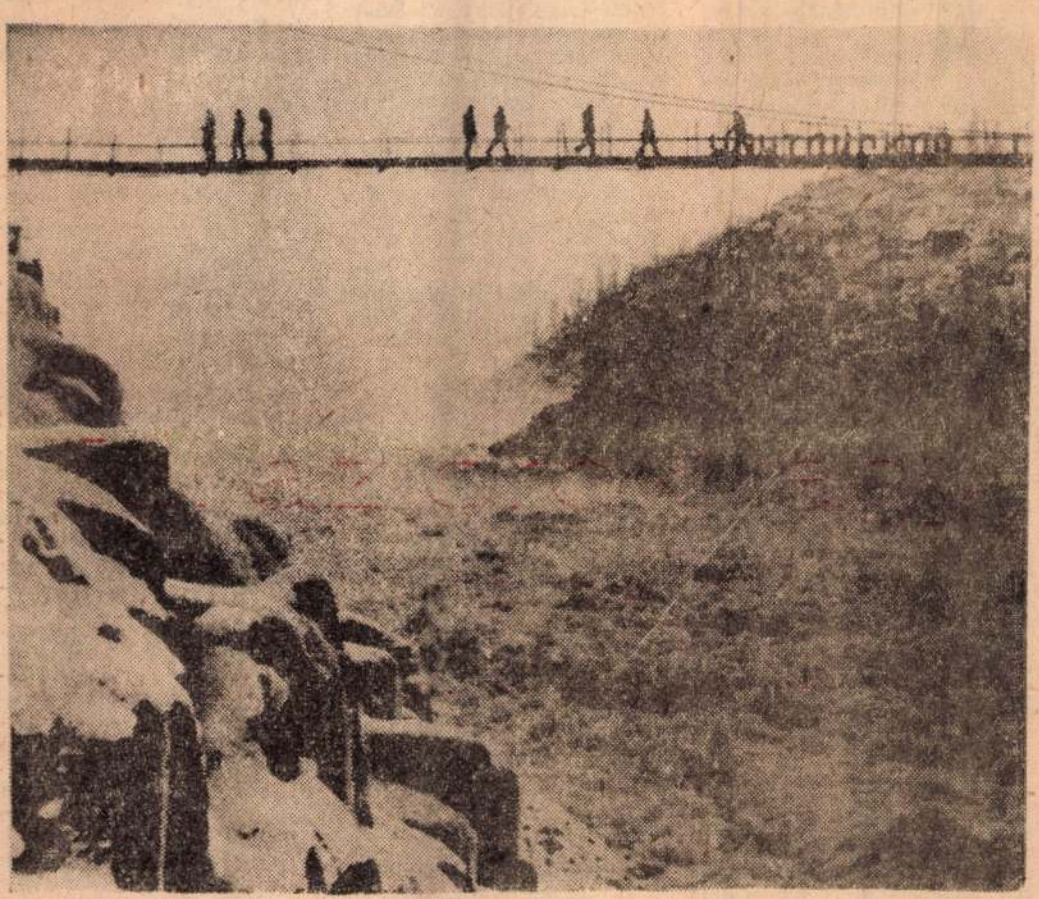

Itt [illegible] a Hantajkai vízerőmű helyét. — Fent az ideiglenes gyalogjáróhíd

... Az a [illegible] ter mindössze öt óra repülőgépen és máris felbukkan alattunk a sarkkörön túli iparváros, amelyről a New York Herald Tribune a következőket írta: „Norilszk városa az oroszoknak a zord Észak felett aratott emberi győzelem jelképe..."

Norilszkban átszállunk egy kis AN—2 típusú gépre. Köd borítja a csúsztatókkal s iparvágányokkal összevissza szabdalt hegyek csúcsait. A gyárak és kohók kéményei a messzeségből gyufaszálaknak látszanak.

Az alattunk elhúzódó végtelen tájon itt-ott tenyérnyi ingoványok, erdőszigetecskék, benövezett folyók kanyargós medrei tűnnek fel.

Vajon meddig lehet a Hantajka medre?

A híres norilszki érckombinát a közeli években tovább bővül: néhány kilométerre az iparteleptől nemrégen gazdag réz-, nikkel-, kobalt- és más színesfémmezőkre bukkantak.

Az északi életnek sok energiahordozóra van szüksége. Szén van. Most azt tervezik, hogy a szomszéd területről a gázt idáig vezetik. Perspektivikusan azonban ez még mindig kevés.

Rövidesen megérkezünk uttunk céljához.

Ahol a Hantajka szeles medre 88 méterre szűkül, a Nagy Hamtaji vízesésnél, rövidesen megkezdik a világ legészakibb vízi erőművének a gátzáró berendezését építeni.

*

Mínusz negyven fokos hideg van.

A szél úgy fúj, mint a szélcsatornában. Vigyázni kell, hogy az embernek le ne fagyjon a füle, orra, az arca.

De az emberek mindenütt dolgoznak.

A földmérő méréseket végez. Személdöke odafagy a műszer kémlelőnyílásához. Fúró- és robbantómunkások gyújtózsinorokkal bíbelődnek: itt, a sziklás balparton vágnak utat az első vasúti vágánynak, amely az öt emelet mélységű és tizenhat méter széles leendő alagútnak az első jele. Ez az alagút fogadja majd be a megzabolázott Hantajkát. A munkások másutt a kőzet- és a jégtörmelék elszállításával foglalatoskodnak.

Dolgoznak a geológusok, a talajkutatók, a mérnökök is. Térképeken és vázlatokon vi-

A vasútvonalak Lengyelor

Lengyelországban a múlt év végéig 2227 km hosszú vasútvonalat villamosítottak, ami az ország vasútvonalainak 9,5 százalékát teszi ki. E vasútvonalak több mint a felét — 1177 kilométert — az elmúlt ötéves tervben villamosították. A mostani ötéves tervben 1600 kilométer hosszú

A PARAZITA BÁRÓ

— Heinrich Hans von Thyssen — az ember, aki mások költségére él és költekezik —

Írta: H. K. Beck

Az a csütörtök Nyugat-Berlinben sötét előjelekkel kezdődött. A Pintsch-Bamag Részvénytársaságnál alkalmazott férfiak és nők előző este izgatott üzemi gyűlésen foglaltak állást, illetőleg tiltakoztak üzemüknek Hessenbe való áthelyezése és a fenyegető elbocsátások ellen. Erejük tudatában határozottan elutasították a konszern vezetőségének terveit. „Jogot és munkát követelünk!", s „Legyen vége a nyugatberlini kiürítésnek!" — kiabálták, majd kérdezték: „Mit csinál a szenátus?"

MIT CSINÁL A TULAJ?

Aztán felmerült a kérdés, hogy vajon a vállalat tulajdonosa mit csinál? Mi a terve ebben a fatális helyzetben? Nem fél a csődtől?

Előljáróban közölnünk kell, hogy a nagyfőnököt Heinrich-Hans Thyssen-Bornemisszának hívják, akit [illegible] már bárónak is titulálnak, és mint a Pintsch-Bamag RT. részvénytöbbségének tulajdonosa, e vállalat élén áll. Jelenleg Lugano, a svájci milliomos város közelében tartózkodik. Az általa lakott villának 32 szobája van, amelyek mindegyikét az elképzelhető legnagyobb komforttal rendezték be.

Heini, így hívják a Thyssen csemetét. A hasonló nevű óriási fegyvergyártó konszern egyik oldalágából származik, olyan férfi, aki mások pénzét és asszonyát szereti, kékvérű és számító arszlán, aki életében még a kisujját sem görbítette meg, hogy kenyerét megkeresse, ezzel szemben nagyon jól érti a kártyák forgatását. A rulettnek is nagy szakértője. A játékkaszinók állandó vendége.

De ezzel a világfi jellemzését még nem fejeztük be. Legnagyobb szenvedélye — a nők. Csápjait hercegnők és próbakisasszonyok fele nyújtja ki. A házastársi igent eddig háromszor mondta ki, de háromszor vissza is vonta. Midőn első feleségétől, Lippe hercegnőtől elvált, a francia Nina Dyer mannequin-csillag lett „Von Thyssen bárónő". A házassági szerződés továbbra is biztosította számára Marquan színész szerelmét; de ezt Heini könnyedén tudomásul vette, de a rutinos szoknyavadász számára ez bizonyára nem jelentett semmi rendkívülit. A fiatal Thyssen báró kedvesének egy kitöltetlen csekkfüzeten kívül mesébe illő kincseket ajándékozott. Olyan dolgokat, amelyek mások kemény munkája nyomán keletkezett profitból származtak: 2 versenykocsit, amelyek vereteit 13 karátos aranyból készítették, 1 repülőgépet, 4 versenylovat, egy 240 000 márka értékű gyűrűt, csodálatos gyöngyöket, egy 60 gyémánttal és 100 zafírral ékesített nyakláncot, valamint egy fehér kastélyt a Karibtenger egyik magányos szigetén.

A TESTSÚLYNAK MEGFELELŐ ARANY

Minthogy a fiatal bárónőt „nem érdekelték a könyvek", két fiatal leopárdot, (nászajándékul) egy fekete párducot, 10 kutyát, időtöltés céljából pedig 2 papagájt és 2 kolibrit kapott.

Amikor a báró újabb csillagot fedezett fel, túladott Ninán. Ez a válás tekintélyes váltságdíjba került. Heini 250 ezer dollárt, 54 kilogramm 18 karátos aranyat, — ennyit nyomott a szeretett Nina — továbbá Franciaországban egy villát, a párizsi szalonokból beszerezhető új ruhatárban

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Dr. Tompa Kálmán
1966 NOV. 01

1071

Végetért a múzeumi hónap

Az immár hagyományossá vált múzeumi hónap, melyet országosan ezúttal rendeztek meg ötödször, véget ért. Október a múzeumok hónapja, ez a seregszemléje a mi múzeumainknak is. Az itteni múzeumi hónap saját névvel — Pécs—Baranyai Múzeumi Hónap 1966 — rendelkezett. Az idén is igyekezett olyan sokoldalú, érdeklődéskeltő lenni, mint az előző években volt. Az egész hónapot gondos propagandamunka előzte meg, melynek legmaradandóbb része az a 2000 példányban készült, 20 oldal terjedelmű, csinos meghívó-műsorfüzet, amely a szorosan vett programon kívül a két leleplezett emléktábla szövegét is közölte, *Kiss Géza* és *Tarr Imre* életrajzán, valamint a Janus Pannonius Múzeum Természettudományi Osztályának új, állandó kiállítása ismertetésén kívül.

Annak ellenére, hogy a látogatottság szám szerint kisebb volt, mint 1965-ben, most csak 69 081 fő, mégis elmondhatjuk, hogy az érdeklődés nőtt, a látogatottság fokozódott. Ugyanis, az elmúlt évben majdnem tízezren tekintették meg a Nemzeti kincseink című bemutatót. Tanulság, hogy efféle kiállításokkal is vonzóbbá kell tennünk a múzeumi hónapokat. A látogatottsági szám ilyen alakulása szempontjából az sem közömbös körulmény, hogy a hónap legvégén nyitottunk nem egy jelentős-számú látogatót vonzó kiállítást. Ezeknek látogatottsága novemberben és a következő hónapokban jelentkezik majd csak. Ha ezeket a körülményeket figyelembe vesszük, akkor jogosan állíthatjuk, hogy a látogatottság ebben a múzeumi hónapban is emelkedett. Ez mutatkozo" meg az iskolai csoportos látogatók számának növekedésében is. Amennyire örvendetes, hogy iskolai csoportok nagy számban látogatják a múzeumokat és egyéb múzeumi rendezvényeket, annyira problematikus is belső tartalmát, hatását tekintve, ha a nagymérvű látogatás egy hónapra halmozódik össze. Legnagyobb látogatottságot különben ezúttal is siklósi kiállításaink értek el. Tömegeket vonzott a *dr. Tompa Kálmán*-féle gyűjtemény kiállítása. Jelentősen megnövekedett a múlt évihez viszonyítva a szigetvári várkiállítás látogatottsága is. Az itteni, 7000-en felüli látogatószám különösen értékelendő, hiszen szeptemberben, a jubileumi ünnepségek során közel 50 000-es látogatottságot ért el. A több, mint 20 múzeumi vándorkiállítás, amit megyénk területén a Mozgó Művelődési Ház hozott forgalomba, ugyancsak sok látogatót vonzott. A vándorkiállítások látogatottsága örvendetesen mindinkább lényeges tényezőjévé válik látogatottsági statisztikánknak. Pécsett ezúttal is a Zsolnay kerámia kiállítás vonzott legtöbb látogatót, közel 8000-et. Érdekes és kissé lehangoló, hogy az országos múzeumi hónapot is megnyitó új természettudományi állandó kiállításunk, mely pillanatnyilag az ország legmodernebb kiállítása a múzeumi hónap során csak 3455 látogatót vonzott.

Ha csak a statisztikai adatokra tekintünk is, meg kell állapítanunk, hogy az előadások megszűntek vonzó ismeretterjesztési lehetőségeknek lenni. Az idén is feltűnően kevesen látogatták az egyébként színvonalas, színes és minden esetben valamiféle szemléltetéssel kísért előadásainkat. Viszonylag nagyobb látogatottsága volt a Műemléki Hét keretében rendezett helyszíni ásatási ismertetéseknek.

A múzeumi hónap egyik kiállításának, a *Népi életképek* című képzőművészeti kiállításnak a megnyitója egybe esett az év utolsó Baranyai vasárnapjának, a pécsváradi Lukács-napi vásárnak a rendezvényével. Kiállításunk szervesen beleépült az ünnepi programba. De annak ellenére, hogy látszólag sokan megnézték, a nyitvatartás két hete alatt alig 2000-en tekintették meg.

Egyébként elmúlt Múzeumi Hónapunk nem szükölködött a nagy jelentőségű, látványos rendezvényekben. Mindjárt a nyitás is nagy érdeklődést váltott ki. *Molnár János* művelődésügyi miniszter helyettes október 1-én a Mecsek hegység természeti képe című természettudományi állandó kiállításunk megnyitásával Pécsett nyitotta meg az Országos Múzeumi Hónapot. A nyitásra kész kiállítást *Ilku Pál* művelődésügyi miniszter is megtekintette és a megnyitó ünnepségen megjelent *Aczél György*, a művelődésügyi miniszter első helyettese is. Október 9-én, Kákicson Kiss Géza emléktáblájának leleplezése bensőséges falusi ünnep volt, az egesz falu résztvett benne, a szeretetteljes emlékezés, bensőségesség jellemezte. 22-én Tarr Imrének, a nemzetközi és a magyar munkásmozgalom pécsi származású, kimagasló alakjának emléktábláját ugyancsak nagy ünnepség keretében lepleztük le. Ez az ünnepség Pécs városa jelentős politikai eseményévé nőtt. Résztvettek rajta a városi és megyei párt- és tanácsvezetők. Hasonló, az egész községet megmozgató esemény volt 30-án a sellyei állandó kiállítás megnyitása. Erre a Múzeumi Hónapra a kiállításnak csak az első felét készült el. Jövőre a második felét fogjuk felállítani s ez a nagyszabású, az Ormánság történetét és népéletét tárgyaló kiállítás lesz az alapja a későbbiekben kifejlesztendő *Kiss Géza Múzeumnak*. Sellye nagy áldozatokat vállalt ezért, hogy ez a kiállítás létrejöjjön, megnyílhasson s ezután is jelentős áldozatokat hoz, hogy a kiállítás kibővíthető legyen és belőle, megfelelő épületben, múzeum fejlődhessék.

Az UNESCO indítványára a Múzeumi Hónap keretébe illesztve ebben az évben is megrendeztük a *Műemléki Hetet*. Az október 9—15 között megtartott előadások, műemlékismertetések, illetve kiállításnyitások közül a tormási kiállításnyitást kell megemlítenünk, ahol, 15-én, Baranya műemlékei című kiállításunkat mutattuk be. A kiállításnyitáson 103 látogató jelent meg, vagyis a község lakosságának egynegyede. Olyan arány ez, amely egyes esetekben, például Pécsett nem is kivitelezhető. Egyúttal rámutat ez a nagyfokú érdeklődés arra, hogy az előadásokat, illetőleg az előadásokhoz hasonló ismeretterjesztő, népművelő alkalmakat elsősorban falvakban kell rendezni.

Bizonyára jelentős volt és hatása a későbbi munkában mutatkozik majd meg, a 30-án, Sellyén tartott megyei honismereti szakkörvezetői konferenciának. *Dr. Fancsovits György* aspiráns vitaindító előadása igen hasznosan szolgálta a honismereti mozgalom további fejlődését s ezen belül a legújabb kor, a helyi munkás-parasztmozgalom kutatását. Ezen a nagyon eleven konferencián az volt az érzésünk, hogy a honismereti mozgalomban résztvevő, vagy azon kívül rekedt, de helyi történelmi, néprajzi kérdésekkel foglalkozó, érdeklődő embereket gyakrabban össze kellene hívni megbeszélésre, tanácskozásra. Ezekre a lelkes emberekre igen buzdítóan hat az, ha foglalkoznak velük, ha munkájuk közbe szakmai tanácsokkal segítik őket.

Pár szót kell még szólnunk a múzeumi hónap tartalmi értékeiről és hatásáról. Ami a tartalmi értéket illeti, azt legrövidebben úgy jellemezhetnénk, hogy a megnyílt kiállítások a régebbiekkel együtt — s itt természetesen nemcsak a természettudományi, új, állandó kiállításról van szó — a korszerű tudományt, az élenjáró világnézetet népszerűsíti. Minden egyes kiállítás sajátos eszközeivel harcos propagátora a társadalmi fejlődésnek és egyúttal hathatós tényező is annak elősegítésében. Mindegyik kiállítás jelentős mértékben képes az általános műveltséget elmélyíteni, szélesíteni, úgy, hogy egyuttal ösztönzést ad magasfokú szaktudományi kérdések megismerésére is. Nem utolsó sorban említjük meg a kiállítások tartalmi értékei között az esztétikai nevelőerőt. Minden kiállításunk valóságos művészi alkotás, az esztétika és az illető szaktudomány ötvözetéből jött létre. Elmondhatjuk velük kapcsolatban, hogy nemcsak a képzőművészeti jellegű kiállítások, hanem a különféle szaktudományok kiállításai is eredményesen szolgálják az ízlésnevelést, ízlésfejlesztést. Ezen a téren kiemelkedő jelentőségű a számos új kiállítási módszert és technikát alkalmazó természettudományi kiállítás. Szerencsésen egyetlen esetben sem estünk abba a hibába, hogy a kiállítások technikai kivitelezése a tartalmi mondanivaló sérelmére történt. Ellenkezőleg, az esztétikus kivitelezés a szem léletességet, a közérthetőséget segítette elő és ezáltal kiállításaink tartalmilag és a kivitelezés tekintetében szép összhangban készültek. Itt kell megemlítenünk azt az igen lényeges körülményt is, hogy az elmondottak nem csak a pécsi, központi kiállításokra vonatkoznak. Igen jelentős az és mindennél meggyőzőbben dokumentálja az általános műveltség emelkedését, valamint az érdeklődők megbecsülését, hogy kisvárosi, sőt falusi kiállításaink is mind tartalmilag, mind kivitelezés tekintetében megegyeznek a pécsiekkel, a központiakkal.

Eredményeink nem tesznek bennünket elbizakodottá, önelégültté. Számos olyan részlete van munkánknak, ahol hiányokat, hibákat kell eltüntetnünk, kiküszöbölnünk. Nem hallgatható el például az a törekvés, hogy látogatóink sorába, a múzeum műveltségterjesztő-fokozó tevékenységének hatósugarába a jelenleginél jobban vonjuk be a munkásságot és a munkásifjúságot. Arról is meg kell emlékeznünk, hogy a jelenleginél lényegesen jobban kell munkába állítani különböző célkitűzéseink megvalósításáért a Múzeumbaráti Kör tagságát. De az is önmagunkkal szemben támasztott jelentős követelmény, hogy az iskolákkal, az iskolai oktató-nevelőmunkával az eddiginél szorosabb, a nevelési és oktatási szempontokra, lehetőségekre és módszertani adottságokra támaszkodó kapcsolatot létesítsünk.

Sorolhatnánk még tovább is, de talán felesleges. A pécs-baranyai múzeumi hónap 1966 végén visszatekintve ered ményeinkre és hiányosságainkra, csak azt állapíthatjuk meg, hogy mind eredményeink, mind hiányosságaink az ezután következő még jobb, még eredményesebb munkára késztetnek bennünket.

DANKÓ IMRE

és a Hebes megye tanácsa művészeti díja első fokozatának tulajdonosa. S alkotó személyisége most is annyira jelen van, hogy gondolatban minket is ő kalauzol az üzemen végig, bár valóságosan Szarvason egy nemzetközi zsüri tagja, miközben Lövei István főkönyvelő értő, vállaló, ismertető szavait hallgatjuk teremről teremre a hevesi és palóc tájmintákkal ékes szőttesek, csattogó kézi és zakatoló gépi szövőszékek között. Pedig Lövei István nem lirikus, számszaki ember az 1973-as 33 milliós árbevételi terv 4 milliós nyereségre elkötelezett pénzügyminisztere, szavai mégsem szükösködnek némi jogos büszkeség nélkül. A szövetkezetnek 853 tagja van, ennek mintegy fele bedolgozó, a központon kívül nyolc községben termel és árulistája a némüvészeti szőttes, varottastól a torontáli szőnyegig, a kékfestőtől a himzésig és az ugynevezett parasztbutorig terjed. Vásárlói között éppen ugy megtaláljuk Bessenyei Ferenc vagy Sinkovits Imre Kossuth-díjasokat mint a Szovjetuniót, a Német Szövetségi Köztársaságot, Franciaországot, Dániát. 1972-73 között a tőkés exportjuk 4 millióról 8 millióra, a szocialista szük egyről kettőre növekedett. És ha a sikerük titkát nyomoznánk mehetnénk Bodonyba, ahol még ősi osztovátán szőnek vagy Átányba a legszebb minták szülőhelyére mindenütt olyan összetartozást lelnénk, ahogy a halhatatlan varottasok mintái ölelik egymást. És ez az állapot a koroztályokon is tul nő. Az 54 fős központi KISZ szervezet, muzeum értékü otthona van ügyes fiataljai éppen ugy elvásbithatatlanok, mint az a beoldgozó nagymama, aki leadás után a büfé előtt szürcsöli a kávét vagy Kozma József faipari részlegének nagyhajas fiatalja, aki Koncz Zsuzsát hallgatva páasszitja a parasztbarokk asztal összetartozó elemeit. Igy teljes Hevesen az ami volt, van és határozzák meg együtt azt, aminek lennie kell. A jövendőt, amiben korszerü formában minden maradandójával együtt benne a mult is. S mindehhez csak ennyit szégyelném magam, ha ezügyben elfogulatlan, áltárgyilagos futóvendégnek számitanék.

- A Falurádió müsorát Bán Béla szerkesztette.

TOMORI Ede fotomüvész

Fotó 1989.2. 4.p.

Tomori Ede

Fotóművészeti Galéria, 1988. október

nincs egy múzeum... Ha valaki meg akarja mutatni a gyerekének, milyen a tizenkilencedik század festészete, fölmegy a Nemzeti Galériába és megmutatja: ez az, ez meg a huszadik század, ez meg a tizennyolcadik. Ha azt mondom: fotó? Még egy összefoglaló album sincs. Hát akkor hol vagyunk attól, hogy kiállítás?!... Hiszen az albumban reprodukált képet nem lehet összehasonlítani a kiállított művel, amelyhez *odamegyek és megnézem* rajta a szemcsét, az élességet, a tónust... Ennek a kiállításnak az a célja, hogy megmutasson valamit abból, mi(lyen) a klasszikus magyar fotográfia — eredetiben. Nem vagyok esztéta. Azt hoztam ide, amiről egyértelműen bebizonyosodott, hogy érték: szemelvényeket az elmúlt öt évtized legfontosabb képeiből. Voltak itt fotós növendékek a főiskoláról. *Egyetlenegy* szerzőről nem tudták, kicsoda... Pedig fotósok. Mi várható akkor a közönségtől? Tegyük hozzá: ezek a képek még mindenféle kompozíciós szabálynak tökéletesen megfelelnek. Lehet vitatkozni a megközelítési módjukon, de egyet nem lehet elvitatni: meg vannak csinálva. Nincsenek köztük véletlenszerű munkák. Hogy mennyire porosak? Saját korukat fejezik ki.

Németh József

— *Minden szerző egy fotóval és a róla készített életképen van jelen a kollekcióban. Ez a kiválasztott mű és a portré közötti azonosságtétel szándékát jelzi. Nem leegyszerűsítés ez?*

— Ennek a korszaknak a mesterei nem ismerték a sorozatot. Különálló fotókat csináltak. Riportot, zsánerképet, művész- vagy tárgyfotót. Az eszszéregénynek, szekvenciának még nem jött el az ideje. Nekem meggyőződésem, hogy egy képből is nagy valószínűséggel lehet következtetni a szerzőre, ha a képet jól választják ki. Előfordulhat, hogy az elképzelés rózsaszínűbb lesz a valóságnál. De ha valaki csak egy igazán jó képet csinált az életben, az már nagy pozitívum. Tudniillik van, aki egyet sem csinál. És vannak, akik tíz remekművet is létrehoznak, ami óriási adomány, de nem kell mindenkitől ezt várni! Hiszem, hogy *egy* fotót mindig nehezebb készíteni, mint egy sorozatot. A sok kép elkényelmesít, elaltat. Persze bizonyos mondandót csak szekvenciával lehet megfogalmazni. A kiállított fényképészeknek még arra az egy felvételre kellett koncentrálni. Ezért nem érzem leegyszerűsítésnek az egy kép egy portré arányt.

— *Ez a tárlat nemcsak alapfokú fotótörténet képekben. A*

Tomor

Ref. templom

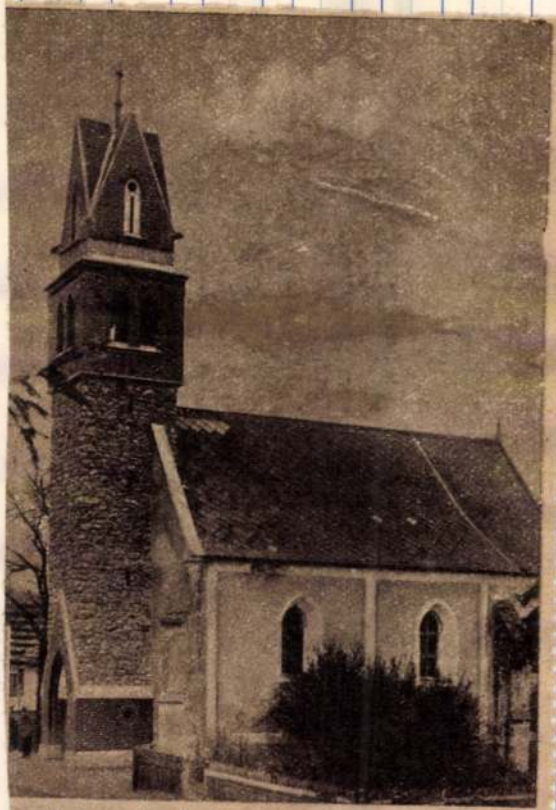

A tomori ref. templom uj tornya, amelyet az elmult napokban szenteltek fel.

Képes Ujság. Az Ujság vas. mell. 1938 jan. 30

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

1967 DEC 12

Vecséstől a Balatonig

Tomor Mihály vecsési matematika-fizika szakos tanár nemcsak a számok, definíciók világában otthonos, de érzi, érti a természetet, az élet apró rezdüléseit. *Festőállványát gyakran felállítja a Balaton partján, hogy vászonra varázsolja a szárszói partot, a vízen álmodozó csónakokat.*

Vagy a havas vecsési utcát. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából rendezett kiállításának látogatói ismerősként üdvözölhetik ezt a két festményt.

Öböl csónakkal.

Vecsési utcarészlet.

kor a törzsbér 6 százalékát kapja prémiumként. Minden további 5 százalékos túlteljesítés esetén a törzsbér egy százaléka a prémium. Hasonló rendszer alapján premizálják a kotrógép- és dózerkezelőket s a többi szakmunkást is. Az ösztönző bérezésnek tudható be, hogy *a társulat több brigádja 130—140 százalékos tervteljesítést is elért.*

A társulat 243 ezer holdon három járás területén — a *monori*, a *ráckevei* és a *dabasi* járásban — végez vízrendezési munkát.

1967-ben 14 mezőgazdasági gazdálkodási társulat számára is, s ugyanakkor biztos jelzője az új gazdasági mechanizmus hatásának.

R. F.

„Ellentétes" divat várható tavaszra

A Ruházati Mintatervező Vállalat megkezdte az 1968. évi tavaszi kollekció összeállítását, amely mintegy 200 modellt tartalmaz a nők, a férfiak és gyermekek számára. Jövő tavasszal még inkább érvényes lesz az, ami az őszi divatot is jellemezte: mindennek az ellentéte is divat. A hosszú, a rövid szoknyák, a testre simuló és a lezser ruhák, az élénk és tompa árnyalatok váltakoznak.

magam erejére, tudására támaszkodva. Csakhogy más az egyetem és más a gyakorlat egy eredményekre, méghozzá *azonnali* eredményekre törekvő gazdaságban. A parasztemberek nem szívesen veszik, ha az agronómus „menet közben fizetgeti a tanulópénzt".... Pedig ez az élet *rendje*. Aki elkezdi az önálló, felnőtt életét, az tévedhet is. Egy „gyakorló-főagronómusnak" azonban ezt már *nem nézik el* az emberek. Különösen akkor nem, ha az „fenekestül akarja felforgatni" mindazt, ami meg- is egyre inkább csak *múlt időben érvényes. Volt* ... Mint annyi sok minden más. A szövetkezettől is idegenkedtek még néhány éve az emberek. Ma már *ez is* csak volt. Az eredmények hamar *feledtetik* a pillanatnyi keserűségeket. És az idén *nincs okunk* panaszra. Annyi pénze *még soha* nem volt ennek a gazdaságnak, mint az idén. Hogy miért? A nyolcvan hold uborkából például egymillió forint jövedelmet terveztek. Az eredmény: kétmilliókétszázezer forint. Egy példa csak a sok közül, de tipikus.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LÁTÓHATÁR
Budapest
1971 OKT

[illegible] növényeket pedig nem szamuzom ebből a kertből – mondta félhangosan maga elé és benyitott a házba.

R. Tomonyák Gitta 1021

R. Tomonyák Gitta rajza

nokat robbant? És nekem így kellett megtudnom,
mertem volna ezt a szelíd, szótlan férfit? A lakás ö
darabokra törve, még az ajtókat is kiszaggatták. A
engedni. „Hazaáruló volt a nagyságos asszony férje"
apróságot csomagoltam össze és mentem tovább. Tíz
gény férjem húga a Ferencvárosban lakott, nála hú
visszatértem, hátha összeszedhetnék még valamit, g
nem maradt. Egy légi akna elseperte. Nehéz évek jö
ide-oda, biztosan segítenek rajtam. De nem segítettel
isten tudja, milyen ember volt a maga férje. Mindig s
tam reggeltől estig, valahogyan megéltem. Csak a
idegzsába, akkor lett napról napra nehezebb, rosszabb. Akárhányszor heteken át nem tudtam kezembe venni semmit.

Elhallgatott, elmerülten nézett maga elé. Szamosi szólalt meg:

– És nem tudta, hogy a városban él magával valaki, aki azt fogadta, hogy sohasem fogja elfelejteni.

– Nem tudtam– folytatta csendesen az asszony. – Hiszen közben nemcsak az én életem, hanem az egész világ fenekestől felfordult. És ha időként eszembe is jutottak zavai, egy érzelmes gyerek megnyilatkozásának tekintettem. Így volt. De amikor már semmit sem vártam, történt valami. 1957 nyarán behívtak a kerületi tanácshoz. Egy szigorú tekintetű, szemüveges, idősebb asszonyhoz kerültem. Egyszeriben rátért, hogy megtudták, milyen nehezen élek, küszködöm a sorssal. Szégyent hoztak Soltész doktor emlékére – mondta. Ő is felelősnek érzi magát. A jövő hét végén indulhatok Sz. városba, ahol az ország egyik legszebb női otthona van és tovább semmire sem lesz gondom. Kezembe adott egy nagy paksaméta papirost és meg

TOMOR.

Történelem előtti korból kő és bronz tárgyak kerültek felszínre egy nagy lelőtelep területéről. Árpaszer dülőn neolithkori, más helyen pedig bronz korból származó bronz ruhadíszt találtak. Írások 1217-ben említik Tomor falut, amely a 14. századtól tudomásunk szerint a Bebek-család tulajdona volt. 1427-ben két porta jobbágyrésze Pelsőczi Balázsé. A század végén a Tomori-család adománybirtoka. A Tomoriak építették a templomát, amely a saját kőházukkal együtt kőfallal volt elkerítve. 1565-ben nemeseké, egy porta nagyságú. 1586-ban a Buzitai- és Bécz-családoké. A 17. században a szatmári Király-család nyerte el a királytól. 1720-ban még nincs jobbágy lakosság. A mult század közepén a Tiszta-, Téglássy- és Zombory-családok a földesurai. 1828-ban 52 háza, 420 ref. lakosa volt.

Kisközség a szikszói járásban, hozzátartozik Bózsvatanya. Területe 2401 kat. hold. Lakosainak száma 577, akik 2 kivételével magyarok és 191 rk., 128 gk., 241 ref., 17 izr. Főfoglalkozásuk az őstermelés. Lakóházainak száma 103, ref. templomuk van. Iskolái 1 ref. népiskola és 1 ref. ált. továbbképző. Vasútállomása: Szikszó 7 km-nyire. Posta helyben, utolsó távirdája: Homrogd.

Csikvári Ábrány 210. l.

[illegible] vonzatva özönlenek a felé a város felé, amelynek nevét újra bearanyozta az 1849-es honvédroham. Akinek pénze vagy legalább hitele van, Pesten vagy Budán építtet, már csak azért is, hogy teljesítse hazafias kötelességét : Budapestet a világ legszebb s Európa legnagyobb városai közé emelje. Föléledt Rákos emléke s hozzá méltó, hatalmas palotát emeltek az országgyűlésnek, a gótikus, de mégis sajátos egyéniségű parlamentet, amely — mint a londoni — a folyam vizében nézheti magát. Újjáépítették a királyi palotát, s ennek a magyarokért rajongó s a magyarság rajongását élvező, szép királynő, Erzsébet gyakori látogatása boldog időszerűséget adott. A várhegy, mint »Ősbudavára« hagyományainak hordozója díszruhát érdemelt és kapott is a Halászbástyával. A párizsi Champs-Élysées mintájára Pest sugárút köré rendezte legszebb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

1971 OKT

LÁTÓHATÁR
Budapest

1971

Emlőit az este csillagokra cserélte –
és soha nem sötétedik be egészen.

R. Tomonyák Gitta rajza

fordították a szót.

– A lelkemet veszi ki az asszony. A
olyan szerénynek mutatta magát, mint e
van, lenyúz. Mi meg csak egy helyben to
egy haverom, azt mondja, náluk többre
sebbért gürizik, amikor többet is keresh
tam az asszony előtt?

Jáki odafordult:

– Meg ne bolondulj, Pista. Csak messzi
egyszerre rájössz, egykutya. Ha többet fiz
a nyelvedet. Mi most elég jól állunk, még eg
lesz okod panaszra.

– Ej, az én feleségemnek semmi sem elég.
egy kicsit várjon! Azt mondja, eleget várt már. Ha hallanátok, este a sötétben, hogy kipakol. Mintha egész nap arra várna, hogy végre leoltsuk a villanyt.

Kóber bácsi bánatosan felnézett rá. Ó, ez az ostoba. Hát persze, ha nem fogja fel, hogy meg kell ragadni a szerencsét.

Jáki elfogta a pillantását, értette is, mire gondol az öreg. Már annyit duruzsolt a fülébe az *ő módszeréről,* hogy ha nem szólt is, kiolvasta a szeméből.

– Én meg azt mondom, fiúk, ne kergessünk álmokat, és ne is vándoroljunk, nem méltó hozzánk. A becsületes munka ér a legtöbbet. Nem egyszer bebizonyosodott ez előttünk . . . Igaz, Kóber bácsi?

– Mit kérdezel te engem? Úgyis tudod, mit mondanék. Igaz, a munka is derék dolog, dehát van azonkívül más is.

Nevettek. Lám, az öreg, csak azon lovagol. Az *ő kombinációja,* attól egyszerre módosak lennének.

– Mennyi kellene hozzá, Kóber bácsi? – Benedek Pista előrehajolt az öreg felé, aki nem tudta, komolyan kérdi-e, vagy ugratni akarja, mint már annyiszor.

– Tudod te. Száz. Éppen annyi.

– Hogyha nékem száz forintom volna . . . – kezdte dúdolni gúnyosan Suhajda

Tomola Ferdinánd

Buda 's Pest szabad királyi városoknak és környékeiknek PLANUMA. Pesten kiadá Tomola Ferdinand. - Ged. bey Ferdinand Tomola 1836. - 860 x 560 m/m. Föv.Muz.Kat.II.26.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LÁTÓHATÁR
Budapest

1971 AUG
1021

R. Tomonyák Gitta

R. Tomonyák Gitta rajza

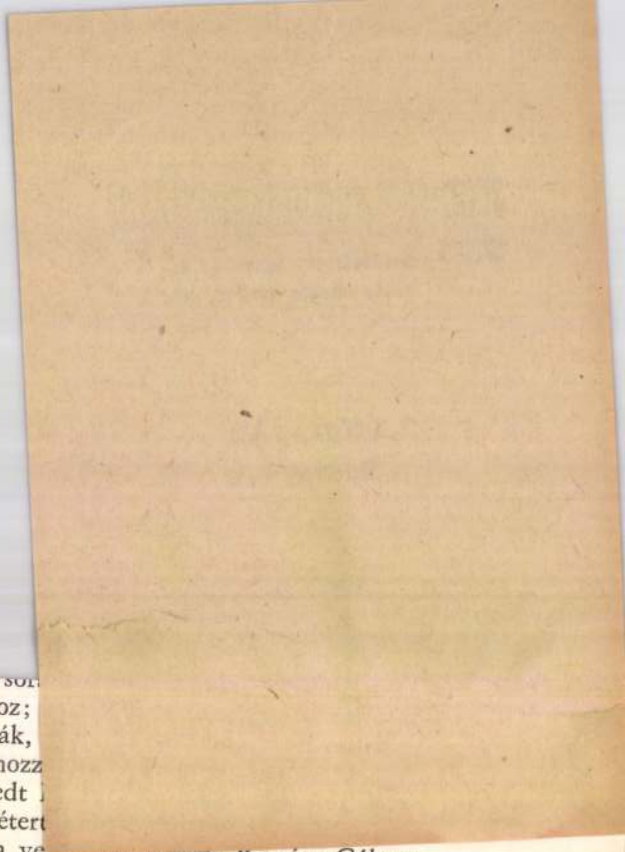

taggyűlésekre és más nyilvános helyre, addig a sor-
kozókhoz, a gyermekkedvű, sportimádó Lajoshoz;
a négy bevonuló közül, kik ugyanúgy szocialisták,
hogy a Dunára járjanak, s onnan barátokat hozz
a 402-es büntetőszázadban ocsúdik fel. A hirhedt
nan nincs visszatérés. Számára se lett. Máli Péter
emelten, s agyonverik valahol a Németországba ve
is kiemelnék hasonló sorsra, ha őrzőangyala nem másutt óvná éppen, egy másik büntetőszázad szélvédettebb mélyén, elviselhető körülmények bugyolálásában, és ahol Rideg Sándor író az ágyszomszédja.

De ez már egészen a végén van, s mi most 1942-t írunk, s a paraszthaz rissz-rossz ajtajára még nem tette fel a hatóság a lakatot. Petrovics elvtárs is eljár még áldozatosan Pestről; havi száz pengő tagdíjat fizet, s begyűjtött világvevő rádióját még a begyűjtés napján visszakapja. A felszabadulás után pedig – engedtessék meg ez a túlszaladás történetünk keretén, minek várakoztassunk a csattanóra – felhágy a vaskereskedői szakmával és igazgatói életformát választ a Dohányjövedék élén.

Az 1954. esztendőnek kell eljönnie, hogy Kovács Gábort egy bírósági tárgyalásra idézzék, ahol Árbóc Árpád életfogytiglanos csendőrezredest állítják arccal Petrovics viaszsárga arca felé, mondja csak egyenest a szemébe, amit tud: hogyan járt be a Böszörményi úti csendőrlaktanyába, már 1936 óta, információkat szállítván ötven pengős alapon. Futotta a júdáspénzből százpengős tagdíjra. Kovács Gábor még most is jóindulatú, a mentséget keresi gondolatban ennek az embernek, ki úgy lehet lelkiismeretét csitítgatja a százpengős adománnyal, miként a jó keresztények penitenciával mossák tisztára bűnös lelküket. Kovács Gábor tán meg is bocsátana, miként a keresztények Istene. Öregedő szemében több a szomorú szánalom, mint a gyűlölet, bizonyára az idő puhít ennyit a kérlelhetetlenségen.

Petrovics Simon, a gyilkos, kinek lelkén Szilágyi Sándor, Máli Péter és a gyermekkedvű Kovács Lajos vére szárad, ki öccse volt ennek az embernek, aki itt áll, s aki hosszú éveken át annyi bizalommal volt érdemtelenül iránta – ez a Petrovics Simon sokkal inkább kerüli az egykori elnök szánakozó tekintetét, elfordítva sápadt arcát, mintha a vegytiszta, esszenciává sűrűsödött gyűlölet sütne belőle – ezt jobban el lehetne viselni.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LÁTÓHATÁR
Budapest

1971 AUG

1021

R. Tomonyák Gitta rajza

758

A glosszában foglalt szemtelen inszinuáció te
Ennek a címe így hangzott: *Válasz.*
Megjelent *A Mai Nap* március 2-i számában. *A*
képpen megkurtítva.
„Izlésünk és szándékunk ellenére folytatnunk
című laptársunkkal az irodalom és akasztófa össz
zett laptársunk ugyanis e témáról szóló szerény vez
glosszájában olyan hangnemmel válaszolt, amely izgatottan dörgedelmes hang
önkéntelenül is enyhe visszhangot provokál.
A cikk írója megvádol bennünket avval, hogy az Illyés Gyula által megpen-
dített akasztófa-kérdésben ‚csaknem a beavatottak nyugalmával' hallgattunk mind-
addig, míg a részükről el nem hangzott ‚egy tréfás, nyilvánvalóan semmi másnak,
mint a tárgyhoz méltó poénnek szánt megjegyzés'.
Ezennel készséggel nyugtázzuk, hogy a Baumgarten-díjas költő akasztására
célzó megjegyzés csak vicces poén volt. És viszont megnyugtatjuk laptársunkat,
hogy az egész ügyet mi sem értettük szó szerinti komolysággal, csak éppen tiszte-
letlennek és méltánytalannak tartottuk ezt a sajátos ‚akasztófahumort' egyik köz-
megbecsülésnek örvendő költőnkkel szemben.
A dolog evvel el is lenne intézve a lovagiasság szabályai szerint, ha laptár-
sunk nem toldaná meg rövid kardját egy lépéssel, amely lépés már-már súrolja
a vádaskodás határát. A támadó cikk ugyanis tovább így folytatódik: ‚Ha már
felébredtek, szeretnők hallani nézetüket abban a másik akasztási ügyben is, abban
a sokkal komolyabban, amelynek hitelességéért a bizonyára szerintük is teljesen

/1021

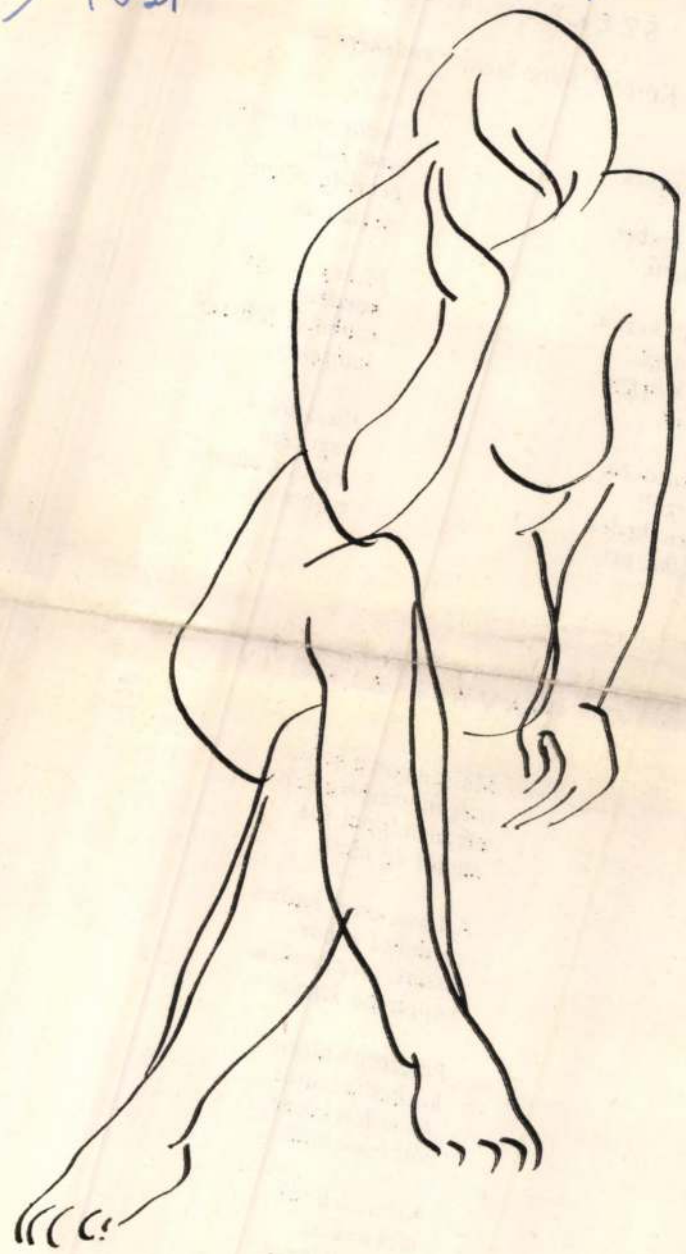

R. Tomonyák Gitta rajza

SZÉKELY FALU

– Kőrösi Csoma Sándor emléké

Csorba hegyek,
kis falu,
csizmás ember,
szűk szavú.

Bütykös kezek,
fejszenyél,
fenyők hegye
égbe ér.

Farkasnóta,
téli szél,
legénykedés,
bicska, vér.

Gyöngyös patak,
piros hal,
pendely villan;
nézni csal.

Hideg csurgó,
kőedény,
szoknya, lábszár,
habfehér.

Kicsi ablak,
nagy tető,
varázs, álom
benne nő.

HAVASI ALKONY

Messze van a hold,
még messzibb a nap,
vérző talppal fut
alvadt ég alatt.

A fény, mint lyukas
hordóból a bor
lassan, cseppenként
koppanva kifoly.

Pásztorok tüzén
kushad a zsarát.
Az erdőn kósza,
tört lélek kiált.

Kibuvik a fák
alól a sötét,
fekete talppal
a hegyekre lép.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR
R. Tomonyai Gitta
1980 DEC

/1021

Vázlatok

R Tomonyai Gitta
1965

R. Tomonyák Gitta rajza

A MEGSZOKÁS

Az életet meg lehet kétszerezni,
négyszerezni, tán százszorozni is.
De nincs hozzá bátorságunk.
Vannak gyökerek,
melyek nem táplálnak,
nem támasztanak,
csak kötnek.
Az öreg körtefa megmaradhat,
mert szépek ősszel a levelei.
Egy vén kutyára is rákölt az ember
tízszer annyit, mint amennyiért már
csahos, vidám, törzskönyvezett kutyát kap.
De nem tudunk mérleget csinálni
negyvenévesen, ötvenévesen,
hogy jó emberséggel, plusz-minusz,
áthúzzuk a régi rosszakat.
Röpülni szeretnénk még s ócskaságok,
értéktelen megkövült kegyelet,
soha-végig-nem-gondolt: hogy van ez?
buta órák és rühes napok
rossz súlyától süllyedünk tovább.

R. Tomonyák Gitta rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
K. Tomonyák Gitta
SZABAD FÖLD
1967 FEB 5.

1021

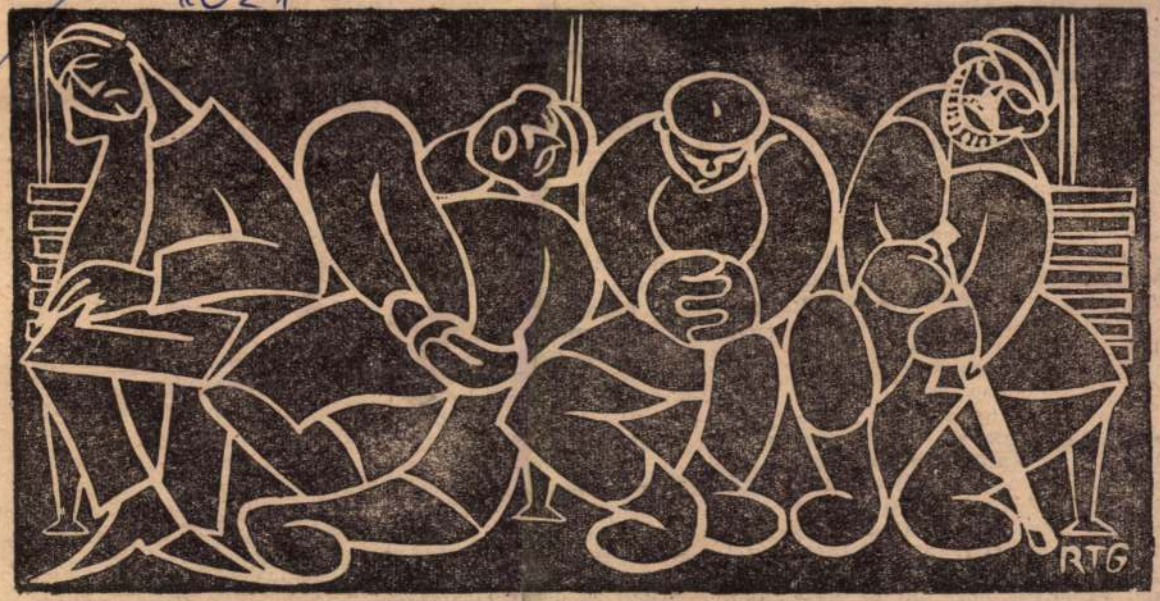

HAZAFELÉ A VONATON

(R. Tomonyák Gitta linómetszete)

Kiderült, hogy csak akkor észlelhető az anyag hatása, ha az ötödik (vagyis az utolsó normális) vedlés előtti napokban adják. Azt már régebben tudtuk, hogy a rovarok lárvakorukban egy hormont termelnek — a juvenilis (magyarul: fiatalsági) hormont. Az utolsó lárvakori vedlés után a hormon termelése megszűnik, és csak akkor kerülhet sor a bebábozódásra, illetve a poloskafélék esetében az érett állat kialakulására. Ha ilyenkor a lárváknak kívülről adnak juvenilis hormont, az átalakulás elmarad, további lárvavedlések következnek, végül az állatok elpusztulnak. Pontosan ez az a hatás, amit Sláma megfigyelt amerikai papíron élő bodobácsain.

Úgy látszik tehát, hogy a kanadai balzsamfenyő hatóanyaga hasonlít a rovarok juvenilis hormonjára. Nem lehet teljesen azonos azzal, mert a hormon minden rovarra hat, a papírban levő anyag pedig csak a bodobácsfélékre. A vegyi vizsgálatoknak kell eldönteni, hogy mi az igazság. Ez nem könnyű feladat, mert még a természetes hormon összetétele sem ismert. Eddig mindössze egy tízezred grammnyit sikerült belőle előállítani. Noha ez kísérletező tudósok számára volna fontos, hanem szinte beláthatatlan gyakorlati lehetőséget nyújtana a mezőgazdaság, a növényvédelem számára. A jelenleg alkalmazott rovaritó szereknek ugyanis két nagy hátrányuk van: sok esetben mérgezőek egyéb, hasznos állatokra (halak, madarak stb.) is és nagyon hamar kialakulnak ellenálló fajták, amelyek ellen nem hatnak többé.

Ha elő tudnánk állítani olcsón és nagy mennyiségben egy juvenilis hormonhatású anyagot, akkor a gyakorlati szakemberek kezébe olyan anyag kerülne, amely egyáltalán nem mérgező hatású, és mégis tökéletes rovarirtó, mert megakadályozza a rovarok ivaréretté válását és ezzel szaporodásukat, más állatokra viszont tökéletesen ártalmatlan. Mivel pedig a rovarok lárvafejlődésük korai szakaszában maguk is termelik ezt az anyagot, nagyon valószínűtlen, hogy az ellene való ellenállóképesség egyáltalán kialakulhatna. A legutóbbi év amerikai, cseh és svájci eredményei a szóban forgó területen reményt nyújtanak, hogy ez a lehetőség a közeljövőben megvalósulhat.

V. P.

me
ké
ha
has
gé
1/2
utá
az
szé
zió elektronsugara nem tudott „lépést tartani" a zársebességgel.

A különféle zársebességekkel való kísérletezés minden fényképezőgép-tulajdonos számára hasznos lehet. Ily módon ugyanis a legegyszerűbb eszközökkel meg tudja állapítani, hogy a fényképezőgép zárja pontosan működik-e.

Akiknek csak egyszerűbb fényképezőgép van birtokukban, azok is megpróbálhatnak a képernyő fényképezésével. Gépeik zárja ugyanis rendszerint 1/25-öd vagy 1/50-ed állandó nyitási sebességre van beállítva, ha tehát megfelelő érzékenységű filmet használnak, sikerülni fog a felvétel.

B. I.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

1967 OKT

1021 R. Tamonyák Gitta

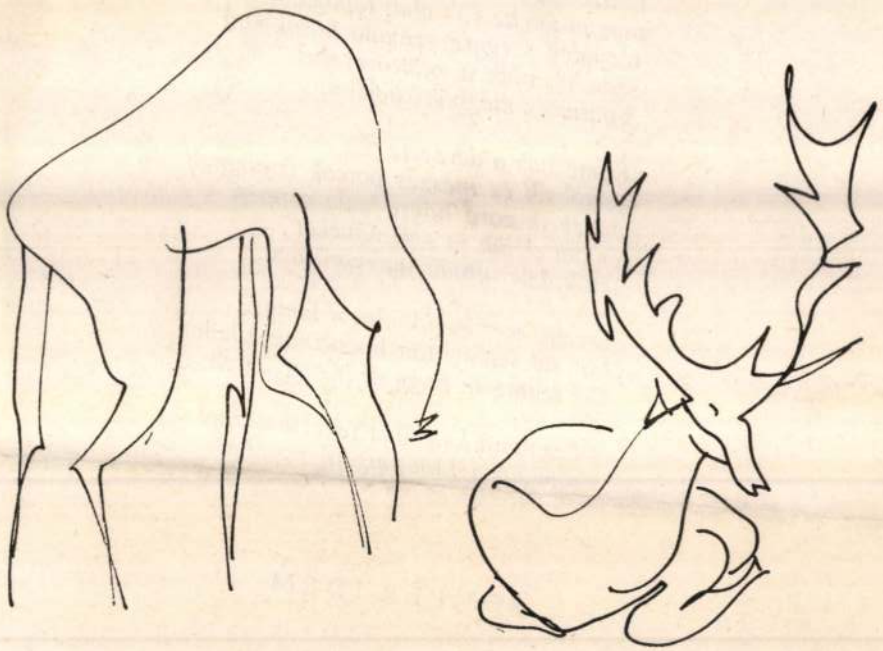

R. Tomonyák Gitta rajza

Évtizedek során órjásra nőtt
maguk-ültette fák alatt topognak,
törpülve s egyre szűkülő körökbe
számlálgatják a gyötrő éveket
s várnak a megváltó halálra.

Remegnek a dérverte fők,
csigolyák és meszes porcok ropognak;
emlékeik zord lidérc-hada röppen,
és ont eléjük új s új rémeket
létük determinált nyomorúsága.

Érzem, eres kezük olykor kinyúl,
hív, int felém: tán búcsúznak zihálva.
De szomorú, hogy nem segélhetek,

s hagynom kell őket feltarthatlanul
beomlani a Házsongárd porába!

SEMPER IDEM

Hiányod érzetével töltekezvén
mintha hőstettek láza hajtana
s kígyós vadonban hűs forrást keresnék –

Mily szikes pusztaság lesz majdan a
birtoklásod utáni szent üresség!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

1969 FEB

1021

HELYESBÍTÉS

A Látóhatár múltévi 11–12. számán *68. oldalán közölt képet TARDI KOVÁCS SÁNDOR rajzolta.*

R. Tomonyák Gitta

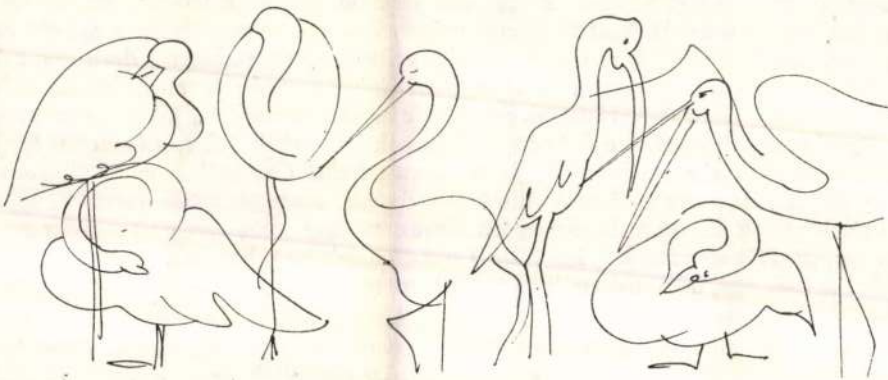

R. Tomonyák Gitta rajza

odahoz gyorsan, pihentetőül, egy macskát. Állsz a Laokoon-csop
Apollo előtt – és egyszerre a csobogó kávájáról rádnéz egy macsk
goblenek, meggyötör szépségével Michelangelo, meggyötör úgy, h
nemcsak azt, amit csináltál, azt is hogy éltél – és kinézel a vat
szökőkutas-vízeséses kertbe, s óvatosan-puhán lépdel a kavicson,
Egy? Kettő? Három? Számtalan! A hivatalos jegyzék szerint r
egész Vatikán-államban – de mennyi macska! Macska ül a hid
macskák az Angyalvár mellvédjén, mozdulatlanul pihegve, macs
theon árkában, macskák, mennyi ezüstszürke, sárga szemű macsk
macskák kuporognak fel, fel a lépcsőkön a Trinita dei Monti sz
di Spagna lépcsőin, korlátján, macskák a Colosseo bezuhant ívein
zugolyaiból macska figyel téged, és macskák, macskák társulna
képp kiürített az a csoda, amit Rómának neveznek, s ami sokára dereng majd elő, de helyette emlékeztetnek rá a macskák. Egyedül voltam, Joker, magányos, de a macskák ott voltak, s ha megfeledkeztem rólad olykor, mindig eszembe juttattak. A macskák, Joker, Tivoli ege alatt, szökőkútjainak porzó vize mögött, a macskák, Joker, az alkonyaton. Fiesoleban, útban lefelé a ferences templomtól, a macskák, Joker, a Callixtus katakomba labirintusa előtt, a macskák, Joker, Cecilia Metella sírjánál, a macskák, Joker, a Via Appia pineái alatt, Marcus Aurelius szobránál, macskák a San Pietro áhitatos lábaktól koptatott lépcsőin. És eleven kis lényük meleggé tette, szerény testmeleggé, a magányomat. Hát tévedsz, kutyám. Nem J.-vel csaltalak meg, hanem a macskákkal. De azokkal is csak úgy, hogy rád emlékeztettek. Mert tudod . . .

Nem tudom befejezni, csöngetnek. Joker megérkezett. Néz, bizalmatlanul. Egy idegent. Nem akar felismerni. Tapintatosan kettesben hagynak. Tekintetében semmi – sem felismerés, sem öröm. Egy simogatás a kezemben . . . De csak állok, nem mozdulok. Nézzük egymást.

– Joker – mondom sokára –, itt vagyok.

Nyújtom a sárga, a fehér örvöt. Meg sem mozdul.

– Joker – guggolok mellé. – Itt vagyunk. Ketten vagyunk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR
1983 AUG

1021

R. Tomonyák Gitta rajza

Tomonyák Gitta

A FÜST HALÁLA

Barackfa voltam
egy domb tetején.
Szállok az Urban,
enyészet egén.

Elhagy a testem,
a lángszag, a kén.
Nem látja senki,
hova illok én.,

Égbe szivódom,
ürbe olvadón –
Igy kell a semmit
gazdagítanom.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

R. Tomonyák Gitta

1997 ÁPR

1021

R. Tomonyák Gitta rajza

Meghalt bennem lármás fényeivel,
örök-édes kardalával s a hamvas
mezőnyi pázsitokkal, hová ért gyün
Meghalt a minden élőlény békesség
ahol nyúl és oroszlán
s a farkas meg a bárány
– node folytatni kár is.
Bukott föld! Hült hantjára
cinikus szavam préda,
az irónia fényűzés, és az átok
nem lel talajt, ami
kivesse, befogadja.

Csak az angyal! Az még a régi.
Daccal fordulok szembe vele máig
s lángpallosára néz gyűlölettel
sziszegem: Pimasz szolga!
Te nemtelen és áttetszőn fehér.
Majd megvalósult igaz földemen,
egyedül néked nem lehet helyed.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

R. Tomonyák Gitta

APR

1021

R. Tomonyák Gitta rajza

szüksége van. De a film elsiklik e [illegible]
més és megindító vádbeszédével, amely rámutat, hogy a gyáva, alattomos,
„hacsak"-ok mögött mennyi felelősség, bűnrészesség bújik meg. A „bírósá
alapon, hogy „nincs hulla, nincs bűntett", felmenti Kerekest. A groteszk-k
erőtlenül hullik le a drámai elemekről, amelyek azonban továbbra sem tudr
mikum feltételezettségeitől.

Maga Kerekes sem lehet megnyugodva az ítéletben, mert újra álomkép
Ezer és ezer halott közt Laufer segítségével keresi Szilágyiék holttestét. A
életre kelti őket, amint sorstársaik bőréből lámpaernyőket varrnak, Kere
lelkiismeretével áll szemben. A jelenet mégsem hoz sem új mozzanatot, sem
ben. Szilágyiék lényegében megismétlik azt, amit elhurcolásuk előtt a pa
hangsúlyozva, hogy Kerekes urat jó embernek tartják. Pedig mondhatnák azt is: ébredjen fel, Kerekes úr, hiszen a „hacsak" nem fegyver, nem öl hóhérok, gyűlölet és harácsolás kovácsolta társadalmi mechanizmus nélkül, a maga barátai nélkül sem öl, Kerekes úr, akik a „hacsakon" messze túltevő bűnrészességet vállaltak e számukra vicces tragédiából; s maga még csak azt a vétséget sem követte el, hogy megkívánta volna a patikánkat, nem kell hát a sínekre feküdnie, Kerekes úr! Mondhattak volna mást is, súlyosabb ítéletet. Amiből kifolyólag és kontrasztként következett volna Kerekes hiábavaló kísérlete, hogy följelentse magát, nevetségbe fulló öngyilkossági próbálkozása, mintegy lemondó és végső fintorként egy világ felé, melyben elhalványult a lelkiismeret a régi bűnökkel szemben, s amely elmosni igyekszik az eleven emlékeket. Az Utószezon nem ad érzelmi töltést annak az erkölcsi mondanivalónak, amelyet okosan, szépen, szuggesztíven megfogalmaz.

Nem a groteszk láttatás, nem a komikus elemek belekeverése, nem az elidegenítő formai elemek halmozása okozza ezt a hiányt. Ellenkezőleg, ez kelti fel az igényt, hogy a megkopott történetet mélyebben, újszerűen éljük át, filozófikusabban, maibban szemléljük; ez teszi izgalmassá a kísérletet. Hogy a számos irodalmi és filmművészeti előképből, mely az Utószezon alkotói előtt lebegett, csak egyet említsünk, Ingmar Bergman A nap vége című filmjét, az is bizonyítja, nem az eszközök elégtelenségéről van szó. Bergman is jócskán él az elidegenítés formai eszközeivel, – többek közt azzal, amivel Fábri is –, hogy hősét öregen vezeti vissza a múlt felmerülő emlékképeibe; alkalmazza a horrort a koporsó-jelenetben, a groteszket a balulsikerült vizsga és az asszonycsábítás képeiben. Talán a líra az a szivárványhíd, amely Bergman filmjében a különböző elemeket összeköti, talán Bergmannak az az alkotói magatartása, hogy – legalább a filmen belül – vállalja az együttérzést,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

1983 APR

1021

R. Tomonyák Gitta rajza

R. Tomonyák Gitta

S a véghetetlen nyári délutánokon elkábítod lázo
Genova, drága város, akit megüdít a hűs szél mi
És tündöklösz a hihetetlen holdsugárban
És megfakulsz a hosszú, langyos
Esőben, mely tavaszra kelve lankadatlanul mos,
Házak, akiket a tengeri szél ver,
Tengeri áramok, kik szerte széjjel
Hordjátok a dinnyének héjját és a kiömlött naftá
Olcsó narancsot és fogatlan fésűket, döglött kuty
Fonnyadt virágokat, világnak szemetét,
Mely reng a víz színén, mint könnyű parafa,

Oh, Genova,

Bágyasztó illatok, fokhagymának és sült halnak szaga,
Nyomornak és könyörületnek keveréke,
Tengeri kötélzet városa, magasban száradó lepedőid, mint a zászlók lengenek,
És változatlan éjszakáidon ezernyi macskád megtépázva kódorog,
Kőolaj-lámpa és szánalmas neonfény városa, rád gondolok,
Csikorgó villamos kocsikat hallok, látom a házak sarkában rácsba illesztett kő-
szenteket

SAJTÓ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX.,
Telefon: 138-068,

1969 JUL

ALFÖLD
Debrecen

1021

R. Tomonyák Ritta

R. Tomonyák Gitta: Balaton

– Kitartok . . .
Kristóf feltette a kérdést, amelyet reggel óta
– Ellenállsz? – kérdezte szomszédjától, aztá
– Igen . . . igen . . . igen . . . – válaszoltak sz
Menetközben ismételten megszorongatták
együttlét alatt valamennyien újult erőre ka
sebbnek és eltökéltebbnek érezte magát, mi
szonozta társai lágy, biztató mosolyát. Min
lyogva lépett be társai után, holott tudta,
vették kezelésbe. Ahogy elhatározta, nem e
letezés után az orvos fáradtan intett az ápolói
– Vigyék őket! – mondotta, majd halkan h
Hárman tehát megmenekültek a kínzástól. M
Kristóf néhány korty vízzel kiöblítette száját
létömtek. Aztán megivott egy csupor vizet. I
Már előre is diadalmaskodva várta az őrn
hogy megölheti, de megtörni nem tudja.
Miután a szolgálatost visszaküldte az ebédde
ezúttal – napok óta először – nem látogatja
legalább egy dologban – nem sikerült a mes
darcot vallott.
Hát persze, hogy nem jön Zakariás – gond
Azonban még nem adta meg magát, és mi
folyik . . .
Lassankint az a meggyőződés alakult ki benn
zelem közeledik . . .
Számba vette az elmúlt tíz nap eseményeit.
Az első negyvennyolc órában, míg el nem vál
könnyen bírták az éhezést. A harmadik regge
szagú bűzt, amely azóta sem tűnt el belőle.
súlyosabb, mert valósággal megrohanta az éhs
nozta, mint a többi napokon. Megijesztette
rohamot már nem fogja kibírni. Ennek ellené
folytassa-e a sztrájkot. A kórházi kínzás –
akaratát.
Aznap délután feszült várakozással leste a fol
az őrök végezték megszokott őrjáratukat. Mi
barátságosak voltak, s mindegyik őr megkérd
Másnap délelőtt, az éhségsztrájk tizenegyedik
la ajtaja. Ugyanúgy, mint az előző napon, a f
úttal nem a kórház, hanem az első emeleti lé
cellájukba. Az elkobzott könyveket és a levél
teljesen új gyékény borított. Mindebből szó
hogy megszüntették a szigorított rendszabályok
Teát kértek és kaptak . . .
Kristóf hallatlanul gyengének és csodálatosan
A győzelem olyasféle érzelemmel, majdhogyne
az anya érezhet, amikor szülés után újszülöttjé

...gyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
...pest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR
1993 APR

R.
Tomonyák
Gitta
1021

R. Tomonyák Gitta rajza

Fény szentje, kit megva
hogy jobban lásd, ami
irgalmazz minden bán

Ujjongó téli körmenet,
északi éjbe metsző fáklyatánc,
egyesítsd a távolesetteket!

Gyertyafény virágú léghuzat,
jégbástyát olvasztó türelem,
nyisd meg a börtönkapukat!

Acélmadarak villámútjai,
tengerek mélyén kúszó kábelek,
segédjetek sebet gyógyítani!

Hogy visszatérjen helyére a szétszórt,
hogy ami csorba, újra ép legyen,
hogy abroncs fogja át a szakadékot!

Hogy mint a föld, ha vak szemedbe néz,
új kikelet bocsánata felé
forduljon minden bánat, szenvedés!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 APR

LÁTÓHATÁR
Budapest

1021

R. Tomonyák Gitta

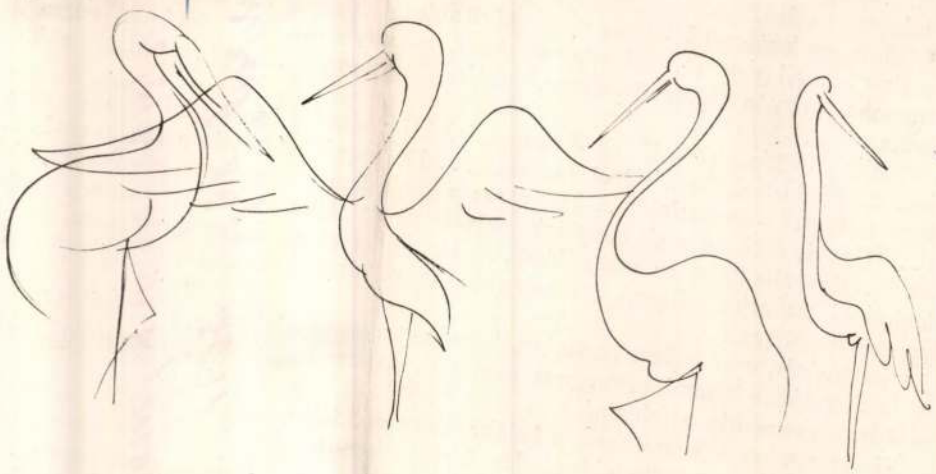

R. Tomonyák Gitta rajza

hibáztam, talán önmag...
kem egy volt szent, a fiam, ez az én eget ostromló ha...
mít ez magának... Számítottam is én valaha?... Sol...
mint az üvegen...

– Hát ez csakugyan nagyon izgalmas... Minden vi...

Ráday elképedve nézte a feleségét, aztán metszően

– De maga tényleg komolyan gondolja ezt?... V...

ütött, degenerált hülyének?...

Fölugrott, odaállt az asszony elé.

– Most én kérdezek! Ki volt az, aki Robit és M...

a múltat... Ki volt az, aki mint az őrült, eszelős vadsággal, diadal...
szemembe, hogy a fiáért *mindenre*, igenis, „*mindenre*" képes?... Maga akkor
elismerte!...

– Mit?... Hogyha kell, az életemet is? Újra ezzel vádol? Melyik anya nem
tenne meg mindent, ha a fiáról van szó?... De maga kiforgatja a szavaimat!...
Hogy tud erre vetemedni?... Hogy ezt a „mindent" rongy aljasságokra fordít-
ja... Ennyit érek én csak magának, ez volt az én taksám mindig a maga szemé-
ben... Egyenlő ítélet az utcanőkkel... Ha volna erőm, leköpném magát, aztán
dobjon ki, zavarjon világgá, lesznek még házak, ahol a munkámért emberi szín-
ten megbecsülnek...

Újra a sírás, a védtelen, parttalan, kiszolgáltatott kétségbeesés.

És ő valóban semmi bizonyosat nem tud. Lehet, hogy tényleg ártatlanul, má-
niákusan gyanúsítja a feleségét?

Visszament az íróasztalához, a hajába túrva gondolkodott.

Csak próbált gondolkodni, minden összekavarodott benne – szédelegve emlé-
kezett a két hullára, az éles alkonyi fényre, amint átvilágítja a viaszsárga talpa-
kat. Különös, hogy a fagy milyen tökéletesen konzerválta az arcot, Franz Boch
szeme kékjét... S ez az élő asszony itt viaszfehéren vacog.

Kinyitotta a könyvszekrényt, öntött egy pohárba vodkát.

– Ezt igya meg, különben tüdőgyulladás lesz a nóta vége – mondta.

Rádayné engedelmeskedett kiitta a pálinkát, a doktor újra öntött. Egy pilla-
natra elfeledkezett mindenről, a színtelen, víztiszta italt nézte.

A nóta vége... – ismételte magában gépiesen. Feleszmélt: élünk!
Minden elment, belesüllyedt, beleomlott, beletemetődött a múltba.

Kiitta ő is a vodkát. Megfogta a felesége kezét.

– Jöjjön, feküdjön le.

Az asszony felállt, megtántorodott, ő felvette a karjába.

Ilyen egyszerű, ilyen olcsó ez az egész? – kérdezte Ráday önmagától.

Bevitte a hálóba, lefektette, s brutálisan, a győztesek biztonságával és erejével
vette birtokába a felesége testét. S közben az a furcsa képzete volt, hogy ő fekete,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD

1021
1989 APR

R. Tomonyák Gitta

R. Tomonyák Gitta rajza

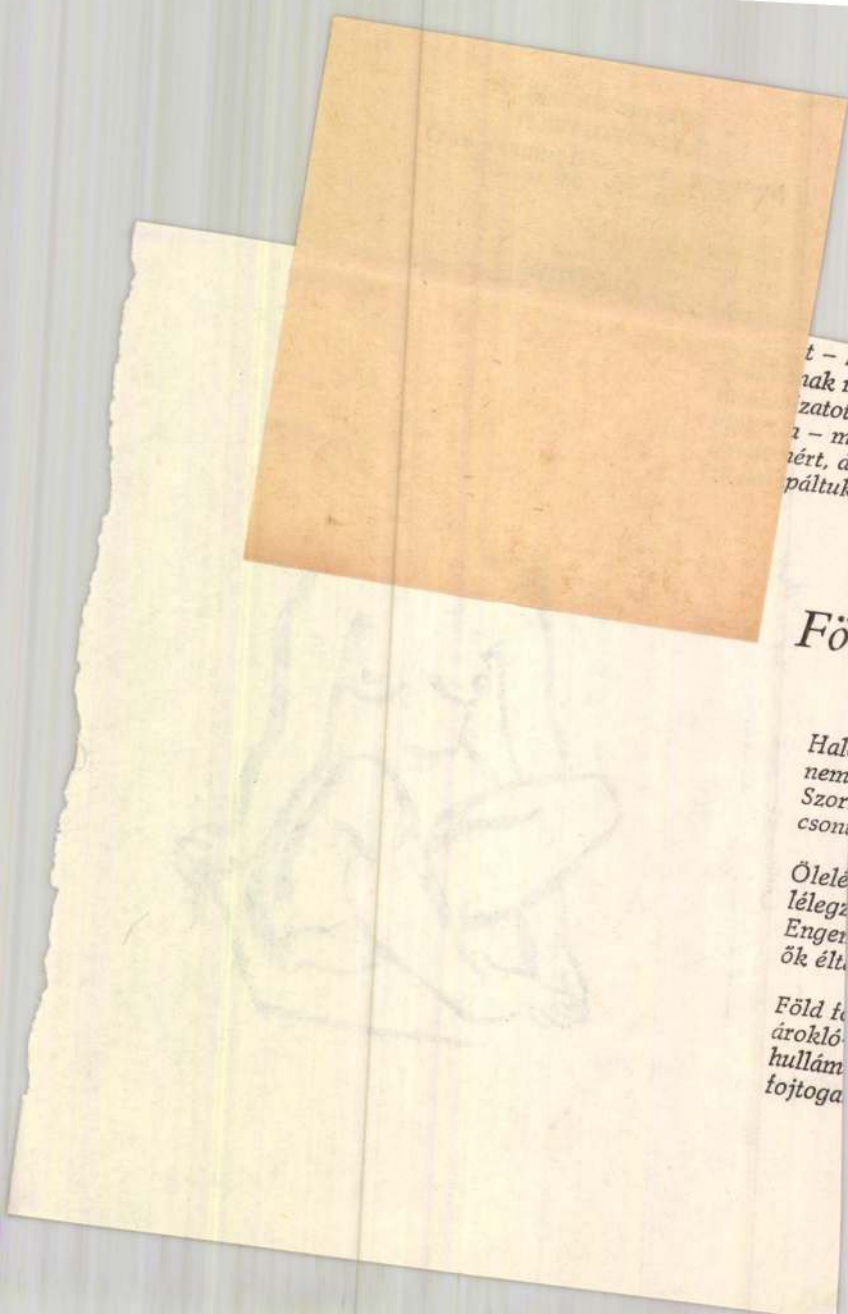

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1990 DEC 31

Levél Szikszóról

1021

Jól sikerült kiállítást rendezett a KIOSZ szikszói székháza Tomolya Sándor festőművésznek. Akik láttuk ezt a kiállítást, azzal a gondolattal jöttünk el a tárlatról, hogy nagyszerű élményben volt részünk. Több szikszói társam nevében ezúttal szeretném megköszönni a székház vezetőinek és Tomolya Sándor festőművésznek a kiállítást.

SZ. B.
szikszói lakos

ROVATVEZETŐ:
KOLTAI JÓZSEFNÉ

Tomolya Sándor

ből. — 11.55: Orvosi tanácsok. (Ism.)

Televízió: 9.28: Szünidei matiné. Istenítélet. (Könyves Kálmán.) (Ism.) — 10.00: Aranykapu. Az Intervízió gyermekműsora Pozsonyból. — 11.00: Rigócsőr királyfi. NDK mesefilm (Ism.)

Bratislavai televízió: 9.00 Kicsinyek műsora. — 9.25: India természeti rezervátumai. — 9.50: Postaláda. — 10.00: Aranykapu. Gyermekműsor. (Ism.) — 10.50: Tv-híradó.

MAGYAR HÍRMondó
SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Tornolya Sándor

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1970 DEC 29

KIÁLLÍTÁS SZIKSZÓN

Szikszón kiállítást rendeztek Tornolya Sándor festőművészalkotásaiból a KIOSZ székházában. A kiállítás december 31-ig tekinthető meg.

ÉSZAK-MAGYAR

BRATISLAVA

Svédország

egyetemi oktatás terén szerzett érdemeik elismeréséül az *egyetemi rendkívüli tanári* címet adományozta.

— **Megették az egerek minden megtakarított pénzét.** *Ujvidékről* jelenti tudósítónk: *Krepsics* községben kellemetlen meglepetés érte *Perics* Péter gazdálkodót, mikor a családja elől eldugott megspórolt pénzét elő akarta szedni a régi katonaládából. Mintegy *40.000 dinárt, csupa papirbankót az egerek apró darabkákra rágták és abból fészket csináltak.* A 40.000 dinárba kerülő egérfészekben egy egész egércsaládot talált a póruljárt gazdálkodó pénz helyett.

— **Vádak serege egy szegedi rendőrmester ellen.** *Szegedről* jelenti tudósítónk: A szegedi törvényszék ma tárgyalta *Sipos* Tamás vállszalagos önkéntes rendőrőrmester *okirathamisítási és sikkasztási* bűnügyét. Nemrégiben tartóztatták le a rendőrőrmestert, mert, mint kiderült, *hamis cselekkel különböző összegeket vett fel és a pénzt saját céljaira forditotta.*

Sipos a főtárgyaláson beismerte bűnét. Mint mondotta, *maga sem tudja, mi történt vele.* Már régebben észrevette, hogy *nem ura cselekedeteinek.* Nagyon szerette a társaságot, csak társaságban érezte jól magát, ehhez azonban pénz kellett.

Mihályfi István ügyész *a tárgyalás elnapolását* kérte, arra hivatkozva, hogy újabb vizsgálat van folyamatban a vádlott ellen, a gyanu szerint *nyolcvan rendbeli újabb bűncselekményt* követett el. Az ügyészség *pótvádiratot* akar kiadni.

A védő *a vádlott elmeállapotának megvizsgálását* kérte, mert szerinte *nem teljesen épelméjű* a vádlott.

A törvényszék *mindkét indítványnak helytadott és a tárgyalyást elnapolta.*

Székelési zavarok, vastagbélhurut, puffadtság, félelemérzés, bódultság, migrén és általános rosszullét esetén a rendkívül enyhén ható természetes **Ferenc József** keserűvíz a gyomor és a bélcsatorna tartalmát gyorsan kiüríti, a béimirigyek működését élénkíti, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez.

gimnáziumból a napokban kicsapták harmincöt diákot, részben rossz előmenetel, részben a gimnáziumon kívül tanusított erkölcstelen magaviseletük miatt. Petre *Radivoj* ötödikes gimnázista bosszút esküdött Leovac *Obrad* latin tanár ellen, mert annak tulajdonította kizárását. Valahonnan egy hatlövetű forgópisztolyt szerzett. Tegnap délelőt lesbeállt a gimnázium kapujában. *Amint megjelent a latin tanár, kétszer rálőtt, de csak az egyik golyó horzsolta a tanár arcát.* A csendőrség letartóztatta a fiút.

— **A betegesen száraz arcbőr** házi ápolása eredményesen elvégezhető az orvosi használati utasitással ellátott Dr. med. László V.-féle különleges kozmetikai készítményekkel. Kapható kizárólag a főlerakatban: Múzeum-patika, IV., Kossuth Lajos ucca 22. (Astoriával szemben.)

— **Gyászrovat.** *Tomola* Frigyes építész 54 éves korában meghalt. Temetése csütörtökön, e hó 27-én délután 3 órakor lesz Ujpesten, a megyeriúti új temetőben.

Schenk Kálmán ny. cégvezető 86 éves korában elhúnyt. Temetése ma, szerdán délután 3 órakor a farkasréti református temetőben.

Gazdasági könyvek

70—80% engedménnyel

	Régi ár	Uj ár
Bernátsky: A veteményeskert	4.—	—.80
Bernátsky: A mezőgazdasági alapelvei	2.—	—.40
Bernátsky: Növénykórtan	4.—	—.60
Bittera: Kukorica	2.—	—.40
Bittera: Szerves trágyák	1.80	—.40
Bittera: Kender és len	3.—	—.40
Bittera: Műtrágyák	4.—	—.40
Bittera: Répatermesztés	3.20	—.40
Buchta: Gyümölcs- és főzelékfélék	4.—	—.60
Dorner: Burgonyatermelés	4.—	—.60
Dorner: Keresk. trágyák	8.—	1.—
Dorner: Rét és legelő	10.—	1.60
Ereky: Zöldtakarmányok	2.—	.30
Fehér: Takarmánynövények	2.—	.30
Guoth: Pata és csülök	4.8	1.—
Hauser: Vetés	3.—	.50
Illés: Nyúl és kecske	4.—	.80
Ilosvay: A kutya	5.—	1.50
Kékessy: A magy. vadász kézikönyve	4.—	.70
Magyary-Kossa: Hazai gyógynöv.	7.5	.80
Máthé-Neubauer: Földbirtokreform	2.—	.20
Mócsy: Lótenyésztés	2.6	.50
Prack: Kisbirtok	3.20	.40
Westsik: Okszerű növénytermelés	6.—	.80

Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 20

tudósítónk: A zombori vasutállomás közelében tegnap reggel arra lett figyelmes, hogy az egyik tehervagónból madárfütty hallatszik. A rakomány Hollandiába volt irányítva. A vagónt egy vasúti bizottság és a rendőrség jelenlétében felnyitották. Rengeteg énekesmadarat, stiglicet, pintyőkét, fekete és szürke rigót és más hasonló madarakat találtak benne. A nyomozás megállapította, hogy a vagónrakomány madár nagyobb részét *Bertraeger* Mihály bácsszentiváni madárkereskedő adta fel. *Verbics* András zombori hatósági állatorvos megvizsgálta a madarakat. Megállapította, hogy *valamennyi madár azok közül a madarak közül való, amelyeket sem elfogni, sem külföldre szállitani nem szabad. Ezer madarat szabadon engedtek* a kalitkákból, a hosszú úttól elgyengült, vagy különben is beteg madarakat pedig szétosztották a zombori madárbarátok között ápolás végett. *Később ezeket is szabadon engedik.*

— **Hétfőn ül össze a görög képviselőház.** *Athénből* jelentik: A képviselőház március 2-án délelőtt ül összse. A király felolvassa a trónbeszédet, amely a sajtó szerint nagy jelentőségű lesz.

---

x **Kékes Szálló,** a basedowkór gyógyhelye.

x **Aranyérnél** a természetes »*Ferenc József*« keserűvíz használata csakhamar kellemes megkönnyebbülést eredményez.

x **A badeni Gutenbrunn Szanatóriumban** a fürdőszezón már megkezdődött. Igen sok megszállott területi és magyar vendég üdül ebben az Európaszerte közismert elsőrendű szanatóriumban. Felvilágositással szolgál a budapesti iroda: Kisfaludy ucca 5. Telefon: 45—9—86.

x **Tavaszi hajóút Szicíliába.** A Cosulich Line a közkedvelt amerikai óceánjáró hajójával, Vulcániával március 4-én Trieszt-ből Ragusa, Patras, Nápoly, Siracusa érintésével Taorminába 17 napos társasutazást rendez, Róma és firenzei tartózkodással egybekötve, 404 pengős áron. Prospektust küld: Cosulich Line Budapest, VII., Thököly út 2. és Váci ucca 4.

galmi balesetekről. Eszerint tavaly összesen *463 ember halt meg Párizsban* közlekedési balesetek miatt. *(T)*

— **Arabnyelvű rádióelőadás Budapest fürdővárosról.** *Kairóból* jelentik: Az egyiptomi rádióban március 9-én este 9 órakor *Baraka* bey, az »Al Ahram« főszerkesztője arabnyelvű rádióelőadást tart Budapest fürdővárosról.

— **A legcélszerűbb takarékosság:** reggelire-uzsonnára Ovomaltine. Fokozza az egészséget és munkabírást.

a Várhegy

— *Az Est tudósítójától* —

Mára virradó éjszaka a *Lógodi* ucca környékének lakói tompa dübörgésre riadtak fel. Csaknem két hónapja csúszik a Várhegy Vérmező felőli oldala, eddig *hét ház kilakoltatását* rendelték el. *Napról-napra veszedelmesebb méreteket ölt a földcsuszamlás.* A napok óta tartó esőzés még jobban meglazította a csúszó talajt és már tegnap reggel — mint *Az Est* beszámolt róla — *újabb repedéseket, hasadékokat* észleltek a *Lógodi* ucca 53. számú ház előtt húzódó járdán.

Az éjszaka azután a járda körülbelül 20 méter hosszúságban meghasadt a Lógodi uccát az alatta levő Attila uccai telektől elválasztó támfal leomlott és a járdának tekintélyes része a támfallal együtt a mélységbe zuhant.

Az őrszemes rendőrök, akik a *Lógodi* uccának a *Korlát* ucca és a *Lógodi* ucca 65. számú ház közé eső, kocsiforgalom elől elzárt részének két szélén teljesítenek szolgálatot, nyomban jelentették a nagyarányú földomlást az I. kerületi kapitányság vezetőjének, *Urs* Nándor rendőrtanácsosnak, aki már éjfélkor a helyszínen volt és megtette a szükséges intézkedéseket. Korlátokat állítottak fel és

az uccát, amely eddig csak a járműforgalom elől volt elzárva, most a gyalogforgalom számára is tilossá tették.

Ugyancsak még az éjszaka a helyszínre sietett *Kazinczy* Gábor műszaki főtanácsos és *helyszíni szemlét* tartott.

Állandóan tart a földtömegek zúdulása

Ma reggel *Az Est* munkatársa *Kazinczy* műszaki főtanácsossal és *Koczián* János rendőrfelügyelővel, aki az I. kerületi kapitányság részéről járta körül a veszélyeztetett terepet, megtekintette a földomlás helyét.

— *Ugyanazok az okok játszanak itt is szerepet, mint a Várhegy egyéb részén lévő földcsuszamlásnál* — magyarázta *Kazinczy* főtanácsos. — *A nagy esőzés teljesen átáztatta a talajt.*

A gázművek munkásai ekkor már leszerelték azt az uccai gázlámpát, amely közvetlenül a leomlott úttest szélén állott.

Pillanatonként nagy földtömegek zúdulnak a mélységbe.

Egy hatalmas villanykábel tartja még úgy ahogy a leomlott föld egy részét. Ezt a villanykábelt, hogy el ne szakadjon, még a délelőtt folyamán eltávolítják. *Kazinczy* főtanácsos

fényképfelvételeket

csinál, azután az *Attila* ucca 85. sz.

roskatag házat

tekinti meg, amelynek pincéiben

főnyereményt egy orvos, egy iparos, egy nyugdíjas és egy katonatiszt nyerte

— *Az Est tudósítójától* —

A harmincötödik osztálysorsjáték főhúzásának tizedik napján, *tegnap húzták ki a 200.000 pengős főnyereményt.* Félkilenctől negyedtizenegyig 150 és 3000 pengős nyereményeket sorsoltak. Sebesen forgott a szerencsekerék és *féltizenegykor kihúzták a 200.000 pengős nyereményt.*

— A 8403-as sorsjegy nyerte a 200.000 pengőt — hirdette ki a nagy eseményt a tisztviselő.

Mint ilyenkor mindig, most izgatottan találgatják, hogy ki lehet a szerencsés nyerő. Sikerült megtudnunk, hogy a 8403-as sorsjegyet *négyen* vásárolták meg. Egy *orvos*, egy józsefvárosi *kisiparos*, egy *nyugdíjas köztisztviselő* és egy *katonatiszt*. Egy negyedsorsjeggyel játszott mindegyik. Fejenkint tehát *40.000 pengőt nyertek.*

Hodzsa legközelebbi bécsi látogatásakor aláírja a csehszlovák-osztrák gazdasági szerződést

Bécs, február 26

Ma ujból megindulnak Bécsben az osztrák-csehszlovák kereskedelmi szerződésről folyó tárgyalások. A lapok azt írják, hogy mértékadó körök véleménye szerint a tárgyalások most már lényegesen gyorsabb menetben fognak haladni. A legfontosabb kérdésekben, mindenekelőtt *a kontingentálási eljárás* terén, a legközelebbi napokban *létrejön a megállapodás.* Március 10-éig valószínűleg az egész kérdéscsoport elintézést nyerhet, úgyhogy *Hodzsa* csehszlovák miniszterelnök *bécsi látogatása alkalmával mingyárt alá is írhatja a szerződést,* amelybe természetesen a kedvezményekről szóló határozatokat is belevonják.

Végre neki való szerepet kapott

PAUL HORBIGER

a szezón legvidámabb filmjében, a

CSÓKOS ÓRÁK

című hangulatos, mulatságos, zenés, szerelmes vigjátékban Partnerei:

Sybille Schmitz, Karin Hardt, Hubert v. Meyerinck

Bemutatja csütörtökön a **Radius**

Bioskop—Tobis—Cinema-film.

mert az egészségére ártalmas nikotin, pyridin, kátrány, gyanta stb. származékok ezáltal nem jutnak a szájba és a tüdőbe

Minden dohánytőzsdében kapható:

1 elegáns Nikopáli bakelit szipka és 5 betét ára... 1.50 P
1 betét — mely 40 cigarettára elég..... 16 fill.

Gyártja és forgalomba hozza: „Nikopáli" kft., Budapest, IV, Gerlóczy ucca 11. Tel. 892-3

Az Est 1936. febr. 27.

TOMKA István

Puncut béka Palócföld, 1989.2.

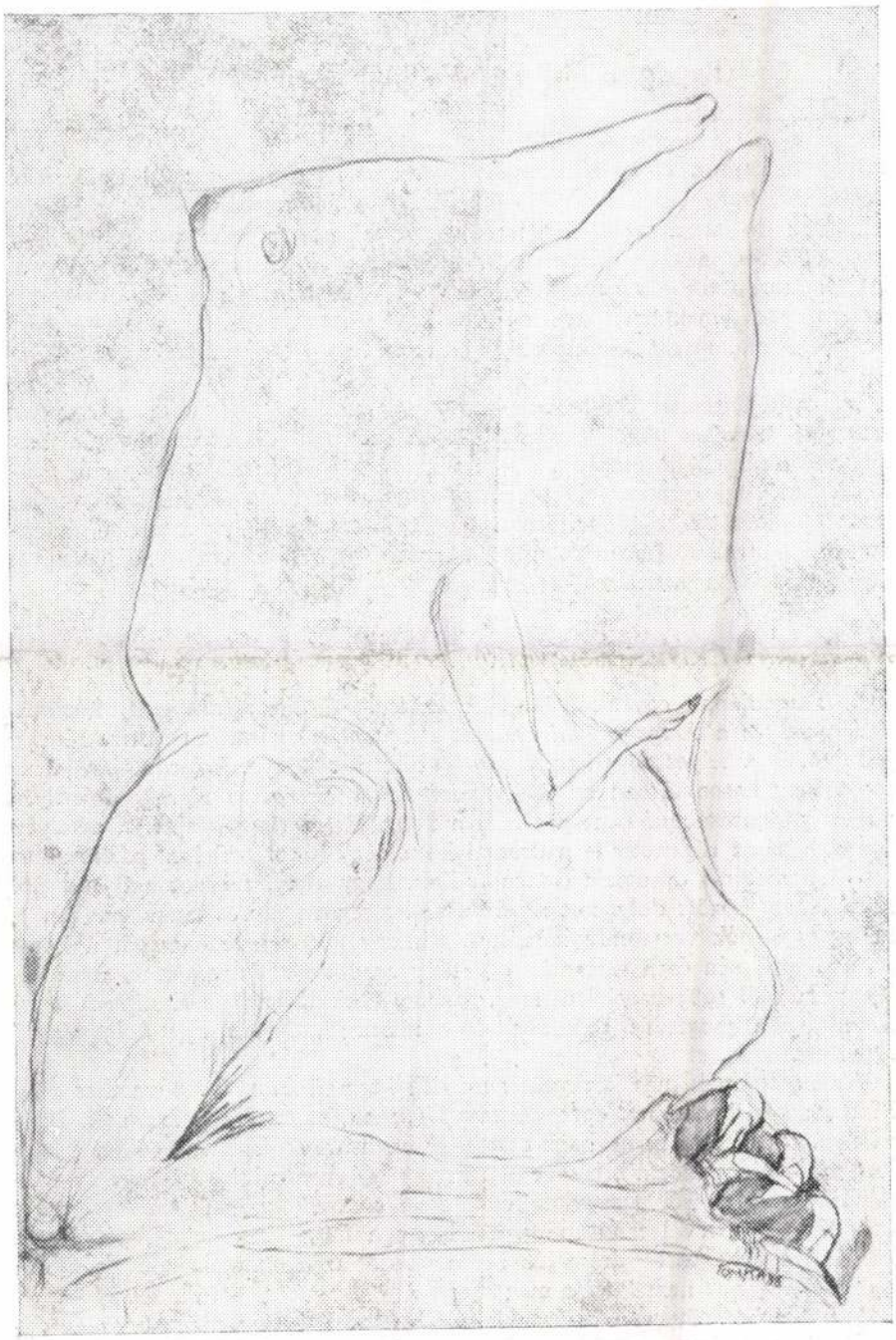

KERÉNYI FERENC

Szemközt Madách Imre szövegével

(Egy sajtó alá rendezés műhelynaplójából)

1987-ben kaptuk *Horváth Károly* irodalomtörténész, egyetemi tanárral a megbízást, hogy készítsünk új válogatást a *Szépirodalmi Kiadó* számára, megállítandó azt a szövegromlási folyamatot, ami gyakorlatilag már Madách életében megkezdődött, de az utóbbi évtizedekben felgyorsult. Olyan időpontban, amikor a külföld érdeklődése viszont megélénkült az első számú magyar remekmű iránt; műfordítók, könyvkiadók, hungarológusok, színházi szakemberek kérik újra és újra *Az ember tragédiája* hiteles szövegét.

A kiadó feltételei kedvezőek: természetesen mai, olvasható, élvezhető, tanítható szöveget akar (szakkifejezéssel: szöveggondozott textust, de nem kritikai kiadást), de megadja ehhez a kritikai kiadást már közvetlenül előkészítő szövegjegyzetek lehetőségét, s a kötet a *Tragédia* mellett tartalmazni fogja a *Mózest*, Madách lírájának és levelezésének a két műre vonatkozó hányadát. Íme a feladat, amelyről minden magyar irodalomtörténész ábrándozhat a tervezgetés óráiban...

A KÉZIRAT ÉRDEKESSÉGEIRŐL

A Tragédiának egyetlen, Madách kezétől származó (autográf) kézirata van, amelyet a *Magyar Tudományos Akadémia* kézirattára őriz, K 531 jelzeten, és amelyet 1973-ban, a költő születésének 150. évfordulóján jelentetett meg hasonmásban az *Akadémiai Kiadó*, Horváth Károly utószavával és gondozásában. Ismerjük még a *Tragédia* szereplőlistáját is, amelyen Madách maga rögzítette – a drámai költemény kidolgozásával párhuzamosan – a megírás dátumait (innen tudjuk, hogy 1859. február 17. és 1860. március 26. között dolgozott rajta az alsósztregovai „oroszlánbarlangban"), az egyes színek verssorainak számát mintegy ellenőrizve önmagát a kompozíció területén és a szereplők egyre gyarapodó lajstromát. E szereplőlista legutóbb 1983-ban jelent meg, hasonmás kiadásban, az *Európa Könyvkiadó* azóta megszűnt Kézirattár-sorozatában; *„...írtam egy költeményt"* ...idézetcímmel.

A *Tragédiá*nak más kéziratát nem kell keresnünk. 1861. november 2-án Madách két levelet írt, egyet *Arany János*nak, egyet *Nagy Iván*nak. Bennük szinte szó szerint ugyanaz olvasható erről a kérdésről: „...nálam a kézirat mása nincs meg...", illetve „... más példányom nincs..." Hogy ez Madáchnak rendes írói gyakorlata volt, arról a Nagy Ivánnak küldött, 1891. december 23-i levél tanúskodik, amelyben a *Férfi és nő* című, pályázatra benyújtott fiatalkori drámáját kérte vissza az Akadémia levéltárából: *„...szokás szerint* nem tartám meg párját."

Látszólag a szöveggondozás munkája egyszerű, hiszen megvan az autográf kézirat (K lesz a rövidítése a jegyzetekben), az első kiadás 1862 janu-

Buda s' Pest szabad királyi városoknak és környékeiknek

Planuma. Pesten kiadá *Tomola Ferdinánd.* — Ged. bey Ferdinand Tomola *1836.* — 860×560 mm. Főv. Múz. Kat. II. 26.

Tomola Ferdinand

Nagyplito 67. l.

Inv. Kvl. B. 69/167.

Az Est harctéri tudósítója a Setit melletti harcokban

VÉRESEN ÖSSZEOMLOTT KÉT ABESSZÍN ROHAM AZ OLASZ GÉPFEGYVERTŰZBEN

Om Hager, november hó
(Az Est kiküldött haditudósítójától)

»Tentativi nemici di oltrepassare il Setit sonostati respinti.«
(Olasz hivatalos jelentés)

Vagyis *visszaverték az ellenség kísérleteit, hogy átkeljen a Setit-folyón.* Hogyan fest ez a valóságban?

Gépfegyvertűzben a Setit mellett

Kétméteres, sárguló fű közé vágott keskeny úton halad autónk a *Singilla Szorá* síkságon át, a legdélibb eritreai olasz katonai állomás, *Om Hager* felé. Zsiráfok, struccok, a legkülönbözőbb trópusi madarak tűnnek fel a kocsi közvetlen közelében; néha

egy-egy kíváncsi sakál

dugja elő fancsali ábrázatát a sürű fű közül, de ijedten húzza vissza a motor berregésére. *Schol egy ember* a nagy végtelenségben. Pár nap mulva, amikor a forrón tüző trópusi nap elpárologtatja a földből az esős évszak nedveit és a most még szépen álló élő fűtal *egy-kettőre összeesik*, szabaddá válik majd az út *az abesszin határtól egészen Tesseneig*, Eritrea és Szudán közlekedésének e fontos pontjáig.

Tessenébe és a Singilla-síkságra *a Setit folyón és Om Hageren keresztül vezet az út.* És ez az a pont, ahol véges-végig a hatalmas eritreai és szomáli fronton

egyedül próbálkoznak támadással az abesszin csapatok.

Ha Om Hagert sikerülne elfoglalniok, akkor Tesseneig jutni gyerekjáték volna és ha *el tudnák vágni Kassalát Eritreától*, akkor az olasz hadsereg helyzetét lényegesen megnehezítenék. Ezért állandó rajtaütésszerű támadásokkal kísérletezenek Om Hager mellett.

Már sötét este van, amikor messziről

halvány lámpavilágot

látunk. Pár perc mulva két szálmagas *zaptie* lövésre kész fegyverrel állítja meg kocsinkat. Hosszas faggatás: kik vagyunk, hova megyünk? A *zaptie*, a benszülött karabinieri a színes hadcrőnek elsősorban azért legkitünőbb katonája, mert

a kapott parancsokat vakon követi és a végtelenségig bizalmatlan.

Parancsa pedig úgy szól, hogy csakis *tiszteket, katonákat és személyes ismerősöket* engedhet be a »tessenei banda« védte területre. Minket nem ismer, nem is enged tovább. Meg kell várni, amig egy *olasz altiszt* ér az őrséghez, igazoltat és útnak bocsát.

A távolból egyre tisztábban *puskalövések hallatszanak*, aztán hirtelen

ropogni kezd a gépfegyver, egy másik válaszol rá,

majd egyszerre minden elcsendesedik és csak messziről rikolt valami madár. Vagy két kilométert haladhatunk tovább. A puska- és gépfegyvertűz *hol megujul, hol elhal, de egyre közelebb hangzik.* Az első vonal felé járunk. Negyedórás autózás és újabb igazoltatások után, a reflektor fényében *feltünik Om Hager első háza.*

— *A lámpákat tessék eloltani!* — hallatszik a ház előtt álló altiszt felszólítása.

Sötétben, nagyon lassan haladunk tovább és megállunk a »*Banda Irregolare di Tessenei*« tiszti étkezőjének háza előtt.

Készenlét és várakozás az afrikai éjszakában

Kis, mindenfelől fallal körülkeritett udvaron *négy* tiszt üdvözöl bennünket. A parancsnok: Pernazzi *Ricci* kapitány, két hadnagy és a banda orvosa. Nagyon szivélyesen fogadnak, azonnal leültetnek a terített asztalhoz és

mesélni kezdik a legújabb híreket.

Mi már egy hete vagyunk távol a világtól, minden európai hírforrástól. Ők itt, ebben az eldugott kis fészekben *naponta négyszer-ötször kapják rádión* a legfrissebb híreket. Alig győzzük hallani hányféle bizottságot küldtek ki innét Genfbe! Vacsora közben alig van három csendes perc, *állandóan szólnak a puskák és gépfegyverek.*

— Holnap hajnalra nagyobb támadást várunk! — mondja Ricci kapitány. — Ma délután óta erősebben tüzelnek az abesszinek. Igyekeznek puhitani minket. *Egész éjjel készenlétben vagyunk.*

Van valami itt a tisztek szemében, amit eddig nem láttam Eritrea és az abesszin front egyetlen helyén sem. Mintha a négy tiszt sohasem kapcsolódna bele teljesen a beszélgetésbe, hanem *állandóan ösztönszerűen máshova is figyelne.* Egy-egy lövésre elhallgatnak, maguk elé néznek és a lövés iránya felé fülelnek. *Pellegrini* hadnagy észreveszi, hogy figyelem egy ilyen »elnézését« és magyarázón mondja:

— Sohasem tudhatjuk, honnan jönnek,

merről lepnek meg. Ahogy mi váratlanul rajtuk üthetünk, úgy támadhatnak meg ők is bennünket!

Aztán megtudtam, hogy *október eleje óta élnek ebben a bizonytalanságban.* Szemben dedsnes *Hailé Burru* áll. Székhelyén, Dabatban gyüjtötte össze embereit, de végesvégig a Setit partján állnak katonái és hetenként kétszer, háromszor — sohasem lehet előre tudni, mikor — támadják meg az Om Hagert védő sereget, megpróbálva átjutni a Setit innensö partjára.

Szólnak a gépfegyverek

Vacsora után a tisztek kimennek, ellenőrizni állásaikat. Velük megyek. A keleti égbolton vörösen kel fel az újhold, halvány világában botorkálunk előre a folyó felé. *Ricci* kapitány megáll az egyik fa alatt és *halkan füttyent.* Felülről ugyancsak elfojtott füttyszó hallatszik. *A fa tetején* éjjel-nappal őrtálló aszkari jelzi, hogy helyén van. Nappal a tájat, éjjel az előörsök fényjeleit figyelik a váltott őrszemek. Soha, egyetlen pillanatra sem maradhat őrizetlenül Om Hager tábora.

Átvágunk egy fátlan réten és párszázméter távolságban sötétlő bokrok felé megyünk. Most már

egészen mellettünk

szólnak a puskák és gépfegyverek. *Önkénytelenül kissé meghajolva, óvatosan mindig a bokrok árnyékában maradva némán kúszunk előre.* Az egyik bokornál megállunk. Pár pillanatig tart, amig szemem a sötétségben földön fekvő embereket és *egy gépfegyver csövét* fedezi fel. Távolabb *sötéten csillogó vizcsíkot* látok.

— A *Setit!* — mondja mellettem az egyik hadnagy.

A túlsó parton is magas fák, bokrok sötét körvonalai vesznek a homályba. Most pillanatnyi csend van, egyik oldalon sem lőnek, csak tücskök cirpelése és pár lépésre tőlem elfojtott beszélgetés hallatszik. A kapitány kérdez valamit az egyik sumbasitól. Aztán egyszerre, látszólag minden ok nélkül, végig az egész

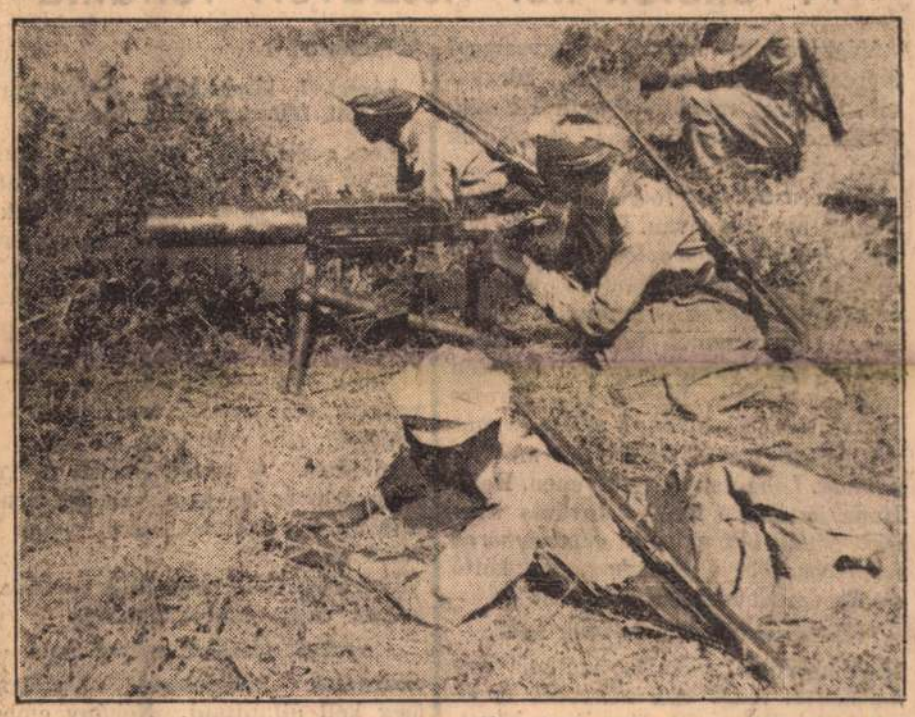

ASZKÁRIK GÉPFEGYVERREL TÜZELNEK A ROHAMOZÓ ELLENSÉGRE

túlsó parton,

két kilométer hosszúságban ropogni kezdenek a puskák és gépfegyverek.

Az olaszok azonnal válaszolnak és negyedórán keresztül szünet nélkül folyik a fülsüketítő koncert. Nem tudjuk, találnak-e a golyók és szemben az abesszinek sem tudhatják, hová tévedtek golyóik. *Isten kezében vagyunk valamennyien.* Egy véletlenül jól irányitott gépfegyver és *pár tucat emberrel kevesebb látja meg holnap reggel a napot.* Szerencsére, az abesszinek nem lőnek valami kiválóan; a legtöbb golyó a *magas partfalba fúródik, vagy felettünk süvít el.* A tüzelés megszünésekor jelentik, hogy

két aszkari sebesült meg könnyebben.

Egyik a karjába, másik a vállába kapott golyót.

Vissza indulunk a faluba. Csak

Gyengélkedés idején, különösen ha a rosszullétet szorulás vagy keresztfájás fokozza, az enyhe és igen kellemes természetes Ferenc József keserüvíz mindig puha, könnyű székürülést és kielégitő emésztést szerez.

Zsigmond Rózsadombi Café-Barban (Keleti K. ucca 9.)
Szabó Kálmán original jazz-triója
Táne. Minden vasárnap és ünnepnap 5 órai tea

Perzsabundák
legjobb kivitelben, meglepően olcsó árakon
BRUCK SZÜCS-nél
IV, Kigyó ucca 4-6

most érzem, milyen szörnyű meleg van.

— *Lehet vagy 32 fok* — véli a kapitány. — Mi már megszoktuk.

Alvásról szó sincs. Ki tudja, mikos kísérlik meg az abesszinek a folyón való átkelést? A két hadnagy nem is jön velünk a házakig: az egyik a rét egyik kis halma mögött felállított *tábori ágyúknál*, a másik a *megfigyelőnél* marad, készenlétben. Mi ruhástul heveredünk le, a tukulok közé felállított *angareb*-re, a különleges, fából és bőrszíjakból készült déleritreai ágyra és *aludni próbálunk*. Nem megy, sehogy. A lövések hol elszórtabban, hol összpontosítottabban hallatszanak. A meleg is szinte elviselhetetlen;

mozdulatlanul fekszünk, mégis szakad rólunk a verejték.

Látom: mellettem a kapitány is feje alá tett karokkal, *nyitott szemmel bámul a ragyogó csillagos égre*. Sokat olvastam és hallottam már az afrikai éjszaka varázsáról, de *ilyen szépnek* mégsem képzeltem. Szeliden meleg, végtelen kék ege millió ragyogó csillaggal van pitykézve, apró csillagocskák gyémántporával telszórva. És

rengeteg csillag szalad le;

ha az ember az egyiknél elfelejtett kívánni valamit, helyrehozhatja a másiknál, harmadiknál, tizediknél!

A nagy csillagbámulásban elaludhattam. Harsány, rikoltó *trombitaszóra ébredek*. Mellettem a hajnali félhomályban a kapitány már talpon van, sietve csatolja fel revolverét. Körös-körül megélénkülnek a benszülött katonák tukuljai, sötét alakok másznak elő az alacsony nyílásokból. Pillanatok alatt sorbaállnak, az altisztek vezényszavai hallatszanak, aztán a kapitány hangját hallom és a banda szakaszai

futólépésben elindulnak a folyó irányában.

— Kezdődik a mulatság! — kiáltja felém a kapitány. — Velem akar jönni?

Már mellette is vagyok és *együtt szaladunk* a tegnap éjjeli úton a Setit felé. Ahogy kiérünk a fák alól, már csak egészen meghajolva, szinte a földre lapulva haladhatunk. A túlsó oldalon az abesszinek egy ponton kissé magasabban vannak és *jól beláthatnak*. Végtelennek tűnik a fáktól a folyómenti bokrokig huzódó pár száz méter. Végre ott vagyunk a bokrok alján.

A feketék két visszavert rohama

Véges-végig, minden elképzelhető fedezék védelmében, sziklák, kőrakások, bokrok mögött *fekete katonák* fekszenek. Szemközt az abesszinek mint az őrültek lövöldöznek.

Két óra hosszat folyik a tűzharc. Reggel nyolc óra van. Pár száz méterrel alattunk *mozgolódás* támad a szemközti bokrok alján és hirtelen emberek kezdenek rohanni a folyó felé. Távcsövemmel pontosan látom őket: khaki egyenruhában, fedetlen fejjel, mezítláb, puskájukat lövésre készen tartva szaladnak előre, de már tíz méternyire a bokroktól *megtorpannak*. Lehetnek vagy ötvenen, Hailé Buna katonái. Némi tétovázás után *újra elindulnak az olasz gépfegyverek fergeteges golyózáporában*, de kettő elesik, ezeket hirtelen fölemelik és

visszaszaladnak a bokrok közé.

Már majdnem elérték, amikor *egy harmadik, majd egy negyedik is elvágódik*. Fölemelik őket és a következő pillanatban már *eltűnnek a bokrok között*.

Most némi szünet következik. Vontatottan, lassan kezdenek tüzelni. Negyedórák múlnak, a nap már magasan jár; a bokrok alig nyujtanak védelmet az izzó sugarak ellen. *Ilyen forróságot még nem éltem át*. A trópusi sisak szörnyen nyom, de napszúrás veszélye nélkül nem lehet levenni. *Dél van, evésről szó sem lehet*. Amint az egyik katona csak némileg láthatóvá válik, ahogy egy bokor ágai mozogni kezdenek,

azonnal elkezdődik a szemközti parton a tüzelés.

Persze ugyanígy nálunk is. Ott, ahol még távcsővel sem látok semmit, a benszülött *szabad szemmel a levelek mozgásából is megállapítja az ellenség hollétét*.

Órákon keresztül aszalódunk a napon. Három óra, félnégy. Semmi. Az abesszinek nem támadnak. Már azt hisszük, végleg letettek szándékukról, amikor négy óra tájban

ujra elkezdődik a koncert.

Megismétlődik az előbbi jelenet, csakhogy most *vagy háromszáz méterrel felettünk* válik ki egy csapat a bokrok közül és rohan a folyó gázlójának, egy, kettő, három, négy khakiruhás katona vágódik el. A többiek már a folyóban gázolnak, amikor a bokrok mögül most még másik félszáz főnyi *félmeztelen*,

késekkel, lándsákkal felfegyverzett, félelmetesen vad csapat

rohan a Setitnek. Át akarnak jönni: de a gyilkos tűzben nem jutnak előbbre. Egymás után potyognak a folyóba. Megfordulnak és visszaszaladnak, két sebesültet magukkal visznek, de vagy tíz a vízben marad. Most azonban az olasz gépfegyverek nem hagyják annyiban a dolgot, és ötször-hatszor végigkaszálják a túlsó partot. Még néhány lövés hallatszik odaátról, aztán hirtelen megszünik a lövöldözés. A banda puska- és gépfegyverlövéseire nem válaszol senki. Mintha egyszeriben kihalt volna a túlsó part.

Esteledik. Visszavonultak-e az abesszinek, vagy csak elbújtak és

szokott éjszakai rajtaütéssel

akarnak-e kísérletezni? Valahogy meg kell állapítani. Néhány embernek át kell menni a tulsó partra, felkutani a terepet. Egy tízes csoport *Biamino* hadnagy vezetésével óvatosan már ki is mászik az állásokból és *a folyó felé* kúszik. Valamennyi szempár őket kíséri. Lőnek-e az abesszinek, vagy sem? Most elérik a folyót, belegázolnak, lövésre készen tartott fegyverrel haladnak előre, a hadnagy kezében revolver. *Egy lövés sem dördül el*. Most elérik a tulsó partot, eltűnnek a bokrok között. Végtelenségnek tűnő percek mulnak el, míg ismét megjelennek és sietve visszajönnek a gázlón keresztül.

— Az abesszinek visszavonultak! — jelenti Biamino hadnagy.

— Mint rendesen! — mosolyog a kapitány. — Ha nem siekrül az áttörés, *egy-két kilométerrel a folyó mögé húzódnak!* Az erdőbe. Nem maradnak itt a folyó közelében, mióta egy repülőtámadásunk megtanította őket arra, hogy olyan helyre menjenek, amelyet *egyelőre nem ismerünk*.

A tegnapi két sebesülten kívül más olasz veszteség nincs. Az abesszinek hat halottat hagytak a folyóban és ki tudja, hány sebesültet? Most érezzük, hogy egész nap nem ettünk, meg egy ideig eltart, amíg a tisztek végigvizsgálják a vonalat, aztán megyünk vissza a faluba, az étkezőbe.

— Most két-három napig legalább nyugtunk lesz! — mondja az ajtóban Pernazzi *Ricci* kapitány. **Bares Imre.**

Olimpiai pályázatunk utolsó őszi szelvényét

ma közöljük Az Est második oldalán.

Beküldési zárlat: szombat este hét óra.

A 11. és 12. futam eredményét együtt hirdetjük ki, minthogy ez a két futam etapversenyt alkot és győztese nyomban tagja lesz Az Est olimpiai csapatának.

Tavasszal megindul az üldözőverseny, amelyben a pont nélkül indulók is behozhatják — ha ügyesek és szorgalmasak — a most 25—30 ponttal vezető legjobbakat.

HALLÓ, PESTI TELEFON!

London, november 15

Sir *Kingsley Wood* miniszter beszédében kijelentette, hogy az elmult üzleti évben a távbeszélő állomások száma Angliában *kétszázezerrel*, a távbeszélő előfizetőké *12.000*-rel, az interurbán beszélgetéseké *11 millióval*, a helyi beszélgetések száma pedig *100 millióval* emelkedett. Ez a páratlan fellendülés *kizárólag a távbeszélő díjszabás leszállításának tulajdonitható.*

Szökik a francia arany

Megkezdődött a második frankcsata

Párizs, november 15
(Az Est külön tudósitójától)

Áll a harc Laval és a kamara pénzügyi bizottsága között, amelynek szocialista tagjai *ragaszkodnak egyes takarékossági intézkedések kiküszöböléséhez* és azt állitják, hogy üres fenyegetés, ha *Regnier* pénzügyminiszter harmadfél milliárd frank deficitet jósol ezeknek a takarékossági rendeleteknek mellőzése esetén. A radikálisok nagyon óvatosan és *Herriot* tanácsára kerülni fogják a kenyértörést ebben a pénzügyi kérdésben, amely

kormányválságot idézhetne elő.

Ezért a radikális csoport tegnap este *kompromisszumos* javaslatot dolgozott ki, amely a költségvetés egyensúlyának fentartása alapján keresi a megegyezést és ezt a javaslatot

Regnier pénzügyminiszter is magáévá tette.

A frankcsata teljes erővel megindult. Az aranykiözönlés Amerika felé az utolsó két héten körülbelül

egymilliárd kétszázmillió frankot tett ki

s ez késztette a francia nemzeti bankot, hogy a leszámitolási kamatlábat *3 százalékról 4 százalékra emelje*. Aggasztó tünet az is, hogy az állami járadékok egy frankkal estek. A radikális párt lapja, a *Republique* ma reggeli számában *félreveri a harangot, hogy*

a pénzügyi pánik már megkezdődött

és senki sem tudja, hogy hová fognak a dolgok fejlődni. A nacionalista *Le Jour* megállapitja, hogy a frank értékállóságát *könnyelmű politikusok és vakmerő spekulánsok megingatták*.

Fiocco világhírű olasz műtörténész megvizsgálta az esztergomi ásatásokat

Érdekes műtörténeti felfedezések sorozata

— Az Est tudósitójától —

Két napot töltött nálunk Giuseppe *Fiocco*, a páduai egyetem művészettörténeti intézetének világhírű vezető tanára,

akit az esztergomi ásatások híre csábitott ide.

Fiocco rövid látogatást tett a Szépművészeti Múzeumban is, de ez a rövid idő is elegendő volt arra, hogy a múzeum egyik régóta *kétes freskósorozatát felismerje*. Azután tudományosan igazolta is, hogy *ezeket a képeket Lorenzo da Viterbo*, ez a kevésbé ismert XV. századbeli középolasz mester festette, aki a firenzei és umbriai iskola közös hatása alatt nevelkedett. Három magángyüjteményt is meglátogatott Fiocco. Az egyikben a páduai *Bellano egy bronz szobrocskáját felezte fel*, a másikban pedig, ahova egy újonnan felfedezett Andrea del Sarto-Madonna hírére ment el, *Moretta da Brescia egy pompás kis munkáját*.

Az esztergomi ásatásokban különösen az a freskó ragadta meg Fiocco figyelmét, amely az Utolsó Itélétet ábrázolja. Kétségtelen, — mondotta — hogy *nem firenzei*, hanem valamely északolasz mestertől való, aki közel áll Tommaso da Modenához, az olasz művészet nagy exportőrához. Tommaso da Modena iskolája nagy szerepet játszott Prágában, az akkori császári udvarban, ahol kiindulópontja lett annak a nagy befolyásnak, amelyet az olasz festészet a XIV. század óta a német művészetre, de egész Európára is gyakorolt. *Az esztergomi freskók azt bizonyitják, hogy*

ez a szerep nem egyedül Prága szerepe volt, hanem Magyarországnak is része volt benne.

Egyébként megfigyelte, hogy a Tommaso da Modenára emlékeztető freskók *alatt* egy másik, szintén olasz festőtől származó, *még régibb freskóréteg nyomai látszanak*. Csupa érdekes probléma, nagyjelentőségű lelet, amely éppen a művésznek, Tommaso da Modenának történeti helyzete folytán nemcsak magyar, hanem egyetemes érdekű.

Telefon:
SZEP 30.
10.21

Siklós — Harkány — Villány

A fesztivál vendégei a vármúzeumban

Baranyai körúton a fesztivál vendégei

A művész-közönségtalálkozókon, s a különböző rendezvényeken folytatott viták után tegnap könnyed programot tűztek ki a II. Magyar Játékfilmszemle résztvevői: rövid körutat tettek Baranya megyében.

A filmművészek autóbuszai előbb Siklós vára elé kanyarodtak. A vendégeket itt *Novics János*, az MSZMP Baranya megyei Bizottságának titkára, *Horváth Lajos*, Pécs városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke, *dr. Szabó József*, az MSZMP Siklósi Járási Bizottságának első titkára és *Vida Sándor*, a Siklósi Járási Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke kísérte.

A filmszemle résztvevői előbb az úgynevezett várkastély kiállítást tekintették meg a XVII—XIX. századbeli bútorokból és berendezési tárgyakból álló gazdag anyagot láthattak. Utána a vasárnap nyíló és rendezés alatt levő képkiállítást nézték meg. Ez Tompa Kálmán idős budapesti gyűjtő teljes magángyűjteménye, s XIX—XX. századi képritkaságokból áll. De megnézték a börtönmúzeumot és a várkápolnát is.

A kápolnában kellemes meglepetés fogadta a magyar filmművészet Siklósra utazott képviselőit. A Pécsi Janus Pannonius Gimnázium énekzenetagozatos osztályaiból alakult kamarakórus adott számukra kamarahngversenyt. *Ivasivka Mátyás* vezényelt, s a műsor a következő művekből állt: Ivasivka Mátyás: Janus Pannonius című kórusmű, majd két renaissance kórusalkotás következett, mégpedig Morley: Csalfa álmok és Gastoldi: Már űz a szívem vágya című műve. Mindkettőt dr. Vargha Károly fordította. Utána Kodály Zoltán: Áve Mária, Bartók Béla, Leánynéző és Benjamin Britten: Sanctus a Missa Brevisből című kórusművét adták elő.

Siklósról Harkányba hajtottak, ahol megfürödtek a gyógyfürdő vizében. Itt csatlakozott a vendégekhez *Arnljot Engh*, Osló város alpolgármestere és mozijainak igazgatója, aki a baranyai falusi filmszínházakat látogatta végig. A fürdés után a vendégek Villányba utaztak.

Dr. Ranódy László filmrendező a várudvaron

Kállai Ferenc

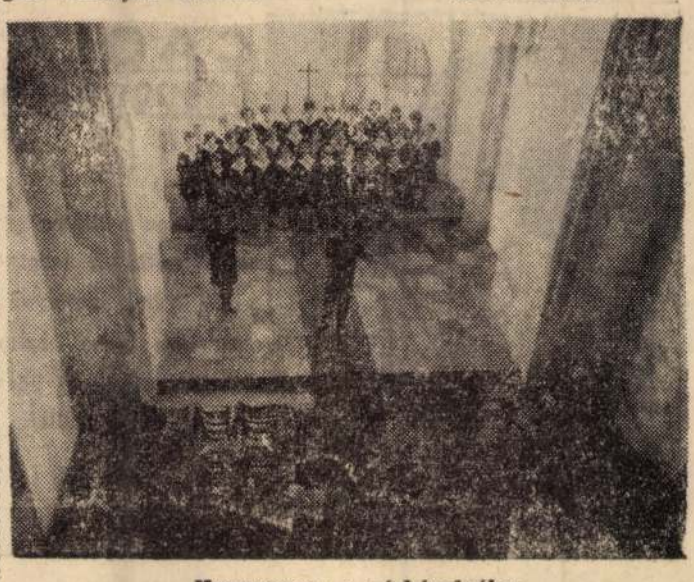

Hangverseny a várkápolnában

MAI műsor

SZINHAZ

Nemzeti Színház: Csárdáskirálynő (este 7 órakor). Bemutató bérlet.

MOZI

Park: A Nagy Medve tiai (szv., szi., 4, 6, 8). **Petőfi:** A II. magyar játékfilmszemle díszelőadásai: Minden kezdet nehéz (szv., 6). Butaságom története (szv., fél 9). **Kossuth:** A titokzatos szakács (szv., 10, 5, 7, 9). **Híradó Mozi:** Magyar híradó, Fekete maszk alatt, Miért sír a zsiráf? (Előadások 12 órától 3 óráig folytatólagosan). **Zsolnay K. O.:** Szép családok (szv., 5, 7). Csak 16 éven felülieknek! **Mecsekalja:** A látogatás (szv., 7) Csak 16 éven felülieknek! **Meszes:** Kaland az Aranyparton (szv., szi., 6). **Pécsszabolcs:** A három testőr, Milady bosszúja (szv., szi., de 8, du. 5, dupla helyárral). **Ságvári:** Minden kezdet nehéz (fél 6, fél 8). **Istenkút:** A fehér asszony (7). **Vasas:** A szárnyas Fifi (szv., 7). **Szigetvár:** Két nap az élet (szv., szi., 8). Csak 16 éven felülieknek! **Sásd:** A II. magyar játékfilmszemle díszelőadása: Butaságom története (szv., 8). **Mohács:** Fő a bizalom (szv., 6, 8). **Siklós:** A párizsi Notre Dame (szv., szi., 8). **Pécsvárad:** Ujra élünk (7). **Sellye:** Bajazzók (7). **Harkány:** Hölgyeim, vigyázat! (szv., 7).

PÉCSI RÁDIÓ

17.30: Szerb-horvát nyelvű műsor: A pártkongresszus tiszteletére. Vidám ritmusok. Egy hét krónikája. Nóták és anekdoták.
18.00: Német nyelvű műsor: Hírek és tudósítások mezőgazdasági üzemekből. Citera-muzsika. Hans Urbitsch tudósítása az NDK-ból. Neue Zeitung — előzetes. Fúvószene.
18.30: Magyar nyelvű műsor: Munka utáni frissítő.
18.45: Mecseki visszhang. — Zenés összeállítás. A tartalomból: A II. magyar játékfilmszemléről jelentjük. — Filmszínészek énekelnek. — A köszönésről. Bárdos Ferenc és Kocsis Béla írása. — Közvéleménykutatás Csárdáskirálynő-ügyben... — Kálmán-operettekből.
19.45: Dél-dunántúli híradó.
19.58: Műsorismertetés.
20.00: Műsorzárás.

TELEVÍZIÓ

Budapest:

9.00: Iskola-tv. Élővilág (ált. isk. 5. oszt.). A szilvafa rokonai.
9.40: Az első vonalban. — Riportfilm (ism.).
10.00: A barangolás vendégkönyve. Dmitrij Sosztakovics (ism.).
10.20: Klasszikusok a képernyőn. A bosszú. — Magyarul beszélő nyugatnémet film Csehov novellájából (ism.). 14 éven felülieknek!
11.15: Telesport.
14.30: Iskola-tv. Élővilág (ism.).
19.00: Pedagógusok fóruma.

Belgrád:

9.40: Iskola-tv. 14.50: Iskola-tv. 17.55: Hírek. 18.00: Bemutatjuk... 18.25: Műsorismertetés. 18.30: Tv-újdonságok. 18.45: Filmműsor. 19.54: Jó éjszakát, gyerekek! 20.00: Tv-híradó. 20.30: Hirdetések. 20.37: Játékfilm. 22.07: Hírek.

A vörös zászló hősei

A pécsi Liszt-kórus előadása a filmszemle vendégeinek

Tegnap délelőtt fél 10 órakor a Liszt-teremben hangversenyt adott a pécsi Liszt-kórus, Antal György vezetésével. A hangverseny a II. Magyar Játékfilmszemle programjába illeszkedett, a filmszemle részvevőinek szándékozott egyfelől zenei programot nyújtani, másfelől a város kulturális életének egyik jelentős tényezőjét bemutatni.

A Liszt-kórus műsorán szereplő művek némileg ízelítőt is kívántak adni a kóru egész tevékenységéből. A más fél évtizedes zeneí tevékenység folyamán a Liszt-kóru jelentős oratórium-együttess nőtte ki magát, a Händel ora tóriumok egész sorát tartj műsoron, egészen a Pécsett é Budapesten is sikert aratot Jephta bemutatásáig. Reper toárjukban Bach, Haydn, Mo zart, Beethoven, Cherubin Verdi és Liszt mellett fonto helyet kapnak a modern ma gyar zene alkotásai is. A Psalmus Hungaricus előadásai például elérik a harmincat. A kórus nemrégiben újabb ősbemutatót tartott. Szigetvár 400. jubileumára Farkas Ferenc írt oratóriumot, amelyet a kórus a szigetvári ünnepségeken mutatott be Ferencsik János közreműködésével nagy sikerrel.

A tegnapi hangverseny műsorán Bach: Zárókórus a Máté passióból, Farkas Ferenc:

Szombo a Központi

A Pécs Város Doktor Sándor Művelődési Ház és a KISZ Városi Bizottsága közös szervezésében október 1-én szombaton délután 4 órakor nyitja meg kapuit a Központi Ifjúsági Klub. A klub helye a Doktor Sándor Művelődési Ház, ahol a nyitást követő minden csütörtökön és szombaton délután 4-től este 9 óráig (vagy alkalmanként a műsor végéhez igazodva tovább) szeretettel várják a tagokat és a meghívott vendégeket. A fiatalok választás szerint kötetlenül tölthetik idejüket (táncolhatnak a nagyteremben, tv-t nézhetnek a klubhelyiségben, ahol a televízión kívül rádió, lemezját-

CAOLA
DESODORÁLÓ
K R É M

Kellemesen illatosított izzadsággátló és szagtalanító krém, amelynek használata egész napon át a jólápoltság és üdeség érzetét kelti.

Falképtöredék Nagyváradról. Szent püspök fejl. 18 × 24·5 cm.

Gerevich: PA, 205 l.
Tommaso da Modena modora.

3 — 1924 Gerevich: A régi magyar műv. dur. helyz. Bp. 1924, 13–14 l.

2. — 1898 Czobor Bélo: Egyházi emlékek a történeti kiállitason. Bp. 1898, 45 l.
Rómer ásta ki

1. — 1897 Czobor – Szalay I. 170 l.

7 1936 Budinis, Cornelio: Gli artisti italiani in Ungheria. Roma, 1936, 25–26 l.

5 1930 Péter András: A magyar művészet történeti. I. kötet, Bp. 1930, 62 l.

4 1927 Divald: Magyarország művészeti emlékei. Bp. 1927, 117 l (repr. 125 l)

6 1931 Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V – 1931, 2 l.

Esztergomi Képtár

Tommaso da Modena

Tölgyhalál

Közel húsz éve figyeli már a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem kutatócsoportja az Eger környéki erdőkben a *kocsányos tölgyek* életét. Tapasztalataik aggasztóak: a nyolcvanas évek óta gyorsuló ütemben pusztul ez a fafajta, ritkul az éltető oxigént adó erdő. A rejtélyes kór pontos magyarázatát még nem sikerült megadni, abban azonban megegyeznek a különféle elméleteket kidolgozó tudósok, hogy a tölgyhalál a *közlekedés és az ipar* számlájára írható.

Ha segíteni nem is tudnak egyelőre a kutatók, megpróbálják legalább a szélesebb szakmai nyilvánossággal megismertetni a nyugtalanító jelenséget. Ezért tegnapra a tölgyesbe hívták az erdészeket, az erdésztanulókat, a környezetvédőket, a biológia- és földrajztanárokat, valamint a pártok és más politikai szervezetek képviselőit: lássák saját szemükkel a pusztuló tölgyeket. Mert valamit tenni kell.

Ha meghalnak a fák, azt az ember sem éli túl... **(–nos)**

Kinőttek az úttörőkorból

Nyilatkozatot juttatott el szerkesztőségünkbe a Demisz ügyvivői testülete. Leszögezi: ígéretéhez híven kész a törvénynek megfelelően, immáron negyedik alkalommal is elszámolni javairól, anyagi forrásairól. Ezt nem a múlt rendszerhez kötődő, hanem éppen annak felszámolásában aktív szerepet vállaló közösségként teszi. Reméli, hogy a most hatalmon lévők nem esnek 1947 hibájába: politikai vetélytársaikat nem a politikán kívüli eszközökkel kívánják lehetetlen helyzetbe hozni. A rendelkezésre álló adatok alapján kész a Demisz kimutatást adni a szövetség megalakulása előtti állapotokról is, de politikai folytonossága csak 1989. április 22-ig, megalakulásáig terjed. Épp ezért érthetetlennek tartja, hogy a Demiszt a törvény egy jelenleg is működő, önálló társadalmi szervezet, a Magyar Úttörők Szövetsége jogutódjaként is deklarálja. Egy másik létező szervezet helyett nem tudnak elszámolni, s e hiba korrigálására hivatalos lépéseket tesznek.

Vendégek a nagyvilágból

Csúcsforgalom a Kossuth téren

A holnap kezdődő héten is bővelkedhet közéleti eseményekben a választásokon és változásokon edződött magyar publikum. A jövőnket meghatározó tárgyalások legfontosabb színtere ezúttal is a Parlament lesz. *Dr. Szabad György* házelnök hétfőn fogadja az Európa Parlament elnökét, *Enrique Carlos Baron Crespót*, aki a megbeszélés után – várhatóan délután négy órakor – beszédet mond a Tisztelt Ház előtt.

Crespo báró látogatásával egyidejűleg az Európa Parlament magyar bizottsága is eltölt néhány napot hazánkban. A testület *dr. Habsburg Ottó* vezetésével ismerkedik honi viszonyainkkal s, – a tervek szerint – a sajtó képviselőivel.

A vendégeskedésnek a hét közepén nem lesz vége. A pesti Kossuth téren ismét magas rangú vendéget üdvözölhetnek: *Margaret Thacher*, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága kormányfője látogat hazánkba.

Nem csupán a Parlament közvetlen környékét kell kisuvickolni a vendégek tiszteletére a következő héten. Elviszi hírünket a világba az az eddigi legnagyobb létszámú *amerikai tömegkommunikációs küldöttség* is, melynek tagjai elsősorban a nálunk lejátszódó változások iránt érdeklődnek. Így talán észre sem veszik majd, hogy – vendégjárás ide vagy oda – a kormányzati negyed változatlanul csüggesztően elhanyagolt állapotban van.

nil

Tévénézet

KUKAC ÉS SÜNMALAC

Láttam az esti mesét. Rajzfilm volt, az erdőben játszódott, kis állatkák lakóhelyén. Egy süniről szólt, aki vacsoráravalót szerzett: két szép almát rázott le a fáról, hogy hazavigye. Csakhogy az egyikben kukac tanyázott, mohó csámcsogása kihallatszott a szép piros gyümölcsből. Megneszelve, hogy leesett a földre, a kukac előugrott – kiderült, hogy bóbitája van, amúgy ronda jószág –, de csak azért, hogy rögvest eltűnjön szegény sünmalac másik almájában. De onnan is kikényszerült, hoppon maradt, sünink meg hazatért a vacsorával.

Eddig a gyümölcs férges voltának hangsúlyozása mellett más baja nem volt a mesének. Még akkor sem, mikor a süni hazaérve élből bekapcsolta a televíziót, hogy a képernyő előtt falatozzon egy jó ízűt az almákból. Ekkor jött a konfliktus: elment a kép a süni televíziójában. A galád kukac vérmes bosszútól hajtva, elrágta az antenna zsinórját. Süninket az epeömlés kerülgette, létrára kapott, összekötötte a kábelt. De az undok hernyó megismételte az akciót, s ezzel győzött. A süninek nem volt mit tennie, odaadta a vacsora felét a kukacnak. Akkor aztán leültek mindketten a tévé elé, ahol megint jó lett a kép, s megbékülve bevacsoráztak.

A tanulság: a tévé nagy úr, s ha nincs adás, minden elveszett. Vagyis egy tévézésért mindent, az utolsó falatot is odaadja még az oktalan állat is. Pedig szegény jó Darwin hogy kitalálta: *harc az életben maradásért* mindenek előtt. Nem tudhatta, lesz ennél fontosabb is: a televíziózás. Ezt jó, ha végre a gyerekek is megtanulják.

(karizs)

Alsózsolcai kuriózum

Összefogott az MDF és az MSZP

Amire nemigen akadt még példa a politikai csatározásoktól hangos országunkban, most bekövetkezett. Alsózsolcán, ebben a Miskolctól jó tíz kilométerre található, hatezer lakosú nagyközségben összefogott az MDF az MSZP-vel. Meghozzá a kisgazdák ellenében. Igaz, a koalíció csak az önkormányzati választások idejére szól, de már ez is valami. Történt ugyanis, hogy a kisgazdák a település jelenlegi tanácselnökét támogatják a választásokon – itt közvetlenül választják a község első emberét! –, a szocialisták viszont saját jelöltet állítottak a posztra. Ez a jelölt pedig élvezi az MDF-esek bizalmát is. Megtették hát a történelmi lépést.

A tűz és a víz szövetségre lépett.

(illésy)

EXPO

Megszületett a Budapest–Bécs Világkiállítás műszaki, építészeti pályázata. A feladathoz mérten *minden idők legnagyobb*, legkülönlegesebb hazai pályázata ez, s az első díj is rekordösszegű: a költségtérítésekkel együtt eléri a kétmillió forintot. Nem lehetett alacsonyabb kvótát megszabni, mert amikor az osztrákok *schillingben igérnek 1,2 milliót* a győztesnek, mi sem kínálhatunk bagót, ha azt akarjuk, hogy a pályázat valóban nemzetközi legyen.

Márpedig itt mindenki harcba szállhat a milliókért, nemzetiségre, korra, nemre való tekintet nélkül, feltéve, ha kifizeti a tízezer forintos kauciót. Azzal is szeretnék garantálni a pályázat komolyságát, hogy hat-hat neves magyar és osztrák építészt *meghívtak;* részvételük biztosíték a színvonalra, nekik már át is nyújtották a kiírást. A tender kétfordulós lesz: az elsőben (beadási határideje november 26.) az Expo helyszínének, Dél-Budapestnek a képét, rendezési tervét kell megadni. A zsűrizés is kétszintű: a *technikai bizottság* szakmai javaslata alapján a magyar és az Alpok–Adria-térség építészeiből álló *prominens* zsűri december 17-én hirdet eredményt. A *legjobb hat pályamű kerül a következő körbe,* ahol a rögzített általános elvek konkrét megformálása lesz már a tervező feladata. Legkésőbb jövő májusig pedig kiderül, hogy ki viszi el a pálmát.

(f. takács)

Fogytán a hozzátartozók türelme ❋ Él még a vérbíró

ÚJBÓL ÁSNAK KŐHIDÁN

Újból ásnak a sopronkőhidai egykori börtöntemetőben. A két régész, *Tomka Péter* és felesége, *Eszter* tovább keresi az 1956-os mártírok földi maradványait. Az ásatások első részében 200 négyzetméternyi területet tártak fel, s több mint kéttucatnyi csontvázra bukkantak. A hozzátartozók szóvivőjével, a kivégzett *Tihanyi Árpád* győri tanár kisebbik fiával, *Lászlóval* beszélgettem. Ő édesapja mártírhalálakor kilencéves volt.

– Pontosan két esztendeje annak, hogy a kihantolás és újratemetés ügyében ostromolni kezdtük a hatóságokat. Négyszer jártam az előző kormány igazságügyi államtitkáránál, aki egyévi sürgetés után megadta a várva várt engedélyt. Újabb hónapokba tellett, míg a kőhidai ásatás megkezdődött.

Azóta két év telt el, mégis minden bizonytalan, egyelőre az sem tudható, mikor kerülhet sor a tisztességes temetésre. Tihanyi László édesanyja elmúlt hetvenéves, s aggódik, megéri-e azt a napot.

Éppen ezért a leghatározottabban kérik az illetékesektől: segítsenek. Ha már 33 évvel ezelőtt valakik úgy kaparták el őket, mint a kóbor kutyákat, akkor most legalább a földi maradványaik kerüljenek elő.

Földes Gábor, a győri színház rendezőjének és nyolc társának koholt pere, kivégzése, *Szigethy Attila* Győr-Sopron megyei országgyűlési képviselő öngyilkosságba hajszolása a legnagyobb ügy volt *Nagy Imre* és társainak kivégzése után. Él még az ügyész, aki kérte, a bíró, aki kiszabta a halálos ítéletet. A mártírok Sopronkőhidára szállításáról, elhantolásáról is többeknek kellett tudni. És akkor még nem is beszéltünk arról, ami az első- és a másodfokú ítélet kihirdetése között történt; a kulisszák mögötti tárgyalásokról, amik megelőzték a kegyelmi kérelem elutasítását. Nyilván ebben a kérdésben számos akkori helyi vezetővel konzultáltak a fővárosi illetékesek.

Nagy Imre és társai rehabilitálás megelőzően a rendőrség nagy titokban széles körű nyomozást folytatott, hogy végül is hol földelték el a gyilkos mártírokat. Ezt szeretnék elérni a hozzátartozók, de úgy, hogy kíméljék meg a családokat a nyomozási adatgyűjtéstől.

– Mi nem fejeket követelünk – mondja Tihanyi László –, csak azt kérjük, találják meg a mieinket. Erre kell, a legszélesebb nyilvánossághoz fordulunk – jelenti ki Tihanyi Árpád fia. Ezúton is köszönjük azoknak, akik szándékainknak nyilvánosságot adtak. Elsősorban a független *Mai Napnak,* amely a legtöbbet foglalkozott szeretteink emlékével, a kutatási munkáknak, valamint a gyászújságnak.

❖ ❖ ❖

Csak emlékeztetőül: e sorok írója jó esztendővel ezelőtt érdeklődött az illetékesektől, hogy kérték-e már Tihanyiék és más hozzátartozók az apák, férjek, testvérek kihantolását. A válasz nemleges volt, holott a család akkor már hónapok óta ezt sürgette. Hihetetlen, hogy mégsem tudtak Győrött és a me[gyében]. Egyedül dr. Kopácsi László[né]kosa: főügyész mutatott készsé[get] győzeltatta föl a kivégzettek [ügy]tait, valamint a kivégzé[sek] napját. **Cse[pregi]** ő: – Bízom [az] időbontás a mérnyt illeti, képesgyőzelemre. [Ma]ben: – Nagyon [re]ménykednek a fiúk. [Ez] nagy csata

EXPRESS

UTAZÁSI IRODA

ŐSSZEL IS – AZ EXPRESSZEL!

TAUPLITZ

(Wiener Neustadt, Mariazell, Salzkammerguti-tavak, Graz) Félpanziós ellátással. Autóbusszal okt. 19–21. és okt. 21–23. között, 6560 Ft/fő. Gépkocsival okt. 19–23. között 8970 Ft/fő vagy 880 ATS + 1480 Ft/fő.

VELENCE-SAN MARINO

– félpanzióval. Autóbuszos utazással, okt. 19–23. között, 14 470 Ft/fő.

VELENCE–VERONA

(Kirándulás: Padova, Milánó, Firenze), félpanziós ellátással. Autóbusszal okt. 19–23. között, 17 960 Ft/fő.

MARIAZELL

- autóbusszal, okt. 20–21. és okt. 21–22. között, félpanzióval, 3980 Ft/fő.

Jelentkezés:

EXPRESS Utazási Iroda, 204. Főiroda Bp. V. Semmelweis u. 4. Tel.: 117-6634, 117-8045.

CSŐBEN UTAZNAK

Magyarországra is kiterjeszti tevékenységét a műanyag c[sövek] szereket gyártó, ausztriai székhelyű, Európa-szerte működ[ő] *fe* csoport. *Pannonpipe Műanyagipari Kft.* néven a magya[r] *nonplast*, az osztrák Wienerberger Baustoffindustrie AG és a [bel]ga *Solvay ez Cie* Budapesten vegyes vállalatot alapított. A cég [ügy]vezető-alkalmazottal kezdi meg működését. Mint *dr. Fehér Erzsébettől* volt Pannonplast vezérigazgatójától megtudtuk, a Solvay és a Wienerberger 25-25 százalékos részesedést vállhat magának, a többi a magyaroké.

Egyébként a Solvaynak már a II. világháború előtt is voltak befektetései Magyarországon, az akkor felépített gyárak a mai Románia területén találhatók. Tehát lényegében csak visszatérnek Kelet-Közép-Európába, de természetesen nem véletlen, hogy éppen most.

hege

ÉLET ÉS IRODALOM
1967 FEB 2 5

RÁDIÓ

EÖRSI ISTVÁN:

AZ AGYAG MŰVÉSZEI

A tudnivágyó tanuló megnyugodva olvashatja a történelem naiv mesekönyveiben, hogy nincs ok aggodalomra: az új mindig elpusztítja a régit, és ez remek, hiszen mi a haladás és maradiság örök pankrációjában rendületlenül az előbbinek szurkolunk. Legfeljebb azon töprenghetünk álmélkodva, hogy miért tévednek el annyian ezen az egyszerű világon?

De talán nem tévednének el annyian, ha idejében ráirányítanánk a figyelmüket arra, hogy a legördülékenyebb haladás is holttestekben át tör előre — ha nem emberek, akkor legalábbis nehezen kimunkált emberi értékek tetemeit hagyja maga mögött. Miközben *Tomkai Judit* és *Kovács Júlia* eredetien sokszínű, lírai és pontos szociográfiai műsorát hallgattam a hódmezővásárhelyi gölöncsérek kihalófélben levő családjáról, beporoszkáltak a képzeletemben *Huszárik Zoltán* döbbenetes kisfilmjének emberszívű lovai — a repedt flaszteren, gyanakvóan görbe lámpák alatt baktató, gépkocsi-világba, vágóhídra, lóversenyre, cirkuszba hajszolt szépmúltú és jövőtlen paripák, egy letűnő életforma emberségének jelképei.

Talán első pillanatra illetlen ez az eszmetársítás — hiszen a vásárhelyi tálasok életét és méltóságát semmi sem fenyegeti, sőt: a mesterségből kipenderülő fiúk magasabb kort érnek majd meg, mint őseik, akikkel többnyire fiatalon végzett a gölöncsérek sárkánya: az ólommérgezés. Feltehetően könnyebb és kényelmesebb munkához jutnak az üzemekben — de ezért már fizetniük kell. „Mikor már készen van, szép, elgyönyörködteti az embert, de csinálni nagyon nehéz" — vallotta az egyik öreg. Bizony, a munka nehezével együtt enyészik el a munka gyönyöre is, és ezzel a tárgyak élvezetének gyönyöre is válságba kerül. A nagyipari korszak még csak most kutatja, hogy miként lelkesítse át a maga módján emberszabásúvá termékeit, de a régi értelemben vett személyiség máris kivész a környezetünket kitöltő dolgokból, és okosan teszi, hogy elpusztul, hiszen amúgy sem tudna lélegzeni a megváltozott levegőben.

A gölöncsérek persze nem nyugszanak ebbe bele. „Itt nagyon nagy pénzt keresni nem lehet, mégis csinálni kell, akarni kell." Ha nincs is szükség aludttejes köcsögre, a kerámia korszerű tárgyaiba kell átmenteni a régi hagyományok hangulatát, egyszerűségét, magyar karakterét. „Beletartozzon a fazekas mesterségbe, mindazonáltal szép is legyen, népies is legyen, új is legyen és korszerű is." Az üzemi gyártásban vissza kellene térni legalább a kis-szériákhoz, amelyek meg tudják őrizni a darabok egyéniségét.

Szép utóvéd-harc ez, és bizonyára nem is hasztalan: a gölöncsérek az egész iparművészetnek, sőt talán valamennyi képzőművészetnek a közös gondjából vállalnak részt, amikor a modern formákba át akarják menteni az egyénit, a nemzetit és a népit. Hangvételük mindazonáltal érezhetően defenzív, és ez természetes is, hiszen a gyári úton előállított fazekak sokkal olcsóbbak, az iparművészet pedig főiskolán tanult szakma lett, különvált a hagyományos mesterségtől. A régi életformával és technológiával együtt halnak ki a meghitten félelmetes szellemek is, akik a régi gölöncséreket rémísztgették. Létezésükben nem kételkedhetünk, hiszen szavahihető öreg számolt be róluk, aki már elöljáróban biztosított bennünket kritikai-szkeptikus beállítottságáról. Az anyaggal dolgozó ember biztonságával közölte, hogy „Én abban hittem mindig, amit két kezem megfog, két szemem meglát." Egyik éjszaka azonban, miután látogatói magára hagyták — különös véletlen folytán épp a kísértetek létezését vitatta velük szemben —, bejött hozzá egy ősz öreg ember. Csóválta födetlen fejét, kezében bot. Ő meg rémülten nézte, amint a katlan felé tart, majd „mint az edény gőze, fölemelkedett és eltűnt a kéményluykon ..." „Erre én rá merek esküdni, olyan igaz." Talán az ólommérgezéssel járó hallucinációk és víziók szülték a gölöncsérek szívós babona-világát. Most a betegség is elszáll a kéményluykon keresztül, és a kísértetekkel együtt ellibegnek a nemzetségi társadalom utolsó nyomai, az apáról fiúra szálló hivatás és életforma konzerváló biztonsága, és velük száll a visszahozhatatlan semmibe az a magyar beszéd is, mely ilyen szavakat talált az ólommérgezés tüneteire: a beteget „sűrű ásítás háborgatja", és „Este sötétössel is rebög az ember."

Gyászolom ezt a pusztuló beszédet — de irodalomban már éppúgy idegesítenek az ilyen fordulatok, mint a modern nagyvárosi lakásban a televízió fölött lógó cserép a három színnel bemázolt falon, mely rázkódik az autóbuszok robajától. Azért még sosem kívántam pokolba a rádiót vagy a sajtót, vagy a közoktatást, hogy tájnyelvek ősi-szép virágai ne fonnyadjanak el. A nagyüzemi termelést sem óhajtanám megsemmisíteni a gölöncsérek jövőjének érdekében. Sőt, tudom, hogy csak az iparosodás adhatja vissza a távoli jövőben mindenkinek a munka gyönyörét, amelyet a művészi szakmáktól most elragad. Csak azt nem szeretném elfelejteni, hogy a fejlődést drágán vásároljuk meg a történelem piacán, és a történelem sosem annak adja vissza szédítő tartozását, akitől valaha felszólító módban köl-csönt kért.

tott fehér lap jobb oldalán a műsor részletezése — a bemutató előtt Illyés-versek, prózarészletek *mozdori* Gyermek Tüdőgyógyintézet főorvosa és a kaposvári könyvtáros interpretációjában — de a szereplők neve sehol. A rendezőké sem. Akárcsak az antik színház idején, Somogyjádon is csak a csoport, az együttes teljesítménye a fontos. Igaz, kezdetben a nagy görög drámák előadói is névtelen amatőrök voltak. Mégis, amit csináltak, az egész emberiség ügyévé lett. Az író pedig, mint itt, az egész *vállalkozás* szellemi irányítója volt.

Ez itt Somogyban pedig így történt. A somogyjádi iskolaigazgató, *Stamler Imre* és egy fiatal tanító, *Tokaji Lajos*, a múlt év augusztusában költői művet rendeltek Illyés Gyulától, egy tiszteletteljes levélben. A rendelők pontosan megjelölték a témát (az atom jelentősége békében és háborúban), meghatározták a formát (legyen szíves versben és prózában), s végül megígérték, hogy a költő gondolatait megfelelő szólistákkal, kórussal, zenével (gépi, élő) keltik majd életre a somogyjádi kultúrotthonban.

Illyés Gyula pontosan, időre, a megrendelők kívánalmaik szerint szállította az atomról szóló *Éden elvesztése* című drámai oratóriumot.

A bemutató előtt vagyunk. Az iskolaigazgató beszél az új iskola egyik termében, ahol a község vezetői gyűltek össze a költő köszöntésére. Az igazgató, hosszan beszél, cifrázza. Illyés Gyula röviden válaszol. Azt mondja, hogy a falvakat lakhatóvá kell tenni, meg kell állítani azt a tébolyt, hogy az emberek eláradnak a falvakból. Utána újabb felszólalások, tréfás és komoly költői köszöntők (a magát fűzfapoétának nevező helyi tűzoltó parancsnok saját versét szavalja és nyújtja át), az állatorvos, ősi somogyi család ivadéka, angolul idéz, majd megint az érceshangú igazgató, aki értelmes, merész gondolatait kacskaringósan díszes mondatok közé rejti. Azután szendvicsek, kézimunkakiállítás, egy másik teremben. Rádiósok, fotoriporterek, autópark az iskola előtt, szitáló köd és sár, sár ... a kultúrotthon felé vezető úton. De mindez a zűrzavar, suta felemásság, a nagy események valódi izgalmával keveredik a zsúfolásig megtelt újon-

— Párizsban, Londonban, B... ten, vagy Somogyban — m... első bemutatója előtt.

— Látta a próbákat? — ... tőle.

— Itt voltam egyszer — ... hete...

— És... milyen volt? Ért... retik?...

Illyés szeme furcsán vill...

— Muszáj nekik szeretni. Ezt... kapták — súgja vissza.

Ezt kapták. Súlyos ajándék. Királyi kegy. Illyés Gyula segített, a kis falunak, hogy lehajolt hozzájuk. Ellenkezőleg. Felemelte őket a költészet és a szigorú gondolkodás magasságaiba.

Jő bár a harag napja
robban bár az atom,
nézzünk mind magasabbra
a kétes talajon.

Amint elalszanak a lámpák, és elkezdődik az előadás — minden egyszerűvé és világossá válik. A költő szól.

Vetített atomfelhőket, atomgombákat látunk a dísztelen színpadon. Eltűnik a kép, megszólalnak a szembenálló kórusok. A karvezetők előlépnek — prózában és versben felelnek. A szólisták prózai monológokat mondanak. Feleselő replikák, soronként váltakozó dialógok. Szigorú rend, méltóság, kimért mozdulatok. Súlyos szavak pontos értelmi összjátéka. Kitől tanulták, honnan tudják ezt a póztalan, fegyelmezett egyszerűséget?

Nézem a szép, fiatal somogyi „papnőket", fehér blúzban, sötétkék, feszes mini-szoknyájukban, a mini-színpadon. Komoly, ünnepélyes arcukat, amint enyhe dunántúli hangsúlyozással, közvetítik a bonyolult gondolatokat — versben és prózában. A színfalak mögül Bartók „Zene húros és ütőhangszerekre és celestára" című művének részletei kísérik szavaikat.

Nem tehetek róla, mindez — a eszközök egyszerűsége, praktikus világossága, a költői drámai anyag sűrűsége — újra a görög színházat juttatja eszembe. És a korlátlan lehetőségek felismerése is, az, hogy ami a somogyjádi parányi színpadon történik, nemcsak az

Földre Aiszkülosz.

Kilépnek kéz a kézben
a Platók, Newtonok
és összenéznek mondván
talán most menni fog.

Az ókori filozófusok, újkori fizikusok nevei, a latin kifejezések, tisztán pontosan hangzanak el a somogyjádi irodalmi színpadon. Balra, az előtérben az érceshangú, csupa aktívitás igazgató, most szenvtelenyen, visszafogott hanggal, gesztusok nélkül mondja a költő szövegét. A szín másik oldalán, prémszegélyes bársonyruhában, partnere, fiatal, karcsú tanítónő, merő áhítat, értelmes komolyság.

Ha rejtve oka tiéka
nyüzsögjön össze-vissza
a mindenség, lehet
ezáltal támad nyitja,
úgy szül, ha szétreped.

A színpadon egy gyönyörű orgánumú, pufók, piros arcú, szemüveges kislány lép elő a baloldali karból: „Ahogy a Biblia mondja?" — kérdi kihívóan. Az ellenkórus megsemmisítő válasza: „S a fizika!"

Valami nagyon különös történt itt Somogyban.

Amikor a sötétben, a szokatlan élmény hatása alatt, megrendülve és összezavarodva az autókhoz botorkálunk, hogy visszatérjünk Pestre, az iskolaigazgató hallgatagon követ bennünket a cuppanós sárban. Szerény és ijedt, mint egy somogyi bűvészinas, akinek szavát szegte a palackból kiszabadult szellem... Én nem képzeltem, hogy ez lehet belőle — mondja búcsúzóul, szinte bocsánatkérően.

Valahogy úgy viselkedik, mintha illetéktelenül jutott volna egy költői atomtitok birtokába. Pedig vallójában nem illetéktelen. Hiszen az ő falujában, az ő színpadán, az ő kérésére hangzott el: „Így jön, a legmélyről jön minden, mi jó a földön" és, hogy „parányi falukra vár ma isteni munka".

Mágori Erzsébet

A mennyezet virágai

A Magyar Kulturális Alapítvány székházában 2004-ben volt látható a Régi magyar templomok kazettás mennyezetképei hímzéseken és üvegtárgyakon című kiállítás, ahol több tájegység, de főleg az erdélyi területek XVI–XVIII. században épült templomait díszítő mennyezet-kazettáinak színpompás motívumai jelentek meg párnákon, terítőkön, poharakon (Ádámos, Miklóstelke, Énlaka, Körösfő, Szacsva, Bánffy-hunyad, Zubogy, Sajószentpéter, Zabola, Tákos, Mánd). A különleges dísztárgyak készítője dr. Tomcsányiné Szemere Sarolta aranykoszorús kézművesmester, akinek idén karácsonykor A mennyezet virágai címmel jelenik meg könyve, ez alkalomból kerestük fel őt.

Arról érdeklődöm először, hogy honnan ött az ötlet: ezeket a páratlanul szép, egyei darabokat textíliákon örökítse meg?

— 1985-ben mentem nyugdíjba, ezután gyéni vállalkozó lettem, és lakástextíliák észítésével foglalkoztam. Saját tervezésű, egyedi vagy kis szériás hímzett terítők és párnák kerültek ki a kezem alól. 1987-ben kiállítottam néhány munkámat a Marczibányi Téri Művelődési Központban, ennek alapján választottak be a magyar kézművesek soraiba. A Magyar Kézművességért Alapítvány minden évben témát hirdet, ilyen volt például a Honfoglalás, Árpád-kori motívumok, vagy Szent István kora. 2003-ban Rákóczi kapcsán vártak tőlünk műveket, de tanácstalanul álltam, és elkeseredtem, hogy nem találok hímzésre alkalmas motívumot. Aztán eszembe jutott Rákóczinak a száműzetésben is hű társa és krónikása, Mikes Kelemen, róla pedig szülőhelye, Zágon, és mellette Zabola. Amikor megláttam a zabolai templom kazettás mennyezetét, nagyon megtetszett, s eltökéltem, hogy a továbbiakban ezt a témát fogom textíliákon megjeleníteni.

Már nem emlékszem, ki tanácsolta, hogy menjek el az Iparművészeti Múzeum könyvtárába anyagot keresni. Nem tétováztam, felkerestem a könyvtárat és elmondtam, hogy a régi magyar protestáns templomok kazettás mennyezeteiről szeretnék olvasni. A számítógép nagyon sok könyv címét „dobta ki", ezeket átlapozva beleszerettem a témába, és később magamnak is kialakítottam egy kis könyvtárat.

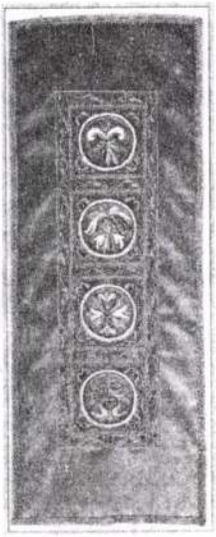

Erdélybe nem tudtam eljutni, de a kelet-magyarországi kazettamennyezetes templomokat megcsodáltam: voltam Csengeren, Tákoson, Csengersimán. A szentendrei skanzenben található a mándi templom rekonstruált tornya, és darabokban a mennyezet kazettái is. Munkáim többi részét könyvből készítettem.

Ma már csupán egyedi megrendeléseknek teszek eleget, mert a hímzés igencsak munkaigényes feladat, és a témákat is magam rajzolom meg. Magamat egyébként hobbinyugdíjasnak nevezem, és kedvtelésből dolgozom, illetve az a célom, hogy a magyar népművészet e kevébé ismert ágát szélesebb körben elterjesszem. Nagyon szeretem a kazettahímzést, mindig megragad a motívumok gazdag variációja, hiszen egy mennyezeten belül is a legtöbb esetben mindegyik kazetta más.

A Mennyezet virágai címmel idén karácsonykor jelenik meg *dr. Tomcsányiné Szemere Sarolta* húsz kelet-magyarországi, erdélyi és kárpátaljai templom kazettadíszítésének hímzett változata bő magyarázó szöveggel és ajánlásokkal. A könyv nemcsak szép kiállítású, hanem rendkívül gazdag tárgyi ismertetésekben, bibliográfiai adatközlésekben is.

A szerző külön megemlékezik azokról a festő- és asztalosmesterekről, akik a középkortól — a fejedelmi paloták mellett — a templomi kazettafestést is művelték. Részletesen beszámol a kazetták hímzéseken történő megvalósításáról, az úgynevezett tamburtechnikáról.

A könyv jelenleg három helyen kapható: a Püski Kiadó könyvesboltjában (I., Krisztina körút 26.), az Unitárius Könyvesboltban (V., Alkotmány utca 12.) és a Litea Könyvesboltban (I., Hess András tér 4). Ára — könyvkereskedéstől függően — kb. 4800 forint.

VARGÁNÉ TOLDI SAROLTA

Erzsi néni százéves

Az Időskorúak Árpád-házi Szent Erzsébet Szociális Otthonában november 13-án ünnepelte századik születésnapját *Galgóczi Józsefné Gézáné*. A Szerb Antal utcai intézmény lakói kedves dallal, *Dankó Virág* alpolgármester pedig az önkormányzat nevében szép csokorral és az ilyenkor szokásos pénzbeli elismeréssel köszöntötte Erzsi nénit. Az ünnepelt elmondta, hogy ifjabb korában, sajnos, többet betegeskedett, ám mostanra szerencsére rendbe jött az egészsége, így panaszra semmi oka. Az egészségügyben asszisztensként dolgozó Erzsi néni Ko-

lozsváron született, majd 1924-ben költözött a fővárosba, de közben Kassán is több évig élt.

Hídfelújítás 2009-ben

A Margit Híd Konzorcium nyert a fővárosi önkormányzat pályázatán, amelyet a Margit híd már régóta esedékes felújítására ír-

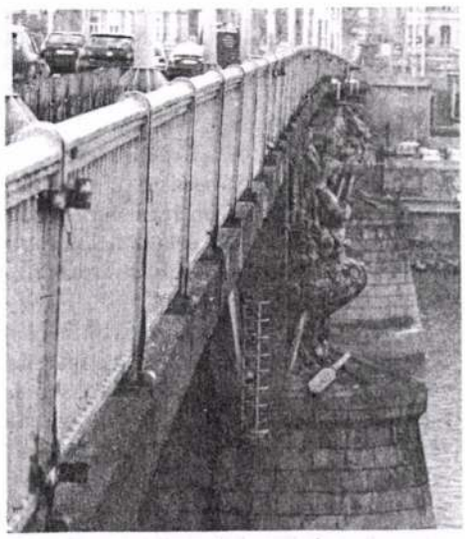

tak ki. A rekonstrukció azonban addig nem indulhat meg, amíg nem lesz kész az Mo-s út hídja, mert kerülőút hiányában a több mint egy évig tartó hídlezárás miatt összeomolhat a főváros közlekedése. A munkálatok várhatóan három év múlva kezdődhetnek meg, a Margit híd a szakértők szerint addig is biztonságosan használható.

Tomcsányiné Szemes Sarolta

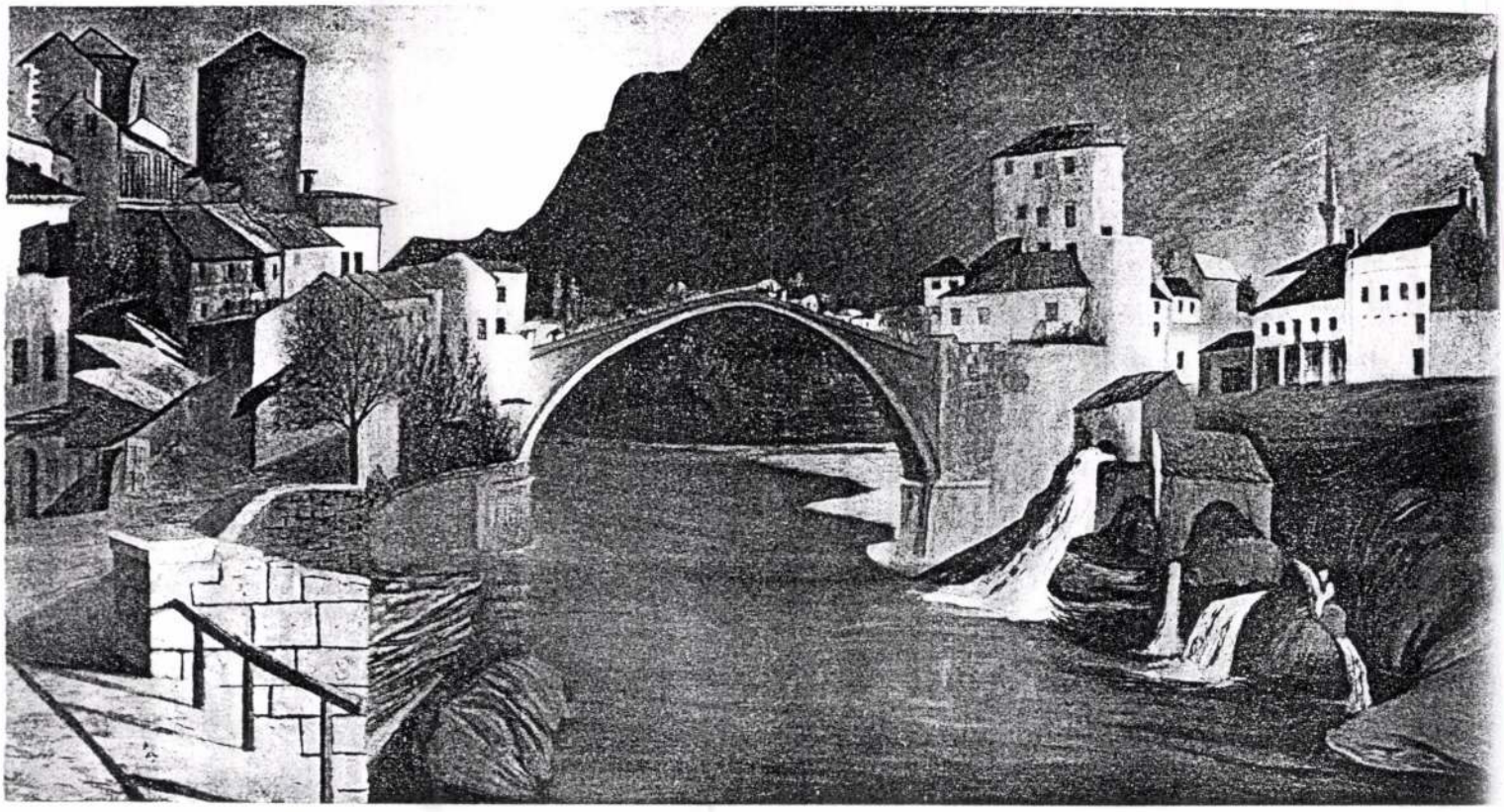

Tavasz, Zápor, Nyár,
Forrongás, Tüzek ....
Mind megvagytok
Csak én ....,
csak én lettem emlékezet.
(Kutas Erzsébet)

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy
Rozványi Györgyné Dr. TOMBOR ILONA
életének 89. évében, balesetét követő, beletörődéssel viselt szenvedés után
1997. június 9-én örökre elaludt.

Hamvait - kérése szerint - a Fiumei úti temetőben, szülei sírjában helyezzük
örök nyugalomba az evangélikus egyház szertartása szerint
1997. június 20-án.

✞

Gyászolják:

Dr. Beke Gézáné
sz. Tombor Valéria

Beke Géza
Beke Julianna

Beke Gézáné
István, Júlia,
Dorottya, Anna

Cím: 1111 Budapest
Karinthy Frigyes út 14.

Tombor Hong

TOMAY Tamás építész

Az év lakóházai

M. Nemet
1992. dec. 9.

Tizedik éve rendezik meg Az év lakóháza országos építészeti pályázatot. Az építészeti és a lakókörnyezeti kultúra fejlesztésének egyik legjobb és leghatásosabb eszköze az esztendőnként meghirdetett pályázat, hisz a díjazott művek követhető példát mutatnak.

Az idei pályázatra, amelynek díjait *Keresztes K.* Sándor környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter tegnap adta át *a Magyar Építészek Kamarája és Szövetsége székházában*, összesen *harminc pályamű* érkezett hét megyéből, két megyeszékhelyről és Budapestről. A zsűri *Kovács* Imre főosztályvezető elnökletével két alkotást érdemesített, egyenként 50 000 fo-

törekvés mutatkozik a visszafogottabb, *a környezetbe jobban beilleszkedő alkotások* létrehozására. Ebben nemcsak a megváltozott gazdasági, technikai feltételeknek van szerepük, hanem annak is, hogy mind határozottabban bontakozik ki az igény *a tervezők, az építtetők és a kivitelezők közötti együttműködésre*. Ezt testesítik meg a legjobb pályaművek, amelyekről az is elmondható, hogy híven tükrözik a hazai polgárosodás folyamatának egy-egy szakaszát.

A bírálóbizottság értékelése szerint országos díjat kapott a Budapest *II. kerület, Zsíroshegyi u. 29.* alatti családi lakóház (tervező: *Tomay* Tamás, építtető: *Hajagos* Károly) a mo-

Hét értékű miniszteri díjra, további három-három munka részesült *a Családi Ház, a Lakáskultúra és az Otthon* című folyóiratok azonos értékű különdíjában, illetve miniszteri dicséretben.

A díjazott műveket méltató beszédében a miniszter kiemelte: a korábbi évek gyakran túlméretezett, a valós igényeket figyelmen kívül hagyó munkáival szemben határozott

dern villaépítészet legjobb hagyományait követő kialakításáért és az *Esztergom, Kis-Duna sétány 6.* számú családi lakóház és orvosi rendelő (tervező: dr. *Benséné Bánki* Katalin, építtető: dr. *Bense* Tamás és felesége) a városképet gazdagító látványáért. Ez az épület egyúttal megkapta az Otthon folyóirat különdíját is.

(s. m.)

Ferkai András

Szigor és érzékenység II.

Megjegyzések a mai magyar építészet egy vonulatához

A tanulmány első felében említett építészek a modern építészet redukcionizmusát egyrészt tudatos sokrétűséggel, másrészt a spontán építészetre emlékeztető „megkomponálatlansággal" igyekeztek meghaladni.

Néhányan úgy vélik, és ebben a posztmodern szertelensége csak megerősíti őket, hogy a mai helyzetben realizmusra, racionális építészetre van szükségünk. Jürgen Habermasszal egybehangzóan állítják: „a Modern – beteljesületlen terv", vagyis a modern építészetben kiaknázatlan tartalékok rejlenek. Csak a dogmákat és a be nem vált megoldásokat kell elvetni. Következetes, etikus magatartás jellemzi *Mónus János* (1944) munkáit. Fontosnak tartja, hogy házaink ne akarjanak többet mutatni, mint amire lehetőségünk van. Szikáran szerkesztett, ökonomikus épületeit a tér kezelése, az arányok és a ritmus teszi kvalitássá (de hiszen mi más lenne az *architektúra* lényege?), a gondosan formált részletek pedig humánussá. Jó példa az építtető pénzének okos felhasználására az újgazdag környezetbe tervezett Miller-ház, egy átriumházszerű puritán villa nyers téglából és betonból, tágas, otthonos belső terekkel, egyedi tervezésű mahagóni ajtókkal-ablakokkal.

Hasonló realizmus jellemzi *Ferencz Istvánt* (1944) is, aki csalódva a napra szóló korszerűségeszményben, diktált divatban és designban egyaránt, olyan tárgyakban-épületekben hisz, melyeknek utóélete van. Bármilyen kommersz szerkezetből, készen kapott termékből képes szokatlan módon házat, bútort összerakni. Eredeti építő logikája és játékos szelleme megóvja attól, hogy munkái olcsóságuk miatt szegényesnek tűnjenek. A hajdani Miskolci Építész Műhely tagjaként érzékenyen figyel épületei környezetére, de a kontinuitás számára nem nosztalgikus formákat, hanem a régi és új közötti feszültséget, értő továbbépítést jelent.

Tomay Tamás (1948) ugyancsak szikár, racionális alkat, de esztétizálóbb természetű. Miként a budafoki menedzserképző portaépülete mutatja, olykor hajlandó a funkcionális és szerkezeti logikát a vágyott kompozíciónak alárendelni. Épületeinek szigorú geometriáját poétikus elemek, szokatlan arányok és a gyakran alkalmazott burkolótégla oldja. Érdekes módon próbálja föleleveníteni a harmincas és hatvanas évek modernizmusának köznyelvivé vált fordulatait, idiomáit (Torockó utcai ikerház, Tölgyfa utcai áruház és irodaház).

Turányi Gábor (1948) első munkája, a Munkásőrség badacsonytomaji üdülője, nóvumként robbant a szakmába: sokrétűsége és esetlegessége nemcsak a heroikus és analitikus szemléletet kérdőjelezte meg, hanem általában minden következetes mű normarendszerét. Turányi egyformán érzékeny a világból és a közvetlen környezetéből érkező hatásokra (helyekre, hangulatokra), és zavarba ejtő frissességgel, eredetiséggel ötvözi a különböző hatásokat. Más és más eszközökkel él megbízásainál, ami valamennyiben közös: a környezet tisztelete, az elmélyült műgond, legyen szó lakóházról, plébániáról vagy lovardáról. Hol visszafogottságot, szemérmes érzelmeket tükröznek, hol pedig valami darabos egyszerűség sugárzik belőlük, a szó jó értelmében, az életközeliség, természetesség szinonimájaként.

Hűvös elegancia jellemzi Nagy Tamás (1951) munkáit. Téglaburkolatú foghíjbeépítései a premodern korszak szigorúságát idézik: akkor is, ma is absztrakt funkcionalizmus és szélsőséges individualizmus között kellett egyensúlyozni. Ahogyan akkor többen döntöttek úgy, inkább lesznek tartózkodóak, szükszavúak, semmint hogy olyat használjanak, ami nem bizonyul tartósnak, ma is vannak, akik hasonlóképp gondolkodnak. Törekvésük egybecseng az olasz racionalizmus klasszicizáló, típusalkotó szándékával. Nagy Tamás tiszta formákhoz, téglához fűződő eredendő vonzalmát, finom ízlését az Amerikában töltött két év, majd Makovecz Imre közelsége sem változtatta meg alapvetően, legföljebb árnyalta, elmélyítette.

A pályáját Miskolcon, majd Janáky mellett kezdő *Dobai János* (1953) esetében érhető tetten legjobban a szigorúság motívuma. A hazai valóság indított el benne egy olyan önkorlátozó folyamatot, mely az öntörvényű formálástól a minden prekoncepció nélküli hétköznapiság felé vezetett. A tiszta szerkesztés legjobb IPARTERV-es hagyományát egyesíti a korábban elképzelhetetlen természetességgel: egy épületen többféle anyagot, burkolatot használ, a homlokzatok megkomponálatlannak tűnnek, mert a nyílások helye, mérete a helyiségekhez igazodik, mert spontánnak ható bővítmények, toldalékok tagolják. (fehérvári Glória CD-gyár; Chinoin üzemi épület terve) A végcél: anyagi és erkölcsi értelemben időtálló és hiteles épületeket alkotni.

A Mesteriskola VIII. ciklusa (1984–85) kiemelten foglalkozott az *archetipikus* fogalmával, vagyis az időtlen, az otthonos építészet mibenlétével. A hallgatók többsége természetesnek tartotta, hogy a kisvárosi-vidéki környezet léptékének, hagyományos beépítésmódjának megfelelő, egyszerű épületeket és együtteseket tervez, melyek meghitt hétköznapiságukkal, finom klasszicizálásukkal vagy laza spontaneitásukkal képesek újraszőni a felhasított városi szövetet, szétzilált helyi társadalmat, elillant hangulatot. E harmincas „fiatalok" (Balázs Mihály, Karácsony Tamás, Janesch Péter, U. Nagy Gábor, Sugár Péter) szemlélete többnyire még csak pályázati tervekből, fiókban maradt rajzokból olvasható ki. Azok helyzete előnyösebb, akik – mint Karácsony Tamás – serkentő szellemi közegbe és a több munkát ígérő vidékre került. Az esztergomi *É–11 Tervező Szövetkezet* (Kund Ferenc, Maros Tamás, Hámory Judit) méretét, összetételét tekintve ideális a környéken adódó változatos feladatok ellátására. A hasonló szemléletű két generáció egymásra hatásából izgalmas helyi építészet bontakozott ki.

art MAGYARORSZÁG

TOMAY Tamás épitész

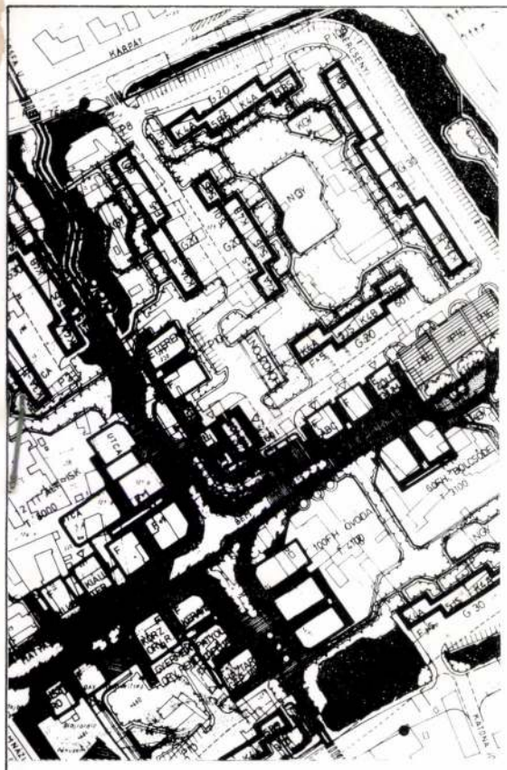

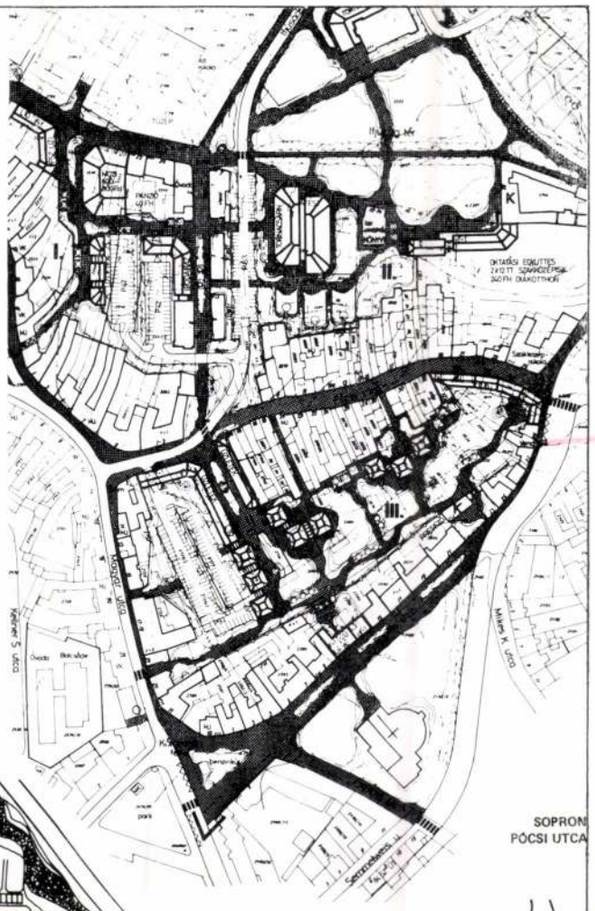

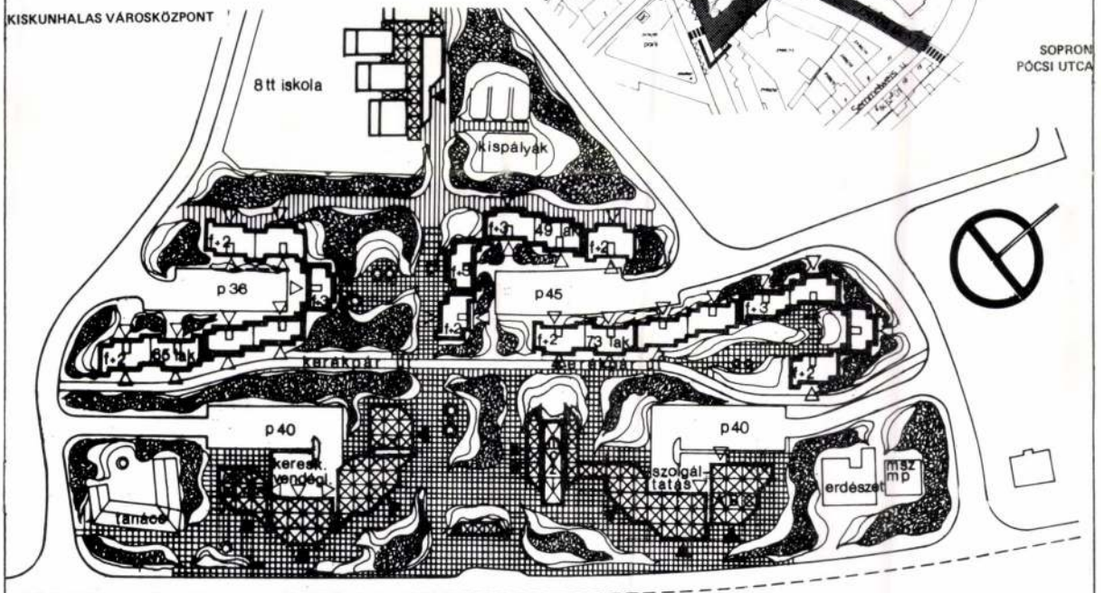

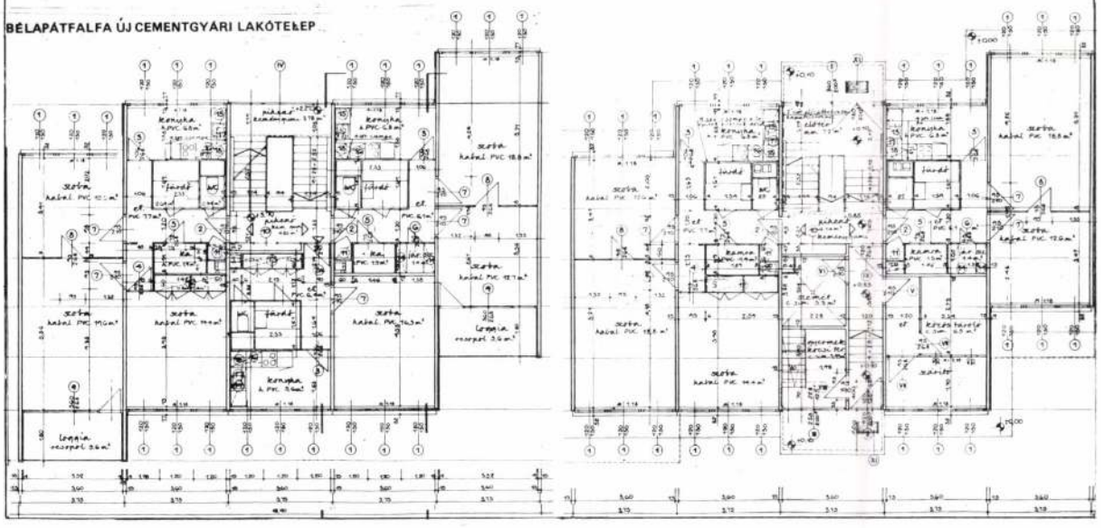

S. Zlamál Ilona (VÁTI)
Vezető építész:
Molnár Attila

1946-ban született Budapesten. 1965-ben érettségizett. Építészmérnöki diplomáját 1970-ben, szakmérnöki diplomáját 1978-ban szerezte.

Munkahelyei: LAKÓTERV (1970—75), Városépítési Tudományos és Tervező Intézet

Nyertes pályázatai:

Gárdony központi területének tervpályázata, 1973

Dunaújváros, északnyugati városrész, 1974

Százhalombatta városközpont, 1974

Pécs-Siklósi városrész, 1974

Hódmezővásárhely, Hód-tó, 1975

Nyíregyháza, Család utcai lakótelep

Székesfehérvár, Élmunkás út

Zalaegerszeg, Ságodi fennsík

Nyíregyháza, városközpont

Kiskőrös, városközpont

Sopron, Arany János úti lakóterület beépítése

Önálló tervezési munkái:

LAKÓTERV-nél:

1300 m²-es ABC-áruház, Eger

Bélapátfalva, új cementgyári lakótelep

VÁTI-nál:

Kiskunhalas, Kossuth II. lakónegyed részletes rendezési terve (a következőkben: r. r. t.)

Agárd, Dinnyés tóparti terület és horgászfalu r. r. t.

Szolnok É-i belváros r. r. t.

Nagykanizsa településcsoport általános rendezési terv (a következőkben: á. r. t.)

Szolnok vasútállomás környéke r. r. t.

Velencei-tó É-i horgász- és üdülőterület r. r. t.

Sopron, Pócsi utca és környéke r. r. t.

Keszthely á. r. t.

Tomay Tamás (BVTV)
Vezető építész:
Pomsár János

1948-ban született, érettségit 1966-ban a Kaffka Margit gimnáziumban tett. Diplomáját 1970-ben Felsőfokú Építőipari Technikumban, és 1977-ben BME Építészmérnöki Kar Esti tagozatán szerezte.

Munkahelyei: 1970—73 Budapest Vidéke Postaigazgatóság (1971—73-ig sorkatonai szolgálat),

1973—79 Budapesti Városépítési Tervező Intézet,

1979-től Általános Épülettervező Vállalat.

Nyertes pályázatai:

Közművelődési könyvtár, 1976

Pécs művelődési központ (tervezőtárs: Sylvester Ádám), 1977

Nagyatád városközpont (tervezőtárs: Vermes Zoltán), 1978

Falusi művelődési házak (FÉK pályázat), 1980

Tihany művésztelep (FÉK pályázat), 1980

Kiskőrös városközpont és rehabilitáció (FÉK pályázat, tervezőtárs Vermes Zoltán), 1980

Szirma-Martintelep, rendezési terv (tervezőtárs: Varga Levente), 1982

Önálló tervezési munkái:

Budapest II., Rókushegyi lépcső, vállalati bérlakások és és előadóterem. Tervezés éve 1976—77. jelenleg épül.

Pestújhelyi kórház (tervezőtárs: Varga Levente). Tervezés éve: 1979—1981 (építés alatt).

A bemutatott rajzok és fényképek:

Tanácsi és párt-vendégház meglevő műemlék jellegű épület bővítésével. Tanulmányterv, 1978 (felső rajzok).

Kálvin téri aluljáró, kisgaléria. Tanulmányterv, 1979 (alsó rajzok).

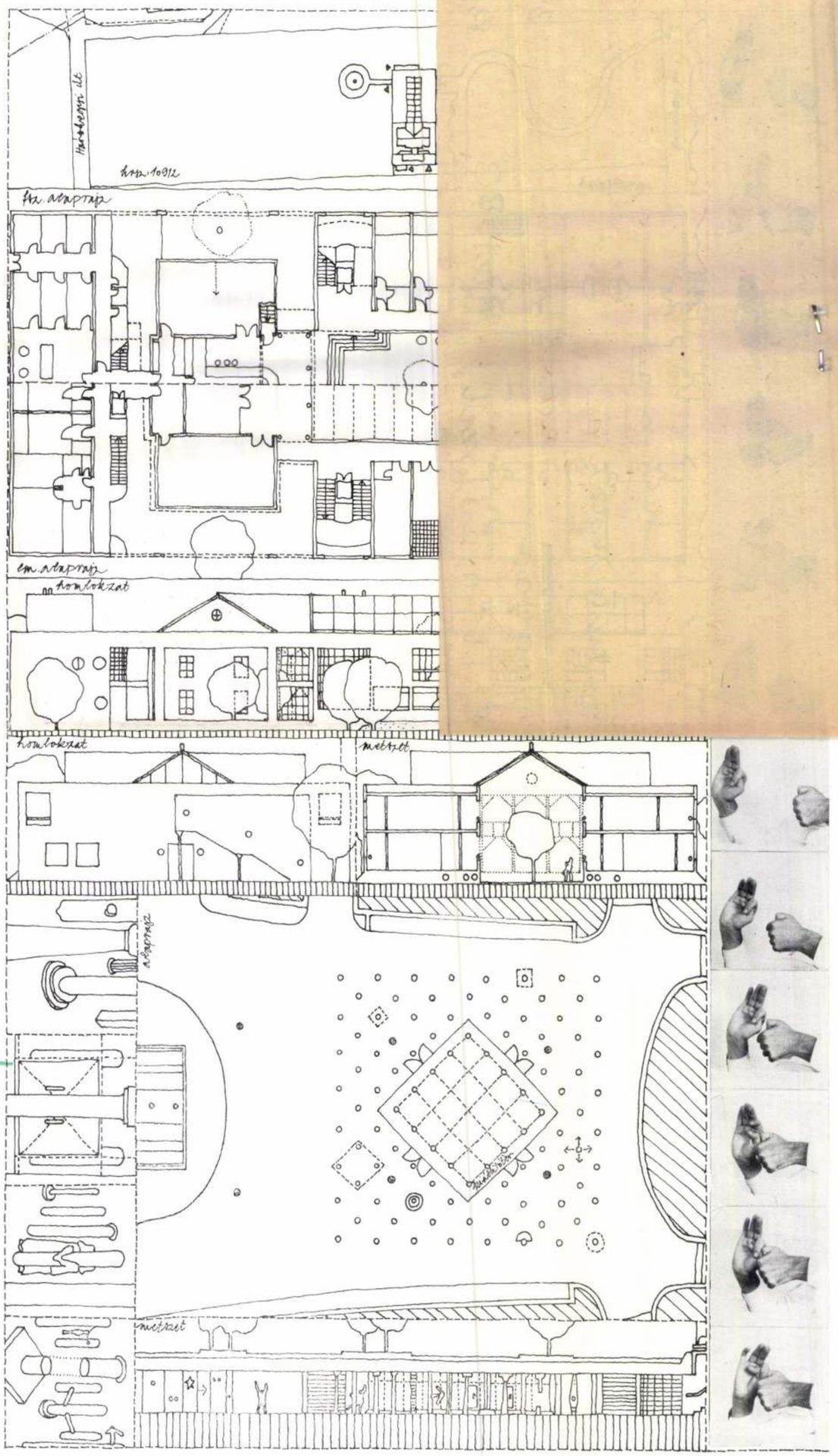

Tomay Tamás, építész.

MENEDZSERKÉPZŐ ISKOLA PORTAÉPÜLETE, 1988

BUDAPEST XII., PENTZ KÁROLY U. 1—3.

TOMAY TAMÁS, U. NAGY GÁBOR, SOMOGYI-SOMA KATALIN

Építész: Tomay Tamás, Id. Nagy Gábor, Somogyi-Soma Katalin.

Helyszínrajz
Layout plan

A kastélyépület felújítási terveivel a bizottság egyetért. A portálépület tervezett kialakításával azonban nem, sem az építészeti megjelenés, sem a koncepció vonatkozásában. A toronyjellegű építmény sem tömegében, sem homlokzati kialakításában nem illeszkedik a környezethez. A tervezett helyiségek nem igényelnek ilyen méretű épületet. A bizottság javasolja, hogy a támfalrendszerrel kapcsolatban szükséges munkák a porta épülettől függetlenül kerüljenek megoldásra, így a portaépület annak méretrendjétől függetlenítheto. A kastélyépület kertjének szép kertészeti kialakítása lenne inkább indokolt, mint annak erőltetettnek tűnő architektúrával való eltakarása.

Selényi István

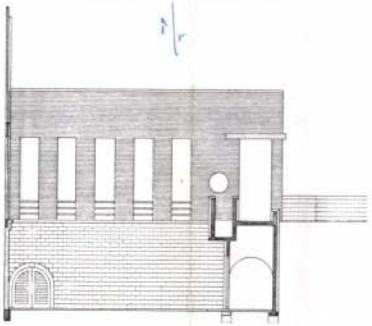

Az udvar keleti nézete
East view of the courtyard

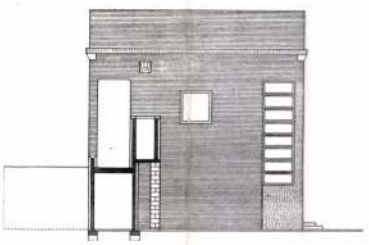

Nyugati nézet
West view

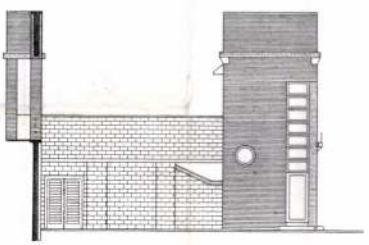

Déli nézet
South view

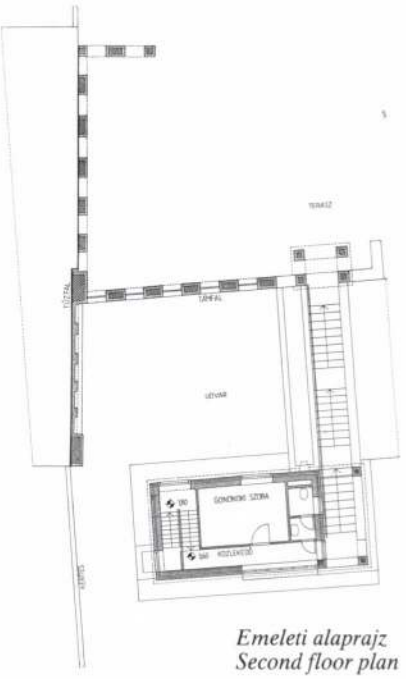

Emeleti alaprajz
Second floor plan

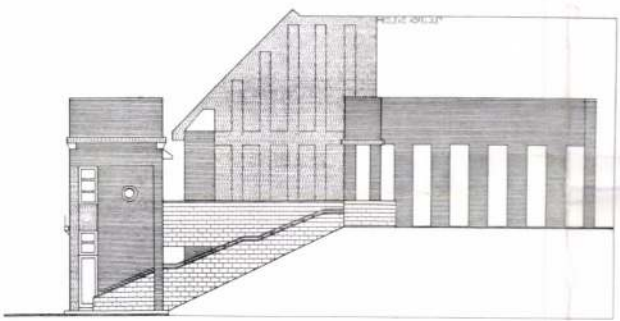

Északi nézet
North view

Nézet a Pentz Károly utca felől
View from the Pentz Károly street

A PESTERZSÉBETI BAPTISTA GYÜLEKEZET IMAHÁZA

TOMAY TAMÁS, U. NAGY GÁBOR, SOMOGYI-SOMA KATALIN

Chapel of the Baptists' Fold of Pesterzsébet, Budapest. Architects: Tamás Tomay, Gábor U. Nagy, and Katalin Somogyi-Soma

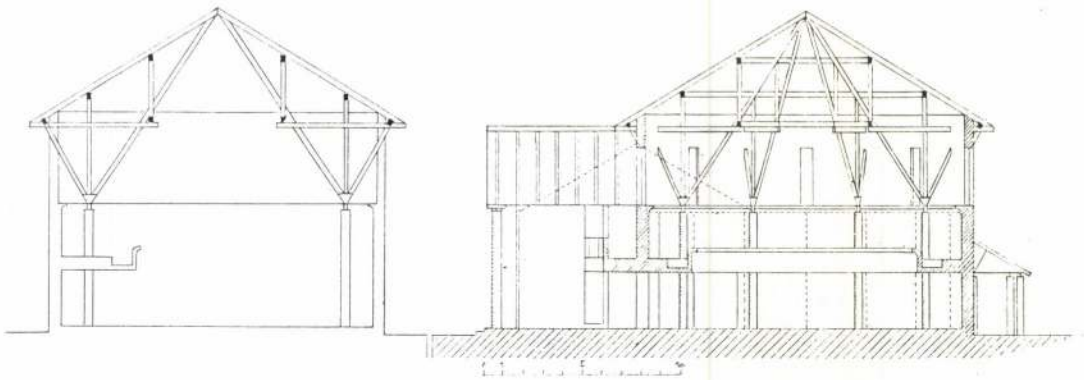

Metszet
Section

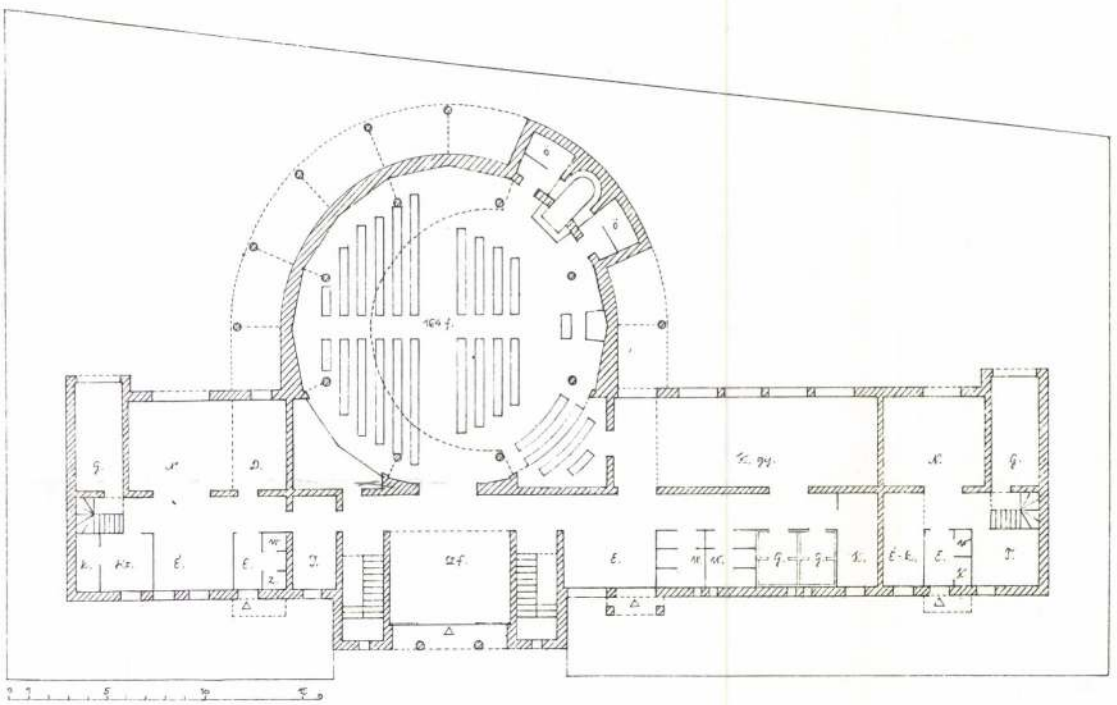

Emeleti alaprajz
Second floor plan

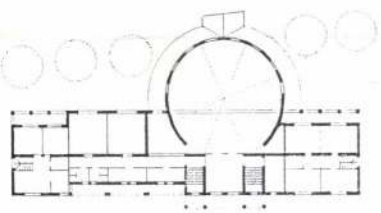

Emeleti alaprajz, első változat
Second floor plan, first version

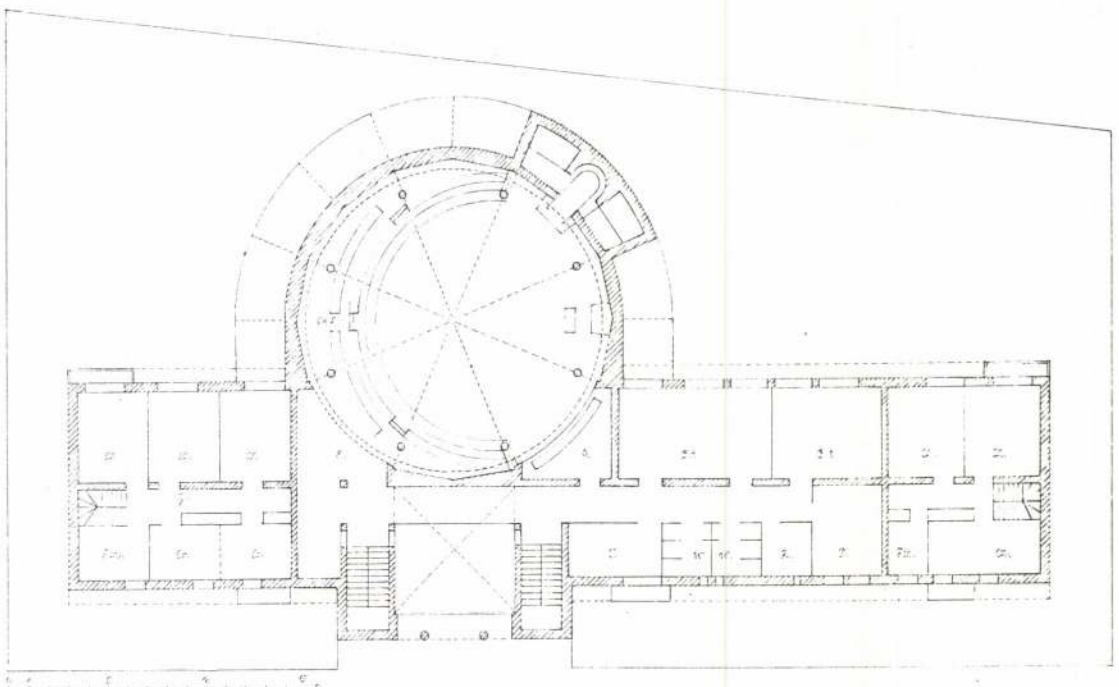

Földszinti alaprajz
Ground floor plan

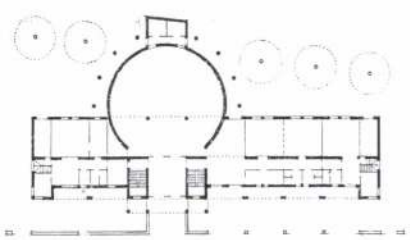

Földszinti alaprajz, első változat
Ground floor, first version

FELHÍVÁS

Az ICOM MNB elnöke, *dr. Cseri Miklós* felkérést kapott *dr. Yuriy Khalinskiy*-tól, a „Három óra rák nélkül" program kezdeményezőjétől és igazgatójától, hogy támogassa az Amerikai Egyesült Államokból elindított mozgalmat. E mozgalom lényege, hogy a különböző kulturális és nevelési intézmények /múzeumok, állatkertek, növénykertek, akváriumok stb./ biztosítsanak ingyenes belépést a rákos betegek számára. A kezdeményezés hátterében az a felismerés húzódik, hogy a pozitív élmények jó hatást gyakorolnak az időlegesen beteg emberekre. A program 2004. május 18-án, a Múzeumi Világnapon indult – egyelőre egy hónapig tartott.

New York-ban számos intézmény, illetve szervezet csatlakozott Khalinskiy úr felhívásához, például The Museum of Modern Art, Brooklyn Museum of Art, The Museum of African Art, The Museum of Television and Radio, Anna Frank Center, Queens Botanical Garden. Az Euro-Asia Regional Association of Zoos and Aquariums /EARAZA/ éves konferenciáján (Moszkva, 2004. április) csatlakozásra szólította fel a résztvevőket. A felhívást tíz ország képviselői írták alá. Támogatja a kezdeményezést az ICOM Oroszország és több orosz botanikai kert is. A programról lásd: dr. Yuriy Khalinskiy, Director „Three Hours without Cancer" program. 350 Fifth Avenue, Suite 1801, Empire State Building, New York, NY, 10118

internet: www.forcancerpatients.org

e-mail: cancerpatients@yahoo.com

Bezzeg Mária, titkár

ICOMOS HÍREK

Tanácskozás

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Régészeti Műemlékhelyek Szakbizottsága 2004. július 17-én, a dunaszekcsői Polgármesteri Hivatal Konferencia termében szakmai tanácskozást rendez *Római castellumok mint régészeti műemlékhelyek Lugio / Dunaszekcső* címmel.

Program

11.00–12.15: Vitaindító előadások:

- *Hegedűs György,* Dunaszekcső polgármestere: köszöntő
- *Visy Zsolt,* ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Régészeti Műemlékhelyek Szakbizottság elnöke: Bevezető
- *Gábor Olivér* (JPM): Szekcső régészete
- *Hajdú Ádám:* A túlparti erőd
- *Pozsárkó Csaba* (P.M.J.V.Ö.): Lugio castellum virtuális rekonstukciója és bemutatásának lehetőségei a pécsi példa alapján
- *Nagy Levente* (KÖH): A Várhegy régészeti védelem alá vonásának kanyargós ösvényei
- *Kraft János* (Geológiai Szolgáltató Hiv.): A Várhegy morfológiai változásainak geológiai okai
- *Omacht Zoltán* (DDNPI): Természetvédelem a Várhegyen
- *Bíró Zsolt* (Dunaszekcsőért Alapítvány): Kulturális turizmus

12.30–13.30: Az előadások és a castellumok régészeti műemléki helyzetének megvitatása. Levezető elnök: *Visy Zsolt*

13.30–14.30: Ebéd a múzeumkertben

14.30–15.00: Séta a Várhegyen

15.00: Zárszó a Várhegyen *(Bíró Zsolt)*

A tanácskozás résztvevői a Dunaszekcsőért Alapítvány vendégei.

A rendezők kérik a részvételi szándék visszajelzését Bíró Zsoltnál:

e-mail: Biro_Zs@gyakg.u-szeged.hu

on-line regisztráció: www.lugio.hu

A Szakbizottság szakmai tanácskozásai nyilvánosak, azokon minden érdeklődőt szeretettel látunk. A későbbi meghívók gyors, pontos, idő- és költségkímélő célba juttatása érdekében a Szakbizottság vezetősége tisztelettel kér minden kolleganőt és kollegát, továbbá az intézményeket, hogy igényüket email, esetleg fax-küldeményekben szíveskedjenek jelezni *Mezős Tamás*nak vagy *Visy Zsolt*nak.

A bejelentkezők minden későbbi rendezvényre megadott e-mail avagy fax címükre kapják az értesítést.

Közhasznú információk

Személyi hírek

Szervezeti változás a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában

Ezúton értesítjük Tisztelt Kollégáinkat, hogy az NKÖM 2004. március 1-jétől hatályos Szervezeti és Működési Szabályzata az alábbi változásokat tartalmazza:

Az 1998. augusztusában létrejött Műemléki és Régészeti Főosztály megszűnt, feladatait nagyobb

Tomay Tamás

részt a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal vette át. A Közgyűjteményi Főosztály helyett három önálló egység, a Múzeumi Főosztály (főosztályvezetője *dr. Vígh Annamária,* főosztályvezető-helyettese *dr. Hatházi Gábor,* munkatársai *dr. Nagy László Gábor, dr. Mayer Rita, Holport Ágnes, Török Petra, Csiszér Dóra, Bertáné dr. Varga Judit),* a Könyvtári Főosztály (vezetője *dr. Skaliczky Judit),* továbbá a Levéltári Osztály (vezetője *dr. Gorjánác Radojka)* látja el a közgyűjteményi feladatokat. A Közgyűjteményi Főosztály volt főosztályvezetője, *Kócziánné dr. Szentpéteri Erzsébet* elnyerte az Országos Műszaki Múzeum főigazgatói megbízatását.

További változás, hogy megalakult az Európai Uniós és Stratégiai Főosztály, amelynek vezetésére *dr. Nagy Mihály,* a Műemléki és Régészeti Főosztály korábbi főosztályvezetője kapott megbízást, munkatársai közé tartozik *B. Kiss Zsuzsa,* a Műemléki és Régészeti Főosztály volt régészeti referense is. Az új főosztály fő feladatai közé a jogharmonizációban való részvétel, az EU-val kapcsolatos kulturális információ- és tapasztalatcsere, az EU kulturális programjaiban való tárcarészvétel koordinálása, továbbá a stratégiai tervezéssel, így az Átfogó Fejlesztési Tervvel és az EU-források felhasználását megalapozó Nemzeti Fejlesztési Tervvel összefüggő feladatok, ideértve a közigazgatás korszerűsítését és a területfejlesztésben való koordinációt is.

A Nemzeti Örökség Program pályázati rendszere megszűnt, helyébe az NKA Műemléki és Régészeti Szakmai Kollégiuma által meghirdetett régészeti és műemléki célú pályázat lépett.

Országos Műszaki Múzeum

Kócziánné dr. Szentpéteri Erzsébet történész-muzeológus 2004. június 21-től az Országos Műszaki Múzeum kinevezett új főigazgatója. *Dr. Bencze Géza* történész-muzeológus lett az Országos Műszaki Múzeum főigazgató helyettese.

Díjak, kitüntetések

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat a Múzeumi Világnap alkalmából átadta az idei **Henszlmann Imre díjakat.**

A 2003. év díjazottjai:

- A sajókazai Református Egyházközség
- *Péntek Attila* informatikus mérnök és *Béres Sándor* építész (megosztott díj)

A 2004. év díjazottjai:

- Veszprém Város Önkormányzata a Vass-gyűjtemény megteremtéséért
- Veszprém Megye Önkormányzata Egry József méltó bemutatásának megteremtéséért, a badacsonyi Egry József Emlékmúzeum kibővítéséért és felújításáért

Molnár Farkas díj – az építészetért

A 2004. évi díjat *Tomay Tamás* és *U. Nagy Gábor* építészek kapták megosztva.

A Molnár Farkas-díjról:

2003 őszén az N&N galéria alapítója, Tanácsadó Testülete és kurátorai építészeti díj alapításáról döntöttek. Szükségesnek tartották egy új építészeti elismerés létrehozását, mert meggyőződésük szerint a díj hatékony eszköz az építészeti minőségről alkotott álláspontjuk nyilvánosság előtti megjelenítéséhez.

A díj névadója Molnár Farkas építész (1897. 06. 21. – 1945. 01. 12.).

A díj évente egy alkalommal adható, a névadó születésnapján, az építészet területén végzett kimagasló teljesítményért. A díjazott nemcsak építész lehet, hanem bárki, aki a feltételnek megfelel: író, szerkesztő, kiadó, teoretikus, művészettörténész, oktató, fejlesztő, kutató, kivitelező, befektető, hatóság, aki valami jelentőset hozzátett, hozzátesz a magyar építészet fejlődéséhez. A Tanácsadó Testület és a kurátorok tehetnek egy vagy több javaslatot a díjazandó személyre, csoportra vagy intézményre. Az első évben a zsűri összetétele: *Apáti Nagy Marianna* újságíró, *Borvendég Béla* építész (a zsűri elnöke), *Passuth Krisztina* művészettörténész, *Tillmann J. A.* filozófus, *Zombor Gábor* építész.

A díj Molnár Farkas „Vörös kocka" /1923/ házának emeleti alaprajza, *Megyik János* alkotása. A díjat a TT és a kuratórium tagjaiból alakult, évente más-más összetételű bizottság ítéli oda. A díjjal pénzjutalom jár. A díjazottat felkérjük, hogy a továbbiakban vegyen részt a TT munkájában.

A 2004. évi díj átadására készült el a galéria kiadásában *Molnár Éva: Szubjektív emlékezés Molnár Farkasra* című könyve. A 2004. évi díjat Molnár Éva, a névadó lánya adta át.

PÁLYÁZAT

A Fogyatékos Gyermekek, Tanulók Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány az Oktatási Minisztérium és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogatásával pályázatot hirdet **társadalmi integrációt segítő művészeti foglalkozások támogatására** (Programkód: 4402)

FOTÓ: HÄIDER ANDREA

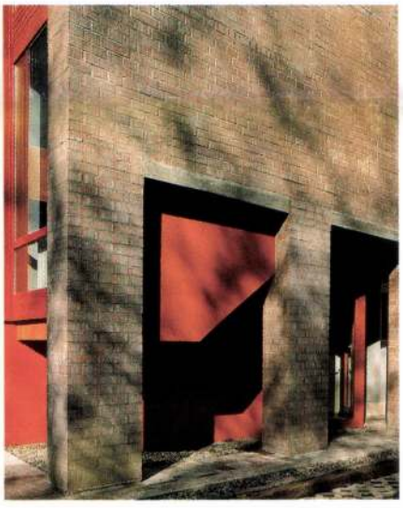

Bővített villa, Pasarét

Az eredeti lakóházat 1931-ben Kaffka Péter tervezte 33 évesen. Nem messze innen a Napraforgó utcai rezervátum, amit az épület vadabb és háziasítottabb testvéreivel ez idő tájt népesítették be. Molnár, Fischer, ifj. Masirevich illetve Weichinger, dr. Baráth és Novák, no és Kaffkának az elemzetthez hasonlatos háza (Napraforgó u. 3.) mind külön ösvény az induló modern buja zöldjében.

Szabadon álló beépítésű, kétemeletes, lapos tetős lakóház. Szigorú geometrikus kontúrok, alapos körültekintéssel összeolvasztott kubushármas. Fő tömege a hátsókert felé félhengerben záródó, három szint magas keskeny hasáb. Hosszoldalához egy szintén háromszintes, íves lépcsőt tartalmazó és egy kétszintes négyzetes hasáb kapcsolódik. Véghomlokzatai a középtengelyre szimmetrikus nyíláskiosztással bírtak. Az utca felé felül zártabbá, a kert felé a második emeleti íves, fedett terasz folytán inkább nyitottabbá vált. Cuppantott festésű homlokzatait kis kiülésű lemezpárkány koronázta.

Sokáig elhagyatva állt a ház a ferences templommal szemben.

(Nézte, ahogyan az igent mondó párok kirázzák gallérjuk alól a rizsszemeket, csokrot hajítanak az égbe, dudaszót kanyarítanak a szobor köré, majd elnyeli őket az élet.)

Izgultunk, táncra kérjék föl, ne pedig arra, hogy távozzon!

1997-ben az új tulajdonos Tomay Tamással készíttetett terveket, a ház bővítésének szándékával. (Azokban a napokban, amikor a Mesteriskolával megtekintettük az új házat, lebontották az Alkotás út 41. számú lakóépületet, melyet Kozma Lajos tervezett Telcs Edének.)

Az alkalmazkodó képesség nem csak túlélési stratégia, de toleráns viselkedés az elmúlt korok értékeinek megtartása érdekében. Az ezzel járó anyagi és szellemi áldozat mögött nyilvánvalóan stílusos elfogultság is meghúzódik.

Az átalakítás során az eredeti ház a hátsókert felé bővült, megduplázva a lakható tér nagyságát. A földszintre kiegészítő helyiségek és a kert felé néző társalgó került. Az első emelet erősen áttört, főleg mellvédként megjelenő apszisában étkezős konyha áll most, ehhez kapcsolódik a hatalmas nappali. A második emeleten három szoba van és egy dolgozó. A kissé módosított eredeti mellett az új részben egy kétkarú lépcső emelkedik, mely összeköti a társalgó-nappali-háló zónát. A földszinti teraszról elegáns lebegő lépcső vezet az emeletre.

Az új úgy kelt egybe a régivel, hogy annak utca felőli része kis módosulással megőrizte az eredeti kontúrokat, az íves oldal enteriőrré lett. A régi az új foglalatává vált. Nyerstéglából épült árkádos oldalfalak illetve a mindent lefedő lapos tető ráhúzódnak az eredeti tömegre. A szépen zsaluzott markáns párkányú tető mintha óvni és egységesíteni igyekezne.

Az utca felől a tisztes helyreállítás is elég, az északi terasz pedig talán elhagyható lett volna. A párkány itt különösen hangsúlyos elemként nehezedik rá az eredeti formákra. A hátsó kert felől a ház szellemes és finom részletei, kompozíciós erényei ellenére a túlfokozott monumentalitás miatt inkább középületté válik. A terebélyes terasz kissé sötétté teszi a földszinti társalgót.

Persze szép a ház, olvasható róla a dac, a mesterség. Ünnepelni való, ha ügyes kezek emelik ki az elsüllyedni tetsző értéket.

Kár hogy nem látni a falon az eredeti ház tervezőjének nevét.

■ MOLNOS ATTILA

Tamás Tomay has recently had three houses built, of similar scales and dimensions, following a similar principle (No. 8/d. Kavics utca, No. 2/b. Detrekő utca and No. 106. Pasaréti út). All three are flat-roofed, with wide cornices. But what is a cornice in the drafts, is an independent, heavy roofing felt in reality, a significant ceasure, which simply blocks events taking place underneath. As if the first step of designing it had been drawing the spatial frame, the ground to function as a horizontal barrier, and parallel to it an artificial plain. In-between it is already safe to operate. Bindings can be stretched either upwards or downwards. These houses, especially the first two, have been constructed following a backgrading principle of construction, and, because of the elevated inner height of the upper floor, they seem as if hanging, as if they were hung right from the raw concrete roofing felt. It is a special interpretation of Wright's multisense sentence, saying "houses are to be designed advancing from the top to the bottom."

In the literal meaning of the word, the house in Pasarét is more talkative, more colourful than the other two. Being erected onto one another, the components are tackled with a relatively high degree of autonomy (brick walls, concrete railing, wainscoting) to achieve an unusual richness of space and experience. It reveals a fairly wide range of magnificent solutions to the issue of the relations between interior and exterior (windows movable from the corners, sliding walls, portico, balcony, terrace, etc.). However, "architecture" did not operate at the expense of inhabitability. In each part of the house we can experience the abstaining from the extremes, some kind of rational moderation.

The modern is 90 years old. It is visibly getting on in years. Its initial freshness, revolutionary dynamism has vanished. The time of experimentation is over, the formal language of basic principles has been canonized, its main ideal, the social issue had left no traces behind. It has lived through several crisis and by now has become fashionable, up-to-date — an architecture of a wider public. There is yet another face to it. A kind of trend, which does not focus on principles and style, but centres around the actual situation and looks for exact answers to some basic questions. This seems to be a side-thread in the yarn of the story. Buildings by Lewerentz, Bienefeld or Tomay are dwarfed both in quantity and influence by the dumping of the curtain-walled office buildings, boxed-in shopping centres. Viewed from the main stream, these "small" oeuvres might appear peripheral, but, we know, it was not them that made the big compromise.

■ Á. Á.

Cf. ÚjMÉ 98/3

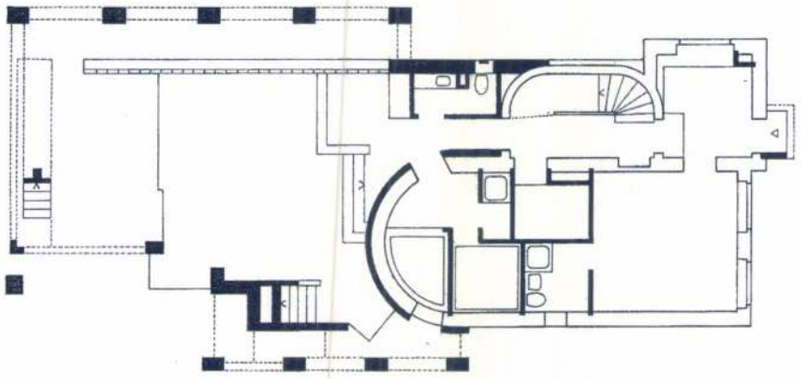

Földszinti alaprajz / *Ground floor plan*

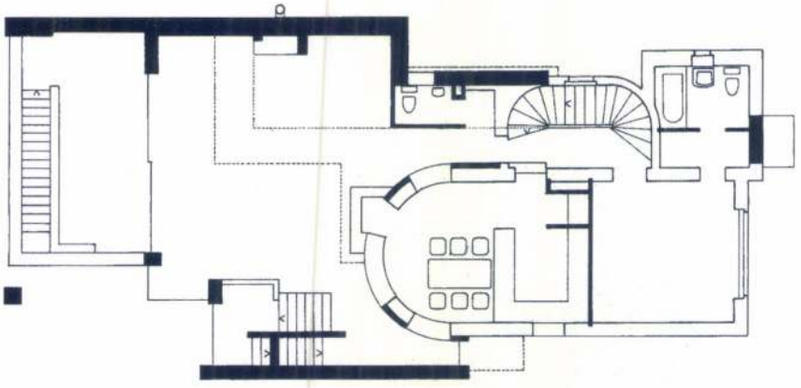

Emeleti alaprajz / *First floor plan*

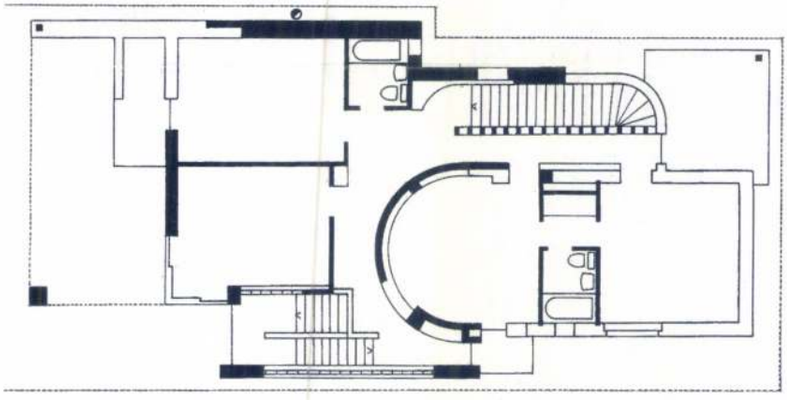

Második emeleti alaprajz / *Second floor plan*

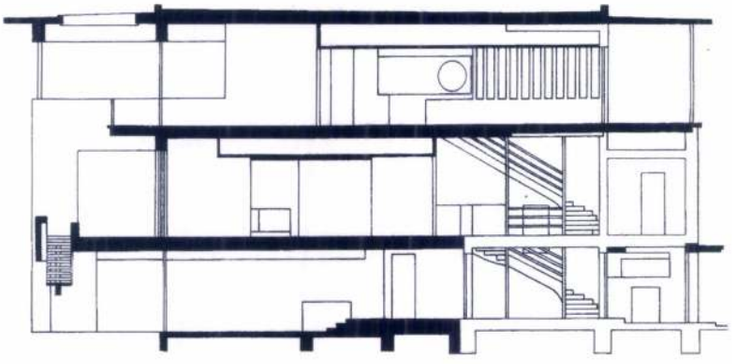

Hosszmetszet dél-kelet felől / *Longitudinal section from the South-East*

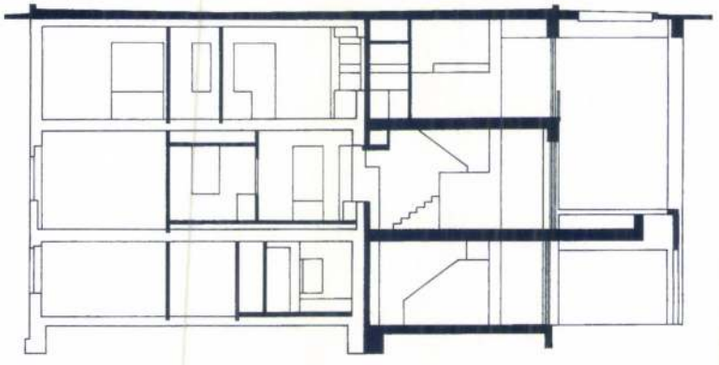

Hosszmetszet észak-nyugat felől / *Longitudinal section from the North-West*

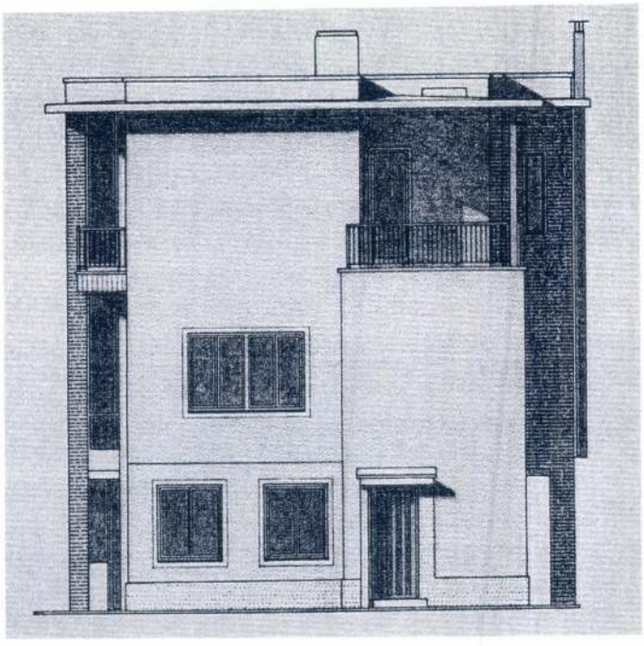

Bejárati, észak-keleti homlokzat / *Entrance elevation to the North-East*

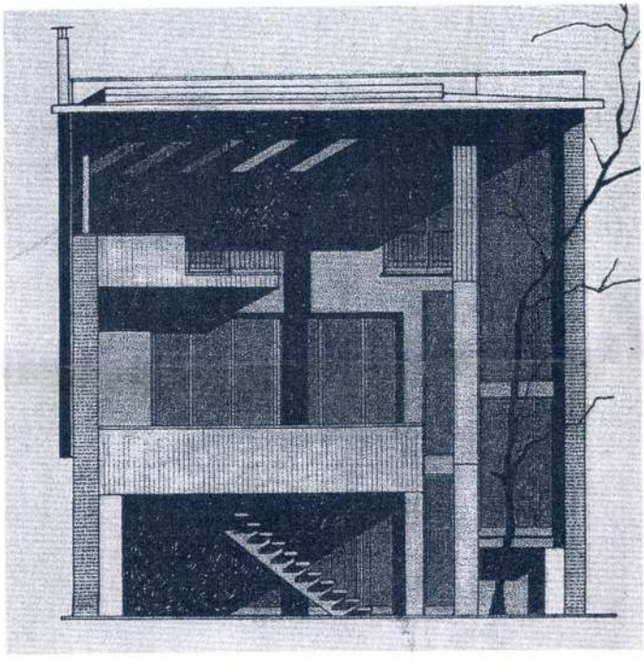

Kerti, dél-nyugati homlokzat / *Garden elevation to the South-West*

Dwelling House in Pasarét

Architect: Tamás Tomay

"A good painting is several paintings, on top of one another."

This somewhat laconic remark attributed to Baudelaire is not only about the creative methods, or about sketches following each other as if a sequence, but that there are several kinds of order present in a work of art. The layers can be ripped up, and will survive then as individuals. And yet, together they tell us more than they do individually. At first sight, there are at least two houses in the Pasarét building. The old one, a villa designed by Péter Kaffka, was erected in the 30s, whilst the new extension is a work by Tomay. These two appear to have nothing in common. The original building was a composition made up by bulks geometrically closed, whilst the new section is a more lightly structured system of different plains and lines. The former being a block in appearance and rough-cast, the latter traversable and raw. The first much like Bauhaus, the second more of De Stijl. And even more so. Despite its dual character due to their differences in composition and also the materials used, the whole as such does not break into two parts. This results from the fact that there must be some kind of continuous spiritual flow in the building project and that the powers that created the original house were taken into consideration quite seriously. The intensive development of the Buda hills commenced just after World War I. Customers, the middle-class, intellectuals and clerks of the administration settling down here had grown in strength, a tendency parallel to the spread of modernism which was much in the focus of attention among architects. It would be an exaggeration to declare the modern became fashionable then, but no doubt there were more buildings mushrooming around here based on new principles. In Pasarét, for example, there was Rimanóczy's church and the houses of the estate in Napraforgó utca. The sub-culture of the neighbourhood is now inseparable from early modern, it can just as well be regarded part of the tradition so that using the modern language on a building seems some sort of regionalism.

After all these antecedents, the architect's behaviour appears fully justified. (Architecture, as they say, is only a question of behaviour. This refers to the relation of clients and builders, but, more likely, also to that of the historic and spatial facilities, the attitude towards the situation or the location.) Tomay has perceived it correctly and decided to accept the circumstances. He retained the old house and, avoiding the traps of being rather too humble or a radical transformer, he managed to make his own, personal contribution.

"Man, if a spiritual being, will draw his own limits, which is a hard job. The more mature the contours, the more precise the rules of the game are, the less space remains for immoderation, and the more inner freedom we shall have at our disposal. (...) When we see the circle we had drawn with a chalk closing around us, the only task there remains for us is to use the playground as much as we can. To discover minor details, to rummage about, to chisel away. And, after that, all the tiniest moves and gestures, all changes made, though they seem unimportant, will turn into giant steps made towards eternity. (J. Partington, The Green Lion).

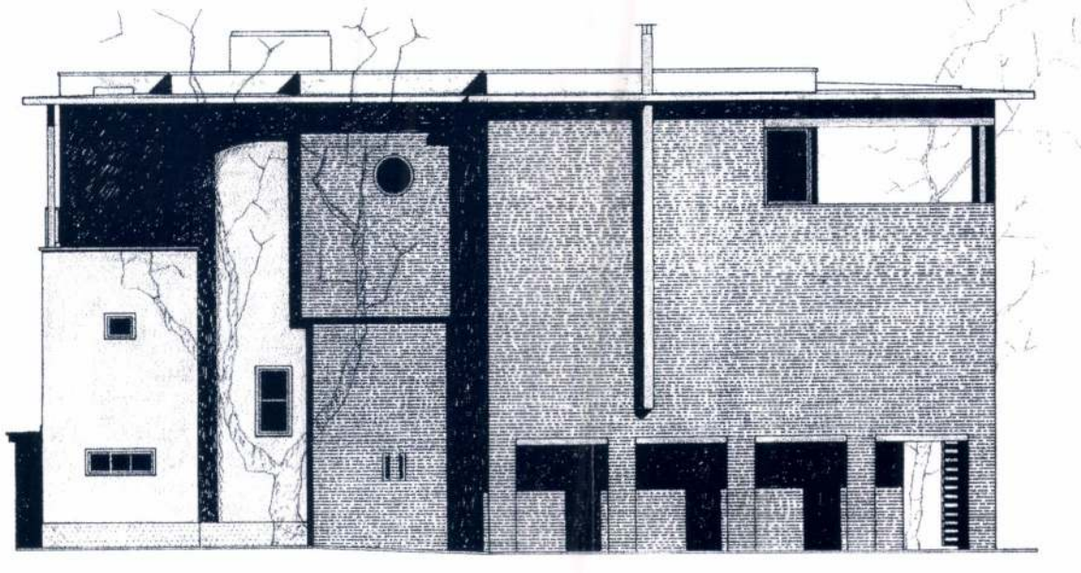

Oldalhomlokzat / *Side elevation*

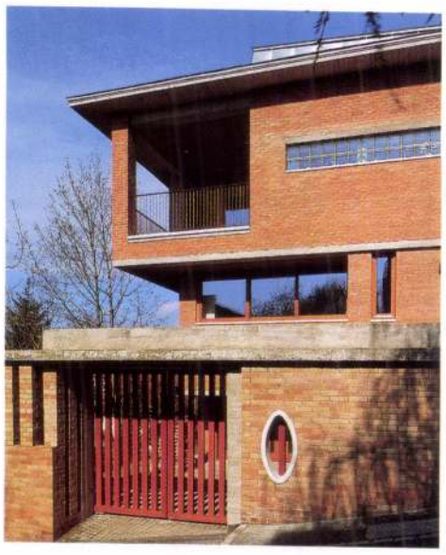

Detrekő utcai lakóház, építész Tomay Tamás / *Dwelling house in Detrekő street, architect: Tamás Tomay*

Tomay Tamás a közelmúltban három hasonló léptékű, hasonló alapvetésű házat épített. (Kavics utca 8/d.*, Detrekő utca 2/b., Pasaréti út 106.) Mindhárom lapostetős, széles kiülésű párkánnyal. De ami a rajzokon párkány, az a valóságban független, súlyos tetőlemez, erőteljes cezúra, ami gátat szab az alatta történő dolgoknak. Mintha a tervezés első lépése a térbeli keretek meghúzása lett volna, a talaj, mint adott horizontális határ és egy vele párhuzamos, felső, mesterséges sík kijelölése. A kettő között azután már biztonságosan lehet működni. Hol fölfelé, hol lefelé kötődni. Ezek a házak – különösen az első kettő – a visszalépcsőző szerkesztésmód és a fölső szint emelt belmagassága miatt kissé „függesztett" jellegűek. Mintha a nyersbeton tetőlemezről lennének lelógatva. Sajátos interpretációja ez Wright sokértelmű mondatának, miszerint „a házakat felülről lefelé kell tervezni".

A pasaréti ház bőbeszédűbb, szó szerint is színesebb, mint a másik kettő. Az egymásra épített és meglehetős autonómiával kezelt elemek (téglafalak, beton mellvédek, faburkolatok) a terek és élmények szokatlan gazdagságát adja. A külső és a belső kapcsolatának problémájára például nagyszerű megoldások sorát nyújtja (saroktól eltolható ablakok, tolófalak, tornác, erkély, terasz stb.). Az „építészet" ennek ellenére nem megy a lakhatóság rovására. A ház minden pontján érezhető a szélsőségektől való tartózkodás, egyfajta racionális mértékletesség.

A modern 90 éves. Szemmel láthatóan öregszik. Kezdeti frissessége, forradalmi lendülete elpárolgott. A kísérletezés kora lejárt, az alapelvekből adódó formanyelv stílussá kanonizálódott, fontos eszménye, a szociális gondolat már nyomaiban sem található. Több válságot átélt és mára széles közönség divatos, naprakész architektúrájává vált. Van viszont egy másik arca is. Egy olyan vonulat, amely nem az elvekre és nem a stílusra figyel, inkább az adott helyzetre és bizonyos alapvető kérdésekre keres minél pontosabb válaszokat. Úgy tűnik, a történetben ez csak egy mellékszál. Lewerentz, Bienefeld vagy éppen Tomay épületei mennyiségben és hatásukban is eltörpülnek a függönyfalas irodaházak, a dobozolt bevásárlóközpontok dömpingjéhez képest. A fősodor irányából nézve ezek a „kis" életművek perifériálisnak tűnhetnek, a nagy megalkuvást azonban, tudjuk, nem ők követik el.

■ Á. Á.

**Lásd: ÚjMÉ 98/3*

VILLA, BUDAPEST, PASARÉTI ÚT

Építész / Architect: Tomay Tamás
Statikus / Structure: Horváth László
Kivitelezés / Main contractor: Kótai Sándor

FOTÓ: HÁIDER ANDREA

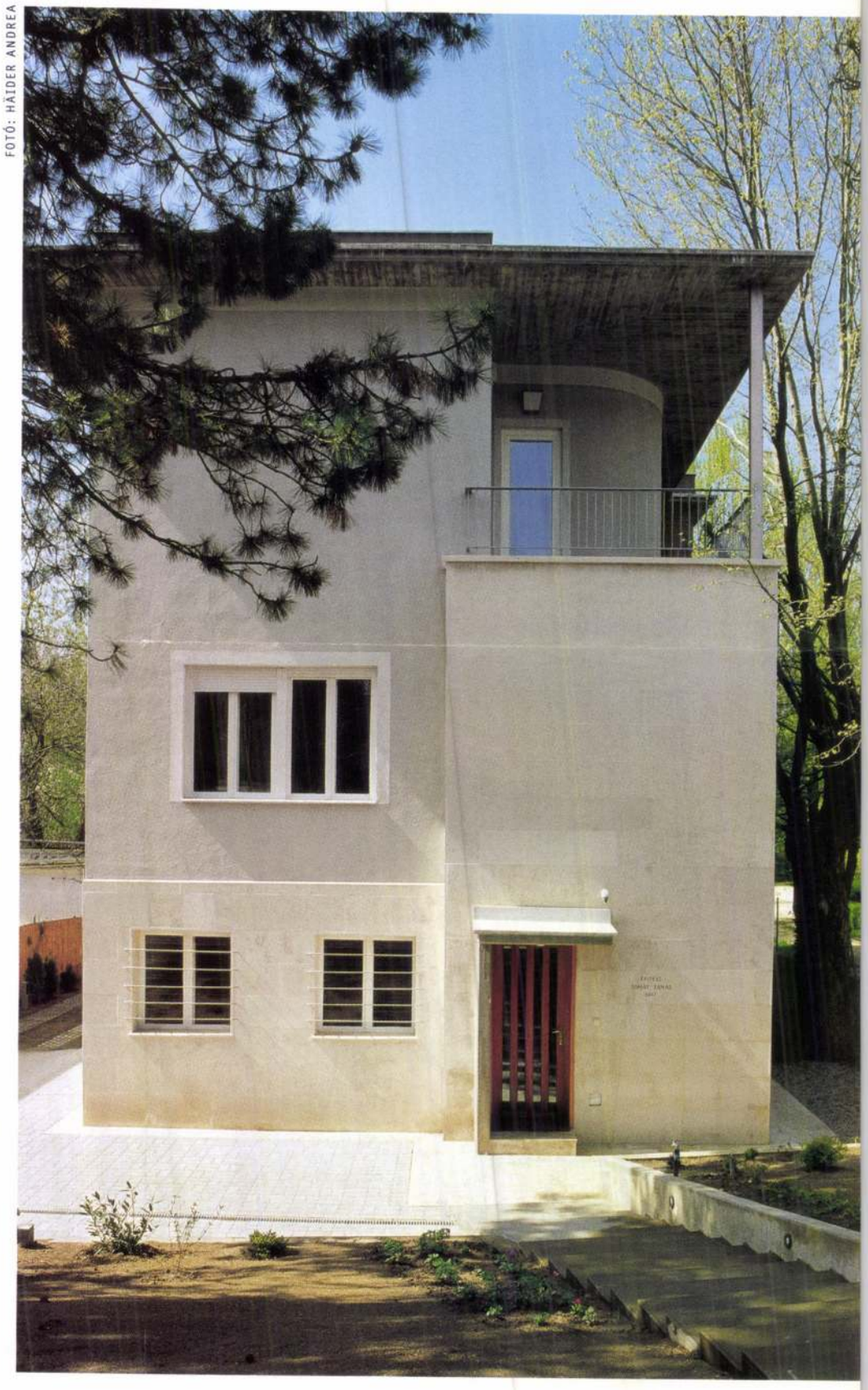

Text and House

It must seem a somewhat strange idea to compile this kind of a selection of quotations (see in Hungarian on page 19.) in connection with a so much publicised building — that is the Hapimag Apartman-house at No. 18. Fortuna utca by Péter Reimholz. And yet, when walking round the building it naturally evokes associations as it is an architectural example of highly inventive details deriving from various historical periods, whilst its lowest level section with its cave it is also respectful of aspects of nature and environment conservation.

Luckily, though in a paradoxical way, it was Fortuna who assisted the building project that has been prolonged as many as 30 years. Right after World War II it was József Csemegi who made a survey in order to calculate the loss and damage done to the area of the Buda Castle. As one of the buildings has been left out of the reconstruction they devised then, this site has been retained as a building with a relatively simple late-Baroque facade also revealing mediaeval details and also a vacant lot the longest to be seen in this area. Archeologist Júlia Altmann started excavating here as commissioned by the Budapest Historical Museum in 1969, a project to be continued till 1971. During this interval, there was even a dwelling-house they designed to be erected on the same site (by László Kékesi), a project never to be realized. Between 1989 and 1992 the Academic Guesthouse designed here by Péter Reimholz gave an excellent opportunity for another research. At last in 1997 the archeological excavation commenced to pave the way for the present building project. Needs and circumstances joined to bring about an opportunity never to occur once again, which made it possible to carry out a thorough, scientific archeological exploration supported by authentic monumental research. Several buildings and architectural periods were identified, the earliest section being the southern wing, a two-fold house in Fortuna utca, dating from the 13th – 14th centuries. Its facade bears similarities with the one at No. 20. Országház utca, but, as the building was extended and altered several times, it is only fragments of the Gothic consoles that have survived till today. In the 15th century it was joined with the building next to it, and was used even in the Turkish era. Later on the arched vaults of the mediaeval artisan's house in Fortuna utca, its arched gateway and sediles, the ground-floor shops facing Kard utca, the workshops in the yard and also other auxiliary buildings disappeared and vanished behind the unifying facade erected in the style of the age of Louis XVI. All these were exploded, broken up into pieces and mingled by the war and the times that passed since then.

This was to be converted into an apartman house, to be necessarily completed by a procedure of restoration. Reimholz, the architect and Katalin Korompay the designer of the monumental restoration had co-operated for a long time to finally come to an agreement and succeed in finding an exemplary solution to all the issues concerning the would-be building. They managed to avoid a purist attitude of concentrating on just one and the same historical period and also the eclectic reconstructional approach of "let us present all the periods possible". Thus a rich domain of meanings has been attached to it so as to fit it well into the mediaeval atmosphere of the Castle Hill. The borders of the original details and the new building are clear-cut, and appear light due to their solutions, with the concrete roofing of the interior floating white above the remnants of the old walls. Accompanied by an excited awareness of the profession, the choice of the facade bricks has proved successful, its structure and rich texture being a modern and natural follow-up to the mediaeval building. With the limestone panels and parapets around the new windows clearly follow the logic of the facade to Kard utca, which is layered in its fragments according to historical periods. The massive and striking differences of levels, preserving that of the original street-level arrangement dating back to the times of King Lajos Nagy, enriches the overall impression with ramps and stairs. Time is being layered continuously here from the cave cellar relating to the history of the earth throughout various eras of history till the needs of the new millennium. The lucky fate of the house, Fortuna – a finely detailed and chiselled female figure by Vladimir Péter – stand as if a break-bulkhead of old ships positioned above the accentuated arch of the entrance.

■ MAGDOLNA SIMON

FOTÓ: HÁIDER ANDREA

A LINDNER BUDAPEST KFT. BŐVÜLŐ TEVÉKENYSÉGÉRŐL

A Budai Várban nemrég megnyitott Hapimag Apartmanház minden bizonnyal remek premiert jelent a Lindner Budapest Kft. új tevékenységi területe, a fővállalkozási üzletág számára. A szárazépítés (álmennyezetek, szerelt válaszfalak, álpadlók) területén már korábban rangot vívott ki magának a Lindner Holding magyarországi leányvállalata. E gyorsan elért siker jó alapot jelentett a vállalat 1998-ban megindított fővállalkozói tevékenységéhez.

Az egyszerre indított két fővállalkozói projekt közül az első most elkészült – mégpedig remek kivitelben, egyértelműen a legmagasabb szakmai színvonalon. A sajtóban máris visszhangot keltett a Fortuna utcai ház, Reimholz Péter – túlzás nélkül mondhatjuk – különleges tervezői képességeket felmutató munkája. Üzemeltetési módjából következően azonban – svájci állampolgárok használják az épületet üdülés-szállás céljára – ez a ház a hazai látogatók előtt nem lesz nyitva.

Sokkal szélesebb közönség előtt vizsgázik majd viszont a Lindner Budapest Kft. másik projektje Budapest Belvárosában. Ugyanis még szintén ebben az évben elkészül az Ybl-palota rekonstrukciója a Károlyi Mihály utcában, szemben az újjáépített Centrállal (utóbbit az ÚjMÉ 2000/2. számában ismertettük).

Az eklektikus, neoreneszánsz épület a Reáltanoda utca sarkán eredetileg a Pesti Hazai Takarékpénztár székháza volt. Ybl Miklós 1860-ban kétemeletesre tervezte, és ugyanő tervezte rá a harmadik emeletet 1884-ben. Sokáig a Fővárosi Vízművek központi irodái voltak benne, azután évekig állt üresen, egyre lepusztultabb állapotban. Végül is a Lindner Holding tulajdonába került, és minden bizonnyal a cégtől megszokott igénnyel készül el a felújítása.

Az Európa-szerte számos vállalatot működtető Lindner Társaság magyarországi cége ezzel a két projekttel egyértelműen a legmagasabb építési színvonalat képviseli, és így igencsak feladja a leckét a versenytársak számára. Bár az építészek számára nem ez az igazán érdekes, hanem az, hogy e munkák az építés-építészet átlagos színvonalának emeléséhez járulnak hozzá jelentős – bár számokban nem kifejezhető – mértékben. Érdeklődéssel várhatjuk tehát a Lindner Budapest Kft. következő fővállalkozói projektjeit, remélve, hogy lesznek köztük teljes egészében új, minden tekintetben színvonalas épületek is.

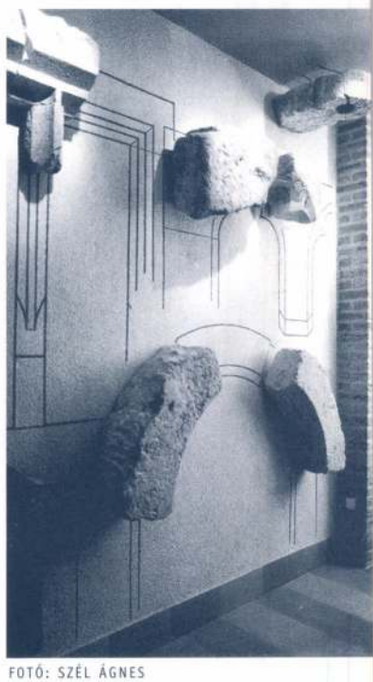

FOTÓ: SZÉL ÁGNES

Lakóház Pasaréten

TERVEZŐ: TOMAY TAMÁS

„Egy jó festmény: több festmény egymáson."

Baudelaire lakonikus megjegyzése nem elsősorban az alkotói módszerről szól, nem az egymást követő vázlatok soráról, hanem arról, hogy a műben többféle rend van. A rétegek felfejthetők és önállóan is meg kell állniuk. Csak éppen együtt többet mondanak, mint külön-külön.

A pasaréti épületben első ránézésre is legalább két ház van. Az öreg, '30-as években épült, Kaffka Péter által tervezett villa, és az új, Tomay-féle bővítés. A kettőnek tulajdonképpen nem sok köze van egymáshoz. Az eredeti épület geometrikusan zárt tömegek kompozíciója (volt), a bővítés pedig különböző síkok és vonalak oldottan strukturált rendszere. A régi tömbszerű és vakolt, az új átjárható és nyers. Az előbbi inkább Bauhaus, az utóbbi inkább de Stijl. És mégis. A ház a kompozicionális és anyaghasználatbeli különbségek ellenére sem szakad két részre. Ennek oka valószínűleg egyfajta szellemi folytonosság, az eredeti házat létrehozó erők komolyan vétele.

A Budai hegyvidék intenzív beépülése az I. világháború után indult meg. Az itt letelepedő középpolgárság, értelmiség és hivatalnoki réteg erősödése a megrendelői oldalon egybeesett az építészeket mind jobban

FOTÓ: HÁIDER ANDREA

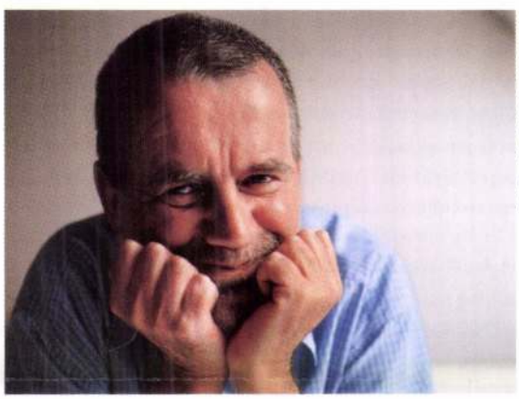

FOTÓ: BUJNOVSZKY TAMÁS

Tomay Tamás

érdeklő modernizmus elterjedésével. Túlzás lenne azt állítani, hogy a modern divattá vált, de tény, hogy számos új elveket követő épület született. Pasaréten például Rimanóczy temploma és a közeli Napraforgó utcai telep lakóházai. A környék szubkultúrájához a korai modern ma már elválaszthatatlanul hozzátartozik, mondhatni a hagyomány része. Olyannyira, hogy itt a modern nyelvét használni egy épületen már-már regionalizmusnak hat.

Ilyen előzmények mellett magától értetődő az építész viselkedése. (Az építészet – állítólag – amúgyis csak viselkedés kérdése. Ami nem csak a megbízóval, az építőkkel való kapcsolatra vonatkozik, hanem elsősorban a történeti és térbeli adottságokhoz, a helyzethez való viszonyulásra.) Tomay pontosan érzékelte és elfogadta ezt a helyzetet. A régi házat megtartotta és a túlzott alázat illetve a teljes átformálás csapdáit kikerülve hozzátett valami személyeset.

„Az ember, ha szellemi ember, saját határait szívós munkával húzza meg. Minél kiérleltebbek a kontúrok, minél pontosabbak a játékszabályok, a szertelenségnek annál szűkebb tere van, annál nagyobb a belső szabadság. (...) Mikor az önmagunk köré vont krétakör bezárul, a játéktér minél gazdagabb bejátszása a feladat. Az apró részletek felfedezése, szöszmötölés, csiszolgatás. És akkortól minden kis mozdulat, minden jelentéktelennek tűnő változtatás hatalmas lépés az örökkévalóság felé." (J. Partington: A zöld oroszlán)

Tomay Tamás, építész

2.) Folytatás.

5-6. Szakóház három testvér számára, a Római parton. / repr. / XI-old.

2. Tomay Tamás és munkatársai: Vízafogó lakótelep pályázati terve, 1983 (Lásd 16. oldalon 5. ábrát)

2

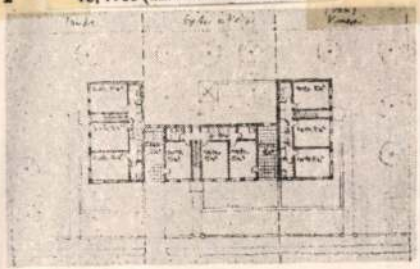

Magyar Építőművészet, 1984. 1. ~~XIV~~-old. XV.-old.

Tomay Tamás, építész

1) Folytatás

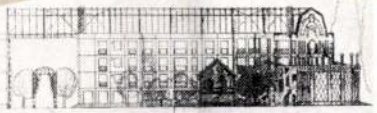

5. Tomay Tamás—Varga Levente—Magyari Éva—Somogyi-Soma Katalin—U. Nagy Gábor—Sugár Péter: Vizafogó lakótelep pályázati terve, 1983

4. 1.

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 16-old.

Tomay Tamás, építész
Semmelweis Kórház, Budapest, V. ütem. Beruházási program.
Építészek: Tomay Tamás, Varga Levente.

Magyar Építőművészet, 1976. 6. sz. 17. old.

1 1. Semmelweis kórház V. ütem helyszínrajza

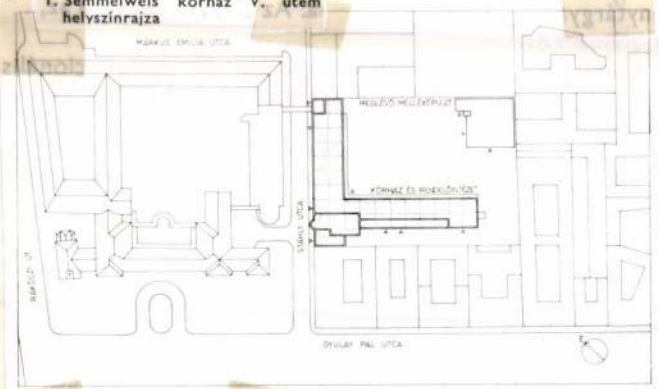

2 2. Metszet-homlokzat

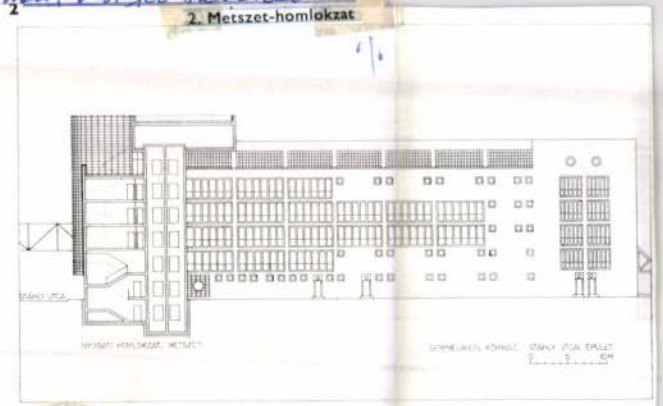

3 3. Stáhly utcai homlokzat

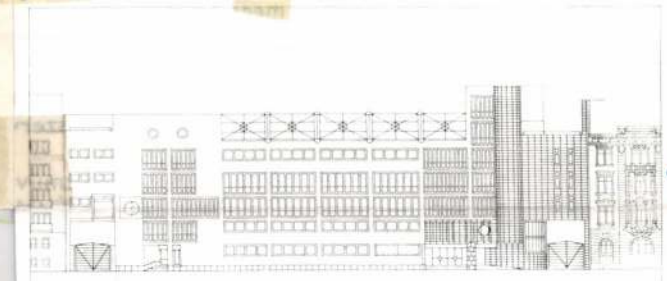

4 4. Metszet-homlokzat

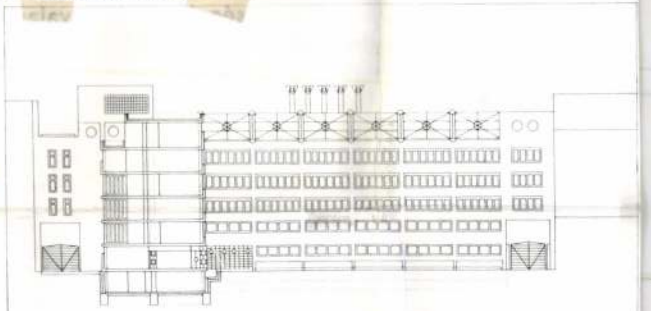

— az építési beruházá
útján adják ki a váll
tött szerződésállom
Az építőipari vállalat
a következő évekbe
versenytárgyaláson
Tapasztalataink szer
által közösen benyúj
fellépésük eredmény
külön-külön nyújtan
nyösebb alternatívát
— rugalmasabbá vált
A maximált áras mu
kent. Ez tágabb m
számára, növelte vál
feloldódtak a kalkulá
munka díja szabad á
pet kap a minőség, a
— a tervező-beruházás
tivitás és a nyeresé
lalkozási jelleg, bel
kozásokban vesznek
a racionalitás és a közös erdek.

Az elmúlt időszakban oldódott a kivitelezés és tervezés közötti merev tevékenységi és szervezeti elkülönültség. Több kivitelező vállalat megszervezte saját tervező részlegét és készíti el saját technológiai feltételeire alapozva a kiviteli terveket. A tervező vállalatok így több

szolgálja a több éve megkezdett cselekvési
környezeti kultúra fejlesztésére és terjeszté
kidolgozott szakmai anyagok jelentős rész
szolgálják. A Művelődési Minisztériummal
meghatározott területein ezen ismeretek be
séges és szükséges

TOMAY TAMÁS

Magyar Hírlap 35. évf. 5. sz. 2002. jan. 7. 10. l.

Neostílus-e a Bauhaus?

(MH) Az N & n galériában január 9-én nyílik Neostílus-e a Bauhaus? címmel Tomay Tamás műveinek tárlata. A kiállítást Baranyi Katalin irodalomtörténész nyitja meg. A január 27-ig megtekinthető tárlat Tomay Tamás építész 1988-tól készített jelentősebb terveit tartalmazza.

1925 tavaszára tervezett bajai látogata-

523.sz.) Az ugyancsak tervezett közös

nn adat.

egymással, amikor a Monarchia széthullá-

SZegő résztvett a helyi politikai életben,

rosi szátuszának híve volt. Az olasz

tán, 1922 tavaszán menekülnie kellett, s

térhetett vissza Fiuméba. (Ld. FL-lev.

MAGYAR NARANCS 1995 XII 7

TOMAY DÁVID

Valamivel több mint fél éve vettem három olasz lámpát. Jó drágák voltak, kellett várnom rájuk fél évet, de nem bántam meg a dolgot. Még mostanában is, ha leülök az íróasztalomhoz dolgozni, és felkapcsolom ezt a „gyöngyszemet", hosszan simogatom a tekintetemmel. Muzsika ez a szemeimnek. A lámpa egy külön kategória a formatervezéssel foglalkozók körében. A lámpa, az egy szobor. A lámpának szimbolikus jelentése van. A lámpából sugárzó fény is egy csuda dolog, hisz lehetőséget ad az embernek arra, hogy este is matathasson. Hangulatot lehet teremteni vele, és ki tudja, mi minden történhet egy ilyen kis hangulatos estén. Talán nem véletlen, hogy a mécsestől a zseblámpán át az asztali, illetve állólámpáig különösen nagy gondot fordítottak a tervezők az esztétikára. Az autonóm művészettel foglalkozók egy része azt hangoztatja, hogy igazából már nincs mit festeni, hiszen már mindent megfestettek. Az én lámpám is annyira tökéletes formailag, technikailag, hogy már nem is tudom elképzelni, mi jöhetne még ezután. De az élet megy tovább. Tomay Dávid annak a friss formatervező generációnak a tagja, aki már új utakat, új megoldásokat feszeget. Tomaynál már nem a felülmúlhatatlan arányok a HIGH-TECH megoldások, hanem sokkal inkább az egyéniség vállalása kerül előtérbe. Mindannyian emlékszünk az idézetre: „Kicsit sárgább, kicsit savanyúbb, de a miénk." Tomay koncepciójában is ez a szimpatikus, hogy a már groteszk gondolatot vállalja és valósítja meg. Ez a lámpa alumíniumhegesztéssel készült, ami a maga módján szintén kísérleti jellegű. Ennek a gondolatmenetnek láthatják a végtermékét a fotón. Annak ellenére, hogy a formatervezőknél eléggé szokatlan az önálló kiállítás (hiszen nagyon kevés galéria foglalkozik ezzel), Tomay munkáit élőben is meg lehet nézni.

Tooth Gábor Andor

Tomay Dávid kiállítása
1995. december 8-tól 14-ig látható
a Forgács Antikváriumban
(1055 Bp., Stollár Béla u. 12/c).

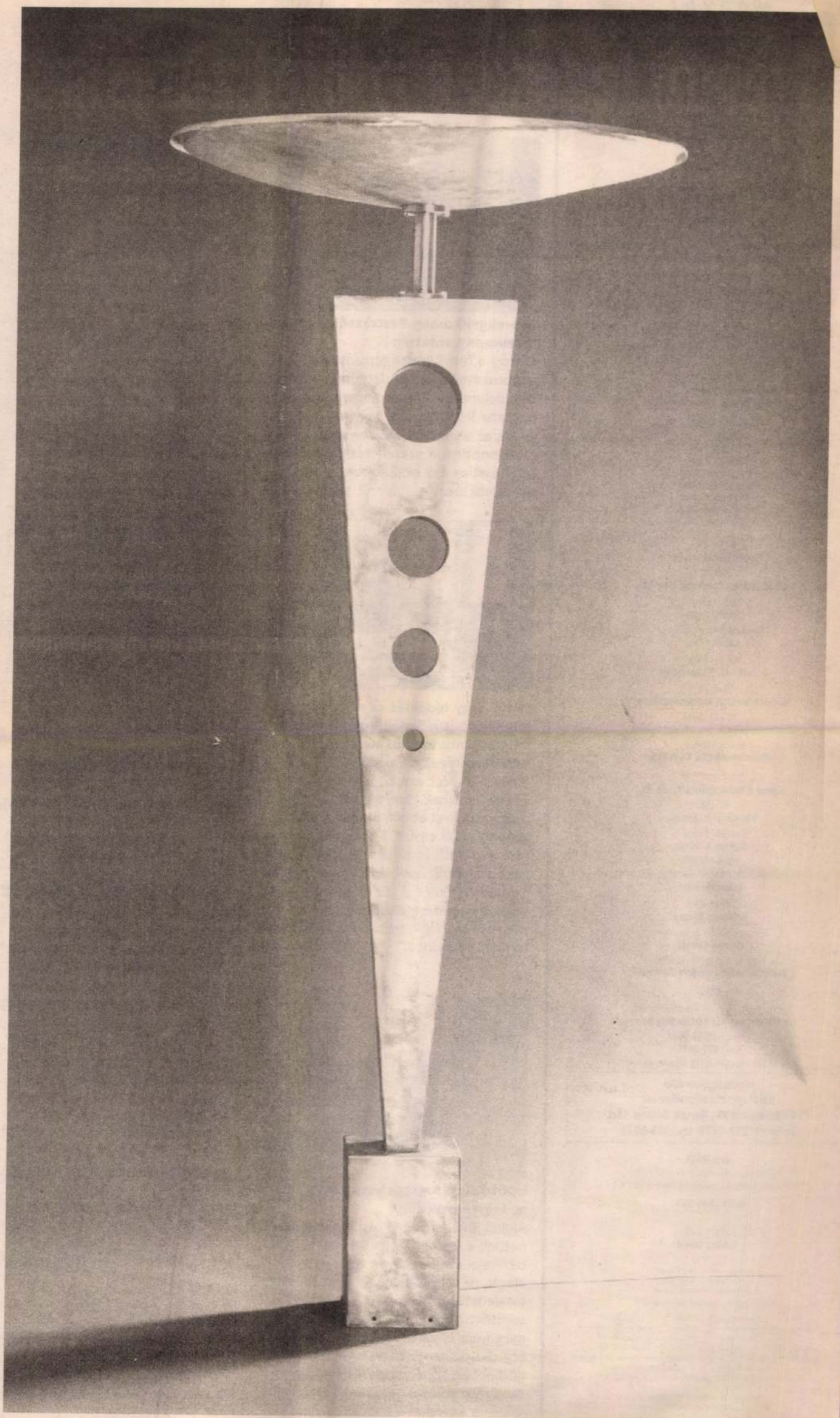

Fotó:

TOMAY DAVID

Magyar Narancs

Vig Monika
1966–1992

Főszerkesztő:
Vágvölgyi B. András
Felelős szerkesztő:
Nádori Péter
Főszerkesztő-helyettesek:
Novák Zsófia, Bojtár B. Endre

POLITIKA
Weyer Balázs (rovatvezető)
Kóczián Péter, Kovács Kristóf, Kovácsy Tibor, Makai József, Seres László, Simó György, Tódor János

ÉLET + MÓD
Csillag János (rovatvezető)
Kerényi György, Para-Kovács Imre, Winkler Róbert

KULTÚRA
Turcsányi Sándor (rovatvezető)
Bakács Tibor Settenkedő, Csejdy András, Marton László Távolodó, Szőnyei Tamás

SNOBLESSE OBLIGE
Pintér Anna (rovatvezető)
Bihari Balázs, Pohly Ferenc

FŐMUNKATÁRSAK
Bozóki András
Eörsi István
György Péter
Hajnóczy Csaba
Kukorelly Endre
Sükösd Miklós
Tamás Gáspár Miklós
Tillmann J. A.

Lapterv:
Tooth Gábor Andor
Fotó:
Lukács Dávid, Pohárnok Gergely
Képszerkesztő:
Déri Miklós
Szerkesztőségi titkár:
Rabecz Éva
Ügyintézők:
Joó Gyula, Koller Gitta
Szedők:
Horváth Sarolta, Molnár Marianna
Tördelők:
Balázs P. Róbert, Szentirmai László
Korrektorok:
Lukács Annabella, Csák Lilla

Kiadja a Kozmopolisz Kiadó Rt.
Elnök:
Vágvölgyi B. András
Felelős kiadó:
György B. Péter
lapigazgató
Reklám és marketing:
Lehoczki Edit
Terjesztés:
Kelemen Zsuzsa
Elektronikus terjesztés:
Umann Kornél
Gazdasági ügyintézők:
Tusán Rita, Borsiné Bori Gabriella

CÍM:
(szerkesztőség és kiadóhivatal)
1113 Budapest XI., Bartók Béla út 156.
Telefon: 203-0871
Fax: 203-0874
E-MAIL: narancs@hungary.com

Hirdetésfelvétel
és terjesztésgondozás:
1113 Budapest XI., Bartók Béla út 156.
Telefon: 203-0872, fax: 203-0874

Ára: 96 Ft
Előfizetési díj: egy évre 3324 Ft,
fél évre 1662 Ft, negyed évre 831 Ft.

ISSN 0865-3437

Címlapfotó:
Lukács Dávid

Nyomás: Semic Interprint
Svéd nyomda és Kiadó Kft.
Felelős vezető: Dokior Ferenc
Nyomdavezető: Csényiné Iszli Magdolna

Terjeszti a Magyar Posta Rt., a HÍRKER Rt., az NH Rt.
és a regionális részvénytársaságok, valamint alternatív terjesztők.
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál,
a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodánál (HELIR):
1990 Bp. XIII., Lehel út 10/A. – közvetlenül vagy postautalványon, valamint
átutalással a HELIR: Postabank Rt.:
219-98636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra.

Feliratkozás az E-Mail változatra:
subs.narancs@hix.com (ekezet nelkuli)
subs.narancs1@hix.com (123 ékezetes kódolással)
World Wide Web Homepage:
http://hix.mit.edu/narancs/
Magyarországi WWW tükör:
http://www.eunet.hu/hix/narancs/

TARTALOM

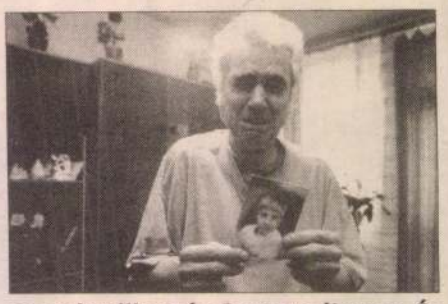

Gyerekgyilkosság Pesterzsébeten: És hamarosan a sötétség
Kattog a fényképezőgép, mintha csak géppuskával akarnánk leteríteni a rohadék pillanatot. Persze mi sem vagyunk magunknál, dolgozunk vagy mi, *rajta vagyunk az eseményen*, és olyanokat találunk mondani a szerencsétlen apának, hogy esetleg egy kicsit jobbra, a fény felé, ha lehetne. **18–19. oldal**

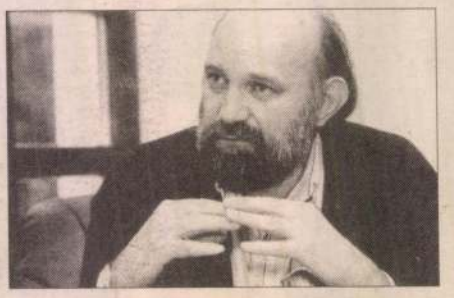

„Nagy-nagy öldöklés és nagy-nagy manipuláció" (Dr. Srđan Bogosavljević, a belgrádi Interetnikus Kapcsolatok Kutatóintézetének munkatársa)
„Eltűnik kétezer ember, a jelentések hatezerről szólnak. Szerbia ekkor előhúz nyolcszáz nevet ebből a hatezerből, a tulajdonosukkal együtt, tessék, ezt nektek hatezer halott. És akkor már rögtön arról kezd szó lenni, hogy lám, lám, legfeljebb ha ötezren tűntek el. Ez az ocsmány játék a halottak, a meggyilkoltak számával, ami már nagyban zajlik, nem először fog megtörténni a Balkánon." **20–21. oldal**

Lipót-Beteg Jogsegélyszolgálat: „Hogy ne legyek egyedül"
Alulról jövő, erős nyomásról nem beszélhetünk a betegjogi tájékoztatás esetében, egy elmeosztályon nem jól veszi ki magát, ha valaki sokat ugrál. De az immár meglehetősen sűrű bírói szemléken feltehetően több lesz a panasz, s ha ettől még nem is válik egyenrangúvá a beteg–pszichiáter-viszony, talán mégis nyugodtabban sorakoznak majd gyógyszerosztáshoz a kezelésre kötelezett páciensek is: a következő szemlén megpróbálhatják megint. **23. oldal**

Narancsgaléria

6. Tomay Dávid

a szerk.

7. A szerk.

interjú

8–9. Artbiznisz (Port Ferenc, a Budapest Film Rt. elnök-vezérigazgatója)

POLITIKA

egy hét

10–11. Képes hírösszefoglaló
12. Kulturális hírek
13. Fókusz

publicisztika

14. Székely László: Meddig lesznek Magyarországon egyetemek?

Magyar glóbusz

15–16. SZDSZ-küldöttgyűlés: Kettőből semmi
17. Vágóhíd: Boross Péter előadása: Hinterland
Diétai levlap

riport

18–19. Gyerekgyilkosság Pesterzsébeten: És hamarosan a sötétség

Narancsmelléklet

V. Európa Filmhét

világfalu

20–21. „Nagy-nagy öldöklés és nagy-nagy manipuláció" (Dr. Srđan Bogosavljević belgrádi statisztikus és matematikus, az Interetnikus Kapcsolatok Kutatóintézetének munkatársa)
22. Török válság: Örök válság

ÉLET+MÓD

23. Lipót-Beteg Jogsegélyszolgálat: „Hogy ne legyek egyedül"
24. Veszedelmes iszonyok
25. A Keleti Tilos az Á – az utolsó december
26. Pécsi blúz (Nothing but the blues) Karácsonyi hangulat

KULTÚRA

kritika

27. Könyv: Nemzetek fölötti összeesküvés (David Fontana: A szimbólumok titkos világa) Ponyva: Hív a haza (Tom Clancy: Vörös vihar)

rockfront

28. Egy Vidámpark, Tíz új sláger meg a Mikulás „Fűre, gombára cseréljük..." (Voivod) Narancsfül: New Wet: Kojak

Melodig

29. „Semmi köze hozzá. Oké?" (The Pogues)

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre .. 12 frt, félévre .. .. .. 6 „
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre .. .. 8 frt, félévre .. .. .. 4 „
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre .. .. 6 frt, félévre .. .. .. 3 „

4. szám. — 1876. Budapest, január 23. XXIII. évfolyam.

II. Rákóczy Ferencz és Zrinyi Ilona sirja.

Idegen országban, idegen föld alatt nyugszanak hazánk szabadságharczainak legdicsőbb bajnokai. E szent hamvaknak hazai földben kellene nyugodniok, hogy sirjaikhoz zarándokolnának az utódok hazaszeretetet tanulni. Távol hazájuktól fekvő sirjaikat nem a honfiui kegyelet, hanem a feledékenység moha födi el, s a nagy ritkán oda vetődő egy-egy honfi szivét kétszeresen járja át a fájdalom, midőn az egyszerü sirokat elhagyott állapotjukban látja.

Tököli Imre sirja az iszmidi örmény sirkertben leginkább ki van téve a pusztulásnak, pedig végakaratában azon határozott kivánságát fejezte ki, hogy tetemeit Magyarország vagy Erdély valamely nagyobb városának lutheránus templomába temessék el, tüzzenek zászlót és irjanak nehány sort fölibe. Végakarata maig sem teljesittetett.

Neje és mostoha fia Konstantinápolyban aluszsza örök álmait.

Zrinyi Ilona, a hősies lelkü fejedelemasszony 1703-ban február 18-kán halt meg Iszmidben, hol férjével a karloviczi békekötés óta belebbezve élte magányos napjait. Tetemei Galatában a jezsuiták templomának egyik oltára mellé tétettek örök nyugalomra. Itt nyugodtak e nemes hamvak harminczkét esztendeig magányosan, mig fiának hült tetemei vele egy közös sirba nem tétettek.

II. Rákóczy Ferencz Rodosztóban 1735. évi ápril 8-kán (nagypénteki nap) három óra után reggel mondott bucsut e földi életnek. Elköltözött az ő menekült társainak köréből, kiknek ő atyjok volt; árvaságra juttatta őket. Főkamarása Zágoni Mikes Kelemen hiven és részletesen irja le utolsó óráját, halálát és temetését. Halála után pár napra szivét — végakaratához képest — Francziaországba küldték. Testének belrészeit a felbonczolás után ládába tevén, a rodosztói görög templomba temették el; testét bebalzsamozták s őrizték jul. 4-ikéig, mikor a porta engedélyével édes anyja mellé temették. Ezt a szabadalmat ő a fényes porta nagyvezérétől, Ali pasától külön bucsuzó levelében kérte ki. Temetése — akaratához képest — minden világi pompa nélkül történt. A temetésről hagyjuk a jó öreg Mikest beszélni, a ki azt következőleg irja le:

„A porta megengedvén, hogy titkon a szegény urunk testét Konstantinápolyba vihessük, egy nagy ládát csináltatván, a koporsót belé zárattam, hajóra tétettem, és egynehány magammal 4-ikben megindul-

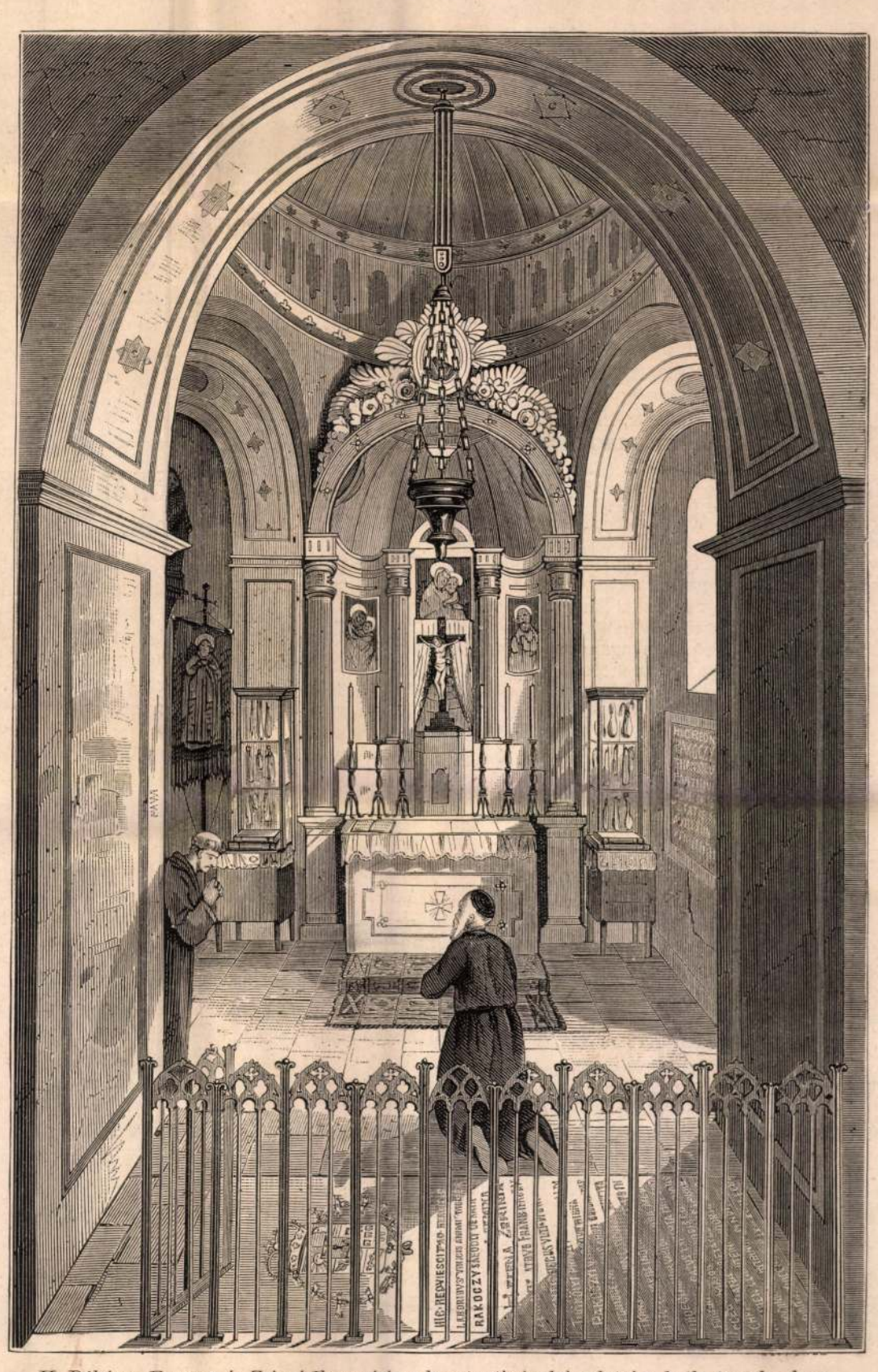

II. Rákóczy Ferencz és Zrinyi Ilona sirja a konstantinápolyi galatai r. kath. templomban.

tam, 6-ikban Konstantinápolyba érkezvén, a ládát, a kiben a koporsó volt, a jezsuitákhoz küldöttem. A koporsót kivévén belőle, felnyitották, hogy a testet meglássák. Sirt pedig azon a helyen ástak, a hová temették volt az urunk anyját. A kinek is csak a koponyáját találták meg és aztat a fia koporsójába bezárták, és együtt eltemették."

Ha Galatának Jükszek kaldirim (magas kövezet) nevü kapaszkodóján a Galata torony átellenébe értünk, jobbra egy szük utcza visz a lazáristák kőfalkeritésü zárdájához. E szerzet kolostorát előbb a benczések birták, Rákóczy idejében a jezsuitáké volt. E szerzet templomának meglátogatását egy magyar sem fogja elmulasztani, ha sorsa a török fővárosba vezérli. A templom hajójának jobboldali fülkéjében az oltár zsámolya előtt van a Rákóczy sirköve, mely alatt keskeny boltüregben pihennek a nagy férfiunak földi maradványai. A sirkövön, mely fekhelyét jelzi, a felirat felett a Rákóczy család czimere látható s a következő felirás:

HIC REQUIESCIT FRANCISCUS
II. RÁKÓCZY, DEI GRATIA ELECTUS
TRANSSYLVANIAE PRINCEPS,
PARTIUM REGNI HUNGARIAE
DOMINUS ET SICULORUM COMES,
AETATIS SUAE XII. A MATRE
AVULSUS, MIRO DIVINAE PROVIDENTIAE
ORDINE PER CARCERES, PER EXILIA,
ET PER VARIA VITAE DISCRIMINA ADUCTUS,
HIC REQUIESCENTI MATRI
PER MORTEM REDDITUS; QUIETEM
QUAM VIVUS IGNORAVIT, IN DOMINO
REPERIT. ANNO SALUTIS **MDCCXXXV.**
OCTAVA APRILIS, AETATIS SUAE **LIX.**

(Itt nyugszik II-ik *Rákóczy* Ferencz, Isten kegyelméből Erdély választott fejedelme, Magyarország kapcsolt részeinek ura és a székelyek grófja, tizenkét éves korában anyjától elszakittatva, az isteni gondviselés csodálatos rendeleténél fogva börtönökön, számüzetéseken és az élet különböző viszontagságain keresztül vezettetve, a halál által itt nyugvó anyjának visszaadatván, a nyugalmat, melyet életében nem ismert, az Urban megtalálta. Az üdv 1735-évében ápril 8-án, 59 éves korában.)

Mikor Rákóczyt eltemették, az előbb anyja sirját jelző sirkövet felszedték és az oltár jobbjára eső ablak alá a falba illesztették.

Zrinyi Ilona sirirata a következő:

HIC REQUIESCIT AB HEROICIS LABORIBUS
VIRILIS ANIMI MULIER, SEXUS SUI AC SAECULI GLORIA,
CELSISSIMA DOMINA **HELENA ZERÍNIA**,
ZERÍNIAE ATQUE FRANGEPÁNIAE GENTIS DECUS ULTIMUM,
TÖKÖLYI PRINCIPIS UXOR, OLIM **RÁKÓCZYI**,
UTROQUE DIGNA CONJUGE,
MAGNIS APUD CHROATAS, TRANSSYLV., HUNG., SICULOS
INCLYTA TITULIS
FACTIS INGENTIBUS TOTO IN ORBE CLARIOR.
VARIOS AEQUA MENTE FORTUNAE CASUS EXPERTA,
PAR PROSPERIS, MAJOR ADVERSIS
CUMULATIS CHRISTIANA PIETATE BELLICIS LABORIBUS
FORTEM DOMINO REDDIDIT ANIMAM
MORTEM ELUCTATA IN SUO FLORUM CAMPO
AD NICOMEDENSEM BITHYNIAE SINUM
ANNO SALUTIS MDCCIII. AETATIS LX. DIE XVIII.
FEBRUARII.

(Itt nyugoszik hősies fáradalmai után a férfias lelkü nő, nemének és századának dicsősége, fenséges *Zrinyi Ilona* urnő, a Zrinyi- és Frangepán-nemzetség utolsó disze, *Tökölyi* s korábban *Rákóczy* fejedelem felesége, mindkettőnek méltó társa, a horvátoknál, erdélyieknél, magyaroknál és székelyeknél magas czimekkel kitüntetve s nagy tettei által az egész föld kerekségén ismerve. A sors különböző viszontagságait jámbor lélekkel türte. Szilárd volt a kedvező, még nagyobb az összehalmozódott kedvezőtlen hadi körülményekkel szemben és erős lelkét keresztyéni megnyugvással adta vissza az Urnak, elnyervén a halált virágos-mezőjén Bithyniában a nicomediai öbölnél az üdvnek 1703-ik évében febr. 18-ik napján, 60 éves korában.)

Mindkét sirkő teljes épségben van, habár különös gondot nem is forditanak rájok.

A miséző pap mindennap tapodja a Rákóczy sirkövét s csak ennyiben van romlásnak kitéve.

A magyar, ki e templom falai közé lép s a sekrestyés által készséggel megmutatott sirt látja, mély gondolatokba merül el s egy egész kornak történelme vonul át emlékezetében.

Itt nyugszanak, idegen földben, honfiaktól csak gyéren látogatott helyen történelmünknek nagy alakjai. Vajjon sikerülend-e ama sokat pengetett tervet, hogy e földi maradványok haza szállittassanak, végrehajtani? Most alkalmat veszek magamnak ismételni azt, mit e sirokra vonatkozólag már évek előtt, még Törökországban laktamkor megérintettem s azóta ismételten megujitottam, hogy a hazafiui kegyelet lelhetne módot arra, hogy e drága hamvak haza szállittassanak. Mig azonban ezt czélba vennék, gondoskodnia kellene, hogy a pusztulásnak induló sirok egészen el ne enyészszenek. Kötelességünk azokat jobb karba helyezni, hogy ezzel is megmutassuk azt, hogy jeles öseinket nemcsak szóval, hanem tettel is tisztelni és kegyelni tudjuk.

A sirokat feltüntető rajz arról az aquarell festményről van véve, melyet gr. Hadiknė szül. gróf Barkóczy Ilona a mult őszszel tett konstantinápolyi utazásakor Thomaskiewitz Felix festővel készittetett és a nemzeti muzeumnak ajándékozott.

Dr. Erődi Béla.

Egy ismeretlen költőnő a mult századból.

Kutatásaim közben a muzeum könyvtárában egy négy lapra terjedő költemény akadt kezembe, melynek czime: „*Egy árva gerliczének sohajtozó zokogási*"; megjelent 1743-ban. Szerzője neve nincs kitéve, de a vers olvasása közben sejteni kezdém, hogy nő irta, mivel egy helyütt „Kerti szép virághoz", másutt „özvegy gerliczéhez" hasonlitja magát; s e véleményem igazolva lőn, mert a versfőkből *gróf Barkóczy Borbála* neve vált ki. A költőnő életéről, a családi összeköttetéseken kivül, semmit sem tudunk. Atyja, Barkóczy Ferencz gróf, Rákóczy tábornoka volt; bátyja, szintén Barkóczy Ferencz, esztergami érsek, primás, s a tudományok nagylelkü pártfogója; férje Cziráky József gr. királyi tanácsos. — Költeménye, melyben fellelhető az érzelem mélysége, s némi költőiség, — a következő:

Egy árva gerliczének sohajtozó zokogási.

Gyászba borult és merült tündöklő napfényem,
Midőn elenyészett az éltető reményem,
Azért szivem zokog, bánatban szomorog,
Mig élek, jaj csak félek, mint kesergő lélek.

Reménységem szép fái, kik vigan bimbóztak,
Csak bút, jajt, kint, gyászt-adó virágokat hoztak,
Ékes rózsát vártam, fájós tövist láttam,
Mely szivemet kisérti, s új-új sebbel sérti.

Óránként a jó kedvben, örömmel újultam,
Szomorúság mit tegyen, azt nem is gondoltam;
Mikor szivem vidult, a szerencsém fordult,
Rám megharagudott és fölháborodott.

Fájdalmat és nagy veszélyt ártatlan fejemre,
Gyászos árvaságot hozott az életemre,
Kincsemtől megfosztott, örömre gyászt osztott
Siralomban meréte és megkeseréte.

Bevette már szokásul ez a hamis világ,
Hogy szinezze ő magát mint tavaszi virág,
Igér sok örömöt, de ád több vad ürmöt,
Mézes pohárt köszön rád és mérget innod ád.

Abban példa vagyok én is, egy szerencsétlen,
Panaszos bánatokban, kesergő, kedvetlen,
Szerencse ez világ, hivsággal csaló ág,
Éltemre jajt fordétott és megszomorétott.

Ritka is kinek ezek egyaránt kedveznek,
Mert bár sokszor némelyek kedvekre eveznek,
De habok hirtelen támadnak képtelen,
Örömökre gyászt hoznak, siralmat okoznak.

Kedves szele fújdogált az én vitorlámnak,
De szerencse elhagyván kormányát gályámnak,
Habját rám árasztá, zöld ágam szárasztá,
Örömemet elvette, siralommá tette.

Olyan voltam valaha, mint kertben szép virág,
De jaj már elhervadtam, mint egy fonnyadó ág,
Bús szivem gondban jár, mint kis árva madár,
Búmat gyászszal enyhitem, s bánattal felejtem.

Csak óhajtás és panasz már az én életem,
Béhúnyt vig napfényemet fel nem remélhetem,
Mint özvegy gerlicze vagy jajgató fecske,
Szomorú gyászban élek, mig bennem lesz lélek.

Zöngő nótáknak szivet frissitő harmatja,
Az én elmémet csak sok búval hasogatja,
Szivemet epeszti, nagy búmat terjeszti,
Életemet emészti, kesergésre készti.

Jaj az éltem folyása és nagy keserűség,
Bú, gond, bánat, siralom, gyász, baj, kedvetlenség,
Melyben csak istenhez bizom, hogy szánóm lesz,
Hive ügyét meghallja és megvigasztalja.

Barátság szine alatt ámbár hizelkedjél,
Világ, csalárdságoddal rajtam incselkedjél,
De szines javadnak, megcsaló szavadnak,
Nem lészen már hitele, s nálam bévétele.

Okom erre nagy sebem, azt tőled szenvedem,
Szivemet mely epeszti, s majd ketté repeszti,
Mert fris vizre vittél, szomjan eresztettél,
Kiért újul sok gondom, kikben szomorkodom.

Ragyogott szép öröme vidám életemnek,
De felhőkkel sötétült napja vig kedvemnek,
Mikor már nem véltem, balsorstól nem féltem,
Akkor, jaj szerencsétlen, történt gyászos létem.

Bizony azt jajjal érzem, az általlátott seb,
Szenvedés türésére lett mindenkor könnyebb,
Mint mely jön féletlen és sujtott véletlen,
Ez szokott megemésztni és halálra késztni.

Azért e hizelkedő hamis rosz világtól,
Mint töredékeny ágtól, ez gyarló hivságtól,
Semmi jót nem várok, csak istenhez járok,
Azt imádom, dicsérem, mig végemet érem.

Leromlott ügyemnek sorsát, kérvén, megtekinti,
Vigasztaló irgalmát bús fejemre hinti,
Gondviselőm leszen, erős hittel hiszem,
S e mostani gyötrelmem lesz nála kegyelmem.

Ah, uraság, drága kincs, arany, fénylő ezüst,
Csak mind haszontalanok, elenyészők mint füst,
Csak az isten jó kincs, annál semmi jobb sincs,
Azért az egy istenem lesz nékem mindenem.

A költemény elegiai hangulata azt tanusitja, hogy szerzőjét nagy fájdalom, váratlan csapás, kétség nélkül valamely kedves személy elvesztése inditotta az irásra. Irt-e költőnőnk e versen kivül mást is, nem tudom, de valószinünek tartom, mivel a versforma minden gyengesége mellett is némi ügyességre, gyakorlottságra mutat, s ebből sejthető, hogy ez nem első kisérlete.

Ifj. Szinnyei József.

Tomasovics Gyula
Észak-Magyarország
1998. VI. 2.

Kopjafa a feledés ellen

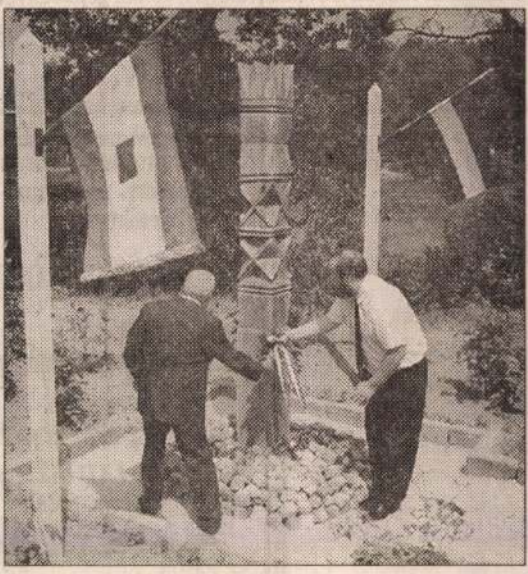

A tokaji kopjafát Tomasovics Gyula fafaragó készítette Fotó: Puskár Tibor

Tokaj (ÉM – PT) – Intésül és vigasztalásul szolgálhat az a kopjafa, amelyet szombaton délután avattak fel Tokajban a Hősök terén.

A trianoni szerződéssel elcsatolt területek visszaszerzésének reményében parancsolták útjukra a magyar katonákat. A Don-kanyarban elesettek, az eltűntek, és hadifogságba került fiaink életüket áldozták a hazáért. Erről Takács Péter nyíregyházi történész beszélt Tokajban szombaton délután, amikor a Hősök terén felavatták a Tomasovics Gyula fafaragó által készített kopjafát.

Az ünnepi szónok szerint a II. világháború után hosszú évtizedeken át nem volt szabad még csak beszélni sem az orosz földön elesett magyar honvédekről. Pedig ők semmi rosszat nem cselekedtek, csupán parancsot teljesítettek a hazáért. „Szolgáljon intésül és vigasztalásul a most felállított mű – fogalmazta meg a szónok. – Soha többé ne történhessen hasonló borzalom a nemzet katonáival, és soha feledésbe ne merülhessen annak a hetvenezer katonának – köztük kétszáz tokajinak – a neve, akik a nagyhatalmak oltárán véreztek el."

eladata
n rende

nkájára igényes, várjuk jelentkezését az alábbi telefonszámon:

06-1/397-1361

"154627/1H"

MOST BALLAGÓ ISKOLÁS ROKONAIT, BARÁTAIT SZERETTEITE

KÖSZÖNTSE ÖN IS

az Észak-Magyarország

SEGÍTSÉGÉVEL.

A KÖSZÖNTŐ ÁRA: 200 FT

HÍVJA A 46/411-425-ÖS TELEFONSZÁMOT VAGY KÜLDJE EL LEVÉLBEN A MINTÁHOZ IGAZODÓ KÖSZÖNTŐJÉT A BEFIZETÉST IGAZOLÓ FELADÓCSEKK EREDETI VAGY MÁSOLT PÉLDÁNYÁVAL.

"154719/1H"

Kedves
Kiss Péter Béla

Ballagásod alkalmából gratulálunk. Sok szerencsét kívánunk utadon!

A rokonság

éve

egyében

RÁDIÓ

llámú, valamint
i), 71,21 MHz (kékesi)
RH adókon

? igen nem

A VEHETŐ LEG

NAPONTA

00–10⁰⁰ ÓRÁIG

FM 103 MHz-EN.

: 46/412-165

RÁDIÓ

FM–10

Tomaszkievicz Bódog

— **II. Rákóczy Ferencz és neje siremlékeinek** hiteles rajzait küldötte be a napokon Hadik-Barkóczi Ilona grófné a nemzeti múzeum régiséggyűjteménye számára. A nagy festett lapon a természeti nagyságnak tizedrészében látni a stambuli, sz. Benedek kolostorának kápolnáját, Tomaszkievicz Bódog rajza után. A kápolna két oldalánál a két feliratos kő rajzai vannak.

Vas. Ujs. 1876. 12. l.

Dési-Huber István

Levél a magyar képzőművészetről, ami van

(Válasz Veres Péternek)

Kedves Barátom, elolvastam legújabb könyvedet: Mit ér az ember, ha magyar, s benne a XIV. levelet. A magyar képzőművészetről, ami nincs. A levél - meg kell mondanom - rossz. Nem azért rossz, mert levágod benne a képzőművészetünket; az fejlődik, s megy tovább a maga utján, akármit írnak is róla, hanem azért, mert megtéveszted vele az embereket, előítéleteket plántálsz beléjük, utakat torlaszolsz el bennük, s közvetve megfosztod őket egy csomó fejlődési lehetőségtől. Tetejébe a szükséges tárgyismeret is hiányzik leveledből. Nem arról beszélsz, amire gondolsz. A cím ugyan így szólt: "Levél a magyar képzőművészetről", de amit írsz, csupa irodalom. A fogalmaid, a hasonlataid, a képek, amelyekkel illusztrálni akarod mondanivalóidat, s a párhuzamok, amelyeket vonsz, nagyobbrészt irodalmi általánosságok, sokszor közhelyek: semmi közük a képzőművészethez.

Ne csodálkozz, hogy így írok. Magad jogosítottál fel erre, amikor megírtad ezt a szerencsétlen levelet. Terád is vonatkozik, amit Szabó Dezsőről írtál: "Aki a magyar közösség dolgaiban kinyitja a száját, az a magyar közösségé, és a közösség különböző felfogású emberei nem hallgathatják el a véleményüket őróla sem." Perbe szállok hát Veled, hogy meggyőzzelek tévedéseidről

A közepén kezdem. Legnagyobb hibád, hogy összezavarod a dolgokat, és a művészet objektív követelményeit állandóan felcseréled szubjektív kívánságaiddal. Tudnod kéne, bizonyára tudod is, csak figyelmen kivül hagyod, hogy a művészet, mint az emberi szellem egyik megnyilvánulása, mindig magán hordja korának ismérveit és törekvéseit: márpedig korunkat nem a dolgok vagy az emberek eszménytése, vagyis ebben az esetben, ahogy Te kívánod "a teljes, eleven, reális magyar szépségeszmény" megjelenítése érdekli, hanem a dolgok megismerése, összefüggéseik megőrzése, törvényeik megállapítása. Magad is erre törekszel. Minden írásod ezt firtatja, miért kívánod tehát tőlünk, képzőművészektől, hogy az igazság, a mi esetünkben vizuális képzetek, festői értékek, képi valóságok keresése helyett holmi idealizált szépségsablon kitalálására pazaroljuk munkánkat. Mert a "szépségeszmény", hidd el nekem, hiába írod elébe, hogy teljes, meg eleven, meg reális és magyar, marad az, ami: patron, sápadt elvonatkoztatás, távoli lebegés a dolgok felett, illetve, hogy egész pontos legyek: nem az élet a maga dinamikus ellentmondásaival, hanem valamilyen előre összeeszkábált harmónia, mit tudom én, milyen érdekek szolgálatában. Hagyd hát a magyar faj szépségtípusait, s hidd el, hogy egész másra van szükségünk. Ne hivatkozz a görög vagy római művészetre, sem akármelyik régebbi kor eredményeire. Azok más idők, más társadalmak kifejezői voltak, s egész más követelmények hozták létre őket, nem beszélve arról, hogy a maguk idejében szintén kétségbe vonták vagy éppen megtagadták igazságaikat, mint te a miénket, s csak későbbi korok emberei fedezték fel, milyen mélyen fejezik ki nemzetük kultúrájának szellemét. Emellett azok a korok megközelítően sem voltak olyan bonyolultak és igényesek, mint a miénk, s a művészet társadalmi funkciója, szellemi magatartása is egész más volt... A magyar képzőművészet szerves része az európai művészetnek, s így hamis képet alkotsz magadnak róla, ha kiszakítva, önmagában nézed. (Művészi autarchia különben sincs, és nem is lesz soha.)

Sorrendben közvetlen a francia s olasz után jön, sőt, az olasszal, s ezt elfogultság nélkül állíthatom, fel is veszi a versenyt. Igaz, hogy tradíciói nem nyúlnak úgy a messze múltba vissza, mint az említett kettőé, mert történelmünk viszontagságai elpusztították a régebbi műveket, s így megszakadt a folytonosság, de ezt a hiányt már pótoltuk. Az utolsó ötven év alatt felvettük ismét a kapcsolatokat, s az új magyar művészi tradició ma már teljes mértékben érvényesül. De tekintsünk el egy percre a képzőművészettől, s nyomozzuk le más területen, mondjuk a népművészet vagy épp a népdal területén, hogy a kiforrott művészet valóban faji művészet-e, mint Te állítod, s mint ilyen, merőben más, mint az öt környező népeké. Nagyon szépen írtad le találkozásodat a régi magyar népdallal és ázsiai változataival, kár, hogy nem beszéltél ugyanakkor ezeknek a daloknak közelebbi variációiról. Bartók Béla munkái nyomán igen jól tudjuk, bizonyára Te is, hogy a magyar népzene szoros viszonyban áll (kölcsönhatás) a román, tót és más szláv népek dalaival. Mint erdélyi ember, különösen a székely daloknál figyeltem ezt meg, s mégis épp ebből a keveredésből milyen utánozhatatlan bájú magyar dalok születtek. Vajon ezek kevésbé magyarok ezért? Hasonló az eset a népművészettel is: menj csak fel a Néprajzi Múzeumba, s nézd meg, milyen szerves egészet alkot Európa paraszttársadalmának művészete, figyeld meg, hogy a varrottasok, a cserepek díszítése, minden különbözősége mellett is, mennyire egy síkon mozog. Bánj hát óvatosabban a faji művészet fogalmaival, s használd inkább a népi-nemzeti meghatározást, hidd el, közelebb jutsz vele az igazsághoz.

De térjünk vissza a képzőművészethez. A képzőművészetben- s erre külön fel kell hívnom a figyelmedet - a stílusjegyek adják meg az egyes népek, nemzetek művészetének karakterisztikumát. Tehát nem a külső, leíró jelek (lásd Mongol tavasz, erre még visszatérek), hanem maga a szemléleti mód határozza meg a köztük levő különbséget, de ugyanakkor az tartja össze, az hozza közös nevezőre is őket. Nem az a döntő, hogy milyen emberek mozognak benne, hanem az, ahogy megvannak festve, alkotva. A flamand és az olasz, a francia és a német művészet román, gótikus, reneszánsz, barokk irányait nem az teszi mássá, hogy bennük ilyen vagy olyan ruházatú, hosszú vagy rövid lábú, karcsú vagy zömök testű embereket ábrázolnak, hanem a kompozíció, az alakzatok elrendezése, a színek felrakása, a fény-árnyék ellentett vagy összefogott volt, a vonalak hajlása, a kép léptéke, üteme, tere, a valőrök fokozása vagy elnyomása, a formák darabossága vagy eleganciája, egyszóval a maché, a megcsinálás. És persze, a művész temperamentuma, indulatai, a nép ösztönös természete, kétségbeesése, öröme. Az egyik nemzet művészete naiv és érzékletes, a másiké hideg elvont és elméletszagú, de lehet komor és démonikus, vagy egzaltált, torz, ahogy azt a belső alkat, de mindig a belső alkat, és nem a külső esetlegességek, magukkal hozzák. A mi művészetünk, akár a költészetünk, lírai természetű. A valóság benne merész víziókban tömörül, néha az egekig csap, máskor majd a föld alá bújik, átalakul, megváltozik, épp a magasabb kifejezés érdekében.

Mindebből talán már Te is látod, miért nem lehet olyan egyszerűen elintézni ezt a kérdést, mint azt Te tetted. Nem elég pár órát rászánni, s csak úgy futtában megnézni egy múzeumot, ha ítélkezni akarsz, ismerd meg, mielőtt elítéled. A Szépművészeti Múzeum mai formájában különben sem ad megközelítően teljes képet az új magyar művészetről. Nem részletezhető okok miatt - meghaladná e levél kereteit - jelentős művészeink nincsenek kellően képviselve benne, de ha ott lennének, se látnál sokat belőlük néhány óra alatt. Olyan ez, mintha valamelyik festő felmenne az ország legnagyobb könyvtárába, néhány óra alatt futtában végiglapozná a könyveket, azután kijönne, és megírná, hogy nincs magyar irodalom. Így persze nem juthatsz máshova, mint ahova jutottál: naiv, tarthatatlan kijelentésekhez. Itt van pl. ez a kijelentésed:

"Íróink, költőink vannak, a zenében, s talán a szobrászatban már művészeink is lesznek – Hát Bartók és Kodály nem művészek? Bartók Bélában nemcsak az élő európai zene, de úgy lehet, az egész világ egyik legjelentősebb művészét vallhatjuk magunkénak. Te, bár néhány helyen említed őt, úgy látom, nem sokat tudsz róla, különben nem írnál így, hogy "talán", "már", "lesznek". Bartók nem lesz, hanem van, hogy ki ő, és kije lesz egyszer a magyar népnek, azt fel se tudjuk mérni mi, kortársai, mert nincs meg hozzá a távlatunk.

És Szinyei Merse, Ferenczi Károly, Rippl-Rónai mik voltak? Igaz Neked nem tetszik Szinyei Majális-a, sőt, amennyire e sorok közül kivettem, nem is tartod magyarnak, mert elüt az ízlésedtől, valóban azért idegen számodra, mert túlesik szemléleted határain. Te a kultúrát az osztály szemszögéből nézed, s talán ezért tagadod meg egész művészetünket is. Annyiban igazad is van, hogy nincs egyetemes művészet, vagyis minden eddigi művészet elsősorban valamely osztály szemléletét fejezi ki, s csak mellékesen, mint egy véletlenül az egész nemzetét, ha nemzet alatt az összes osztályokat értjük, de még sincs igazad, s ez már a művészet paradox természetéből folyik, mikor elveted Szinyei Majális-át, mert az szükségszerüen lett olyan, amilyen, s épp úgy fejezi ki a magyar társadalom akkori állapotát. Itt kénytelen leszek kitérni néhány dologra, hogy jobban megvilágitsam, miről van szó, egyben remélem, arra is megadom a feleletet, miért hiba, ha valaki

Kossuth Lajos

Az emberábrázolásról

" Az ember még az istenség eszméjét is személyesítette a művészetben: szüksége van, hogy a polgári erényt s azt, amit az emberben nagynak nevezünk, szembesítve lássuk magunk előtt. Bírnunk kell nagy férfiaink képmásait szoborban és rajzokban, hogy jelül szolgáljanak, melyhez naponként elvezessék az apák fiaikat honszerelemre buzdítani. "- írta Kossuth Lajos a Pesti Hirlapban.

Karinthy Ferenc

Napló

A XX. században valahogy megromlott a művészet és a közönség viszonya. Homéroszt és Leonardot vagy Mozartot (stb., stb., stb.) azonnal, minden közvetítés és magyarázat nélkül értette (or / and) felfogta a közönség. Hol kisebb volt ez a közönség, hol nagyobb, de viszonya a műhöz primer, mondhatnám, szűzi volt.

Századunkban ez az egészséges viszony megromlott. A mű és a közönség közé magyarázók, talmudmagyarázók kerültek. S nemhogy közelebb hozták volna a kettőt, hanem hatásukkal tovább mélyítették a szakadékot. (Hiszen ők csakis e szakadék által élnek meg.) Hatottak a művészre, és olyanná formálták (manipulálták!), hogy ne lehessen első olvasásra, hallásra, látásra felfogni, és szükség legyen rájuk. És hatottak a közönségre is, (azt is manipulálták), már igényli a magyarázatot, sőt gyanakszik magára, ha valamit rögtön megért. Az esztéták, kritikusok, magyarázók, ideológusok egész hadai élnek ebből a közvetítésből, és lassú, kitartó munkával szétrágják a művészetet és elzüllesztik a közönséget. S kérdés, igen nagy kérdés, vajon a mű és a közönség visszatalálnak-e valaha egymáshoz?

(1973)

Gyurkovics Tibor

a kitűnően szerkesztett Lyukasóra idei, márciusi számában még egy idézettel folytatja Karinthy Ferenc fenti naplórészletét saját vélekedését is hozzáfűzve a fontos témához. Íme.

Azt írja Karinthy Ferenc, vagyis Cini, ez az elbűvölően naturbursch frigyesfi pazarul őszinte Naplójában: "Goethe vagy Leonárdo da Vinci vagy Michelangelo műveltségben, szellemben magasabban állt kora közönségénél, mint a mai művész a mai publikuménál. Mégse kellett hozzájuk magyarázat...nem kellett hozzájuk lábjegyzet...Kialakult egy kaszt, élősdi réteg, mely távolítja a kettőt egymástól, hogy őneki meglegyen a létjogosultsága...De mint minden élősdi, előbb-utóbb felfalja, akin élősködik, szétrágja, tönkreteszi. "

Azt hiszem, ez igaz. Talmud-magyarázók siserehada rágja a művészek máját. Hatalmat akarnak az irodalom fölött. Pénzt, bírói posztot. Ily módon, valóban kitervelik egy-egy mű sorsát, egy-egy író (hah) image-át (franciául), mert mohók a befolyásra, a hatalomra. Saját alkotó erudíciójuk nem lévén. Festészetben ma már szinte kompjuteri szinten befonják a műkereskedelmet, ott közvetlenül a pénz útján. Szinházakat szerveznek, közönséget, azt a kultúrát csinálják meg maguknak, amit akarnak. (Lásd Hernádi: "A kultúra árú".) Ha lila kell, lilául iratnak, ha fakandéri bam-bam, akkor fakandéri bam-bamul zenélnek.

Hőzöngő és szeretnivaló Cininknek ebben százszázalékig igaza van. A művészet hitelét azonban nem veszi el semmi. Ahogy a történelem, úgy a művészet sem manipulálható 100 százalékig. Csak kilencvenig. És ezen a résen ellenállhatatlanul beáramlik a művészet, a valódi, az új. Mindig akad egy költő, egy festő, aki a maga eredeti rendellenességében "megfoghatatlan", "megfigyelhetetlen". Kibújik a varsából és a szabad vízre úszik...

(A Dr.T.K. néprajzi gyűjteményéből címen 1972-ben, a Miskolci Képtárban megrendezett kiállítás katalógusából való a két szöveg s a széktámla fotója.)

Illyés Gyula

(Vendégkönyvi bejegyzés)

Mindmáig nem vizsgáltuk meg kellően, miért lesz az emberkéz alkotta használati tárgy szinte önmagából rögtön szép is. Rögtön, noha mi magunk sokszor csak később fedezzük föl, akár egy ökörjárom, egy sajtár, vagy egy kerti pad nemes vonalait. Hátha még az az egyszerű kéz szándékosan is disziteni akarta az alkotásait!

Valahányszor megtekinthettem Tompa Kálmán kedves-kimeríthetetlen jó-buzgalom-barátunk ilyen tárgyaiból való gyűjteményét, az a vigasz szállt meg, hogy az emberiség évezredekre visszamenő szépség-szükséglete hatni fog tovább is: nem "idegenedünk" el a valóságtól! Örülök, hogy ezt a vigaszt ő most közkincsé teszi azzal, hogy megmutatja.

Dr. Tompa Kálmán

A műgyűjtő vallomása

Szülőföldem Székelyudvarhely, ahol Édesapámtól tanultam az irodalom és a művészetek - a falusi székely házakban a fazekasság, fafaragások, csodálatos kézimunkák - szeretetét.

Bölcsészhallgatónak indultam az Eötvös Kollégiumban, de az első világháború harcterein ellenállhatatlanná fokozódott másokon-segítés-ösztönöm végül máshová sodort: hazatérve a kolozsvári orvosi egyetemre iratkoztam be. 1925-ben Budapesten orvossá avattak. Életem legnagyobb érzése és büszkesége, hogy több száz magyar író és művész barátja - orvosa lehettem.

50 éve gyűjtök könyveket - könyvtáram ma tízezer kötet.

40 éve gyűjtöm a népművészet tárgyait. 30 éve fejlődő szék- és szoborgyűjteményem nagyobbik része – 400 darab – ma már közkincs, a pécsi múzeumé. Orvosi munkám és a gyűjtés – a szép keresése – volt az életem.

MDK

Tompa László

Szijas székelyek

Képzőmüv. Szemle. Magyar Kulturszemle, 1940.
11. sz. 263. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Tompa Mihály

UTUNK

1972 DEC 27

1021

Tompa Mihály: Leányfej
(A nagyváradi Megyei Tárlat anyagából)

végérvényesen
Elszámolt ma
lett — megte
nek, el tud sz
ha végelszám
sincs. De me
igazoltnak aka
telmét.

S nyilván, n

Megszámlá
kíséreli megol
nyomába lépő
közül mindenk
tuló voltának l
lálni arra, hogy túllépjen az elkerülhetetlen megsemmisülésen. A gyengébbek a túlvilágba vetett hittel, az erősebbek azzal, hogy valami nyomot hagyjanak maguk után. Piramisokat vagy bélyeggyűjteményt, tudományos felfedezést vagy jótékony célú alapítványt, szép verseket vagy kapufát díszítő címert... Lehet, az egész emberi civilizáció nem egyéb a nyomok hatalmas gyűjteményénél, melyet az önmaguk létének értelmét igazolni akarók hagytak hátra. S talán a háromnegyed irodalom e kísérlet ezernyi változatának meg-megújuló ábrázolásából áll...

Van ki a nehéz kérdést nyíltan, személyre szólóan szembeszegezi magával, van ki a közösség szolgálatának tudatával igyekszik föloldani. Mindenki vet egyszer kutató pillantást maga mögé, amivel önmaga nyomát fürkészné az idő végtelenjében, s meg akarna bizonyosodni, hogy több az annál, mint amenynyit leszálló vadlúd hagy a tó vizének tükrén...

S viszonylag milyen kevés a száma azoknak, kik e kínzó kérdésre megnyugtató választ találhatnak.

feljebb egy-két
milyennek állíta
Még csak ki s
dolat elől. Mint
vélne teljesíteni
ha így valami n
gára próbálná vá
lalhatatlannak.
Mintha az önr
mény próbájával
lyet Göcs orvoso
beszéléseinek hat
hetne valamit abl
túl ilyen felhabo
a sors.
Végre megszűn
gyorsan elköszön.
Kósza, határoza
szél, míg fázósan
hideg. A sarkon,
előtt még az az e
be ötlik, hogy n
deci szilvapálinká
Ez is egyike azok
pillanatnyi kíváns
azért lennének h
sokból teljesítetler

Műemléki Élet
Tompos Ernő
1957 APR - 4.

470

Műemlékvédelem...

Nem tartanám helyénvalónak egy műszaki folyóiratban magukról a műemlékekről és azok kulturális értékéről írni, hisz mindannyian tudjuk, hogy ezek fontosságát még a múlt században felismerték és más országokban — különösen a Szovjetunióban és Lengyelországban — komoly munka folyik megmentésük, helyreállításuk, esetleg újjáépítésük érdekében. Itt csupán a saját műemlékvédelmünk helyzetével kívánok foglalkozni.

Műemlékvédelmünk központi szerveiről *Gerő László* és *Nagy István* festettek hű, de elszomorító képet a Magyar Építőművészet 1956 (V.) évf. 9. számában. Leírták a NOB, MOK, MUMOK stb. neveken működött és szinte évenként más-más főhatósághoz tartozott műemlékvédelmi szervek kálváriáját. Tragikomikus csúcspontját akkor érte el ez a „fejlődés", amikor egy egyetlen személyből álló főhatóságnak kellett volna az egész ország műemlékei nyilvántartását és műemlékvédelmét vezetni.

Vidéken a helyzet — ha lehetséges — még siralmasabb.

Egy rövid időszaktól eltekintve, amikor a vidéki múzeumok igazgatói voltak ezzel megbízva, egyáltalán nincs és nem is volt a műemlékvédelemnek vidéki hálózata.

Egy-két lelkes, de nem mindig hozzáértő építész, vagy tisztviselő néha-néha megkísérli, hogy napi nyolcórai munkájának elvégzése után társadalmi munkában foglalkozzék a műemlékek védelmével, de szép lassan, hivatalos támogatás, szakfolyóiratok, szakkönyvek és a külföldi fejlődés ismeretének hiányában kedvét veszti.

Városunkban; Sopronban, ahol pedig viszonylag igen nagy a műemlékek iránti szeretet és megértés és ahol a hatóságok támogatásával a felszabadulás után egész komoly műemlékvédelmi munkák folytak (középkori terem újjáépítése stb.)

még mindig az a helyzet, hogy évente több kár keletkezik műemlékeinken (melyeknek a legnagyobb része lakóház és hivatali épület), mint amennyit felújítás és karbantartás formájában ki tudunk javítani.

Az állag tehát fokozatosan, de állandóan romlik. Természetes viszont, hogy a karbantartási költségek ugyanakkor állandóan emelkednek. Különösen sok kárt okoznak a bádogozások hiányosságaiból származó beázások. E leromlási folyamatnak csakis úgy lehetne véget vetni, ha országosan egy erre hivatott és külön erre rendelt szerv venné át ezt a munkát, mégpedig lehetőleg olyan alkalmazottakkal, akiknek módjukban állott legalább a népi demokráciák ilyen irányú munkáit (pl. Varsó újjáépítése) megismerni és azokból a tanulságot levonni. A következő feltétel a megfelelő hitelkeretek megnyitása és a szükséges kapacitás biztosítása.

Végül, de nem utolsó sorban a műszaki munkákhoz kedvet érző kiváló szakmunkások kiválogatása, továbbképzése és alkalmazása. E feltételek teljesülése mellett bizonyos, hogy olyan munkát tudnánk produkálni amelylyel nyugodtan odaállhatnánk mind a Kelet, mind a Nyugat szakértői elé és amelynek eredménye idegenforgalmunk fellendítése útján az ország valutáris helyzetében is jótékonyan érezhetné a hatását.

Ezzel pedig hatalmas — pénzben szinte felbecsülhetetlen — értéket mentenénk meg az ország és a tudomány számára.

TOMPOS ERNŐ
okl. építészmérnök

1726-ban épült a soproni Rózsa u. 6. szám alatti ház. Az 1800-as évek elején ide költözött a „Nap-fogadó". Jelenlegi tulajdonosa elhanyagolja, s mivel magántulajdon, nem tartozik a tanács felügyelete alá sem. A városképi szempontból jelentős épületet az utcai csatornán szabadba ömlő víz alámosta úgy, hogy a ház most összeomlással fenyeget.

...ZÁSOK SORRENDJE?

...ÉS A MINISZTÉRIU...

...ütem hozzájárul ahhoz, hogy a tervezéssel „utolérjük magunkat", Oriúlok, hogy a cikkíró egyetért

A Hungária Vegyiművekben megindult karprolaktám beruházás

folytatásával. Kiegészíthetem ezt azzal, hogy már több mint egy éve rátértünk arra, a cikkíró által is helyeselt gyakorlatra, hogy műanyag- és szintetikus műszálipari...unkat egyrészt saját kutatásaink alapján, másrészt baráti segítséggel, nem nagyméretű termelőüzemekben valósítjuk meg, Ilyen, az ország méretéhez mérten is jelentékeny termelő üzemeket az olcsóbb beruházás kedvéért, meglevő nagyüzemekben létesítünk (például a Hungária Vegyiművekben, a Vicsosa-gyárban stb.).

Ezek eredményeként, az októberi ellenőrzéskor 1958-ra megmutatkozó, 1958-ra megtakarítható hazánkban a PVC, kaprolaktám, perlon, akrilnitril, polieilén stb. gyártása.

Végezetül megemlítem, hogy a *vegyipar*nak a cikkíró által *megnevezett három fő fejlesztési irányát helyesle*m, és hogy a műtrágya termelés fokozása, szervetlen nehéz vegyiparunk termelésének növelése, valamint műanyagok, gyártásunk fejlesztése a megkezdett ütem hátrányos tervünkben jelentős mértékben fog előrehaladni.

LŐRINC IMRE
minisztérhelyettes

Nem lenne olcsóbb az új gépkocsi?

Mindnyájunk érdeke a gazdaságos termelést gátló körülmények kiküszöbölése és ezért a MŰSZAKI ÉLET útján kívánom felhívni az illetékes Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium VI. Autóközlekedési Főigazgatóságának és egyéb szervek figyelmét az alábbiakra:

Vállalatom egy BMV—321 és egy Skoda—1102 típusú gépkocsit tart üzemben. A két gépkocsi 1949, illetve 1950 óta van vállalatunknál és azóta 3—3 nagyjavításon, továbbá számtalan kisebb javításon ment át és egyenként kb. 350—400 000 kilométert futottak.

A gépkocsik javításra — a kisebb javításokat is beleértve — egyenként átlag... Ft-ba kerülnek. Ez az összeg a gépkocsik tavalyi árai alapján számítva, a gépkocsik értékének 40—50 százalékát is eléri. Ez az összeg tehát olyan nagy, hogy a vállalat nem tudja megfizetni, ezért a gépkocsikat nem javíttatja, hanem selejtezi.

Ismerjük a devizanehézségeket, azonban jelen esetben mérlegelés tárgyává kellene tenni azt a rengeteg elfecsérelt munkaidőt, anyagot és értéket, amit az ilyen roncsok ideiglenes üzemképessé tételére fordítunk. Feltételezem a kérdést: nem lenne célszerűbb ezzel az energiával és anyagi eszközökkel inkább valami exportra alkalmas árut termelni és a bevitelre tervezett kellő számú új gépkocsi beszerzésére fordítani?

Az elfecsérelt értékek összegéből nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a veszteséget sem, amely abból származik, hogy a gépkocsik tavalyi ideje alatt a sérülés jóval meghaladná 1—1 új gépkocsi beszerzési árát?

Ismerjük a devizanehézségeket, azonban jelen esetben mérlegelés tárgyává kellene tenni azt a rengeteg elfecsérelt munkaidőt, anyagot és értéket, amit az ilyen roncsok ideiglenes üzemképessé tételére fordítunk. Feltételezem a kérdést: nem lenne célszerűbb ezzel az energiával és anyagi eszközökkel inkább valami exportra alkalmas árut termelni és a bevitelre tervezett kellő számú új gépkocsi beszerzésére fordítani?

Az elfecsérelt értékek összegéből nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a veszteséget sem, amely abból származik, hogy a gépkocsik tavalyi ideje alatt a

A Könnyűipari Minisztérium dolgozó mérnökök és technikusok években át nehezményezték, hogy fizetésük alacsonyabb az iparban hasonló beosztásban dolgozó műszakiakénál. Ez a beállapítják, hogy a minisztérium ki dolgozókat műszaki tevékenységre a minisztériumi műszaki dolgozók részére 1957 óta.

Nemrégen volt értekező ez a magyarázat, hiszen köztudomású, hogy más szocialista államokban, például a Szovjetunióban és Csehszlovákiában a minisztériumi mérnökök és technikusok fizetése, hasonló beosztásúak fizetésénél, se magasabb az iparban dolgozó is a dolgok helyes rendje, hiszen a minisztériumi műszakiak map mint nap a vállalati főmérnökök és a vezető műszakiakat dezését mi is nagy örömmel és bizakodással fogadtuk. Tudomásunkra jutott azonban, hogy mi, minisztériumi mérnöktök és technikusok közalkalmazottaknak számítunk és fizetésemelésben nem fogunk részesülni.

Ezzel kapcsolatban több tisztázatlan kérdés merül fel bennünk:

1. Mi indokolja, hogy a hivatalban végzett műszaki munkát kevesebbre értékeljék?

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Élet és tudomány

Jókai-nyomda 1534

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

KISALFÖLD,
GYŐR

Tompos Ernő

Megnyilt a „Soproni romantikus építészet„ kiállítás a Liszt Ferenc Múzeumban

A soproni Liszt Ferenc múzeum 58. különkiállítása a város romantikus építészetét mutatja be. Minthogy a „romantikus" építészet új fogalom a szakirodalomban, igen sok műszaki ember és számos érdeklődő jelent meg a megnyitásra vasárnap d. e. 11 órakor.

A kor az 1848-at követő mintegy 20 esztendő, amikor Sopron kerületi székhely lett a Bach korszakban. Igen sok hivatal került ide és a nagy lakásinség folytán hatalmas építkezések indultak meg. Igen sok bérházat építettek és ezeken a díszítmények emlékeztetnek a középkori stílusokra. Az építészek nem másolták, hanem átdolgozták a motivumokat. Ebből a szempontból Sopronnak szerencséje volt, hogy a két Handler, apa és fiú, jó érzékkel és főleg a fiú ízléssel és mértéktartással dolgozott, így a romantikus kor soproni építészete méltóan sorakozik fel a korábbi stílusok mögé. A kor vétke volt a középkor imádata, amelyből az következett, hogy minden más kor emlékeit nemcsak lenézték, hanem pusztították is. A kiállítás a legjobb épületek mellett azokat a szép barokk épületeket is bemutatja, amelyek áldozatául estek ennek a tisztogató törekvésnek.

A romantika kezdte először használni a vasbetont is, ezzel technikailag nagyot fejlődött az építészet. A kiállítás egyébként a városi levéltár eredeti tervrajzait és mellettük fényképeket mutatott be. Az anyag összegyűjtését Tompos Ernő építészmérnök vállalta, aki egyébként a „Sopron utolsó száz éve" című munkaközösség keretén belül tudományosan is feldolgozta a kor építészetét. A több mint 100 főből álló közönség rendkívül érdeklődéssel nézte végig a kiállítást, amelyet Bognár Dezső tanácselnök vett át a város dolgozói nevében és nyitott meg. Előtte Csatkai Endre múzeumvezető ismertette a romantikus kor történelmi hátterét, majd Tompos Ernő a kiállítást mutatta be.

...ORTJA

...merén

a célra áldozni. Ezt is csak akkor, ha a község dolgozói becsülettel teljesítik fizetési kötelezettségüket. Az épület befejezéséig mintegy 20 ezer forintos állami támogatásra lenne szükségük. A Megyei Tanács vezetői ígéretet is tettek a pénz kiutalására, most már rajtuk a sor, hogy beváltsák ígéretüket.

A hozzászólásokra az ideiglenes vezetőség elnöke adott választ, majd a négytagú jelölőbizottság javaslata után egyenként megválasztották az új vezetőség tagjait. Az új vezetőség összetétele biztosítja arra, hogy a sportkör mun-

Cs. Tompos Erzsébet, az Építő Művek Tudományos Egyesület építészettörténeti előadója

21

1973. július 6. Kossuth 20,41/11/KGynő

Könyvpremier a Corvinában

- A Corvina Könyvkiadó elhatározta, hogy hasonlóan a színházi és filmpremierekhez jelentősebb kiadványait ünnepélyes bemutató keretében bocsátja az olvasók elé.

Nemrégiben egy ilyen könyvpremiernek voltunk résztvevői, amelyről Tóth Gabriella beszámolóját hallják.

- Kb. félévvel ezelőtt határoztuk el, hogy olvasóinkat a Corvina Könyvklubba hívjuk. Nagy örömünkre szolgált, hogy rövid idő alatt sok-százan jelentkeztek és lettek a Könyvklub tagjai. Akkor megígértük, hogy uj könyveink bemutatásával is közelebbi ismeretséget akarunk kötni majd klubunk tagságával.

Ma ez az első könyvpremierünk. Külön szeretnénk üdvözölni mostani vendégeink között a grúz delegációt. A mai műsorunk egy grúz zenével indul, utána Dr.Tompos Erzsébet a Műszaki Egyetem építészeti történeti előadója ismerteti a Gruzia könyvet, majd Bíró Károly Balázs Béla-Díjas fotóművész beszél a munkájáról. Ezután egy kis üzbég zene következik, majd Gombos Károly a Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum igazgatója, az Üzbegisztán könyv szerzője fogja ismertetni a könyvet.

/Zene/

- A Könyvpremier hangulata valóban ünnepélyes itt a Kossuth Klubban. Hasonlít a színházi premierekhez, hiszen itt is találkozhatnak az olvasók a szerzőkkel és mindazokkal, akik Gin Károly, Cs.Tompos Erzsébet: Grúzia, valamint G.Károly , Gombos Károly: Üzbegisztán c. szép kivitelü albumának előkészitésében résztvettek.

Bíró Lívia, a Corvina Könyvkiadó igazgatója, mint hallották, üdvözölte a grúz vendégeket, majd ismertette a könyvpremier programját.

/Zene/

2/.

1973. julius 4. Kossuth 20.41/11/Zsuzsi

Könyvpremier a Gutyinkban

- A Gorvina Könyvkiadó elhatározta, hogy beszelem a minhaki és filmpremierethez jelentkezett kiadványait Szegedyes bemutató kerettében bemutja az elvesek elő.

Nemrégiben egy ilyen könyvpremierünk volunk résztvevői, amelyről fóth Gabriella beszámoldját kedjük.

- Nb. Célévvel ezelőtt hatásunk el, hogy elvezdiolet a Gorvina Könyvkiadóba hívjuk. Hogy bizonyára szolgált, hogy rövid idő alatt sok-sokan jelentkeztek és lettek a Könyvklub tagjuk. Akkor megígértük, hogy az könyveink bemutatásával is küszöbbi ismeretséget akarunk kötni majd klubunk tagságával.

Ha az az első könyvpremierünk, ilyen szerretnék dévaszlki mostani szerkezetünk bizott a gyűm felelőtlet, a mai mázorunk egy gyűm szerkezet lesz, utána Tr.Tempka Szerkezet a Könyvkiadó Egyetem Egyetemeti Gyűtemeti előadója tevezetett a Gyűrűs könyvet, majd Gyűrűs Károly Szilágyi Dóla-Nijen fotomázás bizott a szerkezőtől. Szerkezet egy kis dobdy nem következik, majd Gyűrűs Károly a Kelet-Kantai Szerkezeti Szerkezet igazgatója, az Ubogimatta könyv szerzője fogja ismertetni a könyvet.

/Szeme/

- A Könyvpremier bemutatás valóban Szegedyes itt a Kossuth Klubban. Hasszolit a szinkési gazetereklen, hiszen itt is teldítemnek az elvarét a szerzőkkel és mindegyikkel, akik Dr. Károly, Gr.Tempus Szerkezet: Grisis, valamint G.Károly, Gombos Károly: Szegedyes c. szép kivitelű alkuszónak előkészítésére résztvettek.

Lird Lívia, a Gorvina Könyvkiadó igazgatója, mint hallottuk, hivatalba a gyűm vezetőjeket, majd ismertette a könyvpremier programját.

/Szeme/

- Georgij Leonidzse: Grúzia.

" Századok során kezedben tartott, szabadságod védő ősi kardod.. éltet áraszt földed, illatos, dús tavasz.. stb." /Részlet/

- Felvillan a vetitőgép fénycsóvája, G.Károly szépen komponált képei megjelennek a vásznon. Cs.Tompos Erzsébet az Eötvös Loránd Tudomány Egyetem épitészet/történeti előadója a Grúzia könyv társszerzője lép a mikrofonhoz.

- Grúzia földjén, ezen a tájon, már az időszámitás előtti évszázadokban egy igen nagyszabású, igen mély kultura bontakozott ki. Már az időszámitás előtti 5-ik,6-ik században két nagyszabású ókori állam, Kolhisz és Kartli alakult ki és ezeknek a kulturáknak az ásatása, feltárása napjainkban egyre rohamosabban, egyre gazdagabb eredményeket hoz a kutatás és a nagyközönség számára. Ebből a kulturából néhány szép ékszert szeretnék bemutatni,ebből a remekmüvü ékszeres gazdagságból, amely itt a sirok mélyéről tárul fel napjainkban, ad izelitőt az ahalgori ékszer, amely annak ellenére, hogy méretben meglehetősen kicsiny, néhány cm. magasszintü kulturát érzékeltet.

Ebben a kulturában, ha összehasonlitjuk a korabeli, más hasonló alkotásokkal, az akhemenida, a perzsa müveltség legszebb alkotásaihoz mérhetjük értékét.De távolról sem számithatunk itt azzal, nem idegen kultura ez itt ezen a területen, hanem már a helyi hagyományok talaján bontakozott ki és egy nagyszabású belső fejlődés eredménye.

/Zene/

Egyik ilyen nagyszabású bazilika-együttes, amely az V.században épült Bolnisziben, található, Bolniszi székesegyháza. Hogy milyen komoly és milyen monumentális volt ez az alkotás, arról a könyvben számos felvétel tanuskodik,viszonylag visszatartott müvészet.

kevés részlettel. Összefogottan, monumentálisan oldja meg az építészeti feladatot.
Hogy milyen részletgazdag és milyen szép, erre egy ilyen kapitelnek, egy fejezetnek a faragványát szeretném bemutatni, amely illusztrálja Bolnisi mestereinek nagyszabású és jelentős tudását.
/Zene/
- És most G. Károly Balázs Béla-díjas fotóművész szavait halljuk.
- Köszönet, hogy álmaimat megvalósíthattam. S ezzel a tényel az ázsiai kulturát közelebb hozhattam nemcsak Magyarországhoz, hanem az egész világkulturájához is.
Ez a közelebb hozás persze egyben azt is jelenti, hogy látni, tanítani a magam módján szeretném az embereket. El akartam mondani a véleményemet, élményeimet, gondolataimat és érzésvilágomat, világszemléletemet olyasmiről, amik a tárgyakban vámak a megszólalásra, vagyis az emberi értelmet.
Mint a látottakból és hallottakból észlelhető , szerencsés vagyok és hála, hogy a sorsom összehozott Ferencsy Bélával, Szőnyi Istvánnal, Berán "Rudi bácsival, Hatvani Lajossal és a többiekkel, akik megerősítettek hitemben, hogy az életnek akkor van igazán értelme, ha hozzátehetünk mi is valamit a magunk egyéniségéből. Vallom azt, hogy az a művészet, aminek tartalma van, gondolkodásra késztet és nem az, ami szimplán csak szép.
Ezt a hitemet megerősítette Grúzia és Üzbegisztán kulturájának feltárása is, célom nem dokumentikus levelezőlapok elkészítése, hanem egy ország kulturájának élményszerű bemutatása, volt.
/Tapa/ /Zene/
- Gafurd Guliam: A Türkesztán szibériai vasutvonala. " Sok időt látott, nagy időt látott ez a... stb." /Részlet/

-Az Üzbegisztán
Művészeti M
telét.
- Engedi
Múzeu

um szövegírója Gombos Károly, a Kelet-Ázsiai
igazgatója mutatta be a könyv néhány szép felvé-

hogy néhány ókori emléket mutassak be a Taskenti
uvagából. Az első képen egy amulettet látunk..
szült, gipsz berakással, időszámításunk előtti
álták Üzbegisztán területén. Az amulettnek óvó és
fe van. Egyébként is az amulett nagyon kicsi, de döbbe-
sugározza azt, hogy ahhoz,hogy egy művészi tárgy nagy
kell, hogy a tárgynak a mérete óriási és felfokozott
ene/

n épségben maradtak fent jól konzervált állapotban a
ék, mecsetek..Kezdjük talán a leghiresebb bokharai képpel,
il Szanáni Mauzóleummal, amely a IX, X.sz. fordulóján épült.
A legrégibb épen maradt épület és királyi sír Bokharában. A Mau-
zóleum a mérnöki zsenialitás és művészet remeke.
A parányi épület nagynak tünik, de mérete csak 10-szer 10 méter.
Mind a négy homlokzaata egyforma és ékessége a falakat diszitő
mértanias formáju diszitmények számtalan variációja.
A mázatlan apró téglácskák mustrája attól függően, hogy a nap
miként világitja meg, százféle azinben játszik.Pld. a decemberi
számum, vagy ahogy itt nevezik a tebád, amikor néhol bukkannak
ki a napsugarak vöröses fénybe vonva mindent, vörösnek látszik
az egész mauzóleum, habár mázatlan cseréptéglácskákkal van kirak-
va.
A távolban valahol bőgnek a szamarak és vége a lirai hangulatnak,
Közép-Ázsiában vagyunk.. /Zene/

Cs. Tompos Erzsébet, ejtétész
Magyar Ejtéstmüvészet, 1987. 4-5-szám, 62-old.

KAIRO: KOPT MUZEUM 1972. 4. 29. | L.sz.: (7105) 35821 | Salle Baouit VI. Sz. (?).

(30)

Cs. Tompos Erzsébet manuáléja

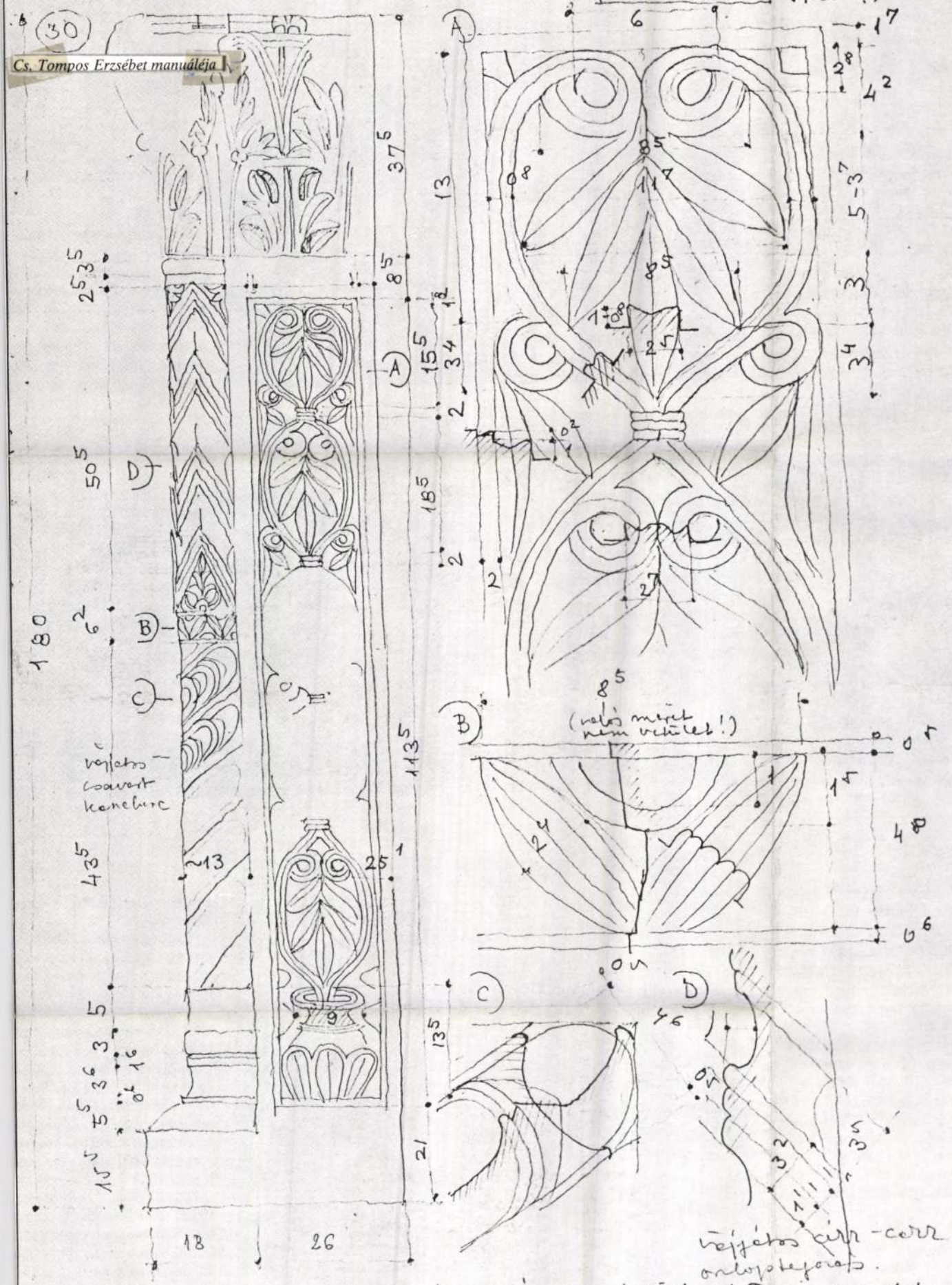

Egy teljesen ehhez az onlopthoz hasonló onlop található Párizsban, ld: Bulletin de l'Association des amis de l'art Copte. III. (1937. Le Caire), Pl. VII. Fig. 18.

nba véve és értékelve népi
etünk hagyományait, meg-
natjuk, hogy a szellemiek
formaiaknál is értékeseb-
nert tanulságai korunk épí-
nek széles területén irányt
ak. Érthető, hogy korunk
építészei, Le Corbusier,
s, Breuer és még többen a
építészetet törekvéseikkel,
zetükkel rokonnak val-

1.

Két kísérlet

A II. világháború kitörése
lehetőséget adott a népi
szemlélet asszimilációjára,
ilyen irányú épületek tervez
Egyik ilyen Rácz György sá
taki diák-internátusa, am
40 főiskolás parasztfiatal
ingyen ellátást. A másik pél
lalati sporttelep öltözőép
melyet Rimanóczy Gyula ter

3.

ink utcáin végigmenve igen
os kiképzésű házakat
k, melyek egységes utca-
kotnak és sohasem bontják
llektív faluképet. Ha a tel-
én futnak ki az utcára, igen
os képet adó fűrészfogas
áll elő.
rmészetben élő ember az
ellen védelmet nyújtó haj-
őt körülvevő táj anyagá-
ette. Maga vágta ki és fa-
át, döngölte a földet, a ház
sépelte a tetőfedéshez a
mát, tehát tökéletesen is-
felhasznált építőanyagot.
redes gyakorlat rávezette a
sabb s egyben legszebb
tek kialakítására. Keze
aként így állt elő az anyag,
zet, a funkció és a forma
kus egysége, amely a ma
ténet is egyik alaptör-

1. *Tótvázsony*
3. *Szentkirályszabadja*
4. *Nemespécsely*

a népi építőszellemet idéző e
rűséggel.

Kívánatos lenne, ha a fel
építészképzésben népünk
szetének valós értékeit, hag
nyait megfelelő súllyal okta
Ily módon lehetséges lenne
azok tudatossá válva asszim
janak. Az osztrák és svájci
ösztönösen-tudatosan őrzik
építészetük hagyományai
népi-táji jelleg tehát fenn
anélkül, hogy az épületek
értelemben vett korsze
sérelmet szenvedne. Ez a n
leg és hatása felismerhető
svéd és finn építészetb
Példájukat követve a magy
tészek is megadhatják a vil
tészetének azt a többletet, a
az egyes népektől, így től
elvár.

Dr. Tóth K

Fajtógrafilla

Toucz tibor:
Résumé a tézke

1963.

Fajtógrafika

Tonez Tibor:
Lehel hűtőszek-
rany

1963

Sajtógrc, fika

Tolnez tibor:
Bukó sisak,

1963

Sajtógrafika

Toucz Tibor:
Bukósisak

1963

Sajtógrafika

Tonczi Tibor:
Őszi nagytaka-
rítás

1963

Sajtógrafika

Tracz Tibor: Télapó
(Kerazill)

1963.

Sajtógrafika

Tucz Tibor:
TV. (ke ra zic)

1963.

RÖPLAP

TOUCZ TIBOR:
ALLAMI KÖLYVTER-
JEGYTŐV.

1963.

MDK

Tomcz Tibor

két rajza (riportrajzok) repr.

(Tardos Tibor: Kínai utijegyzetei. Kínai élet reambren.)

Nők lapja, Bp. 1955. május 5. [13.l.]

MDK

Tomcz Tibor

— három rajza (riportrajzok) repr.

(Tardos Tibor Kínai utijegyzetei. Mit látok az ablakomból?)

Nők Lapja, Bp. 1955. április 28. [8. l.]

MDK

Tomcz Tibor

— Két rajza (riportrajzok) repr.

(Tardos Tibor: Zuzmó-csokor Szibériából.)

Nők lapja, Bp. 1955. április 21. [7. l.]

MDK

Tomcz Tibor

Tardos Tiborral és Zsolt Róberttel Olimpiába utazik.

Tardos Tibor: Zuzmó-csokor Svédországból.

Nők Lapja, Bp. 1955. április 21. [7.l.]

Toncz Tibor, [festő] MDK

A elmúlt évben hosszabb időt töltött
a kínai Népköztársaságban.

: Új díszlétervező mutatkozik be...

Rsz. Hirlap, II. évf. 51. sz. 1957 márc. 2. szo.
2. old.

MDK

Tomcz Tibor [karikaturista]

— rajza (illusztráció) repr.

(Fendrik Ferenc: Így láttam a francia nőket.)

Nők Lapja, Bp. 1956. szeptember 27. [8. l.]

Tóncz Tibor „Jestó"

MDK.

Nemzeti Sinkár: Brecht: „Jó" ember keresünk" c. darabjákra terveri a diszleteket.

[illegible]: Ki diszlettervező mutatkozik be....

Esti Hirlap, II. évf. 51. n. 1957. pnác. 2. szo.
2. old.

MDK

Toncz Tibor

Koreából távozóan, sz.tus

I. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 195o. aug.

1o l.

Toncz Tibor, Karikaturista VI Dh

Gúnyrajz.

Repr.

–: Fegyelmezett pestiek (Karikatúra) 14-f

NÉPSZABADSÁG. Bp. 1961. febr. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista D Dk

Gúnyrajz. Repr.

–: Téli üdülés
(Karikatúra) 14-l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. febr. 5.

Toncz Tibor, karikaturista

D Ok

Gúnyrajz -

Repr.

-: Nem bonvorkányság
(Karikatúra)

15.-l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. jan. 22.

Toncz Tibor, karikaturista 7 Ok

Gúnyrajz

Repr.

–: Kettős audiencia 14. l

(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. jan. 29.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

–: Otthon van a sokbillentyűs világverő
(Karikatúra)

14.1.

Népszabadság, bp. 1960. nept. 18

Tonez Tibor, karikaturista M04

Gúnyrajzok.

Repr.

1.) —: Szöveg nélkül (karikatúra)

2.) —: Sajnos, gyakori (karikatúra) 14. l.

Népszabadság, Bp. 1960. szept. 25.

Toncz Tibor, karikaturista. D Dk

Grúnyrajz - Repr.

-: Randevú Fortunával
(karikatúra) 14.p

Népszabadság, bp. 1960. okt. 2.

Toncz Tibor, karikaturista Bok

Gúnyrajz. Repr.

-: Rövidlátó gavallér
(Karikatúra)

Népszabadság, Bp. 1960. aug. 20. 20.l

Toncz Tibor, karikaturista

Gúczyrajz.

Repr.

–: Politechnikai előgyakorlat
(karikatúra)

13.1

Népszabadság, tsp. 1960. aug. 28.

Tonez Tibor

IV. Magy. Karikt. Kiáll.

Repr.: Atomkosztak. – Meghoztuk a téli tüzelőt! –

Tíz rajz a IV. magyar karikatúra kiállításról.

Béke és Szabadság
1956. jun. 13.

Tóncz Tibor, karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz. Repr.

–: Itt a megálló! Hol a megálló?...
(karikatúra)

Népszabadság, Bp. 1960. szept. 11. 13. l

Tonez Tibor, Karikaturista M Dh

Gúmpraj.

Repr.

—: Hideg éjszaka 5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 26.

Tonca Tibor, karikaturista MDk.

Gúnyrajz.

Repr.

– : Pesti Aladdin 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. máj. 5.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

—: A nagy kérdés 6.

ESTI HIRLAP, Bu. 1961. nov. 25.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Husvét az üdülőben 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. ápr. 14.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Grúnyrajz.

Repr.

–: Hanyagság 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. ápr. 28-

Toncz Tibor, Karikaturista · MDK

Grünyrajz.

Repr.

–: Kiváncziság 14. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. ápr. 21.

Toncz Tibor

Kikötő a szálloda ablakából	akvarell	33x34
Halászhajók Kantonban	"	27x17.5

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Műcsarnok. 1955. Kat. 37.1.

Toncz Tibor

Hid Hangcsoban	tusrajz	
Gátépités a Han folyón		
Hangcsoi Fő utca	akvarell	40x27.5

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.kat. 37.1.

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr

–: Rossz előérzet 6.

ESTI HIRLAP. Bu. 1961. nov. 1.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Utazási láz 4.

ESTI HIRLAP Bp. 1961. nov. 2.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: A „TV"-ről van szó!

3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. nov. 2.

Tonca Tibor, karikaturista 7 Dk

Gimnazje.

Repr.

–: Házi feladat 8.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 29.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dh

Günnyrajz.

Repr.

–: A technika csodája 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 17.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Öt karikatúrája.

Repr.

— : Boccaccio 64 arany
művészetünk a Közízlés szolgálatában 10.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. febr. 9.

Toncz Tibor

grafikus

M.D.K.

Méltatás.

Szűr Szabó József: Mit kell tudni a karikatúráról

Élet és Irodalom, 1964. március 28 - 11 kep

Tonez Tibor, karikaturista MDK

Grünyrajz.

Repr.

—: Vége a vakációnak 14

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. aug. 25.

Toncz Tibor, karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

– : Összkomfort

21

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. aug. 19.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Grünyrajz.

Repr.

– : Egy alapos idegen vezető 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bu. 1963. aug. 11.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

—: Még mindig itt tartunk 3. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. márc. 30.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Grimyrajz.

Repr.

—: Találkozás a „fAÜ"-Bizottsággal 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. márc. 30.

M.D.K.

Toncz Tibor

Mérnöknek készült és karikaturista lett belőle,-nyilatkozik a müvész a Nemzeti Szalon termeiben "Ujságrajzolók Kiállitása" cimmel rendezett kiállitáson való részvételével kapcsolatban.
"Karikaturisták Villámlexikona" cimmel hozza a lap a kiállitó müvészek neveit.

Szinház, Bp. 1947. okt. 14-2o. III. évf.
42. sz.

Tovay Katalin
(Bp. 1925 -

Műveivel részt vett az V. Országos Kerámia Biennálén - Pécs, 1976.

-Katalógus a könyvtárban-

Tónay Tivadarné

1913. máj.-jún. kiáll. MKE
Nemzeti Salon
Kedvenceim, olaj 300.-

1913. ápr.-máj. kiáll. Nemzeti Salon
Kék liliomok, olaj 150.-

Lewishami (londoni) nepkönyvtárak

III. 89

MDK

Tónay Tivadarné

Kék liliomok, of.

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 25. l.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dk

Gúnyrajzok.

Repr.

1.) Női napozó (1–2 kép)
(karikatúra)

2.) Capuleték erkélyén
(karikatúra)

14.l

1960. júl. 3.

Népszabadság. Bp.

Toncz Tibor, Karikaturista

Gúnyrajz. Repr.

—: Rádió a szivarszebben
(Karikatúra)

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 10. 14. l

Toncz Tibor, karikaturista

Gúnyrajz. Repr.

—: Mindent a fogyasztóért
(karikatúra)

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 24. 14. l

Toncz Tibor, karikaturista

17 Dk

Gúnyrajz - Repr.

- Emlékezés

(Karikatúra)

14.e

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 17

Toncz Tibor, karikaturista

MDK

4 illusztráció humoreszkhez

Repr.

Leonyid Leucs: Az okoskatatlan. írás

Népszabadság, Bp. 1959. dec. 25.

26.1

Tonca karikaturista MTI.

1959. máj. 14-én magyar karikatúra-kiállítás nyílt Plovdivban. A kiállításon Kassó, Réber, Tonca és Vasvári Anna legsikerültebb rajzait mutatják be.

— Hír

Népszabadság. Szp. 1959. máj. 16. 8. l.

Tompos Mihály
márolis 1896

lásd
Rotherdszárny
155. l.

124 l. – 470 M.

Trier
Fr. Lintz
1855

Joseph Tomstock

harangöntömester öntött harangot a

miskolci volt minorita templom számára.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,

Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem,

1969-70. Budapest, 1972

3411

Tompos Mihály

festő (mázoló)

l

Roth Siebold

134. l

lajdont a magyar nemzetnek visszaadják.

oOo

7./Világosság.

A svájci szövetségi tanács táviratot in
mányhoz, amelyben közölte, hogy meghivja a magyar
ciót a magyar svájci árúcsere forgalom kérdésein

oOo

8./Uj szó.

Az Uj Szó: néhány vezércikket hozz Kassa
megjegyzés a parlamenti közbeszólásokhoz: A magy
ülésén néhány közbeszólás történt, amelyekre fe

Tompos Lilla

és Eckné Nagy Katalin 1979 decemberében

közös tárlatot rendez a gyöngy és a divat

cimmel

Magyar Hirlap 1979/235/11

Kenessei :Restaurátor

MDK

Tompos József
festő

képkiállítása Zalamegye lenti járásának kulturházában. Témái: Gorsej tájai görseji emberek élete

Mozaik.

Népszava 89 évf. 264 sz. 1961. nov 7.

Tompos József, festő

704

Első egyéni kiállítása nov. 5-én megnyílt a Lenti járási műv. házban. A nővai festőművész olajfestményeinek s akvarelljeinek témái: Göcsej tájai, a göcseji ember élete.

—: Hír

14. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. nov. 7.

Tompos Lajos, építész

Bodonyi Csaba: Varsói Konfrontációk.

A Lengyel Építőművészek Szövetsége 1981. ápr. 22. és 30. között meghirdette a „Varsói Konfrontációk" nemzetközi építésztalálkozót és pályázatot az európai fővárosok számára. – A magyar Építőművészet Szövetsége az Északtér kollektíváját jelölte ki, mint magyar teamet. E munkájával elnyerte a Lengyel Építőművészek Szövetségének díját. – A team tagjai: Bodonyi Csaba építész (a team vezetője), Ferencz István, Sári István építészek, munkatársak: Golda János, Noll Tamás, Farkas Pál, Dombi Teodóra, Hidasnémeti János, Gonda Antal, Tompos Lajos.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 58-old.

Tompos Gyula

Második díjat nyert a gárdonyi pályázaton

Sikeres tervpályázat
Magyar Nemzet, Tp. 1970. júl. 2.

TOMPOS Erzsébet

szakmai tevékenységéről

15 év tudományos kutatásai.
Bp. : BME Éptört. és Elm.Int., 1988
26.p.

v 16–17–18–19. storoci na území

Podľa publikovanych archivnych vysku
(P. Horváth, V. Luxová, M. Maliková
zostavil István Ba

MTA Művészettörténeti K

Budapest

Tompos Erzsébet

L. E.: Egy tudós arany halálára.
= NMo 2000. febr. 17. 12.

Lux Kálmán

Román András: III. Béla XX. századi építése. Nemzet 2000 febr. 14. 32. o.

Zimony (Zemun)

A Duna és a Száva összefolyása melletti
Maleville"-ként említi.[109] Nevének középkor
szemben védő Guzt egy forrás a vidék ispá
elfoglalt Belgrád köveivel erősíti meg Zimony f

A XII. században Zimony volt a magyar —
1164-ben és 1165-ben a bizánciak foglalták el
Az 1165-ös harcokról szólva több forrás is m
falkoronákon "fedezékek" rejtették el a védőke
utal. A várfalakat tornyok tagolták, mély és s
már a XII. században van városi lakosság. A
be. Ebből az adatból arra lehet következtetni

---

[107] Miomir Petrovc: Tvrđava Kupinik na Obedskoj bari, G
Novi sad 1990 24-29.A kölpényi várra vonatkozó korábbi
Đurđe Bošković: 1939 311-312. Aleksander Deroko: 195
[108] Rudolf R. Smit — Đurđe Boškovic: 1939, 326.
[109] Jovan Kalič:Zemun u XII veku Zbornik Radova Vizan
[110] Kristó Gyula: 1988, 457., Jovan Kalič: 1971, 51.

Cs. Tompos Erzsébet

Pál Katalin ismerteti Cs. Tompos Erzsébet: Görögország építészete, és Hajnóczy Gyula: Egyiptom építészete c. könyveket.

64.l.

Magyar Építőművészet, 1972.2.sz.

Tompos Erzsébet

tervei szerint állították helyre a szent-
endrei Pozsarevacska görögkeleti templo-
mot.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,
Merényi Ferenc: Magyar műemlékvéde-
lem V. (1967-68) Budapest, 1970. 357 l.

Cs. Tompos Erzsébet

ÉKME ép- tört. tsz. M.D.K.

Balatonszemes, rom, kat. templom helyreállitása

Rövid hirek

Müemlékvédelem, 1965/2. 126. l.

MDK

TOMPOS ERZSÉBET

Eger barokkori építészetére megjegyzések.
Gerő László:Eger. Budapest 1954. p.34.

Képzőművészeti Alap kiadása.

M.D.K.

Tompos Ernő: Építészeti adalék a soproni Szt. Mihály templom építéstörténetéhez.

Művészet 1954. 2 sz. 264 l.

Tompos Ernő

1. Kisgrafika

1940. 1–2. sz. 11. l.

ga

Méltóságodnak megtisztelő szerencse kívánata-

vészeti Muzeumhoz történt kinevezetésem 50-ik

ézni méltóztatott.

itottak a viszonyok, lelkemet egészen betöltötte,

özödve arról, hogy erkölcsi ereje hazánkban is

illető helyet. Ez a hit és ez a meggyőződés

jedő hivatalos pályám alatt a munkálkodásomhoz

Tompos Ernő.építészmérnök

1964-ben a Soproni Liszt Ferenc Múzeumban nagysikerü kiállitást rendezett az Állami Levéltárral karöltve "Romantiku építészet"cimmel. 284.old

A múzeum vezetősége: A Liszt Ferenc Múzeum munkája 1964-ben 284.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965 Sopron

Tompa Mihály

Kerámia dombormü 1896

Hermann Ottó M. Közleményei 16/119.o.

Tompa Pál kassai tollkötőmester,
1588.

Archaeologiai Értesítő
XXXVIII., 1918–1919., 115.

Kemény Lajos: Kassai adatok
a tűzelet történetéhez.

Tompa - vára

Remete - környéki

Marosszék

l.

Gaal I. 29. l

Tompaházai ref. templom

alapraja, gótikus

torony részletes felmérése

Erkélyrészlet mérési.

Klenodiumok leírása rajzai

Harang

Külső képek –

vonatkozó műrészletek

Debreczeni László

1931. 82–86. l

Erkélyes sisakos, latorony

ɨpviselő Ur

ett tiszteletem őszinte kifejezését

emlékek Országos Bizottságának
elnöke

: O L Y urnak
képviselő

B U D A P E S T

Tompai János

A Magyar Nemzeti Galériában e hó 5.-én megnyílt „Magyar képzőművészek 100 éve a Bács-Kiskun m.-i múzeumokban" c. tárlaton „Subovica részlet szivarványal" c. műve szerepel. (aulítve).

Tárlatról tárlatra.

1972. III. 28. TV. 17.25 (12) Kj

TOMPAK, Franz, pozsonyi órásmester

Herr F. T. Uhrmachermeister, 35 éves feleségemy-
halt. (1845, 700 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Tompor Borbála, gyermek rajzos

„Képek a békéről," ezzel a címmel gyermek rajz- és festménypályázatot hirdetett a Fogyaszt. szövetkezetek Orsz. Tanácsa, az Orsz. Béketanács támogatásával.

A 9-11 évesek kategóriájában a harmadik helyen Tompor Borbála a Csik Valéria munkája osztózott.

Veszeli Lajos: Képek a békéről.
Napló [Veszprém], 1984. febr. 9.

TOMPOS Ágota
Kolozsvár, 1954. május 17.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

Tompos Gaba, építész /Közti/.

Budapest Sportcsarnok Építész: Kiss István /KÖZTI/.

Építészmunkatársak: Pál Katalin, Pongrácz Gábor, Tompos Gaba, Vukovicz Miklós. /Közti/.

Magyar Építőművészet, 1986. 1. 20-old.

Tompa Mihály
a színek mestere. Képei tanúsága szerint mindent színekben lát és fejez ki. Ahány kiállított kép, annyi uralkodó szín. A színekkel fejezi ki a téma hangulatát, líráját is, akár az „Őszi táj" megdöbbentő némaságát, akár az ébredő „Tavasz" barackvirágszerű, lánykaszépségű finomságát kell megjelenítenie.

Táth Béla: Nagyváradi képzőművészek kiállítása Debrecenben.

Alföld 1972/12 Goold.

Tompa Mihály

térképrajzoló

Kolozsvári város; rendes mérnök felmérte és rajzolta Kolozsvár és környékének térképét. Az alábbi mű I. táblája.

ugyanó rajzolta Kolozsvár nab. kir. város térképét. Az alábbi mű II táblája

Zakab Elek - Kolozsvár története világosító rajzai Buda. 1870.

TOMPA MIHÁLY

festőművész

Messzer László:

Tompa Mihály képei. /Nagyváradi kiállitásáról./

Uj Élet, XXV.évf. 1982.~~ixx~~ 1.sz.
19. old., képpel.

TOMPA Mihály
Torda, 1931. október 6.–Nagyvárad, 1984.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

M.D.K.

Toncz Tibor

"Ha én szinigazgató lennék" cimmel körkérdést intéz a lap a müvészekhez választ kérve tőlük szóban és rajzban.
A beküldött rajzok és válaszok "Karikaturistáink igy képzelik magukat a direktori székben" cimmel jelentek meg.

Szinház, Bp. 1946. okt. 9-15. II. évf.
39. sz. 16. lap

.D.K.

M.D.K.

Toncz Tibor

Rajza önmagáról "Toncz Tibor meséli" c. tréfájának illusztrálására.

Szinház, Bp. 1946. dec. 18-31. II. évf.
49-50. sz.

R.S.V.P.

Tonca Tibor

Rejan Szemgyörgyi "Tonca Tibor meséji" c. tré-
fajának illusztrációsorozata.

Szimbéa. Ep. 1946. dec. 18-31. 11. évf.
49-50. sz.

M.D.K.

Toncz Tibor

"Az örök nő" c. tréfás rajzát hozza a lap a Fé
Fészek Klub falára festve, amelyet a müvész a
febr. 8-ra tervezett bál tiszteletére készitett

Szinház, Bp. 1947. febr. 5-11. III. évf.
6. sz.

M.D.K.

Toncz Tibor

"Az örük nő" c. tréfás rajzát hozza a lap a 7/
Fészek Klub falára festve, a elyet a művész a
febr. 8-ra tervezett bál tiszteletére készitet

Szinház, Bp. 1947. febr. 5-11. III. évf.
6. sz.

Toncz Tibor

A pécsi magyar karikatúraművészek vándorkiállításán szerepelt: „Szovjet erőmű építése a Valgán" c. vajza.

Déldmántúli Napló, 1951, ápr. 13.

M.D.K.

Tonecz Tibor

Plakátrajza "Révai uj könyvei" cimmel reklamirozza az ott megjelent könyveket.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. aug. 18-24. VI. évf. 35. sz. hátsó boritólap belső felén.

Tovcz Tibor

„Menekülés a válság elől" c. rajz. (vegyes.)

Szabad Néphadsereg, 1951. Nov. 4.

Toncz Tibor M.D.K.

Illusztráció Ivanics István: Egy charmeur elégiája

repr.

Magyar Nemzet 1965. október 31. 12. l.

Toncz Tibor: M.D.K.

Illusztráció Bárány Tamás: Böske c. irásához

repr.

Magyar Nemzet 1965. augusztus 20. 12. 1.

M.D.K.

Toncz Tibor

Plakátrajza "Révai őszi könyvei" cimmel az ott megjelent könyvek reklamirozására.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. okt. 13-19. VI. évf. 43. sz. hátsó boritólap belső felén.

Tonez

A karikatura kiállításon szerepelt rajzaival.

Kis Ujság, 1951. Okt. 30.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

MDK

Toncz Tibor

Gátépitès, lav. tus

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.
30 l.

Tonca Tibor.

A Képzőművészeti Alap által kiadott „A karikatúra fegyverével" c. albumban rajzaival szerepel. Művei a Második Magyar Karikatúra Kiállításon is látható voltak.

Magyar Nemzet, 1952. Okt. 30.

M.Dd.K.

Toncz Tibor

Rajzok Fehér Klára: Könnyü neki c. irásához

repr.

Magyar Nemzet 1966. ápr. 4. 10. l.

M.D.K.

Toncz Tibor

Rajzok Fehér Klára: Könnyü neki c. irásához repr.

Magyar Nemzet 1966. ápr. 4. 10. 1.

Toncz Tibor MDK

Kékhasu Garancia, 1954, karikatura

Mücsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

Toncz Tibor

Angol bnyászcsalád, 1954, karikatura

Műcsarnok 1955. Képzőművészetünk tíz éve

Toncz Tibor MDK

Hid Hangcsoban, tus

Gátépités a Han folyón

Hangcsoi Fő utca, akvarell

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Toncz Tibor

Kikötő a szálloda ablakából, akvarell

Halászhajók Kantonban, akvarell

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Toncz karikatúrista

Márc. 30.-án nyílt meg a „Közlekedésünk 10 éve a Ludas Matyi görbe tükrében" c. karikatúrakiállítás, melyen szerepel műve.

(Szász): Karikatúrakiállítás a Közlekedési Múzeumban.

Magyar Vasutas, 1974. ápr. 18.

Toncz Tibor

Dymi: "Béküljünk ki!" cimmel, Toncz Tibor

"Friss perec a jégen" " Gedő Lipót

Tréfás családi kép, Szigethy István

Mindhárom müvész tréfás rajzokkal illusztrálja a Délibáb humora c. rovat munkatársaként a fenti c. tréfás szövegeket.
Repr.-ók.
Délibáb, Bp. 1937. jan. 23. XI. évf.
4. sz. 24. lap.

Toncz Tibor

Barabás Pál: "Kis Akadémia" c. irását illusztrálta.

Stella Adorján: "Szinházi babonák" c. rajz.

Délibáb. Bp. 1938. febr. 26. XII. évf. 9. sz. 23-24. lap. márc. 5. " " 10. sz. 16. lap.

Toncz Tibor

A. Poltzer: "A dublőz" c. elbeszéléshez rajz.

Debreczeni József: "Liliom a parketten" c. tréfás báli tudósitás illusztrálására öt rajzot készitett.

Délibáb, Bp. 1938. febr. 19. XII. évf. 8. sz. 23, 64-65. lap.

Toncz Tibor

"Itt a tavasz" cimmel tréfás rajz.
"Börtönben" két fogoly párbeszédjét illusztrálta: Hegedüs Endre.

"Idill New-Yorkban" fiatal pár beszélget leendő ~~ax~~ otthonukról a felhőkarcolóban. Rajzolta: Toncz Tibor

Festőművészt rajzolta le modelljével: Berczel.

Délibáb, Bp. 1938. márc. 19. XII. évf. 12. sz. 60, 61. lap.

Toncz Tibor

Éri-Halász Imre: "Csipisz" c. elbeszélését illusztrálta, telefonáló férfit ábrázoló képpel.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. febr. 6. XI. évf. 6. sz. 17. lap.

Toncz Tibor

/V.Z./: "Forgószél a kis kapu körül" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.

"Gondos apa" címmel humoros szöveghez rajz.
"Orvvadász" " " " rajz.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. szept. 3. XII. évf. 36. sz. 66-68. lap.

Toncz Tibor

"Izgalmas olvasmány" c. tréfás rajz.
Zongorázó leány, aki "szerelmes Chopinbe"
vicc illusztráció.
Repr.

Hattyasy Katalin: "Interju nevek nélkül".
"Már megint uj ruhában? két nő kérdezi
egymástól.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. aug. 27. XII. évf.
35. sz. 65-67. lap. és 77. lap.

Toncz Tibor

Tréfás szövegek, kis jelenetek, viccek illusztrációi:
Szigethy István: "Régi haragosok kibékitése"c. és "Amerikai esküvőn" c. rajzok.

Toncz Tibor: "Szines szemüveg a divat" és "Az orvos telefonál". c.

Gerő: "Cipőtömeg szállitás a nagyságos asszonynak.
Reprók.

Délibáb, Bp. 1938. aug. 2o. XII. évf. 34. sz. 65-66. lap.

Toncz Tibor

Spencer Walls: "A halott kapitány" cimmel süllyedő hajót és kapitányát ábrázoló rajz. Repr.

Tréfák illusztrációi: "Szinész előleget kér az igazgatótól." „Pletyka" két összesugó öregasszonyról készült rajz.
"Már elmentek a pestiek" Parasztudvarban visszahajtják az ólakba a sertéseket.

Délibáb, Bp. 1938. aug. 13. XII. évf. 33. sz. 23. és 64-66. lap.

Toncz Tibor

"Amerika" c. tréfás szöveget illusztrált Szigethy István.

"Egy tálból cseresznye" és "Kiárusitás a hentesnél" c. rajzokat Toncz Tibor készitette, viccek illusztrálására.
"Kiránduláson" c. és "Tangó "milonga", avagy az életmentő harmonika" c. rajzokat Gerő készitette.

"A kocsiuton csak járművek haladhatnak"-inti a rendőr a gyalogosokat. Rajzolta: Gedő Lipót.

Délibáb, Bp. 1938. aug. 6. XII. évf. 32. X sz. 66-68. lap.

Toncz Tibor

"A kertben mászkálni fürdőruhában tilos" c. "A szalmaözvegy" c. Toncz Tibor tréfás rajzai.
"Pensió napi négy pengőtől felfelé" Hegedüs Endre rajza.
"A rendőrségen" c. Gedő Lipót rajza.
Nyolc képből álló rajzsorozat, készitette: Forrai Zoltán.

Fenti rajzok a Délibáb tréfáit illusztrálják.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. juli. 3o. XII. évf. 31. sz. 64-66. lap.

Toncz Tibor

"A rudugró bajnok megspórolja a kapupénzt" "Horgászás a Jeges-tengeren" 2 rajz. "Ha a kapukulcsot a zárban felejtették" c. rajzokat készitette Gerő.

"Jó trükk az utcai birság ellen". "Óh, ha én is fogyni tudnék" c. rajzok Toncz T. munkái.

"A "délután" és az "Ebédután" fogalmát fejtegeti két férfi. A rajzot Forrai Zoltán készitette.

"Két Iró beszélget" rajzolta Hegedüs Endre.

"Esztétikai sebészet" Berczel rajza.

Repr.-ók. Délibáb, Bp. 1938. juli. 23. XII. évf. 30. sz. 66-68. lap.

Toncz Tibor

Forró Pál: "Férfiak, akik milliókat költöttek ruhára" cimmel a történelmi alakok divathóbortját ismerteti. A müvész karikaturája kifigurázza -a cikkben szereplő- hajdani főurakat és uralkodókat.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. jan. 23. XI. évf. 4. sz. 9o-92. lap.

Toncz Tibor

Stella Adorján: "Őnagysága uj kocsija" c. tréfás jelenetet illusztrálta.

Nagy Lajos: "Rablólk" c. novellájához készitett rajzokat az elbeszélés szereplőiről.

Petróczy Katalin, "Az ismeretlen" c. elbeszélés illusztrációját készitette.

Délibáb, Bp. 1937. jan. 3o. XI. évf. 5. sz. 6, 24-26, 86-87. lapokon.

Toncz Tibor

Két rajza tréfás szövegeket illusztrál.

Forró Pál: "Vasárnap délután" c. elbeszéléséhez -fiatal nőalakot ábrázoló- rajzot készitett.

Repr.ók.

Délibáb, Bp. 1938. márc. 12. XII. évf. 11. sz. 65-66. lap. " 19. " " 12. sz. 22. lap.

Toncz Tibor

Halász Rudolf: "Idill a bolondokházában" c. jelenetéhez illusztráció.

Forró Pál: "A mosolygó Itália" c. elbeszéléséhez négy képet készitett. Repr.

Viccekhez készült rajz.

Délibáb, Bp. 1938. január 29. XII. évf. 5. sz. 64. lap." febr. 5. " " 6. sz. 20-21. és 65. lapokon.

Toncz Tibor

Bibó Lajos: "Kibéküles" c. novellájához készitett illusztrációt.
Repr.

Tréfás szöveghez rajz.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. febr. 12. XII. évf. 13-14 és 65. lap.

Toncz Tibor

Bérczi Barna Jenő: "Szabad-e, vagy nem szabad?" c. szinházi történethez illusztráció, öt képpel.
Rep.

Kellér Andor: "Ha..." c.irásához rajz.

Délibáb, Bp. 1938. jan. 1. XII. évf.
1. sz. 38-39. lap
1938. Január 8. XII. évf. 2. sz. 12. lap.

Toncz Tibor

"Hogyan készülnek udvari fogadásra" cimmel illusztráció az elbeszéléshez.
Repr. ---

Poczai András: "A bizonyiték" c. novellájához rajz.
Repr. ---

Tréfás kérdések és feleletekhez négy rajz.
Repr. ---

Délibáb, Bp. 1938. jan. 15. XII. évf. 3. sz. 1o, 6o-61, 65-66. lapokon.

Toncz Tibor

"Truman rémes álma" c. karikaturáját hozza a lap.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. ~~márc.-27.~~ ápr. lo.
III. évf. 8. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

"A bonni sziámi ikrek" cimü/karikaturája Mc Cloy és Adenauerről.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. május 8.
III. évf. 1o. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

"Füstbement propagandaterv" cimmel karikaturá
ja Trumanról és tábornokairól.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. május 22.
III. évf. 11. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

"Ridgway Rómában" c. karikaturáján Scelba beszél Ridgwayhez.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. juni. 19.
13. sz. 3. lap.

Toncz rajza

minden vonalat pontosan körülmetszve a jobbára körtefából vágott duc fölületén. A mi Honter Jánosunk (1532), Hoffhalter Ráfaelünk (1558), Bubenka Jónásunk (1680 körül) is igy dolgozott. Azután következett a rézmetszetekkel s rézkarcokkal illusztrált könyvek

totta irodalmunkat. Már a rézmetszetes technikában nagy volt a változatosság: a metszetet vésték, a karcot maratták, a két eljárást kombinálgatták, közben kitalálták a mezzotinto- és aquatinta-eljárást, a vernis mou-t, a vörösréznek vaslemezzel avagy acéllappal való helyettesitését (az acélmetszet) is. A találmányok eme folyamata még máig sincsen befejezve; nemrégiben megboldogult Rauscher Lajosunk például élete fogytáig dolgozott ujabb kombinációs eljárásokon.

A rézmetszetes könyvek divatját a tizenkilencedik század elején megint a fametszetekkel illusztráltaké váltotta föl. Racionális változtatás volt: a fametszet egyszerre

Zádor István: Az olaszok visszavonulási útja a Tagliamento medrében

Tonca Tibor

Szabad Művészet

1957. 11. 515. l.

Ára 25 korona

Tonca Tibor

Szabad Művészet

1957. 12. n. 550. l.
557. l.

ped.) 4.160.48
10.000. –
10.000. –
25. –
25. –

Toncz Tibor

— **Hat hét Kínában** címmel nyílt meg Szolnokon Toncz Tibor kiállítása. Ötvenhat akvarell és ceruzarajz ismerteti meg a közönséggel a Kínai Népköztársaság életét, hatalmas országépítő munkáját és a kínai tájak szépségét. A kiállításnak nagy sikere van.

Szabad Nép
1955. nov. 30.

Toncz Tibor

Szabad Nép 1955. okt. 21.

Kiállítás nyílik Toncz Tibor grafikusművész kínai útirajzaiból

A Kultúrkapcsolatok Intézete és a Műcsarnok rendezésében ma délután fél 6-kor a Műcsarnok előadótermében *Hat hét Kínában* címmel kiállítás nyílik *Toncz Tibor* grafikusművész kínai tanulmányútján készített útirajzaiból. Ünnepi megnyitó beszédet mond *Pogány Ö. Gábor*, a Művészettörténeti Intézet igazgatója, majd Toncz Tibor beszámol kínai útja tapasztalatairól. (MTI)

Toncz Tibor

— **Baráti találkozót** rendezett művészek, írók és tudósok részvételével csütörtökön délután az Országos Béketanács. A találkozón Ligeti Lajos Kossuth-díjas akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke beszámolt kínai útjáról és kis kiállításon bemutatták Toncz Tibor grafikusművész kínai tanulmányútja alatt készült rajzait. .

Szabad Nép

1955. jún. 24.

Toncz Tibor

f. Szabad Művészet

1950. 12. 4. 503. f.

gában sokszorozódjék meg és teljesedjék be a Tiéd!

Sajnos, szives és megtisztelő meghivásodnak nem tudok eleget tenni, mert feleségem kisebb orr-operációval kórházban fekszik s így kicsi fiamat nem hagyhatom otthon egyedül.

Kérlek, vedd úgy mintha ott lettem volna és személyesen fejeztem volna ki jókivánságaimat.

Lekötelező figyelmességedet őszintén köszönve, maradtam szivélyes üdvözlettel

mindenkor készséges hived

Pacher Bélef

Toncz Tibor

illusztrálta az
alábbi könyvet

Linklater Eric:

Az állhatatos tenge-
ven. [Regény.] Ford.
Keszthelyi Zoltán.
Bp [1948].

Bizottsága

a mai napon felvettünk.

Azaz 7. P80 *j*

Kir. Magy. Egyetemi Nyomda Budapest
Könyvesbolt és „Magyar Könyvbarátok" Bu
Levélcím : Budapest IV, Postafiók 242. Pos

BÉLYEGMENTES
11858/1879. P. M. sz. rendelettel megállapított személyes illetékmentesség folytán

Ny

7. P80 *fill.,*

*mely összeget az 193*6. márciu
számlánk ellenértéke fejében a

TONCZ Tibor / Karikatúrák /1

1. Görcs a copfon (10. old.)
2. Egy kis olajozás ! (=23. old.)
3. Kísért a múlt (29. old.)
4. Tengerentúli vendég (60. old.)
5. Vétlen súly (68. old.)
6. Nagyestélyen (89. old.)
7. Aláírógép (94. old.)

Földes György - Toncz Tibor Mindenki benne van / kariakturák humoreszkek / Bp. 1966.

Toncz Tibor

1948-: a „Ludas Matyi" művészeti szerkesztője. 1956: Munkácsy díjas. Színpadi díszletehet tervez. Kínában tett körutazást. Könyvei: Mindenki benne van" (karikatúrák). „Hát hát Kínában (1959).

Fehete Márton: Prominent Hungarians

Home and Abroad, München, 1966. 3341

2981.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Toncz Tibor

Született Budapesten 1905 november 26-án. Grafikusművész, karikaturista, könyvillusztrátor. Tanulmányai: Kolozsvárott. 1925-44: a „Tolnai Világlapja" rajzolója, 1945-47: „Dolgozók Vilaglapjánál". Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

298 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Toncz Tibor, karikaturista

MDK

Gúnyrajz. Repr.

—: Hipermodern lakás
(karikatúra)

14.1

Népszabadság. Bp. 1960. aug. 14.

Tonez Tibor

illusztrációi a
Dolgozók Világlapja
1947. jan. 25. szá-
mában.

A KÖZLEKEDÉSI KIÁLLÍTÁS

10.000

50.000

100.000 ÉS

200.000 ...

MDK

Toncz Tibor

"Ismerd meg önmagunkat". M. Újságrajzoló művészek 2. karikatura kiáll. 1947. okt. N.Szal.

Tomcz Tibor M.D.K.

Rajz Gyimesi Ferenc: Éjszakai ügyelet c. irásához

repr.

Magyar Nemzet 1966. március 12. 12. 1.

Toncz Tibor.

A III. Magyar Karikaturakiállításon „Szovjet film" c. rajza szerepelt (említve)

Szabad Nép. 1951. Nov. 3.

Tancz Tibor.

A Nemzeti Szalonban a magyar kari-
katuristák III. kiállításán szerepelt,
„Körfurás" c. képe. (emlitve.)

Független Magyarország, 1951. Okt. 29.

MDK

Tomcz Tibor (karikaturista)

(Részt vesz a karikatúra kiállításon.)

Escar Ágnes: Karikatúra kiállítás.
(Nők Lapja, Bp. 1956. június 28. [20.l.])

Toncz Tibor, karikaturista. 7 Dg

Gúnyrajz. Repr.

–: Leszokott a nyárról
(karikatúra)

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 31. 14.1

Toncz Tibor, karikaturista

7 Dk

Gúnyrajz

Repr.

—: A Szigeten erős idény vácható
(karikatúra)

Népszabadság Bp. 1960. febr. 21. 10 p

Toncz Tibor, karikaturista

MDK

Grímgrajz. Repr.

-: Éjszakai fürdő
(Karikatúra)

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 26

14.-l

MDK

Toncz Tibor

/rajz/

D.Kenese Erzsébet: Honfoglalók c. könyve

A művészi védboritók. M. Kultur Szemle, 1942. febr. 15. képpel.

34 l.

M.D.K

Tonczi Tibor
Grafikus

Rajza
(illusztráció)

Élet és Irodalom, 1960. jan. 15 — 3 lap

MDK

Toncz Tibor

Koreából távozóban, karikatura

Végvári: I. M.Képzőm. Kiáll. Magy.Nemz.
1950. szept. 9.

Toncz Tibor, karikaturista

Gúnyrajz – Dezr

–: Szezondizőz a Balatonon
(karikatúrista)

Népszabadság. Bp. 1960. aug. 7.

14. f

Toncz Tibor

Torday Sándor: "Nászinduló" c. novelláját illusztrálta két képpel.

Urai Dezső: "Partnerszerelem" c. elbeszéléséhez készitett rajza táncoló párt ábrázol.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1937. junius 5. XI. évf.
23. sz. 2o-21. lap. " 12. " "
24. sz. 19. lap.

Toncz Tibor

Békeffy József: "Hirdetés utján" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.

Bérczi Barna Jenő: "A szin észnő és zeneszerző szerelmi regénye" c. szinházi történethez készitett rajzokat.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. május 29. XI. évf. 22. sz. 7o, és 72-73. lapokon.

Toncz Tibor

A lap öt müvész rajzait mutatja be, melyekkel humoros szövegeket és elbeszélést illusztrálnak:. Szigethy István: "Menekülés a végrehajtó elől" c.

Berczel: "Rabok versengése" és "Az urvezető"c.

Hegedüs Endre: "Kölcsönös irigység" c. és a "Külvárosban" c. rajz.

Gerő: "Reggeli torna a week-end-házban""Főuri szerelem" és a "Strandon" c. rajzok

Toncz Tibor: Pajsz Elemér: "Nem találja a kulcsokat" c. házaspárt ábrázoló rajz és a "Vendég és pincér beszélgetése" c.

Délibáb, Bp. 1938. juli.9.XII.évf.28. sz.62-63. lap.

Toncz Tibor

Berend Pál: "A dizőzök különböző fajtáiról" cimmel rajzsorozat.
Repr.

Kellér Andor: "Álomlátás" c. tréfás cikkéhez készitett rajzsorozatot.
Repr.

Torday Sándor: "A fürdőszoba titka" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. május 15. XI. évf. 2o. sz. 2o-21. lap. " 22. " " 21. sz. 9, és 2o-21. lap.

Toncz Tibor

Bodor Pál: "Életmentés" c. elbeszélését két képpel illusztrálta.

Kellér Andor: "A szerző virágai" c. szinházi történethez készitett rajzokat.

Csengeri Ibolya: "Beszéltem a csodagyerek mamájával" novellát illusztrálta három képpel.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1937. ápr. 1o. XI. évf. 15.sz. 22. lap. " " " 17. " " 16." 8, 71, 77-78. lapokon.

Toncz Tibor

Kálmán László: "Szines krónika" szinházi történethez rajzolt két képet.
Repr.

Felkai Ferenc: "Cirkusz" novelláját illusztrálta két képpel.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. ápr. 3. XI. évf. 14.sz. 6. lap és 13-14. lap.

Toncz Tibor

Lakatos László: "Női haj" c. elbeszéléséhez rajz.

Kristóf Károly: "Kopogja le...!" c. "Babonák és kabalák a pesti szinházi világban." c. cikkekhez három rajz.

"Interwiew izé... az elmaradt Szinházi Szezonnal" c. tréfás iráshoz 3 rajz.

Repr.-ók.
Délibáb, Bp. 1938. juni. 18. XII. évf.25.sz lo. lap. " " " 25. " " 26." 17, 22. lap.

Toncz Tibor

Stella Adorján: "Oké...!" cimmel tréfás elbeszélését illusztrálta két képpel.

Boross Elemér: "Cilckin" c. novellájához készitett rajzot.

"Ki ezt látja, ki azt" c. szöveget illusztrálta tréfás rajzzal.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1938. juni. 11. XII. évf. 23-24, 62, 69-7o. lapokon.

Toncz Tibor

Kellér Dezső: "Figyelő szem" c. irását illusztrálta -élesen figyelő szemeket ábrázoló- rajzzal.

Délibáb, Bp. 1937. márc. 2o. XI. évf. 12. sz. 24. lap.

Toncz Tibor

Forró Pál: "Történet a pesti gyermekről, a pesti őzről és a pesti assz onyról" c. humoros irását illusztrálta négy rajzzal.

Szádvári Zoltán: "Az életmentő" c. novellához két rajzot készitett.

Forró Pál: "A jósnő" c. elbeszélését illusztrálta.

Délibáb, Bp. 1938. május 7. XII. évf. 19.sz 23-24. lap. 73-74. lap. 1938. május 14. XII. évf. 2o. sz. 13-14. lap.

Toncz Tibor

Pajzs Elemér: "A lázadó" c. elbeszélését illusztrálta elegáns ifju párról készült rajzzal.

Sásdi Sándor: "Egy leány levelet kap" c. novellájához készitett rajzot.

Délibáb, Bp. 1938. ápr. 23. XII. évf.
17. sz. 60-61. lap. " 30. " "
18. " 11-12. lap.

Toncz Tibor

Tréfás szövegeket és elbeszélést illusztráló müvészek:
Toncz Tibor: "futballmeccs a periférián"

Babai József: "Kati beáll" cimmel kapun csengető kis parasztleánykát ábrázol rajza.

Berczel: "Báli örömök" és "Lipótmező" c. két rajz.

Szigethy István: "A vizipolómeccs nézőközönsége."
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1938. ápr. 9. XII. évf.
15. sz. 60-61. lap. " 16. " "
16. " 15. lap.

Toncz Tibor

Fendrik Ferenc: "Okos fiu" c. novelláját illusztrálta ifju párról készitett képpel.

"A külföld zenei müsorai" cimmel rádiózó férfi és Délibábot olvasó nőt ábrázol rajza.

Pallós Ödön: "Kis Akadémia" cimmel ünnepi öltözetben előadást tartó férfiről készült rajz.

Délibáb, Bp. 1938. ápr. 2. XII. évf. 14.sz.
21, 54, lap. " " " " " " "
7o. lap.

Toncz Tibor

Bozzay Margit: "Tökéletes feleség, tökéletes férj" c. novelláját két rajzzal illusztrálta.
Repr.

"Csodagyerek a rádió korszakában", a kisfiu beállitja a készüléket.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. nov. 5. XII. évf. 45. sz. 13. és 65-66. lap.

Toncz Tibor

"A rettenthetetlen kutató" cimmel világutazó a kannibálok között.
"Az ideális vevő". Gedő Lipót rajzai.
Repr.

Toncz Tibor: "Newyorki kintornás", abban reménykedik, hogy a huszonötemeletes felhőkarcoló ötödik emeletén még meghallják muzsikáját.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. okt. 29. XII. évf.
44. sz. 66-68. lap.

Toncz Tibor

Két rajz novella illusztrálására. /A cim és az iró neve megállapithatatlan a lap megcsonkitása miatt./
"No végre egy jósnő, aki igazán tud" a tengerjáró matróznak tengeri utat jósol. Toncz Tibor rajzai. Repr.

„Barátnők" tréfás szöveget illusztrált. "Egy utcai mérleg bolondjai" négy képből álló rajzsorozat. Repr.

„Az életunt vegetáriánus hust kezd enni" Szigethy István rajzai.

"Orvosnál" az orvos kijelenti, hogy a beteg menthetetlen. Hegedüs Endre rajza.

Délibáb, Bp. 1938. okt. 22. XII.évf.43.sz. 23. és 64-66. lap.

Toncz Tibor

Sásdi Sándor: "Gyilkosság a Logody utcában" c. novellájához rajz.

Pallós Ödön: "Szerelmi vallomás" c. elbeszléshez négy kép.

Erich Kästner: "Huszár a levegőben" c. elbeszéléséhez rajz.

Vészi Endre novellájához illusztráció.

Délibáb, Bp. 1937. nov. 27. XI.évf. 48.sz. 23-24, 61, 63. " dec. 4. " " 49." 64-65. lapokon.

Toncz Tibor

Ego: "Az ember szomoru életének nagy szinházi estéi" cimmel az iró saját szinházi élmányeit beszéli el első személyben.
Ezt illusztrálja a müvész.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. nov. 2o. XI. évf.
47. sz. 22. lap.

Toncz Tibor

Urai Dezső: "Védelmet kérek" c. elbeszéléséhez rajz

Andreas Poltzer: "Detektivregény" c. novellájához illusztráció

Pajzs Elemér: "Ezüstkanál" c. elbeszéléséhez rajz

Délibáb, Bp. 1937. nov. 6. XI. évf.
45. sz. 63-64. lap. " 13. " "
46. sz. 24, 71. lapokon.

Toncz Tibor

Paul Honegger: "Jim módszere" c. elbeszélését illusztrálta.

Garami Árpád: "A rádióember" c. humoros elbeszéléséhez rajz.

Délibáb, Bp. 1937. okt. 30. XI. évf. 44. sz. 23 - 24.

Toncz Tibor

Bodor Pál: "Főpróba" c. szinházi történethez készitett rajzokat.

Erdődy Mihály: "A tanár ur levizsgázott" c. novelláját illusztrálta.

Polcza András: "Geraldine stewardnő lesz" c. elbeszéléséhez rajz.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1937. okt. 23. XI. évf. 43. sz. 35, 62-63, 72-75. lapokon

Toncz Tibor

Csurka Péter: "A patent" c. elbeszéléséhez készitett rajzokat.
Repr.

Nagy Lajos: "Botrány az anyakönyvvezetőnél" c. novelláját illusztrálta.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. okt. 9. XI. évf.
41. sz. 38. lap. okt. 16. " "
42. sz. 62-64. lap.

Toncz Tibor

Bibó Lajos: "Szivar az uzsonnakávéhoz" c. elbeszélését illusztrálta, -megrőkönyödést keltő- szivarozó nőket ábrázol a kávéházi asztalnál.
Repr. ---

Peterdi Andor: "Pesti hajnalok" c. költeményhez készült rajz.
Repr. ---

Pallós Ödön: "Accessoire" c. elbeszéléshez öt rajzot készitett.
Repr. Délibáb, Bp. 1938. okt. 1. XII.évf. 4o. sz. 2. 9. " " " 8. " " 41. " 23-24. lap.

Toncz Tibor

"Apa oktatja fiát" tréfás szövegilluszt-ráció. "Halló itt Rádió Budapest" cimmel nyolc képből álló rajzsorozat. Forrai Zoltán munkája.

"Hiányos nevelés" vicc-illusztráció. Toncz Tibor rajza.

"Élet a szállodában" négy képből álló sorozat. Szigethy István rajzai
Repr.-ók.

Délibáb, Bp, 1938. szept. 24. XII. évf. 39. sz. 64-66. lap.

Toncz Tibor

Fendrik Ferenc: "Komoly asszony" c. novellát, -asszonyt kutyával ábrázoló képpel illusztrálta. ---

Luigi Pirandello: "A szük frakk" c. elbeszélés szereplőit rajzolta le. Két kép. Repr. ---

Délibáb, Bp. 1937. szept. 25. XI. évf.
39. sz. 64. lap. okt. 2. " "
4o. sz. 64-66. lap.

Toncz Tibor

Balassa Emil: "Csöndes beszélgetés a primadonna férjével" illusztráció az elbeszélés szereplőről.

Urai Dezső: "A hős" c. novelláját, -idős férfit ábrázoló képpel illusztrálta.

Willant Rezső: "Kaland az esernyő alatt" c. elbeszéléshez rajz.

Délibáb, Bp. 1937. szept. 4. XI. évf. 36.sz 4. és 59. lap. " " 11. " " 37.sz. 17. lap.

Toncz Tibor

"A veréb" c. elbeszélést illusztrálta.
A kép egy utcaseprőt ábrázol, amint megment egy verébfiókát.
Repr.

Nagy Lajos: "Milka néni Pesten " c. novellájához készitett illusztrációt.
Repr.

Kálmán László: "Verkli" c. elbeszélését rajzzal illusztrálta.

Repr.

Délibáb, Bp. 1937. aug 14.XI.évf.33.sz. 71. lap. " " " 28. " 35." 17. és 68. lapokon.

Toncz Tibor

Babai József: "Egy kis só cukorral" c. elbeszélését illusztrálta, fiatal férfit és öreg jósasszonyt ábrázoló képpel.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. szept. 17. XII. évf. 38. sz. 12-13. lap.

Toncz Tibor

"Ha a kirakatrendező aludni tér" c. Harisnyakereskedő szemrehányásai alkalmazottjának. Gerő rajzai.

"Párizsban, Berlinben, Pesten igy mennek át az uttesten" cimmel Hegedüs Endre rajzai.

"A rudugró bajnok, mint hajótörött" c. Toncz Tibor rajza.

"A strandon"c. Gedő Lipót rajza

"A kövér férj és a sovány feleség vitája a nyári melegben, c. Mészáros rajza

Berczel rajza: "Ünnepélyes pillanat a közjegyzőnél." repr.-ck.

Délibáb, Bp. 1938. szept. 1o. XII. évf. 37. sz. 64-66. lap.

Toncz Tibor

Négy művész tréfás rajzát bemutatja a lap:
Gerő: "A technika századában..Mire jó a rádió?",

Forrai Zoltán: "A kövér" címmel Szenes-ről készített rajza.

Berczel: "Az utcán" c.
Toncz Tibor: Az aggódó feleség" c. rajzok.
Repr.-ök.

Délibáb, Bp. 1937. juli. 1o. XI. évf. 28. sz. 64-65. lap.

Toncz Tibor

Tersánszky J. Jenő: "Angyalarcu nő" c. novelláját illusztrálta.

Ladányi Lóránt: "A legujabb harcijáték" c. sport-beszámoló-hoz készitett három képet.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1936. juli. 4. X. évf.
28. sz. 26-27.lap. " 18. " "
30. sz. 11-12. lap.

Toncz Tibor

Somlyó Zoltán: "A gyermek" c. novelláját illusztrálta.

Lőrincz Miklós: "Az uj orvos" c. elbeszéléséhez készitett rajzokat.

Várkonyi Titusz: "A márki szerelme" c. elbeszélést illusztrálta.

Repr.-ók.
Délibáb, Bp. 1936. juni. 7. X. évf. 24.sz.
79, 83. lap " " 20. " " 26. "
4-5. lap.

Toncz Tibor

Torday Sándor: "Szivar és cigaretta" c. elbeszélését illusztrálta két képpel.

Bodor Pál: "Hova menjünk nyaralni" c. vidám jelenetéhez készitett illusztrációt.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1936. május 23. X. évf. 22. sz. 81-82. lap.
Délibáb, Bp. 1936. május 3o. X. évf. 23. sz. 87. lap.

Toncz Tibor

Stella Adrján: "Horoszkóp" c. vidám jelenétét illusztrálta.

Tréfás rajz "Fából vaskarika, avagy: együnk kefét" c. humoros szöveghez.

Tersánszky Józsi Jenő: "A férfiak-férfiak" elbeszéléséhez készitett illusztrációt. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1936. május 9. X. évf. 2o. sz. 4. 38. 85. lap.

Toncz Tibor

Tamás István: "Tragédia" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt.
Repr. ---

Innocent Ernő: "Élménygyüjtemény" c. szinházi elbeszélését illusztrálta.
Repr. ---

Délibáb, Bp. 1936. ápr. 25. X. évf. 18. sz
83. lap. " " május 2. " " 19. "
22-23. lap.

Toncz Tibor

Szegedi István: "Oly egyszerü" c. költeményéhez készült rajza -téli tájban- sétáló fiatal párt ábrázol.

Nagy Lajos: "Anna házasságot közvetit" c. elbeszéléshez két rajz.

Békeffi József: "Az első szerep" c. novelláját illusztrálta.

"Töprengés" c. tréfa.
Repr.-ók. Fendrik Ferenc:"Szerelem" c. elbeszéléséhez rajz.
Délibáb, Bp. 1939. jan. 7. XIII. évf.
1. sz. 7, 16-16, 37-38. /66-68. lapokon.
/60-61. /

Toncz Tibor

Kristóf Károly: "Leszakadt a csillár" c. elbeszélését illusztrálta két képpel. Repr.

György László: "A Mytilénei vénusz" c. novellájához készitett illusztrációt. Repr.

Délibáb, Bp. 1936. ápr. 4. X. évf. 15. sz.
" " " " 18. " " 17. "
90-91. lap.

Toncz Tibor

Kellér Dezső: "Jövőre itt nagy változások lesznek" cimmel /optimista irás/, illusztrációval.

Erődi Jenő: "Egy szinházi ügyelő emlékeiből" cimmel történetek a szinészek életéből. Három rajzzal illüsztrálta.

Délibáb, Bp. 1932 május 28. VI. évf. 22. sz. 26, 28-29. lap.

Toncz Tibor

Dr. Gyenes Rózsa: "Válásután a bridgeszalonokba rohannak a pestiek ujra nősülni" c. elbeszélése.

Lestyán Sándor: "A szerző, aki fizet"c. kép a jövőből.

Szilágyi Ödön:„Premier előtt" cimmel szinházi beszámoló a szinészek kabalájáról, lámpalázairól. Három kép.

Illusztrációk a fenti közleményekhez. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932.május 28. VI. évf. 22. sz. 12-13, 17-18, 22-23. lapokon.

Toncz Tibor

Gyenes Rózsa dr. "Izgalmas női roham a Pestre tévedt hirességek ellen" c. cikke.

Szini Gyula: "A háromszög" c. elbeszélése.

/mts/: "A tehetség felfedezteti magát" . c. történet.

Kolozs Pál: "A másik a drót végén" c. irása. Négy illusztráció. Repr.-ók

---

Délibáb, Bp. 1932. május 7. VI. évf. 19. sz. 26-27. lap. " 14. " " 20. sz. 24-25, 28, 30-31. lapokon.

Toncz Tibor

"A szórakozott emberek" cimmel Faragó Dezső cikkét illusztrálta.

Kellér Dezső: "Régi operett szinház" cimü irásához két képet rajzolt.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp.1932. VI. évf. ápr.23. 17.sz.22.lap.
" " " " " " 30. 18. " 28-29. lapokon.

Toncz Tibor

"Bohémszerepel 1932-ben" cimmel Somlyó Zoltán elbeszélését illusztrálta a müvész rajzsorozattal.

Kellér Andor: "Kézcsókomat" c. tréfás irásához rajz.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. ápr. 9. VI. évf. 15. sz. 4-5. lap.
1932. ápr. 16. VI. évf. 16. sz. 24. lap.

Toncz Tibor

"Legénylakás" c. elbeszéléshez rajz

Kodolányi János: "Miből él a magyar iró?" c. illusztráció.

Faludi Kálmán: "A Traviata Szudánban" c. Három képpel.

Délibáb, Bp. 1932. márc. 26. VI. évf.13.sz 4-5, 29-30.
" ápr. 2. "14.sz." 51-53.
lapokon.

Toncz Tibor

Forró Pál: "A szépség diktaturája" c. humoros elbeszélés. Négy rajzzal.

Faragó Sándor: "Hogyan viselkedjünk a szinházban?" Öt rajz.

Délibáb, Bp. 1932. febr. 13. VI. évf. 7. sz. 4-7, 18-19. lapokon.

Toncz Tibor

Kodolányi János: "Bohémek hajdan és most"
3 kép
Szini Gyula: „Kacsalábon forgó történet"
3 kép
Tamás István: "Régi karrierek a XX. században" rajz-sorozat.
"A régi kulisszák világából" c.
4 rajz.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. febr. 6. VI. évf.
6. sz. 6-8, 10-12, 18-19, 56-57. lapokon.

Toncz Tibor

Innocent Ernő: "A pestizmus alkonya" c. történet a Pest-imádatról.

Vig György: "Szinészeink az Olimpiászon"

"Távszinház zöldarcu szinészekkel" elbeszélések, összesen hat rajzzal. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. január 23. VI. évf. 4. sz. 10-11, 52-53.
1932. jan. 30. VI. évf. 5. sz. 56-57. lap.

Toncz Tibor

Boross Elemér: "Válság vagy pánik" c. elbeszéléshez két rajz.

"Carola Cecilia" c. novellához rajz.

/barna/:-Szinházi történet- "Ha lekésik a jelentést" két rajz.

Balassa János: „Szereplésem a szinészet őserdejében" két kép.

Fregoli: "Kis képes nyilatkozók" c. rovatához nyolc rajz. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. jan. 16. VI. évf. 3. sz. 4-5, 17-20, 24-25, 26-27, 32-33. lapokon.

Toncz Tibor

"Mielőtt mástól hallaná" c. rovat.
"Az ember, mint halhatatlan akkumulátor" c.
"Szinházi szerelem" c. Barna Jenő története szinészekről. Négy rajzzal.
"Milyen vicceken nevetnek Budapesten?"
Tiz rajz.
Illusztrációk minden közleményhez.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. dec. lo. VI. évf.
5o. sz. 5, 65.„ „ 24. „ „ 52.sz.
2o-22, 71-72. lapokon.

Toncz Tibor

Orbók Attila: "Hogyan lesz iró valakiből" c. elbeszéléshez két rajz.
Villámriportok a kulisszák világából c. négy rajz.
Nóták, dalok slágerek c. a szövegek felhasználásával nyolc rajz.
A Rádióról szóló tréfák.

Illusztrációk. Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1932.nov.19.VI.évf.47.sz.
13-14. lap. " " " " 26. " " 48. "
9-10. " " " " dec. 3, " " 49. "
62-63, 69. lapokon.

Toncz Tibor

Orbók Attila: "Shakespeare bünügye" c. elbeszéléshez négy rajz.

"Engedje meg, hogy elkisérjem" c. vidám történethez négy rajz.

"Strauss Oszkár mint detektiv" c. elbeszélés a zeneszerzőről.
Illusztráció.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp.1932.VI. évf. 2. sz. 4-5, 14-15, 2o. lapokon.

Toncz Tibor

Leleszy Béla: "Cimkalózok" cimmel a szindarab és filmcimekkel való cisszaélésről ir. Három rajz.

Fenyő Pál: "A rumba" c. elbeszéléshez két kép.

Erdődi Jenő: "Régi karácsonyi epizódok" c. történethez három kép.
Illusztrációk. Repr.

Délibáb, Bp. 1932. jan. 2. VI. évf. 1. sz. 8-9, 32-33, 49-50. lapokon.

Toncz Tibor

"Nevessünk" cimmel művészek tréfás rajzait bemutatja a lap.
Roxy: "Nyaral a segédszinésznő Budapesten." c.
Madaras: "Messaliance" c.
Lepel: "Mire megvénülünk II." 2 rajz
Szigethy István: "A szalma kalap" Dr.P.P. kalandjai. c.
Toncz Tibor: "Idegenforgalmi propaganda" Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. aug. 18. VIII. évf. 34. sz. 22-23. lap.

Toncz Tibor

Christopher Morley: "A világ leghiresebb szónoklata". Két rajz. Fizetés emelést kér a tisztviselő: "Ahogy tervezi" és "Ahogy elmondja" ---

Majthényi György: „Dzson házasodik" c. vidám irását illusztrálta.

Stella Adorján tréfás jelenete "A figyelmes nő" cimmel. A feleség virágcsokrot visz a férjnek. Repr.-ok.

Délibáb, Bp. 1934. aug 11. VIII.évf. 33.sz. 31, 65. lap. " " 25. " " 35." 6. lap.

Toncz Tibor

"Keep smiling" c. rovat rajzolói:
Lepel: "Mire megvénülünk" c. két rajz.
Gerő: "A kirabolt siremlék" és "Filléres láz" c. rajz.
Forrai: "Amikor a tenorista éhesen jön haza".
Toncz Tibor: "Enyhe telünk lesz" c. verset illusztrálta.
Szigethy István: Hat képen Dr. P.P. kalandjai.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. aug. 11. VIII. évf. 33. sz. 22-23. lap.

Toncz Tibor

DYMI: "Finom lakótárs" cimmel tréfás kép falusi udvart ábrázol parasztasszonnyal, aki egy városi férfivel lakáskiadásról beszél.
Repr.

Délibáb, Bp. 1934. aug. 4. VIII. évf. 32. sz. 72. lap.

Toncz Tibor

"Keep smiling" cimmel tréfás rajzok:
Toncz Tibor: "Egy kis árnyék mindent megér
Madaras: Az irodában a tengerpartról álmodunk."
Szepes: Két fürdőruhás nőt ábrázol a rajz
Roxy: "Nyaral a szinház - a naiva"
Forrai Zoltán: "Modern házasság".

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. aug. 4. VIII. évf.
32. sz. 12-13. lap.

Toncz Tibor

Forrai Zoltán: DYMI: "Keep smiling", "Nyári pasztell" c. rajz
Madaras: Humoros kép 1 rajz
Toncz Tibor: " " két "
Szigethy István: humoros kép, négy rajz
Roxy: " " egy "
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. juli. 28. VIII. évf. 31. sz. 22-23. lap.

Toncz Tibor

Balla Gábor: "Megzavart házibarátok" cimmel elbeszeléshez rajz

---

Hárs László: "Itt az állatok királya" több részből álló elbeszélést illusztrálta.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. juli. 28. VIII. évf. 31. sz. 5o, 65-66. lap.

Toncz Tibor

Öt müvész különféle humoros rajza:
Forrai Zoltán: "Rövidlátó becsüs"
Toncz Tibor:"Keep smiling" cimmel hat igaz történet a volán mellől. hat rajz.
Gerő: A hegedütolvaj strucc, lenyeli a müvész hegedüjét. Rajz.
Roxy /Ránki József grafikus/: "A bonvivant nyaral" Rajz.
Szigethy István: "A fürdőruha" Rajz.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. juli. 21. VIII. évf. 30. sz. 20-21. lap.

Toncz Tibor

"A "Rádió sorsjáték" két tréfás rajz.

„Jó tipp" c. " "

"A szórakozott Apa" " "

Szövegillusztráció. /a lap hiányos, nem lehet megállapitani mit illusztrál/
--
"A figyelmes beteglátogat." tréfás rajzok
"A Studióban" Repr.-ók. " "

Délibáb, Bp. 1934. juni.3o. VIII.évf.27. sz. 69, 71. lap.
" juli. 7. " " 28. " 21, 53. lap.

Toncz Tibor

Peterdi Andor: "Patikárus Ferkó öröksége" c. elbeszélést illusztrálta.

"Költő a Studióban" Rajz.

Wallesz Jenő: "A roué" c. tréfás iráshoz készitett rajzot.

Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1934. juli 7. VIII. évf.
28. sz. 55. lap. " 14. " "
29. sz. 53. " " 21. " "
30. sz. 14. "

Toncz Tibor

"Hatféle humor, hat féle rajz, hat művésztől"
Sebők: "Arisztid és Taszilló" két frakkos férfi humoros képe.
Gerő: "Modern gyerek: ni-ni folyik a benzin" s rámutat egy gyerekkocsira.
Szigethy I.: Virágos Budapest és a cilinder. Dr. P.P. kalandjai.
Roxy: "Opera" éneklő férfi és nő humoros ábrázolása.
Forrai Zoltán: Férfi gyermekjárókában, mellette sir a járókából kiragadott kisgyerek
Toncz Tibor: "Én katona vagyok" Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1934. juni. 23. VIII. évf. 26. sz. 16-17. lap.

Toncz Tibor

"Figyelmes emberek" c. elbeszélést illusztrálta, melyet Stella Adorján irt.

Wallesz Jenő: "Helyreáll a béke" cimmel mulató táncoló férfit ábrázol, akinek a felesége az ágy alól nézi.

Aszlányi Károly: "Kutyaháboru" c. tréfás elbeszéléséhez kilenc képből álló sorozat

---

Délibáb, Bp. 1934. juni.9. VIII.évf. 24.sz
4, 17. lapokon " " 16. " " 25."
4. lap.

Toncz Tibor

Somlyó Zoltán: "Legjobb szerető" c. költeményéhez készitett rajzot.

"Áldozati bárány" c. Stella Adorján-elbeszélését illusztrálta.

Tréfás kép "Skót rádiózenészek" cimmel.

Repr.-ók.
Délibáb, Bp. 1934. juni. 16. VIII.évf.25. sz. 6. lap.
" " " 23. " " 26. " 8. "
" " 23. " " " 49. lap.

Toncz Tibor

Dymi: "Hallgatag szerelem" c. Pesti idill, veszekedő ifju párt ábrázol a művész rajza.

Öt kép a Vidám szinházi lexikonhoz P-től T-ig. szinészekről készült rajzok.

Wallesz Jenő: "Az idegen" c. elbeszélését illusztrálta. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. május 12. VIII. évf. 2o. sz. 4, 23-24. lapokon. junius 2. " " 23. □" 12. lap.

Toncz Tibor

"Vidám szinházi lexikon A-tól H-ig". Irta Aszlányi Károly. Szinészekről készült képekkel illusztrálta a müvész. Kilenc rajz.

"Rendezés közben" cimmel Lovászy Károly tréfás irását szemléltetik a müvész rajzai.

A "Vidám szinházi lexikon folytatása I-től O-ig. hét kép. Repr.-ók.

Délibáb, Budapest, 1934. ápr. 21. VIII. évf.
17. sz. 72-73. lap. " " 28. " " 18.sz
74-75. lap. 21. lap.

Toncz Tibor

"Egy sokat igérő program" c. Stella Adorján-tréfát illusztrálta rajzsorozattal "Uj repertoár" cimmel.
Repr.

Lovászy Károly: "Hogyan szólitsák a művészembereket" c. irásához készitett rajzot.

Kellér Andor: "Első látásra" c. tréfás jelenetéhez rajz. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. ápr. 14. VIII. évf. 16. sz. 4. 26. lap. " " 21. " " 17. " 24. lap.

Toncz Tibor

Benedikt Ilus: "Levél egy barátnőmhöz" c. irását illusztrálta.

Kellér Andor: "A párisi kocsma" c. tréfás történethez készitett rajzot.

Fenyő Pál: "Néhány jó tanács kezdő evezősök számára" c. cikkét illusztrálta 5 képpel. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. márc. 31. VIII. évf. 14. sz. 14. ~~lap.~~ és 22. lap.
1934. ápr. 7. VIII. évf. 15. sz. 23-24. la

Toncz Tibor

Tokaji György: "Modorosságok a mikrofon előtt" c. irását illusztrálja a művész egy-egy jellemző mozdulattal: árnyképek "A bemondó Gömbös, Móricz Zsigmond, Bartók Béla, Nagy Endre.
Repr.-ók.

Rádióelőadásokról két karikatura

Forró Pál: "Felelősség" c. novvelájához készitett illusztrációt.

Délibáb, Bp. 1934. márc. 17. VIII. évf. 12.sz.
30-31. lap " " 24. " " 13."
50-51. " " " " " " " "
69. "

Toncz Tibor

Kellér Andor: "A csodálatos 22.-es szám" c. "Igaz párisi történet a kövér Szenesről". Erről a művészről és partnereiről készitett karikaturát a művész.

"Rádióhumor" cimmel két tréfát illusztrált. Két kép.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. márc. 3. VIII. évf. 1o. sz. 6. és 47. lap.

Toncz Tibor

"Szinházi hirszolgálat" cimmel Stella Adorján irását illusztrálta.

"Nincs többé szinházi válság" cimmel Aszlányi Károly cikkét hozza a lap. A szöveghez kétrajzot készitett a müvész.

György László: "Óvakodjunk a "Remekmüvek"-től" cimmel irja elbeszélését, melyet a müvész illusztrált. Repr.-ók.

Délibáb, Bp.1934.febr.lo. VIII.évf. 7.sz. 7.lap
" " " 17. " " 8. " 4. "
" " " 24. " " 9. " 71. "

Toncz Tibor

Aszlányi Károly: "Vadászkaland" c. elbeszélését illusztrálta. Két rajz.

Kálmán László: "Botrány" c. szinházi történetéhez öt rajzot készitett.

Holló Jenő: "Egy szinházi riporter története" c.elbeszéléshez két rajz.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. jan. 13. VIII. évf.
3. sz. 6. lap. " febr. 3. " "
6. sz. 23-24 és 7o. lapokon.

Toncz Tibor

"Szilveszteri malacok" cimmel két rajzát hozza a lap.

"Humor a nemzetek tükrében" cimmel nyolc rajza szerepel a lapban.

Repr.-ók.

Kodolányi János: "A nagy kibéküles" c. elbeszéléséhez rajz.

Délibáb, Bp. 1934. jan. 1. VIII. évf.
1 sz. 6, 19. lap. " 6. " "
2. sz. 69-7o. lap.

Toncz Tibor

Rajz "A Délibáb megsugja magának" c. rovat egyik közleményének illusztrálására.

Barát Endre: "Kis riport Thália papjairól" c. irását két képpel illusztrálta.

Délibáb, Bp. 1934. okt. 6. VIII. évf. 41. sz. 15. és 80-81. lapokon.

Toncz Tibor

"Olcsó nászutazás" cimmel Stella Adorján tréfás jelenetét közli a lap. A rajz a férj és feleség között folyó beszélgetést illusztrálja.

"Időjelzés" és Szpikeréknél" cimmel két humoros rajz.

"Lakó őfelsége" cimmel Stella Adorján humoros jelenetét -párbeszéd a lakó és háziur között- ábrázolja.

Délibáb, Bp. 1934. szept.15. VIII. évf. 38. sz. 16, 48-49. lap és " 29. " " 4o. " 6. lap.

Toncz Tibor

"Az ébresztő óra" c. /Dr. P.P. kalandjai/ három rajzot készitett Szigethy István.

"Gesztenyés néni Itáliában" c. Toncz Tibor rajza.

"A vizhullám" cimmel Gerő illusztrációja.

A három müvész a "Nevessünk" c. rovat tréfáihoz készitette rajzait.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. nov. 3. VIII. évf. 45. sz. 22-23. lap.

Toncz Tibor

—

Orbók Attila: "A jó cim problémája" c. elbeszéléséhez készitett rajzokat.

Benedikt Ilus: "Itt van az őszi nagytakaritás" c. illusztráció.

Tréfás képek viccek illusztrálására.

Délibáb, Bp. 1934. okt 27. VIII évf. 44. sz. / 25, 59, 61. lap.

/27

Toncz Tibor

Aszlányi Károly: "Piri baba a szerzőkről" c. irását illusztrálta. A kép cérnaszálakon függő férfi fejeket tartó nőt ábrázol. Repr.

Ács Klára: "Csak fölényesen" c. elbeszéléséhez készitett rajzot, mely egy könyörgő férfit, a neki hátatfordító nővel ábrázol.

Délibáb, Bp. 1934. okt 2o. VIII. évf. 43. sz. 4, 28-29. lap.

Toncz Tibor

Innocent Ernő: "Fényképolvasás" c. cikket illusztrálta két képpel.

"Hónap elseje a kőkorszakban" tréfás rajz.

"Amatőrök egymás között" cimmel rajz.
"A Studió barátja" " "

Repr.-ók. Délibáb, Bp. 1934. okt. 13.
VIII. évf. 42. sz. 28-29, 59, 60-61 lap.

Toncz Tibor

Orbók Attila: "Egy furcsa hirdetés" c. novellához készitett rajzokat.

Stella Adorján: "Nem akarnak hazamenni" cimmel humoros jelenetet irt, ezt illusztrálta.

"Ha az autósmegijed, mindenre kapható" c. tréfához rajz.

Délibáb, Bp. 1936. jan. 11. X. évf.
3. sz. 5-6. lap. febr. 1. " "
6. sz. 24. lap. " 8. " "
7. sz. 8. "

Toncz Tibor

"Tudós mamák" cimmel Stella Adorján jelenetét illusztrálta.

Szinetár György: "Amerika a lehetőségek hazája" c. humoreszkhez rajzok

---

György László: "Füszer és csemege" c. elbeszéléséhez két rajzot készitett.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1936. jan. 4. X. évf.
2. sz. " " 11. " "
3. " 29-30. lap. " 18. " "
4. " 28-29. lap.

Toncz Tibor

"A Mikulás ajándéka" cimmel a rajz azt a pillanatot ábrázolja, amikor a tolvaj kilopja az ablakból a cipőt.

Pallos Ödön irása, de a cimet nem lehet megállapitani a lap hiányossága miatt. A szöveghez készült rajz cime: "Az utánzást a gorillától örököltük".

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. dec. 8. VIII. évf. 5o. sz. 21, és 29. lap.

Toncz Tibor

"Egyetemes jókedv" c. jelenethez

Tokaji György: "Hotel Robinson" c. elbeszéléshez

Torday Sándor: "A bunda" c. novellához

Aszlányi Károly: "Karácsonyi kaland" regényéhez készitett illusztrációkat. Utóbbihoz három képet.

Délibáb, Bp. 1934. dec. 15. VIII.évf. 51. sz. 4. és 2o-22. lap. dec.22. VIII. évf.52. sz. 22-23. és 85-88. lap.

Toncz Tibor

Forrai Zoltán: Hat rajza "Őnagysága őszi toilettje" c. szöveghez.

Madarasi "A kidobott kedvenc története" c. szöveghez négy rajz.

Toncz Tibor: Aszlányi Károly: "Piri baba a művészházasságokról" c. tréfás írását és Benedikt Ilus: "Az uj kalapfátyol divat" c. versét illusztrálta.

Szigethy István: "Nyulgerinc" c. /Dr. P.P./ Négy rajza. --- Repr.-ók.
"Nevessünk" c. rovatban. Délibáb, Bp. 1934 nov. 24. VIII. évf./6. és 16-17. lapokon.
/48. sz./

Toncz Tibor

"Érdekességek és pletykák a pesti szinházi dzsungelből" c. közleményt illusztrálta öt rajzzal.

"Reggeli ébredés" cimmel rajz

"Az első hó" Az emeleten tollat ráznak, a földszinten azt gondolják, havazik.

Repr.-ók.
Délibáb, Bp. 1934. nov. lo. VIII. évf.
46. sz. 18-19. lap. nov. 17. VIII.évf.
47. sz. 23. lap.

Toncz Tibor

Bodor Pál: "Nincs többé bukott darab" c. humoros cikket illusztrálta.

Barna Jenő: "Ha a színész párbajozik" c. tréfás irásához készitett hat rajzot.

Dymi: "Amit a nő akar" c. -öt fejezetből álló- történetet látta el két rajzzal.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1936. febr 29. X. évf. 1o. sz. 18, 2o-21. lap. 1936. márc.7. X. évf. 11. sz. 2o. lap.

Toncz Tibor

Két rajzot készitett Gyenes Rózsa dr.: "A kulisszák kulissza titkai" c. cikkéhez, mely a szinházak diszleteiről, a diszletek épitkezéseiről szól.

Stella Adorján: "Minden barátnője dolgozik" cimü jelenetét illusztrálta.

"A meglepetések embere" c. Stella Adorján-iráshoz készitett illusztrációt.

Délibáb, Bp. 1936. márc. 14. X. évf.
12. sz. 25-26. lap. " 28. " "
14. sz. 18, 19. lap.

Toncz Tibor

"A Délibáb megsugja magának" c. rovat a különböző szinházi és egyéb eseményeket is merteti, melyet két rajzzal illusztrált a müvész.

"Televiziós kisérletek a Budapesti Studióban" cimmel Tokáji György számol be. A cikkhez négy rajz készült.

Stella Adorján:"Modern rendezés" c. cikkéhez két képet rajzolt.

Délibáb, Bp.1933.ápr.1.VII.évf.14.sz. 12-13.lap
" " " " 15. " " 16." 11. lap.

Toncz Tibor

Tréfás riport: "A szoknya végnapjai" cimmel, melyet egy nadrágos nőalakkal illusztrált a müvész.

Rajz Zerkovitz Béláról és Bársony Rózsiról.

Barna Jenő:"Amit nem szabad és amit szabad" c. beszámoló szinházi előadásokról. A müvész három rajzot készitett a cikkhez.

Délibáb, Bp. 1933. márc.18.VII.évf. 12.sz. 7. lap.
" " 25. " 13." 14-15. lap.

Toncz Tibor

"Amikor az irók voltak még a sztárok" c. cikket illusztrálta.

"Fading az élet müsorában" cimmel készit rajzot a rádiómüsorhoz.

Rajz Békeffy Lászlóról és Vaszary Piroska szinmüvészről.

Rajz a hordozható rétegkutatóról.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. márc. 4. és 11.én VII. évf. 10. 11. sz. példányokban 20. lap és 15-16.lap

Toncz Tibor

Jerry: "Egy kislány" c. verset illusztrálta.

Huray István: "Terka hozománya" c. elbeszéléséhez készitett rajzokat.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. febr. 11.VII. évf.7.sz. 24.lap. és " " 18. " " 8." 72. lap.

Toncz Tibor

Tamás István: "Szardiniával és ingyen rádióval kedveskedik a Londoni Studió a munkanélkülieknek".
A cikket négy rajzzal illusztrálta a művész.
Repr.

Három tréfás rajza különböző szindarabok és négy rajz regények illusztrálására.
Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1933. jan.21.VII.évf.4.sz. 64-65. lap és " febr, 4." " 6." 15-16. lapján.

Toncz Tibor

Stella Adorján: „Az ötletes szinigazgató" c. tréfás szinjátékot illusztrálta.

Gyenes Rózsa: tréfás elbeszéléséhez készitett rajzokat.

„Ruccanjunk Pestre" c. viccsorozatot két rajzzal illusztrálta.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. jan. 7. VII. évf. 2. sz. 6. lap. " " " 14. " " 3." az előző példány 6. lapján s az utóbbi példány 5-7. és 76. lapján

Toncz Tibor

"Illusztrált slágerek" cimmel rajzsorozat

"Megnyilt a "Kánikula" ingyen szinház és uszoda" rajzsorozat

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 193o. juli.12. IV. évf.
28. sz. 52-53.
193o. juli. 19. IV. évf. 29. sz. 49. lap.

Toncz Tibor

Két rajzzal illusztrálta Aszlányi Károly: "Karácsonyi kaland" c. regényének folytatását.

"Válással kezdődik" c. elbeszéléshez,

Acs Klára: "Nem érdemes" c. novellájához és

---

a fenti c. regényfolytatáshoz készitett illusztrációkat.

Délibáb, Bp. 1935. /1934. dec. 29. sz. szerepel a IX. évf. I. kötetében/ 1935. jan. 12. IX. évf. 3. sz. Az előbbi példány 85-87. lapján, utóbbinál a 77. 81. és 93. lapokon.

Toncz Tibor

"Miért oly későn?" c. elbeszéléshez készitett a müvész illusztrációt.
Stella Adorján irása.
Repr.

Délibáb, Bp . 1933. dec. 23. VII. évf.
52. sz. 11. lap.

Toncz Tibor

Kodolányi János: "Az egér és Gondviselés" c. elbeszélést illusztrálta.

"Amit a suszterinas is fütyül" cimmel rajza egy éneklő mosónőt ábrázol.

"A tánc őrültjei" c. cikket látta el táncoló párokat ábrázoló rajzzal. Repr.-ók

---

Délibáb, Bp. 1933. nov. 25. VII. évf. 48.sz. 2o-21. lap. 24. lap és dec. 2.-i példányban 49. sz. 2o. lapján.

Toncz Tibor

"Kell-e happy-end a szinpadon?" A két kép egyikén egy egymást átkaroló, a másikon egymásnak hátatfordító ifju párt ábrázol.

"Kutya, mint operettfőszereplő" Szinésznőt kutyával ábrázol a rajz.

"Sportvigjátékot irt a hatszoros világbajnok" cimmel a lap bemutatja Mechlovits Zoltán asztali-tennisz világbajnok arcképét és egy rajzot a mérkőzésről. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. nov. 19. VII. évf. 47. sz. 4, 14, 18. lapokon.

Toncz Tibor

"A legnagyobb trükk" c. szinházi történetet Stella Adorján irta, melyet a müvész illusztrált.

"Egy rövid lélegzető levéliró" c. tréfás elbeszélés, ugyancsak Stella Adorján irása, a müvész rajzával illusztrálva.

"Mi a slágerek hosszu életének titka a Rádióban?" Két rajz. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. nov. 4. VII. évf. 45. sz. 4. l
" " 11. " " 46. " 4.
és 30-31. lap.

Toncz Tibor

"Társszerzők, ha darabot irnak" c. tréfás cikket irt Lestyán Sándor.
A müvész ezt a történetet illusztrálja három képpel.

Kilián Zoltán: "Melyik a beszédkultura igazi gondozója?" c. közleményhez készitett rajzot.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. okt. 28. VII. évf. 44. sz. 6-7. és 33. lapokon.

Toncz Tibor

Stella Adorján: „Májusi királynő" c. irását illusztrálta.

Weidenhaus regényfolytatáshoz készitett képet.

Három rajz Ujváry Lajosról szóló cikk illusztrálására, melynek cime: "Lojzi az ezermester"

Tábori Terka: "Itt a női monokli" c. tréfát illusztrálta.

Délibáb, Bp. 1933. szept. 2. VII. évf. 36. sz. 28, 75. lap " " 9. " " 37. " 23-24. " " " 23. " " 39. " 23. lap.

Toncz Tibor

Tokaji György: "Studiócsevegés" cimmel közölt irást a müvész négy képpel illusztrálta.

Barna Jenő: "A szinésznő magánélete" c. cikk felsorol néhány müvészt, akiket egy-egy rajzzal illusztrál.
Öt rajz, cim nélkül.
Repr.-ók.

Regényfolytatáshoz két kép. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. aug. 19. VII. évf.
34. sz. 30-31. lap, " 26. " "
35. " 23-24. és 75-76. lap.

Toncz Tibor

A szinházi világgal, valamint közéleti és müvészeti eseményekkel foglalkozó -"A Délibáb megsugja magának" c.- rovatot illusztrálta.

"Rádió viccek" c. rovathoz készitett öt rajzot.

Paul Weidenhaus regényéhez két rajza

Fenti regény-folytatáshoz szintén két rajza szerepel. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. juli.22. VII. évf. 30. sz. 6. lap,
" " 29. " " 31. " 77. lap.
" aug. 5. " " 32. " 75, 77. lap.

Toncz Tibor

Lakatos László: "Ki kiben mit szeret" tréfás irását illusztrálta három rajzzal.

„Pesti beszélgetés Hollywood legérdekesebb gag-manjével" M. Heyburnnal: "Mi a különbség férfi és nő között" Rajzok.

Paul Weidenhaus: "A mexikói táncos" c. regényét illusztrálta. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. juni. lo. VII. évf.
24. sz. 2-3. lap. " 17. " "
25. " 7o. lap. " " " "
" " 77. ".

Toncz Tibor

Regényillusztráció két képpel.

" rajzokkal

Tokaji György: "Uj szünetjelet" c. tréfás iráshoz négy rajz,

Regényfolytatáshot készült két kép. Repr. ő

Délibáb, Bp. 1933. juni. 24. VII. évf.
26. sz. 75, 77. lap. juli. 1. " "
37. " 77. lap. " 8. " "
28. sz. 75, 77, lap.

Toncz Tibor

Stella Adorján: "Vidám incidensek a magyar szinpadon" c. szinmüvészekről szóló történeteket illusztrált három rajzzal.

Salamon Béla és Radó Sándor szinészekről készitett rajzot s erepeik közben.

Karly Ágost: "Hangszépités Rádiósztorik részére. Éneklő férfit és nőt ábrázol a rajz. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933 május 13. VII. évf. 20. sz. 15-16. lap. 1933 juni 3. 23. sz. 12 és 23. lapján.

Toncz Tibor

Tersánszky Józsi Jenő: "A költő" c. elbeszléséhez készitett illusztrációt.

Tokaji György: "A Studióban mesélik" c. tréfás irását illusztrálta.

Stella Adorján:"Az adoma és a vicc" c. különböző országok,-közöttük Magyaország is-tréfáit irja meg és ezekhez készitett öt rajzot a müvész.

Délibáb,Bp.1933.ápr.22.VII.évf.17.sz. 12.lap.
" " " " 29." " 18." 6-8. "

Toncz Tibor

Rajza "Tessék egy jó viccet mondani" cimmel.

Öt rajza tréfás szöveg illusztrálására. /A lap hiányos a cimet nem lehet megállapitani./

Az "Irodalom" c. rovatban négy rajza szerepel: Mohácsi Jenő, Megyery Sári, Márai Sándor és Várnai Zseni arcképei.

Uray Dezső: "Blöff" c. elbeszéléshez rajz.

Pajzs Elemér: "Ló" c. elbeszélését illusztrálta.

Délibáb, Bp. 1935. május 25. 22. sz. IX. évf. 93. lap
" " " juni. 1. 23. " " " 24."
juni. 8. IX évf. 24. sz. 35. 79. lap.
" 15. " " 25. " 22. lap.

Toncz Tibor

Berend Pál: "Milyen üzletember az iró?" c. irását illusztrálja Molnár Ferenc és Bernard Shaw karikaturájával.

Stella Adorján: "A nép egyszerü gyermekei" c. jelenethez rajz.

Lőrincz Miklós: "Aki nem hiszi járjon utána" c. anekdotájához öt rajz: "Baráti kölcsön", "Egy kis tévedés", "Az idő pénz", "Ha az igazgatóság diszkrét", "Kedvezményes jegy" cimmel. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1935. május 18. IX.évf. 21. sz. 92-93. lap. " " 25. " " 22." lo. és 2o-21 lap.

Toncz Tibor

"Angol szokás" c. Stella Adorján jelenetet illusztálta.

Dymi tréfás szövegéhez készült rajz.

"Milyen müsort ad a rádió?" "

Toncz Tibor készitette a fenti rajzokat.
"Rádiókaland" cimmel Dr. P.P. kalandjaihoz Szigethy István hat képből álló rajzsorozata. A "Nevessünk" c. rovatban.
Reprók.

Délibáb, Bp. 1935. május 11. IX. évf. 2o. sz.
6. lap. " " " 11. " " 2o. sz.
29. lap. " " 18. " " 21.
37. " "

Toncz Tibor

Bodor Pál: "Itt a televiziós szinház" c. humoros elbeszélést,

---

Rudyard Kipling: "Az ezüst fakir" c. novelláját illusztrálta három képpel illusztrálta.

Dymi: Tréfás jelenetét két képpel látta el.

Szinetár György: "Fogad 3-tól 7.-ig" c. regényt illusztrálta.

Délibáb, Bp. 1935. ápr. 20. IX. évf. 17. sz. 10. lap
" " " " " " " "79-87."
" " " május 4. " " 19. sz. 14.
77-90. lapokon.

Toncz Tibor

Lovászy Károly verskarikaturáit illusztrálta.

"Goldmark papucsban" c. Goldmark Károlyról szóló történethez készitett rajzokat: "Hadilábon voltam a skálákkal" cimmel Goldmarkot rajzolja le tanitványával.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1935. ápr. 13. IX. évf. 16. sz. 55. és 91. lap.

Toncz Tibor

J. Dexter: "Tökéletes hamisitvány c. elbeszéléshez rajz

Innocent Ernő: "Még egyszer a Prince Charming" cimmel közölt elbeszéléséhez két rajz: "Az olcsó ruhatár" és "Hall Caponék a hallban"

Repr.-ók.
Délibáb, Bp. 1935. márc. 23. IX. évf.
13. sz. 79-87. lap. " 30. " "
14. sz. 28-29. lap.

Toncz Tibor

Rajza Somogyváry Gyula iróról.

Kálmán László:"A pesti utca Chaplinjei" cimmel ir a jellegzetes pesti alakokról. a müvész két rajzzal szemlélteti a cikkben szereplő arcokat. Az egyiknek a cime: "Árpád, az apostol" A másik rajzról nem lehet megállapitani, hogy melyik ismert pesti alakot ábrázolja.

Délibáb, Bp. 1935. márc. 23. IX. évf. 13. sz. 9. és 22. lap.

Toncz Tibor

Pajsz Elemér: "Nevem Gyulai" c. elbeszéléséhez két rajz.---

"Egy ur a páholyban" novelához rajz

"Uram fogadja hódolatomat" c. jelenet, irót és olvasot ábrázol két rajzzal.

Aszlányi Károly "Irodalom a mellényzsebben" c. jelenethez három rajz.

Délibáb, Bp. 1935. febr. 23. IX. évf. 9. sz. 82-83 és 91. lap.
1935. márc. 2. IX. évf. 10. sz. 6. lap.
" " 9. " " 11. sz. 22. lap.

Toncz Tibor

"Baráti piknik" cimmel Stella Adorján elbeszéléséhez rajz.

Benedikt Ilus: "Szinházba akartam menni" c. költeményéhez rajz.

Aszlányi Károly: "Golf áram" c. humoreszkjéhez rajz.

"Irodalom a mellényzsebben" Aszlányi Károly tréfás irását illusztrálta.

Délibáb, Bp. 1935. febr 9. IX. évf. 7.sz. 6. lap. 38. lap.
" 16. " " 8. " 81. lap.
" 23. " " 9. " 6. lap.

Toncz Tibor

Gerő: "Egy fogfájós ember álma" c. tréfához rajz.
Madaras: "A nagyitó szemüveg, avagy keserves családás." Négy rajz.
Szigethy István: "A borzalmas lelet" c. Dr.P.P. kalandjai. Négy rajz.
Toncz Tibor: "Részeg filozófus" c. tréfához két rajz.
Repr.-ók.
"Nevessünk c. rovat rajzalói.

Délibáb, Bp. 1935. febr. 2. IX. évf. 6. sz. 26-27. lap.

Toncz Tibor

"Azt mondják megtörtént" c. tréfás szinházi történethez, ---

Dymi: "Voronoffal álmodtam" c. humoros jelenethez, ---

Roda Roda: "Filmeztem" elbeszéléshez, ---

"Világhirü amatőrök" cimmel neves filmművészek fényképező és filmfelvevő géppel fotografálnak kedvtelésből. Ezt illusztrálja és fentiekhez készitett rajzokat. Repr.-ók. ---

Délibáb, Bp. 1935. jan. 19. IX. évf. 4.sz 37. lap. " febr. 2. " " 6." 2o, 73, 79. lapokon.

Toncz Tibor

"A remeteéletü görlök otthona" c. iráshoz
készitett illusztrációt.
Repr.

Délibáb, Bp. 1931. márc. 28. V. évf.
13. sz. 27. lap.

Toncz Tibor

Závodszky Zoltán operaénekesről készitett karikaturát, egy -a müvészről szóló- anekdóta illusztrálására.
Repr.

Délibáb, Bp. 1931. márc. 7. V. évf. lo. sz. 46. lap.

Toncz Tibor

"Farsang" c. tréfás irást illusztrálta.

"Sielő párról szóló tréfa. Rajz

"Salamon Béla beiratkozik a IV. b. osztályba" cimmel karikatura a szinmüvészről.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. jan. 31. V. évf.5. sz.28, 31. lap. " " febr. 28. " " 9. " 16-19. "

Toncz Tibor

Tamás István: "A primadonna hamvai" c. elbeszélést illusztrálta.

"Halló, itt Rádió, Délibáb!" c. rovathoz fejrajzot készitett.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. jan. lo. V. évf. 2. sz. 53, 59. lap.

Toncz Tibor

"Kis imbisz" c. rovatban tréfás történeteket illusztrált két rajzzal Szigethy István.

Fenti rovat egyéb humoros történetkéit Toncz Tibor látta el két rajzzal.
Repr.-ok.

Délibáb, Bp. 1935. dec. 14. IX. évf.
51. sz. 84-85. és 85. lapokon.

Toncz Tibor

Benedikt Ilus: "Mese a müvésznőről és a strucemadárról." c. elbeszélése.

Sacy von Blondel: "A kritikus" c. novellája.

A két elbeszéléshez készitett illusztrációkat a müvész.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. junius 4. VI. évf. 23. sz. 25, 59. lap.

Toncz Tibor

"Nem divat a szerelem" c. elbeszélést Forró Pál irta.

Halász Rudolf: "Amig a sláger eljut odáig" c.

"Amiről a mikrofon sem tud leszoktatni" cimmel cikk a Rádióról.
Illusztrációk.

Délibáb, Bp. 1932. juni. 11. VI. évf. 24. sz. 4, 22, 39. lapokon.

Toncz Tibor

Bibó Lajos: "A hős és a hősnő" c. elbeszélés.

Boross Elemér: "Szinház vagy nyári vendéglő" szinházakról szóló cikk.

Sándor Kálmán: "A kötél" c. elbeszélés.

Sásdi Sándor: "A szürke ember" c. "

Illusztrációk. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. juni. 18. VI. évf. 25. sz. 28-29. lap. " " " juli. 2. " " 27." 10-11. 16. lap. " " " 9. " " 28." 18-19.
"

Toncz Tibor

"Hangnélküli énekesek" cimmel Forró Pál cikke. ---

"Riport a szalmaözvegyekről" c.

Boross Elemér: "Romantikus müvésznyomor"

Illusztrációk. --- Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1932. juli. 16. VI. évf. 29. sz. 4, 8, 26-27. lap.

Toncz Tibor

"A Rádió humora" cimmel képes riport öt képpel.

A további számokban "A Rádió humora" cimmel már rovat nyilik, melyeket illusztrál.

Ugyanez a rovat, melyeket illusztrál.

Délibáb, Bp. 1932. juli. 23. VI. évf. 30. sz.
36. lap. " " " " 30. " " 31. "
38. " " " " aug. 6. " " 32. "
43. "

Toncz Tibor

Ebben a példányban egy kivételével minden illusztrációt a müvész készitett:
Orbán Attila szinésznőkről szóló riportja.
Sardou-ról és Dumas-ról valamint más hirességekről szóló történetek.
"Budapest X" cimmel hat kép.
"A Rádió humora" c. rovat.
Szini gyula elbeszélése.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. aug. 13. VI. évf. 33. sz. 9-10, 25-26, 34-36, 43, 64-65. lapokon.

Toncz Tibor

"Az illuminált illuzionista" c. négy rajz.
Forró Pál szinházi története. illusztráció.
"Szinházi kaviár" Két képpel.
"Reggeli rádiótorna" rajz.
Kasszafurás rádiótapogatóval. Rajz.
Sándor Kálmán: "Furcsa monológ." c. két képpel.

Délibáb, Bp. 1932. aug. 2o. VI. évf. 34. sz. 14-15, 16-17, 24-25, 37, 38, 65-66. lapokon.

Toncz Tibor

Lakatos László: "Szinház a szinházban" c. három képpel.

Heinz Welten: "A megtévesztés" c. elbeszéléshez két kép.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. aug. 27. VI. évf. 35. sz. 4-5, 61-63. lap.

Toncz Tibor

Lakatos László irásához három rajz.
Orbók Attila ir Roger Gaillard párisi színészről.
A müvészvilág különböző tagjairól szóló történetek, többek között Paul Valery-ről, akinek arcképét is hozza a lap.
Erődi Jenő szinházi történetéhez két kép.
2 „Halhatatlan halálos hang" c. három rajz.
Csehov: "A szinész halála".
Valamennyi közleményhez illusztrációk.
Repr.-ók.
Délibáb, Bp. 1932. szept. 3. VI. évf.36. sz. 11-12, 14-15, 2o-21, 24-25, 44-46, 67-69. lapokon.

Toncz Tibor

Tokaji: "A látszatadó"c. tréfához rajz.
„A mosolygó Bohémia" két rajzzal. A történet több példányban folytatódik.
„Drámai kisérlet" c. három képpel.
Történetek a Rádióstudióból két rajz
"Tanyán" c. tréfa.
Illusztrációl.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. szept. lo. VI. évf. 37. sz. 12, 17-18, 35-37, 38, 41. lapokon.

Toncz Tibor

Erődi Jenő: "Petőfi is sugott egyszer" cimmel a szinházi sugókról is. Két rajzzal.

Heltai Jenő: „A másik" c. elbeszéléshez rajz.

"Az orvhallgató" c. tréfához illusztráció.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. szept.17.VI.évf.38. sz. 13-14. lap. " " 24. " " 39. " 27-28, 42. lapokon.

Toncz Tibor

"Házasság és őrület" c. elbeszélés.
"Kigyó Bill bukása" " " két rajz.
"Rádió szélhámosok" " cikk.
Graviza János: "A rádió" c. elbeszélés.
A "Rádióról álmodó férfi" cimmel tréfás rajz.

Valamennyi felsorolt elbeszéléshezy cikkhez és tréfához készitett illusztrációt.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1932. okt. 1. VI. évf. 4o. sz. 2-4, 2o-22, 24, 61-62. lap.
Délibáb, Bp. 1932. okt. 15. " " 42. sz. 68. lap.

Toncz Tibor

P. Heat: "A nők bálványa" c. regényfolytatásokat korábban Sebők Imre illusztrálta. A következő példányokban szereplő folytatások már Toncz Tibor illusztrációival jelennek meg. Mindig a regényből vett jeleneteket ábrázolják az egyes folytatásokban 3-4 festménnyel, bagy rajzzal.
Repr.

/A további folytatások a müvész nevével nincsenek cédulázva./

Délibáb, Bp. 1929. okt. 5. III. évf. 4o. sz. 43-5o. lap.

Toncz Tibor

ifj. Lovászy Márton: "A botrány" c. elbeszéléséhez készitett három rajzot. Repr.

Délibáb, Bp. 1929. okt. 12. III. évf. 41. sz. 34-38. lap.

Toncz Tibor

"Csere-bere" c. tréfás szinházi történetet illusztrálta szinésznők és szinészek karikaturáival.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1930. dec. 27. IV. évf. 52. sz. 38-39. lap.

Toncz Tibor

"Még nem volt szerencsém" cimmel színészek mutatkoznak be a Délibáb olvasóinak.
Makay Margit, Beregi Oszkár, Kertész Dezső, Zilahy Irén, Bársony Rózsi, dr, Székelyhidy Ferenc, Vaály Ilona, Palló Imre éa Varsányi Irén művészek arcképét rajzolta le Toncz Tibor és egy rajzot készitett az "érdeklődökről" vagyis a Délibáb olvasóiról, akiknek a szinművészek bemutatkoznak.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. V. évf. január 10. 2. sz. 6-7. lap.

Toncz Tibor

"Kávéház" c. és "Rekordok világa" cimmel Toncz Tibor rajzai.

"A korcsolyapályán" c. rajz és egy tréfás irás illusztrációja: az akvárium-ból a halak még nem itták ki a vizet, igy nincs szükségük friss vizre. Gedő Lipót rajzai.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1938. dec. 31. XII. évf. 53. sz. 74-75. lap.

Toncz Tibor

Orbók Attila: "Karácsony este" c. novellához karácsonyesti rajz.

Bibó Lajos: "A süveg" c. elbeszélés illusztrálására parasztsüveges fiatalembert ábrázoló rajz.

"Egy érdekes rádióközvetités" c. "Állásközvetitő" c. tréfás rajzok.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1938. dec. 24. XII. évf. 52. sz. 8-9, 15-16, 66, és 92. lapokon

Toncz Tibor

"A csodapók" /nő a hálóban/ c. Állatkertben kisfiut figyelmeztetnek, hogy ne menjen közel az elefánthoz, c. rajzokat készitette Toncz Tibor.

Kiszolgálós, tej helyett bort hoznak a vendéglőben. "Hü, de hajladozik ez a lámpa"- mondja a részeg. "Cirkusz" c. "Még élnek nagy büvészek" c. rajzokat Gedő Lipót készitette.

"A betörő és a kis fiu párbeszéde" c. "Kutyavásár" c. „Klasszikusok a mikrofon előtt" c. A szórakozott professzor", c. "Ellentámadás" c. rajzok Szigethy István munkái.

Délibáb, Bp. 1938. dec. 17. XII. évf. 51. sz. 80-83. lap.

Toncz Tibor

Várkonyi Zoltán: "Zene" c. költeményét illusztrálta lant, hegedü, trombita és más fuvós hangszerek lerajzolásával.
Repr.

Boross Elemér: „Szegény bohémek" elbeszéléséhez -kávéházi asztalnál ülő- fiatal férfit ábrázoló rajzot készitett.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. dec. 17. XII. évf. 51. sz. 7. és 71. lapokon.

Toncz Tibor

Nagy Lajos: "Nővérek" c. elbeszéléséhez készitett -levelet olvasó- fiatal leányt ábrázoló rajzot.

"A menyasszony kikötése a jövendő férj számára" cimmel tréfához készült rajz.
"Rémdráma a moziban" c. rajz.

Repr.

Délibáb, Bp. 1938. dec. 1o. XII. évf. 5o. sz. 78-79. és 82-85. lapokon.

Toncz Tibor

Szegedi István : "Sötét folt multamban" c. költeményét illusztrálta a Dunaparton éjfélkor bandukoló férfialakkal.
Repr.

Ujházy György: "Három mézeskalács-sziv" c. elbeszélését -táncoló parasztlányokat ábrázoló rajzzal- illusztrálta.
Repr.

Párviadal öltöztetőnői segédlettel c. tréfás jelenethez rajz.
Repr.
Délibáb, Bp. 1938. dec. lo. XII. évf. 5o. sz. 8, 13-14, 22. lapokon.

Toncz Tibor

Tanitó és diák beszélgetése. Toncz Tibor rajza.

"Horgász, korcsolya leckét ad" c. és "Szerelem Grönlandban" c. rajzokat készitette: Gerő.

Szigethy István: A folyóvizes szobát félreértő vendég. c. rajza.

Roxy: "Hasznos tudnivalók a közlekedésben" cimmel hat rajzból álló sorozata.
Repr.-ók.
A rajzok vicceket és tréfás szövegeket illusztrálnak.
Délibáb, Bp. 1938. dec. 3. XII. évf.
49. sz. 64-66. lap.

Toncz Tinor

Bibó Lajos: "A torreador halála" c. elbeszéléshez illusztráció.
Repr.

"Akarna-e egy regényes szerelem hőse lenni a világ szinpadán?" c. körkérdésre válaszokat közöl a lap, melyeket a müvész négy rajzzal illusztrált.

Repr.

Délibáb, Bp. 1937. dec. 25. XI. évf. 52. sz. 28-29. és 93-95. lapokon.

Toncz Tibor

"Udvarias férj" c. és "Életmentés" c. tréfás rajzokat készitette Szigethy István.

"A tenniszpartner elgázolása" c. Toncz Tibor rajza.

„Szerelmeslevél" c. Gedő Lipót rajza.

Közlekedési tanácsok, öt rajzból álló sorozat. Roxy rajza.

Repr.-ók.
Valamennyi rajz tréfás szöveget, vicceket illusztrál.

Délibáb, Bp. 1938. nov. 26. XII. évf. 48. sz. 66-68. lap.

Toncz Tibor

Bibó Lajos: "Megcsaltam Samut" c. elbeszélését illusztrálta két fiatal -biliárdot játszó- diákot ábrázoló rajzzal.

"Paraszt jegyespár a fényképésznél."
Repr. Tréfás kép.

Délibáb, Bp. 1938. nov. 19. XII. évf.
47. sz. 7-8. és 64-66. lapokon.

Toncz Tibor

Roxy: Vajda P.R.: "Hasznos tanácsok gyalogjárók számára" c. irását illusztrálta rajzsorozattal. Hat kép.

Szigethy István: "Cipő a kalitkában" mely a férj fejéhez röpül majd.

Gedő Lipót: "Izléstelen" tréfás rajz.

Toncz Tibor: "Biztos jel" " "

Délibáb, Bp. 1938. nov. 12. XII. évf. 46. sz. 64-66. lap.

Toncz Tibor

Stella Adorján: "Kék szakállnő nyolc szoba-lánya" c. tréfás jelenetet illusztrálta.

Garami Árpád: "A csupasziv főpincér" c. elbeszéléshez készitett rajzot.

2--

Délibáb, Bp. 1936. aug. 9. X. évf.
1o. lap. " " " 9. " "
85. lap.

Toncz Tibor

Dymi: "Hogyan szakitsunk a nővel?" c.tréfás irását illusztrálta két képpel.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. okt. 17. X. évf.
43. sz. 24. lap.

Toncz Tibor

Békés Margit: "Csupa ‚Epizód'" c. irását illusztrálta öt rajzzal.

"Dizőz a falun" c. cikkhez négy képet rajzolt. /a lapot megcsonkitották, igy az iró neve hiányzik./
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1936. okt. 3. X. évf. 41. sz. 15-16. lap. és a 40. sz. /szept. 26.-i/ 25-26. lap.

Toncz Tibor

Somlyó Zoltán: "Éhség" c. novelláját illusztrálta.

Bodor Pál: "Jártassági vizsga" c. elbeszéléséhez készitett rajzokat.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1936. aug. 15. X. évf. 22. és 24. lapokon.

Toncz Tibor

Felkai Ferenc: "Akiktől szivélyes bucsut vesz a közönség" c elbeszélést négy képpel illusztrálta.

Kálmán László: "Halászbástya" c. költeményéhez készitett -ifju párt ábrázoló- rajzot.

Forró Pál: "Dizőz kerestetik" c. novelláját illusztrálta.

Délibáb, Bp. 1936. nov. 14. X. évf.
47. sz. 18-19, 21. 32. lapokon.

Toncz Tibor

Bodor Pál: "Tiz méter film" c. elbeszélést illusztrálta.

Felkai Ferenc: "A gép a giccs szolgálatában" cimmel az egyik párisi szinházról szóló történethez készült rajz.

Kálmán László: "Ajándék lónak ne nézd a fogát"c. tréfás elbeszéléshez két rajz.

Barna Jenő: "Ujból mi kérdezünk" c. humoros iráshoz rajz.

Repr.-ók Délibáb, Bp. 1936. nov.28. X.évf. 49.sz. 4. lap. " " dec.26. " " 53." 12-13." " " " " 19, 32-33. "

Toncz Tibor

"Megalakult a francia kormány", "A közös csirke" c. karikaturája De Gaulle ról és Pinayről, az USA karikatura mellett.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. márc. 13.
III. évf. 6. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

"Véget ért a londoni disszidens találkozó" karikaturája.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1957. febr. 14.
III. évf. 4. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

"Páris, 1951" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1951. dec. 2o.
II. évf. 26. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

A "Harmadik Magyar Karikatura Kiállitás"-t a Nemzeti Szabonban rendezték. Szilágyi Jolán számol be az ott szereplő müvekről. A kritika kiemeli a müvész munkáit, aki, „ha igy fejlődik tővább, közelebb kerül...a jelen kori szovjet karikatura-mesterek alkotásaihoz.

Irodalmi Ujság, Bp. 1951. nov. 6.
II. évf. 23. sz.

Toncz Tibor

"Az "Igazmondó" elnökjelölt" c. karikaturáját hozza a lap.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. juli. 17.
III. évf. 15. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

"Megszünik a "Küönleges költségek" dáridója" c. karikaturáját hozza a lap.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. dec. 18.
III. évf. 26. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

"Látogatók a gyárban" cimmel karikatura.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. dec. 4.
III. évf. 25. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

„U D B -tiszt beszél Bálint László nevű meg-
láncolt fogolyhoz" cimmel karikatura.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. nov. 26.
III. évf. 24. sz. 2. lap.

Toncz Tibor

Urbán Ernő: "Hintón járó szerelem" c. c. elbeszélését illusztrálta a müvész. Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. juni. 4/ 2o.
IV. évf. 13. sz. 7. lap.

Toncz Tibor

"A római varázsköpeny" c. karikaturája, Dr. Gasperiről.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. ápr. 23.
IV. évf. 9. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

"A hadügyminiszter részvényei" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Irodalmi Ujság. Bp. 1953. jan. 29.
IV. évf. 3. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

Boldizsár Iván: "A gépkocsivezető" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. juli. 18.
IV. évf. 15. sz. 4. lap.

Toncz Tibor

Fehér Klára: "A pórpusztai templomtorony" c. elbeszélését illusztrálta két rajzzal. Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. dec. 25.
V. évf. 41. sz. 6. lap.

Toncz Tibor

Hubay Miklós: "Nincs angyal a tühegyén" c. szinjátékához készitett illusztrációkat. Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. nov. 27.
V. évf. 37. sz. 4. lap.

Toncz Tibor

Méray Tibor:"Bellinzonai átszállás" c. elbeszélését illusztrálta két rajzzal.
Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. nov. 2o.
V. évf. 36. sz. 2. lap.

Toncz Tibor

Tamási Áron: "Eszmélj Ábel!" c. elbeszélést illusztrálta.
Repr.

Máriássy Judit: "Kisértetek közelről" c. elbeszéléséhez készitett két rajzot.
Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. szept. 25.
V. évf. 28. sz. 3, 6. lap.

Toncz Tibor

"Irodalmi mérce" cimmel készült rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. szept. 18.
V. évf. 27. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

Madarász Emil: "Megy a csendőr Csorba után" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. szept. 11.
V. évf. 26. sz. 6, 8. lap.

Toncz Tibor

"Égig érő siker" cimmel karikatura Boccaccio Dekameron sikereiről.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. aug. 28.
V. évf. 24. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

Sásdi Sándor: "Bandi" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. aug. 21.
V. évf. 23. sz. 2. lap.

Toncz Tibor

Goda Gábor: "Nagy-Goda, vagy a személyi kultusz" c. elbeszélését illusztrálta két rajzzal.

Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. aug. 14.
V. évf. 22. sz. 4. lap.

Toncz Tibor

Gábor György: "Állatok a bíróság előtt" c. elbeszélését illusztrálta három rajzzal Repr-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. juli. 31.
V. évf. 2o. sz. 9. lap.

Toncz Tibor

"Mozgő kulturszemetes"c. karikaturáját hozza a lap.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. juli. 17.
V. évf. 18. sz. 1o. lap.

Toncz Tibor

"A Gyermekkönyvhét után" cimmel tréfás rajz.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. május 22.
V. évf. 11. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

Máriássy Judit: "Májusi napsütés"c. Május 1. ünnepére készült cikkét illusztrálta hét rajzzal.
Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. május 8.
V. évf. lo. sz. 2, lap

Toncz Tibor

Tabi László: "Találkozás egy könnyü nővel"
c. irásához készitett illusztrációkat.
Három rajza repr-ói.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. ápr. lo.
V. évf. 8. sz. 8. lap.

Tonez Tibor

Karinthy Ferenc: "Irodalmi történet" c. elbeszélés-sorozatát illusztrálja az egyes példányokban, mindig az elbeszélésben szereplő személyekről, illetve történésekről készült rajzokkal.
Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. febr. 1o.
V. évf. 4. sz. 6-7. lap.

Toncz Tibor

Nagy Lajos: "Csalódás" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. jan. 16.
V. évf. 2. sz. 3. lap.

Toncz Tibor

Ruffy Péter: "Zsóka" c. elbeszélést illusztrálta.

Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. nov. 7.
IV. évf. 23. sz. 2. lap.

Toncz Tibor

Dobozy Imre: "Nyugtalan évek" c. elbeszélését illusztrálta három rajzzal.
Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. okt. 24.
IV. évf. 22. sz. 8. lap.

Toncz Tibor

Szentiványi Kálmán: "Hétvégi ellenőrök" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953 szept. 26.
IV. évf. 2o. sz. 7. lap.

Toncz Tibor, karikaturista

BDK

Grényvász.

Repr.

—: Ö is szereti a hasát
(Karikatúra)

10. l

Népszabadság, Bp. 1960. nov. 6.

Toncz Tibor, karikaturista 17 Dk

Gúnyrajz. Repr.

—: Hármas találata volt a lottón
(karikatúra) 14. l

Népszabadság, bp. 1960. nov. 13.

Toncz Tibor, karikaturista

DDK

Gúnyrajz. Repr.

–: Türelmetlen téli sportrajongók (karikatúra) 14.l

Népszabadság, Bp. 1961. jan. 15.

Toncz Tibor, karikaturista

MDH

Gúnyrajzok

Repr

1. Állandó ügyelet
2. Rakétaszalonban
(karikatúrák)

14.(

Népszabadság, Bp. 1961. jan. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista 17 Ok

Gúnyrajz. Repr.

–: Televíziókörvelítés egy áruházból
(karikatúra) 14 h

Nepszabadság, Bp. 1961. jan. 8

Toncz Tibor, karikaturista M Oh

Az Esti Hírlap jan. 10-i számában Toncz Tibor aláírt karikatúrája alatt még az is ott áll, hogy ez Szűr Szabó gösset rajza.

–: Olló

10.l

Népszabadság, bp. 1961. jan. 12.

Toncz Tibor, karikaturista 7 Dk

Grünyrajz. Repr

—: Illemtan
(karikatúra) 14.1

Bp. 1961. máj. 7.

NÉPSZABADSÁG

Toncz Tibor, Karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

—: Tapintat
(Karikatúra)

14. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. máj. 14.

Tomcsa Tibor, karikaturista

M. Dk.

Négy rajza. Repr.

Rideg Sándor: A bemutatás tehén

8-9. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. aug. 23.

Tonca Tibor, karikaturista MOK.

Gúnyrajz. Reg.

—: A Neander völgyben
(Karikatúra) 14.e

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. okt. 23.

Toncz Tibor, karikaturista 17 Dk

Günyvajz. Repr.

—: Az ünnep reggelén 14.l
(karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. ápr. 30.

Tóncz Tibor Karikatúrista 17 Ok

Gúnyrajz.

Repr.

–: Igényes rádióvásárló 14-l.
(Karikatúra)

Népszabadság, br. 1960. dec. 4.

Toncz Tibor, karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

— : Tudásszomj
(karikatúra)

14.1

Nénszabadság, bn. 1960. dec. 11

Toncz Tibor, karikaturista 03 04

Gúnyrajz

Repr.

–: Apró bútor a divat
(karikatúra)

14. l

Népszabadság, bp. 1960. ~~[illegible]~~ nov. 27.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Grúnyrajz. Repr.

–: A nyitás napján
(Karikatúra) 14.l

Nepszabadság, bp. 1960. nov. 20.

Toncz Tibor, karikaturista 7 D4

Gúnyrajz. Repr

–: Ruhapróba után egy áruházban
(karikatúra) 14.l

Népszabadság, 3p. 1960. okt. 30.

M.D.K.

Toncz Tibor

Karikatura müvész kiállitott a Nemzetiszalonban rendezett karikatura kiállitáson.

Noszlopy György: A IV.magyar karikatura kiállitásról. Népszava 1956. VII. 11. 162.szám. 2.old.

Tonca Tibor, karikaturista 7 Dh

Gúnyrajz.

Repr.

–: Vikend – Rökkenővel
(Karikatúra) 14. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. júl. 16.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dl

Gimnazia.
Repr.

— : Budapesti plasztiklomba 14. l
(Karikatúra)

bn. Vilei. júl. 23.

NÉPSZABADSÁG.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 04

Gúnyrajz.

Repr.

–: Szabadtéri előadás (Karikatúra) . 14. l

bp. 1961. júl. 30.

NÉPSZABADSÁG

001

Tonca Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz. Repr.

-: Új autótulajdonosok 6. p
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. aug. 6.

Toncz Tibor, karikaturista

Bdk

Szúnyrajzok.

Repr

1., Álmatlanság Bonnban
2., Fogadás a pesti presszóban
(Két karikatúra)

14. l

bp. 1961. aug. 13.

NÉPSZABADSÁG

Toncz Tibor, grafikus

B Ok

Pajkos-tréfás rajzokkal illusztrálta
Tabi László könyvét.

Bottyán János: Tabi László: A négy kisértés
134. l

X/3.

KÖNYVBARÁT, Bp. 1960. március

Toncz Tibor, karikaturista 704

Gúnyrajz.

Repr.

– : Az új kaglófotel 14-l
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1960. dec. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista

1 Gúnyrajzok

Repr.

-: Mindenki karácsonyfája
(karikatúra - sorozat)

27. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1960. dec. 25.

Toncz Tibor

— **Toncz Tibor** Munkácsy-díjas karikaturista születésének 80. évfordulója alkalmából szeptember 26-án, csütörtökön délelőtt 11 órakor a Farkasréti temetőben koszorúzási ünnepséget rendeznek.

Népszava
1985. IX. 24.

Tonczy Tibor

Lengyel József: "Az idegen és a kis szakasz" c. elbeszéléséhez rajz

---

Bodor Pál: "Szelid feleség" c. novellájához rajz

"Nagy riport a bécsi hadjáratról" c. rövid történeteket illusztrál "Mátyás király nyomában" cimmel.

"Amit a futballhivők Bécsből láttak" c. rajz. Repr.-ók.

Délibáb, 1935. juli.27. IX.évf. 31.sz. 6. lap.
" " aug. 3. " " 32." 6. "
" " " 3. " " 32. " 36, 37. lap.

Toncz Tibor

Bodor Pál: "Tévedni emberi dolog" c. elbeszéléséhez rajz.

Somlyó Zoltán: "Hangverseny - közjátékkal" c. novellát illusztrálta.

Pajzs Elemér: "Hal" c. történetéhez készitett fejrazot.

Szobotka Tibor: "Kétüléses sportkocsi" c. elbeszéléshez illusztráció. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1935.aug.31. IX. évf. 36.sz. 4. lap.
" " " szept.7. " " 37." 35. "
" " " " 14. " " 38." 90-91."

257

Toncz Tibor

Aszlányi Károly: "Reklám-tan cimmel négy rajz

"Páris","New York" "Budapest" cimmel rajzok.

Fráter Lajos: "Kényelmetlen helyzet" c. elbeszélés illusztrációja.

Tokaji György: "Nyári cocktail" c. novellához rajz. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1935. aug. 17. IX. évf. 34. sz. 4, 30. lap. " 24. " " 35. sz. 55. lap.

Toncz Tibor

"A történelem maszkjai" c. közleményhez rajz.

Aszlányi Károly:"Anglománia" c. irásához készült illusztráció.

Nagy Lajos: "Hirdetem a regényem" c. elbeszéléshez rajzok. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1935. okt. 12. IX.évf.42.sz. 66. lap. " " " 19. " " 43. sz. 12. 81. lap.

Toncz Tibor

"Bobbyk és Mukik, a kutyásnő, mint korszerü müfaj" c. tréfás iráshoz rajz.

Lengyel József: "Az idegen és a kis csikós" c. humoros elbeszélést illusztrálta három rajzzal.

Lovászy Károly: "A szubrett és a mérleg." c. novellájához rajz. Repr.-ők.

Délibáb, Bp. 1935. szept. 21. IX. évf.
39. sz. 22-25. lap. " 28. " "
40. sz. 26-27. " okt. 5. " "
41. sz.

30. lap.

Toncz Tibor

Lovászy Károly: "Férj, feleség, csábitó" c. parodiáját illusztrálta a szereplőkről készült rajzokkal.

Aszlányi Károly tréfás irásait látta el szemléltető képekkel. Hat rajz.

Lóránt Mihály külföldi magyar szinészről a lap aktuális eseményeket közöl /a közlemény hiányos/ illusztrációként Napoleon figurájának karikatúrája szerepel.

Délibáb, Bp. 1935. okt. 26. IX. évf. 44. sz. 2o. lap.
" " " nov. 9. " 46." 28-29. és 67. lap.

Toncz Tibor

Nagy Lajos: "Komoly szándék" c. elbeszéléséhez két rajzot készitett.

Békeffi József: "Életfogytiglan" c. novelláját illusztrálta.

"Kincs a páncélszekrényben" cimmel hat humoros rajz.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1935. nov. 3o. IX. évf. 49. sz. 4. lap. és 81. lap.
1935. dec. 7. IX; évf. 5o. sz. 27.lap.

Toncz Tibor

Mario Mokr: "Egy karkötő története" c. elbeszéléséhez szemléltető rajz.

Fendrik Ferenc: "Kaland" c. novelláját két rajzzal,

Stella Adorján: "Forditotta" c. elbeszélését három rajzzal,

"Ennyi elég ebből" cimmel külföldi színészekrők szóló kis történeteket két rajzzal illusztrálta.

Délibáb, Bp. 1935. dec. 7. IX. évf. 5o. sz. 84-85. és 91. lap. " " 21. " " 52. " 12-13. és 7o. lap.

Toncz Tibor, karikaturista 0 oh

Gúnyrajz.

Repr.

–: Nehéz a választás (karikatúra) 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Gy. 1961. ápr. 9.

Toncz Tibor, karikaturista 57 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

-: Szoborleleplezésen
(Karikatúra) 14. l

NÉPSZABADSÁG Jn. 1961. ápr. 2.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

-: Anyai leintés
(Karikatúra) 14.l.

Bp. 1961. márc. 26.

NÉPSZABADSÁG.

Toncz Tibor, karikaturista MOK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Bécsi busz
(karikatúra)

14.1

Bp. 1961. márc. 19.

NÉPSZABADSÁG

Toncz Tibor, grafikus 1704

Zsolt Róbert könyvét illusztrálta.

S. B.: Zsolt Róbert: A Sárga tengertől a Gyöngy folyóig 46.l

KÖNYVBARÁT, Sp. 1957. június VII/1.

Toncz Tibor, Karikaturista Mok

Gúnyrajz. Repr.

~: A gondatlan vásárló alany 14. l
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1961. Márc. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista T.Dk

Gúnyrajz. Repr.

/ —: Állatkerti bélyegsorozat
(Karikatúra) 14-l

NEPSZABADSÁG, bp. 1961. márc. 5.

Toncz Tibor, karikaturista

Dolí

Gúnyrajz.

Repr.

-: Önkritika
(Karikatúra)

14. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. Jdr. 26.

Toncz Tibor, karikaturista – B Oh

Grünyraiz. Repr.

–: Kép a jövőtől (karikatúra) 14. l

NÉPSZABADSÁG, Bu. 1961. febr. 19.

Toncz Tibor, Karikaturista 17 Ob

Gúnyrajz.

Repr.

–: A Szigeten
(Karikatúra)

14. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. jún. 11.

Toncz Tibor, karikaturista Mok

Gúnyrajz.

Repr.

–: Holnap is Jözni Kell (Karikatúra) 14. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. jún. 4.

Toncz Tibor, Karikaturista M Ok

Gúnyrajz. Repr.

—: Az üdülők első percei
(Karikatúra) 14. C.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. Máj. 28.

Toncz Tibor, karikatúrista 17 ok

Gúnyrajz. Repr.

—: Vásári ... karikatúra 14.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. máj. 21.

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy

Toncz Tibor

Munkácsy-díjas festő- és grafikusművész,
a Ludas Matyi nyugalmazott művészeti szerkesztője,
a Szocialista Munkáért Érdemérem kétszeres kitüntetettje,
a Szocialista Kultúráért Érdemérem tulajdonosa,
a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának alapító tagja

hosszú, súlyos betegség után, 74 éves korában, 1979. november 9-én elhunyt.

Temetése 1979. november 22-én, délután 2 órakor lesz a **Farkasréti temetőben.**

EMLÉKÉT TISZTELETTEL MEGŐRIZZÜK!

Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége
Magyar Újságírók Országos Szövetsége
Magyar Hírek Szerkesztősége

MNK Művészeti Alapja
Ludas Matyi Szerkesztősége
A Gyászoló Család

Toncz Tibor, Munkácsy-díjas grafikusművész és festőművész.

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy

Toncz Tibor

Munkácsy-díjas festő- és grafikusművész,
a Ludas Matyi nyugalmazott művészeti szerkesztője,
a Szocialista Munkáért Érdemérem kétszeres kitüntetettje,
a Szocialista Kultúráért Érdemérem tulajdonosa,
a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának alapító tagja

hosszú, súlyos betegség után, 74 éves korában, 1979. november 9-én elhunyt.

Temetése 1979. november 22-én, délután 2 órakor lesz a **Farkasréti temetőben.**

EMLÉKÉT TISZTELETTEL MEGŐRIZZÜK!

Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége
Magyar Újságírók Országos Szövetsége
Magyar Hírek Szerkesztősége
MNK Művészeti Alapja
Ludas Matyi Szerkesztősége
A Gyászoló Család

Toncz Tibor

Toncz Tibor, Munkácsy-díjas karikaturista, a Ludas Matyi egykori művészeti vezetője születésének nyolcvanadik évfordulója alkalmából, csütörtökön koszorúzási ünnepséget rendeztek a Farkasréti temetőben levő sírjánál. A sírnál Mészáros András, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége karikatúra szakosztályának vezetője emlékezett Toncz Tiborra.

Magyar Nemzet 1985. IX. 27

Tonc Tibor

Toncz Tibor Munkácsy-díjas karikaturista születésének 80. évfordulója alkalmából szeptember 26-án, csütörtökön délelőtt 11 órakor a Farkasréti temetőben koszorúzási ünnepséget rendeznek.

◆

Magyar Nemzet 1985. IX. 24

Toncz Tibor

TONCZ TIBOR Munkácsy-díjas karikaturista, a Lúdas Matyi egykori művészeti vezetője születésének 80. évfordulója alkalmából, csütörtökön koszorúzási ünnepséget rendeztek a Farkasréti temetőben lévő sírjánál. A megemlékezés virágait a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, a Művészeti Alap, a Lúdas Matyi képviselői helyezték el. A sírnál Mészáros András, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége karikatúra szakosztályának vezetője emlékezett meg Toncz Tiborról.

Népszabadság, 1985. IX. 17.

Tonez Tibor

— **Tonez Tibor** Munkácsy-díjas karikaturista, a Ludas Matyi egykori művészeti vezetője születésének 80. évfordulója alkalmából csütörtökön koszorúzási ünnepséget rendeztek a Farkasréti temetőben lévő sírjánál.

Népszava 1985. IX. 27.

Toncz Tibor karikaturista

Végső búcsú Toncz Tibortól

Pályatársai, családtagjai és barátai kísérték utolsó útjára csütörtökön a Farkasréti temetőben *Toncz Tibor* karikaturistát, a Ludas Matyi nyugalmazott művészeti vezetőjét.

A munkatársak nevében *Mikes György*, a Ludas Matyi főszerkesztő-helyettese méltatta Toncz Tibor munkásságát, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének képviseletében pedig *Mészáros András*, a szövetség karikaturista-szakosztályának vezetője vett végső búcsút az elhunyttól.

–: Végső búcsú Toncz Tibortól 8

Népszabadság, Bp. 1979 nov. 23.

Tóncz Tibor, grafikus

● TÓNCZ TIBOR Munkácsy-díjas rajzolóművész temetése ma délben 2 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

– : O Tóncz Tibor.

8.

Esti Hírlap, 1979. nov. 22.

Toncz Tibor, festő

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazon intézményeknek, jó barátoknak, ismerősöknek, akik szeretett férjemet, mostohaapámat, nagyapánkat, Toncz Tibor grafikusművészt szeretetükkel és virágaikkal elkísérték utolsó útjára és nagy fájdalmunkban osztoztak. Toncz Tiborné, dr. Kartali János és családja.

11.

–: Köszönetnyilvánítás

Népszabadság, Bp. 1979. nov. 18.

Toncz Tibor, festő
grafikus

TONCZ TIBOR Munkácsy-díjas festő- és grafikusművész temetése november 22-én délután 2 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

8

–: Hír

Népszabadság, Bp. 1979. nov. 17.

Toncz Tibor, festő grafikus

Fájdalomtól megtört szívvel tudatom mindazokkal, akik ismerték és szerették, alkotásait kedvelték, hogy drága jó férjem, **Toncz Tibor**, a Buda Matyi nyugalmazott művészeti szerkesztője, Munkácsy-díjas festő- és grafikusművész, a Szocialista Munkáért Érdemérem kétszeres kitüntetettje, a Szocialista Kultúráért Érdemérem tulajdonosa, a Művészeti Alap alapító tagja, hosszú, súlyos betegség után 74 éves korában csendben elhunyt. Felejthetetlen halottunkat 1979. november 22-én 14 órakor helyezzük örök nyugalomra a Farkasréti temetőben. Gyászolják felesége, testvére, mostohafia dr. Kartali János és annak családja, rokonai és barátai.

11.

– Halálozás

Népszabadság, Bp. 1979. nov. 17

Tonca Tibor, grafikus

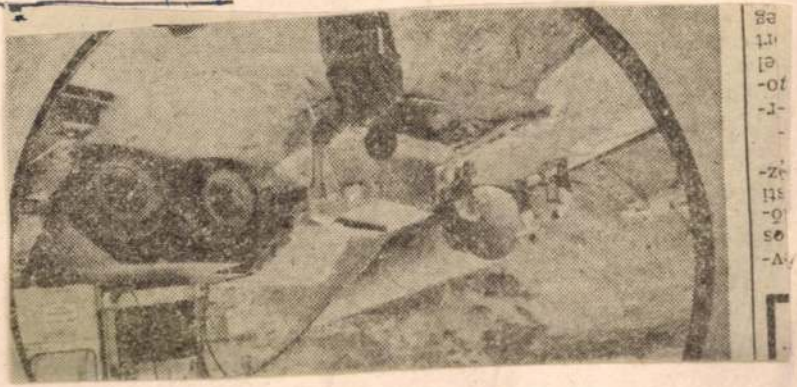

– Elhunyt Tonca Tibor 7.

Nincsszabadság. Bp. 1979. nov. 14.

Thoncz Tibor, grafikus-
művész

1021

1979.XI.13.Kossuth 12.oo Gné
Déli krónika

- Meghalt Thoncz Tibor Munkácsy-di
Thoncz Tibor nyugdijbavmnulásáig a
tőjeként dolgozott.

jas grafikus. 74 éves volt.
Ludas Matyi művészeti veze-

1021

1979. XI. 13. 12..00 Kossuth
Déli krónika
- Meghalt Tonc Tibor Munkács
volt. Tonc Tibor nyugdijba v
zetőjeként dolgozott.

1979. XI. 13. 12.00 Kossuth
Déli krónika
Tonc Tibor, Munkácsy-díjas
grafikusművész

i-dijas grafikus. Hetvennégy éves
onulásig Ludas Mátyi művészeti ve-

Toncz Tibor, grafikus

ELHUNYT TONCZ TIBOR

Toncz Tibor Munkácsy-díjas rajzolóművész 74 éves korában elhunyt. Nyugdíjaztatásáig a Ludas Matyi művészeti vezetője volt.

– Elhunyt Toncz Tibor

12

Esti Hirlap, Bp. 1979. nov. 13.

Joncz Tibor rajzolóművész

Készítette azon négyes kisplakát-
sorozatot, mely a bpesti járműve-
ken kiragasztva, az utazási kedv-
et igyekszik felkelteni. (Ő a Lu-
das Matyi világhíru rajzolóművésze)

Idegenforgalmi Tájékoztató

1951 évf. 9. n. május 1. 6. l.

es sich, s.

wei

ihren

unter den Zurückkehrenden nicht, obzwar sie ihn überall suchte.

Toncz Tibor

Pajsz Elemér: "Gém" c. elbeszéléséhez rajz

Gyenes Rózsa dr.: "Márkus László 1935 inyenc bajnoka" cimmel, "Evés és müvészet" alcimmel közölt tréfás iráshoz illusztráció.

"Siker" cimmel Gózon Gyuláról szóló tréfás történethez készitett rajzot, melyen Gózon Gyula és asztaltársasága szerepel.

Délibáb, Bp. 1935. juni 22. IX. évf. 26. sz.
" " " juli. 6. " " 28. "34-35. lap
" " " " 13. " " 29." 16-17
"

Tóth Tibor

festő

írod

Magyar Kultúrszemle

1942. febr. 15.

(A művészi védborítók,

képek,)

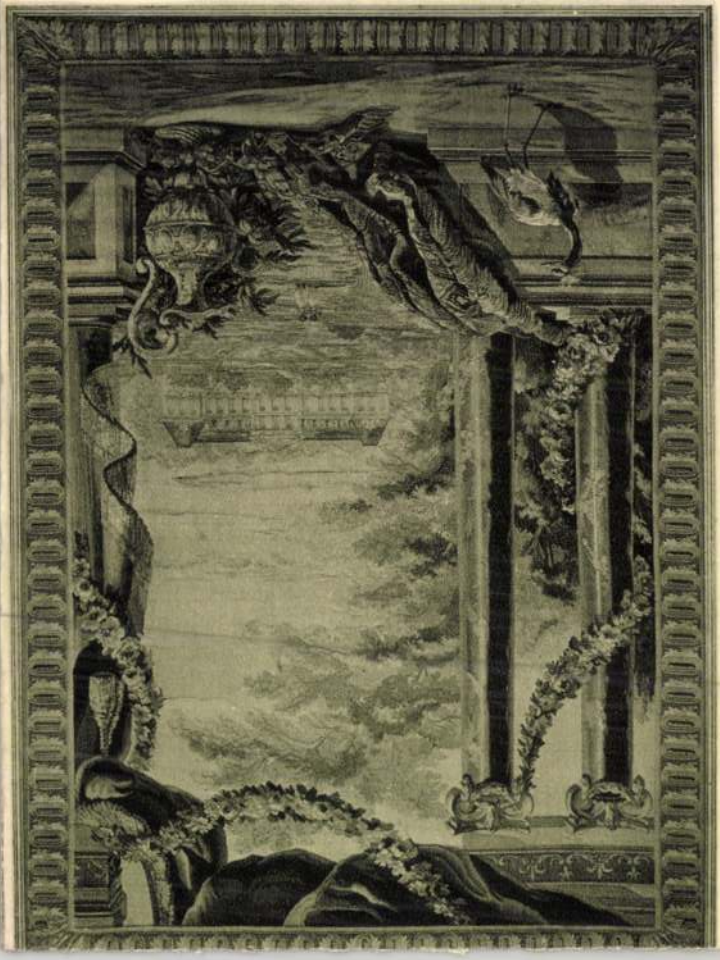

M.D.K.

Toncz Tibor

"Mezőssy Mária: ÖRVÉNYBEN" cimmel a lap hozza a müvész könyillusztrációját hirdetésként "A tavalyi könyvpiac eseménye" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 194o. márc. 8-14. III. évf. lo. sz. 31. lap

M.D.K.

Toncz Tibor

Plakátrajza Jean Giono regényeinek reklamirozására.
Révai kiadás.

Film Szinház Irodalom, Bp. 194o. okt. 11-17.
III. évf. 41. sz. hátsó boritólap.

M.D.K.

Toncz Tibor

"Révai könyvei" cimmel reklámrajz a kiadónál megjelent könyvekről.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. ápr. 11-17. IV. évf. 15. sz.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Esti telefon 3.

ESTI HIRLAP, bn. 1962. márc. 14.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

: Gúnyrajz.

Repr.

– : Napolajat tessék

5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. ápr. 21.

Tonca Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Pesti utcakép 6.1

ESTI HIRLAP, bp. 1962. ápr. 16.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

— : Áprilisi randerú 8.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. ápr. 7.

MDK

Toncz Tibor karikaturista

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája Művért 1957.VI.évf.4.sz. 342.l.

M.D.K.

TONCZ Tibor grafikus

Karikatúrák

1952
Művért. Fogány Ö.-Gábor: Az első Magyar képzőművészeti Kiállitás 127.e

~~Művért. Fogány Ö.-Gábor: Az első Magyar képzőmű-~~ 127.

Tonk Tibor
Csapó gy.: Életünk görbe tükre a N.Szalonban
Magyar Nemzet, 1956, jun.24.

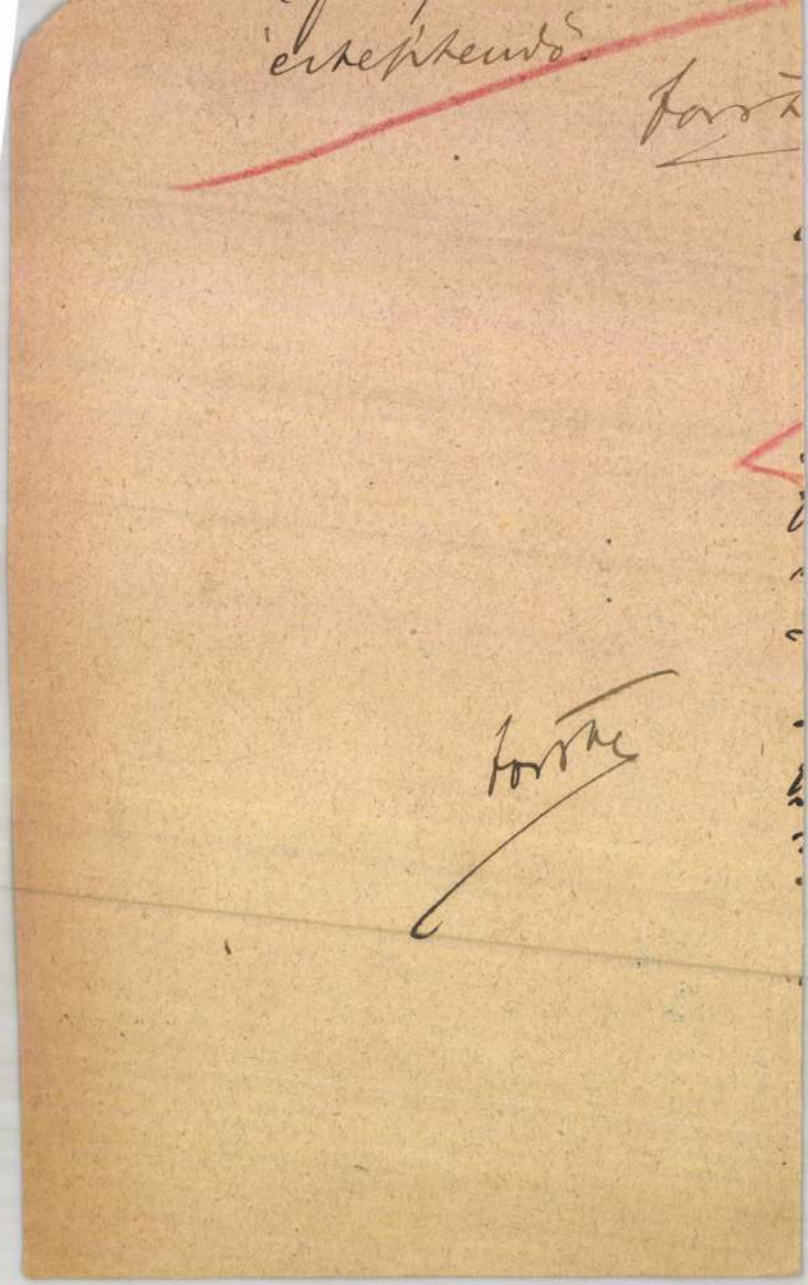

MDK

Toncz Tibor

karikaturák

Cifka Péter: A Szépművészeti Muzeum grafikai osztályának uj szerzeményei. Magyar Nemzet 1955.okt.12.

5 C.

Tonoz Tibor

Karikaturista.

A III. Magyar Karikatura Kiállításon szerepelt.

Magyar Nemzet, 1957. Nov. 5.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Gondosság 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. márc. 15.

MDK

Toncz Tibor

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

M.D.K.

Toncz Tibor

Dövényi Nagy Lajos: "Állóviz" c. könyvének cimlapját készitette, amelyet könyvreklámok keretében mutat be a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. május 15-21
V. évf. 2o. sz.

Toncz Tibor

Illusztráció Boda Béla: A főmérnök mouiba megy c. irásához

repr.

Magyar Nemzet 1966. jan. 30. 12. 1.

M.D.K.

Toncz Tibor

Bókay János: "Láz" c. könyvének cimlapját készitette.

Irodalmi esemény! c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. május 7-13.
VI. évf. 19. sz. cimlap belső oldalán.

M.D.K.

Toncz Tibor

Plakátrajza a Révai Könyvkiadó nyári kiadásá
iról.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. szept. 3-9.
VI. évf. 36. sz. hátsó boritólapján.

Tonegutti Jakab

olasz festő

Marastoni Jakab

1847-ben hívta meg

Velencéből Pestre,

a hol régi képek restau-

rálásával foglalkozott

a Marastoni akadé-

miában

Életképek 1847. I.

félév - 750 cl -

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Gyöngyösi Nándor: Hűség.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. október 11. 11. l.

MDR

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Gergely Mihály: A rablátus ügygyész.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. augusztus 30. 10. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Soós András: Összebarátkozás.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. október 11. 11. l.

MDK

Tomoz Tibor

Washingtoni klinikán című műve szerepel a III. Magyar Karikatura Kiállításon.

G. I.: A III. Magyar Karikatura Kiállításon.

Nők Lapja, Bp. 1951. november 7. [20. l.]

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) rapr.

(Szánthó Dénes: A penge meg a nyele.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. július 19. 9. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Fehér Klára: A 2057-es esztendő.)

Érdekes Újság, Bp. 1957. február 9. 21. l.

MOK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Sipulusz: A vízi-puska.)

Érdekes Újság, Bp. 1957. március 9. 15. l.

MDK

Tomor Tibor

rajzai (illusztrációk) repr.

(Dr Weninger Antal: Az öt „M".)

Érdekes Újság, Bp. 1957. március 30. 14. l.

Toncz Tibor MDK

A "Jó embert keresünk" díszletei a dekorativ stilizáló törekvésre jó példa.

Makkay László: Színpadkép-festészetünk uj törekvései. Műterem 1936 I.évf. 7. sz. 14-19.o.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Hámori Ottó: Különös délutánok.)

Ország-Világ, Bp. 1957. október 15. 16. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Jaroslav Hasek: Gyermekrablás.)

Ország-Világ, Bp. 1952. december 31. 16.l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Rudyard Kipling: Majdnem ember.)

Dvszág-Világ, Bp. 1957. december 10. 16. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Lovas Márton: tesiklottam a Normata-lejtőn.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. január 18. 14. l.

MOK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Bárány Tamás: levelezőkap.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. febmár 22. 12. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Nemes György: Veszélyes madár.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. január 25. 2. l.

MDK

Toncz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Baróti géza: D házasságok, amelyek eszpresszóban köttetnek.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. március 22. 10. l.

m D4

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Vizsga. (v.g.); [redacted] v. gy.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. április 19. 10. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr

(Gál György: Búcsú a farsangtól.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. március 29. 7. l.

MDK

Tomcz Tibor

két rajza (szövegillusztrációk) repr.

(Feleki László: Élethűl duzzadó út-leírás.)

Érdekes Újság, Bp. 1958. június 21. 15. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Baróti Géza: Nagyasszony – zsákruhában.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. június 7. 10. l.

MOK

Tomc Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Bárány Tamás: Csöndes vasárnap délután.)

Érdekes Ujság, Bp. 1958. április 26. 9. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Mikszáth Kálmán: Hivatalos eszjá-rás.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. április 6. 10. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Móricz Zsigmond: Első szerelem.)

Érdekes Ujság, Bp. 1952. április 20. 14. l.

MDK

Tomcz Tibor

hat rajza (illusztrációk) repr.

(Ruffy Péter: Pest Buda feltederése. Pesti maggyerőke.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. április 13. 17. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Móra Ferenc: Magyarok szénája.)

Érdekes Ujság, Bp. 1952. április 27. 10. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(B. I.: Hiányzik egy fiúty az utcánkból.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. április 20. 22. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajzai (illusztrációk) repr.

(Dr. Weninger Antal: Sakk!)

(Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 4. 10. l.

MDK

Tomek Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Gellért Andor Endre: Asztalosok kezében.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. április 27. 14. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Mészáros Ferenc : Vállóperek.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 11. 10. l.

MOL

Tomiz Tibor

rajza (illusztráció) rapr.

(Szemes Béla: Fiú lesz vagy lány?)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 4. 21. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Pataky Károly: 110 mézőtől — 110 ezerig.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 4. 15. l.

MOL

Tomcz Tibor

rajzai (illusztrációk) repr.

(m.f.: Májusi éjszaka Budapesten.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 11. 12-13. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Tömörkény Istvánról: A szaladás.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 11. 14. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Vasvári Istvánn: Távolsági beszélgetés.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 18. 16. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajzai (szövegillusztrációk) repr.

(Ruffy Péter: Pest Buda felfedezése.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 25. 16-17. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Sándor Kálmán: Hogyan töltöttem a karácsonyt?)
Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 25. 10. l.

MDK

Tomor Tibor

rajzai (szövegillusztrációk) repr.

(Nemes György: A legkedvesebb nővort.)
Érdekes Ujság, Bp. 1957. május 25. 21. l.

MDK

Tomor Tibor

két rajza (szövegillusztrációk)
repr.

(Szegedi Emil: jön a gépkektor!)
Érdekes Ujság, Bp. 1957. június 1. 14. l.

MDK

Tomcz Tikror

rajzai (szövegillusztrációk) repr.

(Ruffy Péter: Pest Buda felfedezése. Szerelmi búvóhelyek.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. június 29. 11. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Várkonyi Endre: Lidércnyomás.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. június 8. 14. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(John Steinbeck: Kit bocsátanak be Amerikába?)

Érdekes Újság, Bp. 1957. augusztus 24. 10. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Szendrei József: Nagyapám kutyája.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. szeptember 7. 23. l.

mDR

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Bars Sári: Hal-pszichológia.)

Érdekes Ujság. Bp. 1957. október 19. 14. l.

MDK

Tomor Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Nádas József: Bruno és a párja.)

Érdekes Ujság, Bp. 1857. december 21. 16. l.

MDK

Tomcz Tibor

rajza (illusztráció) repr.

(Mikes György: Légyott 1957.)

Érdekes Ujság, Bp. 1952. november 9. 19. l.

Torcz Tibor grafikus

Munkácsy díj III. fok.

NN: Ünnepélyesen kiosztották...

Nagyszava 1956 ápr. 4. 84 éof. 81. n. 7 l.

Tonor Tibor grafikus

Szerepel a kiállitésom

Noszlopi: Jegyzetek a IV. m. karikatura kiállitésről
(N. Szalon)

Nepszava 1956 julius 11, 84 évf. 162 sz. 2 l.

TONCZ Tibor grafikus

N.N. Kinába indult ...

Művelt Nép, 1955. VI. évf. 14. sz. április 3, 12. old

TONCZ Tibor

Kina

5 rajz Kinától (repr.)

TONCZ T: Kinai gyerekek között

Művelt Nép 1955 VI. évf. 27 n. julius 3. 6 l.

TONCZ TIBOR

5 rajz Kinából (repr.)

Toncz T.: Kinában, vasutom

Művelt Nép, 1955, 11. ért. 29 s. julius 17,
6. l.

TONCZ Tibor gratilus

Kina
4 rajz Kinabál (repr.)

Toncz T.: Árnházi hörséta Sanghaiban és Kantonban

Művelt Nép 1955 II ért. 28 s. julius 10, 6. l.

TONCZ Tibor

3 rajz Kinálól (repr.)

Toncz T: Uj kina – uj kultura

Művelt nép 1955 II évf 32 s. aug. 7. 5 l.

TONCZ Tibor grafikusm.

Illustrációk, Aczél T: kesselet, 1 repr.
Sarkadi J: Anna karagyár, 3 "

Modalmi Kiság 1955, 11 ért. 6 n. felmér 5, 2,4 l.

TONCZ Tibor grafikusa.

Illustráció Urbán E: Sertéstokány c. novellához (repr.)

2 " Örvös L: A kultúrvázóterem-ben c. novellához (repr.)

Nodalni Ujság, 1955 u ért. 9 n. febr. 26, 5 l.

" " " " " 10. márc. 5. 8 l.

TONCZ Tibor

grafikus.

Illusztráció Máriássy Judit: A levél c. novellához (repr.)

" Urbán E.: Piros rezeda c. novellához (repr.)

Irodalmi Újság, 1955. II. évf. 1. sz. jan. 1. 10. l.
" " " 4 " " 22. 5 l.

TONCZ Tibor

Illusztráció Palotai B: Egy cserép azálea c. novellához (repr.)

Irodalmi Újság 1955. 11. évf. 13 n. márc. 26, 4 l.

TONCZ Tibor grafikus

Kina,
Miallitésa Peringben

NN: Toncz Tibor...

Irodalmi Ujság 1955 II ért. 23 n. jun. 4. 8 l.

TONCZ Tibor

3 illustráció Gyórfás U.: A kis gömböcs
Kossuth L. c. novellához (repr.)

Nodalmi Ujság 1956 III évf. 22 n. jun. 2. 9 l.

TONCZ Tibor gratilus

Kínai képek:

1, Sanghájiasatoma
2. " vár óterembe
3. Pekingi vasgyári munkás
4. " érnyjáték minkás publikuma

reprodukció

Nodalmi Nyság 1955 u ért. 26 n. jun. 25, 2 l

TONCZ Tibor

Rajz (repr.)

Irodalmi Ujság 1955 vi ért. 29. n. júl. 16, 5. l.

TONCZ Tibor

Örvös J.: Föld és nalonna c. novellé-
hez illusztráció (repr.)

Irodalmi Újság 1955 nér. 34. n. aug. 20. 7 l.

TONCZ Tibor

2 illustráció Varga D: hit karcolat a kiállítésről c. novellához (repr.)

1 illustráció (sulla): Szombat, vasárnap c. novellához (repr.)

Szodalmi Lipság 1955 u ért. 37 n. nept. 10. 5 l.
" " " " " 38 " " 17. 6 l

TONCZ Tibor

Illustráció Pataki D: Szamárfej c. novellához (repr.)

Irodalmi Ujság 1955 VI ét. 39. n. nept. 24, 6l

TONCZ Tivor

3 illustráció Mérayt: Naphelti vidámságok
c. írásoz (repr.)

Irodalmi Ujság 1956 VII évf. 17 n. apr. 28. 7 l.

TONCZ Tibor

Illustráció Mátrai BB: A sors embere c. novellához (repro)

Irodalmi Újság 1956 VII ést. 10 n. mér c. 10. 7 l.

TONCZ Tibor

Elefántcsont forgó fire, rajz, (reszt)

Nodalmi Ujság 1955 VI ét. 45 n. nov. 5, 8 l.

TONCZ Tibor

Jelenbrácsó Gyórfás M.: A Lőrtető álma c. írásáról (repr.)

Irodalmi Újság 1955. 11 ért. 43 n. okt. 22. 6 l

TONCZ Tibor

Illustráció D. Rea: Az annony Pompeiné
beszél c. novellához, (repr.)

Irodalmi Újság 1956 III évf. 4 sz. jan. 28. 6 l.

TONCZ Tibor

dm: Karikatura kiáll. a Nemzeti Szalonban

Irodalmi Ujság 1956 III ért. 26 n. jun. 30. 8.c.

TONCZ Tivor

Sirány): A kék csoda c. írásban illustráció (repr.)

Irodalmi Újság 1956 III évf. 38 sz. szept. 22. 9 l.

TONCZ Tibor

Gyárfás M.: Rendkívüli narvalc.
írásához illustráció (repr.)

Modalmi Nyság 1956 Mért. 40 n. okt. 6.

8. l.

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Kissé zsíros ~~[illegible]~~ vaczora volt ...

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. márc. 1.

Toncz József MDK

Körfurás, karikatura

Kulákok, karikatura

Ebadta a Közértben, tusrajz

Műcsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Tonçz Tibor MDK

Koreából távozóan, szinestus

Mücsarnok 1950.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Toncz Tibor

MDK

USA gyorstömés, karikatura

Forog az idegen, karikatura

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

– : Prímőr premier 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. ápr. 7.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr

– : A kritikus álma. 14. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. máj. 19.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Grünyrajz.

Repr.

— : Házas tempó 6. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jún. 29.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dh

Gúmprajz.

Repr.

–: Utazási lázban

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jún. 25.

Toncz Tibor, Karikaturista MDU

Gúnyrajz.

Repr.

—: Recept 8.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jún. 25.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Ádám és Éva 14. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. jan. 6.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dk

Günyzajz.

Repr.

—: Padparagók alkonya

3.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. jún. 16.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Grúnyvaja.

Repr.

—: Csendes játszótér 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jún. 17.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

—: Óvatos. Kísiták 5. l.

ESTI HIRLAP

Bn. 1961. jún. 18.

Toncz Tibor, karikaturista

MDH

Gúnyrajz.

Repr.

— : Végre

6.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. jún. 20.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Kánikula 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jún. 23.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

— : Kikapcsolódás

4. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jún. 15.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

–: Könyvtét után 2.1

ESTI HIRLAP, bn. 1961. jún. 13

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

—: Nyári zápor a Balatonon 6.1

ESTI HIRLAP, Bu. 1961. jún. 10.

Toncz Tibor, karikaturista M Dh,

Gúnyrajz. Repr.

— : Szigor 3.

Bn. 1961. jún. 24.

ESTI HIRLAP

MDK

Toncz

Rajzának repr.

Pérely, 70.1.

TONCZ TIBOR

Körfurás. Karikatura. 30x40.
Kulákok. " 30x40.
Ebadta a Közértben. Tusrajz 29x39.

III.Magyar Képzőművészeti Kiáll.kat. Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

Toncz Tibor, Kazi katuzista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Bevált recept

5

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. márc. 4.

MDK

Toncz Tibor

Rajz, repr.

Pérely 7o.l.

Tonez Tibor: grafikus

1964

Négy rajza.

Repr.

Stephen Leacock: A regényírás módszerei
11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. márc. 1.

Tencz Tibor M.D.K.

Illusztrációk Vidor Miklós: Hétvégi meglepetés és H. Thurn: Egy beteg férfi naplójából c. írásokhoz

Magyar Nemzet 1964. április 12. 12.1.

Toncz Tibor, kari katasista M Dk

Grúny rajz.

Depr

–: Szilvester, óh! 14.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. dec. 31.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Rejzer

–: Vita. nagyapával 14

NÉPSZABADSÁG, Bp 1963. dec. 15

Tomcz Tibor, karikaturista MDk

Színes rajz.

Repr.

—: Nyugtalan boldogság 14.

NÉPSZABADSÁG, 1963. júl. 7.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Mire jó a házasság 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. febr. 28.

126.–
1.

MDK

Toncz Tibor

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.33.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 D k

Gúnynaj. Refr.

—: Befogott gyerek 3.

ESTI HIRLAP. tsn. 1962 febr. 25.

Tonca Tibor, grafikus . MDK

Gúnyrajz.

Repr

— : Valahogy így van ... 8.l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. febr. 18.

Toncz Tibor, grafikus MDG

Gúnyrajz.

Repr.

-: Kapuzárás előtt 3. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. febr. 24.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Mi hiányzik a háztartásból 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. febr. 15.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Grimyrajz.

Repr.

—: Kellemes meglepetés 2.

ESTI HIRLAP

Bn. 1962. febr. 13.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dh

Gúnyrajz.

Depr.

-: Gütöstökön éjfélkor 6.

ESTI HIRLAP, Sp. 1962. febr. 9.

Tonca Tibor, karikaturista MDK

Gyümölcs.

Repr.

—: A pesszimista 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. febr. 8.

MDK

Toncz Tibor

Kiállitási kritika

Kisalföld 1968 ápr.3o.

Tonicz

Szerepel a karikatúra kiállításon a hűvsarnokban

Élet és Irodalom 1967 XII. 30

MDK

Toncz Tibor

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1963 juli 12.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

–: Ha büdös az olaj! 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. febr. 7.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

—: Korszakok, ha találkoznak 3. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. márc. 6.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Günyvaja.

Repr.

– : Ravasz világvégére várók 6.

ESTI HIRLAP, Bn. 1962. febr. 6.

Toncz Tibor, grafikus MDK

Gúnyrajza.

Repr.

— : Csemegeiskolában 3.

ESTI HIRLAP, sp. 1962. márc. 3.

Toncz
Karikatura kiállitás
Kis Ujság, 1951, október 30

22

...vétel

Ötszár Korona

...bank utján érkezett.

...ztetett

...1912 május 20án

Nagrand Mihály
épités-vezető

Toncz Tibor

grafikus

l.

Tóth E Csúf

26. l - 48. l.

Tanoroki (Dálnok) östelep VIII.172

Toncz MDK

Ujságrajzolók második karikatura kiállitása.
Nemzeti Szalon 1947. okt-nov.

MDK

Toncz Tibor

Rajzai. Repr.

Uj Magyarság, Képes mell. 1938.ápr.10. 6.lap

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gringrajz.

Repr

– : Az asszony vezet 14.

NÉPSZABADSÁG, br. 1963. jún. 2.

01

Toncz Tibor M.D.K.

Közös uton

karikatura, repr.

ast megyei Hirlap 1964. junius 14. 11.1.

K.D.K.

Toncz Tilor, karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

–: Tupirozott müremek 8.l.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. nov. 19.

Toncz Tibor, Karikaturista M. Dh

Gúcy rajc.

Rep.

— Egyenjogúság 14.

NÉPSZABADSÁG, Bu 1963. jún. 23.

Toncz Tibor, Karikaturista

7 Dg

Grúnyrajz.

Repr.

–: A nellem győzelme

14.

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1963. jún. 30.

Tonca Tibor, karikaturista MDG

Grünyraja.

Repr.

– : Nagymama, mignondom ... 3

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. dec. 19.

Tonca Tibor, Karikaturista M Dk

Grimpaje.

Depr

– :Téli séta 2,

ESTI HIRLAP, Bu. 1961. dec. 21.

MDH

Toncz Tibor, karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

—: Megjöttek! ...

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 22

Toncz Tibor, karikaturista

MDH

Gúnyrajz: Repr.

—: Újítás

3.

ESTI HIRLAP, Bu. 1961. dec. 23.

Tones Tibor, Karikaturista MDk

Grúnyrajz

Repr

— Pesti egyenek 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 24.

Tonca Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz

Repr.

—: Bejgli

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1961 dec. 28.

Tonics Tibor, karikaturista MDK

Budapest

Dep.

– Optimista feleség 4.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. dec. 30

Tonez Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz, Rep.

–: Év vége 6.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. dec. 30.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Grünyrajz.

Repr.

—: Újév reggelén 8.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. dec. 31.

Toncz Tibor, Karikaturista MDA

Gúnyrajz.

Repr.

–: A szigeten 14.

NÉPSZABADSÁG, Bk. 1963. jún. 16

Toncz Tibor

Illustrálta a Kötvet-
rező művet

Nagy Lajos: Prince-
napló Bp. 1945

Ism. Kósa János
Budapest. 1946. II
cf 123. l.

ד"ר ליפשיץ

בית החולים הדסה

ירושלים

בס"ד

ירושלים, ט' אייר תשכ"ה

לכבוד

הרב הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן שליט"א

ראש ישיבת פונוביז'

בני ברק

כבוד הרב הגאון שליט"א

הנני בזה לבקש את כבודו שליט"א שיואיל בטובו לשלוח לי את הספר "אמונת עתיך" שנדפס בשנת תשכ"ד בבני ברק.

בכבוד רב ובברכה,

ד"ר ליפשיץ

Tonca Tibor

rajzok

a Képes Figyelő

1945. évf.-ban

Tonca Tibor

Karikaturáját készítette a Ludas Matyi 1945. évi folyamába.

1479/1493 Förr. Ke

1494. Horemans ~~[illegible]~~.

Sz. Antwerpenben 1685-ben. + 1759-ben.

A kártyázók.

⊥ lóczákon és háromlábú sieken

Az udvaro
ketten kártyáznak
czinfedelü sörös Kar
siélget, ki jobb kezére
vert hord. Mellette
le figelmünket.
el, egy nö halad ken
lóg, melyre a ⊥ korcs
a mester jelzése ez

⊥ vörös kabátot viselö

Fa, mérete
~~Ára 150 fr~~
Vetetett 189

Toncz Tibor, karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Hosszú nyár

3. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. szept. 12.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

— : Így lehet a roncsból — új autót venni 6.l

ESTI HIRLAP, Sp. 1961. szept. 20.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Grünyrajz.

Repr.

—: Őszi nagytakarítás 8. l.

ESTI HIRLAP, Sp. 1961. szept. 17.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

— : Önkiszolgáló bolt 5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. szeptember 24.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr

– : A fontos ember

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 27.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

– : Beütemezett gyerek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 25.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Grúnyvaja.

Repr

–: Új színfolt a Nagykörúton 8.(

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. okt. 19.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Újra fellángoltak a harcok 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 13.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Grúnyzajz.

Repr

6.l

—: Szomjazik az erdő...

ESTI HIRLAP, bn. 1961. okt. 7.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Günyvajz.

Repr

– : A visszahozott könyv 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 6.

Toncz Tibor, karikaturista M Dh

Gúny rajz.

Repr.

– : Most már biztos, hogy itt az ősz!

5.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961 okt. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista · MDK.

Gúnyrajz.

Repr.

: Az osztályvezető nületésnapján · 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. szept. 30

Toncz Tibor, karikaturista 7 Dk

Grünyrajz -

Repr.

-: A századik születésnapon 2.

ESTI HIRLAP, Dp. 1961. szept. 26.

MDK

Tomcz Tibor, graf.

a Munkácsy Mihály-díj III.fokozatát-ezer ft.-t kapta: Kínában készült rajzaiért.

Az 1956.évi irod.és művészeti díjak kiosztása.
Művelt Nép/Mult.hetilap/.1956.ápr.8. VII.évf. 15. sz.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

-: Idegtépő utirajz

6.1.

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. máj. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista. M Dk

Gúnyrajz.

Lepr.

– : Ambició 6.

ESTI HIRLAP bp. 1961. máj. 11.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Karikatúrái.

Repr.

—: Újévi jókívánságok 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. dec. 31.

Toncz Tibor, grafikus

MDG

Három rajza.

Repr.

Szilárd Leó: Jelentés a Central Pályaudvarról.

19.

NÉPSZABADSÁG

G, Bp. 1962. dec. 24.

MDK

Toncz Tibor

Angol bányászcsalád 1954 karikatúra Műv.t.
Kékhasú Garancia 1954 karikatúra Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 18.1.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúmyrajz.

Repr.

– : Antikapitalista 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. dec. 2.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Grúnyrajz.

Repr

–: A váratlan találkozás 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bn. 1962. dec. 16.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Előrigyázatosság 6.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. máj. 31.

Toncz Tibor, karikaturista M. Dk

Gúnyrajz.

Repr.

– : Az ünnepi könyvtéten 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. máj. 31.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

–: Pesszimizmus 6.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. máj. 27.

Toncz Tibor, karikaturista

M DG

Gúnyrajz.

Repr.

–: Az első tűrán

4. l.

ESTI HIRLAP, Bu. 1961. máj. 27.

Toncz Tibor, karikaturista M Dh

Gúnyrajz. Repr.

~: Szerencsétlen idősnak 14. l.

NÉPSZABADSÁG, bn. 1962. dec. 9.

mdk

Tonca Tibor, Szepes Béla, Sándor Károly
Vasvári Anna

és más ismert karikaturistánk kiállítása a bukaresti Nicolae Grigorescu általános grafikai bemutató teremben

Magyar karikatúra kiállítás Bukarestben

Népszava, 91. évf. 13. sz. 1963. márc. 5. 2. l.

Tonca Tibor, Karikaturista

NDK

Gúnyrajz.

Repr.

– : Öntudatos első választó

14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. febr. 24.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dg

Günyvajz.

Repr.

— : Akiknek szívügyük a tsz

14

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. febr. 10.

Tonca Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

—: Stilszerű bíság 14. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. febr. 3.

Tóncz Tibor, Karikaturista

M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

— Taxi telefonhívásra

6.1

ESTI HIRLAP, 1961. júl. 25.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDh

Gúnyrajz.

Repr.

— : A kegyetlen pesti férj!

8.l

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. júl. 23.

Toncz Tibor, Karikaturista MDH

Günyzajz. Repr.

– : Csengettek! ... 6.

STI HIRLAP, bn. 1961. júl. 21.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

— : A posta diszérete 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 18.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

—: Közékenység 4.l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 15.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gimnazjum.

Repr.

—: Petike horvatér 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. júl. 13.

Toncz Tibor, Karikaturista MDk

Gúnyrajz. Repr.

—: Sárga írigység 4. e.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. júl. 4.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Objektív nehézség 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 5.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Három gúnyrajza.

Repr.

— : Este a sátorban

— : Pótalkatrész

— : Átkapcsolások idején 6.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1961. júl. 8.

Toucz Tibor, Karikaturista MDK

— : Balatoni ornágút, 1961.... 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Régi film.

6.l.

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. aug. 15.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Günyvajz.

Repr.

—: Szünidő 2.1

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. jül. 1.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Akik nem tudnak a Földtől elszakadni!

H. M. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 3.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Az ihlet percei

4. 1.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 6.

Tonez Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Hajnali élresztő 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 8.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz. Repr.

—: A szigeti buszon

6. l.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. aug. 9.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

— : Strandkosarak a Szigeten 6.1

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. aug. 10.

Toncz Tibor, grafikus

MDk

„Vannak különleges művészeti szakértők, akik felismerik ... akár Toncz Tibor kezevonását ..."

– Je gyzetek

– : Felesleges titoktartás

10.

A KÖNYV, BP. 1961, szeptember

I. évf/9. sz.

Toncz Tibor, Karikaturista

Gúnyrajz.

Depr.

—: Élménybeszámoló

3. C

ESTI HIRLAP Bp. 1961. máj. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dh

Gimnazje.

Repr.

–: Elég volt a rossz időből 6. l.

ESTI HIRLAP Bp. 1961. Máj. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDH

Günyzaje.

Repr.

–: A vásáron

6.1.

Bp. 1961. máj. 20.

ESTI HIRLAP

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

– : Naturalista plakát

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. máj. 25.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

–: Ndhariasság 6.1

ESTI HIRLAP, bn. 1961. máj. 25.

Toncz Tibor, Karikaturista MDH

Gúnyrajz.

Repr.

–: Előszezon 6.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. máj. 26.

Toncz Tibor, karikaturista MDk.

Gúnyrajz.

Repr.

— : Bentalt asszonykák 2.l

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. máj. 13.

Tonca Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

-: Megindult az utibeszámolók szezonja 3. l.

Bp. 1961. máj. 13.

ESTI HIRLAP

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Grünyrajz. Repr.

— : A Nyugatinál, Keletinél, Délinél 14.1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1969. okt. 6.

Toncz Tibor, karikaturista

MDK

Gürzy rajz.

Repr.

– : Miniatürirálás

14. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1963. okt. 20

Tonca Tibor, karikaturista MDK

Grünyrajz. Repr

–: Forró drót 14.1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. okt. 27.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dh

Gyúrgyvajz.

Repr.

— : Nagy magyar film készül

14.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. okt. 13.

MDK

Toncz Tibor

T.E: I. m. képzm. kiáll. grafikai művei. Kis Újs.
1950. aug. 27. 7.l.

M.D.K.

Toncz Tibor

Három rajz Színésznő-mama premieren c. elbeszélés illusztrációiként.

Mindenjátszó Tihamér c. elbeszélés illusztrációit készitette. Két rajz.

Demeter Imre: Színésznő-mama premieren c. elb. Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. juni. 7. I. évf. 4. sz. 16-17-18. l.
Demeter Imre: Mindenjátszó Tihamér c. elb. Bp. 1957. aug. 2. I. évf. 12. sz. 22-23. l.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Össznépi beszélgetés a kongresszuson 14. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. nov. 25.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 D4

Grúnyrajz.

Repr.

–: Bürokraták 14-l

NÉPSZABADSÁG, bn. 1962. nov. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk.

Gúnyrajz. Repr.

–: Absztrakt foltok a falon avagy a tökéletes magyarázat 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. nov. 11.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr

–: Ijedelem a hotelben 14. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. nov. 4.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dh

Gúny rajz.

Repr.

—: Cserebere 3. l

ESTI HIRLAP, bn. 1961. ápr. 29.

Toncz Tibor, karikaturista

MDG

Gúnyrajz.

Repr.

—: Az orgonák szerelmese

3. 1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 25.

Toncz Tibor, karikaturista MDH

Gúnyrajz.

Repr.

—: Prognózis: éjszakai fagyok... 3. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 26.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

—: A technika Korában 5.l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 30.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz. Repr.

— : Új hagyma 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 21.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnynaje.

-: Készülődés a debreceni Kutyakiállításra

3. l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 20.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

—: A hamis próféta bukása 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 19.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Kornerüsitett Mizsa

5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 16.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr

– : Az emberiség száma elérte a háromilliárdot

3.

ESTI HIRLAP 1Bn. 1961. ápr. 15.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

—: Falatozók lesznek a talponállókból

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 14.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúmyrajz.

Repr.

—: Jó reggelt 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. április 13.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Grünyrajz.

Repr.

–: A látnok pincér 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 12.

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Kampány szemlélet 4.

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. ápr. 9.

Tonez Tibor, Karikaturista . MDK

Gúnyrajz.

Repr

-: Esti koncert 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 11.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Grünyrajz.

Repr

—: Hármas ünnep után 6.

—

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 6.

Toncz Tibor, Karikaturista MDH

Gúnyrajz.

Rejtv.

–: Ünnepi forgalom 3

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 6.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dh

Grúnyvaja.

Repr.

–: Pesti asszonyka — falun 6.1.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. május 3.

Toncz Tibor, karikaturista

MDG

Gúnyrajz.

Repr

— : A boldogság netovábbja

3.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. ápr. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr

—: Drámon a presszóban 8.1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. máj. 7.

Toncz Tibor, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Anyák napján

3. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. május 7.

Toncz Tibor, karikaturista. MDK

Gúnynap.

Repr.

— : Az első üdülővendég 3. l.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. május 5.

Tonca Tibor, karikaturista

MDk

Grafikus. Repr.

A TV-ről van szó

-: Vasárnapi intelem
(Karikatúra)

14. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. - 1962. febr. 11.

Toncz Tibor, Karikaturista MDk

Gúnyrajz. Repr.

Világ vége

-: Világvége-várók
(Karikatúra)

14.l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. febr. 4.

Tonca Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz. Repr.

–: Ami az álarc mögött van 14. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jan. 28.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

Téli esték

—: A bríbos körül
(Karikatúra)

14.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jan. 21.

Toncz Tibor, Karikaturista

7 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

Kezdődik a futballszezon
-: Kikupálódunk
(Karikatúra)

14.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. febr. 25.

Toncz Tibor, Karikaturista M Ok

Gúnyrajz.

Repr.

– : Budai öröklakás = betervezés 14. l.
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. febr. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr

–: Precíz meghatározás
(Karikatúra) 3.1

Esti Hírlap, Bp. 1960. jún. 30.

62

~~MŰEMLÉKvédelem~~

Tonci Fabor
grafikus

M.D.K

Az idei komphot plakátjait
tervezi.

___. Megkezdődtek az idei komphot előkészületei. Élet és irodalom, 1962. március 24-i 12.

Toncz Tibor, Karikaturista 17 Dk

Grúnyrajz. Depr.

Fogják meg!

–: Az első turán 14.
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. márc. 25.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

– Jön a tavasz

–: Március, 1962 14. l.

(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. márc. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

Szereljünk le !!!

-: Ha az általános és teljes lesszerelés valósággá válna 14-1

(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. márc. 11.

Toncz Tibor, karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

A mi zárszámadásunk

–: Tervez a leánybrigád 14. l.

(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. márc. 4.

Tonca Tibor, karikaturista NDK

Grafika.

Rajz.

– : Beszélgetés „Julius" Kisasszonnyal
(Karikatúra) 2.1.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. júl. 30.

Toncz Tibor, Karikaturista 17 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Megjött a turkesztáni (Karikatúra) 3.l

ESTI HIRLAP, bp. 1960. júl. 29.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz. Repr.

– : Szomorú vasárnap 3.0
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. júl. 26.

Tonez Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Telefon a Balatonról
(Karikatúra) 1. l

ESTI HIRLAP, bp. 1960. júl. 26.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz. Repr.

— : Vidám Kakucs
(karikatúra)

6. l

ESTI HIRLAP, Bn. 1960. júl. 23.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz. Rgw.

— : Kánikula 4.l

(karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. júl. 23.

Tonez Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

– : Délutáni túlóra 4.l.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. júl. 22.

Toncz Tibor, Karikaturista MDk

Grünyrajz.

Repr.

–: Autókorszak 6.1

(Karikatúra.)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. júl. 21.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Üdülés után 3. f

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. júl. 21.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

—: Bentaltak a vikarban 6.l.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bn. 1960. júl. 19.

Toncz Tibor, Karikaturista MDk

Gúnyrajz. Repr.

– Motelgondok 3.1.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP

Bp. 1960. júl. 16.

~~MŰEMLÉKvédelem~~

M.D.K.

Toncz Tibor

Három tréfás rajz: A sugó szerelmet vall
Ahol nincs protekció
Kényelmes ügyelet.

- - - - -

Tréfás rajz: Minden jegy elkelt

- - - - -

Két rajz illusztráció szöveghez

Tréfás rajz.

Szinház és Mozi. Bp. 1949. febr 23. II. évf.8. sz.
21. 1. --- márc. 2. II. évf. 9. sz. 29. 1.
márc. 30. II. évf. 13. sz. 9. 1.
ápr. 6. II. évf. 14. sz. 22. 1.

M.D.K.

Toncz Tibor

Harc a prostitució és a dilettantizmus ellen c. elbeszéléshez rajzolt két illusztrációt.

\- - - - -

Férfidivat 1945 és 1949-ben. Két tréfás rajz.

\- - - - -

Zsadányi Oszkár: Harc a prostitució és a dilettantizmus ellen.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. márc. 30. II. évf. 13. sz. 9. l. --- 1949. ápr. 20. II. évf. 16. sz. 22. l.

M.D.K.

Toncz Tibor

Rajz-illusztráció szöveghez

\- - - - -

Tréfás rajzok: Tavasz a Szigeten
Zenekari ülés

\- - - - -

Rajz-illusztráció szöveghez

\- - - - -

Tréfás rajzok: A jószemü vendég
Az udvarias ruhatáros

Szinház és Mozi. Bp. 1949. ápr. 13. II. évf.15.sz
19. 1. -22. 1. - - -Zsadányi Oszkár: Csodahárem
1949. ápr. 20. II. évf. 16. sz. 19. 1. ---1949X.
ápr. 27. II. évf. 17. sz. 22. 1.

M.D.K.

Toncz Tibor

A Magyar Bányamunkások Szabad Szakszervezetének havi kiadványa, a„Szabad Május" többek között a müvész rajzait, illetve karikaturáját közli, amelyet a Hirek rovat közleménye kiemel.

H i r e k c. rovat közleménye
Szinház és Mozi. Bp. 1949. május 11. II. évf. 19. sz. 21. l.

M.D.K.

Toncz Tibor

Rajz-illusztráció szöveghez

\- - - - -

Rajz: Klasszikusok az öltözőben

\- - - - -

A dolgok másik oldala: két rajz a szöveghez.

. . . . .

Rajz: Ikrek

. . . . .

Gádor Béla:Ahogy ő látja a dolgokat.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. ápr. 27. II. évf. 17. sz. 26. l. - - -1949. május 18. II. évf. 20. sz. 31. l. 1949. junius 8. II. évf.23. sz. 24. l. 1949. junius 22.II. évf. 25. sz. 22. l

M.D.K.

Toncz Tibor

Tréfás rajz: A gyanus lepel

\- - - - -

Rajz: Megszüntek a telefon-szinésznők

\- - - - -

Rajz: Gyanus udvariasság

\- - - - -

Szinház és Mozi. Bp. 1949. junius 22. II. évf. 25. sz. 29. l. ---1949. julius 13. II. évf. 28. sz. 31. l. ---julius 27. II. évf. 30. sz. 22. l.

M. D. K

TONCZ Tibor

„1962. ünnepi Könyvhét" felirátú

ex libris

Napló

Magyar Nemzet 1962. március 16. 4. e.

Toncz Tibor, Karikaturista MDH

Gúmprajz.

Repr.

-: Móló

(Karikatúra)

S.l.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. júl. 9.

~~MŰEMLÉKvédelem~~

Tonca Tibor, karikaturista MDK

Gimnazist. Repr.

- Siófoki pillanatfelvétel
(karikatúra) 6.1

ESTI HIRLAP Bp. 1960. júl. 8.

MŰEMLÉKvédelem

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz. Repr.

– Nyaralni megy az asszony
(Karikatúra) 3.l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. júl. 7.

MŮEMLÉK vědetem

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Rgpr.

–: Pályaválasztás
(Karikatúra) 6.

ESTI HIRLAP bp. 1960. júl. 6.

MŰEMLÉKvédelem

Toncz Tibor, Karikaturista MDH

Gúnyrajz. Repr.

–: finom célzás 4. l.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP Bp. 1960. júl. 6.

MŰEMLÉKvédelem

Toncz Tibor, Karikaturista D Dh

Gúnyrajz. Zepr.

-: A mélyvízben 3.1
(Karikatúra

ESTI HIRLAP sp. 1960. júl. 5.

MŰEMLÉKvédelem

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

– : Abroncs-sztriptíz ... 2.1
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP Bp. 1960. júl. 5.

MŰEMLÉK védelem

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Günyrajz. Repr.

– „Sajnálom, asszonyom ..... 6.1.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. júl. 1.

MŰEMLÉKvédelem

Toncz Tibor, Karikaturista 7 D4

Gúnyrajz. Repr.

–: A feleség szempontja
(Karikatúra) 4.1

ESTI HIRLAP Bp. 1960. júl. 15.

MÜEMLÉK védelem

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

— : Mindent a fogyasztóért 6.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP 1 p. 1960. júl. 15.

Tonca Tibor, karikaturista D 04

Gúnyrajz.

Repr.

-: Lejhár - panasz
(Karikatúra) 14. l.

NÉPSZABADSÁG, kpp. 1961. dec. 3.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

– : Leszokom róla, apu! Ez az utolsó ...
(Karikatúra)

14. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jan. 7.

Tonca Tibor karikaturista 17 Bk

Hat grafikus gúnyrajz-sorozata.

Repr.

–: Szilveszteri cirkusz 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. dec. 31.

Tonca Tibor, karikaturista 1964

Gúnyrajz. Repr

—: Újjáéli vendég a fehér Házban 14.l
(karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. nov. 26.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Szinyrajz. Repr.

-: Karácsony a Neandervölgyben 14.l
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. dec. 17.

Toncz Tibor, karikaturista 47 Dk

Gúnyrajz.

Depr

-: Kéretlen tanácsadó
(karikatúra) 14.1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. dec. 10.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

„Esti túra"
(karikatúra) Repr.

– : Késnél az új KRESZ
/: Javaslataink :/ 14.

NÉPSZABADSÁG /bp. 1962. jan. 14.

78

M.D.K.

Toncz Tibor

Riporthoz készült rajz-illusztrációk. Az egyik tréfás rajz magát Toncz Tibort, a rajzolót ábrázolja.

Dalos László:
Mai pesti humor. Riport.
Film Színház Muzsika. Bp. 1959. január 2. III. évf. 1. sz. 6-7. l.

Toncz Tibor

az elmult években már önálló rajzgyüjteményével jelent meg.

Bauer Jenő: V. Országos karikatúra kiállítás a Műcsarnokban. „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr. 2. sz.

32 l.

Toncz Tibor

tónusgazdag, kissé „festői" rajzművészete érvényesül grafikáin.

Bauer Jenő: V. Országos karikatúrakiállítás a Műcsarnokban. „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr. 2. sz.

33 l.

Toncz Tibor MDK

180 éves az Ipari és Képzőművészeti gimnázium. Fenti művész is tanulója volt.

Esti Hírlap 27 sz. 1959. febr. 1. 2 old.

M.D.K.

Toncz Tibor

Kis színházi kalidoszkop. Tréfás rajzos oldal.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. márc. 18. IV. évf. 12. sz. 45. l.

Toncz Tibor MDK

grafikus

Tréfamesterek, akiket nagyon komolyan kell venni.
Magyar Nemzet 1947. okt. 14.

MDK

Tonc

Dutka M: III. m. képzőműv. kiáll. grafikája.
Magyar Nemzet, 1953. jan. 9. 2.l.

MDK

Toncz Tibor

Csapó Gy.: Életünk görbe tükre a N. Szalonban.
Magyar Nemzet 1956. jun. 24.

mdk.

Toncz Tibor

rajzai

Willy Breinholst: Reklamáció e. irástoz

Ország-Világ 1962. 23. sz 9. l

M.D.K.

TONCZ Tibor

Illustráció Dutka Maria:
„Egy csésze tea" c. irójához

Magyar Nemzet 196. decmber 24. 17. l.

M.D.K.

Toncz Tibor

Rajzos közvetítés a Margitszigetről.

Hat rajz:

Bemelegítés
Nézőtéri ügyelet
Gumipárna-intermezzo
Este a Rózsakertben
Szüneti fényzáporban
Felelőtlen igérgetés

Rajzos oldal. Film Szinház Muzsika, Bp. 1957. szept 6. I. évf. 17. sz. 37. l.

Toncz Tibor M.D.K.

Két szövegközötti illusztráció

"Prömier" c. tréfás, rajzos oldal 5 rajzzal:

Szemérmes szubrett
Fix pont
Hátha!
A fürdés átka
A szerző gyakorol.

Demeter Imre: Titánkodók klubja.
Film Szintház Muzsika. Bp. 1957. szept. 13. I. évf.
18. sz. 18-19. l.
F. Sz. M. 1957. okt 11. I. évf. 22. sz. 37. l.

M.D.K.

Toncz Tibor

Tréfás illusztrációk "Az időmilliomos Nápoly" c. szinmü parodiájához.

Bognár Károly: „Az időmilliomos Nápoly, Irta: Eduardo Neorealizmo"
Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. nov. 22. I. évf. 28. sz. 32-33. l.

M.D.M.

Tovcz Tibor
grafikus

Illusztráció

Paradicsomi előkészítő

Élet és Irodalom, 1962. január 13 – 10l.

M.D.K.

Toncz Tibor

Vidám oldal 5 tréfás rajza:

Táblás ház
Szinházi busz
Előadás után
Ruhatár
Vizkorlátozás idején

Toncz Tibor: Vidám szinházi este c. rajzos oldala Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. dec. 20. I. évf. 32. sz. 37. l.

Toncz Tibor, karikaturista 7 Ok

Günyvaj.

Repr.

–: A'L, Budára
(Karikatúra) 14.6

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. okt. 15.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: A túlbuzgó dizőz
(karikatúra) 14.l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. okt. 8.

Toncz Tibor, karikaturista

Mok

Gúnyrajz.

Repr.

– : New Yorkban
(Karikatúra)

12.1

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1961. okt. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Grúnyrajz. Repr.

– : Szezonvégi átalakítás 12. l
(Karikatúra)

Sp. 1961. szept. 24.

NÉPSZABADSÁG

Tonez Tibor, Karikaturista 7 04

Gúnyrajz.

Repr.

–: Egyesek címére
(Karikatúra) 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. nov. 19.

Toncz Tibor, Karikaturista BDk

Gúnyrajz. Repr.

–: Változatos vasárnap délelőtti műsor
(Karikatúra) 14. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. nov. 12.

Toncz Tibor, karikaturista 1904

Grúnyvaj.

Repr.

–: A kegyetlen divat diktátor 14. l
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. nov. 5.

mok

Tonczi Tibor
grafikus

Karikaturái: Husvéti-Karamból jatek –, Elökelöen –, Husvéti Házasodási Lázban.

Népszava 89 évf 79 sz. 1961. ápr 2. 12 l.

mVK

Toncz Tibor
grafikus

rajza:
Egy vezető aki végigtaúcoltatta a vállalati nőket

Nepszava 89 évf 1. sz. 1961 jan. 1. 12 l.

MDK

Toncz Tibor

d.m: Két rajzalbum. Magyar Nemzet, 1952. okt.3o.

4. l.

-MDK

Építész

Tóth K.Gy: A Budavári Horthy M.bástyasétány tervpályázata. Építészet, 1941. 4.sz. 117-120.l. képekkel.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz - Repr.

- Színészek 2.
(Karikatúra)

Esti Hírlap, bp. 1960. jún. 29.

MŰEMLÉKvédelem

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz – Repr.

-: Kölcsön szóda
(Karikatúra) 2.1

Esti Hírlap, bp. 1460. jún. 25.

MŰEMLÉKvédelem

Tonca Tibor, Karikaturista MDk

Gúnyrajz – Repr.

–: Kiadós napozás 2.
(Karikatúra)

Esti Hírlap, Bp. 1960. jún. 24.

MUSEMLEKVÉDELEM

Toncz Tibor, Karikaturista 17 Dk

Gúnyrajz.

Repr

— : film kénül az énszerű pihenésről
(Karikatúra.) 6.1

Esti Hírlap, bp. 1960. jún. 21.

TONCZ Tibor M.D.K.

A gyakori utazás titka / karikatura/ repr.

Pestmegyei Hirlap 1962. febr. 16. 2.1.

MDK

Toncz Tibor

MN 1956. ápr. 4. Kiosztották az 1956. irod. és müv.dijakat. Munkácsy dij

MDK

Toncz Tibor

Üdvözöljük az 1956.é. Munkácsy dijas müvészeket.

Szabad Müvészet, 1956. 5.sz.

MDK

Toncz Tibor, graf.

USA ~~XXXXX~~ gyorstömés/?/ Karikatura.

Forog azidegen "

Müos.-IV.M.Képzm.K.áll. 1954.jan.-febr. Kat. 17.1.

mak

Tonca Tibor grafikus

Karikatúrái:

A "Népművelés 1954, 1. évf. 9. sz. 29. lapján

"Vadlajtás" rovatban
Népművelés 1954, 1. évf. 9. sz. 29. l.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

—: Tetten ért borravaló – osztogató 4.1

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 4.

Tonca Tibor, Karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Illemtudó verebek 3.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. november 4.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repsr.

– Csőrepedés van a házban 3.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr

–: Dolgozik a kadarka 6.1

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 3.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz. Repr.

-: Házi feladat 4. l.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP Bu. 1960. okt. 30.

C8

Toncz Tibor, Karikaturista M D4

Gúnyrajz.

Repr

T: Gnigazolás 3. l.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. okt. 30.

Toncz Tibor, Karikaturista

Gúnynap.

Repr.

—: A pesti állatkertben
(Karikatúra)

6. l.

ESTI HIRLAP

Bp, 1960. okt. 29.

Toncz Tibor, karikaturista M D 4

Gúnyrajz.

Repr.

– : Találkozás a fáspince'ben
(Karikatúra.) 3.

ESTI HIRLAP Bp. 1960. okt. 27.

Toncz Tibor, festő

MDh

Gúmyrajz.

Repr.

—: Az utolsó mohikán
(Karikatúra)

6.

ESTI HIRLAP Bp. 1960. okt. 26.

Toncz Tibor, Karikaturista M D4

Gúnyrajz.

Repr.

—: Már „csak" két hónap van hátra 3.
(Karikatúra)

Ap. 1960. okt. 26.

ESTI HIRLAP

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Grünyraje.

Repr.

-: Rendel Dk. 4-6-ig 4. l.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. okt. 23.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 D4

Gúnyrajz. Repr.

– Váltás
(Karikatúra) 6. e.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. okt. 22.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz. Repr.

–: Őszi lombok 6.l
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. okt. 20.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

–: Az árokban 6.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. okt. 14.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

–: Csábító Kelenyge 3. l
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. okt. 13.

04

Tonk Tibor, karikaturista

7 D4

Gúnyrajz.

Repr.

—: Telefon-rendelés
(Karikatúra)

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. okt. 12.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz. Repr.

– : Aktfestőnél
(Karikatúra) 2.1

ESTI HIRLAP, Bn. 1960. okt. 11.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz. Repr.

–: Itt a fűtési idény
(Karikatúra) 4.l.

Esti Hírlap, Bp. 1460. okt. 9.

Toncz Tibor, karikaturista M Dh

Gúnyrajz. Repr.

– : Születésnapi ajándék 3.
(Karikatúra)

Esti Hírlap, bp. 1960. okt. 6-án

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz. Repr.

–: Ha iogy haladunk
(Karikatúra) 4.1

Esti Hírlap, Bp. 1960. okt. 6.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Gyanús csend 6.p
(Karikatúra)

Esti Hírlap, bp. 1960. okt. 5.

M.D.K.

Toncz Tibor

Pekingtől Shanghaig c. cikket irta és rajzolta hozzá illusztrációit.
Három rajz. Repr.

Szinház és Mozi. Bp. 1955. juli. 1. VIII. évf. 26. sz. 24-25. l.

mdk

Toncz Tibor

illusztrálta Fodor Gábor „A boldogság udvara
e. könyvét.

Könyvjelző
B. Gy. F. Fodor Gábor A boldogság udvara
Népszava, 90 évf 150. sz 1962 jun. 29.

Toncz Tibor, Karikaturista 17 Dg

Grúnyrajz.

Repr.

–: Akik Kiestek
(Karikatúra) 14. l.

NÉPSZABADS ÁG, Bp. 1962. jún. 24.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Korszerű versenyző 14. l.
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. jún. 17.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: A drámaíró
(Karikatúra) 14-e

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. jún. 10.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

–: Jó helyre utalták be
(Karikatúra) 14. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. jún. 3.

Toncz Tibor MDK

Karikatura. repr.

A magyar ujságrajzoló müvészek II. karikatura kiállitása. Nemzeti Szalon 1947. okt.

Toncz Tibor: MDK

Kenyérre nem jut, fegyverre kell
Két munkás beszélget
Könyvnapok falun
Külpolitikai gyerekszáj
Marshall-terv
Nyugat-német ipar

Magyar karikaturaművészet.
A MMOK vándorkiállitása. 1950.

Toncz Tibor: MDK

Szabad a pálya
Szocialista faluban
Szovjet erőmü épitése a Volgán

Magyar karikaturamüvészet.
A MMOK vándorkiállitása, 1950.

Toncz Tibor

"A nagy komédiás" cimmel Vig György verse Chaplinről, amelynek illusztrálására nyolc művész vállalkozott: Scheiber Hugó: „Chaplin", Feiks Jenő: "Karikatura", Byssz Róbert: "Sziluett", Gedő Lipót: "Karikatura", Hermann Lipót: "Rajz", Sebők Imre: "Chaplint Rembrandt igy festette volna", Áldor János László: "Rajz", Toncz Tibor rajzötlete: "A néma Chaplin". Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. márc. 28. V. évf. 13. sz. 10-11. lap.

Tovca Tibor, grafikus MDK

Nép, rajza.

Repr.

Komlós Julius: Folyt. köv.!

19.

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1965. okt. 4.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

–: TV-adás napján 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1461. nov. 10.

Tonca Tibor, karikaturista MDk

Életrajz.

Repr.

– : Kapuzárás után 6.

ESTI HIRLAP, hn. 1961. nov. 4.

Toncz Tibor, karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr

–: Körzeti rendelőben 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 6.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Grúny rajz.

Repr

–: Belvárosi taxirendelés 8.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. nov. 6.

Tóth Tibor, grafikus 7 Dk

Karikatúra.

Répa.

– : Előrelátó nevelés 14. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. márc. 24.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk.

Gúnyrajz. Repr.

— : Tűzarok 14.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. márc. 31.

Toncz Tibor M.N.K.

Illusztráció Kolozsvári Grandpierre Emil: Házasság mai módra c. irásához

repr.

Magyar Nemzet 1965 január 1. 12. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Grényvajz..

Repr.

–: Előfordul 14.

NÉPSZABADSÁG, Dec. 1963. jún. 9.

Tonez Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

– : Könyvsitkaság az Eczeri útról 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. máj. 26.

Toncz Tibor M.D.K.

Divatba jött a szenyera, karikatura. repr.

Pest Megyei Hirlap 1963. április 7. 8.l.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Rep.

–: Anggali találmány 2.

ESTI HIRLAP sn. 1961. nov. 30.

Toucz Tibor, karikaturista MDK

Günyvajz.

Repr.

– : Feledékeny népség 6.

ESTI HIRLAP. bp. 1961. dec. 8.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr

—: Olcsóbb lett a kávé 3.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. dec. 13.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr

— : Végre egy Jormás fa

4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. dec. 14.

Toucz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : A férjek álma : üzemi gépesítés 6.1

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. dec. 15.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk.

Gúnyrajzai:
(Három r.)

Repr

1.) A papa problémája
2.) Ajándékozási lár
3.) Csalódás

3. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 16.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúm, rajz.

Repr.

– : Házibuli után 2

ESTI HIRLAP, bp. 1961. nov. 14.

Toncz Tibor, Karikaturista MDH

Gúnyrajz.

Repr.

–: Születésnapi torta 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 15.

mdk.

Toncz Tibor

miniatür karikaturákkal illusztrálta Palotai Boris Vidám Vasárnap c. könyvet

cs. m. Palotai Boris Vidám Vasárnap. Ország-Világ 1963. 26. sz. 15. l.

Toncz Tibor, karikaturista 17 Dk

Gimnazja.

Repr

– Elvedés 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 5.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Günnyrajz

Dep.

- Nagyon hideg van 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 9.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dh

Gúnyrajz.

Rep.

– Halló, meteorológia? 8.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. jan. 7.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúm, rajz. Depr.

– Ragadós vendég 3.

ESTI HIRLAP

bu. 1962. jan. 13.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz. Rgr.

– Már csak ez hiányzik!

3.1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 14.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr

– i fuzsang idején 6.

ESTI HIRLAP, bu. 1962. jan. 18.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

— : Hát mégis visszakaptalak ... ? 3. p

ESTI HIRLAP, bp. 1962. jan. 19.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr

– Házi buli 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 23.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

–: Készül a gyógyszerkönyv 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 27

Toncz Tibor, karikaturista

M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Új musical comedy születik

14. l.

NÉPSZABADSÁG, bn. 1963. jan. 13.

Toncz Tibor, Karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Az utolsó kocsi 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jan. 20.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr

– : Fő az illuzió 14. e.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. jan. 27.

Toncz Tibor, karikaturista M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Nincs Kölcsön egy ezernyőjük? ... 6.C.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. jún. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz - Repr.

—: Medárd dilemmája 6.l

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. jún. 8.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

—: A Belvárosban 3.

ESTI HIRLAP 1 bn. 1961. jún. 9.

MDK

Toncz Tibor

Pérely 98.1.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz. Repr.

–: Ligeti randevú 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 14.

Tonez Tibor, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— „Meglepő" fordulat — 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. nov. 24.

Toncz Tibor, karikaturista

MDH

Grúnyszajz.

Repr.

—: Tökéletes együttműködés

14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. nov. 10.

Negativ

Petrás Kerényiné

203 Toncz Tibor: Ebadta megmagyarázza.
karikatura.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dl

Gúnyrajz.

Repr

— : Nyári vendéglő 6.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. sept. 5.

Tonca Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

— : Nyilási-adag 6.l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. szept. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúny rajz.

Repr.

—: Üdülés után

6.1

ESTI HIRLAP, Sp. 1961. nemt. 6.

Toncz Tibor, Karikaturista

M. Dk

Gúnyrajz.

Repr.

: Előre jelzés

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. szept. 7.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

—: Az öranggal

3.1.

ESTI HIRLAP, Sp. 1961. nept. 8.

Tancz Tibor, karikaturista M DG

Grúzy rajz.

Repr.

—: September = társasutazás 3.l

ESTI HIRLAP, Sz. 1961. szept. 9.

Toncz Tibor, Kari katurista MDK

Gimnazjaz.

Repr.

— : Hamleti kérdés 1.l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 17.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Grimyrajz

Repr

— : Kritika Lehyett 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 28.

Toncz Tibor, Karikaturista

7 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

—: Pesti Kövérek Olaszországban

3.

ESTI HIRLAP, Sp. 1961. aug. 17.

Toncz Tibor, Karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Depr

— : Vadonatújkoczi 3.1

ESTI HIRLAP

, Bp. 1961. aug. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista MDH

Gúnyrajz.

Repr.

— : Üdülés után 2.1

ESTI HIRLAP, Bu. 1961 aug. 23.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

— : Reklamáció 6.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 23.

Tonca Tibor, karikaturista MDG

Emlékezés.

Rep.

—: Vigasz-lap 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 24.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyhép.

Repr.

— : Pletyka 2.l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 26.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúny rajz.

Repr.

– : Frissen nyílt expressó

5. l.

ESTI HIRLAP, Dp. 1961. aug. 27.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz. Repr.

— : Esti játszótér 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 29.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnynajz.

Repr.

— : Verekedős a gyerek 6.

ESTI HIRLAP, Szt. 1961. aug. 31.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Grúnyrajz. Repr.

– : Következetesség 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. márc. 3.

...cz Tibor, Karikaturista MDH

Rézt vesz a bukaresti magyar karikatúra-kiállításon.

—: Kulturális hírek 9. l.

NÉPSZABADSÁG. Bp. 1963. márc. 5.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Grünyrajz. Repr.

—: Ami viszont nem olvad 14.

NEPSZABADSÁG, Bp. 1963. márc. 10.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Újs régi Kapualjak

14. 1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. márc. 17.

Toncz Tibor, karikaturista

MDG

Gúnyrajz.

Repr.

— : Újfajta aktatáskák vidéki kiszálláshoz

14.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. szept. 15.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Grünyrajz.

Repr.

: Aki minden este elkésik 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. szept. 22.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Grúszyrajz.

Repr.

— : Óriáskígyó

14

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. szept. 8.

Tonez Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Répr.

— : A Kardnyelő 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. szept. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista

Grúnyrajz. Repr.

—: Tudja, hogy kell berágódni 14.

NÉPSZABADSÁG, 1963. szept. 29.

Toncz Tibor, karikaturista M. Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Hzért, mégis csak jobb idekint! ... 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. máj. 14.

Toncz Tibor, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Kirámolulás

6.1

ESTI HIRLAP

Dp. 1962. május 2.

Tonez Tibor

Karikatúrák

A III. karikatúrakiállítás (Antal Gábor)

Csillag, 1952-jan.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz. Repr.

–: Bérlet 6.l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. nept. 13.

Tonez Tibor, karikaturista M D4

Gúnyrajz.

Depr.

–: A jövő titka

(Karikatúra) 6.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 16.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

6.

—: Őszi Körvadászaton

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 17.

Toncz Tibor, Karikaturista M DK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Miért nincs, ha van?
(Karikatúra) 6.1

Esti Hírlap, bp. 1960. dec. 3.

Toncz Tibor, karikaturista M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Időszerű étel — stílszerű kiszolgálás 2.1

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. dec. 6.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

-: Randevú a hóval
(Karikatúra

6. l.

ESTI HIRLAP, Bn. 1960. dec. 9.

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

—: Ráérős ember
(Karikatúra) 2.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. dec. 15.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Günzgrajn.

Repr.

–: Gyenge film

4.l.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 9.

Tenez Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

– : Válás után 6.1

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 9.

Toncz Tibor, Karikaturista

M D4

Gúnyrajz. Repr

-: Cukrázkiállításon
(Karikatúra)

3.1

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 10.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

-: Nylon, ó, nylon! 4.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP bp. 1960. nov. 10.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Günyvaj.

Depr.

– : Ünnep utáni szerebere
(Karikatúra)

6.1

ESTI HIRLAP, bn. 1960. dec. 30.

Toncz Tibor, karikaturista 7 D4

Gúnyrajz. Depr.

—: Tréning 6.l
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, 1960. dec. 31.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr

– : Pesti Kislány bricsája 14.c.
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. aug. 5.

Toncz Tibor, Karikaturista M DH

Gúnyrajz.

Depr.

— : Bali Kémülődés 3. l.

ESTI HIRLAP ; bn. 1961. jan. 20.

09

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Átprofilirozás, avagy gyalogolni jó!....

3. l

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. jan. 17.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Csa-csa-csa 2.1.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. jan. 17.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dg

Gúnyrajz.

Repr

– Üsügy 8. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 15.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dg

Grúnyrajz: Repr

[Téves aláírás: Szűr Szabó Jónat]

—: Lottó főnyeremény

6. l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 10.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Napos délelőtt a Múzeum-kertben

4.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. jun. 8.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

– : Az ezermester hazatér 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 7.

Tonca Tibor, Karikaturista 7 Dh

Gúnyrajz.

Repr.

—: A megjavult taximorál 4.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 6.

M.D.K.

Topor András

Női fejet ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. juli. 19.
XIII. évf. 29. sz. cimlap

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

—: Reménytelję várakozók 6.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 5.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

– „Csak úgy mint otthon" – vendéglőben 2.1

In.

ESTI HIRLAP, 1961. jan. 5

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr

– : Téli szobor

2.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 4.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Grünyrajz.: Regr.

—: Szilvesztevi előkészületek 5.l

Bn. 1961. jan. 1.

ESTI HIRLAP

TONCZ Tibor M.DK.

Készenlétben , karikatura, r pr.

Pestmegyei Hirlap 1962. március 22. 2.1.

TONCZ Tibor M.D.K.

A kancellár füle, karikatura, repr.

Pestmegyei Hirlap 1962. április 18. 2.1.

TONCZ Tibor M.D.K.

Husvéti tojás, 1962. karikautra, repr.

Pestmegyei H irlap 1962. április 22. 8.1.

TONCZ Tibor M.N.K.

Adenauer üdül. karikatura, repr.

Pestmegye i Hirlap 1962. május 5. 3.l.

TONCZ Tiber M.D.K.

Egy kis séta a csintalan öregurakkal karikatura

repr.

Pestmegyei Hirlap 1962. május 20. 2.1.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dk

Gúnyrajz. Repr.

-: Nincs Kivétel
(Karikatúra)

3.1.

ESTI HIRLAP, bn. 1960. dec. 25.

Toncz Tibor, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

-: Hadd mérgelődjenek a komnédok
(Karikatúra)

3. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. dec. 24.

Toncz Tibor, karikaturista 7 D4

Gúnyrajz.

Repr

-: Harc az öncélúság ellen 6.1.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. dec. 23.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Depr

– : Ünnepi hangulat
(Karikatúra) 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. dec. 22.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Günyvaj. Repr.

—: Jogcím
(Karikatúra) 4.l

ESTI HIRLAP

Bn. 1960. dec. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

– : Ébresztő 1. l.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. aug. 25.

Tonca Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

– : Jósnőnél. 2.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP

Bp. 1960. dec. 20.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

– Új kalapdivat

(Karikatúra)

3. l.

ESTI HIRLAP

Bp. 1960. dec. 16.

Toncz Tibor, karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Ajándékruha
(Karikatúra)

4.1

ESTI HIRLAP

Bn. 1960. dec. 16.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Kezdődik az iskola 14. l.
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. aug. 26.

08

Toncz Tibor, karikaturista MD4

Gúnyrajz. Repr.

–: Tudja már a dörgést 14. e.
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. aug. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr

– : Gónakkiránduláson 2.1

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. aug. 25.

Toncz Tibor, karikaturista

MDK

Gúnyrajz. Repr.

—: Előre gyártott elemek 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. nov. 3.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

– : Akt a falon 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. nov. 17.

Tencz Tibor M.N.K.

Illusztráció Koroda Miklós: Shakespeare legszebb magyar leánya. c. írásához

repr.

Magyar Nemzet 1964. január 26. 12.1.

Temcz Tibor M.D.K.

Illusztráció Kathrin Forbes: Az albérlő c. írásához

repr.

Magyar Nemzet 1964. január 19. 12.1.

Toncz Tibor M.D.K.

Illusztráció Bárány Tamás: Tévedés c. írásához

repr.

Magyar Nemzet 1964. október 25. 12.1.

M.J.K.

MDK

Toncz Tibor

Rajz, repr.

Pérely. 98.1.

Toncz Tibor, karikaturista

MDh

Gúnyrajz.

Repr

– : Hűvös idő

4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. nov. 9.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Ezős idő

(Karikatúra)

6.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 30.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

–: Áramszünet

(Karikatúra)

2.l.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. aug. 24.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Erdőügyelet
(Karikatúra)

6. l.

NÉPSZABADSÁG, Bu. 1962. ápr. 29.

Tonca Tibor, karikaturista MDk

Gyümölcs. Repr.

—: Teakonyha
(Karikatúra) 14.1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. ápr. 22.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Vasárnap reggel 14. 1.
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. ápr. 15.

M.D.K.

Toncz Tibor

Rajz-illusztráció riporthoz

\- - - - -

" " riporthoz

\- - - - -

/U./:Jávor Pál haza szeretne térni Amerikából. Szinház és Mozi, Bp. 1949. szept. 30. II. évf. 39. sz. 10. l.
Tabi László: A szerelmes ember. Ugyanazon szám 30. lapján.

M.D.K.

Toncz Tibor

Rajz-illusztráció szöveghez.

- - - - -

Rajz-illusztráció szöveghez

- - - - -

László Dezső: "Stramm" műsor a Nagymező-utcában. Szinház és Mozi, Bp. 1949. szept. 16. II. évf. 37. sz. 27. l.

Békessy Imre: Hogyan készül a hollywoodi film. 1949. nov. 18. II. 46. sz. 27. l.

M.D.K.

Toncz Tibor

Tréfás rajz-illusztrációk a "Füstölgök" c. tréfás iráshoz.

Bodó Béla: Füstölgök
Szinház és Mozi. Bp. 1950. aug. 6. III. évf. 31. sz. 2. l.

mdk

Tonez Tibor grafikus

rajza: Kulturához van gerencsénk? Jöjjön
maskor most értekezlet van...
Kép a 27. lapon. 7 g.

Nejsmüvelés 1954, 1 évf 7. sz 27. l.

m.dk

Tomcz Tibor grafikus

Karikatúrája: Parodia
(kép a 21. lapon 7. sz.)

Nepmuvelés 1954, 1 évf 7 sz. 21 l.

mdk.

Tonoz Tibor grafikus

Karikatúrája: Esztrád
rajz a 25. lapon

Vejsmüvelés 1954, 1 évf. 2. sz 25 l

Toncz Tibor, Karikaturista 17 Dk

Günyvajz. Repr.

–: Múzeumi hónap 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. okt. 21.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Grünyzajz. Repr.

–: Ha ez így megy tovább 14.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. okt. 14.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Grünyrajz.

Repr.

—: Helyzetkomikum

14. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. okt. 7.

Toncz Tibor, Karikaturista

M 04

Gúnyrajz.

Repr.

—: Társbérlők

4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 15.

Toncz Tibor, Karikaturista

M D4

Gúnyrajz.

Repr.

– : Rossz rágondolni...

5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDH

Günyvajz.

Repr

—: Giccskiállítás

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dg

Gúnyrajz.

Repr.

–: Március 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 11.

Toncz Tibor, Karikaturista

M D4

Günyrajz. Repr

— : Sakkverseny

4.

ESTI HIRLAP

Bp: 1961. márc. 10.

Tonca Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

–: A Nőnap reggelén 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 8.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr

— : Távlati utitérv 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 7.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Günyvajz.

Dep.

—: Tavaszi ajánlat 8.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 5.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Tavassi tervmegbenélés

3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 3.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Pipafüst 8. 1.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. febr. 26.

Toncz Tibor, karikaturista M DG

l. Júnyrajz. Repr.

— : Hideg zuhany . 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. febr. 23.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

–: Időszerű cégtáblaczere 3. l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 24.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Grünyvajz.

Repr

— : Tavasz a Váci utcában 3.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 31.

Toncz Tibor, Karikaturista 1) Dg

Gúnyrajz.

Repr.

—: Nagy szardinia vásár . 3.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. márc. 30.

Toncz Tibor, karikaturista ↗ DK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Hideg Cett 6.1.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 29.

Toncz Tibor, karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

—: Unalmas délután 3.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 26.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Horgászási tilalom

3. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 24.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

— : Meghezdődött a sonkavásár 6.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 23.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Törzsvendégek 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 22.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

– : Utirajz 4.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 19.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

–: Csak Jinoman 3. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 19.

Toncz Tibor, Karikaturista MDk.

Grünyzajz. Repr

—: Edzik a perecet 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 29.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz. Repr.

-: Mátrai üdülők 6. l

ESTI HIRLAP

(Bp. 1961. jan. 28.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz. Repr.

—: Disznótoros kóstoló 6.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 26.

Tończ Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

—: Téli rondemi 3. l.

ESTI HIRLAP, 1961. jan. 26.

Toncz Tibor, Karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

–: Ez most időszerű lenne 2.l

ESTI HIRLAP, bn. 1961. jan. 25.

Toncz Tibor, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr

—: Budai tél

8. l.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. jan. 22.

Tonca Tibor, karikaturista

MPK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Ritka vendégek a budai hegyekben
4. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 22.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Megható történet 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 21.

Toncz Tibor, Karikaturista

Grünzweig.

Repr.

— : Világúr-vita a Múzeum-kertben 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. Febr. 19.

Toncz Tibor, karikaturista

M DG

Gúnyrajz.

Repr.

— : Újabb drámai fordulat 14. l.

NÉPSZABADSÁG Sp. 1962. szept. 30.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Egy perti erkélyen

6. l.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. febr. 16.

Toncz Tibor, karikaturista MDU

Gúnyrajz. Repr.

—: Nem divat már a magas sarok 3.1.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. febr. 16.

09

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Günyvaje.

Repr.

– : Nagytakarítás a Vérmezőn 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 14.

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz. Depr.

–: Báli hajnaton 5.

ESTI HIRLAP, bn. 1962. febr. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr

— : Újabb ürüg

3. l

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. febr. 11.

Toncz Tibor, Karikaturista M.Dh

Gunyrajz. Repr.

—: Jön a tavasz 6.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. febr. 9.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : „Könyöröghet nekik az ember !...“

2. 1.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 8.

Toncz Tibor, karikaturista 7 Dg

Gúnyrajz. Repr.

– : Bemondták a lottószámokat ... 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. febr. 5.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Ébrentő 6.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. febr. 3.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

—: A nagymama szabadnapja 2

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 3.

Toncz Tibor, karikaturista. M Dk

Gúnyrajz. Repr.

—: Modern és olcsó dinletek 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bn. 1962. szept. 23.

Toncz Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

—: Önérzet 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. nept. 16.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDG

Gürgrajz.

Repr.

–: Mindenki a meccsre

14.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. okt. 28.

Tonez Tibor, Karikaturista 17 Dh

Gúnyrajz.

Repr.

— : A kisérleti lakótelepen 4.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 23.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

— : Csak a gyerek meg ne tudja 3.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 23.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

– : Jön az osztrák szerkoló kazarán 8.1.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 20.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Egyik összeállítója a Kossuth Kiadónál megjelent karikatúra - karcolat gyűjteménynek.

- : Mindenki benne van 2.

ESTI HIRLAP bp. 1960. nov. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dh

Gúnyrajz.

Repr.

–: A Későnjövő érdeklődik 2.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 15.

Toncz Tibor, Karikaturista

Gúnyrajz.

Repr

–: A szalma
(Karikatúra)

14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. júl. 1.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúny rajz. Repr.

–: Formabontás
(Karikatúra) 14. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. júl. 8.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz- Dep.

-: Ebédszünetben

(Karikatúra.) 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. júl. 15.

Toncz Tibor, Karikaturista

M DG

Gúnyrajz -

Repr.

-: Csenczelés

(Karikatúra)

14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. júl. 22.

Toncz Tibor, karikaturista

M DG

Gúnyrajz.

Repr.

–: Eskürő után
(Karikatúra)

14. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. júl. 29.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDG

Gúnyrajz.

Repr.

– : Készétel

4.1

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 24.

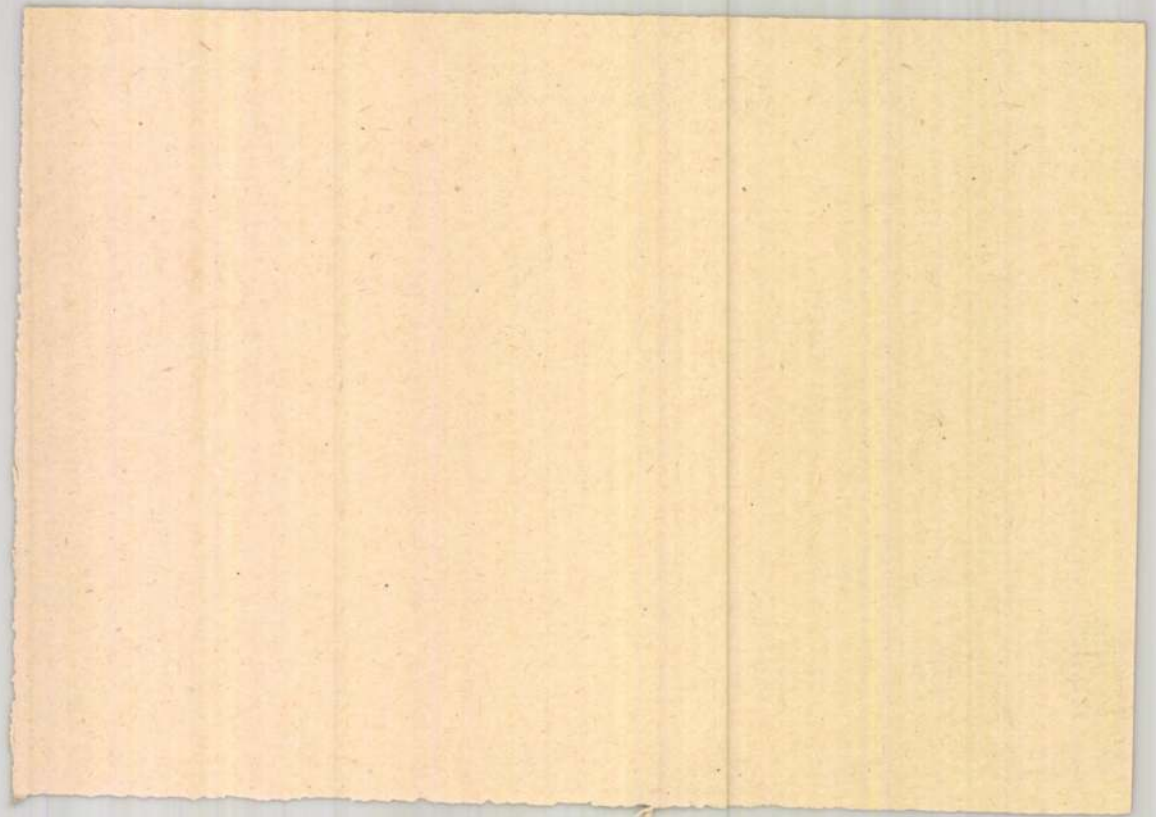

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúczyrajz.

Repr.

— : Lassan az önnek is vége... 3.1.

· (Karikatúra)

LESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 29.

Toncz Tibor, Karikatúrista M Dk

Grúcy rajz.

Repr.

– : Önkiszolgáló veréb = büfé 2.1

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 30.

Toncz Tibor, Karikaturista

M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

– : Kultúrszonej

(Karikatúra)

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. szept. 13.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

- Motor 5.l
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, sz. 1960. szept. 11.

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr

– Sajtóhiba 4.1
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. szept. 11.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

–: Zárás

(Karikatúra)

3.P.

ESTI HIRLAP, Sp. 1960. sept. 9.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

-: Hold-vikend 3. l

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Sp. 1960. sept. 7.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

–: Na, azért még nem tartunk itt! 2-1
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Gp. 1960. Sept. 7.

Tonca Tibor karikaturista MDk

Színes rajz. Repr.

-: Olimpiai TV-láz Perben 3.l.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Szn. 1960. szept. 1.

Tonca Tibor, karikaturista MDk

Grafikai rajz. Repr.

—: Finisben a Szigeten
(Karikatúra) 14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. máj. 27.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dh

Gúnyrajz. Repr.

-: Ősi hipnotizálás 6.1
(Karikatúra)

Esti Hírlap, Bp. 1960, szept. 30.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

–: Gondos asszonyka (Karikatúra) 6.l

Esti Hírlap, Bp. 1960. szept. 28.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

=: Rangadó-Közvetítés
(Karikatúra) 4.l

Esti Hírlap, Bu. 1960. szept. 28.

Toncz Tibor, Karikaturista ⌐ Dh

Grünzeit. Repr.

- Defekt (Karikatura) 8.1

Esti Hírlap, Bp. 1960. szept. 25.

Tóncz Tibor, Karikaturista M DG

Gúnyrajz.

Repr.

–: Az első kérdés
(Karikatúra) 3.

Esti Hírlap, Dp. 1960. szept. 21.

NÉPSZABADSÁG

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz. Rep.

–: Divat és szerelem 6.1
(Karikatúra)

Esti Hírlap, Bp. 1960. szept. 22.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

-: Mondom, hogy nincs már.... 2.P.
(Karikatúra)

Esti Hírlap, bp. 1960. szept. 21.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

– Minőségi ellenőrzés 3.1

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. szept. 20.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

–: Itt az ősz! 2. l.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. szept. 20.

Toncz Tibor, Karikaturista MDk.

Gúnynajz. Repr.

—: Szemle 8.1
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. szept. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dh

Grúnyrajz.

—: Rakétakosszak 2.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. '960. szept. 17.

Tóncz Tibor, Karikaturista MDK

–: Kiállítás a Jüben 14. l.
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. máj. 6.

Toncz Tibor karikaturista MDh

Két rajza.

Repr.

Kazimierz Brandys: Varsói történet

8-9.1

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. máj. 6.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDh

Gúnyrajz.

Repr.

-: Az olvasó telefonál
(Karikatúra)

14.l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. április 8.

Tonca Tibor, Karikaturista MDH

Gúnyrajz. Repr.

— Áprilisi Tarka-Barka

—: Tarani séta 14. l.

(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG Ap. 1962. ápr. 1.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

–: Hazatérés az üdülésből 5.1
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. aug. 20.

Toncz Tibor, karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

–: Szombat délután egy pékürletben 2.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. aug. 18.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz. Repr

— : Az elefántvadász útra kél
(Karikatúra) 6. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. aug. 17.

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gúmyrajz. Repr.

–: Interjú, melegügben (karikatúra) 3. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. aug. 17.

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

-: Évjáratok, ha találkoznak 2.1
(karikatúra)

ESTI HIRLAP

Bp. 1960. aug. 16.

Toncz Tibor, karikaturista MDk

Gúnyrajz. Repr.

–: Randevú a csúcsforgalomban 4.l.
(karikatúra)

ESTI HIRLAP Bp. 1960. aug. 13.

Toncz Tibor, karikaturista MPk

Gúnyrajz. Repr.

-: Egy engedéllyel több rádió használható
(Karikatúra) 2.l.

ESTI HIRLAP

Bn-1960. aug. 12.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

—: Este tíz utáni műsorszám
(Karikatúra) 2. l.

ESTI HIRLAP

sp. 1960. aug. 11.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

—: Házi „meos" 3.1
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, sp. 1960. aug. 10.

Toncz Tibor, Karikaturista

BDK

Gúnyrajz.

Repr.

-: holgálatkérség
(Karikatúra)

2.l.

ESTI HIRLAP

Bp. 1960. aug. 10.

Tonez Tibor, Karikaturista M D4

Gúnyrajz. Repr.

– : Esti záráz után 6.1
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP bp. 1960. aug. 9.

Tonez Tibor, karikaturista M Dk

Gúnyrajz. Repr.

-: Barátságos Cézár
(Karikatúra)

5.l

ESTI HIRLAP

Bp. 1960. aug. 7.

Toncz Tibor, Karikaturista M Dk

Gúnyrajz. Repr.

–: Rombolási játvány 2.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP Bp. 1960. aug. 6.

NÉPSZABADSÁG

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz. Repr.

-: Hát, ha nem is pont így, de már ez is előfordult 2.l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. aug. 4.

Toncz Tibor, Karikaturista

MDh

Günyvaja. Repr.

–: Kiújult az évszázados harc a nagyszarnok ban

(Karikatúra)

2.

ESTI HIRLAP

bp. 1960. aug. 3.

Toucz Tibor, Karikaturista

MDK

Gúmyrajz.

Repr.

– : Vasárnap délután

(Karikatúra)

6.

ESTI HIRLAP, 1960. aug. 2.

MŰEMLÉKvédetem

Toncz Tibor, karikatúrista MDG

Grimy rajz. Repr.

– : Leszoktak róla 3.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP bn. 1960. aug. 2.

~~MŰEMLÉ~~ ~~Kvédelem~~

Toncz Tibor, Karikaturista, 7 Dk

Gúnyrajz. Repr.

–: Kánikula 3.l
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. aug. 31.

911

Toncz Tibor, Karikaturista M. Dh

Gúnyrajz.

Repr.

— : Párbeszéd a szerkesztőségben 2.l
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bn. 1960. aug. 31.

Toncz Tibor, Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

–: Zavartalan vételt akarnak!
(Karikatúra) 6.l

ESTI HIRLAP bn. 1960. aug. 28.

Toncz Tibor, Karikaturista *DK

Gúnyrajz. Repr.

– : Vita a strandon 4.1
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. aug. 28.

Toncz Tibor, karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

– : Apropó 4.l.

(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. aug. 27.

M.D.K.

Toncz Tibor

"Hangverseny a Fehér Házban" cimmel tréfás rajz.

Tréfás oldal
Szinház és Mozi. Bp. 1951. febr. 18. IV. évf. 7. sz. 33. l.

Toncz Tibor, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Zippzár 14.l

(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG bp. 1962. máj. 13.

Toncz Tibor, karikaturista MDh

Gúnyrajz. Repr.

BIV 1962

–: Komoly ügyfél 14.p
(Karikatúra)

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. máj. 20.

Toncz Tibor, Karikaturista MDG

Grúnyrajz.

Repr.

– : Cirkusz után 4.
(Karikatúra)

ESTI HIRLAP, bp. 1960. szept. 16.

Toncz Tibor, karikaturista MDH

Grünyzaje.

Repro

–: Múló pillanat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. szept. 14.

MDK

Toncz Tibor

"Paprika"... Népszava, 1959.IX.9. 6.l.

Toncz Tibor

Szilágyi Ödön: "Hazudjunk egyet" cimmel körkérdést intéz bel és külföldi szinészekhez, irókhoz, tudósokhoz, sportolókhoz, zeneszerzőkhöz.
A művész montázs-szerüen készíti az illusztrációt. A képeken a szereplők tulajdonságait és mesterségeit tünteti föl.
Huszonhárom kép.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. december hó V. évf. dupla-51-52. sz. 30-33. lap.

Toncz Tibor

Barna Jenő: "Ami a szindarabból kimarad" c. történetét szindarabok sorsáról irja. Négy kép készült hozzá.

"Karácsonyi ajándék" cimmel ir ünnepi történetet Boross Elemér. Két képpel illusztrálta.

Délibáb, Bp. 1931. dec. 12. V. évf. 50.sz. 26-27. lap. " " duplaszám 51-52 " 18-19. lap.

Toncz Tibor

Öt rajzott készitett Szini Gyula: "Kacsalábon forgó történet"c. irásához.

"Egy szinigazgató sóhaja" c. tréfához rajz.

Repr.-ók,

Délibáb, Bp. 1931. dec. 5. 49. sz. 10-13, 51. lapokon.

Toncz Tibor

Innocent Ernő: "Kinai birodalom Budapesten" cimü elbeszéléshez három kép.

Öt rajzot készitett "A kulisszák világából" történet illusztrálására.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. nov. 28. V. évf. 48. sz. 26-28, 30-31. lapokon.

Toncz Tibor

"Berlini levél" cimmel Faragó László irását három képpel illusztrálta.

Leleszy Béla: "Operettforradalom a dilettáns muzsikusok ellen" c. humoros cikkhez négy rajz.

Szilágy Ödön: „Az édeskés szubrett és az örökifju szinész"cimmel tréfás történet a szinészvilágból.

Repr.-ók. ---

Délibáb, Bp. 1931. nov. 21. V. évf. 47.sz. 10-11, 14-17, 30-31. lapokon.

Toncz Tibor

"Tizenhárom pletyka" cimmel hét rajzát közli a lap.

Görög László: "A drámairók iskolája" /Első óra" c. tréfás irását három rajzzal illusztrálta.

"Szerkesztő üzenet" cimmel Boross Elemér tréfája "Kezdő" jeligére" két képpel. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. nov. 7. V. évf.
45. sz. 30, " " 14. " "
46. sz. 4-5. lapokon.

Toncz Tibor

"Mi inditotta rá?" cimmel Szini Gyula a szindarabok történetéről ir. Két rajz.

"A Délibáb kedvenc versenye a pesti kritikusok között" F.L. sign,-val jelent meg a lapban. Három rajz.

Kis történetek "A kulisszák világából" Két rajz.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. okt. 31. V. évf. 44. sz. 4-5, 18-19, 51. lapokon.

Toncz Tibor

Lakatos László: "Szinház alakok" c. irásához rajzok: "Az igazgató", "A sugó", "A postás", "A szerző", "A hősszerelmes", "A rendező", "A karmester", "Az ügyelő". Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931 okt. 24. V. évf. 43. sz. 4-5. lap.

Toncz Tibor

Lovászy Károly: "Óda az uj női kalapokhoz" c. versét illusztrálta.

"Amiről a héten a kulisszák mögött beszélnek" cimmel tréfás szinházi történet. Rajzok.

"Utazás a női sziv körül, hogyan vallanak szerelmet Európa nagy városaiban. kilenc rajz. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. V. évf. október 17. 42. sz. 17, 18-19, 30-32. lapokon.

Toncz Tibor

"Ha az égiek rosszul kötik fel a kekszet" t.i. a karácsonyfára, akkor jön az angyal és kijavitja. Rajzok.

Tolnai Sándor: "Egy hölgy velencei halála" c. elbeszéléshez három rajz.

"A skót karácsonya" cimmel rajz.

"A skót apa megszámolja a karácsonyfán a cukrot, nehogy a fia megegye" tréfás rajz.

Délibáb, Bp.1931.december-hó, V. évf. dupla 51-52. sz.37, 4o-42, 69, 78. lapokon.

Toncz Tibor

"Rejtvénygyár" c. irás Faragó Dezső Györgytől. Rajzok.

Matolcsy: "Nátha" c. elbeszéléshez két rajz.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. szept. 26. V. évf. 39. sz. lo, 60. lapokon.

Toncz Tibor

Nagy Endre: "Olasz konyha" c. humoros cikk az olasz ételekről.
Három rajz.

Szilágyi Ödön: "Élő szereplők" c. irása szindarabokról, szerzőkről, zeneszerzőkről. Rajzsorozat.

"Nászuton" c. vicchez rajz.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. szept. 19. V. évf. 38. sz. 4-6, 19-21, 31. lapokon.

Toncz Tibor

Faragó Dezső György: "Az utolsó ötven frank" elbeszéléshez rajz-sorozat.

"Születésnap" c. tréfája a Sourire-ban jelent meg.

"Akik kottából táncolnak" cimmel ir a táncosokról Fenyő.
Illusztrációk.
Repr.
Délibáb, Bp. 1931. szept. 12. 37. sz. 46-47, 63, 71-75. lapokon.

Toncz Tibor

"A **részeg Napoleon**" cimmel a lap egy berlini filmről számol be, amely most készül a német fővárosban.
A film mint embert mutatja be Napoleont.
A müvész rajzsorozattal illusztrálta a cikket.

Lakatos Sándor: "Nők a szinházban" c. tréfás cikket irta. Három kép készült hozzá.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. szept. 5. V. évf. 36.sz 7o-71. lap. " " 12. " " 37." 2-4. lap.

Toncz Tibor

Hasse Zetterström: "Tettenérés" elbeszélést Moly Tamás forditásában hozza a lap. Egy képen az elbeszélés egyik jelenete.

Görög László: "Minden néző kap.." c. szinházi történethez három kép.

"Az utolsó konflis vicc"-hez rajz. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. szept. 5. V. évf. 36. sz. 22-23, 46-47. 63. lapokon.

Toncz Tibor

"Ismét gyalog" cimmel Boros Elemér a szinház világából vett történetét illusztrálja három képpel.

"Nagy" emberek" cimmel történet egy hét láb magas cirkuszi artistáról, Slim Madsen, volt farmerről, aki a farmon a legvadabb lovakat törte be. Két méter 31 cm magas. Erről készitett rajzokat a müvész.
Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1931. szept. 5. V. évf.
36. sz. 4-6, 7-11. lap.

Toncz Tibor

Kellér Dezső: "Ki hogyan rendel a pincérnél?" tréfás irását illusztrálta a müvész: Ábrahám Pál, Szirmai Imre, Mály Gerő, Szenes Ernő, Radó Sándor, Márkus Alfréd, Sebestyén Géza, Békeffy László, Vadnay és Salamon Béla müvészek karikaturái.

"Biztos módszer" cimmel tréfás rajz.

Repr.-ók.
Délibáb, Bp. 1931. aug. 29. V. évf.
35. sz. 19-21, 65. lap.

Toncz Tibor

Fregoli sign-val, "Modernné tettük a klasszikusokat" cimmel mindig más szinelőadást vesz a tollára, melyeket müvész illusztrál humoros rajzokkal. Itt a "János vitéz" előadásról produkál négy képet.

"Főpróba a vénasszonyok nyarából" c. iráshoz egy rajz és saját felvételeiből öt kép. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. aug.15.V. évf. 33. sz. 36-37. lap. " " 22." " 34. " 4-9. lapokon.

Toncz Tibor

"Uborka ujság, megjelenik az uborka-szezonban" cimmel szinészekről és más szinházi történetekről készitett tizenegy rajzot.

„Papirüzletben" c. vicces történet illusztrációja.
Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1931. aug. 22. V. évf. 34. sz. 30-32, 49. lapokon.

Toncz Tibor

Négy müvész illusztrálta az irókról szóló kis történeteket, amelyet "Nyári napló" cimmel közöl a lap.
Székely Aladár képe:"Egy fényképész nyári naplójából" cimmel parasztgyerekekt ábrázol.
Scheiber Hugó rajzának cime: "Amatőr halászok".
Toncz Tibor és Gedő Lipót illusztrációinak nincs cime.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. aug. 15. V. évf. 33. sz. 18-2o. lap.

Toncz Tibor

"Mesél az utca" cimmel Huray István a város nevezetesebb helyeit és egy-egy hely történetét irja le.
Ezt illusztrálta a müvész tizenhat képpel.

"Pech" c. tréfához rajz.

Rajzsorozat. /Cime nincs meg, a könyvtári példányból kivágták./
Repr.-ók. ---

Délibáb, Bp. 1931. aug. 8. V. évf. 32. sz. 17-21, 63, 83. lapokon.

Toncz Tibor

Négy müvész: Scheiber Hugó, Hermann Lipót és Feiks Jenő készitett fürdőző párokat ábrázoló strandképeket.
Repr.-ók

Rajzok. /A cikket, melyhez az illusztrációk készültek nem lehet megállapitani, sem az irót, sem a cimet, mert a példány lapjait kivágták./

Délibáb, Bp. 1931. aug. 1. 31. sz. V. évf.
35-36. lap.
47. lap.

Toncz Tibor

Strandképek. /Nem lehet megállapitani, hogy mihez készültek, mert a hozzátartozó cikket kivágták a lapból/

"Látogatás a beteg Fejes Terinél" cimmel illusztráció a müvésznőről.

"Irók a rivaldán" cimmel rajz.

Repr.-ók. ---

Délibáb, Bp. 1931. juli. 25. V. évf. 30. sz. 9-10, 16-17, 18. lapokon.

Toncz Tibor

"Szinház pletykák" cimmel szinészekről szóló cikket nyolc képpel illusztrálta.

"Modernné tettük a klasszikusokat" c. tréfás cikk a Faustról. Négy kép.

"Strandoló Budapest" cimmel két kép.

Lestyán Sándor: "Potyautas a Mosoly országában"c. rajz. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. juli. 11. V. évf. 28. sz. 28-29, 38-39.
" " 18. " " 29. sz.
4-9, 48. lap.

Toncz Tibor

Fregoli sign.-val: "Kis képes nyilatkozó" c. cikk, mindig más szöveggel, mindig másról szól és a müvész a szövegben foglalt jeleneteket, vagy beszélgetést, nyilatkozatot ábrázolja rajzokkal.

"Szinház a strandon" cimmel képek strandjelenetekről.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. juni 27. V. évf. 26.sz. 32-33. lap. " juli. 4. " " 27. " 21. lap.

Toncz Tibor

"Lever de rideau" c. cikk arról szól, hogy a franciák az egyfelvonásos darabokat nevez ték igy. Két képpel illusztrálta.

"A nők is katonák lesznek" c. humoros cikk hez öt képet rajzolt.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. juni 13. V. évf. 24. sz. 30. lap. " " 20. " " 25. " 27. "

Toncz Tibor

"Skót délibáb" cimmel humoros hangu irás, melyhez nyolc rajzot készitett.

Hét képpel illusztrálta a "Kis képes nyilatkozó" c. tréfás cikket."

Nagy Károly: "Ujjé a ligetben" c. versét tréfás rajzokkal látta el a ligeti életet ábrázolva.

Repr.-ók
Délibáb, Bp. 1931. május 23. V. évf. 21. sz. 12-13, 16-17, 5o. lapokon.

Toncz Tibor

"Tanulságos statisztika az idei szinházi szezonról" c. cikket Bajor Giziről készitett karikaturával illusztrálta.

Kellér Dezső: "Egy daliszinész emlékei" c. visszaemlékezését öt képpel illusztrálta, hogy miképpen dolgoznak vidéken a dalitársulatok.

Hat rajza a "Kis képes nyilatkozó c. Faragó-cikkhez. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. május 30.V.évf. 22.sz. 30. lap
" " " juni. 6." " 23." 10-11
12-13. lap.

Toncz Tibor

"Az öltöztető", "A sugó", "A fagottista", "A karmester", "A szinházi titkár" c. tréfás rajzai a "Kis képes nyilatkozó" cimmel közölt cikkhez, melyet Faragó Sándor irt. Repr-ók

---

"Spanyol szinház dióhéjban" c. a spanyol szinházakról szóló közlemény" Rajz. Repr.

Délibáb, Bp. 1931. május 16. V. évf.2o.sz. 16-17, 22. lap.

Toncz Tibor

Nagy Károly: "A nagy árnyék"cimmel irók szindarabjainak alakjairól ir és ezekről készit a müvész árnyalakokat és lerajzolja azokat az irókat is, akiknek alakjairól a karikaturákat készitette. Repr.

Délibáb, Bp. 1931. május 16. V. évf. 2o. sz. 35. lap.

Toncz Tibor

"Kis képes nyilatkozó" cimmel Faragó Sándor a moziviláq nagy ságairól számol be. A müvész öt rajzzal illusztrálja: "A nőisztár," "A férfisztár", "A rendező a filmtrükkökről" -két rajz, és "Chaplin nyolcadik feleségének nyilatkozata". Repr.-ók.

Labori Miklós: "Barátságos arcot kérek" . c.irásához két képet készitett.

Délibáb, Bp. 1931. május 9. V. évf. 19. sz. 10-11, 18. lap.

Toncz Tibor

Faragó Sándor: "Kis képes nyilatkozó" cimmel tréfás cikk, melyet hét rajzzal illusztrál a müvész.
Repr.

A Délibáb szininövendék maszkversenyéhez készitett két fejet.

Délibáb, Bp. 1931.ápr. 25. V. évf.17. sz. 18-19. lap. " " " május 2. " " 18. " 34-35.
"

Toncz Tibor

"Sex appeal" cimmel cikk.

"Szinházi utlevél" Tiz tréfás rajz és irás szinészekről.

„Magyar irók Börzsönyben" c. humoros cikk. Kosztolányi Dezső, Babits Mihály, Karinthy Frigyes, br. Hatvany Lajos, Szász Zoltán, Stella Adorján és Lengyel Menyhért arcképei.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. ápr. 18. V. évf.16. sz. 9, 10-11, 12-13. lapokon.

Toncz Tibor

"Szinházi szakácskönyv" cimmel rajzsorozat.: "Operett", "Salamon-darab", "Amerikai filmvigjáték", "Fedák-darab", "Gaál Franci-darab", "Középfaju vigjáték". Repr.-ók

---

"Harmadik felvonás a szinházi világról" c. szinészekről szóló humoros beszámoló. Repr.

Délibáb, Bp. 1931. ápr. 11. V. évf. 15. sz. 14-15, 19. lap.

Toncz Tibor

"Locsolás a gépkorszakban" c. tréfás rajz.

"A betörő" c. Nyiri Tibor elbeszélése.

Öt rajz: "A költő", "Az erotikus iró", "A népies iró", "A festő", "Az épitész" cimmel, hogy miképpen magyarázza mindegyik a mesterségét.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. ápr. 4. V. évf. 14. sz. 39, 44, 54-55. lapkon.

M. D. K.

TOAM József építész

Lakóépületek fődémfályázata

III. díj

Tarsterveső: Gnädig Béla

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

MDK

Tóásó László, szobrász.

Pályamüve tanulságos képét adta a gondolkodás müvészietlenségének. Csak ugy torbódnak a szabadságharcra vonatkozó ábrázolások, ötletek. Tudatos elrendezésnek nyoma sincs benne.

Éber László: Szabadságharcunk emléke.
Magyar Iparmüvészet. 1907. 4.sz. 177.l.

MDK

Tomor Tibor (karikatúra-rajzoló)

rajzai – illusztrációk – repr.

(Koroda Miklós: Kakastragédia.)

Ország-Világ, Bp. 1960. 34. sz. 16. l.

MDK.

Toncz Tibor grafikus

"Ebadta a Közértben" /tusrajz/

III. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952. dec.-1953. márc. 15.1.

MDK.

Toncz Tibor grafikus

"Körfurás" /karikatura/

"Kulákok " /karikatura/

III.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952. dec.-1953.márc. 15.1.

MDK.

Toncz Tibor grafikus

"Híd Hangcsóban" /tusrajz/
"Gátépités a Han folyón Hangcsói Fő utca " /akvarell/
"Kikötő a szálloda ablakából" /akvarell/
"Halásznajók Katonban" /akvarell/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok,1955. 5/.1.

MDK

Toncz Tibor /karikaturista/

Ez is Bécs címmel két rajza:
Rikkancs és Nő a kávéházban – repr.

5 perc derű.
Ez is Bécs.

Ország-Világ, Bp. 1961. 25. sz. (8. l.)

Tonez Tibor, karikaturista Doh

Gúnyrajz. Repr.

–: Orvost kapott a falu 14. 1.
(Karikatúra)

Bp. 1961. jún. 25.

NÉPSZABADSÁG

Toncz Tibor, karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz. Repr.

–: Éjszakai tudakozó
(Karikatúra) 14.1

bn. 1961. jún. 18.

NÉPSZABADSÁG

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz. Repr.

— : Amikor 25 fokos a Balaton
(Karikatúra) 14.0

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. júl. 9.

Toncz Tibor, Karikaturista 7 Ok

Gúmyrajz.

Repr.

–: Magántulajdon
(Karikatúra) 14. l

Bp. 1961. júl. 2

NÉPSZABADSÁG

NÉPSZABADSÁG

Toncz Tibor

Délibáb, Bp. 1939. XIII. évf.

Január 7.-én az 1. sz. példányból minden rajz külön kicédulázva.

Január 14.-től kezdődően csak azok az oldal számok szerepelnek, amelyeken az elbeszéléseket, a jeleneteket, a tréfákat és egyéb irásokat illusztrálja a müvész:

Január 14. 2. sz.: 18-21, 22-24, 64-65, 69-71. lapokon.

" 21. 3. " : 4, 9-11, 12-14, 21-22, 23-24, 66-68, 7o-71, 72-73.

Toncz Tibor

Délibáb, Bp. 1939. XIII. évf.

Január 28. 4. sz.: 23-24, 59-61, 67-68, 72-73.

Február 4. 5. sz.: 17-18, 22-24.
" 11. 6. " : 12, 59-6o, 61.
" 18. 7. " : 16-17, 19-2o, 59-6o, 67-68.
" 25. 8. " : 18-19, 67-68.

Március 4. 9. " : 6o-61, 67-68.
" 11.10. " : 59-6o.
" 18.11. " : 15-16, 19-2o, 59-6o, 61, 67-68. Lapokon.

Toncz Tibor

Délibáb, Bp. 1939. XIII. évf.

Március	25.	12. sz.:	18-2o, 59-6o, 61, 64-65.
Április	1.	13. "	: 19-21, 61.
"	8.	14. "	: 8, 38, 65-7o.
"	15.	15. "	: 15, 19, 59, 61, 65-66, 70-71.
"	22.	16. "	: 17-18. 64, 7o.
"	29.	17. "	: 15, 19-21, 59-61, 7o.
Május	6.	18. "	: 61.
"	13.	19. "	: 4, 15, 19, 71.
"	20.	20. "	: 15-16, 2o-21, 35-38. ezen a négy utolsó oldalon 13 rajza szerepel.

Toncz Tibor

Délibáb, Bp. 1939. XIII. évf.

Május	27.	21.	sz.	: 61.
Junius	3.	22.	"	: 14-15, 59-6o, 69.
"	10.	23.	"	: 13, 19.
"	17.	24.	"	: 17-18, 72.
"	24.	25.	"	: 15, 23.
Julius	1.	26.	"	: ebben a példányban nincsenek rajzai.
"	8.	27.	"	: 13, 19, 67.
"	15.	28.	"	: 18-2o, 62-63, 7o.
"	22.	29.	"	: 7o.
"	3o.	3o.	"	: 4, 17-18, 36.

Toncz Tibor

Délibáb, Bp. 1939. XIII. évf.

Augusztus	5.	31. sz.	:	36-37,59-6o, 64, 65,68.
"	12.	32. "	:	14-16, 21-23, 63-64.
"	19.	33. "	:	14-16, 19-21, 7o-71.
"	26.	34. "	:	18-2o, 59-6o, 71-72.
Szeptember	2.	35. "	:	12-13, 19-2o, 35-36, 59-6o, 61, 64-65,7o-71.
"	9.	36. "	:	3o-31.
"	16.	37. "	:	34-35.
"	23.	38. "	:	29. és a hátsó boritólapon.
"	3o.	39. "	:	szintén a hátsó boritó lapon.

Toncz Tibor

Délibáb, Bp. 1939. XIII. évf.

Október	7.	4o. sz.	:	rajza a lap hátsó oldalán.
"	14.	41. "	:	11. lap és a hátsó oldal belső felén.
"	21.	42. "	"	" " " "
"	28.	43. "	"	26, 38. és hátsó oldalon.
November	4.	44. "	"	11. " " "
"	11.	45. "	"	9, 29. " " "
"	18.	46. "	"	9. " " "
"	25.	47. "	"	8, 3o, 34, 38," "

Toncz Tibor

Délibáb, Bp. 1939. XIII. évf.

December 2. 48. sz. : 11,34,38.és hátsó belső oldal
" 9. 49. " : 3o. és " "
" 16. 5o. " : 11,26. " "
" 23. 51. " : 12-13, 18-19, 24-25. 54-55. lapon husz rajz, 63, 68-69. lapon 12 rajz és a 74-75. lapon 6. rajz.
" 3o. 52.sz. 8-9. lapon tíz rajz és 1o-11, 38. lapokon, valamint a hátsó belső oldalon három rajza szerepel.

Toncz Tibor, grafikus

M Dk

Günyvejz.

Repr.

–: Előrelátás

14. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. máj. 12.

Topor András

Szerepelt a debreceni megyei őszi tárlaton.

Alföld 1978-1-89

[illegible] Ernő: Mint Rembrendt nézte rajzát

Fapor Andras

Fapor Andras festőművész
kiállítása Debrecenben, a
Medgyessy Teremben novem-
ber 10-én megnyílt.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. november – 48. lap.

Tapor András, festőművész

Debreczenben a Medgyessy teremben a területi szervezethez tartozó festőművészek alkotásaiból kollektív festménybemutatót rendez, melyen a művész alkotása is szerepel.

Hajdu-Bihari Napló, 1977. szept. 17.

Tapor András festőművész

A Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep kiállításán szerepelnek a művész művei. Emberi jelenségekre érzékeny a művész

Székelyhidi Ágoston: A Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep kiállítása.
Hajdú-Bihari Napló, 1977. aug. 17.

Tapor András, festő- és grafikus.

Évek óta Szombathelyen rendezik meg a Derkovits-ösztöndíjas festőművészek kiállítását az idén kilenc fiatal művész mutatkozott be a közönségnek. – A művész festménnyel és grafikával egyaránt szerepelt a tárlaton. „Mélységek" c. (repr.) – „Vándor" – „Menekülő" c. (említve).

(up): Fiatal művészek bemutatkozása. Vas Népe, 1978. ápr. 18.

Topor András, festő

„Sorsforduló" c. kiállítást Egerben rendezték, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére. — Szerepel a művész színes, lendületes műve: gyárépítkezése (mellőtve).

F. Ludányi Gabriella: Tárlat Egerben. Népújság, (Heves), 1977. nov. 2.

Topor András

A IX országos grafikai biennálén részt vett,

a Nyári napcimü litográfiával.

Alföld 1978-2-92
Szabó Ernő: Egyenletes teljesitmények

Topor András.

A B M G Radúrti Miklós klubjában szept. 6-án megnyílt üzemi tárlaton műrei szerepeltek.

Hajdú-Bihari Napló, 1971. szept. 7.

Tapos András

A Kodály pontszerű pályázatok
4000 ft-os díjat kapott

N.N.: Kodály Zoltán emléknapok
Debrecenben

Petőfi Nepe 1971 II.2

Topor András

Plakettje

1000 ft-os díjat kapott a

Kodály pályázaton

N.N.: Kodály Zoltán emléknapok
Debrecenben

Petőfi Népe 1971 II. 2

Topor András festő

A debreceni lakótelep lakója

N.N.: lakótelep Debrecenben

Szabad Föld 1971 II. 28

Topor András, festő

Kiállít.

↓

Lóska Lajos: Stúdió Galéria: Csoportos bemutató 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 12.

Topor András

festő, Szabados Árpád grafikus, Szentgyörgyi József festő, Farkas Ádám szokrán kollektív kiállítása van a Bp-i Szüvéneti Kisz klubjában

Magyar Nemzet 1968. febr. 8. 4. o.

MDK

Topor András, grafikus

Linóleum metszet:

Rep.

Topor András: linóleum metszete 9

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 21.

Topor András
festő

M.D.Y.

A „Freskónező"-jében a quattrocento felé tájékozódik.

Bajkay Éva: XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Művészet, 1969. február – 46 lap.

Topor András

Szerepel a Művésztelep bemutatóján

Sz. J.: Kecskeméti kamaratárlatok

Petőfi Népe 1969 I. 19

Topor András
festő

Rosít vett a tárlaton.

Kovács Gyula: Képek, szobrok a siklósi várban -
Művészet, 1969. november - 27 kap.

Topor András

festő

Részt vett a tárlaton.

Bihöscsi László: Symposion 1969

Művészet, 1969. November – 25 lap.

Topor András

Szerepel a megyei táslatok
Hajdúböszörményben

N. N. megnyitották az idei
őszi táslatot

Hajdu Bihari Napló 1970
XII. 1

TOPOR ANDRÁS

Műveivel először szerepel a megyei társlatok (Hajdúszoboszló).

Simon Zoltán: Szubjektív jegyzetek az Őszi Tárlatról.

Alföld, 1971. január.

TOPOR ANDRÁS

Művei szerepelnek az alábbi tárlaton.

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Alföld, 1971. január

MDK

Topor András grafikus

Rajz: Repr

Topor András: Csellós

M. 5.

Népszabadság, Bp. 1971 jan. 31.

TOPOR ANDRÁS

Jelenleg kiállítása van a budapesti Pincetárlatou, ahol festményeit és grafikáit mutatja be.

A'tadás előtt a nagyerdei művésztelep.

Hajdu-Bihari Napló, 1970. okt. 14.

Topor András festő

Kodály pártfeja díjat kapott (eml.)
a Kodály pályázatot

N. N.: Debrecen: Kodály Zoltán
emléknapok

Hajdu Bihari Napló 1971 II. 2

Topor András

Szerepel a megyei ösz. táslaton

Magyari Vilmos: Ösz. táslat 1970

Hajdu Bihari Napló 1970 XII.16

perecet a kisebb legény,
a harmadik előttük áll:
cipó van a feje helyén.

1021

TOPOR ANDRÁS: CSELLÓS

Topor András

amel-

világért *-szt-*
arcra,

mert az or- *-omegnek*
nincs arca,

a tömegnek csa- *-s iránya van*
s ezt kell ellensúly- *a hatalom ere-*
jével és irányával, *-gyelve az utóbbi*
elsőbb- és felsőbbrendűségére; érteI-
tem, vegeztem!

Aztán jönnek az urak a hintókkal s
velük jönnek némely hölgyek is, akiket
a kíváncsiság csalt ki ilyen kora hajna-
lon a puha ágyból,

mert hire röppent, hogy Isti készül
valamire

és Isti nagyon jó poja, nagyon gaz-
dag, nagyon snájdig,

akinek aláns és pikáns tettei min-

Topor András

Portréja 4000 ft-os jutalmat kapott a kodály portré pályázaton (eml.)

MTI: Kodály Zoltán emléknapok Debrecenben

Négszava 1971 II. 2

Topor András

Rajzát - cim nélkül- bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971 febr. 27.
XV. évf. 9. sz. 14. lap

Topos András

Szerepel a megyei táslatban

N. N.: Az őri táslat debreceni be mutatója

Hajdu Bihari Napló 1970 XII. 19

TOPLER János építész

Görög kat. templom 1792-94

Kerekes Gyula: Marosvásárhely régi épületei MVK, 1998 32-34. old

15. Két ereklyetartó oltárdíszében fából, ezüst ver

magas, XVII. század.

16. négy apró ereklyetartó medaillonokban, XVIII-

17. Polyon munka, közepén Szent Teréziát ábráz

domborművel, XXVIII. század.

18. Vert ezüst tál és két ámpolna, rokokó stílű,

1744-ből, I. K. mesterjellel.

19. Szent nő feje, olajfestmény, XVII. század, kés

20. Krisztus a keresztfán, minaturkép, filigrán e

XVIII. század.

21. Lavabo tál és fedeles kanna, ezüst, XVII. szá

vésett czímer, haskó jakab preposté és dedicatios f

22. Ereklyetartó ládikó, üvegből, czopf stílű díszít

23. Búcsúokmány, XVIII. század, 1830 körüli üve

Töpler

l.

Lykanemzromantika

18. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Topor András

grafikus

Részt vett a tárlaton

Kovács Gyula: Ezüst gerely . . .

Művészet, 1970. május – 24 lap.

Topor András

"Kövek" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. okt. 3.
XIV. évf. 40. sz. 4. lap

M.D.K.

Feliks Topolski

"...a kiváló lengyel rajzoló..." illusztrálta G.B. Shaw: "Genf 1938" c. 1955-ben nálunk megjelent könyvét, illetve komédiáját, amelynek alcime "A világtörténelem egy elképzelt fejezete". A darabot a Jókai Szinház készül bemutatni s az előadáshoz Topolski rajzait használják fel, amelyek közül kettő rajz-repr.-ét közöl a lap.

/déel/: Begonia Brown akcióba lép...
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. nov. 16. VI. évf. 46. sz. 14-15. lap.

M.D.K.

Topor András

"Kentaur" c. képének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. aug. 16.
XIII. évf. 33. sz. 12. lap

M.D.K.

Topor András

"Uszoda" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. szept. 6.
XIII. évf. 36. sz. 7. lap

M.D.K.

Topor András

"Furulyázó" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. nov. 22.
XIII. évf. 47. sz. 5. lap

MDK

Topor András, grafikus

Kompozíció: Lepz

Topor András: Évezős

17.9.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 26.

M.D.K.

Topor András

"Szobrász" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. nov. 15.
XIII. évf. 46. sz.11. lap

Topor András
festő

Részt vett a pályázaton.

Horváth Gyula: Lenin portré pályázat
Művészet, 1970. április - 12 lap.

Topor Endre

Váltások tempera 50×110

Tizenhatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai János Múzeum

Topor András

"Illusztráció" cimmel a lap hozza a müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. nov. 7.
XIV. évf. 45. sz. 6. lap

Topor András, festő

MDK

Lukást Kapott a művéntelepen.

–: Művéntelep Debrecenben 8.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 24. [Vidéki]

Topor András

a Budapesti Művészeti Líp-szervezetek Klubjában állította ki műveit 1968. febr. 21 - március 5-ig.

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. március 3. p.

47 p.

Topor András

"Olvasó lány" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juli. 25.
XIV. évf. 3o. sz. 11. lap

TOPOR ANDRÁS

GRAFIKÁI SZEREPELNEK AZ ALÁBBI TÁRLATON.

AMBRUS TIBOR: VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLAT.

PETŐFI RÁDIÓ, 1970. OKT. 18-

Topor András

Felnállott a páva tempera 123×100 cm

Stúdió '70. Kiáll. kat. Bev.: Bereczky Lóránd
Ernst Múzeum Bp. 1970

MDK

Topor András, grafikus

Kompozíció: Rege

Topor András: Műterem 7.6.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 18.

TOPOR ANDRÁS

A DEBRECENI NAGYERDŐBEN ÉPÜLT MŰVÉSZTELEPRE KÖLTÖZÖTT.

NÉPSZAVA, 1970. OKT. 15.

M.D.K.

TOPOLOAGÁ Paroschina

1928-ban Nagybányán a Szépmüvészeti Iskola tagja.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 339.l.

Topolanski

1857

l.

Eperjesy 1929

47. l

ÉPÍTÉSZ

Topler Michl

agyuönto

b

Arch. Közl. 1878

XII. 72. l.

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
4424/1914 szám
Érk.: 1914 év jún. hó 10. n.

Topler Mihály

ágyúöntő 1554.

l.

Arch. Köl

1878. XII. 60. l.

Budapest, 1935 I-26.

ttsája

Budapest

IDA ÉS KÖNYVKIADÓ
VÁN-TÁRSULAT
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
LA-OSZTÁLYA
Telefon: Aut. 465—69.

Egyházi zeneművek, földgömbök, térképek stb. □ □ Rózsafüzérek, szentképek csipkézettel vagy anélkül, különféle alak s minőségben, ifjúsági iratok, képeskönyvek és naptárak.

jus 17. 32.018. szám a. 018 : 1881. szám a. be-	Ár	Összes ár		Tiszta ár	
		Pengő	fill.	Pengő	fill.
		(Fizetendő Budapesten)			
estőmüvészet.				11	—
tört.				10	—
				10	—
				31	—
10				310	

Topler Michl

argyrovito

laid

Thaly I. 72 l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
ja.

Endrényi Imre, Szeged.

Topler Mihály
ágyüöntö
laid
v Dobler M.

Topler Mihály

1554. Ugyanezeiben öntötte
Oláh Miklos érsek s bárás.
Hoffmann nemet nyhelyi
kapitány és styriai vár gróf
azzunt tabán Becsben, de
lehet, hogy Pozsonyban
Ezek utóbb a munkács-vaba
Eszterlek

érsek
s

Thaly 1 60. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Topler Michl

ägyptiontó

1554

leisa

Thaly 1. 80. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alái

8. sorsz. Műhelyi minta.

Toplet János

építész

1793/94-ben építette
a marosvásárhelyi
gör. kath. templomot.
Kis barokk templom.

A román uralom
alatt a főtéren
hivalkodó új temp-
lom épült bizánci
stilusban.

KiP. 49. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Topler Janos

Könnivespallér

XVIII-n

l.

Bírógernyeszegi

32, 33, 34. l.

P(Dopler)

T. 6402.

ején van a bástyákkal megerősitett
magános fa áll. Felirata

7: 8.3 cm.
Kriegs und Friedens Begebnüsse, Nürn-

zálú, ritka arany rojttal van
trattmann Ödön hg.
ezüst boglárokkal, a mélyek-
nyokban díszül alkalmazva.
lárok közül nyolczban egy-
edig közepén hármas levél-
en nephrit rubinttal és öt-öt
l. A tarkó szíjhoz aranynyal
ben egy nephrit rubinttal és
st karikákkal vannak össze-
ár van alkalmazva, a melyek
egy valamivel nagyobb bog-
egy nagy kerek díszboglár
n erősítve a vörös lószőrből
elyek közül három nephrites
. A közepén olyan nagyobb
ű nephritből, benne öt kis
nló diszítésű, a két száron
edig három boglár van, egy
, arany diszítéssel és nyolcz
rből készült újabb bojt lóg,

443. ábra. Fegyvere

fogó mesterének fia volt. K

Dragonyos főti
lyein vörös bársonyon ezüst
behímezve. Elől a kabát két
lépésnél ne akadályozza ann
század vége. A körmendi vá
győri hősé voltak; ezeket ki

Félvért, vastag, c
hozzá tartozó sisak. Ezen
van s ennek levélcsúcsa n
övrös bársonyszegély áll k
Ödön herczeg.

Taraczk, (433. ábr
hegyes szakállú torzkép van,
lyuk fölött koszorúban czím
kiemelkedő gyürű után hét
négyzetben a következő felír

Topler János

építőm.

l.

Biró Erdkast

69. l.

69, 73. l.

Topler János

Alighanem az ő terve nyomán épült a marosvásárhelyi ferencrendiek temploma és kolostora 1745–47-ben.

Ki I. 43. l.

RÁKOSCSABA,
Kossuth Lajos utca 72. szám.

Tek

„Europa Lepterjesztő Vállalat

Erzsébet u 36

Budapest

V Lord Rothermere utca 14 III

Topler

könnvespallér

1793

l.

Bürógernyeszegi

54. l

55. l.

56. l.

57. l.

58, 59. l.

Topler János

könnivespatter

Erdély 1784–1810 közt.

erd

Kelemen Lajos: A gerenzeszegi Teleki-kastély.

Biró József könyve.

Pásztortűz. 1939. 194. l.

további megvitatása talán soh
ról.[4] Ugyancsak nem bizonyos, h
letek stílusjegyei nem rögzíth
sőt a kőfaragványokon észlelhető
zad második negyede valószínű.
tunk II. Bélára, vagy II. Géz
temettek.[5]

Ebből a korból maradt rán
sírja, III. Béla és első feleségéne
1848-ban tártak fel. A feltárás
tunk, most a mellékleteket vegyi

Érdi János 1848-ban a harm
Három sír mellékletek nélkül v
őrzött meg. Mindkettőből vörös

[1] A milánói S. Eustorgio-t 1159-b
mentikája szorosan kapcsolódik a pávi
XII. század első negyedéből származó
telalterliche und romanische Baukunst, I

[2] Szőnyi Ottó: id. m.

[3] László Gyula: id. m.

[4] Gerevich Tibor: id. m., 271. l. 3
Gyula fejtegetéseit, azért sem, mert a
hanem gótikus alak.

[5] A leletek stílusából más kísérő l
következtetni egykori tulajdonosukra. I
a királyi kincstárban őrzött, vagy akár
el az elhúnyttal.

Töpler

l.

LykaMagyműI800-50

374. l.

rajz

""

""

Akvaforte

""

Litográfia

""

Topler

l.

LykaMagyműI300-50

287. l.

Akvaforte

"""

"""

litográfia

monotyp

fametszet

"""

"""

Topler Festo

l. Biró Erdmüv

157. l.

441. ábra. Fegyve

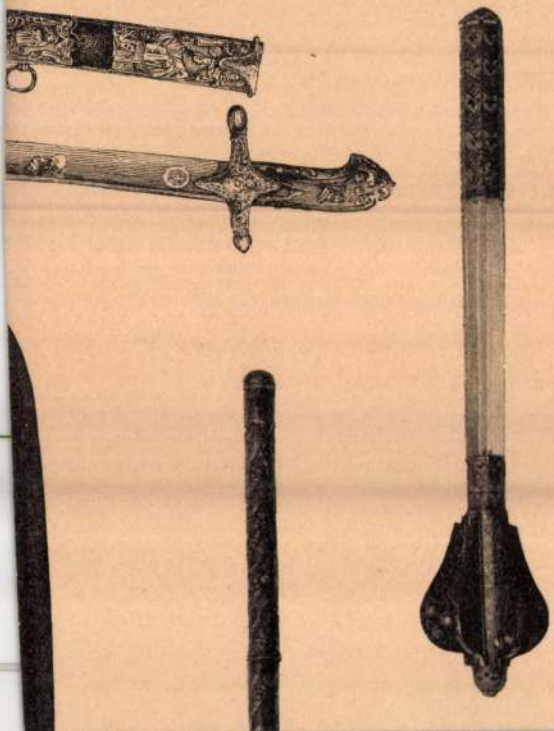

középen Savojai Eugén vértje az Armeria Reale olasz királyi fegyvergyűjteményből.

okaira, midőn a spanyol örökösödési háború
i haditanács elnökévé nevezte ki.
ágban, Francziaországban és Olaszországban
al helyreállott, III. Károly az osztrák Német-
czai békét megszegte, 64,000 emberrel a török
eledett, mire Jenő herczeg és Pálffy János 1716.
termett és ezt a fontos várat a többi végvárral
török szemeláttára szállította át hadseregét a
szerre támadják, seregével itt könnyen válságos
lt kurucz vitéz, a belgrádi pasának szánt levelet
ıdta, ezt megelőző nap, aug. 15-én egész erővel
agát Belgrád őrségét kényszerítette megadásra.

Topler

Ltáb. III. 29

Tagler

Abth. III 29

Topler

Kolozsváron 1814-30-ig a kemény cserép gyár tulajdonosa.

P. Brestyánszky Ilona: A kerámia és a porcelán története
Bps. 1966.

104.o.

Topler

1814 - 1830-ig működott Kolozsvárón keményczeréjgyár, T. tulajdonában. Kevés gyártmánya ismeretes.

P. Breslyánszky Ilona,
Ismerd meg a kerámiát, Bp. 1966,
104 l.

TOPITZHAUSSER, Joseph, pozsonyi kőművesegéd

J. T., Maurergesell, 8 hónapos fia meghalt. (1801, 261l)

—

U. az, 2 éves lánya meghalt (1806, 369l)

—

Preßburger Zeitung
(Gesellschaft)

Toperczer Tóbiás

Kassai ötvös

1778

l. Arch. Ért

1910. 457. l.

A.

Toperczer ötvös Tobiás

1718 ban Kassán ~~iffin~~
iffin ~~e~~ mester.

Mihalik József Kassaváros ötvösségének tört Apert 1900
303. l.

Nánay Imre

Ötvös

XVIII. A.

Topercrew Tobiás

Ftr.

laid

Arch. Ét

1910.457

Toperczer Lajos

ötv.

Kőmagyötvj. 959. sz.

Toperczer Lajos

Ötvös

Kósmák

XIX. n.

Közepe

l. Iml

M.D.4.

Toperczer Gyula
festő

Születése Vásárhelyhez hőti, de tanul-
mányait külföldön végezte, majd ott
is maradt.

Lyka Károly: Tornyai János emlékezete.
Művészet, 1961. július. — 3 l.

Toperczer Gyula /Hódmezővásárhelyi/ F.M.19.2.
Apja orvos Cs.N.r. 88./
1855-62 Bécs- München is. /Ly.N.r. 115/

MDK

Poperczer Gyula festő

„Lecchi nyet a Garda taván"

„Czernavölgy Mehádia fölött" e képeit. a KT-nak

küldi kiállitáns

MDK-A-1-1/706.

Toperczer Gyula

Magyar festész császári ösztöndijjal Bécs, Velencze, München akadémiáin folytatta tanulmányait.
"A jeles tehetség most hazajött és Pécsen telepedett le."-irja a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1866. okt. 14. 41. sz.
981. lap.

Calcedon gyöngyök VI. 245.

Topercer Gula

Minerva 1912. 180

Madocsai ref. templom V. 188.

Toperczer Julius

geb. in H. M. Vásárhely

18 J. alt.

1855–56

1861
1446
15

Bécsi akadémia
könyvtár

18

1837

1913-909-1
1896-909-12
A 11. számú lakásban.

111. V[illegible]kályha.

1 darab vasbádoglemez kályha, öntött vasbetéttel, két mintázott ajtóval, áttört diszitésű peremmel, ez alatt rosetta diszszel és fedőlapján 3 karikával.

Magassága 144, átmérője 41 cm.

Értéke.....27.20 K

2 könyök- és 1 egyenes csővel.

Szállitották a Ringeisen Testvérek az 1903:XII. 1-én kötött és 1904: I. 14-én 103150 sz. alatt jóváhagyott alkuegyezmény alapján (766-903).-- Kifizettetett 1904: IV.2-án a 24124 sz. leirat alapján (272-904).

Toperczer Gyula

fertő

Hódmezővásárhelyről

1855-ben 18 éves.

László

Fleischer Becs

91. l.

„BUBILOTE"

Magyar szabadalom száma 94847 — Német — Sváje — Francia Angol — Ir — Cseh stb. országokban szabadalmazva.

Hölgyeim

egészitsék ki toilette-asztalukat a legjobb és legfinomabb gyártmányu, törhetetlen **„BUBILOTE"** gumi-hajhullámositóval, mely a használatban puha, simulékony és minden hölgynek, ki a haját ápolja, nélkülönözhetetlen.

Utazásnál, sportnál és fürdésnél Ön a fodrászát zsebében hordja.

TOPERCZER *Gyula*, festő. • Hódmezővásárhely 1837. 1855-től a bécsi; 1861-től a müncheni képzőművészeti akadémián tanult. Az 1860-as években Grácban telepedett le. Hazai kiállításokon nem vett részt.

Toperczer Gyula

akad. festő

1865–68-ban a nabadkézi rajzot tanította a pécsi ciszterci gimnaziumban.

Békcisztemlk

272. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Toperczer Gyula

(1837 – ?) festő. Keveset tudunk róla; megfordult a müncheni és bécsi akadémiákon, később rajztanárként működött Pécsett.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

350 l.

Topercser Gyula

Gorztonyi Józseffel egyidőben 1837-ben
született Hódmezővásárhelyt.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

307 l

Topercer

l.

Lykanomzromantika

88, 115, 144. l.

MDK.

Toperczer Gyula

1865. „Fonó olak nő"-e képét a KT-nek birálatra küldte.

Választ nem kapván Grázba hivánja kiállításra küldeni.

MDK-A-I.-1/298.

T-ópataka.

Mária és Erzsébet találkozása a Szépművészeti Múzeumban

Gerthon István

A régi magyar festőművészet. Vác, 1932.

242 l.

Esztergom vármegyei Bp. l. sz. 43 l.

M.D.K.

Tooth Gergely-~~kkk~~ felnémeti

Kőfaragó. Gigléden, Szöllőskén, Makláron, Kistályán, Fe
felnémeten dolgozik. Napszámja 10 dénár, fele az
olaszokénak.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár
építkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 187. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

M.D.K.

Tooth Gergely, felnémeti magyar kőfarago

1550-ben dolgozik az egri várban.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 413. old.

TOOTH GÁBOR Andor

Nádori Naár Péter: Narancsgaléria : Tooth Gábor Andor. = Magyar Narnacs, IV.évf.3.sz.1992.febr.5 14.p.és ill.

2. Mesterek és műhelyek

a. Külföldi szobrászok, import

G. Giuliani, L. Mattielli, C. Corradini, J. Ch. Mader,
[B. F. Moll, F.X. Seeger] 10

b. Donner és köre

- G. R. Donner Pozsonyban 10
- Donner követői és a pozsonyi műhely kisugárzása /L. Gode, Steinmaessler stb./ 10

c. Városi szobrászműhelyek és mesterek 9

Buda és Pest: A. Conti, Körger Antal,
Sopron: Leitner Szervác, Eisenkövl Lőrinc
Kassa: Griming Simon
Lőcse, Eperjes: Strécius János és Ferenc stb.

d. Szerzetesi szobrászok és faragóműhelyek 6

FESTÉSZET ÉS GRAFIKA (3 iv; 96 oldal)

1. Festészeti műfajok, emlékek és mesterek

a. Monumentális festészet

1. Az illuzionisztikus mennyezetfestés és látszat-

TOOTH GÁBOR ANDOR

MEGHIVÓ : SEBRETESZ CIMű KIÁLLITÁS

FAZAKAS PÉTER ÉS TOOTH GÁBOR ANDOR

1996 szept 13

VIZIVÁROSI GALÉRIA

LÁSD : FAZAKAS PÉTER

TOOTH Gabor Andor (1960. nov. 19. Tatabánya)

Lege Artis Med. 1992. 7. 695 +100

M.D.K.

Toosh András, kisdállyai kőfaragó

1550-ben dolgozik az egri vár bástyáin magyar kőfaragókkal együtt.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 412. old.

Jacob Toorenvliet

(1635-1719) „Holland halász és korcsmáros-nő" című műve az egri Képtárban.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.

Magyarország műemlékei topográfiája. VIII. köt.

Budapest, 1972.

1751

M.D.K.

Tooth András, kistállyai

Kőfaragó, Sigléden, Szöllöskén, Makláron, Kistállyan, Felnémeten dolgozik. Napszámja 10 dénár, fele az olaszokénak.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 187. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. 1963

TOORENVLIET JAKOB, festő, grafikus

Katlógus IX. Félalak ovális keretben/3.ábra/.Rézmetszet 25.3+17.8 cm.Szignatúra:I.Toorenvliet.delin.-Cor.Meyssens Fe.Viennae.Priorato,G.,Storia di Leopoldo Cesare II./Vienna 1670/.368-369 között.MTKcs.4708. 189.old

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA. A Magy.Nemz.Múz,Évkönyve. XXI. 1970. Bpest

v. Ker. Kapitány

Dr. Boda Dezső

Gualdo Priorato II. Köz. czimkép
Leopoldo augustissimo impera-
tor de Romani etc.

J. Toorenvliet del.
Fr. van den Steen SCM.
schlp. fc.

Czimlap.

mint az első
Kötet, de
Kapottabb Cenzornat.

× Gualdo: Priorato

Toorenvliet T

rajzoló

lásd Meyssens, C

alatt.

Zrínyi Péter archeje.

és Steen, van der

alatt is.

10185.

yekkel körülvett tojásdad me-
omlik, vértbe öltözött és a vál-
on keresztet hord. Felirata a kép

ARCIDVCA D´AVSTRIA

:
. S.C.M. sculp.

9.5: 17.3 cm.

00.
9.

Lipót Vilmos főherczeg.

Derékig, balra, hadi ékitmén
daillonban. Hosszú haja vállaira
lán átvetett kendő felett szalag
alatt:

LEOPOLDO GVGLIELMO

fölül jobbra a lobogón: 168.
legalól balra: J. Toorenaliet del
jobbra: JF. van den Steen

Rm., mér. a vk. 1

Szn. 156-9
332-900-10

10182.

tt tojásdad medaillonban. Fejét
vállra vetve palástot visel. A ta-
alakok ülnek czimerrel, a háttér-
enhagen térképe látszik, fölül két
a fénylő szemtől megvilágitva két
ent pedig a Raab.F. mentén a tö-
. Felirata a talapzaton négy sorban:

ORIA

OLDO
ARE.

.M. sculp:

ér. a vk. 29.4:18.8 cm.

. 154-900,
-900-107.

I. Lipót.

Mellig, talapzatra helyeze
babérkoszorú ékesiti, vértet és
lapzat mellett allegorikus női
ben CASIMIRIA, CRACOVIA és Copp
sas röpül koronával s legfelől
angyal császári koronát tart; l
rökök elüzetése van feltüntetve

HIST
DI
LEOP
CES

alól balra: J: Toorenvliet del:
és jobbra: JF: vanden Steen S. C

Rm., m

Szn
332

anézve, tojásdad keretben. Sisakját tollak
bajuszt hord s szakála leberetvált. Köntöse
tott gallérú. A sarkokban virágok képeznek
sorban:

incipe Di Moldavia. &c.

del: "
nivers: Vienens: sculp: fe: "

alkeretnek 19: 15.2 sa rézlapnak 24.1: 15.9 cm.

9.

39/94 N° 535.

Gika György:

Mellig, kissé jobbra vissz
diszíti, hosszú göndör hajat és
be van gombolva s felöltője lehaj
diszt. Felirata a kép alatt két

„Gregorio Gika Pr
Anno 1664"

s alól balra: „J: Toorenvliet
s jobbra: „G: Bouttats V

Rézmetszet, méretei a vo
Metszette: G. Bouttats.

Ltsa 153

Kotormány János könyvtári polca

IX. 19

Toorenvliet

1664.

Rónai 1997.

VII

Toorenvliet J.
rapsolo

Van den Steen F.
rezin

Mús
céd

I. Lipót király
arcképe Gualdo
Priorato I. kötete
nek arcképe
repr.

Széchy Károly. Gróf
Zrinyi Miklós
1620–1664. IV. K. M. Tört
Életr. Bp. 1900. 161. l.

TOORENVLIET JAKOB, festő, grafikus

A Toorenvliet-Meyssens metszet utóljára mutatta be dicsőségének teljében Zrinyi ~~Pétret~~ Pétert, s a tragikus vé véget megörökitő röplapok nagy része is ezt az ikonográfiai tipust vette mintáúl/Katalógus IX/1.-IX/11./.
184.old. 4.ábra. Fekete repr.

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Pétre arcképei
177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve
1970.Bpest

TOORENVLIET JAKOB, festő, grafikus

Bécsben I.Lipót uralkodásának elejét tárgyaló müben Nádasdy, Zrinyi, Frangepán, Tattenbach képmásai mellett több variációban csoportképek. Az önálló portrék is az összeesküvés vezéregyéniségeit bemutató sorozatokba rendeződtek. 184.old

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve 1970. Bpest

TOORENVLIET JAKOB, festő, gerfikus

Az önálló portrék az összeesküvés vezéregyéniségeit bemutató sorozatokba rendeződtek, Igy Zrinyi Péter TOORENVLIET-MEYSSENS metszetétől inspirált képmásának/Katalógus IX/1./Nádasdy ugyancsak Prirato müvében megjelent ábrázolása nyomán készült portréja a megfelelője.
184.old. 26, jegyz

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve
1970. Bpest

TOORENVLIET JAKOB, festő, grafikus

A bécsben, I. Lipót alatt megjelent műben Zrinyi Péter portréja Cornelis Meyssenstől, németalföldi előkép után. A Kötet rajzolójának szignált Toorenvliet Jakob munkái nem olyan nívósak. 182.old.

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve
1970. Bpest

TOORENVLIET JAKOB, festő, grafikus

A császári udvar másik, Nürnbergben megjelent kiadvá-
/1672/ megfiatalitotta, de egyben elidegentéktelenitette
a Toorenvlie féle Zrinyi Péter arcmást, világos ruhába
öltöztette s a hátteret kertre nyiló részlettel élénki-
tette./Katalógus XI./.A kép 14 év múlva, szignálva: Gas-
parus Bouttats műveként, a magyarországi Habsburg ellen-
nes felkelést tárgyaló francia műben./Katalógus XI/a./
184.old.

CENGERNÉ WILHELB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve
1970. Bpest

TOORENVLIET JAKOB, festő, grafikus

A Toorenvliet-Meyssens metszet utóljára mutatta be dicsősége teljében Zrinyi Pétert, s a trgaikus végat megörökitő röplapok nagy része is ezt az ikonográfiai tipust vette mintául./Katalógus IX/1.-IX/11./A történeti mü, melynek illusztrácója volt, Béc ben jelent meg, ide nyúltak vissza az itéletet igazolni akaró propaganda röpiratok di zitői is. 184.old

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei
177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve
1970. Bpest

Toorenvliet, Jakob

MDK

"Halász"
"Kocsmárosnő"

10.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri Képtár. Bp. 1960.

MDK

Toorenvliet, Jacob

Szül. Leiden 1635, megh. uo. 1719.

"Holland halász"

o. réz.

29.o.

/Czobor - Bodnár/: Az egri képtár, Bp. 1960.

Toorenvliet, Jacob

"Holland Kocsmárosnő"

O. réz.

29.o.

/Czobor - Bodnár/: Az egri képtár, Bp. 1900.

TOORENVLIET JAKOB, festő, grafikus

Zrin i Péter és Frangepán Ferenc iránti érdeklődést a mú lt század közepén a Widemann-és a Toorenvliet-Meyssens-féle metszet-portré nyomán Zágrábban és Bécsben készült litográfiák elégitették ki. 187.old

ORBÁNNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrínyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve 1970. Bpest

TOORENVLIET JAKOB, festő, grafikus

Az összeesküvők kivégzéséről készült metszeteken Zrinyi esetében a Toorenvliet-Heyssens portré. Nádasdynál a PHILIPP Kilian készítette kettős arckép volt a minta, mely feleségével együtt a loretomi kolostor alapitójaként mutatja be. 184.old. 29.jegyz

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve 1970.Bpest

TONZOR Márton épitőmester

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991

27.p. és ill.

1892- Balmazujváro, alsó ref. templom

TONZOR Eszter

M. D. K.

1922-ben Nagybányán dolgozott a Hobod-
iskolában

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 335.1.

Wesselényiné Tonzor Eszter MDK

Kisleányom, bronz

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállítás

R. REISSMANN GIZELLA: CSENDÉLET

Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

W. TONZOR ESZTER: LAURISIN LAJOS
A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

Tonzor Eszter

a szoboranyagot gazdagította

(gy. t.): Függetl. Művészek kiáll.-a (N.Sz.)

8 ó, u. 931. XI. 15.

Tonsch Simon

öte

Kőmagyótoj. 1303. r.

Simon Tonsch

ötvös 1554-1585

Said

Gyárfás Nagyszeben

Arch. Ért. 1910 413

Tonsch Simon

nagyszebeni ötvös

l.

Jul

M.D.K.

·onna mager József, ács

az 1785. évi egri adóösszeírás-
ban mint ácspallér szerepel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 412. old.

MDK.

Tonitza ...

Müvészet 1966 dec.p.17.

MDK.Tonitz

TONIO karikatúrista

Id. Tóth Antal

SEGESVÁR

CSORBA Csaba: Regélő váraink.
Bp. : Hétágú Sip Alapitvány
Kiadója, 1993 L(!)L((

Toniegutti Sarab

festō

laisd

Hondern 1847. I. 463e

Toperczer Emla festő

Gráz

A Km. Sais. tagja.

I magyarországi közömszek neve t
lakhelye O M K Tévkönyve 1865/6
240 45 1

Toperczer Gyula, festő; szül. 1876-ban Pesten, hol atyja orvos volt. 1861 nov. 30-án iratkozott be a müncheni képzőművészeti akadémia gyakorlati festőosztályára.

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 180. l

II. 1835. Toperczer Gyula (von), 24 éves, szül. Pesthen, atyja orvos, prot., gyakorlati festőosztály, 1861 nov. 30.

Som 1801

TOPELCZER Dániel egri asztalos. Egerben 1845-ben szerepel egy izben az adózó iparosok között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

TOOTH Gábor Andor

Tendenciát napjainkt
zéprömvezetében. Bp.
1997/1998

Tooth Gábor Andor (Budapest II.)
Mindenkinek meg van a maga keresztje No. 21.
Vegyestechnika, fatábla, 50 x 60 cm

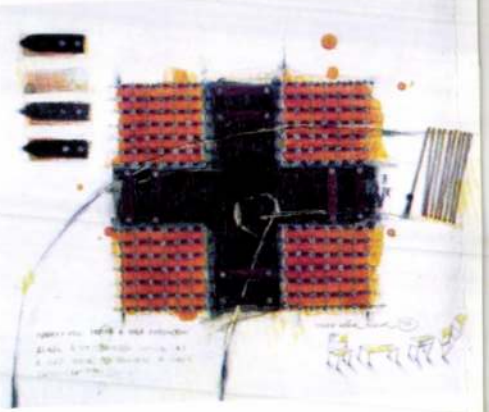

gymestere." Bölöni Szi-
zés volt az élete sokáig:

g kritikusa, Rottenbiller
serednünk a magyar fes-
újteményét? Van, jó ne-
et, a par excellence plein
nagy tehetségét, tűrtük,
ok félreértés, érthető ke-
dve hátat fordított a mű-
ekintették ezt a sorsot,
lógus, a Régi Képtár tu-
ok év telt el addig, míg
mint Manet és Böcklin,
edett Petrovics Elek is a
etében nem áll egyedül,
ki Szinyei munkásságán
nis vagy egyenesvonalú
amennyi, korai és kései
Majális színeinek érzéki
t rajza is keményebb..."
is előlegezte, Petrovics
tt-e oda, hova indult? A
kiváló festőt bírunk, ha-

szet mai álláspontjához viszonyítva. S többé-kevésbé ez jeller
lönösen újabb képeit." Ez a szigorú különbségtevés és fogalr
jelent egyben értékítéletet is Fülepnél. A későbbi képeket is l
véve másságukat: „Így nő ki a plein air festőből a természet eg
je, a természetnek egyik legnagyobb művésze. Ez ő, és azt h
mást keresnünk. Igaztalanok lennénk egy nagy művészhez,
meg... Ő a maguk külön világát élő emberekből való."

Már ekkor, az 1905-ös kiállítást követő kritikákban felv
vajon Szinyei művészete számíthat-e az őt méltán megillető
merésre. Lyka Károly az Új Időkben így fogalmazta meg a pr
tik magyarnak s nem kárhoztatja húsz évi tétlenségre a magya
fontos alak volna a vaskos német és francia műtörténeti könyv
magyar voltában látta az elismerés elmaradásának okát Rózsa
Naplóban méltatta Szinyei jelentőségét: „Ha tehát Szinyei e
mint hogy elsőnek csatlakozik vala a Manet impresszionizr
idealizmusához, s elsőnek bontja ki itthon a XIX. század nagy
zászlaját, neve akkor is a művészettörténet lapjaira tartoznék.
még mélyebb és egyetemesebb, s hogy ezt csak mi tudjuk ideh
tartja számon, annak – a Sz. életét kormányzó esetlegességek
az, hogy a világot rabul ejtő nagy szellemi áramlatok csak nag
zetektől indulhatnak hódító útjokra. Szinyei pedig magyarnak
zat, sajnos, napjainkban is érvényesnek látszik.

Szinyei művészetének magyar volta, magyar jellege is
hány írásban. Lyka Károly a szülőföldhöz való kötődését, a m
júkori élményeit hangsúlyozta: „Sz. M. P. az ifjúságát a mi is

Kiállítás
Csordás László,
Dönti Károly,
Matheika Gábor,
Sarlós Endre
és Topálovits Pál grafikus művészek
képregényeiből

Műsor

Díjkiosztó

Megnyitó

A Közlekedési Múzeum
tisztelettel meghívja Önt a
„Menekvés Debreczenbe“című
kiállítás megnyitójára, amelyet a
Budapesti Tavaszi Fesztivál
keretében rendezünk.

A kiállítást megnyitja :
KOLTAY GÁBOR
filmrendező

A megnyitó ideje:
1999. március 12. 11 óra
Helye: Közlekedési Múzeum
XIV. ker. Városligeti krt. 11.

A kiállítást a ZWACK RT. támogatja

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM BUDAPEST

fk: DR. KATONA ANDRÁS

TOPKÓCOVITS PÁL grafikus

MENEKVÉS DEBRECZENBE

TÖRTÉNETI RAJZ

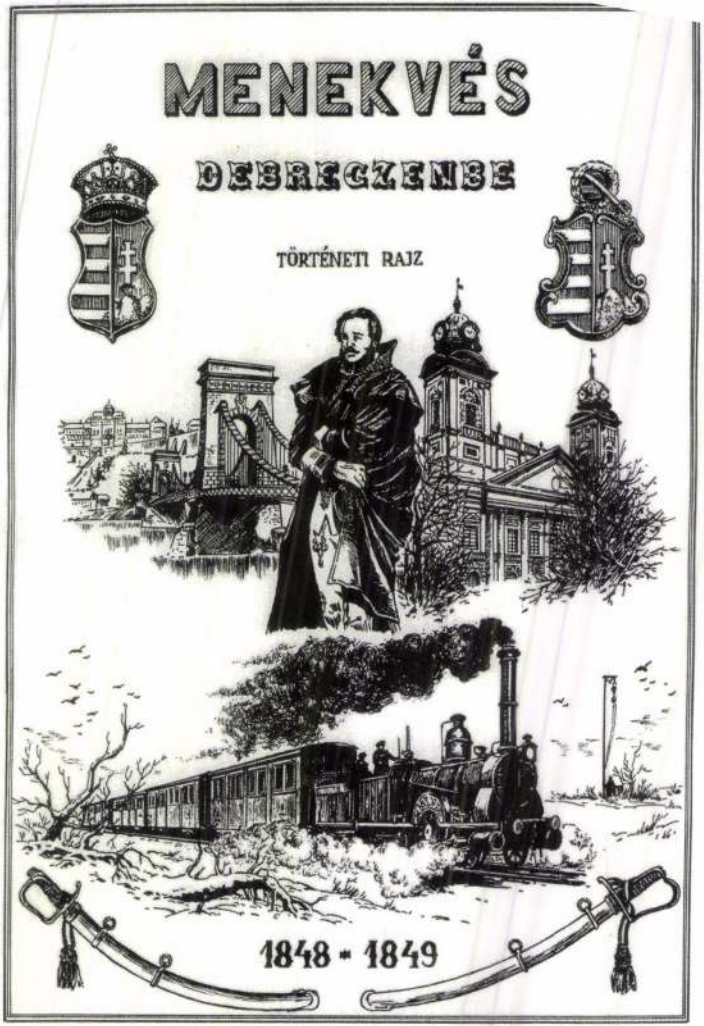

MEGHÍVÓ

Tehén Henry legendája

Fred Frith

A Hungarocarrot fesztivál egyik igazi csemegéjét Fred Frith és régi zenésztársa, Han Bennink fellépése jelentette. A *koncert* szó használata aligha lenne ezúttal elegendő. Ami megtörtént, az inkább a zenebohócok feledhetetlen, kihalóféle előadásait idézte – mélységes filozófiával, tökéletes technikai felkészültséggel és persze humorral. Az alábbiakban Fred Frith pályáját igyekszünk megvilágítani.

Ma még összefoglalhatatlan az 1949. február 17-én az angliai Hartfieldben született **Fred Frith** eddigi életműve, hiszen alkotóként vagy közreműködőként száznál is több lemezen, több száz koncerten vett részt.

Kisgyermekként kezdett hegedülni, majd pedig tizenévesen gitározni. Az eleinte klasszikus zenei tanulmányokat folytató Frith számára fordulópont volt a blueszene, amit már nem lehetett kottából eljátszani. Maga így nyilatkozott erről: „A bluesnál láttam először olyat, hogy a zenét nem papírról olvasták. Nem tudtam hol megvenni a kottát ehhez, a gitár olyan volt, mint az emberi hang. Ha összekötjük magunkban az emberi hangot és a hangszert, amelyen játszunk, teljesen átalakulhat a zenéről alkotott fogalmunk."

Ez a tapasztalat határozta meg a kezdetben népzenészként induló Frith pályáját, hiszen a folkzene, akárcsak a dzsessz, egyrészt *autentikus és ösztönös*, másrészt pedig az improvizációkban, amely a dzsessznek *eleve* része, a népzenének pedig fontos alkotóeleme, *személyes zenei tapasztalatokat* mutat meg.

A lassan multiinstrumentalistává (és ne feledjük, hogy hangszerépítővé is) váló Frith abban különbözött a többi folkmuzsikustól, hogy *totálisabban* viszonyult a népzenéhez, mint zenésztársai, akik tevékenységüket csak egy választott kultúra népszerűsítésében fejtik ki. Ez az oka annak, hogy Frith későbbi komponált zenéjében az arab, a balkáni, a cigány, a francia, a magyar vagy akár a japán folkmuzsika jelen van, valamint annak, hogy a világ bármely részéről érkezett zenésszel egyenrangú társként tud együttműködni. Fred Frith képes a világ *bármely zenei történésével* azonosulni, sőt, túl ezen, mindebből *önálló műalkotásokat* létrehozni azáltal, hogy átgondolt rendezőelvek szerint építi fel zenéjét.

Ennek a művészi programnak első kiteljesítője a **Henry Cow** zenekar volt, amelyet 1968-ban **Tim Hodgkinson**nal hoztak létre, s amely magát rockegyüttesként határozta meg. Legfontosabb impulzusaikat valóban a rockból kapták, azonban a Henry Cow muzsikája más rockcsoportokénál azért volt érdekesebb, mert a többiekkel ellentétben a kortárs zenére (**Cage**, **Ligeti**, **Messiaen**, **Schelsi**, **Varése**), nem pedig a klasszikusokra figyeltek. Nevüket is – némi humorral átszőve, hisz a Henry Cow kifejezés „tehén Henry" jelentésű is – a modern zene kimagasló alakjáról, **Henry Cowell**ről, aki az elsők között használt preparált zongorát, kölcsönözték.

Mindamellett a Henry Cow zenei világa a rockzenekedvelők füle számára nehezebben követhető volt, mint a többi rockegyüttes egyszerűbb muzsikája. A korabeli rock *horizontális gondolkodásával* (főszólam és alatta kíséret) szemben nagyobb, összetettebb formákban, tömörebb, szimfonikusabb hangszerelésben gondolkodott a Henry Cow, ahol a *szólamvezetést is lineárisabban* oldották meg.

A zenekarban semmiféle addigi (rock, dzsessz stb.) zenei séma nem szerepelt központi rendezőelvként, játékát mindenki, mint a zene egész részeként működő individuum érvényesíthette. A műhelymunka és az állandó, termékeny viták eredménye, hogy a zenekarban a komponált zene mellett a harmóniai és ritmikai kötöttségek nélküli *szabad improvizáció* is létrejött. Az első Henry Cow-album, a *The Henry Cow Legend* (1974) megjelenése óta a rögtönzés és a kompozíció két különböző, egymás mellett haladó utat jelent Frith életművében.

Az **Art Bears** trió (**Chris Cutler**, **Dagmar Krause**, Fred Frith), amely a hetvenes évek végén a Henry Cow-ból alakult, a dalformában rejlő lehetőségeket kereste. A vokális zenében évszázadok óta (az oratórium mellett) a dal a *legszemélyesebb* kifejezési mód, amely Frith számára nem az egyszerűbb formákban való gondolkodás kihívását jelentette, hanem a zene megújításának újabb módjait. Frith számára az improvizáció, a szimfonikus kompozíciók és dalciklusok egymással egyenértékű továbblépések. Nem az alkalmak keresése, hanem az alkalmak megteremtése arra, hogy *új zenei szituációk* jöjjenek létre. A három Art Bears-nagylemez mindegyike összefüggő dalciklus volt, ahol az énekhangból és az egyszerűbb formákból adódó lehetőségeket (például Dagmar Krause nemegyszer visszafelé (!) énekli a szöveget; **Stockhausen** „magnós" módszerének továbbfejlesztése; a rendkívül változatos és érdekes hangszerelés stb.) a három művész teljesen kimerítette.

A nyolcvanas években, az immár Amerikában és a világ más tájain is folyamatosan dolgozó Frith a **Massacre**-ral (azaz **Bill Laswell**el és **Fred Maher**ral) a punk és a dzsessz improvizáción alapuló, egyéni szintézisén, míg a **Skeleton Crew**-val (**Tom Cora** és később **Zeena Parkins** oldalán) a multiinstrumentalista rögtönzésekből kialakult és lerögzített formák kompozícióvá szervezésén dolgozott.

„Az imént Tarkovszkijról beszéltünk" – nyilatkozza Frith egy interjúban –, „van egy nagyon jó idézetem az egyik könyvéből, mely szerint a művészet célja a kommunikáció, a művész és a közönség egyesülése." A Skeleton Crew improvizációkból kinövő, intenzív muzsikájának célja ennek a kommunikációnak a megteremtése volt az addigi szabad improvizációs módszerek elkerülésével.

Újabb kollektív és zenekari műveiben, így a *Keep the Dog*ban vagy a *Helter Skelter* című lemezén, amely utóbbit **François-Michel Pesenti** színházi rendezővel, három énekessel és tizenhat állástalan rockzenésszel hozott létre, Frith karmesterként is bemutatkozik. Ezekben a művekben a „karmesteri pálca" nem más, mint a művészi személyesség kiterjesztése a legalapvetőbb, zenét működtető-koordináló *gesztusokig*, a vezénylés *összhangzatokban teremtő aktusaiig*.

Régebbi és újabb szólóalbumain, így a *The Technology of Tears*en, ahol szinte minden hangszeren egyedül játszik (!), a *The Top of his Head*en, új projektjein, a *Stone, Brick, Glass, Wood, Wire*-on (grafikus kották tetszőleges hangkeltő eszközökre és maximum huszonegy zenészre), vagy a **Béatrice Turquand d'Auzay** párizsi festőnővel létrehozott *Portrait d'Inconnus* installációjában pedig a más művészeti ágak (film, balett, táncszínház, performance és képzőművészet) és a zene kapcsolatát keresi.

Frith eddigi munkássága mutatja, hogy *totális, mindent szintetizáló művészeteszményről* van szó. A totalitás az örökös továbbgondolásra való késztetést jelenti annyiban, hogy mindent folyamatos *mozgásban* tart. Fred Frith számára ez a mozgás nem művészi bizonytalanságot vagy puszta kísérletezést takar, hanem az *„úton levés"* alapélményét jelenti. Frith nem lezárni és ezzel megoldani, a korra választ adni akar, számára minden megélt pillanat lehetőség a reflexióra. Ezek a pillanatok azonban Frith számára ösztönösek is, hiszen nincsen elég idő arra, hogy a körülmények teljes mértékben való átgondolására és ezzel összefüggésben a zenei elemek gyakorlati alkalmazására kapott lehetőségeket a művész mérlegelje. Frith zenéjében *a teremtés aktusa nyilatkozik meg*, ami a hallgatóság számára azt jelenti, hogy ha nem viszonyul a műhöz a kreativitás nyitottságával, nem tudja azt értékelni.

A huszadik században a művészet *önkifejezéssé* vált, a hallgatóság felé nincsenek többé engedmények. Fred Frith ugyanakkor túllép azon, hogy a művészetről mint pusztán önkifejező tevékenységről beszélünk: az eredetileg mindenkihez szóló közvetlen *emberit* próbálja a műalkotásban megfogalmazni; ez azonban nem lehet állandó, statikus vagy dogmatikus, csakis aktív, mozgásban lévő, amihez mindenkinek így kell viszonyulnia. „Van egy jó idézet, amit fel akartam olvasni – a naplómba írtam le, Henri Cartier Bresson fényképész mondta, akit nagyra tartok. Azt mondja, a fotográfia a kiáltás, az önszabadítás egyik módja, nem az eredetiségünk bizonyítására szolgál, hanem egy életforma."

Frith számára az is igaz, hogy a művészet sosem tűrte a kategóriákat, azaz mindig el kellett fogadtatnia magát a kultúrában. Ez azonban azt is jelenti, hogy az elfogadott zenei szemléletet, s ezáltal a művészethez és a világhoz való viszonyt kell megváltoztatni. „...a kultúra területén azért tehetünk még olyat, amire az emberek másképp reagálnak, aminek hatására felfedezhetik saját rejtett oldalukat. A mi koncertjeink, műsoraink, táncestjeink így működnek, ha működnek: az emberek szembenéznek énjük azon részével, amely kapcsolatba kerül a művészetünkkel. Nem sok minden képes ezt kiváltani belőlük. Általában meg sem fordul a fejükben ilyesmi."

Kovács Zsolt
Sőrés Zsolt

Fotók: Lukács Dávid

F R I T H

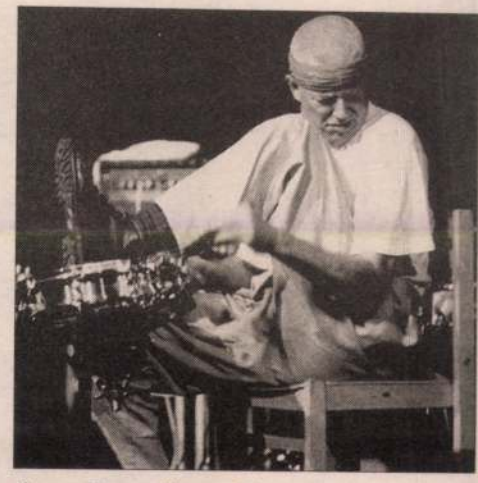

B E N N I N K

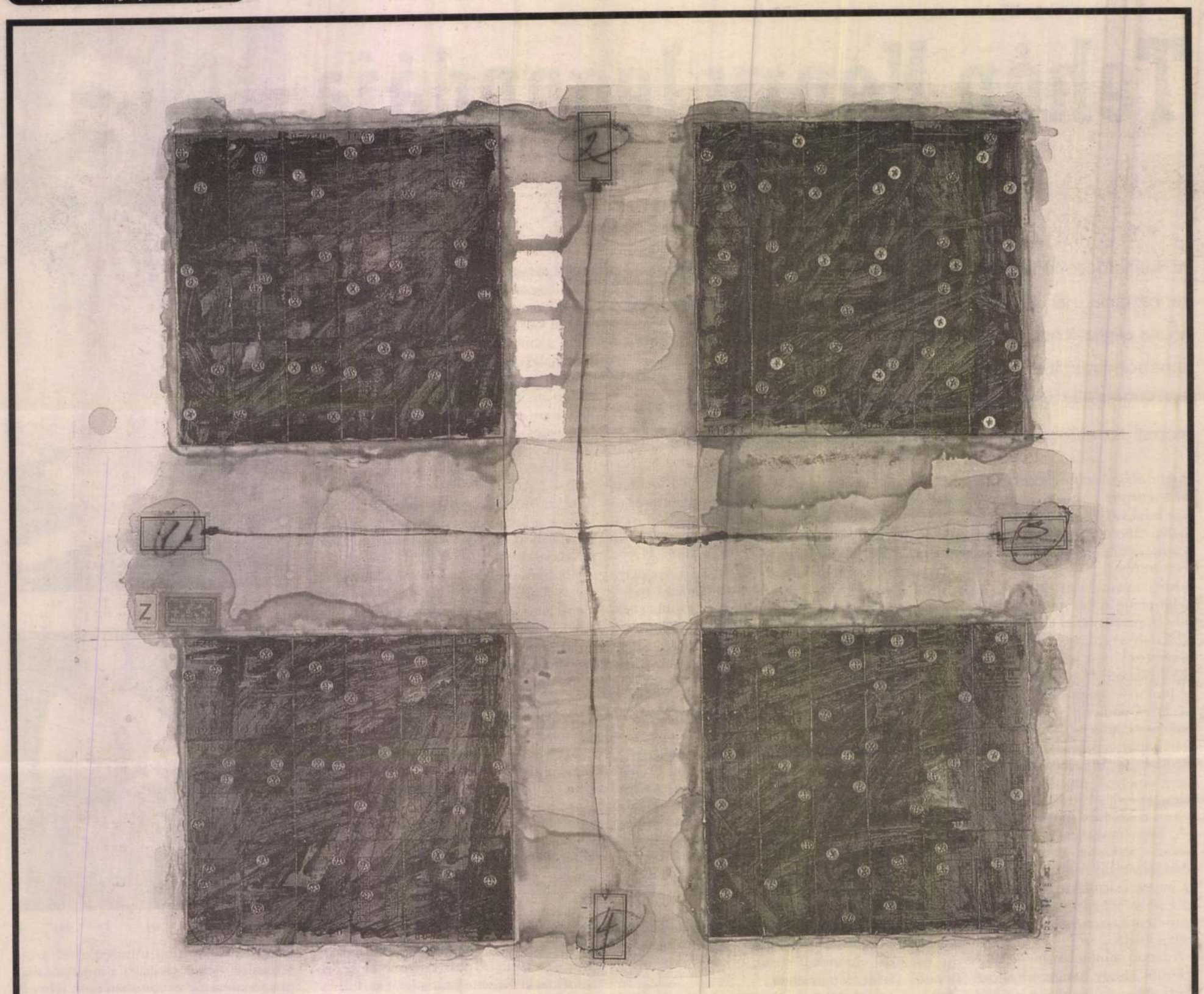

TOOTH GÁBOR ANDOR

A szekvenciák azonos alapelemeket jelentenek, amint éppen némi változtatások árán, de követik egymást. A szekvenciák alapelemei hasonlóképpen bár, de minduntalan másként, egymás nyomában járnak. A szekvenciák ismételgetik magukat, mégis mindig másmilyenek, a szekvenciák már csak ilyenek, hogy másmilyenek mindig. Legalábbis többnyire. Néha. Vagy olykor, esetleg.

Mindenkinek a maga keresztje: Tooth Gábor Andornak, úgy látszik, a ragtapasz, ez a mindnyájunk életében fel-felbukkanó; és a csavar, ez a csak a válogatott kevesek életébe befúródó attribútum a keresztje, gyerekkorában egyszer beleült egy csavarba, és gondos szülei ragtapasszal orvosolták a bajt; esetleg a teherautó, amelyet Amerikában, a kaliforniai sivatagban hivatásszerűen vezetett, csavarra futott, ám a művész a modelljének szánt ragtapasszal, tehát önnön asztráltestével mintegy szabott gátat a közelgő katasztrófának, pedig a kígyók már nagyon fényesítették az eszcájgot; más mestereknek persze aktmodellek jutnak, akiket aztán jól feleségül vesznek, vagy a megböcstelenítés más útjait járják velük, Tooth Gábor Andornak viszont azóta is csavar alias bú, baj, orvul settenkedő végzet-, illetve ragtapasz, miszerint gyógyír, enyh avagy balzsamkorszakok közt hánykolódik az élete, ez a mozgalmas művészélet.

Vagy lehet, hogy nem ez a magyarázat, sőt, az is lehet, hogy nincs is magyarázat, csak szekvenciák vannak, egyelőre negyvennyolcan, de ki tudja, mit hoz a jövő, volna még mit kihozni ebből a témából; aztán egy szép napon, amelyet persze nem fogunk megérni, de ettől még nem lesz csúnyább, sőt, szóval egy szép napon új izmus születik a ragtapasz és a csavar találkozásából a keresztfán. Na, aznap nem szeretnék művészettörténész lenni.

Kovács Kristóf

TOOTH Gábor Andor

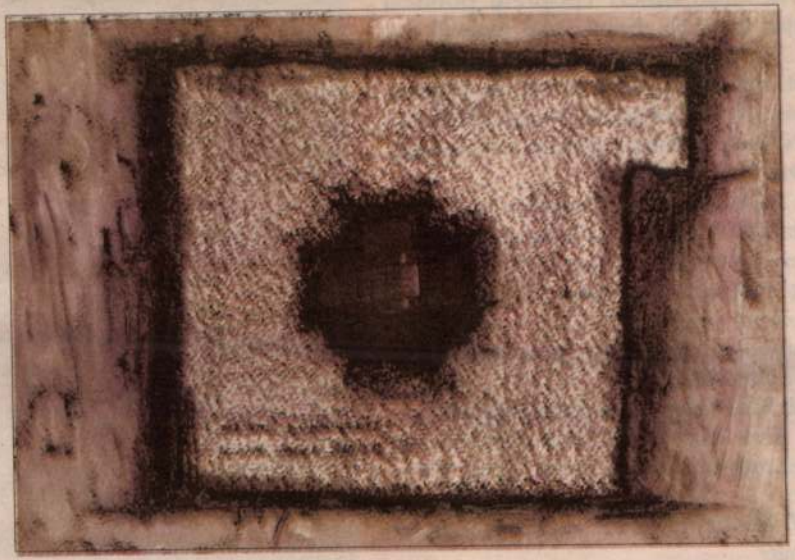

TOOTH GÁBOR ANDOR KIVETÜLÉSE

Osztható-e kettővel egy flotta?

Az idén augusztus 3-án aláírt flottaegyezmény, amely szerint a hajóhad az elkövetkezendő 3 évre közös tulajdon marad, főtisztjeit együtt nevezi ki a két elnök és katonái nemzeti hovatartozásuk szerint Oroszországra, illetve Ukrajnára, s nem pedig a FÁK-ra esküsznek föl, Jelcin és Kravcsuk közös diplomáciai sikereként értékelhető. Oroszország nem veszítette el végképp a fekete-tengeri kijáratot, megőrizte befolyásának egy részét Ukrajnára, a flotta nem került „ukrán kézre" „s úgy-ahogy megmaradt a látszat: Oroszország tengeri nagyhatalom". Kravcsuk viszont ügyesen kivédte azt, hogy a flotta segítségével belerángassák a FÁK-ba, s hogy a továbbiakban Oroszország bármilyen formában zsarolhassa a hajóhaddal. Talán ennél is fontosabb azonban, hogy kiderült: a két elnök nem akar bajt, ha nem muszáj, sőt, képes arra, hogy szembeforduljon saját nacionalista ellenzékével. Most már csak azt kell kivárni, hogy a fekete-tengeri flotta szépen elrohadjon ott, ahol van. Másra, minthogy Ukrajnát és Oroszországot egymásnak ugrassza, úgysem igen használható.

Az exszovjet köztársaságok a nagy osztkozkodás korát élik. Így történhetett meg, hogy a fekete-tengeri flotta is kalapács alá került. Nyáron már úgy tűnt, pont kerülhet az ukrán–orosz kapcsolatokban komoly feszültségeket okozó flottavita végére. Minden jel arra vallott, hogy még Kravcsuk észérvekre amúgy nem sokat adó hazafias érzületektől hevített ellenzéke is belátja: a flotta 350 hadihajója, 28 tengeralattjárója, a légierő, a partvédelmi rendszer és a tengerészgyalogos hadtest szerves egészet alkotnak, amelynek megbontása, darabokra szaggatása jelentősen csökkentené magának a flottának az ütőképességét és értékét. Arról már nem is beszélve, hogy a felosztás után nélkülözhetetlen beruházásokra az ukrán államnak jelenleg egy kanyi kuponja sincs.

A júliusi incidens azonban, amikor ukrán tengerészek Szevasztolopolból Odesszába „menekítettek" egy őrnaszádot, jelezte, hogy a játszmának még korántsincs vége. A matrózokat hősként fogadták Odesszában, és az önálló ukrán haderő mielőbbi felállítását követelők új erőre kaptak. A RUH, amely az üggyel kapcsolatban amúgy is az orosz birodalmi politika kiszolgálásával vádolta az elnököt és kormányát, a történtek után hazaárulást emlegetett és az orosz kézen lévő flotta ukrán kikötőben való állomásoztatását Ukrajna szuverenitása súlyos megsértésének bélyegezte. Ezenkívül még a krími szeparatista törekvések sikerét is az orosz jelenlétnek tudja be.

Bár kormányszinten a felek az incidens ellenére is ragaszkodnak a flotta közös ellenőrzéséről és a költségek megosztásáról kötött megállapodáshoz, az ukrán nacionalista ellenzék valóságos ideológiai háborúba kezdett. Mindenkiben orosz ügynököt vélnek felfedezni, s heveny lelkületű ifjak éjszakánként plakátokat ragasztanak a házak falára és a katonai létesítmények kerítésére Szevasztopolban, amelyeken az ukrán nemzethez és államhoz való hűségre szólítják fel az egyébként túlnyomó többségben orosz ajkú tengerészeket és a polgári lakosságot, illegális nemzeti köröket szerveznek a tisztek és a legénységi állomány körében.

Ugyanakkor, mintegy válaszképpen, egyre-másra érkeznek a hírek az ukrán katonákat ért állítólagos sérelmekről. Kaszatonov admirális, a flotta parancsnoka bizonyára kitűnő katona, de csapnivaló politikus, hiszen még csak megindokolni sem hajlandó, hogy mit miért csinál. Valószínűleg egyébként nem tesz mást, mint amit ki is jelentett már a konfliktus legelején: igyekszik szigorúan ragaszkodni a szolgálati szabályzat betűjéhez, mindent megtesz a flotta harckészültségének fenntartása érdekében. Vagyis nem nézi jó szemmel, ha alárendeltjei politizálnak. A durva hangnem és az érzelmi túlfűtöttség, ami a két fél vitáját jellemzi, szinte lehetetlenné teszi annak megállapítását, hogy kinek vagy minek az áldozatai lettek azok az ukrán tisztek, akiket idő előtt nyugdíjaztak, s miért rendelik kizárólag csak parti szolgálatra az ukrán zászlóra feleskűdött fiatalokat, megsértve ezzel az orosz–ukrán megállapodásnak azt a passzusát, mely szerint a flotta személyi állományát fele-fele arányban kell ukrán és orosz legénységgel feltölteni.

A flottakérdés ilyetén rendezésével, mondja az ukrán fél, Oroszország került előnyösebb helyzetbe, hiszen Kaszatonov admirális maradt, vagyis állítólag tovább folytatódik a hadihajók, a repülőgépek és harci helikopterek, valamint a hadianyagok orosz felségvizekre, illetve támaszpontokra történő átmenekítése.

Tovább forrnak tehát az indulatok, s néhány forrófejű ukrán politikus megnyilatkozásából nyilvánvalóan kicseng a remény: hiszik, hogy legközelebb akár egy torpedórombolót is sikerülhet elkötniük a hazafiaknak.

Kacsur Gusztáv
(Ungvár)

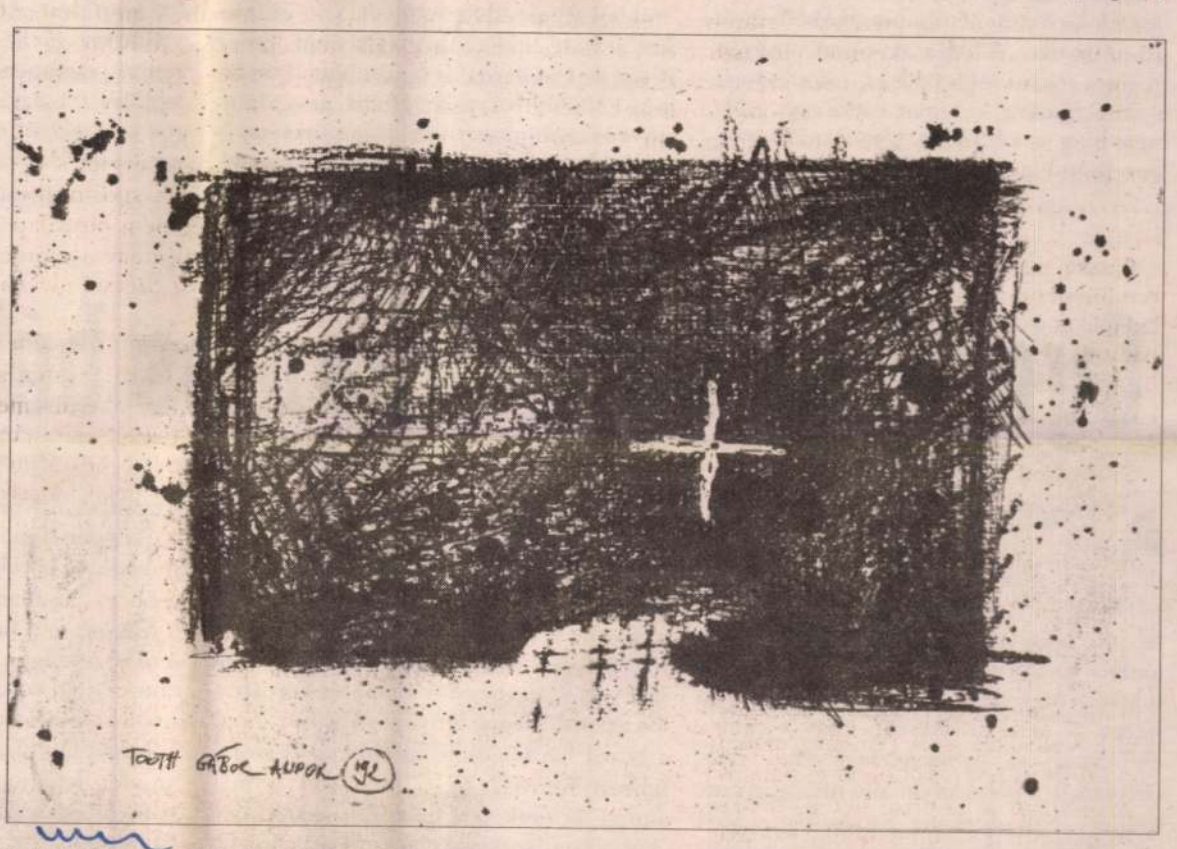

Az orosz veszély

Újabb biztos ellenségképe van a román médiumoknak: Oroszország és Magyarország.

Jelcin elkerülte Bukarestet, de elment Budapestre. Amíg Románia saját belső gondjaival bíbelődik, addig Magyarország sikeres külpolitikát folytat (sic!).

Különösen veszélyesek a két ország, mármint Magyarország és Oroszország közötti egyezményből a kisebbségekre vonatkozó passzusok.

Még az ellenzéki és a független lapok is ezt fújják.

Gondolatmenetük a következő: Oroszország egyből igen nagy határokon túl élő kisebbségekre tett szert. Ez indokolja érzékenységét, amellyel a magyar fél kisebbségekre vonatkozó álláspontját az orosz elnök felkarolja.

Mellesleg Szőcs Géza a hazatérte utáni első tv-szereplésében elmondta: érdekünk fűződik Besszarábia és Románia mielőbbi egyesítéséhez, mert egy erős orosz kisebbség léte (moszkvai hátérrel) megváltoztathatja a kisebbségi kérdés román megközelítését. Akkor szinte mindenki mosolygott. A románok azért, mert nem vették komolyan; a magyarok azért, mert komolytalannak tartották.

Aztán telt-múlt az idő. A Dnyeszteren túli területeken kitört a konfliktus. A nagyromán hazafiak mellőzték azt az aprócska tényt, hogy a kérdéses területet Visszárionovics József csapta Besszarábiához. Közben az orosz tévé élő egyenesben közvetítette a kisinyovi parlament kisebbségekről szóló vitáit.

Márpedig ellenségkép szükséges! A magyar sztori kezdett elkopni. Az orosz, mint ősi és engesztelhetetlen ellenség új üde színfolt a román ellenségkép-palettán. Mindenképpen jó kohéziós erő lehet a télre.

A hiba természetesen mindig a másikban van. A józanabb hangok (Keresztény-demokrata Nemzeti Parasztpárt, Polgári Szövetség) mint „külföldi ügynökök" nem számíthatnak túl nagy audienciára.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség kolozsvári nyilatkozatán pedig még a bukaresti parlament is rágódni fog. A belső cirkusz egyik főszereplője Adrian Paunescu lészen.

A. P. Ceausescu koszorús udvari költője volt. A „Láng" nevű „forradalmi-ifjúsági irodalmi kör" fasisztoid tömegrendezvényeiről – annak idején – még a nyugati sajtó is megemlékezett. Most a Szocialista Munkapárt szenátora. Fennen hirdeti, hogy Ceausescu minden idők egyik legnagyobb nemzeti jótevője volt, a Securitate pedig csupa hős hazafit tömörített szervezeteibe.

A. P. a szenátus kulturális és művelődési szakbizottságának elnöke.

A román parlamenti cirkusz folytatódik tehát. Kenyér továbbra se nagyon lesz.

Miklós-nap helyett pedig Keresztelő Szent János napján folyik majd a pezsgő Bukarest Tavasz negyedének exkluzív klubjában, a Daciában.

Csutak István
(Csíkszereda)

ENSZ

Gittegyleti gondok

Amikor az ENSZ ideiglenes kambodzsai hatósága – angol rövidítéssel: UNTAC – emberei megérkeztek, a kambodzsaiak közül sokan abban reménykedtek, hogy valami kimondhatatlan nevű istenség küldöttei bukkantak fel, hiszen húszévi háború után már csak az égi hatalmaktól véltek békét remélni. Azóta azonban változtak az idők.

A múlt heti pekingi tárgyalások, amelyeknek az volt a céljuk, hogy visszacsalogassák a Vörös Khmert a békefolyamatba, összeomlottak, és velük feltehetően az ENSZ egyik legnagyobb békéltető akciója is. Tavaly október óta a világszervezet mintegy tizenötezer katonát és vagy ötezer civilt zsilipelt az országba, hogy a forgalomirányítástól a jövőre tervezett választások előkészítéséig mindenbe beleüsék az orrukat. A forgalom olyan, amilyen, itt sincs sokkal több baleset, mint másutt, a választásokra azonban nincs sok esély, mert még az ENSZ-nek sem sikerült megszerettetnie a fogalmat a Vörös Khmerrel.

Az ENSZ-nek tehát két választása van: vagy konokul nyomul tovább, vagy kudarcát beismerve kisompolyog és hagyja a kambodzsaiakat polgárháborúzni tovább.

Ami azért volna szomorú az ENSZ-nek – és a változások értelmi szerzőjének, Butrosz Gáli főtitkárnak –, mert épp az ilyen nagyszabású akciókban véli megtalálni saját új identitását. Butrosz Gáli egyébként működésének eddigi egy éve alatt elismerést aratott, amiért még elődjénél, Javier Pérez de Cuellarnál is ügyesebben irányítja az ENSZ-bürokráciát. Hiába, az egyiptomi külügyminisztérium főmuftijaként – miniszter azonban, lévén kopt, sosem lehetett – megtanulta a szakmát, és sikerült jó kapcsolatot kiépítenie a világ főbb fejeseivel.

Elismerést, azt aratott, bár korántsem osztatlant. Vannak, akiknek az a bajuk vele, hogy túl öreg, mások szerint döntésképtelen, és végül: sokan bírálják, amiért – szemben szerényebb elődjével – kizárólag államfőkkel és külügyminiszterekkel hajlandó szóba állni. A nyugatiakat pedig főként akkor borította ki, amikor fanyalogva reagált arra, hogy a világ – szerinte – túl sokat foglalkozott a boszniai háborúval (amelyet ő a gazdagok háborújának titulált), ahelyett, hogy Szomáliára és Afrika egyéb konfliktusaira figyelt volna. De az általános vélemény inkább jó, mint rossz a főtitkárról, aki ügyesen járt el még az olyan kényes ügyekben is, mint a közel-keleti konfliktusoké.

Gáli az ENSZ új, nemzetközi béketeremtő szerepének kidolgozását tekinti legfőbb feladatának. A poszt-hidegháborús korszakban ez – és az, hogy az ENSZ gazdasági és szociális kérdések megoldásával foglalkozzék politikaiak helyett – nem is látszik képtelenségnek. Az Afganisztánban, Angolában és Kambodzsában aratott ENSZ-sikerek is ezt bizonyítják. De a szerepváltás – a megfigyelő helyett a békéltetőé – óriási többletköltséget okoz, akkorát, amit az ENSZ már nem is biztos, hogy fedezni tud.

Sőt, még az sem biztos, hogy az ENSZ sikerei mindenkinek a javára szolgálnak. Az eddigi békékből általában csak baj lett. A gerillavezérek bebizonyították, hogy nagyhatalmi segítség nélkül is megállnak a lábukon... Igaz, erről nem az ENSZ tehet, hanem a nagyhatalmak, amelyek annak idején évtizedes öldökléshez elegendő munícióval látták el kis kedvenceiket.

Szomáliáról azonban egyértelműen az ENSZ tehet, mert túl lassan fogta fel, mekkora a baj, és amikor leesett a tantusz, olyan embereket küldött a helyszínre, akiknek fogalmuk sem volt, mit is kellene tenniük. Jugoszláviában sem sok vizet zavarnak, és kudarcuk nyomán lassan az ENSZ békéltető szerepe is megkérőjeleződik. Persze nehéz dolog puskával a kézben megmagyarázni, hogy csak békét akartunk.

A kambodzsai kudarcért a főtitkárnak kellett elvinnie a balhét. Kritikusai szerint az ő kissé lassúdad felfogása a bajok gyökere, hiszen ő volt az, aki elhitte, hogy a Vörös Khmert sikerülhet megnyerni a béke szent ügyének.

Charles Hebbert
(fordította: k.k.)

Gyerekek háborúban és békében

Az UNICEF, az ENSZ gyermekvédelmi alapja egy hét nyugalmat hirdetett meg, azaz próbált meghirdetni a délszláv háborúban. Az akció korábban többször bevált, igaz, nem „európai közegben": amikor az UNICEF felszólította a harcoló feleket, legyenek szívesek legalább egy héten át nem lövöldözni, hogy a ruha-, élelmiszer- és gyógyszersegélyeket szétoszthassák a háborúban álló ország gyerekeinek, Salvadorban, Szudánban, Mozambikban és Angolában leálltak a fegyverek. Európában, vagyis annak délkeleti részén nem.

„Tűzszünet jugó módra" – legyintettek szarajevói háziasszonyok és ENSZ-katonák. Az UNICEF mindenesetre tovább folytatja az akciót, de ezeket már nem nevezi a nyugalom heteinek. Csak szét akarja osztani a meleg ruhát és ennivalót egymillió gyereknek. Közben a szarajevói gyerekkórházban gyerekkarokat, gyereklábakat amputálnak, petróleumlámpa mellett, mert villany persze nincs.

„Megmenteni egy gyereket: csoda. Mi mint a világ vezetői, megvalósíthatunk ilyen csodákat... És... milliószámra tehetjük ezt." Ezt George Bush mondta, azon a nevezetes 1990. szeptemberi gyermekjogi ENSZ-találkozón, amelyen több mint hetven ország képviseltette magát. „Soha még ennyi államfő nem gyűlt össze egy asztal körül: és ez most a gyermekekért történt" – mondotta volt egy meghatott ENSZ-funkcionárius, merthogy tényleg a gyerekekért gyűltek össze. Itt egyeztek meg abban is, hogy na nem, hát valóban, tizenöt éves kor alatt nem szabad hagyni harcolni a gyerekeket. És aláíratott a nemzetközi egyezmény.

Az elragadtatott megjegyzés jogos volt ugyan, de a 90. szeptemberi gyermekjogi bulit kenterbe verte a következő, ugyancsak nagyon magasztos célú nemzetközi randevú: a riói környezetvédelmi konferencia, idén nyáron. Ott már több mint száz volt az egybegyűlt állam- és kormányfők száma. Eléggé lenyűgöző ahhoz, hogy a brazil hatóságok a korábbinál is szorosabban hunyják be a szemüket a már amúgy is évek óta működő, sokak által „környezettisztításnak" tekintett akciók fölött. Módszeres utcagyerekirtásról van szó, e célra specializált, féllegális kivégzőosztagok büntetlenül folytatott tevékenységéről.

Miközben Svédországban törvény tiltja, hogy a szülő vagy bármely felnőtt lekeverjen egy pofont a rakoncátlan gyereknek, miközben az Egyesült Államokban már jogi precedens van arra, hogy a gyerek saját érdekeit önmaga képviselje a bíróság előtt, Brazíliában – ahol hét-kilencmillióra becsülik az utcán élő, túlélő gyerekek számát – naponta átlagban öten esnek a tisztogatások áldozatául. A nép által egyszerűen halálbrigádoknak nevezett csoportok tagjai részben volt rendőrök, részben a helyi kereskedők által megbízott és támogatott (erény)csőszök. Elvük a magántulajdon védelme, gyakorlatuk az orvlövészet, ideológiájuk: jobb ma egy halott gyerek, mint holnap egy felnőtt bűnöző.

A módszeres gyerekirtást – amelyet egyébként Guatemalában is hasonlóan űznek az utcagyerekek megfékezésére – nehéz leállítani. Brazil és nemzetközi megfigyelők megállapításai szerint a hivatalos szerveknek legalább egy része csöndesen, sőt, megkönnyebbülten huny szemet a gazdátlan, anyátlan-apátlan, tehát szükségképpen lopásból is élő utcagyerekek módszeres kiirtása fölött. Annyival is kevesebb lesz az állam gondja.

Miközben a brazil állam számos sajtójelentés, országgyűlési képviselő, jogvédő és emberi jogi szakértő szerint is súlyosan elmarasztalható a gyerekekre vadászó halálbrigádok miatt, ugyanezen brazil állam az idén leállított minden hivatalos örökbefogadási ügyet, megrendülvén az illegális adoptálások nagy száma miatt, amit a nemzetközi sajtó „gyerekcsempészet" címszóval szokott tálalni. Az elöregedett és meddőségre hajló európai országokból azok, akik jövedelmüket nemcsak fajtiszta kutyák tenyésztésére kívánják fordítani, gyerek utáni vágyukban gyakran fordulnak a harmadik világhoz örökbefogadásért.

A francia Marie-Flore Münchenben él, német férje van. Eddig három gyereket fogadtak örökbe, kettőt Brazíliából, egyet Kolumbiából, betartva a törvényes eljárást, és megrendülve azon, hogy a biológiai szülők nem elhagyják, hanem odaadják a gyereküket, abban a reményben, hogy legalább nekik jobb életük lesz. Marie-Flore szeretne egy negyedik gyereket. Magyarországon keresik. „Hajlandó lenne cigány gyereket is örökbefogadni?" – tették fel neki sokszor az óvatos kérdést. Hajlandó. Magyar örökbefogadóknak cigánygyerek nem kell, ezért kínálják fel őket a hatóságok a külföldieknek.

Lángh Júlia
(München)

(Részlet a Szabad Európa Rádió Világszerte *című adásából)*

TOOTH Gábor Andor

Művészeti Műhely 1992

Pogány Gábor

GONDOLAT-RITMUSOK

Tooth Gábor Andor műalkotásaival – minden héten másikkal – rendszeresen találkozik az utcán (aluljáróban, metrón) járó ember. Igaz, nagyobb részük nem tudja, hogy műalkotás és hogy Tooth Gábor Andor munkája, csak lereagálja – vagy nem – hogy megjelent az eheti Magyar Narancs. Ugyanis – 1991 nyarától – ő a lap art direktora, ő készíti minden héten a címlapot, az ő munkája a Magyar Narancs Logo-ja, azaz a főcím tipográfiája, és Kálmán Tünde társtervezésével ketten készítették a lap arculattervét. A mostani, 1992. szeptember 15-én újraindult újságról van szó, s kemény, kétfordulós pályázat eredménye ez az arculat. Az első forduló után a szerkesztőség Kemény Györgyöt, Bachman Gábort és Tooth Gábor Andort kérte föl egy részletes lapterv elkészítésére. Azóta olyan a Narancs, amilyennek szeptember óta ismerik az olvasók.

Hosszú és kanyargós út vezet odáig, hogy Tooth Gábor Andorból jólismert alkalmazott grafikus és figyelemreméltó, de kevés közfigyelemmel sújtott festő legyen. Ott kezdődött, hogy már a neve sem az. De hát a Tóth Gábor név a művészetben nemzetközileg ismert és védett (főképpen a Mail Art témájában). A második keresztnév hozzáadása meg olyan irodalmi emlékeket ébreszt, amelyeket nem kívánt volna fölébreszteni. Ezért a második "o" betű, amely így duplán, de ékezet nélkül valamiféle hökkentő hetykeség...

Tooth Gábor Andor 1960-ban született Tatabányán. Géplakatos szakmát tanult, majd volt teherautósofőr, fűtő, mozigépész. Közben gimnáziumi érettségit tett, majd elvégezte a kirakatrendező iskolát. Később felvételt nyert az Iparművészeti Főiskolára, ahol alkalmazott grafika szakon diplomázott; jelenleg a Főiskola mesterképző kurzusának hallgatója. Képzőművészeti gyakorlatát Bak Imre, Károlyi Zsigmond és Trombitás Tamás irányításával fejlesztette. Alkalmazott grafikában Pálfi György és Kis István voltak mesterei.

Tooth Gábor Andorban már serdülőkorában fölébredt az inspiráció a művészet iránt. Talán még nem ismerte a Wagner Richárd alkotta fogalmat a Gesamt-

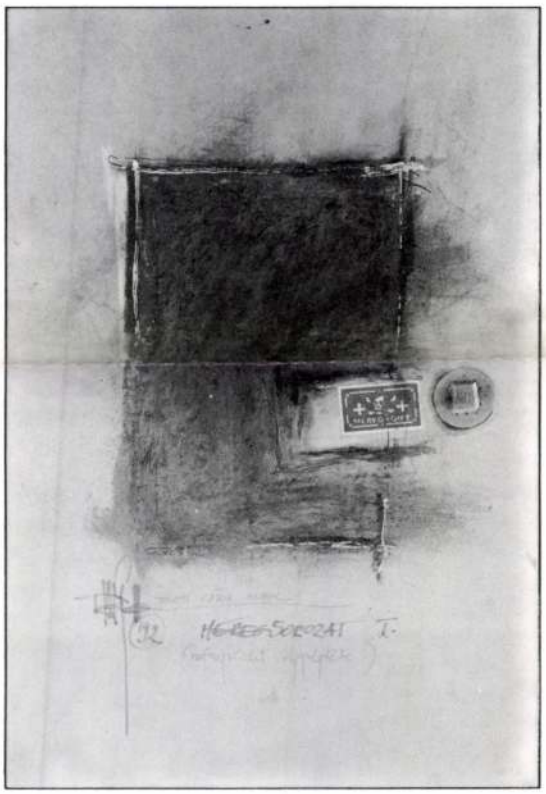

Tooth Gábor Andor: I. Méregrészlet egyvégtébe, 19x24 cm, vegyes technika, 1992.

A következő oldalon:

II. Méregkocka egyvégtébe, 19x24 cm, vegyes technika, 1992.
III. Méregháromszög egyvégtébe, 19x24 cm, vegyes technika, 1992.
IV. Méregkörök egyvégtébe, 19x24 cm, vegyes technika, 1992.
V. Méregkereszt egyvégtébe, 19x24 cm, vegyes technika, 1992.

Lajos Sándor

(dereng még valami)

a kivégzések hajnala
emlékszel az ócska zongorára?
és a keringőre?
milyen csúf volt szegény
de kedves és azért
a régi könyvben arra a versre
a százötvenegyedik oldalon
ami csak a miénk volt?
azóta minden könyvben
ami a kezembe kerül
azonnal
a százötvenegyedik oldalra lapozok
de üresek
a százötvenegyedik oldalak
reménytelenül üresek

(kiállítás)

átlátszó az üveg
a gipszfigurák keserű mosolya
mégis ottmarad a másik oldalán
eredetileg ide
szürke agyagból gyúrt
gyémántfejű figurákat terveztünk
amik mi magunk is vagyunk

(ha belefáradok)

ha belefáradok
csak ülök lehetőségeimben
mint hálója közepén a pók
aki gyűlöl minden repülő rovart
amelyik tönkreteheti
szinte tökéletes művét

(igaz nem igaz)

meghallgatom a ma esti hazugságokat
szokásom szerint már megint
rosszul fogalmazok
hiszen csak „beállítják" nekünk
a dolgokat (valahogy)
és joggal mondhatja rám bárki
hogy én is hazudok a papíron
és én –ha nem is büszkén– de vállalom
kénytelen vagyok
hiszen akármit írok le
annak valahol az ellenkezője is igaz

(utóhang)

csak a galambokat szeretném
még egyszer látni
együtt néztük őket az ablakból
eltűntek
csak a tuják őrzik a sétány egyenességét
és az apró kavicsok a lépteid emlékét
még gyakran megjelensz álmomban
és undorítóan viselkedsz
köpködsz és vakaródzol
mi közöm hozzá?
persze már te sem kérhetsz
rajtam számon semmit
és én se rajtad

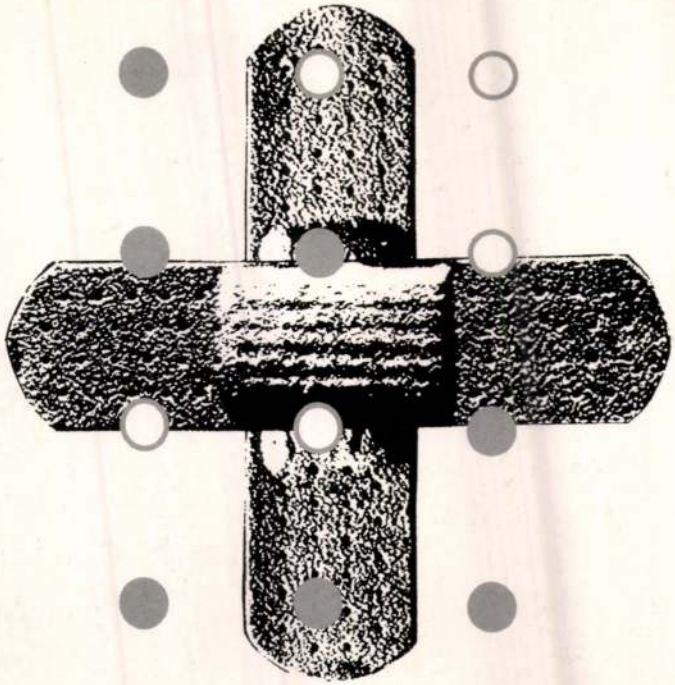

LIGET GALÉRIA

Két képből nyolc

Tooth Gábor Andor és Pál Csaba
kiállítása

Megnyitó: 1994. december 16. (péntek) 18 óra

LIGET GALÉRIA

1146 Budapest Ajtósi Dürer sor 5.

Bevezeti: Maurer Dóra

A kiállítás 1994. december 16-23.-ig
1995. január 02-08-ig látogatható

kedd kivételével 14-18 óráig

F.K.: Reszler Erneszt in

Szépen vagyunk!

Ujját unottan a szájába vette, fütyült egy nagyot, aztán várt, megint fütyült, felnézett, végre valaki megjelent fölöttem a másodikon. Réka otthon van?, kérdezte, nincsen, válaszolt a női hang.

Nusi néninek nincs véletlenül egy injekciós tűje kölcsön?

Micsodám?

Injekciós tű.

A lány lent állt az udvaron, fölöttem az asszony, én félúton. Az asszony nem látott, a lány igen, egy másnapos kamaszfruska, de nem zavartatta magát. Bent sherryvel kínáltak, kijöttem levegőzni.

Nincsen. Injekciós tűm az nincs. Minek neked injekciós tű?

Á, csak ki akartam lukasztani a fülemet, mondta, és becsoszogott a lakásba.

Fölöttem a nő még topogott egy ideig, aztán nyögött egyet, és magára zárta az ajtót.

Egyedül maradtam a vedlő bérház folyosóján.

Peer Krisztián írt hatvan verset.

A hatvan verset három ciklusba rendezte, a JAK pedig kiadta sorozatának 73. darabjaként. *Belső Robinson*. Röpül feléd a könyv pörögve, lassan előredőlsz és belebokszolsz, belső robinzonád, a kanizsai szurkolók rázzák a rácsot és köpnek rád, a kanizsai gőzös agyak. *Belső Robinson*, Inside Robi. Pörög a könyv, a címlapon Gauguin: *Lány rókával*, ez itt egy recenzió, se róka, se lány.

Lány rókával, tündér karórával.

Karórával jöttél.

Belső Robinson, első kötet, szerző húszéves, benne van a korban.

Témák: a nő és a meteorológia. Egy digitális definíció: a nő a meteorológia kudarca. Mióta nő van, időjárás is van, sőt: de ez már nem a meteorológia, hanem az episztemológia kudarca. Vissza Peerhez: „A nő nyakán mérgező anyajegy."

Belső Robinson, avagy finom és pontos életképek, pengével kimetszett minták, az a száraz érzés, ahogy kopog a láb, zörögnek az ágak, és: igen. Peer-rendtartás. Tárgyilagos és frivol. Kipécézi az áruló nüanszot, az eseti konkrétság dermesztő démoniája.

Belső Robinson, avagy a vegetatív élet iszonya, a hemzsegő és emésztő és bugyborékoló világmindenség, „hajszálgyökér, ökörnyál és algák", Péntek bekerül a táplálkozási láncba (Pénteken szállnak fel a saskeselyűk).

Belső Robinson, avagy széteszi az idő a világot. A történelem mint emésztőcső, apokaliptikus megkönnyebbülések. Új romokat szarni. „Lábnyomok a homokórában." A szaporodás bizarrériája. „A modellből csontváz lesz és szobor."

Belső Robinson, avagy bölcseleti darabok, némelyikbe belevásik a fogunk, tán mert nem vagyunk bűntelenek, tán mert tapasztalt róka vagyunk, címerünkön: aggszűz tapasztalt rókával (tömörebben: nő *egyszavúval*), a kozmikus toposzokkal csínján bánunk.

Belső Robinson, avagy az álslendrián frivolitás párzik a konok és éles képek tragikumával. Kemény Pisti és József Ati. „mint vashoz a kezünk télen / úgy odafagy a hideg / kövezethez a lámpafény", írja József Attila Peer Krisztián tollával.

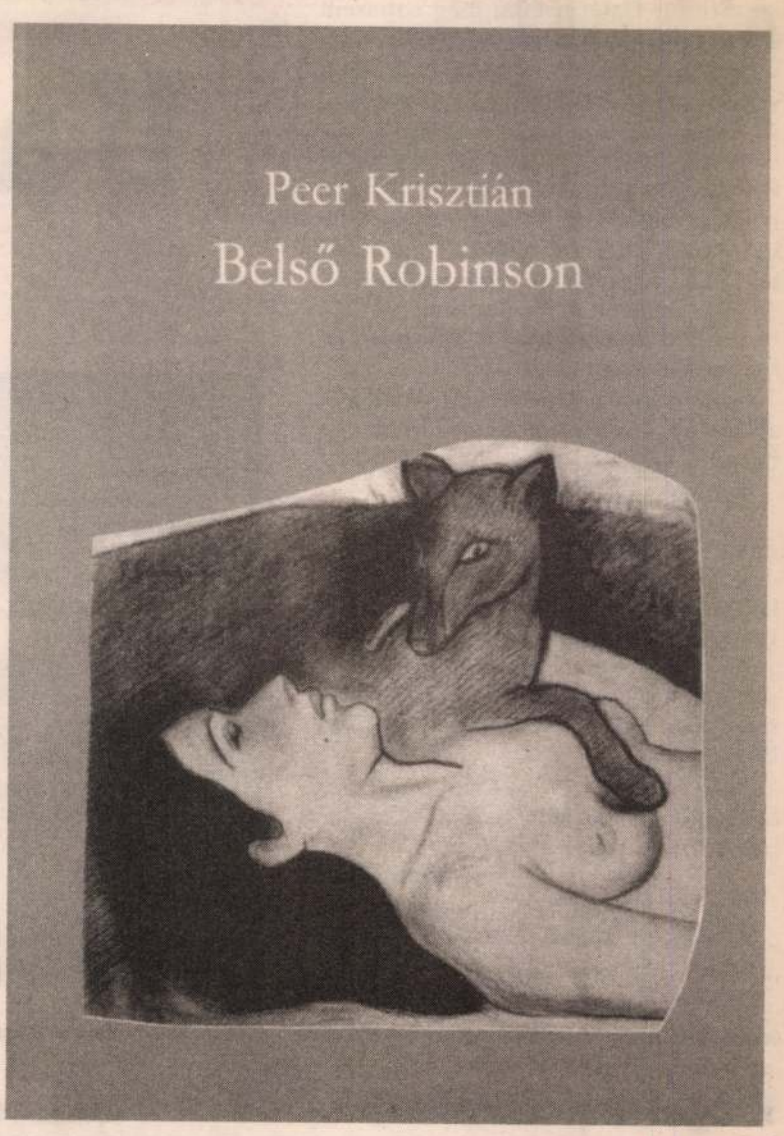

Belső Robinson, avagy végül megint néhány szép darab (na, szép!), reflexiókkal átszőtt zsánerek. Tények és nyelvi elemek drámai számbavétele, sűrítés, mikronovelloid kisprózák – talán ezek az igazi „Peer-pillanatok". Színes, váratlan, üdítő. Mindenesetre megnyugtató, hogy Robinson a könyv végére eljut a terézvárosi bérház gangjáról Berlinbe, még akkor is, ha egy sünnek a hátán lovagolva (*A berlini sün*).

Bemegyek inni, mielőtt meglátnám a házmester lányát, mítlófot fütyül, vályogot izzad, csörömpölnek a fülében a százas szögek, és azt kiáltja, hurrá, megjelent a Krisztián első könyve.

Garaczi László

Magánbeszéd

Nem, Radnóti Miklós, nem és még egyszer nem, Önnek nem volt igaza, és ezt – noha megölték éppen ötven éve – ki is mondom, „mert ami volt, annak más távlatot ád a halál már", kimondom az abdai tömegsír távlatából, mely méltóztatott befogadni Önt, rohadozó viharkabátja zsebének távlatából, mely megóvta számunkra legszebb verseit, a Don-kanyar jégmezőinek és a kiürített vidéki gettóknak a távlatából, hogy mi nem csak olyan bűnösök vagyunk, illetve voltunk abban a háborúban, „akár a többi nép", nem, mi Hitler szövetségesei voltunk, országunk közigazgatása és fegyveres testületei bensőleg is alkalmazkodtak az e helyzetből fakadó kívánalmakhoz, restelkedve emlékeztetem erre, hiszen Ön erről nekem még többet tudna mesélni, mint én Önnek, bár én is több mint eleget tudok, 1954-ben kis fehér köveket gyűjtögettem az auschwitzi tájon, ameddig a szem ellát, kis fehér kövek, emberi csontok voltak valaha, lecsapódtak az elgázosított égből, hátha a nagyanyámat tartom tenyeremen, vagy a nagybátyámat, a nagynénémet és ennek férjét, Berci bácsit, a népszerű orvost,

nem, Radnóti Miklós, Önnek nem volt igaza, amikor felrótta a szövetségesek pilótáinak, hogy nem tudják, hol lakott itt Vörösmarty Mihály, inkább azt kellett volna felrónia nekik, hogy nem bombáztak szét minden utat, mely az orosz front felé, továbbá Bor és Abda felé, Buchenwald felé, Theresienstadt és Auschwitz felé vitt, nem röptették az égbe például a kassai vasútállomást, ahol 1944. május 14-e és július 20-a között 135 halálvonat haladt át, összesen 400 203 „utassal", (a szombathelyiek, vagyis nagyanyámék, 3103 fő, július 5-én gördültek át a városon, nem tudva, hogy egykor itt lakott Márai Sándor), bűntelen dolgozók, költők és csecsszopók, továbbá szöcskék, ökrök, tornyok és szelíd tanyák érzelmes idillje az egyik serpenyőben, a másikban hatszázezer hulla, az Ön hullája is, Radnóti Miklós,

és abban sem volt igaza, hogy azért ölték meg, „mert maga sosem ölt", más költők, akik szintén nem öltek, életben maradtak szerencsére, Önt speciel azért ölték meg, mert a nürnbergi és budapesti törvények szerint zsidó volt,

ezen a kétségbeejtő évfordulón, szemközt az Ön tiszta művészetével és megnyerő fiatalságával, laudáció helyett mégis a csapdáról kell beszélnem, melybe múlhatatlanul beleesünk, ha a közösséget, melyhez életünk és kultúránk folytán amúgy is hozzátartozunk, alacsonyabbra helyezett kritikai mércével fogadjuk el, hogy befogadjon,

Ön az emberek szemébe nézett, mert a szem a lélek tükre, de talán azért is, hogy némely fejek fölött a magasba emelt, kifent fejszét ne kelljen látnia.

Eörsi István

Vannak dolgok

Tooth Gábor Andor kiállítása

A Stúdió Galéria falai még sohasem szembesültek az igazságnak és a szépségnek ilyen karakán elegyével, mint ezen az estén, amikor Tooth Gábor Andor Mindenkinek megvan a saját keresztje, vagy valami efféle című kiállítása megnyílott. Ez csak részben magyarázható azzal a ténnyel, hogy ez volt az első kiállítás itt, sokkal inkább azzal, hogy a bozótarcú mester, aki korunk legnagyobb élő ragtapaszművésze, ebbe az egyetlen gesztusba tömörítette a benne évek halmaza alatt felgyülemlett sebet és tudást, amit itt elénk tálalt.

Tooth Gábor Andor mestere az idő, de aki az élők közül a legtöbbet tette érte, az Károlyi Zsigmond, a nemzet ecsete.

Mindenkinek a maga keresztje.

A képeken felvonuló ragtapaszok, a gyógyítás és az eltakarás kozmikus keresztútjai, míg a csavarok a felnyitás és a sebzés kelléktárából előemlékezett metálezüst kegytárgyak. Minden egy. Hiszen mi az, ami jobban ismerhetné a gyógyítást annál, ami a sebet okozta. Kutyaharapást a szőrével, csavar ütötte lyukat a ragtapasz keresztjével.

Hölgyeim és Uraim, az Önök kegyelmébe ajánlom ezt az embert, aki maga is tapasz a világ sebeire.

Para-Kovács Imre

Mindenkinek megvan a maga keresztje. Tooth Gábor Andor kiállítása a Stúdió Galériában; Budapest V., Képíró u. 6. Nyitva november 5-ig, hétfő kivételével 10–18 óráig.

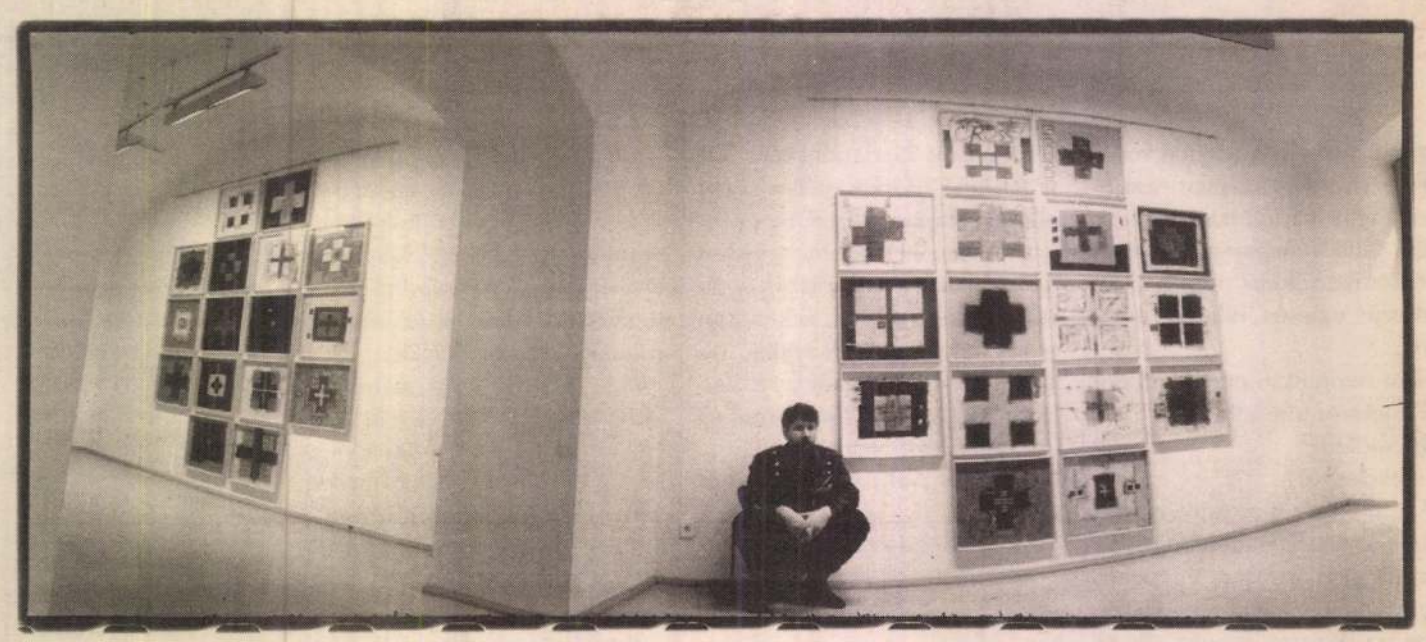

Prágai sznobkalauz

Ha úgy hozza a helyzet,

hogy odavetődsz, s már túl vagy e részegítő szépségű város első (második) katzenjammerén, szóval *Amikor elment a macska*, és már nemcsak gyógysörök után néznél, akkor vedd elő zsebedből a MaNcsod. Prága időzárlat alatt, a Károly-híd beállt, nyárról ottmaradtak a turisták, ruhákat vásároltak, s koronáikat illatszerekre cserélték, szó, ami szó, nehezítik a közlekedést. Kocsmába, moziba, színházba, galériába lehet menekülni kattogó fotóapparátjaik elől – hangversenyterembe nem érdemes, pláne ha Mozartot adnak, ott is ott vannak, ott is fényképeznek.

Fotók: Déri Miklós

Kezdjük a mozival. A Budapesten is egyeduralkodó amerikai junk-movie itt is, meg mindenhol máshol a világon, ellepi a várost. Ám, csodák csodája, készül még cseh film. Hullámról már nem beszélhetünk, csak hullákról, mégis... Novemberben premier lesz: az U Hradeb moziban mutatják be 24-én **Drahomira Vihanova** *Erőd (Pevnost)* című filmjét. A mozi ott van mindjárt a belvárosban (1, Mostecká 21, telefon: 535-006), a rendezőnőről annyit érdemes tudni, hogy 1968 táján készített filmjét, a *Szétlőtt vasárnap*ot úgy '90-91 táján bírták bemutatni Prágában és a világon sokfelé (Pesten is). Akkor persze nyert egy rakás díjat, de a köztes húsz-egynéhány évben: se kép, se hang. A film egyébként az otthonosság érzését nyújtja a magyar vándornak, hisz hőse nem más, mint **Cserhalmi György**. Október óta telt házakkal (lehetséges-e ilyesmi Pesten magyar dolgozat esetén) megy **Menzel** *Ivan Csonkin*ja, amely Velencében akkora nagy aranyérmet kapott, hogy cirka alig bírta hazavinni – Londonba. Ám felmerül a kérdés, hogy két Velkopopovicei Kozel között érdemese megnézni egy olyan opust, aminek már a címébe is beletörik a szemünk: *Život a neobyčejná dobrodružství vojáka Ivana Čonkina*. Ha azt is hozzávesszük, hogy a Budapest Film Velencében még frissiben megvette a művet (ez körülbelül '95 eleji bemutatót jelent), csak a türelmetlen bohemisták figyelmébe ajánlhatjuk. (MIR, Praha 10, Staroströšnická 58, telefon: 771-328 – november 24-től 30-ig 16.30h, 19h; MOSKVA Praha 8, Burešova 1662, telefon: 858-5694 – november 17-től 23-ig 14.30h, 17.15h, 19.30h; U HRADEB, címe fent – november 1-jétől 16-ig 17h, 19.30h).

S ha már az új hullám egyik legnagyobb alakja szóba jött, a másikat sem kell nélkülöznünk. Aki a lap kézbevétele után egyből indul, megcsíphet egy bemutatót 6-án este hétkor a Divadlo na Zabradliban (Színház a korláton) rögtön a Károly-híd pesti lábánál (Praha 1, Anenské hámesti 5). **Martin Crimp** (talán valami angolszász bulvárszerző?) darabját **Vera Chytilová** állítja színre. Iskolás felsorolásnak hat, de a nagyasszony rendezte a *Százszorszépeket*, az *Egy faun megkésett délutánját*, az *Elakadást*, *A bolond és a királynőt* meg számos más ilyeneket, a nova vlna és az elmebeteg hetvenes évek gyöngyöcskéit.

E díszes társaság számos tagja szorult – megkorosodván – filmből színházba. **Jan Kacer,** aki **Evald Schorm** majd összes filmjének (*Mindennapi bátorság, Tékozló fiú, Kamasztársadalom*) főszereplője volt, most vadul rendez. A nemzetiben, a Činoherní Klubban és máshol. Shakespeare-t, ezt-azt. A *Téli rege* (*Zimni pohádka*) a Národní Divadlóban (Praha 1, Národní trida 2) 13-án délelőtt 11-kor megy. Ugyanitt játsszák G. B. Shaw *Pygmalion* című örökbecsűjét, amit a tavaszon hetven év terhétől sújtva elhunyt **Rudolf Hrušínsky** (szintén színész) rendezett. Sorolhatnám: *Sörgyári Capriccio, Hóvirágünnep, Szeszélyes nyár* stb. (Előadás: 20-án 14h-kor.) Rudi bácsi felsorolt szerepei mind Menzel-filmek. Persze a mester színi produkciói is láthatók a Klub Činoherníben (Praha 1, Ve Smeckách 26, a Vencel térről nyílik, a szobortól a második utca balra, 154 m). A *Figaro házassága* (*Figarova Svatba*) 7én, 11-én és 14-én megy fél nyolckor. A *Függöny nélkül* (*Bez roucha*) már vagy tíz éve fut táblás házak előtt, s aki csak Arany János nyelvét bírja, az is sokat fog röhögni, ha megnézi 10-én, 15-én, 21-én vagy 23-án az előbbivel megegyező esti órán.

Befejezésül egy kis dzsessz.

Hatodikán a kiváló gitáros, **Rudolf Dašek** (Jiři Stívin egykor volt társa) **Karel Růžičká**val játszik az AGHARTA Jazz Centrumban (Praha 1, Krakovská 5) este 9-től. 28-án ugyanitt, ugyanő, csak a triójával. S aki Stívinre vágyik, menjen Malostranská Besedába (Malostranské námesti 21), a kisoldalra 7-én este 8-ra. Jó kis hely, a viaszosvászon és a fű illata keveredik nemes odeurré benne, úgy is, mint múlt és jelen. A mester olyan, mint ifjú korában, csak épp az 1245. sapkáját fogyasztja. E hónapban a REDUTÁT nyugodtan ki lehet hagyni, az a Clinton nevű szaxofonos állítólag csak Washingtonban lép föl.

nemeček erika

AKCIÓK, KONCERTEK

1980–83 között akciófelvételek Lois Viktor diaprogramjaiban.

1983 **Esztrád Alsó I.**, Ingyenkonyha – a MÉG MIELŐTT NANA ÉS A ZSIRÁFOK A SZAKADÓ TEPSIBEN(d) zenekar zenés performance (km: Moldvai László, Faludi Ádám, Farkas Nómi, Nádori Zsolt, Hosszú B. István...) Tatabánya, József Attia Művelődési Otthon.

1984 **Esztrád Alsó II.**, Ha marad rá idő – a GANG ALL STARS (Hullócsillagok) zenekar zenés performance (km: Moldvai László, Faludi Ádám, Farkas Nómi, Patyi Sándor, Hosszú B. István, Skrinyár Imre, Salasovics Mária) Tatabánya, József Attila Művelődési Otthon.

1985 **A vágy vallomása**, végjáték két részben. Az Esti Hirlap zenekar zenés performance (km: Nádori Zsolt, Kiss Andrea, Jeszenszky Bea, Meszner Róbert, Szelőczei József...) Tatabánya, Puskin Művelődési Ház.

1987 **Akció az öntartósító kabinban**, közreműködés Vincze Ottóval, Lois Viktor kiállításmegnyitóján, Szentendre, Művésztelepi Galéria.

A.I.D.S. Revü (Asszociatív Improvizációk Dekoratív Stúdiója) zenekar zenés performance (km: Vörös Ákos, Langh Erik Róbert, Mocsári Péter, Majoros Gábor) egyéni kiállítás, Budapest, Műszaki Egyetem.

1988 **Nehezék csoport koncertje** (km: Lois Viktor, Kopasz Tamás, Huszthy Ádám, Szulovszky István) Budapest, Almássy téri Szabadidőközpont.

A klasszikus rockzene hullámhosszán, a T. Rapid zenekar zenei akciója (km: Gerdesits Ferenc, Tomay Dávid, Mayer Norbert, Vargha Balázs) egyéni kiállítás, Kőszeg, Jurisich-vár.

Részképek, diavetítés, egyéni kiállítás, Tatabánya, Közművelődés Háza.

Lois Ballaszt-koncert (km: Lois Viktor, Kopasz Tamás, Szentiványi Gergő) Budapest, Petőfi Csarnok.

1989 **Nem tudok élni**, a T. Rapid együttes zenei akciója (km: Mayer Norbert, Vargha Balázs, Furkó Zsolt, Gerdesits Ferenc, Vörös Ákos) egyéni kiállítás, Budapest, Galéria 11.

Loisforce of Attractions-koncert (km: Lois Viktor, Szentiványi Gergő, Munkácsy Zsolt) Budapest, Egyetemi Színpad, EUROPAKOLÓ (Rémálom Turné).

Loisforce of Attractions-koncert (km: Lois Viktor, Szentiványi Gergő, Munkácsi Zsolt) Szeged, JATE Klub.

Loisforce of Attractions-koncert (Meteo c. film előtt), (km: Lois Viktor, Szentiványi Gergő, Munkácsi Zsolt) Budapest, Művész mozi.

Loisforce of Attractions-koncert (km: Lois Viktor, Szentiványi Gergő, Szemző Tibor) Mannheim, ALTE HAUPTFEUERWACHE

Manusok-koncert (km: Meszner Róbert, Mike Zsolt, Patyi Sándor, Görözdi Géza, Veér Károly, Nász János, Gulyás Tivadar, Hosszú B. István, Szelőczei József, Vadász Krisztián) Tatabánya, Közművelődés Háza.

Loisforce of Attractions-koncert (km: Lois Viktor, Szentiványi Gergő, Szentiványi Kálmán) Yves Peretti Budapest köztes föld c. filmjében.

Loisforce of Attractions-koncert (km: Lois Viktor, Szentiványi Gergő, Munkácsi Zsolt) Művészet ma – kiállításmegnyitó, Budapest, Vár.

1990 **T. Rapid-koncert** (km: Mayer Norbert, Vargha Balázs, Furkó Zsolt, Gerdesits Ferenc) Budapest, Fiatal Művészek Klubja.

1992 **Loisforce of Attractions-koncertsorozat**, Budapest, Kiscelli Múzeum.

1994 **Hare Krishna, Hare Krishna, Hare Krishna, Hare RAMA**, tudatalatti happening Alan Ginsberggel és Eörsi Istvánnal.

Magyar Narancs Együttes fantomkoncertje, Budapest, Diáksziget, Eurowoodstock.

ACTIONS, CONCERTS

Between1980 and 83 action shootings in the slide programs of Viktor Lois .

1983 **Lower Estrade I.**, Free food-Until it's NANA and Giraffes in the pouring baking pan(d) music performance (with László Moldvai, Ádám Faludi, Nómi Farkas, Zsolt Nádori, István B. Hosszú...) József Attila Community Centre, Tatabánya.

1984 **Lower Estrade II**, If we have enough time-music performence of the group GANG ALL STARS (with László Moldvai, Ádám Faludi, Nómi Farkas, Sándor Patyi, István B. Hosszú, Imre Skrinyár, Mária Salasovics) József Attila Cultural Centre, Tatabánya.

1985 **A streetcar named confession.** Music performanceof the Esti Hirlap group (km: Zsolt Nádori, Andrea Kiss, Bea Jeszenszky, Róbert Meszner, József Szelőczei...) Puskin Cultural Centre, Tatabánya.

1987 **Action in the selfpreservative cabin**, performance with Ottó Vincze at the opening of the exhibition of Viktor Lois. Művésztelepi Gallery, Szentendre.

A.I.D.S. Cabaret (Associative Improvisations Decorative Studio) Orchestra music-performance (with Ákos Vörös, Róbert Langh, Péter Mocsári, Gábor Majoros Individual Exhibition, Budapest, Technical University

1988 **Concert of Ballast Group** (with Viktor Lois,Tamás Kopasz, Ádám Huszthy, István Szulovszky) Budapest, Leisure Center at Almássy tér

At the Wavelength of Classic Rock Music, Musical Action of T. Rapid Band (with Ferenc Gerdesits, Dávid Tomay, Norbert Mayer, Balázs Vargha) Individual Exhibition, Kőszeg, Jurisich Castle

Parts of pictures, Diaframe-Projection, Individual Exhibition,Tatabánya, Hose of Public Education

Lois Ballast Concert (with Viktor Lois, Tamás Kopasz, Gergő Szentiványi) Budapest, Petőfi Hall

1989 **I Can Not Live**, Musical action of T. Rapid Band (with Norbert Mayer, Balázs Vargha, Zsolt Furkó, Ferenc Gerdesits, Ákos Vörös) Individual Exhibition, Budapest, Gallery 11.

Loisforce of Attractions Concert (with Viktor Lois, Gergő Szentiványi, Zsolt Munkácsy) Budapest, University Stage, EUROPAKOLÓ (Nightmare Tour)

Loisforce of Attractions Concert (with Viktor Lois, Gergő Szentiványi, Zsolt Munkácsi) Szeged, University Club.

Loisforce of Attractions Concert (before projecting the Hungarian film, Meteo (with Viktor Lois, Gergő Szentiványi, Zsolt Munkácsi) Budapest, Művész Cinema.

Loisforce of Attractions Concert (with Viktor Lois, Gergő Szentiványi, Tibor Szemző) Mannheim, ALTE HAUPTFEUERWACHE

Manusok Concert (with Róbert Meszner, Zsolt Mike, Sándor Patyi, Géza Görözdi, Károly Veér, János Nász, Tivadar Gulyás, István Hosszú B., József Szelőczei, Krisztián Vadász) Tatabánya, House of Public Education

Loisforce of Attractions Concert (KM.: Viktor Lois, Gergő Szentiványi, Kálmán Szentiványi) in Yves Peretti's film, Budapest Medial Land

Loisforce of Attractions Concert (with Viktor Lois, Gergő Szentiványi, Zsolt Munkácsi) Art Today-Vernissage, Budapest, Vár.

1990 **T. Rapid Concert** (with Norbert Mayer, Balázs Vargha, Zsolt Furkó, Ferenc Gerdesits) Budapest, Club of Young Artists

1992 **Loisforce of Attractions Concerts**, Budapest, Kiscelli Museum

1994 **Hare Krishna, Hare Krishna, Hare Krishna, Hare RAMA**, Spontaneous Happening with Alan Ginsberg and István Eörsi

Phantom concert of the Magyar Narancs Band, Budapest, Student Island, Eurowoodstock

ISBN 963 04 4694 4

Kiadó/Published by Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület/Studio of Young Artists Association
Felelős kiadó/Responsible editor Bencsik Barnabás
Nyomdai előkészítés/Pre-print production Kálmán Tünde
Nyomás/Printing Semic Interprint
Felelős vezető/Director-in-charge Csényiné Iszli Magdolna

TOOTH GÁBOR ANDOR
H-2800 Tatabánya, V., Mártírok u. 20. III/13. Telefon: 06-34-334-689
H-1024 Budapest, Keleti Károly u. 9. VI/10. Telefon: 06-20-353-153

ÉLETRAJZI ADATOK

1960 november 19-én született Tatabányán
1985–87 tanulmányok a Kirakatrendező és Dekoratőr Iskolában
1986 tanulmányút Olaszországba, Svájcba, Franciaországba, Hollandiába és az NSZK-ba
1987 kezdetétől a Magyar Iparművészeti Főiskola hallgatója
1988 tanulmányút Leningrádba, Tallinnba és Moszkvába
1989 Nyergesi-ösztöndíj
tanulmányút Nyugat-Berlinbe
1990 féléves tanulmányút az Amerikai Egyesült Államokba
1991 tanulmányút Angliába
a Magyar Narancs művészeti vezetője
1992 diploma a Magyar Iparművészeti Főiskolán
tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesületnek
tagja a Fiatal Iparművészek Stúdiójának

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

1983 **Átváltozások**, Tatabánya, Ifjúsági Ház
1987 **Kilátások**, Budapest, Műszaki Egyetem (Csoma Gáborral)
1988 **Leletek**, Kőszeg, Jurisich-vár
Képek, Tatabánya, Közművelődés Háza
1989 **Sebek és rohadások**, Budapest, Galéria 11.
1991 **Részben**, Tatabánya, Kernstok-terem (Menesi Attilával)
1993 ART-JAM, Budapest, Műterem-kiállítás
1994 **Mindenkinek megvan a maga keresztje**, Budapest, Stúdió Galéria
Sebfelszedés, Budapest, MŰ-Terem Kiállító (Pál Csabával)
Két képből nyolc, Budapest, Liget Galéria (Pál Csabával)

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK

1978–82 között csoportos kiállítások Tatabányán, Tatán, Komáromban, Esztergomban, Budapesten, Kaposvárott, Miskolcon, Tokajban és Győrött
1983 **Esztrád Alsó I.**, Tatabánya, József Attila Művelődési Otthon
1984 **Esztrád Alsó II.**, Tatabánya, József Attila Művelődési Otthon
1996 Tavaszi tárlat, Esztergom, Balassa Bálint Múzeum
Komárom megye bemutatkozik, Budapest, Hollósy Simon Galéria
1987 **Komárom megyei fiatal képzőművészek**, Tatabánya, Közművelődés Háza
Képző- és Iparművészeti Kiállítás, Kecskemét, Erdei Ferenc Megyei Művelődési Központ
Jó kiállítás, Budapest, Kirakatrendező és Dekoratőr Iskola
1988 Tavaszi tárlat, Kuny Domokos Múzeum, Tata
1989 **Komárom megye bemutatkozik**, Hatvan, Hatvani Galéria
1990 **BP OIL Young European Artists**, Brüsszel, Belgium
1991 **BP OIL Young European Artists**, Brüsszel, Belgium
Szemzene, Szeged, Művelődési Ház
Árnyékkötők, Nyíregyháza, Városi Galéria
Cactus, London, Anglia
Fiatal Magyar Képzőművészek Hollandiában, Groningen, Templom Galéria
(Koronczi Endrével, Kálmán Tündével, Parák Andreával)
Tatarozás, Budapest, Műcsarnok
1992 **Tipo grafika**, Budapest, Tölgyfa Galéria
INSELN-BRÜCKEN-MEERE, Kulturhaus BEREN, Germany
Faxart network, Budapest, Artpool Művészetkutató Központ
Fiatal Képzőművészek Stúdiója, Budapest, Ernst Múzeum
1993 **Barbican Centre in London**, Anglia
IV. Nagykőrösi Grafikai Biennálé, Nagykőrös
Kirajzolódás, Tata, Kuny Domokos Múzeum
Esztergom, Duna Múzeum
1994 **Fiatal Képzőművészek Stúdiója**, Budapest, Budapest Galéria Kiállítóháza
New Typography, Pécs, Pécsi Kisgaléria

MUNKÁK KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN

BP Oil Europe gyűjtemény, Brüsszel

GÁBOR ANDOR TOOTH
H-2800 Tatabánya V. Mártírok u. 20. III/13 Telefon: 06-34-334-689
H-1024 Budapest, Keleti Károly u. 9. VI/10. Telefon: 06-20-353-153

BIOGRAPHY

Born on November 19, 1960 in Tatabánya
1985-87 Shop Interior Designer School
1986 Study-tours to Italy, Switzerland, France, the Netherlands and Germany
1987 Hungarian Academy of Arts and Crafts, Budapest
1988 Study-tours to Leningrad, Tallinn and Moscow
1989 Nyergesi Fellowship
Study-tour to West-Berlin
1990 A six months study-tour to the U.S.A.
1991 Study-tour to England
Art Director of the Magyar Narancs
1992 Diploma at Hungarian Academy of Arts and Crafts, Budapest
Member of Studio of Young Artists Association
Member of Young Designers' Studio

INDIVIDUAL EXIBITIONS

1983 **Metamorphoses**, Tatabánya, The House of the Youth
1987 **Prospects**, Budapest, Technical University (with Gábor Csoma)
1988 **Findings**, Kőszeg, Jurisich Castle
Pictures, Tatabánya, The House of Public Education
1989 **Wounds and Decay**, Budapest, Gallery 11.
1991 **In pART**, Tatabánya, Kernstok Hall. (with Attila Menesi)
1993 **ART-JAM** Budapest, Atelier Exibition
1994 **Everyone has their cross to bear**, Budapest, Stúdió Gallery
Picking Up the Wounds, Budapest, MŰ-Terem Gallery, (with Csaba Pál)
Two Pictures Became Eight, Budapest, Liget Gallery, (with Csaba Pál)

GROUP EXIBITIONS

Between 1978 and 82: group exibitions in Tatabánya, Tata, Esztergom, Kaposvár, Budapest, Miskolc, Komárom, Tokaj, Győr.
1983 **Lower Estrade I.**, Tatabánya, József Attila Cultural Center
1984 **Lower Estrade II.**, Tatabánya, József Attila Cultural Center
1986 **Spring Exibitions**, Esztergom, Balassa Bálint Museum
This is Komárom County, Budapest, Hollósy Simon Gallery
1987 **Young Artists of Komárom County**, Tatabánya, The House of Public Education
Art and Applied Art Exibitions, Kecskemét, Erdei Ferenc County Cultural Centre
Good Exhibition, Budapest, Shop Interior Design School
1988 **Spring Exibition**, Tata, Kuny Domokos Museum
1989 **This is Komárom County**, Hatvan, Hatvani Gallery
1990 **BP OIL Young European Artists**, Bruxselles, Belgium
1991 **BP OIL Young European Artists**, Bruxelles, Belgium
Music of the Eye, Szeged, City Gallery
Árnyékkötők, Nyíregyháza, City Gallery
Cactus, London, England
Young Hungarian Artists in the Netherlands, Groningen, Church Gallery
(with Endre Koronczi, Tünde Kálmán, Andrea Parák)
Renovation, Budapest, Műcsarnok
1992 **Tipo-grafika**, Budapest, Tölgyfa Gallery
INSELN-BRÜCKEN-MEERE, Kulturhaus BEREN, Germany
Faxart network, Budapest, Artpool Art Research Center
Studio of Young Artists Association, Budapest, Ernst Museum
1993 **Barbican Centre in London**, England
IV. Nagykőrösi Grafikai Biennálé, Nagykőrös
Outlines, Tata, Kuny Domokos Museum
Esztergom, Duna Museum
1994 **Studio of Young Artists Association**, Budapest, Budapest Galéria Kiállítóháza
New Typography, Pécs, Pécsi Gallery

WORKS IN PUBLIC COLLECTIONS

BP Oil Europe Collection, Bruxelles

Előszó

Elővettem fekete krepp kabátomat, amit mindig viselni szoktam úgynevezett titkos ügyeknél. Nem siettem a mozdulattal, amivel az akasztóról lesegítettem ezt az ügynöki ruhadarabot. Mostanában ritkán kapok megbízást a túlsó oldalról. Tegnap éjjel. Valaki megverte az ablaktáblákat. Nem láthattam jól a sötétben az arcát, de a többhetes alvatlanságból származó édeskés zöld fény megnyugtatóan utalt megbízóinak személyazonosságára.

Elővettem fiókomból Revson feliratú órám, s meglepően ügyes mozdulattal csuklómra csatoltam. Előttem éppen az a tükör volt, amit ilyen helyzetekben használni szoktam. Felemeltem hát az arcomig, s beállítottam a pontos időt. Így egyeztetve volt a két óra (az enyém és a tükörképé).

Az ajtót nem csuktam be magam után, tudtam, hogy fél órán belül úgyis itt vannak. Szaglászni fognak.

T.G.A. az útkereszteződésben várt. Nem mutattam meglepetésemet, amit trikója váltott ki belőlem. Ez keresztrejtvény? – kérdeztem tőle.

T.G.A. habozott a válasszal. A pólon egy szaggatott vonalaktól sűrűn kereszteződő labirintus volt látható. A labirintus mélyén, ott, ahol a vándor mindenképp feladja a kijutás reményét, egy aranyszínű keresztespók aludt.

– „Tibor" – (mindig a keresztnevemen szólított) –, talán ez nem rejtvény, hanem mánia. Jobb, ha engem díszít a pók, „mint én a pókot".

Igazat adtam neki, s most már együtt mentünk a helyre. Útközben szívélyesen beszélgettünk, bár keresztkérdéseim alól mindig udvarias mosollyal kibújt.

T.G.A.: „Ha szükségem lenne arra, hogy mindent megérts, nem csináltam volna évekig. Amit mondani akarok, az úgyis rajta van a funérlemezeken."

B.T.S.: „Funér" – ízleltem T.G.A. szavait. Rendkívülinek tartottam a kifejezések iránti tapintatát.

T.G.A.: „Igen. Néha funér, néha más. Nem fontos a hordozó, hanem a jel. Talán Krisztus tragédiája is ez. Azt hitte, hogy ő, aki vállán vitte. Pedig lássuk be, a jel alatt semmi sincs, üresség."

Nem akartam ellenkezésemmel kellemetlen helyzetbe hozni, hanem belekaroltam mackós hátába, s így, pajtáskodva biztattam a sietésre.

Nem várhattuk meg a reggel első sunyi és az újrakezdéstől féktelenül mohó fényeit.

2 Végre megérkeztünk. Ha valaki, például egy idegen erre sétál, kezében halakkal díszített napernyőt lóbálva, biztosan nem tűnik fel neki semmi. Semmi gyanús. De én tudtam, hogy az urániumtól karcos por, amit váltakozó szeszéllyel föl-fölkavart az ilyenkor megerősödő holdszél, elrejti barátom titkát. Tarkóm bizseregni kezdett.

B.T.S.: „Itt van a bejárata?" T.G.A. szakálla ünnepélyesen felegyenesedett, s pózna szerű karjaival egy hatalmas X-et kaszált a levegőbe.

T.G.A.: „Aha! A világmindenségben villódzó jel, melyről Einstein is beszélt. Tehát kapcsolatba léptél velük?" Nem kaptam választ, mert hangtalanul megnyílt egy földbe rejtett ajtó.

B.T.S.: „Szívesen előre megyek, természetesen ha nincs kifogásod az ellen, hogy a pokol ánizsillatú lehelete az én arcomat csapja meg előbb." A művész mutatta, hogy egyenesen kívánja elsőségemet. Lent tökéletes sötétség volt, mégis mindent jól, illetve a nap fényéhez viszonyítva jobban lehetett látni. Egymásra hányt keresztek feküdtek, több gúlában is, rendezetlen geometriai összefüggésben. Némelyik frissen vérzett, némelyiken viszont ragtapasz mutatta a gondoskodás bájos jelét.

T.G.A.: „Emeld föl bármelyiket. Nyugodtan tapogasd meg. Sőt, ha kedved van, fogyassz belőlük. Ez itt például – mutatott egy hegyes szögekkel kivert térképrajzolatra – mandulás ízű." Én inkább egy villamosjegyekkel gazdagon díszített keresztre mutattam, majd a számra.

Barátom (így nevezném, ha lettek volna barátaim) bólintott. A kereszt felső tetejéből egy húszcentis csonkot kiharaptam. Míg ettem, mélyen hallgatott a világ fent és lent.

B.T.S.: „Mondd, nem félsz attól, hogy rálelnek erre a kiállításra? Egy ilyen fényűző galériát sokáig nem lehet rejtegetni. Nem beszélve arról, hogy minden egyes mentőakcióddal, amivel itt lent elrejtesz egy keresztet, föntegyenesen arányosan láthatóvá válik hiányuk.

T.G.A.: „De. Valószínűen már most is kutatnak utánuk. Most még könyvekben, mások tekintetében, a pohár alján összegyűlt szavak maradékában... vagyis rossz helyen. Nem gondolnak egy ilyen elhagyott plutóniumtemetőre. Persze nekem könnyű, itt születtem. De nem tudom elhessegetni a kínzó érzést, hogy nyomomra akadhatnak. Azért is kérettelek ide."

Ránéztem az órámra. Pontosan mutatta az időt. Tehát elkerülhetetlen, hogy megnyilatkozzak. Ereztem előre.

T.G.A.: „Ha elrejtem, meglelik azonnal. Ha kiállítom őket egy galéria falai közé, talán évek is elmúlnak csendben. De aztán jön egy kislány, akinek begurul a labdája, úgy véletlenül, s már kész is a katasztrófa. Becsődül egy csomó ember, meg akarja venni, enni, inni a falakon száradó jeleket."

3 Fáradtan leültem a THIS SIDE UP jelzésű, kissé militáns profilú keresztre. Nem gondoltam, hogy ennyire nehéz. Hogy ennyire nehéz egy jelet kikapcsolni a körforgásból.

T.G.A.: „Azért nem kell kétségbeesned. Van megoldás. Ha a jelet magát egy másik jel mögé rejtem, talán senki nem gondolja, hogy amit lát, puszta mimikri. Jel láttán arra gondol, hogy ez nem egy jel, hanem egy dolog, ami jelnek mutatja magát. S nyugodtan továbbsétál, anélkül, hogy értesítene bárkit is. De ehhez szükséges, hogy készíts nekem egy előszót. Egy katalógusba. Ugyanis kinyomtatom. Ebben az esetben 99 százalékos biztonsággal rejtve marad. Aki belelapoz, az is azt hiszi, hogy amit lát, nem más, mint karcolt, festett, ragasztott, fúrt, lukasztott kereszt alakú jelek katalógusa. Azt képzeli, hogy valaminek a jele, s nem a jel maga. Így magát a dolgot nem látja, hisz közvetlenül beléje néz."

Tökéletes önellentmondást véltem felfedezni szavai mögött. Úgy éreztem, hogy ebből a labirintusból nincs, nem vezet út kifelé. T.G.A. egyébként a legzseniálisabb ügynökök közé tartozott, tudtam róla korábban is, de most lenyűgözve álltam interkozmológiai gondolkodása előtt. Csak a legdecensebb transzmeditációs technikák képesek a természet bőrfelülete alatt megpillantani a szabadság izomrángásait. S ő rendelkezett evvel a képességgel.

B.T.S.: „Jó, megírom. Itt és most."

Elővettem fekete krepp kabátom alól azt a tollat, amit egy halott kislánytól kaptam, és gyorsan, még mielőtt bármi is eszembe jutott volna, írni kezdtem az előszót.

Bakács Tibor Settenkedő

1 Foreword

I took my black crape coat that I always wore during the so called secret cases. I did not hurry with the movement that eased the coatstand of the burden of this agent's piece of clothing. Nowadays I rarely get any tasks from the other side. Yesterday night. Somebody knocked on the windowpane. I could not really make out his face in the darkness, but the sweet greenish light of the several weeks' sleeplessness gave comforting hint of the identity of his senders.

I took my watch bearing the word 'Revson' from the drawer and with a surprisingly smart move I fixed it on my wrist. In front of me there was just the mirror I use in these situations. I raised it to my face and fixed the right time. Thus the two watches (mine and the reflection's) showed the same time.

I did not lock the door after myself. I knew that in half an hour's time they would be there. They would be sniffing around.

T.G.A. was waiting for me at the crossroads. I did not reveal the surprise that his T-shirt caused. "Is it a crossword?" I asked him.

T.G.A. hesitated before answering. There was a maze of thickly crossing broken lines on the T-shirt. In the heart of the maze, where the vagrant gives up all hope getting out, a golden colour cross spider slept. "Tibor" – he always called me by my first name – "maybe it is not a riddle, but a mania. It is better if it decorates me than the other way round."

I accepted it and now we went together to the place.

On the way we were talking in a friendly atmosphere, though he always evaded my cross-questioning with a polite smile.

"If I needed you to understand everything I would not have done it for years. All I want to say is on the plywood."

"Plywood", I was tasting his words. I found his tact towards expressions extraordinary.

"Yes. Sometimes plywood, sometimes something else. Not the medium, but the sign is important. This may also be the tragedy of Christ. He thought it was he who carried it on his own shoulder. But we must accept that there is nothing under the sign, just emptiness."

I did not want to make him uneasy by disagreeing, so I embraced his bear-like back and in this fraternizing manner made him hurry. We could not wait for the morning's first sneaking lights that were wildly greedy at the smell of new day.

2 At last we arrived. If somebody, for example a stranger, had walked there with a fish-patterned parasol, he would not have felt anything odd. Nothing suspicious. But I knew that the dust scraped from uranium being stirred up from time to time by the caprice of the wind hid my friend's secret.

The back of my head started to tingle.

"Is it the entrance?"

The beard of T.G.A. solemnly erected and with his pole-like arms he crossed a huge X in the air.

"I see! The sign flashing in the universe that Einstein talked about. So you got in contact with them?" There was no answer because a door hidden in the ground opened up soundlessly.

"I am happy to go first, but only if you don't mind if the hell's anise smelling breath strikes my face first." The artist showed that this was in fact what he wanted.

It was absolutely dark down there, but everything was clearly visible, and more than it would have been in sunlight. There were crosses piled upon each other in lots of stacks, in a disorderly geometric context. Some of them were bleeding freshly, the others had sticking plaster on them showing the charming signs of care.

"Just pick up any of them. You can touch them. And if you like, eat from them. This one, for example has almond taste."

He pointed at a map pinned with sharp nails. I preferred one richly decorated with tram tickets, I pointed at it, then at my mouth. My friend (I would call him this way, if I had had any friends) nodded. I bit off a 20-centimetre piece from the top part of the cross.

The world above and below was deeply silent while I was eating. "Tell me, aren't you afraid that they will find this exhibition? You can not hide such a luxurious gallery for a long time. Not to mention that with each of your rescue actions that hides a cross down here, the lack of crosses becomes parallelly apparent up there.

"I know. They are already searching for them. Now they do it just in books, eyes of others, the remains of words gathering on the bottom of glasses...bad places. They wouldn't think of such a forsaken plutonium cemetery. I know it is easy for me, I was born here. But I cannot brush off the painful feeling that they could trace me. That is why I asked you here."I looked at my watch. It showed the correct time. So it was inevitable for me to speak out. I had had a sense that this would happen. "If I hide them they will find them immediately. If I expose them among the walls of a gallery even years can pass silently. And then comes a little girl whose ball rolls in, just accidentally, and the catastrophe is there. Lots of people throng in, and they want to buy, eat and drink the signs drying on the walls."

3 Tired, I sat down on a slightly militant profile cross bearing a THIS SIDE UP warning. I had not thought it could be so difficult. That it is so hard to switch a sign off the circulation.

"You don't have to be desparate. There is a solution. If I hide a sign behind another sign, nobody would think what they see is mere mimicry. Seeing a sign, they think that is not a sign, but a thing that shows itself to be a sign. They just calmly walk by without advising anyone. That is why I need you to write a foreword. To a catalogue. Because I'll get it printed. This way it is 99 per cent sure that it will stay hidden. Anyone opening the catalogue would think what he sees is nothing but a catalogue of scraped, painted, stuck, drilled and holed cross-shaped signs. They will think it is the sign of something, and not the sign itself. Thus they cannot see the thing, because they directly look into it."

I felt an absolute contradiction in his words. I felt there was no way out of this maze. T.G.A. was anyway one of the most ingenious agents. I had known that before. But know I was amazed at his intercosmological thinking. Only the most decent transmeditative techniques are able to spot the muscle-twitches of freedom under the skin of nature.

And he had this ability."O.K. I'll write it. Here and now." I took the pen I had got from a dead girl from under my black crape coat, and quickly, before anything came to mind, I started to write the foreword.

Mindenkinek megvan a maga keresztje

„Az én vágyam megfeszíttetett."
Antiochiai Szent Ignác levele a Rómaiakhoz, VII. 2.

Ahogy van kezünk, vannak lábacskáink, ahogy reggelenként felveszünk valami ruhát, ahogy próbálunk kajálni, inni, szórakozni. Ahogy a megélhetésért küzdünk. Ahogy ritmusra vesszük a levegőt. Ahogyan próbáljuk megérteni az életet. És ahogyan ebből a törekvésünkből kikopik az intenzitás. Tételezzük fel, hogy a képek ott vannak a falakon, ahogyan Tooth Gábor Andor elképzelte: tátva marad a szám. Egy nagy bazi metafora (minél nagyobb, annál több fér bele – belőlem), egy világkiállítás. Ezek a hatalmas keresztek itten: nem jelképeznek és nem reprezentálnak, hanem modelleznek inkább. Vonzó monumentalitás – a kijelentés gőgje nélkül, az önsajnálat hiúsága nélkül. Jó, jó, csak nézem, hogy mit látok.

2 Ironikus küzdelem folyik ezeken a falakon: vegyünk egy keresztet. (Vegyünk sokat.) Ha van síkidom, ami megszabadíthatatlan kulturális-szimbolikus konnotációitól, akkor az a kereszt. Magyarul ez még bonyolultabb, hiszen nálunk még a keresztényben is benne van Krisztus keresztje (állítólag véletlenül), de európai kétezer évünk minden mozdulatában ott ez a jel, melyben, haha, győzni fogunk. Vagy fogtunk volna. (Sokáig nem voltunk abban a helyzetben, hogy megcsinálhatott volna bárki egy ilyen kiállítást, túl szoros és magától értetődő lett volna az egész, túl egyféle-értelmű és megkerülhetetlen.) Hol van az már. Ez a kereszt nem az a kereszt, ennek egyenlő hosszú minden szára, így tart távolságot az általunk ismert keresztény és keresztyén hagyománytól (bár ugyanakkor tudnék mesélni), de olvasom a címet, olvasom a képeken a feliratokat, és visszazökkenek. Szólásmondássá züllött-nemesült bibliai mondat kavar vissza a hagyományhoz, értelmezés és referencia, de azért, remélem, nem kell hülyére gondolkoznom magam. Mert nemcsak modell, hanem felderítés is egyúttal ez a kiállítás. A kincses ízé, az északnyugati átjáró, a Déli-sark, az emberi szív térképe: egy forma kimerítő kimerítése (miközben a lehetőségek persze továbbra is korlátlanok).

Mi jut eszedbe? Mi jut eszedbe mondjuk egy keresztről? A monumentalitásban persze nemcsak az a szép, hogy sokatmondó, hanem az is, hogy tényleg szép. Hogy jó ránézni, megnézni messziről, hogy mi is ez az egész, színek, alakok, foltok, és aztán közel menni, elmerülni, szemezgetni, válogatni, kiszúrni a sok keresztből egyet-kettőt, azokhoz ragaszkodni, ez nagyon jó. Késő-ornamentika, ismétlődő, ám sohasem, még véletlenül sem azonos elemek. Tanultam az iskolában, úgyhogy nekem az ornamentikáról mindig az arab művészet jut eszembe, ami megint egy másik hagyomány, ami úgy mond valamit, hogy nem ábrázol semmit, és magával ragad, mint egy dekoratív örvény. Ugye ezt hívtuk régebben gyönyörködésnek? Szabadság a nagy-nagy szigorúságba bújtatva, ami ezekre a keresztekre sokszorosan igaz: amikor éppen beleélnéd magad a díszítés élvezetébe, eléd ugrik egy újabb jelkép. (Mert belépni könnyű, de elmenekülni sokkal, sokkal bajosabb.) Mondjuk Dávid csillaga a kereszt belsejében, ami elég egyértelmű dolog ahhoz, hogy jó sokat lehessen gondolkodni rajta, hogy visszavigyen az ábrázolás, a jelentés hímes mezejére.

3 Legyen ez mégsem az én dolgom. Ahogyan Tooth Gábor Andor a kimerítő és lenyűgöző alaposság örve alatt hagyja magát egy-egy ötlettel elsodortatni, ahogyan a súlyosság elől a játékosságba menekül, azután meg vissza, úgy meneküljünk utána a munkába most. Nézzük az apró kölcsönlakás teraszán (imádom a művész-életrajzokat): emberünk elszántan molyol. Gyűjtögeti a motívumokat, festi, rajzolja, készíti, csinálja egymás után a képeket, egymás mellé helyezi azokat a bizonyos gyönyörű tapasztalatokat, becsavarja a csavarokat – és így tovább. „Ez az idő, ez pedig az idő lenyomata." Lásd tehát a teraszon kinnmaradt képen a nyári zápor okozta esőcseppek hozzájárulását. Az egyik, amit legjobban szeretek a munkáiban, az ez a folyamatosság-érzet, hogy mintha nem maradna ki egyetlen másodperc sem, minden megtalálható valahol a képeken (a képekben), a naplók lapjain, az újságoldalakon. A másik, hogy hiányzik belőlük a dühödt szándékoltság, miközben nem hiányzik az elszánt akarat – ez az intenzitás visszafoglalása. Ahogyan egy barátnőm (aki nem volt művészetfilozófus) mondotta még egyszer régen: nincsen igazi hősiesség irónia nélkül. Én meg azt mondom: nincs értelmes monumentalitás könnyedség nélkül. Megint a kiállítás látogatója járt a legjobban: a művész a keresztet választotta keresztjének. Mi is lehetne ennél ironikusabb és természetesebb? Mindenkinek megvan a maga keresztje, kinek ilyen, kinek olyan, így megy ez. Egy kereszt az egy kereszt az egy kereszt az egy kereszt.

4 Szóval: szép komótosan elballagunk a sínekig, megállunk a töltés oldalán, és nem fekszünk keresztbe.

Tooth Gábor Andor a barátom.

A katalógust ezennel megnyitom.

Everyone has their cross to bear

My desire is crucified.
The letter of St.Ignatius of Antioch to the Romans. VII. 2.

As we have hands and feet, as we dress in the morning, as we attempt to eat, drink and have a good time. As we struggle to make ends meet. As we breathe in rhythm and try to understand the meaning of life. And as the intensity of our efforts gradually fades away. Let's assume that the pictures are there on the wall, just as Tooth Gábor Andor imagined them. I stand there gaping. A frigging big metaphor, a world expo. These massive crosses here. They are not symbols, rather models. An attractive monumentality-without any of the arrogance of the statement, with none of the vanity of self-pity. All right, all right I am just looking at what I see.

2 An ironic struggle is being waged on these walls. Let's take a cross. Or a lot of them. If there is one geometrical figure that you can never free from its cultural and symbolic connotations, it is the cross. It is more complex in Hungarian, where the word cross is in the word for Christian, but it is there in our every movement of the last 2,000 years, saying yes, we are going to win. Or would have been going to win. (For a long time we were not in a position for anyone to put on a show of this kind. It would all have been too obvious close to us and, too unambiguous and unavoidable.) And now here we are. But this cross is not that cross. Its every limb is the same length, thereby distancing itself from the christian traditions that much we know. But as I read the title, look at the names of the pictures, everything slips back to normal. The biblical sentence, corrupted and ennobled into a common saying, is stirred back into tradition. Both analysis and reference-at least I hope I am not being utterly ridiculous. But this exhibition is not just a model, but also a voyage of discovery. The thing of treasure, the Northwest Passage, the South Pole, a map of the human heart. The exhausting exhaustion of a form, while the possiblities continue to be endless. What comes to mind?

What comes to mind about, say, a cross?

The beauty of the monumental lies not only in its significance, but also in the fact that it realy is beautiful. Good to look at: to look at from afar, at its colours and shapes as a whole, and then to go closer, immersing oneself in it, picking out one or two from the pack of crosses, and sticking to those. Late ornamentalism, repetitive elements that are never the same. I learnt it all at school, and for me the word ornamentalism brings to mind islamic art, which is different again. It says something without depicting anything, and captivates one like a decorative whirlpool. That was what we used to call delight, wasn't it? Freedom hidden in great rigour,is true of these crosses in many ways. Just when you are really getting into the thrill of the decoration, along comes another symbol. (It is easy to go in, and much, much harder to escape.) The star of David on the inside of a cross, is pretty clear enough to start you thinking about it, to take you back to the embroidered field, of depiction and statement.

3 But this should not be my job. Just as Tooth Gábor Andor allows himself to be swept along by each idea under the guise of captivating thoroughness, as he escapes from seriousness into playfulness and back, so should we take off after him. Let's look at the terrace of a small rented flat (how I love artists' biographies): there is our man, resolutely pottering around. He is collecting motives, painting, drawing, making pictures one after the other, placing those wonderful experiences next to each other. And so forth. 'This is time, and this is the footprint of time.' So look at the contributions the drops of rain have made on the canvasses, left outside on the terrace in the summer showers. One of the things I like best in his work is the sense of continuity, as if not a single second has been left out of his work. Everything is there in the pictures: pages of diaries, newspapers and all. Another is the lack of any intentional anger, although that is not to say they lack a resolute sense of will, a suppressed intensity. As a girl friend of mine once said (she was no philosopher of art): there is no real heroism without irony. To which I would add: there is no meaningful monumentality without gracefulness. Once again the visitor to the exhibition comes off best: the artists has chosen the cross as his cross. What can be more ironic and more natural than this? Everyone has their own cross of one kind or another. A cross is a cross is a cross.

4 We make our way leisurely to the tracks. We stand on the embankment, and do not lie across the tracks.

Tooth Gábor Andor is a friend of mine.

With this I open the catalogue.

Péter Nádori

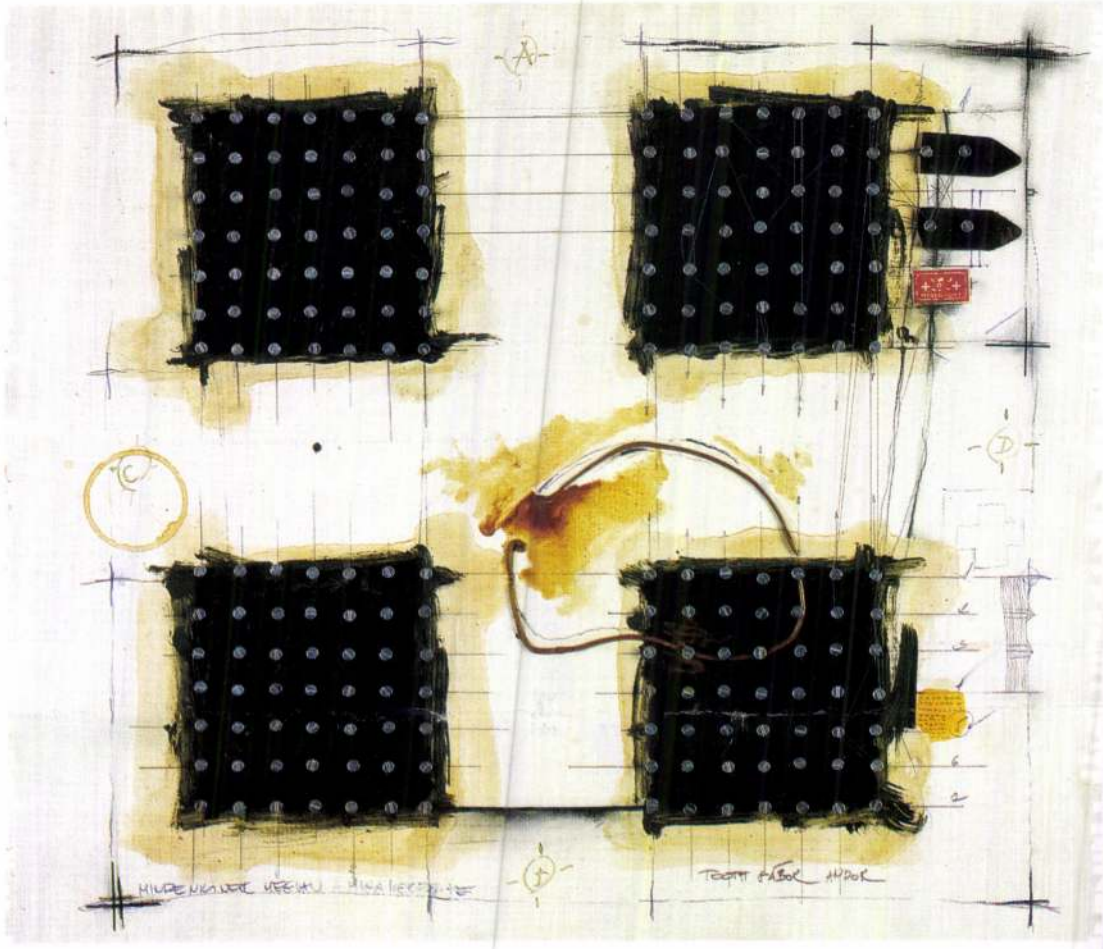

Mindenkinek megvan a maga keresztje No. 48
Vegyestechnika, fatábla, 50x60 1994

Everyone has their cross to bear No. 48
mixed media, wooden planes 50x60cm, 1994

TOOTH Gábor Andor.

Meghívó

A „HÓTÁR" kiállítássorozat megnyitójára,
melynek keretében

Tooth Gábor Andor állítja ki

„Mindenkinek megvan a maga keresztje" 48+1.
című munkáját.

Megnyitó: 1995. október 6.-án 18 órakor

SZÍNHÁZ Budapest, 1117 Körösy József utca 17.
166-4627

TÁMOGATTÁK:
XI. Kerületi Önkormányzat Kulturális Bizottsága
Nemzeti Kulturális Alap
PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE ALAPÍTVÁNY

Tooth Gábor Andor

Mindenkinek megvan a maga keresztje

HOLLANDIA
R·E·P·R·O

A színes képfeldolgozás és a levilágítás a Hollandia Repro Kft.-nél készültek

Magyar Narancs

Külön köszönet/Special thanks to Valkovics Tünde, Laurant Clerc, Christopher Inger, Povorai Gábor, Pohly Ferenc

MINDENKINEK MEGVAN A MAGA KERESZTJE / EVERYONE HAS THEIR CROSS TO BEAR
TOOTH GÁBOR ANDOR KIÁLLÍTÁSA / EXHIBITION OF PAINTINGS BY GÁBOR ANDOR TOOTH

Stúdió Galéria
1053 Budapest, Képíró u. 6.
1994. október 17. – november 05-ig

A kiállítást megnyitotta/Exhibition opened by Szoboszlai János
Előszó/Preface Bakács Tibor Settenkedő, Nádori Péter
Katalógust szerkesztette/Catalogue constructor Tooth Gábor Andor
Katalógusterv/Design Kálmán Tünde
Angolfordítás/English translation Charles Hebbert, Fazakas Péter, Beregszászi Előd
Portréfotó/Portrait of the artist by Zátonyi Tibor
Reprodukciók/Reproductions Lukács Dávid
A kiállítást rendezte/Exhibition directed by Csizmadia Zsolt

Mindenkinek megvan a maga keresztje

Everyone has their cross to bear

című kiállítása

meghívó

megnyitó:

1994. október 18.-án (kedden), este 7 órakor a Stúdió Galériában
Bp. V. Képíró u. 6.
megnyitja: Szoboszlai János, művészettörténész

A KIÁLLÍTÁS 1994 OKTÓBER 18-

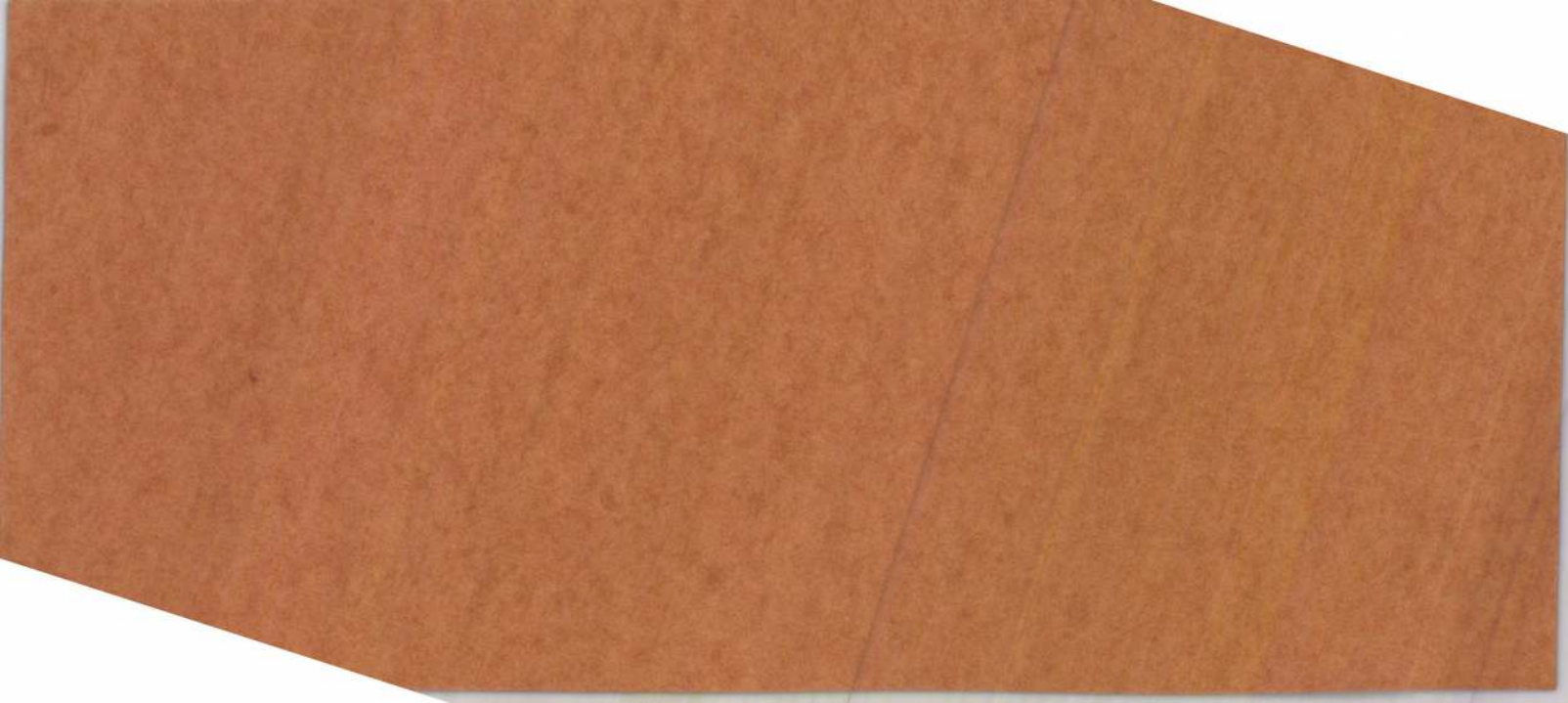

TOOTH Gábor Andor

Magyar Narancs 1992. febr. 5.

zik a kultúrával..."

Almottó: *„Az imént látott történések tegnapi eseményeket dolgoztak fel."*
Németh Miklós Attila megmagyarázza a Híradót.

METEOROPATA BEVEZETÉS
Kedvenc témánk: az időjárás. Midőn e sorokat rovom, odakint (váóváóváó!) süt. Süt a Nap. Kis görcsszerű rügyek próbálkoznak félénken az fákon levő ágak végevet mutatja be (filmek: *Agitátorok* – ezt Magyar Dezső rendezte, Bódy írta a forgatókönyvet és játszik is benne, akárcsak a poétikusan ifjú Földes Hobó – február hetedikén fél ötkor, *Amerikai anzix* kilencedikén fél hétkor, *Fogalmazvány a féltékenységről* és *Ifivezetők* (dokumentum) tizennegyedikén fél ötkor, *Hogyan verekedett meg Jappe és Do Escobar után a világ* és *Tradicionális kábítószerünk* tizenhetedikén fél hétkor, *Psyché* huszonegyedikén fél kilenckor, *Pszichokozmosz, Mozgástanulmányok, Aldrin* és *Privát*

ne, a színeszek zenének és meg szagokkal is fel van dúsítva az egész.

Prömierek: nyolcadikán a Budapesti Kamaraszínház a Károly körúton bemutatja Eörsi István **Sírkő és kakaó** című drámáját, melyben „a Piti házaspár, özvegy Toronyné eltartói, egy csodálatos gyűjteményt kapnak, melynek címe: Kis traktátus a lakástulajdonos vénasszonyok jobblétre szenderítésének módozatairól. A 499 féle módozatot tartalmazó gyűjteményt elkezdik megvalósítani."

Újabb Örkény-darab kerül szín-

TOOTH GÁBOR ANDOR KIVETÜL

NARANCSGALÉRIA

TOOTH GÁBOR ANDOR

Employment Department ☆ Extra Sour ☆ Inspected by 205 ☆ Har du en skruv lös? ☆ T.Rap!d koncert volt az FMK-ban. (Jó volt.) ☆ Red Hot – a rádióból ömlik a zene ☆ Millers Beach Outpost ☆ Ma vettem egy gyönyörű napszemüveget a bolhapiacon 1$-ért. Nagyon örültem. ☆ The Epilady Ultra Way ☆ Ma kiraboltak fényes nappal. Hál'Istennek csak $2 volt nálam. ☆ Anatomically Perfect ☆ Run the Ranch ☆ Everytime Free Free Free Everything ☆ The Annual 4th of July Twilight Zone Marathon ☆ Gyönyörű tapaszok vannak! ☆ How to eat a Maine Lobster ☆ What's L.A. watching? ☆ Ma ettünk egy fagyit, ami nem is fagyi, hanem fagyasztott joghurt. ☆ Frozen Yogurt Penguin's Place ☆ Bartman. Avenger of Evil. Watch it, Dude. ☆ Auto Business Health Life ☆ Úgy néz ki, hogy a gratuláción kívül nem sok hasznunk lett a texasi üzletből. El is van keseredve mindenki. ☆ Congratulations! ☆ Schwarzenegger Predator ☆ Selective Execution System ☆ Ellenőrhús, esőhús. Tokatorna, gyorsan romló. Most ez van. A lényeg azonban adott. A lehető legjobb értelemben. ☆ AIDS Revüe ☆ Koalíció? Terror? Punk? Guinness? Optimista? ☆ Warner Wins the West ☆ Szemüveg Szemüveg Szemüveg ☆ Rear view of a 1959 Cadillac El Dorado ☆ Sunset Blues ☆ Összefirkálva, feltépve (alatta esetleg újságpapír) ☆ Who is Darkman? ☆ Könnyűzenei kábítószer ☆ Glass – Fragile Handle with Care ☆ A fordított szív!!! ☆ Wild Years ☆ Ez az év is ki van lőve!!

Ezek a szövegek is ott *találhatók* Tooth Gábor Andor legalább 365 oldalas kaliforniai naplójában. Fél év teherautósofőr-lét a Topanga Canyonban, a művészet pedig a határidőnapló műbőr borítója közé préseltetik: *kényszerkreativitás*, ahogy az alkotó mondja. A lapokra ragasztva az egész szédítő papírfecni-Amerika, antiperverz bogárgyűjtemény. „Hátrányos helyzetű kiállítás..." Az előzéklapon John Lennon hajtja félre a fejét, képe alatt egy idézet, *hard times are over*. Most itt vagyunk Pesten, nem szédülünk, csak ha túl sokat iszunk.

Gyönyörű tapasztalatok vannak!

Nádori Naár Péter

TOOTH GÁBOR ANDOR KIVETÜLÉSE

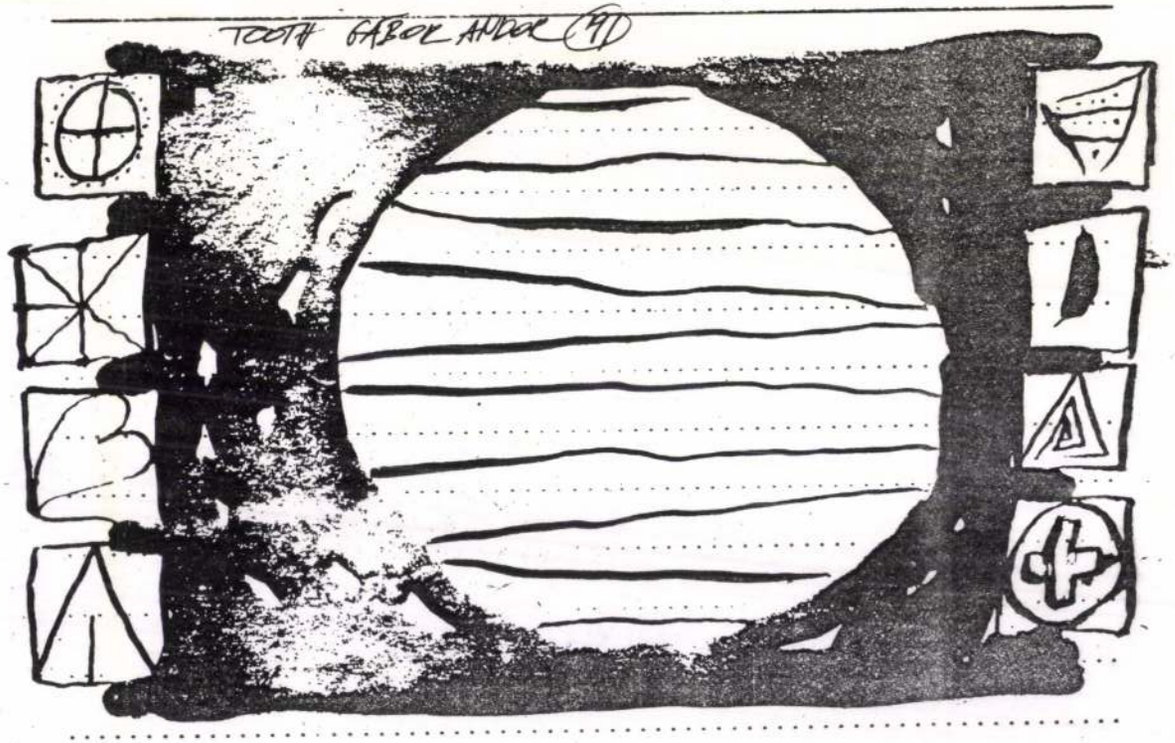

TOOTH András kistállyai kőfaragó. 1550-ben dolgozik Eger várában a bástyákon a magyar kőfaragókkal együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Toorenvliet

Gualdo 9: Hist. di Leopoldo Ces. I. 52.

" Kivpreli Mehemet

Pascia Gran Vizir dell' Imperio Ottomanno.
Anno 1660."

Mellrép, ov. ker.

Méretei 15: 18·2 cm.

Signat.:

„Toorenvliet del:"

„Lerch sc."

Gualdo G: Hist. di Leopoldo Cesare. I. kötet, címkép.

Lipót (I.)

allegorikus képe.

A középen álló s „Historia di Leopoldo Cesare" feliratú oszlopon áll Lipótnak ovalis, babérlevél-keretbe foglalt mellképe, koszorúval a fején. Jobbról és balról az oszlop mellett nőalakok címerpajzsszsal, fölöttük egy-egy sas koronával, még följebb két amorette bal kezökkel a császári koronát tartva s jobbjukban pálmaággal, végre legfölül a szem alakban ábrázolt nap látható, mely sugárkévét bocsát alá. Az oszlop alatt külön kép: csatakép, melynek jelzése alól balra „Raab. F."

Méretei 19: 29·5 cm.

Signat. alól

balra: „J: Toorenvliet del:"

jobbra: „F: vanden Steen. S. C. M. sculp:"

Toorenvliet

Gvaldo G:
Hist. di Leopoldo Ces. I. 338.

„Achmet Gran Signor de Tvrchi.
1666".

Mellkép, ov. ker.

Méretei 16·5 : 16·6 cm.

Signat:

„Toorenvliet delin:" „Maurit: Lang sculp:"

Gualdo g.

Hist. di Leopoldo Ces. II. 460 (1.)

„Ismael

Pascia Secondo Commandante all'esercito Ottomanno. Anno 1664."

Mellrép ov. ker.

Méretei 14·6: 19·5 cm.

Toorenvliet

Signat:

„I. Toorenvliet del:" „G. Douffats fe: Univers: Vien: Sculp:"

I. Lipót:

Mellig, hétnyolczad balra, tojásdad keretben, melyet hadi ékítmények ~~dis~~ vesznek körül. Göndör parókájának fürtjei vállaira omlanak, bajusza s legye kicsiny, s szakála leberetvált. Nyakkendője csipkéből való, vértbe van öltözve s palástját vállravetetten hordja. A hátterben oszlopokat s függönyt látunk. Fölül a kereten két sas ül karmaikban koronával. Felirata a kép alatt három sorban:

„Leopoldo Avgvstissimo
Imperator De Romani
&"

alól balra: „I. Toorenvliet del:"
s jobbra: „Fr: van der Steen S.C.M. sculp. fe."

Rézmetszet, méretei a vonalkeretnek 23 : 20 – s a rézlapnak 31 : 20.7 cm.
Metszette: Fr. v. der Steen.

Ltfa 2899.

39/94 № 547.

Gualdo G: Hist. di Leopoldo Ces. π. „168."

„Leopoldo Guglielmo
Arciduca d'Austria &."

Mellrép, ov-ker.
Méretei 17·2 : 19·5 cm.

Signat.:
„J. Toorenvliet fec.": „F. van den Steen. S. C. M. sculp."

Nőkről a nőknek

Irja: Hattyassy Katalin

Rajzos beszámoló az 1943-as Millenniumi díjról

(Toncz Tibor rajzai)

Fehérfátylas szalmakalap, fehér kabát

Szürke empriméruha, vörös szalmakalap platinarókával

Start!

Finisben

1. Méregzöld taftruha, sárga turbán virágdísszel. 2. Fekete selyemruha fehér, virágos kalap színes övvel

1. Drap angórakabát drap angórakalappal és hasonló színű prémmel. 2. Színes turbán, fekete ruha, sárga kabát

Színes emprimé, fátylas fehér kalap

Toncz Tibor
Délibáb 1943 máj. 22

Praktikus modellek, ügyes alakítások nyárra!

Molyirtót hajszolnak az elegáns dámák a belvárosi drogériákban s ezzel a háziasszonyi ténykedéssel kötik össze a szalónlátogatásokat. A téli holmik, sőt a gyapjú tavaszi kabátok és ruhák is megértek már az elraktározásra s helyüket a lenge nyári ruhák foglalják el a divathölgyek folyton, még háborúban is dolgozó képzeletében. Az ábrándok valósággá érnek a szalónokban s ha egyik-másik nagy divatcégnél megszemléljük a munkában lévő vagy már kész kollekciót, valósággal kánikulát érzünk, nemcsak az emprimék, hanem az árak miatt is.

Érdekes ötlettel gazdagította a nyári divatot az egyik színpadi divatkreátor: ha már anyagban nem is, de legalább is kifejezésben eredeti párizsiassággal „lanszirozza" a tarka empriméruhák felső részére kötött vékony gyapjúból készült keresztben átfont és hátul csomóba kötött, rojtos parasztkendőt. Javarészt valami egyszínű vagy fekete anyagból készült kendőcskék ezek, amelyek tagadhatatlanul sikkesen hatnak. Igen érdekes ugyanebben a szalónban az „organdi-blúz" is, amelyről korántsem szabad azt hinnünk, hogy valójában blúz. Ellenkezőleg: a ruha vagy a blúz tetejére kerül s a budakeszi sváb asszonyok nyitott blúzához hasonló, a deréknél hátul bőven, szabadon lebeg s ezáltal kabátka-formája lesz. Cseppet sem meleg természetesen, pusztán szépészeti jellege van.

A másik szalónban persze éppen úgy dúl az egyéniség, mint akármelyikben. Párizsi mintára a szalónok most végre függetlenítik magukat egymástól, mindegyiknek van valami eredeti kreációja és attól nem tágít: tulajdonos, direktrisz és manöken egyforma meggyőző erővel tud beszélni a szalón specialitásáról, amely szerintük kétségkívül „a nagy divat" lesz. Igy az egyik szalónban túltengenek a csíkos anyagok. Még a nyári estélyi ruhákat is csíkosból álmodják itt valósággá és a tisztaselyem, egyszínű anyagokra kézzelfestett mintában is a szabálytalan, hol vastagodó, hol vékonyodó

1939. máj. 28. az Új Magyar Egész. Vasárnapi Újság

Varsóba és ha eddig a német, osztrák és orosz vagonokból összerótt régi, kopott lengyel szerelvények nem keltettek benned elragadtatást, most ámulattal látod, a modern lengyel kocsiknak minden elképzelhető kényelmet nyujtó fényüzését. Az áramvonalas, ragyogó új harmadosztályú Pullmann-kocsik, a háttámláról leengedhető ágyakkal vannak ellátva, az alsó, felemelhető pad alól kiemeled a puha matrácot s a kis acéllétrát, azután felkapaszkodsz a legfelső, haramdik ágyba, ahol bőrszíjjak védnek a lepottyanástól. Majd ha útitársaid eloltották a lámpát, meggyujtod fent a fejed mellett a kis éjjeli lámpát, amelynek fényénél akár reggelig is úgy olvashatsz, hogy útitársaidat nem zavarod. Ugyanilyen leengedhető ágyakkal vannak felszerelve az új másodosztályú kocsik is, de itt nem hat, hanem négy utas találhat kényelmes, éjjeli nyugodalmat. Természetesen ezért külön díjat nem fizetsz, a harmadosztályú utasnak is jogában áll utazását a menetjegy áráért nyugalmas ágyban eltölteni. A hosszú folyosókon pedig külön fogasok büszkélkednek a sílécek számára.

A NYÁR

Toncz Tibor rajza

*

Testben és lélekben frissen érkezel Polónia fővárosába, ahol a vonat földalatti pályaudvara rohan be veled. A pályaudvar most készül s a modern vasútépítészet csodája. Még nyersvakolatú lépcsőkön kapaszkodsz fel a napvilágra és lengyel útitársad büszkén sugja meg neked, hogy a pályaudvar nemcsak építészeti, de hadászati remekmű is, mert tökéletesen bombabiztos. Amíg Krakóban romantikus lélekkel szivtad magadba a mult tünő árnyainak emlékeit, addig itt hirtelen elkap a modern élet sebesen áradó rohama. Villamosok, autóbuszok, mérhetetlen mennyiségű taxik és konfliskocsik áradata önti el az utcát és ez az áradat nem szünik meg éjjel sem. Hajnali háromkor még emberfürtöktől lógó villamosok rohannak végig csattogva az utcákon s a sok izléses kiállítású állóbuffet és vendéglő ontja magából az embertömeget. A forgalmi rendőr az útszélen toronyból irányitja fényjelekkel a forgalmat és jólesően nézed az áramvonalas, modern, ragyogóan tiszta taxikat és megmosolygod a sok konflist, amelyek a bakon a nagyszakállú, mindig dühös ábrázatú kocsissal a cári mult eleven emlékét idézik eléd.

Elkap ez a nagyvárosi forgatag, sodor magával és szédülve állsz az egyik bank tizenhétemeletes felhőkarcolója előtt, amelynek tetején székelő rádióállomáshoz gyorsjáratú villámlift röpít fel. Először nagyon egyedül érzed magad ebben az amerikai tempójú városban, azután egy csendesebb téren összebarátkozol egy derék rendőrrel, aki miközben utcákon át vezet téged az új lengyel múzeum felé, szívből jövő széles gesztussal, csillogó szemekkel mondja neked, hogy a magyar határ Gdyniában végződik, a lengyel tenger partján és hogy minden magyart testvérének érez. Olyan emberi őszinteséggel mondja ezt, hogy érezzük, ez több, mint politika, ez elrendeltetése két nép sorsközösségének. Szinte egy egész külön város az új lengyel múzeum, a modern építészet csodája. Belül minden márvány, a hatalmas értékű, gazdag képtár festményeit rejtett fények világítják meg és az igazgatóság a közelni valóit a közönséggel ugyancsak rejtett hangszórókon át tudatja. Itt ismét számokkal ki nem fejezhető értékű, remekmívű gobelineket láthatsz, történeti ruha- és hangszerkiállítást és bámulatosan gazdag régiséggyüjteményt. A múzeum pincetermeiben megvilágított szökőkutak csobogása mellett modern városrendészeti kiállításban gyönyörködhetsz, amelynek nagyszerű anyaga kiterjed a lakásépítészetre, a közlekedésre épúgy, mint a higiénikus, a világítási és szociális problémákra. A termekben feltünően sok a látogató, különösen a munkás és a kispolgár, akiket egy diákleány kalauzol. Jövőbemutató, megragadó kép ez az új szociális államberendezésnek jövőt építő akartával és dinamikájával.

A Visztula partján kormos, elhagyatott, rozzant gyárépületek mellett lázas sietséggel kiépülő széles utak, modern strandépületek. Lengyel kísérőd világosit fel, hogy a cári uralom mesterségesen provinciális színvonalon tartotta Varsót, ezért hanyagolta el készakarva a folyó partjait is, ahol most mindenütt varázsütésre épülnek a szebbnél szebb paloták, autostrádák és parkok. Érzed az egészséges hazafiság szülte dinamikus hév csodát teremtő varázsát, amely Közép-Európa nemcsak egyik legnagyobb, de egyik legszebbb városát építi ki Varsóból. Ha elszédültél ettől a rajongó hevületü és teremtőerejü alkotó munkától, felkeresheted az ódon negyedet, a régi Körtér festett homlokzatú, színes házait s a több évszázados Fugger-palotát, amelynek boltívei a leghangulatosabb varsói vendéglő asztalait rejtik az asztalon pókhálás tokaji borosüvegekkel.

Boldogság fog el annak emlékére is, hogy a királyi palotában, a fogadáson kezet szoritott veled Moscicki elnök, kinek hatalmas, szálfa alakját, nemes emberségü, jóságos szemü, boltozatos koponyájú fej koronázza. A nagy fogadóterem falán ott látod a nagy történelmi festményt, amely Báthory Istvánt ábrazolja, amint teljes királyi pompájában fogadja a hódoló orosz hercegeket. Kitünő előadást láthaszt a hatalmas nézőterü Operaházban, amely nem szerencsés kevesek kiváltsága, de mindenkié, a kistisztviselőké, iparosoké épúgy, mint a munkásoké. Érdeklődsz, hogy mi a megszólítása a köztársasági elnöknek és azt a választ kapod, hogy *elnök úr*, de a *proszem pana*, kérem uram-megszólítás kijár a pincérnek is, aki az ételt az asztalodra helyezi. Igy érzed meg a lengyel nemzet nagy testvéri egységét s ezen keresztül a jövőt építő hitét.

Tonca Tibor

1939 május 28.

Vasárnapi Ujság

AZ UJ MAGYARSÁG VASÁRNAPI MELLÉKLETE

Krakó — a lengyel mult és Varsó — a lengyel jelen

Irta: Tóth Dénes

Már Lavocnén, a Beszkid-hágó első lengyel állomásán érzed, magyar vándor, hogy testvérországba érkeztél. A vám- és útlevélvizsgálat merő formalitás, mindenütt mosolygó arcok vesznek körül és lengyel katonák megható szorgalommal tördelik a magyar szavakat, amiket a magyar határőröktől tanultak.

Lembergben egyórai várakozás a krakói vonatra. Ott ülsz az éteremben, egy láthatatlan hangszóró lágy szláv muzsikát andalit feléd, megbarátkozol a lengyel sörrel, mely nem jobb mint a hazai, különösen a fekete sör édes izével. De annál kellemesebben érintenek az éttermi árak, amelyek egy pesti álló buffetnél nem drágábbak. Egy komor, magányos, fiatal anya mozdulatlan, merev arccal, messze tekintő szemekkel tartja karjaiban gyermekét. Ez a bálványszerű mozdulatlanság már megsejttet benned valamit a közeli orosz síkságok ízéből és egy kicsit talán Ázsiából is.

*

Úgy érkezel Krakóba, mintha egy régi, ódon felsőolasz városba jutottál volna el. A főszékesegyház román és gótikus kiegyensúlyozatlanságában is harmonikus remekműve mögött hangulatos régi kolostor, beépítve a középkori várfalak közé. Régi sikátorok között jársz az éj csendjében és lépteid kopogó zajára egy elkésett konflis ócska gebéjének ütemes ügetése felel. A főutvonalakon komoly, felnőtt villamosokat találsz, de a mellékutcákon keskenyvágányú kis piros kocsik zörögnek végig, mint Perugiában, vagy más eldugott olasz városokban. A főszékesegyház tornyában ott él egy díszes öltözetű tűzoltó, barokkos Szent Flórián ruhában és minden negyedórában harsány trombitálással hívja fel figyelmedet az idő mulására.

Mint körültekintő és gondos utazó már megtanultad, hogy Krakó háromszázezer lakosú, de még sem érzed nagyvárosnak, hanem inkább a

lengyel mult itt maradt, mesélőkedvű emlékművének. Kitérsz délben a Fő-utca lüktető forgatagából és megkeresed a Czartoryski-család régi palotáját, amelynek mogorva őre papucsba bujtatja lábaid s azután megállasz Leonardo da Vinci csodálatos Menyétes hölgye előtt és úgy érzed, hogy már ezért érdemes volt lengyelhonba jönnöd. Rábízod a vitát a kép eredetisége felett a tudósokra és magad szomjas szemekkel szívod magadba ennek a remekműnek elveszejtő szépségét, a Mona Lisa-i mosolyú fiatalasszonyt, aki távolba néz, mintha minden titkok tudója lenne, pedig érzed a Géniusz hangjából, hogy ő is tudja — örök asszonyi hazugság, — a hölgy semmit sem tud a nagy titokból, mert ő maga is titok, mint minden asszony. A kezét nézed, mely átszellemültségében olyan kifejező, mint maga a fej. Azután Rembrandtokban gyönyörködsz és sok szép németalföldi genre-képben, pazar gazdagságú egyiptomi gyüjteményben, csodálatos porcellánokban és mikor elutazásod estéjén visszalopakodsz, hogy az őr szívét meglágyítva még egyszer engedjen fel a Leonardói szobához, akkor a viszontlátás nem az őr emberségén mulik, hanem a világosság hiányán: a régi palotában nincs villany. Elmégy egy délután a régi Jagello-egyetemre, megállsz annak gótikus udvarán és lelki szemeid előtt ott járnak az Universitáson tanuló magyar fiatalok, akiknek négyszázéves emlékét magyarnyelvű emléktábla őrzi a főbejárat falán. Azután bejárod a Wawelt, a dombon épült régi királyi kastélyt, megállsz Báthory István és Pilsudszky sirja előtt, elámulsz remekbe készült, famennyezetes termek brüsszeli gobelinjein. Hamarosan alkalmad van megállapítani, hogy Lengyelország a szebbnélszebb gobelinek hazája, a cári Szentpétervárra hurcolt csodálatos műkincsek most már mind visszakerültek. Középkori palástok, miseruhák, csipkecsodák, fegyverek, ékszerköltemények mind itt büszkélkednek, minden szónál hangosabban hirdetve a régmult lengyel idők pompaszeretetét és hatalmát. Titkos lépcsőkön át eljutsz az asszonyi lakosztályba, de lekerülsz az ólomüveges ebédlőbe is.

Ha lelked így betelt a mult szépségeivel, fáradt tested üdülést nyer a lengyel konyha remekeiben. Az Északi-tenger halcsodái, az orosz folyók kaviárjai várnak izléses éttermekben. Látod, hogy lengyel barátaid jóizűen és sokat esznek, érzed a lengyel életigénylés harsány, barbár örömeit és hatalmasan megnő étvágyad. A bor ritka jószág és az is drága. A pezsgő árát fizeted érte és hamar rászoksz a vodkára. Furfangos ital, egy óra mulva érzed a hatását. A magasabb italképzettségű benszülött nem issza tisztán, hanem likőrrel keveri.

Búcsúzóul bejárod a bazárt, ahol fehér halinás hegyi gorálok juhtejből készült füstölt sajtjaiból is vásárolsz, de veszel az itthoniaknak színes bőrszíjjakból öszefont, sarkatlan, népi mintákkal kicifrázott bőrsarut is. Két pengőt fizetsz érte s örvendezve gondolsz arra, hogy milyen irigy feltünést fog kelteni ezzel majd a strandon, akinek vetted.

Éjjeli turista-vonattal utazol el

lyent meg se szoktak derüs vonásai. Borisznak feltünt, hogy még a szemekékje is beléfeketedett. Hirtelen gyöngédséget érzett a különös lény iránt, akivel ösztönösen már régóta kereste a kapcsolatot. A lobbanó szlávból simulékony orosz lett, kedveskedve hajolt szomszédja vállára:

— Ágneske — mondta halkan, — csak nem törik el a mécses? Elhiheti, ezt igazán nem akartam! Pont az ellenkezőjét! Tessék föllázadni a butaságok ellen! A kényszerdolgok ellen! Tessék felállni, erősen megállni, saját életét élni. Olyan tehetséges! És először is: megissza ezt a pezsgőt vagy földhöz vágjam az üveget?

Ágnes felhuzta a vállát, nem szivből, inkább csak zavartan nevetett és kiitta a pezsgőt.

— Jó! — mondta a kelleténél hangosabban, — töltsön még!

Borisz elégedetten töltött.

— Igy igen, — zárta le egyelőre a vitát, — jöjjön táncolni.

Ágnes rendszerint nem volt könnyü. Tömör szobrai sulyából, mintha beléje is jutott volna sürüség. De most — ki tudja, italtól-e, szavaktól-e — valósággal testetlen lett, vitte a ritmus és a fiu karja. Olyan ez, mint amikor az ember önfeledt.

A párisi hajnal már ott leskelődött kék derengéssel a boulevardon, amikor elhagyták a nekivaduló társaságot, és ők ketten, csendesen, elindultak a Grande Chaumière-utca felé, amelyre Ágnes hotelje nyilt.

A boulevard szélén felnéztek a gesztenyefákra, amelyeken nagy, gyantás rügyek már keményen álltak, megpillantottak egy vörös transzparenst, amelynek betüi rubintizzással sütöttek az ég kárpitján, és a fiu szája mohón vetette rá magát Ágnes szájára. Kis elnyomott, lányos mozdulat volt a tiltakozás, s azután biborba borult minden. Egy percig? sokáig? órákig? ki tudja? Az öreg boulevard türte, pártolta, átkarolta... igy és hasonlóképpen öröktől fogva megszokta.

Egy soffőr meg nem fordult utánuk, egy másik pár észre nem vette őket, amikor időtlen-idők után ismét megindultak a Grande Chaumière felé.

A kapu előtt, ahol nem kellett becsöngetni, hanem — mint sok párisi butorozott házban — csak a gombot kellett megnyomni, hogy az ajtó gépszerkezettel felnyiljon s a vendég láttatlanul bemenjen, Borisz megkérdezte:

— Fölkisérhetlek?

— Nem.

— De igen, — követelte a férfi.

Ágnes egy lépéssel eltávolodott, szeme egészen kék, arca sugárzó és tiszta volt:

— Nem, Borisz. Nem. Itt álltam, csókolództam, lábujjhegyre álltam, hogy átfogjam a nyakad, fiam: cipőjében. És most elég. Ennyi. Nem felejtem el.

Az ajtó hangtalanul felnyilt és becsukódott Ágnesre és helyette a járdán még mindig maradt annyi forróság és fény, hogy Borisz elvakultan utánakapott.

Irta: **Dénes Zsófia**

Ünnep 1935. II 7.

Mint tiszta patakban

Unottak az esték. Kopott szavak, szokott
ölelések közül, indulhatsz már, mehetsz!
kövek jelzik utad s a nyiló táj felől
szép napok lombjai integetnek feléd!

Nézd, fehér gyolcs ingét feltüri a reggel
s a szelid dombokon fejszinü sugarak
babrálnak kedvesen, mint csecsemő ujjak... —
Szerelmesen lobban az utolsó intés :

Életem legtisztább szándéka örökké
ittmarad tevéled! — szólok kedvesemhez —
daloljon körötted az élet s szived alatt
daloljon a meg nem születhetett gyermek!

Szájadon, ha érnek, aranyló kalászok
s hü arató után sir benned a jóság:
emlékezzél akkor, emlékezzél kedves,
meleg szavaimra, melyek ugy nevettek

bennem, mint patakban, mint tiszta patakban
nevetnek az árva, fürdőző gyermekek!...

Kiss Ferenc

Tragédia a bérházban (Toncz Tibor rajza)

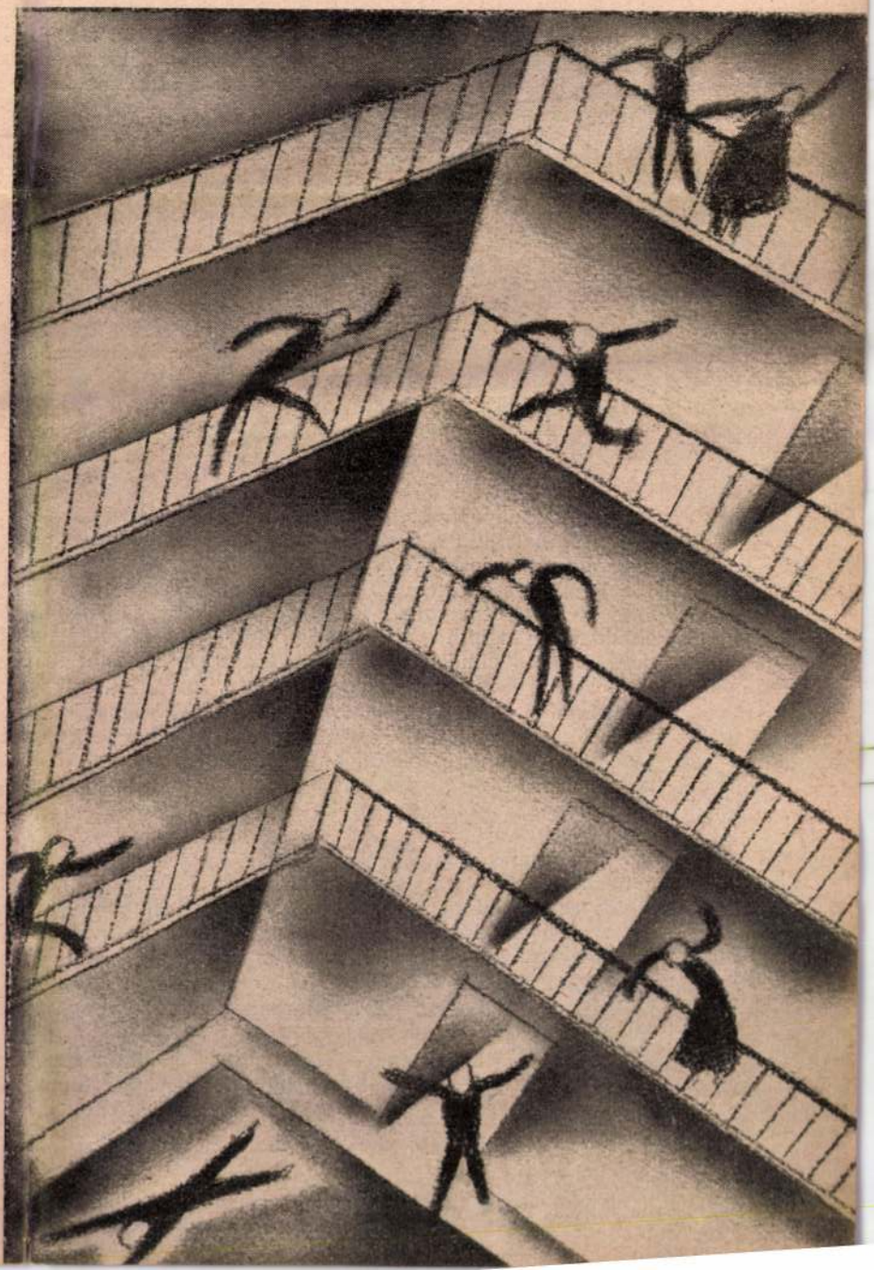

A halhatatlanság szerelmese

Meg akarjuk érteni Baskircsev Mária ellentétekből összeszőtt lelkét? Egy fiatal leány lelkét, aki huszonnégyéves korában meghalt, s akit az élet féktelen imádata, önzés, jóság, hit, kétkedés, hiuság, alázat, rajongás, szláv busongás, nomád életöröm, francia szellemesség, görög bölcsesség és egyéni tehetség oly különössé és szinessé formált, hogy ma, ötven évvel a halála után sem tudjuk feledni. Ha meg akarjuk érteni lényét, kezdjük a legvégén

1884. október harmincadikán éjszaka meghal Párisban a Rue Ampère egyik magánpalotájában egy fiatal orosz, arisztokrata lány. Huszonnégy éves. Ismert festő, szobrász, iró, gondolkodó. Rendkivüli csillag hullása, s Mindszentek napján, amikor a nagy szárnyas kaput fehérrel diszitik a temetkezési vállalat emberei, egész Páris művészvilága s a felsőbb tizezer megrendülve adják tovább a hirt: Baskircsev Mária meghalt.

Mély gyászban, zokogástól megtört hangon olvassák Mária utolsó rendelkezését:

„Végső akaratom.

Külön vagyonom nincs, de megbizom családomat, hogy akaratomat teljesitse és hiszem is, hogy engedelmeskedni fog, éppugy, mintha vagyonomról rendelkeznék.

Szivem, szellemem és testem tiszta, igy halok meg. Ugy hiszem, nem voltak alacsony, érdekelt vagy romlott gondolataim. Minthogy Isten igy akarja, s ez nagy szó, megbocsájtok mindenkinek. Bocsánatot senkitől nem kérek, mert senkit meg nem sértettem.

Halálom után dus, redős, könnyü, fehér gyapju ruhába öltöztessenek, de azért egyszerü legyen. Kezembe virágot tegyenek. Mielőtt befektetnének a koporsóba, teritsenek bele nagy brokátselymet, akkorát, hogy körös-körül lehulljon és szétterüljön a földön. Semmi virágot, csak gyertyákat.

Negyvenszemélyes kápolnámat Emile Bastien-Lepage épitész tervezze és a Champs Elysées közelében álljon, ehhez ragaszkodom. Halotti portrémat a kápolnába kell helyezni. Ezenfelül egy szép orgonát, s halálom évfordulóján nagy művészek énekeljenek benne.

A kápolna körül kert legyen, de a napfényt egy oldalról se fogja el épület. Saint-Marceaux csinálja meg szobromat, s állitsák a kertbe.

Nevemre létesitsenek alapitványt, s jutalmazzanak vele évenkint egy huszonöt éven aluli festőt vagy szobrászt, a legjobb művéért.

Végül szeretném, hogyha nevemben a szegényeket télen át annyira segitenék, amennyire ez lehetséges.“

1884, julius 22.

Baskircsev Mária

Három hónappal halála előtt, amikor már tudja, hogy az élet, a legdrágább kincs kihull a kezéből, irja ezeket a szinte keményen hangzó sorokat: „Elvégeztetni? Nem lenni többé? Soha! A halhatatlanság Szellemét akarom! Ha elgondolom, hogy csak egyszer élünk, s minden lépés közelebb visz a halálhoz, megőrülök! Senki sem szereti ugy a zenét, a festészetet, a művészetet, a világot, a ruhákat, a fényüzést, a mosolyt, könnyet, a szerelmet, a hideget, a napfényt, Oroszország nyugalmát és a nápolyi hegyeket, mint én . . .“

Tizennyolc éves, amikor naplójába, (abba a naplóba, amelyet tizenkét éves korában kezd irni, s majd halála napjáig folytat) ezt jegyzi be: “Ha már nem élek, legyetek kicsit spiritiszták a kedvemért. *Hivjatok és beszéltessetek, hisz ugy imádom az életet és az élőket.* Ne nevessetek ki. Könyörgöm és esedezem, hogy tegyétek meg!“

1862. A „szép“ Baskircsev otthagyja a tagbaszakadt, szőke, kékszemü és dusgazdag „vidéki gavallér“ férjét, Gavronzi nemes urát és visszamegy Cserniakovba, az apai házhoz. Előkelő, nemes, nagyvagyonu család. A kis „Moussia“ kétéves akkor. S ettől kezdve utazások sora, Bécs, Baden, Montecarlo, Svájc, Olaszország; Baskircsevné hangulata és kedve szerint.

Moussia tizenkétéves. Rendkivüli gyermek, a ház szemefénye. A házban tipikus orosz élet: az asztal mindig teritve, a szamovárban mindig forr a viz, vendégek jönnek és mennek a Promenade des Anglais-en, Acqa-Vivá-ban. Mondain élet, ujgazdagok és régi előkelőek érzékenyen surolják egymást, de mindenki furcsálja a nagylábon élő különös oroszokat, Babanin nagyapót, doktor Valickit, kit nagyapó visz magával, mint a sétabotját, a babonás és alázatos orosz cselédséget, a szivarozó és nagy tételeket veszitő Romanov nagynénit.

Nagy fényüzéssel berendezett, rendetlen házban él Moussia. Szobája olyan, mint egy világoskék selyemmel bélelt keztyüdoboz, csupa csipke és illat, s középen, gyöngyházkagyló-ágyban egy kislány, aki, ha tükröt tör, kétségbeesik, ha balszemén át látja meg az ujholdat, fél a szerencsétlenségtől s ugyanakkor — látva, hogy mélyebb műveltséget nem szántak neki, — önmaga csinálja meg szigoru tantervét: napi kilenc órai munka. Tizennégy éves, amikor nekikezd a latinnak, s öt hónap alatt három évi anyagot végez el. „Sietek, mint a bolond, — mondja —, Horatius olvasásával.“

Első nagy szerelmén már átesett. Hamilton angol herceg volt a kiválasztott, akit, ha meglátott ellovagolni ablaka alatt, „részeg volt a boldogságtól“. Mikor a herceg eljegyzéséről értesül, azt hiszi „meg kell halni a boldogtalanságtól.“ „Kihagytam imádságomból az érte való könyörgést, de milyen nehéz volt megválni ettől a résztől. Az imádság elvesztette a lelkét, hideg, okos üres lett.“

1876. február 18. Karnevál Rómában, álarcosbál a Capitol-ban. Szőkehaju, kecses fekete dominó-t szólit meg Pietro Antonelli gróf, a kardinális unokaöccse: „Téged

Ma délelőtt leleplezték Lenhossék Mihály egyetemi tanár emléktábláját

— *Az Est tudósítójától* —

Kegyeletes ünnepség keretében leplezték le ma délelőtt tíz órakor a Pazmány Péter tudományegyetem anatómiai intézetében *Lenhossék* Mihálynak, az elhúnyt világhírű tudósnak emléktábláját.

Az anatómiai intézet tantermében, ahol az ünnepséget tartották, megjelentek *a magyar tudományos élet kiválóságai*, a magyar egyetemek rektorai és dékánjai, ott volt továbbá *Szent-Györgyi* Albert, a *Nobel*-díjas tudós a feleségével, *Hültl*, *Bakay*, *Illyés*, *Ádám*, *Hainiss*, *Schaffer*, *Blaskovich*, *Verebély* professzorok, a Tudományos Akadémia részéről *Voinovich* Géza, *Balogh* Jenő és *Zimmermann* Ágoston, a kultuszminisztérium képviseletében *Jalsoviczky* László miniszteri tanácsos. Jelen volt *Demény* Károly nyugalmazott államtitkár, *Hegedüs* Loránt és még sokan mások. *Lenhossék* Mihály volt tanítványai nagy számmal jöttek el a kegyeletes ünnepségre.

A medikus zenekar bevezetőszáma után dr. *Kiss* Ferenc egyetemi tanár, *Lenhossék* Mihály utóda az egyetemen, mondotta az ünnepi beszédet. Méltatta *Lenhossék* Mihály tudományos érdemeit, megemlítette, hogy az elhúnyt világhírű professzor több mint harminc esztendeig működött az egyetemen.

— Említésre méltó az is, — folytatta *Kiss* professzor — hogy innen közölte első tudományos dolgozatait *Szent-Györgyi* Albert.

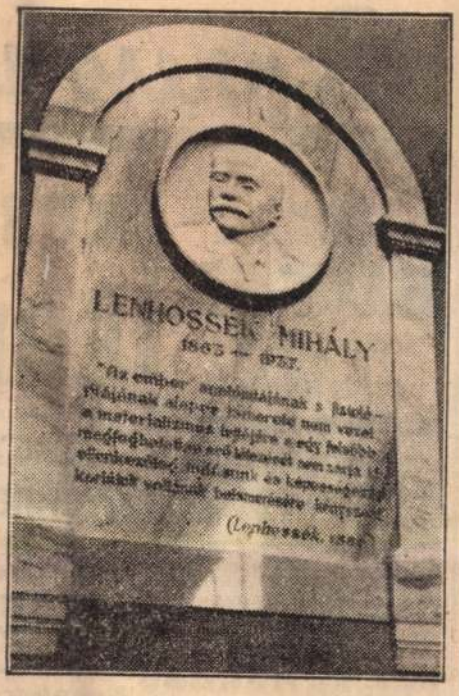

LENHOSSÉK MIHÁLY PROFESSZOR EMLÉKTÁBLÁJA.

A közönség nagy ünneplésben részesítette a Nobel-díjas tudóst.

— *Lenhossék finom lelkülete, nagy látóköre* — folytatta *Kiss* professzor — *és rendkívüli irodalmi tájékozottsága különösen alkalmas volt a mellette dolgozó fiatalok irányítására és fejlesztésére.*

Zimmermann Ágoston egyetemi tanár a *Magyar Tudományos Akadémia* nevében emlékezett meg *Lenhossék* Mihály tudományos működéséről, majd az orvostanhallgató ifjúság nevében *Kós* Rudolf beszélt.

Az emléktáblát az orvosi kar nevében leleplezte és átvette dr. *Belák* Sándor ezidei rektor, utána pedig a különböző tudományos testületek koszorúit elhelyezték az emléktáblán.

A Himnusszal ért véget a kegyeletes ünnepség.

Express hirdetések

Mosható GUTEX fonalból készült
GUTEX
porőzus gumifűzők
a legjobbak

Estélyekre **elektrogramofon mikrofonnal 5.— pengő**
Odeon, Karoly király út 5. T 149-607

Szőnyegjavítás Tisztítás! Festés! Művészi kivitelben. Kívánatra háznál is. Elsőrangú referenciák! **Goldmann Margit** szőnyegjavító szaküzlet, Erdélyi u. 12. Tel. hívó 337-564

Fűtsön MARABU gyöngykályhával
Nagy választék, olcsó árak!
„TERMOS" fürdőszoba-berendezések, Vilmos császár út 45. Telefon: 129-042.

Művészies cipőfestés!
Fehér és régi, minden létező szinre **garanciával átfestem.**
Belvárosi Cipőkellék
IV., Kecskeméti ucca **3**

A mindennapi legszükségesebb **ANGOL beszélgetésre** Önt 4 hónap alatt megtanítja Londonban élt, egyetemen tanult **nyelvtanár,** pedagógus. T. **186-886**

Széna térnél (Váraljában) II., Fiath János u. 16. Buda legmodernebbül (közp. fűtéssel) **berendezett**
„Budavár" Garázs
megnyilt (Kartelen kívüli benzinkút

Buick
új típusú, csukott, 5-üléses, válaszfalas **eladó!**
Opel képviselet telepe, V., Révész u. 4.

MŰBÚTOR
új és használt
ÉBNER
Karpfensteln ucca 2/a, sarokház

Elismerten a **legszebb és legdivatosabb**
gyermekbundák lengyelkék
speciális készítője
STERN MÁTYÁS
szűcsmester, **IV., Harisbazár 6.**
(Petőfi Sándor ucca sarok)

Neonberendezések, cégtáblák, reklámok
Mérsékelt árak! **„Favorit"**
reklám- és cégtáblafestő.
Telefon: **117-972**

HIGANYT
hamisfogat, zálogcédulát **VESZEK**
Gross. József körút **23.,** félemelet

Őszi-téli gyapiúkelmék, broche-selymek barsony düftin, flanell. ***Gyári maradékok,*** szenzációs olcsó árban. ***Rózsa Divatház,*** Király ucca 65

Új délutáni ruhák
Lázár Júlia
IV., PÁRISI UCCA 1, I. EM. 4

PERZSA EBÉDLŐSZŐNYEG
K. Spányi B. festmény
Meisseni kavéskészlet

Minőségben, tartósságban
is megállja a helyét
a **110.—** pengős **mértéköltöny!**
BLUM ÉS TESTVÉRE, Váci ucca 31/33

HAGYATÉK ELADÁSA
vasárnap délelőtt 10—2-ig eladásra kerülnek: teljes **orvosi felszerelés,** úriszoba, ebédlő, háló, antik biedermeier szalónbútorok, csillárok, **festmények, perzsaszőnyegek,** dísztárgyak, ágynemű, fehernemű, ruhák stb. **Nagymező ucca 35., I. 8.**

Autóalkatrész osztályom vezetésére jól dotált fixfizetéssel
tisztviselőt
azonnal felveszek. Markovics Szilárd, Szeged, Tisza Lajos körút 44.

Ajtóvédő
Redő celluloidárugyár
VIII., Sárkány u. 5. T. 134-490

Széchenyi ucca 14. sz.
bérpalotában, központifűtéses
urasági lakás
1938 május 1-re **kiadó!**

Dunaparti elegánsan bútorozott **szoba**
kitűnő ellátással havibérbe olcson kiadó
Lipótvárosi penzió Szent István körút 1. szám

Erzsébetkörúti üzlethelyiség átadó.
„Ritka alkalom" jeligére a főkiadóba.

Az Est. 1937 nov. 7.
Tonzor Ester

F. sz. *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1303		**Simon (Seimen) Tonsch,** M 1554, † 1585. (A : I,13. Gy : 14.) Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.* Gy : 14-nél utalás történik a következő tárgyak hasonló jegyére. Bár valószínűtlennek tartom, hogy ugyane mesterre vonatkozzék, itt közlöm, az 1884. évi kiállítási lajstrom után kiegészítve. — *Gy : 14 weist auf die ...liche Marke der folgenden Arbeiten hin. Obwohl ich bezweifle, daß sie dem- ... Meister gehöre, sei sie hier, nach dem Katalog 1884 ergänzt, wiedergegeben.*
1304		Talán ugyanaz. — *Vielleicht derselbe.* *a)* Serleg díszedénynódusszal. — *Pokal m. Vasennodus.* Collectio Ráth. Expos. 1884 : III, 3, 49, 36. *b)* Szerpentinkupa foglalata, fedelén koronás, szakállas fő ...ítményes keretben. — *Fassung einer Kanne aus ... ckel bekrönter, bärtiger Kopf zwischen Ren...* ...árász Géza, Bp. Expos. 1884 : III, 3, 40, 10...

Nagyságos Dr. Szentiva

[illegible]

Budafoki út 10/c.

IV./1.

Tonzor Eszter

Új Magyarság
1937. nov. 7.

UJMAG

— **Leleplezték Lenhossék Mihály emléktábláját.** Szombaton délelőtt az egyetem anatómiai intézetében leleplezték Lenhossák Mihály emléktábláját, amelyet Wesselényiné Tonzor Eszter szobrászművésznő tervezett. Az ünnepséget abban az előadóteremben tartották, ahol a nagyhírű professzor tanított. A megjelenteket Bellák Sándor dr. orvoskari dékán üdvözölte, az ünnepi beszédet pedig Kiss Ferenc dr. professzor tartotta. Az emléktábla alatt az Akadémia, az egyetem, az ifjúsági szervezetek és több egyesület koszorúit helyezték el.

—

52. Velencei festő, XIV. század: Veronika kendője. Talán egy oltár felső része. Fa, tempera 30 × 68.5 cm.

Berti Toesca 956 l. (repr. 955 l)
Velencei iskola, XIV. sz. első fele.

—

Benesch Belved 70 l.
Vera Ikon. Duecento.

—

A LONDONI Piccadilly Circus közepét tudvalevőleg Eros szobra díszíti, amely alatt, szintén tudvalevőleg, virágárus asszonyok ülnek. A színpadon most öreg virágos kofáknak felöltözve, hat komikus ül és beszélgetnek. Leírhatatlan.

... A következő szín a London Pavillion, a rég megszűnt, világhírű angol Music Hall belseje 1878-ban. Az urak pofaszakállt hordanak, a frakkhoz fekete mellényt és nem cilindert, hanem „kürtőkalapot."

A régi klasszikus „slágert" éneklik, amelynek címe „Az Ur vigyáz a papkisasszonyra." (Viktória királyné állítólag nagyon szerette titokban ezt a kedves és ma már ártatlan dalocskát.)

Javában folyik az „előadás", amikor ujságot hoznak be: Anglia megnyerte a krimi háborút. Kitör a lelkesedés.

És most lép föl a régi Music Hall diszletei között az öreg Harry Champion, aki valaha Gladstone-t és Disraeli-t szórakoztatta. A veterán komikus nyolcvannégyéves. Hogy énekel, milyen érces, csengő hangon és hogy táncol, hogy szedi a lábát. Eddig azt hittem, hogy csak a primadonnák örökéletűek...

... Nervo és Knox, a két csodálatos komikus, most az angol lovasgárda ezüst mellvértjében és tollforgós sisakjában ülnek két kitömött lovon a whitehalli „Lovasgárda Parádé" vászonra festett díszlete előtt. Amerikai turisták fényképezik őket, egy angol kislány udvarol nekik (reménytelenül), végre megérkezik két mérnök a várost tanácstól, hogy felmérjék az utcát kataszteri célokra. Panaszkodnak, hogy nincsenek elegen, nem birják beállítani a mércéket, a vízszinmérőt, a színes rudakat. Végül a két gárdistát leszállítják a lóról „közérdekből." Fantasztikus zri...

... Cigánytábor az epsomi dombokon. (Az angol Derbyt nem lehet cigányok nélkül elképzelni.) A táborban most éppen lakodalmat ülnek. Megérkezik a banda. A közönség tombol. Felnézek. A banda húsz cigányrajkó Budapestről. (Ezek az osztendekávéházi legények... és Horváth Toki, a kapitány...)

A kakasülőn Nervo és Knox foglalnak helyet, mint „Csintalan Kültelki Legények", piros kendőből füstölt halat vesznek elő és enni kezdik, aztán zaftos komemntárokkal kísérik az előadást.

A színpadra belép az öreg herceg és meghatóan elbúcsúzik.

„Hangosabban! öreg csiperkegomba" kiáltja Nervo. Később a fiatal anya a Temzébe akar ugrani, de eltéveszti az irányt.

— A Temze a másik oldalon van, — ordítja Knox.

A színésznő visszakiált:

— Jobban tudom, mint maga. — És leugrik, magával rántja a kortinát, amely mögött egy színpadi munkás iszik.

AZ EMBER előadás közben érzi, hogy a dolog egy kicsit „régidivatú", amiért talán a színpad idejétmult konvenciói felelősek. A tempó lassú. De az ember ugyanakkor érzi, hogy a dolog valahogy örökéletű és örökérvényű. A „Music Hall" az angol humornak, az angol életfilozófiának, az angol derűnek és az angol észjárásnak legnagyszerűbb kifejezési formája. Ezek a nagyszerű komikusok, tősgyökeres angolok, valahonnan a külvárosokból, akik a „Palladium deszkáira átmentették azt a derűt, azt a gyakran vaskos és groteszk, de mindig ártatlan és sohasem trágár angol humort, amely az angol néplélek csodálatos kincse.

Hogy a „Music Hall" mai formájában haldoklik, hogy ma már csak a „régivágású" közönség és a szellemi inyencek szórakozása, az érthető. A film és a rádió — ez a két haladottabb művészi forma — gyilkolják lassan. Szelleme azonban legyőzte az időt: a film máris sokat átvett belőle, az amerikai filmburleszk — Chaplint is beleértve — nem egyéb, mint az angol „Music Hall"-humor lefordítva a film nemzetközi formanyelvére s „keletmotivumokkal" keverve...

ALAKOK

ÖRLEY ISTVÁN

Béla, a névtelen ajándékozó...

A DISZES, gyönyörű s mitagadás jelentős összegbe kerülő virágkosarat Béla névjegy nélkül küldette Mária lakására. A virágüzlettel telefonon beszélt, nevét elhallgatta. Az üzlet küldöncével, akinek megállapodás szerint a kosár árát előre kifizette, esti órában, gyéren világított külvárosi utcában találkozott. Kalapját mélyen a szemére húzta, kabátja gallérját magasan felhajtotta, selypített, elmenet bicegve távozott. A megtévesztés — úgy vélte — tökéletesen sikerült. De ez még csak a kezdet volt...

A kosár elküldését követőleg, másfél hétig nem ment el Máriához. Sőt gondosan kerülte még csak az olyan helyeket is, ahol az esetleges találkozás lehetőségeire gyanakodhatott. Surranva járt-kelt az utcákon, színházban csak a kakasülőre merészkedett, rosszhírű söntésekben étkezett, a villamoson külföldi lapok hatalmas papirlepedői mögé rejtette az arcát. Habozott, — talán csak az lenne a valóban erkölcsös eljárás, ha elutaznék vidékre, külföldre, minél messzebb. Aztán csak várt. Várta, hogy Mária jelentkezik... De Mária csak azért sem jelentkezhetett, mert a kosár elküldésének napján Béla kikapcsoltatta a telefonját.

Ezek után mégis elment Máriához. Mélyen szégyenkezve, alattomos szándékkal és végsőkig elszánt ellenszándékkal és végsőkig eltökélt ellenszánaljas! — tépte, marcangolta.

Máriát a szokott társaságban találta. Jelen volt Ervin, a szobrász és Aladár, az úszóbajnok. Nem panaszkodhatott. A virágkosár is jelen volt, feltűnő helyen, — rögtön megpillantotta a szalon kisasztalán.

— Milyen hallgatag ma — csodálkozott Mária. Béla nem felelt. Csak nézte elmerülten a virágkosarat. De ugyanekkor, mintha csak a mennyezetre merengett volna...

— Ugye szép? — talán másfélórás társalgás után Mária végre nyilatkozott. — Csak azt tudnám, hogy ki küldte... — Rámosolygott a férfiakra.

Itt volt hát a perc...

Az úszóbajnok önkéntelenül is elpirult: ő ugyanis nem küldte... A szobrász, mindenkori pökhendi modorában, ravaszul nevetve, felkiáltott:

— Biztosan én... Ugyan ki más is lehetett volna...

Béla csak úgy odavetőleg megkérdezte, hogy milyen virágok ezek? Ő, sajnos, egészen tudatlan a virágok körül, alig néhányat ismer. Hogy milyen virágok? — szinte egyszerre feleltek mind a hárman, természetesen ciklámenek. De hisz ez igazán eléggé ismert diszvirág. Béla tudomásul vette, igen, tehát ciklámenek.

Aztán váratlanul kettesben maradtak. A szobrász elment a művészklubba, az úszóbajnok tréningre.

— Szeretem a névtelen ajándékot, az olyan költői... — Mária gyönyörködve nézte a virágkosarat.

— Hülyeség — felelte velősen Béla. Látta, hogy Mária arca elhűvösödik, ebből ihletet merített. — A legnagyobb marhaság... — Ebben a hangnemben még körülbelül félóráig fejtegette, hogy a névtelen ajándékozó a világegyetem legnagyobb ökre. Majd befejezésül hirtelen titokzatosan Máriára kacsintott.

— Lelepleztem a rejtélyt. Aladár küldte.

— Honnan tudja?

— Tudom. — Csak ennyit válaszolt. Búcsúzott és távozott.

Hazament. Leült a szobájában és várt. Várt és várt. Várta Máriát, várta őt, mint a regényolvasó a regény végén a költői igazságszolgáltatást. Várta, hogy valamiképpen mégis kiderül... Várta, hogy Mária valahogyan mégis értesül: megálmodja, sugallatai támadnak, hangokat hall... Várta, hogy Mária mégis kinyomozza, nyomról-nyomra, mint valami mesterdetektív. Kitalálja, megérzi. Azt várta, hoky a lány éjszaka egyszerre beugrik az ő szobája ablakán, háromt, keble fodraiból tört rántott elő, revolvert és rárivall: tudom, ne is tagadja, azonnal vallja be, akaorm, követelem...

Igen, ezt várta. S ő akkor sem, — soha... Inkább meghal. Vérbefagyva, hörögve, de az utolsó pillanatig ellenkezve, — ahogy mondani szokás, — titkát sírba viszi...

De erre nem került sor. Mária hívő lélek volt. S míg ő a szobájában várt, addig a lány igent mondott Aladárnak, az úszóbajnoknak. Aladár ugyanis bevallotta... Mária addig gyötörte, míg végre megtört...

Ez azért fájt... Igen, ez valahogyan mégis fájdalmas volt.

Toncz Tibor

Toncz Tibor rajzaival

ANNYIRA ANGOL „nemzeti intézmény, mint az Angol Bank, a krikett, a tea, a golf, a konzervativ párt és a flotta. Annyira angol, tősgyökeresen angol, hogy franciául, németül is „Music Hall"-nak hívják. Innen indult el a hatvanas években ez a tipikus angol varieté a világba szerteszét s most itt is haldoklik, mint mindenütt.

Mikor legelőször vettem róla tudomást, azt hittem, a „Music Hall" is olyasmi, mint az orfeum, vagy a párisi „lokál", amelyekben sohasem voltam, de amelyeket messziről is gyűlöltem. Húszéves fejjel azt képzeltem, hogy a londoni „Music Hall"-ba is főleg vidéki lókupecek járnak és „nivótlan" emberek; hogy műsoruk nem művészi, nem eredeti, nem mulatságos, ellenben „elavultan és áporodottan" közönséges.

Evekkel később aztán finnyás angol irodalmároktól hallottam a „Music Hall" dicséretét zengeni, aggályosan gondos szülőktől, akik serdületlen gyermekeiket vitték oda délutáni előadásokra s végül értesültem arról is, hogy az angol Királyi Család rendszeresen látogatja ezt az intézményt. Sőt, hogy tiszteletükre, külön „Royal Command" előadásokat rendeznek.

Erre elhatároztam, hogy elmegyek.

A szándék azonban évekig nem valósult meg. Annyi más fontos dolog történt Londonban az utóbbi években.

Tegnap aztán örömmel értesültem vacsora alatt egy szép mayfairi házban, hogy „dinner" után a Palladiumba megyünk, London egyik legnagyobb, legmagasabb nivójú és — egyik legrégibb „Music Hall"-jába.

Most jöttem rá, hogy mit mulasztottam.

Az óriási színházban a kilencvenes évek hangulata fogad. A nézőtér csillog az aranytól, a páholyokat tartó najádok és nimfák olyan kövérek és dúsak, mint negyvenöt évvel ezelőtt minden: családok, középületek, regények, péksütemények. És ez a hipertrofeás bőség, ez a „Boldog Békeévek" hangulat a közönségre is jellemző. Az első sorban egy ismert mágnás úgy nevet, hogy egy pillanatig azt hiszem, megszakad. Ugy nevet, mint az utolsó sorban a saját inasa...

AZ ELŐADAS CIME: „Londoni Rapszódia", szóval az önálló számokat a londoni háttér foglalja egységes keretbe s a kép folyton változik a múlt és a jelen között.

Az első kép „Utcai Aukció az Old Kent Roadon." A háttér London egyik tipikus külterke, az optimista, „cockney" humor őshazája. Képeket árvereznek az utcán és Nervo és Knox, Flanagan és Allen, a négy nagy angol komédiás alkudozik és kritikai kommentárokkal kíséri a műtárgyakat. Ez a négy színész a nagy angol komédiások és „Clown"-ok leszármazottja. Az ember érzi bennük az Erzsébetkori vaskos humort, Garrick, Irwing és Kean tradicióit. És érzi bennük Angliát. Minden szavuk megrázza a közönség oldalát.

A kép változik. A háttér most St. James, a legelőkelőbb klubok negyede. Megjelenik egy választékosan elegáns, magas, őszhajú úr. Csodálatos frakkban és még csodálatosabb denevérköpenyben, melyet levet.

Erre a választékosságra, ezekre a tökéletes mozdulatokra, erre a hallatlanul előkelő megjelenésre a mai Londonban már csak a bűvészek képesek. Ami azt illeti, az illető bűvész is. Cardininak hívják. Egész idő alatt egy szót sem szól, nem is kell szóljon. Amig ő él és fellép, a bűvészet egyelőre nem mehet ki a divatból. Most fogom fel teljesen ennek a kifejezésnek súlyát: „Szemfényvesztés." Minden látható felszerelése egy kártyapakli, amelylyel fantasztikus dolgokat csinál, aztán mintegy maga is megdöbbenve saját ügyességétől, cigarettára akar gyujtani. A cigarettát a „levegőből" veszi elő s az magától gyullad meg, aztán átalakul szivarrá. Később pipává is, (de ezt már nem mertem nézni a megdöbbenéstől. Szomszédom számolt be arról, hogy később még miket csinált). Száz évvel azt hitték volna róla, hogy „az ördöggel cimborál." Nekem ma, 1938-ban is gyanús.

Következő kép: Tejbár — egy új londoni intézmény s egyben szenzáció. Angliában az elmult három év alatt valóságos epidémia a tejivás. Ugy nyakalják az utcai tejbárokban a „milk-drink"-eket, mint krónikus alkoholisták a gint és a whiskyt. (De azért persze ez a két utóbbi egyelőre még nem ment ki a divatból).

Előadás a híres londoni Lyric Theatre-ben 1899-ben. Egy régi

operett, „angol keringő"-vel és „slágerrel", amit nálunk, azt hiszem, Pálmay Ilka énekelt. Gyönyörű, régi fodros ruhák, hosszúnyelű csipkenapernyők. A férfiak úgy mozognak, mint Oscar Wilde darabjaiban azok az ifjú angol hercegek, akiket Szacsvay játszott.

az Új Magyarság kápolnából 1937. június 13.

Toncz Tibor rajzaival

KOPAR boszniai hegyek közt, merész viaduktokon csattogva szalad az apró hegyi vonat. Legalább is aprónak tűnik fel ebben az óriásoknak való környezetben. Korán reggel van és a hegyek oldaláról álmosan, kényelmesen húzódnak el az éjszakai felhő-paplan tejfehér foszlányai. Egyszerre azután az egyik kanyarodónál, mikor még jó magasan járunk, előbukkan a tenger, kéken, simán, de inkább valami nagy tóra emlékeztetőn, mert a látóhatárt mindenütt bekeretezik a dalmát part szigeteinek szeszélyes, változatos hegyei.

Félóra mulva már egy kávéház terraszán ülünk a Diocletian-palota falai közvetlen közelében, a megtévesztő módon olasz piazzá-ra emlékeztető Narodni Trg-on. A kávéház stílusa, a pincér modora, a tálcán az asztalra tett teli vizes poharak, tisztán bécsi, budapesti, vagy prágai — szóval régi monarchia-beli. De kinn, a Porta Argentea melletti piac nyüzsgő, színes tömege, az emberek lágy, szláv beszédje: a tengerig eljutott Balkán. A kikötő mellett elhúzódó széles rakparton a zömök törzsű, széles koronájú pálmafák, a tenger és az ég kétféle árnyalatú, napsütéses kéksége: maga a megtestesült dél.

Ez Spalato varázsa. Kultúrák és korszakok egymás fölé rétegeződtek itt és békén megférték két évezreden át: római császárok, a középkor hatalmas magyar királyai, Velence dozsei, Napoleon tábornokai, fehér császárkabátban járó főtisztek, el egészen Alekszander királyig, akinek egyszerű, fehér mészkőből emelt emlékműve kinn áll a kikötőben a moló végén.

Spalatoi kávéház

Innen indulunk éjszakának is beálló késő este. A felső fedélzet karfájának dőlve néztem, amint a hajó gőzdaruja ritmikus egyformasággal, nagy himbálózó mozgás közben, nyolc-tíz, csomóba összekötött zsákot eresztett le minden két-három percben a hajó belsejébe. Tira! — Turna! volt a két, bizonyosan olasz eredetű szó, amellyel egy felügyelőféle irányította a darut, a rakparton és a hajó belsejében dolgozó munkásokat. A zsákokban nagyszemű, sárga, bácskai kukorica, irányuk Korfu szigete. Lenn a rakparton pedig halomba rakva nagy deszkaládák várták, hogy a kukorica után rájuk is sor kerüljön, oldalukon: Exportgut, Durazzo felírással.

Az éjszaka viharos volt. A teli hold rossz, 19. századbeli olajnyomatokra emlékeztető romantikával bujkált az erős sirokkótól csipkézett felhők között. Nagy, fehér hullámokkal körülcsapdosott parti sziklán szabályos időközökben villant fel egy világítótorony fénye a kóbor kutyákra emlékeztető, apró sakáljairól híres Peljesac félszigetről, szemben Korcsula szigetével.

Másnap vasárnap volt. A hajó egész délelőtt rakodott és mi kinn sétáltunk Raguza Péter királyról elnevezett főutcáján. A szép dalmát város, az „Adria gyöngye" csendes, tiszta és ünnepélyes volt. A világ legjobb karban tartott középkora: ez jut eszünkbe, mikor a Pile-kapu bonyolult csapóhidján s várárkain áthaladunk, a tengerig érő széles bástyafalakon belülre, amelyek végül is vissza tudták verni a törökök évszázadokon át folyton megismétlődő támadásait.

Déltájt indultunk tovább. Az éjszakai sirokkó még jobban megerősödött. Délnek tartottunk, a cattarói öböl bejárata felé s a szél olyan erős volt, hogy a rendes körülmények között két-három órát igénybe vevő út eltartott egész délután és már jócskán alkonyodott, mikor a Bocca bejáratánál befordulva, hajó és utasok legyarant jólesően pihentek meg a hosszú órákon át tartó hánykódás után. Sötét este lett, mire Cattaro mólója mellett kikötöttünk. A nagy, fekete hegyek tövében alig észrevehetően bújt meg ez az apró, velencei bájú város. A városkapu felett még mindig a velencei oroszlán őrködik és a kicsiny piazzák, legalább kettő-három, eszményi szabadtéri színpadok volnának Goldoni bármelyik barokk vígjátékhoz. A főtéren katonazene szólt és benn, a két tornyú szép székesegyházban Cattaro védőszentjének, Szent Trifoniusnak ereklyéit néztük, sok, nehéz és agyondíszített egyházi ékszer között és pislogó gyertyafény mellett, egy lógyan, szlávos kiejtéssel olaszul beszélő idegenvezető magyarázata közben.

*

Durazzóban már görög földre érkeztünk. Dyrracchiumnak hívták ezt az ősrégi kikötővárost, amikor Epirus római tartomány volt. Itt szálltak partra azok a légiók, amelyek Pharsalosnál és Philippinél vívtak csatákat. Most Durazzo sivár és vigasztalan „balkáni fészek", ahogyan ezt a legrosszakaratúbb és legrosszabbat jelentő hangsúllyal csak mondani lehet. A talpra állani akaró és külön nemzeti életet élni kívánó Albániában kétségtelenül sok rokonszenves vonás van, amint arról sok érdekes részletet mondott el egy tiranai idegen diplomata, aki itt szállt hajóra, velünk utazott Piraeusig. De Durazzo, úgy amint ma van, lehangoló látványt nyújt az idegennek. Az egész városban nincs egyetlen jól készült vagy jelentékenyebb épület. A főutca végén most készült el egy új mecset, ócska színes üvegablakokkal, a régi egyiptomi stílust utánzó betonoszlopokkal és betonból készült minarettel, amelyre rádióantennát és hangosan beszélőt szereltek fel. A szingaporei példa, úgylátszik, gyors követőkre talált s a müezzin hangját a durazzói új mecset tornyából már a Philips vagy a Standard gyár hangosan beszélője

Durazzónak izgatott napja volt

fogja elrecsegni az igazhivők épülésére.

Durazzónak különben izgatott napja volt, mikor ott jártunk. Aznap lépett életbe a király rendelete, amely megtiltotta az asszonyoknak a fátyolviselést. Asszonyt alig lehetett látni az utcákon és a kávéházi asztalok mellett bősz gesztikulálás közben ültek a jó albánok, egy-egy fehér turbános és elkomorult arccal beszélő hodzsa körül. Csak később a hajón, diplomata barátunktól tudtuk meg az izgalom okát. Ő már akkor megjósolta a néhány hét mulva valóban bekövetkezett forradalmi mozgolódást a népszerűtlen rendelkezés ellen.

*

Csodálatosan kék szinű kora reggel volt, amikor Albánia felől jövet, politikailag is, görög területre érkeztünk: Korfu szigetére. Szebb első találkozást a görög szigetek mese-világával elképzelni sem lehet, mint amilyen egy szélcsendes reggel tud lenni az Ion-tenger mosolygósan kék vizén. Mikor pedig kinn a szigeten egy félórát sétáltunk, egyszerre felesgessé és elviselhetetlenül könnyűvé vált az archeológusok tudós vitatkozása, hogy vajon valóban ez volt-e vagy mégsem ez volt az a szigét, ahol a tizévi bolyongás után hazai vizekre érkező Odysseus találkozott Nausikával, a görög tündérmesék szépséges királykisasszonyával. A mondáknak a végén mindig igazuk van és néhány óra Korfu ciprusai, babérfái, rózsaligetei között egész könyvtáraknál is nagyobb súlyú bizonyíték, hogy itt, a békés életnek ebben a puha otthonában kellett élni Alkinoos király népének, a háborúktól irtózó phaeaoknak, akikről az öregedő és puritánná lett Horatius egyik költői levelében fejcsóváló rosszallással mondja, hogy szerettek délig aludni és akkor is csak a kythaira, a lant hangjaira ébredtek fel...

A mai Korfu, értve alatta a sziget fővárosát, amelyet most hivatalosan ősi nevével ismét Kerkyrá-nak neveznek, sokat vesztett görög jellegéből. Keskeny utcáival, zsalugáteres, zimafalú házaival, sárgára meszelt, nagy címerekkel díszített, kaszárnyává és börtönné átlakított citadelljával, erősen földközi tengeri jellegű város.

A késő délutáni órákban tovább indulva, sorban maradtak el mögöttük az apróbb-nagyobb Jón-szigetek: előbb a két Paxos, azután Leukas, Kephallénia és Odysseus szűkebb hazája, Ithaka. Ez már a legszebb és legteljesebb görög vidék volt. Különösen, amikor a hajó elhaladt Leukasnak a délutáni napsütésben inkább sárgásvörösen, mint fehéren csillogó hegyfoka mellett, lett teljes ennek az óriás méretű Grotta Azurrá-nak megejtő varázslata. Sappho vetette magát a tenger habjaiba. Leukas a hegyfokáról, amelynek tetején az ókorban Apollon temploma állott. A halál vidéke volt ez az ókoriak babonás hite szerint, a szép meghalásé, az euthanasiá-é. Itt volt az alvilág egyik lejáróhelye és a régiek úgy képzelték, hogy a hegyfok körül azért örvénylett tenger, mert a félelmetes alvilági folyó, az Acheron vize itt érte el örök körforgásában a felvilágot.

*

Másnap a kora reggel ismét kékszinű volt, amikor felmentem a fedélzetre, de jó néhány árnyalattal halványabb, pasztell-szinű és inkább a gyöngyház áttetsző fényére emlékeztetően halvány. A Korinthosi-öbölben jártunk, körülbelül ott, ahol az Amphissai-öböl mélyen benyomul a szárazföldbe Phokis magas hegyei közé. A Parnassos havas csúcsán már ragyogott a felkelő nap fénye. Itt benn az öböl vizén még a napfelkeltét megelőző halvány színekben látszottak a part vonalai és a Peloponnésos hasonlóképen havas csúcsai. Csak a délkeletre felvő Akrokorinthos, a világ egyik legnemesebb formájú hegye mögött volt a látóhatár mögött lassan felkelő naptól az ég halvány narancsörga- és rózsaszinű. Rhododaktylos Eos — ki ne emlékezne diákéveiből a homéroszi eposzok elkoptatott kifejezésére. De itt a valóságban éltek a sáfrányszinű keleti égen a hajnal rózsaszinű ujjai.

Korinthosi kikötő

A hat kilométer hosszú út a csatornán végig csaknem félóráig tartott. Mire átérkeztünk az Aegei-tengerre, már elmult a hajnal varázsa: józan reggeli világosság volt, a hegyeknek, a szigeteknek és az egész látóhatárnak tiszta körvonalaival.

Lementünk reggelizni. Mikor újra felmentünk a felélzetre, kétoldalt Salamis és Aegina szigete között már egészen közel jártunk Piraeushoz. A Lykabettos hegy tövében aprón, de még így is jelentékenyen és büszke vonalakkal ott lebegett az Akropolis és a Parthenon a modern Athén házrengetege felett. Megérkeztünk.

VERSEK

A hold halásza

P. K.-nak küldöm

A Körös medriben térdig áll
a kedvesem — lágy az este.
Kezében lendül fehér vászna,
lehajol vele a vizig,
mintha ezüstöt halászna.
Kicsi szellő folyóra fekszik,
fodrokba hull a holdvilág.
Lánykám dalol... A habok eresztik
úszni rőfnyi csillogó vásznát.
A fűzfa remeg. Szőke vesszőjét lehajtja
s bámulja a hold halászát.

Sinka István

Gyógyító szívek

Ezt a kertet, ezt az erdőt
Jaj, be nagyon megszerettem,
Az ég mindig ragyogó kék,
Csupa fény volt itt felettem.
Ezek a fák, e virágok
Gyógyítgatva átkaroltak.
Nem is fák, nem is virágok,
Mind-mind meghitt szivek voltak.

Táncoltatok, daloltatok,
Hogy jókedvre hangoljatok.
Vidám fütty volt minden madár,
Lantomra dalt kótáztatok.
Suttogó falevelekre
Irtatok dalütemeket.
Ilyen irral kenegetve
Az elalélt bús beteget.

Talpra állt a roskadó seb.
Én válok-e, vagy ti váltok?
— Eredj —, eredj, csak a fáradt
Nyer itt futó boldogságot.
Igy int búcsút kert, meg erdő,
Fedi arcuk felhőfátyol.
Hanem mintha hű szíveket
Sodorna szét sodró távol.

Petri Mór

Unalom

Unom a várost és unom az embereket,
unok már mindent, ami nem te vagy,
s akivel nem lehet rólad szólni,
kerülöm messze, mint bélpoklosat.

Unom magam ellen e gyötrelmes harcot,
mit folytatok, hogy méltó legyek hozzád,
unom cipelni, én szerelmes szolgád,
súlyos páncélom: az alázatot.

Szabadíts hát meg ünt napjaimtól,
szakítsd le rólam a páncélt, te drága,
és így kifosztva végy el magadnak,
mint győztes az ellent viszi sátrába.

Gál Anna

TONNAMAYER József egri ács. Az 1785.évi adó-
összeirásban, mint ácspallér szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

■ **41. Tonitza, Nicolae (1866-1940): Munka, 1919**
újságrajz egy 1919. május 1-i budapesti szobor nyomán / megjelent: Socialismul, 1919. IX. 15.

A román festőnek ez az újságrajza feltehetően egy Lányi Dezső által alkotott, a tizenkilences május elsejei ünnep alkalmából felállított, majd megsemmisült szobor nyomát őrzi. Ebben az időben Tonitza több politikai tárgyú újságrajza és néhány festménye sok kompozíciós rokonvonást mutat Egry József 1910 körüli alkotásaival, de Tonitza, a történelmi események hatására, jóval tudatosabb, kombattánsabb művész lett, és ezt alkotásai is tükrözik. A Magyar Tanácsköztársaság művészetpolitikáját hírül adó és kommentáló írásain kívül ez az újságrajza is tanúsítja az érdeklődést és rokonszenvet, amit a magyarországi forradalmi mozgalom keltett benne. A rajzban rögzített szobor építőmunkás-alakja még a századelő munkás-ideáljának szellemében fogant, amely – különösen a plakátokon – a Tanácsköztársaságig elevenen él.

Aradi Nóra: Munkásábrázolás a magyar képzőművészetben
Bp. 1976. Kossuth

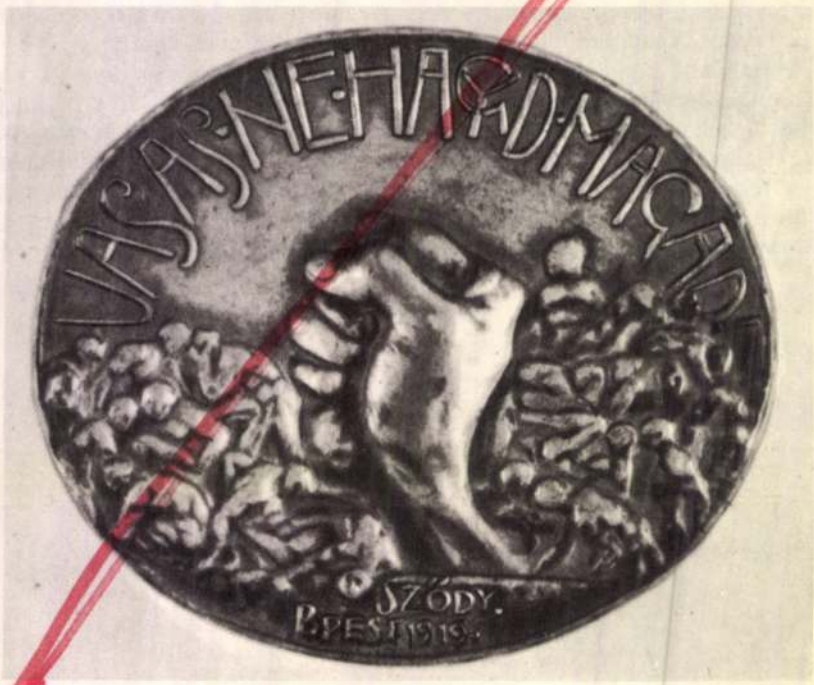
VASAS·NE·HAGD·MAGAD
SZŐDY.
P.PEST 1919.

■ **42. Bortnyik Sándor (sz. 1893): Vörös csillag (Zászlóvivők), 1918**
tusrajz linóleummetszethez, 41,5X30 cm / a művész tulajdona

A *MÁ*-ban megjelent rajz voltaképpen plakátterv, de plakátként nem valósult meg, pedig 1919-ben elkészült nagyméretű, színes, vörösre-kékre épített festmény-változata, és ez érett, mindmáig érvényes plakát-koncepció. Az 1918-as rajz mintegy közvetlen előzménye a tanácsköztársasági művészeti agitációnak: a lendületes forradalmi korszak terméke. Fontos mozzanat annak a kompozíciós típusnak a történetében, amely az alakok összehangolt mozgásával fejez ki cselekvést s az egymáshoz igazodó foltok, gesztusok viszonyával, arányával tartalmi célt. Először jelenik meg a magyar művészettörténetben az emblémás zászlóval felvonuló, már-már rohamozó csoport. Bortnyik Sándornak ez az alkotása, akárcsak a többi, a KMP megalakulásával egyidejű munkája, fordulópontot jelez: a korábbi radikális polgári törekvéseket és a tizenkilences művészetet összekötve szét is választja őket, amennyiben a forradalomra készülés elvontabb művészi kifejeződését a konkrét forradalmi tettek szolgálatába állítja. Ezzel megteremti a Tanácsköztársaság közvetlen művészi előzményét.

a Budapesti Hirlap Esp. mell. 1935. III. 31

Pesti kávémérés

Toncz Tibor rajzaival

Pest a kávéházak városa — volt. Ma már a kis tejivók és kávémérések városa. A tegnapi kávéházvendég ma látszólagos szórakozottsággal megáll a kávémérés ajtaja előtt, óvatosan körülnéz, aztán hirtelen, lopózva besiet. Bent már kihúzza magát, hangosan, parancsolva kávét rendel, maga elé hordatja az összes ujságokat, úgy viselkedik, mint aki, csak véletlenül tévedt be ide. Hogy már hónapok óta idejár? Ő nem tud alkalmazkodni, lelkében ma is kávéházi vendég, aki arisztokratikus magasságból néz a „csehó" törzsvendégeire. Ő elvből visszaküldi a kávét, mert „túlvilágos" vagy „túlsötét", bár tudja, hogy a pincérlány ugyanazt hozza vissza... Viszont itt is tízfillér borravalót hagy a tálcán, mert ő „jóérzésű" ember s hadd lássák kivel van dolguk...

Ő sohasem lesz törzsvendég itt s a pincérlány s a tulajdonosnő úgy fogadják, mintha aznap tévedt volna be először hozzájuk. Hűvös „jóreggelt" vagy „jónapot" fogadja, míg a törzsvendéget „A! a Kati néni! vagy „Itt van már a tanár úr"-ral simogatják. Holott a Kati néni is s a tanár úr is, csak négy fillért hagynak a tálcán.

Ezeket a „csehós" törzsvendégeket lestük meg egyik délután második, de igazabb otthonukban.

A „tanár úr" akár házmester is lehetne a Józsefvárosban. Ruhája színe pontosan egyezik hajának és bajuszának színével: sárga. Állandóan a tarkóját simogatja, ami nem csodálatos, de annál csodálatosabb, hogy ez a kövérkés bácsi kávét uzsonnázik és nem szilvóriumot. Hogy mi a foglalkozása, senki sem tudja. A „tanár úr" titulust örökös magyarázataiért kapta...

Látszik rajta, hogy otthon van. Mielőtt leülne, minden asztalhoz odamegy, köszönti a vendégeket, fölemel egy széket, lefújja róla a port, aztán kabátujjával töröl le egy asztalt. Végre leül. De nem rendel. Még csak öt perc múlva lesz négy óra s utoljára tizenöt évvel ezelőtt uzsonnázott előbb, mint négy órakor. Akkor állítólag elutazott valahová s a vonatja négy óra tíz perckor indult. Pontosan négy órakor hozzák elébe a gőzölgő kávét. Zsebéből papírcsomagot húz elő, kipakolja a karéj rozskenyeret s „aprít" a kávéba. Most már hozhatják az ujságot is. Előbb a reggeli, aztán a délutáni ujságot. Percenkint ugrik fel, a szomszéd asztalhoz siet és hangosan felolvassa a gyilkosságot vagy a miniszterelnök beszédét. A szomszéd bólogat, a tanár úr is bólogat, visszaül helyére, hogy egy perc múlva rohanjon egy autóbalesettel.

Az ajtó mellett a „szerelmes" ül. Tíz éve törzsvendég s mindennap percnyi pontossággal, ezekkel a szavakkal állít be:

— Még nincs itt a Klárika? Nincs? Akkor megvárom...

Kávét kér s Klárikát várja este hétig. De Klárika még egyszer se jött el s nem is fog. A „szerelmes"-nek ez a rögeszméje. A tanár úr szerint ezelőtt tíz évvel valóban randevúja volt a kávémérésben Klárikával, aki nem jött el — de ő azóta is, mindennap eljön a randevúra.

Különben szótlanul ül, nem beszélget senkivel, csak az ajtót figyeli. Minden ajtónyílásra megrezzen, hogy aztán szomorúan bámuljon maga elé. Megható figura. A külseje már kevésbé, inkább nevetséges. Zsírfoltos, rongyos kabátján hervadt rózsa díszeleg s elrágott szivarcsutka lóg a szájában.

Kati néni a sietős vendég. Már az utcáról kiáltja:

— Jaj, kedves, gyorsan azt a kávét, egyedül maradtak otthon a kicsik... És úgy félnek egyedül szegények...

A kicsik: pincsi kutyák. Három selyempincsi, Kati néni öröme, szemefénye. Miattuk siet örökké és miattuk marad órákig a kávémérésben. Mert azt el kell mondani minden vendégnek, hogy a kicsik milyen aranyosak, milyen okosak s ő nem is szeret már emberek között lenni, csak kutyái között... Nem is érti, hogy vannak emberek, akiknek nincs kutyájuk.

És törzsvendég még a „festőművész úr", aki Dániában templomfreskókat festett, de „kiábrándult" a művészetből... A fiatal költő, aki itt írja verseit és szerelmes a visszeres, beesettszemű pincérlányba. És Bellya, a vénlány, aki egyetlen nyelven sem tud beszélni, a magyart, a románt és a németet keveri valami csodálatos nyelvvé, s naphosszat kártyázik önmagával.

„Futóvendég" alig akad. S talán nem is látják szívesen. Kellemetlen idegen, aki megzavarja a meghitt, összeszokott társaságot. Abba már beletörődtek, hogy a szomszéd kávéház „törzsei" közül egyre többen járnak ide. Ők az előkelő rokonok szerepét töltik be ebben a kávézó családban. Idetartoznak, de nincs szavuk egymáshoz, nem értenek egymás nyelvén.

Ezek a vendégek. De a környezet is sajátságos és jellemző. Örökös főzelékszag terjeng a kávézóban s ez talán az otthon varázsát adja ezeknek az embereknek. Ki tudja, nem vendégfogó-e ez az illat, az ötletes tulajdonos nem üzleti számításból kotyvaszt-e főzeléket a spanyolfallal elválasztott konyhában?

Három-négy napilapon kívül, folyóiratok is állnak a vendégek rendelkezésére. De ide, csak párhetes korukban kerülnek. A vendégek csak hetek múlva értesülnek a friss színházi eseményekről, „lekésnek" a divat híreiről s háromhetes vicceken nevetnek.

Hogy tudnak nevetni! Hatszor-hétszer is felolvasnak egy viccet, s percekig rezegnek a márványasztalok a harsogó nevetéstől. Odasereglenek a viccfelolvasó köré, még a cseléd-lány is kiszalad a spanyolfal mögül s kötényével törli a nevetéstől potyogó könnyeit.

Este kilenckor már záróra van. Az egykori kávéházi vendégek lehajtott fejjel mennek el a szomszéd kávéház üvegablakai előtt s mint a levegőt, úgy lopják magukba a kiszűrődő cigányzenét. A többiek szelíden kívánnak egymásnak jó éjszakát s úgy válnak el, mintha egyazon lakás más-más szobájába mennének aludni.

Sz. Z.

Nagy Imre

s most példátlan szorgalommal valami nemzetközi szaklapot szerkesztett. Maga írta, maga javította a levonatokat. Ez volt az élete. És ő nem tudott áthatolni ezen a kínai falon. Jó lett volna most valami erős kapocs. De az ilyen kapcsok nem félóra alatt születnek. El-elakadó beszélgetésük mozdulatlan állóvíz volt. Kielégítetlenül ment el.

Azután napokig kerülgetett egy másik házat. Végül telefonált és becsöngetett.

Nacához.

Új veszély érzése vonzotta ide.

Sátory Naca friss, vidám asszony volt.

— Szervusz, — örültek egymásnak.

Pizsamában, jókedvvel fogadta. Rulett-szisztémát kapott legutóbb valakitől, — most bemutatta a kis rulettgépet, megpörgette a golyót, előhozta jegyzeteit. Jövő hónapban Bádenbe készül. Estig játszottak. Semmit nem tudott meg Gusztávról.

— Nem vagyok liba, nálam nem boldogul — mondta Naca.

Gusztávról nem beszéltek tovább. De hamarosan annál többet Naca barátairól. Többen is voltak. A részvénytársaság, amelyben a férj nem számít.

— Gyere fel máskor is.

Ezzel váltak el.

Még bénultabb lett, még tehetetlenebb utána. Ha legalább Nacán keresztül sikerült volna visszaütnie. De az asszony ugyanolyan erős volt, friss, rugalmasan kemény, mint a bátyja. Mint a simapikkelyű pisztráng, amikor a hideg vízben kisiklik a gyáva és ügyetlen gyerekkézből.

Nem maradt ereje Irénhez és Edithez, a másik két nővérhez.

4.

Ki is volt még? Aki valamit adhatna neki, aki megerősítené... Megedzené az elkövetkező bajokra...

Egy este a körúton akadt dolga s eszébe jutott a saját nővére. Felmenjen? Ugyan, már itt tartana? Máriától semmit nem várt. Maga sem tudta miért — mégis felment. Unottan, hanyagul vetette le magát egy pamlagfélére a kis, kétszobás lakásban.

— Mit csinál? — kérdezte figyelmetlenül. — Még mindig nem únta meg a könyvkötést?

Feleletet sem várt.

Kegyes lett.

— Majd én is szerzek magának egy-két rendelőt...

Először csak ez az únott kegyesség volt. De azután hirtelen valami más is... Hetek óta először érezte egy másik ember elesettségét, — még a magáénál is nagyobbat, tehetetlenebbet. S ekkor úgy szikrázott fel benne a bántás vágya, mint két összeérő villamosdrót. Maga sem tudta, hogyan, — szinte kisütött a száján a szó.

— Mondja, és ezekben a szép tavaszi napokban legalább többet jár fel a művész úr?

Szomorú, áporodott titok volt. Régi fájdalom, amelytől már mindenki elfordította tekintetét.

Mária évekkel ezelőtt férjnél volt, vidéken, Gáborfalván, a pompás és kitűnő Szabó Lacinál. Azután jött egy tüdőcsúcshurut, jött a tátrai szanatórium. Jött az ostoba és érthetetlen szerelem a vacsoránál zenélő kvartett hegedűsével. Majd az elvadult és elgennyesedett válópör, a fővárosi kis hetilap aljas, zsaroló cikke, a szörnyű vidéki pletykák. És jött a legfájdalmasabb seb: amikor a válópör után a hegedűst kinnal beerőszakolták a Vígopera zenekarába, s a férfi nem vette el. Nem házasodott — morális finnyásságból.

De a viszony tovább tartott.

Azóta élt külön. A családból gyengéden kiközösítve. Távoli szeretetben és bélyegesen.

A hegedűssel hetenként kétszer találkoztak. Már évek óta. Már teljesen kihűlten. Már gyűlöletből. Már minden érzésnél hatalmasabb neuraszténiából.

S ő most rávágott erre a titokra, mint sebész a mélyen ülő daganatra.

Kíméletlenül, vastag késsel, durván.

Szíve átpirosodott az izgalomtól.

5.

Csak Mária magyarázkodott. Ő nem. Nem volt a könnyekre egyetlen szava sem. Tízpercnyi könny és csönd után elment.

Amikor leért az utcára, egészen más ember volt. Megnyugodott. Félelmét, szorongását teljesen elhagyta. Már erőt érzett az izmaiban. Kíméletlenséget. Úgy érezte, azzal a néhány pimasz mondattal ott fent megindította ereiben a napok óta mozdulatlan vért. Az aljas vágás megedzette, mint a vas vagy az arzén. Előreszegett arccal vágott neki az esti fényárban úszó járdának.

„Felszikrázott a bántás vágya"

Budapest, V., Pet
Telefon: 188-296, 188-307

Tancz Tibor

MAGYAR HÍREK

1967 MÁJ 6.

1021

TONCZ TIBOR RAJZAI

ly Horthy
elnevezve,
sztül, mert
ember volt.
rülmények
k ezer cse-
azt Illyés
fel Ebéd a
remekében.
elhetetlen-
azt a ma-
ely Keszt-
irtoktestéig
génybe ve-
magánút-
csak gyalo-

el, a másodikat, a sk
milton Mária herceg
dig kártyán nyerte n

Legenda. Biztosan
igaz. De hogy ennyi
csak belőlük, az igaz.

Az elmúlt évek ala
szor láttam azt a régi
helyi magánkocsiutat.

Senki sem borult le senki
előtt. Az emberarc ugyanis
arra való, hogy fürödjék a
fényben. Keszthelyen is, Ber-
zencén is, meg a világon
bárhol.

Ruffy Péter

sólyog:

— *Vadászni? ... Sohas*
tó voltam ...

— Kinél?

A nyájas mosolyba ho
hajthatta itt az ember a v
tegben, ahol az átszelő uta
a gépkocsivezetőket figyel
bogó járműnek.

— *A hercegnél ...*

Örvendek a szerencsé
szeakadok Berzencén, min
ember volt itt a »herceg a
vel, megszabadulva a láth
mától, nyájasan beszélget
A múltról már éppen
a becsületes neve, amint
közli — még nem szakad
megtudjuk, mennyire nem

— *Ócsón hajtottunk*
tellné, hogy milyen olcsón

— Mennyiért?

— *Télbe ötven fillér*
lér ... Az vót a regula
ber hajtani

a Budapesti Hirlap képes mell. 1935 III. 31.

Toncz Tibor rajzaival

A gyanutlan olvasó, aki belekezd ennek a pár sornak elolvasásába, bizonyára nem gondol arra a *mozdulatra*, amellyel felveszi és kinyitja a *Vasárnapi Ujságot*. Egyszerűen felveszi és kinyitja, ahogy beléidegződött, ahogy megszokta. Eszébe sem jut, hogy milyen súlyos technikája van egy mozdulat szépségének, artisztikumának, milyen multja és irodalma van a mozgásművészetnek. Pedig ez a megszokott gesztus is odatartozik. Minden utcában találhat legalább egy táblát, amely azt hirdeti, hogy ebben a házban Iksz Ypszilonka mozgásművészeti iskolája található. Ez ma már divat, sőt új foglalkozási ág, amelyet a mai lányok előszeretettel felkaroltak, egyrészt mint növendékek, másrészt mint tanárnők.

Mégis azt hiszem, legtöbben úgy vagyunk ezzel — legalább is mi férfiak — hogy elolvassuk a táblát és azt se tudjuk, mi fán terem az „iskola". S ha megtudjuk, úgy hat ránk, mint rám hatott valaha, húszéves koromban, amikor először találkoztam a mozgásművészettel.

Elegáns, úri társaságban, vasárnap délutáni zsúron, bejelentették, hogy a házikisasszony most táncolni fog, tessék leülni és figyelni. Leültünk és figyeltünk. Valaki zongorához ült. Nyilt az ajtó s megjelent a pompástermetü házikisasszony egy szál fekete ingben, mezítláb, s a zene ritmusára különös, furcsa taglejtésekkel, hol lábbujjhegyre pipiskedve, hol leguggolva, s magasba ugorva, körülmozogta a szobát. Megvallom, kicsit szégyeltem magamat a házikisasszony fedetlen lábszárai és cipőtlensége miatt. Aztán arra gondoltam, hogy meg fog fázni forgás közben harangalakúra duzzadt fekete pendelyében, s végül is megállapitottam, hogy az egykori versekben, regényekben szokásos irodalmi jelzővel állandóan *rózsásnak* irt, mondott és elképzelt leánytalpacskák ellenszenvesen feketéek lettek a parkettviasz és a por keverékétől, mert ez a müveletlen piszok egyáltalán nem tartotta tiszteletben a mozgásművészetet.

Dehát illendően megtapsoltuk a művészkedést, mire a társaság ünnepelt középpontja bizonyos tam-tam-szerü kopogásra, minden zene nélkül, egy állóhelyben ide-oda hajladozott, libegtette a karját, kezét és ujjait. Fejét közben a csillár felé forditotta és lehúnyta szemét.

Én is.

Amikor felöltözve ismét visszatért közénk, feltálalták az uzsonnát, mintha semmisem történt volna. Kénytelen voltam hát, naiv lélek létemre, megtanulni, hogy a fekete inget *Dalcroze*-ruhának hivják s a mozgásművészetet csak mezítláb lehet müvelni, amin nincs semmi pironkodnivaló. Fenntartottam ugyan benső meggyőződésemet, hogy húsztagú társaság családias jellegü uzsonáján a házikisasszony ilyetén mozgásában a szintiszta művészet emelkedett hatása legalább is vitatható, de azóta szorgalmasan müvelődtem, s ma már tudom, hogy van *Dalcroze*-rendszer, a „zene dinamikáját másoló ritmika, a metrikai épitésekhez szükséges dallamrajzolással", van *Lábán*-rendszer, van *Laxenburgban* egy *Hellerau*-iskola, van francia *Delsarte*-rendszer, amely a „mozdulati szolgáltatásoknak speciális szféráját, a mimikát veszi alapul", van *Lohelandi*-iskola, van *Duncan*-rendszer, s az egyes iskolák egymásközti hatalmas vitákat folytatnak a mozdulatreneszánsz hajnalán.

A házikisasszony táncolni fog

Hogy fogalmunk legyen az ilyesmiről, gondoljuk csak el, hogy a Lábán-rendszer például „az emberi testet technikailag a három dimenzió-tengely kereszteződési pontjainak fogja fel, s mind az egyes tagoknak elmozdulását, ezeknek átmeneti és záró rajzait a megfelelő mozdulatelemek dinamikai forrásával, erötöltésével és annak vonaltendenciájával magyarázza meg". Ez csak egyszerü?

Tréfán kivül azonban illendő dolog megtanulni, hogy *váraljai Lábán* Rudolf, a magyar származású, világhirü táncpedagógus egyike a legnagyobbaknak és korszakalkotó érdemeket szerzett a mozgásművészet terén. Ő is Párisban kezdte müködését, mint a *Duncan-triasz*. A triaszból *Duncan Izadora* nevét, mint az első mezítlábastáncosnőét, mindenki ismeri. Holott fivére, Raymond volt az, aki a görög képzőművészet hagyatékaiból megalkotta módszerét és útnak indította az újszerü táncprodukciókat, például azt is, amikor két partner minden zene nélkül, *saját nevetésének ritmusára táncol*. *Duncan Raymond* egyébként új életmódra is akarta tanitani az embereket és jó példával maga járt elől, fején aranyozott abronccsal, színes görög chitonban és sarúban járt a multszázadbeli Párizs utcáin. Sajnos, kinevették. Pedig, ha akkor nem nevetnek rajta, talán ma már nem kell sóhajtoznunk nekünk, férfiaknak azon, hogy nyakörvszerü kemény gallérban, páncélszerü ingben, gúzsbakötő nyakkendővel kell járnunk. Mert ha nem is bujnánk éppen chitonba és sarúba, valami egyszerübb ruházatért hálásak lehetnénk a mozgásművészet nemes apostolának.

Egyébként hálát mindenesetre érezhetünk Duncan *Raymond* és *Dalcroze*, *Lábán*, s a többiek iránt, akik új tudományt, új szakirodalmat és új foglalkozási ágat teremtettek a mozgásművészet kimunkálásával. Hatalmas irodalma és kiterjedt érvényesülési köre van ennek az új művészetnek. S ha félkomolyon könnyü is tréfálkozni felette, van a mélyén valami, amit mindenki megérez, aki, ha csak elméletileg is, de foglalkozott vele.

Képzelhető tehát, hogy ma, amikor tudom, hogy például a Dalcroze-rendszer „kvintesszenciája a zenében letett ritmuskincset a mozdulatok hídján át az emberi testbe vinni, mégpedig oly módon, hogy a test extremitásai a végtagok, elmozdulásaikkal a térbe pontozzák azt a ritmust, amit a zene az idő folyamán elhelyezett", én mennyire szégyenlem magamat. Nem is értem, hogyan húnyhattam le a szememet annak idején azon a régi uzsonnán a mozgásművészet közvetlen közelből szemlélhető megnyilatkozása előtt, s ahelyett, hogy a térbe pontozott ritmus elméleti mélységeibe merültem volna, mért kellett alantas módon folytonosan arra gondolnom, hogy a házikisasszonyon nincs se harisnya, se cipő?

—cent.

A KÉTEZER ÉVES KÖLTŐ

Szabó Lőrinc Horatius-fordításai

Torkvátuszhoz

Futnak a hó hadai, jön vissza a fű a mezőkre,
fákra a zöld haj, a lomb;
újul a föld szine és békén megapadva özönlik
partjai közt a folyó;
gyönyörü húgaival körtáncát járni a tündér
meztelen is meri már.
S hogy ne felejtsd a halált, int folyton az év meg a perc, mely
elviszi szép napodat.
Tavaszi szél a fagyot, a tavaszt tovaűzi a tűnő
nyár, s ha az almahozó
ősz kiteríti gyümölcsei kincsét, újra betoppan
lomha ködével a tél.
Csakhogy az ég kárát folyton kijavítja a gyors hold;
de ha te buksz oda, hol
régi halottak, apák s dús hősök várnak, örökre
por leszel és üres árny.
Tudjuk-e, adnak-e a mai naphoz az égiek ujat,
adnak-e holnapot is?
Az nem jut csak a kapzsi utódra, amit magad élsz fel,
te magad és feleid.
Hogyha elér a halál s megmértek az isteni bíró
mérlege és szavai,
nincs ima, nincs jóság, ékes szó, rang, ami visszahozzon a földre, ide,
mert sötét mélyből nem menti Diána a szűzi
Hippolytoszt soha ki
s drága Pirithouszáról törni a Léthe bilincsét,
nincs Thezeuszban erő.

Chloéhoz

Úgy futsz, félve, Chloé, mint a kis őz, amely
rémült anyja nyomát keresi úttalan
ormok közt, ahol a puszta
szél s erdő is ijesztgeti:

mert ha átremeg a tavasz a lenge lomb
hullámrengetegén, vagy ha a málna közt
egyet moccan a zöld gyík:
térde és szive már alél.

Csakhogy én nem azért követem útadat,
hogy mint zord vadonok tigrise, bántsalak:
mit futsz, csókra megérve,
most is folyton anyád után?

Banduzia forrásához

Gyémánttükrü patak, Banduziám, aki
édes bort, koszorút s szirmokat érdemelsz,
holnap gyenge gidát kapsz,
melynek szarva a szerelem

első ütközetét vívni türemkedik:
de hiába: a víg nyáj buja gyermeke
vérével a te partod
fogja csak pirosítani.

Hozzád, hűs gyönyör, a lángkezü nyár soha
nem férkőzhet, örök-frissen üdíted a
kóbor barmokat és a
járomban kimerült bikát.

Versem szárnyra emel és a nemes vizek
közt fogsz élni, te és fent az a tölgy s a szirt,
melyről locska sugárban
ugrándozva sietsz alá.

Szesztiuszhoz

Enged a tél a tavasz meg a langy szelek édes ostromának,
a gépek vízre tolják a hajókat,
már nem öröm a baromnak az ól, sem tűz a földmívesnek,
s a rét se csillog fehér zuzmarában.
Táncra fogózva repül most Vénusz a Gráciákkal és a
tündérlányokkal, hold ragyog felettük,
talpuk alatt dobog a vén föld szive, míg a Ciklopoknak
Vulkánusz rőten fűti vad kohóit.
Fonj most zöld koszorút, ahogy illik, a fürteidbe, mirtuszt,
vagy a tavasz valami új virágát
s áldozzunk mi is az árnyas liget oltárán Faunusznak,
amit akar, gidát vagy gyenge bárányt.
Porba tiporja a sárga halál a póri putrit épúgy,
mint a királyok tornyát. Óh, barátom,
a kis idő, amit élsz, szárnyát szegi nagy reményeidnek!
Jön már az éj, a mesebeli árnyak
börtöne vár, Plútó gyász otthona; s ha egyszer ott vagy,
sohse lehetsz a borozás vezére
s a hamvas Lycidászt se csodálhatod, akiért ma ifjak
és nemsokára lányok esze bomlik.

Bárány Tamás

TÉVEDÉS

Az isten se érti a férfiakat, fiam! Én aztán igazán nem taktikázom, ismersz, de most azt hittem, fejreállok ezzel a fiúval. Nem mondom, nem sok éppen, de az ember mégiscsak megért huszonegy évet, és futott már egy-két taggal — nem igaz? Hát ahány anynyiféle, hidd el!

Ez is úgy kezdődött, mint már annyiszor máskor. Én a belső szobában ülök az irodában, ördög tudja, miért, de ott van az adminisztráció. Elöl a mérnökök, meg a rajzolók, plafonig érő tábláikkal, de hiszen, emlékszel, jártál nálam. No, szóval Bajtait kereste egyszer, azt a ferdeszájú osztályvezetőhelyettest, az egyik megrendelő vállalattól jött, sürgetni a terveket, vagy mi. Bajtai éppen leugrott egy kávéra, hát várnia kellett. Először csak be-benézett az üvegablakon, aztán átjött hozzám. Abban a fekete szoknyámban voltam, tudod, a sárga pulóverrel, nem mutattam éppen rosszul, és ezt láttam is rajta. Ődöngött ott körülöttem egy ideig, bemutatkozott, rágyújtott, és türelmetlenkedett, hogy mikor jön vissza Bajtai. Meg is kínált egy cigarettával, olyan szagos, füstszűrős vacak volt, akkor jött haza külföldről, és hozott néhány dobozzal. Én köhögtem tőle, hogy még a könyem is kicsordult, ő meg azt mondta, szép zsebkendőm van. Rámosolyogtam, akkor meg azt mondta, szép fogaim vannak. Ekkor jött vissza Bajtai, és ő kiment, leültek tárgyalni. Elfelé menet csak bekiszönt, és az ajtó csapódását hallottam.

Fél ötkor, a búcsúzásnál, azt mondja Bajtai:

— Viszlát, művésznő!

Ránéztem, nem értettem, ezt most miért mondja. Nevetett.

— A barátunk a Belkertől, aki itt járt délelőtt, azt mondja, maga olyan, mint egy olasz filmszínésznő.

Én! Mint egy olasz filmsztár! Na?! De nem mondom, jólesett.

— Hogy hívják? — kérdeztem Bajtait, mert a bemutatkozásnál nem értettem a nevét.

— Konrádi Géza.

— És mit csinál a Belkernél?

— Belső kiképző építész. — Bajtai hangja elbizonytalanodott. — Vagy dekoratőr... díszlettervező... vagy valami ilyesmi...

— Értem.

Bajtai röhögött.

— Mindenesetre van érzéke a széphez!

— Köszönöm, ez emberi volt — feleltem és kilibegtem. Oszi lent várt a Gyöngyvirágban, aztán móba mentünk.

Két nap múlva szólt az asztalomon a telefon.

— Halló, Konrádi. Ágika?

— Igen — mondom — Ági. Tessék.

— Nem akar engem látni?

Képzeld! Így! Hogy én nem akarom-e őt látni! Mit lehet erre az eszméletlen pimaszságra mondani?

— De — mondom —, ördöge van! Második éjszaka nem alszom. Majd küldjön is alkalomadtán egy fényképet.

— Éppen nálam van a fényképezőgép — azt mondja —, levehet magának, ha akar. Nem ismerem az ízlését, hogy profilból szeret-e jobban, vagy elölnézetből.

— Rövidülésből! — mondtam, és lecsaptam a kagylót. De ő kitartóbb volt, tíz perc múlva újra csöngött a telefon. Azt hittem, Oszi, de nem, megint csak ő.

— Gondolkoztam ezen a rövidülésen — kezdi —, de ezt

csak úgy tudom produkálni, ha közvetlen elém áll, és felnéz rám.

— Nem szoktam felnézni a férfiakra. Az az idő elmúlt.

Hallgatott egy villanásnyi ideig, éreztem, hogy elbizonytalanodott.

— Kár — mondja végül halkan. — Pedig nekem szükségem van arra, hogy felnézzenek rám.

— Miért?

— Mert bátortalan vagyok.

— Nem úgy vettem észre.

— De! — erősködött —, de! Higgye el! Nincs önbizalmam, és nem merek kezdeményezni.

Most már nevettem, hallhatta a hangomon.

— Szóval, bátorítsam?

— És udvaroljon, nagyon kérem... A maga helyzete annyival könnyebb az enyémnél, hogy én már előre biztosíthatom a teljes sikerről.

Te mit csináltál volna? Én szó nélkül letettem a kagylót. Újabb két nap múlva — jól spekulált a betyár! — már vártam a hívását. De nem jelentkezett. A hét vége felé már olyan ideges voltam, hogy szegény Oszi csak pislogott. Ha mozit ajánlott, a Dunapartot akartam, ha sétálni hívott, mozijegyért állattam sorba, zsufi házakhoz.

— Nem tudom, mi ütött beléd, kisanyám — mondta szombaton, amikor hatkor elbúcsúztam tőle. — Azt hittem, este együtt leszünk. Az öregeket moziba küldtem.

Bátorítóan rámosolyogtam.

— Tévedni emberi dolog — és megszorítottam a kezét.

— Hétfőn megvárjalak a Gyöngyvirágban?

— Igen, de előtte még hívj fel.

— Négykor?

— Fél ötkor — mondtam, és szaladtam haza. De anyám azt mondta, nem keresett senki telefonon.

Hétfőn — negyedöt felé — felcsengetett.

— Nos, hogy határozott?

— Kivel beszélek?

— Kettőt mondhat, de szerintem elsőre kitalálja. — Hangtalanul nevetett. — Az ön bátortalan hódolója eseng meghallgatásért.

— Mit akar? — mondtam boldogan, de elutasító hangon. Azt akartam, csak az elutasítást hallja ki a hangomból, de úgy látszik, jobb füle volt.

— Amit maga. Találkozni szeretnék egy kedves ismerősömmel.

Mit szaporítsam, gyerekem. Két perc alatt megbeszéltük, hogy az ódon kis vendéglőben találkozunk, ott, az egyetem mellett, igen, a Dunaparton. Én csak egy kávét akartam volna — elsőre így illik, igaz? — de ő még nem ebédelt, mert reggel óta dolgozik, sürgős munkája van, és csak most jön el hazulról. Hát persze, hogy igent mondtam.

Fél öt előtt Oszi is felcsengetett, de szomorúan kellett hallania, hogy váratlanul feljött a pécsi nagynéném, és a délutánt vele kell töltenem, mert vásárolni akar, és hát a pesti boltokat mégiscsak én ismerem jobban.

No, így kezdődött ez a dolog, szívem. Nem mondom éppen, hogy hétköznapian — rövid életemben még senki sem szólított fel, hogy udvaroljak neki! — de mégiscsak a szokásos módon. Egy férfi észrevesz, te is ránézel — és érzed, hogy valami elkezdődött. Szegény Oszi iszonyú ideges volt, láttam rajta, és isten bizony, sajnáltam is. De mit csináljak, ha az a másik jobban érdekelt —, jaj, fiam, azt se tudom, miket beszélek! Jobban érdekelt? Most, most ébredtem rá, amikor azzal a másikkal üldögéltem egy-egy órácskát — hol délután, hol meg este, mikor, hogy ért rá, mert rengeteg dolga volt —, hogy milyen iszonyúan unalmas fiú ez az Oszi. A divat, persze a férfidivat, a csőnadrág, meg a trapéz, aztán az új filmek, meg a foci: ez merítette ki a szókincsét. Mostanában már röhögtem, isten bizony, és magamban számoltam: mi következik? Ha a focit befejezte — valamilyen bajnokságról fecsegett folyton —, vajon mire tér át? Az új ruhájára-e (a zakó hátul kétoldalt sliccelt, vékony rever), avagy a Morál 63-ra, amit háromszor is látott, vagy az új svéd filmre, amit sajnos egyszer sem látott, mert nálunk — jellemző! — nem mutatják be, holott az volna csak az igazi: a nyílt színen szeretkeznek benne, és szodomisztikus részletei is vannak. A végén már totóztam: a foci volt az egyes, a divat a kettes, és a mozi az x. Legtöbbször az x jött ki.

No, egy hétnél tovább már nem is bírtam, és Oszikát szépen leléptettem. Nagyot nézett és megkérdezte, mit vacakolok vele, semmi értelme, hogy cukkoljam, nyögjem be, mit akarok. Házasság alma, tudom jól, eszeágában sincs nősülni, viszont ideálisabb partnert keresve sem találok nála, gondoljam jól meg.

— Oké — mondtam —, meggondoltam. Épp erről van szó! — És melegen megráztam a kezét, aztán felugrottam az ötös buszra. Talán még most is ott áll az Engels téren, és hülyén bámul utánam.

Te, ezek a másfél—két órák! És nem is mindennap. Konrádi roppant elfoglalt ember, kiállításokat tervez, modern szállókat rendez be, néha a színházaknak is dolgozik, meg a tévének. Fiatal ember, alig múlt huszonhat, de nagyon jó neve van a szakmában; előfordul, hogy egyszerre két-három megbízást is kap, csak győzze. Ez annyit nem törődött a divattal, mint a körmöm feketéje. Volt egy cipzáras barna bársonyzakója, abban járt. Nehogy azt hidd, hogy slampos volt, dehogy! Adott az magára, ne félj! Az ingei mindig vakítóan tiszták voltak, a nyakkendője kifogástalan. És enyhe, fanyar kölniillatot árasztott. Azt mondta, nem kölni, borotválkozás után használja, valami Pitralon nevű arcvíz. Lehet. De szerintem levendulát is használt, csak nem mondta.

Hiszed, nem hiszed: egyszerűen nem tudtam, hányadán állok vele. Egyik nap kedves volt, aranyos, folyton tréfált, nevetett, a kezem szorongatta az asztal alatt — másnap meg úgy ült, mint egy elsőbálos lány, olyan illedelmesen, csöndesen. Kurtán felelgetett, ha kérdeztem, s csak a szeme sarkából bámult engem. Ha ránéztem, elkapta a tekintetét. Aztán legközelebb megint a jókedv és a simogatás. Isten bizony, nem értettem. Vagy-vagy, nem igaz? Ha az ember már eljutott valameddig, minek visszakozik?

Először a moziban csókolt meg, egy páholyban. Olyan bátortalanul hajolt hozzám, olyan tétován, hogy azt hittem, súgni akar valamit. S amikor feléje fordultam, hirtelen rátapadt a számra. Egy ideig csukott ajakkal tűrtem ezt a vad és szomjas csókot, az illem is így diktálja, de nincs fából az ember, nem igaz, és végül csak elnyílt a szájam. Akkor visszahúzodott és nyugton maradt a film végéig. Csak a kezem simogatta meg néha, és rámrámnézett, ha a filmet figyeltem, észrevettem. Te érted? Én sem értettem.

Napokig ment ez így. Ha volt egy órája, felhívott. Csavarogtunk. A Ligetben, a Szi-

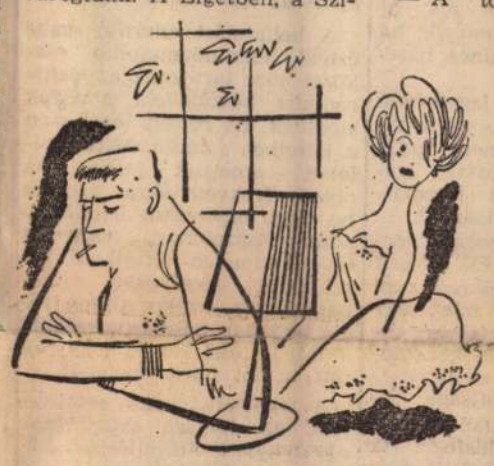

(Toncz Tibor rajzai)

geten. És mindig ez a furcsa játék: igen, nem. És közben mesélt, mesélt. A gyerekkoráról. A munkájáról. Aztán engem kérdezett. Minden érdekelte: apámék, az iroda, a barátnőim.

Egyik este — tán két héttel az első találkozás után — hazakísért, és a kapuban elköszönt.

— Mikor látom? — kérdezte szertartásosan.

Idegesen nevettem. Mikor lát? Amikor akar. Hát nem tudja, nem látja, nem érzi? Felvontam a vállam, jeléül, hogy tőle függ — nekem nincs elképzelésem.

— Holnap este, jó? — kérdezte. — Délután tárgyalásom van.

— Jó. Hol?

Kiszáradt a torka, hangja elfulladt, és csak súgni tudta:

— Nálam, odafent. Kap egy kis hideg vacsorát, már amilyet egy legénylakáson kapni. És megnézi a műtermemet.

— Műterem? — kérdeztem ámuló pillantással, mert húzni akartam az időt. Nem illik az ilyesmire azonnal válaszolni, meg aztán, őszintén, meg is lepett ez az iram éppen nála. Múlt héten az első csók — most meg már a meghívás legénylakásra!

— A személyzeti szoba... — mosolygott. — Ott fabrikálok, rajzolgatok.

— Bélyeggyűjteménye nincs? — kérdeztem, talán kicsit kacérabban a kelleténél.

Elkomolyodott.

— Nincsen, ne féljen. Tizenkét éves koromban eladtam a gyűjteményemet száztíz forintért.

— Mit csinált a pénzzel?

— Angol és cseh festéket vettem rajta. — Merőn figyelt. — No: jön?

Anyám kihajolt odafent az ablakon és intett. A kezem nyújtottam Gézának.

— Hánykor?

— Fél nyolckor. Addig biztosan végzek.

Csak a kezét szorítottam meg válaszképpen, és szaladtam fel a lépcsőn. Te, mintha nem is lett volna lábam, hidd el! Ilyen lehet az ember a súlytalanság állapotában!

No, hát a másnap este, Fogodzz meg: hazudott! Szó sem volt hideg vacsoráról! Azzal kezdte, hogy nagyon éhes, kegyetlenül nehéz vitája volt egy hatökör rendezővel, és meleg ételt kíván, mert elhasználódtak a tigroid-rögöcskéi. Fogalmam sincs, mi az, de emlékszem, hogy így mondta. Mirelit-májat vett, hámozott krumplit hozzá, zsírja van itthon — volna-e kedvem összeütni az ennivalót? Mit mondhattam erre? Szerencsére pirospaprikája már nem volt, le kellett szalasztanom a Közértbe, és közben felhívhattam a nagyanyámat. Mondom: vitázunk egy társaságban, hogy hogyan kell a pirítottmájat elkészíteni, és őt kérjük döntőbírónak, mint a legjobb háziaszszonyt Budapesten. No, a nagymami hízott vagy két kilót, láttam rajta a lelki szemeimmel, pedig igazán nincs szüksége rá, és leadta a drótot a végrehajtási utasításról. Éppen végzett, amikor Géza kulcsa megzörrent a zárban.

— Mit csinált? — kérdezte, mert hallotta a telefon cserrenését.

— A mesemondót hallgattam a telefonban...

— Unatkozott? — kérdezte mosolyogva.

— Egyedül mindig unatkozom.

Rámnézett, fürkésző pillantással.

— Érdekes — mondta aztán. — Ez meglep. No, de nézzük, miből élünk, mert magát eszem meg, olyan éhes vagyok!

— A torkán akadok — mondtam —, nehéz falat vagyok!

— Én meg olyan vagyok, mint a boa constrictor. Amit le akarok nyelni, azt lenyelem, ha addig élek is.

— Mostanában nemigen éhezhetik — mondtam gúnyosan. — Talán azt is sikerült már megemésztenie, amit délután attól a rendezőtől kellett nyelnie?

Szikrát vetett szemében a jókedv.

— Imádom ezt a felvágott nyelvét!

Rántottam a vállamon.

— Be voltam állítva a felvágottra... Hideg vacsorára hívtak!

Odaugrott hozzám, átölelt. Végigszaladt bennem az öröm, hogy talán megúszom a reszteltmájat. De nem. Csak végigcsókolt, megszorongatott, aztán lökött is ki a teakonyhájába, s köténnyt kanyarított a derekam köré.

No, megvacsoráztunk, aztán hát leültünk beszélgetni. Figyelsz? Beszélgetni, ahogy hallod. Kinyitotta a rádiót, aztán magnóról szolgált zenével, csak úgy vinnyogott Modugno mester keserű kandúrnyekergése. Esküszöm, futkosott a hátamon a hideg: mért csinál ez a tag közügyet a szerelmi nyomorából, ami végül is mindenkinek a legszemélyesebb magánügye, na nem?

Hát azt hittem, fiam, hogy mi is áttérünk a magánügyekre. De nem. Géza kávét főzött, aztán mellémhúzódott, átölelt és mesélt. Miről? Az életéről, magáról, a munkájáról. Esküszöm, máskor csüggtem volna minden szaván, mondjuk egy vendéglőben vagy egy presszóban, másra se tudtam volna figyelni. Mert roppant érdekesen beszélt. Te, ez úgy tudott beszélni, hogy szinte minden szavát láttad. Amit mondott, az mindjárt megelevenedett előttem; soha senki még ilyen színesen nem látatta velem a világot! És mennyi mindent tudott! De ne hidd ám, hogy afféle gárgyult művészlélek, hogy csak a festészet, meg a zene, meg a könyvek, meg tudomisén, dehogy! Ez egy pár nylonharisnya árát Londonban éppúgy tudta, mint azt, hogy mi a pláne a yorubaföldi — azt hiszem, így mondják — néger szobrokban... Aztán megint a magányáról beszélt, és arról, hogy mióta keres már valakit, aki megérti, aki a társa tudna lenni. Meg hogy menynyire hiányzott az életéből a szerelem.

Legvégül csókolództunk persze, és én egy kicsit kapálóztam. Tudod, így sokkal érdekesebb; az ember valahogy azt érzi, hogy mégiscsak harcol magáért, meg a férfi is harcol érte... És így nem olyan mechanikus az egész. Hiszen ha győzött a férfi, akkor már minden egyforma... De amíg győz! Ahogy harcol, ahogy taktikázik, ahogy győzni akar — az mindeniknél más! Ez is, nagyon nekitüzesedett, láttam rajta. És most nem hallgatott, dehogy! Most nem úgy ült, mint egy elsőbálos kislány! Magához szorított, hogy majd a lélegzetem akadt el, úgy súgta:

— Te tündér! Ez a gyönyörű fejed, és ami benne van! Mindent szeretek benned, mindent! Az enyém leszel, akármit is csinálsz!

Hát fűzni, azt tudott, legyünk őszinték. A lélegzete ott zihált már a fülem mellett, s most kissé ellöktem magamtól. Vadul rácsapott megint a számra.

— Imádni foglak, érzem! Soha még ilyet, mint te vagy!

S a keze ott kalandozott a cipzáram körül. Olyan szép volt így felhevülve, izzó szemmel, kitágult pupillákkal, hogy nem állhattam meg, magamhoz húztam a fejét és megcsókoltam. Aztán elengedtem magam, hátradőltem, és eloltottam a kis állólámpát. Minek a fény ahhoz, ami most jön?

Olyan csönd lett hirtelen, hogy megsuhogott a dobhártyámon. Még a lélegzetét is visszafojtotta, hallottam. Ekkor utánanyúltam, magamhoz húztam, és magamban kuncogtam: ezt csakugyan bátorítani kell... De merev derékkal ült; nem dőlt hozzám.

Aztán felkattintotta a villanyt.

Alig ismertem rá; minden vére kifutott az arcából, halálsápadtan ült, nem nézett rám.

Így ültünk egy ideig. Ő maga elé bámult, én a cipzáramat huzogattam, és nem értettem semmit az egészből. Egy idő múltán aztán felállt, felvette a táskámat.

— Maga se más. Maga is egyedül hagyott. — És nézett rám, égő pillantással. Hirtelen odadobta ölembe a táskát. — Menjen innét.

Nem üvöltött, dehogy, nem kiabált, egészen halkan beszélt. De ahogy ezt mondta, attól most nekem szaladt le fejemből a vér. Felkaptam a táskámat, és kirohantam a szobából. Úgy futottam le a lépcsőn, mint akit megvertek.

No mondd, hát érted ezt? Egyáltalán, lehet érteni a férfiakat? Egyik akkor sértődik meg, ha nemet mondasz. A másik akkor, ha jó vagy hozzá... Te, én annyit tépelődtem már ezen. Mit gondolsz: lehetséges, hogy ez a tag szeretni akart volna engem?

MAGYAR NEMZET
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor
Telefon: 188-296, 188-30
1964 OKT 2 5

Régi igazság korszerű változatban

A falnak is füle van

Vance Packard cikkét a New York Times-ből némi rövidítéssel alább közöljük, mint olyat, amely korunk egyik jellegzetes sajátságára hívja fel a figyelmet, a sokat emlegetett »amerikai életformával« kapcsolatban.

Az amerikaiak a lehallgatást igazi művészetté fejlesztették — amely egyre népszerűbb mind a kormányzati körökben, mind pedig magánszerveknél. Napjaink bonyolult miniatűr lehallgató készülékeihez az ösztönzést legnagyobbrészt a hírszerzéssel foglalkozó szervek pénzalapjai adták, illetve az űrkutatási programokhoz szükséges miniatűr adatgyűjtő készülékekre fordított összegek.

A tranzisztorok feltalálása elősegítette könnyen elrejthető leadók és magnók előállítását és e téren a fejlődés lehetővé tette 25 centes pénzdarab nagyságnak megfelelő mikrofonok gyártását is.

Valószínűleg két fő tényezőnek tulajdonítható

a lehallgatás fellendülése.

Egyrészről a védelmi tevékenység kiszélesedése következtében az utóbbi években általában megnőtt a biztonság fontosságának tudata. Másrészt pedig a hatalmas üzleti vállalkozások, és más szervezetek korszaka arra vezetett, hogy a kapcsolatok személytelenné váltak, kevésbé rendelik őket a szokásos egyéni szempontok alá.

Sajnálatos módon e két tényező járt azzal, hogy társadalmunkban számottevően megnövekedett azoknak a személyeknek a száma, akiket szövetségi, védelmi és a törvényeket végrehajtó szervek kiképeztek a lehallgatás technikájára, úgyhogy miután megvoltak az okok és az alkalmak, a lehallgatással kapcsolatos visszaélések szinte elkerülhetetlenek lettek.

Naponta sok ezer lehallgató készülék számol be amerikai polgárok magánbeszélgetéseiről. Szövetségi biztonsági szervek sok városban mikrofont szereltek be szállodaszobákba. Az élelmezési és egészségügyi hivatal alkalmazottait peres eljárás során azzal vádolták, hogy mindennapi gyakorlat náluk: a gyárak ellenőrzésekor rejtett magnókat visznek magukkal.

Városi és állami rendőri szerveknek »lehallgató posztjaik« vannak őrszobáikon és a börtönök látogató termeiben. Egyes államokban a nyomozó szervek szabadon alkalmazzák őket, sőt a gyanúsítottak hálószobáiba is elhelyeznek lehallgató készülékeket.

Sok száz vállalatot elbűvöl az a hatalom, illetve a versenyben élvezett előny, amelyet a rejtett mikrofonok használatával szerezhetnek. A lehallgató készülékeket gyártó cégek rendszeresen propagálják áruikat az Amerikai Ipari Biztonsági Társaság kongresszusain, s ennek az új iparágnak egyik szóvivője egy alkalommal azzal kérkedett, hogy »nincs menekülés az ilyen berendezések elől«.

A lehallgató készülékeket néha a vállalati vezetők és

alkalmazottak ellenőrzésére

is felhasználják, de arra is alkalmazzák, hogy tanulmányozzák az előadókat munka közben és kihallgassák, mi történik a rivális vállalat igazgatósági termében.

Egyes iskolákban az igazgató gombnyomásra lehallgathatja bármely tanteremben az óra lefolyását. Más esetekben

keresni a válásra, vagy pedig kedvezőbb válási feltételeket biztosítani maguknak. S azok, akik csak pusztán kíváncsiskodók, minden eddiginél többet vásárolnak ezekből a széles körben propagált eszközökből, hogy kihallgassák szomszédaikat.

Sokféle álcázásban találkozunk lehallgató készülékekkel. A leadók egy kockacukorhoz, rúzstokhoz, vagy kis cigarettás kartondobozokhoz hasonlítanak. Az egyik gyáros bekeretezett képekbe a papírhátlap belső részére kis leadókat, plusz mikrofont és antennát szerelt és így még ha az áldozat gyanakvó is lesz és a kép mögé pillant, akkor sem észlel semmi rendkívülit.

Manhattanben az egyik nagyobb cég magasbeosztású tisztviselője le akarta hallgatni valamilyen okból, hogy női beosztottjai miről beszélgetnek a mosdóban és ezért

miniatűr leadókat

szereltetett a toalettpapír tartály hengerébe.

Terveztek olyan mikrofonokat is, amelyek az íróasztali tintatartók alsó részébe szerelhetők és egy másik gyáros egy negyed hüvelyk vastagságú (egy hüvelyk 2,54 centiméter) gumitokba szerelt mikrofont hozott forgalomba, amelyet az ajtók alá csúsztatnak. De valószínűleg a kedvenc hely miniatűr leadók beszerelésére a telefonkészülék alsó oldala. Van olyan készülék is, amikor a leadó nemcsak a telefonbeszélgetéseket közvetíti, de azt is, ami a szobában elhangzik, ha a telefonkészülék nincs használatban.

Manapság már legyőzhető az a nehézség is, hogy a kíváncsi hallgatózó nem tudja megközelíteni áldozatait. Irányítható mikrofont használhat 500 lépés távolságból.

A hallgatózás egyszerű formája a telefonbeszélgetések lehallgatása. A főnöknek nem kell mást tennie, mint egy gombot megnyomnia és titkárnője magnókészüléket kapcsol be. 1962-ben a képviselőház egyik albizottsága beszámolt arról, hogy ötezer ilyen »szaglászó gombot« fedeztek fel a washingtoni szövetségi kormány irodáiban. Ennek egyik kellemetlen válfaja, amikor valamely vállalat vezetője úgy intézkedik, hogy bárkinek a tudomása nélkül hangszalagra véteti az összes telefonbeszélgetéseket.

A San Francisco Chronicle az egyik telefonvállalat alelnökétől kapott »becslésszerű adatok«-at közölt, amelyek szerint pusztán Kaliforniában mintegy tízezer vállalat élt a lehallgatás valamely formájával üzleti tevékenysége során.

De törvényes-e mindez a hallgatózás, lehallgatás? 1957-ben a legfelső bíróság döntése szerint egy telefonelőfizető felhatalmazhat valakit, hogy lehallgasson egy vonalat, anélkül, hogy figyelmeztetné a hívó felet. Ez olyan eset volt, amikor az előfizetőt megfenyegették és ő azt akarta, hogy a rendőrség végighallgassa a hívó fél szavait.

Szinte a felismerhetetlenségig eltorzítva ezt a bírósági döntést, a vállalati vezetőségek, amelyek sok ezernyi telefon vonallal rendelkeztek, nyilvánvalóan úgy érezték, ezekután szabadon lehallgathatják mindazokat a beszélgetéseket, amelyet a vállalat központi telefonkapcsolóján keresztül folytattak — kivéve persze, amikor egyes államok helyi törvényei egyértelműen tiltották ezt a gya-

A brit gyarmat… „modernizálása

Néhány adat a neokolonializmus megértéséhez

A most lefolyt angol választási harcban feltűnően kis szerepet játszott az angol gyarmati birodalomban az elmúlt évek során végbement változások kérdése. Szinte azt mondhatnók, hogy ez a kérdés inkább csak a választások margóján szerepelt. Ezen a margón jegyezte meg *Douglas Home*, hogy »Anglia sokkal a halála előtt tartott beszédében rámutatott: az angol monopóliumok Indiában szerzett profitja India függetlenségének kikiáltása óta *megduplázódott*. Az angol privát tőkebefektetések ugyanebben az időben még jelentősebb arányban növekedtek meg. Más területeken, így például Malaysiában, megnégyszereződött az angol monopóliumok profitja. A londoni *Financial Times* 1963 végén kimutatást közölt húsz angol mammutmonopólium tiszta hasznáról, a volt gyarmati területeken. Ebből kiviláglik, hogy az olyan társaságok, mint a British Petroleum vagy a Burma Oil, a volt gyarmati területeken szerezték a társaságok összhasznának több mint a felét.

A Brit Nemzetközösség afrikai országaiban a következő kép tárul elénk. Az afrikai volt gyarmatok kivitele az elmúlt év folyamán megduplázódott, de a kivitel pénzértéke csak tíz százalékkal növekedett. Az Ugandából exportált gyapot az 1954—60-ig terjedő időben majd megduplázódott, de az export pénzértéke csak öt százalékkal nőtt. Nigéria Angliába irányuló exportja ugyanabban az időben 120 százalékkal nőtt meg, ellenértéke azonban csak három százalékkal. Az Angliával szoros gazdasági kapcsolatokat fenntartó Ghana 1962-ben csak 70 font sterlinget kapott ugyanazért az áruért, amelyért 1957-ben még 100 font sterlinget fizettek. Ugyanakkor az általa importált angol áruk 1964-es árának 120 százalékát fizetik a ghanai importőrök. Az ilyen és hasonló »gazdasági műveletek« következtében a volt angol gyarmati országok a kivitel és a bevitel terén egyre nehezebb helyzetbe kerülnek, és a fizetésképtelenség határán állnak.

Az angol vezető körök a neokolonialista fosztogatásnak ezt a valóságos dühöngését a fejletlen országoknak nyújtott »gazdasági segítség« fitogtatásával igyekeznek elkendőzni. Ám a számok itt is meghazudtolják őket. Hivatalos adatok szerint 1951 és 1963 között Anglia egymilliárd font sterlinget adott a fejletlen országoknak gazdasági segítség címén. Ugyancsak hivatalos adatok szerint ez az összeg kisebb, mint a megsegített országokban egy év alatt nyert angol tiszta haszon. Ha ehhez még hozzátesszük, hogy az úgynevezett segítség számláját terhelik Nagy-Britannia katonai kiadásai Adenban, Cipruson, Brit-Guayanában, Észak-Borneóban és ugyanezt a számlát terhelik a katonai támaszpontok költségei is, nyilvánvalóvá válik a gazdasági segítségről szóló monda egész hazugsága.

Vegyük például ennek a segélypolitikának egyik konkrét objektumát. Kenyának Anglia […] hatvanmillió[…]

angol hivatalnokainak kártalanítására fordítani. További tízmilliót a Kenyában maradt angol technikai és más apparátus költségeire irányoztak elő. Tizenkétmilliót a fehér telepesek földvásárlásaira kellett fordítani. Három és fél millió font pedig az Angliában vásárolandó fegyverzet céljait szolgálja. Nem nehéz kiszámítani, hogy mindezek után mennyi jut Kenya gazdasági fejlődésének előmozdítására. Nem érdektelen ezzel összehasonlítani azt a segítséget, amelyet ugyanakkor a Szovjetunió ajánlott fel Kenyának. A Szovjetunió vállalta textil-, halkonzerv- és cukorgyár teljes felépítését, rádióállomás felszerelését, kórház felépítését, és egy technikum berendezését, amelyben ezer diák tanulhat majd.

Az angol gyarmatosító körök úgy állították át a világbirodalom gyarmati politikáját, hogy ahol a régi eszközök csődöt mondtak, új eszközök segítségével tarthassák meg uralmukat. Ám a világban végbemenő változások, a nemzeti felszabadító mozgalmak továbbfejlődése megváltoztatták Anglia helyét a világban. Nem véletlen, hogy az Egyesült Államokkal folytatott világpolitikai párharc éppen a neokolonializums síkján fejlődik ki leghevesebben. Az Egyesült Államok lépten-nyomon kihasználja a brit gyarmati imperium átszervezése következtében adódó nehézségeket, és mindenütt, ahol Anglia engedményeket kénytelen tenni, vagy visszaszorul, fellép az Egyesült Államok. Jellemző a Jemeni Köztársaság azonnali elismerése az Egyesült Államok által, míg Anglia mindmáig nem ismeri el a Jemeni Köztársaságot. Ezzel kapcsolatban Anglia azt a követelést támasztotta az Egyesült Államokkal szemben, hogy gyakoroljon gazdasági nyomást az Egyesült Arab Köztársaságra, és kényszerítse a Jemennek nyújtott segély megszűntetésére. Jellemző ebből a szempontból a ciprusi kérdés is, amelynek kapcsán az Egyesült Államok bonyolult nemzetközi politikai műveletek egész sorával törekszik a Cipruson elfoglalt angol pozíciók megszerzésére.

A brit gyarmati imperium neokolonialista átalakítása, bármilyen eredményes is az angol monopóliumok hasznának biztosításában és növelésében, elkerülhetetlenül szembe találja magát a volt angol gyarmatok népeivel. A politikai függetlenségüket elnyert volt gyarmati országok egyre élesebben szállnak szembe a gyarmati uralom új és nem kevésbé terhes formájával. Ez kifejezést nyert a néhány hónappal ezelőtt lezajlott világgazdasági konferencián, és a most végbement kairói értekezleten is. A volt angol gyarmatok felismerik, hogy a teljes függet-

Molyirtás az angol birodalomban

A Daily Mirror karikaturistája így látja, hogy milyen feladatok várnak az angol munkáspárti kormányra

Research Products Inc. (Dambury) körülbelül 300 dollárba kerülő biztonsági felszerelést ajánl az iparvállalatoknak.

A behatolást elhárító szakértők legmindennapibb eszközei közé tartoznak az elektronikus készülékek, amelyek sípolnak, ha rejtett leadó van a közelben s rádió vevőkészülékek, amelyek jelzik, ha olyan frekvenciákra állítják be őket, amelyeket lehallgató adók használnak, valamint olyan könnyen elrejthető készülékek, amelyeket akkor használnak, amikor titkon végig akarnak pásztázni valakit, akiről feltételezhető, hogy rejtett leadót hord magánál.

A »kémelhárítók« rendszerint 25 dollárt számláznak egy helyiség átfésüléséért különböző készülékeikkel. A Bondwitt Sound Engineering Company (New York City) körülbelül 400 ilyen átfésülést hajtott végre és ezek közül ötven esetben állapított meg elektronikus lehallgatást.

Egy másik

ellenintézkedés

kicsiny, összehajtható »szobák« használata, amelyek gyorsan összeállíthatók, amikor titkos kérdésekről akarnak tárgyalni. Ezek a »szobák« teljesen »védettek« a lehallgatással szemben és úgy konstruálták őket, hogy minden oldalról, továbbá fentről is könnyen ellenőrizhető, hogy mi történik a »szobán« kívül. Most van kidolgozás alatt egy olyan készülék, amely a szobák mennyezetébe lenne szerelhető és elektronikus csendtölcsért létesítene a tárgyalóasztalnál ülők köré.

Ezeknek a védőintézkedéseknek egyike sem jelent komoly segítséget az egyén számára, miután valamennyi igen költséges. Az egyedüli elképzelhető védelem, ha olyan törvények segítik, amelyek nemcsak a használatát, hanem az eladást, gyártást és az államhatárokon keresztül történő szállítását is tiltják mindazoknak az eszközöknek, amelyek egyértelműen a lehallgatás céljait szolgálják. Jelenleg néhány államban törvények, s ezenfelül a szövetségi távközlési bizottságnak rendelkezései, illetve bírósági döntések vannak érvényben a lehallgató készülékek használatáról, de ezeket a törvényeket és előírásokat kitkán juttatják érvényre.

Tavaly William J. *Brennan*, a Legfelső Bíróság bírája »tűrhetetlen anomáliának« nevezte, hogy az elektronikus lehallgatás »teljesen kívül áll a szövetségi törvények hatáskörén«.

(Fordította: Margittai Alice)

politikai szótárában a neokolonializmus szó nem fordul elő«. Ezt az álszenteskedést még a londoni *Times* is megsokallta és válaszul ezt írta: »Amenyiben Home nem tudná, hogy mi a neokolonializmus, meg kell neki magyarázni. Neokolonializmus annyit jelent, hogy a politikai és katonai uralmat gazdasági uralommal cserélik fel«. Ez a magyarázat ha nem is meríti ki a neokolonializmus fogalmát, a lényeget tekintve fedi azt a bonyolult változást, amely az angol gyarmati uralomban az elmúlt évek során végbement.

A brit gyarmati imperiumban a második világháború óta eltelt időben, de különösen az elmúlt évtized folyamán nagyszabású átalakulás ment végbe. Ez a folyamat akkor gyorsult meg, amikor a szuezi válság nyomán nyilvánvalóvá vált, hogy a régi módszerekkel nem lehet folytatni a gyarmati politikát. Az angol vezető körök ekkor meggyorsították az addig lassú ütemben végbemenő moderpizálást és elismerték egy sor afrikai angol gyarmat függetlenségét. A függetlenséget elnyert gyarmatokat megfelelő előkészítés után bevonták a Brit Nemzetközösségbe, megőrizték a volt gyarmatok területén levő katonai támaszpontokat és meghirdették Nagy-Britannia »új kurzusát« a gyarmati kérdésben.

Ez az »új kurzus« azonnal össznemzeti politikává vált Angliában. Erre mi sem jellemzőbb, mint az a körülmény, hogy az »új kurzushoz« a Munkáspárt teoretikusai szolgáltatták az ideológiai fegyvereket. Munkáspárti forrásból származik az »angol gyarmati imperium elhalásáról« szóló legenda. A munkáspárti Rita *Hinden* könyvet jelentetett meg ezzel a címmel: »Az imperium és ami utáni következik«. *Strachey*, aki 1951-ig a munkáspárti kormány gyarmatügyi minisztere volt, egyenesen ezt a címet adta könyvének: »A gyarmati imperium vége«. Ha közelebbről megnézzük, mi rejlik e tetszetős címek mögött, vagyis, mit hozott az angol gyarmati imperium átalakítása, meg kell állapítani, hogy Anglia gazdasági hatalma és befolyása a gyarmati világban nem csökkent, hanem növekedett. Az angol imperializmus továbbra is a világ egynegyedét zsákmányolja ki, bár ennek a nagy területnek jó részét most már nem gyarmatok, hanem a Brit Nemzetközösség forma szerint egyenrangú tagországai alkotják. A nemrégiben elhunyt *Nehru*, indiai miniszterelnök egy nem

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tonez Tibor

MAGYAR NEMZET

1966 MÁR 13.

...ben az ördög bújkált.

1021

Tonez Tibor rajza

A *Tartuffe*-öt
ebben az országb
ha kell bárkivel
ni. Az ötvenes év
egykori népszínn
dozták körül eld
ba is a Faluszính
színházak tájoló
Egy időben már T
gezést is kaphattunk, hiszen
ez volt az ideológiailag leg-
bombabiztosabb klasszikus, a
Nemzetitől az üzemi színját-
szó csoportokig. A kampányok
törvényei szerint elkerülhetet-
lenül devalválódott is némi-
képpen. De a mérgezés idő-
szaka elmúlt immár és helyes,
hogy a Rádió, a legnagyobb
publicitású színház, ismét hoz-
zá mert nyúlni a darabhoz.

Egy ilyen újrabemutatás leg-
főbb indoka általában: valami
eddigiektől eltérő új elem,
belső átcsoportosítás, friss ér-
telmezés. Ezt keresem tehát
elsősorban a Rádió bemutatójában és ha a rendezői elképzelés nem is nevezhető szenzációs meglepetésnek, sok érdekes, újszerűen rajzolt vagy éppen szándékosan elrajzolt vonást mutat. Ezek közül egyet emelnék ki: Tartuffe jellemének enyhe áthangolását. *Varga* Géza rendezésében Tartuffe nem kiszikkadt, puritán képmutató elsősorban, hanem megjelenésének percétől kezdve élveteg, nagybélű svindler, aki a bigott maszkban alig tudja leplezni igazi

lami új elem felmutatása. *Vas* István munkája — az ő fordításának ez volt az első nagy nyilvánosság előtti szereplése — önmagában is elegendő indoknak látszik. Fanyar gunyorosság, érzékletes, szinte húsos nyelvi anyag, belső erőegyensúly és nem utolsósorban a rímek szellemes, jellemfestő, gyakran ironikus fintorral egymásra csapó gazdagsága: ezek e kiváló fordítás jellemzői.

Már nem mondható Szomory Dezső egyfelvonásos darabjáról, hogy közismert és népszerű lenne, de Szomory egész életműve is hátrébb szorult a közvéleményben, mint ahogy megérdemelné. Szerb Antal írta róla, hogy »... nem világábrázoló, nem gondolatközlő, hanem egy hang. Ezt a hangot az olvasó vagy nagyon szereti, vagy ki nem állhatja«. Az ilyen írói alkat valóban vagy nagyon nagy, vagy pedig nagyon szűk tábort vonz. Középút, átmenet nincs.

Ebben a kis egyfelvonásos remekében azonban mintha meg tudná nyerni azokat is

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Naptár	2
A második háborús esztendő *(Barabás Endre)*	17
A Délvidék visszatért	37
A magyar huszár *(Rédvay István dr.)*	47
Széchenyi István, az alkotó magyar *(v. Kárász József)*	61
Csángók honfoglalása a délvidéki földeken *(Lévay E.)*	73
Magyar színek, hímzések *(R. Szörédi Ilona)*	71
Szép magyar ruhák *(Tüdős Klára tervei)*	81
Száz év előtti színészek a malakhoz *(Pataki József)*	89
Magyar derű	99
Hazai rejtelmek *(Kéry László)*	100
Népmánc *(Vajda János)*	102
Gyógyvizek	103
Szerelem a Rudas-fürdőben	105
Tréfa és valóság *(Garay János)*	106
Mindennek van ideje *(Kovács Pál)*	107
Egy iskolai kaland *(Kuthy Lajos)*	109
Egy este a debreceni színházban *(Pákh Albert)*	111
Miért élek én? *(Lauka Gusztáv)*	113
Egy alispán *(Vas Gereben)*	114
Magyar hölgy *(Garay János)*	115
Pusztai kaland *(Gaál József)*	116
Asszonygyülölő *(Fáy András)*	122
Humoriszticus papírszeletekből *(Jókai Mór)*	123
Szüretünk *(Lévay József)*	125
Alkonyat *(Tömörkény István)*	126
Kohányi Tihamér *(Gárdonyi Géza)*	130
A vén pákász mulatsága *(Bársony István)*	133
A Ferenc József-rend kiskeresztje *(Mikszáth Kálmán)*	137
Április végén *(Gárdonyi Géza)*	143
A kapitány kalapja *(Krudy Gyula)*	144
Zizette *(Bókay János)*	149
Miért nem lettem milliomos? *(Szilárd János)*	155

Az évkönyvet szerkesztették:
Radnai Endre és Dékány András.

Az illusztrációkat
Fáy Dezső és Toncz Tibor
festőművészek tervezték.

Felelős kiadó: Nedeczky László.

Stádium Sajtóvállalat Rt. — Felelős: Győry Aladár igazgató.
Mélynyomás: Globus r. t.

Toncz Tibor

Ujmagyarság Évkönyve 1942.

nagy reverenciával és azonnal helyet szorítottak a friss vidéki pénzmag számára.

— Ülj a hátam mögé!... — morgott a fülembe jó apám. És tanulj!...

Nos, hát én a háta megé ültem és a vastag füstben s a savanyú borgőzben félig vakon és félig süketen és az izgalomtól halkan dideregve, kezdtem tanulni. És amikor láttam, hogy egészen ócska lappal a kezében jó apám először „beljebbezni", azután „vakolni" kezd és felveri fokozatosan a tétet húsz koronáról hatszáznegyven, majd egy könnyed és közömbös mozdulat kíséretében ezerkétszáznyolcvan koronára, elborult előttem a világ és megszédültem...

De megszédült az egész asztal is...

A Pannónia-kávéház kártyaszobájában megismétlődött a cápa esete a kis halacskákkal. A vékonypénzű városi urak egymás között vígan ragadoztak és falta fel teljes egy éjszakán s fél napon keresztül egyik a másikat nagy élvezettel, míglen apám tömött bugyellárisában megjelent a porondon a cápa és lenyelte valamennyit...

Mire magamra eszméltem, Stanci bácsi előtt már egy rézpeták se volt és családunk régi, meghitt barátai az asztal körül kifosztva és megkoppasztva, némán és búsan darvadoztak...

— Van még valakinek pénze?!... — kiáltott jó apám.

És amikor nem kapott választ, besöpörte az ezüsttornyokat, meg a bankóhalmokat és felállt.

— Hát csak azért, — mondta, — hogy máskor ne üljetek le ilyen taknyossal!...

Lódított egyet rajtam, hogy az ajtóig repültem, aztán kocsira ültünk és szaladtunk haza...

— — — — — — — — — — — —

Hát így tört derékba az én szépen indult milliomosi karrlérem. Mert ettől a naptól fogva kegyvesztett lettem, kellő felügyelet és ellenőrzés nélkül még húsz krajcárt sem bíztak rám és működési terület, valamint jó alkalom hiányában a rendkívüli gazdasági és kereskedelmi képességek elsorvadtak és novellákba, meg mindenféle ilyen haszontalan irka-firkákba fulladtak bennem. Pedig, Isten a tanum, eredetileg én is komoly pályára készültem...

Korodi Miklós:

KAKASTRAGÉDIA

Hol is történt? Görbeházán, a szabolcsi homok hátán? Görbehalmon, a soproni kékfrankos szülőföldjén? A zempléni Görbeszegen, vagy a girbe-görbe Zala egyik szegében? Vagy Görbemajor a ludas a kakas dolgában, a Ludas-tó melletti kiskun puszta? Leginkább Görbeszállásra gyanakszom, de teljes bizonyossággal csak annyit mondhatok: valamelyik görbefaluban esett.

G. Görbe Mihály módfelett büszkélkedett a kakasaival. Mint majd kitudódik: gúnynevet is e réven szerzett. Annyi szent, rászolgáltak a dicsőségre a Görbe-porta délceg, sarkantyús lovagjai: a fogolybarna ruhás Leghorn Gyurka, a porcelánszínű Orpington Jancsi és főként Parlagi Magyar Marci. Hej, Marci kakas! Nem akadt párod Görbeszállástól Görbeházáig. A nyakad pompás lágysárga, akár a csurgatott arany. A

hátad narancsvörös, mintha déltengeri nap csókolgatta volna, a hasad fényesfekete, a farkad — merészen lengő fekete farktollad, zöldesen csillámlott, mintha smaragddal ötvözött acélból készült volna. Égő vörös tarajad vetélkedett a római katonák sisakdíszével, cifra sarkantyúid megkívánhatták volna az aranysarkantyús vitézek! Büszke hajtása az indiai erdők szabad szárnyasának, a díszruhás bankiva-tyúknak!

— Szebb a Marci, mint a páva! — pityogták, kárálták hizelkedve az udvar szépei. Ha széttekintett portáján és felharsant gőgös, csábos szózata, a fehérnép hevesen köszörülte a csőrét, izgatottan kotkodácsolt: ugyan kire esik a választása? S amikor Marci földet söprő fényes szárnyát csapkodva, peckesen, szerelmi vágytól duzzadtan körüljárta a lagziba hívott Orpington leányzót vagy Leghorn menyecskét — még a kotlósok is lázasan fészkelődtek tojásaikon. Mihály bácsi ilyenkor maga is kihúzta a derekát és kakaskodva pislogott a tornácon tévő-vevő Örzse nénire. Hanem valójában Marci hangját tartotta a legtöbbre, zengő, érces, férfias kukorékolást becsülte fölöttébb. S még inkább a baromfiudvar urának ama erényét, hogy pontosan jelezte az időt. Tudta: mennyit mutat a toronyóra, amikor Marci rázendített hajnalban. Nyáron korábban, télen később, a nap járása szerint. Dicsekedett is a faluban: milyen derekas ébresztőszerkezet az ő kokasa, különb a leghíresebb svájci óránál, vagy a Stár ébresztőnél. Úgy jelzi az a pontos időt, akár a rádió... Múlt pénteken Nyíregyházára kellett utaznia, a mezőgazdasági kiállítás dolgában. Hajnalban indult a vonata. Egyesek ilyen esetben felhúzzák az ébresztőórát, mások szólnak a bakternak — Mihály bácsi nyugodtan hajtotta fejét párja párnájára, tudva-tudván: Marci felébreszti. A kiállításról álmodott javában, éppen az ő okos kokasa kapta a nagydíjat, amikor érces szózatra riadt:

— Kukoriku! Kukoriku! Kukorikuuuuu!

Görbe Mihály öklével dörzsölgette csipáit és gyönyörködve dörmögte:

— Ej, be szépen szól az én kokasom! — Kapta gúnyáját, jót húzott a szilvóriumos butykosából, zsebre vágta a kisebbik flaskát és útnak eredt. Kakasszó kísérte az állomásra vaksötétben. Majd nekiment Kása Pistának, a helybéli vasúti szentháromságnak, lévén a kiváló férfiú állomásfőnök, pénztáros, bakter egyszemélyben.

— Hová, hová, Mihály bácsi? — érdeklődött Kása Pista. A kakasok büszke atyja félvállról felelt az oktalan beszédre:

— Bakter-ébreszteni! Hová a fenébe mehetnék! A félötöshöz jöttem.

— Aztán hozott magával valami morzsolni valót? — utalt Kása Pista az öreg nagyhírű szilvapálinkájára, amit se nem szopogatnak, se nem kortyolgatnak, hanem morzsolgatnak. Mihály bácsi elővette az úti butélykát:

— Mér' nem ezzel kezdted? Addig elegendő lesz kettőnknek...

— Magamnak se nagyon — méregette a lapos butykost a bakterfőnök. — Négy és fél óra nagy idő!

Mihály bácsi szemöldöke felszaladt:

— Négy és fél óra? Legfeljebb egy fertály idő! Az én Marcim éppen két fertály órával az indulás előtt ébreszt, hogy komótosan ideérjek.

— Akkor tán nem a maga Marcija volt... — vélekedett Kása Pista. — Hanem valamiféle kísértet ébresztő... Mert éppen éjfelet üti a vasút hivatalos órája.

— Bolond bakter! — pislogott Mihály bácsi. — Még lóvátenne, ha engedném, ha nem ügyelne rám a kokasom! S azzal szótalan hátatfordított Kása Pistának, leült a kispadra és várakozott. Egy fertály órát, aztán még egyet. Csak nem virradt. — Ez már több kettőnél! — nyugtalankodott. Mégis a bakterfőnöknek lenne igaza? Beballagott az őrháznyi állomásra, megnézte a hivatalos órát. Félegyet mutatott, éjfél után. Kalapját szemébe húzta, és hazafelé indult, egyre inkább szaporázva a lépést. Meg se állt a tyúkólig. Ott szunyókáltak büszkeségei — ahogy illendő — a kakasüllőn.

— Na, Marci, ütött az órád! — ítélkezett zordonan. A tyúkok motyogtak, biztosan Marciról álmodtak, a jércék pislogtak, a három kakas csodálkozva kapkodta tarajos fejét. Mihály bácsi fojtottan szólt, mint az ítélet:

— Bolonddá tettél? Csirkefogó! — Mire Marci kokas okkal kukorokékolhatta: tán aki mondja... mivelhogy a megdühödött kakasgazda abban a minutában megragadta a baromfiudvar nyalka legényének aranysárga nyakát, elővette háborút látott bicskáját és átvágta Görbefalu első kokasának torkát.

— Eriggy a kísérteted után! Kukorékolj a másvilágon! — búcsúztatta. — Kiben bízzék az emberfia, ha még tulajdon kokasában sem? Nem elég, hogy megbolondult az időjárás, még te is megvesztél?!... Ébresztőórát csinálok belőled — tudós masinát veszek az áradból.

(Toncz Tibor rajzai)

Marcit éppen kopasztották, amikor Derzsi Józsi átszólt a szomszédból, a palánkon:

— Hallotta, Mihály bácsi? Vándorcirkusz járt a faluban az éjszaka! Egyikük úgy kukorékolt, szakasztott olyan szépen, háromszorosára nyújtva, mint a maga kokasa, a Marci! Láttam őket, éppen künn álltam az udvaron...

*

Azóta viseli Mihály bácsi a fejfát: Kokas Görbe Mihály. Legalábbis így száll a kakasszó trágyadombról, trágyadombra, így pityogják özvegykedő tyúkanyók a kis kakasoknak, imígyen adják csőrről-csőrre Marci históriáját a begyes, bánatos kis jércék.

A Badacsony példája

Hegyek alakja változik, ahogy
ott közöttük a vonat kanyarog...

Egyszer gőgösen égnek szökkenő
kúpként mered a megbámult tető —

hinnéd: elérni tán sas tudja csak,
ellök mohó turista-lábakat.

S két állomás után ha keresed,
lágy, terpedő domb int a csúcs helyett,

lanyhán húzódik, kényelmes-szelíd,
tűri sétáló nénik lépteit...

Mily más vagy te, koporsó-forma hegy
s ilyen maradsz, bárhonnan nézzelek,

egyformának lát minden bérc körül
s a tóba ugyane képed merül —

kapaszkodód gyávák kedvét szegi
— bárhonnan jönne meghódítani —

ám a merész kiköthet hátadon:
körötte zeng a táj, a Balaton,

egyetlen körkép: nem festő-ecset —
sok milliónyi év alkotta meg,

akár gerinced, büszke hegy — te légy
a nád-lelkűnek intő példaképe!

G. SZABÓ LÁSZLÓ

1960 AUG 2

117

Franciaországból írja tudósítónk:

MŰVEK, MŰVÉSZEK, KONTÁROK, SZNOBOK Párizsa

Soha nem úgy történik, ahogy az ember tervezi. Mindig úgy képzeltem, hogyha egyszer eljutok Párizsba, megnézem Jean Louis Barrault-t. Milyen szemtől szembe az a Barrault, aki a filmvásznon, a Szerelmek városában remekművet alkotott. Az igazi szerelmek városa, Párizs megtagadta tőlem ezt az élményt: Barrault társulatával Japánban vendégszerepelt, így hát nem maradt más hátra: jegyet váltottam az Odeonba, Barrault színházába. Hátha hátrahagyott valamit művészetéből.

Táncosnő Bobinoból

Gogol — műorrokkal

Barrault a »Théâtre de la Cité« társulatának adta ki színházát. Roger Planchon, az együttes vezetője, színésze és rendezője. Már beszélnek róla Párizsban, téma lett eredeti rendezői elgondolása, mióta színrehozta Gogol regényének, a Holt lelkeknek színpadi változatát. A haladó gondolkodású, fiatal Planchon Villeurbanne-i színházából kulturális centrumot teremtett. Darabjait közérthetőség és népszerűség szerint válogatja — unatkozó féltehetségek stílusjátékainak nem ad helyet színpadán — rendszeres kapcsolatot tart kétszáz ipari üzemmel, ötven anket és több mint kétszáz kiállítás Molière-ről, Shakespeare-ről, Gogolról kapcsolja egybe színházát és közönségét.

A regény cselekményét csaknem fejezetről fejezetre állították színpadra. Planchon rendezői elképzelése tökéletes hűséggel lett hűtlen Gogolhoz. Minden ugyanaz és minden más, mint a regényben. A gall világosság mintha szikrázó neonfényt gyújtana a színpadon. Ebben a mindent tisztázó fényben megnyúlnak az orosz író árnyai. Gogol figurái összeolvadnak Daumier karikatúráival. A nagy regényíró keserű, leplezetlen realitása a színpadon éles szatírává torzul. A színészi játékban kivételesen nagy szerepet játszanak a gesztusok. Gogol aprólékos jellemábrázolását görbe tükörként használják a színészek. Ez a módszer Planchon rendezői felfogásának egyik alappillére lett: a mindennapi emberi tulajdonságokat felnagyítva, karikatúraszerűen ábrázolja a színpadon. Ugyanerről van szó a maszkoknál is. Planchon minden színészével más-más formájú, gondosan megtervezett orrot ragasztatott. Gogol »Az orr« című híres novellája inspirálta, hogy az oly jellegzetes gogoli figurákat egy külső eszközzel, az orral tegye még jellegzetesebbé. Gonoszság és furfang, erőszak és kapzsiság jut kifejezésre a valósággal képzőművészetileg elgondolt maszkoknál.

Érdekes és értékes színházi este volt.

A párizsi kabaré

A Bobino, a Montparnasse kabarészínháza. Vérbeli párizsi kabaré, nem amerikai turistáknak, hanem párizsiaknak szánt mulatság. Tökéletes természetességgel váltakoznak a bájos sanzonok, a vetkőzőszámok, a politikai tréfák, a sikamlós kuplék — éppen úgy, ahogy Párizs XVIII. századbeli ódon házai közt minden átmenet nélkül felbukkannak az ultramodern épületek. Olyan tarka, változatos a műsor, mint egy párizsi városrész: az utcán kibugygyanó áruhalmazok, amelyeket csíkos fedelű sátrak alatt árulnak, a sajtüzletekből elszabadult csípős szagok, a boulevard-ok hatásos fényei, s a szűk sikátorok romantikus félhomálya. A párizsi kabarébe is egy háborúellenes szatíra után beperdül egy utcairuhás dáma. Leveszi a kalapját, a szoknyáját, a blúzát és a többi ruhadarabját s a közönség szeme láttára balettkosztümöt ölt, mert a következő táncjátékban ő is szerepel. Távol álljon tőlem, hogy a strip-tease-t magasztaljam, de el kell ismerni: a hölgy villámgyors átöltözése a színpadon egyáltalán nem volt ízléstelen. Mozdulatainak harmóniájában önzetlenül elgyönyörködhet az — akit a természet ebben az ügyben önzetlenséggel áldott meg.

Kék karrier

A Saint Germain de Près-t körülvevő kis utcákban egymás után csuktak be a péküzletek, a csemegeboltok, elköltöztek a halárusok és helyükben galériák nyíltak. Hozzávetőleg ötszáz galéria van Párizsban, legtöbbje ebben a negyedben. Mindennapra esik átlag egy vernisszázs, ifjú titánok és öreg optimisták naponta dörömbölnek a siker ajtaján. Ezt az ajtót azonban lakattal őrzik. Könnyebb bejutni a mennyországba, mint átlépni Párizsban a siker küszöbét. Vagy ki tudja? Itt van például ez az Yves Klein. Egy szép napon elkezdett kék képeket festeni. Megnézték a festményeit, és vállat vontak. Hát istenem, kék, kék. Az ő baja. Yves Klein szívós ember volt, nem sajnálta a kéket, s egy ügyes galériás egyszer csak gondolkodóba esett. Kiállítást rendezett a kék vásznakból, hangos propagandával beharangozva az »eredeti« tehetséget. Néhányan pedig az úgynevezett szakértők közül eltűnődtek: ha ez a Klein évek óta ilyen makacsul ennyi kéket pazarol ennyi vászonra, akkor lehet benne valami. Vagy őrült, vagy zseni, persze az is lehet, hogy csak ügyesen számít a sznob-ízlésre. Mindegy, érdemes vele foglalkozni.

Egy vak zenész és egy nyomorgó festő koldul a párizsi utcán

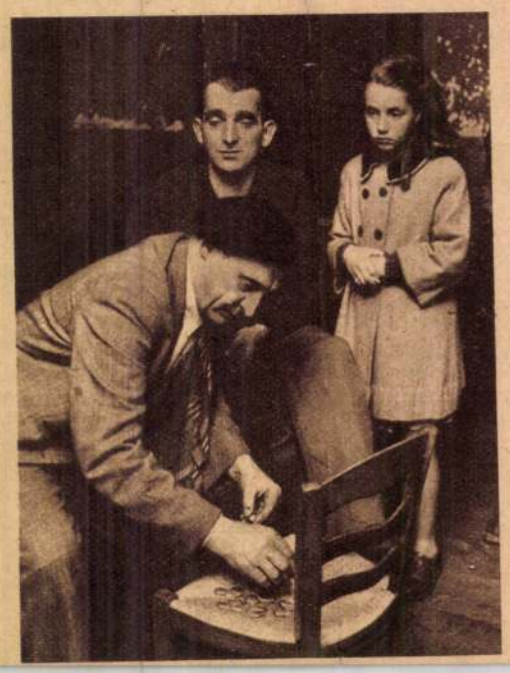

Azóta már sok kék elfolyt Yves Klein ecsetje alatt, és több millió frank befolyt a festő bankszámlájára. Legutóbb egy Párizs környéki templom festésével bízták meg. Az egyház nem zárkózik el a modern művészetek elől, elmúltak már azok az idők, amikor az inkvizíció perbefoghatta és máglyára küldhette azokat a művészeket, akik valami újjal próbálkoztak. Yves Klein kékre mázolta a templomot... Nem volt mégis elhamarkodott intézkedés azt az inkvizíciót megszüntetni?...

Mathieau és a világsiker

Vagy Mathieau esete a világsikerrel. Óriás vászonra tubusból spricceli a festéket. Neki súlyos befektetést jelentett a világhír, hatalmas vásznaiból az összes toprongyos párizsi clochard-t fel lehetett volna ruházni — amíg végre felfigyeltek rá. Láttam egy képét a Musée d'Art Moderne-ben, egy fedél alatt Matisse-al és Chagallal. A nagyságra oly hatalmas mű kétujjnyi festékhurkái már itt-ott letöredeztek — néhány esztendő elég volt, hogy Mathieau halhatatlanságába belekössön az idő. De sem ez, sem Mathieau művészi cinizmusa nem zavarja milliomos megrendelőit. Amikor Japánban rendezett kiállítást, a sajtó meginterjuvolta a francia festőt. Megkérdezték tőle, hogyan tudja vastagon festett óriási képeit szállítani?

— Sehogy — válaszolta — két nappal a kiállítás előtt vásznat és festéket veszek, s ott a helyszínen elkészítem valamennyi képemet.

Hány esztendeig festette is Michelangelo a Sixtusi kápolnát? Tíz évig Mathieau ekkora falfelülettel másfél nap alatt elkészülne.

A véletlen engem is bevezérelt a Fürstenberg-galériába, a temérdek kiállítóhelyiség egyikébe, éppen egy húszesztendős festő kiállítására. A nevét is megjegyeztem, Jean-Jacques Lebel, hátha egyszer híres festő lesz belőle, s akkor visszaemlékezhetem: én már az első kiállításán összeborzadtam. Az ifjú Leber húszesztendős hévvel piros, fehér és fekete csíkokat kanyarított képeire, izgatott hullámvonalakat, idegesítő összevisszaságban. Ahová jónak látta, egy-egy metrójegyet is ragasztott, sőt színésznők újságból kivágott fényképeit. Ez még hagyján. Mindenki azzal tölti az idejét, amivel akarja, de a körülbelül tíz, majdnem egyforma képéből kettő alatt ott állt a felírás: »Eladva.« Vajon a vásárlóknak miért éppen az a két kép tetszett meg? Milyen alapon tudtak különbséget tenni a fehér-piros-fekete csíkok között? Egy svéd lány is ott ődöngött a kiállítóteremben, egy sarokba lökte a cipőit és mezítláb ácsorgott a képek előtt. Eszembe sem jutott, hogy rajta csodálkozzam...

HALASI MÁRIA

ORSZÁG VILÁG 1960 AUG 24

Kotroda Miklós:

KAKASTRAGÉDIA

Hol is történt? Görbeházán, a szabolcsi homok hátán? Görbehalmon, a soproni kékfrankos szülőföldjén? A zempléni Görbeszegen, vagy a girbe-görbe Zala egyik szegében? Vagy Görbemajor a ludas a kakas dolgában, a Ludas-tó melletti kiskun puszta? Leginkább Görbeszállásra gyanakszom, de teljes bizonyossággal csak annyit mondhatok: valamelyik görbefaluban esett.

G. Görbe Mihály módfelett büszkélkedett a kakasaival. Mint majd kitudódik: gúnynevet is e réven szerzett. Annyi szent, rászolgáltak a dicsőségre a Görbe-porta délceg, sarkantyús lovagjai: a fogolybarna ruhás Leghorn Gyurka, a porcelánszínű Orpington Jancsi és főként Parlagi Magyar Marci. Hej, Marci kakas! Nem akadt párod Görbeszállástól Görbeházáig. A nyakad pompás lágysárga, akár a csurgatott arany. A

hátad narancsvörös, mintha déltengeri nap csókolgatta volna, a hasad fényesfekete, a farkad — merészen lengő fekete farktollad, zöldesen csillámlott, mintha smaragddal ötvözött acélból készült volna. Égő vörös tarajad vetélkedett a római katonák sisakdíszével, cifra sarkantyúid megkívánhatták volna az aranysarkantyús vitézek! Büszke hajtása az indiai erdők szabad szárnyasának, a díszruhás bankiva-tyúknak!

— Szebb a Marci, mint a páva! — pityogták, kárálták hízelkedve az udvar szépei. Ha széttekintett portáján és felharsant gőgös, csábos szózata, a fehérnép hevesen köszörülte a csőrét, izgatottan kotkodácsolt: ugyan kire esik a választása? S amikor Marci földet söprő fényes szárnyát csapkodva, peckesen, szerelmi vágytól duzzadtan körüljárta a lagziba hívott Orpington leányzót vagy Leghorn menyecskét — még a kotlósok is lázasan fészkelődtek tojásaikon. Mihály bácsi ilyenkor maga is kihúzta a derekát és kakaskodva pislogott a tornácon tévő-vevő Őrzse nénire. Hanem valójában Marci hangját tartotta a legtöbbre, zengő, érces, férfias kukorékolást becsülte fölöttébb. S még inkább a baromfiudvar urának [illegible] pontosan jelezte az időt. Tudta: mennyit mutat a toronyóra, amikor Marci rázendített hajnalban. Nyáron korábban, télen később, a nap járása szerint. Dicsekedett is a faluban: milyen derekas ébresztőszerkezet az ő kokasa, különb a leghíresebb svájci óránál, vagy a Stár ébresztőnél. Úgy jelzi az a pontos időt, akár a rádió... Múlt pénteken Nyíregyházára kellett utaznia, a mezőgazdasági kiállítás dolgában. Hajnalban indult a vonata. Egyesek ilyen esetben felhúzzák az ébresztőórát, mások szólnak a bakternak — Mihály bácsi nyugodtan hajtotta fejét párja párnájára, tudva-tudván: Marci felébreszti. A kiállításról álmodott javában, éppen az ő okos kokasa kapta a nagydíjat, amikor érces szózatra riadt:

— Kukoriku! Kukoriku! Kukorikuuuuu!

Görbe Mihály öklével dörzsölgette csipáit és gyönyörködve dörmögte:

— Ej, be szépen szól az én kokasom! — Kapta gúnyáját, jót húzott a szilvóriumos butykosából, zsebre vágta a kisebbik flaskát és útnak eredt. Kakasszó kísérte az állomásra vaksötétben. Majd nekiment Kása Pistának, a helybéli vasúti szentháromságnak, lévén a kiváló férfiú állomásfőnök, pénztáros, bakter egyszemélyben.

— Hová, hová, Mihály bácsi? — érdeklődött Kása Pista. A kakasok büszke atyja félvállról felelt az oktalan beszédre:

— Bakter-ébreszteni! Hová a fenébe mehetnék! A félötöshöz jöttem.

— Aztán hozott magával valami morzsolni valót? — utalt Kása Pista az öreg nagyhírű szilvapálinkájára, amit se nem szopogatnak, se nem kortyolgatnak, hanem morzsolgatnak. Mihály bácsi elővette az úti butélykát:

— Mér' nem ezzel kezdted? Addig elegendő lesz kettőnknek...

— Magamnak se nagyon — méregette a lapos butykost a bakterfőnök. — Négy és fél óra nagy idő!

Mihály bácsi szemöldöke felszaladt:

— Négy és fél óra? Legfeljebb egy fertály idő! Az én Marcim éppen két fertály órával az indulás előtt ébreszt, hogy komótosan ideérjek.

— Akkor tán nem a maga Marcija volt... — vélekedett Kása Pista. — Hanem valamiféle kísértet ébresztő... Mert éppen éjfelet üti a vasút hivatalos órája.

— Bolond bakter! — pislogott Mihály bácsi. — Még lóvátenne, ha engedném, ha nem ügyelne rám a kokasom! S azzal szótalan hátatfordított Kása Pistának, leült a kispadra és várakozott. Egy fertály órát, aztán még egyet. Csak nem virradt. — Ez már több kettőnél! — nyugtalankodott. Mégis a bakterfőnöknek lenne igaza? Beballagott az őrháznyi állomásra, megnézte a hivatalos órát. Félegyet mutatott, éjfél után. Kalapját szemébe húzta, és hazafelé indult, egyre inkább szaporázva a lépést. Meg se állt a tyúkólig. Ott szunyókáltak büszkeségei — ahogy illendő — a kakasüllőn.

— Na, Marci, ütött az órád! — ítélkezett zordonan. A tyúkok motyogtak, biztosan Marciról álmodtak, a jércék pislogtak, a három kakas csodálkozva kapkodta tarajos fejét. Mihály bácsi fojtottan szólt, mint az ítélet:

— Bolonddá tettél? Csirkefogó! — Mire Marci kokas okkal kukorokékolhatta: tán aki mondja... mivelhogy a megdühödött kakasgazda abban a minutában megragadta a baromfiudvar nyalka legényének aranysárga nyakát, elővette háborút látott bicskáját és átvágta Görbefalu első kokasának torkát.

— Eriggy a kísérteted után! Kukorékolj a másvilágon! — búcsúztatta. — Kiben bízzék az emberfia, ha még tulajdon kokasában sem? Nem elég, hogy megbolondult az időjárás, még te is megvesztél?!... Ébresztőórát csinálok belőled — tudós masinát veszek az áradból.

(Toncz Tibor rajzai)

Marcit éppen kopasztották, amikor Derzsi Józsi átszólt a szomszédból, a palánkon:

— Hallotta, Mihály bácsi? Vándorcirkusz járt a faluban az éjszaka! Egyikük úgy kukorékolt, szakasztott olyan szépen, háromszorosára nyújtva, mint a maga kokasa, a Marci! Láttam őket, éppen künn álltam az udvaron...

*

Azóta viseli Mihály bácsi a fejfát: Kokas Görbe Mihály. Legalábbis így száll a kakasszó trágyadombról, trágyadombra, így pityogják özvegykedő tyúkanyók a kis kakasoknak, imígyen adják csőrről-csőrre Marci históriáját a begyes, bánatos kis jércék.

A Badacsony példája

Hegyek alakja változik, ahogy
ott közöttük a vonat kanyarog...

Egyszer gőgösen égnek szökkenő
kúpként mered a megbámult tető —

hinnéd: elérni tán sas tudja csak,
ellök mohó turista-lábakat.

S két állomás után ha keresed,
lágy, terpedő domb int a csúcs helyett,

lanyhán húzódik, kényelmes-szelíd,
tűri sétáló nénik lépteit...

Mily más vagy te, koporsó-forma hegy
s ilyen maradsz, bárhonnan nézzelek,

egyformának lát minden bérc körül
s a tóba ugyane képed merül —

kapaszkodód gyávák kedvét szegi
— bárhonnan jönne meghódítani —

ám a merész kiköthet hátadon:
körötte zeng a táj, a Balaton,

egyetlen körkép: nem festő-ecset —
sok milliónyi év alkotta meg,

akár gerinced, büszke hegy — te légy
a nád-lelkűnek intő példaképe!

G. SZABÓ LÁSZLÓ

Magyar Hírlevél
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Franciaországból írja tudósítónk:

MŰVEK, MŰVÉSZEK, KONTÁROK, SZNOBOK Párizsa

Táncosnő Bobinoból

szer eljutok [illegible] zem Jean Louis Barrault-t. Milyen szemtől szembe az a Barrault, aki a filmvásznon, a Szerelmek városában remekművet alkotott. Az igazi szerelmek városa, Párizs megtagadta tőlem ezt az élményt: Barrault társulatával Japánban vendégszerepelt, így hát nem maradt más hátra: jegyet váltottam az Odeonba, Barrault színházába. Hátha hátrahagyott valamit művészetéből.

Gogol — műorrokkal

Barrault a »Théâtre de la Cité« társulatának adta ki színházát. Roger Planchon, az együttes vezetője, színésze és rendezője. Már beszélnek róla Párizsban, téma lett eredeti rendezői elgondolása, mióta színrehozta Gogol regényének, a Holt lelkeknek színpadi változatát. A haladó gondolkodású, fiatal Planchon Villeurbanne-i színházából kulturális centrumot teremtett. Darabjait közérthetőség és népszerűség szerint válogatja — unatkozó féltehetségek stílusjátékainak nem ad helyet színpadán — rendszeres kapcsolatot tart kétszáz ipari üzemmel, ötven ankét és több mint kétszáz kiállítás Molière-ről, Shakespeare-ről, Gogolról kapcsolja egybe színházát és közönségét.

A regény cselekményét csaknem fejezetről fejezetre állították színpadra. Planchon rendezői elképzelése tökéletes hűséggel lett hűtlen Gogolhoz. Minden ugyanaz és minden más, mint a regényben. A gall világosság mintha szikrázó neonfényt gyújtana a színpadon. Ebben a mindent tisztázó fényben megnyúlnak az orosz író árnyai. Gogol figurái összeolvadnak Daumier karikatúráival. A nagy regényíró keserű, leplezetlen realitása a színpadon éles szatírává torzul. A színészi játékban kivételesen nagy szerepet játszanak a gesztusok. Gogol aprólékos jellemábrázolását görbe tükörként használják a színészek. Ez a módszer Planchon rendezői felfogásának egyik alappillére lett: a mindennapi emberi tulajdonságokat felnagyítva, karikatúraszerűen ábrázolja a színpadon. Ugyanerről van szó a maszkoknál is. Planchon minden színészével más-más formájú, gondosan megtervezett orrot ragasztatott. Gogol »Az orr« című híres novellája inspirálta, hogy az oly jellegzetes gogoli figurákat egy külső eszközzel, az orral tegye még jellegzetesebbé. Gonoszság és furfang, erőszak és kapzsiság jut kifejezésre a valósággal képzőművészetileg elgondolt maszkoknál.

Érdekes és értékes színházi este volt.

A párizsi kabaré

A Bobino, a Montparnasse kabarészínháza. Vérbeli párizsi kabaré, nem amerikai turistáknak, hanem párizsiaknak szánt mulatság. Tökéletes természetességgel váltakoznak a bájos sanzonok, a vetkőzőszámok, a politikai tréfák, a sikamlós kuplék — éppen úgy, ahogy Párizs XVIII. századbeli ódon házai közt minden átmenet nélkül felbukkannak az ultramodern épületek. Olyan tarka, változatos a műsor, mint egy párizsi városrész: az utcán kibugyogyanó áruhalmazok, amelyeket csíkos fedelű sátrak alatt árulnak, a sajtüzletekből elszabadult csípős szagok, a boulevard-ok hatásos fényei, s a szűk sikátorok romantikus félhomálya. A párizsi kabaréba is egy háborúellenes szatíra után beperdül egy utcairuhás dáma. Leveszi a kalapját, a szoknyáját, a blúzát és a többi ruhadarabját s a közönség szeme láttára balettkosztümöt ölt, mert a következő táncjátékban ő is szerepel. Távol álljon tőlem, hogy a strip-tease-t magasztaljam, de el kell ismerni: a hölgy villámgyors átöltözése a színpadon egyáltalán nem volt ízléstelen. Mozdulatainak harmóniájában önzetlenül elgyönyörködhet az — akit a természet ebben az ügyben önzetlenséggel áldott meg.

Kék karrier

A Saint Germain de Près-t körülvevő kis utcákban egymás után csuktak be a pékűzletek, a csemegboltok, elköltöztek a halárusok és helyükben galériák nyíltak. Hozzávetőleg ötszáz galéria van Párizsban, legtöbbje ebben a negyedben. Mindennapra esik átlag egy vernisszázs, ifjú titánok és öreg optimisták naponta dörömbölnek a siker ajtaján. Ezt az ajtót azonban lakattal őrzik. Könnyebb bejutni a mennyországba, mint átlépni Párizsban a siker küszöbét. Vagy ki tudja? Itt van például ez az Yves Klein. Egy szép napon elkezdett kék képeket festeni. Megnézték a festményeit, és vállat vontak. Hát istenem, kék, kék. Az ő baja. Yves Klein szívós ember volt, nem sajnálta a kéket, s egy ügyes galériás egyszer csak gondolkodóba esett. Kiállítást rendezett a kék vásznakból, hangos propagandával beharangozva az »eredeti« tehetséget. Néhányan pedig az úgynevezett szakértők közül eltűnődtek: ha ez a Klein évek óta ilyen makacsul ennyi kéket pazarol ennyi vászonra, akkor lehet benne valami. Vagy őrült, vagy zseni, persze az is lehet, hogy csak ügyesen számít a sznob-ízlésre. Mindegy, érdemes vele foglalkozni.

Egy vak zenész és egy nyomorgó festő koldul a párizsi utcán

Azóta már sok kék elfolyt Yves Klein ecsetje alatt, és több millió frank befolyt a festő bankszámlájára. Legutóbb egy Párizs környéki templom festésével bízták meg. Az egyház nem zárkózik el a modern művészetek elől, elmúltak már azok az idők, amikor az inkvizíció perbefoghatta és máglyára küldhette azokat a művészeket, akik valami újjal próbálkoztak. Yves Klein kékre mázolta a templomot... Nem volt mégis elhamarkodott intézkedés azt az inkvizíciót megszüntetni?...

Mathieau és a világsiker

Vagy Mathieau esete a világsikerrel. Óriás vászonra tubusból spricceli a festéket. Neki súlyos befektetést jelentett a világhír, hatalmas vásznaiból az összes toprongyos párizsi clochard-t fel lehetett volna ruházni — amíg végre felfigyeltek rá. Láttam egy képét a Musée d'Art Moderne-ben, egy fedél alatt Matisse-al és Chagallal. A nagyságra oly hatalmas mű kétujjnyi festékhurkái már itt-ott letöredeztek — néhány esztendő elég volt, hogy Mathieau halhatatlanságába belekössön az idő. De sem ez, sem Mathieau művészi cinizmusa nem zavarja milliomos megrendelőit. Amikor Japánban rendezett kiállítást, a sajtó meginterjuvolta a francia festőt. Megkérdezték tőle, hogyan tudja vastagon festett óriási képeit szállítani?

— Sehogy — válaszolta — két nappal a kiállítás előtt vásznat és festéket veszek, s ott a helyszínen elkészítem valamennyi képemet.

Hány esztendeig festette is Michelangelo a Sixtusi kápolnát? Tíz évig Mathieau ekkora falfelülettel másfél nap alatt elkészülne.

A véletlen engem is bevezérelt a Fürstenberg-galériába, a temérdek kiállítóhelyiség egyikébe, éppen egy húszesztendős festő kiállítására. A nevét is megjegyeztem, Jean-Jacques Lebel, hátha egyszer híres festő lesz belőle, s akkor visszaemlékezhetem: én már az első kiállításán összeborzadtam. Az ifjú Leber húszesztendős hévvel piros, fehér és fekete csíkokat kanyarított képeire, izgatott hullámvonalakat, idegesítő összevisszaságban. Ahová jónak látta, egy-egy metrójegyet is ragasztott, sőt színésznők újságból kivágott fényképeit. Ez még hagyján. Mindenki azzal tölti az idejét, amivel akarja, de a körülbelül tíz, majdnem egyforma képéből kettő alatt ott állt a felírás: »Eladva.« Vajon a vásárlóknak miért éppen az a két kép tetszett meg? Milyen alapon tudtak különbséget tenni a fehér-piros-fekete csíkok között? Egy svéd lány is ott ődöngött a kiállítóteremben, egy sarokba lökte a cipőit és mezítláb ácsorgott a képek előtt. Eszembe sem jutott, hogy rajta csodálkozzam...

HALASI MÁRIA

...agyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Tonez Tibor
MAGYAR NEMZET
1964 JAN 19
1021

Kathrin Forbes:

Az albérlő

Kitettük az ablakba a SZOBA KIADÓ feliratú cédulát, másnap Mr. Hyde becsengetett hozzánk. Anyám most adott ki először szobát, és nem is gondolt rá, hogy előleget meg ajánlásokat kérjen.

— A szoba teljes mértékben megfelel igényeimnek — jelentette ki megtekintés után Mr. Hyde előkelően. — Még ma este elhozatom a bőröndjeimet, meg a könyveimet.

Mr. Hyde nagyon hamar alkalmazkodott hozzánk. Mindig mondott valami tréfásat a gyerekeknek, és ahányszor anyámmal összetalálkozott az előszobában, illő tisztelettel köszöntötte. Apám is megszerette. Mr. Hyde járt Norvégiában, és eltársalgott vele az ottani pompás horgász-lehetőségekről.

Csak Jenny nagynénémnek nem tetszett a dolog — Mikor fogja Mr. Hyde a lakbérét kiesténként megjelent valamelyik könyvével és felolvasott belőle. Anyám is nagy örömmel figyelte.

A Copperfield Dávid után Shakespeare műveit hozta. Dallamos, mély hangja volt, és olyan gyönyörűen olvasott, mint egy színész. Emiatt még szép időben sem kívánkoztunk esténként az utcára játszani. Anyám őrült, mert nem szerette, ha elkószáltunk. Bátyám sem csavargott az utcagyerekekkel, s így azon az estén, amikor a kölykök betörtek Mr. Dillon üzletébe, Nels velünk ült otthon.

Walter Scottra is sor került. Mr. Hyde éppen az Ivanhoe-val ismertetett meg minket, amikor sürgönyt hozott neki a postás.

— Sajnos, el kell utaznom — közölte anyámmal. — A könyveimet a gyerekeknek hagyom. Tartozásaim fejében

Tonez Tibor rajza

fizetni? — kérdezte a néni, aki penziótulajdonos volt.

— Nem lehet zaklatni — válaszolta anyám. — Bizonyára rövidesen kifizeti.

Jenny néni az orrát fintorgatta.

— Fordult már elő olyasmi, hogy valakitől nem lehetett bevasalni a pénzt — közölte vésztjóslóan. — Ne képzeljétek, hogy az ilyenektől járó lakbérből olyan könnyű új kabátot vásárolni. Hogy ez tisztességes, becsületes ember? No, majd meglátjuk.

Minket, gyerekeket nyugtalanított ez a beszéd, hisz anyám éppen azért adta ki a szobát, mert télikabátot akart venni magának. De ő csak mulatott hosszúra nyúlt arcunkon.

— Ostobaságokat fecsegsz — szidta a nénit és kávét főzött neki.

Mikor beállt az esős idő, anyánk aggódott, hogy Mr. Hyde átfázik hideg szobájában. Kérte apámat, hívja meg Mr. Hyde-ét, legyen velünk esténként a meleg konyhában. Testvéreim, meg én a függőlámpa alatt leckénket csináltuk, apa és Mr. Hyde pipázott a tűzhely mellett. Anyám a régi hintaszékben ülve rongyos harisnyáinkat foltozta.

Mr. Hyde gyakran segített Nels bátyámnak a latinban, és tanácsokat adott neki tanulmányait illetőleg. Nels belejött a tanulásba, s már nem kérte apát, vegye ki őt az iskolából, és adja tanoncnak.

Amikor megcsináltuk [illegible] sógerét a kül- és belvilág kötött s letérhozni a kibontakozó harmónia felületeit. Az emberi lélek rezdüléseit nyomon kísérni és ábrázolni nehéz, egyúttal nagyszerű írói

FRAKKOT,
SZMOKINGOT,
ESKÜVŐI

pedig itt ez a csekk. És még egyszer fogadják köszönetemet a vendégszeretetért.

Nagyon fájt, hogy Mr. Hyde elmegy tőlünk, de azért boldog izgalommal cipeltük be könyveit a konyhába. Jó sok volt! Elolvastunk néhány címet: Hiúság vására, Alice Csodaországban, Twist Olivér, Szentivánéji álom. Anyám gondosan leporolta őket, és azt mondta:

— Nagyon sokat tanulhatunk majd belőlük. Nels minden este felolvashat, ahogyan Mr. Hyde tette, mert neki is kellemes hangja van.

Nels elpirult örömében és a szeme felragyogott.

Anyám megmutatta Mr. Hyde csekkét Jenny néninek.

— Látod — mosolygott —, most mégis megvehetem az új kabátot.

Bosszantó dolog volt, hogy Jenny néni még mindig ott ült nálunk, amikor berobogott Mr. Kruper, aki a vendéglő és a sütöde tulajdonosa volt az utcánkban.

— Ez a Hyde közönséges szélhámos — kiáltotta dühösen. — Nézzék meg a csekket, amit adott. Hamis! A bankban azt mondták, mindenütt hamis csekkel fizetett.

Jenny néni diadalmas tekintettel kapta fel a fejét, mintha azt mondaná: lám, én előre figyelmeztettelek benneteket.

— Maguknak is rengeteggel tartozik, ugye? — kérdezte Mr. Kruper.

Anyám [illegible]

VASÁRN

Az idő változásai

Változnak az idők, és mi változunk bennük — tartja a régi római közmondás, és az ilyen közhelyszerű igazságok érvényét nem is vitatja senki. A tárgyakban testet öltött külső változásokat igazán könnyű nyomon követni, elég, ha nyitott szemmel végigmegyünk az utcán, s az idősebbek talán a fiataloknál is erősebben érzik a húsz-harminc év előtti kor és napjaink közötti távolságot. Azok a folyamatok azonban, amelyek az ember tudatában és érzelmi világában zajlanak, lassúak, rejtettek és még az íróknak is gyakran gondot okoznak, noha ők hivatásszerűen foglalkoznak e folyamatok megragadásával.

Nyugaton, a polgári eszmék védelmezői már jó ideje előszeretettel hangoztatják, hogy az emberi természet alapjában véve változatlan, mindenféle körülmények között. Nem kétséges hogy mire szolgál az »ember lényegének« ilyen »felemelése« a társadalom és az idő fölé: arra, hogy az emberek bajaik okát ne testi és szellemi erejük kiuzsorázásában, hanem saját természetükben keressék. És ha ott a hiba, akkor nincs mit tenni, a társadalmi javak igazságos elosztása, a szocializmus sem tudja módosítani azt, amit ők örökösnek és megállapodottnak mondanak.

Az irodalom egész léte, hőseinek hosszú sora cáfolja ezt az elméletet és bizonyítja, hogy az ember adottságokkal rendelkezik az állandó megújulásra, és nem valami tehetetlen kis kavics az idő sodrában, hanem képes megváltoztatni viszonyait, és ezzel újabb fejlődés lehetőségeit teremti meg. Egyik legutóbbi olvasmányom *Galabárdi* Zoltán kisregénye, *»A világ rendje«*, éppen e belül, rejtetten munkálkodó folyamatot vizsgálja és ábrázolja igen figyelemre méltó művészi hitellel.

A sok évtizedes paraszti tapasztalatok, melyek apáról fiúra szállnak, valamilyen rendet látnak tükrözni. Ez a rend nem független a külső világtól, része annak, de a szégyen olyan jegyeivel, hogy ezek e »rend« béklyóiban élőknek szinte lehetetlenné teszik lényegének kimondását. A világ rendje az, hogy születünk, élünk és meghalunk — mindig is így lesz, hiszen a biológia törvényeit a szocializmus sem tudja megmásítani. Az azonban, ami valaha e törvényen belül külön rend volt, és nagyon is makacs, olyan, hogy egyenrangúnak tűnt az előbbivel, az idők során mégis szétesésnek indult.

Hajlandók vagyunk azt hinni, hogy a szeretet és a megbocsátás összes lehetőségét és feltételét önmagunkban hordoztuk ötven évvel ezelőtt csakúgy, mint manapság, nem korlátozta őket semmi, kivéve magát az emberi természetet, mely lehetett rideg, vagy lágyszívű, anyagias, vagy csak érzelmeire hallgató.

De nem, úgy látszik nem. Az öreg Illés Imre szélütötten fekszik az ágyon és sorsa beteljesülésére várakozik. Ez, az ember számára nem a mellébeszélés, az önfelmentés ideje. Ez éppen az az idő, amelyik felszínre hozza a mélyen levőt, és az ajkat az elhallgatott dolgok kimondására mozdítja. Az ágyban fekvő nyög és sóhajtozik, igyekszik feledékeny lenni. A vallomás azonban nem maradhat el. Annak bevallása, hogy életét ama szégyenletes rend szerint élte, amely nem tisztelte az ember érzéseit, sőt egyszerűen belegázolt azokba, s tehette, mert erősebb volt náluk.

Valóban, nem beszélhetünk arról, hogy a hús és a bőr valami választófal a külvilág és belső lényegünk között, hogy függetlenek egymástól. Ha így lenne, Galabárdi hősének nem kellene rádöbbennie, arra, hogy élete fontos pillanataiban sohasem szíve szerint cselekedett, hanem éppen ellenére, mert az a külső valami, a világ rendje, másfajtájú tetteket kívánt. Öreg, szélütött apját, noha szerette, mégis át kellett segítenie a másvilágra, mert nem vonhatta el felesége kezét a földtől. Feleségének meg kellett halnia, mert nem adhatta el a földet azért, hogy az asszony magaslati szanatóriumba jusson. A föld, a tulajdon szigorú volt és nem alkuvó, a föld nem ismeri a szeretetet, amely mégsem mindenható, és amelynek határai nem terjedhettek túl az életforma, a gazdasági kényszer keretein. E kereteken túl az ember már választásra kényszerült, de ha kielégítette az egyiket, soha le nem törleszthető adósságba verte magát a másiknál, sőt akaratlanul is előkészítette, előlegezte magának a sorsot.

Mert ugye, ha a világ rendje — az a könyörtelen paraszti rend, hogy a fölöslegeseknek el kell pusztulniuk — emberöltőkön keresztül nem változott, akkor nem változhatott azóta sem. Akkor jogos, hogy az ágyban-fekvő ma, fia és menye mozdulataiban valami fenyegetőt lásson, valami ismétlődést, melyet nem lehet elkerülni. A törvények azonban nem azért törvények, hogy egyszer hassanak, másszor pedig felfüggesszék működésüket. Ha ötven évvel ezelőtt nem választhatta el magát valaki a külvilágtól, akkor ezt most sem teheti, csakhogy nem ugyanaz a természetes és magától értetődő ma, mint annak idején. A körülmények akkor úgy szóltak bele az érzésekbe, hogy gyakran gátolták, keresztezték őket, az öreg számára ez a tudomásul vett gyakorlat, fia számára azonban ennek ellenkezője. Ha az emberi természet, tulajdonságaink és érzéseink csak felületes kapcsolatban lennének a külvilággal, ha a gazdasági rend érintetlenül hagyná az ember gondolatait és érzelmeit, akkor Galabárdi hőse esetleg olyan sorsra jutna, mint apja, akkor nem a mentőautó állna meg a ház előtt, hanem a halottaskocsi.

A politikai felszabadulást azonban, nem mindenkinél egy időben, követi egy másik is, a belső, a felszabadulás egy emberellenes lényegű társadalom örökösnek hitt hagyományai, szokásai alól. Egyedül ez képes megszüntetni a kényszerű feszült-

ESTÉLYI RUHÁT,

Hal-pszichológia

IRTA: BARS SÁRI

Hal volt, hétköznapi, igénytelen és néma, mielőtt medencéből árult egyszerű csarnoki pontyból kívánatos rántott-szeletté, tanköltéménnyé és lelkiismeretfurdalássá átlényegült.

Előéletét nem ismerem, érintkezésünk első formájában mint puszta gondolat és ebédjavaslat került felszínre reggeli megbeszélésünk során családunk ama idősebb hölgytagjával, ki férjemnél szülő, Ferkó fiunknál nagymamai minőségben, általános szempontból pedig gazdasszonyi és belső titkos tanácsosi rangban van jelen és ama nevezetes reggelen ismét előállt a közhelyszerűen ismert kérdéssel:

— Mit főzzünk vasárnapra?

— O, akármit mama — mondtam szokott nagyvonalúságommal, tömören és tájékoztatóan. — Jó lesz akármi...

— Akkor veszek egy csirkét — foglalta össze tárgyalásunk eredményét.

— Már pénteken? Miért? — ébredt bennem kínos viszolygás és sötét gyanú az ismeretlen csirke várható modortalan cselekményei és konyhánk padlója összefüggésben.

— Legalább lesz itthon valami élő állat — felelte —, Ferkó úgyis mindig kiscicát kér.

— Jaj, jaj — mondtam a váratlan gondolattársítás feletti meglepetésemben, de nem tudtam folytatni, mert megjött a villanyszerelő s különben is már késő volt. Így elrohantam kétséggel, reménnyel s a bennrekedt oktató-nevelő szándékkal szívemben.

A nap eltelt; a szerelőnek hála, ki délig lakásunkon foglalatoskodott, este hírenyoma sem volt otthon semmiféle csirkének, hanem szelíd sajtos makaróni várt, az általam indított „elfekvő készletek gyors felhasználása"-mozgalom keretében. Már éppen megnyugodtam, ám másnap, hazaérkeztemkor a Ferkó fiú diadalittas képpel jelentette:

— Halat vettünk! És a papa, mikor meglátta, úgy köszönt neki, hogy jónapot, hal úr! — azzal megragadta kezemet s bevonszolt a konyhába, egyenesen a használaton kívüli veidlinghoz, amelyben meggörbülve egy jókora ponty sínylődött, Fiam segédletével a fürdőkádban helyeztük el a halat, számos kenyérbél maradékot és petrezselyem-zöldjét szórva a vízbe, a ponty végóráinak keservét enyhítendő. Majd aludni tértünk, ám Ferkó, ki máskor a világért be nem menne egyedül egy sötét szobába, negyedóránként felkelt, kimászott kiságyából minden felnőtt beavatkozás nélkül s azonmód pizsamában és mezítláb a hideg fürdőszobába botorkált, megtudni, hogy van a hal, nem fél-e a sötétben. Majd azt ajánlotta, tegyük a vízbe a kispárnáját, hogy szegény pontynak legyen mire lefeküdnie, ha elálmosodna, ő ugyanis papától azt hallotta, hogy a halak a folyókban éjszaka belefeküsznek az iszapba. A kispárnát illetően a kategorikus elutasítás álláspontjára helyezkedtem, ami némi feszültséget okozott köztem és fiam között. Növekvő szorongással vártam a vasárnap délelőttöt s az elkövetkezendőket. Jól kezdődött, szép idő volt, kisütött a nap.

— Sétálni megyünk! — mondtam. Ám Ferkó ez alkalommal nem tört ki ujjongásban, érzéketlen maradt minden perecre, luftballonra és egyéb nélkülözhetetlen sétálási kellékekre tett utalás iránt, s kijelentette, nem jön sétálni, látni akarja, mi történik a ponttyal.

— O, semmi különös — válaszoltam könnyed társalgási stílusban, közönyt színlelve. — Nagymama majd megfőzi, mi hazajövünk, aztán hamm, bekapjuk és megesszük ebédre. Na gyere, addig elmegyünk sétálni.

— De előbb megöli, úgy főzi meg? — érdeklődött, következetesen a témánál maradva fiam.

— Szaladj csak be a szobába, mutatok szép képeslapot! — kezdtem a figyelemelterelő hadműveletbe és fogam között, félszájjal közben a nagymamának:

Toncz Tibor rajza

— Tessék megölni gyorsan azt a szerencsétlen halat!

— Én nem! — mondta szilárdan, idős korát s több évtizedes gazdaasszonyi munkálkodását megcsúfoló ellenállással. — En nem, én sajnálom...

Nem volt mit tennem, kihoztam a kamrából a kalapácsot s a következő buzdító beszédet intéztem férjemhez:

— Ferikém, te vagy a családfő, te vagy az egyetlen férfi a házban, mert Ferkó, bár nembélid, csak ötéves gyermek, ugyebár... Szóval kérlek, intézd el a pontyot... Egy csapással fejbe kólintod és kész, nem igaz? Nem értem, nagymama mit csinál olyan nagy problémát belőle...

Életem párja elszántan és szó nélkül kezébe fogta a kalapácsot... Nagymama az erősebb jogán elvonszolta Ferkót, aki sivalkodva közelharcba kezdett, rugdalózott, sírt, egy valóságos centercsatárt megszégyenítő lendülettel vetődött s harsány „látni akarom!" kiáltásai közben jómagam kiemeltem a halat a vízből s letettem a fürdőszoba kövére... Férjem kezében meglendült a kalapács...

— Jujj! Megölte! Megölte! Úgy kellett, úgy kellett! — kommentálta az eseményt féllábon ugrálva, magánkívül az izgalomtól Ferkó.

Aztán már nem mentünk sétálni. Leültünk a szobában, a gyerek építőkockáival játszott, én kötésemet vettem elő, férjem pedig, rendes vasárnap reggeli szokásunk szerint az újságból hangosan felolvasott. Egyszer csak váratlanul félbehagyta a francia kormányválságról szóló hírt és hozzáfűzött saját magyarázatát, komolyan rámpillantott s így szólt:

— Azért furcsa érzés így fejbevágni...; még ha csak egy hal is...

— Úhüm — feleltem tanácstalanul, mert hirtelen magam előtt láttam a pontyot, amint a fürdőszoba padlóján fekszik mozdulatlanul, a szeme szokatlanul kidudorodik a fejéből s a kopoltyúja táján elkenődött vérfolt...

— Gyertek ebédelni! — szólt be értünk idő múlva nagymama. Mentünk a konyhába, helyet foglaltunk a fehérrel terített asztalnál, melynek közepén legöblösebb porcelántálunkban étvágygerjesztő, paprikás halleves illatozott, s a tűzhely szélére húzva, másik tálon szép sorban barnáspirosra sült rántott szeletek... Merítettünk, nekiláttunk... Ferkót figyeltem, aki szórakozottan piszkált a kanállal tányérjában, köröket írt le vele, kiemelte, visszaejtette és egyszer sem vitte a szájához...

— Ejnye, ejnye, nagy fiú vagy, még mindig nem tudsz egyedül enni? — fedettem enyhén, de a gyerek csak nézett maga elé s nem evett.

— Meg kell etetni! Anyuka etesse meg, én mindig úgy szoktam, ha magától nem akar! — rendelkezett fellebbezhetetlenül nagymama.

— No, nézzük csak Ferkó — próbálkoztam kedveskedve —, hogy is van? Hunyd be szemed, nyisd ki szád!

A gyerek szótfogadott, ám ahogy az első kanál levest a szájába töltöttem, keserves sírásra fakadva kiköpte.

— Nahát, asztalnál, szemtelen! — pörölt nagymama. En azonban felborítva minden idevágó elméletet, tanácsot és használati utasítást, nem adtam igazat neki, nem védtem meg tekintélyét s a jómodor követelményeit, hanem fiam mellé álltam:

— Jól van kisfiú, nem kell megenni. Eszel ebédre egy kis finom kolbászt, utána almáspitét, jó?

— Jó — mondta hálásan Ferkó, majd megkönnyebbülten, boldogan nyelte a tányérjára szelt kolbászdarabokat, míg mi a hallal bajlódtunk.

Az ebéd így további megrázkódtatások nélkül, viszonylag békés átmenetben telt el. A ponty azonban — noha kitűnően volt elkészítve — nem fogyott el egészen, estére is maradt, sőt, másnapra is. En hétfőn már nem ettem belőle. Egész nap fájt a gyomrom, valami nyomást éreztem benne.

— A gyereknek volt igaza — mondta este, négyszemközt az apja. — Ismerőst nem eszik az ember. — Majd határozatba hozatott, hogy *a)* most egy darabig nem veszünk halat. *b)* Ha majd megint veszünk, az árust kell megkérni, hogy ott, helyszínen főbekólintsa. *c)* Ferkót beíratjuk az óvodába. *d)* Nagymamát pedig — beíratjuk a Pedagógiai Főiskolára.

PREMIER AZ ÜGETŐN

»Fogatok a helyükre... fogatok a helyükre...! Starthooz!« — hangzott fel október 12-én a budapesti ügetőpálya megszokott »utolsó figyelmeztetése«, s a következő pillanatban pesti primadonnák, futballkapusok, népszerű komikus színészek keltek versenyre. A lelátón pedig a színpad, a film, az opera művészei szurkoltak az amatőr hajtóknak.

A győztesek: Gálcsiky János színművész, az első, Csikós Rózsa operettprimadonna, a második és Bakó Béla futballkapus, a harmadik helyezett

Ez a komor hajtó a kis Kabos (Kabos László), Pest egyik mulattatója, akit az ügetőpályán diszkvalifikáltak

Fülöp király a lelátón. Verdi hőse, Székely Mihály világhírű operaénekesünk a közönség soraiban

(MTI Foto — Horvát Tamás felvételei)

HÁROM NEMZEDÉK HERENDEN

A múlt: Horning György bácsi, aki negyvenhét esztendeje mestere a herendi porcelánfestésnek, új, kézifestésű vázán dolgozik

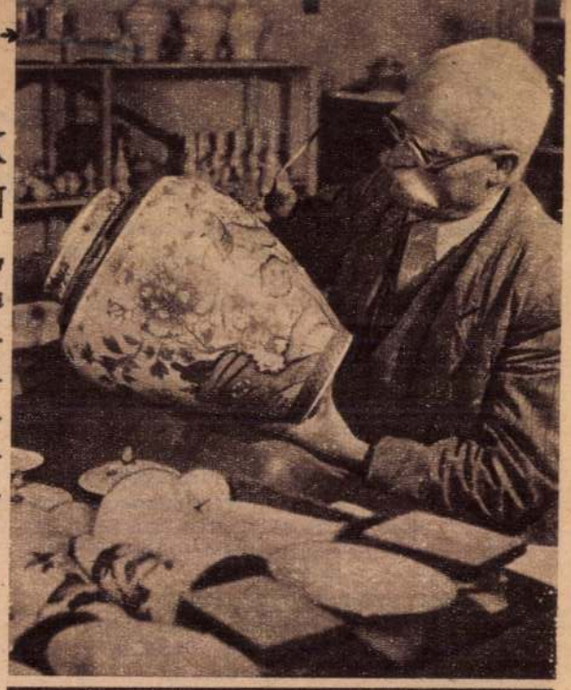

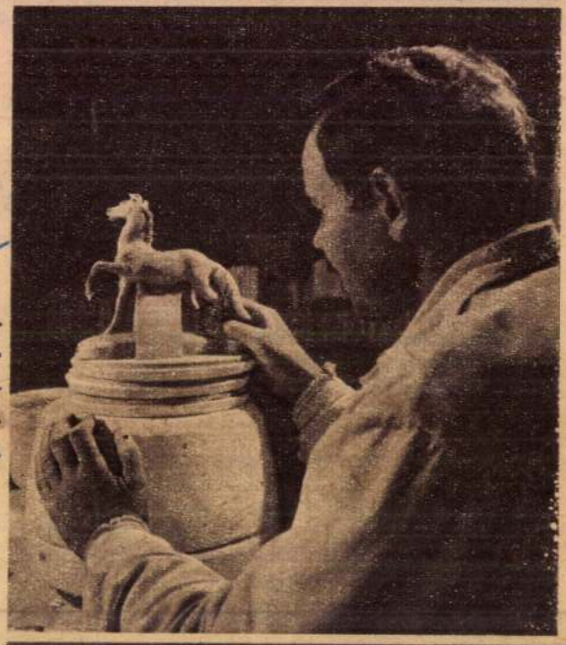

A jelen: Sindler Antal összeszereli Vastagh György szobrászművész lovasszobrának porcelán alkatrészeit

És a jövő, az új nemzedék: Anyos Erzsébet porcelánkosarakat fon

(MTI Foto — Balassa Ferenc felvételei)

1964 ÁPR 12
1021

Tonez Tibor

VIDOR MIKLÓS

Hétvégi meglepetés

Szombat este negyed tízkor megszólalt a csengő. Kurta, ijedt kis berrenés volt. Tamás félmeztelenül könyökölt kisszobája ablakában, magára kapta frottírköpenyét, kiugrott.

Gyurka állt az ajtóban.

— Jaj de jó, hogy itthon talállak!

Hátralépett a meglepetéstől:

— Szervusz. Te Pesten?

Gyurka kezében a skótkockás strandszatyor, ezzel szállt föl reggel a balatoni vonatra. Csontos arca mintha egyszeriben lefogyott volna.

— Mi történt? — tessékelte be barátját magához Tamás.

— Most jöttem meg a gyorssal. — Üzötten kapta körül pillantását, nem ült le.

— Baj van? — kérdezte teljesen fölöslegesen Tamás, mert Gyurka hirtelen betoppanása maga volt a vészhír. Az előbb még álmos falak megteltek tőle villamossággal. Szemközt a nagy francia udvarban fölragyogott egy ablak fénynégyszöge.

— Nem jönnél le velem? Itt nem tudom... — mondta nyugtalanul a fekete fiú.

Tamás inget, szandált húzott, s egy perc múlva becsapódott utánuk az ajtó. Egy perce még bámult ki az éjszaka ürességébe, és most itt trappol lefelé a lépcsőn Gyurka mellett, aki egyenesen hozzá rohant a vonatról, hogy valakinek elmondja... Barátja bezárt, sötét arcába nézett, a szűkre húzott szempárba: nem bírja magában tartani a robbanóanyagot.

— Hol itt egy italbolt? — állt meg a kapuban Gyurka.

— A túlsó sarkon.

A kavargó füstben, a kaszsza előtt várakozó sor, csípős, orrbaverő alkoholszag. Bizonytalan, fölvillanó, söröskancsókba merülő arcok, zsivaj, üvegkoccanás.

— Idd ki — nyújtotta Gyurka a vízszínű cseresznyét.

Csak ki innét minél előbb. Behunyta szemét, lehajtotta.

— Gyerünk!

A park fölött tiszta, nyári csillagok. Eltévedt tücsökszó a tágas estében. Gyurka mintha menekülne. Kifelé indult, Angyalföldnek, a most is zakatoló, fénylő ablakú üzemek irányában.

— Marhaság volt — szólalt meg indulatosan. — Okosabb lett volna, ha rád hallgatok.

— Rám? — Tamás emlékezett még a tegnapi délelőttre, mikor Gyurka nekiszögezte a kérdést: utazzon-e le a tóhoz, hogy meglepetésként betoppanjon a lány üdülőjébe. Mit mondhatott volna?

— Igen, rád. Nem arra, amit mondtál, hanem ahogyan mondtad. Mást nem tehettél, láttad rajtam, hogy meg vagyok veszve! De csak verje be az orrát minden hülye, addig úgysem tanulja meg! És én éreztem is, öregem, eskűszöm, hogy azért volt bennem a frász! — Türelmetlenül rágyújtott, kifújta a füstöt, egy pillanatig elhallgatott, aztán lefogottan, halkan folytatta:

— A vonaton kezdődött, azt hiszem. Folyton azt hallottam a tengelycsattogásból: »Szállj le! Szállj le!« Rettenetes volt. Azért indultam el, hogy találkozzam vele, lássam, és közben belülről egy hang alattomosan azt súgta, hogy jobban teszem, ha akármelyik állomáson szállok le, csak ott nem, ahol ő nyaral. És közben olyan türelmetlen voltam, hogy már a sóhajtásommal hajtottam volna a mozdonyt. Mintha félórákon múlnék, mea kellene előznöm valamit... nem tudom... talán csak a saját türelmetlenségemmel próbáltam versenyt futni.

Már nem kövezeten koppant a léptük, elnyelte a szűk kis köz földes talaja. Macska surrant el a házfal tövében, a magasból világító utcai lámpa lisztesfehér fényt szórt utána. Tamás a lelassuló iramból érezte, hogy Gyurka feszültségét föloldják a szavak.

— Tizenkét órája, öregem, és mintha nem velem történt volna. Csak topogtam a vonatfolyosón, alig vártam, hogy megérkezzem, és féltem tőle. Aztán mégiscsak ott voltam az állomáson és úgy néztem körül, mint aki keres valakit. Pedig nem jeleztem pontosan az érkezésemet. Fölsétáltam az üdülőjükig, érdeklődtem felőle. — Lent van a strandon. — Gyerünk. Nem olyan nagy a strand.

— Ismerem — bólintott Tamás. Évekkel ezelőtt nyaralt azon a fürdőhelyen, emlékezett még a part nyárfasorára, a piros padokra, a móló tarka nyüzsgésére.

— Kétszer körülsétáltam — sehol. Talán a vízben van. Esetleg csónakázik. Persze, zsivaj, hangszóró, hosszú sorok a tejesbódé, meg a kölcsönző előtt. Mulatságos lehettem, amint felöltözve lődörgök ott a fürdőruhás em-

berek közt. De még mindig nem láttam. Az istennyila érti ezt! Tegnap délben, alig elmentél, föladtam a sürgönyt. Az legkésőbb hatra meg kellett érkezzen, nem?

— Persze.

— Vagy elkallódott az üdülőben, nem adták át? Mire is gondoltam volna? Pedig hát sántikáló dolgok az ilyenek, az ember maga is tudja. Mintha alagútba kerülnél és körbe járnál a sötétben... — Gyurka megállt egy pillanatra, elnevette magát kínjában. — Nem vagyok épelméjű, mi?

— Időszaki — mondta Tamás.

De Gyurka nem is várt megnyugtatást. Fújt egyet s folytatta:

— No mindegy, majd hozzákönyveled a többihez. Csónakot béreltem, neki a víznek. Persze, ott sem mehetsz ki a fenébe, a vízirendőr mindjárt integet, meg fütyörészik utánad. A víz meleg volt, pocsolyás. Valahogy a tájtól sem voltam elragadtatva. A túlpart félködös hegyei: tiszta makett, én meg itt hajókázom ebben a nagy libaúsztatóban, verejtem magam a nappal. Húsz méterrel odébb gumimatracokon sütkérezők, és labdázó, viháncoló nők, férfiak. Mit keresek én itt? Ha rajtam múlik, olyan vihar tör ki a fejünk fölött, hogy gyászba borul tőle az a sivalkodó partvidék!

Legyintett, kicsit már túl a délelőtti hangulatán, szégyenkezőn és tehetetlenül:

— Te, az ember olyan ütődött néha! Hát azért a tájért mentem én le, lóhalálában, másfél napra? Ismered azt, mikor idegességedben megpróbálsz magadhoz beszélni higgadtan, okosan, mintha a saját félhülye kisfiad volnál? Hát így igyekeztem én kijózanodni ott a vízen, elfogadható érvet találni, amivel megmagyarázzam... De hát mi volt ott magyaráznivaló? Nem egy világvárosban keresem! Egy balatoni üdülőben elbújni valaki elől, nehezebb, mint összebotlani vele. Világos: megszökött. Úgy látszik, kissé nehéz a fölfogásom, hogy ilyen sokáig tartott, míg rájöttem. De állítólag nagyobb zsenikkel is megesett már ebben a helyzetben...

— Kíváncsi vagyok, mi jön még — fordult felé Tamás.

— Várj. Mikor elegem lett az evezős-edzésből, kimentem a partra. Az motoszkált bennem, megnézem az állomáson, mikor indul visszafelé a legközelebbi vonat. Ez volt talán az első józan fölvillanásom, de mindjárt el is nyelte a hőség. Hurcoltam a szatyromat a tűző napban, mint egy vándor batyus. Lődörögtem egy darabig, aztán mégis úgy döntöttem, visszanézek abba az átkozott üdülőbe, ebédre csak hazakerül. Bekaptam valamit a tejcsarnokban, mert már szédültem az éhségtől. És szidtam, pocskoltam magamat, hogy ez csak velem történhetik meg, nincs még egy ilyen balkezes barom Közép-Európában. Aztán meg ellenkezőleg, föltámadt bennem egy kis bizakodás, hogy félreértés az egész, a végén nevetek majd rajta egy jót, ha kiderül... De hát ilyen ábrándokban csak azért ringatóztam, hogy legyen erőm visszaszarándokolni. Mert már azt is rösteltem, hogy annyit nyüzsgök az üdülője körül. Már láttam, amint összeröhögnek a hátam mögött: »Ez az a pofa, aki reggel óta vadássza Szirtes Anikót!«

Keserű volt, megalázott. A pesti napok jártak az eszében, a lány elutazása előtti idő, ahogy délutánonként várta, este hazakísérte.

— Nem érdekes, hogy vadidegenek mit gondolnak rólad, persze, hogy nem érdekes — mondta indulatosan. — De ha van okuk a röhögésre, érted? Ha épp az tett nevetségessé a világ előtt, akivel szövetségben hitted magad..., De hát akkor mire jó az egész? Vagy minden csak addig érvényes, míg jelen vagy, míg úgyis biztos lehetsz benne? Folyton a saját ide-oda ugráló gondolataimba ütköztem, mint akit gumicellába zártak. Ültem a parkban egy padon, egy kötögető néni az unokáját dresszírozta. Lidércnyomás! Legjobb lett volna elhemperedni a fűben és kialudni magamból az utazást, a vesszőfutást az üdülőtelepen, a hőséget, a reménytelen, nevetséges nyomozást valaki után, akinek a kedvéért...

Elhallgatott, megállt a homályos sarkon, melyet már isten tudja hányadszor kerültek meg. Rágyújtott megint, s megrázta fejét:

— Persze, ez nem igaz. A magam kedvéért csináltam, legföljebb akkor még azt hittem, neki is örömet szerzek vele. Azért kullogtam vissza az üdülőbe. Fél kettő lehetett. Egy barátságos takarítónő előkerített valakit a szobájából. Kis gömböc lány volt, boglyahajú, hunyorgott a szemüvege mögött. — Anikó? Nem is tudom... reggel azt mondta, a strandra megy... ott is szokott lenni délig... Nem találta? Lehet, hogy mégis más programot csinált... — láttam, hogy dadog, neki is kínos. Én meg szerettem volna füstté válni, megsemmisülni. Olyan fáradt lettem egyszerre... És ezek ez előbukkanó arcok, a takarítónők, a boglyahajú szobatársnő, a statisztéria, akik csak azért jöttek a világra, hogy neked legyen ki előtt leégned! — dühösen elhajította féligszívott cigarettáját.

Tamás a parázs piros íve után nézett, a palánkra, amely mellett elhaladtak, s megint szembekerültek a sodronyháló ablakú, kivilágított épülettel, melynek belsejében rejtelmes fémkarok mozogtak s időnként elővillant köztük egy-egy ember.

— Mit mondjak neki, ki kereste? — szólt utánam, én meg csak annyit nyögtem ki, hogy nem fontos. És nem is volt már fontos az egész, utáltam szegényt, aki még valami üzenetet szeretett volna kicsiklandozni belőlem, hogy beleturkálhasson egy kicsit a hasamba... Kitámolyogtam az utcára, és akkor fékezett az orrom előtt egy Fiat a túloldalon. Azt hiszem, meg se láttak. Az ajtó kinyílt és ő lépett ki belőle, sortban, ingben, az alakja úgy kiugrott, hogy egyszerre megint vibrált belé a szemem. Valaki utánaszólt még a kocsiból, ő meg visszamosolygott és mondott még valamit, nem lehetett érteni...

Gyurka ott állt az éjszakai utcán, körülöttük sehol egy lélek. A túloldalra meredt, mintha látná most is a kocsit, amelyből Anikó kiszáll, visszaint, és alakja, a híres, világverő alakja fölmagaslik az éles fényben.

De most a Hold sütött csúfondárosan, lemosolyogva, ami a napvilágnál történt.

— Abban a pillanatban nem tudtam, mit csináljak, öregem — magamat pofozzam-e föl, őt rángassam-el bájcsevely közben, vagy próbáljak elegáns maradni, és kedves nagyvonalúsággal ráköszönjek? De hát hol voltak akkor már az én nagy vonalaim? A kocsi elindult, én álltam az

út közepén, a porfelhőben, ő meg fölragyogott, akár egy görög istennő, és rámcsodálkozott: — Hát te már megjöttél?

— Óriási! — mondta elismerően Tamás.

— Te, én már abban sem voltam biztos, hogy én vagyok-e az ott az üdülő előtt. De az szentírás, hogy ahhoz a nőhöz nekem semmi közöm nem volt! Ott született meg, abban a másodpercben, az autó hozta, de lepottyanhatott volna elém az égből helikopterről is. Meg se tudtam szólalni. Ő meg olyan ártatlanul és derűsen nézett, mintha itt a Nagykörút sarkán lenne randevúnk, az éjjel-nappal közért előtt! — Szervusz — csicseregte és nyújtotta a kezét.

Gyurka elhallgatott. Nem lehetett tudni, elneveti-e magát, vagy fölkiált, ahogy még egyszer végigéli a találkozást. De csak hátrasimította kurta, fekete haját, két tenyérrel, mintha a fejét akarná helyretenni.

— Becsületistenemre, csak úgy: — Szervusz! — Tiszta fejlövés! Levegőért kapkodtam. Bámultam rá, de nem nyúltam a kezéért. Elnevette magát: — Isteni pofa vagy! Most itt akarsz állni? Gyere be, várj meg, aztán megyünk a strandra.

— És te?

Nehéz volt rögtön válaszolni.

— Akkor kellett volna sarkonfordulnom és otthagynom. Tudom. És utálom magamat, amért nem tettem meg. De... nem lehetett, Tamás! Olyan szép volt, olyan pimaszul szép! — lehajtotta fejét, a földnek mondta: — Talán mert már megéreztem rajta másnak a keze nyomát... a guruló arany... amíg a zsebedben volt, nem is ragaszkodtál hozzá annyira... ismered...

— Most már mindegy — mondta Tamás jó sokára.

— Nem mindegy! Fészkes fenét mindegy! Leköphetsz, amért ott maradtam... Mit vártam még, mit akartam egyáltalán? A táviratomat megkapta, de azért egész délelőtt furikáztatta magát. Miért ne? Ha én így is megvártam, akkor minek sietni?... Ha érteném, mi tartott ott? A kíváncsiság, a gyöngeség? Vagy a makacsság, hogy most már végigcsináljam... Á, ne hidd, hogy sokat magyarázkodott. Én nem kérdeztem, az már mégsem fért volna el a képemen. Mellékesen említett valamit arról az autós paliról, hogy régebben ismeri valahonnan, aztán itt rádudált egy este... mit tudom én! Hét felé visszajön érte, tartsak velük, átmegyünk valahová, mert itt unalmas. Igen... Feküdtünk a homokban, olyan udvariasan és jólnevelten hallgattam, mint akinek már órák óta viszket a tenyere. És akkor megkérdezte angyalian: — Te csacsi, csak nem vagy féltékeny? — Visszacsodálkoztam: — Rád? Az csuda rossz üzlet lenne! — Azt hitte, nem jól hall, de megnyugtattam. Mert akkor már rettentő nyugodt voltam én is. Egyfolytában egész nap az idegességet sem bírja az ember. És szépen fölültem a félhetes gyorsra. Hát ennyi volt.

Lassan lépkedtek a Hold alatt. Gyurka vonásai megenyhültek. Kifújta magából, túladott rajta. Most ő figyelte Tamást. Domború, tiszta homlokán, enyhén hullámos haján annyi nyugalmat rajzolt ki a holdfény. Milyen rendes gyerek! Pedig hát tőle még messze vannak az igazi bánatok! Hosszút sóhajtott, mint akit a mai csalódás avatott férfivá.

H. Thurn

Egy beteg férfi naplójából

Hétfő

Tegnap megrándítottam a jobb térdemet.

— A meccsen történt — válaszoltam feleségem érdeklődésére.

— A nézéstől? — kérdezte, és gyanakodva tekintett rám.

— Igen, a nézéstől — feleltem méltóságteljesen.

— Nagyon fáj, apu? — szólalt meg részvevően a kisfiam.

— Bele is halhatsz?

A kislányom erre keservesírásra fakadt:

— Apu, menj el a doktor bácsihoz, hogy meggyógyítson, és csináld meg a babaszobát, amit megígértél.

Délelőtt elbandukoltam a rendelőintézetbe, a sebészetre. A várószoba zsúfolásig tömve volt, minden széken ültek. Sokáig kellett várnom, és nagyon fájt a lábam. Amikor végre leülhettem volna, egy női hang azt sziszegte:

— Ez egyszerűen letelepszik, nem törődik vele, hogy a nők állnak. Nincsenek már udvarias emberek!

Egy öreg hölgy lesújtóan végigmért:

— Neveletlen fráter!

Szerencsére a nővér beszólított a rendelőbe.

Az orvos nagyon kedves volt. Tapogatta, nyomkodta a térdemet, közben egyre kérdezgetett, fáj-e? Jajgattam és idegesen kapkodtam a lábamat. Azt is el kellett mondanom neki, hogy milyen gyermekbetegségeken estem át élete során, és be kellett számolnom szüleim és nagyszüleim betegségeiről.

Végül kezembe nyomtak egy csomó cédulát: röntgen, szívvizsgálat, bel- és ideggyógyászat. Mire mindezzel végeztem és félholtan visszavánszorogtam a sebészetre, már esteledett. Kaptam egy szoros

(Tonez Tibor rajzai)

kötést a térdemre, azután hazaküldtek, azzal a jótanáccsal, hogy a fájós lábamat minél kevesebbet mozgassam.

Kedd

Feleségem reggel, mielőtt munkába ment, végtelen gyöngédséggel megsimogatta az arcomat, és átnyújtott egy hosszú listát, e szavak kíséretében:

— Ezen a listán minden rajta van, amit az orvostól hazafelé meg kell venned. Keféld fel a padlót a nappaliban, és nézd át a gyerekek leckéjét. Ha lesz még időd, készítsd elő a főzést is, mert akkor sokkal hamarabb készülök el a vacsorával. És ami a legfontosabb, pihentesd a beteg lábadat...

Elballagtam a rendelőintézetbe. Újabb vérvizsgálatot, EKG-t, röntgent rendeltek el.

Ez alkalommal rövidnadrágot vettem fel, és a kötésem fölé még egy csomó gézt tekertem. Még mindig fájt a térdem, és a kötés nagyon jól mutatott rajta.

A röntgenváró tele volt. Ott ült az a nő is, aki tegnap neveletlen fráternek nevezett. Úgy látszik, nem ismert meg, mert amikor meglátta térdemen a hatalmas kötést, felugrott a székről:

— Ó, szegény ember, üljön Nem fogadtam el a felajánlott helyet, állva maradtam és kijelentettem, hogy az orvos azt tanácsolta, álldogáljak egy-egy félórácskát, nehogy rövidebb maradjon a sérült lábam.

Több, mint egy órát kellett várni, a végefelé már úgy éreztem, mintha a bal lábam egyre nőne.

— Mi a panasza? — kérdezte a röntgenorvos, amikor végre bekerültem hozzá.

— A bal lábam fáj — közöltem.

Mialatt átvilágított, valami megjegyzést tett a szívemre, amely szintén bal oldalon van, és összefüggést keresett a kettő között. Ő jól mulatott rajta, én kevésbé.

Szerda

A mai programom a következő volt: el kellett mennem a sebészetre, aztán a vérvizsgálati, majd a röntgen-leletért, és onnan a belgyógyászatra. Utána masszázs és rövidhullám jött sorra. Végre indulhattam bevásárolni, majd előkészíteni a vacsorát, megnézni a leckéket, közben pihentetni a térdemet, és megköszönni a feleségemnek, hogy legalább a lakást rendbehozta, mielőtt dolgozni ment.

Csütörtök

A mai programom: sebészet, belgyógyászat, masszázs rövidhullám, bevásárlás stb. stb. Már nagyon vágyom a hivatal, a kollégáim után.

Péntek

Holnaptól megint mehetek dolgozni. Ugyanis a sérült térdemnek feltétlenül nyugalom kell.

(Szirmai Marianne fordítása)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET

Palmyrában helyreáll az egyensúly

Az Egyesült Államok egyik déli kisvárosában, Palmyrában vagyunk. A városba érkezve azonnal megismerkedünk egyik legnépszerűbb lakójával, aki büszkén Őslakónak nevezi magát, mert itt született és sohasem hagyta el a várost. Az egész város is így nevezi. Azonkívül szerencse fiának is nevezik, és ő erre is rendkívül büszke. Hogy miért szerencse fia? Mert mindenben szerencséje van. Ha az utcasarkon pénzdobósdit játszik, feltétlenül nyer, akár fejre, akár írásra tesz. Vagy ha betér a város csapszékébe és odaáll a játék-automatához, amelynek neve »Lányok a strandon«, mindjárt köréje sereglik a csapszék egész közönsége, Mert Őslakó olyan virtuóz módon kezeli az automatát, hogy ezer pontot is összeszed, amiért nyereségül egy üveg sört kap és ingyen játszhat. Azonkívül ügyes játékkal az automata lányfiguráit teljesen levetkezteti. Őslakót, a szerencse fiát ez a szerencse teljesen kielégíti. Pénzt is nyer, sört is nyer, szórakozik is. Aztán hazamegy, házacskájába, amely egy bűzös-mocsaras zsákutca végén van és két szűkösen berendezett lakóhelyiségből áll. Itt szabad idejében rádiókat és más elektromos készülékeket javít, de csak ha kedve van hozzá.

Ám aznap, amikor megismerkedtünk, Őslakó eltér ettől a szerencsés időbeosztásától, mert hirtelen megházasodott. Bizonytalan középkorú férfi létére feleségül vett egy még bizonytalanabb, de már nem is középkorú gazdag özvegyet, Mabelt, aki vacsorára várja portájára újdonsült férjét. Őslakó, aki eddig a napig chilei babon és makarónin tengette agglegénységét, ezzel a vacsorával kezdi új életét.

A kezdet jól sikerült. Amikor Őslakó fehérnemű batyújával, horgával és sörétes puskájával megjelenik a nagy téglaházban, fejedelmi vacsora várta. Megsütöttek egy egész sonkát, főztek fél vödör zöldborsót és készítettek számára batata-lepényt. Őslakó a pukkadásig teleette magát és »járok egyet az emésztés kedvéért« felkiáltással eltávozott. Csak másnap reggel tért haza és felesége kérdésére közölte, hogy oposszum-vadászaton volt barátaival. Reggelire ismét teleette magát, majd aludni ment, előzőleg közölve újdonsült feleségével, hogy mint szintén Őslakó papája szokta volt mondani, »csak két alapos ok van arra, hogy az ember magas, jótestben levő asszonyt vegyen feleségül: hogy örömét lelje a főztjében és melegedjék az oldalán hideg éjszakákon. A főztödet mindennap megeszem, de az igazán hideg téli éjszakák még nem kezdődtek meg.« Ezzel az oldalára fordulva jól aludt estig, majd eltávozott a házból, és visszament a pocsolyás zsákutca mélyén levő házacskájába.

Még ugyanazon az estén itt rontott rá felesége és ott találta nála Josinát, csinos félvér szakácsnőjét. Josina több mint egy éve az Őslakó babája és most, hogy megházasodott, kettőtöket törvény elé kell vinni fajkeveredésért. Ezért megfizettek.« — Szólt és keresztes-hadjáratba indult a fajkeveredés ellen. Első útja az ügyvédjéhez vezetett, akitől azt követelte, hogy csukassa le mindkét fajkeveredőt. Miller ügyvéd így válaszolt: »Nem szándékozom perbeszállni az országunkban dívó szokásokkal. Bizonyos szokásokat országunknak ebben a részében a történelem szentesített és túl sokáig vannak érvényben ahhoz, hogy bárki is megbolygathassa őket. Köztudomású, hogy nálunk minden nap fajkeveredés megy végbe naplemente után az év minden napján. És ami több mint száz év óta általánosan elfogadott szokás, azt senki sem tudja felborítani. Valószínűleg meg lehet különböztetni a rendes fehér embert a nem egészen tiszta vérű fehér embertől, de ez mit sem változtat a szokásokon. Nézzen csak körül — mondta az ügyvéd az asszonynak —, nézze meg mindezeket a fél-, negyed- és nyolcadvérűeket (mulatt, quarteron és octuron), ezeket a sárga, barna és más színűeket. Ha jól megnézi őket, sokukon felfedezheti városunk köztiszteletben álló fehér családjainak jellegzetes arcvonásait és más sajátosságait.« — Az ügyvéd eltűnődött saját szavain és gondolatban hozzátette: »Sokat beszélnek a fehér vér keveredéséről négereknél. De nem beszélnek a fehérekbe keveredett néger vérről. Pedig ebből is akad elég. Az ültetvényeseknél gyakran megesett, hogy nyolc-kilenc gyereke mellé, a gyerekek anyjának halála után, a néger dada odanevelt még egy fehérbőrű néger gyereket, saját gyerekét az ültetvényestől. A gyerek a többivel együtt felnőtt, apja nevét viselte, megházasodott. Az ügyvéd szentenciája: »Sok minden van az életben, ami nem tőlünk függ, ezek közé tartozik a szép sötétbőrű lány kívánatos volta a fehér férfi számára. Ezen csak úgy lehetne változtatni, hogy vagy kiirtják a néger lányokat, vagy kiirtják a fehér férfiakat.«

Az asszony ment tovább a fajkeveredési hadjárat útján. A városi fogház felé tartott, amely a vasúti töltésen túl feküdt. Itt már a város néger fele terült el. A fehér lakossággal felérő néger lakosság hevenyészett fa- és bádogkalyibákban lakott, amelyek fehérek tulajdonában voltak. Kövezetlen utcák, esővíz pocsolyák mindenütt. Az asszony a rendőrfőnököt kereste, de nem találta és ezért tovább vitte a fajvédőászlót a sheriffhez. Az ötven év körüli *Grower* sheriff hivatásos politikusként élte le élete felét és már nyolc éve viselte a sheriff jelvényét. A történésbe kapcsolódásának időpontjában arra készült, hogy harmadszor is jelöltesse magát erre az állásra. Alapelvként ezt vallotta: »A politikusnak nem árt, ha mindent megígér a választónak. A választások után mindig lehet kibúvót találni. Meg aztán a következő választásokig a választó el is szokta felejteni, mit ígértél neki.« A sheriffnél az asszonynak könnyű dolga van. Legalábbis ami a néger lányt illeti. Az Őslakót a sheriff nem hajlandó lecsukatni. Álláspontja: »A választásokig egy hónapnál kevesebb idő marad. Nem kockáztathatom a jó híremet azzal, hogy egy fehér bőrű választót lecsukatok csak azért, mert a legmindennapibb kapcsolatban van egy néger lánnyal. A többi fehér bőrű fel lesz háborodva, mert ezt a jogát eddig senki sem vonta kétségbe. Más dolog, ha egy néger együtt akar ebédelni a fehérekkel, vagy valamilyen más módon megsérti a szegregáció szabályait. Azt azonnal lecsukathatnám.« Így jön létre az alku. A sheriff minden további nélkül hajlandó lecsukatni Josinát, a néger lányt, prostitúcióért. Utasítást is ad erre a helyettesének.

Ennek azonnal híre terjed. Megtudja a dolgot Őslakó is. Az esthomályban a négernegyedbe surran és a letartóztatás hírével ráijeszt a lányra. Rábeszéli, hagyja el a házát és bújjon el nála. Szerelemből? Ez csak egyik indítóoka. Ami főképp nyugtalanítja: a városban mindenki tudja, hogy a letartóztatott néger lányok a rendőrség hátsó szobájában mindenki szabad prédája. Ez nincs ínyére.

A palmyrai tragédia befejező része egyszerű. Clyde, a bestialitásáról ismert sheriff-helyettes megjelenik a négerlány kalyibájában. A házban tartózkodik a lány néger vőlegénye. A sheriff-helyettes azt követeli tőle, hogy teremtse elő a lányt. A fiú nem tudja, hogy a lány hová tűnt. Keresi, de nem találja. A sheriff-helyettes szörnyű szidalmaira csak elemi emberi méltóságát védelmezi kérő szóval. A sheriff-helyettes agyonveri, majd vadállati módon megcsonkítja a holttestet.

Másnap reggel. A sheriff a helyettesének: »Eltúloztad a dolgot, fiacskám. Most majd másra fognak szavazni. Azért van gumibotod és revolvered, hogy védd magad, ha személyi biztonságodat veszély fenyegeti. Agyonlőhetted volna... Most pedig elég lesz ebből a dologból. A lányt ne bántsátok, amúgy sincs ellene letartóztatási parancs, csak szívességet akartam tenni annak az asszonynak.«

A halotti szemlét végrehajtó vizsgálóbíró a tettesnek, mint tanúnak a jelenlétében a halál okául fulladást állapít meg és jegyzőkönyvez.

Estére a sheriff-helyettes már állás nélkül van, éjjel szitává lőve találják a csapszék mögött.

Ugyancsak másnap reggel a lány a város legtekintélyesebb polgárához, Borrows szenátorhoz megy. Őslakó küldi. A szenátor közli vele, hogy nem lesz bántódása, majd leszidja: »Ti, négerek, amint egy csepp fehér vér van ereitekben, elszemtelenedtek.« Azután kikérdezi, hány éves, ki az anyja, és rádöbben, hogy saját lánya áll előtte. Megijed a lehetséges botránytól, amely a választások előtt végzetes lehet számára. Pénzt ad a lánynak és eltanácsolja a városból örök időkre. A lány elutazik Palmyrából.

Befejezés: Őslakó visszatér felesége házába, ahol ismét vacsora várja. Szent esküt tesz, hogy őt nem kapják többé rajta néger lánnyal. És amúgy is hidegek már az éjszakák...

Palmyrában helyreáll az egyensúly. Naplementével megindul a fajkeveredés és folyik szakadatlanul télen, nyáron, tavasszal és ősszel. És mi elhagyjuk Palmyrát, ahol Erskine *Caldwell* amerikai író kalauzolt bennünket »Nálunk otthon« (Close to Home) című regényében. Rettenetes város rettenetes hétköznapjaiban.

Hogy az Egyesült Államokban nincs is Palmyra? Hogy ezt a Palmyrát írói fantázia szülte? Földrajzilag igen. Társadalmilag azonban másként áll a dolog. Az élet, a véres valóság diktálta Caldwellnek Palmyrát. Nevezhetjük Birminghamnek, Jacksonnak, Montgomerynek vagy tucatnyi más néven. Palmyra a déli államok mikrokozmosza. Tükrözi az amerikai makrokozmoszt.

Komor Imre

IELŐTT
AKÁSÁT
ESTETNÉ,
ERESSE FEL
INTATERMÜNKET
Ő ÉS MÁZOLÓ KTSZ
est, VI., Rudas László utca 39.
Telefon: 316—916
127—760
erem nyitva: 7—16 óráig
1-től: 7—18 óráig

A jövő század felhőkarcolója

413 méter magas lesz, 50 ezren dolgoznak majd benne

New Yorkhoz közeledve, hajón vagy repülőgépen, egyedülálló panoráma tárul a látogató elé. Eget »kaparó« épülettömbök merednek fel a felhőkbe, kocka, tégla és gúla alakú vasbeton-szörnyek bukkannak elő a ködből, mellettük kis játékkockának tűnnek a mólók, sőt, a többtízezertonnás óceánjáró hajók is. Semmi dísz, semmi ékítmény nincs ezeken az épülettömbökön, Párizsban, Londonban vagy Rómában szörnyűségnek hatnának, itt mégis feledhetetlen emlék annak, aki egyszer látta. Van valami lenyűgöző, varázslat e behemót látványban. Külön-külön talán mindegyik épület suta és torzszülött: együttesen van bennük valami sajátos stílus és harmónia.

Furcsán hangzik, de a valóság az, hogy Amerika a felhőkarcolókat — vagy legalábbis az ötletet — egy borzalmas tűzvésznek köszönheti. Az egyik legnagyobb amerikai város, Chicago belvárosa vált a lángok martalékává 1871 októberében. Több mint százezer ember lett egyik napról a másikra hajléktalan, az anyagi kárt pedig össze sem lehetett számolni, olyan sok száz millió dollárt emésztett fel a tűz. A pusztulás után, érthető módon, lázas építkezés kezdődött. És az is érthető volt, hogy a fontosabb gazdasági vállalkozások, bankok, áruházak, iparvállalatok lehetőleg a belvárosban akarták központjaikat felépíteni. Egyszeribe felvirradt a telek-spekulánsoknak! Úgy felverték az árakat, hogy hovatovább nem volt mit tenni, mint *»égbe építeni«* a házakat. Ám amit a magasban nyertek, azt elveszítették a földön: az első magasépítkezések nem voltak gazdaságosak, az alapzat nem bírta a nagy súlyt, az épület nagyrészt kihasználatlan maradt. A 16 emeletes *Monadnock*-üzletház földszintjének Chicagóban például több mint két méter vastag falai voltak! A tér és az építőanyag tehát nem állt összhangban, amerikai nyelven, az első felhőkarcolók *»nem fizetődtek ki«*.

Másfél évtized múlva, 1885-ben nyílt meg az ég tulajdonképpen az amerikai építészek előtt; William Le Baron *Jenney* építette az első igazi felhőkarcolót. Chicagói építész volt; ő alkalmazta először a vasbeton-szerkezetet, amelyben a téglák csupán töltő-anyagai az épület-rámáknak. *»Vascsontvázaknak«* nevezték az ő merész kísérleteit, s minthogy a kor a műszaki találmányok nagy ideje volt, Jenney egyre több *»külső«* segítséget kapott:

Az amerikai Elisha *Otis* megalkotta az első olyan felvonót, amely biztosítva van a lezuhanás ellen;

A francia Joseph *Monier* kikísérletezte a tűzálló vasbetont;

Thomas *Edison* az izzólámpát hálószerű rendszerbe foglalta, s ezzel megoldódott a közvilágítás.

Egy évtized múlva az Egyesült Államok nagyvárosaiban egymás után merész felhőkarcolók nőttek a lakóházak közé. New Yorkban a századforduló idején már 29 olyan épület volt, amely 55—118 méter között magaslott az égbe. És tíz évvel később, 1910-ben felépült a 60 emeletes *Woolworts-Tower*, sokáig úgy számított, mint a világ legmagasabb épülete. Ám az építkezési lázat most már nem lehetett csillapítani. A *Manhattan*-ben, New York sziklára épült negyedében (tehát eszményi talajon), olyan építészeti versengés kezdődött, mint a nagy reneszánsz-pápák idején Rómában. Gombamódra nőttek ki a felhőkarcolók a sziklás talajból. A *Wallstreet* 40-es számú háza új *»világrekordot«* állított fel: 283 méter magas volt; de nem sokáig, a *Chrysler Building* építészei még abban az évben (1930) túlszárnyalták a teljesítményt és egy acéltoronnyal 320 méter magasságot értek el. Büszkeségük még egy évig sem tartott: 1931. május elsején felavatták a világ legmagasabb felhőkarcolóját, az *Empire State Building*-et. 381 méter magas és amikor az amerikaiak nemzeti költője, Francis Scott *Fitzgerald* letekintett a tetejéről, lelkesen felkiáltott: *»Ez a legnagyszerűbb torony a világon!«*

A világ nyolcadik csodájának nevezték mindeddig az Empire State Building épületét. Egy fél emberöltőn át állta is a versenyt. Most, minden jel szerint, hamarosan megdől a hatalma. Egy japán származású amerikai építész, Minoru *Yamasaki* — a modern építészet első számú sztárja Amerikában — olyan két épületet tervezett, amely a Manhattan lakóinak szívét is megdobogtatta. Két kockaépületének tornya már nemcsak a felhőkből, de szinte a századból is kiemelkedik. *»A XXI. század épülete«*, így jellemzik az újságok, s még ebben az évtizedben, 1970-ig elkészül. Az ikerépület magassága 413 méter lesz — állítsuk az *Eiffel*-tornyot a *Cheopsz*-piramisra! — és 50 ezer alkalmazott dolgozhat iroda-szobáiban, vagyis kétszer annyian, mint az Empire State Building-ben. Ötvenezren, mint egy vidéki magyar város egész lakossága! Mind a két épület 110 emeletes egyébként, Yamasaki terve szerint, s a félszázezer alkalmazotton kívül naponta 80 ezren látogathatják meg iroda-termeit. Villanyvilágításának napi mértéke: 60 ezer kilowattóra — egy egész várost el lehet látni naponta ennyi árammal, s ami a léghűtő berendezéseit illeti, ennek a két épületnek, hát egész Nagy-Budapesten nem fogyasztanak annyit a jégszekrények, mint a *»jövő századának«* ebben a két épületében. Iroda-helyiségeinek nagysága egymillió köbméter; külön nagy szállodát rendeznek el benne; három földalatti-állomása van; (200 ezer utas használhatja naponta, fennakadás nélkül!) s az épület garázsaiban 1600 gépkocsit lehet elhelyezni.

A jövő álma? Nem, még az elkövetkező 5—6 évben megvalósul. Körülbelül 400 millió dollárba kerül — mint egy kisebb állam évi költségvetése! — ennyi pénzért fel lehetne építeni akár a nyugati országokban is egy kis várost, 14 ezer családi házzal! Láttuk ennek az ikerépületnek a tervrajzát, ott fog állni a Manhattan délnyugati csücskében — *World Trade Center* — világkereskedelmi központ céljaira szolgál, lenyűgöző és félelmetes látvány. Mint két négyszögletes gyárkémény, úgy mered az égbe, kihívóan magasodik majd az óriástornyok fölé. Ez az ember-hangár valóban már nem nekünk, hanem a jövő századnak épül, mert nemcsak munkahely, hanem kísérleti telep is egyúttal. Itt végzik el a számadásokat, miként lehetne még hasznosabban és gazdaságosabban kihasználni a talpalatnyi földet egy olyan világban, ahol ezeket a fogalmakat dollármilliókkal mérik. A New York-i *Daily News* kiábrándultan kérdezte: *»Valóban ilyen utálatos kockaalakúaknak kell lenniük az efféle épületeknek?«* Ablakai ugyanis alig fél méter szélesek. A nagy tervező, Yamasaki mester — mint a hamburgi *Spiegel* írja —, magabiztosan válaszolt: *»Ha az ablak nem szélesebb, mint a váll, az embereknek sohasem lesz tériszonyuk.«*

Több húst, kevesebb kenyeret és bort *fogyasztanak a franciák,* mint tíz évvel ezelőtt

Érdekes jelentést tett közzé a napokban a francia statisztikai és gazdasági kutatóintézet. Azt vizsgálta, hogyan alakult 1954 és 1964 között *az élelmiszerek fogyasztása.*

A számítások szerint a franciák 1954-ben négy és fél millió tonna kenyeret, illetve lisztből készült ételt fogyasztottak. Az idén hasonló mennyiség eladására számítanak, és tekintettel arrá, hogy azóta a lakosság száma *kilenc százalékkal megnövekedett,* ez annyit jelent, hogy ugyanilyen arányban *csökkent* a lisztfélékből készült termékek fogyasztása.

Borból 1954-ben az ország igénye *45 millió hektoliter* volt. Tavaly összesen *47 millió hektolitert* adtak el, vagyis 4,6 százalékkal többet, ami a lakosság növekedését figyelembe véve, tíz esztendő alatt *4,4 százalékos fogyasztáscsökkenést* jelent. Végül meglepő adat ugrik elő a húsfogyasztásnál: Franciaország tavaly 767 400 tonna sertéshúst fogyasztott, ami 1954-hez képest több mint *50 százalékos növekedésnek* felel meg. Ez az adat külön érdekességű, hiszen a franciák eddig köztudottan *inkább a marhahúst kedvelték.* Úgy látszik, a népszerű bifsztek visszaszorulóban van, ami főként az utóbbi idők *nagy áremelkedéseinek* tulajdonítható.

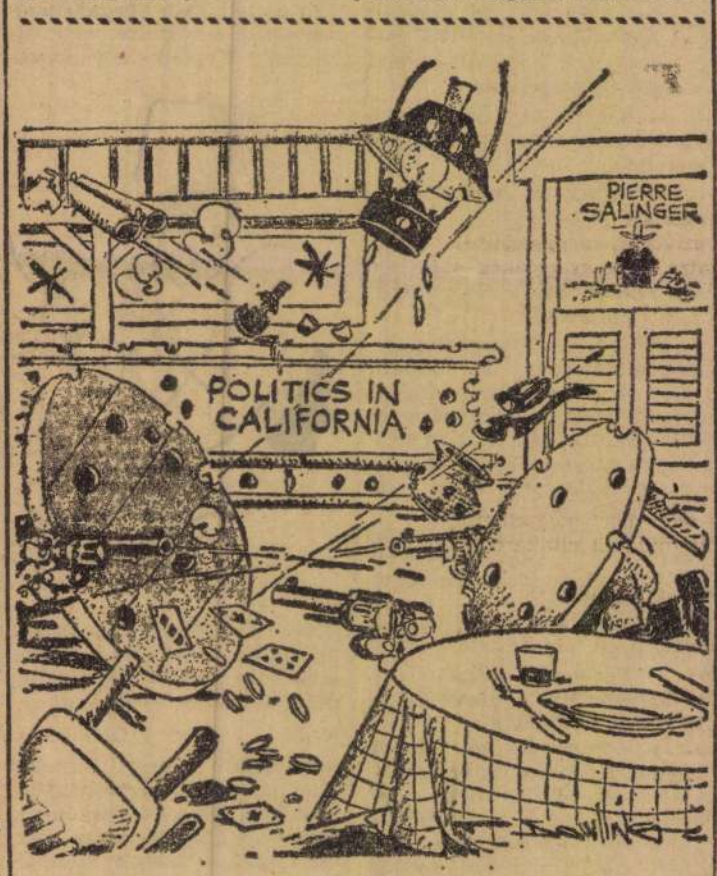

»KALIFORNIAI VETÉLKEDŐ«
A New York Herald Tribune választási karikatúrája

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 21

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Topor András

1021

TOPOR ANDRÁS LITOGRÁFIÁJA

ladata

zottság határozatának rendkívül
mindezeket nyíltan elénk tárja.
s egyben azt is jelenti: az ille-
intézik, nagyon is tisztában van-
feladatainkkal, azzal az irány-
vetnünk kell. Megmondjuk, hogy
el azt a szintet, amely kívánatos
neg akartunk valósítani. S ha jól
en, tudjuk, hogy nem csupán raj-
zetőkön, irányítókon, végrehajtó-
iányosságok tarkítják elért ered-
vül nagy mértékben szerepet ját-
azdasági helyzetének változása is,
ek hatástalanok ránk nézve sem.
ersanyagszegény ország lévén —
ozott alapanyag, amelyek drágáb-
égükben is korlátozottak lettek.
ék, illetve megvalósíthatatlanná
zésünket.

— a határozatból is kiderül —,

Vegyip

ÜZEMI AKADÉM

KÉT EMBER

HAJNAL

ÉJSZAKA

studio

GALÉRIA 73

MEGHÍVJA ÖNT

TOPOR ANDRÁS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1973. MÁRCIUS 28-ÁN,
SZERDÁN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

BUDAPEST, V. BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52.

MEGTEKINTHETŐ: 1973. III. 28 – IV. 14.
HÉTKÖZNAP 9,30–18 SZOMBATON 9–14 ÓRÁIG

TOPOR ANDRÁS

1944-BEN SZÜLETTEM BUDAPESTEN.
RAJZOLNI BALÁS LÁSZLÓTÓL,
FESTENI FÓNYI GÉZÁTÓL TANULTAM
A FŐISKOLÁN.
1970-TŐL A DEBRECENI MŰVÉSZTELEPEN
DOLGOZOM.

KÉPJEGYZÉK

1. LEÁNY A KIÁLLÍTÁSON
olaj 90 x 120

2. KÉT EMBER
olajtempera 120 x 90

3. ÉJSZAKA
olajtempera 80 x 100

4. ÁTREPÜLŐ MADÁR
olajtempera 120 x 90

5. HAJNAL
olajtempera 125 x 150

6. VIHAR
olajtempera 110 x 125

7. FIGURA
pasztell 100 x 70

8. ABLAK
olajtempera 40 x 50

9. EMBERI GYÖNGY
olajtempera 90 x 60

10. NŐ
olaj 100 x 70

FIGURA

LEÁNY A KIÁLLÍTÁSON

Fk.: Nagy Előd

73 108 - Képcsarnok V. nyomda

studio

GALÉRIA 73

TIZENNEGYEDIK KIÁLLÍTÁSA

TOPOR ANDRAS

Topor András

Topor András rajza

munkájukat, s bárhol . . . bármikor problémájuk van, akkor . . . hoz-
zám . . . Azt hiszem, önnel, legalábbis ahogyan megnéztem az anyagát, nemigen lesz
problémám . . . Sőt, még azt is elárulhatom, kaptam egy levelet az építésvezetőjétől, a

Topor András festőművész

1021

KIÁLLÍTÁSOK, 1977

1

A művelődés milyenségét, színvonalát, a művészeti élet élénkségét nem lehet csak statisztikai adatokkal mérni. Első megközelítéskor azonban legtöbbször számokat említünk, s ha az elmúlóban levő év kiállításairól szólunk, szintén így kell tennünk. Lassan egy éve már, hogy leírtam: 1976-ban a megyében 313 kiállítást rendeztek, s hogy 1977-re a különböző művelődési intézmények 352 bemutatót terveztek. Bizonyára — néhány esetet leszámítva — a tervek nagy részét meg is valósították, s ez azt jelenti, hogy mintegy 170—180 ezer ember számára közvetítették a vizuális művészetek értékeit. Ezzel az intézmények igen komoly közművelődési feladatoknak tettek eleget.

Mert a számok mögött ezt találjuk: a képzőművészeti nevelés terén a hatvanas évek végéig viszonylagosan lemaradt ugyan a megye, de művészeti élete, vizuális nevelő munkája a hetvenes években országosan is egyre komolyabb rangot vív ki magának.

Persze, ha a rangról, a „máshol is ismert" művészeti életről beszélünk, gondolatban egy pillanatra ki kell lépnünk a megyéből. *Cs. Uhrin Tibor* például Lublinban mutatta be tűzzománcait, *Bíró Lajos* Bulgáriában, *Bényi Árpád* és *Topor András* Nagyváradon mutatkozott be ebben az évben, *Váró Márton* plasztikái a fővárosi Stúdió Galériában szerepeltek. A fiatal szobrász egyénileg mutatkozott be Nyugat-Berlinben, első díjat nyert az októberi forradalom 60. évfordulójának tiszteletére rendezett műcsarnoki pályázaton, plasztikái szerepeltek a szocialista országok szobrászatát bemutató antwerpeni kiállításon és — *Bodó Károly* festményeivel — a fiatal magyar művészek reimsi kiállításán. *Móré Mihály* az Ady grafikai pályázaton kapott harmadik díjat, *Topor András* az egri pályázaton szerepelt sikeresen. A *Fiatal Fotósok Stúdiója*, melynek tagjai viszonylag rövid ideje dolgoznak együtt, a Népművelési Intézet nívó díját kapta. Országos tárlatokról hozott el díjat Bíró Lajos, Józsa János, Szabó László.

A fenti felsorolás csak jelzés kíván lenni, mint ahogyan csak példaként idézek néhány más dolgot is a helyi képzőművészeti élettel kapcsolatban. *Váró Márton* és *Cs. Uhrin Tibor* sikeresen szerepelt az újkerti lakótelep képzőművészeti alkotásaira kiírt pályázaton, *Topor András*, a püspökladányi járási hivatal tanácstermébe készített társadalmi munkában nagyméretű pannót. A művésztelepek — a hajdúböszörményi nemzetközi, a hajdúnánási amatőr, a püspökladányi, főleg rajztanárok számára szervezett művésztelep, a balmazújvárosi fotós és képzőművészeti alkotóház — ebben az évben is jó néhány művésznek biztosították a nyugodt alkotó munka feltételeit, ugyanakkor a továbblépést elősegítő vitákra, beszélgetésekre adtak alkalmat.

Persze ha mindenről részletesen vagy akár csak címszavakban, de hiánytalan felsorolással kívánnánk szólni a téma átfoghatatlan, körülhatárolhatatlan lenne — a fentiekkel csak jelezni kívántam, hogy a helyi művészek egyre inkább bekapcsolódnak az országos művészeti élet vérkeringésébe.

2

A legfontosabbaknak és — vizuális művészetekről lévén szó — perdöntőeknek a kiállításokat kell tartanunk. Az itt megmutatott értékek minősítik egy év munkáját, mondják el, hogy mely intézmény hogyan hajtja végre a közművelődési törvény ide vonatkozó részét: a legszélesebb tömegek látáskultúráját, világnézetét milyen festményekkel, szobrokkal s más alkotásokkal befolyásolja, tereli helyes irányba. Itt minősíthető egyes művészek teljesítménye is.

Szerencsére sok volt a kiállítás, ezért a kép amelyet látogatásaink során kaptunk, változatos lehetett. Nádler István festményeitől Sajdik Ferenc karikatúráiig, a szovjet grafikától Lesenyei Márta szobraiig, Bakó Ilona ruhaterveitől Erdélyi János könyvművészetéig terjed azon értékek skálája, melyeket az egyes intézmények vállalásra, népszerűsítésre méltónak ítéltek.

Természetesen, ahogyan a fenti nevek is jelzik, a megyében rendezett kiállítások nem csupán, pontosabban: nem elsősorban az itt élő művészek munkásságát mutatják be. Arról is képet adnak, de a mai magyar képzőművészet egészét is szemléltetik. Mivel a rendezők rákényszerülnek, válogatnak, de úgy tűnik, általában helyesen.

Ha azt kellene eldöntenem, melyik bemutató mutatta fel a legmeggyőzőbb értékeket, zavarban lennék. De az év kiállításai közül hetet nyugodt szívvel emelek ki: *Holló László* emlékkiállítását (Déri Múzeum), *Lóránt János, Tóth Menyhért, Somogyi Győző* balmazújvárosi bemutatóját, az Orvostudományi Egyetem Galériájának *Halmy Miklós*-anyagát, *Melocco Miklós* hajdúszoboszló kiállítását és a Kossuth Lajos Tudományegyetem *Népművészet, kortárs művészet* című tárlatát. Itt még nem az egyes intézmények munkáját minősítem, inkább csak néhány élményt, értéket idézek fel.

Meglepőnek tűnhet, hogy a magyar képzőművészet egészéről írok, s a felsorolást Holló Lászlóval, a legdebrecenibb festővel kezdem. Nem itt íródik le azonban először, hogy az 1976-ban elhunyt művész életműve a magyar művészet jelentős értékei közé tartozik. Ezt mutatta meg a múzeum kiállítása is, felvillantva Holló mindegyik korszakát. Lóránt János visszafogott szín- és formavilágú festményei olyan művészt mutattak be, aki pártos, de nem sematikus, mélyen gondolati, de nem tézisszerűen fogalmazott munkákat készít — s aki rajzai szerint, mellesleg grafikusként is az élvonalban foglal helyet. Tóth Menyhért — akit nemrégiben újra „felfedeztek" — hatalmas életművéből csak töredéket mutathatott be — így is meggyőzően. Somogyi Győző grafikus esetlen groteszk — és éppen ezért szeretetre méltó — figuráival mutatta meg, hogyan lehet az emberről fontos dolgokat, szuggesztíven, eredeti módon elmondani. Halmy Miklós a népművészet formarendje, kompozíciós törvényszerűségei által megtermékenyített, aktuális kérdésekről mégis mai módon beszélő festményeket mutatott be a DOTE-galériában; Melocco Miklós hajdúszoboszlói kiállításán pedig azokat a sémákat ironizálta, melyeket a szakmai felkészületlenség vagy a szellemi munka hiánya miatt jellemeznek egyes alkotókat. A KLTE *Népművészet, kortárs művészet* című tárlata vitatható koncepcióval ugyan, de jó néhány olyan értékes életművet szemléltetett, amely valamely módon a népművészethez kapcsolódik.

Ha a rövid jellemzésből néhány fogalmat kiemelünk — *eredetiség, szuggesztivitás, sémaellenesség, korszerű emberábrázolás, népművészeti indíttatás* — össze is gyűjtöttük azokat a jellemzőket, amelyek a fenti bemutatókat a kiállítások sorából kiemelkedővé tették. Hogy más alkalmakra is jellemzőek voltak e fogalmak? Ez valószínű lehet, hiszen minden minősítés szubjektív. Természetesen volt még jó néhány, a megye határain túltekintő s majdnem telitalálatot jelentő bemutató. Elég itt *Bakó Ilona, Erdélyi János* vagy *Kass János* nevére gondolni.

3

Ami az itt élő művészek bemutatkozását illeti: ez évi munkásságukat elsősorban négy kollektív tárlat — tavaszi, őszi, üzemi tárlat, a területi Ady-pályázat kiállítása — s egyéni kiállítások alapján ismerhettük meg.

A kollektív és az egyéni bemutatók pedig arról győzik meg a látogatót, hogy néhány festő, grafikus, szobrász — főleg fiatalok és a középnemzedékhez tartozók — olyan színvonalon dolgozik, hogy teljesítménye, ha néha ingadozik is, az adott kiállítás értékei közé tartozik. A tavaszi tárlat kiemelkedő műve például *Bodó Károly Kontrasztok* című alkotása volt; összetett téralakítása, felületkezelése (a festékrétegre applikált aranyozott léckerettel), színvilága rendkívül expresszív hatást eredményezett. A tárlat jelentős művei közé tartozott *Szilágyi Imre* grafikája, *Kapcsa János, Madarász Gyula* festménye is. Az őszi tárlaton — melyen az amatőrök is kiállíthattak — három kiemelkedő *Kapcsa*-mű szerepelt, megbízható teljesítményt nyújtott *Bodó Károly, Bényi Árpád, Topor András, Szilágyi Imre* —, illetve mások teljesítménye is megbízható volt, de az előbbiekétől némileg elmaradt. A területi Ady-pályázatra beküldött művek általában erősen közepesek voltak, csak néhány alkotás — *Móré Mihály, Kapcsa János, Révész Napsugár, Topor András* munkája — emelkedett ki. Az üzemi tárlattal kapcsolatban is az előbbi neveket említhetjük, melléjük illesztve *Szabó László* és *Velényi Rudolf* munkáját is.

A kollektív tárlatok és azon egyéni kiállítások szerint, amelyeket a megyében alkotó művészek munkáiból különféle intézményekben rendeztek, a harminc-negyven évesek korosztálya az amely alapvetően meghatározza a terület művészeti élete képét, megadja annak értékeit. Ide tartozik például a festő *Topor András, Bodó Károly, Kapcsa János, Bényi Árpád;* a grafikus *Józsa János, Révész Napsugár, Szabó László, Szilágyi Imre;* a tűzzománcokat készítő *Cs. Uhrin Tibor;* a szobrász *Váró Márton*. A felsorolás természetesen megint esetleges és hiányos — elsősorban az ez évi helyi és megyén kívüli kiállításokon alapul. Ha azokra az értékekre kérdezünk, melyek alapján a fenti művészek kiemelhetők, a kiállítások korábbi csoportja jellemzésére kell gondolnunk. Ugyanakkor azt kell látnunk, hogy ezek az értékek a legkülönbözőbb stílusok jegyében alkotókat is jellemezhetnek.

Mi az, ami felől nem nyugtattak meg a kiállítások? Elsősorban az iparművészet helyzete. Néhány alkotó, kiállításonként elszórtan egy-egy textília, fémdomborítás, intarzia nagyon kevésnek tűnik. Ilyen módon a helyi iparművészet alig szólhat bele az emberi környezet alakításába, s nem is tud e környezet helyes alakítására nevelni. Az év kiállításai arról sem beszéltek, milyen a megyében az alkalmazott grafika — katalógus, plakát stb. — vagy éppen az ipari formatervezés helyzete.

Mi az viszont, ami megnyugtatta a látogatót? Az a széles körű amatőr mozgalom, melyet az őszi tárlat jelzett, ezen belül is néhány amatőr megbízható, becsületes munkája. A mozgalom igen sokat tett és tehet a művészetet értő, szerető közönség nevelésében. Megnyugtató az is, hogy Debrecenen kívül is egyre jelentősebb kiállításokat szerveznek — *Hajdúszoboszlón, Balmazújvároson* sorozatosan. A *hajdúböszörményi múzeum* emlékkiállításai a hagyományok ápolását vállalják; jelentősek a nyári művésztelephez kapcsolódó kiállítások. Egy-egy alkalom felhívja a figyelmet *Hajdúdorogra, Hajdúnánásra, Derecskére* is. A debreceni intézmények közül egyre jelentősebb munkát végeznek *az egyetemek;* a *Medgyessy Terem* is színvonalas kiállításokat rendezett.

Így — bár az *Alakul a kép* című didaktikus kiállítás sorsa és a debreceni kiállítóterem-hiány meglehetősen aggasztó jelenség — az 1977. évi kiállítások inkább kedvező képet adnak a megye művészeti életéről. Az alkotók teljesítményéről is, az intézmények — és egyre több intézmény — vizuális nevelőmunkájáról is.

Szabó Ernő

Topor András: Állványozók

B. Ü. É. K.!

(NÉMETH ENDRE — KS)

A VERS SZÜL

Ladányi Mihály:

KÉT DAL EGY TÉMÁRÓL

1.

Nem lelek vigaszt életemre,
csupán egy asszony mosolyában.
Amíg én adtam derűt másnak,
belül fájdalomtól zokogtam.

S míg pápák lesnek vétkeimre:
ételkül esem a gonosznak —
temetőnek és múzeumnak
leszek nemsoká a kegyence.

2.

Mona Lisa, távolodom,
távolodom és megöregszem,
sötét völgybe tántorodom,
fekete képkeretbe fekszem.

Felhő-mosolyú, mennyi bánat
éri az embert, mennyi gond,
mire hazalopja magának
széltépett olajnyomatod.

Versszületés, avagy az ihlet deheroizálása

Az úgynevezett „költői átélés" egy-egy vershelyzetben nagyon hasonlít a színész színpadi viselkedéséhez. Ha a színész meghatódik szerepbeli helyzetétől, gyengébb lesz a produkciója: a hangja elszorul, a gesztusok hamisakká válnak. Hasonlóképpen van a költő versírás közben: bár önmagát ábrázolja, nem hatódhat meg önmagától.

S még hány hasonló tulajdonságot találunk a két „szakma" között! A költő érzelme olyan versírás közben, mint a színésznek a maszkja. Ahogy a színész és a felvett maszk között valamifajta együttműködés jön létre a játék során, ugyanúgy szülik meg ez az együttműködés költőnk és az éppen használatba fogott érzelem között alkotás közben.

Gondolom, az ihletnek ez a deheroizálása rossz hatással lehet olvasóm költészettel kapcsolatos érzelmeire. De talán belátja, hogy bárki művész számára az ihlet nem egyéb, mint munka, amit a cselekvési vágy indít el, különben az ember megragadna az érzelmi átélésnél, s nem folytatná szívós, kemény, sokszor az alkotó számára fölöttébb kényelmetlen munkafolyamattal.

Ez az oka, hogy írás közben gyakran „ellenőrzöm" érzelmeimet, önmaga ellentétébe sodrom, s a nevetségesség látszatába hozva mentem meg a nevetségességtől. Mint például ebben a versben:

Felhő-mosolyú, mennyi bánat,
éri az embert, mennyi gond,
mire hazalopja magának
széltépett olajnyomatod.

Mert az „eszményi igény" maszkja alatt mi már tudjuk, hogy ebben a szerepelhelyzetben be kellett érnünk az eszmény másolatával; — ezt a szentimentálisnak induló témát egyedül a realitás beismerése menthette meg az alkotófolyamat kudarcától.

Ladányi Mihály

Ötvenéves Mickey Mouse

Ötvenéves Mickey Mouse. Persze mit számít ez a halhatatlanságban!... Mert ez a kis fekete, jelentéktelen egérke ma már a filmművészet halhatatlanjai közé tartozik. Persze Mickey Mouse története bizonyos fokig azonos Walt Disney sorsával... Mert mégiscsak Walt Disney volt előbb. Éppen ezért vele kezdjük.

Tulajdonképpen megható karriertörténetnek látszana a nagy amerikai rajzfilmes életének felidézése. Szegény családból származott, és eleinte szinte semmi sem sikerült neki. Tízévesen állt munkába, előbb újságokat árult, majd limonádét, aztán a képzőművészeti főiskolára iratkozott Chicagóban... Egy vendéglői újságnál alkalmazták mint rajzolót... Aztán a Kansas City filmrészvénytársasághoz került. Meglehetősen naiv történeteket rajzolt tündérekkel, királyfiakkal, főleg reklámcélokkal. Itt készíti el a hajdani raktárban a Csizmás kandúr és a Piroska és a farkas rajzfilmváltozatait. De ezeket sohasem mutatták be. Disneyt üldözte a balszerencse. Minden vállalkozása kudarcba fulladt.

Úgy döntött, elhagyja Kansas Cityt, és Hollywoodba költözik. És itt egy szép napon régi-régi slágert hallgat, amelynek főszereplője egy mezei egér. Disney megpróbálja lerajzolni ezt az egeret. Ravasz és meglehetősen emberi külsejű egérke kerekedik ki a ceruza alól. Mortimernek keresztelti. De felesége tiltakozik. Sokkal inkább Mickey. Miért ne Mickey Mouse? És aztán ez az egérke beköltözött Disneyvel a stúdióba. Ezer és ezer vázlat készül, amely egyre kevésbé hasonlít ahhoz a mezei egérhez, amely a múzsa szerepét vállalta. Elkészül az első két kisfilm. 1927-ben a nézők már találkozhatnak vele. De nem figyelnek fel rá. Ekkor jelenik meg a hangos film, és ez mindent elsöpör. Disney meglátja a nagy lehetőséget. 1928-ban megszólaltatja Mickey Mouse-t. És ez hat. A premier hatalmas ünneplésbe torkollik. Másnap Mickey és Disney arcképei együtt szerepelnek a legnagyobb amerikai napilapok élén.

1929-ben már Walt Disney burbanki stúdiójában 16 rövidfilm főszereplője az agyafúrt kisegér, 1932-ben nem kevesebb mint 23 filmben tűnik fel. Ma Burbankben jó néhány utca viseli Walt Disney hőseinek nevét. Van Mickey utca, van Donald utca és Pluto utca. Mickey lassan minden szerepet betölt. Lesz tengerész, tanár, katona, énekes, torreádor, sportrepülő, farmerkertész és karmester. Szembeszáll örök ellenségével, a macskával; síel, repül, tengeren hajózik, vagyis mindent tud. És mivel Mickeynek szíve is van, 1934-ben megteremtik számára a partnert, Minnie-t.

Máig Mickey 120 filmben szerepel, és további 100-ban jelenik meg barátai, Pluto kutya, Donald kacsa, Bambi vagy Horace mellett.

Walt Disney egy hatalmas iparág vezetője lesz, amely most már nagy tőkét tud befektetni a produkciókba. Elkészül a Hófehérke, az első egész estét betöltő rajzfilm, amelyet száz- és százmillió ember tekintett meg. Úgy tűnik, Mickey-nek befellegzett. De a helyzet egészen más. A harmincas években hetente ötezer levél érkezett a nem létező kisegér címére. Harmincnyolc múzeumban vendégszerepelt, csaknem ötmillió ember előtt. Ötvenéves pályafutása alatt Mickey több mint száz díjat kapott, köztük két Oscar-díjat is, és 22 nyelven megjelenő, kétszázmillió könyv és újság mesélte el kalandjait.

Mickey a politikával is foglalkozott. A harmincas években Hitler betiltotta a Mickey-filmeket, mivel a Mickey a lövészárokban című produkcióban a kellemetlen macskák serege német katonasisakot viselt, és Hitler a német nemzeti önérzetet érezte ezzel megsértve. És Mickey-ről nem feledkeztek meg a második világháborúban sem. A kisegér filmjei rendre szerepeltek a frontkatonák előtt, és nagyobb sikerük volt, mint a hajdani csodálatos szépségű szexbombának, Mae Westnek, akiről pedig azt állították, hogy egy hadsereg is elszégyelli előtte magát, még akkor is, ha nem tesz mást, csak a Bibliát olvassa. Mickey figurája ott szerepelt a csatába induló tankokon, a repülőgépeken.

1955-ben a televízióban is megjelent, amikor megalapította a Mickey Mouse Clubot. Nemrég 90 perces film született róla, amely hihetetlen kalandjait foglalja össze. A francia Henry Salvador „Hello Mickey" címmel nagylemezt szentelt emlékének. Amerikában bélyeg jelent meg Mickey tiszteletére, és a párizsi neves könyvkiadó, az Hachette valamennyi kalandját könyv alakjában is megjelenteti.

Mickey Mouse-t senki sem látta szomorúnak. Csak egyszer. 1966 decemberében, Walt Disney halálakor, amikor a Paris Match címlapján megjelent a síró Mickey képe.

Nemlaha György

A KS 1977. évi novellapályázatának II. helyezettje

Vathy Zsuzsa:

Begányi

Begányi operaénekes. Hangra, megjelenésre egyaránt elragadó ember. Muszorgszkij és Wagner, Borisz, igen, Borisz Godunov az ő igazi szerepe!

Így mondják, legalábbis. Mert az énekes Begányit én sajnos nem ismerem, azaz hogy személyesen nem. Az én Begányim, akiről beszélni akarok, tulajdonképpen nem is Begányi, hanem Borbély. Borbély Lajos. Csak gyanítom, hogy Borbély megtisztelő második neve, és egykori énekes szenvedélye valamilyen módon összefügg egymással.

Az igazsághoz persze hozzátartozik, hogy Borbély hangja — annak idején, mikor a Rózsavölgyiből, Kék Balatonból hazafelé bandukolva átszakította az éjszaka csöndjét — se szép, se szárnyaló nem volt, szenvedélyességét és átütő erejét azonban senki el nem vitatta volna. Így történt, hogy egy különösen zajos éjszaka után valószínűleg egy álmából fölvert egyén Borbélyt a nagy Begányihoz hasonlított. És Borbély Begányi lett, kétségkívül, most már örökre.

Tíz éve ennek is. Tíz éve, hogy éjszakánként, a kollégiumban Begányi hangjára ébredtünk, és hogy hűséges kísérőjét, Virágh Lacikát talán éppen ezeknek az éjszakai sétáknak következményeként beperelték gyerektartásért.

Most, tíz év után itt ülök volt évfolyamtársaimmal egy cifra kocsmában, és bort iszunk. Mellettem Begányi és Virágh, szemben velünk Robicsek, Kínai. És még vagy tízen. Iszom a zöldszilvánit, és olyan bátran hallgatok közöttük, mintha otthon lennék. Pedig ritkán találkozom velük, néha, egy-egy összejövetelen, de bugyon, villamoson, üzletben soha. Talán három éve is már, hogy egy orvosi rendelőben Fodor Mártával adtuk egymásnak a kilincset. Köszönni is alig volt idő, de Márta odasúgta: a zománcgyárban dolgozom, ha edényre van szükséged, gyere. Egyszer, az aluljáróban Bartos szólt utánam. Ugye te nem építkezel? Nem. Gondoltam. Miért? Nem kértél még csempét. Aztán jött egy telefon, hogy Fülöp a tervhivatalba került, és hogy Kínai visszapillantó tükröket tud szerezni, Sas téglát, Robicsek porcelánt. Így hát, valami módon, tíz év után is összetartozunk. Azok is, akik látják egymást, azok is, akik nem.

— Begányi, te hol ültél az előadóban?

Iszik, zsebkendővel megtörli a homlokát.

— Sehol. Nem jártam előadásra.

Nem járt. Persze hogy nem járt. Miért nem jutott eszembe? Begányi és a jegyzetelés! Kerek feje kártyaasztalok mellől rémlik föl, sörösüvegek közül. A futballpálya, a kézilabdapálya, a kosárlabdapálya széléről, a teniszpálya lelátójáról. Fű és vörös salak, lábhoz tett sörösüveg, tökmag. Éneklés, vegyészinduló, mámoros vonulás.

Begányi elém teszi a névjegyét. Borbély Lajos főmérnök. Lakás, telefon. Munkahelyi telefon. Begányi főmérnök! Ezt sem tudtam. Miért nem tudom, ki lett közülünk főmérnök? Bűntudatosan nézem, mintha ezzel akarnám jóvátenni tudatlanságomat. Feje teteje erősen kopaszodik. Ritkás haja, mint a szépen gereblyézett föld. Tekintete szelíd, túlságosan engedékeny. Talán ilyen volt tíz évvel ezelőtt is. Talán nem.

— Begányi — mondom. — Kiket szerettél legjobban az előadók közül?

Sorolja a neveket. Szekeres Béla, Török Antal, Béres Pici. Arcok rémlenek föl, vagy föl se rémlenek. Mintha sose láttam volna őket.

— Tudod, ezek csöndes, középszerű emberek voltak. De igen rendesek. Ha tehetem, most is meglátogatom őket.

— Gorcsevre emlékszel?

— Gorcsev.

— Az a lófejű. Utolsó éves volt, mikor mi elsősök. Nem köszönt senkinek, a tanároknak sem.

Begányi kitölti az üvegből a bort, hitetlenkedve néz.

— Gorcsev?

Magam se tudom, miért, izgatott leszek. Látom magam előtt Gorcsev szomorú lóarcát, amint magányosan baktat az egyetem márvány aulájában.

— Így hívta mindenki, Gorcsev. Egyszer az a hír járta, hogy Gorcsev három napja fekszik az ágyon, és nézi a plafont. Képzeld, három napig feküdt, és nem szólt senkihez!

Begányi elvesz egyet az asztalon sorakozó üvegek közül, mind a kettőnknek tölt, és bandzsít is hozzá.

— Miért olyan fontos ez?

— Nem is tudom — mondom. — Talán azért, mert én nem volnék képes három napig szótlanul feküdni. Te képes volnál?

Begányi megfogja a karom, szeméből köd és szomorúság.

— Most a te nótádat!

De én nem akarok énekelni, én Gorcsevről akarok beszélni. Bele akarok merülni Gorcsev fájdalmába. Abba a finom, fennköltszomorúságba.

A cigány már játssza is. Egye meg a fészkes fekete fene. És mi boldogok vagyunk, ütjük az asztalt, és remegnek a falak, ahogy rábömbölünk.

Még tart az éneklés, mikor kicsapódik az ajtó, és a nyikorgó lépcsőn ázott társaság jön be. Csuromvíz a ruhájuk, friss esőszagot hoznak magukkal. Törzsvendégek lehetnek. A pincérek kapkodva tolják össze az asztalokat, a cigány azonnal hozzájuk pártol. Nincsenek többen, mint mi, mégis elfoglalják az egész termet. Összezsugorodunk, mintha félretoltak volna bennünket.

A társaság nyomában, velük együtt, mégis tőlük leszakadva, két férfi érkezik. Az egyik őszhajú, testes, a másik göndör hajú, vékony. Ez a vékony olyan furcsán simul a másikhoz. Az őszhajú fogja a kezét, húzza maga után, befelé a másik terembe. A zenészeknek mélyen meghajolva köszönnek, a pincérlánynak is. A lány

MAGYAR
UDOMÁNY ARCKÉPCSARNOKÁBÓL

Bemutatjuk
Köpeczi Béla akadémikust

A tudomány kiválóságai közül ezúttal a örténet- és irodalomtudományok egyik haai művelőjét mutatjuk be.

Köpeczi Béla 1921-ben, Nagyenyeden szüetett. Ismerős helységnév: az enyedi diákok, z internátus élete, harcaik irodalmunkban s sűrűn elevenednek meg. Mégis: Köpeczi Béla a diákok életét nem Enyeden, hanem az éppoly nagy hírű kolozsvári református kollégiumban élte végig, az elemitől az érettségig. Az erdélyi kultúra jellegzetességei; az eleven történelmi múlt és a soknyelvűség meghatározóan hatottak rá. 1940-ben lett az Eötvös-kollégium tagja, és megkezdte tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem francia—román szakán. Tanulmányait 1946-ban fejezte be, majd még abban az évben bölcsészdoktori oklevelet szerzett. Disszertációjának témája: Bethlen Miklós francia emlékiratai. A magyar, francia kultúra és történelem kapcsolatát kutatta. Ebben nagy segítségére volt az 1946-ban Párizsban kapott ösztöndíj, melynek révén az École Normale Supérieure-be (a francia „Eötvös-kollégiumba") került. A Sorbonne-on, Párizs híres egyetemén történelmet és romanisztikát hallgatott, majd ott is doktorált, 1949-ben. Ottani, közvélemény-történeti vetületű értekezésének címe: Magyar felkelések a francia közvéleményben, XIV. Lajos korában (1664—1715).

Érdeklődése ily módon a Thököly- és a Rákóczi-féle szabadságharcok, valamint azok francia kapcsolatai felé fordult.

Párizsból hazatérve a könyvkiadás területén dolgozott. 1953 után előbb a Kiadói Tanács elnökhelyettesévé, majd a Kiadói Főigazgatóság főigazgató-helyettesévé, végül főigazgatójává nevezték ki. A magyar művelődéstörténet egyik legérdekesebb korszakában állt felelős poszton.

1964-től a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága kulturális osztályának vezetője lett. 1966-ban jelent meg a Rákóczi-szabadságharc és Franciaország című munkája, amelynek alapján még 1965-ben megszerezte a tudományok doktora címet. (A „kandidátusi fokozatot addigi munkásságáért még a Kiadói Főigazgatóságon töltött években megkapta.) A könyv bővített változata francia nyelven 1971-ben jelent meg, „Franciaország és Magyarország a XVIII. század elején" címmel.

1965-ben nevezték ki egyetemi tanárrá, majd 1967 és 1970 között az Eötvös Loránd Tudományegyetem francia tanszékét vezette. Ugyancsak 1967—1970 között az egyetem rektorhelyettese volt.

A Magyar Tudományos Akadémia 1967-ben választotta tagjává. Székfoglalójának címe „Eszme, történelem, irodalom" volt. (Ugyanezzel a címmel jelent meg egyik fontos, elméleti munkája 1972-ben.) 1976-ban pedig az Akadémia rendes tagjainak sorába választották. Ez alkalommal tartott újabb

órából áll Köpeczi Béla egy napja? Fáradtan mosolyogva mondja:

„Inkább beosztás, mint órák kérdése. A hétvége, a szombat és a vasárnap a tudományos munkáé. A péntek az egyetemé, ahol öt órát tartok, a többi napokon az Akadémia ügyeivel foglalkozom. A változatosság önmagában is pihentető, és úgy érzem: az is pihenés, ha az ember örömet szerző, de addig végzett munkájától eltérő feladatokat old meg."

Amire büszke: az általa szervezett tudományos „műhelyek" sorozata. Ilyen a mátrafüredi nemzetközi konferenciasorozat, amelynek témája a felvilágosodás Magyarországon, Közép- és Kelet-Európában a XVIII. században. De e műhelyek közé tartozik a francia és magyar történészek kollokviumainak sorozata is, amelynek eredményeként már napvilágot látott a francia és a magyar parasztság párhuzamos története, de nyomdában van már a nemességről szóló hasonló munka is. Készülnek az értelmiség párhuzamos történetével foglalkozó konferencia megrendezésére. A Rákóczi-évet tudományos ülésszakok egész sora készítette elő, amelyekben Köpeczi Bélának szintén sok érdeme volt.

1976-ban jelent meg könyve, amely a Thököly-felkelésnek az európai közvéleményre gyakorolt hatásáról szól „Magyarország a kereszténység ellensége" címmel.

Kutatói módszeréről szólva Köpeczi Béla elmondta: a levéltárakban, könyvtárakban elsősorban a korabeli sajtót, pamfletirodalmat, történeti é

FO

És Lőrinc most, Szab
egy marék „gyémántsz
És egy hosszú csontváz
Bár fogtam a kezét.
S Mihály, Babits, — m
És egy hosszú csontváz
S még Gizi is, Bajor?
Igen — és Jóska, a jó i
és Etuska, a gyerekágy
Egy-egy hosszú csontv
És Sárközi és Áron és
Bár fogtam a kezük.
S ha volna szó a vádra
Egy hosszú csontváz a
kapott kéz kéz után.

Szülői kéz
Vonat elrántotta kezek
folyam elrántotta ké
fuldokló fölé nyúlt ka
mind az elkésett tenye
Minden eltűnő kéz utá
S ha mégis föltekinten
S mert ez a nyakfölem
S mert hátha mégis le
Ujjhegyről bár ... csak
fölnőtt fiunk van, iden
szálkás már — faálarc
és szembe így, bárhogy
— úgy tetszik — megá
suttogtatik valami par
Elkaphatatlan, megszó

GALGÓCZI ERZSÉBET:

Bizo

... A fiú táto
hangja.
Katalin megr
— A férjemm
— Agyonlőtte
.....

Otthon barackpálinkát állított íróasztalára, s a forgatható karosszékben lengetve magát, gondolkodott. Túl a nyitott ajtón Katalin tunyult a képernyő előtt.

— Figyelsz, Katalin? Csak idő kell hozzá, hogy kiderüljön, ártatlan vagyok a vesztegetésben. Nem azért, mert úgysem tudják bizonyítani. Az igazságot nem lehet örökre elásni, mint a döglött lovat. De mit számít ez már! Hiszen annyi másban nem vagyok ártatlan. Osztályvezető elvtárs, doktor úr! Egy hétpróbás gazember, hétszer büntetett gonosztevő orrommal fogva vezetett, és átejtett, mint egy ostoba kezdőt. Hol volt a szemem, gyakorlati tudásom, éberségem, hogy meg sem környékezett

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Topor András
1977 NOV 13
Debrecen

1021.

EMBER ÉS KÖRNYEZET KAPCSOLATA

Topor András: Önarckép (tusrajz)

TOPOR ANDRÁS MŰTERMÉBEN

Rendhagyó ez a műterembeszélgetés: Topor András festőművésszel többet tartózkodunk beszélgetés közben a debreceni Medgyessy terem kiállító helyiségeiben és irodájában, mint a festő műtermében. A beszélgetésre Topor András Medgyessy terembeli kiállítása előtt került sor — és ha a megszokott látvány, a festéktubusokból, falhoz támasztott képekből kialakuló környezet hiányzik is — a műterem mégis itt van, az egyelőre még rendezésre váró festményekben, a művész gondolataiban.

Topor András a Képzőművészeti Főiskolán 1967-ben végzett. Mestere Fónyi Géza volt.

— „Gyöngyházfényű" ember volt Fónyi Géza — mondja —, nagyon szerettem. Művészként is, emberi, etikai tartásával is nagy hatást gyakorolt rám. Ami még érdekes a főiskolai időkből: végzés után egy évet még ott töltöttem, „mesterképzőn", vagy „jutalomévén" — nincs hivatalos megnevezése, a lényeg az, hogy a főiskola minden feltételt biztosított ahhoz, hogy dolgozhassak.

1968—70 között a fővárosban maradt, majd megpályázta a Nagyerdőn épített műtermek egyikét, és 1970-ben Debrecenbe költözött. Ettől az évtől kezdve rendszeres kiállító. Önállóan mutatkozott be Pécsett, 1970-ben és 1973-ban Budapesten, 1974-ben Lublinban és Debrecenben, 1975-ben Békéscsabán, 1976-ban Hajdúböszörményben, ebben az évben Nagyváradon. Rendszeresen szerepel a helyi, országos és külföldi csoportos kiállításokon — díjai azt bizonyítják, hogy sikeresen is. 1975-ben Derkovits-ösztöndíjat kapott. Ami még az utóbbi évek eseményei közül fontos: nyolc országban járt tanulmányúton, képzőművészeti szakkört vezet (az első években Polgárra járt, ma Püspökladányba), néhány hónapja őt választották a Magyar Képzőművészek Szövetsége kelet-magyarországi területi szervezete titkárává; néhány napja, november 6-án adták át 2,5 × 8,5 méteres pannóját Püspökladányban.

Nézegetjük a festményeket, amelyek még nem kerültek fel a kiállítóterem falára. Néhány mű — az Ismeretlen tájon, a Tengerpart — más kiállításokról már ismerős. Ezek is, a többi mű is a nagy, széles ecsetvonásokkal festett formák és az apró, finom részletekkel az ember és táj, a táj különböző motívumai kapcsolatát, illetve ebből kiindulva különféle nagyságrendű, természetű rendszerek törvényszerűségeit kutatják.

— Szeretnék olyan jeleket, jelrendszereket alkotni, amelyek nyilvánvalóan értelmezhetőek, és ugyanakkor megőrzik és továbbítják az eredeti élményt. Olyan határon járva szeretnék dolgozni, amelyet az élményszerűség és a racionalitás mezsgyéjének is nevezhetünk. Ilyen szempontból vizsgálódva, a magam számára Miró műveit tartom leginkább fontosnak, amit csinálok, az szellemiségében — és természetesen csak szellemiségében — az ő munkásságát követi.

Topor András olyan világot akar létrehozni, amelyben úgy helyezhető el az ember, hogy a környezettel, a különböző nagyságrendű formákkal valóban szerves kapcsolatban áll, egyrészt alakítja ezt a kapcsolatot, másrészt a kölcsönhatás következtében ő maga is változik.

— Szemléletileg, világnézetileg bizonyára sokan nem tudják kiheverni azt, amit az ember Holdra szállása jelent — mondja a festő. — A mai nemzedékek alapvető élményei közé tartozik, hogy a sok évszázad alatt kialakult lépték ma kozmikussá tágul. Ezzel gondolkozásunknak is meg kell változnia. A makrokozmosz tágasságával szemben a mikrokozmosz gazdagsága áll. Képeimben megkísérlem a különböző nagyságrendek egyeztetését, megkísérlem érzékeltetni a kitágult világ drámáját és líraiságát. Hogy mondhatok-e erről újat, fontosat, nem tudom — ezen dolgozom. Újabb és újabb kísérletet teszek a „kép" megvalósítására. Ez azért nehéz, mert a közhelyekkel együtt még a jó megoldásokat is el kell utasítani, és helyettük újat kell keresni. Kezdetben egy-egy képen megvalósítottam ugyan elképzeléseimet, de az egységes formavilág csak lassan, a szemlélet egységével párhuzamosan alakult ki.

„Az egység felé" vezető úton persze csak állomások vannak, és nincs végállomás. De — hogy csak egyet említsek — a tavaly bemutatott Olajbányászok című festmény fontos állomást jelent. A konkrét és az elvont ábrázolás határán jár (mint a többi

— Ez a mű természetesen azt jelenti, hogy szeretnék rendszeresen monumentális munkákat is készíteni. Azt hiszem, ez nagyon sok mai művész vágya. Nosztalgiát is jelent a mű: főiskolai diplomamunkám egy 3 × 18 méteres mozaik terve volt. A pannó hét darab alumínium lemezre műanyag temperával készült — azt hiszem, erre az anyagra nálunk csak Bernáth Aurél és Domanovszky Endre készített tanítványaival pannót, így nem sok tapasztalatra támaszkodhattam.

A pannót társadalmi munkában készítette el. Öt éve vezeti ugyanis a korábban említett képzőművészeti szakkört. Sikeresen: hatan kerültek innen a nyíregyházi pedagógiai főiskolára. A szakkörvezetői munka során jó kapcsolata alakult ki a község vezetőivel is, a pannó gondolata szinte természetes dologként merült fel először két éve. Hogy mégis csak most adták át, annak nem a művész és nem a községi tanács az oka — utóbbi azonnal a művész rendelkezésére bocsátotta a szükséges anyagot, ő szinte azonnal elkészítette a művet —, az átadás lektorátusi bonyodalmak miatt késett...

A monumentális munka (illetve annak átadása) jó apropó ahhoz, hogy a „műteremlátogatás" vége felé a festőművész mellett a területi szövetség titkárát is kérdezzem.

— Amikor Debrecenbe érkeztem, még az idegen szemével néztem az itteni képzőművészeti életet. Úgy láttam, hogy a külső szemlélő számára nem egészen meggyőző belső értékrend alakult ki itt. Ez emberi magatartá-

Topor András

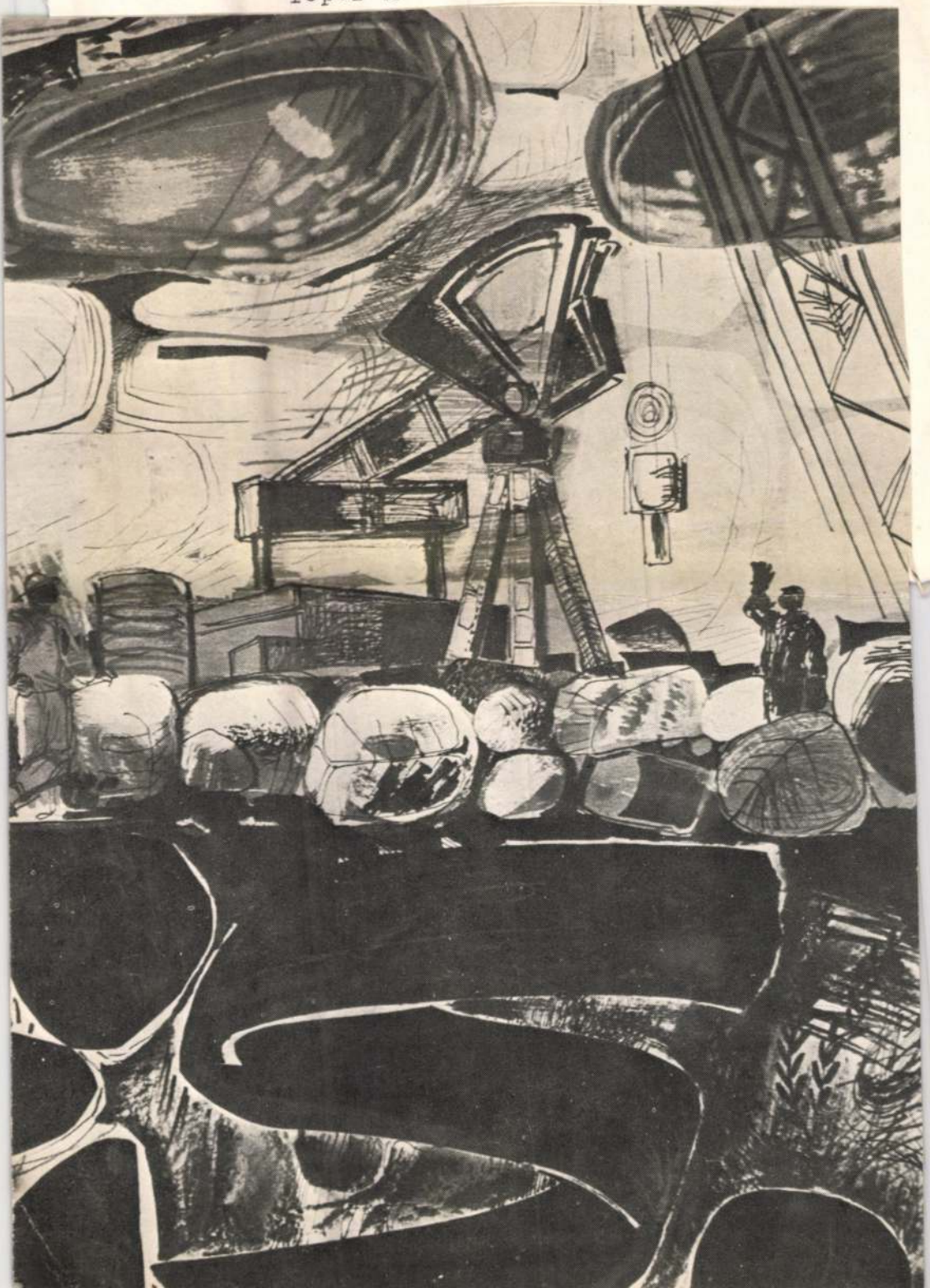

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT 1976/9

Topor András

Topor András: Pihenő kutya

Alföld 1976/2/46

k el magatokat, egyesüljünk a nagy [illegible]
okkal, engedjétek el magatokat és létezzetek semmive
, érzitek az öntudatlan létezés nagy örömét, ezt érzik

1908 októberének végén már megjelent a párizsi útirajz, a *Keletiek Nyugaton*, háromszáz példányban, saját kiadásában. A könyvet néhány nap alatt szétkapkodták. Sikerén felbuzdulva, a helybeli Hegedűs és Sándor cég megvásárolta a további kiadás jogát. Újévre már a második kiadás is napvilágot látott. Hozzácsatolták „A meztelen asszony" című egyfel-

Topor András

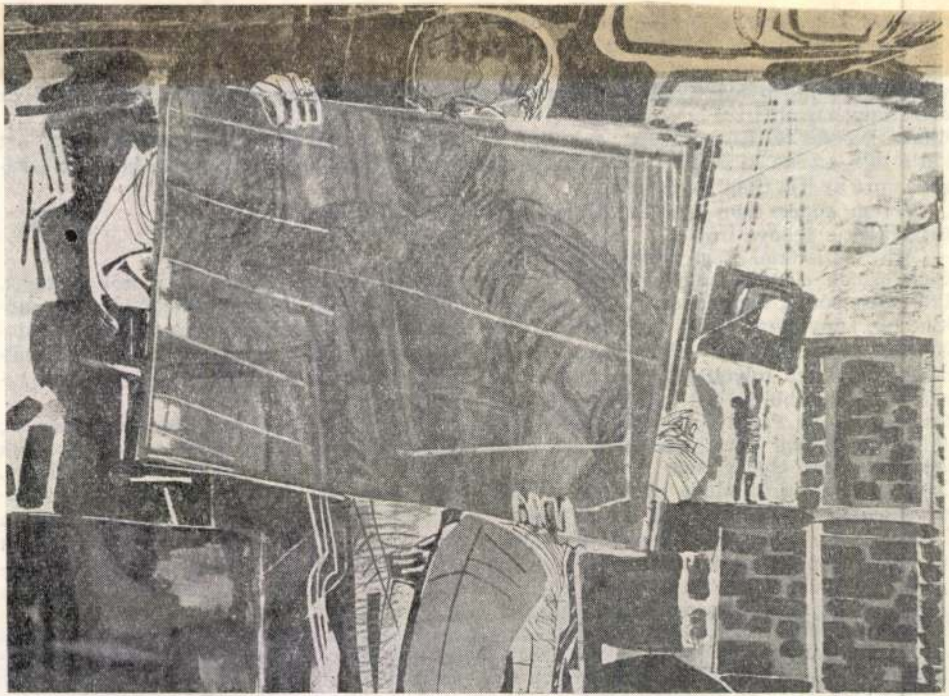

Topor András: Üvegező

Topor András

Hajdu-Bihari Napló, 1976. jún. 20

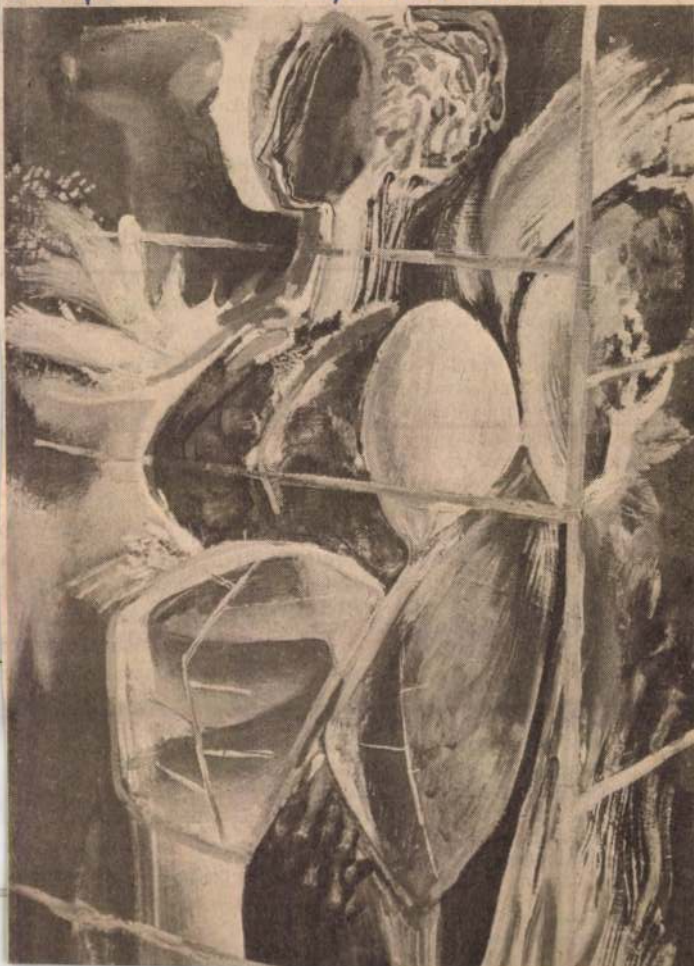

köznappá vált. Ugyanolyan korán kell kelni, mint máskor. Reggelizés, vasalás, öltözés, rohanás — veszi át a szót a tanárnő.

— Elmegy a délelőttöm. No perze így együtt vagyok a gyerekekkel. Még sétálunk is egyet, ha jó idő van. Ha így fogom fel: lehetőség. Van azonban, amikor nehéz megszerveznem. Más elfoglaltságom akadna. Ha egy kicsit nagyobbak lesznek, más lesz a helyzet. Egyedül is el tudnak jönni. S ezzel megoldódik a probléma.

A teremből édeskés, lágy dallamok úsznak felénk: keringők, polkák, tangók.

— Értő embereket kérdeztem meg azt mondták, öt-hat éves korban nem igen tud mit kezdeni egy hangszerrel a gyerek — tolakszik a vélenényével egy szépen kifestett aszszony, egy áruházi eladó.

— Ezért járatom balettre a gyereket. Nem szeretném, ha lemaradna. Nálunk, az óvodában nincs rajzszakkör, kísérleti orosz nyelv tanítás, külön torna, zeneóvoda. Különben a férjemnek is tetszik. Ilyesmire egyikőnknek sem volt lehetőségünk, a gyereknek viszont

HIV

A hivatkozók sokan
és most csak arra v
hogy magatartásuk kö
felvázoljam, meg arra –
retném, ha a kedves
értenék: kik is a hivat
hogy néhány jellegzete
felvillantsam.

Mi a közös a hiva
Természetesen az, hogy
nak. Hogy cselekvésük
is, következményeiért
személyekre, vagy kér
rülményekre) hárítják
get. Hogy széttárják a
aztán kifelé mutatnak
fölfelé, vagy lefelé, vagy
előre, sohasem középpo
nak a környek, amely s
lyiségüket határolja.
nem vállalják önmaguk

Milyen típusaik vanna
nak, házi használatra,
lasztottam ki a sok k
szentet és a cinikust.

Milyen az álszent hi

(Ifj. Hapák József felv.)

TOPOR ANDRÁS: NŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Toncz Tibor

MAGYAR NEMZET

1966 MÁR 13.

...az ordög bújkált.

1021

Toncz Tibor rajza

A *Tartuffe*-öt
ebben az országb
ha kell bárkivel
ni. Az ötvenes év
egykori népszínn
dozták körül eld
ba is a Faluszính
színházak tájoló
Egy időben már T
gezést is kaphattuk, miszer
ez volt az ideológiailag leg-
bombabiztosabb klasszikus, a
Nemzetitől az üzemi színját-
szó csoportokig. A kampányok
törvényei szerint elkerülhetet-
lenül devalválódott is némi-
képpen. De a mérgezés idő-
szaka elmúlt immár és helyes,
hogy a Rádió, a legnagyobb
publicitású színház, ismét hoz-
zá mert nyúlni a darabhoz.

Egy ilyen újrabemutatás leg-
főbb indoka általában: valami
eddigiektől eltérő új elem,
belső átcsoportosítás, friss ér-
telmezés. Ezt keresem tehát
elsősorban a Rádió bemutató-
jában és ha a rendezői elkép-
zelés nem is nevezhető szen-
zációs meglepetésnek, sok ér-
dekes, újszerűen rajzolt vagy
éppen szándékosan elrajzolt
vonást mutat. Ezek közül
egyet emelnék ki: Tartuffe
jellemének enyhe áthangolá-
sát. *Varga* Géza rendezésében
Tartuffe nem kiszikkadt, puri-
tán képmutató elsősorban, ha-
nem megjelenésének percétől
kezdve élveteg, nagybélű
svindler, aki a bigott maszk-
ban alig tudja leplezni igazi

lami új elem felmutatása. *Vas*
István munkája — az ő fordí-
tásának ez volt az első nagy
nyilvánosság előtti szereplése
— önmagában is elegendő in-
doknak látszik. Fanyar gunyo-
rosság, érzékletes, szinte húsos
nyelvi anyag, belső erőegyen-
súly és nem utolsósorban a
rímek szellemes, jellemfestő,
gyakran ironikus fintorral
egymásra csapó gazdagsága:
ezek e kiváló fordítás jellem-
zői.

Már nem mondható Szomory
Dezső egyfelvonásos darabjá-
ról, hogy közismert és népsze-
rű lenne, de Szomory egész
életműve is hátrébb szorult a
közvéleményben, mint ahogy
megérdemelné. Szerb Antal ír-
ta róla, hogy »... nem világ-
ábrázoló, nem gondolatközlő,
hanem egy hang. Ezt a hangot
az olvasó vagy nagyon szereti,
vagy ki nem állhatja«. Az
ilyen írói alkat valóban vagy
nagyon nagy, vagy pedig na-
gyon szűk tábort vonz. Közép-
út, átmenet nincs.

Ebben a kis egyfelvonásos
remekében azonban mintha
meg tudná nyerni azokat is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 4

ALFÖLD

Topor András

1021

Topor András rajza

teséről s
tésének
ben emel
jobb meg
tartásával
műszaki
tünk álló
lődésének
sának.
Az életszí
már ma is nagy szerepe van, a jövőben jelentősége várha
denekelőtt azért, mert napjainkban a kispolgáriság tudat
az anyagi életszínvonal és az életmód egyes tényezői hib
zéséből, igen sok esetben a hiányos ismeretekből, sőt a
ból fakadnak. Biztonsággal állíthatjuk, hogy az életszínv
ri jelenségek bírálata nem szűkíthető le az önzés, az anyag
szolásának elítélésére. A kispolgáriság politikai következm
beni közömbösség, a szélsőségekben való gondolkodás,
liberalizmus, az álbaloldali dogmatizmus, az egyenlősdi sz
a mindenféle, tehát a nem munkán alapuló jövedelemkülö
nyuló törekvések ellen való fellépés, nem nélkülözheti a
nak és eredményeinek hatékonyabb propagandáját, de a
nak határozott bírálatát sem.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD

1975 4

Topor András

1021

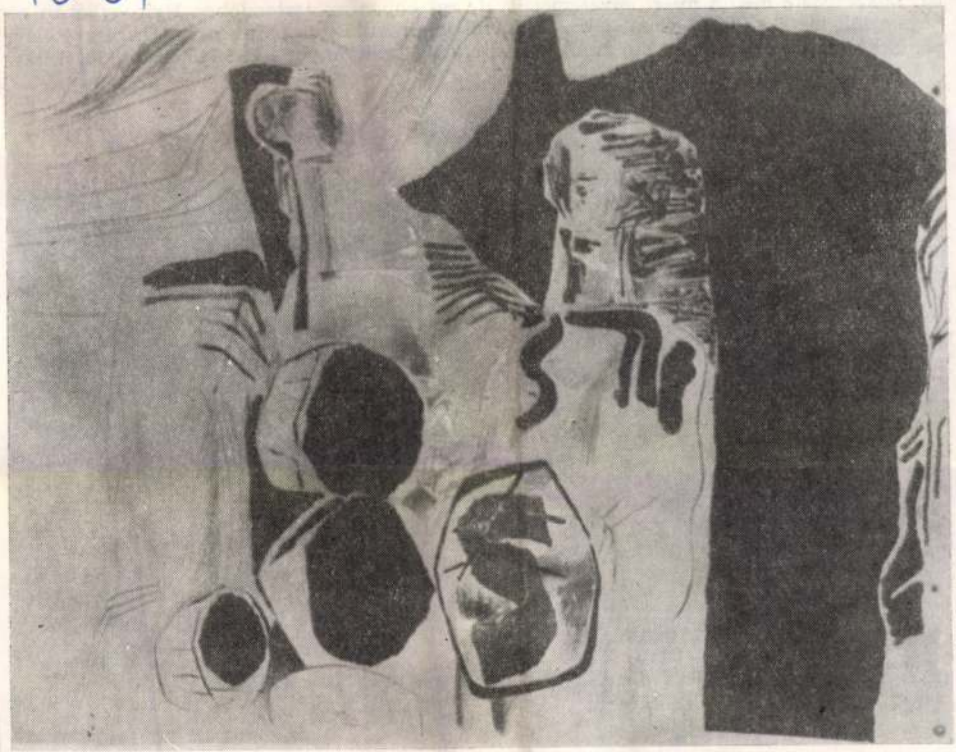

Topor András rajza

tagdíjakra gondoltak; az előbbit a tisztviselő
zették volna.
61. Néplap, 1945. dec. 25. 4. p.
62. Ő szervezte meg a nyári egyetemet is, de ezt
dezték meg, külföldi vendégek nélkül, főként
63. E két utóbbit szintén a Tiszántúli Népszavában

1021
Topor András

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Prasowe
Wydawnictwo
Dokumentacyjne
RSW „P-K-R"

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-50-59

KAMENA
Lublin, ul. Narutowicza 35

wydanie
Nr 24 z dn. 1-12-74

Tł. (100 000)

okolice sztuki

Plastycy z Debreczyna

PODSTARZAŁY slogan głosi, że sztuka łączy narody, sprzyja porozumieniu. W naszych czasach stracił on przecież swój sens jednoznaczny. Chociażby dlatego, że nie bardzo wiadomo, gdzie przebiegają granice sztuki, jak wygląda jej obszar suwerenny, jakie są jego wyznaczniki. Wielu twierdzi, że twórczość artystyczna jest w dalszym ciągu specyficzną postacią refleksji nad życiem, nad człowiekiem i społeczną jego sytuacją, inni utożsamiają sztukę z owym życiem, z samą postawą artysty, negując po drodze celowość wykonywania dzieł-komunikatów podlegających kryteriom estetycznym. Stąd właśnie ogromne zamieszanie wśród samych artystów, które udziela się publiczności, ale rzadko. Na ogół omija ona tereny zapasów, znużona hasłami rewolucji permanentnej, czy też nawoływaniem o powrót do źródeł, powiedzmy — do sprawdzonych form ekspresji artystycznej. Można zatem powiedzieć, że współcześnie sztuka sprzyja przede wszystkim dyskusjom, kontrowersjom, które miejscami daleko wykraczają poza sprawy samej twórczości, obejmując kwestie moralności, polityki i ideologii, roli artysty i celu jego działania, czyli zagadnienia złożone, głęboko różnicujące zbiorowości ludzkie. Ale uczestnictwo w tej dyskusji jest przecież wyrazem aktywnego stosunku do świata, jest aktem wiary w powszechne porozumienie, które kiedyś musi nastąpić. Więc może sztuka nie tyle łączy dziś narody, co skłania ich uwagę w kierunku człowieczego statusu, jego elementarnych problemów?

W 1971 roku w węgierskim Debreczynie po raz pierwszy pokazano malarstwo kilku plastyków lubelskich. Była to rzeczywiście wartościowa wystawa, urządzona w ramach długoletniej już współpracy obu miast „bliźniaczych". Uroczyście otwarta — bratankowie dbają o te sprawy wprost przykładnie — wzbudziła niekłamane zainteresowanie publiczności, co przyniosło naszym artystom sporo satysfakcji. Najważniejsze jednak, śmiem przypuszczać, okazały się późniejsze i całkiem prywatne rozmowy z malarzami Debreczyna, toczone w różnych porach dnia i nocy w pracowniach węgierskich przyjaciół. Rozmawiano układnie. Dyskutowano ostro. O wszystkim, o sztuce także, o życiu, o rodzajach farb, o konceptualizmie, o śmierci i nieprzemijalności prostokątnego obrazu. A rezultat tych spotkań okazał się zwyczajny, najlepszy z możliwych: zawiązały się osobiste sympatie, znajomości, zaplanowano wzajemne odwiedziny. Potem Węgrzy pojawili się z własną wystawą w Lublinie, zaczęli uczestniczyć w plenerach kazimierskich, a Polacy składali rewizyty. W tym roku Andrzej Kołodziejek otrzymał pierwszą, a Jan Popek drugą nagrodę międzynarodowego pleneru malarskiego, który odbywał się latem w pobliżu Debreczyna. Zaraz potem w stolicy województwa Hajdu-Bihar otwarto wystawę grafiki Zofii Kopel-Szulc oraz malarstwa Ryszarda Lisa i Jana Popka, którą gospodarze zaopatrzyli w bardzo piękny pod względem typograficznym i znakomity technicznie katalog. Ekspozycja okazała się wydarzeniem artystycznym sezonu, a serdeczność, z jaką podejmowano naszych artystów, przekroczyła najśmielsze oczekiwania.

Obecnie gościmy w Lublinie kolejną wystawę plastyków debreczyńskich, urządzoną w BWA w

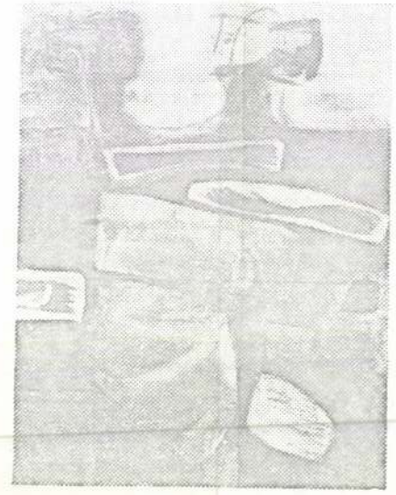

Topor Andras: Dwoje ludzi

ramach „Dni" tego miasta, liczącego ok. 180 tys. mieszkańców i dwukrotnie w swej historii pełniącego rolę stolicy Węgier. Przeważa malarstwo pejzażowe i figuralne, autoryzowane przez artystów średniego i starszego pokolenia, a utrzymane na ogół w konwencji postimpresjonistycznej. Młodsi prezentują figurację aluzyjną, metaforyczną, „Dwoje ludzi" znanego w Lublinie Topora Andrasa to obraz dramatyczny w wyrazie (choć zdyscyplinowany formalnie), brutalnie interpretujący postać ludzką, manifestującą swoją obecność zespołem ledwo czytelnych znaków. Proceder „redukowania człowieka" obserwujemy zresztą w twórczości innych artystów debreczyńskich, przykładem niech będzie „Zjednoczenie" Varo Martona, interesującego skądinąd rzeźbiarza, o którego możliwościach niewiele przecież mówi skromny model pomnika(?) pt. „Memoria II".

Trzy obrazy Bodo Karoly należą niewątpliwie do najlepszych prac wystawy. Ich zewnętrzna postać skłania do wspomnień o abstrakcji geometrycznej, ostatecznie jednak, po głębszym wniknięciu w strukturę czerwonych kompozycji, okazują się to być dzieła znacznie bogatsze i indywidualne — chyba za sprawą precyzyjnie rozłożonego światła, które otwiera w powierzchniach „przestrzeń metafizyczną". W przyszłym roku będzie zresztą okazja do weryfikacji tych felietonowych obserwacji, albowiem artysta pojawi się w Lublinie z dużą wystawą swych prac malarskich.

Odrębne miejsce w ekspozycji zajmuje twórczość Hollo Laszlo, klasyka sztuki debreczyńskiej, którego obrazy spotkać można w tamtejszym muzeum. Są to malownicze i ekspresyjne pejzaże, portrety i martwe natury, można powiedzieć, że jest to malarska afirmacja świata.

W twórczości malarzy debreczyńskich zdaje się jednak dominować nastrój dyskretnej nostalgii. Trochę zaskakuje koncentracja — w zdecydowanej większości wypadków — na problematyce obrazu, troska o poprawność warsztatową, o uzyskanie ładnego efektu. Tak, to mogą być wartości, to na pewno były wartości...

Wystawa debreczyńska stwarza okazję do dyskusji nad celem twórczego działania, nad rolą artysty w dzisiejszym świecie.

IJK

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1982 8

ALFÖLD

Topor András, festőművésza.

1/.

1 1021

Topor Tivoli

alföld

12 forint

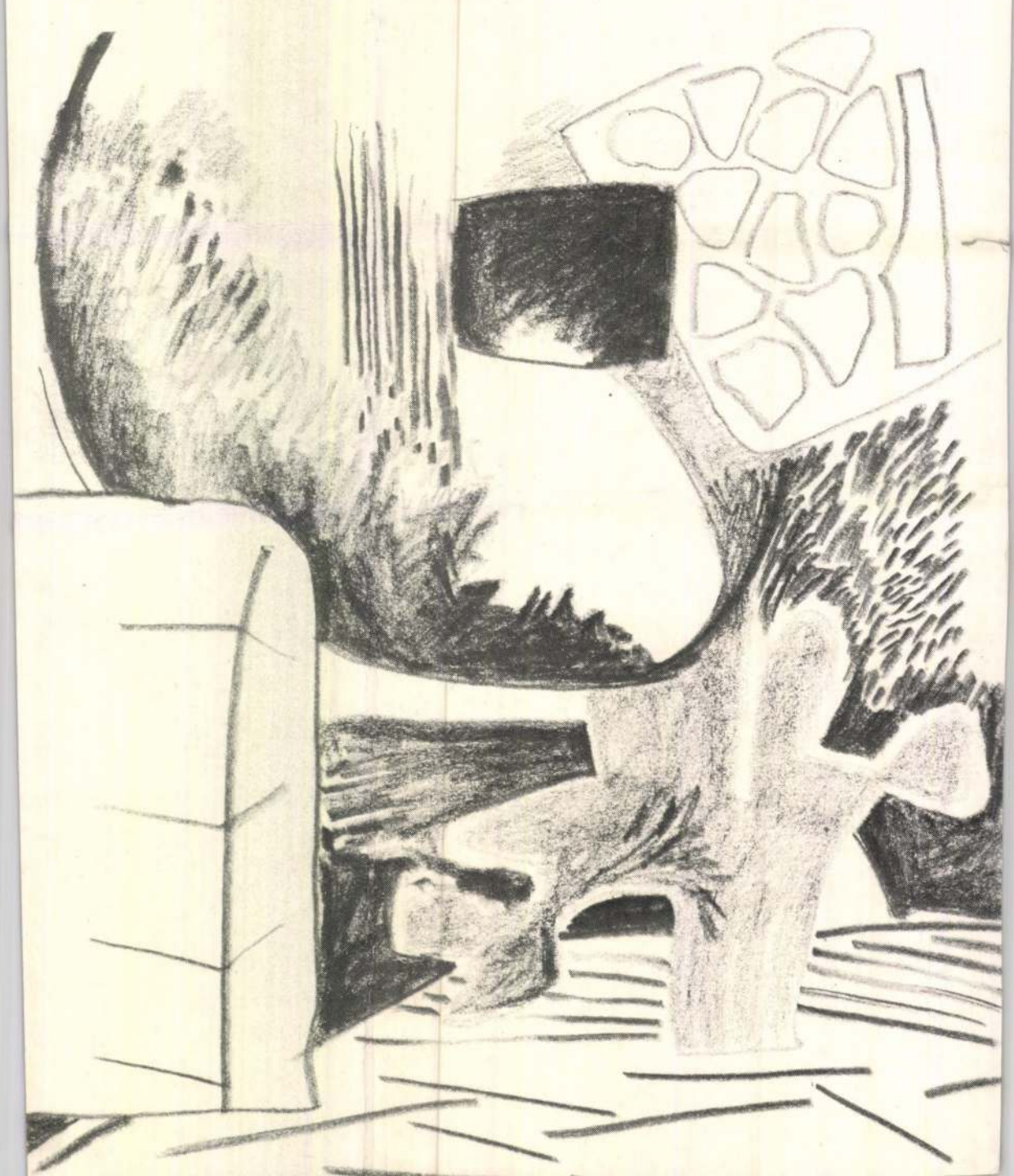

TOPOR András

Alföld 1975/7/30

Topor András: Nő

arcát, megkeresi a hiányos ujjú kezet, amelyet min-
tán visszatér a megviselt arcra. Az asszony füle alatt
aztán a karján is.
fon, de D. most nem hall, rátör az emberevő düh és
napok alatt kellett átélnie, most mindent pillanatokba

Nem ember kell ezeknek, fenevad! Pozdorjává verni
pni az asztal lapját, egyszerre agyoncsapni a szent-
ondrót!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 7

ALFÖLD

Topor András

– Varj. Varjatok meg. –

1021

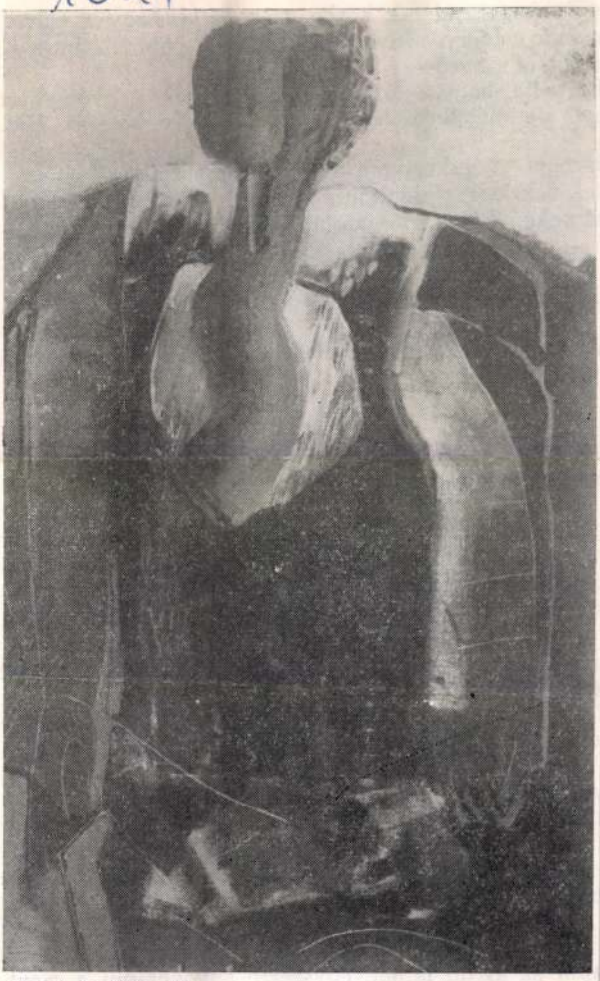

30

Topor András: Nő

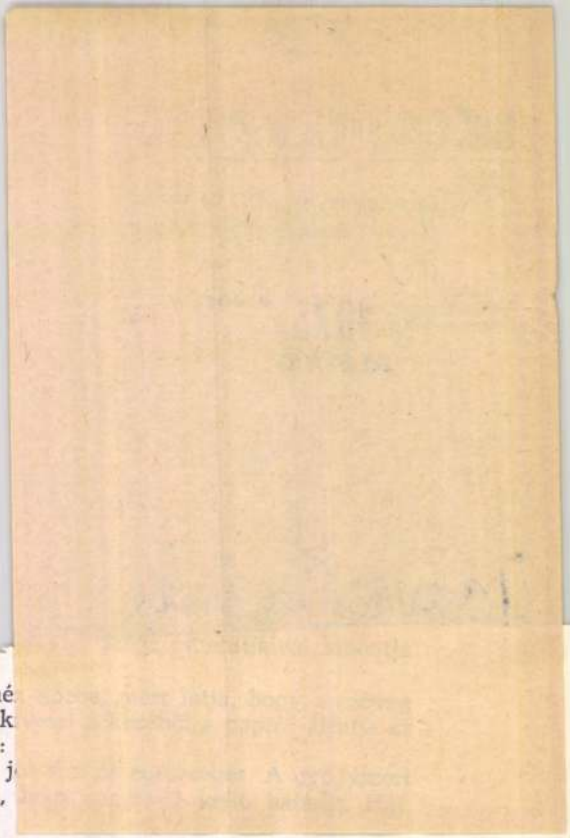

egen szavakat:
Tanácstalanul né
r már a főorvos k
z angol szöveget:
ormálja, hogy ő j
an a reményben,

rgönyt, szórakozottan a zsebébe csúsztatja. A postás-
ek neki borravalót adni.
rt nekem? Hallja? Angolul! Most mondja meg, milye-
! – sírós-boldogan dicsekszik, hogy ellátják és min-

alaz az orvossal a folyosóra. A főorvos átadja neki a

ki tanácsadói testülete sajnálattal értesíti... Eltűnt a
estvére volt?

ndít vissza a telepre. Az út innen a Honvéd-kórháztól

otak, csak évekkel ezelőtt egy hosszú táviratot New
tt kivenni belőle, hogy valamilyen pontot akar tenni
nnak még technikai akadályai voltak.
ok időt tölt vele, mint azelőtt, a kettőjük kapcsolata

tudja felfogni, ez egyenlő volna azzal, hogy ő saját
elenség.
a felesége a kerti asztalnál, és halkan mesél a gye-
felnéznek rá, azután folytatják. D. odahúz egy szé-

arcát, megkeresi a hiányos ujjú kezét, amelyet min-
tán visszatér a megviselt arcra. Az asszony füle alatt
aztán a karján is.
fon, de D. most nem hall, rátör az emberevő düh és
napok alatt kellett átélnie, most mindent pillanatokba

Nem ember kell ezeknek, fenevad! Pozdorjává verni,
apni az asztal lapját, egyszerre agyoncsapni a szent-
ondrót!

MAGYAR HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁJ. 22

Topor András kiállítása

Békésmegyei Népújság

— MA NYÍLIK BÉKÉSCSABÁN a Képcsarnok bemutatótermében Topor András festőművész kiállítása. A tárlatot Székelyhidi Ágoston művészeti író nyitja meg, délután 5 órakor.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUN 11

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Topor András, festő - művész

muzsika tíz percben című műsora.

TÁRLAT. *Topor András festő-művész és Váró Márton szobrász alkotásaiból rendeznek kiállítást a püspökladányi művelődési központban. A tárlatot június 15-től 22-ig tekinthetik meg az érdeklődők.*

KERTBARÁTOKNAK. A szaklapokban olvastam címmel vitát rendeznek június 14-én hétfőn 16(

inizsivel szemben. A hátralevő fordulókban

Topor András
festőművész

Szobornéző

Topor András festőművész: Szobornéző, üveg, tus, 20×15×6 cm

Rozgonyi Iván: Néző, művész, nyelv, nyelvek.
MŰVÉSZET, 1979. december - 4. lap.

Topor András

Alföld 1975/7/86

András Topor

P. H.: Debrecen autumn art show.

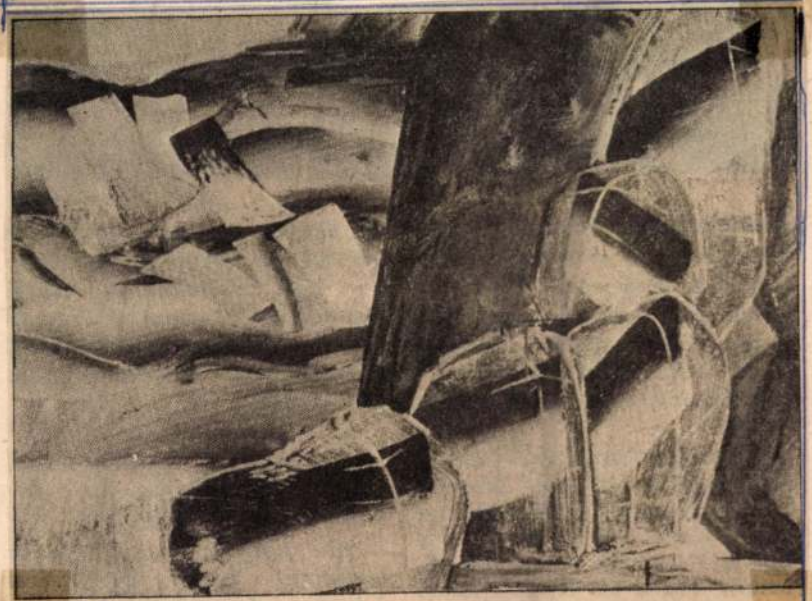

"Rocks of Prilep" by András Topor. Oil

Daily News, 1980. szept. 19.

alföld

12 forint

1021

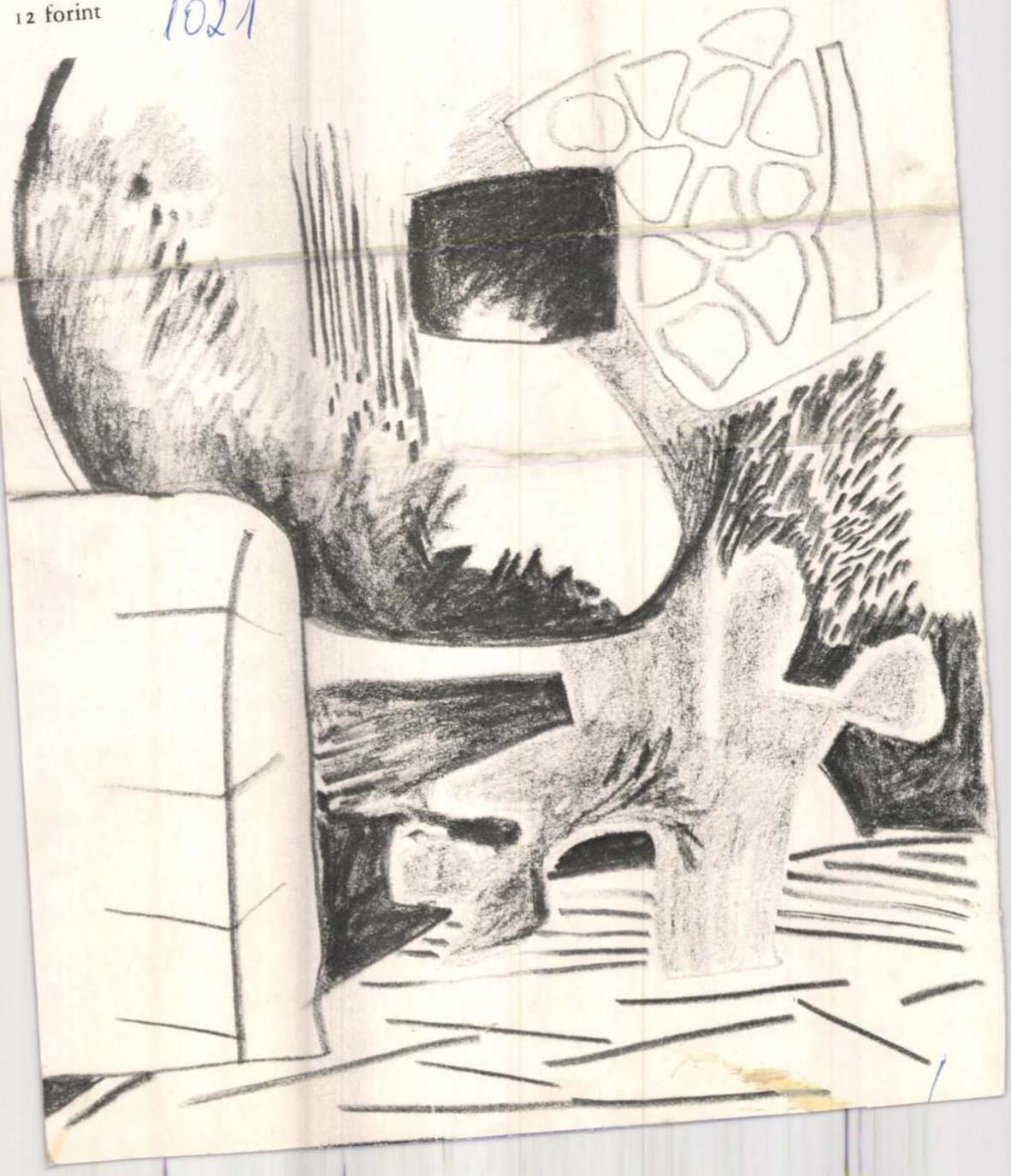

1973 MAR
Tapot András

1021

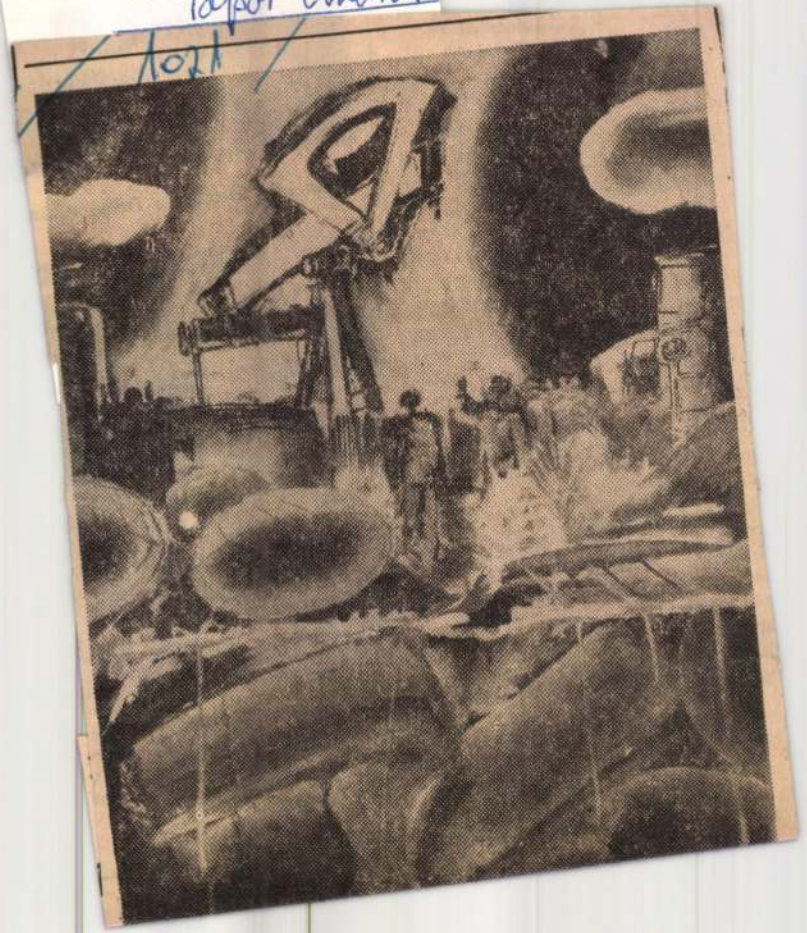

Február 13 és 20-a között mutatta be Budapest Főváros Tanácsa és a Képcsarnok közös pályázati felhívására alkotott festményeket a Képcsarnok Csontváry Terme. A kiállítás része volt a felszabadulás 30. évfordulója eseménysorozatának. Képünkön: Topor András: Olajbányász című díjnyertes festményét mutatja be

azonban 50 százalékkal
fogyasztottak, vagyis 66
köbmétert. Miután erre
volt engedélyük, a köb
renkénti 2,80 forint n
bűntetést is kellett f
Ennek eredményeképpen
köbméter vízért majdne
forintot fizettünk. Duna
ros tavalyi számlája így
millió forint volt. A plu
nem engedélyezett 22 ezer
méter vízért csaknem 81
forintot fizettünk. Ennek oka
volt persze az is, hogy az év
közepén átadták az új üzem-
csarnokot, anélkül, hogy az ily
módon természetessé váló ma-
gasabb vízfogyasztásra enge-
délyt lett volna. Arra, hogy nem
egészen volt indokolt a túlle-
pés, bizonyítják: *januártól, a*
bűntetés kifizetése után és
ennek hatására jelentősen le-
csökkent a vízfogyasztás. De
a több mint 700 ezer forint

sajátos politikai-emberi viszonyait feszegetik, am[illegible] nincs üzenete a ma embere számára, legfeljebb nagyon áttételesen, elvontan, rejtjelesen. De ezt a nagyközönség nemigen veszi észre, annál kevésbé, mert hozzá van szokva a harsogó és normatív közlésmódhoz.

Pedig a jó színház olyan, mint a fórum, az agora, ahová az ember azért jár, hogy megtudja, hogy állnak a dolgok, hogy sugallatot, orientációt kapjon a tekintetben, hogy mire figyeljen leginkább, mik a közösség legfőbb gondjai, a működését zavaró, akár tragédiákat okozó rendellenességek, milyen folyamatok vannak indulóban, milyen magatartásmodelleket, embertípusokat termeltek ki a korviszonyok? És így tovább. Nem folytatom, nem akarom a leckét felmondani a színház funkcióiról, azon belül a politizáló színházról. Csak konstatálom, hogy a magyar színházak feladataik elől három irányba térnek ki: az egyik a „súlytalanság" állapotába menekül a polgári exportdarabok felélesztésével (vagy az újsütetű epigon művek szorgalmazásával), a másik divatokat követ, például a pornográfiának hódol zavaros és öncélú kísérletek kapcsán, a harmadik – ez a legjellemzőbb gyakorlat – „biztonsági" műsorterv szerint rutinelőadásokra törekszik, amelyek éppenséggel „megállnak a lábukon", de különösebb „embernemesítő" szándékuk, erejük nincs. Egyszóval a mai magyar színjátszás – tisztelet a ritka kivételnek – nem tud eleget tenni annak a követelménynek, hogy a mai magyar társadalom sajátos lenyomata legyen, azt őrizze és adja tovább újabb korok emberének.

Ez a megállapítás természetesen vonatkozik a debreceni Csokonai Színházra is, amelynek művészi pozícióját a magyar színházstruktúrában tapasztalataim és főleg a kritikai irodalom ismeretében már hosszú évek óta közepesnek vélem. Ebben az időszakban az évenként bemutatott 10–15 prózai és zenés darabból (az operát nem számítva) általában kettő-három kiemelkedőnek, de legalábbis értékesnek bizonyult, a többi középszerű szokott lenni, ámbár sohasem dilettáns vagy művészeten kívül eső. Így volt ez az elmúlt három és fél évben is. Hadd emlékeztessek a következő sikeres bemutatókra: Szabó Magda: *Régimódi történet* (rendezte Lengyel György és Gali László), Dürrenmatt: *János király* (Lengyel György–Balogh Gábor), Ben Johnson: *Volpone* (Gali László), Nestroy–Heltai–Fábri–Novák: *Lumpáciusz Vagabundusz* (Bohák György), Ödön von Horvath: *Kazimir és Karolin* (Hegyi Árpád Jutocsa), Radicskov: *Repülési kísérlet* (Gali László), John Osborne: *Dühöngő ifjúság* (Kelemen Pál).

Ez a három és fél évadból hét darab, tehát valamivel több is, mint a korábban megszokott átlagszám, ami azt mutatja, hogy 1979 januárjától, amikor a jelenlegi igazgató, Gali László került a színház élére, sikerült a társulat teljesítményét fokozni, a művészi színvonalat – ha nem is gyökeresen – javítani. A most véget ért évad azonban az emelkedő három és fél évhez képest megtorpanást, sőt talán visszaesést tükröz. Az 1981/82-es megvalósult műsortervből elég nehéz két-három olyan előadást kiemelni, amely elevenségével, szerencsés művészi közlésfikciójával, gondolatainak aktualitásával lenyűgözte volna a nézőt. Márpedig a közönség csak a nagy intenzitású, a maga különösségében is igaz darabokra, példázatokra tud kinyílni, ráhangolódni, a katartikus folyamatban részt venni, ellenkező esetben csak néző marad.

Nos, melyik bemutató volt ilyen a Csokonai Színház legutóbbi évadjában? A *Medikus* nem! Bródy Sándornak ez a század eleji életképe szemléletileg naiv, mi több: manipulált, íróilag kimunkálatlan, a felszínen lebeg. Klasszikus darabnak nem nevezhető, kivált dzsentri-előadásmódban nem! John Whiting *Ördögök* című tragédiáját nagy várakozás előzte meg, hiszen az angol drámaíró a színházat úgy fogja fel, mint amely alkalmat ad arra, hogy széttörje „az igazság körül a hallgatás összeesküvésének láncát". A darab tárgya nem érdektelen, a politika és az egyén, a hatalom és az erkölcs viszonyát vizsgálja, a jogos ok és az ürügy azonosítását pertraktálja, félelmesen emlékeztetve a koncepciós perekre. Meglehet, a darab több annál, mint amilyennek a Csokonai Színházban láttuk, mert a helyi produkció a maga töredezettségével, ernyedt előadásmódjával nem tudta az író gondolatait kellő intenzitással és művészi erővel tolmácsolni.

Schiller *A genovai Fiesco összeesküvése* című drámájának gondolati magva szintén érdekes: zsarnokká válhat az is, aki korábban elnyomott volt. A darab bonyodal-

1021

például, hogy a románság végül is a cirillbetűs írást fölcserélte a latinnal. Budai nyomdában készült az első latin betűs román nyelvtan is. Ott szerkesztették és nyomtatták 1825-ben a román művelődésben határkövet jelentő, négynyelvű, értelmező szótár jellegű Lexicon Budense című művet. Ugyancsak Pesten jelent meg 1865-ben – sok más kiadvány mellett és után – a Familia című román folyóirat, amely európai szemléletű programot vállalva ismertette meg a román olvasókkal az európai társadalmi mozgalmakat, ugyanakkor szinte számolatlanul fordította Európa legnagyobb íróit, közöttük a magyar irodalom jeleseit Petőfitől Jókaiig. Tizenöt éven át ez a román folyóirat a magyar fővárosból ápolta, gyarapította a román nemzeti kultúrát. Szellemi kisugárzása nemcsak magyarországi érvényű. Hatása, befolyása Óromániában is meghatározó volt. És hogy a Familia valóban a kölcsönös becsülés fóruma is volt, annak bizonyságául elég talán emlékeztetni arra, hogy Iosif Vulcan, a lap főszerkesztő-mindenese Vulkan József néven korának egyik jeles magyar publicistája és műfordítója, akinek munkásságáról nem kisebb személyiség, mint Ady Endre írt nagy elismeréssel.

A külföldi szakemberek már keresik a módját és lehetőségét, hogy az elnyomókelnyomottak sematikus képletét föladva, a Kárpát-medence múltját nemzetiségpolitikai szempontból is újravizsgálják, „lefolytassák" a szükséges és elodázhatatlan perújrafelvételt. Mindazt már alaposan ismerjük, ami a történelmi Magyarországon elítélendően hátrányos megkülönböztetést jelentett a kisebbségek számára. Úgy tűnik, hogy a perújítással ideje pontosabban megismernünk az érem másik oldalát is, azt, hogy a történelmi Magyarországon miként gyarapodhattak a nemzeti kisebbségek műveltségben és anyagiakban, hogy mindez milyen társadalmi közhangulatban történt, a törvénynek milyen megengedő, netán tiltó rendelkezései közepette valósult meg.

Talán fölösleges is leírni, hogy Magyarország nemzetiségipolitika-történetének megírása a hazai történészekre vár. Igaz ugyanakkor, hogy a külföldi kutatások elfogadható részeredményei felhasználhatók, beépíthetők a teljesség igényével megírandó művekbe.

A térség kisebbségi viszonyait elemző tudományos igényű munkák alapvetően hozzájárulhatnak nemcsak a deklarált, hanem a térség népeinek tényleges megértéséhez, egymás gondjainak jobb megismeréséhez, az érzelmi görcsök oldódásához is. Az elhallgatások ugyanis – bármilyen természetűek és indíttatásúak legyenek is – soha nem szolgálták a kölcsönös bizalom erősödését. Sokkal inkább a kétséget ápolták, nem lévén oktalan a feltételezés, hogy valaminek az elhallgatása egyéb titkolózásokat is takarhat. Csak jónak és rossznak az őszinte föltárása oldhatja az indulatokat, a gyanúpert.

Magyar szemszögből ítélve meg a kérdést, „bűneink" már meglehetősen feltárattak, most azon lenne a sor, hogy a történelmi Magyarország nemzetiségi politikájának és gyakorlatának másik oldalát is közszemlére tegyük: mindenekelőtt Pest-Buda és a többi nemzetiségi szellemi góc szerepének föltárásával. Kérdés persze, hogy megvan-e a hazai kutatókban a szándék, és van-e lehetőségük a forrásanyagok összegyűjtésére, rendszerezésére és publikálására, majd pedig a mindenki számára hozzáférhető, szintézisigényű művek megjelentetésére?

KÖTELES PÁL

1021

Mentén a díszgomb

SZABÁLYTALAN INTERJÚ TOPOR ANDRÁSSAL

A panellakótelep peremén, a sportpályák sivár fala mellett, az erdőszélen kuporog a Debreceni Művésztelep. Az idevezető út porban fürdik vagy sárba fúl, igazodva az évszakok változásaihoz. A műteremlakások már hozzászürkültek a környezethez. A város széle ez már, ezen túl csak a Nagyerdő fái sorakoznak, melyekből jut néhány az udvarokba is. A műtermek ablakain tükröződik a buja zöld világ.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1982 8
ALFÖLD (
Topor András
festőművész

Nem volt itt a festőknek, művészeknek udvart felosztó, kertet kerítő kedve. A hosszan elnyúló közös telken csak rögtönzött garázsok támasztják egymást.

Az elmúlt esztendő közepéig itt élt Topor András festőművész, aki a telep megalakulásakor származott ide. Már szinte a csomagolás, a készülődés látható lázában ültünk le beszélgetni, számot vetni a Debrecenben töltött tíz esztendővel.

– *András, te az elmúlt néhány évben ott voltál minden jelentős területi tárlaton, országos seregszemlén, pályázaton, és ha munkáiddal találkoztam, legszembetűnőbb a különállásod volt. Formai megfogalmazásokban ugyanúgy, mint gondolatiságodban. Nem kapcsolódtál sem a hagyományos alföldi foltfestészet mai világához, se a legdivatosabb, szinte napi váltakozású „ötletparádékhoz". Mi a látható külön állás oka?*

– Tudod, a főiskola után két esztendővel kerültem ide Debrecenbe, és ekkor nekem már eléggé kialakult festői szemléletem volt. Ez talán nagyképűen hangzik, hogy két évvel a főiskola után... és hogy kialakultság, de ha a képeimen nyomon követed a gondolataimat, akkor tudod, miről van szó. Így talán valóban kicsit idegenebbül kerültem én ebbe a környezetbe. És annak ellenére, hogy nálam egy csomó dolog szólt a Budapesthez kötődés mellett, én szerettem volna itt letelepedni és dolgozni. Az anyagvásárlástól a képek beadásáig nálunk minden a fővárosban történik. Az országos tárlatok otthona is mindig Pest, de egy pályakezdőnek rendkívül lényeges, hogy milyen körülmények között tud dolgozni, hogyan teszi meg első lépéseit. Lakás, műterem...

Olvastam annak idején a debreceni tanács felhívását, és beadtam a jelentkezésemet. Bevallom, nem sokat tudtam akkor Debrecenről, de abban reménykedtem, hogy a nyolc letelepedő között ott leszek.

– *Mit adott a város a műtermen s a lakáson kívül? Megadta-e például a közösséget ezzel a nyolc kollégával? Ha nem is a stiláris közösséget, de az együtt gondolkodás közösségét, a kezdeményezések közösségét. S hogyan várták a már itt élők?*

– A kérdés jogos, hiszen a nyolc pályázó mellett már ekkor is legalább tíz – hivatása szerint is – képzőművész élt ebben a városban. És persze voltak nagy várakozásaim a várossal, a nagy hírű településsel szemben is. Úgy hittem, úgy várják ide a festőket, hogy azokat foglalkoztatni is akarják, hiszen ez egy dinamikusan fejlődő város, itt helye kell hogy legyen a művészeteknek. Aztán jött a csalódás! Úgy kellettünk mi ennek a városnak, mint díszgomb a mentére...

A város az őszi és tavaszi tárlatok gyér bemutatkozásai és vásárlásai mellett nem adott semmit. Egy megbízatást kaptam mindössze jelentősebb munkára, azt is úgy, hogy előtte társadalmi munkában megfestettem egy huszon-egynéhány négyzetméteres pannót. Erre aztán felfigyelt a nádudvari tanács, ennek alapján kaptam ezt a munkát.

Az idetelepült művészek zöme nem idevalósi. Mindannyiunkban közös volt mégis az igény, hogy megmutassuk magunkat. Dolgozni szerettünk volna, érezni, hogy szükség van ránk, és nemcsak a táblaképfestészet zárt keretei jelenthetnek nekünk megszólalási lehetőséget.

És ha még nagy megbízások nem is jutottak, de azt vártuk, hogy az „együtt gondolkodásunkra" igényt tart a város... Felépült rengeteg lakás és középület, s ezek jó része házgyári elemekből „komponálódott". Oly kevés, kis beruházást igénylő apróságok is változatossá tehetik ezt a szürkeséget, mint egy házszámtábla, egy szépen tervezett színes hirdetőoszlop vagy egy apró plasztika. Szerencsére Bodó Karcsinak megvalósult egy fénymobilja, ami szakmailag is igen érdekes munka, és Cs. Uhrin Tibornak is a közelmúltban adták át a tűzzománc kapujelző tábláit. Volt itt egyéb pályázat is, de azokból igen kevés mű valósult meg. Persze itt az anyagi korlátok is határt szabnak. De a kevéssel is lehet jól gazdálkodni.

– *Akkor ez a néhány esztendő mégis mit hozott neked a munkában? Hogyan lehetett érlelni a képben megfogalmazott dolgokat, ha hiányzott a feladat?*

– Nekem Budapest szülővárosom, egy jól ismert és szeretett közeg. Ez a dolog egyik oldala. De ott a másik, az állandó nyüzsgés, a szakmában a mindennapi divathoz igazodás. Ez a képzőművészetnek – véleményem szerint – nem igazi arca, erről jobb leszakadni. Letisztulni csendben, és meglelni az embernek önmagát. Erre persze nemcsak Debrecen lett volna alkalmas, hanem a világ bármely pontja. Persze ebbe

bele is lehet savanyodni, nos, én úgy érzem – és talán ez a legnagyobb eredmény –, én ebbe nem bicsaklottam bele.

Aztán egy felfedezés, ami megint nem volt kellemes. Az ismétlődő helyi bemutatkozások közben úgy éreztem, hogy az itt élő művészek közül kevesen kapcsolódnak be az igazi országos vérkeringésbe. Ez gyakran torz mércét szül. Éppen a helyi zárt ismeretségi körök, érdekközösségek gátolták vagy gátolják a valódi értékek felszínre kerülését, vagy legalábbis az alkotói paletta színesítését.

– *Úgy gondolod tehát, hogy az itt élő alkotók felosztott parcelláira érkeztél, mikor úgy döntöttél, hogy ideköltözöl Debrecenbe?*

– Volt ilyen érzésem nemegyszer. Pedig ez a hivatás közösséget tételez fel. Lakatlan szigeten az ember nem festene. A hivatalos mecenatúra sem tudja teljesíteni a feladatát, vagy legalábbis nem mindig. A megyében nincs olyan kiállítóterem, amely a helyieken kívül országos jelentőségű anyagot tudna méltón fogadni. A nyári tárlatok is csak irtózatos kompromisszumok árán tudtak megvalósulni, ami természetesen nem a nívót emelte.

– *És az egyéni kiállítások? Értő kritikát kaptál-e itt a megyében?*

– Nem lenne igaz, ha azt mondanám, hogy nem volt alkalmam kiállítani, s hogy ezeket a kiállításokat ne fogadta volna reális vagy éppen hízelgő kritika. Jól fogadott a kritika, nyugodtan mondhatom. De a kritikák elfelejtődnek, elmúlnak, és nemigen változtatnak semmin. Nem azt jelenti az értő szó, hogy utána az embert aktivizálják, vagy legalább „használják valamire".

Pedig bármilyen közhasznú munkát szívesen csináltam. Vezettem szakkört Püspökladányban, s így ezt a települést az átlagosnál jobban kedvelem. S ha másban nem is mérhető a hatása, hát huszonkét emberem közül tizenkilencen a választott pályán, a képzőművészetben vagy ahhoz közel tanultak tovább.

Persze a pedagógia csak kiegészítő tevékenység. Debrecenben kezdtem egy kísérletet, a réteges üveglapokra való festést, amely szinte téri élménnyé bontja a képet. S ami ennél érdekes, ehhez a műfajhoz nem kellett „megerőszakolnom" a munkáimat, „átírni" a képeket. A rajzokban benne volt a lehetőség. Egy csellós figurát ábrázoló ilyen munkát fel is ajánlottam a Zeneművészeti Főiskola itteni intézményének, de nem mutattak érdeklődést.

Tudod, úgy vagyok ezzel a dologgal, hogy ha nem is megkeseredve vagy rossz szájízzel, de az adandó alkalmat kihasználva, mégis elmegyek.

Topor András festőművész ma már Budapesten él.

ANTAL ISTVÁN

Jegyzetek a Csokonai Színház 1981/82-es évadjáról

Az utóbbi években sokan és sok helyen leírták már, hogy a magyar színházi élet az állóvízhez hasonlatos: a víztükör sima, mozdulatlan, nem történik benne semmi. Az egyhangú évadok egymásutánját alapjában véve nem változtatja meg, hogy vidéken és a fővárosban időnként létrejön egy-egy kiemelkedő előadás, látható egy-egy nagyszerű színészi teljesítmény, mert ez rendszerint folytatás nélkül álló, elszigetelt jelenség. Az utóbbi 10–15 év tendenciája sokkal inkább valamiféle lankadt középszerűség irányába mutat mind a műsorpolitikát, mind a játékstílust tekintve. Mintha a magyar színházművészet – filmművészetünkkel ellentétben – a múzeumok babérjaira pályázna: a bemutatott darabok többnyire a múltban vagy a félmúltban születtek, és régebbi korok

Topor András,
festőművész

2 Topor András (magyar): Könnyű fehér ruhában, olajtempera; (Ex Aequo díj)

Művészet, 1983. dec. 22-ed.

találat is törekedtek megújítani, rendkívül izgalmasak voltak azok a forradalmian újító tendenciák, amelyek a kor színházában ekkoriban bontakoztak ki" – írja V. Kosztyin művészettörténész kritikus az OSZT-ról szóló monográfiájában. Ma, amikor a színpadiasság számos festészeti alkotás egyik jellemvonásává vált, Labasz forradalmi jeleneteinek elbájoló, varázslatos látványossága különösen élénk fogadtatásra talál.

Ellentétben Tislerrel, aki a forradalmi elemet nemegyszer a népi vásári színjáték és a romantikus ballada elemeihez közelítette, Labasz a színpadiasság formáihoz vonzódott, amelyek erősen közelítették a professzionális színházhoz. Több előadás díszleteit megtervezte, s a festményein a 30-as–40-es évek szovjet színpadi tervezői megoldásainak előfutára volt. Egyébként Labasz festményein a művész kapcsolata a színpadiasság elemeihez korántsem egyértelmű. Felemelte szavát az ellen, hogy a festészet bonyolult feladatainak megoldását hatásos színpadiassággal pótolják, de saját tapasztalatai alapján győződött meg arról, hogy a színház megtanítja a művészt, hogy előnyösen tálalja az ábrázolandó tárgyat, meghatározza a megvilágítás elvét, hangsúlyozzon egyes színeket és meghatározza a kompozíció gyújtópontját.

A művész a jelen valóságot úgy fogja fel, mint óriási sztereofonikus tért, ahol az ábrázolandó tárgyak méretei között kifejező kontrasztok feszülnek. Egy-egy képén óriási teret fog át. A *Jön a vonat* (1929) című képén, amelyet az októberi ciklussal párhuzamosan festett, a Sztyepp széles térségét a kép mélyéből hatalmas gyorsasággal közeledő mozdony készül kettéhasítani. Különleges Labasz metróábrázolása is, amely már 1973-ban készült. Az alagútba torkolló mozgólépcsők haladnak, grandiózus, szinte kozmikus látványként tárul elénk. A művész számára

dezések, a mindenn
átalakulása iránti
Duskin, Kljun, Tis
alkotásaiban is viss
is közéjük tartozott,
akart az élet változ
lentétbe került a h
lésekkel. Így sokan
lőgép nem lehet
Labasz e szkeptici
olyan művet alkoto
gukat a repülőgépe
valamit, ami sokkalt
gépen ülő emberek
szanak a hatalmas
levegőben lebegni

„Amikor egy kép
törekszem az illuzó
tetésére – mondot
folytatott beszélget
lom az hogy olva

Topor András

Parti suél

6 forint

Alföld

Alföld 1977-1-borító 3

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1977 OKT
Alföld
Tapor András
1021

azzal a kis
valakivel a vé
ki hitte volna –

Tapor An

különböző
tva. Mell
örülöttük
tlanul néz
an egymás
es – Gall
lközőt vesz ki, majd hirtelen Gallóra néz.

.?
vegesre mered.

t szóltak.
lábát, int a szemüvegesnek: „köszönöm".
ajtót.

17. kép

Daróczi Anna dékáni hivatali szobájának ajtaján:
y fogadja . . .
iztal mögött Daróczi Anna.
Gallót. Feláll az íróasztalától, kicsit előbbre lép, Galló
előtte, Daróczi Anna kezet nyújt neki, majd hellyel kí-

nő, ízléses, virágos mintájú blúzt visel, ahogy leül, a lá-
l könyökére dől, amikor megszólal.

obb, ha minél előbb megismerkedünk . . . Az én felada-
letve önökkel foglalkozzam . . . Figyelemmel kísérem a
or problémájuk van, akkor nyugodtan forduljanak hoz-
alábbis ahogyan megnéztem az anyagát, nemigen lesz
elárulhatom, kaptam egy levelet az építésvezetőjétől, a

a hamis
megszó
írás rajza

Topor András

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁR 22

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Pécs

1021

TOPOR ANDRÁS RAJZA

nagyjá-
ber mé-
kaphat,
lárért.
er meg-
minden
interna-
i" ame-
iló lány
kijelen-
g derült
a való-
joggal-e
atjuk —

nak veszélyeire. A kábítószerek divatja azonban egyre jobban elharapózik, s most már nemcsak az egyetemek, hanem a gimnáziumok közelében is fel-felüti a fejét. Az első „H" cigarettával kezdődik, aztán költői elnevezésű („Cocktail ruoge jamaicain", vagy „Boeing-boeing") kábítószerek 30 órás „utazásaival" végződik...

P. S.

Topor András rajza

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 AUG 20

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Topor András

1021

Topor András: Útirajz

ző, felsőfokú munkajogi sza
ga...

em ő az egyedüli, aki ily
szire lendült attól a pályát
re a középiskola fölkészített
n közöttünk, aki gépkocsiveze
. Mint kamionsofőr úgy já
dadba, mintha valamelyik ka
leszármazottja volna. Egy másik
átunk a fotóriporteri szakmára
át s jelenleg az USA-ban heli-
teres fényképész. Kikerült kö-
ünk olyan, aki a holnap testne-
ő tanárait képezi. Valahai pad-
mszédom pedig, aki már a felső-
eskedelmibe is pályakorrekció-

szülepesből, majd így felel:

— Az, hogy az első perctől mindmáig jó a házasságom. Három gyermekem van, meg olyan társam...

És nem is fejezi be. Összecsengenek a poharak. Vajon hányan élünk, koccintunk a negyvenéves találkozón?

AGÓ VILMOS
4—164; 14 óra után 113—221
LDÜNK VISSZA
Postafiók 323. Telefon: 221—285
Felelős vezető: Rodet Imre igazgató
ézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
ostafiók 149
nt, egész évre 120 forint

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON.
16 OLDALON

★

Főmunkatárs:
NAGY LÁSZLÓ

Topor András

Részt vett Debrecenben az Ady pályázat kiállitá-

régebben készült olajfestménye, amely A magyar Ugaron sorait idézi: „Elvadult tájon gázolok: / Ős buja földön dudva, muhar. / Ezt a vad mezőt ismerem, / Ez a magyar Ugar." *Topor András* A magyar Ugaron címmel a halott költőt festette meg, akinek fölébe magasodik a kusza növényzet s eggyé válik vele: úgy is, hogy megsemmisíti, úgy is, hogy részévé válik; úgy is, hogy fojtogatóan körülfogja, úgy is, hogy eltakarva védi

Topor András

A Hajdu Bihar megyei őszit tárlaton résztvett

Topor András Parti szél című, vegyes techni-
kával készült műve a lebegésben, a térben kiteljesülő szabadság érzeletét hordozza, a tárlat egyik
legjelentősebb műve. Másik, hasonló színvonalon készült alkotás

Alföld 1977-1-93

Szabó Ernő: Egy őszi terem

Budapest
1970 ÁPR 2 6

1021

TOPOR ANDRÁS: EVEZŐS

10

Szobanöv

Sokszor hallani, hogy eg
növény már túl nagyra nőtt,
getése több bosszúságot ok
amennyi örömet szerez virágjá
lombozatának szépsége. Még g
hogy némely növény elöregszik, felkopaszodik, esetleg más ok miatt veszíti el díszértékét. A megkedvelt növénytől megválni azonban fájdalmas lenne.

A megoldás egyszerű. Mielőtt megválnánk valamelyik növényünktől, gondoskodjunk róla, hogy legyen belőle egy, legfeljebb két *kis* utód. Így tulajdonképpen nem is kell megválni tőle. (Több utódot csak akkor neveljünk, ha el kívánjuk cserélni vagy ajándékozni őket, különben előbb-utóbb annyi növényünk lesz, hogy ők válnak a lakás uraivá.)

Utódot általában egyszerűen biztosíthatunk, mert a legtöbb szobanövény sikerrel szaporítható otthon, szobai körülmények között is. A szaporítás módja attól függ, hogy melyik növénynek melyik részéből nevelhetünk új növényt.

A dús, terebélyes *aszparáguszt*, a *kukoricalevelet* az átültetéssel egyidőben, tőszétosztással szaporíthatjuk. A gyö-

beültethetjük homokos földbe.

Az öreg *tigrislevelek* szintén felhasználhatók szaporításra. Daraboljuk fel 3—4 cm-es részekre, és hogy véletlenül se kerülhessenek fordítva a homokba, a felső végük sarkát vágjuk le. A sárga szélű változatnak levéldarabjaiból azonban *csak zöld* hajtások fognak fejlődni. (Csíkozottságát ez a növény akkor őrzi meg, ha sarjakról szaporítjuk.)

A felnyúrgult, csak végén leveles *könnyezőpálmát, sárkányfát, japán vízipálmát* legjobb visszavágni egy-két centiméterrel a föld fölött. A leveles részt néhány centiméteres törzsdarab-

Topor András rajza

Topor András

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 SEPT 6

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

1021

Topor András: Uszoda

úsznak benned mozdulatlanul,
szótlanul, bár minden pórusukból
lucskos fájdalom szivárog.
Hömpölygeted jelképeidet:
mák virágából font koszorút,
lanthúros teknősbéka-páncélt,
halott fehér madarakat,
szelek hangján szóló csengetyűt.
Messziről smaragdzöld part dereng.

Kagylózúgásodban hallatod
a be nem váltott ígéretet,
gyertyalánggal festesz falra vért

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1977 OKT
Alföld
Topor András
1021

Topor András rajza

Még az a szerencse, hog

... Nem tudja előre, n
meg úgy ... még ez a j
n is tudom ... én a cserepet is leverném a házamról ...
nagának ... keresse meg mindenki magának a forintot,
Ne legyen kivételezés ...
zavak most nem jutnak el a tudatáig.

44. kép

– házsorai között hepehupás, gödrös mező. Itt, ezen,
ol Galló. Közben meg-megáll és visszafordul.
elné innen, ahogy az éles fényben felszikrázik a magas
. Ugyanúgy játszik a fény az ablakok között, ugyan-
és az éles reflektorszerű fény a falakon, mint amikor
Károllyal. Mindez pillanatokig tart csak, miközben ket-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1917 OKT

Alföld

Topor András

a tatbatattan ele.

1021

30

Topor András rajza

atását,

ulva,
küled,
e,

adod nekünk áldott mindened.
Bárcsak adni tudnál még
értelmet is hozzá, te szegény,
hogy védve védelmezzünk,
Földanyánk!

Topler festő

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Topler/

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 OKT
Alföld
Topor András

1021

Topor András rajza

ket írta: „Figyelmet érdemel Tamási Áron, a fiatal író is, akinek tehetsége leginkább novelláiban és rövidebb elbeszéléseiben, így például az »Erdélyi csillagok«-ban mutatkozott meg. Két regénye, a »Szűzmáriás királyfi« és a »Címeresek« viszont gyengébb."

Az „Ábel a rengetegben"-t több nyelven kiadták, de lengyelül – igaz, csak részben – az elsők között, 1943-ban jelent meg Budapesten. Mind ez, mind a teljes szöveg átültetése, amelynek kiadására 1948-ban Varsóban került sor, Illakowiczównának köszönhető. Az idegen nyelvekre nehezen fordítható regény kiválasztására a lengyel írónő a következőképpen emlékszik vissza: „Mivel az egyetemről (a kolozsváriról – M. I.) nem keresett fel senki a fordításaim ügyében, teljességgel lemondtam a városomban elképzelhető bármiféle intellektuális kapcsolatteremtésről, és – kicsit dacból is – anélkül, hogy tovább keresgéltem volna, megkérdeztem há-
...vom, egy . . . varrónő kislányát, mi
...énye, ami egyszerű és vi-

Csorbáról,
aránt szó e
Illakowicz
nehézségek
sának átül
értelmiségi
székely di
te belőle a „népi szellemet" és az érdekes egzotikumot. A legjobb megoldás az lenne – írta –, ha Tamási regénye a Kárpátokban élő, nyelvi és kulturális elkülönültségüket őrző hegyilakók („góral"-ok) nyelvén szólalhatna meg lengyelül.

A lengyel írónőnek az „Ábel a rengetegben"-ről papírra vetett véleménye számunkra is érdekes. Tisztában volt azzal, hogy a regény „a kimondottan magyar, nemzeti dolgok" közé tartozik. Anélkül, hogy Illakowiczówna érdemeit csökkentenénk, műfordításairól szóló esszéjét olvasva arra kell gondolnunk, hogy ismerte a Tamási addigi munkásságát méltató magyar értékeléseket is. Véleménye arról tanúskodik, hogy – mint kitűnő megfigyelő – alaposan megismerte az erdélyi népet és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1977 OKT
Alföld
Topor András
1021

Topor András rajza

ól, 1948-ban. Már ne
lszabadulást. Sugár Bé
nak, és a Nyugatnak i
llottam, hogy őt a csó
n, szegényt végtelenül

os?
z egykori harcostárs. – Együtt jöttünk haza ... Csótra
dravecz „főtisztelendő úr" naponta agitált bennünket,
mételyezőket. De senki nem „köpött". Naponta folyt
attak. Minket együtt hívtak be Lajossal. Felszólított az
a nemzeti hadseregbe!" Lajos valósággal felordított:
alezredes arcán, hogy elértette. Én azt mondtam, hat
őbb hadd menjünk haza, aztán majd meglátjuk. Mikor
Lajosnak, hogy bajt csinált, elárulta magát.
lik a nyál a számban!" – felelte.
tták Lajost. Később elvitték a motyóját. Halálra kínoz-
ult el. Nagyon-nagyon sajnálom szegényt ... Itthon az-
soha egy perc nyugalom ... örök készenlét, mikor visz-
lajdúszováton elém jött a direktórium volt elnöke, meg
Később, még 1921-ben megszerveztem az illegális párt-
tás, hogy várjam meg a pártösszekötőt, aki majd fölke-
csere útján üzentem Moszkvába, hogy mi lesz. De nem
igazolt, így úsztam meg a börtönt. Természetesen állan-
volt olyan választás, amikor nem hagyhattam el a la-
a tanítói működésemtől, kényszernyugdíjaztak. Két és
t a többi paraszt ... Megnősültem. Egy kőművessegéd
m ismét a Margitba, a munkások közé. Azokkal volt
smertem a pártban: Horváth Sándorral, Orbán Péter-
yulával és a szováti sejt tagjaival.

am 44 őszén, amikor az oroszok felderítőként beküldték
ett fel Szováton.

Topor András rajza

Topler

erdélyi festő.
tőle van Jakab moldvai érsek
arcképe, metszve Knieschek
által 8 r. (L. Wolf Andr.
Beschreibung des Fürstenthum
Moldau.) Hermanstadt. 1805.
8 r. I. B.

Nagy Iván. Magyarországi képzőmű-érzek
a legrégibb időktől 1850 ig. Századok
1874 évf 200. l.

szorzál egyik tényezőjét szorozzuk a szá
el úgy szorzunk, hogy a közös alapot leír
egyenlő előjelű tényező szorzata pozitív, a
ig negatív. Többtagut egytaguval úgy szor
át az egytaguval megszorozzuk. Többtagut
etaguniak minden tagját rendre szoroz
jával és a részletszorzatokat összeadjuk. Két
egyenlő a két szám négyzetének különbs
páratlan hatványa negatív.
ha vesszük az első tag négyzetét, ehhez hoz
szorzatát végül hozzáadjuk a második t
apjuk, ha vesszük az első tag kobét és ehh
mszorosát szorozva a második taggal
rosát szorozva a második taggal) még

Tapeszer Gyula feslőművészről

Fővárosi Lapok 1866. X. 7. 943.

Hír

Toperczer Lajos

Kassai kompokötő

az 1857-ein felsőmagyar-
országi első mütermény
és iparkiállításon külön
féle kompokömmeáit
állitotta ki.

Korponay

I. 554. l.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
tajzpa – irlap, tusrajz,		Gót stil. 56·5/89 cm. felvette: Möller Ist- ván.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971 MÁR 6

1021

Topor András

Topor András: Csellós lány

ÁRA 2,50 Ft

a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Bp., V., József nádor tér 1.). Külföldiek részére előfizethető: Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, Budapest 62, P. O. B. 149.

Előfizetési díj: 1 hónapra 10 forint, negyedévre: 30 forint, félévre: 60 forint, egész évre: 120 forint.

KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA!

INDEX: 25.244

SZABÓ GYÖRGY
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-088, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

fórumot indítani, amely egyesíti a pódium, az író-olvasó találkozó s az irodalmi ismeretterjesztés addigi formáinak legjobb tulajdonságait. A színházban — vélték — az író nem közvetlen részese az előadásnak, az író-olvasó találkozókon az első számú szereplő a közönség, s az író pusztán a kérdésekre válaszol, az ismeretterjesztés pedig gyakran merev forma csak. Az irodalmi presszó szervezői arra számítottak, hogy az író személyes jelenléte, a pódiumszerű előadásmód (a műveket neves előadó-

A Lenin-[illegible] legmagasabb állami kitüntetése. A Szovjetunióban kialakult hagyomány szerint ezzel a kitüntetéssel nemcsak egyes szemé-

szolgálatáért [illegible] kommunista [illegible] zett aktív muni[illegible] Lenin-rendet.

HOZZÁSZÓLÁS AZ ÉLET ÉS IRODALOM C

Prózavers — szabad

A *„Rögtönzést nem vállalok"* című írást olvasván az Élet és Irodalom február 26-i számában, mint a szatirikus műfajokkal oly igen eljegyzett előadóművésznek első érzésem valami büszkeségféle volt, hogy lám ennek a szellemes, csípős írásnak negatív múzsája — bár érdemtelenül, de — mégis én voltam.

Azért érdemtelenül, mert a cikk, amit Garai Gábor aposztrofál, nem „nyilatkozat", hanem úgynevezett „előzetes", amely az Irodalmi Színpad készülő produkcióiról minden bemutatónk előtt hírt ad. Nemcsak, hogy nem nyilatkozat, de semmilyen utalás sincs benne arra vonatkozan, hogy az egy velem való beszélgetés alapján készült volna. (Ezen a tényen az sem változtat, hogy valójában úgy készült.) A félreértést az okozta, hogy a Valami elveszett című Garai-vers és a Meztelen lelkek a

jégen című Vác
más mellett var
műsor forgatók
utóbbi prózaver
gedűversenyéne
ben íródott (p
nem szabadvers
kötött formában
tő ihletése egy
A szóbanforgó
tanulmány, nem
szé, ezt írja: „
kezik ezután a
lyett, hogy azt í
kötött formában
prózavers követ
A kettő össze
magyar előadó
tételezhető, ak
kora óta versek
él.
Mint Garai
láthatólag hűs
őszintén sajnál

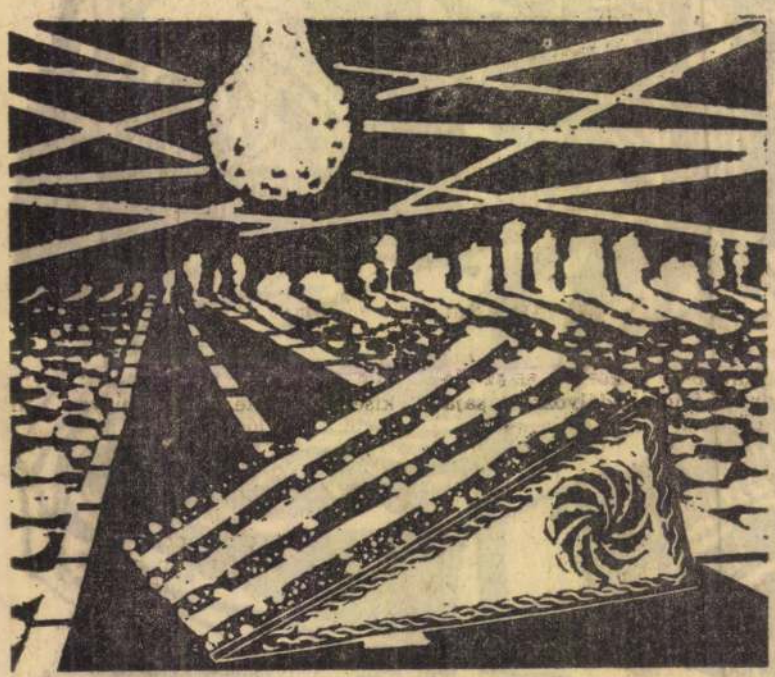

Stefanovits Péter rajza

VÁRKONYI MIHÁLY:

Hajnaltól reggelig

Egy-egy műszak előtt harminc-ötvenezer ember halad át itt az egyik irányban, s körülbelül ugyanannyi velük szemben. Végállomás, kiszállás; és: vigyázat, a kocsi indul. Újpestre, Angyalföldre, Rákospalotára mennek innen, Újpestről, Angyalföldről, Rákospalotáról jönnek. Hajnaltól reggelig, déltől délutánig tart a nagy forgalom: a járdákon, a közelekedés elől elzárt rövid Visegrádi utcai szakaszon cigarettavég-kupacok nőnek egymás mellett, minden nap. Lassan húznak be a szerelvények valamelyik vágányra: a vezető veri a csengőt, az emberek figyelmetlenek, álmosak, még otthon vannak vagy még az üzemi problémákon töprengenek. Tulajdonképpen arrébb mehetnék én is, de magának talán könnyebb — kedélyeskedik az oldalajtón kihajolva az ötvenötös vezetője. Aztán, hogy az illetékes erre sem ébred sínek közti botorkáló álmából, dühösen csap a csengőre. Nem szeretnék itt lakni. Angyalföld igazi szíve ez a kopár, szabálytalan alakú és a friss pillantás számára megdöbbentően ronda térség: ritmikus dobogása kibocsátja a városnyi városrész, a külvárosok lakóit reggelente, befogad helyettük másokat, csepelieket, erzsébetieket egy rövid munkaidőre.

Itt azért még inkább csak a pálinka járja, nem a kávé. Ötven méterrel arrébb, a kerület határán már presszó áll: itt egy közértnek-minek álcázott pálinkamérés előtt ülekednek reggelente. Kevés szó esik: fél feheret, fél rum. Konyakot ritkábban kérnek. A konyak túl sima: részegedni való. A rum, a fehér ital — olajízű barack és kiérleletlen, gondolatvadító cseresznye — megkaparja az álmos, bódult agyat. Lelöki az ember, s vesz egy újságot: végigfutja az utolsó oldalt, felkészülés a bajnoki idényre, végigfutja az első oldalt, háborúk, fenyegetések és ellenfenyegetések. Tizenöt éve, húsz éve járod ezeket a köveket: tizenöt, húsz éve olvasod a klubcsapatok vezetőinek fogadkozásait: majd ebben az idényben... Tizenöt-húsz éve tudod, hogy ebben sem. Lelöki az ember a fél feheret, a rumot, megrázkódik tőle, várja a hármast, a tizenkettest. Esetleg egy futó pillantást vet a vígasztalan kapualjak dekorációjára: itt minden négyzetméter drága, tele van kirakatokkal, reklámmal. Mindent megtalálhatsz, amire szükséged lehet az életben. Órák, alkalmi áruk, kártyacsomag, szemüveg, kések. Ahány vitrin, annyi figyelmeztetés. Ahány üzlet, annyi létfunkció. Ha — mondjuk — Újpestről jössz, az OTP előtt szállsz le, s a rohamkajálda előtt lépsz ki a kerületből. Az OTP csak tízkor nyit, de ha éhes vagy, már hajnalban is haraphatsz valamit. Hát igen, elkölteni mindig is könnyebb volt a pénzt, mint megtakarítani.

A vágányok kenve vannak, mondja a kék színű figyelmeztető tábla: vigyázni kell a kanyarban. Persze, így is csikorognak a kerekek: így csikorogtak akkor is, mikor az első detektoros rádióktól jött lázba nagyapám, s éppen ilyen éles hangot hallatnak akkor is majd, ha unokám karóra-tévéje azt mutatja, mit csinálnak a Canis Major csillagkép egyik bolygójára felküldött földi űrhajósok. Vannak s lesznek a műszaki haladás számára megoldhatatlan feladatok mindig. Egyelőre azonban csupán a táskarádiók szólnak. Hajnali koktél a munkába indulóknak. Mostanában persze már szemérmesebben hívják: „hajnaltól reggelig", de hát nem az elnevezés számít. Legalábbis akik ilyenkor itt hallgatják, nem érzékenyek az el- és meg-

nevezésekre: életük a különfé
idomításával telik, fát, bőrt,
liákat munkálnak, gondolkod
nyire kényszerűen reális. Ez
lehet: az itt előadódó helyzet
ban — azt hiszem — helyes.
szert szidják, ha akadozik a
lekedés, hanem a BKV felelő
elvi kérdést csinálnak abból,
ezen a télen is — bokáig-hóba
gálniuk olykor. Legfeljebb eg
rognak, de ezt is tapasztalati a
ha a Lángban, az Izzóban, a
derül valakiről, hogy nem tud
akar dolgozni, minden munka
lenére pontos konzekvenciákat
az esetéből. Aki tíz éve vár it
a tizennégyesre, húsz éve lép
mába a kőkockákon, nem ma
kal él: aki tudja, hogy tíz év
évig áll, vár, megy, jár, újságo
mögő-álmos félmondatokat n
szédjának itt, pontos munkát
munkát vár mindenkitől. Talán
mazza meg ezt így, talán ezt
újságokban, mindenféle eset
Aki idehordta-idehordja-ideh
hajnali álmait, itt oldja éjsz
emlékét, akinek retinahártyájá
kelte a Nyugati pályaudvar t
vöröslő égboltot jelenti, aki é
lágrésznyi távolságokon zsúfol
sem lépi át a kerület határait
nem tudja, hogy álmodik, napi
és világrészeket köt össze mind

Indul a villamos Angyalföldr
Palotára: a Váci út felé, a Bé
A harminc-ötvenezer ember v
tűnő áradata elapad: a tér, Ang
ve lassúbb ritmusra vált át. A t
fut a szomszéd tejboltba, ő az el
a tér fölötti üvegkalickában szo
galomirányító telefonál, gondolo
hogy eddig minden rendben van
a rádióban híreket mondanak, e
jön lassú léptekkel, körülnéz, a
tovább: úgy látszik, mindent re
lált.

Velence

Fővárosi tapok 1866. X. 7. 943

Hír Tapercer gyula feslőműcészről

München

Földvári napok 1866. x. 7. 943.

Toperczer

Dr Toperczer Gyula festőművészről

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Toperczer Gyula festő-művész

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1972 NOV 2

Toperczer Gyula

Festőművész. Hódmezővásárhelyen született 1837-ben. Előbb (a bécsi) majd 1861-től a müncheni Képzőművészeti Akadémián tanult. Tanulmányai befejezése után Ausztriában, Grazban telepedett le, és ott fejtette ki művészeti tevékenységét. Elsősorban valósághű, művesen festett arcképei érdemelnek említést.

Irodalom: Művészeti Lexikon, II. Budapest, 1935.

D. J.

5

szerű
nek,
godta
és ő
gépk
Le
kai é
vizsg
jobba

6

Dohnál Tibor: Tavaszköszöntők

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 JUN 26

1021

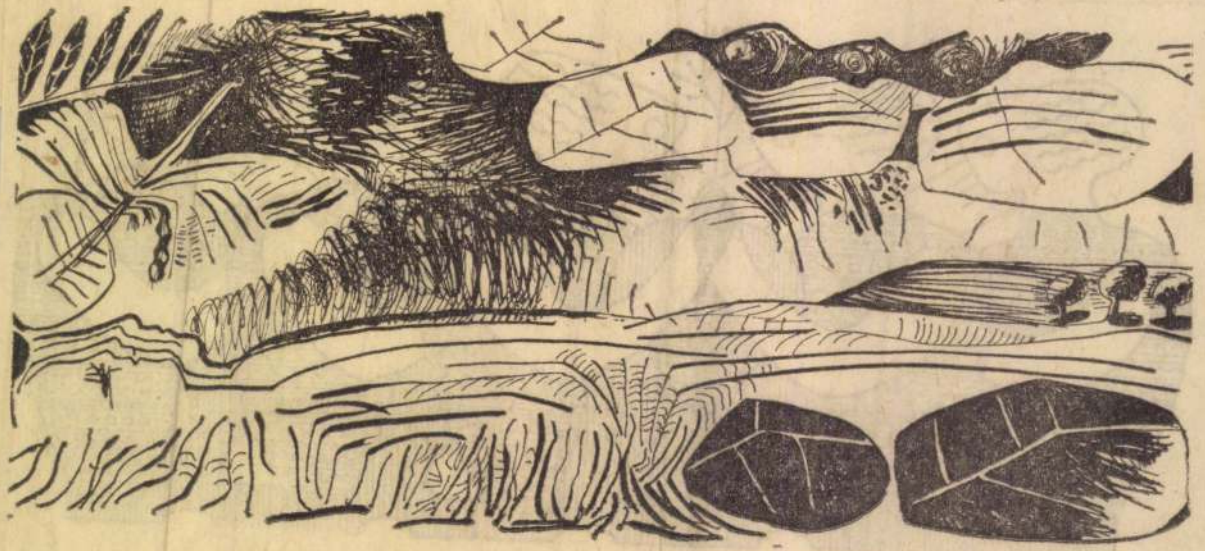

Topor András: Táj

Topor András

Topor András

Topor András rajza

nint a többi paraszt . . . Megnősültem. Egy kőművessegéd
ırtam ismét a Margitba, a munkások közé. Azokkal volt
l ismertem a pártban: Horváth Sándorral, Orbán Péter-
Gyulával és a szováti sejt tagjaival.

dtam 44 őszén, amikor az oroszok felderítőként beküldték
esett fel Szováton.

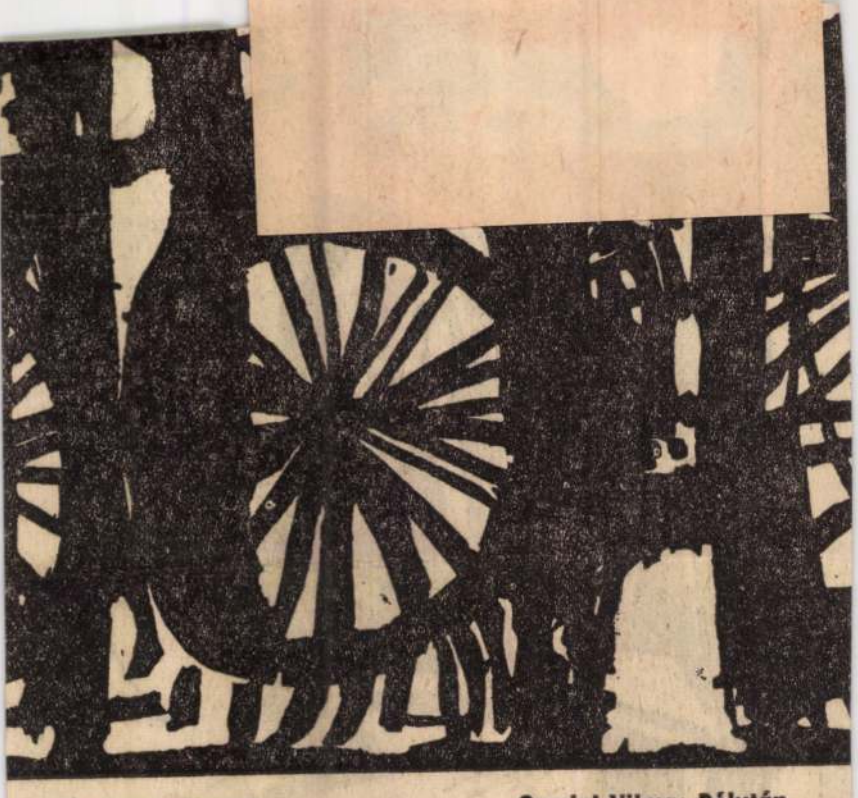

Somlai Vilma: Délután

BEN

(4. old.)

Nemes György:

TŰNŐDÉSEK

(4. old.)

Már

GEORGE J

ÁRA 2,50 Ft

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Topor András

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 AUG 2, 8

1021

Topor András: Hangszer

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD

1021

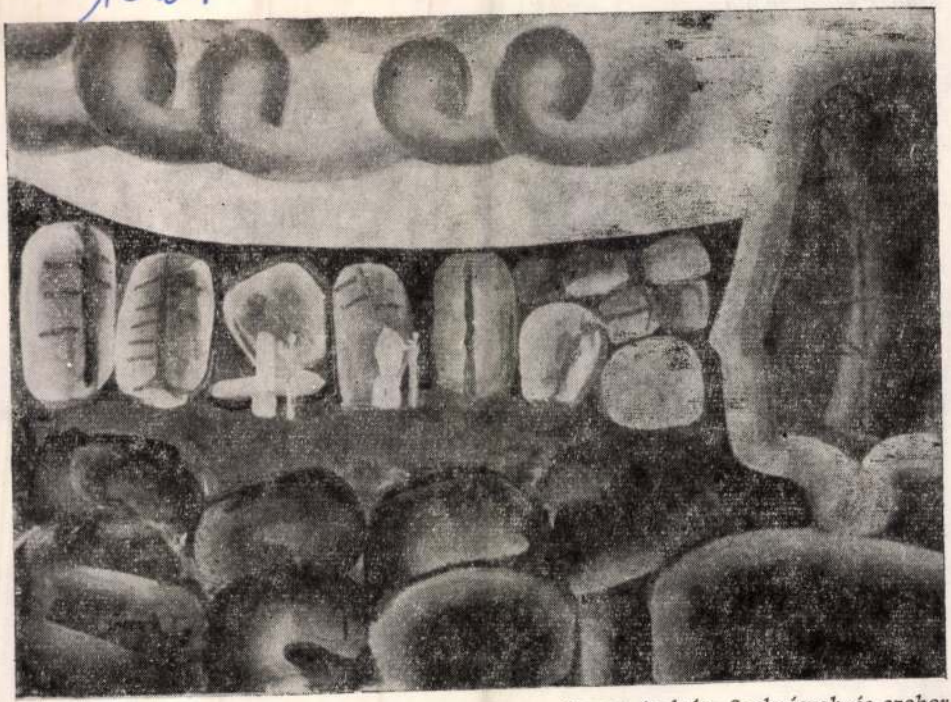

Topor András: Szobrászok és szobor

Topor András

Kígyóra tapostál,
emel a holdsarló.
Hóból-szőtt palástban
szállsz Világrahajló.

Kő

Kőfészek, kőszárnyú darazsak
zokognak kőlombú fa alatt.
Fekete kőderék behorpad,
temetnek kőkezű halottak.

Kerekre csipkézett kőkendő,
rajtad a csillagház elolvad,
kőráncod fekete koporsó,
kőtolla kőcsőrű sasoknak.

Kerekre faragott kőasztal,
gyászfátyla lobogva marasztal.
Dédanyám kőfejét lehajtja,
kőbarka párnája alatta.

1969 JUN 21

NÉPSZABADSÁG
Budapest

Topor András

1021

1969. június 21. szombat

TOPOR ANDRÁS LINÓLEUMMETSZETE.

autó-r

Ha túlfolyik a porlasztó

Kellemetlen dolog, ha valamilyen okból túlfolyik a porlasztóban a benzin. Ilyenkor a kelleténél több benzint szív be a henger, a motor a benzindús keverék következtében nem húz megfelelően. Ez ártalmas a motornak: a hengerbe ömlő benzin ugyanis lemossa a hengerfalat és felhígítja a motorolajat. De a túlfolyás üzemképtelenséget is okozhat, amikor a feldúsult keverék már nem gyullad meg, nem robbanóképes. Az ilyen hibát jelzi a kocsiba áramló benzinszag is, a por-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Topor András

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1978 MÁJ 3

1021

9

TOPOR ANDRÁS GRAFIKÁI

Húsz évvel ezelőtt még csodabogárnak számított az a képzőművész, aki torzított arányrendszerű figurákat vagy „ne adj Isten" non figuratív képeket festett. Hogy ezeket kiállításokon is bemutassa, arra példa sem igen akadt. Tán ebből adódott, hogy manapság akkor lepődünk meg, ha egy fiatal képzőművész kiállításán figurális ábrázolással találkozunk.

A közönség és a művészek körében egyaránt él egy olyan téveszme, hogy a korszerűség alapkövetelményeivel nem egyeztethető az ábrázolás igénye. Üres, formai játékokkal, dekoratív sablonokkal könnyebb manapság népszerűségre szert tenni. Ha egy fiatal művész ennek ellenére vállalja, hogy képein konkrét jelentést fedezzen fel a néző, azt többnyire úgy teszi, hogy egy-egy — képcsarnok által is elfogadott — nagynevű mester stílusát veszi át. Így találkozunk a legkülönbözőbb szignókkal ellátott a „Kokas-képek" seregével. Művészeti életünk egészére jellemző, hogy fiataljaink vagy asszimilálódni akarnak az előttük járó nemzedék stílustörekvéseihez, vagy szélsőséges modernkedéssel kívánják megalapozni hírnevüket.

Lovas

Topor András azon kivételekhez tartozik, aki munkálkodásában nem csapódik divatokhoz, s pályája kezdetén álló művész létére is vállalja az elutasítást, lekezelést, de kizárólagosan saját morális és művészi problémái foglalkoztatják, ezek vizuális megfogalmazásán dolgozik. A Meszesi Művelődési Házban kiállított metszetei következetesen az ember és környezet viszonyát ábrázolják. Nem csak az ember és a ló, kutya, birka együttese teremt harmóniát grafikáin, hanem az ember szolgálatába állított víz, a körülöttünk hatalmasodó, de kezünk nyomán alakuló kövek, s a bennünket szolgáló növények is.

Képszerkesztése mindig harmonikus, ám e képek formai sajátossága, hogy a folthatást kaligrafikus vonalakkal bontja meg s e kettősség — a folt rusztikus tömege s benne a finom ívű vonalak játéka — izgalmas belső feszültséget teremt. E két alkotóelem arányrendszeréből teremtődik meg e képek atmoszférája, levegője.

Az ellentétes grafikai formajegyek — folt és vonal — együttes, sőt egymásban való alkalmazása, nem csak a belső feszültség teremtésére, hanem a konkrét jelentésű tárgyak, vagy figurák átértékelésére is alkalmas módszer. A villányi kőbányában működő alkotótelep ihlette egyik képén, hatalmas kőtömbök között két szobrász dolgozik; a kompozíciós rendszerből adódóan e szikláknak agyon kellene nyomniuk az apró emberi figurákat. Ám e ‚sziklákba' vésett vonalak, levél erezetet imitálnak, növényi jelleget adnak a kőzetnek, s az lebegővé, könnyeddé változik, meleg fészekként öleli a két munkálkodó embert.

Másutt a sötét felületbe karcolt fehér vonalak a feszülő energiák, zaklatott idegállapot, vagy épp a szorongás érzékeltetését szolgálják. Érdekes, hogy az azonos formajegyek és eszközök milyen széles hangulati skálát képesek befogni.

B. L.

Latin-amerikai úti

Rend

Májustól labdarúgó-vb, júliusban elnökválasztás Mexikóban

Nemsokára gyakran fog találkozni az újságolvasó Mexikó nevével: május végétől a világ legjobb labdarúgó-válogatottjai ebben a közép-amerikai országban fognak megküzdeni a Rimet Kupáért és a világbajnoki címért. De amint ez 1968 őszén, az olimpia előtt történt, talán politikai természetű híreket és tudósításokat is továröpítenek a távírók Mexikóból. Az országban — s ezt egyhetes ott tartózkodásom alatt magam is tapasztalhattam — zsarátnokként izzik az elégedetlenség. Egyes vidékeken lázonganak a parasztok. A diákság egyetemi autonómiát követel és a másfél esztendővel ezelőtt elesett fiatalokra gondol. A munkások a lassú infláció kártételeit érzik.

A hatóságok annyival is inkább idegesek, mert az idei esztendő elnökválasztási év: júliusban az urnákhoz járulnak a mexikóiak, hogy hat évre szóló megbízást adjanak az új elnöknek. Ha nem jön semmi közbe, a Mexikói Egyesült Államoknak — igen, ez az ország hivatalos neve! — első embere az lesz, akinek nevét kezdőbetűivel LEA-nak emlegetik. Luis Echeverria Alvarez a kormánypárt, az Alkotmányos Forradalmi Párt jelöltje.

Most is könnyen eldördülnek a rendőrök fegyverei. Ott jártamkor megdöbbentő hírt közöltek a lapok: Justino Castro Pérez rendőr Arenal helységben szóváltásba keveredett egy 15 tagú csoporttal, amelyek tagjai mind fiatalok voltak. A rendőr nem sokáig vitatkozott, hanem szolgálati fegyverével rálőtt az ifjakra. Kettőt közülük halálosan eltalált. Az egyik halott — a saját fia volt!

Mexikó történelmében tömérdek a véres-tragikus esemény. A spanyol hódítóknak mintegy négy és fél évszázaddal ezelőtti megjele

Az Azték Stadion előtt már élelmes árusok bajnokság emléktárgyait:

EGYETEMI V
KAZAN

A felsőoktatási intézmények épületeinek felhőbe nyúló körvonalai rajzolják ki Kazany új arcélét. Az ősi Volga menti város — ahol Lenin elkezdte forradalmi tevékenységét — rekonstrukciója után egyetemi városként öregbíti hírnevét. A kazanyi városközpont megújítására készített városrendezési terv leningrádi építészek munkája, s harmonikus egységbe foglalja az ősi Kreml egy darabját, az egyetemeket és más építészeti emlékeket a húszemeletes házakból álló egyetemi városrésszel. Ez a terv bizonyult a legjobbnak az össz-szövetségi pályázaton. A megvalósítás időtartamát 25 évben határozták meg. A kazanyi felsőoktatási intézményekben jelenleg több mint 50 ezer leendő pedagógus, fizikus, orvos, építész, mérnök és pilóta tanul.

A város legkülönbözőbb kerületeiben épülnek új főiskolák,

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
ÉLET ÉS IRODALOM
1971 FEB 27

Topor András

1021

Topor András rajza

MŰVÉSZET

LÉTAY VERA:

Színház

Több a mazur valóságnál

Károlyi Mihály hagyatékban fennmaradt Ravelszki-drámája látnoki mű.

Ahogyan Jules Verne vagy H. G. Wells a természettudományok, a technikai fejlődés területén sejtették meg a jövőt, a drámaírással próbálkozó politikus Károlyi a politikai tettek erkölcsi következményeinek végiggondolásában bizonyult félelmes ösz-

magukhoz ragadják a hatalmat. Akkor azonban kiderül, hogy Ravelszki mégis él, sofőrje veszett oda a felrobbantott autóban. A helyzet fölöttébb kellemetlen. A győztes párt vezetői a forradalom érdekeire hivatkozva ráveszik Ravelszkit, hagyja meg a közvéleményt a meggyőződésben, hogy mártírhalált szenvedett, távozzék titokban külföldre, s vállalja egész hátralevő életére a névte-

tikusokat, és saját pártjukhoz tartozókat is eltüntettek. A politikai gyilkosság útóvégre nem a huszadik század találmánya, bár módszereit valóban modern tökélyre fejlesztette.

Bizonyos, hogy a Ravelszki-dráma politikai aktualitása előbbremutat a huszas évek színházi világának érdeklődésénél. De a látnoki tehetséggel felvázolt, nagyszabású drámai alapesz-

Vargyas Lajosnál

BESZÉLGETÉS ZENEMŰVÉSZEKKEL

Folklor tanulmányait a bölcsészkaron végezte, ott hallgatta Kodály Zoltán előadásait. Ma a Tudományos Akadémia Népzenekutató Csoportjának vezetője, a zenetudományok doktora. Tudományos munkássága mellett részt vállal zenei közéletünk gondjaiból is: a magyar népdal ügyének szószólója és védelmezője.

— Engedje meg, hogy ezúttal — mellőzve a tudományos témát — működésének másik oldaláról kérdezzem. Néhány héttel ezelőtt jelent meg az ÉS-ben Ádám János cikke az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Topor András
1968 AUG 31
1021

Topor András: Kenuverseny

akkoriban megtanultam, nem lesz könnyű elfelejtenem, és nem is nagyon akarnám. Ha néhanapján riporterrel hoz össze a jósorsom, aki hivatásom iránt érdeklődik, némi kegyes és nosztalgikus csalással pedagógusnak mondom magam. Amiben persze nemcsak csalás van, hanem vallomás, sőt esztétikai-etikai ítélkezés is mostani munkám céljairól. Szűkebb pátriámban, a Lágymányoson, a Feneketlen-tó, a Maxhoffer-kocsma, a Kökörcsin utca kies vidékén, ahol úgyszólván mindenkivel baráti-cinkosi kapcsolat köt össze kisgyerek koromtól — hiszen „telepesek" voltunk errefelé —, jól tudják, hogy a legkedvesebb ajándék a „tanár úr" megszólítás, amit kaphatok, s nem az újdonsült „művész úr", aminek lappangó iróniája esendőségemre, újabb ténykedésem problematikusságára figyelmeztet. Szóval: tanár az obsitos tanár is, és tanuló a hajdan volt tanuló, hiszen végül is mindig újabb és újabb leckéket kap a valóságtól. Ezért ez a szeptemberi izgatottságom. S talán az is színezi, hogy a két nagyobbik gyerek már hatodikos: ezen a terepen másik minőségemben kerülök a pedagógiával kapcsolatba, mint „Abody-apuka", alkalom adtán házi

szórakoztató műsoráig, az új mechanizmus egy-egy térfoglalásától újhangú költők szaváig. Ezekre okos, tisztességes választ adni: ez ennek a tanévnek is feladata. Emelkedett munkaerkölcsre orientálni, felhívni a figyelmet a változó világ változó jelenségeire, eszméink szilárd alapjaira, de közben változó, növekvő ismereteinkre: ez lehetne a „csendesnek" ígérkező tanév dolga. Közelebb hozni — mert nincs elég közel! — az eleven, ma születő kulturális javakat a tanyagban rögzített példákhoz, feladattá növelni a leckét: ez is belefér ebbe az oktatási évbe. S még egy és más: a nevelőket a kultúra közvetítőiből a kultúra *alkotóivá*, a magyar kultúrpolitika, a művelődési javak *társszerzőivé* emelni, a suba alatti, improduktív morgolódásokat hozzászólásokká, cikkekké átszellemíteni, veszekedés helyett vitatkozni, sértődések helyett megmagyarázni az álláspontokat; *nem „dolgozni", hanem teremteni.* Ez bizony mind-mind rangos feladat, és van még több is és szebb is bizonyára; aki benne él, tudhatja.

A pedagógus „élő anyaggal" dolgozik. Ez meghatározza munkája

GARAI GÁBOR:

LEVÉL EGY PRÁGAI PÁL

Kedves Barátom!

Nagyon régen láttuk már egymást — vagy talán a gyorsan pergő események növelték meg az időbeli távot közöttünk —, de nyilván nem csodálod, hogy az utóbbi hetekben egyre többet gondolok rád.

Legutóbb, ha jól emlékszem, Moszkvában találkoztunk, tavaly novemberben, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának ünnepségein. Ott álltunk a Vörös téren, csodálatosan, valószínűtlenül fényesen sütött a késő-őszi nap (a helybeliek azt mondták, emberemlékezet óta nem volt ilyen nyárias napsütés novemberben Moszkvában); a talpunk alatt szín-

várban: középkori étkészletek és nemesfém-kincsek helyett hiteles kalodákat és dereseket láttunk, történelmi dokumentumokat, amelyek arról szóltak, hogy nem számít: cseh, vagy szlovák vagy magyar jobbágy ül-e a kalodában, csak az számít, hogy az osztálytársadalom könyörtelen. Azután pedig Te jártál minálunk, gondjaidról beszéltél — sétáltunk a Balaton partja mentén, csöndes vénasszonyok nyara volt —, dicsértél, sőt, már-már irigyeltél minket, hogy a mi hazánk kormányának kultúrpolitikája tág teret nyit a nép felemelkedéséért harcoló, s a magunk hibáit, nehézségeit is felelősen feltáró tehetségek kibontakozásának...

Tudom, ezután még szívósabban

1970 DEC 1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

Debreceni művésztelep

Topor András festőművész

2

Mosolya, szavai, mozdulatai egyszerre idéznek bennem két Shakespeare-hőst, Puckot és Méla Jacquesot. Kamaszos szertelenség és érlelt bölcsesség egyszerre jellemzi. Műtermében alig néhány kép, de ezekhez már köze van Debrecennek. Legalábbis a helyet tekintve, ahol születtek ugyan, bár nem fogantattak.

— Mit csinált eddig?

— Tanultam. S tanulok most is. 1968-ban végeztem a Képzőművészeti Főiskola festő tanszakán, Fónyi Gézánál. Tagja vagyok a Fiatal Művészek Stúdiójának, szerepeltem a vásárhelyi tárlatokon, dolgoztam reklámgrafikusként a nemzetközi vásáron, kellett a pénz, hát dolgoztam. Sok képet festettem a Képcsarnok Vállalatnak is.

— S mit vár Debrecentől?

— Először lehetőséget a munkára. Az objektív lehetőség már adott — mutat körül a műteremben. — A szubjektív azonban még hátra van. Itt művészek élnek, alkotók, akik bizonyára hatnak majd ránk is, újakra, de szeretném hinni, hogy mi is hatunk rájuk. Így válik teljesebbé itt a képzőművészeti élet.

Akkor még nem tudtam, amikor nála jártam, azóta tudom, három festménye az őszi tárlat igazi meglepetése. Friss színek, természetes és életörömmel teli kompozíciók, amelyeken már eljutott a végső egyszerűsítés egy fontos szakaszáig. Ezek a képek is tele vannak természetes bájjal, lebegéssel. Lenyűgöző a hangulatuk.

— Mi érdekli témaként?

— Minden. A sok víz, amit a képeimen látnak, onnan van, hogy a diplomamunkám egy uszodai mozaik volt. Elkezdett érdekelni, mit lehetne a vízzel kezdeni. Ha aztán hozzákezdek festeni, jönnek a vizes dolgok. És jönnek a madarak, a felhők, azok is nagyon érdekelnek, azt hiszem, ugyanaz a közeg, mint a víz. Valahogy körülvesznek bennünket és nagyon tiszták. És érdekelnek még a kövek is, egy művésztelepen ismerkedtem meg a kövekkel, onnan van ez. Hát így van, az ember él és élményeket gyűjt, azokat kivetíti.

— S technikailag?

— Érdekel a karton. Praktikus okokból is, más miatt is. Amikor ezt festeni kezdtem — mutat a festőállványon levő képre —, azt hittem, ha kihagyom a karton egyes felületeit, az később színekre öszönöz majd. Aztán rájöttem, a csupasz karton milyen jól illeszkedik a többi színhez, s így maradt.

— Feltételezhető hát, hogy a víz, kő, felhő mellé esetleg ez az erdő is felzárkózik az élmények közé, amely most körülveszi? — mutatok ki a most nagyon csupasz Nagyerdőre.

— Valószínűleg. Egyelőre azonban rendezni kell az életemet, szokatlan mindez számomra. Úgy jöttem a világra, hogy például a lábtörlő az van. Most nincs. Nekem kell venni, hogy legyen. Ezt is meg kell szokni.

— Van-e már valamilyen kontaktus a debreceni képzőművészeti, egyáltalán a kulturális élettel?

— Azt hiszem, az első kontaktusokat általában a véletlenek teremtik. Aztán azok megerősödnek s kapcsolattá válnak. Szeretném, ha találnék ilyen kapcsolatokat.

Megint később tudtam meg, azok közé a képzőművészek közé tartozik, akiket gyakran látni nem képzőművészeti rendezvényeken is. Azt hiszem, ő volt ott régi és új művészek közül egyedül az Alföld jubileumi estjén.

Az őszi tárlaton már adott el képeiből. Egyébként nagy piros pötyös labdája van, s ha jó az idő, a művészházak udvarán azt kergeti, akár a kamaszok. Aztán bemegy a műterembe és megteremti maga körül a művészet varázslatát.

(B. J.)

lés vízparton,
ıtazások,
binált túrák,
ısutazások külföldi kiállításokra és vásárokra,
gatások világvárosokba,
égi kirándulások,
gyűdülések,
nvonatok.

utazik, azután fizet: 2000,— Ft felett RÉSZ-
TÉSI KEDVEZMÉNY a baráti országokba
t IBUSZ-társasutazásokra.

a keresse fel a Debreceni IBUSZ-irodát és
jék meg részletes programjainkkal!

A fe
vállala

APRÓHIRDETÉSEK

nyha, spáj-
, Jókai u.
ódni csak
és vasár-

zobás ház,
hető. Bar-

omfortos
készpénzért
ni Sz. u.
., Dobozy

sz. ház
ató áron
Érdeklődni
.

fürdőnél
. 53. sz.
családi
öltözéssel

Nagycsere
nnali be-
ódni Sze-
Bercsényi

-konyhás
től telek-
p, Szávai
ő Ger-
00 Ft-ért.
zám alatt

rtók Béla
430 négy-
ugyanott
lő a Vén-
gy László.

az az Acél
olyás u. 23.

sürgősen,
etően, vá-
szoba-össz-
-Zs. u. 42.

csy-Zs. u.
zoba-kony-
éléskam-
egyszoba-
a. Levele-

Főbérleti garzon lakást cserélnék kétszobás főbérletire, költségtérítés ellenében. Szabadság útja 91. I. em. 21.

Kétszoba-összkomfortos gázfűtéses szövetkezeti lakás eladó, IV. emeleti. Ajánlatokat „Dobozy" jeligére a kiadóba kérem.

Kétszobás, I. emeleti szövetkezeti lakást cserélek kisebbre, I. emeletig. Leveleket „Különálló szobák" jeligére a kiadóba kérem.

Elcserélem kétszoba-összkomfortos, liftes, IV. emeleti lakásom földszinti egyszoba-összkomfortos és egyszoba-konyhás lakásra. Leveleket „I. kerület" jeligére a kiadóba kérem.

Eladó a Nagyerdő környékén kétszoba-összkomfortos társasházi öröklakás azonnali beköltözéssel. Leveleket „Fáklya" jeligére a kiadóba kérem.

INGATLAN

Nagyhegyesen 2600 négyszögöl szántóföld eladó. Debrecen, Jókai u. 14.

ALBÉRLET

Fiatal pár albérletet keres. Ajánlatokat „Igényes 1970" jeligére a kiadóba kérem.

Külön bejáratú bútorozott szobába egy férfit albérlőnek felveszek, fűtéssel. Széchenyi u. 20. 4. ajtó.

Egyetemista vagy diáklány szobatársat keresek külön bejáratú, gázfűtéses szobába. Nagyerdei krt. 70., családi ház.

Külön bejáratú bútorozott

Wartburg de Luxe 1971-es kiutalásomat 1972-re cserélem. „10 410" jeligére a nyíregyházi Hirdetőbe.

ÁLLÁS

Egyedülálló középkorú nőt háztartási alkalmazottnak családtagként, is felveszek. Jelentkezés de. 10—12-ig, Vörös Hadsereg útja 26/B. I. em. 3.

Másféléves kisfiú mellé intelligens, leinformálható gondozót keresünk. Jelentkezés 17-391-es telefonon.

Matematika korrepetálás középiskolások számára. Érdeklődni személyesen, levélben, telefonon. Sáfrány Béla tanár, Gvadányi u. 14. I. em. 3. Telefon: 16-552., 14—19 óráig.

Nőbeteg mellé ápolónőt keresünk. Kemény Zsigmond u. 1.

Mindenes bejárónőt keresek kis háztartásba. Széchenyi u. 19., Egri.

Matematika, fizika korrepetálást vállalok. Péterfia u. 29. Dobos, hátul az udvarban.

BÚTOR

Jugoszláv kombináltszekrény, négyszemélyes rekamiégarnitúra ölcsön eladó. Dienes János u. 7. II. em. 6. Délután 4-től.

Hármasszekrény, gyermekágy, asztal eladó. Dobozy u. 19. III. em. 18.

Sötét fényezett háló eladó, Cserepes u. 8. Ökrösék.

Szép kombináltszekrény olcsón eladó. Bolyai u. 11., Berki.

Lemezjátszós rádió eladó. Péterfia u. 31.

Orion Delta televízió, garanciával eladó. Vígkedvű Mihály u. 26., 17 órától megtekinthető.

Orion Duna tv eladó. Kút u. 37.

Eladó Belorussz zongora, Zorkij 4 fényképezőgép és fényképnagyító, sokszorosító. Landler Jenő u. 8.

GÉP ÉS SZERSZÁM

Varrógépet szakszerűen javítok, varrógép eladás. Karsay műszerész, Bem tér 11.

Singer előre-hátra varró szabóvarrógép eladó. Hatvan u. 1. fszt. 8.

12 kalapácsos tengeridaráló, tengerimorzsoló és 220 V-os hegesztőtrafó eladó. Kishegyesi u. 120.

HÁZASSÁG

Anyagiakkal rendelkező, igényes elvált nő várja hasonló adottságú férfi címmel ellátott levelét házasság céljából 27—42 évesig. Leveleket „Boldog újév" jeligére a kiadóba kérem.

ÁLLAT

3 db fiatal kövér sertés eladó. Dembinszky u. 44.

Hízott sertés eladó. Tanító u. 8.

Kövér sertés, 170—180 kg-os eladó, Gizella u. 7.

200 kg-os hízó eladó. Turi András u. 15/A.

180 kg-os hízó eladó. Vass Pál u. 8.

Eladó 160 kg-os hízó. Kishegyesi út 1—3., Murval.

200 kg-os prima kövér sertés eladó. Kősely u. 5., Tócóskert.

200 kg-os hízó eladó. Böszörményi út, útkaparóház.

Kövér sertés eladó. Kalapos u. 19.

Eladók 100—180 kg-os fiatal hízók. Vikár Béla u. 23., Bihari utca végén.

Eladó 180 kg-os prima sertés. Barta Boldizsár u. 2., Bólyai u.-ból nyílik.

Eladó fiatal hízott sertés, kb. 180 kg. Győrffi István u. 21.

Törzskönyvezett 4 hónapos német juhász kutya eladó. Péterfia u. 21. 2. ajtó.

2 db hízott sertés eladó. Méhes u. 6.

8 hónapos prima malacok eladók. Perzselés lehetséges. Bulgár u. 24.

8 hónapos, 180—200 kg-os hússertés eladó. Vargakert, Legányi u. 31.

Eladó 4 db 180 kg-os hússertés, a helyszínen is feldolgozható. Gyepűsor 39.

2 db kövér sertés eladó. Szabó Kálmán u. 15., Homokkert.

Eladó 200 kg-os sertés. Csutorás u. 9., Acél u.-ból.

2 db prima hízott sertés eladó, 180 kg-osak. Szűr u. 18., Dembinszky utca felől.

180 kg-os sertés eladó. Ürrétje u. 22.

Eladó 3 db kövér sertés, 200 kg darabonként. Sándor u. 11.

160 kg-os hízott sertés eladó. Tócóskert, Nemes u. 5.

Magas, mély gyermekkocsi eladó. Diadal u. 4.

Eladó asztali tűzhely. Érdeklődni délután, Bethlen u. 25., felső csengő.

Ustház zsírsütő üsttel eladó. Lórántffy u. 13. sz., Szabó.

Eladók gyökeres lucfenyők karácsonyfának, karácsony után elültethetők. Jókai u. 44., udvarban, mindennap kapható.

Női paróka, 3 db, valódi hajból készült eladó. Délután 2 után, Szív u. 18., első lakás.

Ajándékozzon női táskát, pénztárcát, szaküzletből. Vörös Hadsereg útja 77., özv. Feuermanné.

Eladó kisipari asztali tűzhely. Honvéd u. 60.

Vinyisztó 4-es kazán, 3—4 szobás családi ház fűtéséhez eladó. Béke útja 54.

Villanyradiátor és egy új cserépkályha eladó. Kazinczy u. 4.

Csöves kukorica, 14 mázsa eladó. Mester u. 34.

Eladó fekete vízhatlan, Trabant 601-re való autóponyva, Cecilia u. 4.

Frakk és szmoking 176 cm-es termetre, igényesnek eladó. Telefon: 15-881.

Nagyméretű autóponyva igényesnek eladó. Érdeklődni szombaton du. Mata János u. 11. I. em. 4.

Berki Károly cipészmester műhelyét szanálás miatt Szabadság útja 80. alá helyezte.

15 mázsa sárgarépa eladó. Érdeklődni Tardi Imre, Újfehértó, Lenin u. 23.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1969 AUG 17

tatainak megmagyarazza csúfnevét, amit Rozália ragasztott
ra.

1021 Topor András

Topor András: Variációk a vízről

títe- kon a természet
gból, A külső gesztus
kell csendesség és s
meg- ereje váltja fel.
a jó ütő hangjuk ezek
ban, zoknak! Teljesen
meg gúak a művész
művé- ményeivel. A be
szer- intenzitása csak
zza- művész ezen az
irde- továbbra is. S c
elru- út, az önmaga s
követi dezett és megtá
is, alapja a művész további fej-
mer- lődésének, a munkák erköl-
lán csi értékének, a kortársakhoz
az, igazodó, vagy divatos formai
ko- bravúrok ismétlése helyett.
mo-
t. A Soltra Elemér ezeken a raj-
raj- zokon a nagyközönség előtt
pes vállalta saját útját, a rajzo-
mal lás mindannyiunkat lenyűgö-
itás ző mesterségét.
het
fo-

B. Pilaszanovich Irén

gálja, gyak
kockázatot is egy-egy mu ki-
adásáért. A Nyugat írói el-
leni dühödt támadások ide-
jén sorozatban adja ki Ady,
Kosztolányi, Krúdy, Kaffka
Margit, Csáth Géza műveit.
Tevan széles látókörű, mű-
velt ember volt, jó érzékkel
válogatta ki a tehetséges, ak-
kor még többnyire a pályá-
juk elején álló külföldi írók
kat. A Tevan-könyvtár so-
rozatában ott találjuk Tho-
mas Mann, Anatole France,
Leonyid Andrejev, Kuprin
nevét.

készülék elé ülhessenek

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1969 JUL 19
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 Topor András

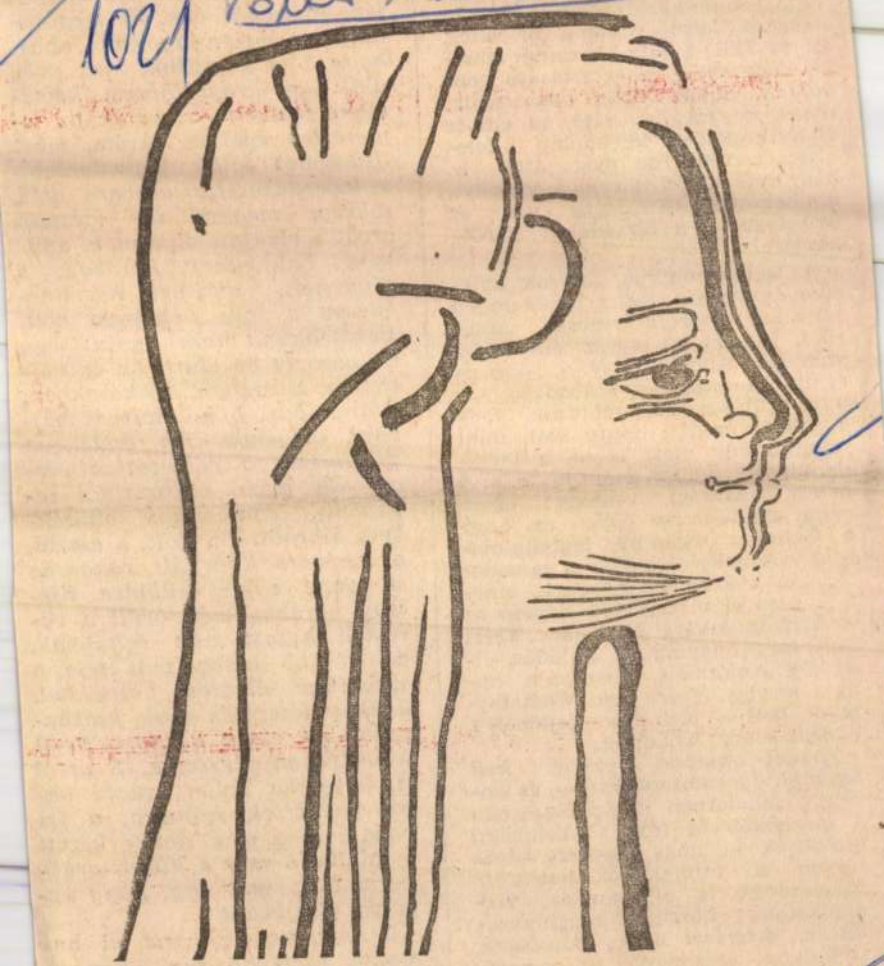

Topor András rajza

veszély érződik ki
tika, a pszichofarma
megkommunikáció
eszközeit leíró rém
ha az LSD-t és a
ket fogyasztók maga
dolunk, ahhoz, hog
mennyire megfoszth
akaraterejétől, társ
lősségérzetétől, de n
hogy időben felisme
amikor még lehetős
összefogásra, a társa
kezésre.

A technetronikus korszak amerikai változata ilyen értelemben jelenthet veszélyt nemcsak Amerika, hanem az egész emberiség számára. Abban, hogy a technetronika korszaka a *szabadság kapuit* nyitja-e meg előttünk, vagy a *falanszterét*, a döntő szót, mint mindig, úgy most is — a társadalmiasult ember mondja ki. A békés gazdasági verseny egyik célja, rendeltetése éppen az, hogy a technika legújabb, leghatalmasabb vívmányai annak a társadalomnak a kezében legyenek, amelyik nem él vissza vele, hanem az emberiség javára fordítja. Ezért sem magánügyünk a fejlődés, illetőleg lemaradás dilemmája, hanem közügy. Ezért nem visszafognunk kell a technika fejlődését, hanem elébe mennünk.

Főként azonban *olyanná kell tennünk társadalmunkat* — és ebben a feladatban és felelősségben a mérnökök és írók szükségképp osztoznak —, hogy *egyrészt* képes legyen a termelőerők hatékony fejlesztésére és a technika vívmányainak humánus meghonosítására, *másrészt* ereje, bátorsága, társadalmi önismerete és nemzetközi méretű vonzóereje folytán a fejlettebb tőkésországok haladó

lyen bakfislány korában, s olyannak, amilyen harminc-évesen a falu vénlánya volt. Barátságunk nem szűnt meg e huszonöt év alatt, ha én változtam is arcban, szokásokban, életmódban, ő hű maradt hajdani magához. Ha emlékeim szólították, ő változatlan arccal állt elém, változatlan soványan, változatlan öltözékben. Maradt, aki volt, a család, a megyére kiterjedt rokonság szégyene, a falu különce. Kislány korában még örült a városból hozott szép ruháknak, de később hiába volt tele a szekrénye divatos holmikkal, úrilány létére is csak kartonruhát s köténYt hordott. Erről ismerték megyeszerte. S arról is, hogy ha szülei valaki kérőt kerítettek számára, a fiú vonata még meg sem érkezett a faluba, ő már a közeli erdőbe szökött, volt úgy, hogy napokig elrejtezett.

S íme, így rejtezett el huszonöt esztendő sűrűjében is, halottnak tetetve magát előttünk, ő tudja, miért. Mert azt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT. 12

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1021

Dunántúl

Topor András rajza

Topor András

Mohácsi Regős Fere

Rosszkedvűen tette helyér
eloltotta a félig szívott cigar

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1969 JÚL 2 01

Topov András

1021

Topov András: Variációk a vízről

E...LEKEZÉS MÓRA FERENCRE

Alulról, a szegénységből jött, onnan küzdötte fel magát Móra Ferenc, a XX. századi magyar prózairodalom sajátosan egyéni hangú művelője. Ha még élne, akkor most 90 éves lenne irodalmunknak ez a sokoldalú, szerény „barkácsoló kismestere", ahogyan saját magát nevezte. „Én utánam nem maradnak piramisok, sókat kell finom-forgácsolnom. Nem vagyok nagy regiszterű orgona, kolompszó vagyok a magyar mezők felett, de fáradt emberek ezt is szeretik hallani néha. Nem vagyok csillag, csak rőzsetűz, de az, amíg ég, meleget tud adni egyszerű embereknek" — írta önvallomásában.

A híres szegedi árvíz évében, 1879. július 19-én Kiskunfélegyházán egy kis kunyhóban kisiparos családból származott. Nyomorúságos körülmények között elvégezte középiskolai tanulmányait. Tanári oklevelet szerzett, elvégezte a budapesti egyetemet, ahol Beöthy Zsolt az esztétikát, Gyulai Pál pedig az irodalmat tanította. Rövid tanároskodás után 1902-ben Szegedre ment, ahol a tanári pályát felcserélte az újságíróival.

A „Szegedi Napló" munkatársa lett, amely a „Szeged és Vidéke" című radikális napilap mellett, akkor az el-

Topor András

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1988 AUG 16

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

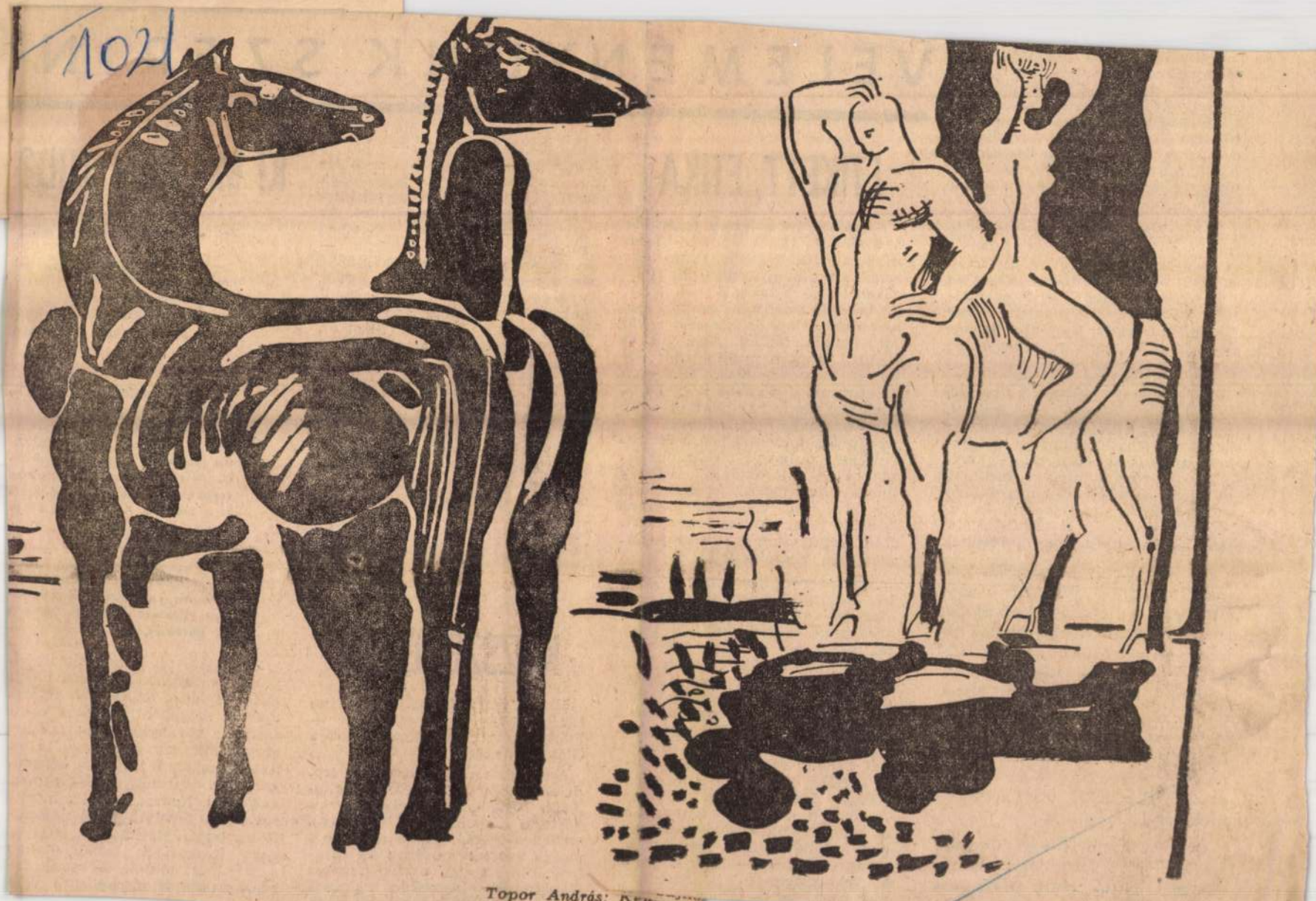

Topor András: Ken...

rán bírálták el. A pályázat eredményességét legjobban az bizonyítja, hogy egy-egy első és második díj helyett kettőt-kettőt adtak; ritka jelenség ez, hiszen az irodalmi pályázatok díjait olykor egyáltalán nem, vagy csak részben osztják ki. A döntést egyébként az ígért határidő előtt csaknem három héttel tették közzé.

A felszabadulás sorsfordulója már a negyvenes években jelentős regényeket hívott életre. Ilyen — például — Darvas József Város az ingoványon, Szabó Pál Isten malmai, Veres Péter Próbatétel, Nagy Lajos Pincenapló, Karinthy Ferenc, Budapesti tavasz című regénye. De ahogy múltak az évek, lankadt az élmények frissesége, s egy merevebb politikai légkör a később írott, ilyen tárgyú regényeknek nem vált javára. Mintha most érkeztünk volna el ahhoz az időszakhoz, amikor az élményanyag eredendő forrósága (mely a fiatalabb pályázók esetében olykor gyermekkori élményanyagot jelent) és az időbeli távolság, a lehiggadtabb látás már jótékonyan ötvöződhet.

A díjazott művek igen különbözők. Van köztük „prózavers", egyikük azt a szorongást ábrázolja, amelyet 1945 megkönnyebbülése se tudott gombnyomásra kioltani, másikuk egy gyermek szemével követi nyomon a tömegek mozgását, ismét egy másik a következő évek ideológiai vajúdását is megjeleníti. Egyikük csak a sorsforduló „pillanatára" figyel, a többi viszont egészen napjainkig viszi a cselekmény szálát.

De valamennyi egy üzenetet hordoz: a felszabadulás múltja élő, máig ható múlt. Hogy ezt

VÉLEMÉNYÜN

ETIKETT, ETIKA

Szeretem, ha szívesen fogadjuk a külföldit. Ha a pincér nem rázza át. Ha segítjük, útba igazítjuk. Azt sem bánom, ha előzékenyebbek vagyunk vele, mint egymással. Végül is nem hétköznapjaink átlagkörzérzetéért jön ide, hanem üdülni. Nem lopott pénzből, hanem megdolgozott dinárból vagy frankból. (Én sem azért megyek Rómába vagy Dubrovnikba, hogy egy mérnök vagy rakodómunkás munkanapját éljem végig, hanem pihenni és körülnézni; dolgozni idehaza szoktam, s a „feltöltődés" itthoni munkámon megvett jogom.) Nem irígylem, ha vendégszeretőbben bánunk vele, mintha nem külföldi lenne. (míg ez itthoni jogaimat nem veszélyezteti.)

Nem szeretem azonban a szállók előtt álló kocsik körüli csoportok — főleg kamaszok — átszellemült bárgyuságát, a gyarmattartóknak, a „nagy fehér istennek" kijáró idétlen révületet; miféle túlvilági élményt várnak egy tavalyelőtti Mercedes látványától? S ez még istenes, de a fiatalok tarhálnak. Egy-egy „igazi, külföldi" cigarettát, rágógumit. Esetleg üres cigarettásdobozt. A külföldi ad. Aztán a markába röhög. Aztán otthon elmeséli. Aztán jön a riport. (Olvastam.) A koldusokról. Fizikai és ideológiai koldusokról. A konkrét élmény — sajnos — igaz. A többi, a felduzzasztott következtetés már nem. De — sajnos — érthe-

élét. Közülük öten – hangszeres és két éneke nei művészoktatás s szerint egy-egy művés szortól kapták fő képzés öt ifjú művész közül azonban csupán egy — a zongorista — érezte szükségét, hogy az interjú során megemlítse tanára nevét. A többinek — ha szavaikat hallgattuk — nem volt tanára. Maguktól váltak művésszé. Mint az, aki nem anyától született, hanem rózsabokorban jött a világra.

Ez az ifjúi magatartás elgondolkoztató, különösen, ha elolvassuk a Muzsika júliusi számában azokat a nyilatkozatokat, amelyeket néhány művésztanár adott nagyreményű, tehetséges, pályájukon most induló fiatal művésztanítványáról. Azok a tanárok nyilatkoztak növendékeikről, akiknek a növendékei elfelejtették megemlíteni tanáraik nevét.

e.

KÖZSZEMÉREM

Meleg volt: feleségem elvitte legkisebb — háromesztendős — Füles nevű fiúgyermekemet a Gellért-fürdőbe.

Nem akarnám az esemény irodalomtörténeti jelentőségét eltúlozni. Röviden: feleségem levetkőztette a gyereket, ki elindult a medence felé, annak rendje s módja szerint pucéran. A szakirodalom, s az orvos tanácsa alapján úgy képzeltük a dolgot, hogy az a legegészségesebb mód-

Aki Adyt választja — ... kedvenc költőjét —, így fogalmaz róla:

— Ady életében sok az ellentmondás.

— Mondjon egyet!

— Hát például az, hogy szereti a pénzt és még sincs neki.

★

Aki Kosztolányit választja, a „Boldog, szomorú dal"-t „Vidám, szomorú dal"-lá keresztelti, a „Mostan színes tintákról álmodom" (talán a népszerű táncdal hatására?) „Színes ceruzák"-ká változik, s ezzel ki is merül a Kosztolányi verscímek emlegetése.

★

— Milyen stílust szeret?

— Az egyszerűt és közvetlent. Például Thomas Mannét és Eötvösét.

Mindössze tíz bölcsészjelölt felvételi vizsgáját hallgatta végig *Bölcs István* a *Köznevelés* új számában megjelent érdekes cikke szerint, soványkа tapasztalatra alapozódik hát véleménye a jelöltek aggasztó felkészületlenségéről. A véleménye mégis megalapozott. Nemcsak azért, mert a soványkа felvételi tapasztalatho Bölcs István tizenhárom éves tanári gyakorlata társul, hanem azért, mert mások — sokak — tapasztalata is ugyanezt a véle

Topor András

Topor András: Szobrász

1021

AZ ÉLET ÉS IRODALOM LÁ

Csoóri Sándornál

— Kezdjük az elején. Miről beszélne legszívesebben?

— Ha úgy érti ezt, hogy miről beszélnék jókedvvel, jó közérzettel, lélekben is nekivetkőzve, válaszom rövid és tömör: semmiről.

— Akkor fonákjára fordítom a kérdést: miről hallgatna legszívesebben?
— Válaszom ugyanaz. Semmiről.

— Nem értem.

— Magam se nagyon, de így van. Ami ellentmondás van ebben, az vagyok én. Visszafogottság és kitörésre való készenlét egyidejűleg. Képletesebben szólva: rengeteg lenyelt nyugtató, amit az idegrendszer alattomban robbanóanyaggá kezd átalakítani.

— Ha fiatal író volna, jobban megérteném a helyzetét. Közlési gondjai nincsenek. Megjelent eddig nyolc könyve, négy verses és négy prózai kötete. Három jelentős magyar filmen is ott a neve: a Tízezer napra, a Földobott kőre és a most készülő Dózsa-filmre gondolok.

— Ez igaz. De a közlési gondok megoldódása csak bizonyos fokig a bennük tiktakoló pokolgép, a bennük fölhalmozott indulat elég nagyot robbant. Ami tilos volt a versekben, az volt bennük az érték. Sajnos, mióta „beérkezett" vagyok, elveszítettem kezdeti „ártatlanságomat". A műgond tisztult, finomult, de a belátások, a meggondolások ördöge folyton készenlétben tartotta az ollót, hogy a múzsák növekvő körmét idejében mindig levagdossa.

— Tehát az írás elveszti értelmét, ha az író nincs szinkronban önmagával és a társadalmi valósággal?

— Nem ilyen egyszerű a dolog. Amit eddig írtam, mindent vállalok, mert csak ennyi tellett. Nyilván, ha tehetségesebb vagyok, vagy ha okosabban gazdálkodom magammal, nem ágazik el annyifelé a szándék, s így az eredmény is láthatóbb volna. A sok földszintes ház helyett talán egy kisebbfajta torony is állhatna már... Szól egy népdal arról, hogy aki kettőt, hármat szeret, nincsen arra jóvilág. Vers, film, tanulmány, társadalom- [illegible] gondolati hagyjuk lélegezni. Ez mind a használni akarás, az örökös szellemi elsősegélynyújtás buzgalmából fakad. Azért beszélek erről ennyit, mert magamból is szeretném kibeszélni ezt a megülepedett, megromlott rögeszmét. Annál inkább, mert ami állampolgári szándéknak nemes, időlegesen hasznos, nem bizonyos, hogy az író munkájában is az. Megtörténhet, hogy éppenséggel káros. Ezt az ellentmondást megkísérlem föloldani. Ismét saját tapasztalataimra hivatkozom. Mi volt az írói-emberi mozgatóelvem idáig? Az, hogy olyan világban élünk, amelyben nincsen boldog végkifejlet. Az újrakezdés korszakában egyébként sem fejezhettünk volna már be megnyugtatóan semmit. A föladat tehát — ami egyúttal erkölcsi elvem is volt —, hogy a nagyobb rossz helyett mindig a kisebbik rosszat válasszuk.

— Ez a politikusoknak való elv észrevétlenül átszivárgott idegrendszerembe s megmérgezett. A korlátozó szabadságot, mint a használni tudás eszközét fogadtam el, ahelyett, hogy félrelöktem volna. Írni annyi, mint írás közben választani

JUL 2 5t

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Topor András: Olvasó lány

kiállított műve is térbe-najló, szabadon eső applikációkkal készült, de észrevehetően több népművészeti emlék feldolgozásával. Sajnálom, hogy *Marik Eszter* estett és hatalmas lampionokra emlékeztető tértextiljét csak a beáratnál láthattuk. Általában — a kiírt címmel ellentétben — a tértextilek tartózkodóan szerepelnek. Részben a művészek sem küldtek eleget (ki akarták először próbálni a biennálé teherbíróképességét?), részben néhány művet job-

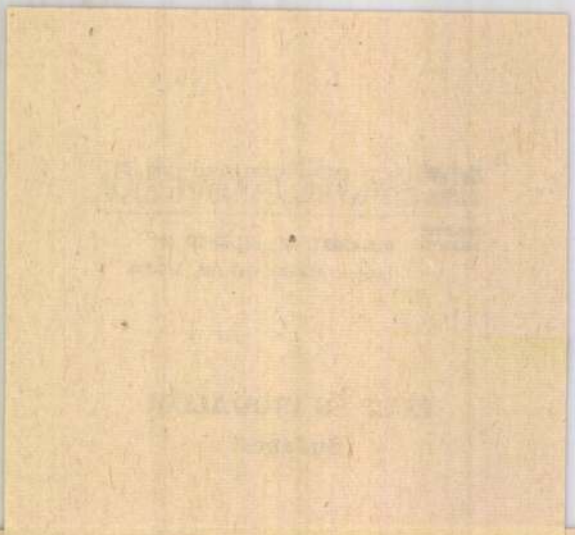

Temessy Ildikó mexikóias színu es vitalitású kompozíciója.

odjunk reálisan?

falu, a falusi család mégis szilárdan tartja magát ma is. A falusi család stabilitásának pedig a családi munkaszervezetben végzett munka az alapja, amelyet természetesen a nagyüzem irányít, fog össze — magyarázza Márkus. Még a fejlett, nagy területű téesz is támaszkodik ezekre a családi szervezetekre. A szőlőt bérbeadják egy családnak, mivel az kényes munka. De a termőföld nagyrészének megművelése intenzív, munkaigényes. Ezért történik az, hogy a mezőgazdasági munkafolyamatok iparosodása ellenére a téesz, a mezőgazdasági nagyüzem hierarchikus szervezetébe falusi családok erős, összetartó kollektívái épülnek be.

Az üzemközpontot, a „nagyüzemi fellegvárat" tehát apró, egymást figyelő, egymást szemmel tartó családi kollektívák veszik körül. És mivel a család a gyarapodás közössége is, a leginkább megbecsültek közé jutni: életcél. Jó házból jól indul a gyerek az életbe. Előkertes villában jobban lehet udvarolni is. A család megbecsültetése döntő faktor a falu kritikus közönsége előtt. A falvak mikrovilágában a család, mint a szűrők rendszere működik.

A vidéki család tehát bár alakul, igazodik a maga módján a változáshoz, belülről sokkal szilárdabb — állapítja meg az új falu kutatója —, mint az kívülről, mondjuk a házak külsejéből látszik. És minthogy a falusi családok ilyen erős társadalmi és gazdasági tényezők, a téeszeknek is a falusi családok struktúrájára kell épülniök.

Mindez mit bizonyít? Azt, hogy nemcsak a falu és a város közeledik egymáshoz és találkozik végül, hanem a múlt és a jövő is.

Topor András

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 NOV 7-

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

ZÓDÁS

1021

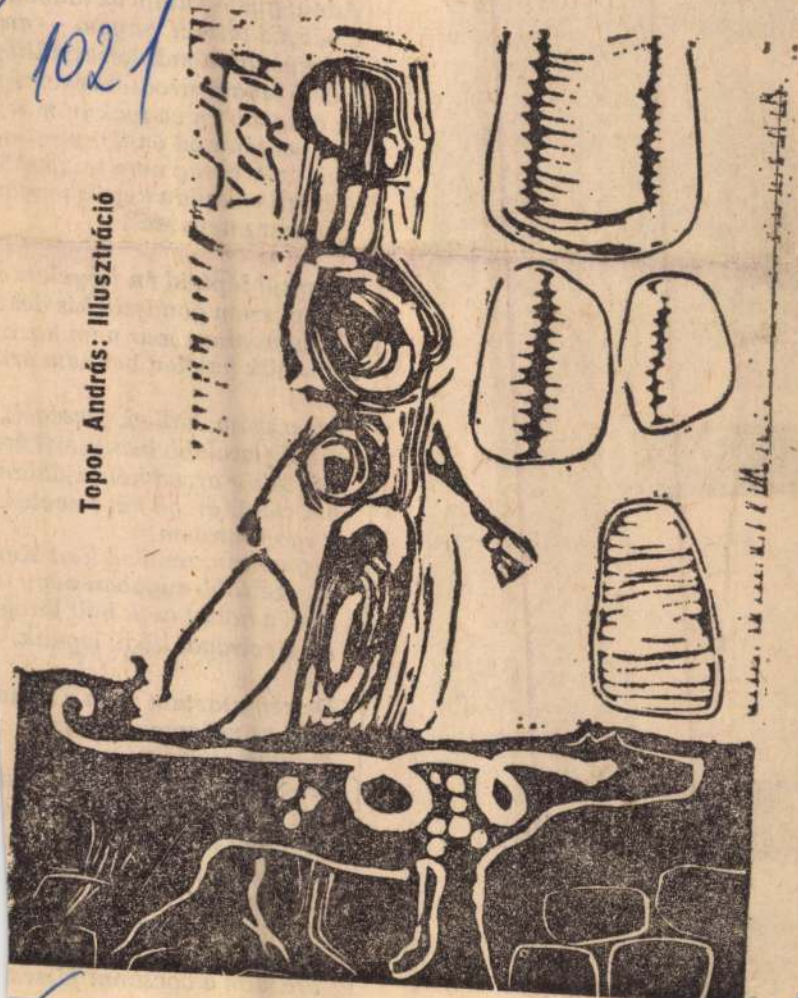

Topor András: Illusztráció

...SZI ENDRE ÚJ VE

Hugom

Addig gyalogoltam az időben,
a bátyád lettem, anyám — any
a vasvonalon már keresztüllép
túlélő lábam sirodtól régesrég
az öregebb én vagyok immár,
bűnbocsánatod önkényuralma
akit az árvaság nem tesz szabo
kétágú válladon kettős madár
vállamra nem száll

Ezentúl lépteid én figyelem m
én fekszem gondjaid kis deszk
Magam miatt már nem hozzá
második halálod bennem érle

Jár a szám, hallod, fecsegek,
mind fiatalabb leánytestvére
hét tükör arcod hét fájdalom
hét tükör arcod hét nevetés,
hugom-anyám!
rég voltam tenálad kint Ker
legszélsőbb zúgában négy te
ahol a holtat csak holt látoge
s a sírvirágot libák legelik.

De rég utaztam azon a vona
a 28-as villamos vonalán,
életünk stációit figyelve
tél-tavasz-nyár-ősz ablaka
MTK-pálya tribünkoszorú
Maglódi úti kéményisako
összevegyülve gyászolókk
h u g o m-a n y á m!
vizsgálva mindig fény-ny
az idő prizmáin keresztül
arcodon a bocsánat féláru

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1975 OKT 18

utánuk fogva nyikorog
a világ kenetlen szekere.

1021

TOPOR ANDRÁS: MŰTEREM

TOPOR ANDRÁS

igazában mégiscsak az életműnek lehet, s többlete épp az a nyugtalanító titok, mely a költő nevét beviszi végül a közgondolkodásba, s a hosszan tartó emlékezetbe.

A titok, persze, csak addig marad titok, míg föl nem fejtjük, hogy végül rádöbbenjünk: ma is mennyire aktuális igazság rejlik benne. Ady Endre hagyatékával vagyunk így. Pontosan tudjuk, mekkora a jelentősége, de azt már kevésbé, hogy mitől van, jobban mondva: miben áll ez a jelentősége. Kevés írónk van, akire név szerint annyit hivatkoznánk, s akit a hírnevéhez mérten oly keveset olvasnánk.

ELEGENDŐ-E — teszi föl joggal a kérdést *Király István* mostanában megjelent *Ady Endre* című kétkötetes nagy munkája —, ha unos-untalan emlegetjük, de csak (a régebben megformált Ady-képpel a tudatunkban)

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 1970. OKT 3

Topor András

Topor András: Kövek

ÜGY
SSÉG

emberség kibontakozása csak
ializmus általános építésének
n belül gazdasági fejlődésé-
ársadalmi viszonyai tökélete-
nek — alapján, attól segítve,
özve, de attól mégis „kötve"
éges. Ennek az építő feladat-
gyetlen kötelezettsége sem
tesíthető tudati ráhatással. A
égszerűség fel nem ismerése
tehetetlenség-érzéshez és ál-
tvésekhez vezet.

t ahogyan oda vezet az adott
ségek fel nem ismerése, le-
ás a felismert lehetőségek tu-
és eltökélt kiaknázásáról, s a
"-adta tér kihasználatlansá-
És ebben a vonatkozásban a
elmaradásának általános
igából nem hagyhatunk *ürü-*
fabrikálni az ideológiai, kul-
is tétlenséghez.

világnézeti, erkölcsi tudatos-

ban nemcsak a szűkebb értel
ben vett forradalom anyagi er
hanem — ha lehet ezt mondani
„még fontosabb" akkor, amikor
személyes, elemi érdekek közv
len-közösségi mozgató erejével ke
vésbé lehet számolni. Azaz: ma.

A marxizmus a társadalmi lét
tudatos élését jelenti, azt az esz-
mei kapcsot egyéni cselekvés és
annak közösségi kihatása közt,
amely nélkülözhetetlen a „szabad
közösség-szabad egyén" ideális
egységének kibontakozásához. A
tudományos világnézet az egyén
legszemélyesebb problémáját, létének időhöz kötöttségét is azért old-
hatja fel, mert a „halhatatlanság"
egyetlen reális változatát, a közös-
ségi lét által biztosított halhatat-
lanságot kínálja.

2. *A közösségi ideálok korszerű átértelmezése.* — Szemmel látható,
hogy ma többféle közösségi, köz-
életi igény és ideál fonálkeresztjé-
hez mérjük adott helyzetünket.
Életben és irodalmi életben gyak-
ran mérünk a paraszti értelemben
vett népi erkölcs normáival anél-
kül, hogy azt megtisztítottuk vol-
na provinciális elemeitől; mérünk
a NÉKOSZ-mozgalom közösségi
mércéjével is anélkül, hogy meg-
tisztítottuk volna avantgardizmu-
sától; a munkásmozgalom, az ille-
gális mozgalom erkölcsével mé-

kapcsolódik a társadalom
egészéhez.

Az utolsó majdnem másfél év-
tized alatt e téren is tagadhatat-
lanul nagy volt a fejlődés. Ma
nemcsak léteznek eleve adott kö-
zösségeink, de lehetőség is nyílt
ezek tényleges szocialista közösség-
gekké formálására. A szocialista
közösségi erkölcsért folytatott
harcnak, úgy gondolom, ma ezek
az elsőrendű terepei. Hiszen ezek
azok a közvetítő formák, amelyek-
nek egyaránt van érintkezési felü-
letük az egyén családi és társas-
életével és nyitott határuk az
össztársadalommal.

A szociológusok erről sokat és
szakszerűen tudnak beszélni, én
csak a mindennapi életnek arra a
tapasztalatára szeretnék emlékez-
tetni, hogy egy-egy iskola, üzem,
téesz, vagy akár hivatal egész
légköre, szelleme, közösségi öntu-
data milyen nagymértékben függ
vezetőinek karakterétől.

Nem akarom a *vezetőegyéniség* szerepét eltúlozni, tudom — Maka-
renkótól például —, hogy a *közös-
ség önmagát neveli*, de — ugyan-
csak az ő példája nyomán — azt is

Topler (Töpler)

János

l.

Zádor – Rados

243. l.

Toperczer Lajos

ötvös Késmárk

Topor András festő

Hajdúbihari Napló

1021

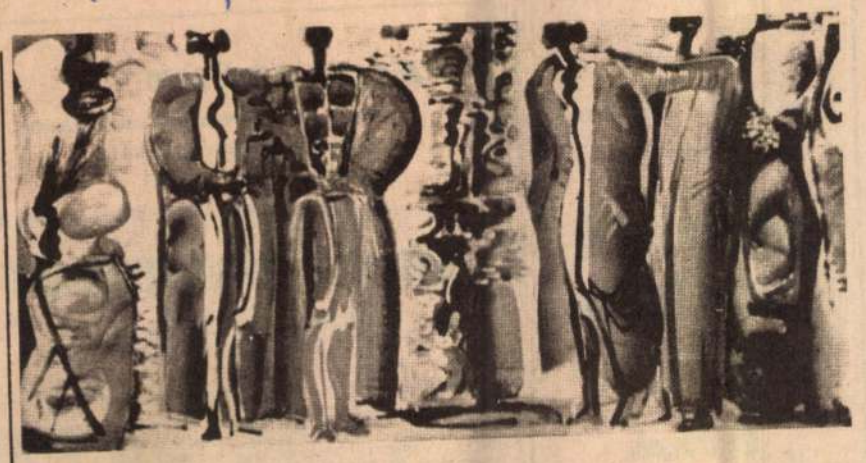

Topor András: Figurák (olaj)

A Művésztelep négy alkotójának tiszafüredi kiállításáról

A rohamosan fejlődő Tisza-parti város — Debrecen művészete iránti érdeklődését is bizonyítva — az itteni művésztelep négy festőjének 21 olaj-, plextoll- és vegyes technikával készült művét mutatta be a Kiss Pál Múzeum nagytermében.

Józsa János festészete minden esetben a látványból indul, expresszív formai és hangulati elemekkel ötvözve — kifejezve a fény és a színek mély lélektani erejét is. Tematikája sokirányú a portrétól a tájig, a szénrajzoktól a fafaragványokig. Tiszafüreden kiállított művei elsősorban a természethez való vonzódását, a fák arabeszkjeinek, az erdők hangulatának modern hangvételű megfogalmazását bizonyítják. („Erdő", „Emlék az erdőről", „Csonkfák", „Öreg fa")

Tenk László művein látványélmények szövődnek tárgy nélküli terekkel. Újabb és korábbi festői eredményeit lírai hangvételű költőiséggel összegzi („Matyó nő", „Műteremben", „Erdő"). Vannak táblaképei, ahol kerüli a színek átmeneteit, élesen határolt lángoló vörös egeket, háztetőket villant fel a faktúra, a felület sajátosan egyéni kezelésével.

Topor András többnyire mértani elemekkel társított elvont figuráival monumentalitást éreztet. Alakjai meghatározott lelkiállapotok „visszaérzőivé" válnak. A mértaniasmegformálással egyidőben munkamenetének folyamatába beiktatja a stilizált formák ritmusát, ugyanakkor megtalálja a lehetőséget arra is, hogy többalakos művein az egyéni jelleget is kifejezze. („Uszoda", „Egy leány halála", „Csellista"). Nevezhetnők ezt az irányt „szürrealista expresszionizmusnak" is. Sok festőiséggel, modern térképezéssel dolgozik. Kialakult piktúrájában nyilván vannak beidegzett technikai megoldásai, anélkül, hogy modorossá, „manírossá" válna.

A négy kiállító érdeklődési köre alapvetően eltérő. Topor András a színproblémák mellett elsősorban mélylélektani gondolatokkal foglalkozik, ami Józsa Jánosra is jellemző, amellett hogy ő a színek atmoszferikus jelenségeit is kutatja, míg Cs. Uhrin és Tenk a festői feladatok dekoratív lehetőségeit helyezik előtérbe.

Dr. Tóth Ervin

ÉRTESÍTJÜK
KEDVES
MEGRENDELŐINKET,

hogy

KÁRTEVŐIRTÓ RÉSZLEGÜNK

1974. december 27-től

Debrecen, Péterfia utca 38. szám alá költözik

Telefon: 12-476

Debreceni
Általános Szolgáltató
Ipari Szövetkezet

Gyakorlattal rendelkező gyors- és gépírót felvesz az Alföldi Vendéglátó Vállalat. Jelentkezés: Debrecen, Dimitrov u. 4. szám.

Üzletkötőt főállásba vagy mellékfoglalkozásba munkavédelmi keztyűk elhelyezésére alkalmazunk. Jelentkezés személyesen vagy írásban: Debreceni Bőripari Szövetkezet, Debrecen, Hatvan u. 55.

Azonnali belépéssel alkalmazunk közgazdasági technikumi érettségivel rendelkezőket — gépíró tagozaton végzett előnyben —, továbbá víz-, gázszerelőt, valamint fűtésszerelőt. Debreceni Hőszolgáltató és Vasipari Vállalat, Tüzér utca 4. sz. alatt. (Zákány utcából nyílik.)

Villanyszerelő szakmunkást és férfi segédmunkásokat felvesz a Tanács Faipari Vállalat, Debrecen, Kishegyesi út 13.

Közgazdasági technikumi végzettségű gyakorlott, adminisztratív nődolgozót keres az Alföldi Vendéglátó Vállalat. Jelentkezés: Ságvári Endre u. 4. (Elszámoltatási osztály.)

Emelős villástargonca szerelésében jártas autószerelőt felvételre keres a Hajdúsági Bőrgyár. Jelentkezés: Debrecen, Vágóhíd u. 3.

A Debreceni Vízművek Vállalat keres azonnali belépéssel nem nyugdíjas telepőröket, vizsgával rendelkező gázkazánfűtőt, vízvezeték-szerelő szakmunkást és segédmunkásokat. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezni lehet Hatvan u. 12—14. sz. alatt, a munkaügyi osztályon.

Gyakorlattal rendelkező anyagkönyvelőt alkalmaz a Hajdúsági Bőrgyár. Jelentkezés: Debrecen, Vágóhíd u. 3. sz alatt.

Bérelszámolót felveszünk. Debreceni Minőségi Szabó Ipari Szövetkezet. Debrecen, Simonffy u. 13.

A debreceni Kertészet felvételre keres adminisztrációban jártas iktatót. Jelentkezés: Vértesi u. 1. sz. alatt.

Kőműves, ács, vasbetonszerelő, bádogos szakmunkásokat, betanításra vasbetonszerelő segédmunkásokat, kőműves mellé segédmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. Debreceni Építőipari Szövetkezet, Hatvan u. 43. II. emelet 7. ajtó.

Vas-műszaki képesítéssel rendel-

...gyakorlattal rendelkező gyors- é

HUNGÁRIA MŰANYAGFELDOLGOZÓ

Debrecen, Kishegyesi út.
Jelentkezés a munkaügyi osztályon.

Azonnali belépéssel alkalmazunk hegesztőket, vasszerkezeti lakatosokat, vasipari munkában jártas betanított és segédmunkásokat, valamint köszörűsöket és marósokat. Jelentkezés: ÉPGÉP Alkatrészgyár, Debrecen, Ispotály u. 10., és Balmazújváros, Debreceni út 2.

Felveszünk több éves gyakorlattal rendelkező Soemtron 383 típusú géphez gépkezelőt és gyakorlattal rendelkező gépírónőt. BARNEVÁL, Debrecen, Diószegi út 1. szám.

Gépkocsivezetőket, legalább 5—10 éves gyakorlattal felveszünk. Fizetés megállapodás szerint, 30 százalék veszélyességi pótlék. Állatifehérje-feldolgozó Debrecen, Diószegi út 183/B.

Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat hajdúszoboszlói üzeme felvételt hirdet elektrikus és villanyszerelő munkakör ellátására. Jelentkezni lehet az üzem munkaügyi előadójánál, hétfőtől péntekig 7-től 15 óráig. Az üzem megközelíthető 6.20 ...
szoboszl...
ló autób...

A Vol...
dasági ...
leíró k...
Szoboszl...

A Tis...
lajvédel...
rendelke...
mint k...
végzett ...
re. Jele...
Hadsere...

A
Csat...

b...
mu...

gya...

közgazdasági egyetem,
vagy számviteli főiskola,
vagy mérlegképes
könyvelő szakvizsgával
és 10 éves gyakorlattal
rendelkező
munkavállalót

keres felvételre

Fizetés
megegyezés szerint.

Jelentkezni lehet
részletes önéletrajz
és pályázat leadásával

Debrecen,
Hatvan utca 12—14. szám
alatt a személyzeti

Dolg...

Szerszámgépe...
lésének javítás...
lattal rendelk...
szakmunkásokat...
pek felújításába...
delkező tmk-lak...
kocsikísérőket ...
kásokat felvesz...
Ipari Szövetkez...
Az Országos ...
Hajdú-Bihar m...
felvesz érettség...
adminisztrátort ...
gédet.

HÁZ

Kertes hazre...
Nógrádi M. u. 9.
ni vasárnap.

Balatonszemese...
lyiségből álló üdü...
kalmas összkomf...
azonnal átvehető...
hoz közel eladó.
Ferenc, 8636 Bala...
Fő utca 44.

LAKÁ...

Leninváros, K...
3/4, másfél szobá...
fortos főbérleti ...
elcserélem debrec...
lóért. Érdeklődn...
cím alatt, bárme...

INGATL...

TOPOR ANDRÁS

Ugyancsak az idén kapta meg a Derkovits-díjat a Debrecenben élő *Topor András* is. Az e kiállításon szereplő Kezdés és Váltás című képei (amelyekkel, másik három mellett a Derkovits-díjra is pályázott) jól mutatják a korábbi kiállításokon látott munkái óta elért fejlődését. Topor újabb munkái minőségileg is új fejezetet jelentenek a fiatal festő életében. A korábbi töredezett, szinte kusza színeket és vonalakat nagyvonalúbb, egységesebb, erőteljes ecsetkezelésű színfelületek váltják föl, szemléletmódjának lényege változott, kiforrottabb lett.

Pogány Ö G:Fitala képzőművészek a Nemzeti Galériában
Alföld 1975/6/94

Hajdú Edit neve korán ismert

böszörményi ka
lon. Ez most m
laltságot jelent.

— És a tanul

— Eddig még
félévkor és évv
nő voltam. Sze
jól tanulni a cs

— Hogy kerü

— Borzasztóa

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Topor András

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1976 ~~JÚN.~~ 7.

TOPOR ANDRÁS LITOGRÁFIÁJA

1021

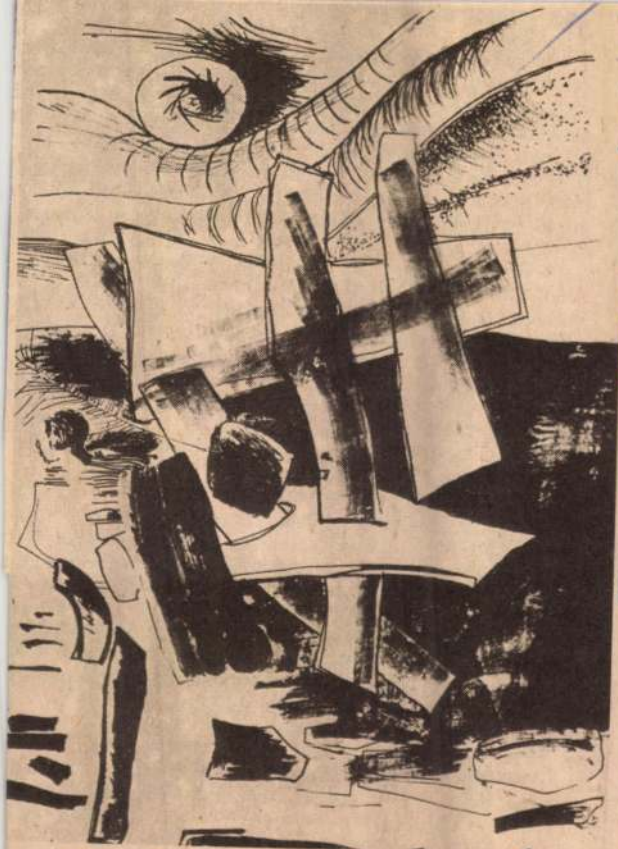

Tapai András

Hajdu-Bihari Napló
1976. márc. 14.

öreg veteránokkal."

***

„1904-ben születtem, szegény családból. Nem vo
vezető ember, sokat betegeskedtem. A háborúba nen
radalom bukása után nagyon megnehezedett a mi
Akkoriban a munkásmozgalom gyűjtőhelye itt Nád
talános Népkör volt. Édesapám is tagja volt ennek,
tőle a dolgokat. Én is járni kezdtem oda, olvasgatt
tam, s rájöttem, hogy minden másképpen is lehetn
én is beiratkoztam a Népkörbe. Majd aztán 32-ben
dulások voltak itt a községben. A megélhetés nehéz v
ácsorogtunk a piactéren, munka nélkül. Amikor aká
mi, mindenfélét vállalni kellett; én legtöbbször köve
jártam, vegyes napszámot végeztem. 32-ben különö
gond. Nem tűrtünk tovább, felvonulást hirdettünk. A
vonultunk, élelmet követeltünk. Kaptunk is egy má
kellett dolgozni az árát. Gyakran bejártam Debrece
demokrata párthoz. A csendőrök sokat zaklattak. 34
táskor agitálni mentünk Egyekre. A csendőrök elfog
be vittek, hat napig el sem eresztettek. Amikor jött
rú, munkaszolgálatosnak vittek. Megszöktem, a
bujkáltam. 44 végén tagja lettem a kommunista pár
szovjetek felszabadították a községet, fegyvert kapt
tem. Éjjel-nappal oda voltunk, mink állottunk a s
mellett. Részt vettem az élet újjászervezésében. A ta
szervezeti párttitkár
56-ban újra a pártbar
ja, most is beteges va
mindenen keresztülm
kivettem a részemet.
san azok is kihullanak

Életének történet
Lipták Károly és Czit

Topor András litográfiája

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 NOV 23

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Topor András

1021

Topor András litográfiája

eső. Nem tu
csakhamar b
az orvosházba
ruhámból facs
zet.

Doki egy
a kezembe, és
bába.

— Vetkőzz
köntöst.

Rémségesen
nyegben ülten
saság már a k
bemutatta őke

— Elek doktor a szomszéd faluból. Milliomos. Lili, a felesége. A harmadik... Ezek ketten menyasszony és vőlegény. Ők a patika... És két pedagógus: az iskolaigazgató meg a neje. Elvetélt irodalmárok; regényt írnak, közösen.

Idős parasztasszony jött be, terítéket hozott.

— Mam, az én pótolhatatlanom — mutatott rá Doki.

Percek múlva előttem volt a vacsora, ennem kellett. Közben

mantikus póz. Komolyan g
ta.

— Jól érzed itt magad? –
deztem most.

— Megírtam. Vagy nem?

— Szóval minden rendbe

— Látod — mondta. —
den oké.

Rezignáltan hangzott.

A lakás pazarul volt be
ve. Fehér és vörös szekrén
mély klubfotelok, vastag, l
szőnyegek. Két és fél szob
lítóterem. Eszembe juto

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 NOV 16

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Topor András

1021 **TOPOR ANDRÁS LITOGRÁFIÁJA**

lyó körül repked, szép nagy köröket ír le, míg apa a kisleggyekkel kis köröket ír le a villanykörte körül, a kis agyonhajszolt legyek éjjel nem tudnak elaludni, az ablaktáblához mászkálnak, meresztik szemeiket a sötétbe, hátha meglátják őt, gondolják magukban, a mi testvérkénket, a mi csillagunkat, vajon melyik lehet ő, ez a kérdés, nem

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 NOV 5

Topor András

Hajdúbihari Napló

MUNKÁSÉLET 1975. Budapesten az V. kerület Vörösmarty tér 1. szám alatti Csontváry-teremben 1975. november 6-án, csütörtökön délután öt órakor nyitják meg a Munkásélet 1975 című festménypályázaton díjazott és elfogadott alkotásokból rendezett kiállítást. A kiállítók között szerepel többek között Topor András is, aki éveken keresztül Debrecenben élt és dolgozott.

z a piros-fehérekkel a 90
ban, hiszen itt mindössze
nyi, Varga
illetve Aszt

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 NOV 16

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Topor András

TOPOR ANDRÁS: NŐ

1021

munkástanuló a gyárba [illegible]
szakembert, ki az, akihez mérni k
persze ne csak tudja, hanem tap
cél felé törekedni, mert megbecsü

Szeretem a sportot, megértem
őszintén izgulnak egyik-másik, m
után pályára lépő focistáért. De
hány bányász száll le a tárnákba
— és ott lent nem gólokért folyik
től meleg lesz a lakásunkban, fel
annak, aki az épülő ház tizedik
nemcsak a sipcsonton rúgás ves
bész kezének pedig ötörás műtét

Hát miért ne illethetné meg a
azokat, akik a munkában érnek
új sikereket?

TOPOR ANDRÁS festő
Budapest, 1944

1962-68-ban Fónyi Géza növendéke a Képzőművészeti Főiskolán, azóta Debrecenben él. Mint a nagyerdei művésztelep tagja résztvevője a debreceni kollektiv tárlatoknak, a Siklósi Symposion kiállításainak és más országos rendezvényeknek. 1970-ben és 73-ban Budapesten, 1972-ben Hajduszoboszlón, 1973-ban Lublinban rendezett önálló kiállitást. 1972-ben fődijat kapott a Debreceni Nyári Tárlaton. - Monumentális törekvésü művész, festői célja a természet nagy erőinek, a keletkezés és a létezés formációinak egyéni szempontu vizuális megjelenitése.

Művészéletrajzok 1975

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 .... – 4
ALFÖLD

Topor András

1021

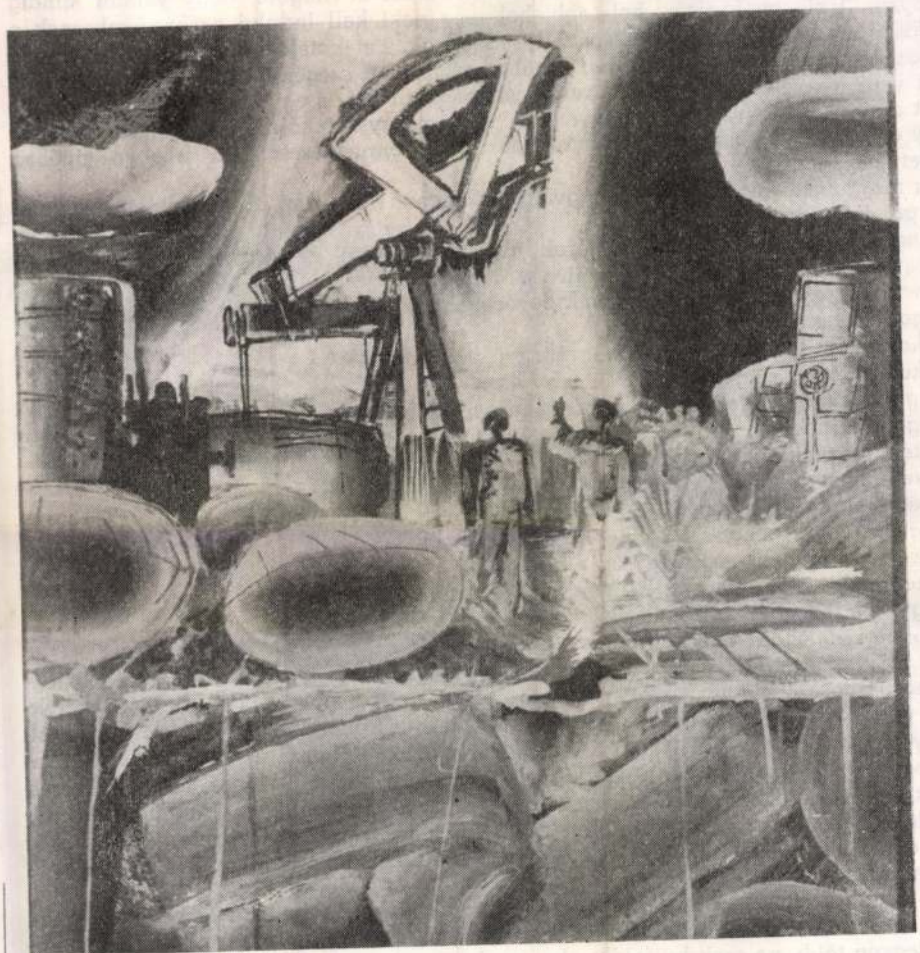

Topor András festménye

hogy megvan mindenük, hiszen csak annyit lá
hiányzik. Hol egy krajcár, hol több, hol meg
Budösbe, hogy több kenyér jusson a kisebbekn
világa volt a megszokott. S mégis, ebből a megs
serű vád: kenyér kellene nekik, ruha, csizma, e
mint a vágyak netovábbja jelenik meg bizonyár
nagy dolgokra vágynak, nem emberfölöttire, csa
szeretnének járni.
És a mostaniak elégedettek-e? Megvan-e minde
dik gondolataikra?
„Mindenem megvan, jó ruhában járok, jó házban lakom. Az életben iskolára van legjobban szükség, mert anélkül semmire sem megyek."
„Nincs meg mindenem. Egy gyerekszobára. És azt jól berendezve. Mert nem tudok nyugodtan tanulni."
„Nekem megvan mindenem. Van amire szükségem van."
„Nekem minden megvan."
„Még nincs meg mindenem. A rajzfestékem nincs meg. Az is szükséges."
„Megvan mindenem. A könyvekre van szükség, mert abból tanulunk."
„Nekem megvan mindenem."
„Nekem megvan mindenem."
„Nekem megvan mindenem, ami kell, van játszóm, könyvem."
„Megvan mindenem, csak egy kerékpárt szeretnék."
„Nincs meg mindenem. Én egy órát szeretnék."
„Nekem megvan mindenem, és nem kívánok semmit."
„Megvan mindenem, ami kell, mert szüleim megvásárolják."
„Megvan mindenem, ami kell."
Ez a táj vákáncsosok, zsellérek, favágók, erdőmunkások tanyája volt. Talán a legnyomorúságosabb rétege volt ez Magyarországnak. S a gyerekeik most órát, kerékpárt, gyerekszobát szeretnének. Íme: így tükrözik a kimondott vágyak azt a világot, amely megváltozott körülöttünk. S tegyük csak ezekhez hozzá a korábban olvasottakat, egy német juhászkutya, a tanulás feltételei, több könyv, – ez az, amit ők szeretnének. És még valami: több szeretet, több megértés a családban. Csakhogy ezt már nem lehet társadalmi méretekben, törvényekkel, határozatokkal biztosítani, ehhez még több emberség kell a felnőttek világában. Azt hiszem, kimondatlanul is ez hiányzik még mindig a legtöbbnek közülük.
Illyés Gyula kommentárához mit tehetnék hozzá? Nekem meg arra lenne szükségem, hogy a következő évtizedekben ne csak a lakás, az ennivaló, a ruha, a tanulás lehetősége legyen több, ne csak külföldre akarjanak menni, autót venni, hanem legyen több

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 — 4
ALFÖLD

Topor András

– Utálom ezt a bitang világot!
Amikor hazaindult, amerikai húskonzervet kapott és egy tábla csokoládét.
A húskonzervet megette az úton. A csokoládét hazahozta a fiának.

1021

Topor András rajza

gyerekember úgy, hogy élete korai esztendeiben ne akart volna vasutas, mozdonyvezető lenni. Nincs ma sem olyan fiúgyermek, akinek nem dobban meg szíve a sínen csattogó-pöfékelő fekete gépóriások láttán. Bartha János is hasonlóképpen érzett: élvezte a pályaőri lakást, a szép természet nyújtotta szabadságot; mindig nagy élményt jelentettek számára a meleg családi otthon mellett elcsattogó szerelvények. Furcsa véletlen: ami kedves volt gyermekkorunkban, később annak gyakran csak hátrányát és kellemetlenségeit érezzük. Így volt ez János bátyámmal is – régi ismeretségünk feljogosít e megszólításra. Apró gyerekként csupa öröm volt a tanyasi élet, ám annál több nehézséget okozott a falutól távol eső lakás iskolás korában. Kilométereket kellett gyalogolnia a bakterháztól Aranyostordáig. Mert bizony ott volt az az iskola. Tizenként évig taposta a fagyos, sokszor járhatatlanságig behavazott mezsgyéket, hogy odaérjen a tordai elemibe, majd a gimnáziumba.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1976 ?

Alföld

Topor András
1021

Topor András: Pihenő kutya

inyra.

, hogy az övé leszel – r

: a hóesésben, feje kitisz

nunk? – röhögött Rézgróf.
dta a Kapitány. – Nemsokára szünet lesz, kevés az

óf. – A Kapitány felajánlja a nőjét ingyen, bérmentve,

róf utána lépett, befogta a száját, másik kezével kigom-
alacsony fiú mozdulatlanul bámulta a lány kibukkanó

iáltott Rézgróf. – Hadd tépjem szét!
eküdt.
om – mondta a Kapitány.
eg Macó.

figyelj, te hibbant, nem akarok lebukni.

a kerülsz te is.
sipogta Macó, és elkullogott.
a hóban az alacsony fiú.
dem Rézgrófnak, hogy darabokra szedjen – közölte a

ık legyél.
odott. – Komolyan azt akarod, hogy legyek a baráto-

pitány felszisszent. Ez volt az utolsó hang, amit az ala-

k el magatokat, egyesüljünk a nagy lüktetésben, félre,
tokkal, engedjétek el magatokat és létezzetek semmivel
, érzitek az öntudatlan létezés nagy örömét, ezt érzik a

felsőfokú meószaktanfolyam, technológustanfolyam, forgácsoló-művezetőképző, közgazdász-továbbképző, felsőfokú munkajogi szakvizsga...

Nem ő az egyedüli, aki ilyen messzire lendült attól a pályától, amire a középiskola fölkészítette. Van közöttünk, aki gépkocsivezető lett. Mint kamionsofőr úgy járt Bagdadba, mintha valamelyik kalifa leszármazottja volna. Egy másik barátunk a fotóriporteri szakmára tért át s jelenleg az USA-ban helikopteres fényképész. Kikerült közülünk olyan, aki a holnap testnevelő tanárait képezi. Valahai padszomszédom pedig, aki már a felsőkereskedelmibe is pályakorrekció-

Aztán odahajlok ahhoz az emberhez, aki mindannyiunk közül a legegyenesebb, legsikeresebb pályát járta végig.

— Úgy érzed, sikerült az életed? Póztalanul bólint.

— És mi adta meg ennek az alapját? — kérdem.

A terített asztal örömeit becsülő férfiak nyugalmával kortyol a hosszúlépésből, majd így felel:

— Az, hogy az első perctől mindmáig jó a házasságom. Három gyermekem van, meg olyan társam...

És nem is fejezi be. Összecsengenek a poharak. Vajon hányan élünk, koccintunk a negyvenéves találkozón?

ő: FARAGÓ VILMOS
—920 316—164: 14 óra után 113—221
JEM KÜLDÜNK VISSZA
n: 1906. Postafiók 323. Telefon: 221—285
pest — Felelős vezető: Rodek Imre igazgató
nál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
pest. Postafiók 149
60 forint, egész évre 120 forint

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON, 16 OLDALON

Főmunkatárs: NAGY LÁSZLÓ

húsz órát dolgozott: mindig éppen interjúvolt, gyorsírt, gépelt,

ei Munkapártba, sőt, feltehetőleg idealista világnézetét sem adja

Topor András

Topor András: Útirajz

Élet és Irodalom, Bp.
1977. AUGUSZTUS 20.
XXI. évf. 34. sz. 15. lap.

Topor András

Két művész rendezett kiállitást a Nemzeti Galériában: Szenes Árpád festőművész/Franciaország/ és Ország Lili festőművész alkotásai november 27.-ig tekinthetők meg.
A Derkovits Teremben Cziráki Lajos festőművész kiállitása november 24.-ig,
a debreceni Medgyessy Teremben Topor András festőművész kiállitása november 24.-ig, Bigel István és Tassy Klára festőművészek kiállitása a Veszprémi Dési Huber Teremben november 24.-ig.
a szegedi Gulácsy-teremben Csabai Kálmán festőművész kiállitása november 24.-ig tart nyitva, -közli a kulturális eseményeket ismertető rovat. Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 12. XXI. évf. 46. sz. 8. lap.

Topor András, festő

1971 óta több tucat bemutatón láthatták a debreceni nagyüzemek dolgozói a megyei művészek munkáit. – Ebben az érben a nézők a művész alkotásaival ismerkedhettek meg.

Sz. M.: Üzemi tárlatok '77.
Hajdusági Munkás, 1977. okt. 14.

Topor András

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója 5 tagjának alkotásaiból nyílt kiállítás a Harcali Képtárban.

Magyar Hírlap/1977/55/6

Topor András

Megbízást kapott Topor András hogy a püspökladányi Községi Tanács terme részére pannót készítsen.

—: Köztéri munkák.
Művészet, 1978. március–48. lap.

Toper András, művésztanár

A Postás Művelődési Központ disztermében, máj. 3.-án megnyílt a Zilahy György Képzőművész Stúdió évenként megismétlő kiállítása. – A bemutatott (anyag) gondos mérlegelés után került a paravánokra. – Először két művésztanár: Ferk Ilona és Toper András válogatta a zsűri elé bocsátható műveket, majd az így kialakult keretből jelölte ki a szakértő bizottság a 30. képet.

Ligeti Miklós: Vedveltebb lett a grafika?
Postás Dolgozó, 1982. május.

Topor, András, [ ]

1: Orosz Istvánt

(harangozó): Egy pályázat Tamsságai 2.

Esti Hirlap, Bp. 1980 ápr. 18-

Topor András, testőművész

Jubileumához érkezett a salgótarjáni tavaszi tárlat, 1980. ápr.-ban tizedszer került megrendezésre. – A nonfigurativ-hangulati festészet eredményeit ezen a kiállításon Váli Dezső, Szűcs Miklós és Topor András – a festészeti díjasművei testesítik meg.

Krunák Emese: A salgótarjáni tavaszi tárlatról.
Napjaink, 1980. 6. 39. old.

Topor András,
festőművész

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

TOPOR ANDRÁS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:

DR. VECSEY TIBOR

AZ ORSZÁGOS KARDIOLÓGIAI INTÉZET
MUNKATÁRSA

1981. FEBRUÁR 19-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 4
ÓRAKOR

FÉNYES ADOLF TEREM
BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA: 1981. FEBRUÁR 19 –
MÁRCIUS 15.

NAPONTA 10–18 ÓRÁIG, HÉTFŐN SZÜNNAP

81 893 – fnyv 1

KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
IGAZGATÓSÁG
Budapest, XIV. Bajza Gy. u. 37.
1406 Bp. Pf.: 38.

DIJELŐLEGES

BUDAPEST 1981 feb. 13 Se 76 Se

lo
T

Kiss Sándor

Budapest

Majakovszkij u. 51.

1o72

Topor András

Megbízták a művészt, hogy az nádudvari Harásságkötő terem részére panno-ját készítse el.

—: Köztéri munkák
Művészet, 1980. március – 47. lap.

Topor András, [ ]

L: Schéner M.

Rózsa Gy: Rész Jeromos a Múcsarnokban 7.

Ninszabadság, 8 p. 1979. szept. 21.

Topor András

grafika

Alföld 1974/4/ boritó 3

Tompor András

Tompor András:Ablak,Tilless Bé la épületek mikrostrukturája,~~Horváth István~~,Győri László korong és idomok segitségével teremt ritmust,Bodó Károly ,Horváth Istvám a fótó és festészet egyeztetését bemutató müvel szerepelt az őszi tárlaton.Elvont képek, foktok ahol a szinek harmóniájából bontakozik ki a harmónia.

Alföld 1975/1 83

Topor András

Felesége portréján naturális arc és elvont testi forma jelenik meg ,mely a megyei őszi tárlaton szerepelt

Alföld 1975/1

Topor András

Józsa József és Topor András festményei
ellentmondásos a megyei őszi tárlatom

Alföld 1975/1

Topor András

rajz, festmény

Alföld 1975/4 24, 51, 72 lo6

Topor András festő
a felszabadulási festménypályázat
díjait tegnap adták át. A képcsarnok
egyik harmadik díját a művésznek
ítélték.

Somogyi Néplap, 1945. febr. 11.

TOPOR András

Budapesten a Szövetség Keletmagyarországi Terület Szervezetének tárlatán részt vett Tenk László, Topor András, Cs Uhrin Tibor is.

Alföld 1975/7/86

Berenczky Loránd:Tárlat a jubileum jegyében

Tapor András festő

a Városmajor téri Csontváry-teremben állítják ki a felszabadulási festmény-pályázatra beküldött elfogadott műveket. A képcsarnok díját kapta a művész.

Cs. Gy.: Felszabadulási festmény-pályázat.

Ostrák, Világ. Budapest, 1945. márc. 5.

Topor András

Szokrászok és szolor
v. techn. 31x34

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Sept.

Tapor András

Ma már mintegy száz kör működik a megyében. Püspökladányban irányítja a művészi munkát.

Filep Tibor: Az amatőr képzőművészeti mozgalomról
Hajdúsági Napló, 1975. ápr. 24

Tapor András

Kiosztották a Felszabadulási festménypályázat díjait: a Képcsarnok Vállalat a művészt harmadik díjjal jutalmazta.

Népszabadság, 1975. febr. 11.

Tapor András

A megjében élő képzőművészek állítottak ki alkotásaikat az Őszi Tárlaton szerepel a művész „Feleségem portréja" c. műve. (repr.) és (emlékve).

Székelyhidi Ágoston: Őszi tárlat, őszi árnyakkal.

Hajdúbihari Napló, 1974. dec. 3.

Tapor András

Az elmúlt évek pályázatait követően az idén Salgótarjánban nyílt kiállítás Szádadunk címmel, a fiatal alkotók műveiből. — Kollázsai szerepeltek e kiállításon

Molnár Izolda: Szádadunk c. kiállítás.
Magyar Hírlap, 1994. júl. 19.

Topor András (festő)

Az 1975-ben Bp-en a Csontváry-teremben rendezett felszabadulási festménykiállításon részt vett.

Népszava, 1975. febr. 14. 103. évf. 38n. 4p.

Topor András

A Nemzeti Galériában rendezték meg a Vásárhelyi Tárlatot, – az elmúlt tíz év anyagából, – melyen szerepeltek műnei.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 24.

Tapor András festő

az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió kiállítás megnyílt, melyen képei szerepelnek.

Passzolt Kristina: Fiatalok stúdiója.

Tükör, 1944, okt. 8.

Tapor András festő

az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '44 c. kiállítás megnyílt e hóban, melyen képei szerepelnek.

Magyar Hírlap: Stúdió '44

Magyar Hírlap, 1944. szept. 20.

Topor András

„Ifjúság a Szocializmusban" c. pályázat anyagát máj. 8-án a Nemzeti Galériában mutatják be, melyen szerepel munkája.

Láttuk, hallottuk

1975. V. 4. Petőfi 12-46 Ka.

Tapor András

az Őszi Tárlaton szerepel műve:
„Parti szél" c. csupa lebegés, csupa
levegő festménye. (emlitve)

Szabó Ernő: Őszi Tárlat, 1976.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. dec. 19.

Topor András

Az V. debreceni nyári tárlaton részt vett:
Váró Márton, Asszonyi Tamás, Topor András,
Sugár Gyula, Bálint Endre és Bodó Károly.

Magyar Hirlap 1976-169-9
Wagner István: Debreceni nyári tárlat

Topor András festő /1944 Bp.-/

A Képzőművészeti Gimnáziumban 1962-ben érettségizett,majd tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán folytatta Fónyi Géza növendékeként. 197o óta a Debreceni Müvésztelepen él.Önálló kiállitásai voltak Bp.-en,Lublinban,Hajdu-Bihar megyében.

"Ifjuság a szocializmusban"kiállitás katalógusa MNG,Fiatal,Képzómüvészek Studiója Bp.1976.

Tapai András

2

„Kezdés" o. temp. v. 90 x 70 cm

— zepró —

„Váltás" o. temp. v. 90 x 80 cm

" Ifjuság a szocializmusban"kiállitás katalógusa
MNG,Fiatal Képzőművészek Studiója 1976 Bp.

Tapor András grafikus

A miskolci grafikai kiállítás, mely több Pest m.-i képzőművész alkotásait tartalmazza, jan. 4.-ig látható. A művész művei szerepelnek a biennálén.

Losonci Miklós: a VIII. országos grafikai biennále. Pest Megyei Hírlap, 1974. dec. 23.

Topor András

Müterem

Alföld 1976/7 boritó

Topor András

A Fiatal Művészek Kiállításán
szerepelt a művén szeptember
15-én.

-----:Kiállitási naptár.
Művészet, 1976.szeptember - 48.oldal.

Topor András
festő

Békéscsabán a Munkácsy Mi-
hály Teremben nyílt meg má-
jus 22-én a művész tárlata.

—: Kiállítási napló.
Művészet, 1975. május – 49 oldal.

Topor András

A Helikon Galériában Iványi Katalin festőművész,
a Békéscsabai Munkácsy Mihály Teremben
Topor András festőművész és
a nyíregyházi Benczur Gyula Teremben
Máriássy Iván festőművész nyitja meg kiállí-
1975. május 22.-én.

Dési-Huber István-emlékkiállitása a szombat-
helyi Savaria Muzeumban megtekinthető
1975. junius 23.-ig.
Közli a Kulturális eseményeket tudósitó rovat

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 17.
XIX. évf. 2o. sz. 8. lap.

Tapor Andras 5

Gyaminkat erősíteni látszik az, hogy a pasztelltechnikával készített. Figura teremti meg legteljesebben a forma és a szín egységet, ez vall legvilágosabban Tapor életérzéséről, az egyedi – és nem a filozofiai – értelmében vett világlátásáról.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1973/100 6old

Topor András 4

Ez az inkább csak megjátszottnak tetsző indulat szétvéti a kép formáit, anélkül azonban, hogy közölni tudná: minek az érdekében történt a robbanás. Lehetséges, hogy az olajtempera vaskosabb technikája nem fekszik a fiatal művésznek, túlságosan is megköti.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1973/100 bold.

Tapar András 3

Nem is annyira a formák, inkább a szinek hordozzák a festő kitörő indulatait. Nagyvonalúan fölhordott, „kent" képek ezek, anélkül azonban, hogy a vonalszerepe a képeken belül, vagy maga az ecsetjárás terv – és célszerűen tudná követni –, a kifejezés érdekében – a formákat.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1973/100 6 old.

Tapor András 1.

A fiatal művész most bemutatott képei – a Studió Galériában – egyelőre még arra mutatnak, hogy Tapornak nem sikerült tisztázni, sem mandanivalóját, sem pedig azt a formát – s a két dolog egymással logikusan függ össze – amely gondolatainak hordozója lehetne.

Bojár Iván: Kiállításról kiállitásra

Magyar Hirlap 1973/100 bold.

Tapor András 2

Úgy reinlik, hogy érdeklődése-pokonszenve a nonfigurativ képek világához s ezen belül is az expresszivebb irányhoz kötik: részletformái egyelőre természeti előképekre utalnak. A kétféle szemlélet – a nonfigurativ és a figurativ – nem tud izesülni egymással, a képeken megjelenő valóságdarabok egymástól elszigetelve jelennek meg, anélkül, hogy akár képi, akár szemléleti-tartalmi kohéziós fűzné össze őket egymással.

Bojár Iván: Kiállitásról kiállitásra.

Magyar Hirlap 1973/100 6 old.

Tapor András, grafikus

Néhány reprodukciója jelent
meg az Együtt c. antológiában.

Borsiky Éva: Debreceni antológiák
174-175.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. márc. XXII. 3.

sajátos politikai-emberi viszonyait feszegetik, aminek rendszerint nincs üzenete a ma embere számára, legfeljebb nagyon áttételesen, elvontan, rejtjelesen. De ezt a nagyközönség nemigen veszi észre, annál kevésbé, mert hozzá van szokva a harsogó és normatív közlésmódhoz.

Pedig a jó színház olyan, mint a fórum, az agora, ahová az ember azért jár, hogy megtudja, hogy állnak a dolgok, hogy sugallatot, orientációt kapjon a tekintetben, hogy mire figyeljen leginkább, mik a közösség legfőbb gondjai, a működését zavaró, akár tragédiákat okozó rendellenességek, milyen folyamatok vannak indulóban, milyen magatartásmodelleket, embertípusokat termeltek ki a korviszonyok? És így tovább. Nem folytatom, nem akarom a leckét felmondani a színház funkcióiról, azon belül a politizáló színházról. Csak konstatálom, hogy a magyar színházak feladataik elől három irányba térnek ki: az egyik a „súlytalanság" állapotába menekül a polgári exportdarabok felélesztésével (vagy az újsütetű epigon művek szorgalmazásával), a másik divatokat követ, például a pornográfiának hódol zavaros és öncélú kísérletek kapcsán, a harmadik – ez a legjellemzőbb gyakorlat – „biztonsági" műsorterv szerint rutinelőadásokra törekszik, amelyek éppenséggel „megállnak a lábukon", de különösebb „embernemesítő" szándékuk, erejük nincs. Egyszóval a mai magyar színjátszás – tisztelet a ritka kivételnek – nem tud eleget tenni annak a követelménynek, hogy a mai magyar társadalom sajátos lenyomata legyen, azt őrizze és adja tovább újabb korok emberének.

Ez a megállapítás természetesen vonatkozik a debreceni Csokonai Színházra is, amelynek művészi pozícióját a magyar színházstruktúrában tapasztalataim és főleg a kritikai irodalom ismeretében már hosszú évek óta közepesnek vélem. Ebben az időszakban az évenként bemutatott 10–15 prózai és zenés darabból (az operát nem számítva) általában kettő-három kiemelkedőnek, de legalábbis értékesnek bizonyult, a többi középszerű szokott lenni, ámbár sohasem dilettáns vagy művészeten kívül eső. Így volt ez az elmúlt három és fél évben is. Hadd emlékeztessek a következő sikeres bemutatókra: Szabó Magda: *Régimódi történet* (rendezte Lengyel György és Gali László), Dürrenmatt: *János király* (Lengyel György–Balogh Gábor), Ben Johnson: *Volpone* (Gali László), Nestroy–Heltai–Fábri–Novák: *Lumpáciusz Vagabundusz* (Bohák György), Ödön von Horvath: *Kazimir és Karolin* (Hegyi Árpád Jutocsa), Radicskov: *Repülési kísérlet* (Gali László), John Osborne: *Dühöngő ifjúság* (Kelemen Pál).

Ez a három és fél évadból hét darab, tehát valamivel több is, mint a korábban megszokott átlagszám, ami azt mutatja, hogy 1979 januárjától, amikor a jelenlegi igazgató, Gali László került a színház élére, sikerült a társulat teljesítményét fokozni, a művészi színvonalat – ha nem is gyökeresen – javítani. A most véget ért évad azonban az emelkedő három és fél évhez képest megtorpanást, sőt talán visszaesést tükröz. Az 1981/82-es megvalósult műsortervből elég nehéz két-három olyan előadást kiemelni, amely elevenségével, szerencsés művészi közlésfikciójával, gondolatainak aktualitásával lenyűgözte volna a nézőt. Márpedig a közönség csak a nagy intenzitású, a maga különösségében is igaz darabokra, példázatokra tud kinyílni, ráhangolódni, a katartikus folyamatban részt venni, ellenkező esetben csak néző marad.

Nos, melyik bemutató volt ilyen a Csokonai Színház legutóbbi évadjában? A *Medikus* nem! Bródy Sándornak ez a század eleji életképe szemléletileg naiv, mi több: manipulált, íróilag kimunkálatlan, a felszínen lebeg. Klasszikus darabnak nem nevezhető, kivált dzsentri-előadásmódban nem! John Whiting *Ördögök* című tragédiáját nagy várakozás előzte meg, hiszen az angol drámaíró a színházat úgy fogja fel, mint amely alkalmat ad arra, hogy széttörje „az igazság körül a hallgatás összeesküvésének láncát". A darab tárgya nem érdektelen, a politika és az egyén, a hatalom és az erkölcs viszonyát vizsgálja, a jogos ok és az ürügy azonosítását pertraktálja, félelmesen emlékeztetve a koncepciós perekre. Meglehet, a darab több annál, mint amilyennek a Csokonai Színházban láttuk, mert a helyi produkció a maga töredezettségével, ernyedt előadásmódjával nem tudta az író gondolatait kellő intenzitással és művészi erővel tolmácsolni.

Schiller *A genovai Fiesco összeesküvése* című drámájának gondolati magva szintén érdekes: zsarnokká válhat az is, aki korábban elnyomott volt. A darab bonyodal-

bele is lehet savanyodni, nos, én úgy érzem – és talán ez a legnagyobb eredmény –, én ebbe nem bicsaklottam bele.

Aztán egy felfedezés, ami megint nem volt kellemes. Az ismétlődő helyi bemutatkozások közben úgy éreztem, hogy az itt élő művészek közül kevesen kapcsolódnak be az igazi országos vérkeringésbe. Ez gyakran torz mércét szül. Éppen a helyi zárt ismeretségi körök, érdekközösségek gátolták vagy gátolják a valódi értékek felszínre kerülését, vagy legalábbis az alkotói paletta színesítését.

– *Úgy gondolod tehát, hogy az itt élő alkotók felosztott parcelláira érkeztél, mikor úgy döntöttél, hogy ideköltözöl Debrecenbe?*

– Volt ilyen érzésem nemegyszer. Pedig ez a hivatás közösséget tételez fel. Lakatlan szigeten az ember nem festene. A hivatalos mecenatúra sem tudja teljesíteni a feladatát, vagy legalábbis nem mindig. A megyében nincs olyan kiállítóterem, amely a helyieken kívül országos jelentőségű anyagot tudna méltón fogadni. A nyári tárlatok is csak irtózatos kompromisszumok árán tudtak megvalósulni, ami természetesen nem a nívót emelte.

– *És az egyéni kiállítások? Értő kritikát kaptál-e itt a megyében?*

– Nem lenne igaz, ha azt mondanám, hogy nem volt alkalmam kiállítani, s hogy ezeket a kiállításokat ne fogadta volna reális vagy éppen hízelgő kritika. Jól fogadott a kritika, nyugodtan mondhatom. De a kritikák elfelejtődnek, elmúlnak, és nemigen változtatnak semmin. Nem azt jelenti az értő szó, hogy utána az embert aktivizálják, vagy legalább „használják valamire".

Pedig bármilyen közhasznú munkát szívesen csináltam. Vezettem szakkört Püspökladányban, s így ezt a települést az átlagosnál jobban kedvelem. S ha másban nem is mérhető a hatása, hát huszonkét emberem közül tizenkilencen a választott pályán, a képzőművészetben vagy ahhoz közel tanultak tovább.

Persze a pedagógia csak kiegészítő tevékenység. Debrecenben kezdtem egy kísérletet, a réteges üveglapokra való festést, amely szinte téri élménnyé bontja a képet. S ami ennél érdekes, ehhez a műfajhoz nem kellett „megerőszakolnom" a munkáimat, „átírni" a képeket. A rajzokban benne volt a lehetőség. Egy csellós figurát ábrázoló ilyen munkát fel is ajánlottam a Zeneművészeti Főiskola itteni intézményének, de nem mutattak érdeklődést.

Tudod, úgy vagyok ezzel a dologgal, hogy ha nem is megkeseredve vagy rossz szájízzel, de az adandó alkalmat kihasználva, mégis elmegyek.

Topor András festőművész ma már Budapesten él.

ANTAL ISTVÁN

Jegyzetek a Csokonai Színház 1981/82-es évadjáról

Az utóbbi években sokan és sok helyen leírták már, hogy a magyar színházi élet az állóvízhez hasonlatos: a víztükör sima, mozdulatlan, nem történik benne semmi. Az egyhangú évadok egymásutánját alapjában véve nem változtatja meg, hogy vidéken és a fővárosban időnként létrejön egy-egy kiemelkedő előadás, látható egy-egy nagyszerű színészi teljesítmény, mert ez rendszerint folytatás nélkül álló, elszigetelt jelenség. Az utóbbi 10–15 év tendenciája sokkal inkább valamiféle lankadt középszerűség irányába mutat mind a műsorpolitikát, mind a játékstílust tekintve. Mintha a magyar színházművészet – filmművészetünkkel ellentétben – a múzeumok babérjaira pályázna: a bemutatott darabok többnyire a múltban vagy a félmúltban születtek, és régebbi korok

TOPOR András

= Alföld, 1982/8.

például, hogy a románság végül is a cirillbetűs írást fölcserélte a latinnal. Budai nyomdában készült az első latin betűs román nyelvtan is. Ott szerkesztették és nyomtatták 1825-ben a román művelődésben határkövet jelentő, négynyelvű, értelmező szótár jellegű Lexicon Budense című művet. Ugyancsak Pesten jelent meg 1865-ben – sok más kiadvány mellett és után – a Familia című román folyóirat, amely európai szemléletű programot vállalva ismertette meg a román olvasókkal az európai társadalmi mozgalmakat, ugyanakkor szinte számolatlanul fordította Európa legnagyobb íróit, közöttük a magyar irodalom jeleseit Petőfitől Jókaiig. Tizenöt éven át ez a román folyóirat a magyar fővárosból ápolta, gyarapította a román nemzeti kultúrát. Szellemi kisugárzása nemcsak magyarországi érvényű. Hatása, befolyása Romániában is meghatározó volt. És hogy a Familia valóban a kölcsönös becsülés fóruma is volt, annak bizonyságául elég talán emlékeztetni arra, hogy Iosif Vulcan, a lap főszerkesztő-mindenese Vulkan József néven korának egyik jeles magyar publicistája és műfordítója, akinek munkásságáról nem kisebb személyiség, mint Ady Endre írt nagy elismeréssel.

A külföldi szakemberek már keresik a módját és lehetőségét, hogy az elnyomókelnyomottak sematikus képletét föladva, a Kárpát-medence múltját nemzetiségpolitikai szempontból is újravizsgálják, „lefolytassák" a szükséges és elodázhatatlan perújrafelvételt. Mindazt már alaposan ismerjük, ami a történelmi Magyarországon elítélendően hátrányos megkülönböztetést jelentett a kisebbségek számára. Úgy tűnik, hogy a perújítással ideje pontosabban megismernünk az érem másik oldalát is, azt, hogy a történelmi Magyarországon miként gyarapodhattak a nemzeti kisebbségek műveltségben és anyagiakban, hogy mindez milyen társadalmi közhangulatban történt, a törvénynek milyen megengedő, netán tiltó rendelkezései közepette valósult meg.

Talán fölösleges is leírni, hogy Magyarország nemzetiségipolitika-történetének megírása a hazai történészekre vár. Igaz ugyanakkor, hogy a külföldi kutatások elfogadható részeredményei felhasználhatók, beépíthetők a teljesség igényével megírandó művekbe.

A térség kisebbségi viszonyait elemző tudományos igényű munkák alapvetően hozzájárulhatnak nemcsak a deklarált, hanem a térség népeinek tényleges megértéséhez, egymás gondjainak jobb megismeréséhez, az érzelmi görcsök oldódásához is. Az elhallgatások ugyanis – bármilyen természetűek és indíttatásúak legyenek is – soha nem szolgálták a kölcsönös bizalom erősödését. Sokkal inkább a kétséget ápolták, nem lévén oktalan a feltételezés, hogy valaminek az elhallgatása egyéb titkolózásokat is takarhat. Csak jónak és rossznak az őszinte föltárása oldhatja az indulatokat, a gyanúpert.

Magyar szemszögből ítélve meg a kérdést, „bűneink" már meglehetősen feltárattak, most azon lenne a sor, hogy a történelmi Magyarország nemzetiségi politikájának és gyakorlatának másik oldalát is közszemlére tegyük: mindenekelőtt Pest-Buda és a többi nemzetiségi szellemi góc szerepének föltárásával. Kérdés persze, hogy megvan-e a hazai kutatókban a szándék, és van-e lehetőségük a forrásanyagok összegyűjtésére, rendszerezésére és publikálására, majd pedig a mindenki számára hozzáférhető, szintézisigényű művek megjelentetésére?

KÖTELES PÁL

Mentén a díszgomb

SZABÁLYTALAN INTERJÚ TOPOR ANDRÁSSAL

A panellakótelep peremén, a sportpályák sivár fala mellett, az erdőszélen kuporog a Debreceni Művésztelep. Az idevezető út porban fürdik vagy sárba fúl, igazodva az évszakok változásaihoz. A műteremlakások már hozzászürkültek a környezethez. A város széle ez már, ezen túl csak a Nagyerdő fái sorakoznak, melyekből jut néhány az udvarokba is. A műtermek ablakain tükröződik a buja zöld világ.

Nem volt itt a festőknek, művészeknek udvart felosztó, kertet kerítő kedve. A hosszan elnyúló közös telken csak rögtönzött garázsok támasztják egymást.

Az elmúlt esztendő közepéig itt élt Topor András festőművész, aki a telep megalakulásakor származott ide. Már szinte a csomagolás, a készülődés látható lázában ültünk le beszélgetni, számot vetni a Debrecenben töltött tíz esztendővel.

– *András, te az elmúlt néhány évben ott voltál minden jelentős területi tárlaton, országos seregszemlén, pályázaton, és ha munkáiddal találkoztam, legszembetűnőbb a különállásod volt. Formai megfogalmazásokban ugyanúgy, mint gondolatiságodban. Nem kapcsolódtál sem a hagyományos alföldi foltfestészet mai világához, se a legdivatosabb, szinte napi váltakozású „ötletparádékhoz". Mi a látható külön állás oka?*

– Tudod, a főiskola után két esztendővel kerültem ide Debrecenbe, és ekkor nekem már eléggé kialakult festői szemléletem volt. Ez talán nagyképűen hangzik, hogy két évvel a főiskola után... és hogy kialakultság, de ha a képeimen nyomon követed a gondolataimat, akkor tudod, miről van szó. Így talán valóban kicsit idegenebbül kerültem én ebbe a környezetbe. És annak ellenére, hogy nálam egy csomó dolog szólt a Budapesthez kötődés mellett, én szerettem volna itt letelepedni és dolgozni. Az anyagvásárlástól a képek beadásáig nálunk minden a fővárosban történik. Az országos tárlatok otthona is mindig Pest, de egy pályakezdőnek rendkívül lényeges, hogy milyen körülmények között tud dolgozni, hogyan teszi meg első lépéseit. Lakás, műterem...

Olvastam annak idején a debreceni tanács felhívását, és beadtam a jelentkezésemet. Bevallom, nem sokat tudtam akkor Debrecenről, de abban reménykedtem, hogy a nyolc letelepedő között ott leszek.

– *Mit adott a város a műtermen s a lakáson kívül? Megadta-e például a közösséget ezzel a nyolc kollégával? Ha nem is a stiláris közösséget, de az együtt gondolkodás közösségét, a kezdeményezések közösségét. S hogyan vártak a már itt élők?*

– A kérdés jogos, hiszen a nyolc pályázó mellett már ekkor is legalább tíz – hivatása szerint is – képzőművész élt ebben a városban. És persze voltak nagy várakozásaim a várossal, a nagy hírű településsel szemben is. Úgy hittem, úgy várják ide a festőket, hogy azokat foglalkoztatni is akarják, hiszen ez egy dinamikusan fejlődő város, itt helye kell hogy legyen a művészeteknek. Aztán jött a csalódás! Úgy kellettünk mi ennek a városnak, mint díszgomb a mentére...

A város az őszi és tavaszi tárlatok gyér bemutatkozásai és vásárlásai mellett nem adott semmit. Egy megbízatást kaptam mindössze jelentősebb munkára, azt is úgy, hogy előtte társadalmi munkában megfestettem egy huszon-egynéhány négyzetméteres pannót. Erre aztán felfigyelt a nádudvari tanács, ennek alapján kaptam ezt a munkát.

Az idetelepült művészek zöme nem idevalósi. Mindannyiunkban közös volt mégis az igény, hogy megmutassuk magunkat. Dolgozni szerettünk volna, érezni, hogy szükség van ránk, és nemcsak a táblaképfestészet zárt keretei jelenthetnek nekünk megszólalási lehetőséget.

És ha még nagy megbízások nem is jutottak, de azt vártuk, hogy az „együtt gondolkodásunkra" igényt tart a város... Felépült rengeteg lakás és középület, s ezek jó része házgyári elemekből „komponálódott". Oly kevés, kis beruházást igénylő apróságok is változatossá tehetik ezt a szürkeséget, mint egy házszámtábla, egy szépen tervezett színes hirdetőoszlop vagy egy apró plasztika. Szerencsére Bodó Karcsinak megvalósult egy fénymobilja, ami szakmailag is igen érdekes munka, és Cs. Uhrin Tibornak is a közelmúltban adták át a tűzzománc kapujelző tábláit. Volt itt egyéb pályázat is, de azokból igen kevés mű valósult meg. Persze itt az anyagi korlátok is határt szabnak. De a kevéssel is lehet jól gazdálkodni.

– *Akkor ez a néhány esztendő mégis mit hozott neked a munkában? Hogyan lehetett érlelni a képben megfogalmazott dolgokat, ha hiányzott a feladat?*

– Nekem Budapest szülővárosom, egy jól ismert és szeretett közeg. Ez a dolog egyik oldala. De ott a másik, az állandó nyüzsgés, a szakmában a mindennapi divathoz igazodás. Ez a képzőművészetnek – véleményem szerint – nem igazi arca, erről jobb leszakadni. Letisztulni csendben, és meglelni az embernek önmagát. Erre persze nemcsak Debrecen lett volna alkalmas, hanem a világ bármely pontja. Persze ebbe

TOPOR András

Topor András grafikái. = Alföld, 1982/8. boritón

alföld

12 forint

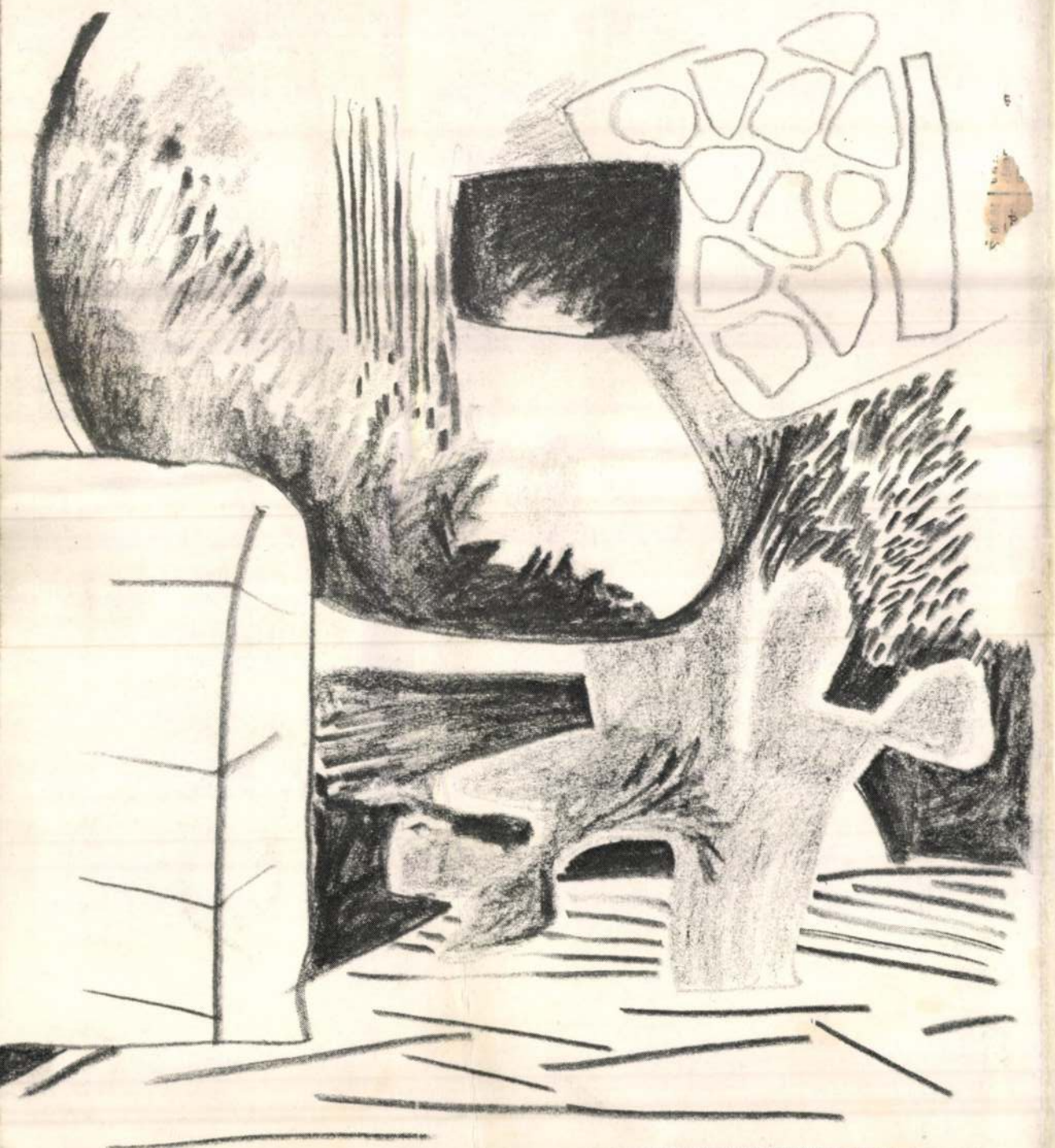

alföld

ORAVECZ IMRE
PALASOVSZKY ÖDÖN
PÁSKÁNDI GÉZA
TANDORI DEZSŐ VERSEI

CSURKA ISTVÁN
LÁSZLÓFFY CSABA
ELBESZÉLÉSEI

VITA
A NEMZETISÉGI KÉRDÉSRŐL

BESZÉLGETÉS
VARGYAS LAJOSSAL

FOGARASSY LÁSZLÓ
POZSONY
NEMZETISÉGI ÖSSZETÉTELE

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT

1982 / 8

Topor András, festő

□ TOPOR ANDRÁS festőművész kiállítását dr. Vecsey Tibor kardiológus nyitja meg holnap délután 5-kor Miskolcon, a Szőnyi István Teremben.

2.

□ Topor András

Esti Hírlap Br. 1981 szept. 3.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Topor András, festőművész
NÉPSPORT
1984 JUL 1
1021

Szívlebegés

Képek. Sárga, piros, mélykék, gyönyörű festmények.

Topor András festőművész korántsem teljes életművének darabjai.

A lakás egyik sarkában két kisplasztika. A feleség első alkotásai. A kis Andrisról és Veráról. Arrébb a *Majomsziget*. Andris agyagból készült állatkerti-emléke. A négyéves Verától még nincs semmi. Csak róla. Vagy neki. Mint a viharvert zongora fölött lebegő papírmasék.

Odafönt a műteremnek titulált galérián újabb képek. Egy teljes tavaszi virágzó fakollekció. *(— Tudja, ritkán festek természetet, fákat, de az idei tavasz, valahogy olyan különös volt.)* Aztán egy linósorozat. *(— Sajnálom azt a kenus képet, amelyre Parti egyszer azt mondta, ha ezt nézi, úgy érzi, maga is újra a vízen van, nem tudom megmutatni. Nem tudom hová lett.)*

■

Kávézunk. Ő koromfeketén issza. Cukor nélkül. És hidegen.

Lassan formálja a szavakat, de minden mondatából értelem sugárzik.

Meleg a szeme, a hangja... Öröm a közelében lenni.

— ...A kis Andris egészen jól rajzol — mondom neki.

— *Nem tudom. Sosem tiltottam neki, sosem vettem rá. Magától kezdett el mintázni. Feljött velem a műterembe, látta, hogy mit csinálok, hogy nincs bennem gátlás, nem szenvedek festés közben és azt hiszem, természetesnek vette, hogy helyet is kap mellettem* — feleli András, miközben a csészét babrálja. — *Nem szoktam kijavítani, amit az óvodában vagy itthon csinál, de elbeszélgetünk róla. Az igényességre, a tárgyszerűségre próbálom rávezetni... Előfordul, hogy három vonallal piff-puff lekanyarint egy rajzot és már kasszírozná is be a dicséretet; ebbe nem megyek bele.*

— Ön jobban rajzolt gyermekkorában?

— *Nem hinném. Alapos voltam, de nem arattam nagy sikert a „műveimmel". Igaz viszont, hogy nagyon sokat rajzoltam. Ez volt az egyetlen... szórakozásom.*

— Bizonyára ismeri Varga Zsófit, akinek az ÉS-től kezdve mindenütt megtalálhatók a rajzai és akit — állítólag — komoly dresszúrának tesznek ki. Neki muszáj nap mint nap rajzolnia. Egyetért a módszerrel?

— *Ha a kislány belső töltöttséggel bírja, akkor azt gondolom, megéri ennyit gyakorolnia. Paganinivel is ezt csinálták, és milyen zseniális hegedűs lett belőle... Igaz, sok lehet az ellenpélda is, ahol a módszer kiölt minden vágyat, művészi ambíciót a gyerekből. Csak ezek épp mindig névtelenek maradnak.*

■

(Topor András viszonylag egyenes utat járt be...

Gyerekkorától kezdve vonzza a festészet. A képzőgimnáziumból egyenesen a főiskolára kerül, ahol 1963-ban végez. Két évvel később *Szobrászok* című festményével már országos pályázatot is nyer. Ugyanebben az évben megpályázza a Debreceni Művésztelep műteremlakását, majd itt tölt — ahogyan ő mondja: „Távol-Keleten" — tizenegy évet. Fiatalon tagja lesz a Művészeti Alapnak, képeit keresik-viszik. S fáradhatatlanul dolgozik tovább... Pályázatokat nyer. 1984-ben például az Ezüstgerely különdíjasa. Festményének címe: *Magasugrónő.)*

■

— *Hallatlanul szép dolog az, hogy egy ember a saját erejéből ilyen magasra ugorjon* — magyarázza a kép keletkezésének érzelmi hátterét. — *Van valami irreális ebben a repülésben... A Magasugrónő egyébként nem új ötletem, korábban megcsináltam már plexivel. Jöjjön, nézze meg!*

És megyünk. A másik szoba egyik szekrényének tete-

jén valóban ott áll a ple
pokból alkotott térh
„festmény".

Mint vékony madárc
Ennyi. De a pillanat, a l
nyegesebb flopmozdulat
ne rejtőzik.

— A kiállításra ve
technikával készítette el e
„nagytestvérét". Miért?

— *...Ott használtam*
zát, ahol a legfinoma
akartam ábrázolni. A k
nyedség kifejezésére ezt t
tam a legmegfelelőbbnek.

— Általában könnyen
gozik?

— *Ha már elkezdtem,*
Olyankor a fejemben
minden készen van...
cassóról mondják, hogy
halvány dunsztja sem vol
ról, mit fog festeni, amik
vászonhoz állt. Nos, én
dig tudom. Ez, persze, nem
lenti azt, hogy nem enge
el magam helyenként...

— Visszatérve a Maga
rónőre, járt valaha atlé
versenyen?

— *Nem emlékszem,*
kimentem volna a pályára.
jos bátyám edzéseit, ve
nyeit — ő a szlalom-vál
tott keret tagja volt —
szont annál sűrűbben láto
tam. Sok kenus, kajakos,
zes" képet csináltam akk
ban. S milyen a sors, a
kolai diplomamunkám is
csolatban volt a vízze
Császár-uszodához kész
tem mozaiktervet. Tud
hogy nem fog megvalós
mégsem bántam meg.
volt kidobott energia. Egy
mó dolgot megtanultam,

például azt, hogy mit lehet kezdeni egy tizennyolcszor hárommétéres szalagfelülettel.

— Azt, hogy az örökös szurkolás során a vízzel, a tavakkal, a folyókkal örök barátságot kötött, azt értem, de a magasugrás az mégiscsak más...

— *A lebegés... a mozdulat irrealitása... picit ez is emlékeztet a vízre* — meditálgat Topor András, miközben a keze különös, ringó táncot lejt. Mutatja a repülésben a hullámzást, a lebegést, a vizet. — *Azért ábrázoltam ugrónőt, mert ebben a lebegésben a nőt ezerszer szebbnek találom, mint a férfit. Egészségesen erotikus ez a mozgássor. Számomra a magasugrónő szellemmel átitatott, karcsú, törékeny teremtés, noha tudom, hogy az óriási szellemi koncentráció mögött nagyon sok fizikai munka, edzés áll... De hát lebeg! És ez gyönyörű...*

■

Képek. Sárga, piros, mélykék, gyönyörű festmények.

Közülük is talán a legszebb, a legkülönösebb a *Magasugrónő.*

Akinek egy olyan ember kölcsönzött légi könnyedséget, akit másfél éves korában a tuberkulózis ágyhoz kötött, aki tizenkét éven át acélfűzőben élt, aki sohasem sportolt, sohasem érezhette a léc fölötti lebegést.

Csak valahol belül
A szívében

Morvai Katalin

kiolvasztó, elképzelés nélküli erőlködése!

Mi, sajnos nem lehettünk ott kontinensünk nagy labdarúgó ünnepén, az EB tapasztalatait azonban leszűrhetjük, már csak azért is, mert vészesen

közeledik az új nagy megméretés,

a VB-selejtező. Az új szerkezetű és játékfelfogású magyar válogatott már eddig is többször bizonyította, hogy nem száll játékosai inába a bátorság még idegenben sem. *A bátor, olykor egyértelműen kitapintható kezdeményezőkészség* kiválóan kamatozott a jugoszlávok, a törökök, a belgák és a most kitűnően szerepelt spanyolok ellen — idegenben is. Most úgy tűnik: akkor lehetnek jó esélyeink a továbbjutásra, ha a csapat az osztrákok és a hollandok ellen a kiélezett tétmérkőzéseken is megtartja, sőt tovább erősíti ezt a felfogást. *Sokkal nemesebb szép és bátor küzdelemben búcsúzni, mint óvatoskodva, félénken, minden kezdeményezést kerülve — kikapni.*

Az EB tapasztalatai mindenesetre arra tanítanak, hogy *a ma futballjában is a bátraké a szerencse.*

Szabó Illés

zott az egyik legrangosabb hazai nemzetközi ifjúsági tornára, az UEFA versenynaptárában is szereplő Aranykalász Kupa mérkőzéssorozatra, amelyet az MLSZ és a Ráckevei Aranykalász TSZ rendez.

Az előkészületek befejeződtek, a napokban tartotta a torna szervező bizottsága ülését, amelyen a legapróbb részletekig ellenőrizték a torna menetrendjét. Az idén négy helyszínen rendezik meg a tornát: Ráckevén és Kiskunlacházán kívül Szigetújfalu és Dömsöd is bekapcsolódik a rendezésbe. Üdvözölni lehet ezt a döntést, hiszen így több kis helységben ismerkedhetnek meg a labdarúgást kedvelők külföldi csapatokkal lát-

Szovjetunió, Magyarország. **B-csoport:** Bajor tartományi válogatott, Csehszlovákia, Franciaország, Jugoszlávia.

A tornán több különdíj lel gazdára: a legjobb kapus és mezőnyjátékos, a gólkirály és a legsportszerűbb csapat részesül tiszteletdíjban.

A csapatok Ráckevén és Dunavarsányban kapnak elhelyezést. Tavaly a tornán Franciaország válogatottja győzött.

Két nemzetközi kupa Zalában

Még messze van a bajnoki nyitány, a futballbarátok azonban már nehezen várják az első mérkőzéseket. Zalában két tornát is rendeznek, mindkettőt nemzetközi jelleggel. Most az üdülőknek is lehetőséget nyújtanak arra, hogy mérkőzéseket láthassanak.

A Zalatour és ZTE közösen rendezi már második alkalommal a *Zalatour Kupát* augusztus elején. Résztvevői a ZTE-n kívül az Austria Wien, továbbá a jugoszláv első ligás Rijeka és a Keszthelyi Haladás. Az első napon, augusztus 4-én Keszthelyen játsszák az Austria Wien—Keszthely és a ZTE—Rijeka mérkőzést.

Másnap, augusztus 5-én Zalaegerszegen így alakul a műsor: Keszthely—Rijeka, ZTE—Austria Wien. A győztes a legtöbb pontot elért csapat lesz, pontegyenlőség esetén a gólkülönbség dönt, de a biztonság kedvéért az egyes mérkőzések után 11-est rúgnak.

Augusztus 19—20-án a Zala megyei Labdarúgó Szövetség ifjúságiak részére már harmadik ízben rendezi meg a *Zalakaros Kupát.* A népszerű fürdőhelyen Zala megye válogatottja, a Grazer AK ifjúsági csapata, továbbá a jugoszláv Maribor és a görög Macedon-terület ifjúsági válogatott gár-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
1967 MÁR 4

1021

Topor András: Kecske

hűtőtornyok, áramelosztók

Nguyen Hun Cu, az egység poli-
tikai tisztje elmondta: ez az üteg

Brenner Györg

Fejes Endre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Topor András

KORTÁRS

1967 ÁPR

1021

TOPOR ANDRÁS *metszete*

hasát és az orrával túrkálta a rengeteg szőrt az
tépte, mint egy őrült. Ez így ment valameddig, k
a szeme csupa vér lett. Nem tudtam máshová n
üvöltöttem. Szuper mindjárt hozzám rohant. M
attól kaptam még csak frászt. Jobb lett volna
dom én.

Otthon a tocsogóban őrült ricsajt csaptunk, jó
az ágyba, mint a hullák. Fekvés előtt Szuper nag
egy tablettát, gondolta, én nem tudom, mi az. P
ilyet nekik, különösen a dirinek. És igenis tudja már minden javcsis régen,
hogy dilibogyón él az egész társaság. Már mint a nevelők. Nem is csodálom,
mert így sem aludtam valami prímán.

Kedden reggel a sportpályára indultunk. Míg az utca végére nem értünk,
mindig arra gondoltam, mi lesz, ha egyszer csak dőlni kezd a börtön. Bár ez
képtelenség, akármilyen ormótlan nagy dög is. Ott éreztem a hátam mögött
folyton, pedig Cocót a sor elejére vonszoltam magammal. Iszonyú lassan tá-
volodtunk tőle, laholhattam én!

Kint a pályán marháskodtunk egy kicsit. Nem is tudtam, mit csinálok.
Egyszer csak hívott a Szuper, hogy a mi hálónkban hagyta a szürkefödeles
füzetét, hozzam el, mondtam neki, dögfáradt vagyok már, de ő másban nem
bízik meg, azt felelte. Kénytelen voltam szedni a nyúltalpat.

Bent a Bürgiben már csak lődörögtem, megismertem Szuper házát. Remek
a kertje, tele eperrel, meg gyümölcsfákkal. Biztos nehezen hozta össze, van
neki egy csomó gyereke, nem is tudom, hány. Egész tűrhető ház, elfogadnám.

Még délelőtt volt és már őrült meleg, bent a városban alig járt valaki.
Nem is bántam. Odalestem a börtönre, sehol senki. Gyorsan befordultam a
javcsiba. A portás telefonált, csak éppen kipislantott és intett hogy menjek,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG 1967 MÁJ

Topor András

/1021

Topor András
metszete

tak..." és így tovább. Színház és közönség eszé
lant, kibontottuk az optimizmus nemzeti lobo
szezon, és a fölöttébb megalapozatlan házassá
dított kiadások 10%-os, a televízióval ellátot
mutattak.

A következő évek rémületének pánikja azu
Egyszerre előtérbe kerültek a bérletezés, a kö
kérdései — mind csupa sürgető és régen elhanya

Ma már a nagy riadalmon túl vagyunk,
intézménynél jelentkező csődtüneteihez képest
66-ban az abszolút nézőszámok emelkedést mutattak. Nyugalomra azonban semmi ok. Verejtékes úton stabilizálták magukat a színházak, biztonságuk máig sem teljes, közönség és színház kapcsolata távolról sem kielégítő.

Ebben a cikkben a kérdésnek egyik legérzékenyebb oldalát, a vidéki színházak helyzetét igyekszünk közelebbről vizsgálni, az általános problémák tükrében.

1966-ban legtöbb nézője a *My fair lady*nek volt (251 957), majd Gyárfás *Egérút*ja következett (121 860), és a *Szegény kis betörő* (105 264). A többi már 100 000 alatt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 JAN 13

Topor András: Lovas

ber mért
r Alekszej
m se volt,
n. Belgoro
ékszem, jar
összevisszas
gpillantotta
mter Bub
t. Aztán el
em elől. É
újra, azóta is ritkáb-
an találkozunk. Tite-
lak: ahogy a maga-
ta mun'ában, az iro-
zenében és az új-
ban e huszonöt év alatt
mindig magasabbra léptek. (Órkény már — ez elképesztő, hi-
szen fiatalabb nálam! — *idősebb* mester lett, ahogy az egyik méltatásban olvasom.) De mi van a többiekkel? Ahogy lehunyom a szemem, látni vélem azokat is, akik puskájukra támaszkodva megálltak a hóban és ott maradtak meredten, a puskátlanokat is látom, ők lefeküdtek egy buckára és átzsibbadtak a mámorító fagyhalálba, és

Január 12-e az idén péntek, a nap kél... mikor is kél? Nem tudom, nem tudom azt tudom, hogy 9 óra 45-kor nincs tüzérségi össztűz. Fegyveres harc valahol másutt van, többször kétezer kilométerre innen, szüntelen ágyútűz. Hát semmi nem változott huszonöt év alatt? Dehogynem — minden! Egy dolog persze, nem.

A Donnál se lehetett megvédeni egy retrográd életformát — a támadó hazájától távol —, másutt se lehet. Sehol. A Mekongnál se. Mínusz 32 Celsius foknál éppúgy nem lehet, mint plusz 32 Celsiusnál. Ez a törvény huszonöt éve nem változott.

PÓTVIZSGA PETŐFIBŐL

(Folytatás az 1. oldalról.)

Népszabadság-beli cikke (*Petőfi — Ady — József Attila*, 1967. dec. 31.) amely másfelől közelítve s más vonatkozásban bár, lényegében a *Lukácsy* kérdését feszegeti, sajnos hitelesen állapítja meg, hogy „különösen a fiatalság jelentős része meglehetősen közömbös Petőfi iránt", s ugyanígy Ady iránt is. Kedvezőbb a helyzet — mondja *Pándi* — József Attilával. Hadd szegezem szembe Pándi utóbbi megállapításával 19 éves fiam közvetlen tapasztalatain alapuló nyers kérdését (egy József Attiláról szóló kis írásom olvasása után): — Tudod te, hogy mennyien utálják József Attilát?

Ilen tudom. Erről van szó, barátaim. Miért, hogy ifjúságunk jelentős része — bocsánat, hogy nem Pándi parlamentáris, hanem a fiam durva, de a tényekhez hívebb kifejezésével sokról még nagyon sok szót kell ejtenünk.)

A kérdésre válaszolva — a sok közül az egyik választ megadva: A nagyjaink iránti enyhén szólva érdektelenségért, a torzulásokért ne csak a régi időket s régi embereket okoljuk, hanem *főként magunkat*. S ha csak az volna a bűnünk, hogy jó húsz év alatt sem szabadítottuk meg a Petőfi-képet — s a többit — a torzulásoktól! A főbűn az, hogy *tovább torzítottuk, s engedtük torzítani.*

Alkalmam volt régebben — nem tudnám az idejét megmondani — egy középiskolai *minta-elemzés* egy Ady-vers elemzését végighallgatni. Annyira *minta* volt, hogy rádióban is leadták — ott hallottam. A *„Havasok és Riviera"* volt az elemzés tárgya. Micsoda boncolás! Eleven testet fektettek boncolóasztalra és fél óra múlva hullaként kaparták le róla. Volt szó harcos proletariátusról, dzsölő burzsoáziáról, kizsákmányolásról, forradalomról

Topor András
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 30.
Szabad Föld

1021

Topor András: A táblánál

(ennek egyébként csu
vesebb, mint a fele s
kán főleg I. és részbe
ségek gazdálkodnak.

Ezekben a szövetke
a növénytermesztés k
nyésztés maradt meg

A parasztok ott is termelőszövetkezeti gazdák, életük lényege azonos a mi parasztjainkéval. Mindennapjaik azonban másképp telnek. A magasan gépesített, jobban nagyüzemesített keletnémet mezőgazdaságban ugyanis szinte ismeretlen fogalom az egyéni területfelosztás, a családi munkaszervezet és a részesművelés. Igaz viszont, hogy szövetkezeteik lényegesen kisebbek. Sok a két-háromszáz hektáros, tehát néhányszáz holdas LPG és ezek között igen gyakori az összefogás, a közös vállalkozás. Az 1000 hektáros szövetkezet már ritka, a 2000 hektáros (3,5 ezer holdas) pedig kivételnek számít. Azonban a kis szövetkezetekben is *közösen*, brigádokban művelik a földet. Sőt, sokfelé és egyre több helyen a fél hektáros háztáji parcellákat is gépekkel, közösen művelik meg. A tag befizeti a művelés költségét és átlag-

jó fél évezrede. De mi m
be ekkora utat, visszafelé
ben. Elég lesz belátni az
rom emberöltőt, amennyi
egymás mellett, amióta
farmjukat bérlik. Az első
e mostanit, az újat.

Igy hívják: „családi birt
négy hektáron gabonát te
vábbi 80 hektár nagyobb
legelője. Nem tenyésztik
őket kéthetesen, s aztán k
elmúltán 130 kilósra hízi
mennyi. Félesztendős kor
legelőre, egyszerre vagy
való növendék. „Hát f
élünk" mutat keresztül
tónk a mezőn; „Allé hopp
magához egy engedelmes
áll be a fényezőgép elé. É
40 mázsát takarítanak be
a gabonából. Többnyire
termelnek.

Topor András

1968 JAN 13

(3. oldal) Abody Béla: Felelősség Nyilas Misiért (5. oldal)
seh és szlovák szellemi életben (6. oldal)

1021

BENJÁMIN LÁSZLÓ:

PÓTVIZSGA PETŐFIBŐL

Topor András: Lovas

Okos, szóra késztető, cselekvésre hangoló írás volt a *Lukácsy Sándoré*, az anekdotázó, a költő életét s művét meghamisító Petőfi-kultuszról, s arról, hogy — bár a hamis Petőfi-képet egycsapásra meg nem változtathatjuk — most alkalmunk s öt évnyi időnk lesz eldönteni, hogy — *Lukácsy* szavaival — kit illet a koszorú. A pusztafit vagy az értelmiségit, a nótafát vagy a világköltőt, a nemzetiszínű dalnokot vagy az európai forradalmárt? Videant consules; vizsgázni fogunk." (*Petőfi, öt év múlva* — Élet és Irodalom 1967. dec. 30.)

A vizsgakérdést megértettem — de némileg megtévesztőnek találom. Vannak is nyilván, akik félreértették, s olyanok is, akik szívesen félreértelmezték, az egész cikk tendenciája ellenére. Hadd mondom meg itt *Lukácsy* helyett: nem a szegénynép közt forgolódó, vándorló, csikós-betyárt éneklő nép-fiát, nem a népdal s népnyelv nyomán költészet-újító nemzeti költőt, hanem csak ezek torzképét állítja szembe az értelmiségivel, a világköltővel, az európai forradalmárral. Rossz akusztikájú társadalmi s még rosszabb akusztikájú irodalmi életünkben nem árt ezt világosan leszögezni.

Most pedig — bár igazán nem jókedvemből és nem jó kedvvel — szaporítani fogom az anekdoták számát. A történet — ha valóban megtörtént — már vagy tizenöt évvel ezelőtti; én csak néhány hete hallottam. *Ferenczy Béni* Petőfi-szobráról szól, azaz arról, hogy amikor elkészült vele, megmutatta egyik költő-ismerősének — nevezzük X-nek —, aki elragadtatottan mondta: — Nagyszerű! Ebből a szoborból végre kiderül, hogy ez — (mármint Petőfi) — egy *niemand* volt!

Nem tudom, hogy mit felelt a mester, s azt sem tudom, hogy a dolog valóban megtörtént-e. Ám ha nem, akkor is elhiszem, hogy X-nek ez a véleménye Petőfiről. És ez volt a véleménye Y-nak — s ezt már föltétel nélkül el hinnem —, aki egy négyszemközti vitánkban vonta kétségbe, nem Petőfi költői nagyságát, hanem puszta költő-voltát. Amitől vége is lett a vitának; egyszerűen megnémultam, mert ezek után vagy eskü kellett volna tennem: hogy igenis költő, sőt nagy költő volt az illető: vagy — ha volt volna — kardomat kellett volna kihúznom igazam érdekében. Ám hogy az efféle ellentétek karddal nem intézhetők el, azt tán már azok is tudják, akik valaha hittek az ilyen lehetőségben.

A Petőfi-kultusz mellett s részben azzal összekeveredve, a *Petőfi-revizió* is kísértett már a múltban és jelen van most is. Nem mindenkinek szívügye a Petőfi-kép tisztázása: vannak irodalmárok, olvasók — s esztéták, akik s amelyek Petőfit — a pusztafit vagy az európait, édesmindegy — *niemand*-nak tekintik. Kár volna erről szemérmesen hallgatni s hiba volna elleplentéktelenníteni. Akkor is hiba volna, ha csakis a Petőfi értékelést érintené — hiszen ő, torzítás és tagadás ellenére is, a legnagyobbként él a nemzeti köztudatban. A tagadás azonban nem egyedül neki szól: minden „népfit" és minden európai vagy nem európai forradalmárt kitessékelne a költészetből, múltban-jelenben — legfőljebb itt-ott annyi engedménnyel, hogy egy-egy éppen népfiságától és forradalmárságától megfosztott torzónak juttat szűkös helyet az általa berendezett Parnasszuson. E szekták köreiben ezért nem alkalmas érv például Adv tanulmánya, Illyés könyve Petőfiről — hiszen ők maguk is a lefokozottak, a kilúgozottak, az éppenhogy elfogadottak közül valók.

Egyre kevesebb okunk van e nézeteket periférikusaknak közvetlen és közvetett hatásukat jelentéktelennek tekintenünk. *Pándi Pál*

(Folytatás a 2. oldalon.)

PHAM HO:

Azt a gyerekkort...

S hogy szembe jött, én lőttem rá, igen!
Nem foghatott barátság vissza, nem.

Sem a gyerekkor közös napjai
nem tudták napját megállítani,

mit feledett, amit én soha nem,
a gyerekkorunkra emlékezem:

ott hűs mezők, ott rizsek tengerén
füvek élén vérzik el ott a fény,

most az ösvény, az irka, iskola
és füzetemmel ő inal tova,

s visszafelé a futó lábnyomok,
földszínű ég és ég-sárga homok,

ujjainkon a lengő rizs-csomag
és kúpkalap és túl széles szalag,

gyufásdobozban két tücsök zenél,
az a barátság, ott az véget ér,

mert hűséget és árulást hozott,
barátoknak a más-más holnapot.

Ma éjszaka én rálőttem, igen!
Nem foghatott barátság vissza, nem.

Sem a gyerekkor fénylő napjai
nem tudták napját megállítani.

Fekszik a gáton, a rizsföldeken.
Barátom volt, a barátom, igen.

Lehajolok, övé a száj, a szem,
azt a gyerekkort sajnálom, igen!

Mezei András fordítása

A hazánkban tartózkodó vietnámi költő legújabb kötetéből közöljük a címadó verset.

ÁRA: 2 Ft

1968. JANUÁR 13.

Január 12, kedd

(Folytatás az 1. oldalról.)

tetett." (A m. kir. honvéd vezérkar főnökének hadseregparancsa 1942. szeptember 13-án.)

„Előfordult, hogy egyes emberek fegyverüket lőszerrel oroszoknak adták. Ilyeneket már felkoncoltattam, a jövőre nézve pedig elrendelem, hogy az ilyen embert a legelső tiszt vagy tiszthelyettes koncolja fel." (Vitéz Heszlényi József altbgy. 1943. II. 14.)

„Legfelsőbb Hadurunk elrendeli, ellenséges támadás esetén a saját állásokat és támpontokat feltétlenül tartani kell. Visszamenni senkinek sem szabad. Nincs hátra, csak előre van. Minden honvédnek át kell hatva lenni azon tudattól, hogy kitartásától azon a helyen, ahová állíttatott, függ a bolsevizmus veszedelmének leküzdése és távoltartása édes hazánktól és egyben egy boldogabb jövő kiküzdése is." (Vitéz Szombathelyi vezds. vkf. parancsa 1942. XII. 27-én.)

„A mai nappal Siebert tábornok Úrtól azt a parancsot kaptam, hogy vezesselek benneteket az Olim pataktól nyugatra eső területre, ahol keresztül tudjuk magunkat nyugat felé törni. Azon az orosz hds-en keresztültörni, amelyiket a német hds. teljesen felszerelt, teljes értékű hadosztályai sem voltak képesek. E parancsot én nem tudom néktek tovább adni, mert nincs értelme, hogy az agyonfagyott, kiéhezett magyarok ezrei 10 tölténnyel puskánként, üres gyomorral, tehetetlenül pusztuljanak el." (Gróf Stomm Marcel vőrgy., a m. kir. III. honv. hadtest parancsnoka, 1943. II. 1.)

„Időjárásjelentés: a hőfok nappal —15 Celsius, éjjel elérheti a —36 Celsiust is. (jan. 15.) — Derült hideg —35 fok (jan. 16.) — Hajnalban —42 C. Egész nap derült, tiszta idő. Estefelé kissé ködös. Napi középhőmérséklet —32 fok. (jan. 17.)"

„Egész éjjel menetelünk. Többen megőrülnek az éhségtől, a hidegtől és a nagy megerőltetéstől. Sokan állva alszanak és közben néhány lépést botorkálnak előre. A legénység a szabadban éjjelez, a házakban a németek vannak elszállásolva. A legénységnek nincs élelme A németek fegyvereket, lovakat vesznek el erőszakkal. Sebesülteket dobálnak ki a házakból, belőnek a padlásra, ahol magyarok húzódtak meg." (Párkányi László szds. zlj. pk. harcludósítása.)

„Egy lépést hátrajönni nem szabad. Világos tehát? A legkíméletlenebb rendszabályokkal meg kell akadályozni, hogy egy ember is állását elhagyja. Ott csak meghalni lehet, de hátramenés nincs. Köszönöm, végeztem. Isten veled." (Jány vezérezredes telefonparancsa Legeza vezérőrnagynak 1943 I. 16-án.)

„A vert had töredékeit hazaszállították. Vitéz Jány Gusztáv vezérezredes a 2. magyar hadsereg elpusztulásáért megkapta 1943. március 31-én a német vaskereszt lovagkeresztjét. A Kállay-kormány pedig ünnepi külsőségekkel fogadta a hazatérő »hadvezért«..." (Dr. Horváth Miklós hadtörténész tanulmányából, 1958.)

●

Miközben e cikket írom, kibámulok az ablakon. Az ablak kicsit párás, jégvirágos. Kint —7 Celsius fok a hőmérséklet, dideregtem, mikor hazaértem, pedig a télikabátom teddivel van bélelve, nem értem a dolgot — egy huszonöt éves fiatalember mért ilyen fázékony? Mikor Alekszejevkára értem, köpenyem se volt, kesztyűm se, nem értem. Belgorodban, erre pontosan emlékszem, január 20-án, a tébolyult összevisszaságban egy villanásra megpillantottam Örkény Istvánt, Beamter Bubit, Lóránt László Endrét. Aztán elvesztettem őket a szemem elől. Évek múlva találkoztunk újra, azóta is ritkábban-gyakrabban találkozunk. Titeket így látlak: ahogy a magatok választotta mur'ában, az irodalomban, a zenében és az újságírásban e huszonöt év alatt mindig magasabbra léptek. (Örkény már — ez elképesztő, hiszen fiatalabb nálam! — *idősebb* mester lett, ahogy az egyik méltatásban olvasom.) De mi van a többiekkel? Ahogy lehunyom a szemem, látni vélem azokat is, akik puskájukra támaszkodva megálltak a hóban és ott maradtak meredten, a puskátlanokat is látom, ők lefeltek egy buckára és átzsibbadtak a mámorító fagyhalálba, és huszonöt éve ott állnak vagy vigyázzban ülnek, mint a fasizmus áldozatainak emlékművei. Az arcukra már nem emlékszünk, a nevükre se, lehet, az egyik Kovács János volt, a másik Bálint György, az arcuk teljesen egyforma, kőkemény, a balta se fogja, a kezük nem nyúl semerszámért, tollért, nincs is kezük.

Január 12-e az idén péntek, a nap kél... mikor is kél? Nem tudom, csak azt tudom, hogy 9 óra 45-kor nincs tüzérségi össztűz. Fegyveres harc valahol másutt van, többször kétezer kilométerre innen, szüntelen ágyútűz. Hát semmi nem változott huszonöt év alatt? Dehogynem — minden! Egy dolog persze, nem.

A Donnál se lehetett megvédeni egy retrográd életformát — a támadó hazájától távol —, másutt se lehet. Sehol. A Mekongnál se. Mínusz 32 Celsius foknál éppúgy nem lehet, mint plusz 32 Celsiusnál. Ez a törvény huszonöt éve nem változott.

PÓTVIZSGA PETŐFIBŐL

(Folytatás az 1. oldalról.)

Népszabadság-beli cikke *(Petőfi — Ady — József Attila,* 1967. dec. 31.) amely másfelől közelítve s más vonatkozásban bár, lényegében a *Lukácsy* kérdését feszegeti, sajnos hitelesen állapítja meg, hogy „különösen a fiatalság jelentős része meglehetősen közömbös Petőfi iránt", s ugyanígy Ady iránt is. Kedvezőbb a helyzet — mondja *Pándi* — József Attilával. Hadd szegezem szembe Pándi utóbbi megállapításával 19 éves fiam közvetlen tapasztalatain alapuló nyers kérdését (egy József Attiláról szóló kis írásom olvasása után): — Tudod te, hogy mennyien utálják József Attilát?

Igen tudom. Erről van szó, barátaim. Miért, hogy ifjúságunk jelentős része — bocsánat, hogy nem Pándi parlamentáris, hanem a fiam durva, de a tényekhez hívebb kifejezésével élek — valósággal elundorodott éppen legnagyobb forradalmár költőinktől? Miért terjednek és hódítanak a nem-szocialista, az irracionalista, az ál-modernista irányok és esztétikák? Eszembe jut hirtelen: mit gondolhatott úgy 1951—52-ben az a már nagyobbacska, értelmes parasztgyerek Petőfiről, aki — miután éppen aznap tanulta az iskolában, hogy Petőfi eszméi most váltak valóra — hazamenve az azóta sokat emlegetett kisöpört padláson találta jajgató-káromkodó szüleit? (Történelmi materialista lévén, nem akarom megkerülni ennek az esztétikai kérdés-feleletkomplexumnak a nagyon mélyre ható társadalmi vonatkozásait — itt és most mégis beérem az előbbi kérdőmondattal. Ha a *Lukácsy*-kezdte nyilvános beszélgetés folytatódik és ha *komolyan* folytatódik majd, akkor — nekem is, másoknak is — e társadalmi vonatkozásokról még nagyon sok szót kell ejtenünk.)

A kérdésre válaszolva — a sok közül az egyik választ megadva: A nagyjaink iránti enyhén szólva érdektelenségért, a torzulásokért ne csak a régi időket s régi embereket okoljuk, hanem *főként magunkat.* S ha csak az volna a bűnünk, hogy jó húsz év alatt sem szabadítottuk meg a Petőfi-képet — s a többit — a torzulásoktól! A főbűn az, hogy *tovább torzítottuk, s engedtük torzítani.*

Alkalmam volt régebben — nem tudnám az idejét megmondani —, egy középiskolai *minta-elemzést,* egy Ady-vers elemzését végighallgatni. Annyira *minta* volt, hogy a rádióban is leadták — ott hallottam. A *„Havasok és Riviera"* volt az elemzés tárgya. Micsoda boncolás! Eleven testet fektettek a boncolóasztalra és fél óra múlva hullaként kaparták le róla. Volt ott szó harcos proletariátusról, dőzsölő burzsoáziáról, kizsákmányolásról, forradalomról — csak költészetről nem; arról, hogy mitől vers a vers és mitől Ady Ady? Így járt iskoláinkban Ady, így Petőfi, így József Attila, s mindenki más. Minden szín, ragyogás, minden lelemény, minden költészet elveszett az *„eszmei tartalmak"* utáni buzgó nyomozásban — s maga az eszmei tartalom mire megkerült, érdektelen, lapos közhellyé nyomorodott. Műveiket élvezhetetlen politikai glosszákká „elemeztük" — „korlátaikat" buzgón soroltuk — őket magukat sematikus-romantikus figurákká torzítottuk. Mi csináltuk, akik híveik s tisztelőik voltunk és maradtunk. Nem vitás: jól előkészítettük a terepet az „ifjú szívekben" — könnyű hódításra a tagadóknak. Előkészítettük a művek s az arcok tovább-torzításával, de később is, azzal is, hogy saját dogmáinkkal viaskodva letettük a fegyvert más dogmák előtt; még jó, ha magunk is híveikké nem szegődtünk. (Már aki nem szegődött.) Bizony, rászolgáltunk valamennyien arra a „parnasszi pofonra", amelyet a fiatal *Illyés* látott a szobor-Petőfi kezében.

Így hát, a következő évek vizsgája — a vizsga Petőfiből —, sokunknak, egy-két nemzedéknek legalább, pótvizsga lesz már. De akár így, akár úgy, nemcsak irodalmároké, szerkesztőké, kiadóké, hanem politikusoké, pedagógusoké is — egész társadalmunké. S nem egy tárgyból kell készülnünk. A teljes, a hamisítatlan Petőfi-képet helyreállítani, Petőfit valódi nagyságában értékelni és jelenlevőnek érezni csak ép lelkű, egyenes gerincű, nyílt szóhoz szokott, másokat megbecsülő s maguknak megbecsülést kívánó emberek szocialista közössége képes. Ezen dolgozni — ez a Petőfi szelleméhez méltó munka. S túl minden anekdotán és vulgarizáláson, mégis eleven nagyságának a jele, hogy százötvenedik születésnapja felé közeledve is, ha róla kezdünk beszélni, előbb-utóbb jelenünk és jövőnk kerül napirendre.

Pillantás a napba

Menekülés a víziók elől
Jugoszláv filmdráma
BEMUTATÓ: JANUAR 18.

Topor András

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1984 NOV 2

1021

Topor András: Bujkáló nap

jd további
ul. Ezért a
álás, ugyan-
os pihente-
fokos, négy
b hőkezelést
onnal cipő-
nak dolgoz-
elyben, zsu-
öl, a cipő
sszehúzná a
aligha visel-

Tisza Cipő-
kérdés nem
hiszen akár
nem, a hazai
szövetkezete-
martfűi Ti-
ja el talp-
hatnám azt
őgyártás leg-
ázisa a Ti-
iszen talp
s ki horda-
opolhelyzet,

ökembernek
ondat ellen
nem, ne
hogy mo-

Sólyom Károly

Kürthy János

mondjam. Magyarán szólva a mikroporózus lemez összetételét kellett változtatni-

gait...

Bárhogy lesz is, a Tisza Cipőgyárban egy évek óta áhított feladatot 1984-ben sikerrel megoldott Sólyom Károly és Kürthy János vegyésztechnikus. Ők ketten előreláthatólag az év legjelentősebb martfűi újításának a gazdái. Ketten abból az ezer gondolkodó, újat kereső emberből, akiket a gyárban az újítási iroda, a szakszervezet újítási megbízottja a rendszeres újítók között tart számon. Mert amennyien vannak, tavaly 527 újító nyújtott be javaslatot és a 45, újításban is sokszor jeleskedő szocialista brigádtól 25 újítás érkezett.

Szinte Gábor

Egy festő, aki kiszállt: Topor András

Igazi rejtett lélek volt. Finom mosollyal beszélt, éreztetve, hogy nem kívánja véleményét mindenképp elfogadtatni. Valami könnyedség volt benne, röviden foglalta össze, amit mondani akart, de azonnal a lényeget ragadta meg, mintha valahogy a felszín felett lebegne állandóan, a talajt nem érintve, ezért az ő nézetéből minden kisebbnek látszik, jelentéktelennek a tágas horizonthoz képest. A legfontosabb az, hogy nagyon meleg szíve volt, ami minden szavát áthevítette, amiért öröm volt vele szót váltani.

Jó festő volt. Finom és expresszív. Bátran kísérletezett és nagy műgonddal. Zománcképei mind kis költemények. Színeit áthatotta a szívéből áramló melegség. Ezt a szívet, úgy határozott, most megállítja. Képeit ajándéknak szánta az emberek lelkének jobbítására, abban bízva, hogy a színtiszta jóakarat meghallgatásra talál. A nagyközönség szívesen fogadta kis zománcképeit, lakásuk díszeként tisztelték. Velük a festő soha nem találkozott. Ő a zsűrivel találkozott néha-néha, és az legutóbb, a Műcsarnok kiállításáról a számára legkedvesebb, legjobb képét kidobta.

Kissé felhúzta szemöldökét. "Mi mást várhat ma az ember?" Úgy tűnt, nyugalmát ez sem rendíti meg. Dehát ez volt az az utolsó csepp. Tudomásul vette, hogy rá és mindarra, amit ő tud és jelent, a hivatására nincs többé szükség. Nem volt tolakodó, sem harcos ember. Megfigyelő volt. És filozófus. Összegezte a jelenségeket, melyek körülveszik, és határozottan, meggondoltan cselekedett.

Mondhatjuk, hogy drámaian fejezte ki véleményét. Bezárkózott a műtermébe. Élelmet semmit nem vitt magával. Néhány üveg szeszt, hogy könnyebbé tegye az átlényegülést. Bízott túlfinom szívében, hogy átérzi gazdája óhaját és szép lassan megáll, mint egy pontos óramű. Ez történt. Nem írt végső, elkeseredett testamentumot égő szavakkal, nem gyújtotta fel magát a Parlament előtt, nem ugrott le a Turulról.

Csak megállította azt a világot, ami nem akarta tovább észrevenni, és kiszállt.

Mit mondjunk? A kultúra vezetői elégedettek lehetnek. Elég sokszor kinyilvánították, hogy csak a csúcsprodukciókat hajlandók támogatni, amit az ő megbízottaik válogatnak ki, tetszésük alapján. Aki nem kerül ebbe a meghúzott krétakörbe, azt nagyon sajnálják, de nincs módjuk, stb. stb.

Végre elkezdődik, spontán, egy racionális reagálás: azok a művészek, akik értenek a szóból, szépen levonják a konzekvenciát. A még erősebbek elhelyezkednek a kurrens iparágban. (A klasszikus helyek: bánya, építőipar, sajnos már nem jó...) A gyengébbeknek önállóan kell megoldást találniok. Egy ötvösművész több sikertelen kiállítása után revolvert használt. Egy festő pedig, eszköztelenül, megállította a szívét. Így a probléma megoldódott számukra.

Ez hát a követendő megoldás?... Egy népnek, állandóan csökkenő lélekszámmal, Európa közepén ezredéves múlttal, ez a megoldás, hogy európainak tekintsék újra, hogy kiselejtezi legmagasabban képzett lakosait? Mert persze tanárokból, írókból, orvosokból, mérnökökből is túl sok van. Ebben az országban, ahol kevés a nyersanyag, kevés a föld, hiányos az úthálózat – a legütőképesebb erő volna a világ számára a szellemi tudás. És nem úgy, hogy külföldre közvetítjük, küldjük, taszigáljuk őket. Itt kellene felhasználni ezt az erőt, és tanítani, tanítani. E helyett gondosan ritkítják a levegőt a köz számára legértékesebbek körül.

Persze ez a koncepció szépen ki van rajzolva: csak azok érdemlik a törődést, akik a nyugat mai divatjaival (esetleg a tegnapelőttiekkel) megegyezőt produkálnak. Hogy lehetne teljesen önállóan itthoni kezdeményezéssel, itt megtalált eredeti hanggal is fellépni? Ez tilos. Az előző módon ugyanis könnyen szűkíthető az a kis akciócsoport, amelyet be lehet vetni a világ porondjain, hogy nálunk mindaz ugyanúgy van, mint nálatok. Hogy ezzel semmi sikert nem lehet elérni, mert minden divatnak magának kell kiharcolnia, hogy észrevegyék, hogy értékeljék? Hogy így tett az összes ma nagy propagandával hirdetett irányzat?... Nem fontos. Így fárasztó lenne, és mindenre figyelni kellene. Amúgy egyszerű. Ha sikert nem érnek el, leírják a nevüket. Ennyi nekünk elég.

Ezt máshol gyávaságnak, rabszolgaléleknek nevezik, és megvetik. Nálunk ez a Vonal, az Ér, ahol a kevéske támogatás csordogál. Az egyéniség válaszolhat minderre művekkel, amiket kigúnyolnak, leköpnek, kidobnak, de harcol, végvári szabad emberként. De a művészet olyan, hogy a finom idegzetűekre, a harcolni nem tudókra, a minden rezdülésre fogékonyokra is szükség van, ha nem inkább rájuk van szükség az önálló hang megtalálása közben. Mi lesz velük?

A választ Topor András erre megadta. Kilépett a harc elől. Igen, ilyen drámai a művészek mai helyzete. Ne mázoljuk szét a semmitmondó szavakat sima, elegáns papírra csúcstechnikával printelve. A kulturális miniszter a szétdúlt máriaremetei Keresztút helyreállítása utáni ünnepségen arról beszélt, hogy maga a nép nem engedi, hogy értékeit megsemmisítsék. Ez az az aranyfedezet, ami változtathat a kilátástalanságon?

Nyugdíjreformról is szó van. Felmertül az aggodalom, vajon fog-e fizetni a biztosító évtizedek múlva, ahová a befizetések mennek? Van példa erre. Íme, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja évtizedeken át gyűjtötte a művészek, írók, zenészek nyugdíjjárulékait. Mi lett vele? Elherdálták, ellopták. Természetesen büntetlenül. Most az állam kegyből teljesíti segélyként azt, amit gazdálkodással meg kellett volna őriznie, és nem tolvajokra bízni. Közben az írók, művészek kapják a figyelmeztetést, hogy nem tudni, meddig terjed ez a kegy. Amit befizettek, eltűnt, az állami garancia nem törvényben rögzített, csak "gentlemen agreement". Nos, így megy ez nálunk, kedves nyugdíjról tépelődők, akik csak hihetnek abban, hogy ők majd jobban fognak járni e kies hazában.

A művésznek az a hivatása, hogy népének lelkét nemesítse, hogy a jelent az örökkévalóságba átmentse. Ez ma szükségtelen. Nem óhajtanak Athén, Velence, Barbizon, Nagybánya nyomdokain haladni, ahol az ősök művekké vált gondolatai ma is gazdagítják a jelenben élőket.

Kedves, kedves Topor András! Lehet, hogy igaz gondolkodóhoz illően a helyes utat Te választottad.

Lovag a budavári, gótikus leletből

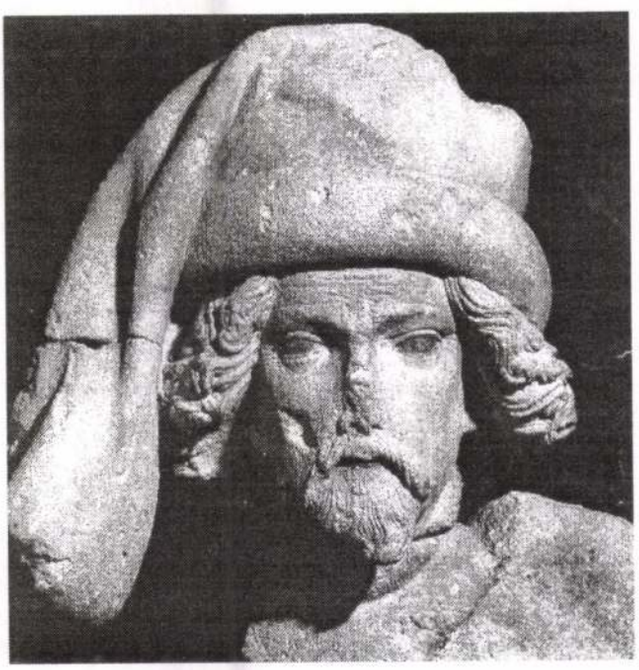

Kürthy Sándor

A jelenkortudatról

Hamvas Béla használta ezt a kifejezést a Forradalom a művészetben című könyvében. Fontos szó. Sokan értették és magyarázták félre, hiszen nemcsak esztétikai, de filozófiai tartalmakat is érintett.

Vannak, akik fejlődésről, mások változásról beszélnek. A lényeg, hogy nincs megállás. A föld forog, így kozmikusan is folyton új helyzetbe kerülünk. Változik, bővül ismereteink köre, változik megértésünk, véleményünk önmagunkról, a világról, a titkos fátylak borította igazságról, amit szorgos kezek bontogatnak, feszegetnek, emelgetnek évszázadok óta.

A kommunikációs eszközök jóvoltából ma az emberi élet eseményei minden vonatkozásban közösek. Tudomány, filozófia, vallás, művészet dolgában nagyjából egyhúron pendül a világ, a sokféle nézet és ellentét ellenére is. Ezek globális tendenciák és impulzusok, amiket nem mindenki egyformán, azonos színvonalon ért, értékel, és ez visszafelé is minősít.

Itt van pl. a szabadság ma ismét előtérbe került és újra értelmezett eszméje. A legszebb szó, főleg a magyar fülnek. Aktuális téma. De mit csinál ebből a többség, éppen a rossz irányú, félreértett, vagy nagyonis tudatos művészi manipuláció hatására: önkényesség, szabadosság, gátlástalanság, az ún. ömmegvalósítás jelszava alatt? A művészetben a direkt ronda, deviáns , morbid és ehhez hasonló torz alvilág felidézése, vagy a rend rigórózus túlhangsúlyozása, ami nem éppen a legmagasabb színvonalon szól a szabadság nevében. A kérdés lényege akár egyetlen mondatba összefoglalható: "Milyen az arány a rend és a szabadság között?" Ezt a kérdést azonban nem teszi fel a kritika. A szellemi minőségről, szellemi színvonalról meg éppen nem esik szó. Az egyetlen mérce: "ki csinálta legelőször?". Hogy mit és hogyan – az mellékes. Lóversenyszindróma.

Itt van tovább a mostanában sokat emlegetett dekonstrukcó kérdése. Újkeletű szó. Valami pejoratív, rosszízű bomlástermeknek tűnik. Sokan meg is csinálják ebben a negatív, félrespekulált, ám továbbra is csak spekulatív, direkt egyensúlytalan, dekomponált formában, szellemben. Az ítészek is ebben az összefüggésben tárgyalják, méltatják, mint figyelemre méltó, korszerű megnyilatkozást. Vagyis a dolgok lényegét éppúgy nem értik és elvétik, mint a festők. Egy aktuális koreszme, amit mindenki a maga szintjére leszállítva magyaráz, alkalmaz.

Miről van szó? "A teremtés nincs befejezve". A mű, ami teljesen kész, befejezett, szemben áll ezzel a felismeréssel. A perfekcionizmus halott, pedig ennek pont az ellenkezőjét akarta elérni. "Nem kell minden cérnát elvarrni" – mondta Csányi Vilmos etológus, mert az élet, az élőlény maga sincs befejezve. Rengeteg lehetőség van nyitva és kell is, hogy nyitva legyen. Ilyen az élet.

A konstrukció észtermék. Az ész nem csúcsa az emberi létezésnek, ezt már tudjuk. A racionalizmus a pozitívizmussal, materializmussal, marxizmussal együtt megbukott, nem domináns világformáló erő többé. A kor igazságát, illetve annak egyik lényeges vonását nem képes kifejezni. Valami másra van szükség. Ezt nevezték el a képzőművészetre nézve dekonstrukciónak. Nem a legjobb szó, csakúgy, mint a szürrealizmus, vagy az absztrakció. Valami más kifejezést kellene találni. De az elnevezésnél fontosabb a tartalmi, filozófiai háttér, ahonnan nézve mindjárt más megvilágításba kerülnek a dolgok. Egy keleti zen mester a következőket mondta: "Az európai művészet rendszerekben gondolkodik és tökéletes formákat tud alkotni. Voltak régi keleti festők, akik képesek voltak arra, hogy papíron pontokat helyezzenek el, de rendszer nélkül. Ez nehezebb."

Meglepő kijelentés, de lényeges mai, aktuális problémákat érint. Ezzel szorosan összefügg néhány további jellemző gondolat is, pl.: "Nem kell zsinórmérték (konstrukció). Nem kell doktrína. Szabadnak kell lenni. Ha mást követnek, sohasem ismerhetik fel, mi az élet, az örökkévalóság. Mások követése

Női fej a Zolnay László által 1974-ben feltárt budavári, gótikus szoborkleletből

romboló. Teremtő gondolkodásra van szükség. Másodkézből nem lehet bölcsességet tanulni" – és lehetne tovább idézni. Ezeknek a szavaknak a súlya csak akkor lesz érthető, ha tisztában vagyunk a magas szellemi háttérrel, ahonnan ilyen kijelentéseket egyáltalán meg lehet tenni. Bizonyos, hogy ezeket a gondolatokat a széles rétegek nem értik, sőt félreértik. A hivatalosaknak ellenben tudniuk, érteniök kellene, miről van szó, mi motiválja igazán a megjelenő formákat, tartalmakat. Ez a nézőpont és átlátás hiányzik mai kritikai, gyakorlati életünkből. Ezért nem tudnak disztingválni és lesznek kiszolgálóivá, terjesztőivé mindenféle hamis, nívótlan, avangard jelszóval jelentkező, vele takaródzó negatív tendenciáknak, amelyek s akik nem élenjáró újítók, legfeljebb kuriózumok, vagy inkább kóklerek "mindenféle magasabb érintettség nélkül", ahogy Hamvas Béla mondta.

Külföldön sem sokkal jobb a helyzet. Látjuk, fogyasztjuk, tudjuk, milyen az amerikai kommersz kultúra. Itt van pl. Andy Warhol, az "amerikai szocreál" figura, ahogy ezt valaki találóan nevezte. Óriási blöff, ami előtt az amerikai gazdag, ostoba sznobok után kritikátlanul hasra esett a magyar vezető szakember gárda is, csakúgy mint Gilbert és George "a világegyetem képei" című filmplakát-poszter-fotó "műve" előtt, akikről filmet is csináltunk hasonló "mély" tartalommal. Hozhatnánk még példákat, mert a kiállító termeket igen gyakran hasonló szellemű "alkotások" töltik meg. Ez ellen is tiltakozik – többek között – az esélyegyenlőséget követelő megmozdulás.

Tudomány, filozófia, vallás, művészet nagyjából szinkronban van egymással. Aki ma hitelesen meg akar szólalni, akár mint művész, akár mint kritikus, döntési helyzetű funkcionárius, bizonyos áttekintéssel kell bírnia az alapkérdések aktuális értelmezéséről, a mai tudományos, vallásos, művészi, filozófiai kérdésfelvetésről. Az elmúlt rendszer ateista-materialista nevelését nehéz kitörölni a fejekből. Pedig éppen erre lenne szükség, vagy alfogulatlan, intakt fiatalokra, aki nyitottak a korszellem magasabb impulzusainak, szélesebb spektrumának átlátása, megértése felé.

Sok kitűnő műnek és művésznek kellene megadni az esélyegyenlőséget, akik következetesen kimaradtak mindenféle válogatásból az elmúlt években, évtizedekben, akiknek még mindig van érvényes mondanivalójuk a jelenkortudat kibontakoztatása számára. A minőség felismerésére lenne szükség minden vonalon.

"Az ízlés létrangot jelent" – mondta Baránszky Jób László. Ez az a rang, ami előtt szívesen fejet hajthat az ember.

A VIGADÓ GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt

Topor András

festőművész

közgyűjteményekből és magántulajdonból válogatott
alkotásainak bemutatójára.

Megnyitó beszédet mond

Sváby Lajos

festőművész

1999. VII. 8-án 17 órakor.

A Vigadó Galériában (Bp., V., Vigadó tér 2.)
VII. 8-25-ig tartó kiállítás
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig tekinthető meg.

*

„A VISSZATÉRÉS ÖRÖK MOZGÁSA AZ ÚT LÉNYEGE,
AZ ELHAGYÁS AZ ÚT MÓDJA,
MINDEN DOLGOT A LÉT ÉLTET,
A LÉTET A NEMLÉT ÉLTETI."

(LAO CE)

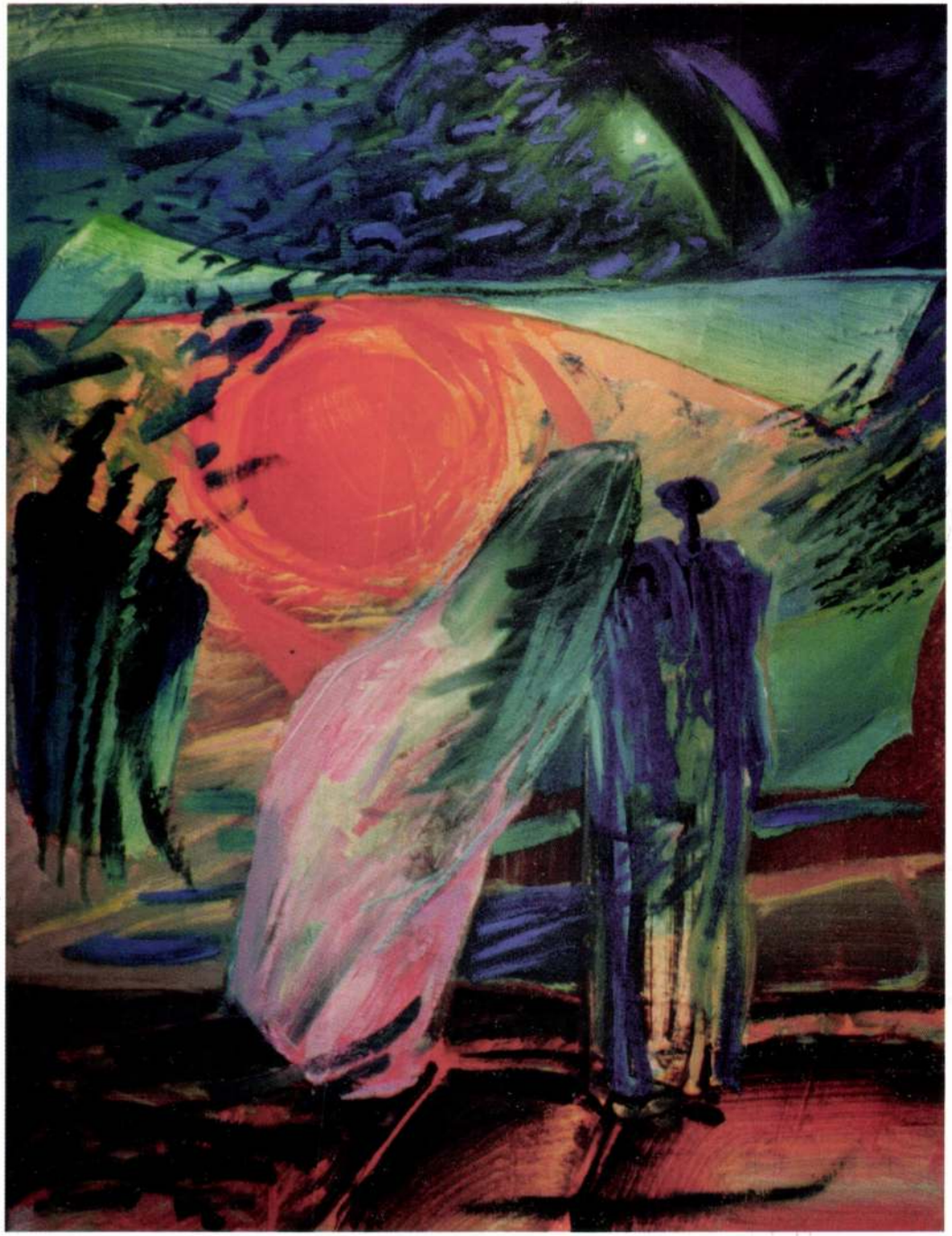

„KI TUD A FÖLDÖN AZ ÖRÖK CSODÁKRÓL
S ARRÓL, MI SZÉP?
MÁS SENKI, CSAK A VÁNDOR..."

(TU SEN-JEN)

⇦ *„Kompozíció" / '90* 70x56 cm olajtempera, vászon

„Húsvét"/ '89 30x53 cm pasztell" ⇨

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

INTAKT -ART KFT / Püspökladány

Budapest XV., ker. / Csokonai Művelődési Ház

TOPOR ANDRÁS

A VIGADÓ GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt

Topor András

festőművész

közgyűjteményekből és magántulajdonból válogatott
alkotásainak bemutatójára.

Megnyitó beszédet mond

Sváby Lajos

festőművész

1999. VII. 8-án 17 órakor.

A Vigadó Galériában (Bp., V., Vigadó tér 2.)
VII. 8-25-ig tartó kiállítás
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig tekinthető meg.

*

„A VISSZATÉRÉS ÖRÖK MOZGÁSA AZ ÚT LÉNYEGE,
AZ ELHAGYÁS AZ ÚT MÓDJA,
MINDEN DOLGOT A LÉT ÉLTET,
A LÉTET A NEMLÉT ÉLTETI."

(LAO CE)

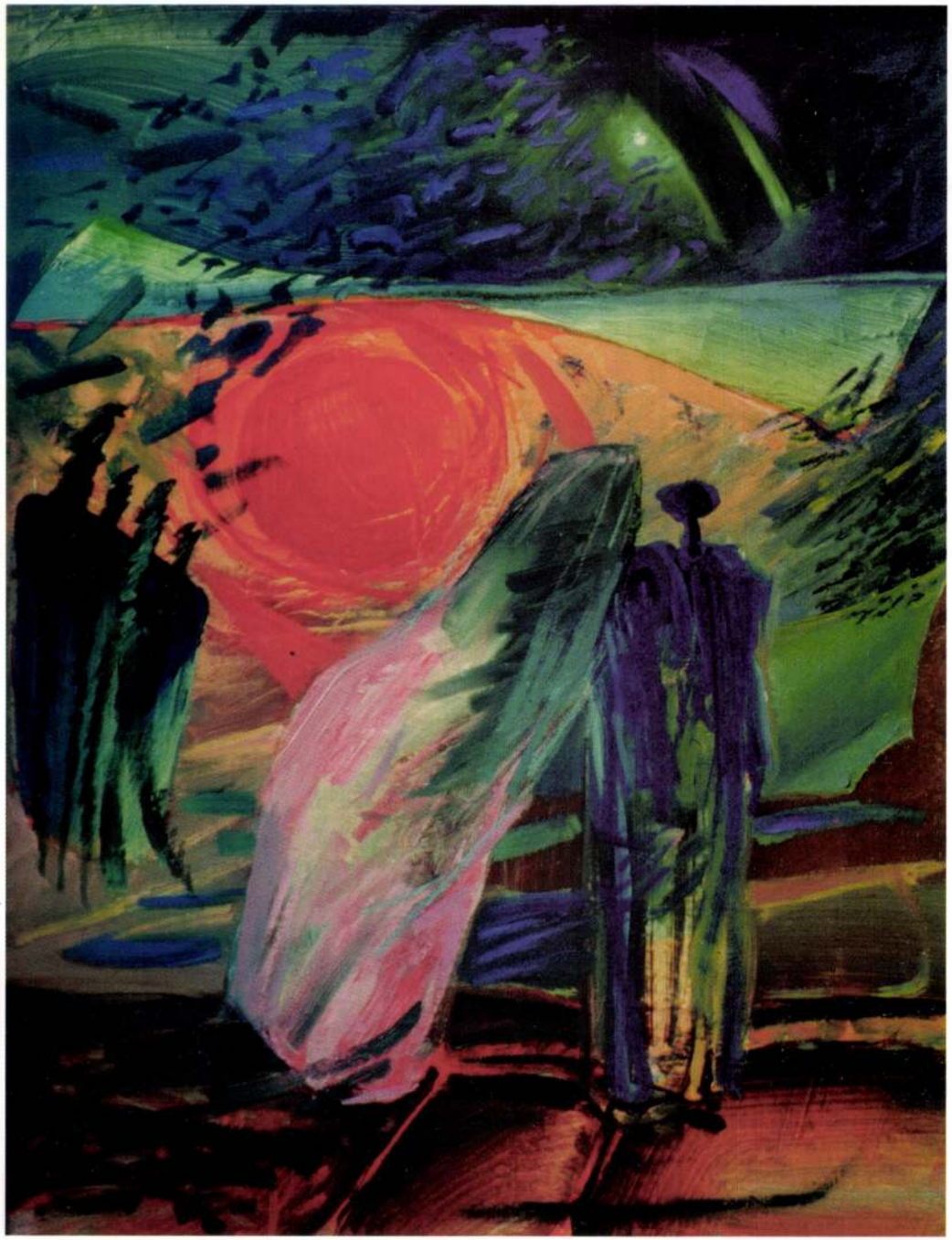

„KI TUD A FÖLDÖN AZ ÖRÖK CSODÁKRÓL
S ARRÓL, MI SZÉP?
MÁS SENKI, CSAK A VÁNDOR..."

(TU SEN-JEN)

⇦ *„Kompozíció" / '90* 70x56 cm olajtempera, vászon

„Húsvét"/ '89 30x53 cm pasztell" ⇨

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

INTAKT -ART KFT / Püspökladány

Budapest XV., ker. / Csokonai Művelődési Ház

Topor András festőművész: Szobornéző, üveg, tus, 20×15×6 cm

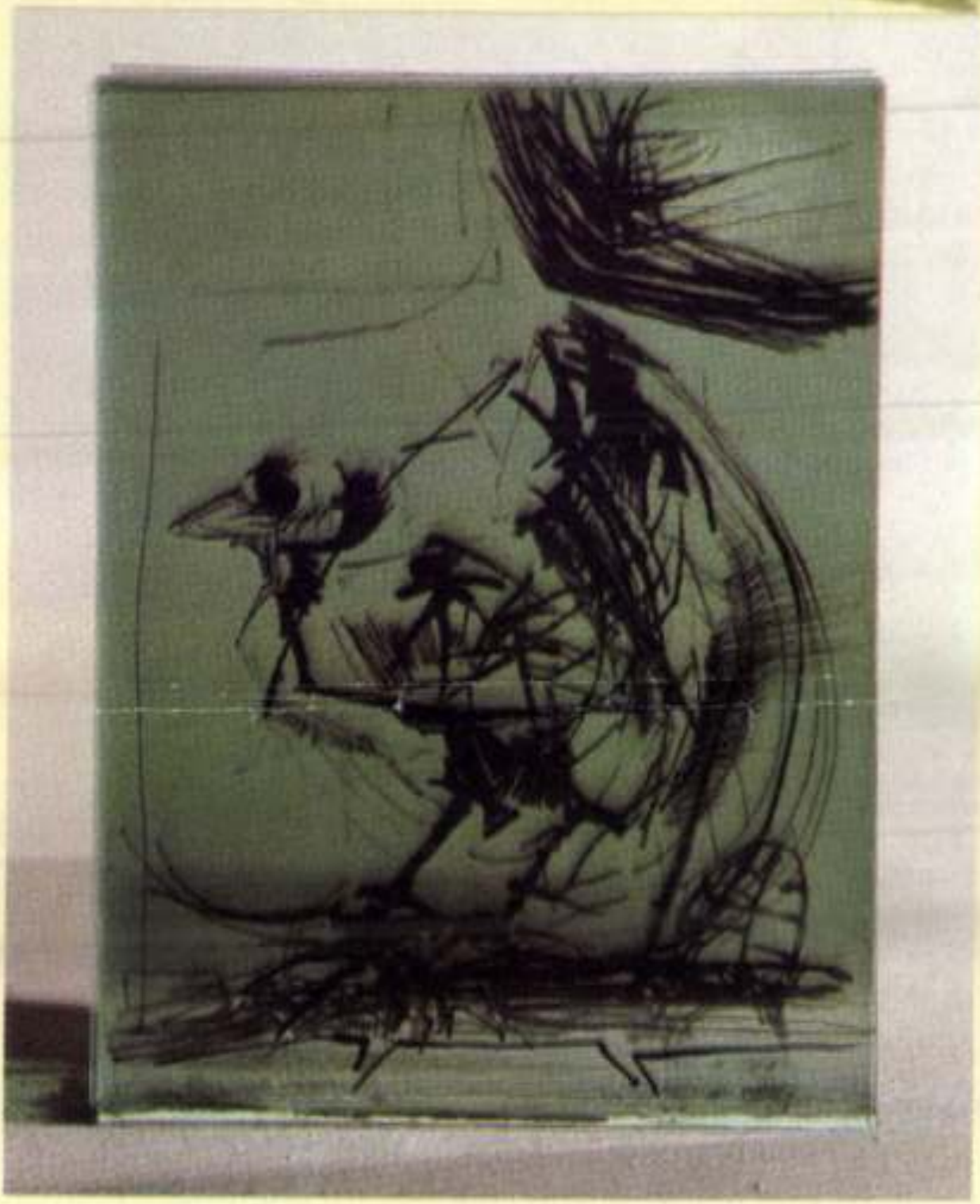

Kecskeméti Sándor: Mázas kerámia (1100 C°), 21×21×6 cm, 1973

A
Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok
Igazgatósága
Medgyessy Ferenc Emlékmúzeum
Kortárs Művészeti Galériája

tisztelettel meghívja Önt,
családját és érdeklődő barátait

1999. június 25-én (pénteken)
15 órára

TOPOR ANDRÁS

festőművész

emlékkiállításának
megnyitójára

A megjelenteket köszönti:
DR. SELMECZI LÁSZLÓ
megyei múzeumigazgató

Megnyitó beszédet mond:
BÉNYI ÁRPÁD
festőművész

Medgyessy Ferenc Emlékmúzeum
4026 Debrecen, Péterfia u. 28.
Tel.: 52/413-572

A kiállítás megtekinthető:
1999. augusztus 29-ig
hétfő kivételével minden nap
10-től 16 óráig

TOPOR ANDRÁS Hajdú-Bihari Napló 1991. 11. 03

● NÉPZENEI TALÁLKOZÓT rendeznek Hajdúszováton november 6-án 18 órától a Kodály Zoltán művelődési házban abból az alkalomból, hogy 70 éve született Vass Lajos zeneszerző és karnagy, aki öt évvel ezelőtt halt meg. Fellép: az ebesi Forgórózsa citeraegyüttes, az ugyancsak ebesi Piros rózsa nótakör, a hajdúszoboszlói városi népdalkör, a helyi általános iskola kórusa, a Kodály énekkar, az ugyancsak szováti nyugdíjasdalkör, valamint a nagyrábéi pávakör. Ez alkalomból Vass Lajos nevét veszi fel a hajdúszováti nyugdíjasdalkör.

● EMLÉKKIÁLLÍTÁS. Az ez évben elhunyt Topor András képzőművész munkáiból rendeznek emlékkiállítást a debreceni Mű-Terem Galériában, november 4-én 17 órakor Bényi Árpád festőművész nyitja meg a tárlatot.

● KÖNYV APOR VILMOS PÜSPÖKRŐL. Apor Vilmos püspököt, aki 1945-ben halt vértanúhalált, november 9-én avatják boldoggá Rómában. Magyar ember boldoggá avatása ritka esemény, s az alkalomra jelent meg Cseh Sándor tollából az Apor püspök vértanúhalála című kötet. Cseh Sándor

seki szaktá-
ukkant rá a
tékes sárga
orzsát talált,
illiméter kö-
iskolci Her-
k is küldött
nelyek elem-
hogy való-
A fém erede-
rozása hosz-
ván, hiszen
a patak vize
ordta magá-
göcskéket.

enek, hiszen
m kézvissza-
A szerencsét-
közül – akik-
szerencsésen
férfi baltával
ıőt pedig da-
ebesített meg.

VIII. 24.–IX. 23.

Az alkalmazkodókészséggel és a rugalmassággal baj lehet. Nem érzik magukat igazán otthon ebben a világban most, ez azonban a hét végére visszájára fordulhat.

IX. 24.–X. 23.

A Mérleg harmonikus egyénisége, szeretetre méltó lénye ma is kedvezően hat környezetére. Igyekezzen az önről alkotott jó benyomásokat tovább mélyíteni!

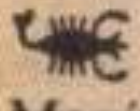

X. 24.–XI. 22.

Magánéletében változás várható, inkább a kedvező hatások kezdenek előtérbe kerülni. A munkahelyen azonban egyesek kellemetlen meglepetéseket tartogathatnak az ön számára.

XI. 23.–XII. 21.

Jó kapcsolatokat eredményező csillagbefolyásokra számíthat, amennyiben továbbra sem vitatkozik feleslegesen. Élményekben gazdag estére lehet kilátása.

XII. 22.–I. 20.

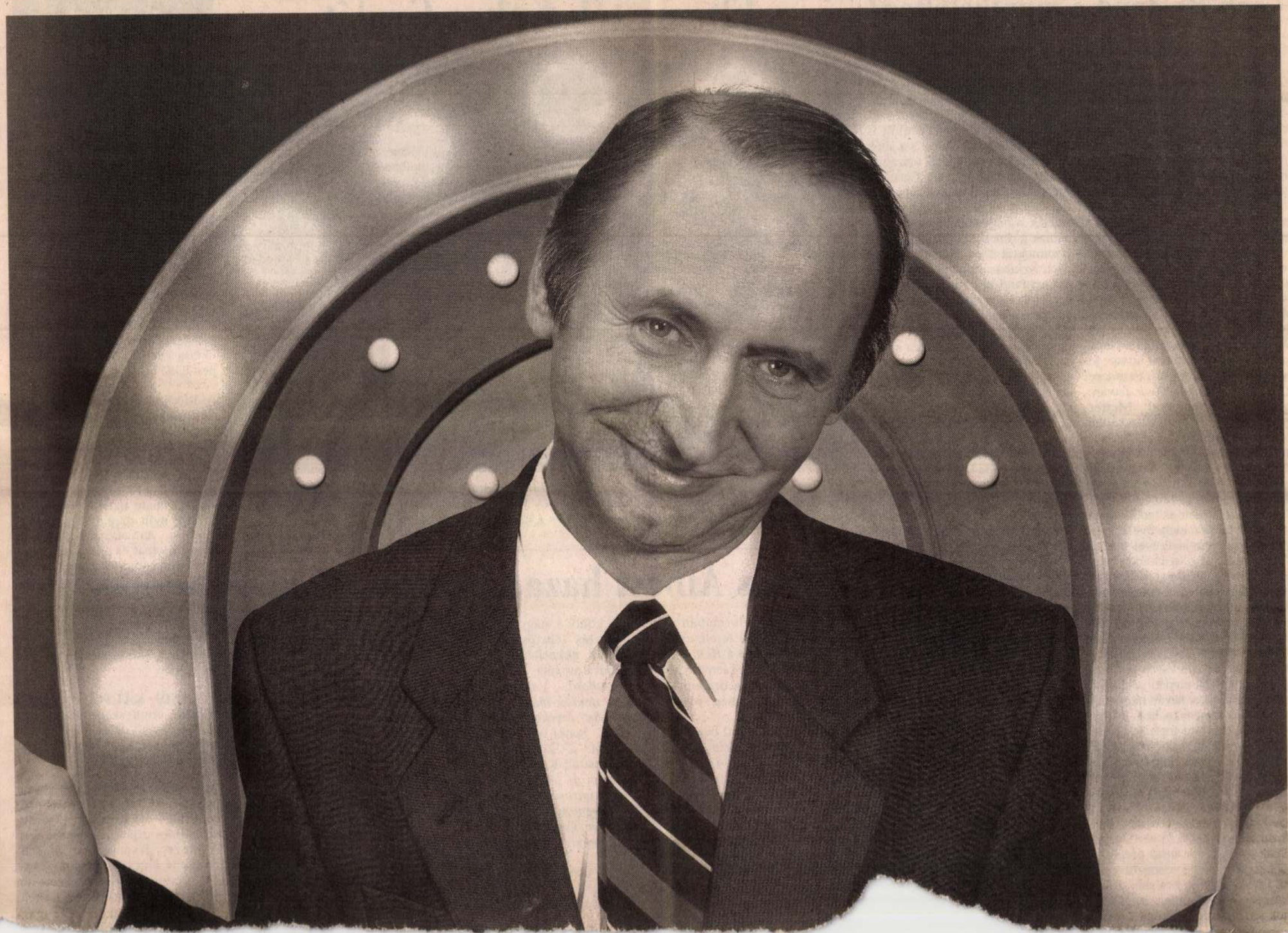

Topor András

Csak Rostand a menthetetlen?

A sasfiók a Madách Színházban

Szerb Antal úgy tartotta, Edmond *Rostand* romantikus verdrámái, a *Cyrano* és *A sasfiók* addig maradnak a színházak díszdarabjai, *„amíg csak végleg el nem felejtik a szavalás nemes és mindinkább kihalóban lévő műszetét"* a színészek. A végzetes pillanat – úgy tetszik – bekövetkezett: kopott, olcsó, unalmas romantika, nem más Edmond Rostand egykor oly hódító, Prágától Péterváig a nézői szíveket elvarázsoló sikerdarabja, *A sasfiók* a *Madách Színház* legfrissebb bemutatójának tanúsága szerint, mert a színészek, akik életre keltik a kis reichstadti herceget és környezetét, a Napóleon bukása utáni bécsi udvart jóságos öreg császárával, Ferenccel (megszemélyesítője *Avar* István), ravasz kancellárjával, Metternichhel (*Koltai* János), szerelmetes főhercegnőivel, grófnőivel, tábornokaival és ajtónállóival – elfelejtették, mit jelent nemes érzülettel és szépen formált szavakkal versdrámát játszani.

Vagy tán' nem is tudták sohasem. A Madách, mely éveken át a musical népszerűsítésével tartotta fenn magát, új sikerdarabok híján az ezredvég közönyt, sivárságot hozó végnapjaiban a polgári színjátszás nagy korszakát szeretné visszalopni repertoárjába. *Molnár* Ferenc és Edmond Rostand az „újrafelfedezett" szerzője: hol korszerűsítik őket *(A vörös malom)*, hol meghagyják eredeti stílusukat, másutt és máskor bevált hagyományaikat, és reménykednek: a főváros ismét kegyeibe fogadja a társulatot. *Huszti* Péter, aki színészi képességeit a *Cyrano* címszereplőjeként próbálgatta korábban, *Ábrányi* Emil csengő-bongó fordításával meghagyta *A sasfiókot* olyannak, ahogyan kilencvenhat esztendővel ezelőtt a szerző kezei közül kikerült. Egyetlen újító gondolat, időnkhöz közelítő rendezői szándék nem hozta kísértésbe; a szecessziós újromantika megkésett respirációjának lehetünk tanúi a Madách Színházban. A díszletet (*Horesnyi* Balázs munkája), a jelmezeket (*Vágó* Nelly tervei szerint) akár hetven évvel ezelőtt is színre álmodhatták volna, s a játék is olyasféle, mint hajdani országjáró társulatoknál lehetett. Egyetlen „apró" kivétellel: az 1996-os sasfiók életre keltőinek ajkán elhervadnak a nagymonológok, kicsorbulnak a rímek, kihűlnek a heveny érzelmektől fűtött dikciók. A Madách Színház művészei nem tudnak rostand-ul (Ábrányi Emil-ül) beszélni. És nemcsak a címszerepet játszó, fizikumát tekintve, szőkeségével, törékenységével reichstadti hercegnek amúgy igen alkalmas *Viczián* Ottó van bajban a szöveggel, de a nagy öregek is; a kettős énjét tragikus határozatlansággal megélő Napóleon-fi hűséges emberét, Flambeau-t játszó *Koncz* Gábor, a szép és hasadt lelkű Mária Lujzát megszemélyesítő *Piros* Ildikó is. Csak egyetlenegy kifogástalan és hatásos alakítás van a Rostand-játékban, a gonosz és racionális Metternich herceget formáló Koltai Jánosé. No, de neki nem is kell romantikázni, szerepe szerint ő az antihős, a minden nemes érzelemre, észérvekkel és ésszerű cselekedetekkel válaszoló modern államférfi, kitől – többek között Rostand újromantikájának a segítségével – oly szívesen menekült volna el századunk színházban és való világban egyaránt. Úgy látszik, nincs menekvés a kétszer kettő józanságával szóló racionalitás elől. A mai magyar színházművészet gondolatszegénységét és szakmai fogyatékosságait pontosan tanúsító bemutató a Madách Színházban legalábbis ezt látszik igazolni. (Hogy oly sok, önmagát nem lelő, nemzetét, fajtáját, eszmei, társadalmi hovatartozását kereső fiatalt hordozó korunkban másról is szólhatott volna *A sasfiók* szomorú históriája, jó, ha a ruhat[illegible] eszünkbe jut.)

Eltemették Kabos Gyulát

A Farkasréti temetőben helyezték végső nyugalomra szombaton Kabos Gyula Amerikából hazatért hamvait. A ravatalnál Székhelyi József és Mikó István színművész mondott beszédet, a sírnál Szombathy Gyula búcsúzott a szakma és a közönség nevében a zseniális művésztől

MTI-fotó – Kovács Attila

Wass Albert haza szeretne jönni

Wass Albert Floridában élő erdélyi magyar író letelepedési kérelemmel fordult a *Belügyminisztériumhoz:* haza szeretne jönni. Az augusztusban beadott kérelmére azonban még mindig nem kapott választ.

Wass Albert 1950-ben távozott Amerikába, jelenleg Orlandóban él. Utoljára 1993-ban találkoztam vele az ottani *Magyar Klubban,* ahol irodalmi matinén ünnepelték tisztelői. Versei nagyon népszerűek az amerikai magyarok között. Számtalan versét kéziratban is terjesztették a kommunista elnyomás alatt nálunk, Magyarországon is.

Az előadás után sokáig együtt [illegible]dt az összesereglett magyarság. A költőt a magyarországi kibontakozás lehetőségei foglalkoztatták akkoriban. Aggodalmaskodva mondta: *„Hiányzik valami otthon!... Valami láthatatlan, de aminek hiánya mégis fájdalmasan érzékelhető: az erkölcs..."* Senki sem jósolt gyors változást a kommunizmustól megszabadult Közép-Európában. *„Azokban az országokban, amelyekben három nemzedék is felnőtt kommunista uralom alatt, teljesen megváltozott az erkölcsi alap, idomulva az adott körülményekhez"* – fejtette ki. Amíg az élelmes csirkefogó siserehadat nem fékezik meg, addig a felszabadulásnak kevés gyakorlati értéke lesz...

Késő éjszakába nyúló beszélgetésünk végén feltettem neki a kérdést: mikor *üdvözölhetjük otthon, Budapesten?*

Szomorúan ingatta a fejét. *„Nem akarok hazamenni többé. Sok fájdalmas seb szakadna fel bennem... De sokat gondolok Budapestre. Álmomban néha a Margitszigeten járok..."*

Most, 88 éves korában csomagol. Útra kelne, ha megkapná a hazatelepülési engedélyt. Csak nehogy *Zilahy* Lajos sorsára jusson.

Reméljük, Wass Albertet megölelhetik még tisztelői a Margitszigeten, ahová annyira vágyik vissza.

Illés Sándor

NAPLÓ

FERENCZY JÚLIA kolozsvári festőművésznek a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét adományozta életműve elismeréseként Göncz Árpád.

A FÉNYES SZABOLCS ALAPÍTVÁNY kuratóriuma az 1996. évi Fényes Szabolcs-díjat Gyula Gaál János zeneszerzőnek ítélte oda.

FÁBIÁN PÁL Az idegen szavak és ami körülöttük van címmel tart előadást az Anyanyelvi Klub összejövetelén a Petőfi Irodalmi Múzeumban december 2-án délután öt órakor.

KLIMÓ KÁROLY festőművész kiállítása december 13-ig tekinthető meg a Francia Intézetben (Budapest I., Fő u. 17.).

A FIATAL IPARMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK kiállítása december 20-ig látható a Fiatal Művészek Klubjában (Budapest VI., Andrássy út 112.).

A MAGYAR TÁJAK tájfestészeti biennálé tizenkettedik alkalommal nyílt meg a Hatvani Galériában. Az alkotók közül az aranydiplomát és a Magyar Alkotóművészek Egyesületének nagydíját Topor András, az ezüstdiplomát és a Heves Megyei Közgyűlés elnökének nagydíját Giczy János, a bronzdiplomát és Hatvan város nagydíját Újváry Lajos vehette át a szombati ünnepélyes megnyitón.

SZABADI KÁLMÁN A Duna védelme című szakkiállítása december 2-án, délután öt órakor nyílik meg a váci Madách Imre Művelődési Központban.

A RADNÓTI MIKLÓS FELNŐTT VERS- ÉS PRÓZAMONDÓ VERSENY Győrött szombaton díjátadó ünnepséggel ért véget. Radnóti-díjat kapott Farkasné Dőry Magdolna, Korhelcz Imola és Kaszás Villő. A költészeti biennálé fődíját Hárs Ernőnek, a fiatal költők díját Méhes Károlynak ítélte a zsűri.

A vándor

Topor András tárlata

Kompozíció '90 (részlet)

A Vigadó Galériában (Vigadó tér 2.) július 8-án, 17 órakor nyílik meg *Topor András* festőművész tárlata. Ez alkalommal a művész közgyűjteményekben és magántulajdonban levő képeiből válogatták össze a kiállítás anyagát.

Nyitóbeszédet mond és a művész munkásságát értékeli *Sváby Lajos* Kossuth-díjas festőművész. Topor András festészete az expresszionizmussal és a lírai szürrealizmussal rokon. E színes, dinamikus és eleven képi világ jellemzésére a rendezők joggal választották mottóul *Tu Sen-jen,* a kínai klasszikus költő versét: „Ki tud a földön az örök csodákról / s arról, mi szép? / Más senki, csak a vándor..."

A kiállítást július 25-ig tekinthetik meg az érdeklődők, hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között.

V. G.

Figyelmün

– Hat esztendeje kaptuk azt a megtisztelő feladatot, hogy indítsunk el egy „filmes" magazint. Egyébként a századik adáson valójában már túl vagyunk, mert a rendes számok sorába nem számítottuk bele a magyar filmszemlékről forgatott napi tudósításainkat, illetve alkalmi, egyedi műsorainkat. Annak következményeként alakultunk meg, hogy 1993 nyarán *Sára Sándor* és csapata – *Lugossy László, Hanák Gábor* és *Bakos Edit* – került a Duna Televízió élére. Az érdem, hogy legyenek művészeti magazinok, az övék, mi csupán azt cselekedtük, hogy munkánkkal igyekeztünk és igyekszünk méltók lenni a bizalomra. Az alapozás pionírmunkájában hárman osztoztunk: *Buglya Sándor* rendező, *Farkas Boglárka* műsorvezető és jómagam. Azóta is folyamatosan dolgozunk együtt, s közös életünket a barátság mellett talán néhány szép pillanat, sikeres műsor is dokumentálja. Természetesen a munkatársi kör azóta számos szerkesztővel, operatőrrel és rendezővel bővült. Arra törekszünk, hogy a műsorban felelősen gondolkodó, egymással szolidáris emberek dolgozzanak, hogy jó legyen a munkahangulat. Ami engem illet, szerencsésnek mondhatom magam, kiváló kollégák egész sorával dolgozhattam együtt. Itt kell megemlíteni *Horváth Zsuzsa* gyártásvezető, *Nagy Tibor* felvételvezető és *Ecsery Judit* vágó nevét, az ő szakértelmük, odaadó munkájuk nélkül igencsak félszárnyú sasok lennénk.

– Beszéljünk a műsor profiljáról...

– A Mozgó Kép is magáénak vallja a Duna Televízió jellegadó filozófiáját, amelynek egyik ismérve a határon túli magyarság szellemi épülésének szolgálata. Figyelmünk középpontjába három fő téma áll. Legfőbb feladatunk a magyar filmélet eseményeinek és folyamatainak, nemkülönben szereplőinek bemutatása. Igyekszünk valamennyi film forgatására eljutni, és természetesen a bemutató alkalmával is foglalkozunk a művekkel. Az a célunk, hogy filmművészetünk barátai, éljenek bár a Székelyföldön, Svédországban vagy Izraelben, bőséges információt kapjanak arról, ami a Herminamezőn történik. Ezen túlmenően – ezt Buglya Sanyi szokta mondogatni – egy kicsit a honi fi-

A T Á S

talos hetilapja

áz tételéből

M+L Fogorvosi, Implantációs, Fogászati és Szolgáltató Kft.

1066 Budapest, Teréz krt. 6.
(az udvarban)
II. lépcső, félemelet 8.
Tel./fax: 342-3882
Nyitva: 8–20-ig
szombaton, vasárnap 8–12-ig
Telefonos előjegyzés: 342-3882

ISO 9002 minőségtanúsítvány teljes körű fogászati és szájsebészeti ellátásra

- Magasan képzett szakorvosok
- Ultrahangos fogkő-eltávolítás
- Fotopolimerizációs porcelán-tömés
- Esztétikus, fix és lemezes fog-pótlások
- Műgyökér-beültetés (implantáció)
- Fogröntgen

Autós-motoros futárszolgálat

REDDA-MOTOR Kft.

Telefon: 218-0888

"MAHIR 73291/1H"

Bioklinika

Természetgyógyászat orvosi diagnosztika mellett

Ha beteg, és
• gyógyszer nélkül akar meggyógyulni
• olyan panasza van, amivel nem tud hova fordulni, ha
• fáradékony, nem tud aludni
• ideges, szorongásos
• gyermeke ágyba vizel, sokat szenved allergiától, légúti betegségektől
• egészséges és szeretné megőrizni állapotát

Forduljon hozzánk bizalommal!

Szolgáltatásaink: relaxálás, íriszdiagnosztika, elektroakupresszúra, akupunktúra, talpmasszázs, nemeskőgyógyászat, komplex életvezetés, étkezési és gyógytea-útmutatás

IV., István út 17–19.
Ifjúsági Ház
Tel.: 06-30-9923-314

V É T E L :

2 2 - 2 4 4 8

INNEN-ONNAN

délyezték" a szőlőlopást Kab

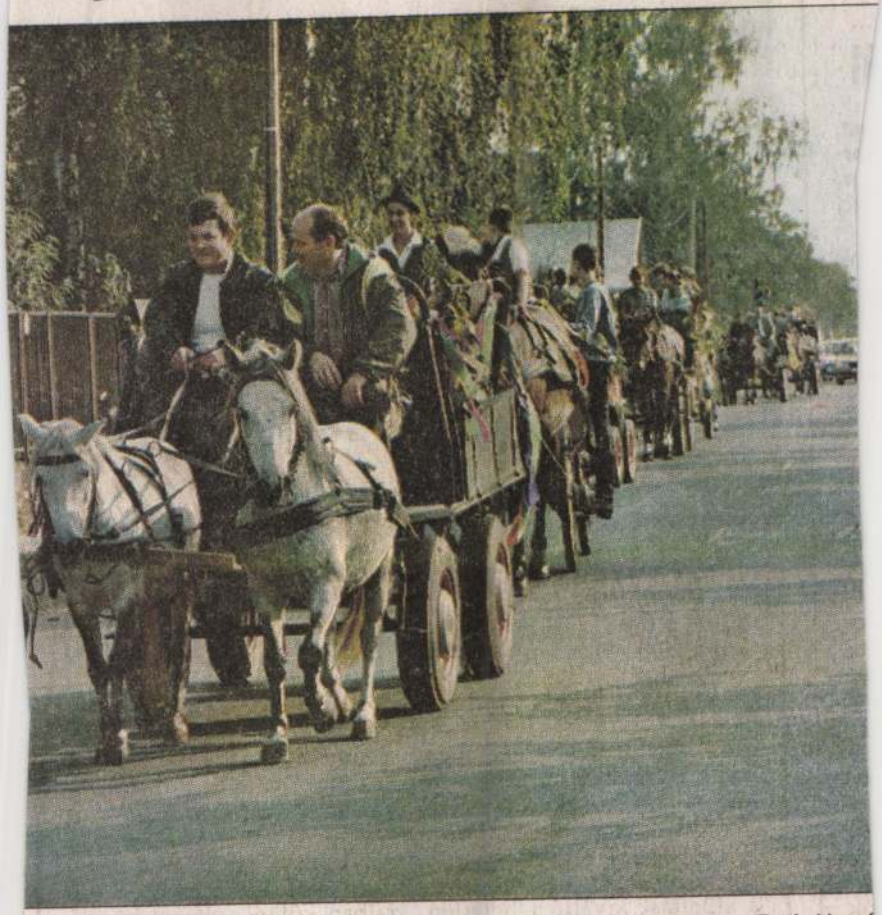

ngtek a lovaskocsikról Józsán

Fotó: Horvá

– A. L., F. L.) – endeztek szom-latságot: Józsán évre nagyobb zek a hagyomá- események: Jó-avaly is két és ett részt a szí-

Most is kora nivaló a szép pes érdeklődő és népdalénekesével a település lovasfogatokat, okat és idősebb orkán mindig van a szüreti ének". Most is így volt. A szervezők jelzése szerint a helyiek és a civil szervezetek összefogásának és segítőkészségének köszönhető, hogy minden korosztálynak szóló gazdag műsoros programok s hagyományőrző jelenetek egyaránt örvendeztetik a kikapcsolódni vágyókat.

Sorrendben 10. alkalommal rendezték meg Kabán az idei szüreti bált. 1988-ban – negyedszázados szünet után – elevenítették fel először az őszi eseményt, mely azóta az egyik legfontosabb mulatságává vált a településnek. A reggeli zenés ébresztőt követően népi kirakodóvásár vár deklődőket, majd délutá és lovasok vidám felvon nesítette a programot.

Több mint negyven sz tó, szamárfogat és legalá csikós járta végig a köz utcáit, hirdetve a közelg kora esti programok kö kás csergetőverseny, mutató, ének-, citerazen pitánc-bemutatók voltal hagyományos csősztán meg, mely után a kisbír te a hajnalig tartó mul detét, s engedélyezte pást.

anoda egészen kicsiknek

– V. F.) – A ha-többnyire kicsik sárnap délelőtt ódési központ-Tanoda tartotta ödik évnyitóját. ereket számlá-étől, Barthéné lettpedagógus-r-összeállítás ára egyaránt domináns lett a tánc- és a prózatagozat iránti érdeklődés. A prózai művek betanításánál és előadásánál sokak számára nem elsősorban a szöveg, a szituáció, a történet betanult közvetítése a fontos, hanem a beszédtechnika. Főleg a kisebbek közül kerülnek ki olyanok, akik a színjátszás útján szabadulnak meg beszédhibáiktól.

Bartháné Szatmári Á éves korú gyerekek ny ját vezeti, s bár több kolai alsó és néhány f tos növendéke van, a rosztály színjátszási táncos lehetőségei sz tartja hiánypótlónak Tanoda működését, l ötven gyerekből n

Topor András – festő

Hajdú-Bihari Napló

1997.09.15

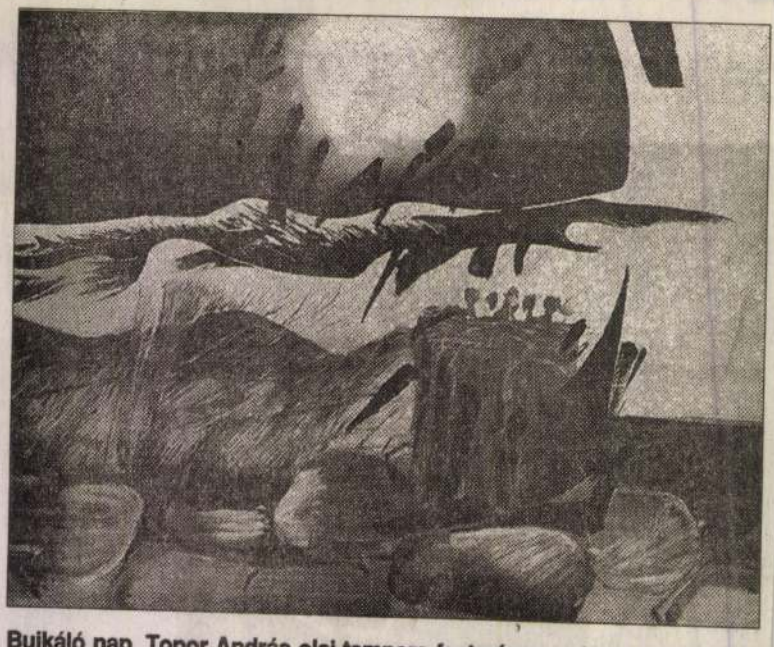

Bujkáló nap. Topor András olaj-tempera festménye Napló-reprodukció

Egy művésztárs, barát eltávozott

Topor András (1944–1997) festőművész halálára

Az ember születése és halála addig magánügy, míg híre nem kel. A halálhír csak azoknak okoz fájdalmat, akiket közelebbről érint e megmásíthatatlan, kegyetlenül végzetes ítélet, a sikoltást kiváltó tehetetlen döbbenet.

Topor András festőművész meghalt. Hirtelen és váratlanul tette le az ecsetet. Nem jószántából tette, hiszen dolgozott. Csodálatos alkotói energiával teli életének útját végig drámai küzdelmek kísérték, de emberi és művészi hitvallásából eredően mindvégig győzedelmeskedett.

1944-ben született Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán Fónyi Géza volt mestere. A hatvanas évek szakmai sikereinek lendületeiben 1970 őszén Debrecenben telepedett le, az akkor átadott művésztelepre, ahol tizenkét évig élt és alkotott. 1982-től Budapesten élt ismét, a most szeptember 2-án bekövetkezett haláláig. 53 éves volt.

Topor András ránkhagyott művészetének, színeinek varázslatos lüktetésében, képekben kifejezett zenei harmóniájában immár örök érvényű ajándékként önnönmaga manifesztumává emelkedett. Topor művészete az ősi erő: tűz, víz, az anyag és szellem totális kohéziója. Gyönyör és fájdalom nemzette kőhúsvénuszok, a Nagyerdő fáiból megfestett ligetekben sétálók által üzen vagy mesél festményeiben, rajzaiban, különös világot árasztó megmozduló „üvegtérréteg" szobraiban. Örök értékű emlékeink azok az életének utolsó alkotásai, az égetett festmények, amelyek tűzzománc technikával készültek.

Most gyászolják azok, akik szerették: barátai, kollégái és nagyon sok tanítványa Püspökladányból és a fővárosi Postás Képzőművészeti Kör tagjai. Gyászolja a város, Püspökladány is, mert egyik megteremtője volt jelen képzőművészeti közélete alapjainak, s értékeinek bővítéséhez maga is hozzájárult. És gyászolja őt Debrecen közönsége.

Mi pedig gyászolunk és sírunk, és sírnak azok is, akiknek adott, de sírjanak azok is, kiket adósként itthagyott.

(Topor András temetése szeptember 16-án 11.30 órától lesz a fővárosban, a Rákoskeresztúri új köztemetőben.)

Cs. Uhrin Tibor
festőművész

TOPOR ANDRÁS festő

Somogy, XV. évf.1.sz. 1987

FODOR ANDRÁS

Topor Andrásról Kaposváron

Csaknem tizenkilenc évvel ezelőtt módom volt bevezetni négy főiskolás képzőművész kiállítását a budapesti Fiatal Művészek Klubjában. Azóta mind a négy neves alkotóvá lett, egyikük, Szabados Árpád, a főiskola tanára, és jóleső büszkeséggel vallom meg, köztük volt egy még szinte gyerektekintetű kőbányai fiú, aki most itt áll mellettem, Topor András.

Fiatal képzőművészek esélyeit nehezebb megjósolni, mint a költőkét. Annyit mégis merészeltem mondani annak idején, hogy a készülődés, a pályakezdés jegyei elárulják a későbbi művészkaraktert. Az alkalmazott technikán átütő temperamentum sejteni engedi az emberi, művészi kvalitások esélyét, a szándékok mögött feszülő igény rangját.

Mit árult el, mit ígért e tekintetben Topor András akkor kiállított hat festménye? Engedjék meg, hogy pár mondatot idézzek nyomtatásban soha meg nem jelent szövegemből: „A fiatal művész látásában annyi eredendő bátorság van, kontrasztokra építő megoldásaiban annyi frissesség, ami – tárlatokon látható sok külsőséges mutatvány, üres expresszivitás után – valóban a szín és forma mögötti erőket jövendöli. Elég csak egyik, a balatoni képét szemügyre vennünk. Az égalj látomásos Van Gogh-i sárgája, a csónak súlyt, mozgást egyszerre kifejező torzult alakja, a vastag hullámok, a part darabos karéja: eleven lényegében, lüktető, sugárzó dinamikájában fogják meg a viharos természetet. Érződik a küzdelem, amit a festő a dolgok héja alatt áramló elevenség megfékezéséért folytat. Szeretném hinni, hogy további munkáiban a vágyott stabilitás keresése a színekkel megfogott monumentalitás igényét mindinkább kiteljesíti majd."

Ennyi idő után örömmel állapíthatom meg, hogy a színekkel megkísértett monumentalitás csakugyan kiteljesedett ezeken a két évtizedet átfogó kompozíciókon. Méghozzá e kiteljesedés nem a stabilitásért való küzdelem utóvédharcaiban jött létre. Topor istenadta kolorista tehetség, mentes az eszközök méricskélésének agályaitól; formalátás és színdimenziók dolgában elementárisan szenvedélyes alkat. Nem a megnyugvás biztos pontját keresi, hanem a belső dinamikát, még akkor is, amikor a *Pihenő csellistá*ban az abszolút csendet igyekszik megragadni.

Szereti a mozgást, a sebességet, a rohanó, a hempergő kutyát, a parti szelet, a szeles Hortobágyot, a bujkáló napot. Nemegyszer tetten érjük, hogy témáit útközben, szinte futtában kapja el. De fessen akár olyan szélsőséges hevülettel, mint a gesztusfestők, ecsetmozgása az esetleges nagyotmondások demagógiájába sohase téved. Jellemző, hogy legszívesebben tojástemperával és olajjal dolgozik, így adva módot egyaránt és egyszerre a nagyvonalúságra és a bibelődő pontosságra. Fesse bár a litván tenger viharos partját, komor-sötét foltokba sűrítve a hatalmas szélfúvást, vagy az alföldi magyar tájat az elszáradt kukoricás fölötti holdfényben – álltala „benczúri"-nak vélt naturalizmussal – mindig az anyag kisugárzó ereje, lüktetése izgatja.

Elhangzott a Somogyi Képtárban 1986. november 20-án.

JUHÁSZ ZSUZSANNA

A csend Bergmanja

Belélegezni az esőket. Tüdőből
beszélni az idegen szájakból
iramló nyelvet. Szétterelni a
vörösbort az abroszon. Nyá-
jasnak lenni, mint akitől
csak egyszer vásárolnak itt.

Harántfeszülés

A tékozlás: menekülés a harangtornyok
tövéből.
A vallomás: a ripacsok imája,
jelvény a szalmabábukon.
Út van még a versben: isten légsorompója.

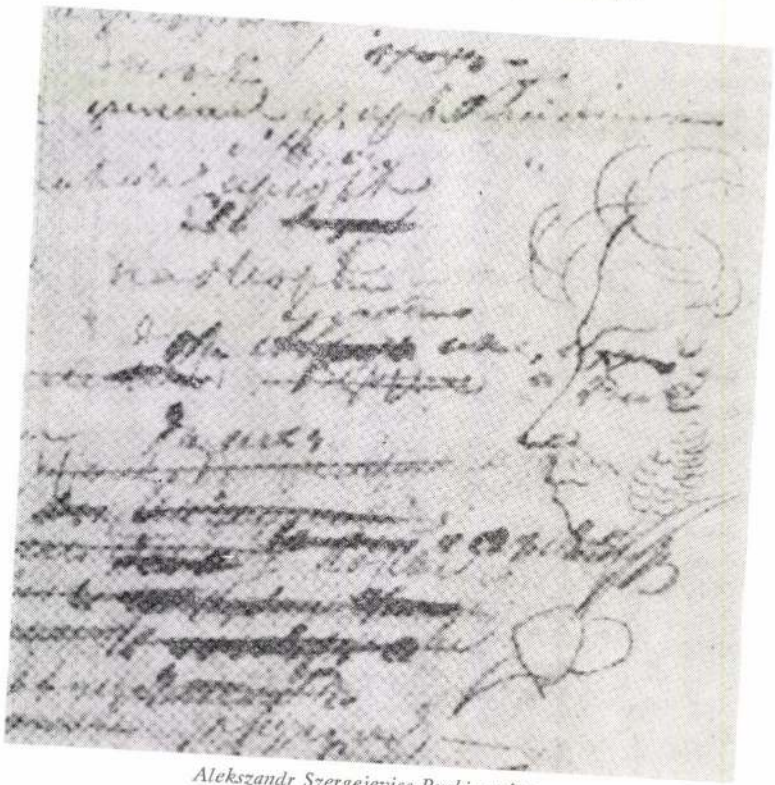

Alekszandr Szergejevics Puskin rajza

Helyesbítem tehát régebbi prognózisomat: Topor nem a stabilitást, hanem a felület mögötti feszültségek megragadásának további, új meg új lehetőségét keresi, akkor is, amikor *Lebegő bizonyosság*-ként jeleníti meg a keresztbe ékelt, vaskosdomború matériát, akkor is, amikor a *Kora tavasz* üde dombvonulata alá csupa kitalált formát alkalmazva, egyetlen kis fa kivételével kerül minden reális ábrázolást. Egyik képén éppúgy, mint a másikon, maga a faktúra teszi hitelessé, szuggesztívvé a látomást.

Külön szeretnék figyelmeztetni a „Hortobágy-képekre". Egyiken már-már a széllel együtt zúg az erős kék, a mély-barna, a nekivadult sárga, a másikon, a kéken, sárgán kevergő égboltozatból érezni szinte a rekkenő nyár apró remegéseit, a levegőt szétkülönítő titkos erővonalakat, az óriási kozmikus távlatot, mégpedig nem a káosz mai allúziója, hanem a görög szó eredeti értelmében a *rend belső* vonzódása és taszítása szerint. Harmadik aspektusból az éjszakai autós élményét érzékelhetjük hasonló kifejezésteli vízióként. Az átabota útmenti kórók, a rőt világítás és a telehold közt a foghatóvá tett sebesség bizarr lepedőként gyűri, rántja magával az átszaggatott ködöt. S aki szavaimat hallva netán túlzott költői beleérzésre gondol, itt és most meggyőződhet róla, hogy az asszociációk indító motívumai csakugyan ott vannak a képeken. Festőjük, akár a táj szellemét idéző népdal szerzője, mindig a konkrétumból indul el, s szinte önkéntelenül jut el a jelképekig.

Arról is meggyőződhetünk, hogy a konkrét iránti vonzalma éppúgy a temperamentumából fakad, mint szenvedélyes elvonatkoztatásainak lendülete. Ezért illik bele szervesen az itt bemutatott munkák közé a sajátos vetületben megragadott akt-tanulmány, vagy az egymás mögötti plexi- és üvegrétegekre rajzolt, festett *térzárványok* kísérleti plaszticitása. Ezért nem hat véletlenszerű kalandnak az sem, ahol Van Gogh vagy Rippl-Rónai módjára keleti festményektől ihletődve meghatódik egy virágzó ág előtt. A föld, a közvetlen élmény aurája ezen a képen is átsugárzik, mint ahogy a *Kora tavasz* kifejezetten Rippl-is pasztell-kompozíciójában is meglelhetők a szemlélet elidegeníthetetlenül egyéni elemei.

Mi tehát az a különfélék közti *continuo*, mely Topor András művészetét hitelesíti, legitimizálja, egybetartja, ötletek, divatok, fölkapott, elejtett, újra fölvett stílusutánzatok tobzódása közt? Mi az, ami félreérhetetlenné minősíti? Mindenekelőtt a látás és mesterségbeli tudás jogán szerzett illetékessége. Mert különben mivel magyarázható, minek köszönhető, hogy a macedóniai Prilep irdatlan nagy kősziklái közt éppúgy otthonos, mint Püspökladányban vagy Somogyban? Más szavakkal ugyanazt felelhetjük: szuverén látásának és apadhatatlanul áradó invenciójának. Így lehetséges, hogy itt számbavehető eredményei legtiszteltebb elődeitől – Kokas, Deim, Sváby karakterjegyeitől is elválaszthatók.

A hegedülő kisfiúról festett legújabb képe éppolyan elemző alkotás, mint a tizenöt éve készült *Hajnal*, melyben akvárium és derengő égitest közt nem kevesebbet próbált a vászonra hívni, mint a Világ születését.

Bízzunk az olyan művészben, aki saját, ösztönös nagyot-akarásától nem szédül meg, aki arányt, mértéket, téma és forma törvényeit maga szabja ki önmagának. Kívánom, hogy a bizalom ellenértékéről, a továbbjutásról tíz-húsz év múlva ismét számolhassunk el itt, Kaposváron.

BÍRÓ JÓZSEF

Terc

– Hervay Gizella emlékének –

miféle SZENTek járnak itt?
miféle csahos-SZENTek?
tömjén-bűzös sátraikban –
EMBERHÚST – adnak vesznek!

* * *

pygmaliont nógatók, szobrokkal üzekedők,
csajkáikat cicegtető rőt kisISTENEK,
kulcsörgető kaméleonok, rikácsoló törpék
krematóriumszagú serege / nyomunkban.

* * *

tarkónlőtt MADÁRdal zuhan.
„szemünkre fagy országos jégeső"
– akit visszaVÁRNAK –
nem én vagyok – (!)

Falanszter

konszolidált felhők
húznak KELETRE ——→
– kondenzált: (?)
– meggyötört – álmaink
alant. eltévedt
harangszó ←——
pihen
a havon.

gyónunk gyónunk
nap nap után
újra.
kifulladásig.

a vágóhid felől
pálinkabűzt
úsztat
a
szél.

TOPOR ANDRÁS

...Képei a határon állnak:még figurálisak, de már jelképekbe süritve hordozzák a mondanivalót. ... ugy indul ki a természetből,hogy nem részleteit jeleniti meg,

hanem a kép szerkezetével, formái, színei egységével teremti újjá az egészet. Ahogyan a kiállítás néhány műve — *Prilepi kövek, Napszakok, Könnyű fehér ruhában* — bizonyítja, elsősorban a lírai szépségeket láttatja a festő a kitágult világ részleteinek kapcsolataiban.

Nemegyszer aztán túlzottan is finom, esztétizáló lesz így a mű. Pedig Topor tudja, hogy a természet és az ember kapcsolata tragédiákat is eredményez! *(Képünkön a Prilepi kövek című festmény)*

P. Szabó Ernő

P.Sz
U
ényes Adolf Terem
o.

omású kálvária 10-dik képe itt a
dik helyen áll. Az első két státió-
kálvária-képek között; számos

és VI. számú kifejezetten barok
úak pedig három dimenziós, teljes
sük módja a kivitelhez alkalmaz-
lomborművek stilusára emlékeztet
stőiség és a szenvedélyes drámai
századbeli munkák kópiái vagy
a római redőzet ünnepélyes len-
vására látjuk érvényesülni, ami e
z élet hiányos tanulmányozásából

művészet-történet szemszögéből te-
árul elénk. A Jordánszky-kápolna
ival vágódik be az öt részből álló
kora naivitásával szinezett kőszo-
lakok 2 méternyi magasságúak.
e a Krisztus-kereszt, melyen a fel-
sen kiváló szobrászművészeti alko-

Topor András
1021

Topor András: Rács mögött

Legendakiegészítés

■ *Beke Kata: Kasszandra*
(Magvető, 247 old.)

A legenda egyszerre több is, kevesebb is azoknál a valóságos eseményeknél, amelyek keletkezését befolyásolják. Több, mert időtlen, egyetemes. Győzni és veszteni ugyanis bárhol, bármikor lehet. Nincs nemzethez, földrészhez, korhoz, korszakhoz kötve. Hősei és hőstettei, csatái és áldozatai vannak. De kevesebb, mert hiányzik a háttér, az emberi viszonyok bonyolult — belső és külső szükségés törvényszerűségei által meghatározott — hálózata.

A műfaj nélkülözi az árnyalatokat. Jó és gonosz, hős és gyáva, okos és ostoba összecsapásában — a sötétség és világosság örök küzdelmében kit érdekelnek a hétköznapi helyzetek, viszonylatok? A legenda ünnepélyes, tekintélytisztelő és *látszólag* sérthetetlen.

A *Kasszandra* című „novellás" kötet szerzőjét azonban a hétköznapi helyzetek, emberi viszonyok érdeklik a legendákban is. Tudja, hogy a természetfeletti hatalmakat legyőzni csak akkor lehet, ha a hős emberfeletti erők birtokosává válik. Kiegyenlített esélyek reménye — örökös emberi vágyálom. *Beke Kata* jól látja azt is, hogy az író feladata az álom utolsó, s az ébredés első pillanatában kezdődik. Az emberfeletti hatalmakról így váratlanul kiderülhet: nem természetfelettiek.

A szerző a világirodalomból kölcsönözte írásainak cselekményét. Félreértések elkerülése végett: nem átfogalmazta, *újrafogalmazta* a jól ismert eredeti legendákat. Ezzel — bár a „sztori" változatlan maradt — minőségileg „új történetet" teremtett.

Könyve legendakiegészítés. Megtudható belőle, hogy a hősök szörnyetegek, a szörnyetegekről, hogy áldozatok. Az írói lelemény a legendákat legendácskává zsugorította. Igaz, az egyszerű tanulság, mely szerint a jó diadalmaskodik a rossz felett — szertefoszlik, eltűnik. De ki állíthatja a tanulságokról, hogy egyszerűek? Mindazok, akik világunkat szívesen egyszerűsítik jóra és rosszra, feketére és fehérre.

Notórius reménykedő vagyok. Súlyosan visszaeső a bizakodás bűnében. Azt képzelem, mind több szerző próbálkozik majd legújabbkori legendakiegészítésekkel. Akkor talán az árnyalatoktól gazdag valóságból leszűrt tanulságok sem lesznek feketék-fehérek.

Gyenes Pál

VADAS JÓZSEF:

Konzumartist

Ahogy zárja kapuit a század, a nyugati országokban sorra rendezik az enciklopédikus kiállításokat és jelentetik meg a modern művészet történetét összefoglaló kiadványokat. Ezeket nézve egyre többet bosszankodunk, és mind gyakrabban tesszük fel a kérdést: hol vannak belőlük a magyarok? Miért nem ismerik az impresszionizmus hazájában Szinyeit? Rousseau kortársaként Csontváryt, a szürrealizmus máig eleven hatókörében Vajda Lajost?

A válasz bonyolult, az okok sokfélék. Politikaiak és ideológiaiak; némelyek tények, mások kibogozhatatlan talányok. Ez alkalommal csupán egyet említenék: műveik nem kerültek be a nemzetközi műkereskedelembe. Következésképp: nincsenek ott a nagy magán- és közgyűjteményekben.

Így van-e ez ma is?

Igen, bár szűnőben az elszigeteltség. Magyar művészek egész sora rendez idegenben, kisebb és nagyobb galériákban kiállításokat. Néhány éve pedig Magyarország is szerepel a baseli nemzetközi művészeti vásáron. Az idei résztvevők munkáit a *Duna Galéria*ban minden érdeklődő megtekintheti.

A hazai műkereskedelemnek a Képcsarnok Vállalat a gazdája. Szerencsére a baseli seregszemlére nem az igénytelen kommercializmus szellemiségét exportáljuk. Tavaly Dienes Gábor és Kiss Nagy András szerepelt, az idén pedig Kovács Péter és Kiss Kovács Gyula személyében ugyancsak két *művész* munkáit küldjük ki. Két olyan alkotót neveztünk, aki (ezt tudom) része a szellemi életnek, és akit (ezt csak sejtem) talán el is lehet adni.

●

Kiss Kovács Gyula kiváló képességű művész. Ezzel nemcsak a legfontosabbat mondtuk ki róla, hanem be is fejeztük a dicséretét. Mert akármilyen szellemesen komponál, bármily ötletesen formálja az anyagot, adósunk marad a gondolattal. Jó szobrokat csinál, de sokműveiben semmi — még talán kísérlet sincs, ami arra vallana, hogy ő változtatni akar azon, amit elődeitől vagy kortársaitól készen kapott. Annyira sem tud egyéni lenni, hogy az epigonizmus megkísérthetné.

Kovács Péter a legújabb — az elmúlt években készült — munkáiból ad válogatást. Kiss Kovács után érzékenyebbnek, egyéniségét teljesebben kifejezőnek érzem az ő művészetét. Saját stílusán túl önálló élményvilága is van: ez a testében-lelkében megnyomorított ember, aki a század kataklizmáiban szenvedett meg.

Műveiben emberi alakokat látunk, gyakran félbevágva, szinte mindig élénk mozgásban. Vagyis indulatosak ezek a figurák. Egy másik jellegzetességük: a bomlás állapotában vannak. Szétesik már a körvonaluk: Kovács ugyanis keresgéli a vonallal a formákat. Olykor az arcot minden részletében felvázolja, a comb ívelését nagyvonalúan érzékelteti, a lábfejet már csak sejtetni engedi. A felület sem egységes: a művész csak az alap egy részét festi be, azt is úgy, mintha alapozna; ebből adódik, hogy művei se nem egészen festmények, se nem egészen grafikák.

Más átmenetről is beszélhetünk. Kovács Péter izgalmas témakörhöz fordult: korunk emberének stációit idézi; bravúros technikával dolgozik ezenkívül izgalmas stílusban tálalja motívumait. Érdekesen mozgalmas felületeket alkot, láthatóan a mesterség tökéletes birtokában. Mégis valamiféle kijózanító egyensúlyt keres — a katarzis ellenében. Képein nem annyira a tragédia árnyéka jelenik meg, munkái sokkal inkább rezignációt keltenek. A dráma a vonal- és a felületkezelés artisztikumában valósággal feloldódik, és a technikai bravúr kerekedik felül, válik uralkodó elemmé.

●

Nem tudom megjósolni: sikere lesz-e a két kiállítónak Baselban.

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 SEP 5.

DÉLI HÍRLAP

Topor András
1021

* *Topor András festőművész kiállítását a Képcsarnok rendezte meg a miskolci Szőnyi István-teremben. Reprodukciónkon az Ártér című festmény szerepel.* (Kiss József felvétele)

on

na és isza

a belső környezetet tekintve fürdőnk semmivel sem marad el a fővárosiak mögött. Nem hiába költöttünk a felújításra majd' 30 milliót. Itt is van tangentor, masszázs, pedikűr. Iszapkezelést Pestről szállított gyógyiszappal végzünk, s a beteg izületek további gyógyítására szolgáló súlyfürdő is rendelkezésre áll
gőzfürdő r
lönböző hő
ce, s hőlé
vendégeket
ban az uszoda nyitva tart vasárnap délelőtt is.

Aki igazán fogyni, felüdülni óhajt, legjobb, ha a Várfürdőben levő szaunát veszi igénybe.

DÉLI

Topor Zoltán –

Toposci madonna
1360 – 1370

Hankiss 194.l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

~~Rothermere-utca 12. III. 2.~~

V. Visegrádi u 36

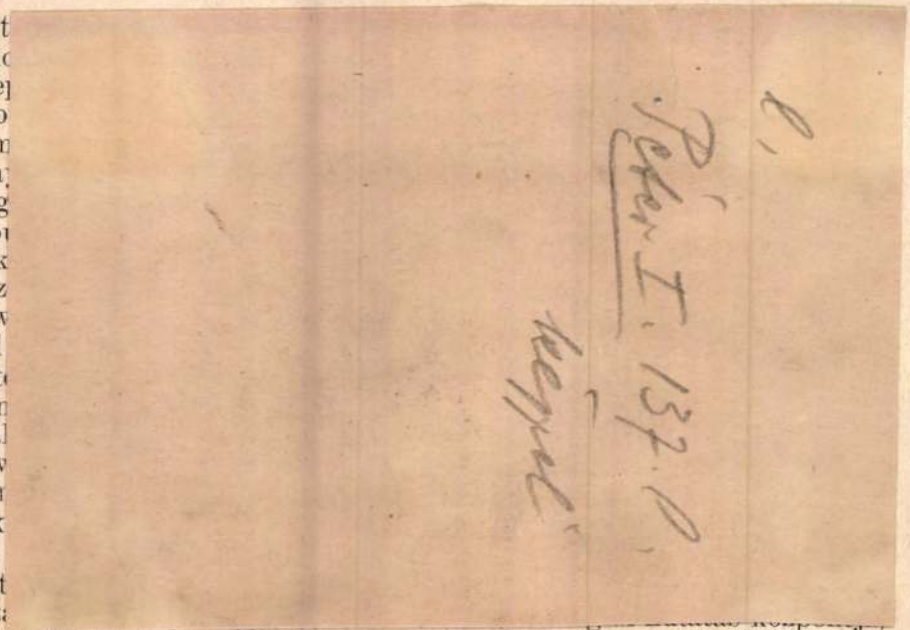

majd Chicago és a Niagara-vízesés érintésével New Yorkba utazott,

mezőgazdasági mérnöki kérdést, így a talajerózió elleni védekezést, vízmosások megkötését volt alkalma részletesen megismerni. Ezután még néhány további árvédelmi, folyócsatornázási és folyószabályozási munkálat egészítette ki amerikai tanulmányait. Hazatérése közben egy hetet a hamburgi vámmentes kikötő tanulmányozásával töltött el. Eredményeiről a Magyar Mérnök- és Építészegyletben tartandó előadásokban és a Vízügyi Közleményekben számol be.

Varga László (1904, Mezőcsokonya, Somogy m., ref.), okl. gépészmérnök, a m. kir. Légügyi Hivatal mérnöke, a Smith Jeremiás alapítványból 4000 pengős ösztöndíjban részesülve szeptember közepétől március közepéig volt tanulmányúton, amelynek célja az amerikai aerodinamikai laboratóriumok megismerése volt. Emellett igyekezett a repülés gyakorlati vonatkozásaiba is betekintést nyerni. New Yorkba megérkezve az Institute of International Educationtól megkapta a szükséges ajánlóleveleket, amelyekkel egyenesen Pasadenába utazott. Az itteni műegyetemen (California Institute of Technology) töltötte el kiküldetése idejének javarészét és különösen Kármán T. és C. B. Millikan professzorok útbaigazítása mellett folytatta tanulmányait. Vezető professzoraival és több szakértővel együtt részletesen megbeszélte a vallás- és közoktatásügyi minisztérium és a m. kir. Légügyi Hivatal által építendő aerodinamikai intézet terveit, amely kérdéssel kapcsolatban állandóan levelezett hazai szakprofesszorával is (Anderlik prof.).

Toporci Madonna

A toporci „szép Madonna".

Kampis régi mozdr.

469. l.

1736. FALIÓRA, aranyozott fa, keretelt négyszögü szekrényben neobarok diszitéssel. Magyar, 1850 k.

1737. KIS ELLENZŐ, cseresznyefa, faragott és aranyozott részletekkel. Négyszögü lapjában petite point himzés: a bécsi Szt. István templom nyugati homlokzata. (Holitscher-aukc. 967. sz.) Osztrák, XIX. sz. e. f.
M. 42,5 cm.

1738. BUTORKÉSZLET, faragott fa fehérre festve és aranyozva, piros selyem kárpitozással. Egy kanapé, 6 karosszék, 12 szék és egy asztal. Magyar. Empire.

1739. ALACSONY SZEKRÉNY, mahagonifa rézverettel. Kétajtós, felső részében fiók. XIX. sz. e. f.

1740. ÁLLÓ-ÓRA, feketére pácolt fa, hármas osztásu, csucsives részletekkel. Biedermeier.

1741. ÜVEGSZEKRÉNY, Louis XVI. jellegü, faragott és aranyozott fa.

1742. BUTORKÉSZLET, faragott és aranyozott fa, piros damasztkárpitozással. Egy kanapé és két szék. XIX. sz.

1743. KÉT TÁMLÁS ZSÁMOLYSZÉK, diófa, faragott florenci renaissance-diszitéssel. Olasz.

1744. TÜKÖR, faragott és aranyozott, XIV. Lajos stilusu fakeretben. Fent ives.

1745. ALACSONY SZEKRÉNY, Boulle-modoru, aranyozott bronzveretekkel, hullámos körvonallal. Tetején fehér márványlap. 1850 k.

1746. ETAGÈRE, fekete fa, bronzveretekkel, gyöngyházberakással Bécs, 1860 k.

1747. KANDALÓ-ÓRA, faragott és aranyozott fa. Alja vizimalmot ábrázol alakokkal. Osztrák, XVIII—XIX. sz.

1748. ELLENZŐ, faragott mahagonifa, pajzsalaku keretében szines himzés: Szent Dávid hárfázik. 1830 k.
M. 110 cm.

1749. LÁBAS-ÓRA, faragott diófa. Számlapja jelezve FRINGS Horloger in Eupen. 1800. Német, 1801.

1750. LÁBAS-ÓRA, diófa, hajlott oldalakkal. Számlapján *Ferdinand August Viebeck* 1777.

1751. BUTORKÉSZLET, faragott és aranyozott, Louis XVI. modoru, figurális gobelin kárpitozással. Egy asztal, egy kanapé és négy karosszék.

1752. ÜVEGSZEKRÉNY, faragott és aranyozott fa. Egyajtós. XIX. sz.

1753. KÉT KAROSSZÉK, faragott és aranyozott fa, barok stilusban, piros damaszt kárpitozással.

1754. SZALONASZTAL, hullámos szélü lappal, faragott és aranyozott fa, barokkos diszitéssel.

1755. ASZTAL, fekete fa, bronzveretekkel és lapján indás rézberakás. Bécs, 1870 k.

1756. GYERTYAELLENZŐ, fekete fa, keretében szarulemezre festett őrangyal. Biedermeier.
M. 51 cm.

1757. FALIÓRA, faragott és aranyozott fa, füzéres és vázás diszü. Jelezve: *Michael Topscher in Leutschau.* Magyar, 1780 k.

1758. KABINETT-SZEKRÉNY, diófa, kétajtós, 12 fiókkal, szalagos berakással. Ujabb eredetü alsó résszel.

1759. HÁLÓSZOBA, mahagonifa, aranyozott empire bronzveretekkel. Egy tükrös szekrény, egy ágy, egy toilette-asztal tükörrel és szürke márványlappal és kommode. Francia, XIX. sz. e. f.

1760. KONZOL, mahagonifa, faragott és aranyozott részletekkel. Fekete márványlappal. Két mellső lába egyptomi hermaalak. Empire.

1761. KÉT EMPIRE-ÁLLVÁNY, fa aranyozva.
M. 22 cm.

1762. EREKLYETARTÓ FÜLKE, faragott és aranyozott fa rokoko, diszitéssel. Osztrák, XVIII. század.

1763. ÁLLÓ-ÓRA, aranyozott fa, ovális talapzaton két sas hordja a hengeres óratokot. Számlapján kalapáló Ámor. Bécs. Empire.

1764. CHIPPENDALE IRÓASZTAL, mahagonifa, faragott diszitéssel, négy sas karmos hajlott lábon áll. Rézveretekkel.

1765. ÜVEGSZEKRÉNY, mahagonifa, kétajtós, hajlott saskarmos lábakkal. Chippendale-modoru. Angol.

1766. TRÓN, faragott és aranyozott fa akantuszleveles diszitéssel. Olasz.

1767. ÜVEGSZEKRÉNY, nyárfagyökér, neobarok.

1768. UTAZÓ IRÓLÁDA, mahagonifa rézveretekkel. Angol, XIX. sz. e. f.

1769. ÁLLÓ-ÓRA, négyszögü fatalapzaton, négy oroszlánlábon áll dobalaku óratok, tetején ülő kutya. Bécs. Empire.

1770. TÜKÖR, faragott és aranyozott barok-fakeretben.

1771. KÉT TÁMLÁS ZSÁMOLYSZÉK, diófa, gazdag faragott diszitéssel. Az egyik támláján maszk, a lábán kartus, a másikon angyalfej. Florenc, renaissance. XVI. sz.

1772. ALACSONY SZEKRÉNY, diófa, kétajtós, felső részében fiók, két sarkán egy-egy herma. Magyar empire.

1773. SZABADON ÁLLÓ ÜVEGSZEKRÉNY, faragott és aranyozott fa, rokokó diszitéssel. XIX. sz.

1774. NŐI IRÓSZEKRÉNY, szatin fa, felnyitható ferde irólappal. Felső része üveges. Festett diszitéssel. Sheraton-modoru. Angol.

1775. KEREK ASZTAL, mahagoni fa, peremén indás, fehér faberakás, háromszögü lába sárkányfejekkel diszitett. Magyar, empire.

1776. ZENÉLŐ ÓRA, tojássoros aranyozott fakeretben kép: Tell mesterlövése. XIX. sz. e. f.

1777. ELLENZŐ, hat szárnyból, rajta olajfestésü képek: Hit, remény és szeretetet ábrázoló jelképes alakok. XVIII. sz.

1778. AJTÓ KERETDISZ, faragott, szinezett (zöld) és aranyozott hársfa. Louis XVI. modoru, XIX. sz. e. f.

1779. IKONOSZTÁZAJTÓ, két szárnyu, barok faragással. XVIII—XIX. sz.

1780. KÉPKERET, faragott és aranyozott fa, csigás diszitéssel. XIX. sz.

1781. KÉT OSZLOP, faragott és aranyozott fa, csavaros törzszsel.

1782. ÁGY, diófa, fehér faberakással, Biedermeyer.

1783. SZALONKÉSZLET, faragott és aranyozott fa, figurális gobelin kárpitozással. Louis XVI. stilusban. Egy kanapé, három karosszék és egy kerek asztal.

1784. BUTORKÉSZLET, faragott és aranyozott fa, gobelin szövet kárpitozással. Egy kanapé, két karosszék és két szék. XIX. sz.

1785. ÜVEGSZEKRÉNY, faragott és aranyozott fa, kétajtós. XIX. sz.

1786. SZALONASZTAL, rózsafa, aranyozott bronzveretekkel és sévres lapokkal. Hullámos körvonalu fedőlapján virágos faberakás, üveglappal. 1860. k.

1787. EGY KANAPÉ és KÉT KAROSSZÉK, szines kinai himzésü selyemkárpitozással.

1736. FALIÓRA, aranyozott fa, keretelt négyszögü szekrényben neobarok diszitéssel. Magyar, 1850 k.

1737. KIS ELLENZŐ, cseresznyefa, faragott és aranyozott részletekkel. Négyszögü lapjában petite point himzés: a bécsi Szt. István templom nyugati homlokzata. (Holitscher-aukc. 967. sz.) Osztrák, XIX. sz. e. f.
M. 42,5 cm.

1738. BUTORKÉSZLET, faragott fa fehérre festve és aranyozva, piros selyem kárpitozással. Egy kanapé, 6 karosszék, 12 szék és egy asztal. Magyar. Empire.

1739. ALACSONY SZEKRÉNY, mahagonifa rézverettel. Kétajtós, felső részében fiók. XIX. sz. e. f.

1740. ÁLLÓ-ÓRA, feketére pácolt fa, hármas osztásu, csucsives részletekkel. Biedermeier.

1741. ÜVEGSZEKRÉNY, Louis XVI. jellegü, faragott és aranyozott fa.

1742. BUTORKÉSZLET, faragott és aranyozott fa, piros damasztkárpitozással. Egy kanapé és két szék. XIX. sz.

1743. KÉT TÁMLÁS ZSÁMOLYSZÉK, diófa, faragott florenci renaissance-diszitéssel. Olasz.

1744. TÜKÖR, faragott és aranyozott, XIV. Lajos stilusu fakeretben. Fent ives.

1745. ALACSONY SZEKRÉNY, Boulle-modoru, aranyozott bronzveretekkel, hullámos körvonallal. Tetején fehér márványlap. 1850 k.

1746. ETAGÈRE, fekete fa, bronzveretekkel, gyöngyházberakással Bécs, 1860 k.

1747. KANDALÓ-ÓRA, faragott és aranyozott fa. Alja vizimalmot ábrázol alakokkal. Osztrák, XVIII—XIX. sz.

1748. ELLENZŐ, faragott mahagonifa, pajzsalaku keretében szines himzés: Szent Dávid hárfázik. 1830 k.
M. 110 cm.

1749. LÁBAS-ÓRA, faragott diófa. Számlapja jelezve FRINGS Horloger in Eupen. 1800. Német, 1801.

1750. LÁBAS-ÓRA, diófa, hajlott oldalakkal. Számlapján *Ferdinand August Viebeck* 1777.

1751. BUTORKÉSZLET, faragott és aranyozott, Louis XVI. modoru, figurális gobelin kárpitozással. Egy asztal, egy kanapé és négy karosszék.

1752. ÜVEGSZEKRÉNY, faragott és aranyozott fa. Egyajtós. XIX. sz.

1753. KÉT KAROSSZÉK, faragott és aranyozott fa, barok stilusban, piros damaszt kárpitozással.

1754. SZALONASZTAL, hullámos szélü lappal, faragott és aranyozott fa, barokkos diszitéssel.

1755. ASZTAL, fekete fa, bronzveretekkel és lapján indás rézberakás. Bécs, 1870 k.

1756. GYERTYAELLENZŐ, fekete fa, keretében szarulemezre festett őrangyal. Biedermeier.
M. 51 cm.

1757. FALIÓRA, faragott és aranyozott fa, füzéres és vázás diszü. Jelezve: *Michael Topscher in Leutschau.* Magyar, 1780 k.

1758. KABINETT-SZEKRÉNY, diófa, kétajtós, 12 fiókkal, szalagos berakással. Ujabb eredetü alsó résszel.

1759. HÁLÓSZOBA, mahagonifa, aranyozott empire bronzveretekkel. Egy tükrös szekrény, egy ágy, egy toilette-asztal tükörrel és szürke márványlappal és kommode. Francia, XIX. sz. e. f.

1760. KONZOL, mahagonifa, faragott és aranyozott részletekkel. Fekete márványlappal. Két mellső lába egyptomi hermaalak. Empire.

Ernst Museum auktion XV
(1921)

1761. KÉT EMPIRE-ÁLLVÁNY, fa aranyozva.
M. 22 cm.

1762. EREKLYETARTÓ FÜLKE, faragott és aranyozott fa rokoko, diszitéssel. Osztrák, XVIII. század.

1763. ÁLLÓ-ÓRA, aranyozott fa, ovális talapzaton két sas hordja a hengeres óratokot. Számlapján kalapáló Ámor. Bécs. Empire.

1764. CHIPPENDALE IRÓASZTAL, mahagonifa, faragott diszitéssel, négy sas karmos hajlott lábon áll. Rézveretekkel.

1765. ÜVEGSZEKRÉNY, mahagonifa, kétajtós, hajlott saskarmos lábakkal. Chippendale-modoru. Angol.

1766. TRÓN, faragott és aranyozott fa akantuszleveles diszitéssel. Olasz.

1767. ÜVEGSZEKRÉNY, nyárfagyökér, neobarok.

1768. UTAZÓ IRÓLÁDA, mahagonifa rézveretekkel. Angol, XIX. sz. e. f.

1769. ÁLLÓ-ÓRA, négyszögü fatalapzaton, négy oroszlánlábon áll dobalaku óratok, tetején ülő kutya. Bécs. Empire.

1770. TÜKÖR, faragott és aranyozott barok-fakeretben.

1771. KÉT TÁMLÁS ZSÁMOLYSZÉK, diófa, gazdag faragott diszitéssel. Az egyik támláján maszk, a lábán kartus, a másikon angyalfej. Florenc, renaissance. XVI. sz.

1772. ALACSONY SZEKRÉNY, diófa, kétajtós, felső részében fiók, két sarkán egy-egy herma. Magyar empire.

1773. SZABADON ÁLLÓ ÜVEGSZEKRÉNY, faragott és aranyozott fa, rokokó diszitéssel. XIX. sz.

1774. NŐI IRÓSZEKRÉNY, szatin fa, felnyitható ferde irólappal. Felső része üveges. Festett diszitéssel. Sheraton-modoru. Angol.

1775. KEREK ASZTAL, mahagoni fa, peremén indás, fehér faberakás, háromszögü lába sárkányfejekkel diszitett. Magyar, empire.

1776. ZENÉLŐ ÓRA, tojássoros aranyozott fakeretben kép: Tell mesterlövése. XIX. sz. e. f.

1777. ELLENZŐ, hat szárnyból, rajta olajfestésü képek: Hit, remény és szeretetet ábrázoló jelképes alakok. XVIII. sz.

1778. AJTÓ KERETDISZ, faragott, szinezett (zöld) és aranyozott hársfa. Louis XVI. modoru, XIX. sz. e. f.

1779. IKONOSZTÁZAJTÓ, két szárnyu, barok faragással. XVIII—XIX. sz.

1780. KÉPKERET, faragott és aranyozott fa, csigás diszitéssel. XIX. sz.

1781. KÉT OSZLOP, faragott és aranyozott fa, csavaros törzszsel.

1782. ÁGY, diófa, fehér faberakással, Biedermeyer.

1783. SZALONKÉSZLET, faragott és aranyozott fa, figurális gobelin kárpitozással. Louis XVI. stilusban. Egy kanapé, három karosszék és egy kerek asztal.

1784. BUTORKÉSZLET, faragott és aranyozott fa, gobelin szövet kárpitozással. Egy kanapé, két karosszék és két szék. XIX. sz.

1785. ÜVEGSZEKRÉNY, faragott és aranyozott fa, kétajtós. XIX. sz.

1786. SZALONASZTAL, rózsafa, aranyozott bronzveretekkel és sévres lapokkal. Hullámos körvonalu fedőlapján virágos faberakás, üveglappal. 1860. k.

1787. EGY KANAPÉ és KÉT KAROSSZÉK, szines kinai himzésü selyemkárpitozással.

Topor András

Részt vett Debrecenben az Ady pályázat kiállitá-

régebben készült olajfestménye, amely A magyar Ugaron sorait idézi: „Elvadult tájon gázolok: / Ős buja földön dudva, muhar. / Ezt a vad mezőt ismerem, / Ez a magyar Ugar." *Topor András* A magyar Ugaron címmel a halott költőt festette meg, akinek fölébe magasodik a kusza növényzet s eggyé válik vele: úgy is, hogy megsemmisíti, úgy is, hogy részévé válik; úgy is, hogy fojtogatóan körülfogja, úgy is, hogy eltakarva véd

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 AUG 20

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Topor András

021

Topor András: Útirajz

ző, felsőfokú munkajogi sza
ga...

em ő az egyedüli, aki ily
szire lendült attól a pályát
re a középiskola fölkészítet
n közöttünk, aki gépkocsivez
. Mint kamionsofőr úgy já
gdadba, mintha valamelyik ka
leszármazottja volna. Egy másik
átunk a fotóriporteri szakmára
át s jelenleg az USA-ban heli-
teres fényképész. Kikerült kö-
ünk olyan, aki a holnap testne-
5 tanárait képezi. Valahai pad-
mszédom pedig, aki már a felső-
eskedelmibe is pályakorrekció-

szülepesből, hajd így felel:

— Az, hogy az első perctől mindmáig jó a házasságom. Három gyermekem van, meg olyan társam...

És nem is fejezi be. Összecsengenek a poharak. Vajon hányan élünk, koccintunk a negyvenéves találkozón?

AGÓ VILMOS
4—164: 14 óra után 113—221
TLENÜNK VISSZA
Postafiók 323. Telefon: 221—285
Felelős vezető: Bodor Imre igazgató
ézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
ostafiók 149
ot, egész évre 120 forint

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON,
16 OLDALON

★

Főmunkatárs:
NAGY LÁSZLÓ

Topor András

A Hajdu Bihar megyei őszit tárlaton résztvett

kával készült műve a lebegésben, a térben kiteljesülő szabadság érzeletét hordozza, a tárlat egyik *Topor András* Parti szél című, vegyes techni-
legjelentősebb műve. Másik, hasonló színvonalon készült alkotás

Alföld 1977-1-93

Szabó Ernő: Egy őszi terem

Topor András rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 JUL 17

/1021/ Topor András

Topor András: Táj

HÁMOS GYÖRGY:

Televízió

Devecseri-versek a képernyőn

Miért titkolnám, hogy a költő, akinek tizenhárom perc alatt éppen tizenhárom verse figyelmeztetett arra, hogy egyetlen perc sem telik el szépség nélkül — hogy ez a boldog költő: lassan egy éve már ritka és súlyos betegséggel viaskodik. Prózai írásaiban ő mega[illegible] olyan tékozlóan pazarolta az íráshoz szükséges roppant energiákat, hogy ez már-már az életerő tudatos felemésztésének látszott. S mindig kiderült: éppen ezzel a pazarlással gyűjtött erőt a betegség újabb és újabb támadásainak kivédéséhez. Igazi író-

lanságot követek el és fájdalmat okozok. Máskor talán észre sem veszem, hiszen hozzá kellett edződnöm — még ha engem érintett is — az ilyen „negatív" sérelmekhez. Devecseriről írva azonban: nem felejthettem, hogy csak *azzal* a fáj[illegible]

SZABÓ GYÖRGY:

Nyári

Mrs. Donovan szorongva be az ügyeletes szobájába. hogy nincs egyedül. Hogy m kérdeznie kell, hiszen az aj mor négyszögében, mögötte, csolóan egy férfi áll: a trópségtől elcsigázott, de konc mács.

Nem irodalomtörténeti jel gű adat, mégis

1021
WYCINKI PRASOWE GLOB RSW „PRASA"
BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH
Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel.28-59-59
Topor András
KURIER LUBELSKI
LUBLIN, ul. 3 Maja
wydanie
169 20 -07- 1971
Nr z dn.

189

Jedna z prac Andrasa Topora z Debreczyna.

Malarze z Debreczyna

W sali Miejskiego Domu Kultury czynna jest od dziś wystawa malarstwa artystów z węgierskiego Debreczyna, gromadząca ponad 60 prac i zorganizowana w ramach współpracy między stolicą województwa Hajdu-Bihar a Lublinem. Równolegle mieszkańcy Debreczyna mogą oglądać ekspozycję dziewięciu malarzy lubelskich, otwartą 4 lipca br.

Wystawa węgierska dość wyczerpująco informuje o aktualnych tendencjach artystycznych, profilujących działalność twórczą tamtejszego środowiska, skupiającego ponad 30 plastyków, głównie malarzy. Równocześnie mówi co nieco — czwartorzędnymi szczegółami, pozornie mało znaczącymi rozwiązaniami technicznymi — o społeczno-materialnym zapleczu sztuki w tym mieście, a chyba i w całym kraju.

Zwróćmy na przykład uwagę na dyskretnie złocone ramy niektórych obrazów, u nas w zasadzie niespotykane. To nic innego jak powściągliwa, lecz jednoznacznie zaadresowana reklama, zachęta do kupna płótna. Zachęta ta, o ile mi wiadomo, nie pozostaje bez echa, na Węgrzech istnieje rynek sztuki, poza rozwiniętym mecenatem państwowym działa i mecenat prywatny. Tam obrazy są kupowane przez naukowców, lekarzy, ludzi lepiej sytuowanych i posiadających aspiracje kulturalne wyższego rzędu. Kto wie, czy źródła tego zjawiska nie tkwią w tradycji społeczno-kulturalnej Węgier, zapisanej, jeśli chodzi o plastykę, działalnością licznych i wyrafinowanych kolekcjonerów, z reguły ludzi zamożnych. Jeden z nich, Dere Frigyes, właśnie w Debreczynie w latach międzywojennych ufundował muzeum swojego imienia, gromadzące sporo dzieł plastycznych i niejako strzeżone przez cztery alegoryczne posągi autorstwa Meggyescy Ferenca, zmarłego 13 lat temu absolwenta miejscowego Uniwersytetu im. L. Kossutha.

W ten sposób unormowana sytuacja materialna artystów debreczyńskich, czy w ogóle węgierskich, sytuacja przez nasze środowisko na pewno oczekiwana ze wzrastającą niecierpliwością, posiada przecież swoje nie zawsze dobre następstwa przede wszystkich w płaszczyźnie artystycznej. Oto malarstwo powstające w tak sprzyjającym klimacie społecznego poparcia zdaje się być nieco zawieszone między potrzebą autentycznej samorealizacji twórcy a przewidywanymi przezeń oczekiwaniami odbiorców. Z tej konfrontacji wychodzi często... kompromis.

Jozsa Janos, prezes debreczyńskiego oddziału związku plastyków węgierskich, próbuje godzić abstrakcję z malarstwem figuratywnym, w dekoracyjne sploty anonimowych form wprowadza niewielkie portrety, miejscami, przede wszystkim w technikach mieszanych, osiągając dość intrygujące rezultaty, częściej przecież zatracając wewnętrzną spójność i konsekwencje kompozycji.

Tej konsekwencji nie można odmówić jednemu z najbardziej interesujących malarzy młodej generacji, Toporowi Andrasowi, który zaledwie dwa lata temu ukończył budapeszteńską Akademię Sztuk Pięknych. Jego syntetyczne pejzaże i martwe natury znamionują nie tylko znaczną kulturę malarską, ale i nowoczesny typ świadomości twórczej, otwierający przed Andraszką całkiem żyzne perspektywy.

Jowialny brodacz, Cs. Uhrin Tibor, pokazał przynajmniej dwie prace, których formuła malarska, oparta na grze szerokich płaszczyzn koloru i linearnych znaków o uchwytnej czytelności, zachęca do dłuższego kontaktu z dziełami. W pewnym przecież płótnie wspomniany już kompromis jawi się pod postacią niemal klasyczną. W debreczyńskiej pracowni Tibora widziałem prace znacznie lepsze.

Szczególnym przykładem marazmu malarstwa geometrycznego i figuralnego są obrazy Egerhazi Imre, zbudowane według elementarnych założeń harmonijnej kompozycji. Natomiast Benyi Arpad, czołowy grafik debreczyński, a przy tym człowiek o niepospolitym uroku osobistym, przedstawia się naszej publiczności niewielkimi linorytami, w których drobne figurki ludzkie nikną w szeroko założonych i abstrakcyjnych tłach. Benyi, podobnie jak i większość plastyków debreczyńskich, wykazuje skłonności dekoracyjne, co chyba jest następstwem częstego zatrudnienia przy pracach o charakterze użytkowym.

Rzeźbę debreczyńską reprezentuje Varo Marton, moim zdaniem artysta o dobrej przyszłości. Skromne rozmiarami modele rzeźb pomnikowych, widoczne na wystawie, nie dają jednak pojęcia o możliwościach twórczych tego młodego artysty, dopiero od pół roku mieszkającego w Debreczynie. Pracuje on w kamieniu, w marmurze, ostatnio zaprojektował wielką rzeźbę przestrzenną z metalu, akcentowaną gasnącym i zapalającym się światłem lamp elektrycznych, wmontowanych w strukturę z blach miedzianych.

Plastyków debreczyńskich po raz pierwszy gościmy w Lublinie, podobnie jak nasi artyści po raz pierwszy pokazali swoje prace publiczności zaprzyjaźnionego miasta. Już ten pierwszy i najlepszy z możliwych kontakt zechęca do kontynuowania lubelsko - debreczyńskich spotkań artystycznych. Aby wymienić poglądy, podyskutować, posprzeczać nawet, jeśli zajdzie konieczność, aby się lepiej poznać.

IRENEUSZ J. KAMIŃSKI

dzonych ch
dzinach zn
ilość rodzą
nek. W pię
urodziło si
my: w rodzinach małodzietnych — na 100 noworodków płci żeńskiej aż 113 reprezentantów **brzydkiej połowy** Anglików. Co więcej — ta przewaga chłopców rosła z roku na rok i wszystko wydaje się wskazywać, że **męski trend** ma charakter narastający.

Zjawisko to nie budziłoby tak poważnego zaniepokojenia, gdyby nie fakt, że równocześnie w szybkim tempie rośnie w Anglii (i nie tylko w Anglii) ilość rodzin z 1 i 2 dziećmi. A wyraźna przewaga urodzin chłopców utrzymuje się — jak wykazują badania dra Mussali — i w rodzinach z trojgiem potomstwa (111 chłopców na 100 dziewczynek), zaś wyrównanie stosunku statystyka notuje dopiero w rodzinach z " dzieci. Ale ich liczba w Anglii coraz szybciej maleje.

F, będzie za 20 lat? Angielscy demografowie z całą powagą sygnalizują możliwość,

wego zjazdu.
(CAF — Photofax)

...ość z dzianiny

Ktoś powie — lato w pełni — a tu o dzianinie?! Skoro się jednak obejrzało ostatnią świetną kolekcję dziewiarską, zaprezentowaną przez Zjednoczenie Przemysłu Lekkiego w Łodzi, trzeba o niej napisać kilka słów choćby w największy upał.

Była to zresztą kolekcja wybitnie letnia, z przewagą strojów plażowych. Dużo doskonale skrojonych hot pants, czyli gorących majteczek supermodnych, z górą wysoko zabudowaną z przodu, z tyłu za to wydekoltowaną do granic możliwości. Pokazano uroczy, bardzo młodzieńczy, granatowy kostiumik, stanowiący połączenie króciutkich hot pants z marynarską bluzą, wiele kolorowych, powiewnych spódnic plażowych, których romantyzm kontrastował z bardzo męskimi kapeluszami o złamanym rondzie i wysokiej główce.

Znalazło się też coś dla panów, np. zabawne kostiumy kąpielowe w stylu fin de siecle'u, jakby przeniesione ze starych albumów rodzinnych: długie do kolan, wachlarzowate spodenki, do tego skąpo wycięte bluzki w paski lub wzorki. Bardzo wytworny był strój dla panów na popołudniową przechadzkę po molo, utrzymany w spokojnej tonacji brązowo-beżowej.

Damskie stroje plażowe odznaczały się dużą inwencją. Niektóre plażówki miały kapiszony do zarzucenia na głowę, gdy deszcz zaskoczy na plaży lub wdzięczne pelerynki.

Wreszcie gwóźdź kolekcji, który wywołał okrzyki zachwytu pań i wypieki na twarzach panów: szałowe poncho w kolorze dojrzałej pomarańczy, z frędzelkami do kolan!

MAJA

CO, GDZIE, KIEDY? ◆ CO, GDZIE, KIEDY? ◆ CO, G

WA: W. Zin — rysunki. A. Samulowski — malarstwo.

dyżury aptek

ak. Przedm. 47, Al. Tysiąclecia 78, Kunickiego 42.

dyżury szpitali

stytut chorób wewnętrznych, Staszica 16.
linika chirurgiczna, Jaczewskiego 8.
linika ortopedyczna, Jaczewskiego 8.
linika urologiczna, Jaczewskiego 8.
linika gin. - położnicza, Staszica 16.
linika ftizjatryczna, Biernackiego 9.
ddział neurologiczny, A. bramowicka 2.
elefon zaufania: 401-00

YŻURY OFICERÓW KM MO:
t. sierż. W. Gęba, 8—20
or. H. Kloc, 20—8
elefony: 272-27, 272-28
ogotowie MO: 97
entrala KW MO: 201-01
nformacja kolejowa: 202-19

RADIO

ROGRAM - I
a fali 1322 m i UKF 92,59 MHz

Wiadomości: 15, 16, 18, , 23, 24, 1, 2, 2.55.
15.05 Dla dziewcząt i łopców. 16.05 Opinie lu- i partii. 16.15 Fantazja dur. **16.30 Popołudnie z łodością.** 18.50 Muz. i ct. 19.15 Dla domu i dla bie. 19.30 Konc. życzeń, 30 Polskie zespoły re- nalne. 20.45 Kronika spor rywkowy. 22.20 Poetycki koncert życzeń. 23.10 Przeglądy i poglądy. 23.20 Gra zespół E. Spyrki. 23.40 Muzyka taneczna. 0.05 Kal. 0.10—3.00 Program nocny. z Katowic.

PROGRAM - II
na fali 219,8 m i UKF 69,92 MHz

Wiadomości: 16, 19, 22, 23.50.

15. Letni koncert. 15.40 W dialogu muzycznym. 16.05 Dziennik lubelski. 16.15 Śladem ludzkich trosk. 16.20 Przeboje sprzed lat. 16.45 Lublin też da się lubić. 17. Sałatka po włosku. 17.25 Rekl. Tylko na UKF: 17.30 Jazz. 17.45 Kwadrans dla ciebie. 18. Do Burgunda i z powrotem. 18.20 Symfoniczne wtorki. 18.55 Lubelskie wiadomości. 18.20 Widnokrąg. 19.15 Teoria i praktyka nauczania języków obcych. 19.30 Magazyn muzyczny solistów studia P teracki. jednej p diowy k 22.48 Idea twórczości skich.

PRO
na fali

15. południe presem. architekt ci rozryw dnia. 16. Rok 71. Quodlibet moją cio 17.40 Ko Pod Ku Ekspresem netofon. ca. 19.15 sicali. 1 Nowe, n 20.40 Źr Muzyka boje E. poboczu 21.30 Op Fakty d men. A. Wertyńskiego. ki. 23.05 Muzyka. na środę. 23.50 Ś ra.

TELE

10. Wiosna na rzecznej — film radz. 11.30 P 16.45 Program d DZIENNIK. 17. dziesięciu najleps Tv Kurier W 17.45 Tv Ekran 19.20 DOBRANO DZIENNIK. 20.1 na ulicy Zarzeczn fab. prod. radz. FLEKSJE. 22.15 progr. rozr. 22.4 NIK. 23. Progr. n

ŚRO

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1021

TOPOR ANDRÁS: FÜRDŐ
(tus)

észrevette már.

Debrecen ellátásában
pet vállalnak a szövet
Csapó utcai ÁBC áruhá
debreceniek. Azért is, m
sebb a választék egyes
sutt. Ami pedig a nádu
Termelőszövetkezet csem
csak elismerő jelzőkkel találkoztunk. Ahogy a vevők elmondották, itt fordított a helyzet, mint más üzleteknél. Tudjuk, sajnos rossz tapasztalatokból, hogy néhány bolt igen elegánsan indul, aztán később egyre inkább elsekélyedik, választéka csökken, a kiszolgálás színvonala romlik. A nádudvariak azt tették, hogy ma is azt árusítják, amit az indulásnál. Bár van néhány olyan árucikk, amit korábban nem láthattunk az üzletben. Ez is jó. A legjobb azonban az, hogy a nádudvari áruk minősége mindenkor garantált, friss, tetszetős, gusztusos. Nem vagyok híve a sorállásnak. Azért magam is beálltam már a sorba, amikor a friss sertéshús megérkezett. És persze odaállt más is. Nem kell sokat várakozni, de megéri, mert otthon csak dicséretet kap az ember.

A legfontosabb ellátási tényező Debrecenben a Hajdú-Bihar megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat. Üzlethálózata mind gazdagabb, szélesülő üzleti kapcsolatai gyarapítják a boltokban kapható cikkeket. Érdekes elemezni a helyi beszerzés alakulását az év eddig eltelt időszakában. Hiszen van központi árualap, ám az a legfontosabb, hogy a vásárló az idénycikkekből kapjon bőven. Az Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat idei kapcsolatainak szélesítéséhez jó alapot adtak a tavalyiak. Számos állami gazdasággal, tsz-szel, fogyasztási szövetkezettel, társulással és egyesüléssel kötöttek szerződést a korábbi években. Legaktívabb szállítójuk a debreceni munkásszövetkezet. Ez naponta 20—30 bolt számára küld árut, és árak tekintetében jó az ajánlatuk. A püspökladányi ÁFÉSZ közel harminc vagon burgonyát szállított a vállalatnak. A Hortobágyi Állami Gazdaság friss birkahússal látja el a debreceni fogyasztót, a sárréti tsz zacskós teje pedig minden tekinteben elismerést kapott. Érdekes, és az Élel-

A DEBRECENI KONZE

miszer-kiskereskedelmi Vá
zékét, bátorságát is mutat
nagyvárosok között elsők
kezdték meg a tasakos tej
kabszállási Népfront szaks
pálinkát küld, a karcagi I
Vörösmarty Tsz pedig prim
böszörményi Béke és a nádu
lag Termelőszövetkezet gus
val gazdagítja az áruké
ményben az esztendő eddi
ban jó kétszáz százalékkal
tak a szövetkezetektől, min
gyon lényeges emelkedés
hogy a friss áru nem hiá
A továbbikban az a válla
termelői kínálatot közpor
növelje a meglevő külön el
mát, több csomagolt áru
turáltabbá tegye az érté
saját szállítóeszközeinek
biztosítsa a boltok ellátásá

Több, jobb árut kap a d
Hetek nevű társulás létrej
most már közismert. A m

TAVASZI TÁR

TOPOR ANDRÁS; PIHENŐ CSELLÓS

Topor András

Hajdu Bihari Napló 1971 V. 16

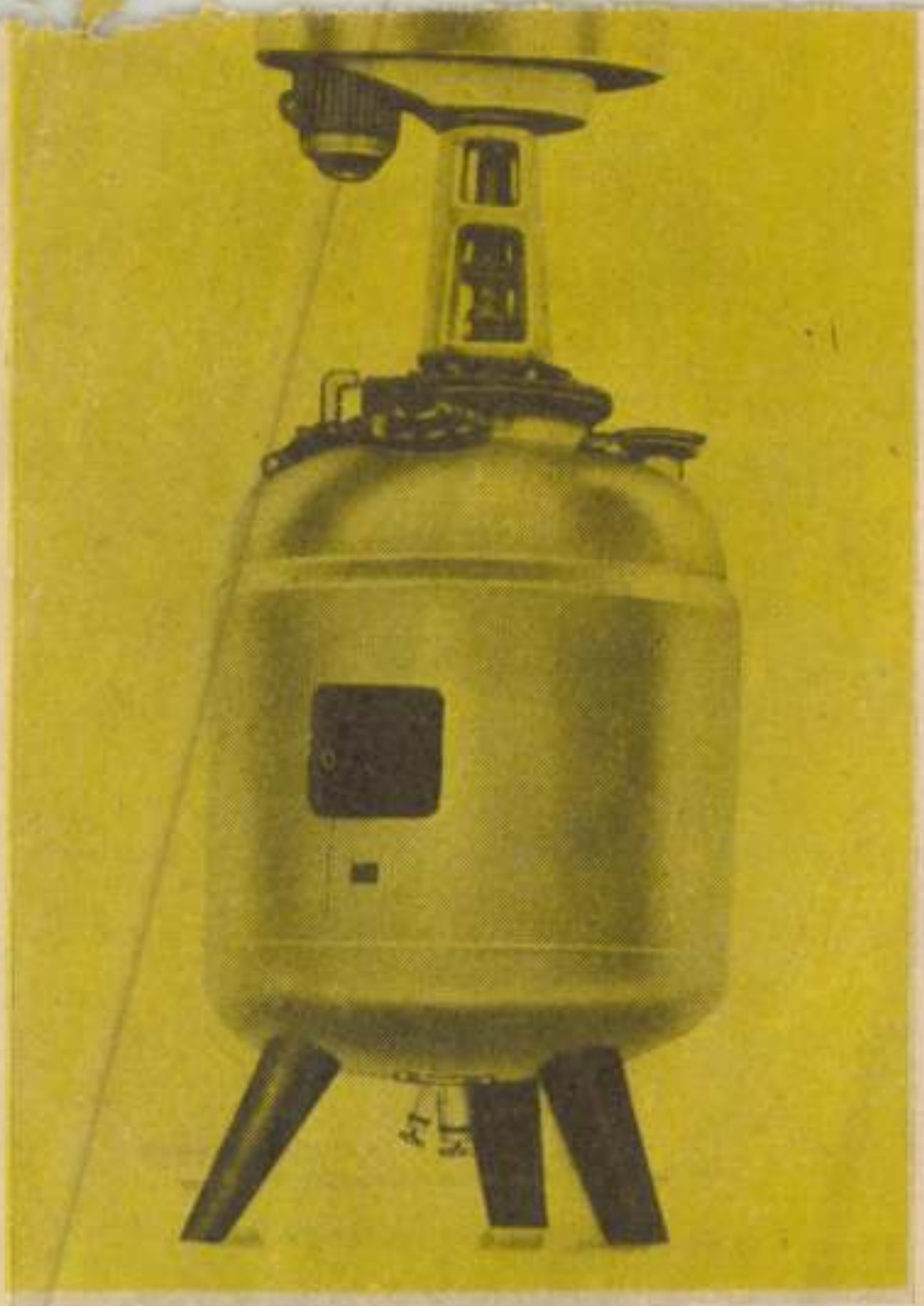

AUTOK

A vegyipari
tatásra ker
gyarországo
gyobb űrtar
szülék, a 1
lóan üvegz
kláv, mely
szeripar és
külözhetetle

A készülék
kísérletezett
zománccal
kémiai és fi
alapján az
sorolható, í
nyösen egye
ságát az üve
képességéve

Az „UNIVE
zománc kor
vetkezik, ho
szú élettart
állításra ke
miailag tisz

A 12 000 literes autokláv monoblokk kivitelben készül, szerelőfe centrifugál keverővel. A kettősköpeny fűtésre és hűtésre is egy Keverőhajtóműve ékszíjtárcsás, mely lehetővé teszi a keverő fo változtatását. A hajtómű vezetőképes ékszíjakkal és robbanásb torral van felszerelve.

TOPOR ANDRÁS

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Topor András: Repülő ember

1021

lett. A látogató olykor önkényesen is csoportosítja a történelmi emlékeket: megilletődve tiszteltem az alapítókat és az építőket, de szinte személyes ismerősként gondoltam sok régi diákra. Hisz miért is ne tűnhetne föl az archaikus ösvények és zsákutcák valamelyikén Cromwell, Milton, Byron vagy Thackeray alakja? Helyettük

A másik két f
az oktatás módsz
sze szorosan. A
nyi színvonalat
vetelményrendsze
het fenntartani.
hát, aki nem a
el a vizsgán, e
egyetemre, vagy
ba. De a kollégiu

A REGÉNYÍRÓ ÉS A FILOZÓFUS

Lukács György, Thomas Mann kutatónő a 30 lapból álló jegyzet a novellával. Nem is meglepő,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-696, 337-748, 340-726

1971 DEC 12

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Topor András

102

TOPOR ANDRÁS

• FÜRDŐZŐ

Tízre rendeltek
A falon plakát:
színházi tagok fe
tele. Izgultam.
zemben borítékot
rongattam, eddigi pá-
lyafutásom képeivel.

A portánál egy pil-
lanatra megálltam,
hogy kifújjam ma-
gam. Aztán beszáll-
tam a liftbe.

— Szabad — vála-
szolt egy hang a ko-
pogtatásomra.

50 év körüli hájas
férfi fogadott.

— Na végre megér-
kezett, már vártam.
Foglaljon helyet.

Milyen kedves fo-
gadtatás! Rögtön el-
szállt a félelmem. Le-
ültem az íróasztal
előtti székre.

— Nos, hm, igen —
fürkészett figyelme-
sen. — Nem rossz tí-
pus. Van személyisé-
ge! Azt pedig, hogy
csak tapasztalt ember

tig koncentráltam, az-
tán elkezdtem. Elő-

sikertől mámorosan új

JIM KAIN:

Egy emelettel f

ször drámai hőst ala-
kítottam. A férfi egy
pillanatra rám csodál-
kozott, figyelmesen
végighallgatott, aztán
elnevette magát. Ez
egy kissé megzavart.
Végül is élet-halál
kérdésről volt szó. Át-
menet nélkül az elha-
gyott szerető mono-
lógjába kezdtem. Hal-
kan, tétován, szenve-
délyesen. A férfi fi-
gyelmesen hallgatott.

szerepbe vágtam. Az
erdei manóéba.

Forogtam, mint egy
búgócsiga, másztam
négylábon is, aztán
megbotlottam a szőnyegben és arcra buk-
tam. Ez utóbbi egész
élethűen sikerült.

A hájas úr ide-oda
csúszkált a széken.
Önfeledten kacagott.

— Nem — kiáltot-
ta, s könnyei potyog-
tak. — Nem, ez egy-

KÜRTI ANDRÁS:

Feltételes reflex

Ülök az üdülő éttermében, pár perccel múlt fél egy, most tálalnak nekünk, az első cso-

Következik az utolsó műsorszám. Előttem diótekercs, a a hátam mögött iszonyú természeti csapások, rengeteg ál-

APRÓHIR

HÁZ

Debrecenben társasházi, kétszobás, étkezős lakás eladó. Érdeklődni: Varga, Hajdúböszörmény, Bethlen u. 2.

Eladó házrész, két szoba, előszoba, konyha, pince. Hungaria u. 3.

Beköltözhető kétszobás, 2 loggiás, étkezőkonyhás, OTP-s társasházrész eladó. Simonyi út 39. II. 8.

Háromszobás, összkomfortos társasházrész azonnali beköltözéssel eladó. Lefkovics Vilmos u. 86. III. em.

Faház, manzard padlással igényesnek eladó. Józsa, Kossuth u. 48. Telefon: Debrecen, 13-204.

Kétszobás házrész eladó. Simonffy u. 46. első ajtó, 5 után.

Kétszobás, kertes, családi lakóház, közművesített, szövetkezeti lakásra cserélhető. „Megegyezéssel" jeligére kiadóba.

Azonnal beköltözhető, kétszobás, összkomfortos társasház Nagyerdőn eladó. Kp. 260+120. Érdeklődni: Fényes u. 7. II. 9.

Tetétlen községben levő kétszobás ház gazdasági épületekkel, 1000 négyszögöl szőlő, gyümölcsössel eladó vagy debreceni kisebbre cserélem. Érdeklődni: Csapó u. 2. II. 2. 17—20 óráig.

Budapesti háromszobás társasházrészt 2+2,5 debrecenire elcserélem. „Lehet tanácsi is" jeligére kiadóba.

LAKÁS

Nagyméretű, összkomfortos tanácsi lakást cserélek hasonló kisebbre I. emeletig. Fürst Sándor u. 42. II. 6.

Azonnal beköltözhető háromszobás, összkomfortos öröklakás eladó. Csapó u. 4. V. 88.

Elcserélem 1+2-félszobás, összkomfortos, tanácsi, liftes lakásom másfél szobásra, vidékre is. Boka Károly u. 11. III. 20.

Hajdúszoboszlón, kétszobás, összkomfortos, házfelügyelői lakásomat debrecenire cserélem, főbérletire is. Schachinger Béla, Hajdúszoboszló, Hősök tere 21.

INGATLAN

Síkfőkúton 200 négyszögöl telek eladó. Érdeklődni: Noszvaj, Lenin út 23.

ALBÉRLET

Összkomfortos lakásban jelenleg egy-, később kétszobás lakrész kiadó. „Tulajdonos nélkül 95 808" jeligére Hirdetőbe.

Üres szoba, konyha kiadó. Csárdás u. 5. Tócóskert.

Üres lakást vagy házrészt bérbe vennénk. Választ „Ármegjelöléssel" jeligére kiadóba.

Lányokat külön szobába albérlőnek elsejére felveszek. Erzsébet u. 52.

Különálló szoba, konyha albérletbe kiadó. Zrínyi u. 10/B.

Összkomfortos, bútorozott nagy szoba fürdőszoba-használattal három tanulónak vagy lánynak 1-től kiadó. Karácsony György u. 7. X. 52.

Különálló szoba, konyha, kamra házaspárnak elsejétől kiadó. Kőfaragó u. 15.

Külön bejáratú bútorozott szoba azonnal kiadó. Budai Ézsaiás u. 63.

Külön bejáratú bútorozott szoba magányos férfinak kiadó. Dienes János u. 15. III. 16.

Albérlőnek nőt felveszek. Liszt Ferenc u. 9. II. 3.

Bútorozott szoba, külön konyhával 1 évre kiadó házaspárnak. Budai Ézsaiás u. 20.

Fiatal házaspár külön bejáratú szoba, konyhát keres. „Gyermek nélkül" jeligére kiadóba.

Üres szoba azonnal kiadó. Babits u. 88.

Külön bejáratú bútorozott szoba fürdőszoba-használattal nő részére kiadó. Boka Károly u. 7. VI. 24.

Zöldövezeti társasházban, gázfűtéses, kétszobás lakrész, loggia, konyha, fürdőszoba kiadó. „Azonnal beköltözhető" jeligére kiadóba.

Kétszobás lakást bérelnénk üresen szeptember 1-től. „Két házaspár" jeligére kiadóba.

Két nőt bútorozott szobába fürdőszoba-használattal augusztus 1-től albérletbe felveszek. Honvéd u. 15. fszt. 2.

Albérlet két személynek kiadó. Fényes udvar 5. IV. 17.

ÁLLÁS

Nyugdíjast, kocsival rendelkezőt, biztos megélhetést nyújtó iparomhoz az ország területére érvényes társba venném sürgősen. Érdeklődni: Eötvös u. 33., 14 óra után.

BEÉPÍTETT SZEKRÉNYEK, FENYŐ FALBORÍTÁSOK KÉSZÍTÉSÉT, BÉRMUNKÁJÁT VÁLLALOM.

BARTÓK ASZTALOS

DEBRECEN, JERIKÓ U. 66.

Lakásomon gyermekgondozást vállalok. Sarok u. 8. (Eötvös utcából.)

KULTÚRCIKK

Bécsi zongora, televíziók, vezetékes rádiók eladók. Arany János u. 13.

JÁRMŰ

Komár, Pannónia, Jawa Star, Riga motor, hegesztőtrafó, Riga lánckerekek eladó. Arany János u. 13.

Igényesnek MZ, részletre is eladó. Mészáros u. 11. Vágóhídnál.

Jó állapotban levő 407-es Moszkvics Combi eladó, délután 5-től. Papp László, Bellegelő 1. GÖCS mögött.

ID-s Wartburg de Luxe eladó. Varga Ibolya, Hajdúböszörmény, Dorogi u. 3.

IK-s Zsiguli eladó. Homokkert, Óvoda u. 30.

Garanciális Zsiguli Combi eladó. Cegléd u. 6. I. 1.

Most vizsgázott Trabant 500-as eladó. Boldogkert u. 16.

445 Skoda, jó állapotban eladó. Szív u. 18.

Simson Schwalbe olcsón eladó. Tanácsköztársaság útja 59., Pogány.

FIAT 127-es igényesnek eladó. Telefon: 11-267. Érdeklődni szombaton.

Skoda 110 L, fehér, IX rendszámú gépkocsi eladó. Bokányi Dezső u. 31.

1300 P. FIAT 33 000 kmrel és egy japán magnó eladó. Tanács u. 4. IV. 19.

baln
gy
FELVÉ
lakat
festő sz
betanít
és segé
Jel
gy
főn

BÚT

Szekrénysor, szekrények, k
romajtós szekré
és négyszemé
miék, garnitúrá
heverők, dohán
hálóbútor, kony
kezőasztal elad
János u. 13.

Eladó jó állu
konyhabútor. B
házfelügyelő.

Mindenféle sz
tele és eladása.
nos u. 13.

Eladó szép ke
zépvilágos hálő
ronnyal, matra
Érdeklődni:
Kossuth u. 23.

GÉP ÉS SZE

Szalagfűrész, varrógép, stabil
gesztőtrafó elad
János u. 13.

Eladó hegesz
négyszázas gyár
oszlopos és kézi
gép, állványos k
lanymotorok, 220
gesztő, tizedesm
félemez, bontott
220 voltos darál
gépkocsi. Hajdú
Thököly u. 50.

Dolg

Felveszünk
technikust, é
karitónőket é
rítónőket. B
Diószegi út 1

Adminisztrá
érettségizett n
(Gépírás szü
Vállalat, Diós

A Ruhaipari
bó szakmur
munkásokat e
be, női angol
készítéséhez. J
ca 5., munkaü
mögött.)

bio STRIP

TISZTA
GAZDASÁG
TARTÓS HAT
KEZELÉST N
IGÉNYEL

gyártja:
agrokémia szövetkez

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JUL 26

Hajdúbihari Napló

Topor András
festőművész
102

A látvány követeli ki a képet

Látogatás Topor András műtermében

1974. július 24. Ekkor töltötte be harmincadik évét, és „jó passzban van".

A születésnapja előtti napon volt feleségével Budapesten, ahol a „Századunk" címmel meghirdetett pályázat eredményhirdetésén átvette a KISZ Központi Bizottsága által adományozott díjat. A közelmúltban a „Hazám" címmel meghirdetett pályázaton pedig második díjas lett. Mindkét pályázaton az egyetlen vidéki — vidéken élő! — festőművész volt ő, *Topor András.*

Megragadom a születésnap kínálta alkalmat. Kérdezek, s ő szíves szóval, a tőle megszokott közvetlenséggel válaszol.

— Igazad van, a harmincadik év táján valóban készít az ember valamiféle mérleget. Nálam úgy fél éve, néhány hónapja már készül a mérleg. S talán tart még egy darabig. Látod ott azt a nagyméretű vásznat? Azt a régi maradék vásznakból kézzel varrtam össze. Már meg is van hozzá a kompozíció. Félre van téve. Most csak kerülgetem, de azt hiszem, hamarosan megfestem. Szeretnék nemcsak nagyméretű képet látni rajta.

Műterme ugyanolyan sajátos, mint képei. Topor András vásznát bármely tárlaton messziről meg lehet ismerni. Egyediek, egyéniek.

Amikor mindezt szóvá teszem, tárgyilagos a válasza, cseppet sem dicsekvő.

— Még a főiskolán egy alkalommal mesterem, Fónyi Géza megállt mellettem és megszólalt. „András, én magának nem korrigálok többet. Maga megtalálta egyéni hangját, egyéniségét, stílusát. Rétinek volt egy mondása: »Azt nem lehet eldönteni, hogy egy képet így vagy úgy kell és lehet megfesteni, de azt, hogy a művészet jelen van-e a képben, azt igen.« Nos, András, magánál jelen van."

(Topor, amikor elvégezte a főiskolát, három évig a művészetével csak kb. havi 600 forintot keresett, s az ipari vásáron vállalt grafikai munkák segítették az életét. Amikor megizmosodott anyagilag, akkor kezdett jobban menni a képvásárlás is.)

Kérdéseim csak oda kanyarodnak vissza, hogy honnan erednek motívumai, honnan indul ez a sajátos világ, ami a vásznakról árad.

— Én nem akarom a világ kabátjára varrni a képeim, mint valami gombot. De az az érzésem, hogy csak a két végpont között lehet igazán élni. Azt szoktam mondani, hogy ezt a mesterséget szeretem utálni a legjobban. Semmilyen más mesterséget nem tudnék így szeretni vagy utálni mint ezt. S a két végpont között vibrál az élet.

— Kíváncsi vagyok, honnan az inspiráció? Mi az, ami kíméletlenül képpé akar lenni, s mi az, ami arra kényszeríti a festőt, hogy a vásznon

Feleségem

fogalmazza újra, látassa a világgal? — és máris megbánom a kérdést, hisz akaratlanul belső, műhelytitkok után kutatok egy vendégszerető műteremben. Talán több jogot formálva, mint ami a vendégnek kijár.

Az oldott válasz megnyugtat. Nem sértettem mégsem az integritást, nem voltam tolakodó.

— Elsősorban a látvány. Amit látok, az rakódik le bennem, s ha olyan hatású, akkor óhatatlanul követeli a képet. Nézd például ezt a fényképet, mint látványt, és nézd meg a szobában mi lett belőle. A fénykép feleségemet mutatja az esküvőnk napján, a festmény, ahogy én látom, ahogy én most tudom őt, az asszonyt.

Nézem a képet, és azonnal feltűnik, hogy valami van benne, ami eddig nem volt jellemző Topor Andrásra. Valami, amit így a képpel szemben állva, plusznak, rendhagyónak érzek. A realisztikusan megfogalmazott arc, ami egyértelműen láttatja az inspiráló élményt nyújtó asszonyt, és a realisztikus arc mellett ott van a vásznon minden motívum, forma, ami topori, és egyedül az övé. Szinte teljes fegyverzetével felvonul a formavilága, a színvilága. Mindaz, ami első pillanatban érthetetlennek tűnik, máris egy teljes értékű, magasrendű harmóniává oldódik. És a képet látva bepillantást nyer a látvány részese egy olyan világba, ami nem hivalkodik, ami szerényen mutatja Topor András mély szenvedélyét. Azt a szenvedélyt, ami ott van az ezernyi finomsággal megfogalmazott, de első pillanatban mégis robosztusnak tűnő formavilágában. A vibrálás, ami a két végpont között van, s ami egyáltalán lehetővé teszi az életet.

Szöllősy Tibor

Egy lány halálára (Fotó: Lelkes László)

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1971 AUG 29

/1021

Topor András

TOPOR ANDRÁS • RAJZ

Gondolatok

Tan... előtt

Az iskolás gyerekek bármennyire is sajnálják, a szünidőne ismét vége, még néhány nap és kezdődik az iskolákban a tanítá Jól ismerem ezt a lelkiállapotot — régen volt, amikor évről é re magam is átéltem, ma pedig már a saját gyerekeimen is me figyelhetem —, amely nem mentes a várakozás izgalmától se Kik lesznek az új tanárok, ki mellé ültetnek az osztályban, n héz lesz-e az új tantárgy? stb. És a fogadkozások, hogy az tanévben mindent az első perctől pontosan fogok csinálni, nap ról napra készülök minden tantárgyból, ha lehet nem mulaszto egy napot sem. S aztán minden megy a maga törvényszerűség szerint ugyanúgy, mint addig.

Az iskolában töltött éveknek minden mástól különböző, sajátos hangulata van. Ezt azok tudják legjobban, akik már évek távlatából, általában nosztalgiával tekintenek vissza az iskolapadokban töltött sok-sok napra. A jelenlegi diákok számára azonban mindenekelőtt „az első munkahely" az iskola, az első emberformáló feladatok megoldásának „küzdőtere". A rendszeres tanulás jelenti az iskolás gyerek számára az első felelősségteljes munkát, s az a közösség, amelyben ezt a munkát végzi, egész életére szinte meghatározó hatással van. Ezért tesz meg államunk és társadalmunk minden lehetőt annak ér-

RICO Kötszövő Vállalat támogat sával pedig 34 férőhelyes óvodaépí letet hoztak létre. Bár a megyébe hasonló támogatással máshol is f lyik óvodai helyiségek kialakítás Hajdúböszörmény az első, ahol vállalatok által létrehozott óvod helyiségeket adtak át augusztus h napban.

Berettyóújfaluban egy 126 fér helyes középiskolai kollégiumo építettek. Maga az épület augusztu 31-re elkészül, a kollégiumot mégi csak az 1972 őszén kezdődő iskol évben vehetik birtokukba a diáko mert csak ez év nyarán kapcsolj be az épületet a város közműhálóz

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Hajdúbihari Napló

1974 NOV 17

Topor András

1021

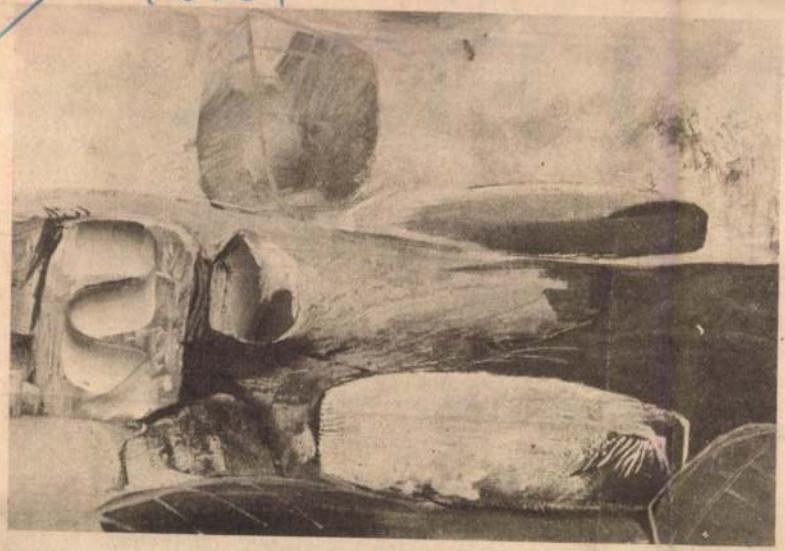

TOPOR ANDRÁS KÉT FESTMÉNYE — HAJNAL — LÁNY KAKASSAL

EMLÉKEZÉS

A debreceni Néplap első száma harminc éve jelent meg. A kezembe csak 1945 januárjának közepén Kalocsán került az egyik eléggé viharvert példánya. Valaki behozta a járási titkárságra. A felszabadulás után ez volt az első magyar lap, amely eljutott hozzánk, az első legálisan megjelent kommunista lap. Percek alatt összegyűltünk mindnyájan, akik éppen az épületben tartózkodtunk. Egymás kezéből kapdostuk ki. Végül is elejétől a végéig felolvastuk. Még az apróhirdetéseket is. Éjszakára a pán célszekrénybe zártuk. Kincsnek tekintettük. Másnap pedig megbíztuk *Istella Lászlót*, hogy induljon Debrecenbe, szerezze meg a Néplap minden hozzáférhető számát, ha lehet legalább két példányban. Istella harmadnap megfelelő útlevelekkel felszerelve útrakelt.

Akkor a Dunántúlon még folytak a harcok. Az ágyúdörgés még elhallatszott hozzánk. Személyvonatok nem jártak. Az utakon német hadifoglyokat kísértek. Tehát eléggé kockázatos vállalkozás volt az utazás. Istella egy szovjet katonai teherautón indult el, amely Kiskunfélegyházára tartott. Onnan Kunszentmiklóson, Kecskeméten, Cegléden, Szolnokon, Szentesen, Orosházán, Mezőtúron, Kisújszálláson, Püspökladányon, Be-

atársait, s szagol-
t, ismerkedtünk a
valami fogalmunk

el Berettyóújfalu
nni, s megszűnt
árton, aki abban
lap főszerkesztő-
hogy dolgozzam
gy kerültem új-
agyarország első
tt már valami-
folyt a munka.
akadt, de gép-
előállítása mel-
ra, hogy a leg-
összeverbuváló-
ilag és politi-
neveljen. Tulaj-
elkalmam ar-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

JUN 10

Topor András

1021

Topor András rajza

SEBŐK JÁNOS:

A halál és az álom rokonsága

Óraszagú éjjelek halk jajgatásában ülni . . .
Titokzatos beszédű bútorok recsegését
magamba gyűrt félelemmel ellesni . . .
Villamosok nehézkes nyögéseinek
tömörített dübörgését hallgatni . . .
Sértődötten cincogó csészék
elegáns leány-pletykáját figyelni . . .

A napfolttevékenység sötét nyomása
halántékomra nehezedik.
Besüllyedek az elalvás fekete világába . . .

Én vagyok az a lesörétezett,
karcsú őz, akit még ébren
János-ként láttam.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 AUG 5

ÉLET ÉS IRODALOM

Topor Chudvás

1021

Topor András rajza

1972. AUGUSZTUS 5.

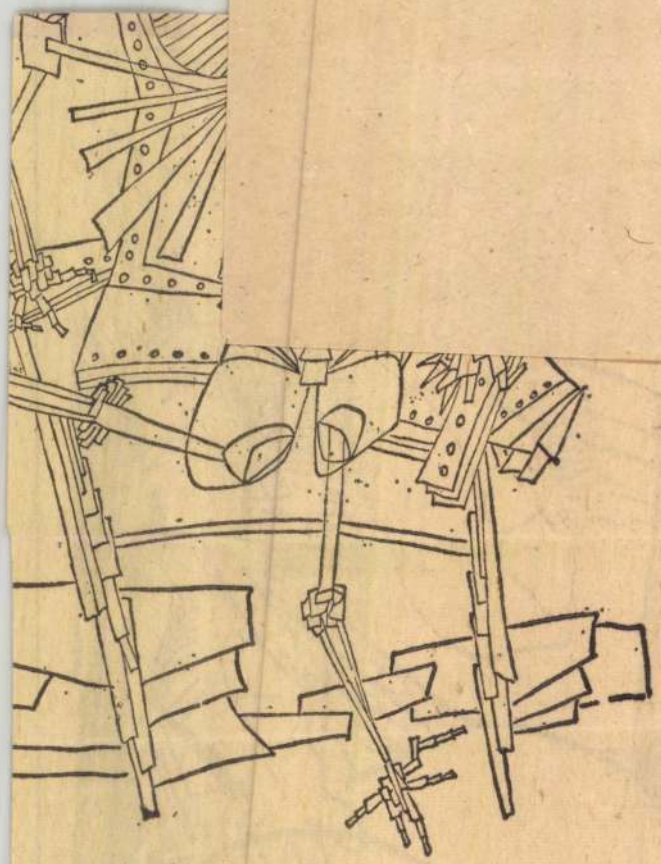

Szeift Béla rajza

1972. AUGUSZTUS 5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 AUG -
ALFÖLD
Debrecen

Topor András
1021

Topor András: Hajnal

nyikorgó lelkek
bújnak át testet öltve
kezüket tördelik
férfiak csuklóján póklábak
A MINDENT
ELEMÉSZTŐ IDŐ
EGYHELYBEN ÁLL
FEKETE PETTYES
ARCÁN SELYEMKENDŐ
nők mellében nyüzsgés
az orr szélvédett üregeiben
hársak gesztenyék
és a szájból
a futó-növények
kimásznak

II

kék vödrökben kapható
az oltatlan mész
a házától megfosztott
völgyi csiga
előre a birkaszagú éjbe
a szerelmesek víz alatt
tetvészik egymást
ólból kivert
vaskakasok hada
veri egész nap
a tüzoltóság ablakait
csöpp kis vásárosok
járják a vidéket
kezükben láncos füstölő
A MINDENT
ELEMÉSZTŐ IDŐ
EGYHELYBEN ÁLL

költözés a pincékbe
lapátok csonkjai
levedlett szőrű
kefék közé
alá a gyertyától
ragacsos karácsonyfatartóhoz
nők tapadnak
mindkét fülükkel
óraként ketyegő ajtókon
A MINDENT
ELEMÉSZTŐ IDŐ
EGYHELYBEN ÁLL
FEKETE PETTYES
ARCÁN SELYEMKENDŐ
szeméttelepeken
meggyökeresedett hajcsomók
idegen testrészek
férkőznek be
a tegnap még
megbízható ruhákba
ledobja magáról
a szarkafészket
ég a fejtető

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

TÁRSADALMI SZEMLE

1973 JUL

Topor András

1021

Topor András: Csellista

közgaz
Mérnök
gazdász
kaverse
az elm
műszak
be. A
el. 197
4 ezer
címet.
mozga
méleti
ban e
ezzel a

gazdász értelmiség egy része a szocialista munkaverseny e sajátos formájában örömmel, nagy ambícióval vesz részt, és nem kis mértékben segíti elő általa szocialista építőmunkánk hatékonyságát. *Az elmúlt hét év alatt több mint nyolcezer szakdolgozat született, s közülük több mint 600 díjat nyert.* A tapasztalatok azt is igazolják, hogy az országosan díjazott pályamunkák 82 százalékát a gyakorlatban részben, vagy egészben alkalmazzák, illetve bevezetésük folyamatosan történik. A helyi zsürizéseken elfogadott, de tovább nem küldött szakdolgozatoknak is kétharmadát a gyakorlatban hasznosítják.

A jó tapasztalatok ellenére ugyanakkor — az új helyzet figyelembevételével — e formák korszerűsítésénél a következőket kell figyelembevenni:

• *A Fiatal Műszakiak és Közgazdászok Tanácsai az irányító KISZ bizottságok tanácsadó, javaslattevő, se-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-745, 340-726
Topor András
ÉLET ÉS IRODALOM
1973 JUN 16
papír
1021

Topor András: Találkozás

ket. *Móricz Zsigmond, Fodor József, Benedek Marcell, Balog Edgár* nyilatkozataihoz a felszabadulás után *Mihail Sadoveanu* csatlakozik egy, a Román Nagy Nemzetgyűlésen tartott beszédében... A náciellenes nemzeti-baloldali tábor, írótársak, haladó értelmiség, szabadságvágyó parasztság, forradalmi munkásság keserűsége összpontosul az Újságban 1944 legelején megjelent „Szűkülő Kör" című cikksorozatában — amelyre Fodor József március 9-én reagál ugyanott, Kovácshoz intézett nyílt levelében. Csak néhány szilánkot idézhetek belőle:

„Kedves Kovács György, nálam fiatalabb társam, de kipróbált erejű a kardsuhintásban... pártállásodat mind zengőbben nyilvánvalóvá teszed... Szűkül a kör, de a körben benne van minden valaha élt nagyja a világnak. Nagy eszmék, a nagy példák... Az embernek rendkívülinek kell éreznie magát, oly kevesen vannak a »ré-

lunk adott ki, nevének nek akkor is irodalm fénypontjai között kell pelnie.

Én testvéremnek mor egy-apa-egy-anya: a igazságának szenvedél ember szeretete szült testvérített össze közös dünkön, a harmincas é sötétebb éveiben. Egy g szolgáltunk, mellesleg testvérbátyám demokrata lapjánál, a *Brassói Lapoknál.* Most szomorúan meg kell követnem, amiért nem kísértem szemmel élete útján, hogy most kellett újra felfedeznem magamnak. De örömöm is nagy: hogy annyi év után, amikor már „kifelé megyek", még rámutathattam, érte szót emelhettem.

Érte, s az igazságáért, amely népeink igazával *egy.*

Kahána Mózes

Magyar Józs

bély a világ állapotáról, s a hazában zajló eseményekről? Elég keveset. De érdeklődő ember lévén, árnyalatnyival mégis többet lehajtott fejű, földet-jelent szemlélő környezeténél. Cintányérjaival, műhelyével Francsics visszhangzó közeg a kisvárosban. De pusztán ezért nem volna érdemes véleményeire, értesüléseire figyelnünk. Mert keveset kezdhetünk azzal, hogy például Széchenyi neve egyáltalán nem fordul meg fejében és tollán: még a döblingi halálhír idején sem. Kossuthé annál többször; már a szabdságharc előtt, majd alatt, s a forradalom leverése után is, gyakran. Mégis mindenképpen jellemző, ha észrevesszük: Széchenyi talán nem élt 1870-ig a népe lelkében. S a borbély megőrizte és tisztelte Kossuthot, pedig a nemzeti ellenállást jelképező szakállviselés szinte a tönk szélére sodorta a szakállpusztításra berendezkedett borbélyokat.

Francsics Károly háromezer oldalt meghaladó feljegyzéseit azért kellett kézbevenni és legalább egyhatodát kinyomatni, mert környezetét és szűk szemhatárú saját életét, kudarcat, gyér eredményeit, ipara folytatásának szokásait, kora étkeinek termelését és elkészítését, a visszatérő szórakozások divatjait pontosan megfigyeli, és bátran, nem félve a közhelyektől, leírja. Semmi nem unalmas és leírásra méltatlan számára, amit ő maga látott, gondolt, észlelt — az igazi író és az igazi műkedvelő szilárd hitével. Eszményi és kifogyhatatlan adatközlő. Az utókor számára bánya. Műve, a *Kis kamorámban gyertyát gyújték* nem egy, de egész sorozat történelmi regény hátterét és környezetrajzát önti elénk. A sok részletben egyetlen igazi regényt is elrejt. Nem szándékosan, mert e szomorú regény: csörgedező saját élete, s bármely vékonyszerű is ez, soha nem veszítjük szemünk elől — bár tudjuk, se zuhatagok, se nagy áradások nem várnak rá az időben előrehaladva, inkább aszályok leskelődnek rá, s az olvasóra, meg az elmocsarasodó öregség.

A kétely teszi vonzóvá és olvasnivalóvá az egyébként nagyon olvasmányos történeti önéletrajzot. A kétely, vajon érdemes-e írnia, lejegyeznie környező világát, tétova gondolatait. „Minden év végén szándékom elhagyni ezt a bolond naplóírást. Feleségem igen gyakran mondja: minek is ez a bolondság. Majd ha meghaltál, kinevet érte a világ."

Igen, a világ ott van még a tilalmazás mögött is. „Hát ismét csak írok. Van ám ebben a naplóírásban valami jó. Osztán meg amikor az ember kebelét bánat, keserv dúlja, oly jól esik, ha fájdalmait csak egy élő fának is kipanaszolhatja. Annál inkább hát, mikor azokat tulajdon naplójába szavakkal beírhatja, s amikor aztán év múltával elolvassa, ismét jólesik érezni, hogy azon már mily messze túl van."

S a bajokat ki győzné naplóba írni! „Írásom közben olykor iszonyú rossz gondolatok ébredtek agyamban: a múltból

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tapor András

ÉLET ÉS IRODALOM
1973 JUL 28.

1021

1973. JÚLIUS 28.

Topor András: Táj

...nyi? Bereményi fel tudja
férfi?
...lős mosollyal lehajtotta a

...ak? Egy rabitz választ el

...összeköltöztek?
...nem. De gyakran nála al-
...en is...
...pal?
...Ez szerelem, Boriskám, ezt
...tizni.
...d?
...öm hozzá. Rendesen fizet,
...gy az az ezer forint min-
...És még amit hazahord ne-
...dességet. Tegnapelőtt egy
...vermuthot. A potyajegyek-
...lek.
...atatott a sakktáblán. Tu-
...yikük se tudott sakkozni.
...ahogy jött. Most a lóval,

— Imá...
— Ez ...
beismeri, ...
tében. Pe...
tod.
— És ak...
— Mikor...
— Hát a...
— Szóval...
lenc szál r...
zenkilenc h...
hez nagyon ... szer-
vírozás.
— És Anikó?
— Már az ajtóban láttam, hogy baj lesz. Megtántorodott. Én nyitottam ajtót, de ő is jött a csöngetésre. Csak annyit mondott, jaj istenem — és megtántorodott. A főorvos is, én is odaugrottunk, hogy elkapjuk. És ahogy ott félájultan támogattuk, Szőke Tamás megcsókolta a kezét. De másodpercekig csókolta, egyáltalán nem zavarta, hogy én is ott vagyok.

1021

WYCINKI PRASOWE
GLOB
RSW „PRASA"

BIURO
WYCINKÓW
PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

Andrzej Topor

SZTANDAR LUDU
MAGAZYN
Lublin, Al. Racławickie 1
wydanie .....

196 J 8 / 19 -08- 73
Nr ..... z dn. .....

MAGAZYN PROPONUJE

OTWARCIE WYSTAWY W BWA

W sobotę o godz. 18, w galerii Biura Wystaw Artystycznych przy ul. Narutowicza 4, otwarta zostanie ekspozycja malarstwa i grafiki debreczyńskich plastyków.

Autorami ponad 80 prac są: Andraś Topor, Laszlo Szabo, Benyi Arpad.

Prze

Kołysanka matki

muzyka: Katarzyna Gärtner
słowa: Ernest Bryll

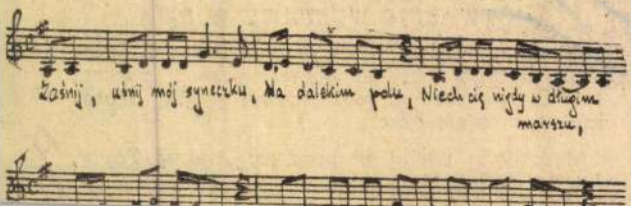

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Topor András
Hajdúbihari Napló

1974 MÁJ 19

1021

TOPOR ANDRÁS FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRÓL

Az Agrártudományi Egyetem Aulájában ülök, Topor András kiállításának utolsó napjaiban és néhányat az itt felmerült gondolataim közül papírrá vetek.

Topor András, a fiatal fővárosi festőművész négy éve, a Művésztelep alakulásakor telepedett Debrecenbe. Ez a négy év meghozta számára a „szakma" átütő elismerését. A különböző murális és festészeti díjak (köztük a debreceni nyári tárlat fődíja) az állami vásárlások, szövetségi tagság mind egy merészen ívelő pálya mérföldkövei.

Számos budapesti, külföldi és vidéki kiállítása és szereplése (Stúdió Galéria, Egri Kisgaléria, Lublin stb.) után ez a kiállítás első debreceni önálló bemutatkozása. A kiállított 36 mű jól érzékelteti fejlődését, és méltó arra, hogy mi, debreceniek is felfigyeljünk rá! Korai, kissé merev formahasználatú, de igen konstruktív szerkesztésű képeinek az „Egy lány halálára" és az „Uszoda" igen szép példája. E korai képek közül kiemelkedik még a „Felhős táj", melynek szerkezetét lágy, lírai hangvétel oldja, és az üzemi tárlatokról jól ismert „Kőbánya". Ebben a képben a szerkezet szinte nyersen, lemeztelenítve jelenik meg (a forma nyersesége — szinte funkcionalista tömörsége — a téma legtisztább kifejezéséhez vezet). Ha analógiával kívánnék élni, Fernand Leger tiszta funkciójú, szilárd kubista formáihoz tudnám hasonlítani.

Topor újabb korszaka elkülönül az előbbiektől. Ebben az érzések és az élmények mintha átszakítanák az „okos" festő által felállított rendteremtő szabályokat, és ezekből a képekből a szabadon lüktető élet, a buja vegetáció, és a finom érzékenységgel megáldott, labilitásában is lenyűgöző *ember* tárul elénk. A „Nő és víz", a „Szobrász" és a „Figura II." ennek legszebb példája. Az ember egy pillanatig azt hiheti, hogy ez a kiteljesedés, az érzelmi és a tudati elemek egy ilyen együttese maga a teljesség.

De szolgál ez a kiállítás még más meglepetéssel, éspedig a már-már kozmikus fogantatású „Hajnal I—II.", a „Figura I." is ezeknek, az ismét egyszerűsödés felé hajló, a romantikát levetkőző, de a világmindenség teljességére törekvő szemléletnek a képe. Kiemelkedik egy kis kép: az „Ablakban". Sík és tér, jelkép és valóság, líra és konstrukció jelenik itt meg a legteljesebb egységben. A formák szinte végső egyszerűsége egyszerre érezteti az örök változást és az időtlenséget, *az embert*, aki része, szenvedője, megértője, és lassan már felnőve; elrendezője ennek az örök változó, és ezáltal szinte álló mindenségnek. Beszélhetnénk még rajzainak életközelségéről, ritmusteremtő erejéről, s talán e szép válogatású anyag minden képéről külön-külön.

Lezárva gondolataim sorát, ajánlom őt a debreceni tárlatlátogató közönség szeretetébe. Aki látta képeit, tudni fogja, hogy belőlem nem az „elfogult szakmabeli", hanem a jó tárlatot örömmel fogadó néző szólt.

Tenk László

Topor András: Emberi gyöngy

Modern, mély gyermek-
ocsi eladó. Thomas Mann
47.

Épülethez faanyag vas-
erendák, redőnyös ajtó el-
dó. Kishegyesi út 56.

ÁN

got

SZ

ARUHAZ
CEN

zés a munkaerő-gazdálkod
Debrecen, Kálvin tér 11. sz

MÉG MINDIG CENTRUMHÉTFŐ

MÁJUS 20-ÁN

BAKFIS, NŐI JERSEY KOSZTÜMÖK
ÉS EGYES JERSEY RUHÁK,
ORLON TÖLTÉSŰ
BROKÁT PAPLANOK

20%

CENTRUM ÁRUHÁZ
DEBRECEN

Érettségizett, legalább
5 éves kereskedelmi
gyakorlattal

ANYAGGAZDÁLKODÓT

felveszünk.

Jelentkezéseket
részletes önéletrajzzal
„Szövetkezeti ipar
116 238" jeligére a
Magyar Hirdetőbe
kérjük leadni.

Mélységes fájdalommal tudatjuk, hogy a felejthetetlen jó férj, a rajongásig szeretett édesapa, gyermek, testvér, sógor és jó rokon

KARANDI JÁNOS
MÁV-főellenőr

48 éves korában, rövid súlyos szenvedés után elhunyt. Drága halottunktól f. hó 21-én, kedden délelőtt fél 12 órakor veszünk végső búcsút a Köztemető I. o. ravatalozójában és polgári szertartás szerint helyezzük örök nyugalomra.

Lakás: Debrecen, Karácsony György u. 3.

A gyászoló család

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó férjem, édesapám, apósom, nagyapám, nászom és jó rokonunk

RÁCZ JÓZSEF
bőrgyári nyugdíjas

73 éves korában súlyos szenvedés után elhunyt. Felejthetetlen halottunkat f. hó 21-én, kedden délelőtt fél 11 órakor fogjuk örök nyugalomra helyezni a Köztemető I. o. ravatalozójából polgári szertartás szerint.

A gyászoló család

Lakás: Debrecen, Hét vezér u. 57.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy
lejthetetlen jó feleségem,
anyám, nagymamám, testv
sógornőnk és jó rokonunk

NEMES JÓZSEFNÉ
Fekete Johanna

66 éves korában, boldog ház
ga 44. évében hosszas szen
után elhunyt. Drága halott
f. hó 21-én, kedden déli
órakor helyezzük örök nyug
ra a Köztemető I. o. ravata
jából a ref. egyház szerta
szerint.

A gyászoló c

Lakás: Debrecen, Baross u.

munkásokat. Fizetés és kedvezmények a MÁV kollektív szerződés alapján. Felvételi korhatár: 18—50 év. Jelentkezés írásban a fenti címre: születési idő, anyja neve, személyi igazolvány száma, lakáscím feltüntetésével. Ezen adatok birtokában felvételre utazási jegyet küldünk és bővebb felvilágosítást adunk.

A Hortobágyi Állami Gazdaság kőműves brigádot vesz fel. Jelentkezés az építőüzemnél.

Kotrómestert és DT erőgépkezelőket alkalmaz az Alsó-Nyírvíz Vízgazdálkodási Társulat. Debrecen, Tengerész u. 7.

GYÁSZHÍR

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó férjem, forrón szeretett édesapám, apósom, testvérem, nagybátyánk, sógorunk és jó rokonunk, BOCSKAI GYULA MÁV nyugdíjas, 74. éves korában, rövid súlyos szenvedés után váratlanul elhunyt. Kedves halottunk temetése f. hó 21-én, kedden délután 1 órakor lesz a Köztemető II. A. ravatalozójából a gör. kat. egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Lónyai u. 3.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1973 DEC 8
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Topor András

1021

M

Topor András: Várakozó

K

ndrás ars poeticája

ségek alóli kibújás roppant kényelmes útját választja. Sütő minden újabb írása azt sugallja, hogy a provincializmuson valóban felülemelkedni nem finnyás-lesajnáló frázisokkal, hanem csak a provinciának és lakóinak múltját, sorsát, gondját felvállalva lehet. A „mi dolgunk a világon" — kérdésre *Istenek és falovacskák* című új könyvében azt feleli: *„úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk"*. Másutt meg hozzáteszi: *„... és úgy kell cselekednünk, hogy megőrizzük az emberségünket, mert magyarnak lenni erkölcsöt jelent, amiként románnak vagy más nemzetiségűnek lenni sem jelent sem többet, sem kevesebbet, mint erkölcsöt."*

Asztalos Istvánról írt arcképvázlatában elmondja: egyszer valaki azzal állt elő, hogy „ha valamely általános érdek — a nemzeti- [illegible] kategóriánál egyetemben féle-fajta — akár „népies", akár más — konzervativizmus csak fékez, gátol.

●

Ez a nyitottság természetes is. Ha valaki számára létfeltétel a népek baráti együttélése, a tolarencia hagyományának ápolása és az egyenjogúság mindennapi gyakorlata — akkor csak teljes nyitottsággal és megismerni vágyó fogékonysággal közeledhet más népek életéhez, nyelvéhez, alkotásaihoz. A népek testvérisége — Sütő értelmezésében — nem dagályos ünnepi frázis, „sem holmi transzcendens régiókból reánk ügyelő védangyal: Alább kell szállanunk a költői szándékkal, az együttélés mélyebb — tehát kockázatosabb — áramlataiba. Oda, ahol nem éneklik, hanem élik, a bőrükkel hordják ezt a valóságot. A valóságos próbaté-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 1[illegible]-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Topor András.

1971 OKT 9 -

-E A MŰVELT EMBER?

1971

Topor András: Mitológia

TÁJÉKOZÓDÁS

Szabados Árpád két rajza

JÓRGOSZ SZEFERISZ:

Szent Miklós macskái

„Az ott a Macskák Szigete" — mondta a kapitány,
alacsony partra bökve kezével a ködben,
puszta fövenyre ezen a karácsonyi napon —
„és odébb nyugatra, ott született a tengerből Afrodité;
ezt a helyet Görög Sziklának nevezik.
Három fok balra!"
Az istennőnek olyan szeme volt, mint Szaloménak
a macskának, kit tavaly vesztettem el
és a másik, Ramazan — hogy nézett szembe a halállal
egész napokon át a keleti hőban,
a fagyos napfényben,
szembe, egész napokon át, ő: a tűzhely kisistene.
Utas, ne maradj ott.

A MESTERSI

Beszélgetés

Az egyik legtekintélyesebb svá
günk. Száznál több tárlata volt n
teményes kiállítását 1956-ban, Buda
zeumban. Tevékenyen részt vesz h
dául a Szövetségi Szépművészeti Biz
nálé svájci szekciójának állandó k
rendezője. A Vadászati Világkiálli
a nemzetközi díj-zsüri tagjának hi
művészeti Bizottság munkájáról k

— A bizottság feladata művel
vásárlása, versenyek hirdetése,
nemzetközi kiállításokra való válo
gatás és ösztöndíjak kiosztása
Tagjai: egy kritikus, egy muzeoló
gus, két építész, két festő és egy
szobrász. A megbízatás nyolc évr
szól. Az elnöké — ha akarja —
mindvégig.

— Tudjuk, jó barátságban vol
olyan mesterekkel, akik az egyete-
mes művészet klasszikusai már.
Munkásságukat megismerhetjük
könyvekből, múzeumokból. Inkább
emberi vonásaik érdekelnének. El-
sőnek Giacometti.

— Jó barátom volt. Nem sokkal
halála előtt látogattam meg utol-
jára. Betegen is dolgozott. Elége-
detlen volt azzal, amit addig csi-
nált. Akkor délután sokat vitat-
koztunk a rajzról. Ő — mondta —
tulajdonképpen még mindig nem
tud rajzolni. Nem tudná visszaadni
például feketéscsészéink plaszticitását, nem tudna egy emberi fejet

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 330-726

Topor András festőművész

1973 APR 13

Magyar Nemzet

Topor András képei a Stúdió Galériában

Topor András festőművész huszonkilenc éves. A Képzőművészeti Főiskolán tanult, Fónyi Géza osztályában. 1970 óta a debreceni művésztelepen él és dolgozik.

Evvel a három adattal ki is merült, ami ma még Topor András „életrajzának" mondható. A többi — a lényeg — még csak következik. Nem mintha Topor András „örök fiatal" (durvábban fogalmazva: meddő „ígéret") volna. Ezt a fokozatot túllépte. Pontosan tudja, mit jelent a szín, mit bízhat rá ecsetvonásaira, hol kell erősebb, s hol csöndesebb eszközöket alkalmazni. A debreceni és nyíregyházi festőkolóniák minap rendezett közös kiállításán, a Nemzeti Galéria termeiben mindenesetre e korán megszerzett fegyelmével tűnt ki a többiek — s nem csupán kortársai — közül.

Annál furcsább viszont, hogy ez után a bemutató — s mellette a vele csaknem párhuzamosan megrendezett Stúdió-kiállítás — után pár hónappal, újabb, a *Stúdió Galériában* megrendezett tárlatán Topor András mintha eleresztette volna a gyeplőt; hatalmas erőket gyűjt egybe, s feszít szembe a vásznain megjelenő színek foltjaiban; ám anélkül, hogy evvel — nem egy elvont „mércéhez", vagy „harmóniához", de saját korábbi műveihez képest — valamiféle körvonalazható, valamiképp megfogalmazható többletet tudna mondani.

Mindevvel természetesen nem Topor András szándékai a megkérdőjelezettek. Hiszen azok aligha fordultak visszájukra az eltelt rövidke idő alatt. Az eredmény azonban kétségeket ébreszt, s óhatatlanul megismételteti a kérdést: vajon nem volt-e többet mondó, tartalmasabb az az időszak, amikor ugyan halkabban szóltak Topor képei, de tagoltabban mondták, pontosabban fogalmazták azt, amit festőjük rájuk bízott? Lehet, hogy rövid távon segít, de távoli célhoz, komoly dologhoz, egy élet munkájához kevés, nagyon kevés az energiapazarló kapkodás.

Kiabálni ugyanis — a színekkel is — akkor kell, ha valóban fontosat akar mondani az ember. Topor most bemutatott tíz képe viszont inkább skálázás. Egy remek „hang" próbája, de nem sokkal több. Várjuk tehát a folytatást.

manyunk gyarapodott, jelentősen bővítettük a meglevő géppark kapacitását. A szocialista országokból importált és a hazai gépek aránya növekedett. A számítástechnikai gépek gyártása, valamint az általános számítástechnikai alapképzés és szakképzés terveinknek megfelelően halad. A számítástechnikai központi fejlesztési program megvalósítását *a jövőben is a szocialista országok együttműködésére alapozzuk.* A Minisztertanács a jelentést elfogadta. Felhívta a minisztereket, valamint az országos hatáskörű szervek vezetőit, hogy *fokozottabban segítsék a számítógéppark alapját képező szocialista egységes számítógép rendszer gépeinek bevezetését.*

A pénzügyminiszter tájékoztatást adott a *reprezentációs költségek csökkentésére irányuló* szabályozásról, amelyet a kormány elfogadott.

A nehézipari miniszter, a belkereskedelmi miniszter, valamint a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter előterjesztése alapján a kormány megtárgyalta *a kőolajtermékelosztó hálózat* és a fogyasztói tárolótér fejlesztésének meggyorsításához szükséges intézkedéseket. Az utóbbi években az elosztó és értékesítő hálózat — főleg a tárolótér fejlesztése nem tartott lépést a fogyasztás gyors ütemű növekedésével. A Minisztertanács határozatot hozott, hogy a *viszonylagos elmaradásból adódó feszültség csökkentésére,* a már folyamatban levő fejlesztésen felül még a IV. ötéves tervidőszakban biztosítani kell 100 000 köbméter tárolótér és 184 kilométer vezeték építését, 50 tartályautó beszerzését, 50 újabb töltőállomás és 200 háztartási tüzelőolaj-eladó hely létesítését, valamint a tartályautók karbantartására szolgáló feltételek javítását. Egyidejűleg bővíteni kell a mezőgazdasági üzemek tárolóinak kapacitását az időszaki gázolajszükséglet zavartalan biztosítására, valamint a *lakossági tüzelőolaj belkereskedelmi elosztó hálózatát is.*

A kormány megtárgyalta és elfogadta a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter elő-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-968, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 FEB 17

Topor András
102

Topor András: Kert

t az SS-be, s hir-

Csodálatos volt itt minden

HÁMOS GYÖRGY:

Televízió

Kilátás a kávéházból

Annak is húsz éve már, hogy itt a Hidász utca környékén sokat sétálgattunk délutánonként Nagy Lajossal. Egymás közelében laktunk, s többnyire véletlenül akadtunk össze. Jólesett, hogy mennyire megörült mindig a találkozásoknak. Még az se szegte kedvemet, amikor elárulta, hogy orvosi tanácsra kell legalább fél órát sétálnia naponként — ennek a fél órának azonban nem akar vége szakadni, ha egymagában kell járkálnia. Tudod — mondta — (hipochonder természetű volt) nem tetszik az nekem, mikor az orvosok nem csinálnak egyebet, csak sétálni küldik az embert. Szerinted ez mit jelent?... Megnyugtattam, hogy nem jelent semmit. Sajnos, nemsokára meghalt. Olyan ember volt, aki mindent tudott előre. Most rendszerint egyedül sétálok azon a vidéken. Én is orvosi tanácsra. De nem is ezért említem a sétát; inkább a kis fenyőfás, platános háromszögletű tér miatt, ahol olyan jókedvűen csapta be orvosait. Mert nem sétáltunk, hanem egy öblös padra telepedve beszélgettúrában biztosíthatná a már meghódított területen a művészet uralmát, s feleslegessé tesz ugyanarra a területre induló új és új expedíciókat. De nem szeretnék hamis illúziókat kelteni. Egy, az irodalomtörténet lapjain alvó író ébresztése nem könnyű feladat. Ha műveit újra kiadjuk vagy regényeit, novelláit képernyőre visszük, még nem bizonyos, hogy újra megjelent, s újra hat körünkben. A művek különös átváltozáson esnek át szerzőik elmúltával. Különösen azoknak az időknek alkotásai, melyek még érintkeztek a mienkével. *A fekete város* képernyőre ültetéséhez „csak" egy avatott író-dramaturg (Thurzó Gábor) és egy jó rendező kell (Zsurzs Éva). De már Sarkadi szívét — aki kortársunk —, s Nagy Lajos elméjét — aki majdnem kortársunk volt — egy ma sugárzott tévéjátékban átültetni: az írói sebészet bravúrja. Hiányozván a „donor" s a befogadó képernyő közt az idő kemény cezúrája: egybemosódik a két történet, s jóvátehetetlenül összezavarja egymást. Ez történt Sarkadi Imre

lamennyiünknek nyugodtabb élete lenne. Lassanként már csak azokra az ünnepi évfordulókra tudok odafigyelni, melyekről ő emlékszik meg. Nem hatódik meg attól, hogy esszéje hőse már meghalt. Nem is veszi tudomásul. Nagyon jól tudja, milyen jót tesz a holtaknak, ha perelnek velük. Egyszerre elevenné, valóságossá válnak. Mint ahogy kritikusként, s élőkről szólva: soha nem feledkezik meg halandóságukról. Arról, hogy egyetlen lapra tették fel többnyire rövid életüket, s halálos dőfést nem szabad ejteni rajtuk.

Mikor arról olvastam, hogy *Lengyel György* rendező és *Litványi György* dramaturg képernyőre komponálja át a Krétarajzokat: felderengett előttem a *nagy szintézis* lehetősége. Mindég hálát éreztem a televízió iránt, valahányszor kiemelt a múltból egy már-már elfelejtett írót. Bár tudtam, nem könyörületességből teszi, hanem mérhetetlen műsoréhségében neki van rájuk szüksége. Örömömet mindég szorongás is kísérte: vajon nem veti-e ki magából ez az elektronikus élőlény az olvasásra szánt — szívbe.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szolnok Megyei Néplap

1973 MAJ 13

Topor András

1021

EGYEI NÉPLAP 1973. május 13.

TOPOR ANDRÁS RAJZA

1973. május 13.

Gyűrűavató ünnepély a mezőtúri főiskolán

A hosszú asztalsoron fakupák sorakoznak. Hirtelen csend lesz, majd száznégy koppanás hallatszik, szinte egyszerre. Aranygyűrük hullottak a kupák fenekére.

Aranygyűrük. Rajtuk stilizált fogaskerék és egy szál búzakalász. A debreceni Agrártudományi Egyetem mezőtúri mezőgazdasági gépész főiskolai karának emblémája. Most vörösbor csordul a serlegekbe. Halk koppanás, inkább csak jelzés-

a megye gimnáziumaiból, szakközépiskoláiból érkező diákok kísérték nagy figyelemmel. A jövő mezőtúri főiskolásai közülük kerülnek ki bizonyára.

Délután Gál Mihály főiskolai docens megnyitója után dr. Ács Antal, a debreceni Agrártudományi Egyetem rektora a „Kétfokozatú mérnökképzés és a mezőgazdasági gépészeti üzemmérnökképzés szerepe

Rövid úton

Pedagógiai folyóiratszemle

A szolnoki pedagógus könyvtárban került a kezembe egy puhakötésű kiadvány. Rövid úton a címe.

A pedagógiai folyóiratszemlét Szurmai Ernő, a megyei Verseghy könyvtár igazgatója, és Notheisz Jánosné könyvtáros szerkeszti, társadalmi munkában, 1970 óta jelenik meg, évente háromszor.

A szerkesztők az első számban így határozták meg céljukat: „Elsősorban az iskolavezetőket, szak- és tanulmányi felügyelőket, illetve a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Topor András: Kertész

NÉPÚJSÁG (TOLNA) művész

1978 OKT 12

1021

kulturális kaleidoszkóp

Szolnoki triennálé

Harminc képzőművész 58 alkotását mutatja be a szolnoki Tisza-parti galériában a vasárnap megnyílt országos festészeti triennálé.

A triennáléra beküldött alkotásokat a Kulturális Minisztérium, a SZOT, a Művészeti Alap és a megyei tanács képviselőiből álló szakzsüri bírálta el és ítélte oda a megyei tanács által felajánlott díjakat. A három kategória, egyenként 15 000 forintos első díjával Topor András: Anyaság, Baranyó Sándor: Kertész és Schéner Mihály: Pásztorok című olajfestményét jutalmazták.

:kezés

tartó bukó

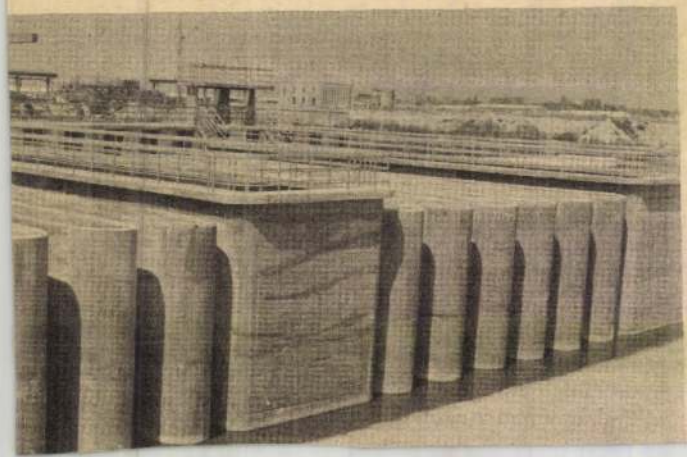

A fentieknél kevésbé jelentős eredmények és kimunkált értékek ismétlődésének egyensúlyát tapasztaljuk több művészünknél is. Ide sorolhatjuk például Topor András képét (Kabai cukorgyár), ahol „a betont megedzik"; ahol elsősorban az égre festett zászlósuhogtató hangulat szól e munka nagyszerűségéről, miközben a figurák keményen viaskodnak az anyaggal. Ide tartozik Józsa János Fagottos című képe is, amelynek elsősorban derűs színkompozícióját dicsérhetjük. Itt kell megemlítenünk Bodó Károly lenyűgözően szép színekből felépített képeit; Szilágyi Imre kedvesen évődő, „ilyennek látom a világot, s ilyennek rajzolom" — mottójú metszeteit; és végül Bényi Árpád Május 1. népünnepélyét, melyben tudatosan megformált ellenpéldát látunk a sematizmus korának „hivatalból derűs" vásznaival szemben. Az ismétlődés mozzanata dominál a többi művésznél (kivéve Holb Margitot, aki remélhetőleg segít színesebbbé tenni a terület iparművészeti kultúráját). Említsük meg ebből a csoportból Prím Zoltánt, a falitálak szorgalmas készítőjét. Két munkája közül az az érdekesebb. amelyiken egy martinász dolgozó-pihenő-dolgozó testritmusát láthatjuk.

Gyönyörű lenne, ha remekművekkel állhatnánk ki a munkások elé. Ez azonban lehetetlen. Az embereknek a képzőművészeti életbe kell bepillantaniuk, s ebből a szempontból minden alkotás tanulságo.s Sőt, a jó művek csak a kevésbé sikerültek mellett tanulságosak.

Éles Csaba

Éles Csaba: Az „Üzemi tárlatok '48" – vél
Hajdú-Bihari Napló, 1948. szept. 16.

Topor András, festő

a Mikepércsi
és fél szo-
afortos, bú-
akás kiadó.
„Vállalat"
ladóba kér-

elküll, telje-
, kertes la-
aj, ha csak

eladó. Péntek József, Epreskert utca 41.

Skoda S 100 L eladó. Csapó u. 94. VIII. 22.

Lada 1300 köbcentis, igen megkímélt állapotban, sürgősen eladó. Kossuth u. 13., hátul az udvarban.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1978 OKT 10

DAILY NEWS

András Topor

1021

30 Künstler zeigen 58 Schöpfungen

Budapest (MTI) — Auf der am Sonntag in Szolnok eröffneten Triennale der Malerei zeigen 30 ungarische Künstler 58 Schöpfungen. Zum zweiten Male hatte der Rat des Komitates Szolnok einen Wettbewerb zu den Themen „Der Mensch und die Familie", „Der Mensch und die Arbeit", „Der Mensch und die Natur" ausgeschrieben. Bei der Eröffnung der Ausstellung wurde betont, daß dieser Wettbewerb einen immer bedeutenderen Platz in der bildenden Kunst Ungarns einnimmt, immer mehr Künstler sich dafür entscheiden, den Menschen in den Mittelpunkt ihrer realistischen Kunst zu stellen.

Die mehr als hundert eingesandten Wettbewerbsarbeiten wurden von einer Jury, bestehend aus Mitarbeitern des Ministeriums für Kultur, des Zentralrates der Ungarischen Gewerkschaften, des Kunstfonds und des Komitatsrates, bewertet und in drei Kategorien die Preise vergeben. Den ersten Preis — eine Summe von jeweils 15 000 Forint — erhielten András Topor für sein Gemälde „Mutterschaft", Sándor Baranyó für seinen „Gärtner" und Mihály Schéner für sein Ölbild „Hirten". Vergeben wurden ferner drei zweite Preise zu je 10 000 Forint und drei dritte Preise zu 8000 Forint.

endeten am Sonntag
wahlen im Bundesla
In der Steiermark, wo
ein neues Landesparla
stimmt wurde, konnte
sten und Konservative
sition halten. Die V
mußte allerdings ein M
die Liberalen abtreten.

Trotz der in Wien h
chen Wählerabwander
Volkspartei haben die S
unter Bürgermeister Leopold
Gratz ihre absolute Mehrheit
im Gemeinde- bzw. Landespar-
lament behaupten können. Im
Bundesland Wien ist der Land-
tag identisch mit der Zusam-

se nach Japan und Singapur an.
In Tokio trifft er zu drei Ge-
sprächen mit Ministerpräsident
Takeo Fukuda zusammen, in
deren Mittelpunkt die Bemühun-
gen um eine Belebung der Wirt-
schaft, die Lösung internationa-
ler Währungsprobleme und die
Haltung gegenüber der Volksre-

● **Londonderry** — Bei dem
Demonstration von 5000 Katholik
zu schützen, sind am Sonntag in
worden. Wie ein Polizeisprecher
Stadt am Abend mitteilte, wurde
nommen. Fast 1000 Polizisten und
worden, um die erwarteten Zusam
Protestanten am zehnten Jahres
Londonderry zu verhindern. Dam
monstration zu Straßenschlachten
bei denen 13 Menschen getötet
monstration am Sonntag war nich

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1975 NOV 24.

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Topor András

1021

Topor András rajza

világos, mint a vakaró

Ha e glossza írója mat
és pedagógus volna, zo
tenné az újságot, melyet
és így szólna:

— Ejnye, Gauss! Te
szültél. A Nobel-díjas tu
mondhatta azt, amit a sz
tak, hiszen föltehetően
látta a nyilatkozatot. Az
dig, épp most tetten le
ből, mindig igazat ír. Ka
rich, hozd ki az ellenőr:
vecskédet. És holnap jöjjön be
édesapád, beszélni akarok vele!

n.

SZERENCSÉS JELÖLT

Egy jelöltnek, aki felsőfokú német nyelvvizsgát kívánt tenni, a következő szöveget adta fordítási feladatul az Állami Nyelvvizsga Bizottság:

„Növelni kell a tudományra fordított anyagiakat.

Világossá vált az anyag kidolgozásakor az a felismerés, hogy egyrészt gazdálkodásunk rohamos műszaki-tudományos fejlődésében szükségszerű a szellemi alkotás részarányának növekedése a nemzeti jövedelem megtermelésében, másrészt, hogy a tudományos alkotás százalékos részaránya törvényszerűen növekedőben van és ezzel egyidejűleg a tudo-

SZÁZ ÉVE ÉRTÜK... olvasható az aranybetűs reklámszöveg az Úttörő áruház tetszetős centenáriumi versenykirakatában. Az utalás, bár először kissé homályos, lassan megvilágosodik. Nem az alig több mint negyedszázados áruház tett meg mindent a gyerekekért, hanem bizonyára a Kerek esztendeje jubileumát ünneplő Budapest főváros tevékenykedett áldásosan érdekükben az említett száz év alatt.

De valóban így van ez? S egyszerre fölrémlik mindaz, amit — ugyanennek a fővárosnak 100 évéről — a közreadott történelmi dokumentumokból, fényképekből, filmekből éppen ebben a centenáriumi évben, akarva is, akaratlan is látnunk kellett. Ezek a dokumentumok — helyesen — nagyobbrészt arról számoltak be, hogy a budapesti gyerekek a 100 év csaknem háromnegyedében nélkülözéseknek, testi és szellemi bajoknak voltak kiszolgáltatva. Miközben — legalábbis a *kirakat* szerint — valakik mindvégig csakis „értük" dolgoztak.

Kik?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 DEC 22

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Topor András
/1021

Topor András: Fal

Az első macskát a fi...

emléke

íban)

már Morgensternt kérte. Vannak-e Morgenstern-verseim? Szeretné az ő verseit is mondani, de csak kettőt-hármat ismer közülük.

Mint a zeneszerzők, ismerte az ellenpontozás titkait.

8

Amikor a *Festett egek*ben a nagy női szerepet játszotta, a próbák közben szembekerültünk. Ő szépen, tüskék nélkül mondta, amit én keserűen szerettem volna hallani.

— Jó — mondta keserűen.

Azután mondta a figurát keserűen.

Nem hallottam meg akkor, hogy milyen védtelen és sebzett volt, félt a keserűségtől.

9

Az öltözőjében békültünk ki.

— Hát szüksége volt erre a jelenetre? — kérdezte fáradtan, szomorúan.

Hosszabb próbaszünet volt, az öltözőasztalára hajolt, színes ceruzákkal rajzolt valamit.

Régi, gyerekkori képeskönyvet rajzolta újra karácsonyi ajándékul egy kisfiúnak, akit nagyon szeretett.

10

És megríkattam. Egyetlen pillanatra — de megríkattam egyszer. Arcára csapta mind a két kezét, és egy hosszú percig ott tartotta. Amikor ismét szabad lett az arca, bőréből sütött a szégyenkezés és a nevetés.

Az történt, hogy Velencéből képeslapot küldtünk neki. Szűkszavúan közöltem: egy kis oroszlánt vettünk, a súlya öt és fél kiló, kissé nehéz vele utazni, de nagyon kedves jószág, ő is meg fogja szeretni, egyelőre nincs neve.

Valóban vettünk egy oroszlánt, az egyik velencei régiségkereskedésben egy kis *kőoroszlánt*. Egy velencei palota erkélyén ázhatott évtizedekig, szép, kedves faragás.

De ő szóról szóra elhitte levelezőlapunk közlését — eleven oroszlánt várt. És amikor hazaértünk, rohant hozzánk. Belépett a szobába, körülnézett, izgatottan, kigyúltan kérdezte:

— Hol van?

S amikor nem látta, átkémlelt a másik szobába: talán odabújt előle?

Egy nagy, egészen nagy labdát hozott ajándékba az oroszlánnak. Milyen hangosat puffant az a gumilabda a padlón, ma is hallom a puffanását. Látom az ő pirulását. Átdobban belém sírást súroló szégyenkezése és nevetése.

És hallom-hallom-hallom jobb keze ujjainak pattintását. Ha felindult, ha haragudott, ha nekirohant valaminek, ha örült, ha elégedetlenkedett, ha az igazát bizonygatta: pattintott az ujjaival, erővel, meggyőzni vágyó hittel. Hangosan, röviden, keményen pattintgatott.

11

Az Egyetemi Színpadon előadóestet rendezett a Szépirodalmi Könyvkiadó. Kértem s ő vállalta: elmondja Szép Ernő valamelyik versét. Közösen választottuk — *Ránc a lány homlokán*, ezt vállalta.

Milyen szépen mondta:

Hogy jön az, mondd? Éjfél varrja?
Pillanat villámul ejti?
Evek vésik szép nyugodtan?

De az utolsó három versszakot

— „Élve visszahozni holtat?"

Megkeményedett. — Ez giccs.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 346-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 MÁR 3

Topor András

1021

TÁJÉKOZÓ

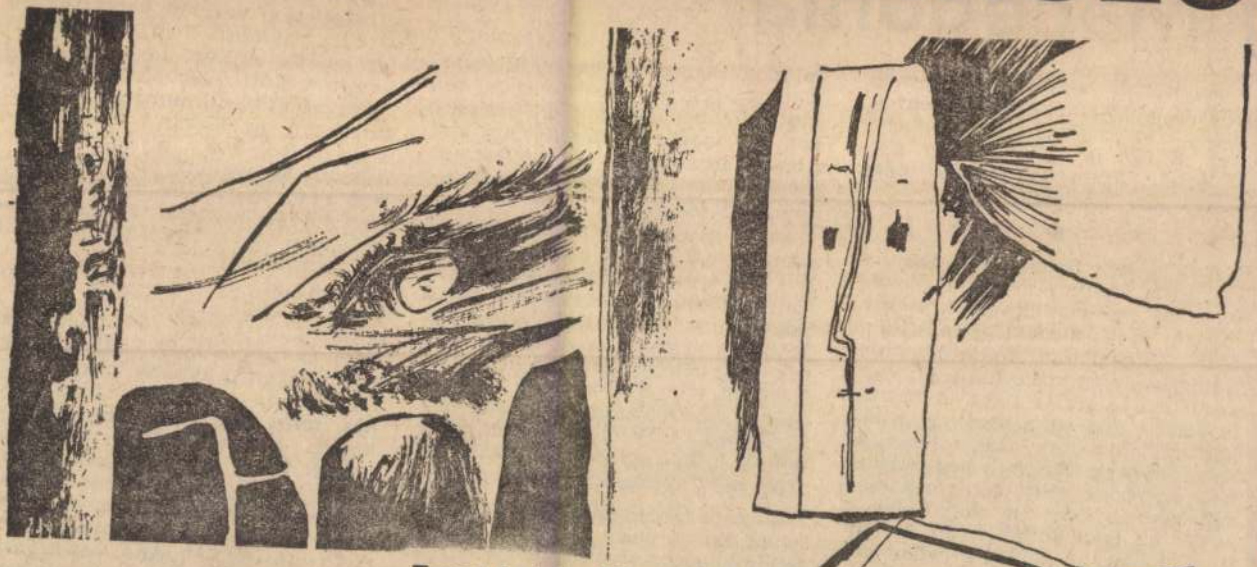

Topor András: Kövek (részlet)

DIÓSZEGI ISTVÁN:

g Macedónia

szemhatártól szemhatárig érnek. Gyárak ablakán kiszűrődő fények. Utcák neonfényből fűzött gyöngysora. Kohók láva-folyó fénye. Villamosok áramszedőjének hideg szikrázása. Lakások fényei.

●

A Macedón Szövetséges Köztársaságnak mintegy kétmillió lakosa van. De macedónok élnek Bulgáriában és Görögországban is. Ez a vidék Jugoszlávia legdélibb tája. Nemcsak az ég színe mutatja, hogy közel a Földközi tenger. A termés is, amit a föld ád, a mediterrán világé. Kőből rakott falak mértanias, kazettás rajza borítja a hegyoldalakat. Az erózió ellen teraszosítással védekeznek. Lent a folyóvölgyek adják az igazi értéket. Jól terem itt a dohány, a szőlő, a gyömölcs, a zöldségfélék.

Macedónia 1912-ben szabadult föl a török uralom alól. A szokások, a hagyományok nehezebben talán túlságosan is nagynak látszó, a tehetséggel és a produkcióval talán arányban sem álló adottságokról, egy magára eszmélő nép, egy újkori irodalmát és művészetét megteremteni akaró közösség lehetőségeiről beszél:

— A macedón írószövetségnek mintegy százötven tagja van. Ehhez jön még a műfordítók ötven főnyi gárdája. Másfélszáz tagot számlálnak a képzőművészek is. Macedón nyelven két napilap jelenik meg. Skopjében két irodalmi folyóirat van. De folyóirat jelenik meg a köztársaság területén még Prilepben és Bitolában is. Skopjében öt jó könyvkiadó működik. Az írók nem győznek eleget írni.

— A lehetőségeinket a szükség hívta elő — veszi át a szót Paskal Gilevski, aki a nemrég megjelent, a mai magyar költőket bemutató, macedón nyelvű antológiát teszi elénk. Az egész kötetet ő fordította. — Nekünk meg kell hódítani, ma-

szólítja egymást. Nem rokonok; itt így szokás. A Svet Jovan Bigorski kolostor előtt letérünk a műútról. Amíg az autó áll, amíg a templom faragásait és ikonjait nézegetjük, amíg Bitolában a kávéházban írókkal tárgyalunk, a gépkocsivezető nem marad az autóban. Közénk telepszik, vicceket mesél, énekel, jelen van a társaságban. Ez itt így természetes.

A tájnál, a műemlékeknél jobban érdekelnek az emberek.

Ohrid, az Ohridi tó mellett, van annyira rangos hely, hogy még október végén is inkább hasonlít egy nagyvilági, „mondén" fürdőhelyhez, mint egy vidéki kisvároshoz. Reggel hét órakor egymás után futnak be a távolsági autóbuszok. Az egyik kocsiból népes csoport kászálódik le. Színes ruhákba, népviseletbe öltözött asszonyok és városi ruhás férfiak. Ahol egy kis szabad helyet találnak az autóbuszok között, összefogózkodnak és táncolni kezdenek. Elöl három szál muzsikus, az egyiknek a kezében fu-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 OKT 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Tapor András
1021

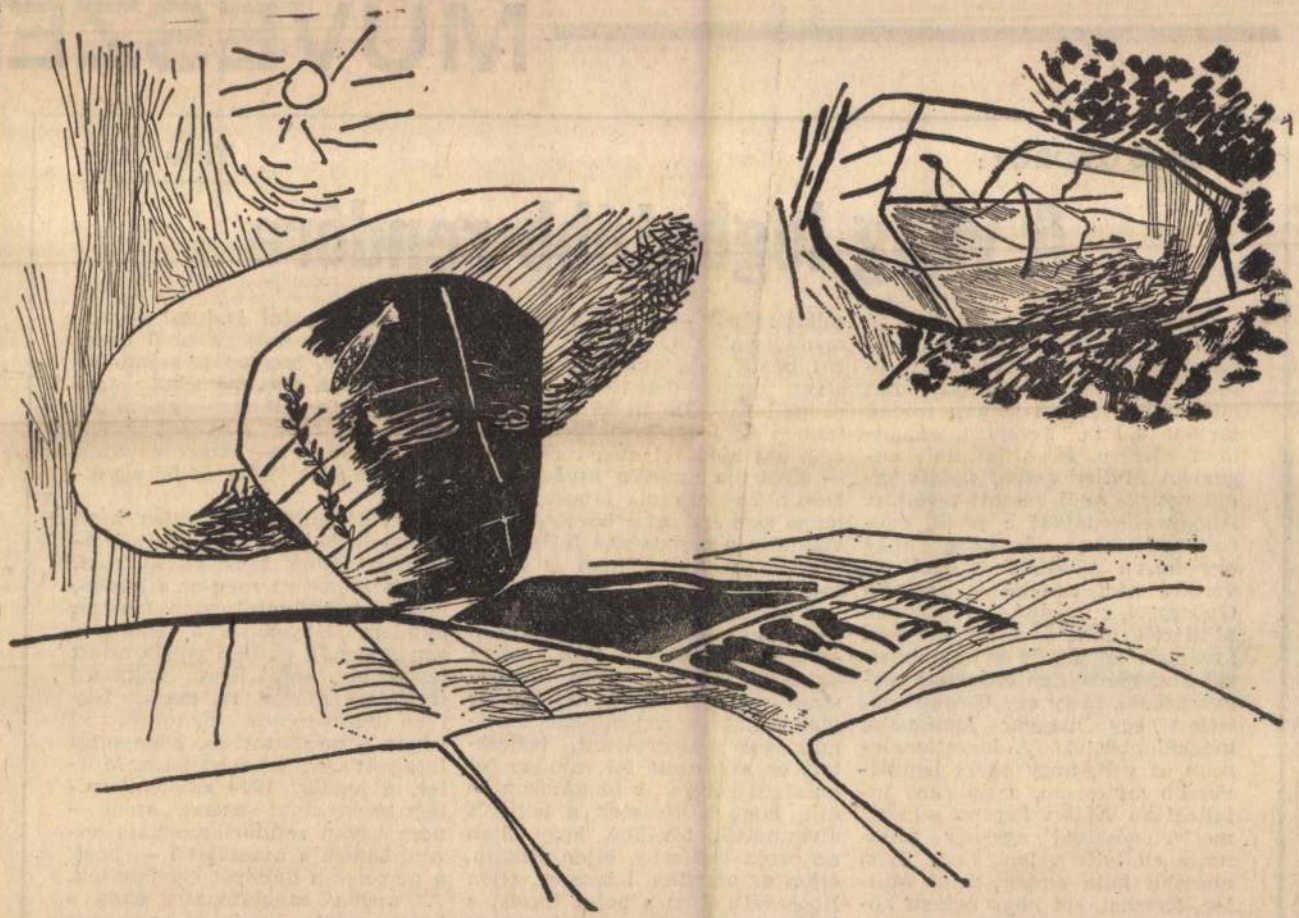

Topor András rajza

HÁMOS GYÖRGY:

Televízió

A világ legbutább rendőre

Hadd mellőzzem ezúttal a jó írók rossz művéről írt kritikák bevezetőjében szokásos mentegetőzést. Ahelyett, hogy szavamat adnám rá, milyen kitűnő írónak tartom Sánta Ferencet, elmondom röviden, hová juttatott engem *A Müller család halála* című novellájából készült tévéfilm. Ahogy előrehaladt a játék, egyre rémültebben éreztem, hogy egy húron pendülök a had- és vérbíró náci ezredessel, *Bánffy Györggyel*, s ugyanúgy viszolygok Müllertől, mint ő. A halálát nem kívántam ugyan, de ez inkább azzal a vérmérsékleti eltéréssel magyarázható, mely egy Gestapo-ezredest egy magyar kritikustól megkülönböztet. A legrettenetesebb az volt, hogy egyik legkedvesebb színészem, a szikrázó intellektusú *Kállai Ferenc* színészi mesterfogásaival egy-egy pillanatra elhitette velem, hogy ilyen abszolút buta ember, mint Müllen, létezhet, sőt hogy nekem kötelességem őt szívembe zárni.

Miután ez sehogysem sikerült, a tévéjáték befejeztével megnéztem a Rádió és Televízió Újságban, miért is kell nekem Müller[illegible] cellatársának — ehhez a kalóriamennyiséghez nem juthatott hozzá: beállt rendőrnek. A rendőrségen ugyanis magasabb a családi pótlék... De miért van börtönben ez a derék, hatgyermekes apa, aki ráadásul még rendőr is? — gyötri a nézőt a kíváncsiság. Hősünkön ugyanis látszik, hogy maga sem érti ezt a börtöndolgot, valamilyen mulatságos félreértésnek tartja, amire nem is érdemes odafigyelni.

A tárgyaláson azután — ahol a kegyetlen náci ezredes a hadbíró — a következőket tudjuk meg az ügyésztől. (Sajnos nem emlékszem valamennyi vádra.) Müller plakátokat és röpiratokat fogalmazott és sokszorosított, terjesztett és ragasztott fel minden lehetséges helyen. A plakátokon az állt, hogy a németek a háborút elvesztették, továbbá, hogy éljen az orosz hadsereg, éljen Sztálin, éljen az amerikai hadsereg, éljen Roosevelt, éljen a belga király, a holland királynő s mindkettőnek a hadserege... Miért akarják Müllert elveszejteni? — töri a fejét a néző —, hogy ilyen vészes vádakat kelle[illegible] ellene. Müller [illegible] Azonnal álmodni is kezd — abból a célból, hogy a néző megtudja végre, hogyan is szánta rá magát ez a hatgyermekes, jámbor, családias ember — aki rendőrnek is csak a családi pótlék miatt ment el — lázító plakátok vakmerő készítésére és felragasztására.

A végtelenül türelmetlen néző abban reménykedik: most következik a dráma. Most értesül róla, mit is tudhatott meg ez a házias, békés segédhivatalnok a fasiszta hatalom lényegéről a rendőrségen (ahová a családi pótlék miatt lépett be), hogy ilyen vakmerő lázadásra szánta rá magát. Milyen felismerések nyitották ki végre a meghatottság könnyeitől leragadt szemét? S valóban, Müller, a rendőr, 1944 szeptemberében bizonyságot szerez arról — nem ugyan rendőri munkája során, hanem a mamájától —, hogy a németek a háborút elvesztették. A mama meglátogatja őket, s közli velük, hogy az oroszokat megállítani már nem lehet, viszont ha bejönnek az országba, azonnal le fognak gyilkolni minden közrendőrt. (Müllernek volt [illegible]

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 DEC 24

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Tapor András

TOPOR ANDRÁS: „RAJZ"

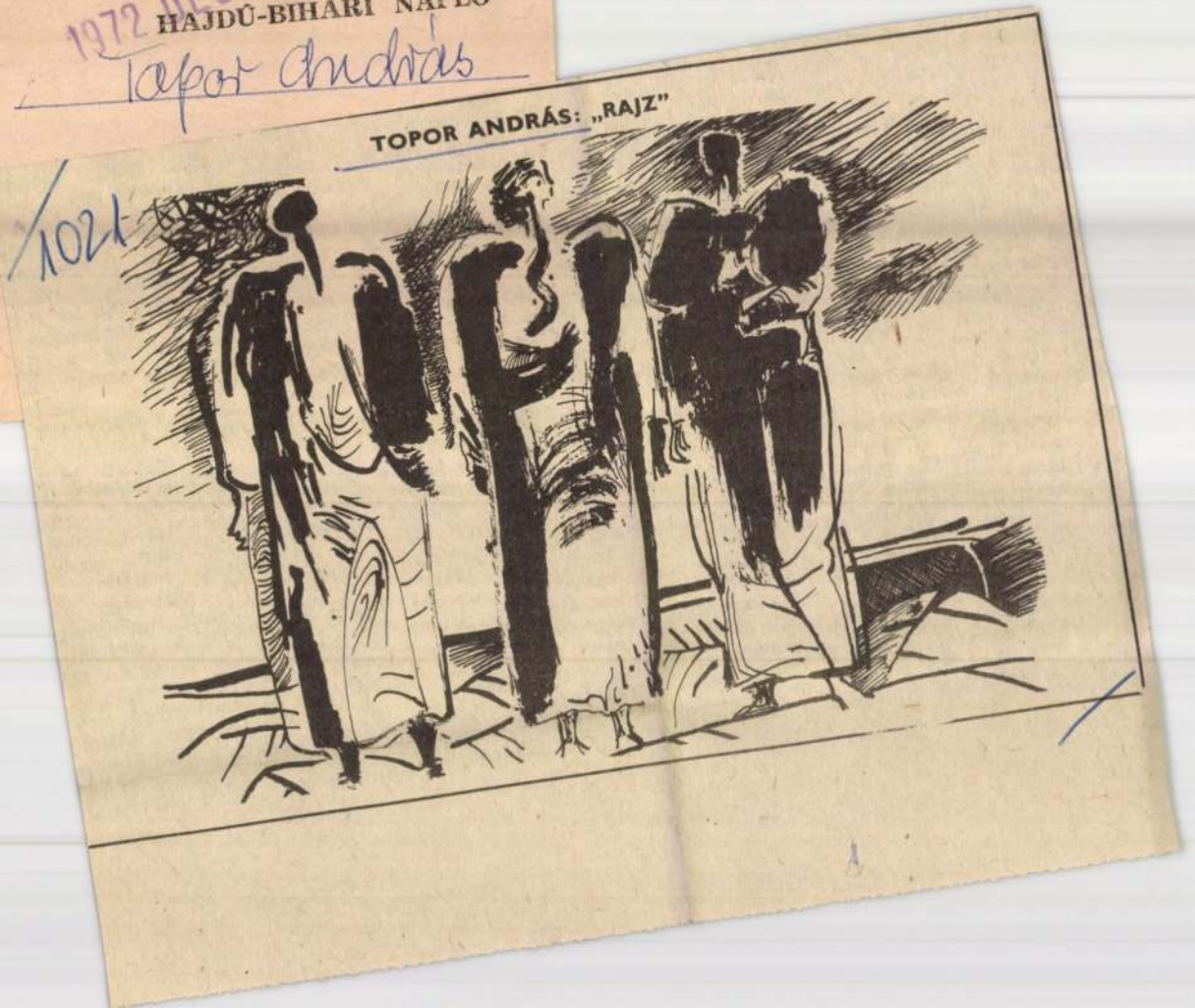

/1021

testületileg az északi zászpillér mellett a vízre, és unk le szorosan a part kö- a hídfőig, s még ugyannyáron akkorát fejlődhogy júliusban már a Parészaki végétől indulva a h-híd középső íve alatt el (megjegyzéseket ordítnőknek, akiknek a szokalá láttunk a vízből) a d-romokig. Később még vebb vállalkozásba kezdA hídfő és az első hídközött, a vízbe lógó láncok keskeny szakaszon úsztunk mok északi oldaláról a déli a. Kitapasztaltuk a legelőb útvonalat, ismertünk n forgót, limányt, minden áramlatot. Nemcsak úszni unk meg, vízbiztonságot is tünk — életre szólót.

pal kihalt volt a környék, onyat felé benépesültek a , s mi, kamaszok, izgatotrtuk az alkonyi vendégeket. avartuk el a párokat, isten ez is íratlan törvényeink artozott. Hallatlan tapin-

Az alufjaról
mos halad át,
vasszal s a zöl
sen elöntötte a
túl tágas volt é
egy csöves megl
szakára — ezt
tűrtük. Történt
lakók költöztek
akikre muszáj
nünk: a Macska
ka huszonhárom
vatásos prostituál
A lányokat, mint
akhoz illik, azonnal pártfogásunkba vettük, dolgozni nem nagyon tudtak, mert reggeltől estig a nyakukon lógtunk, de loptunk nekik pokrócot, párnát, és annyi ennivalót, amennyi beléjük fért. A lányok barátaink és védenceink voltak. Egyiküknek sem jutott eszébe, hogy szerelmi viszont kezdjen velük, viszont baráti közvetlenséggel ölelgettük őket, baráti puszikat adtunk és kaptunk, a késő éjszakába nyúló beszélgetések, közös cigarettázások közben. Váratlanul, bejelentés nélkül tűntek el, a szüleinktől „kölcsön-

lovagias férfi-

telenebb részein. A vizet má
vették, de a Lánchíd a m
volt. Nem sokáig. Nyár köz
teherautók érkeztek, s külö
építőanyagokat hoztak, mogo
figyeltük a hódítókat, nem
tunk hozzájuk, örültünk,
megtűrnek. De már nem vo
hídfőben örömünk, ingerültek
tünk, veszekedtünk, többen
maradoztak. Összel aztán bel
tették a romokat, és kiűztek
nünket a paradicsomból.

A Roosevelt téren ültün
szobor talapzatán, dohányozt
és bámultuk a kerítés mögö
munkásokat. Nem haragud

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Topor András

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1973 MÁR 7

1021

TOPOR ANDRÁS: TANULMÁNY

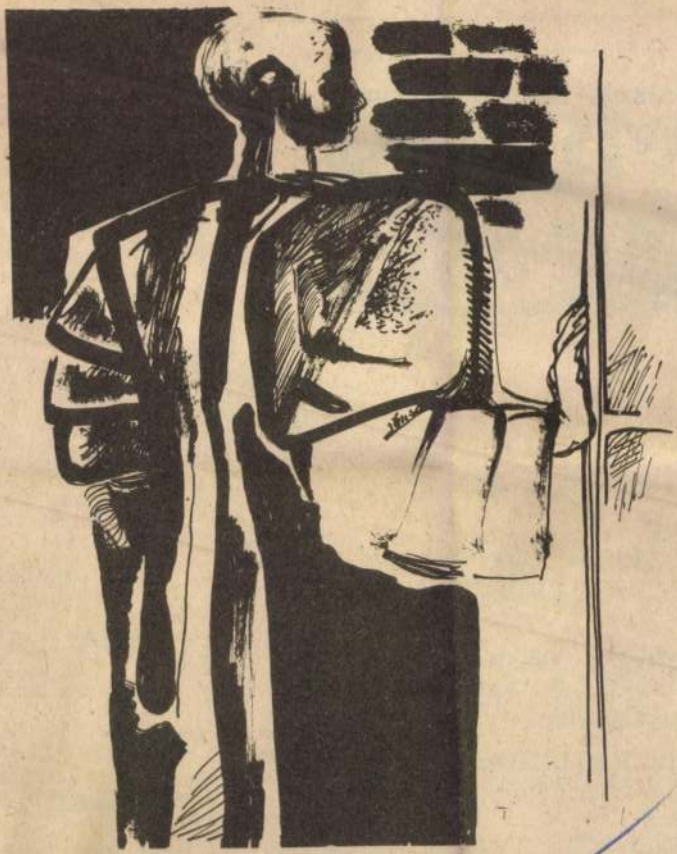

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

ÉNYES
ÁR
15-50%

YES VÁSÁR!

ÉNNYEL VÁSÁROLHAT
JS 9-IG

T, TISZTÍTOTT BURGONYÁT,
SZÁRNYASKRÉMET.

. alatti fűszer-, csemegeboltban,
és Simonyi ÁBC-áruházakban,
gy mintaboltban.

EN KISZERELÉSBEN,
L KILOGRAMMOS
ÁSBAN,
MINDEN ÍZBEN A

Különféle kötöttáruk
TREVIRA és műszál
fonalból a

legújabb modellek
szerint

Minden kedves
vásárlót és érdeklődőt
szeretettel várok
a most megnyílt
üzletemben.

Péterfia utca 61. szám
alatt. (Óbester borozó
mellett).

ŐRI LAJOS

divatáru-kereskedő

Vasipari

anyagbeszerzésben
és gazdálkodásban

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Topor András

1973 APR 3

Nógrád

Studió-galéria '73

A Stúdiógaléria, amely a múlt év nyarán nyílt meg (Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky út 52.) három hetenként ad otthont a Fiatal Képzőművészek Stúdiója tagjai kiállításainak. A galéria lehetőséget nyújt az 1958-ban alakult stúdiónak, hogy folyamatosan, önálló bemutatkozások formájában számoljon be a fiatal művészek munkájáról, útkereséséről, eredményeiről. Elkészült a galéria idei kiállítási programja. Ez évben Topor András, Szabados Árpád, Kocsis Imre, Nagy Előd, Koleszár Erzsébet, Várnagy Ildikó, Birkás Ákos, Farkas Ádám, M. Novák András, Lisztes István, Mészáros Géza — Gerencsér Judit, Szabó Gábor és Eisenmayer Tibor mutatkozik be a közönségnek.

neknek és nyersanyagban sze-
ény országunknak döntő fon-
osságú, e nélkül nem lehetne
emezeket hengerelni, fekete
ágyított drótot, horganyzott,
agy PVC-vel bevont huzalt
yártani.

A Szovjetunióból érkezett

Minden év augusztus végén,
zeptemberben a Metalimpex
Külkereskedelmi Vállalat meg-
köti a következő évre szóló
szerződést, és a küldöttség
agjaként rendszerint részt-
vesz a tárgyalásokon Horváth
József is. Több éves tapaszta-
latai alapján mondta, hogy a
szovjet partner becsülettel
eleget tesz kötelezettségének,
a szerződés szerint szállítják
az alapanyagot. Krivojrog és
Makajevka nagyüzemeit meg-
anulták tisztelni a salgóter-

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976

Topor András

Alföld

1021

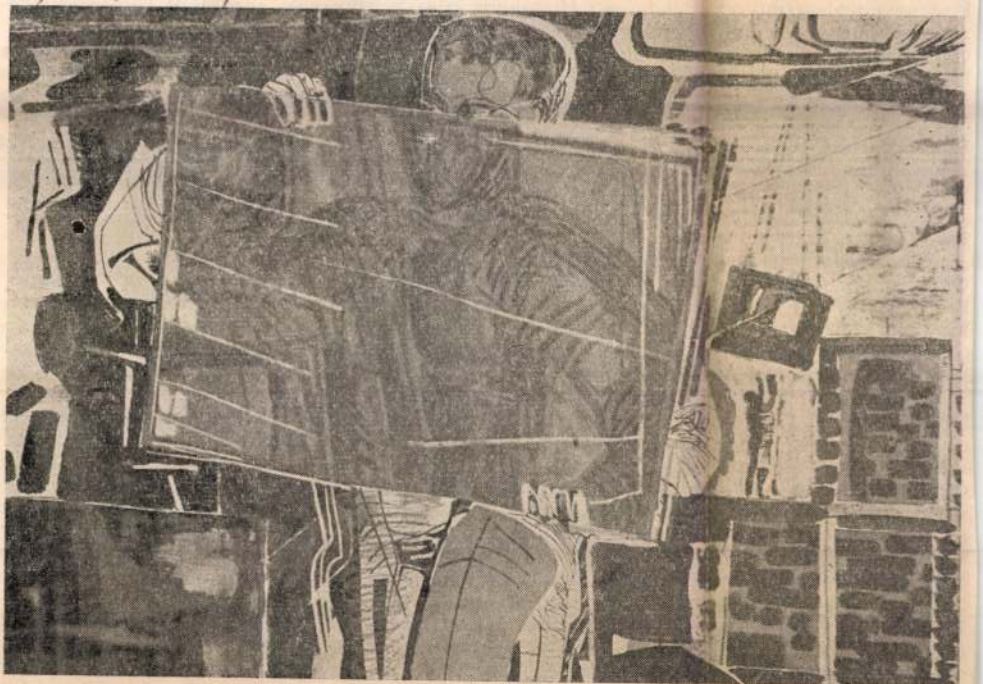

Topor András: Üvegező

SAJTÓFIGYELŐ

nap alatt fejezte be.
De ennél fontosabb események is Pestre szólították. Rák
– mint Oláh feljegyezte – Gyulairól, Beöthyről, Péterfyről
írói arcképei „fene nagy sikert arattak". Az agg Lévay J
Gyulairól szóló esszé megjelenése után. Csajthay Ferenc s
kosi nevében meghívott a Budapesti Hírlaphoz színi kriti
retet tett, hogy azonnal kineveztetik Budapestre állami gi
Oláh nem fogadta el a látszólag kecsegtető ajánlatot, m
Debrecen elviselhetetlennek érzett nyűgeitől, viszont telje
volna. Naplójában így indokolta meg döntését: „Volt n
összeroppanástól".[2]
Ekkor kereste fel Kiss Józsefet, a költőt is, lapjának, A Hétnek a szerkesztőségében. Azt kérte tőle, adassa ki újabb verseskötetét. Kiss József szabadkozott, el akarta háritani a kérést, mire az ifjú titán azt felelte:
„– Kérem, engem nem lehet elijeszteni. Én Oláh Gábor vagyok!
Erre fülelt a Jehova írója:
– Oláh? Hallottam. Maga talentumos ember."
Oláh ezután előadta, hogy amiatt is keresi, mert meg akarja festeni az ő írói arcképét. Ettől Kiss József megjuhádzott, felvitte az ifjú költőt emeleti lakásába, megmutogatta műkincseit, könyvtárát, majd verseket kért tőle lapja számára. Igen jellemző Oláhnak a látogatásról szóló naplóbeli feljegyzése: „De költőnek nagy költő". A *nagyot* utólag keresztülhúzta, majd így folytatta: „Megírom az írói arcképét". Későbbi irással: „Nem írom! Fenét!" Még későbbi irással: „Azért mégis csak megírtam."[3]
Leírja a Gyulai Pállal való utolsó találkozását is. Pápay József, a híres finn-ugor nyelvész, akkor kollégiumi professzor, arra kérte Oláht: hozza le a Gyulai által a Kollégiumnak ígért arcképét. Gyulai nem emlékezett rá, de újabb ígéretet tett. Ekkor Oláh azt kérte, Gyulai fizesse ki az általa szerkesztett Olcsó Könyvtárban kiadott Heine-fordításáért *(Utazás a Harz hegységben)* járó tiszteletdíjat. Gyulai felpattant s nyersen kijelentette, hogy a fordítás igen rossz volt, s nem is érdemelne érte semmit. Oláht elöntötte a szégyen és a mérreg. Sarkon fordult s csak annyit mondott egykor bálványozott professzorának: Alásszolgája. Gyulai ekkor elnevette magát, utána kiáltott, hívta vissza. De ő konokult azt mondta: „Megyek. Ajánlom magamat." Mire hazaért, már megbánta makacsságát.[4]
1908 októberének végén már megjelent a párizsi útirajz, a *Keletiek Nyugaton*, háromszáz példányban, saját kiadásában. A könyvet néhány nap alatt szétkapkodták. Sikerén felbuzdulva, a helybeli Hegedűs és Sándor cég megvásárolta a további kiadás jogát. Újévre már a második kiadás is napvilágot látott. Hozzácsatolták „A meztelen asszony" című egyfel-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Topor András festőművész

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1976 OKT 27

LADÁNYI PALETTA címmel nyitják meg a püspökladányi képzőművészeti alkotótábor kiállítását a püspökladányi járási művelődési központban október 28-án, csütörtökön délután 5 órakor. A kiállítást Topor András festőművész nyitja meg.

1021

Tapor András

Debrecenben okt.-ben vejelt meg az új műveszte-
lep első kollektív kiállítása, melyen mű-
veivel szerepelt. „Madár"–„Őszi erdő" c. kom-
pozíciók (szelítve.)

Vasas Ferenc: Művesztelep '71

Egyetemi Élet, 1971. okt. 26.

Topor András

Lindmeszetekkel

nekepel az alábbi tárlatot

Debrecenben

Tóth Eszin: Üremi tárlat a

Radnóti Klubban

Hajdu Bihari Napló 1971 IX.10

Topor András grafikus müvész

A müvész az őszi tárlaton szerepel müveivel, mint Vadas József emliti "Vásárhelyi tárlatok" c. beszámolójában.
A kiállitást a Tornyai János Muzeumban rendezték.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 27.
XV. évf. 48. sz. 12. lap

Topor András

"Mitológia" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 9.
XV. évf. 41. sz. 5. lap

Topor András

"Repülő ember" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szpe.t 4.
XV. évf. 36. sz. 5. lap

Topor András festő

Polgáron kép mův. kör vezető.

Bokó Endre: Képzőművészeti tábor Hajdunánáson

Hajdu Bihari Napló 1971 VIII. 23

Topor András

"Csellós lány" c. rajzát a lap bemutatja címlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 6.
XV. évf. 10. sz. címlap

Topor András
Grafikus

Három képet mutatta be a tárlaton.

Tóth Béla: A Hajdu-Bihar megyei képzőmüvészek.....
Müvészet, 1971. április - 37.oldal.

Topor András

Szerepel a debreceni Déri Múzeumban a tavaszi Tárlaton

N.N.: Holnap nyílik a tavaszi Tárlat

Hajdu Bihari Napló 1971 IV. 28

Topor András

"Hangszer" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. aug. 28.
XV. évf. 35. sz. 2. lap.

Topor András

"Táj" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 17.
XV. évf. 29. sz. 14. lap

Topor András

"Táj" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juni. 26.
XV. évf. 26. sz. 4. lap

Topor András, Jestő

III. díj.

– : Kiosztották a felszabadulási Jestmény –
pályázat díjait 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 11.

TOPOR ANDRÁS

Művei szerepelnek az őszi találaton Debrecenben és Debrecenben.

Thoma László: Jegyzetek az őszi találatról.

Hajdú-Bihari Napló, 1971. dec. 14.

Topor András

Bemutatott művei:

„Lány kutyával," o. temp.

„Vízbelépő," o. temp.

„Szobrászok és szobor," o. temp. (reprodukció)

Tilless Béla: Őszi tárlat 1970.

Hajduszoboszló, 1970.

Topor András

Bemutatott művei:

„Nő és víz," olaj, 30x50 cm;

„Vízpart," olaj, 50x70 cm.

Szabó László: Őszi tárlat 1971.

Debrecen, 1971

Toper András

Szobrászat és szobor — XVIII.
vegyes tech. 31×34 cm

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Topor András

Térben prepr.

Stúdió 174

Topor András

Tágulás világunk II. repr.

Stúdió '74

Topor András

Érdeklődéssel figyeltük az őszi és a tavaszi tárlaton intellektuális expressziv festészetét

Tar Károly: Egyéves a debreceni művésztelep

Népművelés 1971/10 39 old.

Topor András

Az üzemi kiállításokon megismerkedhettek az uj Művészteleppel, Topor András műveivel.

Toth Ervin: Őszi kiállitások Debrecenben

Alföld 1972/1 93old.

Topor András

Grafikus. Első önálló kiállitását a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében rendezte.

V. J. - A Ferencvárosi Pincetárlat; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 56. l.

Tapor András festő

a Fiatal Képzőművészek Stúdiója

a Stúdió Galériában rendezett

bemutatójára, szeretettel meghívja

Meglívó

1974. okt. 23.

Topor András

két emlék repr.

N. Debreceni Országos Nyári
Tárlat 1974.

Topor András

Két ember o. temp. 120x90

Éjszaka —"— 80x100

N. Debreceni Országos Nyári
Tárlat 1974.

Tapor András

„Figura", 1974. olaj, 90 x 120, (repr.)

Művészet, Budapest, 1974. 10., 16. old.

Tapor András

"Szent György", 1944, rajz, vegyes technika, 45 x 63 (repr.)

"Művészet", Budapest, 1944. 10., 14. old.

Topor András

„Fürdőző" c. rajza a 6.
oldalon

Népszava 1972 január 8.

Tolnai András, [ ]

Nagydíjat kapott.

– : Országos nyári tárlat Debrecenben 7.

Népszabadság, Bp. 1972. jún. 27.

Topor András

A tárlaton bemutatott művei:

„Kobrászok és szobor", vegyes technika, 31 x 34 cm.

„Kobrok", vegyes technika, 37 x 28 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat, Hódmezővásárhely, 1971

Tapor András

Hajnal

Alföld 1971/6 borító 1old

Tapor András

A groteszk és primitív mód leegyszerűsített formák mellett a telt, meleg és nyugalmas színek, majd az ellentétesen ismétlődő alakzatok és foltok a játékosság, az ironikusság és a harmónia teljes mértékben egyéni ötvözetét képezik (Pihenő csellős)

Székelyhidi Ágoston: Teljesedő színkép
Kelet-Magyarországi Favaszi Tárlat 1971

Alföld 1971/6 63 old.

Topor András

Részt vett a tárlaton

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Alföld 1971/1 75 old.

Tapor András

Irodalmárok és szobor.

Alföld 1971/1 35old.

Topor András

Kiállitott 1971 októberében a Müvésztelep 71 cimü kiállitáson, melyet Debrecenben a Kossuth Lajos Tudományegyetem diszudvarán rendeztek meg. Egyéni látáskulturával rendelkező fiatal alkotó. Képei dekorativak, átgondolt szerkezetüek, elmélyült munka eredményei.

Alföld 1971/12 95.old.

Toposr András, grafikus

Rajz:

Kepr

Toposr András: Lellózó

M. 5.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 12.

Topor András

Az országos nyári tárlat, a Bartók-pálya-zat két fődíját Bálint Endre művészel együtt kapta meg.

(pallai): In memoriam Bartók.

Déli Hírlap, 1942. jún. 27.

Tapor András
grafikáit is bemutatja többek
közt az legnap Debrecenben a me-
gyei művelődési központban meg-
nyílt képzőművészeti kiállítás.

Magyar Ifjúság 1973/30 Sold.

Tapor András
Részt vett a Magyar Nemzeti Galeriá-
ban rendezett kiállításon.

Bojár Iván: Kelet-magyarországi képző-
művészek kiállítása.

Magyar Hírlap 1972/356 6 old.

Tapor András

Megnyílt jún. 4-én a Debreceni Képzőművészeti Galéria, ahol a művész alkotása látható.

Hajdúbihari Napló, 1944. jún. 5.

Topor András

Fejet ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. lo.
XVI. évf. 24. sz. 11. lap

Topor András

"Család" c. képét a címlapon bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 2.
XVI. évf. 36. sz. címlap.

Topor András

"Kövek között" cimmel a lap bemutatja a művész tajzát, mely alakot ábrázol, kövek között.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 9.
XVI. évf. 37. sz. 5. lap.

Topor András

Nőt ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 5.
XVI. évf. 32. sz. 5. lap.

Tapor András

Vihara körül sorakoznak drámai képei

Solymár István: Kelet-magyarországi képzőművészek kiállítása a magyar Nemzeti Galériában.

Alföld 1973/2 84old.

Tapor András

Az élet sokszínű szépsége jelenik meg képein.

Sz. Rürti Katalin: A Hajdusági Nemzetközi Művésztelep kiállításai

Alföld 1972/10 90 old.

Topor Endre

Müve szerepelt a Debreczeni Üzemi Tárlaton - emlitve

Népszava 1972 november 11
8.old.

Topor András
festő

Dózsa György emlékezetére készített
művét mutatta be a tárlaton.

Kovács Gyula: Studió '72
MŰVÉSZET, 1972.december - 31.oldal

Tapar András

rajza

Alföld borító 3 old 1973/6.

Topor András

A Hajdú-Bihari őszi tárlaton két festménye szerepel: „Nő és víz" – „Vízpart". (említve).

Székelyhídi ágoston: Hajdú-Bihari Őszi Tárlat 1971.

Alföld Debrecen, 1972. 2.

Tapor András festőművész

Debrecenben a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat kiállítáterében a mai napon nyitja meg Tenk László festőművész tárlatát.

Hajdú-Bihari Napló, 1942. febr. 20.

Topor András

Hajdúnánáson. e hó 20-án hat művész képzőművészeti kiállítása nyílt meg, melyen alkatásai szerepeltek.

Hajdú-Bihari Nápló, 1972. febr. 24.

Topor András

Debrecenben üzemi kiállításon szere-
peltek művei.

Táth Ervin: Őszi kiállítások Debrecenben.

Alföld, Debrecen, 1972. jan.

Tóper András

Kőfaragók tojástemp.
96×125 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – sept.

Topor András

Kalapos fejet ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 21.
XVI. évf. 43. sz. 14. lp.

Toque L

laid

Perlajst 100

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... év

tésénél ....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ...., 191.... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Topuszkói ciszterci-
cita apátság
temploma
Épült 1206–1211.

Dívald 1927
52. l.

< Topuskói ciszteri ápátság >

Lakatos Dénes

A. < > története az Árpádok Korában

Bp 1911.

STETKA GYULA.

Topuszkói ciszter-
cita-templom
(Szörcz mellett.)
II. Endre alapította
1206–1211 között.
Első, legalább romjai-
ban fennmaradt gó-
tikus templomunk.

Divald Károly felv.

Romney, arckképfestő III. 161.—

(múzeum III. 161.

< Topuszkói ciszt-
apátság története >

Lakatos Dénes: A

Bp. 1911.

Topuskói templom

Arch. Ért. 1881
232, 233, 234. l.

Arch. Ért. 1882.
59–60. l.

(2076 tól 2313-ig.)

Topuskói apátság

templomának romjai

Tvekovič Ottó rajza

Repr

Om VIII. 393 f.

ESZTERGOM

Főszékeregyház

Kéró VU 1856, 153 l

Topor András festőművész

A Studió Galériában nyitják meg a művész kiállitását március 28.-án,-közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 24.
XVII. évf. 12. sz. 2. lap.

Topor András

"Kert" c. rajzát hozza a lap. Temetőszerü kép.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. febr. 17.
XVII. évf. 7. sz. 14. lap.

Topor András

"Kövek /részlet/" cimmel a lap bemutatja a müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 3.
XVII. évf. 9. sz. 7. lap.

Topor András

Kristály fejü, kövekből összerakott nőalakot és egy férfit ábrázoló rajzát hozza a lap. Cime nincs. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. jan. 27.
XVII. évf. 4. sz. 4. lsp.

Topor András

"Táj" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. jul. 28.
XVII. évf. 3o. sz. 13. lap.

Topor András

"Találkozás" cimmel a lap bemutatja a müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 16.
XVII. évf. 24. sz. 16. lap.

Tapon András

Hajnal

Alföld 1973/8 35 old.

Topor András.
Részt vett a „Táblakép '72" pályázaton.
A korszerű monumentális törekvések-
nek érdekes, új ötletét valósítja meg az
óriásivá nőtt hajnalmadár alakjával
„Hajnal" c. képén.

Rádai Zoltán: A III. Debreceni Országos
Nyári Tárlat.

Alföld 1973/8 69 old.

Topor András

Szabrászok és szolor, vegyes tech. 31×34

Szabrok, — " — 37×28

Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71

Topor András

1. Nő és kiz olaj 30×50
2. Vizpart olaj 50×70

Őszi Tárlat 1971 Debrecen

Topor András

1. Lány kutyával 0. temp.
2. Vízbelépő — " —
3. Szokrászok és szobor — " —

Őszi Tárlat 1970. Aajduszoboszló Műv. Dozp.

Topor András.

A kétszeresen kíváló képzőművészeti kör és stúdió művésztanára.

Sz. Kürti Katalin: A Debreceni Képzőművészeti Kör huszonöt éve.

Alföld, Debrecen, 1972. máj.

Topor András

Képeit a „Tábladép 72" pályázat
fődíjával jutalmaztát – a
III. Debreceni Országos Nagyari Tárlaton

Nápszava 1972 július 4
2. old.

Topor András

„Hajnal és Vilar" a Zeppe
emlitve - szerepel a III. Debreceni
Országos Nyári Tárlaton

Népszava 1972, július 4
2. old.

Tapor András

„Figura" (repr.)

Molnár Ibolt: Stúdió '73
Magyar Ifjúság, 1974. jan. 25.

Tapor András festőművész

Hajdúszoboszlói a művelődési központban a debreceni művésztelep alkotásaiból rendezték kiállítását, melyen részt vettek művei.

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1942. febr. 1.

Tapor András

A debreceni Műmésztelep alkotója ez évben tárlattal fog szerepelni Debrecenben, az Agrártudományi Egyetemen.

N.i.: Három egyetem kulturális tervei

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1972. febr. 8.

Topscher Mihály

lőcsei órás

XIX sz.

Álló óra, m. 60·5

György Albert tulajd.

Topora –

Inv.

Kis álló óra, m. 13·5

1800 körül

dr. Halász Aladár

tulajd. Bpest

Inv.

Kisebb Közlemények VII. 57.

Topscher Mihály

löcsei órás

l.

Szépmüvészet

1944. 323-l.

12 V 12 18

Topscher Mihály
órás Lőcse

Pritz 39. l.

Aranyozott bronz szekrényalakú állóóra, félkörös lezárással és fogantyúval dr. Halász Aladár (Budapest) tulajdonában. Attört hátlapján levelekkel telt váza. Jelzése: Michael Topscher in Leutschau. (Lőcse, 1800 kärül.)

Topscher Mihály

órás Lőcse

erőd

Csányi Mihárát

100-l.

Topscher Mihály
őrás Lőcse
1800 Körül

l.

Csányi őrák
141. sz.

Topscher Mihály
órás Lőcse
1800 Körül
irod
=
Prite
56. l.

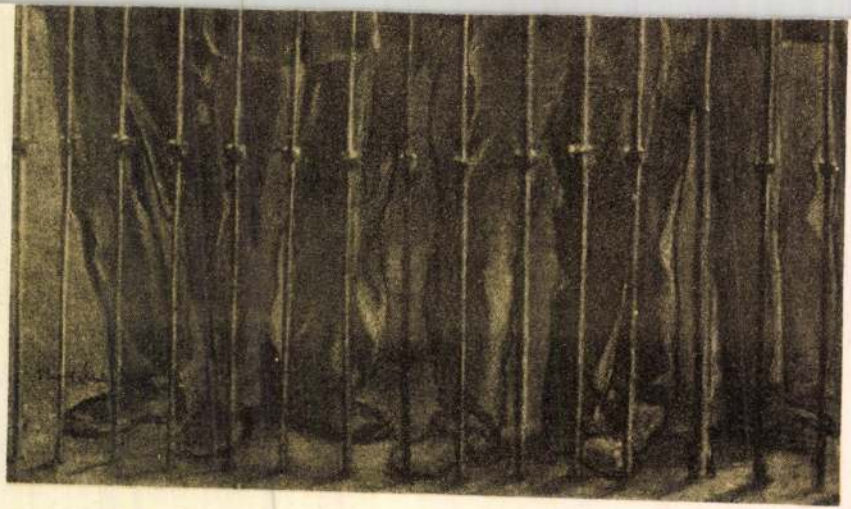

Barta Ernő: Árvák dala

(Pallas)

Topor András.

Debrecenben okt. hóban rendezett „Művésztelep '71" c. kiállításon, – melyet az kapjetem Galériáu volt –, festmé-nyei szerepeltek.

M. V.: Művésztelep '71

Alföld, 1971. dec.

Topor András
festő

„Figura" 1974. } repró.
„Szent György" 1974. }

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Topor András
festő

Topor Andrásnak hagyorlátta
a szinekkel önismeretén és a
szinek ismeretén alapszik.

Kovács Gyula: Debrecen képzőmüvészei.
Müvészet, 1974.október - 9.oldal.

Topor András
festő

Mamo ah ábra "ainú" Rembrandt
"tintelelére készítek képét Topor
András otthon tartja.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

LAURENTIUS TOPPELTINUS, grafikus

A magyarok kiemelkedő helyet foglalnak el a sorozatokban. Társadalmi-politikai vezető szerepük bizonyos sorozatokban /Toppeltinus, a Marsigli-variánsok, Bikkessy-Caplovic, Valério, Kollarz/ a nemesség hagyományos nemzeti öltözetü képviselőinek bemutatásával külön hangsúlyt kap
34.old

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: 16.-19.sz.-i grafikus viseletsorozatok Közép-Európa nemzetiségi életének és társadalmi helyzetének képes forrásai 23.old

FOLIA HISTORICA, 1. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972

LAURENTIUS TOPPELTINUS, grafikus

A viseletsorozatok részben a xxxxx társadalmi fejlődés adott helyzetét rögzítő hazai osztaly-és nemzetiségi ab razolásokra vonatkoznak.A viseletformak fényt vetnek a gazdasági helyzetre,magasabb osztályok öltözeténekután zása pedig társadalmi törekvéseknek adott hangot.Ezeket leghüebben a helyszinen készitett rajzok mutathatjak be Ilyen volt Topeltinus müve is. 33.old

CENNERNÓ WILHELMB GIZELLA: 16.-19.sz.-i grafikus viseletsorozatok Közép-Európa nemzetiségi életének és társadalmi helyzetének képes forrásai 93.old

FOLIA HISTORICA, 1. A M.N.M. évkönyve, Bp. 1972

Toppeltinus, Laurentius

nyár feljiviseletet bemutató rajza

emlitve

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

295. old.

ANDREAS TOPPERTZER, textilfestőmester

A szepesolaszziak 1804-től alkottak külön céhet. Mesterlevelüket 1804-1826 között vezették igen diszes, kaligrafikus, néha szines kivitelben is.- "Stamb-Buch"-nak nevezték.- 35 bejegyzés van benne.-Ezek egyike:
27.- Andreas Toppertzer, incorporirter 1818.
123.old. 38.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, I. Győr, 1974.

JOANNES TOPPERTZER, textilfestőmester

A szepesolaszlak 1804-től alkottak külön céhet. Mesterkönyvüket 1804-1826 között vezették igen díszes, kalligrafikus, néha szines kivitelben is.-"Stam-Buch"-nak nevezték.-35 bejegyzés van benne.-Ezek egyike:

20.- Joannes Toppertzer, incorporirt 1812.

123.old. 38.jegyz

DOMOKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

AR ABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Toppler János

formaöntő

Felsőőrről (Vas m.) 1842-

ban 29 évig -

lásd

Fleischer Béla

91. l.

1912-909-2
1896-909-11
A 10. számú lakásban.

110. [redacted]kályha.

1 darab, vasbádoglemez kályha öntött vasbetéttel, 2 mintázott vas ajtóval, áttört diszitésű peremmel, ez alatt rosetta diszszel és fedőlapján három karikával. Magassága 1¼4 [redacted], átmérője 41 cm.
Értéke.....27.20 K

2 könyök- és 1 egyenes csővel.

Szállitottak a Ringeisen Testvérek az 1903:XII. 1-jén kötött és 1904: I. 14-én 103150 sz. alatt jóváhagyott alkuegyezmény alapján (766-903).-- Kifizettetett 1904: IV. 2-án a 24124 sz. leirat alapján(272-904).

JOHANN T O P P L E R , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 489.- Herr JOHANN T O P P L E R
Felvétel ideje: 185z. 6. Juni.
Hová vették fel: Siklos. 163.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Topor András
festő

Topor András festői eszközei az
olaj, pasztell, tus, fanostlemez, vá-
szon, papír. Egy képen belül gyak-
ran többféle technikát alkalmaz.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Tapor András
festő

Tapor András képeivel szerepel a
helyi, az országos és külföldi tár-
latokon. 1974-ben Debrecenben volt
a művésznek önálló kiállítása.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Tapor András
festő

1970-óta a debreceni nagyerdei
művésztelepen él és dolgozik Ta-
por András. A művész tagja a
Magyar Képzőművészek Szövetségének.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Topor András

festő

Topor András 1968-ban végzett a Főiskolán. 1970 ősizen egy pályázat eredménye képpen a debreceni művészt elapre költöztett.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.

Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Tapor András
festő

Tapor Andrást gimnáziumi érettségi után első jelentkezésre felvették a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Fónyi Géza volt a mestere!

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Topor András
festő

Budapesten 1944-ben született Topor András a Képzőművészeti Gimnáziumban érettségizett.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Topos Indit

mühimzó

1665

l

Magyar Muzeum

1946-37. l.

TOPP, Andreas Zorius

Porsay, 1640

Ars 1997 244.

honorem D. O.

udo continuata

II. századbeli

tboltozata an.

t. Az északi

a fából, XVI.

gyszerű kőlap

m, XV-XVI.

MDK

Toppengiesser , Andreas, ónmüves

1393 segesvári esküdt. Az ónmüvesség egyik legkorábbi adata.

261.o.

Entz Géza:Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

LAURENTIUS TOPPELTINUS, grafikus

"Origines et Occasus Transylvanorum"Leyden,1667.c.művé benA szászokról készült rézmetszetek nagyrészt a polgárság középrétegének viseletét állitják elénk..-Tab.3. 92-93.l.-között.Férfi és fiú viselet ábrázolása;Tab.5. a 96-7.l. között,Női viselet;Tab.6.a 100-1.l.között,Női viselet;Tab.7.a 106-7,l.között Női viselet;Tab.4.94-5.l. között,Férfi-és női viselet.-Mindegyik lap rézmetszet, 10,7+13,4 cm.C.Lauuers szignaturával. 25.old.13.jegyz

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: 16.-19.sz.-i grafikus viseletsorozatok Közép-Európa nemzetiségi életének és társadalmi helyzetének képes forrásai 23.old

FOLIA HISTORICA, 1. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972

LAZRENTIUS TOPELTINUS, grafikus

"Origines et Occasus Transylvanorum"Leyden,1667. cimü
müvében székely viseletet nem találunk, hatunk az illusztr
rációk között,a szövegrész megfelelően hangsúlyozza a kö-
zeli rokonságot a magyarsággal. 25.old. 14.jegyz

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: 16.-17.sz-i grafikus vise-
let let soro-atok Közép-Európa nemzetiségi életének é
társadalmi helyzetének képes forrásai 23.old

FOLIA HISTORICA, i. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972.

LAURENTIUS TOPPELTINUS, grafikus

"Origines et Occasus Transylvanorum"Leyden,1667.-cimü művében a három román paraszt figurája jól illusztrálja e nemzetiség elmaradott körülményeit,amire a szövegrész is utal. 25.old. 15.jegyz6.kép. Lapméret 10,7+ 13,4 cm. rézmetszet.

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: 16.-19.sz-i grafikus viselet let soro-atok Közép-Európa nemzetiségi életének és társadalmi helyzetének képes forrásai 23.old

FOLIA HISTORICA. i. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972.

LAURENTIUS TOPPELTINUS, grafikus

Toppeltinus és Marsigli ábrázolásai tematikailag kölcsönösen kiegészitik egymást. Közös ikonográfiai forrásukat több, egykorú, vagy néhány évtizeddel később keletkezett másolat is megerősiti. E másolatok, vagy pontosabban kifejezve variánsok, elég nagy számban ismertek Magyarország, Románia és Ausztria közgyüjteményeiben hat példányt tartanak számon. 26.old. 21.jegyz

GENNERNÉ WILHELMS GIZELA: 16.-19.sz.-i grafikus vizsgálatsorozatok Közép-Európa nemzetiségi életének és társadalmi helyzetének képes forrásai 23.old

POLIA HISTORICA, 1. A MNM Évkönyve, Bp. 1972.

LAURENTIUS TÖPPELTINUS/Töppelt Lőrinc/, grafikus

Medgyesi származású"Origines et Occasus Transylvanorum ...Lvgdvni,1667."Erdély nemzetiségi és társadalmi bemutatása a 17.sz.-ban.-A bolognai Marsigli gyüjt.1680-as évekből származó akvarelljei kiegészitik egymást és fel nem deritett szász eredetü ikonográfiai forrásra utalnak. 25.old. 9-11 jegyz

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: 16.-19.-sz.i grafikus viseletsorozatok Közép-Európa nemzetiségi életének és társadalmi helyzetének képes forrásai 23.old

FOLIA HISTORICA, 1. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972.

LAURENTIUS TOPPELTINUS, grafikus

"Origines et Occasius Transylvanorum",Leyden,1667. cimü mü müvében a három román paraszt figurája jól illusztrálja a nemzetiség elmaradott körülményeit,amire a szövegrészben is utal.-Lapméret:10,7+13,4 cm.rézmetszet. 25.old. 15.jegyz. 6.kép. Fekete repr.

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: 16.-19.sz-i grafikus viselet let sorozatok Közép-Európa nemzetiségi életének és társadalmi helyzetének képes forrásai 23.old

FOLIA HISTORICA, i. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972.

Topor András
festő

A művész néhány festményével
gyanapodott a Képzőművészeti
Galéria.

Sz.Kürti Katalin: Képzőmüvészeti Galéria Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 20.oldal

Tapor András
festő

A Stúdió kiállítására készített

Passuth Krisztina: Fiatalok Stúdiója
Tükör, 1974. okt. 8 – 11 sz.

Topor András, jestő

Kiállít az Ernst Múzeumban. (Stúdió '74)
(„Tagoló világunk")

P. Szücs Julianna: Patthelyzet 7.

NÉPSZABADSÁG, B. 1974. okt. 4

Topporci rk. pléb.

templom

(Hepesom)

Div Felsöm

374. l.

jugleus regia

Dio

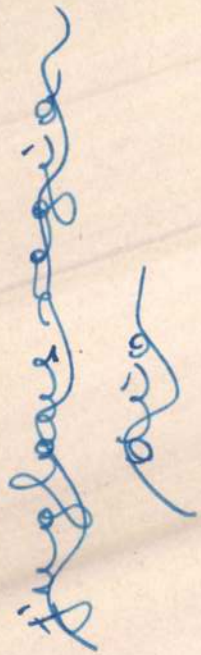

Cymbopogon citratus

Indian Citronella

Topporci templom

Szepesmegyében

Myskovszky V. A. [ ]

Arch. Ert. 1893.

III. Melléklet Eg

23 forma egyengetése 115 óra á P. 4.

76.500 nyomás á P. 7.20 6.-

404.500 lap összehordása, lukasztása

Hozzávaló /szögek/ csak a már elkész

Fedőlap nyomása, bigelése /2.3750 dr

476.-
456.60
485.40
19.37
31.50
1468.87

Topporci kastély

XVIII. sz

A Görgey-család régiség gyűjteményével – festmények, fegyverek, ötvösművek

Div Felsőni

375. l.

Pányica [illegible]

[illegible]

Cymbopogon nardus

jávai citronella

Toporci mester

l.

Kampkőépkfarsolv.

145. l.

Miksa Vilmos hg:

Mellig, kissé job
daillonban ~~látható~~ van ábrázo, ~~me~~
~~körül~~. Gündör paróká
dőjének végei csipkéből
A keretet pafmagakak
Felirata a kereten:

MAXIMILIANS G

Reimetszet, m

Toporcói mester

„Szüzanya" című műve inkább 1440-ből mint 1420-ből szár mozik.

Nikolaus Pevsner: A Hungarian Exhibition in London. Hungarian Art Treasures. The New Hung. Quarterly, Budapest, 1968. 29 sz. 66-68 l 68 l.

50—60.

Illusztr. XX. táb.

okó, kék „Schuppendekor" és szines virágdisszel.
y cukortartó fedővel és négy csésze aljjal tartozik
49." Herend, 1849.

n, fekvő edény mellett heverő szilén, felemelt po-
ort tölt. Grassi mintája. Bécs, 1790 körül.

boru virágos és szines díszitéssel. Teste gömbös.
A plasztikus virágok közt rovarok vannak festve.
Neptunkuttal és szerelmes pár. Kék kardjeggyel.

Illusztr. XIX. táb.

ét szines kinai alakkal. Angol, (?)
esi jeggyel.

on négy aranyos kartusban szines virágok. Jegye
intájára készült. Herend, 1847.

ni, XVIII. sz.
neissení porcellán.
kék kardjeggyel. Meissen.
nes virágos ággal. Wien, XVIII. sz.
szegéllyel. Wien, 1801.

432. NÉGY TÁNYÉR, kemény c
433. KILENC TÁNYÉR, kemény
434. ÖT TÁNYÉR, kemény cseré
435. KÉT NAGY VIRÁGVEDEI
436. KÉT NAGY VIRÁGVEDEI
437. NAGY VÁZA, fekete cserép.
M. 53 cm.
437/a. KORSÓ, olasz majolika, sz
438. KORSÓ, sárga mázas kemén
439. KEGYKORSÓ, szines és áttö
440. KORSÓ, rajnai kőcserép, kék
441. KORSÓ, piros mázas kemény
442. KORSÓ, olasz fajánsz, testén
443. KÉT DISZEDÉNY, repedezet
444. KORSÓ, népies fajánsz, sárga
445. HÁROM KORSÓ, népies fajá
446. KORSÓ, zöld mázas cserép, s
447. KORSÓ, barna cserép, dombor
448. HÁROM KORSÓ, egy délném
449. KÉT DISZKORSÓ, fajánsz. T
450. FÖDELES VÁZA, török fajáns

Toporci Madonna

2 old (Nemzeti Muzeum

képe repr.

Hekler Mill Tört

65.1 – 66.1.

1904. V. 17.

Déva.

Köngostemle (313/1904.)

Toporci Madonna

1360 körül

a bpesti képm. Mú-
zeumban
2 példányban
mott

Hekler Ung

58. l.
59. l.

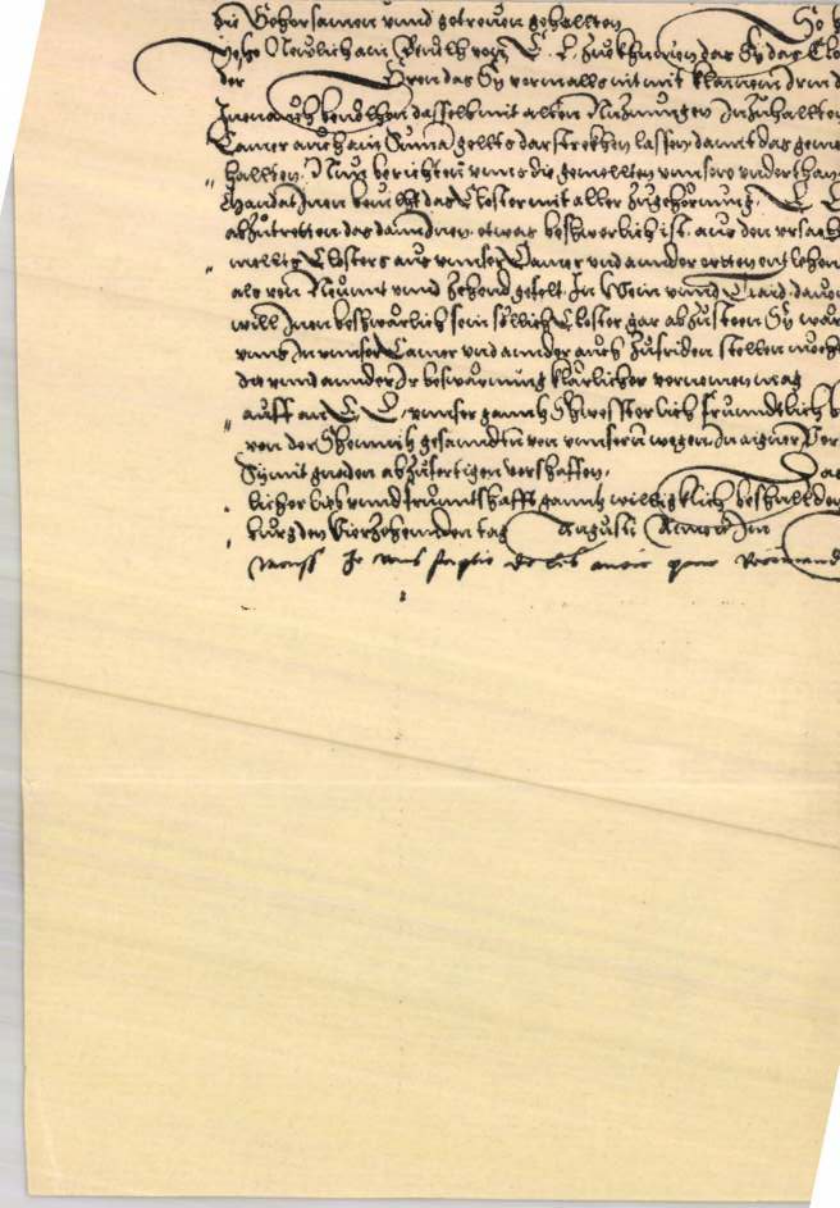

Toporci Madonna

1420 k -

Repr.

Kampiskörepkfassohr

169 - l -

fordult
~~zve van ábrázolva~~. Rövid hajat, bajuszt és üstökö
illája brokát~~fól való s~~, mentéjének gallérja s bélése
kép kerete különféle hadi felszerelés~~fölös~~ mondat-
lirata feje felett:

ckely

:

Bild; ein Uhrsprung grossen Krieges,
fall und vieler Christen Sieges.

vonalkeretnek 18:14.cm.

55.

04

140/95 № 307

III. Ferdinand:

Mellig, kissé balra
daillonban, melyet fara
hajat, bajuszt és kecske
gyapjás rend jelvényét
Felirata a kép alatt:

FERDINAN

a talapzaton, a crimer

Summus Amor R
s alól jobbra: „Christ. Di

Rézmetszet, r

9.

Historia ducum Styri

Toporci Madonna

1360-70

repr.

Kampkörjukfarsdr

161. l.

Topor András

A „Szolnoki festészeti triennalen" az I. díjat Baranyó Sándor, Topor András és Schenér Mihály nyerte.

Egri Mária: Szolnoki festészeti triennalé. Új Tükör, 1978. november 5-4. lap.

Topor András festő

[L.: Kindlik Csilla
8. old.]

„Anyaság" c. művével
díjat nyert.

–: Országos festészeti triennálé kolnokon 7.

Népszabadság, Bp. 1978. okt. 10.

Topor András 1

a Studio Galériában
nyílt Viállítása

Megyei Nemzet 1973 április 13
4. old.

Tapa Endre

2

29 éves, a Képzőművészeti Főiskolán tanult Fónyi Géza osztályában. 1970 óta a debreceni műteremben él és dolgozik

Magyar Nemzet 1973 április 13
4. old.

Toporci Madonna

M. Nemzeti Muzeum

1360 körül

Repr.

Arch. Ért. 1935.

119. l.

Bevállatott

Kelet

év hó nap

Bemutató

Kiadatott

Fizetési helye	Lejárat		
	év	hó	nap
Budapest.	1932.	nov.	20
Budapest.	1932.	dec.	4.

Tapor András

Müve szerepel a Magyar Grafika 1978.

c.kiállitáson

Magyar Nemzeti Galéria,1979.február

-katalógus a könyvtárban-

Topor András, festőművész

A VI. Debreceni Nyári Tárlat méltó folytatása az előzőeknek. A pályázatot két kategóriába hirdették meg: a „Táblaképre" és az „Ember és Környezete" c. a zsüri által kiválogatott művekből rendezett kiállítás látható a Tudomány-egyetem díszudvarán, aug. 13.-ig. A művész a Hajdúsági Cukorgyár építkezését örökítette meg festményén. (említve).

TV-híradó

1978. VII. 15. 19.30 Televízió

Toporc

Madonna II. Kársfa, fastett

Régi Művészet M.N.G. 1974.

Toporci templom

(Szepes vm)

I. harangja 1649-ből

II. " 1650-ből

mindkettő Wierd György

eperjesi harangöntő

műve

céd

Pajdussák 24-l.

A kiállított műtárgyak jegyzéke:

Topor András festő

a Fővárosi Művelődési Házban

rendezett kiállításáról szóló írás

a 4. oldalon

Népszava 1973 május 4

Topor András

Uzsodai mozaikterv
repr.

Tavaszi Tárlat 1972
Nyíregyháza – Debrecen

Topor András

Uzsodai mozaikterv
olaj 50 x 100

Tavaszi Tárlat 1972
Nyíregyháza – Debrecen

Topor András

Vihar repr.

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M.N.G. 1972.

Tapor András

Nő tapor.

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M.N.G. 1972.

Total pages

Page no.

Topor András

1. Nő ot. k. 100 x 70

2. Aesuna o.v. 80 x 70

Kelet-Magyarországi Képzőművészek Kiállítása M.N.G. 1972.

Topor András

Emberi gyöngy repr.

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M.N.G. 1972.

October 1970

Dear Mr. [illegible]

Thank you for your letter.

Yours sincerely,

Toporc

Madonna, Kársfa, festett

Régi Művészet M.N.G. 1974.

Toporc

Madonna I. kámfa, festés nyomaival

Régi művészet M.N.G. 1974.

Topor András

1. Vihar o.v. 110x125

2. Hajval o.t.f. 110x150

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M.N.G. 1972.

Topos Andrés

1. Vilcas o.l. 110x125

2. Hajnal o.t.f. 110x150

Kelet-Magyarország Képzőművészeti

Kiállítása M.N.G. 1972.

Topor András

1. Menekülő vt. f. 123x110
2. Felhős táj 70x100

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M.N.G. 1972.

Toporasevits Uros

ü. vegfestő

cl. Pestujhely

Ladánye II

III. 105. l.

Topor Loltán

Topor Loltán a Fasónmüvészek Szövetségének egyik vezetője a huvesi Petőfi kép vitajában vett részt.

Soltész István: Ő volt hát Petőfi?
Tükör, 1975. okt. 14 – 9 oldal.

Topor András

1. Ablak ot. lx. 40x50

2. Emberi gyöngy ot. lx. 90x60

Kelet-Magyarországi Képzőművészek Kiállítása M.N.G. 1972.

Tapor András

Képzőművészeti tanácskozás zajlott le Debrecenben. Több üzem és a Szakszervezetek Megyei Tanácsa vásárolt a festő- és grafikusművészektől, így a művész alkotásaiból is.

Hajdu-Bihari Napló, 1973. nov. 6.

Tapot András festőművész.

Kedden megnyitották a Magyar Művelődési Központ kiállítótermében a „Bemutatjuk '43" c. képzőművészeti kiállítást melyen a művész alkotásai is szerepelnek.

Hajdu-Bihari Napló, 1943. jan. 31.

Tapar András

Bráda

TOPOR ANDRÁS
Felhők (1977), olajtempera, 90 × 70 cm, HM

Délibábok hazája. IV. Debrecen, Déri M., 1992

KORTÁR
GRAFIKUSOK,
HORTOBÁ

Déri Múzeum idő
1992. má

Topor András

A korszerű monumentalis törekvéseknek eidekes, új ötletét valósítja meg az óriásivá nott hajnalmadár alakjával „Hajnal" című képén. Részt vett a „Táblakép '72" pályázaton.

Rádai Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1972/8 69 old.

Papan András
„In memoriam Bartók" és „Táblakép '72"
pályázatokon díjat nyert.

Kádár Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1972/8 67 old.

Topor András

„Tizenkilenc évvel ezelőtt" is Fodor András jelölte meg Topor András riállítását a budapesti Fiatal Művészek Klubjában ahol akkor 4 fiatal főiskolás művén állított ki. Topor kőbányai származású.

Fodor András: Topor Andrásról Kaposvárton
Somogy, 1987. 1. s. 46. l.

Topor András

Fodor András jitotta meg kiállítását Kaposvárott a Somogyi Képtárban 1986. november 20.-án. A megjitóbeszéd könyve:

lásd:

Fodor András: Topor Andrásról Kaposváron. Somogy, 1987. l. sz. 46-47. l.

Topor András

Kutya hőtan (rajz)
Vándor (rajz)

c. rajzai illusztrálják az alábbi szöveget:

Somogy, 1987. 1. sz. 93, ill. 112. l-on.

Topor András

festőművén

a fonyódi iskola tagja. Kiállítása

„Médiatérák" címen a Csontváry teremben

TV. Híradó

1984 x.31.

TOPOR ANDRÁS

említve ld. Bráda Tibor

UJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 51. sz. 43. o.

gfelelő szem. alapbér: Ft.

ınkaidő: hónap.

-tól -ig.

engedély kelte, száma:

jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül

.

.....

.....

megbizó

TOPOR ANDRÁS

közös kiáll. ld. Bráda Tibor

Pogány Gábor: Midiaturák

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.46.sz.22.o.

TOPOR ANDRÁS

kiáll.Midiatura címmel ld.Bráda Tibor

UJ TÜKÖR 1983 .XX.6vf.44.sz.43.o.

Topor András festő

réktvevője a kerekantal-benélgetésnek.
Ha Egryre és Udvardi Erzsébetre gondolunk,
gyilvánvaló, hogy létezik Balaton-festénet.
— mint ahogy Káplár szemeiben van
„kartobágyi piktúra".

Van-e ugyainkban balatoni festénet?
kerekantal-benélgetés.
Somogy, 1987. 4. sz. 77. l.

Topor András

Fodor „Hartobágy Répeiről benél, akt-tanulmányairól, plexi- és üvegrétegekre rajzolt műveiről. Van Gogh-hoz és Rippl-Rónaihoz hasonlítja ihletettséjét. Kitér nagy mesterségbeli tudására. A festő otthonos a macedóniai Prilep Köszöbbi Rózott csatúgy mint Püspökladányban és Somogyban. Legtisztelettel elődei: Kokas, Deim, Sváby. Említi Hajnal c. Répét is.

Fodor András: Topor Andrásról Kaposvárom Somogy, 1987. 1. sz. 47. l.

Topor András

Fodor András megnyitó-szövegében litér Topor Pihenő csellista c. lépére, szenvedélyes művénnek mondja, lináló kolorisztával. Legnivesebben tojástemperával és olajjal dolgozik, keresi a fenültséget megragadását. Lebegő bizonyosság, kara tavasz lépcit említi, mint „suggestiv látomásokat"

Fodor András: Topor Andrásról Kaposváron Somogy, 1987. l. sz. 46-47. l.

Tapor András

Hajnal

Alföld 1972/8 35 old.

Topor András

a Magyar Nemzeti Galéria termei-
ben mjelt meg a Kelet-magyarországi kép-
zőművészek kiállítása, melyen képei sze-
repelnek.

Bojár Iván: Jelenségek és tanulságok,
Magyar Hírlap, 1972. dec. 27.

Topor András

Mizser Pál, Bodóczky István és Kovács Péter fiatal művészek nevét emliti meg Vadas József "Cinikus-e a kritikus?" cimmel az Ernst Muzeumban rendezett kiállitásról. Ezután a kritika védelmében kifejti, hogy sokkal szivesebben méltatná, mint birálná a müveket, ha nem szenvedne ezen a tárlaton a festészet olyan vérszegénységben. De nemcsak ez a négy művésznév kerül egymás mellé a beszámolóban. Róluk legalább mond valamit a többi felsoroltakkal szemben, ami már majdnem dicséretet jelent. Igy Topor Andrást a modorosságtól, a mesterkéltségtől óvja.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 28.
XVIII. évf. 39. sz. 13. lap.

Topor András
A fiatalok közül egyedül Topor András kapcsolodik Holló László-hoz és Télegyházi László-hoz.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hirlap 1972/25 6old

Toper András

1. Figura olaj 90x120

2. Lány a kiállításon olaj 90x120

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Topor András

"Fal" cimmel kép. Zárt fal előtt álló alakot ábrázol.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 22.
XVII. évf. 51. sz. 8. lap.

Papon András

Vihar

Alföld 1973/3 bontó 1 old.

Tapor András

A Nemzeti Galériában 1972 december 20 és január 20 között kevelt megrendezésre a Rejszőművészeti Szövetség kelet-magyarországi csoportjának kollektív kiállítása, melyen részt vett Tapor András is.

Simon Zoltán: Egy kiállítás visszhangja

Alföld 1972/3 65 old.

Topor András

festőművész

II. díjat kapott a szolnoki festészeti
triennálén.

Szolnok-megyei Néplap
1984. nov. 4.

Topor András

grafikusművés

mutlája a II. Ovcsárgor Rajzbiennálén
(Salgótarján)

Dél-Magyarország
1984 nov. 3.

Tapor András
„Hajnal" című festményével vett
részt a kiállításon. (Nemzeti Galéria
december-január) a festmény kongoan
üres
D. I. A Kelet-magyarországi művészek
tárlatán

Vigilia 1973/3 209 old.

Topa András

Művei szerepelnek a Kelet-magyarországi képzőművészek kiállitásán a Nemzeti Galériában

Népszava 1973 január 5

2.old.

Topor Endre festő

képeinek kiállítása nyílik
ma a Stúdió Galériában

Magyar Nemzet 1973 március 28
4. old.

Topor András

Művei szerepelnek a Kelet-magyarországi Képzőművészek tárlatán a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1973 január 9 4.old.

Tapor András

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett Kelet-magyarországi képzőművészek kiállításáról szerepelnek művei.

M. V.: Országos reflektorfényben.
Hajdú-Bihari Napló, 1992. dec. 22.

Topor András

"Várakozó" c. -ülő nőt ábrázoló- rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 8.
XVII. évf. 49. sz. 12. lap.

Topor András

Mellkép, fiuarc, cim nélkül. Rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. nov. 24.
XVII. évf. 47. sz. lo. lap.

Topor Endrés
festő

Topor Endrés festőművészet
a Stúdió-galériában mutat-
ja be III. 28 - IV. 14-ig

-.-: Kiállítási naptár.
MŰVÉSZET, 1973.március - 46.oldal

Topor András
festő

Debrecenben a festészeti fődíjat
Topor András kapta.

Ury Endrénét Egy országos tárlat tanulságai.
MŰVÉSZET, 1972. szeptember - 11. oldal

Topor András
festő.

A képcsarnok vállalat helyiségében
Topor András képei láthatók március
28-tól

-.-: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973. április - 46.oldal

Topor András

A debreceni Újkerti lakótelep alakítá-
sánál a Képző és Iparművészeti Lektora-
tus pályázatot írt ki a lombbelsők terve-
zésére. A művész a pályázaton részt vett

Művészet, 1977. március - 48.oldal.

Tapor András festő

Brada Tibor, Kardos Péter, Leitner Sándor, Szentgyörgyi József és Tapor András festők kiállítása okt. 10-ig látható Kaposváron.

Kiállításaik.

Élet és Irodalom, 1946. szept. 14.

Topor András

A békéscsabai Munkácsy Mihály Muzeumban Balázs Irén fal és tértextil kiállitása szeptember 26.-ig, tart nyitva, ugyanitt Keleti Jenő festőművész kiállitásának megnyitója szeptember 23.-án lesz.
A kaposvári Somogyi Képtárban Brada Tibor Kovács Péter, Leitner Sándor, Szentgyörgyi József és Topor András festőművészek kiállitása megtekinthető október lo.-ig,-közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 18.
XX. évf. 38. sz. 8. lap.

TOPOR ANDRÁS, festő

Szabó Gaspar grafikusművész nyiregyházi tárlata 1976. áprilisában a VMK Kún Béla utcai klubkönyvtárában volt majd Topor András festőművésszel a tanárképző főiskola kiállításcsarnokában közös kiállításon szerepelt.
65.old

Szabó Géza: Szabó Gaspar grafikusművész portréjához-
65.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XI. 1976. 3.sz.

Topor András

Topornál letisztul a formavilág, bontakozik a szinrendszer, s elvontsága ellenére is, egyre határozottabban képes igenyes gondolatok, emberi szituációk képi visszaadására.

Bereczki Loránd: Tegnap - ma - holnap.

Müvészet, 1977.május - 2.oldal.

Tapor András festőművész

Szabó Gáspár grafikusművésszel közös kiállítása volt a tanárképző főiskola kiállítótermeiben.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1946. 3. 65. old.

Topor András

A művész a „Fonyódi Iskola"
tagjai közé tartozik.

Pogány Gábor: Fiatalok a Mücsarnokban.
Müvészet,1977.május - 5.oldal.

Topor András, festő

l: Bráda Tibor

—: A Jelenlét krónikája 1056.o.

Jelenkor, Pécs 1976. nov. 11/XIX.

TOPOR ANDRÁS

TIZ RAJZÁT KÖZLI AZ

ALFÖLD 46. 1995 MÁRCIUSI

SZÁMA

Topor András

festőművész

Kiállítás.

Rezgonyi Iván
ciste

Művészet
1979 dec.

Topor András

festőműrén

Két képe a Fiatal Képzőművészek
Stúdiójának kiállításán Pécsett.

Dunántúli Napló
1979 dec. 16

Vörösi Pál
ajánlása

Topor András,

festőműrész

Őszi Hortobágy" c. képe a h. Magyar Táj kép - biennálén a Hatvani Galériában.

Farkas András,

ciMc

Népújság (Heves)

1980. dec. 14.

Tapar András, festőművész

a debreceni Műhely tagja. Szabó László grafikusművész felkérésére arról a kérdésről, hogy legyen az alakuló műhely tagja.

Debreceni műhely

1984. XI. 22. Kossuth 9. 20 (Németh).

Topor András

festőművén bronz ~~díjat~~ diplomát zapott a
hatvani ziállitáron
a VI. tájkép festészeti biennálén.

Méffő Kire J
1984. nov. 26.

TOPSCHER, Michael, lőcsei órás

M.T, Uhrmacher in Leutschau, nevével jelzett, feketére lakkozott, aranyozott bronz díszű órát laptak el Máriány Antal Abbos-i (Obisovtsve, Sárosmegye) házából. Az órás működési idejéről nincs vzó. Hirdetés (1809, 153, 166, 178 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Topscher Mihály

örás Lőcse

Pritz. 39 l.

56 l

M.D.K.

Topor András
Grafikus

„Paripa"

— · —

Élet és Irodalom, 1967. julius 1 - 1 lap

M.D.4

Topor András
grafikus

„Kecske"

Élet és Irodalom, 1967. marc 4 - 12 lap

MDK

Topor András

Kiállitási hir

Zalai Hirlap 1967 okt.3.

Topor András, festő

MDK

Kiállít.

(h.): Főiskolás – Dárlat

6

ESTI HIRLAP Bp. 1968, febr. 5.

Jopor András

Matszet (szepró)

Kortárs 1967. IV. n. 618 old.

M.D.K

Topos András

grafikus

„Heuriversary"

Élet és Irodalom, 1968. aug. 31 - 2 lap

Tapor András
grafikus

M.D.K.

„Kovas"

Élet és Irodalom, 1968. jan. 13. - 1 lap.

MDK

Topor András

Kiállitási hir

Magyar Nemzet 1968 febr.8.

Topor András

metszete (repr.)

Valóság X. (1967) 5. sz. 47. l.

Tóvor András festőművész

kiállítása Oroszlányban

Népszabadság, 1986. V. 9

Topor András

A Fonyódi Iskola hátorsága

Nepszava 1985. IX. 9.

Topor András

A Forgó di Szola hátorsága

Nápszava 1985. IX. 9.

Topor Andrá

Rajz

Alföld 1985 /11

Topor András

Menyhárt László: Kilóg a lóláb
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

Topor András, festőművész

A városligeti Műjégpálya disztermében az 1982–83 évi Ezüstgerely-pályázat alkotásai láthatók jún. 18-ig. Méltán kapott díjat Veress László Sándor, Riger Tibor, Kiss György, Topor András. Műveik korrekt fogalmazással közelítik a megoldást.

Losonci Miklós: Világot szépítő alkotások.
Pest Megyei Hírlap, 1984. jún. 13.

Topor András

Festészeti triannálé szolnokok

Magyar Nemzet 1984. XI. 4.

Topor András
Kiállítás a Csontváry-teremben

Magyar Nemzet 1984. XI. 2.

Topor András festőművész

Pogány Gábor: Midiatúrák

Művészet, 1983. április

Topor András

Pellionisz Valéria: Midiatúra

Művészet, 1983. október

Tóth András festőművész

Jana Bodnárova: A VI. Kassai Nemzetközi Festészeti Biennalé

Miskolc, 1983. december

Topor András

Szuromi Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november